महाराष्ट्र राज्य
सांख्यिकीय गोषवारा
२०१५-१६

STATISTICAL ABSTRACT
OF
MAHARASHTRA STATE
2015-16

अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

DIRECTORATE OF ECONOMICS AND STATISTICS
GOVERNMENT OF MAHARASHTRA
MUMBAI

Website : https://mahades.maharashtra.gov.in

महाराष्ट्र राज्य
सांख्यिकीय गोषवारा
२०१५-१६

STATISTICAL ABSTRACT
OF
MAHARASHTRA STATE
2015-16

अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

DIRECTORATE OF ECONOMICS AND STATISTICS
GOVERNMENT OF MAHARASHTRA
MUMBAI

किंमत : ₹ १,०५०/-

Price : ₹ 1,050/-

Contributors to the Publication

Shri Vijay Aher, Director

Smt. M. P. Deshpande, Deputy Director

Shri V. N. Auti, Research Officer

Smt. R. R. Vartak, Research Assistant

Shri M. S. Dudhmal, Draftsman

प्रस्तावना

राज्यातील निरनिराळ्या शासकीय विभागांच्या / संस्थांच्या सांख्यिकीय कामकाजात समन्वय साधून, राज्यातील सर्व सांख्यिकीय बाबींसाठी आणि भारत सरकारच्या सांख्यिकी व कार्यक्रम अंमलबजावणी मंत्रालयाशी विविध मुद्यांवर सुसंवाद साधण्यासाठी अर्थ व सांख्यिकी संचालनालयास प्रमुख संस्था (नोडल एजन्सी) म्हणून घोषित करण्यात आले असून **सांख्यिकी संग्रहण अधिनियम, २००८** (सन २००९ चा ७) च्या कलम ३३ खाली तयार करण्यात आलेल्या सांख्यिकी संग्रहण नियम २०११ मधील नियम ३, उपनियम (२) अनुसार प्रदान केलेल्या शक्तीनुसार महाराष्ट्र शासनाकडून नियमांच्या सदर नियमांखाली अधिकार व कर्तव्ये बजावण्याकरिता संचालक, अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य यांना 'नोडल ऑफिसर' म्हणून घोषित करण्यात आले आहे. या अधिनियमान्वये संचालनालय आर्थिक व सामाजिक बाबींशी निगडीत सांख्यिकीय आकडेवारी संकलित करीत असते.

२. 'राज्य सांख्यिकीय गोषवारा' हे प्रकाशन २०१५-१६ या वर्षाकरिता इंग्रजी व मराठी अशा दोन्ही भाषांत संयुक्तरित्या तयार करण्यात आले असून हा या मालिकेतील ४१ वा अंक आहे. या प्रकाशनामध्ये महाराष्ट्र राज्यातील सामाजिक व आर्थिक बाबींची २०१५-१६ या वर्षाकरिता माहिती देण्यात आली आहे. जेथे २०१५-१६ या वर्षाची माहिती उपलब्ध नाही, तेथे अद्ययावत उपलब्ध माहिती देण्यात आलेली आहे.

३. महाराष्ट्र राज्य व त्यातील जिल्ह्यांच्या सामाजिक व आर्थिक बाबींचा अभ्यास करणाऱ्यांना हे प्रकाशन 'संदर्भ ग्रंथ' म्हणून उपयुक्त होईल, अशी आशा आहे.

४. केंद्र शासन, राज्य शासन, विविध महामंडळे, स्थानिक संस्था आणि इतर संस्था यांचे विविध विभाग व कार्यालये यांनी आवश्यक ती माहिती प्रकाशनाच्या या अंकात समाविष्ट करण्याकरिता उपलब्ध करून दिली आहे. त्यांच्या सहकार्याबद्दल मी आभारी आहे.

विजय आहेर
संचालक,
अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय,
मुंबई

मुंबई
दिनांक : नोव्हेंबर, २०२१

PREFACE

Directorate of Economics & Statistics has been declared as "Nodal Agency" for technical guidance related to all statistical matters & development of efficient statistical system in the State. In pursuance to the powers conferred by sub-rule (2) of Rule 3 of the **collection of Statistics Act, 2008** (7 of 2009), the Government of Maharashtra has designated the Director, Directorate of Economics & Statistics, GoM as the "Nodal Officer" for exercising powers and performing duties under the said rules for the State. As per this act, Directorate has been compiling statistical information on socio-economic aspects.

2. This issue of 'Statistical Abstract of Maharashtra State' for the year 2015-16 (in English and Marathi) is the 41st in the series. In this publication, data on socio-economic characteristics of the State for the year 2015-16 is given. The data for the latest available year is given where the data for the year 2015-16 is not available.

3. I hope that this publication will be useful as 'Reference Book' to those interested in studying socio-economic aspects of Maharashtra and its districts.

4. I am thankful to the various departments and offices of the Central Government, State Government, Local Bodies and Other Organisations for extending their co-operation in supplying the requisite information for inclusion in this publication.

Vijay Aher
Director,
Directorate of Economics & Statistics,
Mumbai

Mumbai
Date : November, 2021

महाराष्ट्र राज्य सांख्यिकीय गोषवारा

STATISTICAL ABSTRACT OF MAHARASHTRA STATE

(2015-16)

अनुक्रमणिका — CONTENTS

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
	(i) प्रास्ताविक	XIII	Introductory
	(ii) दृष्टिक्षेपात महाराष्ट्र (सामान्य माहिती, भाराताशी तुलना)	1	Maharashtra State at a Glance (General Information, comparison with India)
	(iii) निवडक विषयांवरील सारांशाचे तक्ते	7	Summary tables on selected topics
	१. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या		**1. AREA AND POPULATION**
1.1	क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या (२०११)	21	Area and Population (2011)
1.2	अनुसूचित जातींची लोकसंख्या (२०११)	25	Scheduled Castes Population (2011)
1.3	अनुसूचित जमातींची लोकसंख्या (२०११)	27	Scheduled Tribes Population (2011)
1.4	लोकसंख्येतील दशवार्षिक वृध्दिदर (२०११)	29	Decadal Variation in Population (2011)
1.5	गावे व शहरांची संख्या (२०११)	39	Number of Villages and Towns (2011)
1.6	गावांचे लोकसंख्येनुसार वर्गीकरण (२०११)	40	Villages classified by Population (2011)
1.7	शहरे/शहरी समूहाचे लोकसंख्येनुसार वर्गीकरण (२०११)	42	Classification of Towns/Urban agglomerations by Population (2011)
1.8	शहरांची, नागरी भागांची आणि ग्रामीण भागांची लोकसंख्या (२०११)	44	Population of towns, urban areas and rural areas (2011)
1.9	ग्रामीण व नागरी भागातील मुख्य कामगार, सीमांतिक कामगार व काम न करणारे स्त्री-पुरुष (२०११)	60	Main workers, marginal workers and non-workers by gender in rural and urban areas (2011)
1.10	मुख्य कामगारांची औद्योगिक प्रकारानुसार वर्गवारी (२०११)	68	Classification of main workers by industrial categories (2011)
1.11	लोकसंख्या व कामगार यांचे वयोगट व लिंग यानुसार वर्गीकरण (२०११)	78	Distribution of Population and workers by age group and gender (2011)
1.12	धर्मानुसार लोकसंख्या (२०११)	79	Population classified by religion (2011)
1.13	राज्य व केंद्रशासित प्रदेशनिहाय लोकसंख्येची ठळक वैशिष्ट्ये (२०११)	81	State & Union Territorywise salient features of Population (2011)
1.14	दि.१ मार्च रोजीची जिल्हावार प्रक्षेपित लोकसंख्या (२००२-२०११)	83	Districtwise projected Population as on 1st March (2002-2011)
1.15	लोकसंख्येतील साक्षरतेचे प्रमाण (२०११)	85	Literacy rate of Population (2011)
1.16	अनुसूचित जातींच्या लोकसंख्येतील साक्षरतेचे प्रमाण (२०११)	87	Literacy rate of Scheduled Castes (2011)
1.17	अनुसूचित जमातींच्या लोकसंख्येतील साक्षरतेचे प्रमाण (२०११)	89	Literacy rate of Scheduled Tribes (2011)
1.18	बिगरशेती व्यवसायातील आणि शेतमजूरांव्यतिरीक्त कामगारांचे (मुख्य व सीमान्त कामगार) मुख्य व्यवसायगटांनुसार वर्गीकरण (२०११)	91	Occupational classification of persons at work (Main and Marginal workers) other than cultivators and agricultural labourers into main divisions (2011)
1.19	बिगरशेती व्यवसायातील आणि शेतमजूरांव्यतिरीक्त कामगारांचे (मुख्य व सीमान्त कामगार) व्यवसायानुसार वर्गीकरण (विभाग, गट, इत्यादि. प्रमाणे) (२०११)	95	Occupational classification of persons at work (Main & Marginal workers) other than cultivators and agricultural labourers (according to divisions, groups, etc.) (2011)
1.20	औद्योगिक गट व मुख्य गटानुसार कामगारांचे (शेतीव्यतिरिक्त) वर्गीकरण (२०११)	100	Industrial classification of persons at work (other than cultivation) by divisions and major groups (2011)
1.21	वस्तुनिर्माण, प्रक्रिया, सेवा व दुरुस्ती या प्रकारच्या उद्योग धंद्यात मुख्य कामगारांचे घरगुती उद्योगधंदे व बिगर-घरगुती उद्योगधंदे यानुसार वर्गीकरण (२०११)	108	Distribution of main workers in manufacturing, processing, servicing and repairs by household industry and non-household industry (2011)
1.22	बिगर घरगुती उद्योगधंदे, व्यापार, व्यवसाय किंवा सेवा हा प्रमुख व्यवसाय असणाऱ्यांचे लिंग व कामगारांच्या वर्गानुसार व उद्योगधंद्यानुसार वर्गीकरण (२०११)	113	Occupational classification of main workers in non - household industry, trade, business, profession or service by class of worker and gender (2011)
1.23	काम न करणाऱ्या व्यक्तींचे व्यवसाय प्रकारानुसार व लिंगानुसार वर्गीकरण (२०११)	117	Classification of persons not at work classified by type of activity and gender (2011)
1.24	स्त्री कामगार व काम न करणाऱ्या स्त्रियांचे प्रमुख व्यवसाय व वयोगटानुसार वर्गीकरण (२०११)	1118	Female workers and female non-workers classified according to main activity and age groups (2011)
1.25	मुख्य स्त्री कामगार यांचे प्रमुख व्यवसाय व वैवाहिक स्थितीनुसार वर्गीकरण (२०११)	120	Female main workers according to main activity classified by marital status (2011)

तक्ता क्रमांक Table No.	विषय	पृष्ठ क्रमांक Page No.	Subject
(1)	(2)	(3)	(2)
1.26	बोलण्याच्या प्रमुख भाषेनुसार जिल्हावार लोकसंख्या (२०११)	122	Districtwise Population classified by languages mainly spoken (2011)
1.27	एकूण स्थलांतरीतांची महाराष्ट्रात स्थलांतरांचे कारण व शेवटचे निवासस्थानानुसार संख्या (२०११)	124	Migrants classified by place of last residence and reason for migration in Maharashtra (2011)
1.28	महाराष्ट्र व बृहन्मुंबईमध्ये जन्म व नोंदणीचे ठिकाण यानुसार स्थलांतरितांची लोकसंख्या (२००१)	126	Migrants Population by place of birth and place of enumeration in Maharashtra and Greater Mumbai (2001)
	२. पर्यावरण सांख्यिकी		**2. ENVIRONMENT STATISTICS**
2.1	सामान्यपणे पडणाऱ्या पावसाचे दिवस आणि पाऊस यांची मासिक आकडेवारी	130	Monthwise normal number of rainy days and rainfall
2.2	विविध केंद्रांच्या ठिकाणी पडलेला पाऊस	136	Rainfall at various centres
2.3	पावसाची कक्षा व कालावधी	160	Spread and range of rainfall
	३. जीवनविषयक माहिती		**3. VITAL STATISTICS**
3.1	नोंदणी झालेल्या जन्मांची लिंगानुसार संख्या व जन्मसमयी स्त्री-पुरुष प्रमाण	162	Number of Registered Births classified by gender and sex ratio at Births
3.2	ग्रामीण व नागरी भागातील नोंदणी झालेल्या मृत्यूंचे लिंगानुसार वर्गीकरण	164	Number of Registered Deaths classified by gender in Rural & Urban Areas
3.3	नोंदणी झालेल्या मृत्युंची प्रमुख कारणानुसार संख्या	165	Number of Registered Deaths by principal causes
3.4	नोंदणी झालेले मृत्युंची स्त्री-पुरुष लिंगानुसार व वयोगटानुसार संख्या	166	Number of Registered Deaths by age and gender
3.5	अर्भक मृत्यू दर व मातामृत्यू प्रमाण	167	Infant mortality rate and maternal mortality rate
3.6	महाराष्ट्र राज्यातील जीवनविषयक महत्त्वाचे दर	168	Important vital rates in respect of Maharashtra State
3.7	जन्म दर, मृत्यू दर व अर्भक मृत्यू दर	169	Birth rate, death rate and infant mortality rate
3.8	रोगांच्या प्रमुख कारणांनुसार मृत्यूंची संख्या	170	Number of deaths according to principal causes of major diseases
	४. गृहनिर्माण		**4. HOUSING**
4.1	घरांची वापरानुसार केलेली वर्गवारी (२०११)	174	Classification of houses according to use (2011)
4.2	वापरातील खोल्यांच्या संख्येनुसार कुटुंबांची संख्या (२०११)	180	Households by number of rooms occupied (2011)
4.3	वापरातील निवासी घरे व प्रत्येक घरामागे व्यक्तींची संख्या (२००१)	184	Occupied residential houses and number of persons per house (2001)
4.4	बेघर कुटुंबे व बेघर लोकसंख्या (२०११)	185	Houseless households and houseless Population (2011)
4.5 A	राहत्या घरांचे छप्परासाठी वापरलेल्या प्रमुख सामानानुसार कुटुंबांचे वर्गीकरण (२०११)	186	Households by pre dominant material used for roof of houses occupied (2011)
4.5 B	राहत्या घरांचे भिंतीसाठी वापरलेल्या प्रमुख सामानानुसार कुटुंबांचे वर्गीकरण (२०११)	190	Households by pre dominant material used for wall of houses occupied (2011)
	५. शिक्षण		**5. EDUCATION**
5.1	शिक्षणाच्या प्रकारानुसार मान्यता प्राप्त संस्था	196	Number of recognised institutions by type of education
5.2	फक्त मुलींसाठी असलेल्या शैक्षणिक संस्थांची शिक्षणाच्या प्रकारानुसार संख्या	197	Number of educational institutions exclusively for girls by type of education
5.3	वर्गीकरणानुसार शाळांची संख्या	198	Number of schools according to classification
5.4	शाळेतील शिक्षकांची विभागवार संख्या	200	Number of school teachers classified by department
5.5	शाळेतील विद्यार्थ्यांची विभागवार संख्या	202	Number of students classified by department
5.6	अनुसूचित जातींच्या विद्यार्थ्यांची विभागवार संख्या	204	Number of scheduled castes students classified by department
5.7	अनुसूचित जमातींतील विद्यार्थ्यांची विभागवार संख्या	206	Number of scheduled tribes students classified by department
5.8	शिक्षणाच्या प्रकारानुसार संस्था व विद्यार्थी	208	Institutions and enrolment by type of education
5.9	पटावरील विद्यार्थी व शिक्षकांची संख्या	216	Enrolment of students and number of teachers
5.10	पूर्व प्राथमिक, प्राथमिक व माध्यमिक शाळांतील विद्यार्थ्यांची इयत्तावार संख्या	219	Number of pupils in pre-primary, primary and secondary schools by standards
5.11	प्राथमिक व माध्यमिक (उच्च माध्यमिकसह) शिक्षण संस्थातील विद्यार्थ्यांची शिक्षणाच्या माध्यमानुसार संख्या	221	Number of pupils in primary and secondary (including Higher Secondary) institutions according to medium of instructions

तक्ता क्रमांक Table No.	विषय	पृष्ठ क्रमांक Page No.	Subject
(1)	(2)	(3)	(2)
5.12	प्रमुख परीक्षांचे निकाल	224	Results of Major examinations
5.13	संस्थेच्या प्रकारानुसार तांत्रिक शिक्षण संस्था	225	Technical Institutions by type of Institutions
5.14	शासकीय व अशासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमधील मंजूर केलेल्या जागा, प्रवेश क्षमता व उत्तीर्ण झालेल्यांची संख्या	227	Number of sanctioned seats, intake capacity and outturn of Government and Non-Government industrial training institutions
5.15	तांत्रिक संस्थांची त्यांच्या वर्गवारीनुसार संख्या, प्रवेश क्षमता, नाव नोंदविलेले, उत्तीर्ण झालेले विद्यार्थी आणि शिक्षकांची संख्या	229	Number of Technical institutions, their intake capacity, enrolment, outturn and number of teachers by category of institutions
5.16	अभियांत्रिकी पदवी अभ्यासक्रमातील प्रवेशांची प्रकारानुसार संख्या	229	Intake in degree courses in Engineering by categories
5.17	अभियांत्रिकी, तंत्रशास्त्र व तंत्रनिकेतन महाविद्यालयाच्या अंतिम वर्षाच्या परीक्षेस बसलेल्या व उत्तीर्ण झालेल्या विद्यार्थ्यांची संख्या	230	Number of students appeared and passed in final year examinations of engineering, technical and polytechnic colleges
	६. जनता संपर्क		**6. MASS COMMUNICATION**
6.1	प्रमुख भाषांमधून प्रसिध्द झालेली वृत्तपत्रे व नियतकालिके यांची संख्या	232	Number of newspapers, periodicals published in major languages
6.2	जिल्हावार छापखान्यांची संख्या	233	Districtwise number of printing presses
6.3	छापखाने व निरनिराळ्या भाषांतील नियतकालिके	234	Number of printing presses & number of periodicals in different languages
6.4	प्रकाशित पुस्तके व नियतकालिके या विषयीची सांख्यिकी	240	Statistics of books and periodicals published
6.5	पुस्तके व नियतकालिके यांचे भाषावार वर्गीकरण	240	Classification of books and periodicals according to the languages
6.6	प्रसिध्द झालेली पुस्तके व नियतकालिके यांची विषयवार वर्गवारी	241	Classification of books and periodicals published according to subjects
	७. आरोग्य		**7. HEALTH**
7.1	वैद्यकीय (विषम चिकित्सकीय) संस्थांची संख्या	244	Number of Medical (Allopathic) Institutions
7.2	आयुर्वेदिक, युनानी व होमियोपॅथिक संस्थांची संख्या	246	Number of Ayurvedic, Unani & Homeopathic Institutions
7.3	वैद्यकीय संस्थांमधील खाटांची संख्या	248	Number of beds in Medical Institutions
7.4	सार्वजनिक आणि सार्वजनिक सहाय्यित संस्थांकडून मिळणाऱ्या वैद्यकीय सुविधा	249	Medical facilities available through public and public aided institutions
	८. कुटुंब कल्याण		**8. FAMILY WELFARE**
8.1	कुटुंब कल्याण केंद्रांची / चिकित्सालयांची संख्या	252	Number of family welfare centres/clinics
8.2	महाराष्ट्रातील कुटुंब कल्याण कार्यक्रम	253	Family Welfare Programme in Maharashtra
8.3	कार्यरत असलेल्या कुटुंब कल्याण केंद्रांची संख्या व त्यांचे कार्य	254	Number of family welfare certres operating and work done
	९. समाज कल्याण सेवा		**9. SOCIAL WELFARE SERVICES**
9.1	आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांना वितरित केलेल्या कर्ज व अनुदानाबाबत उद्देश व साधनानुसार माहिती	256	Loans and grants disbursed to economically weaker sections by purpose and sources
	१०. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलिस, गुन्हे व न्याय)		**10. SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIME AND JUDICIAL)**
10.1	महाराष्ट्र राज्यातील पोलिस ठाणी व पोलिसांची संख्या (रेल्वे समाविष्ट तथापि बृहन्मुंबई वगळून)	258	Police stations and police force in Maharashtra State (including Railways but excluding Brihan Mumbai)
10.2	महाराष्ट्र राज्यातील पोलिसांवरील खर्च व त्यांची संख्या	260	Cost and strength of Police in Maharashtra State
10.3	महाराष्ट्र राज्यात झालेले इंडियन पिनल कोडखाली दखलपात्र असलेले गुन्हे (गुन्ह्याचे प्रयत्न धरुन)	262	Congnizable offences (including attempts) under Indian Penal Code in Maharashtra State
10.4	बृहन्मुंबईतील दखलपात्र गुन्हे, भाग-१	264	Congnizable crimes in Brihan Mumbai Part-I
10.5	बृहन्मुंबईतील दखलपात्र गुन्हे, भाग-२	266	Congnizable crimes in Brihan Mumbai Part-II
10.6	बृहन्मुंबईतील दखलपात्र नसलेले गुन्हे, भाग-१	268	Non-Congnizable crimes in Brihan Mumbai Part-I
10.7	बृहन्मुंबईतील दखलपात्र नसलेले गुन्हे, भाग-२	270	Non-Congnizable crimes in Brihan Mumbai Part-II
10.8	बृहन्मुंबईतील व महाराष्ट्र राज्यातील (बृहन्मुंबई सहित) चोरीस गेलेली व परत मिळालेली मालमत्ता	272	Property stolen and recovered in Brihan Mumbai and in Maharashtra State (including Brihan Mumbai)
10.9	महाराष्ट्र राज्यातील दखलपात्र गुन्हे (रेल्वे समाविष्ट परंतु मुंबई शहर वगळून) भाग-१	274	Cognizable crimes in Maharashtra State (including Railway but excluding Mumbai City) Part-I

तक्ता क्रमांक Table No.	विषय	पृष्ठ क्रमांक Page No.	Subject
(1)	(2)	(3)	(2)
10.10	महाराष्ट्र राज्यातील दखलपात्र गुन्हे (रेल्वे समाविष्ट परंतु मुंबई शहर वगळून) भाग-२	276	Cognizable crimes in Maharashtra State (including Railway but excluding Mumbai City) Part-II
10.11	कारागृहातील व दुय्यम कारागृहातील कैदी	278	Prisoners confined in jails and subsidiary jails
10.12	कारागृहात दाखल केलेल्या व वर्षअखेरीस राहिलेल्या कैद्यांची वर्गानसुार संख्या व चालू वर्षात कैद केलेल्या कैद्यांची (न्यायिक कैदी फक्त) स्त्री-पुरुष, वय, साक्षरता व पूर्वीच्या व्यवसायानुसार संख्या	279	Number of convicts admitted and those remained in jail at the close of the year by gender and convicts imprisoned during the year by gender, age, literacy and previous occupation (for judicial convicts only)
10.13	कारागृहात दाखल केलेल्या कैद्यांची स्त्री-पुरुष, शिक्षेचे स्वरुप व शिक्षेची मुदत यानुसार, तसेच पूर्वी शिक्षा झालेली असून पुन्हाकारागृहात दाखल केलेल्या कैद्यांची संख्या (न्यायिक कैदी फक्त)	280	Numbers of convicts admitted into jails by gender, nature & length of sentences and previously convicted convicts readmitted into the jails (for judicial convicts only)
10.14	तुरुंगातील कैद्यांवर पहारा करणे व त्यांची देखभाल करणे यावरील खर्च	281	Expenditure on guarding and caring the prisoners in jails
	११. राज्य उत्पन्न		**11. STATE INCOME**
11.1	मुळ किंमतीनुसार स्थूल/ निव्वळ राज्य मूल्यवृद्धी, बाजार किंमतीनुसार स्थुल/ निव्वळ राज्य उत्पन्न व दरडोई उत्पन्न आणि त्यांचे निर्देशांक	284	Gross/Net State Value Added At Basic Price, Gross/Net State Domestic Product & Per Capita Income At Market Price And Their Indices
11.2	क्षेत्रनिहाय मुळ किंमतीनुसार स्थूल राज्य मुल्यवृद्धी, बाजार किंमतीनुसार स्थुल राज्य उत्पन्न - चालू किमतींनुसार	285	Gross State Value Added At Basic Prices By Industry Of Origin & Gross State Domestic Product At Market Prices At Current Prices
11.3	मुळ किंमतीनुसार स्थुल राज्य मुल्यवृद्धी - चालु किंमतीनुसार (क्षेत्रनिहाय टक्केवारी)	286	Gross State Value Added At Basic Prices By Industry of Origin At Current Prices (Sectorwise Percentage Distribution)
11.4	क्षेत्रनिहाय मुळ किंमतीनुसार स्थुल राज्य मुल्यवृद्धी, बाजार किंमतीनुसार स्थुल राज्य उत्पन्न - स्थिर (२०११-१२) किमतींनुसार	287	Gross State Value Added At Basic Prices By Industry Of Origin & Gross State Domestic Product At Market Prices At Constant (2011-12) Prices
11.5	मागील वर्षाच्या तुलनेत स्थुल राज्य मुल्यवृध्दीतील क्षेत्रनिहाय बदलाची टक्केवारी - स्थिर (२०११-१२) किंमतींनुसार	288	Sectorwise Percentage Change In Gross State Value Added Over The Previous Year At Constant (2011-12) Prices
11.6	क्षेत्रनिहाय मुळ किंमतीनुसार निव्वळ राज्य मुल्यवृद्धी,बाजार किंमतीनुसार निव्वळ राज्य उत्पन्न - चालू किमतींनुसार	289	Net State Value Added At Basic Prices By Industry Of Origin & Net State Domestic Product At Market Prices - At Current Prices
11.7	क्षेत्रनिहाय मुळ किंमतीनुसार निव्वळ राज्य मुल्यवृद्धी, बाजार किंमतीनुसार निव्वळ राज्य उत्पन्न - स्थिर (२०११-१२) किमतींनुसार	290	Net State Value Added At Basic Prices By Industry Of Origin & Net State Domestic Product At Market Prices - At Constant (2011-12) Prices
11.8	मुळ किंमतीनुसार निव्वळ राज्य मुल्यवृद्धी - स्थिर (२०११-१२) किमतींनुसार क्षेत्रनिहाय टक्केवारी	291	Sectorwise Percentage Distribution Net State Value Added At Basic Prices By Industry Of Origin At Constant (2011-12) Prices
11.9	क्षेत्रनिहायमुळे किंमतीनुसार निव्वळ राज्य मुल्यवृद्धीचे क्षेत्रनिहाय निर्देशांक स्थिर (२०११-१२) किमतींनुसार	292	Indices of Net State Value Added By Industry of Origin At Constant (2011-12) Prices
11.10	मागील वर्षाच्या तुलनेत स्थुल राज्य उत्पन्नातील / स्थुल राष्ट्रिय उत्पन्नातील बदलाची टक्केवारी स्थिर (२०११-१२) किंमतींनुसार	293	Percentage change in Gross State Domestic Product and Gross National Income over the previous year At Constant (2011-12) Prices
11.11	स्थिर (२०११-१२) किंमतीनुसार निवडक राज्यांचे व केंद्रशासित प्रदेशांचे दरडोई राज्य उत्पन्न	294	Per Capita Income in Selected State/Union Territories of India At Constant (2011-12) Price
	१२. शेती		**12. AGRICULTURE**
12.1	जमिनीचा वापर	298	Land utilisation
12.2	प्रमुख पिकांखालील क्षेत्र व त्यांचे उत्पादन	300	Area and outturn of principal crops
12.3	जास्त उत्पादित पिकांच्या प्रकारानुसार क्षेत्र व दर हेक्टरी सरासरी उत्पादन	306	Area and average yield per hectare of High Yielding Varieties Crops
12.4	भारतातील प्रमुख पिकांचे राज्यवार सरासरी उत्पादन	308	Average yield of important crops in India by States
12.5	वहित धारण जमिनीच्या आकारमान गटानुसार वहित धारकांची संख्या व क्षेत्र (कृषी गणना २०१५-१६)	310	Number of Operational Holdings & Area according to Size Groups (Agriculture Census 2015-16)
12.6	धारण प्रकारानुसार एकूण वहित धारकांची संख्या व क्षेत्र (कृषी गणना २०१५-१६)	312	Number and Area of Operational Holdings by Tenure and by Size Groups (Agriculture Census 2015-16)

तक्ता क्रमांक Table No.	विषय	पृष्ठ क्रमांक Page No.	Subject
(1)	(2)	(3)	(2)
12.7	रासायनिक खतांचा वापर	313	Consumption of chemical fertilizers
12.8	महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांच्या उत्पादनांचे निर्देशांक	314	Index numbers of production of principal crops in Maharashtra State
12.9	मुख्य पिकांखालील जिल्हावार क्षेत्र	316	Districtwise area under major crops
12.10	महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांखालील क्षेत्रांचे निर्देशांक	318	Index numbers of area of principal crops in Maharashtra State
12.11	महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांच्या सरासरी उत्पादनांचे निर्देशांक	320	Index numbers of average yield of principal crops in Maharashtra State
12.12	जिल्हावार बांधबंदिस्ती केलेली जमीन	322	Area bounded in each district
12.13	वहितीची खाती आणि त्यांचे क्षेत्र (कृषी गणना २०१५-१६)	323	Number of operational holdings and area operated (Agriculture Census 2015-16)
	१३. जलसिंचन		**13. IRRIGATION**
13.1	सिंचनाच्या निरनिराळ्या साधनांनी भिजलेले क्षेत्र	326	Area irrigated by different sources of irrigation
13.2	सिंचनाखालील स्थूल क्षेत्र व पिकांखालील स्थूल क्षेत्र	327	Gross area irrigated and gross cropped area
13.3	विविध पिकांखालील सिंचित क्षेत्र	328	Irrigated area under various crops
13.4	एकूण बागायती विहिरींची संख्या (कृषी गणना २०१०-११)	330	Total number of irrigation wells (Agriculture Census 2010-11)
13.5	निर्मित सिंचन क्षमता व प्रत्यक्ष सिंचित क्षेत्र	331	Irrigation potential created and actual Irrigated area
	१४. पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय		**14. ANIMAL HUSBANDRY AND DAIRYING**
14.1	जिल्हावार पशुधनाची संख्या (पशुगणना - २०१२)	336	Livestock in each district (Livestock Census 2012)
14.2	पशुसंवर्धनासाठी पायाभूत सुविधा	340	Infrastructural facilities in Animal Husbandry
14.3	पशुवैद्यकीय संस्थांनी केलेले काम	342	Work done by Veterinary Institutions
14.4	दुग्धशाळा आणि दूध शीतकरण केंद्रांची संख्या व त्यांची क्षमता	344	Number of dairies and milk chilling centres and their capacity
14.5	उपचार केलेल्या व खच्ची केलेल्या जनावरांची संख्या	346	Number of animals treated and castrated
14.6	पशुवैद्यकीय संस्थांची संख्या	350	Number of Veterinary Institutions
14.7	पशुसंवर्धनासंबंधीची संकीर्ण माहिती	351	Miscellaneous statistics related to animal husbandry
	१५. वनशास्त्र व लाकूडतोड		**15. FORESTRY AND LOGGING**
15.1	मालकीनुसार वनक्षेत्र	356	Area under forest classified by ownership
15.2	प्रमुख वनोत्पादने आणि मूल्य	358	Quantity and Value of Major Forest Produce
15.3	आगी आणि गुरांपासून संरक्षित वनक्षेत्र	360	Forest area protected from fire and cattle grazing
15.4	महत्त्वाच्या जातींच्या झाडांच्या लागवडीचे क्षेत्र	360	Area under plantation of important species
15.5	वनांपासून महसूल व वनांवरील खर्च	361	Revenue from and expenditure on forests
15.6	निरनिराळ्या प्रकारच्या वनांखालील क्षेत्र	362	Area under different types of forests
	१६. मत्स्यव्यवसाय		**16. FISHERIES**
16.1	मासळीच्या प्रकाराच्या गटानुसार पकडलेली व उतरविलेली मासळी	366	Fish catch and landings by group of species
16.2	पकडलेल्या मासळीचा विल्हेवाट (सागरी व भूजल)	368	Disposition of Fish Catch (Marine and Inland)
16.3	खारवण केंद्रात केलेली माशांची आयात, मिठाचे वाटप आणि खारवलेले मासे	369	Quantity of fish brought, salt issued and fish cured at different curing centres
16.4	सागरी मत्स्योत्पादन	369	Marine fish production
16.5	मत्स्यव्यवसायासंबंधीची संकीर्ण माहिती	370	Miscellaneous statistics related to fisheries
16.6	प्रकारानुसार सागरी मत्स्योत्पादन	371	Varietywise marine fish production
16.7	निरनिराळ्या प्रकारच्या सागरी माशांच्या सरासरी वार्षिक घाऊक किंमती	372	Average annual wholesale (Boatside) prices of various varieties of marine fish
16.8	मासळीच्या प्रमुख प्रकारच्या मत्स्योत्पादनाचा एकूण मत्स्योत्पादनाच्या मूल्यातील हिस्सा (टक्केवारी)	373	Percentage share of prominent varieties in total valuation of fish production
	१७. सहकार		**17. CO-OPERATION**
17.1	सर्व सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी	376	Selected Statistics of all Co-operative Societies
17.2	प्रकारानुसार सहकारी संस्था व बँकांचे वर्गीकरण	378	Co-operative Societies and Banks Classified by types

तक्ता क्रमांक Table No.	विषय	पृष्ठ क्रमांक Page No.	Subject
(1)	(2)	(3)	(2)
17.3	कृषि पत व बहुउद्देशीय संस्थांचे कार्य	380	Activities of agricultural credit and multipurpose societies
17.4	बिगर कृषि पत संस्थांचे व्यवहार	382	Transactions of Non-agricultural credit societies
17.5	सहकार भूविकास बँकेची निवडक सांख्यिकी	384	Selected Statistics of State Co-operative Land Development Bank
17.6	मध्यवर्ती सहकारी बँकांची निवडक सांख्यिकी	385	Selected Statistics of Central Co-operative Banks
17.7	राज्य शिखर सहकारी पणन संघाची निवडक सांख्यिकी	386	Selected Statistics of Apex State Co-operative Marketing Federation
17.8	मध्यवर्ती ग्राहक भांडारांची निवडक सांख्यिकी	387	Selected Statistics of Central consumers stores
17.9	मजूर सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी	387	Selected Statistics of Labour Co-operative Societies
17.10	प्राथमिक गृहनिर्माण सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी	388	Selected Statistics of Primary Housing Co-operative Societies
17.11	दुग्धशाळा व दूध पुरवठा सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी	388	Selected Statistics of Dairy and Milk supply Co-op. Societies
17.12	राज्यातील महिला सहकारी संस्थांची वर्षनिहाय निवडक सांख्यिकी	389	Yearwise Selected Statistics of Women Co-operative Societies in the State
17.13	औद्योगिक सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी	389	Selected Statistics of Industrial Co-operative Societies
17.14	कृषि व बिगर कृषि पत शिखर आणि मध्यवर्ती संस्थांचे व्यवहार	390	Operations of agricultural and Non-agricultral credit apex & central institutions
17.15	सहकारी पणन संस्थांचे व्यवहार	392	Operations of Co-operative Marketing Societies
17.16	सहकारी उत्पादक संस्थांचे व्यवहार	394	Operations of Co-operative Productive Enterprises
17.17	इतर सहकारी संस्थांचे व्यवहार	396	Operations of Other Co-operative societies
	१८. खाण व दगड खाणकाम		**18. MINING AND QUARRYING**
18.1	खनिज उत्पादन, त्यांचे मूल्य व एकूण खाणी	400	Mineral production, its value and total mines
	१९. वस्तुनिर्माण		**19. MANUFACTURING**
19.1	नोंदणीकृत कारखान्यांची संख्या	404	Number of Registered Factories
19.2	निर्मित करणाऱ्या उद्योगांचे उत्पादन व रोजगार	405	Production and employment of Manufacturing Industries
19.3	खादी व ग्रामोद्योग मंडळाकडून निरनिराळ्या उद्योगांना दिलेले अनुदान व कर्ज पुरवठा	408	Amount of grants and loan disbursed to various Industries by Khadi and Village Industries Board
19.4	औद्योगिक क्षेत्रातील भूखंड विकास	410	Estates Developed in the Industrial Area
19.5	महाराष्ट्रातील औद्योगिक उत्पादन	411	Industrial Production in Maharashtra
19.6	चालू कारखान्यातील कामगारांच्या संख्येनुसार वर्गीकरण	412	Distribution of working factories according to their worker strength
19.7	३१ डिसेंबर, २०१५ रोजी संपणाऱ्या वर्षातील चालू कारखान्यांची व त्यातील सरासरी दैनिक कामगारांची प्रमुख उद्योग गटांनुसार संख्या	414	Number of working factories and average daily employment in major group of industries during the year ending 31st December, 2015
19.8	वार्षिक उद्योग पाहणी (गणना + गैर गणना)	428	Annual survey of industries (Census + Non-census)
	२०. वीज व ऊर्जा		**20. ELECTRICITY AND POWER**
20.1	महाराष्ट्रातील विजेचा पुरवठा व वापर	432	Supply and Consumption of electricity in Maharashtra
20.2	विद्युतीकरण झालेल्या शहरांची / गावांची संख्या	433	Number of Towns/Villages Electrified
20.3	उपयोगानुसार वीज शक्तीचा वापर	434	Consumption of Electricity by uses
	२१. व्यापार		**21. TRADE**
21.1	लोहमार्गाने व जलमार्गाने निवडक वस्तूंची महाराष्ट्र राज्यातील आयात व निर्यात	438	Import and Export of selected commodities by rail and waterway
21.2	मुंबई बंदरात आयात झालेला व मुंबई बंदरातून निर्यात झालेला माल	440	Imports into Mumbai port and Exports from Mumbai port
	२२. परिवहन		**22. TRANSPORT**
22.1	महाराष्ट्र राज्यातील जिल्हानिहाय नोंद केलेली मोटार वाहने	444	Number of Motor Vehicles Registred by District in the State
22.2	निरनिराळ्या विभागांच्या देखभाली खालील रस्ते	445	Roads maintained by various Authorities in the State
22.3	वाहनांच्या प्रकारानुसार अपघातांची संख्या	447	Number of accidents classified by type of vehicles
22.4	राज्यमार्ग परिवहन महामंडळाच्या वाणिज्यिक विभागाची एकूण	449	Progress of Commercial Wing of Maharashtra State Road

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
	प्रगती		Trasnport Corporation
22.5	प्रकारानुसार जिल्हानिहाय रस्ते लांबीचे वर्गीकरण	450	Districtwise Road length classified by categories
22.6	३१ मार्च, २०१६ रोजीची राज्यातील लोहमार्गाची लांबी	451	Railway's route length in the State as on 31st March, 2016
22.7	वर्गवारीनुसार रस्त्यांची लांबी	452	Road length according to different classes
22.8	पृष्ठभागांच्या प्रकारानुसार रस्त्यांची लांबी	453	Road length according to surface type
22.9	महाराष्ट्र राज्यमार्ग परिवहन महामंडळाची माहिती	454	Information of Maharashtra State Road Transport Corporation
22.10	मुंबई गोदीत असलेल्या किंवा बंदरात नांगरलेल्या वाफेवरच्या आणि सुसज्ज (शासकीय किंवा व्यापारी) जहाजांची संख्या व त्यांचे वजन	455	Number and Tonnage of steam and square rigged vessels (Government and Merchant) which entered the Mumbai docks or were berthed at the harbour walls
22.11	मुंबई येथील मेरीवेदर व ह्युजेस गोदीत दुरूस्तीसाठी आलेल्या जहाजांची संख्या व वजन	455	Number and Tonnage of vessels docked in Merryweather and Hughes dry docks in Mumbai
22.12	महाराष्ट्र राज्यातील गौण बंदरातून होणारी प्रवाशांची वाहतूक	456	Passengers Traffic at the minor ports of Maharashtra State
22.13	महाराष्ट्र राज्याच्या गौण बंदरातून हाताळलेला (आयात व निर्यात) माल	457	Cargo (Imports and Exports) handled at minor ports of Maharashtra State
22.14	विमानतळांवरून होणारी प्रवासी व माल वाहतूक	458	Passengers and freight traffic from the airports
	२३. पणन व साठवणूक		**23. MARKETING AND STORAGE**
23.1	जिल्हानिहाय नियंत्रित बाजारपेठांची संख्या	462	Districtwise number of regulated markets
23.2	गोदामांची संख्या व साठवणूक क्षमता	463	Number and capacity of storage units
23.3	शासकीय गोदामांची संख्या व त्यांची क्षमता	464	Number and capacity of State owned warehouses
23.4	निवडक वस्तूंची संस्थांद्वारे वसुली	465	Procurement of selected commodities by agencies
23.5	अधिकृत शिधावाटप दुकाने	467	Number of authorized Fair Price Shops
	२४. संपर्क साधने		**24. COMMUNICATIONS**
24.1	टपाल व तार घरे	470	Number of Posts and Telegraphs
	२५. पर्यटन व मुलकी हवाई वाहतूक		**25. TOURISM AND CIVIL AVIATION**
25.1	मुंबईत उतरणारे परदेशी पर्यटक	472	Foreign Tourists disembarking at Mumbai
25.2	उड्डाण क्लब, विमाने व प्रशिक्षित व्यक्तींची संख्या	473	Number of flying clubs, Planes and persons trained
	२६. कामगार व सेवायोजन		**26. LABOUR AND EMPLOYMENT**
26.1	दुकाने, व्यापारी संस्था व त्यातील कामगार	476	Number of shops, commercial establishments and workers employed
26.2	सार्वजनिक क्षेत्रात नोंदविलेल्या कारखान्यांची व त्यातील सरासरी कामगारांची उद्योग गटानुसार संख्या	477	Industry typewise number of Registered working factories and average daily workers employed in public sector
26.3	खाजगी क्षेत्रात नोंदविलेल्या कारखान्यांची व त्यातील सरासरी कामगारांची उद्योग गटानुसार संख्या	480	Industry typewise number of Registered working factories and average daily workers employed therein in private sector
26.4	माजी सैनिक, मागासवर्गीय व अनुसूचित जातींच्या कर्मचाऱ्यांचे वर्षवार अभिवेदन	483	Yearwise representation of employees of Scheduled Castes, Backward Classes and Ex-Servicemen
26.5	रोजगार विनिमय केंद्रानुसार नोंदणी झालेल्या अर्जदारांची, नोकरी मिळालेल्यांची व जाहीर झालेल्या रिकाम्या जागांची संख्या	483	Number of Registrations, placings and vacancies notified by Employment and self-employment Guidance Centres
26.6	उद्योगांच्या प्रकारानुसार रोजगार	484	Industrywise Employment
26.7	खाणी, मळे, बंदरे इत्यादी मधील रोजगार	484	Employment in Mines, Plantation, Harbours, Ports, etc.
26.8	खाजगी आणि सार्वजनिक क्षेत्रातील अंदाजित रोजगार	485	Estimated Employment in Private and Public Sector
26.9	राज्य लोकसेवा आयोगाद्वारे जाहिरात दिलेल्या पदांची व शिफारस केलेल्या उमेदवारांची संख्या	486	Number of Posts advertised and candidates recommended by the State Public Service Commission
26.10	महाराष्ट्रातील औद्योगिक दुखापतींची संख्या	487	Industrial Injuries in Maharashtra
26.11	अपघात झालेल्या कामगारांची संख्या व त्यांना भरपाईपोटी दिलेली रक्कम	488	Number of workers who were involved in accidents and compensation paid to them
26.12	उद्योगानुसार संप व टाळेबंदींची संख्या	489	Industrywise number of strikes and lockouts
26.13	औद्योगिक तंटे	490	Industrial disputes

तक्ता क्रमांक Table No.	विषय	पृष्ठ क्रमांक Page No.	Subject
(1)	(2)	(3)	(2)
26.14	सभासद संख्येनुसार कामगार संघटना	491	Distribution of Trade Unions according to their membership size
26.15	कारखान्यांत काम करणाऱ्या स्त्रियांची संख्या व त्यांना दिलेले प्रसूतीविषयक फायदे	492	Yearwise number of female workers employed in factories and maternity benefits given
26.16	सुती कापड उद्योग व यंत्रोत्पादक कारखान्यांतील निवडक केंद्रांतील गैरहजेरी	493	Absenteeism in Cotton Textiles and Engineering industries at selected centres
26.17	श्रमिक नुकसान भरपाई कायदा, १९२३ खालील प्रकरणे	495	Cases decided under Workmen's Compensation Act, 1923
26.18	राज्य शासकीय, जिल्हा परिषद व नगरपरिषद कार्यालयांतील जिल्हावार स्त्री-पुरूष कर्मचारी (रिक्त पदे वगळून)('इ' वर्ग समाविष्ट) (कर्मचारी गणना - २०१५)	496	Districtwise number of employees by gender in State Government, Zilla Parishads and Municipal Councils (Excluding vacant posts) (Including 'E') (Census of Employees-2015)
26.19	पदांच्या वर्गानुसार जिल्हावार राज्य शासकीय कर्मचारी (कर्मचारी गणना - २०१५)	497	Districtwise and Classwise State Government employees (Census of Employees-2015)
	२७. बँका		**27. BANKING**
27.1	जिल्हानिहाय व्यापारी बँकांची कार्यालये	500	Districtwise Commercial Banking Offices
27.2	लोकसंख्येच्या गटानुसार व्यापारी बँक कार्यालयांचे वर्गीकरण	528	Commercial Banking Offices classified according to Population range
27.3	वर्गीकृत व्यापारी बँकांच्या पतपुरवठ्याचे व्यवसायानुसार जिल्हावार वर्गीकरण	530	Districtwise and occupationwise classification of outstanding credit of Scheduled Commercial Banks
27.4	मार्च, २०१६ अखेर राज्यवार वर्गीकृत व्यापारी बँकांच्या ठेवी आणि कर्जे	538	Deposit and advances of Scheduled Commercial Banks by State upto March end, 2016
27.5	वर्गीकृत, अवर्गीकृत व सहकारी बँकांच्या कार्यालयांची संख्या (३१ मार्च, २०१६ रोजी)	539	Number of Offices of Scheduled, Non-scheduled and Co-operative Banks (As on 31st March, 2016)
	२८. लोकवित्त		**28. PUBLIC FINANCE**
28.1	महाराष्ट्र शासनाचा एकूण महसूल	542	Total Revenue of Maharashtra Government
28.2	महसुली लेख्यातून केलेला खर्च	543	Expenditure from Revenue Account
28.3	भांडवली अर्थसंकल्प	543	Capital Budget
28.4	एकूण अर्थसंकल्पीय स्थिती	544	Overall Budgetary Position
28.5	एकूण खर्चाची निरनिराळ्या उद्देशानुसार टक्केवारी	544	Percentage distribution of total expenditure into different purpose categories
28.6	आर्थिक वर्गीकरणानुसार शासनाच्या खर्चाची टक्केवारी	545	Percentage distribution of Government expenditure according to economic classification
28.7	वस्तूनुसार अबकारी कर	546	Excise Revenue by Commodities
28.8	उत्पन्न गटाप्रमाणे आय विवरणांची संख्या, एकूण उत्पन्न, व आयकर	547	Number of Returns, Gross Income and Tax Payable range of Income
28.9	करदात्यांच्या विवरणानुसार उत्पन्नाचे साधन, एकूण उत्पन्न, विवरणांची संख्या, एकूण कर यांचा तपशील	553	Details of the source of income, total income, number of returns, total tax of the tax payers according to the returns
28.10	महाराष्ट्र राज्याच्या महसुली जमेचे विवरणपत्र	554	Statement of Revenue Receipts of Maharashtra State
28.11	महाराष्ट्र राज्याच्या महसुली खर्चाचे विवरणपत्र	556	Statement of Revenue Expenditure of Maharashtra State
28.12	महसुली व भांडवली लेख्यांवरील जमा व खर्च	559	Receipts and expenditure on revenue and capital accounts
28.13	प्रशासकीय विभागांचे उत्पन्न व खर्च लेखा	560	Income and outlay account of Administrative Departments
28.14	शासनाच्या वाणिज्यिक उपक्रमांचा उत्पादन लेखा	562	Production account of departmental enterprises
28.15	सर्वसाधारण शासनाचा भांडवली वित्तीय लेखा	564	Capital finance account of General Government
28.16	वस्तू, सेवा व हस्तांतरित रकमा यांचे व्यवहार- राज्य प्रशासन व शासनाच्या वाणिज्यिक उपक्रमांचा भांडवली लेखा	566	Transaction in Goods, Services and Transfers-Capital Account of Government Administration and Departmental Commercial Undertakings
28.17	शासनाच्या वित्तीय संपत्तीतील बदल : राज्य प्रशासनाच्या व शासनाच्या वाणिज्यिक उपक्रमांचा भांडवली लेखा	566	Changes in Financial Assets : Capital Account of Government Administration and Departmental Commercial Undertakings
28.18	शासनाच्या वित्तीय दायित्वातील बदल : राज्य प्रशासनाचा व शासनाच्या वाणिज्यिक उपक्रमांचा भांडवली लेखा	568	Changes in financial liabilities: Capital account of Government Administration and departmentalcommercial undertakings
28.19	रोख रकमा व भांडवल यांचा ताळमेळ : राज्य प्रशासनाच्या व	568	Cash and Capital Reconciliation : Account of Government Administration and departmentalcommercial undertakings

तक्ता क्रमांक Table No.	विषय	पृष्ठ क्रमांक Page No.	Subject
(1)	(2)	(3)	(2)
	शासनाच्या वाणिज्यिक उपक्रमांचा लेखा		
	२९. किंमती आणि निर्देशांक		**29. PRICES AND INDICES**
29.1	मुंबई बाजारातील काही शेती व इतर आवश्यक वस्तूंच्या घाऊक किंमती	572	Wholesale prices of certain agricultural and other essential commodities at Mumbai market
29.2	वस्तूंचा गट व उपगटवार अखिल भारतीय घाऊक किंमती निर्देशांक	574	All India Wholesale price index by groups and sub-groups of commodities
29.3	राज्यातील निवडक केंद्रांमधील कामगारांकरिता ग्राहक किंमती निर्देशांक	576	Consumer Price Index for the working classes of selected centres in the State
29.4	राज्यातील निवडक केंद्रांमधील कामगारांकरिता ग्राहक किंमतीं निर्देशांक (वार्षिक)	581	Consumer Price Index for the working class of selected centres in the State (Yearly)
29.5	औद्योगिक कामगारांकरिता अखिल भारतीय ग्राहक किंमतीं निर्देशांक	583	All India Consumer Price Index for Industrial Workers
29.6	महाराष्ट्र राज्यातील निवडक केंद्रातील महत्वाच्या शेतमालाच्या घाऊक किंमती	584	Wholesale prices of certain important agricultural commodities at selected centres in Maharashtra State
29.7	सोने व चांदी यांच्या मुंबई बाजारातील किंमती	595	Prices of gold and silver in Mumbai market
29.8	महाराष्ट्रातील शेतमजुरांकरिता ग्राहक किंमती निर्देशांक	596	Consumer Price Index for Agricultural Labourers in Maharashtra
29.9	महाराष्ट्रातील नागरी विभागातील किरकोळ किंमतींचा गटवार निर्देशांक	597	Retail Price Index for urban Maharashtra by group of commodities
29.10	महाराष्ट्रातील ग्रामीण विभागातील किरकोळ किंमतींचा गटवार निर्देशांक	598	Retail price index for rural Maharashtra by group of commodities
	३०. पंचवार्षिक योजना		**30. FIVE YEAR PLAN**
30.1	पंचवार्षिक व वार्षिक योजनेतील तरतूद आणि खर्च	602	Outlay and Expenditure Under Five Year Annual Plan
30.2	राज्य / केंद्रशासित प्रदेशांची पहिल्या (१९५१-५६) ते बाराव्या पंचवार्षिक (२०१२-१७) योजनेतील दरडोई प्रस्तावित तरतूद /खर्च	603	Per Capita Plan Outlay / Expenditure of States/UTs from first (1951-56) to twelfth Five Year Plan (2012-17)
30.3	राज्य योजना व केंद्र पुरस्कृत योजना	614	State plan and centrally sponsored programmes
	३१. संयुक्त भांडवली संस्था		**31. JOINT STOCK COMPANIES**
31.1	कार्यरत, नवीन नोंदणी झालेल्या व निर्धारित संस्था	616	Companies at Work, Newly Registered and Liquidated
31.2	संयुक्त भांडवली संस्थांची संख्या	617	Number of Joint stock companies
	३२. सार्वजनिक अंगीकृत		**32. PUBLIC UNDERTAKINGS**
32.1	गृहनिर्माण विकास मंडळास मिळालेले कर्ज व बांधलेली घरे	620	Loans received and houses constructed by the Housing Development Board
32.2	जिल्हानिहाय गृहनिर्माण विकास मंडळास मिळालेले कर्ज व बांधलेली घरे	621	Districtwise loans received and houses constructed by the Housing Development Board
32.3	महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळाची निवडक साध्यविषयक सांख्यिकी	623	Statistics Relating to selected achievements of State Agro-Industrial Corporation
	३३. संकीर्ण		**33. MISCELLANEOUS**
33.1	महाराष्ट्रातील विश्रामधामे, विश्राम गृहे व कक्ष संख्या	626	Districtwise number of Rest Houses and Dak Bangalows
33.2	बिगर शेतकी आस्थापनांची संख्या व त्यातील रोजगार (पाचवी आर्थिक गणना, २०१३)	627	Number of non-agricultural Establishments and Employment therein (Fifth Economic Census, 2013)
33.3	मुंबई सावकार नियंत्रण कायदा, १९४६ खाली दिलेल्या अनुज्ञप्तींची जिल्हावार संख्या	628	Number of licenses granted in each district under the Mumbai Money-Lenders Act, 1946
33.4	जिल्हावार अनुज्ञप्तीधारक सावकारांच्या व्यवहाराची माहिती	629	Transactions of licensed money-lenders in each district
33.5	भारतीय रिझर्व्ह बँकेसंबंधी आर्थिक आकडेवारी	630	Financial statistics relating to the Reserve Bank of India
33.6	नोंदलेल्या दस्तऐवजांची संख्या, वर्णन व हस्तांतरित केलेल्या मिळकतीचे मूल्य	632	Number and description of registered documents and value of property transferred
33.7	महाराष्ट्र राज्यातील नोंदलेल्या विवाहांची संख्या	633	Number of marriages registered in the State of Maharashtra

महाराष्ट्रातील जिल्ह्यांच्या पुनर्रचनेविषयी टिपणी

ठाणे जिल्ह्याचे विभाजन करुन 'ठाणे व 'पालघर' हे दोन जिल्हे ऑगस्ट, २०१४ पासून निर्माण करण्यात आले आहेत.

नवनिर्मित जिल्ह्याची आकडेवारी ज्या बाबतीत उपलब्ध झाली त्याबाबतीत ती या पुस्तिकेत वेगळी दाखविण्यात आलेली आहे.

Note on Reorganisation of Districts in Maharashtra

Two districts 'Thane' and 'Palghar' have been created. With effect from August, 2014 by reorganising the existing district of 'Thane'.

The data for the newly created district wherever available is reported separately in this issue.

———————

प्रास्ताविक

१. महाराष्ट्र राज्य १९६० मध्ये स्थापन झाल्यापासून "राज्य सांख्यिकी गोषवारा" हे प्रकाशन प्रकाशित करण्यात येते. त्या मालिकेतील हा चाळीसावा अंक आहे. हा गोषवारा प्रसिध्द करण्याचा हेतू हा आहे की, त्यामुळे राज्यातील शक्य तितक्या जास्तीत जास्त सार्वजनिक व आर्थिक बाबींच्या पार्श्वभूमीवरील आकडेवारी उपलब्ध व्हावी आणि तसेच ह्या गोषवाऱ्याची उपयुक्तता फक्त संदर्भ पुस्तिका म्हणून नसून संशोधनाकरिता, नियोजनाकरिता राज्याच्या सामाजिक व आर्थिक बाबींचा अभ्यास करण्याच्या दृष्टीनेही तो उपयुक्त ठरेल. यामध्ये देण्यात आलेली जास्तीत जास्त माहिती शक्यतो जिल्हानिहाय असून त्यामुळे जिल्ह्याची तुलना करणे शक्य होईल. तसेच ह्यात दिलेल्या काही सामाजिक व आर्थिक क्षेत्रातील निरनिराळ्या वर्षाच्या आकडेवारीच्या मालिकेवरुन त्या त्या क्षेत्रातील झालेले बदल अभ्यासण्यास मदत होईल.

२. प्रकाशित होणारा हा अंक २०१५-१६ वर्षाकरिता असून त्यातील अधिकांश माहिती शक्य तेवढी २०१५-१६ वर्षाची आहे. २०१५-१६ ची माहिती उपलब्ध नसल्यास उपलब्ध असलेल्या अद्ययावत वर्षाची माहिती देण्यात आलेली आहे. त्याचप्रमाणे २०१५-१६ वर्षापर्यंतच्या वर्षवार माहितीची मालिका ह्यात दिलेली आहे. ह्या गोषवाऱ्यात प्रस्तुत केलेली माहिती मूलत: राज्य सरकार व केंद्र सरकारच्या विविध विभागांत तसेच स्थानिक संस्थांत संकलित करण्यात येते. हे विभाग अशी माहिती तयार करुन अलिकडील वर्षासाठी अस्थायी माहिती उपलब्ध करुन देतात व नंतर ही अस्थायी माहिती अंतिम करण्यात येते. तेव्हा पूर्वी दिलेल्या माहितीपेक्षा ह्या अंतिम माहितीत थोडाफार फरक आढळतो, ह्या कारणामुळे ह्या गोषवाऱ्यात प्रकाशित झालेली माहिती संचालनालयाच्या इतर प्रकाशनांतील (उदा. महाराष्ट्राची संक्षिप्त सांख्यिकी, महाराष्ट्राची आर्थिक पाहणी) किंवा ह्यापूर्वी प्रकाशित झालेले सांख्यिकी गोषवाऱ्यांचे अंक ह्यात प्रकाशित झालेल्या माहितीशी जुळते असे नाही.

३. महाराष्ट्र राज्यातील जिल्हा परिषद व नगर परिषद कार्यालयातील कर्मचारीबाबतची माहिती वर्ष २००८ पर्यंत अद्ययावत असून त्यापुढील कर्मचारी गणनेत संकलित करण्यात आलेली नाही. तसेच जिल्हा परिषदांचे क्षेत्र, लोकसंख्या, सभासद व उत्पन्न व खर्च; जिल्हा परिषदांचे प्रमुख शीर्षानुसार उत्पन्न/खर्च; जिल्ह्यातील ग्रामपंचायती व पंचायतसमित्यांची संख्या; जिल्हानिहाय नगरपरिषदा, कटकमंडळे व महानगरपालिका यांचे उत्पन्न; नगरपरिषदा, कटकमंडळे व महानगरपालिका यांचे उत्पन्न; जिल्हानिहाय नगरपरिषदा, कटकमंडळे व महानगरपालिकांचे खर्च; नगरपरिषदा, कटकमंडळे व महानगरपालिका यांचा खर्चाबाबतची आकडेवारीची माहिती वर्ष २०११-१२ ची तर लोकसभेची व विधानसभेची मतदार संख्या, लोकसभेच्या व विधानसभेच्या जिल्हावार एकूण जागा, विधानसभेच्या निवडणुकीत झालेले मतदान, मतांचे शेकडा प्रमाण व पक्षानुसार जिंकलेल्या जागा, लोकसभा व विधानसभामधील निवडणुकीत झालेले मतदान, भारतातील विधानसभा व लोकसभेच्या जागा याबाबतची माहिती वर्ष २००९ ची अद्ययावत आहे. पुढील वर्षाकरिता सदर आकडेवारी परिगणित नसल्याने या प्रकाशनाच्या पुढील अंकांमधून सदर माहिती वगळण्यात आली आहे. सदर तक्ते वर्ष २०१३-१४ अंकात उपलब्ध आहेत.

INTRODUCTORY

1. This is the Fortieth issue of the Statistical Abstract of Maharashtra State which is being published since the formation of State in 1960. The purpose of publishing this Abstract is to provide background statistical material on as many socio-economic characteristics of the State as is possible so that the Abstract may prove useful not only as a reference book but also for research, planning or further socio-economic studies about the State. The information is, to the extent feasible, presented districtwise for interdistrict comparison. Some social and economic statistics are presented over a series of years to study trend in these fields.

2. The present issue being that for the year 2015-16, the detailed data published is for the year 2015-16, wherever such data is available. Wherever data for 2015-16 is not available, the data for latest available year is given. Yearly series up to the year 2015-16 has also been presented. The statistical data presented in this Abstract has been initially compiled by various departments of the State & Central Government, as well as Local Bodies. These departments usually prepare and release provisional figures for recent years which are then finalized later on. Thus these figures may differ from the provisional figures released earlier. For this reason, the data published in the other publications of this Directorate, viz., "Handbook of Basic Statistics of Maharashtra State", "Economic Survey of Maharashtra" or the earlier issue of the Statistical Abstract may not tally with those published in this Abstract.

3. Latest information on Number of Employees in Zilla Parishad and Municipal Council Offices in Maharashtra State is available in Census of Employees-2008. Such information has not been compiled for further period in Census of Employees. Similarly, latest information regarding area, population, membership, income & expenditure of Zilla Parishads, Income of Zilla Parishads by Major Heads, Expenditure of Zilla Parishads by Major Heads, Districtwise number of Gram Panchayats & Panchayat Samities, Income & expenditure of Village Panchayat, Districtwise income of Municipal Councils, Cantonment Boards & Municipal Corporations, Income of Municipal Councils, Cantonment Boards & Municipal Corporations, Districtwise Expenditure of Municipal Councils, Cantonment Boards & Corporations, Expenditure of Municipal Councils, Cantonment Boards & Corporations is available for the year 2011-12 and Number of electorals for Lok Sabha & Vidhan Sabha, Districtwise number of Lok Sabha & Vidhan Sabha seats, Votes polled, percentage of votes polled & seats won accordingly by the parties in the Vidhan Sabha elections, Number of votes polled in the Lok Sabha and Vidhan Sabha Elections, Number of Lok Sabha & Vidhan Sabha seats in India is available for the year 2009. Such statistical information has not been compiled for further period and have been deleted from further editions of this publication. All these tables are available in 2013-14 edition.

दृष्टिक्षेपात महाराष्ट्र

४. ही माहिती दोन भागांत विभागली आहे. पहिल्या भागात राज्याविषयी सर्वसाधारण माहिती दिली आहे. दुसऱ्या भागामध्ये राज्य व देशाची लोकसंख्या, कृषि इत्यादी विविध विषयांवरील आकडेवारी देण्यात आली आहे. प्रत्येक बाबीसमोर महाराष्ट्र आणि भारत यांची आकडेवारी कोणत्या वर्षाची आहे हे नमूद करण्यात आले आहे. काही बाबतीत हा काळ एकच नसतो त्यावेळी भारतासाठी अद्ययावत उपलब्ध असलेल्या काळाची आकडेवारी देण्यात येऊन तुलनात्मक अभ्यासासाठी महाराष्ट्राची त्याच वर्षाची/ काळाची आकडेवारी देण्यात आली आहे. तसेच टक्केवारीने देशातील आकडेवारीत महाराष्ट्राचा किती हिस्सा आहे हेही दर्शविले आहे.

MAHARASHTRA AT A GLANCE

4. This table is divided into two parts. In the first part, general information about the State is given. In the second part, the statistics on various subjects, such as population, agriculture, etc. are presented along with the corresponding figures relating to the country. In some cases where the year for which the information pertains has been mentioned against each item for Maharashtra and India is not identical, the data for latest available period for India is shown and comparison of Maharashtra with India is made with reference to this period. The statement also gives percentage share of Maharashtra with the figures relating to the country.

सारांश तक्ते

५. सारांशविषयक तक्त्यात काही महत्त्वाच्या विषयांवरील माहिती दिलेली आहे. यातील माहिती १९६०-६१ ह्या वर्षासाठी व त्यानंतर संदर्भ वर्षापर्यंत दर दहा वर्षांच्या अंतराने देण्यात आली आहे.

६. यापुढे सांख्यिकीय माहितीचे विषयवार तक्ते दिले आहेत. या तक्त्यात जिल्हावार माहिती दिलेली आहे. केंद्रीय सांख्यिकीय संघटनेने सुचविल्याप्रमाणे विषयाची व त्याखालील तक्त्यांची मांडणी करण्यात आली आहे.

SUMMARY TABLES

5. Summary tables of some important topics have been presented here. The data are presented in the form of series for 1960-61 and thereafter at an interval of ten years till the year of reference.

6. Statistical tables on various subjects are presented thereafter. Districtwise data are depicted in these tables. The tables are grouped under various subjects and are arranged as per recommendations made by the Central Statistical Organisation.

दृष्टिक्षेपात महाराष्ट्र / MAHARASHTRA STATE AT A GLANCE

अ.क्र. Sr. No.	बाब	परिमाण	माहिती Particulars	Unit	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1	**भौगोलिक स्थान**				**Location**
	उत्तर अक्षांश	अंश	15.45 to 22.00	Degree	North latitude
	पूर्व रेखांश		72.45 to 80.45	"	East longitude
2	विभाग	संख्या	6	Nos.	Divisions
3	जिल्हे	"	36	"	Districts
4	तालुके	"	355@@	"	Talukas
5	शहरे / शहर संकुले	"	534	"	Cities and Towns
6	एक लाख लोकसंख्येहून अधिक लोकसंख्या असलेली शहरे	'	44	'	Cities having more than one lakh population
7	गावे i) वस्ती असलेली	"	40,959	"	Villages i) Inhabited
	ii) वस्ती नसलेली	"	2,706	"	ii) Uninhabited
8	क्षेत्रफळ	चौ.कि.मी	3,07,713	Sq. Km.	Area
9	सागरी किनाऱ्याची लांबी	किलोमीटर	720	Kilometers	Length of the coast line
10	**शेती (२०१५-१६)**				**Agriculture (2015-16)**
	पेरणी / लावणी केलेले निव्वळ कसलेले क्षेत्र	'००० हेक्टर	17,192	'000 Hectares	Net area sown
	लागवडीखालील स्थूल क्षेत्र	"	22,863	"	Gross cropped area
	सिंचनाखालील स्थूल क्षेत्र	"	N.A.	"	Gross irrigated area
11	एकूण पशूधन (२०१२)	'०००	32,489	'000	Total Live Stock (2012)
12	एकूण वनव्याप्त क्षेत्र (२०१५-१६)	चौ.कि.मी	51,947	Sq. Km.	Total forest area (2015-16)
13	**कारखाने (२०१५)**				**Factories (2015)**
	चालू कारखाने	संख्या	36,261	Nos.	Working Factories
	कामगारांची दैनिक सरासरी संख्या	'०००	2,042	'000	Average daily number of workers
14	**वीज (२०१५-१६)**				**Electricity (2015-16)**
	वीजेचा एकूण वापर	दशलक्ष कि.वॅ.	1,16,743	Million Kwh.	Total Electricity consumed
15	**राज्य उत्पन्न (२०१४-१५+)**				**State Income (2014-15+)**
	(i) चालू किंमतीनुसार निव्वळ उत्पन्न	₹ कोटी	17,48,771	₹ Crore	Net Income at Current Prices
	(ii) चालू किंमतीनुसार दरडोई निव्वळ उत्पन्न	₹	1,47,399	₹	Per Capita Net Income at Current Prices
16	**रस्त्यांची लांबी (२०१५-१६)**				**Road Length (2015-16)**
	(i) एकूण	कि.मी.	3,05,130	Kilometers	Total
	(ii) पृष्ठांकित	"	2,44,590	"	Surfaced

N.A. उपलब्ध नाही /Not Available + पहिले सुधारीत अंदाज / First Revised Estimates

@@ मुंबई व मुंबई उपनगर जिल्ह्यांमधील ३ तालुके वगळून / Excluding 3 Tahsils of Mumbai & Mumbai Suburban District

भारताशी तुलना / COMPARISON WITH INDIA

अ.क्र. Sr. No.	बाब	परिमाण	महाराष्ट्र Maharashtra	भारत India	महाराष्ट्राची भारताशी तुलना (टक्केवारी) Comparison of Maharashtra with India (Percentage)	Unit	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(3)	(2)
1.	**लोकसंख्या (२०११ ची जनगणना)**					**Population (2011 Census)**	
1.1	(अ) ग्रामीण लोकसंख्या	'०००	61,556	8,33,749	7.4	'000	(a) Rural Population
	(ब) ग्रामीण लोकसंख्येचे एकूण लोकसंख्येशी शेकडा प्रमाण	टक्के	54.8	68.9	--	Percentage	(b)Percentage of Rural Population to total Population
1.2	(अ) नागरी लोकसंख्या	'०००	50,818	3,77,106	13.5	'000	(a) Urban Population
	(ब) नागरी लोकसंख्येचे एकूण लोकसंख्येशी शेकडा प्रमाण	टक्के	45.2	31.2	--	Percentage	(b)Percentage of Urban Population to total Population
1.3	(अ) एकूण लोकसंख्या	'०००	1,12,374	12,10,855	9.3	'000	(a) Total Population
	(१) पुरूष	'०००	58,243	6,23,270	9.3	'000	(i) Male
	(२) स्त्रिया	'०००	54,131	5,87,585	9.2	'000	(ii) Female
1.4	अनुसूचित जाती						Schedule Castes
	(अ) एकूण लोकसंख्या	'०००	13,276	2,01,378	6.6	'000	(a) Total Population
	(ब) वरील लोकसंख्येचे एकूण लोकसंख्येशी शेकडा प्रमाण*	टक्के	11.8	16.6	--	Percentage	(b)Percentage of above Population to total Population*
1.5	अनुसूचित जमाती						Schedule Tribes
	(अ) एकूण लोकसंख्या	'०००	10,510	1,04,546	10.1	'000	(a) Total Population
	(ब) वरील लोकसंख्येचे एकूण लोकसंख्येशी शेकडा प्रमाण*	टक्के	9.4	8.6	--	Percentage	(b)Percentage of above Population to total Population*
1.6	(अ) एकूण मुख्यत: काम करणारे	'०००	43,763	3,62,566	12.1	'000	(a) Total Main Workers
	(ब) एकूण मुख्यत: काम करणाऱ्यांचे एकूण लोकसंख्येशी शेकडा प्रमाण	टक्के	38.9	29.9	--	Percentage	(b)Percentage of total Main workers to total Population
1.7	(अ) एकूण सीमांतिक काम करणारे	'०००	5,665	1,19,323	4.8	'000	(a) Marginal Workers
	(ब) सीमांतिक काम करणाऱ्यांचे एकूण लोकसंख्येशी शेकडा प्रमाण*	टक्के	5.0	9.9	--	Percentage	(b)Percentage of Marginal workers to total Population*
1.8	(अ) एकूण काम न करणारे	'०००	62,946	7,28,966	8.6	'000	(a) Total non- Workers
	(ब) एकूण काम न करणाऱ्यांचे एकूण लोकसंख्येशी शेकडा प्रमाण	टक्के	56.0	60.2	--	Percentage	(b)Percentage of total Non- workers to total Population
1.9	लोकसंख्येची घनता	दर चौ. कि.मी. मागे लोकसंख्या	365	382	--	Persons per sq.km.	
1.10	साक्षरतेचे प्रमाण						Literacy Proportion
	(१) पुरूष	टक्के	88.4	80.9	--	Percentage	(i) Male
	(२) स्त्रिया	टक्के	75.9	64.6	--	Percentage	(ii) Female
	(३) एकूण	टक्के	82.3	73.0	--	Percentage	(iii) Total
1.11	स्त्री-पुरूष प्रमाण	दर १,००० पुरूषांमागे स्त्रियांची संख्या	929	943	--	Females per 1,000 males	Sex Ratio
1.12	२००१-२०११ मध्ये झालेली शेकडा वाढ	टक्के	16.0	17.7	--	Percentage	Percentage growth of population during 2001-2011

* पाकिस्तान व चीन यांनी जम्मू व काश्मिरमधील बेकायदेशीरपणे व्याप्त केलेल्या प्रदेशाचे क्षेत्रफळ व लोकसंख्या वगळून /

Excluding the area and population of the territory of Jammu & Kashmir illegally occupied by Pakistan and China

भारताशी तुलना / COMPARISON WITH INDIA

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(3)	(2)
2.	**शेती (२०१४-१५)**					**Agriculture (2014-15)**	
2.1	कसलेले निव्वळ क्षेत्र	'००० हेक्टर	17,345	1,40,130	12.4	'000 Hectares	Net area sown
2.2	कसलेल्या निव्वळ क्षेत्राची एकूण भौगोलिक क्षेत्राशी टक्केवारी	टक्के	56.4	42.6	--	Percentage	Percentage of net area sown to geographical area
2.3	लागवडीखालील स्थूल क्षेत्र	'००० हेक्टर	23,273	1,98,360	11.7	'000 Hectares	Gross Cropped area
2.4	सिंचनाखालील स्थूल क्षेत्र	"	4,282	1,98,360	4.4	"	Gross irrigated area
2.5	सिंचनाखालील स्थूल क्षेत्राची लागवडी खालील स्थूल क्षेत्राशी टक्केवारी	टक्के	18.4	48.6	--	Percentage	Percentage of gross irrigated area to gross cropped area
	प्रमुख पिकांखालील क्षेत्र (२०१३-१४ ते २०१५-१६ या वर्षांची सरासरी)						Area under principal crops (Average for years 2013-14 to 2015-16)
2.6	तांदूळ	'००० हेक्टर	1,566	43,878	3.6	000' Hect.	Rice
2.7	गहू	"	931	20,930	4.4	"	Wheat
2.8	ज्वारी	"	2,982	5,869	51.0	"	Jowar
2.9	बाजरी	"	755	5,021	15.0	"	Bajra
2.10	एकूण तृणधान्ये	"	5,849	49,591	11.8	"	All cereals
2.11	एकूण कडधान्ये	"	3,573	24,675	14.5	"	All pulses
2.12	एकूण अन्नधान्ये	"	11,015	1,23,997	8.9	"	All Food grains
2.13	भूईमूग	"	294	4,943	5.9	"	Groundnut
2.14	ऊस (तोडणी क्षेत्र)	"	985	3,652	27.0	"	Sugarcane (H)
2.15	कापूस (रूई)	"	4,070	9,628	42.3	"	Cotton (Lint)
	प्रमुख पिकांचे उत्पादन (२०१३-१४ ते २०१५-१६ या वर्षांची सरासरी)						Outturn of principal crops (Average for years 2013-14 to 2015-16)
2.16	तांदूळ	'००० टन	2898	105481	2.7	'000 tonnes	Rice
2.17	गहू	"	1223	60543	2.0	"	Wheat
2.18	ज्वारी	"	1894	5133	36.9	"	Jawar
2.19	बाजरी	"	555	6010	9.2	"	Bajari
2.20	एकूण तृणधान्ये	"	6318	108864	5.8	"	All cereals
2.21	एकूण कडधान्ये	"	2211	14276	15.5	"	All pluses
2.22	एकूण अन्नधान्ये	"	11075	256430	4.3	"	All Food grains
2.23	भूईमूग	"	336	7962	4.2	"	Groundnut
2.24	ऊस	"	77952	263799	29.5	"	Sugarcane
2.25	कापूस (रूई)	'००० गासडी	7445	24595	30.3	000' bales	Cotton (Lint)
3.	**पशु संवर्धन (२०१२)**					**Animal Husbandry (2012)**	
3.1	एकूण पशुधन	'०००	32,489	5,12,057	6.3	'000	Total Live Stock
3.2	एकूण गाई - बैल	'०००	15,484	1,90,904	8.1	'000	Total Cattle
3.3	**गाई - बैल**						**Cattle**
	(१) दिड वर्षांवरील आणि दोन वर्षांवरील बैल	'०००	5,960	48,876	12.2	'000	Males over 1 & 1/2 years and over 2 yrs
	(२) अडीच वर्षांवरील आणि तीन वर्षांवरील गाई	'०००	5,440	76,685	7.1	'000	Females over 2 & 1/2 years and 3 yrs
3.4	एकूण म्हशी - रेडे	'०००	5,594	1,08,702	5.1	'000	Total Buffaloes

आधार : १) सांख्यिकी आणि कार्यक्रम अंमलबजावणी, मंत्रालय

२) १९ वी पशुधन गणना २०१२, भारताचा अहवाल

Source: 1) Ministry of Statistics and Programme Implementation, Govt. of India.

2) 19 th Livestock Census, 2012, All India Report

भारताशी तुलना / COMPARISON WITH INDIA

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(3)	(2)
3.5	**म्हशी रेडे**						**Buffaloes**
	(१) दोन वर्षांवरील रेडे	'०००	216	5,298	4.1	'000	Males over 2 years
	(२) तीन वर्षांवरील म्हशी	"	3,359	56,586	5.9	"	Females over 3 years
3.6	एकूण मेंढरे व शेळ्या	"	11,015	2,00,242	5.5	"	Total sheep & goats
3.7	एकूण घोडे, शिंगरे वगैरे	"	38	625	6.1	"	Total horses & ponies
3.8	इतर पशुधन	"	357	11,584	3.1	"	Other live stock
3.9	कोंबड्या, बदके वगैरे	"	77,795	7,29,209	10.7	"	Total Poultry
3.10	ट्रॅक्टर	"	N.A	N.A	--	"	Tractors
3.11	सिंचनाकरीता वापरलेली तेलावर चालणारी इंजिने व पंप	"	N.A	N.A	--	"	Oil engines and pumps for irrigation purpose
3.12	सिंचनाकरीता वापरलेले विद्युत पंप	"	N.A	N.A	--	"	Electric pumps for irrigation
4.	**वने (२०१५)**						**Forests (2015)**
4.1	एकूण वनव्याप्त क्षेत्र	चौ.कि.मी.	61,622	7,64,566	8.1	Sq. Km.	Total forest area
5	**उद्योग आणि खाणकाम कारखाने**					**Industry and Mining factories**	
5.1	**कारखाने (२०१५)**						**Factories (2015)**
	(अ) चालू कारखाने	संख्या	36,261	N.A	N.A	Nos.	Working factories
	(ब) कामगारांची दैनिक सरासरी	'०००	2,042	N.A	N.A	'000	Average daily number of workers
5.2	वार्षिक उद्योग पाहणी (प्रगणना व प्रगणनेतर भाग मिळून) (२०१५-१६)						Annual Survey of Industries (Census plus non-census part) (2015-16)
	(अ) उत्पादक भांडवल	₹ कोटी	5,78,508	35,50,177	16.3	₹ Crore	Productive Capital
	(ब) एकूण उत्पादन	"	11,68,017	68,62,354	17.0	"	Total Output
	(क) निव्वळ उत्पादन मूल्यवृद्धी	"	2,17,259	10,72,485	20.3	"	Net Value added by manufacture
5.3	चालू असलेल्या सुती कापड गिरण्या (मार्च, २०१६)	संख्या	160	2,735	5.9	Nos.	Working cotton textile mills (March, 2016)
	(अ) या गिरण्यांतील कामगारांची संख्या	'०००	65	636	10.2	'000	Number of workers employed in these mills
	(ब) कापडाचे मासिक उत्पादन	दशलक्ष चौ.मी.	21	125	16.8	Million Sq. meters	Production of cloth monthly
5.4	**खाणकाम (२०१५-१६)***						**Mining (2015-16)***
	(अ) कोळसा (उत्पादन)	'००० टन	38,351	6,39,230	6.0	'000 tonnes	Coal (Quantity)
	(मूल्य)	₹ कोटी	6,534	88,382	7.4	₹ Crore	(Value)
	(ब) कच्चे लोखंड (उत्पादन)	'००० टन	1,420	1,58,108	0.9	'000 tonnes	Iron Ore (Quantity)
	(मूल्य)	₹ कोटी	1,501	2,23,207	0.7	₹ Crore	(Value)
	(क) कच्चे मॅगनीज (उत्पादन)	'००० टन	621	2,167	28.6	'000 tonnes	Manganese Ore (Quantity)
	(मूल्य)	₹ कोटी	280	855	32.8	₹ Crore	(Value)
	(क) बॉक्साईट (उत्पादन)	'००० टन	1,908	28,128	6.8	'000 tonnes	Bauxite (Quantity)
	(मूल्य)	₹ कोटी	104	1,544	6.8	₹ Crore	(Value)

N.A. उपलब्ध नाही / Not Available

आधार / Source : १) अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई व केंद्रिय सांख्यिकीय संघटना, नवी दिल्ली / Directorate of Economics & Statistics, Govt. of Maharashtra, Mumbai & Central Statistical Organisation, New Delhi

२) सांख्यिकी आणि कार्यक्रम अंमलबजावणी, मंत्रालय / Ministry of Statistics and Programme Implementation, Govt. of India.

३) नागपूरचे भारतीय खनिज वार्षिकी, भारतीय खान ब्यूरो /Indian Minerals Yearbook, Indian Bureau of Mines, Nagpur

४) १९ वी पशुधन गणना २०१२, भारताचा अहवाल / 19 th Livestock Census, 2012, All India Report

५) वस्त्रोद्योग आयुक्त यांचे कार्यालय, वस्त्रोद्योग मंत्रालय, भारत सरकार / Office of the Textile Commissioner, Ministry of Textiles, GoI

भारताशी तुलना / COMPARISON WITH INDIA

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(3)	(2)
6	**वीज (२०१५-१६)**						**Electricity (2015-16)**
6.1	वीजेची निर्मिती	दशलक्ष कि. वॅ. तास	1,13,787	11,67,584	9.7	Million Kwh.	Electricity generated
6.2	वीजेचा वापर ^	"	1,16,743	8,33,364	14.0	"	Electricity consumed ^
6.3	(अ) वीजेचा औद्योगिक वापर	"	40,231	2,85,696	14.1	"	Industrial Consumption
	(ब) औद्योगिक वापराची एकूण वीजेच्या वापराशी टक्केवारी	टक्के	34.5	34.3	--	Percentage	Percentage of Industrial consumption to total consumption
7.	**संयुक्त भांडवली संस्था आणि बँका (३१ मार्च, २०१६)**						**Joint Stock Companies and Banks (31st March, 2016)**
7.1	कंपन्यांची संख्या	संख्या	2,25,914	10,82,029	20.9	Nos.	Number of companies
7.2	त्यांचे भरणा केलेले भांडवल	₹ '००० कोटी	6,11.0	2605.5	23.5	₹ '000 Crore	Their paid up Capital
7.3	बँक कार्यालये (वर्गीकृत व्यापारी)	"	11,789	1,32,587	9.0	"	Banking Offices (Scheduled commercial)
7.4	दर लाख लोकसंख्येशी बँक कार्यालयांचे प्रमाण	"	9.8	10.4	--	"	Banking Offices per lakh of population
7.5	बँक कार्यालय असलेल्या शहरांची व गावांची संख्या (मार्च, २०१५)		3,076	44,755	6.9		Towns and villages having banking offices (March, 2015)
8	**सहकार (२०१५-१६)**						**Co-operation (2015-16)**
8.1	सहकारी संस्था	संख्या	1,96,907	N.A.	--	Nos.	Co-operative societies
8.2	सभासदांची संख्या	'०००	53,030	N.A.	--	'000	Membership
8.3	कृषी पतसंस्थांचे खेळते भांडवल	₹ कोटी	3,63,256	N.A.	--	₹ Crore	Working capital of agricultural credit soc.
8.4	कृषी पतसंस्थांनी दिलेले कर्ज	₹ कोटी	1,47,376	N.A.	--	₹ Crore	Advances by agricultural credit societies
9	**परिवहन व दळणवळण**						**Transport and Communication**
9.1	(अ) रेल्वे मार्गांची लांबी# (३१ मार्च, २०१६)	कि.मी	6,127	66,688	9.2	Km	Total railway length# (as on 31st March, 2016)
	(ब) रेल्वे मार्गांच्या लांबीचे दर १०० चौ.कि.मी क्षेत्रफळामागे प्रमाण (२०१५-१६)	"	1.99	2.05	--	"	Railway length per100 square kilometers of area (2015-16)
9.2	प्रति १०० चौ.कि.मी. क्षेत्रफळामागे असणारी रस्त्यांची लांबी (३१ मार्च, २०१६)	"	199	143	--	"	Road length per 100 square kilometers of area (as on 31st March 2016)
9.3	दर लाख लोकसंख्ये मागे असणारी मोटर वाहने (३१ मार्च, २०१६ रोजी)	संख्या	23,320	18,214	--	Nos.	Motor vehicles per lakh of population (as on 31st March, 2016)
10.	**राज्य उत्पन्न (२०१४-१५+)**						**State Income (2014-15+)**
10.1	(अ) चालू किंमतीनुसार उत्पन्न	₹ कोटी	15,72,037	1,10,07,592#	14.3	₹ Crore	Income at current prices
10.2	(ब) चालू किंमतीनुसार दरडोई उत्पन्न	₹	1,34,081	86,879#	--	₹	Per capita income at current prices

+ पहिले सुधारीत अंदाज / First Revised Estimates # पायाभूत वर्ष २०११-१२ नुसार सुधारित /As per base year 2011-12

@ राज्याचे अंदाज पायाभूत वर्ष २००४-०५ नुसार व राष्ट्राचे अंदाज २०११-१२ नुसार असल्यामुळे तुलनात्मक नाहीत / The estimates of the State are as per base year 2004-05 while the estimates of the nation are as per base year 2011-12 and hence they are not comparable

^ वितरण परवानाधारकांमार्फत ग्राहकांना केलेली वीज विक्री / Electrical energy sales to ultimate consumers through distribution licenses

कोकण रेल्वे लोहमार्गाच्या लांबीसह / Including Konkan Railway route length N.A. उपलब्ध नाही / Not Available

आधार : १) अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई व केंद्रिय सांख्यिकीय संघटना, नवी दिल्ली

२) भारताचे मूलभूत रस्ते सांख्यिकी, २०१५-१६ व २०१६-१७, रस्ते परिवहन आणि राजमार्ग मंत्रालय, नवी दिल्ली

३) रस्ते परिवहन वार्षिकी, २०१७-१८, रस्ते परिवहन आणि राजमार्ग मंत्रालय, नवी दिल्ली

Source: 1) Directorate of Economics & Statistics, Govt. Of Maharashtra, Mumbai & Central Statistical Organisation, New Delhi

2) Basic Road Statistics of India, 2015-16 & 2016-17, Ministry of Road Transport and Highways, New Delhi

3) Road Transport Yearbook, 2017-18, Ministry of Road Transport and Highways, New Delhi

निवडक विषयांवरील सारांश तक्ते

Summary tables on selected topics

1.शेती / Agriculture

1.1 जमिनीचा वापर / LAND UTILISATION

(आकडे '०० हेक्टरांत / Figures in '00 hectares)

अ.क्र. Sr.No.	बाब	1960-61	1970-71	1980-81	1990-91	2000-01	2010-11	2013-14	2014-15	2015-16	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(2)
1.	एकूण भौगोलिक क्षेत्र (गाव पत्रकानुसार)	3,07,583	3,07,583	3,07,583	3,07,583	3,07,583	3,07, 583	3,07, 583	3,07, 583	3,07,583	Total Geographical Area by village papers
2.	जंगले	54,110	54,168	53,094	53,499	52,958	52,161	52,055	52,008	51,947	Forests
3.	कसलेले	17,783	1,76,682	1,82,986	1,80,314	1,74,062	1,76,364	1,73,680	1,73,445	1,71,919	Net area sown
4.	लागवडीखालील	1,88,229	1,87,369	2,01,330	2,02,614	2,30,848	2,30,848	2,33,800	2,32,731	2,28,634	Total gross cropped area

आधार : कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे
Source : Commissioner of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune

1.2 पिकांनुसार सिंचनाखालील क्षेत्र / AREA IRRIGATED BY CROPS

(आकडे '०० हेक्टरांत / Figures in '00 hectares)

अ.क्र./Sr.No.	बाब	1960-61	1970-71	1980-81	1990-91	1995-96	1999-2000	2000-01	2014-15	2015-16	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(2)
1.	तांदूळ	2,724	3,138	4,203	3,736	4,104	4,336	4,220	4,040	3,920	Rice
2.	गहू	1,386	2,753	5,290	4,877	4,952	6,199	5,723	7,880	6,730	Wheat
3.	ज्वारी	2,659	2,602	4,676	4,250	4,849	4,971	5,224	3,140	3,070	Jowar
4.	बाजरी	327	594	541	485	778	902	956	440	400	Bajra
5.	अन्नधान्ये @	11,140	14,345	22,074	21,884	27,975	33,684	34,088	38,620	43,640	All Food Crops @
6.	कापूस	360	726	1,182	852	920	1,341	1,013	1,140	1,140	Cotton
7.	भूईमूग	130	312	558	941	1,438	1,599	1,156	N.A.	640	Groundnut
8.	तंबाखू	17	7	18	8	1	6	11	10	0	Tobacco
9.	सर्व अन्नधान्येतर पिके #	1,058	1,258	2,284	2,558	4,547	5,044	4,429	4,200	3,720	All Non-Food Crops #
	एकूण	**19,801**	**25,735**	**40,826**	**39,591**	**49,564**	**58,082**	**56,820**	**66,720**	**63,260**	**Total**

@ इतर अन्नधान्ये धरून / Includes other Food Crops # इतर अन्नधान्येतर धरून / Includes other Non-Food Crops

आधार/ Source : 1) कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे / Commissioner of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune

2) सांख्यिकी आणि कार्यक्रम अंमलबजावणी, मंत्रालय / Ministry of Statistics and Programme Implementation, Govt. of India

3) अर्थ व सांख्यिकी सांचालनालय, कृषि व किसान कल्याण मंत्रालय, भारत सरकार /Directorate of Economics and Statistics, Ministry of Agriculture and Farmers Welfare, Govt. of India

1.3 प्रमुख अन्नपिके व अन्नधान्येतर पिकांखालील - क्षेत्र व उत्पादन / AREA AND OUTTURN OF PRINCIPAL FOOD AND NON-FOOD CROPS

अ.क्र./ Sr. No.	बाब	1960-61	1970.71	1980-81	1990-91	2000-01	2010-11#	2013-14	2014-15	2015-16	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(2)
1.	तांदूळ										RICE
	क्षेत्र	12,996	13,524	15,038	15,810	15,140	1,518	16,049	15,512	15,028	Area
	उत्पादन	13,692	16,622	23,606	23,137	26,512	2,696	31,083	29,465	25,931	Outturn
2.	गहू										WHEAT
	क्षेत्र	9,067	8,120	10,791	8,730	7,760	1,307	10,282	10,673	9,108	Area
	उत्पादन	4,011	4,403	9,313	9,187	10,774	2,301	14,800	13,076	9,813	Outturn
3.	ज्वारी										JOWAR
	क्षेत्र	62,842	57,030	64,379	63,310	51,370	4,060	35,845	32,881	32,176	Area
	उत्पादन	42,233	15,574	44,275	59,480	39,096	3,452	28,479	21,090	12,052	Outturn
4.	बाजरी										BAJARI
	क्षेत्र	16,352	20,387	17,092	19,270	13,992	1,035	7,616	8,648	8,006	Area
	उत्पादन	4,886	8,241	7,599	11,143	8,308	1,123	7,881	5,382	3,329	Outturn
5.	एकूण तृणधान्ये @										TOTAL CEREALS@
	क्षेत्र	1,06,042	1,03,200	1,12,326	1,11,420	91,405	8,989	1,25,525	80,588	76,666	Area
	उत्पादन	67,550	47,367	89,000	1,07,403	93,052	12,323	1,62,012	92,670	68,953	Outturn
6.	एकूण कडधान्ये										TOTAL PULSES
	क्षेत्र	23,513	25,663	28,044	32,570	33,876	4,038	29,232	34,131	35,431	Area
	उत्पादन	9,889	6,770	8,312	14,439	18,796	3,096	25,538	16,810	14,323	Outturn
7.	एकूण अन्नधान्ये										TOTAL FOODGRAINS
	क्षेत्र	1,29,555	1,28,863	1,40,372	1,43,990	1,27,981	13,026	1,54,757	1,14,719	1,12,100	Area
	उत्पादन	77,439	54,134	97,312	1,21,842	1,11,048	15,419	1,87,551	1,09,480	83,276	Outturn
8.	कापूस										COTTON
	क्षेत्र	24,995	27,498	26,671	27,300	31,047	3,942	39,419	41,899	42,069	Area
	उत्पादन	2,842	824	2,157	3,196	26,896	7,473	74,725	35,769	39,139	Outturn
9.	तंबाखू										TOBACCO
	क्षेत्र	253	116	119	100	62	N.A.	N.A.	13	N.A.	Area
	उत्पादन	123	52	68	104	66	N.A.	N.A.	21	N.A.	Outturn
10.	भूईमूग										GROUNDNUT
	क्षेत्र	10,828	9,040	7,118	8,810	4,294	357	3,639	3,265	3,639	Area
	उत्पादन	7,999	5,863	4,407	9,916	4,920	458	4,682	3,787	4,682	Outturn
11.	ऊस										SUGARCANE
	क्षेत्र	1,555	2,039	3,168	4,440	5,782	965	9,371	10,296	9,871	Area
	उत्पादन	11,562	16,408	28,939	3,84,162	4,51,398	85,691	8,39,343	9,15,380	6,91,354	Outturn

@ इतर तृणधान्ये धरून / Inclusive of other cereals # (क्षेत्रफळ '००० हेक्टरांत / Figures in '000 hectares) (उत्पादन '००० टनांत / Outturn in '000 tonnes)

आधार : कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे / Source : Commissioner of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune

2. पशुधन / LIVESTOCK

(आकडे '००० / Figures in '000)

अ.क्र. Sr.No.	बाब	वर्ष / Year											Item
		1961	1966	1972	1978	1982	1987	1992	1997	2003	2007	2012	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(2)
1.	तीन वर्षांवरील गाई	4,644	4,534	4,587	4,781	5,247	5,789	5,847	5,886	5,324	5,383	5,440^	Cattle Female over 3 years
2.	तीन वर्षांवरील म्हशी	1,639	1,735	1,871	2,148	2,307	2,816	3,224	3,609	3,549	3,585	3,359	Buffaloes Female over 3 years
3.	मेंढ्या आणि शेळ्या	7,274	7,326	8,039	10,199	10,379	12,068	13,015	14,802	13,624	13,301	11,016	Sheep and Goats
4.	इतर जनावरे (बैल व रेडे)	12,491	11,854	11,864	12,514	12,989	13,597	8,460	7,996	7,353	7,020	6,533	Other Livestock (Including male cattle and male buffaloes)
5.	एकूण पशुधन	26,048	25,449	26,361	29,642	30,919	34,255	36,393	39,638	37,058	35,968	32,489	Total Livestock
6.	कोंबड्या, बदके वगैरे एकूण	10,577	9,902	12,217	18,751	19,844	24,839	32,187	35,364	34,596	64,756	77,795	Total Poultry

^ अडीच वर्षांवरील / 2 and ½ years above

आधार / Source : पशुधन गणना Livestock

3. सहकार / CO-OPERATION

अ.क्र. Sr. No.	बाब	1960-61	1970-71	1980-81	1990-91	2000-01	2010-11	2014-15	2015-16	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
I.	**सहकारी संस्थांची संख्या**									**Number of Co-operatives societies**
1.	शिखर व मध्यवर्ती कृषि व बिगर कृषि पतसंस्था	39	29	31	34	34	34	35	34	Apex & Central Agricultural & Non- Agricultural Credit Societies
2.	कृषि पतसंस्था @	21,400	20,420	18,577	19,565	20,551	21,451	21,064	21,102	Agricultural Credit Societies @
3.	बिगर कृषि पतसंस्था	1,630	2,694	5,474	11,291	22,014	23,434	22,326	20,805	Non-agricultural Credit Societies
4.	पणन संस्था	344	410	423	931	1,115	1,779	1,518	1,183	Marketing Societies
5.	उत्पादक संस्था	4,306	6,810	14,327	28,954	39,070	48,848	39,781	27,412	Productive enterprises Societies
6.	इतर	3,846	11,934	21,915	43,845	75,232	1,28,760	1,40,997	1,26,371	Others
	एकूण	**31,565**	**42,297**	**60,747**	**1,04,620**	**1,58,016**	**2,24,306**	**2,25,721**	**1,96,907**	**Total**
II.	**सभासदांची संख्या (हजारांत)**									**Number of Members ('000)**
1.	शिखर व मध्यवर्ती कृषि व बिगर कृषि पतसंस्था	76	70	1,014	1,485	1,371	247	195	209	Apex & Central Agricultural & Non- Agricultural Credit Societies
2.	कृषि पतसंस्था @	2,170	3,794	5,416	7,942	10,125	15,001	15,101	15,922	Agricultural Credit Societies @
3.	बिगर कृषि पतसंस्था	1,087	2,438	3,759	9,302	18,467	21,618	23,988	23,706	Non-agricultural Credit Societies
4.	पणन संस्था	141	282	471	745	840	1,337	1,372	1,214	Marketing Societies
5.	उत्पादक संस्था	323	959	2,124	3,974	6,339	8,010	5,692	5,594	Productive enterprises Societies
6.	इतर	394	1,038	1,999	3,455	5,880	6,809	7,120	6,385	Others
	एकूण	**4,191**	**8,581**	**14,783**	**26,903**	**43,022**	**53,022**	**53,468**	**53,030**	**Total**
III.	**खेळते भांडवल (₹ कोटी)**									**Working Capital (₹ crore)**
1.	शिखर व मध्यवर्ती कृषि व बिगर कृषि पतसंस्था	119	613	1,831	8,806	39,267	89,719	1,07,678	1,16,916	Apex & Central Agricultural & Non- Agricultural Credit Societies
2.	कृषि पतसंस्था @	58	343	527	1,851	6,988	18,987	19,145	19,265	Agricultural Credit Societies @
3.	बिगर कृषि पतसंस्था	46	168	1,209	7,508	66,887	1,04,814	1,61,580	1,67,944	Non-agricultural Credit Societies
4.	पणन संस्था	6	39	188	340	1,518	1,300	1,126	1,120	Marketing Societies
5.	उत्पादक संस्था	41	219	1,029	4,588	13,288	28,717	47,633	49,292	Productive enterprises Societies
6.	इतर	21	107	426	1,191	6,492	4,817	6,529	8,719	Others
	एकूण	**291**	**1,489**	**5,210**	**24,284**	**1,34,440**	**2,48,434**	**3,43,691**	**3,63,256**	**Total**

अ.क्र. Sr.No.	बाब	1960-61	1970-71	1980-81	1990-91	2000-01	2010-11	2014-15	2015-16	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
IV.	**दिलेले कर्ज (₹ कोटी)**									**Advances (₹ crore)**
1.	शिखर व मध्यवर्ती कृषि व बिगर कृषि पतसंस्था	175	751	1,528	9,085	28,709	40,436	56,618	58,996	Apex & Central Agricultural & Non- Agricultural Credit Societies
2.	कृषि पतसंस्था @	43	133	250	800	3,724	8,060	13,777	14,611	Agricultural Credit Societies @
3.	बिगर कृषि पतसंस्था	47	204	1,129	5,178	39,268	49,907	67,006	71,813	Non-agricultural Credit Societies
4.	पणन संस्था	3	3	3	8	18	11	7	1	Marketing Societies
5.	उत्पादक संस्था	1	3	12	17	103	2,052	1,695	1,715	Productive enterprises Societies
6.	इतर	1	4	12	60	235	215	257	240	Others
	एकूण	**270**	**1,098**	**2,934**	**15,148**	**72,057**	**1,00,681**	**1,39,360**	**1,47,376**	**Total**
V.	**येणे कर्ज (₹ कोटी)**									**Outstanding (₹ crore)**
1.	शिखर व मध्यवर्ती कृषि व बिगर कृषि पतसंस्था	87	478	1,137	5,889	23,120	42,385	61,279	63,013	Apex & Central Agricultural & Non- Agricultural Credit Societies
2.	कृषि पतसंस्था @	48	284	384	1,310	5,308	12,024	12,209	15,677	Agricultural Credit Societies @
3.	बिगर कृषि पतसंस्था	32	105	731	4,594	35,908	47,863	67,027	68,269	Non-agricultural Credit Societies
4.	पणन संस्था	1	2	4	9	182	5,032	25	18	Marketing Societies
5.	उत्पादक संस्था	1	6	30	69	236	3,724	3,531	3,534	Productive enterprises Societies
6.	इतर	2	8	25	191	2,899	834	677	921	Others
	एकूण	**171**	**883**	**2,311**	**12,062**	**67,653**	**1,11,862**	**1,44,748**	**1,51,432**	**Total**

@ यात प्राथमिक कृषि पतसंस्था, प्राथमिक भूविकास बँक आणि धान्य बँका यांचा समावेश आहे.

@ Includes Primary Agricultural Credit Societies, Primary Land and Development Banks and Grain Banks

आधार : सहकार आयुक्त आणि निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source : Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune

4. उद्योग / INDUSTRIES

अ.क्र. Sr. No.	बाब	1961	1970	1980	1990	2000	2001	2011	2015	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
1.	चालू कारखान्यांची संख्या	8,233	9,803	15,170	23,140	9,562	28,324	35876	36,261	Number of working factories
2.	कामगारांची दैनिक सरासरी (हजारांत)	787	982	1,177	1,160	1,239	1,201	1,815	2,042	Average daily attendance of workers (in thousands)

आधार : 1) औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई
2) सांख्यिकी आणि कार्यक्रम अंमलबजावणी, मंत्रालय

Source : 1) Directorate of Industrial Safety and Health, Government of Maharashtra, Mumbai
2) Ministry of Statistics and Programme Implementation, Govt. of India .

५. वीज / ELECTRICTIY

अ.क्र. Sr.No.	बाब	परिमाण	1960-61	1970-71	1980-81	1990-91	2000-01	2010-11	2013-14	2014-15	2015-16	Unit	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(3)	(2)
1.	वीजेचे उत्पादन	दशलक्ष युनिट	3,268	9,135	18,750	37,311	62,306	83,017	91,987	31,281	1,13,787	Million Units	Electricity generated
2.	वीजेचा वापर	दशलक्ष युनिट	2,720	7,650	14,034	30,775	47,289	87,397	1,02,989	1,12,855	1,16,743	Million Units	Electricity consumed
	(i) घरगुती	दशलक्ष युनिट	260	732	1,779	5,065	11,172	19,547	23,679	25,428	27,001	Million Units	Domestic
	(ii) वाणिज्यिक	दशलक्ष युनिट	198	547	949	2,068	4,105	11,571	12,469	12,504	13,182	Million Units	Commercial
	(iii) ऑद्योगिक	दशलक्ष युनिट	1,853	5,312	8,130	14,706	18,363	34,416	38,949	41,522	40,231	Million Units	Industrial
	(iv) लोहमार्ग	दशलक्ष युनिट	339	421	766	970	1,581	2,707	2,389	2,443	1,795	Million Units	Railway
	(v) इतर	दशलक्ष युनिट	70	638	2,310	7,966	12,068	19,156	25,503	30,958	34,534	Million Units	Others

आधार : महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ, मुंबई

Source : Maharashtra State Electricity Board, Mumbai

६. शिक्षण / EDUCATION

अ.क्र. Sr. No.	प्रकार	परिमाण	1960-61	1970-71	1980-81	1990-91	2000-01	2010-11	2013-14	2014-15	2015-16	Unit	Type
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(3)	(2)
1.	**पूर्व प्राथमिक**												**Pre-Primary**
	संस्था	संख्या	527	704	654	857	48,355	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Nos.	Institutions
	विद्यार्थी	हजारात	34	51	64	88	2,266	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Thousand	Pupils
2.	**प्राथमिक (१ ली ते ८ वी)**												**Primary (I to VIII)**
	संस्था	संख्या	34,594	45,143	51,045	57,744	65,960	75,695	96,178	97,084	98,219	Nos.	Institutions
	विद्यार्थी	हजारात	4,178	6,229	8,392	10,424	11,857	10,626	16,159	16,172	16,044	Thousand	Pupils
3.	**माध्यमिक* (९ वी ते १२ वी)**												**Secondary*(IX to XII)**
	संस्था	संख्या	2,468	5,339	6,119	8,200	11,672	21,357	23,752	24,497	25,029	Nos.	Institutions
	विद्यार्थी	हजारात	858	1,936	3,309	3,723	5,047	10,711	5,911	6,180	6,424	Thousand	Pupils
4.	**उच्च $**												**Higher $**
	संस्था	संख्या	211	547	738	1,772	3,101	3,277	2,915	2,945	3,158	Nos.	Institutions
	विद्यार्थी	हजारात	110	328	589	2,071	3,605	1,784	1,466	1,585	795	Thousand	Pupils

* यात उच्च माध्यमिक वर्गाचा समावेश आहे / This includes Higher Secondary Classes

$ यात कला, विज्ञान, वाणिज्य आणि विधी, इतर बिगर कृषी अभ्यासक्रम , बी.एड. / एम. एड. व ललित कला यांचा समावेश आहे / This includes Arts, Science, Commerce and Law, Other Non-Agricultural Courses, B.Ed / M.Ed. & Visual Arts

आधार : १)शिक्षण संचालनालय,महाराष्ट्र शासन, पुणे २) कला संचालनालय, मुंबई

Source : 1) Directorate of Education, Government of Maharashtra, Pune 2) Directorate of Art, Government of Maharashtra, Mumbai

7. महाराष्ट्रातील खनिज उत्पादन / MINERAL PRODUCTION IN MAHARASHTRA

(उत्पादन '००० टनांत, मूल्य ₹ लाख / Quantity '000 tonnes, Value in ₹ lakh)

अ.क्र.	खनिज	उत्पादन / मूल्य	1961[$]	1971[$]	1980-81	1990-91	2000-01	2010-11	2014-15	2015-16	Quantity / Value	Mineral
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(3)	(2)
1	क्रोमाईट	उत्पादन	1	3	2	N.A.	0.6	N.A.	0.02	0.09	Quantity	Chromite
		मूल्य	1	5	5	N.A.	8	N.A.	0.79	0.43	Value	
2	दगडी कोळसा	उत्पादन	856	2,085	5,770	16,848	28,754	36,932	38,257	38,351	Quantity	Coal
		मूल्य	186	745	6,681	47,244	2,10,192	5,08,249	6,70,454	6,53,403	Value	
3	कच्चे लोखंड	उत्पादन	362	613	1,456	645	22	1,018	2,143	1,420	Quantity	Iron ore
		मूल्य	51	69	657	384	31	7,154	26,015	15,007	Value	
4	चुनखडी	उत्पादन	55	363	715	5,135	6,066	10,431	12,085	13,036	Quantity	Limestone
		मूल्य	2	33	613	1,968	5,266	15,647	23,385	28,421	Value	
5	कच्चे मँगनीज	उत्पादन	179	218	232	276	363	589	670	621	Quantity	Manganese ore
		मूल्य	206	148	553	1,615	6,280	54,109	51,502	28,036	Value	
6	चायना क्ले	उत्पादन	2	3	5	3	0.2	N.A.	N.A.	N.A.	Quantity	China clay
		मूल्य	0.13	0.16	1	1	0.29	N.A.	N.A.	N.A.	Value	
7	बॉक्साइट	उत्पादन	27	302	365	543	1,027	2,492	2,669	1,908	Quantity	Bauxite
		मूल्य	2	21	137	443	1,705	4,585	12,744	10,440	Value	
8	मीठ	उत्पादन	384	472	540	229	148	180	159	139	Quantity	Salt
9	डोलोमाईट	उत्पादन	6	5	27	28	65	79	137*	212*	Quantity	Dolomite
		मूल्य	0.38	1	8	27	145	71	346*	643*	Value	
10	सिलिका सँड	उत्पादन	5	27	89	197	168	327	193*	376*	Quantity	Silica Sand
		मूल्य	0.34	3	3	87	228	982	817*	1,064*	Value	
11	गेरु	उत्पादन	5	1	3	2	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Quantity	Ochre
		मूल्य	0.34	0.13	0.39	0.63	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Value	
12	कोरंडम	उत्पादन	N.A.	@	1	@	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Quantity	Corundum
		मूल्य	N.A.	0.08	6.78	2.95	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Value	

@ आकडे ५०० टनाखालील आहेत / Less than 500 tones * अस्थायी / Provisional $ Figures are for the calendar year N.A. उपलब्ध नाही / Not available

आधार : १) भूविज्ञान व खनिकर्म संचालनालय, नागपूर / Source : Directorate of Geology and Mining, Nagpur

२) सहायक मीठ आयुक्त, भारत सरकार, मुंबई (मीठाकरीता) / Assistant Salt Commissioner, Government of India, Mumbai (for salt only)

8. वापरात असलेली मोटार वाहने / MOTOR VEHICLES IN OPERATION

अ.क्र. Sr. No.	बाब	1961	1971	1981	1991	2001	2011	2014	2015	2016	Class of vehicles
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(2)
1	मोटार सायकली $	12,532	83,930*	346826*	16,96,157*	44,09,906	1,20,60,990	1,65,34.977	1,81,51,386	1,98,81,499	Motor Cycles $
2	मोटार गाड्या #	50,589	1,22,508	2,24,752	4,23,505	9,01,278	23,82,789	32,54,474	35,46,653	38,50,530	Motor Car #
3	टॅक्सी कॅब्ज्	6,086	17,806	31,302	43,168	86,438	1,82,676	1,84,833	2,03,180	2,24,308	Taxi cabs
4	स्वयंचलित रिक्षा	379	3,039	29,474	1,26,049	4,07,660	6,44,037	6,49,136	7,19,341	7,26,120	Auto-rickshaw
5	स्टेज कॅरेजेस-	4,135	10,150	13,789	18,203	27,286	34,061	36,029	37,630	38,,318	Stage Carriages
	(i) डिझेल इंजिनवर	3,345	9,526	13,789	18,203	27,286	--	--	--	--	Diesel engined
	(ii) पेट्रोल इंजिनवर	790	624	--	--	--	--	--	--	--	Petrol engined
6	कॉन्ट्रॅक्ट कॅरेजेस-	--	1,498	3,980	13,975	17,119	31,459	36,146	39,662	43,985	Contract carriages-
	(i) डिझेल इंजिनवर	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Diesel engined
	(ii) पेट्रोल इंजिनवर	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Petrol engined
7	माल मोटारी -										Lorries-
	(A) खाजगी वाहने	--	--	--	--	@	@	@	@	@	Private carriers-
	(i) डिझेल इंजिनवर	1,302	10,878	23,719	33,065	--	--	--	--	--	Diesel engined
	(ii) पेट्रोल इंजिनवर	4,641	9,354	7,755	6,713	--	--	--	--	--	Petrol engined
	(B) सार्वजनिक वाहने	17,117	--	--	--	--	--	--	--	--	Public carriers-
	(i) डिझेल इंजिनवर	6,486	24,109	63,360	1,47,818	3,41,334	8,78,239	12,10,262	12,96,116	13,88,231	Diesel engined
	(ii) पेट्रोल इंजिनवर	10,691	12,437	10,250	7,061	57,317	77,189	34,516	36,969	28,563	Petrol engined
	इतर (CNG, LPG इ.)	--	--	--	--	N.A.	N.A.	4,818	5,094	5,979	Others (CNG, LPG etc.)
8	रुग्णवाहिका	119	441	925	2,233	4,025	9,600	12,404	14,315	15,017	Ambulances
9	शाळेच्या बसेस	209	491	594	1,025	1,714	6,117	22,759	27,046	21,541	School Buses
10	खाजगी प्रवासी वाहने	177	810	2,171	4,622	5,815	9,421	10,519	11,163	11,629	Private Service vehicles
11	अनुयान (ट्रेलर)	1,554	7,075	23,173	60,858	1,67,856	2,84,696	3,50,229	3,70,452	3,84,482	Trailers
12	ट्रॅक्टर्स	899	7,821	24,079	61,088	1,72,578	3,58,556	5,05,657	5,57,622	6,03,632	Tractors
13	इतर	285	810	1,319	5,040	9,872	29,829	40,883	43,610	46,997	Others
	एकूण	**1,00,144**	**3,11,669**	**8,04,986**	**26,40,585**	**66,07,054**	**1,69,89,659**	**2,28,87,642**	**2,50,59,549**	**2,72,70,129**	**Total**

टिप : प्रत्येक वर्षाच्या १ जानेवारी रोजीचे आकडे / Figures are as on 1st January of each year $ अस्कूटर्स, मोपेड धरून / Includes Scooters, Moped also # जीप व स्टेशनवॅगन्स धरून / Includes jeeps and station wagons also

@ नवीन मोटार वाहन कायद्याप्रमाणे खाजगी वाहने व सार्वजनिक वाहने असे वर्गीकरण रद्द करण्यात आले असून १९९४ पासून खाजगी व सार्वजनिक मालवाहक वाहने सार्वजनिक वाहने या रकान्यात एकत्र दाखविण्यात आली आहेत.

According to new Act separate classification as private and public carriers has been cancelled. From 1994 onwards no. of private and public carriers together are shown in total public carriers

आधार : परिवहन आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई / Source : Commissioner of Transport, Government of Maharashtra, Mumbai

9. चालू किंमतींनुसार व स्थिर किंमतींनुसार महाराष्ट्र राज्याचे दरडोई उत्पन्न

PER CAPITA INCOME AND STATE INCOME OF MAHARASHTRA AT CURRENT AND AT CONSTANT PRICES

अ.क्र.	प्रकार	1960-61$	1970-71$	1980-81$	1990-91$	2000-01$	2004-05#	2010-11#	2013-14^@	2014-15^+	Type
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(2)
1	**निव्वळ राज्य उत्पन्न (₹ कोटी)**										**Net State Domestic product (₹ crore)**
	(a) चालू किंमतींनुसार	2,074	5,149	17,500	62,190	2,19,038	3,70,023	9,50,771	14,50,002	15,72,037	At current prices
	(b) स्थिर किंमतींनुसार (२०११-१२)	38,757	50,447	73,865	1,27,816	2,10,526	3,70,023	6,67,625	12,61,944	13,29,307	At constant prices (2011-12)
2	**दरडोई निव्वळ राज्य उत्पन्न (₹)**										**Per capita Net State Domestic Product (₹)**
	(a) चालू किंमतींनुसार	531	1,041	2,811	7,958	22,777	36,077	84,858	1,25,146	1,34,081	At current Prices
	(b) स्थिर किंमतींनुसार (२०११-१२)	9,924	10,193	11,863	16,355	21,892	36,077	59,587	1,08,915	1,13,379	At constant prices (2011-12)
3	**स्थूल राज्य उत्पन्नाचे निर्देशांक**										**Index numbers of Gross State Domestic Product**
	(a) चालू किंमतींनुसार	--	--	--	--	--	100.0	252.7	129.4	140.8	At current prices
	(b) स्थिर किंमतींनुसार (२०११-१२)	--	--	--	--	--	100.0	178.6	113.3	119.8	At constant prices (2011-12)
	निव्वळ राज्य उत्पन्नाचे निर्देशांक										**Index numbers of Net State Domestic Product**
	(a) चालू किंमतींनुसार	100.0	248.3	844.0	2,999.2	10,563.5	100.0	256.9	129.6	140.5	At current prices
	(b) स्थिर किंमतींनुसार (२०११-१२)	100.0	130.2	190.6	329.8	543.2	100.0	180.4	112.8	118.8	At constant prices (2011-12)
4	**दरडोई निव्वळ राज्य उत्पन्नाचे निर्देशांक**										**Index numbers of Per Capita Net State Domestic product**
	(a) चालू किंमतींनुसार	100.0	196.0	529.4	1,498.8	4,289.9	100.0	235.2	126.5	135.6	At current prices
	(b) स्थिर किंमतींनुसार (२०११-१२)	100.0	102.7	119.5	164.8	220.6	N.A.	N.A.	110.1	114.6	At constant prices (2011-12)

$ पायाभूत वर्ष / Base year 1999-2000 # पायाभूत वर्ष / Base year 2004-05 ^ पायाभूत वर्ष / Base year 2011-12 @ प्राथमिक अंदाज / Preliminary Estimates + पहिले सुधारित अंदाज / First Revised Estimates

आधार : अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई / Source : Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai

10. कामगारांकरीता ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक
CONSUMER PRICE INDEX NUMBERS FOR WORKING CLASS
(नवी मालिका / New Series)

अ.क्र.	केंद्र	बाब	1966	1971	1981	1991$	2001$	2005#	2011#	2014#	2015#	Item	Centre
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(12)	(13)	(3)	(2)
1	मुंबई	अन्न	150	202	492	244	554	615	204	284	301	Food	Mumbai
		संकिर्ण	143	188	447	226	528	611	192	229	238	Miscellaneous	
2	सोलापूर	अन्न	155	211	523	229	449	503	209	283	307	Food	Solapur
		संकिर्ण	145	195	481	224	471	539	199	223	229	Miscellaneous	
3	नागपूर	अन्न	155	208	489	222	446	494	212	294	319	Food	Nagpur
		संकिर्ण	144	190	454	223	483	554	220	204	209	Miscellaneous	
4	जळगाव	अन्न	173	202	515	236	488	542	214	266	273	Food	Jalgaon
		संकिर्ण	155	187	459	221	469	525	202	238	242	Miscellaneous	
5	नांदेड	अन्न	170	207	556	226	468	555	208	270	296	Food	Nanded
		संकिर्ण	153	195	507	225	469	543	220	228	236	Miscellaneous	
6	औरंगाबाद	अन्न	164	200	529	237	488	560	208	276	291	Food	Aurangabad
		संकिर्ण	151	189	401	219	495	576	200	224	237	Miscellaneous	
7	पुणे	अन्न	149	188	475	239	519	609	221	299	312	Food	Pune
		संकिर्ण	139	174	420	217	516	589	200	235	242	Miscellaneous	
8	नाशिक	अन्न	--	--	--	237	471	514	215	279	288	Food	Nashik
		संकिर्ण	--	--	--	228	498	576	204	200	208	Miscellaneous	
9	अकोला	अन्न	--	--	--	226	484	522	179	220	251	Food	Akola
		संकिर्ण	--	--	--	220	475	529	184	228	233	Miscellaneous	
10	कोल्हापूर	अन्न	--	--	--	236	501	581	211	262	272	Food	Kolhapur
		संकिर्ण	--	--	--	221	477	574	201	228	245	Miscellaneous	

$ कॅलेंडर वर्ष / Calendar year 1982 =100 # कॅलेंडर वर्ष / Calendar year 2001 =100

आधार : कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई Source : Office of the Commissioner of Labour, Mumbai

१. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या

१.१ या विभागात जनगणना २०११ नुसार क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या, अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती त्यांची एकूण लोकसंख्येशी टक्केवारी, दशवर्षीय चढउतार, खेड्यांचे वर्गीकरण, काम करणारे आणि काम न करणारे लोक, साक्षरता दर इ. बाबतची माहिती देण्यात आली आहे. लोकसंख्येची भाषावार माहिती जनगणना, २०११ ची देण्यात आली आहे.

१.२ जनगणना २०११ प्रमाणे वापरलेल्या संकल्पना व व्याख्यांनुसार 'गाव' हे ठराविक सीमा असलेले व जमिनीचे स्वतंत्रपणे अभिलेख उपलब्ध असलेले महसुली गाव होय. वाड्या किंवा पाडे यांस स्वतंत्र गावे मानण्यात आलेले नाही. ह्यास फक्त वनव्याप्त गावांचा अपवाद आहे. ही ठिकाणे म्हणजे राखीव जंगलातील लोकसंख्या असलेली ठिकाणे होत. त्यात मुख्यत: जंगल कामगार व त्यांच्या कुटुंबातील व्यक्तींचा समावेश आहे व त्यास गावे असे संबोधण्यात आले आहे. 'वस्ती असलेल्या गावात' 'वस्ती असलेल्या महसूली' व 'वस्ती असलेल्या वनव्याप्त' गावांचा समावेश आहे. ''वस्ती नसलेल्या'' गावांत कोणत्याही प्रकारची लोकवस्ती नसलेल्या महसुली गावांचा समावेश होतो. जनगणना २०११ नुसार शहर किंवा नागरी विभागाची व्याख्या असे क्षेत्र आहे :-

(१) ज्या ठिकाणी महानगरपालिका, नगर परिषद इ. नागरी संस्था, कटक मंडळ किंवा मुलकी वस्ती आहे किंवा

(२) ५,००० किंवा त्याहून अधिक लोकवस्ती असलेले, ज्यातील कमीतकमी तीन-चतुर्थांश पुरुष कामगार बिगर-शेती व्यवसायात गुंतले आहेत व लोकसंख्येची घनता प्रति चौ.कि.मी. ४०० किंवा त्यापेक्षा जास्त आहे.

जनगणना २०११ च्या नुसार इतर खालीलप्रमाणे व्याख्या आहेत :-

(१) काम - 'काम' ह्या शब्दाची व्याख्या कोणत्याही आर्थिक उत्पादक कार्यात सहभाग, अशी असून त्याचे स्वरुप बौद्धिक किंवा शारीरिक श्रम असे असू शकेल. 'काम' ह्यात फक्त प्रत्यक्ष केलेल्या कामाचा अंतर्भाव नसून प्रभावी देखरेख व कामाचे मार्गदर्शन यांचाही समावेश आहे.

(२) कामगार - संदर्भ वर्षात कोणत्याही आर्थिक उत्पादक कार्यात काम केले असले तरी त्या व्यक्तीस कामगार असे समजण्यात आले.

(अ) मुख्य कामगार - एखाद्या व्यक्तीने गेल्या वर्षात ६ महीने किंवा जास्त किंवा १८० दिवस किंवा त्याहून जास्त दिवस काम केले असल्यास त्या व्यक्तीस मुख्य कामगार असे संबोधण्यात आले.

(ब) सिमांतिक कामगार - एखाद्या व्यक्तीने गेल्या वर्षात सहा महिन्यांपेक्षा किंवा १८० दिवसांपेक्षा कमी दिवस काम केले असेल तर त्या व्यक्तीस सीमांतिक कामगार म्हणून संबोधण्यात आले.

(३) काम न करणारे - जनगणनेच्या संदर्भ दिवसाच्या आधीच्या एक वर्षाच्या काळात एखाद्या व्यक्तीने अजिबात काम केले नसेल अशा व्यक्तीस काम न करणारी व्यक्ती असे

1. AREA AND POPULATION

1.1 Final figures of population census 2011 are presented in this section (on Area, Population of Scheduled Castes, Scheduled Tribes, their percentage to total population, decadal variation, villages classified by population working and non-working persons and literacy rates, etc). Classification of population on basis of languages is as per population census 2011.

1.2 According to the definitions and concepts used for the population 2011 census, a 'Village' is a revenue village having a defined boundary and separate land records. Hamlets, wadies or pardas have not been treated as separate villages. Forest villages make an exception. These are population centres situated within reserved forest areas. Their population mainly consists of forest labourers and their families. Such population centres within reserved forest areas are also treated as villages. Number of 'inhabited villages' denote number of 'inhabited revenue villages' and 'inhabited forest villages'. The 'un-inhabited villages' are the revenue villages which do not have any residential population. As per census 2011, a town or an urban area was defined as a place which has :-

(i) a municipal body, a cantonment or civil lines; or

(ii) a population of 5,000 or over where at least three-forth or more of male workers are engaged in non-agricultural pursuits and density of population of at least 400 per sq.km.

Other definitions as adopted in the census 2011 are reproduced below :-

(1) Work- Work was defined as participation in economically productive activity; such participation may be mental or physical in nature. Work involves not only actual work but also effective supervision and direction of work.

(2) Worker- is the one who has engaged himself in any productive activity for at least sometime during the reference year

(a) Main worker- A Person who put in work for six months or more or for 180 days or more, during last year was classified as main worker.

(b) Marginal worker- A Person who did work during last year for less than six months (180 days) was classified as marginal worker.

(3) Non-worker - was one who did not engage himself in any productive activity throughout the while reference period of one year preceding the date of enumeration.

संबोधण्यात आले. जी व्यक्ती मुख्यत्वे स्वत:च्या कुटुंबासाठी कामे करणे वगैरे घरगुती कामामध्ये गुंतलेली असेल किंवा एखादा मुलगा किंवा मुलगी जी प्रामुख्याने एखाद्या संस्थेत शिकत असताना कुटुंबाला आर्थिक मदत करते परंतु जी पूर्णवेळ काम करीत नाही अशा व्यक्तीस ''कामगार'' असे संबोधण्यात आले नाही. तसेच एखाद्या व्यक्तीस घरभाडे किंवा निवृत्ती वेतन अशा स्वरुपातच उत्पन्न मिळते व ज्यासाठी त्या व्यक्तीस कोणतेही काम करावे लागत नाही अशा व्यक्तीस ''कामगार''असे संबोधण्यात आले नाही.

(४) घरगुती उद्योग - कुटुंब प्रमुख किंवा प्रामुख्याने कुटुंबातील व्यक्तींनी शहरी भागात स्वत:च्या घराच्या परिसरात व ग्रामीण भागात खेड्यात चालविलेला उद्योग म्हणजे ''घरगुती उद्योग'' होय. घरगुती उद्योग हा नोंदणी झालेल्या कारखान्याप्रमाणे चालविण्यात येत नाही व त्यात उत्पादन, प्रक्रिया, सेवा, दुरुस्ती व विक्री यांचा संबंध असतो.

(५) शेतकरी - यात स्वत:ची जमीन कसणारे व दुसऱ्यांची जमीन कसणारे अशा दोन्हींचा अंतर्भाव होतो.

(६) शेतमजूर - यात शेतावर मजुरीवर/वेतनावर काम करणारे परंतु ज्यांचा जमिनीवर कोणत्याही प्रकारचा मालकी हक्क नाही अशांचा समावेश होतो.

(७) व्यवसाय - ज्यास उद्योग म्हणता येईल अशा आर्थिक उत्पादनांच्या कोणत्याही शाखेत जेव्हा एखादी व्यक्ती स्वत: काम करते त्यास तिचा व्यवसाय समजण्यात येतो.

(८) उद्योग - म्हणजे आर्थिक उत्पादन कार्यातील एखादी शाखा ज्यात कामगार काम करतो.

(९) मालक - मोबदला देऊन एक किंवा जास्त व्यक्तींकडून काम करवून घेणाऱ्या व्यक्तीस मालक असे समजण्यात येते.

(१०) कामगार - जी व्यक्ती नगद किंवा वस्तुरुपाने मोबदला घेऊन दुसऱ्यासाठी वेतनावर किंवा मजूरीवर काम करते ती कामगार व्यक्ती होय.

(११) एकटा कामगार - जी व्यक्ती काही नैमित्तीक कारणांव्यतिरिक्त मोबदला देऊन इतरांकडून काम करवून घेत नाही किंवा कुटुंबातील इतर व्यक्तींच्या मदतीने काम करत नाही किंवा कोणत्याही सहकारी संस्थेची सभासद म्हणून काम करीत नाही अशा व्यक्तीस ''एकटा कामगार''असे संबोधण्यात येते.

(१२) कौटुंबिक कामगार - कुटुंबाच्या उद्योगात जी व्यक्ती नगद किंवा वस्तुरुपात वेतन किंवा मजूरी न घेता कुटुंबातील इतर व्यक्तींबरोबर काम करते ती ''कौटुंबिक कामगार'' म्हणून समजण्यात येते.

A person who is engaged primarily in household duties such as working for one's own household or a boy or a girl who is primarily a student attending an institution, even if such a person helps in the family's economic activity but not as full-time worker, was not treated as worker. A person who receives income as rent or pension and who does not have to work for receiving that income has not been treated as worker.

(4) Household Industry - an industry run by the head of the household or mainly by members of households from the house premise in urban areas and within the village in the rural areas is termed as household industry. It cannot be run on the scale of registered factory.

(5) Cultivator – Persons who are engaged in cultivation of land owned or held from Government or held from private persons or institutions for payment in money, kind or share. Cultivator includes both owner cultivators and tenant cultivators.

(6) Agricultural labourer - covers all persons working on land as labourers on wages without holding any right upon the land.

(7) Occupation - of a worker is the function which he personally performs by engaging himself in work in any branch of economic activity which is called his industry.

(8) Industry - is defined as a sector of economic activity on which a worker is engaged.

(9) Employer - is a person who hires one or more persons in his work.

(10) Employee - is a person who works for others for wages or salary in cash or kind.

(11) A single worker - is a person who is doing his work without employing others except casually and without the help of other members of his family except casually or a participation in work as a member of a co-operative.

(12) A family worker - is a person who is doing his work in a family enterprise along with other members of the family without wages or salary in cash or kind.

1. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या / AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.1

क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या / Area and Population

(जनगणना, २०११ / Population Census, 2011)

अ. क्र. Sr. No	जिल्हे	एकूण ग्रामीण नागरी	क्षेत्रफळ चौ.कि.मी. मध्ये Area in Sq.Km.	लोकसंख्या दर चौ.कि.मी. मागे Population Per Sq.Km.	तालुक्यांची संख्या No. of talukas	खेड्यांची संख्या Number of villages		शहरांची संख्या No. of towns	कुटुंबे House-holds	लोकसंख्या Population			Total Rural Urban	Districts
						वस्ती असलेली Inhabited	वस्ती नसलेली Uninhabited			एकूण Persons	पुरूष Males	स्त्रिया Females		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(3)	(2)
1	मुंबई शहर	ए	157.00	19,652	0	0	0	0	6,74,339	30,85,411	16,84,608	14,00,803	T	Mumbai City
		ग्रा	0.00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	R	
		ना	157.00	19,652	0	0	0	0	6,74,339	30,85,411	16,84,608	14,00,803	U	
2	मुंबई उपनगर	ए	446.00	20,980	0	0	0	1	21,05,604	93,56,962	50,31,323	43,25,639	T	Mumbai Suburban
		ग्रा	0.00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	R	
		ना	446.00	20,980	0	0	0	1	21,05,604	93,56,962	50,31,323	43,25,639	U	
3	ठाणे	ए	9,558.00	1,157	15	1,704	17	51	25,29,165	1,10,60,148	58,65,078	51,95,070	T	Thane
		ग्रा	8,459.79	301	15	1,704	17	0	5,41,599	25,45,470	13,00,136	12,45,334	R	
		ना	1,098.21	7,753	--	0	0	51	19,87,566	85,14,678	45,64,942	39,49,736	U	
4	रायगड	ए	7,152.00	368	15	1,860	49	42	6,11,790	26,34,200	13,44,345	12,89,855	T	Raigad
		ग्रा	6,885.50	242	15	1,860	49	0	3,81,204	16,64,005	8,36,996	8,27,009	R	
		ना	266.50	3,641	--	0	0	42	2,30,586	9,70,195	5,07,349	4,62,846	U	
5	रत्नागिरी	ए	8,208.00	197	9	1,531	6	16	3,97,115	16,15,069	7,61,121	8,53,948	T	Ratnagiri
		ग्रा	8,089.83	167	9	1,531	6	0	3,35,318	13,51,346	6,30,213	7,21,133	R	
		ना	118.17	2,232	--	0	0	16	61,797	2,63,723	1,30,908	1,32,815	U	
6	सिंधुदुर्ग	ए	5,207.00	163	8	740	8	8	2,09,839	8,49,651	4,17,332	4,32,319	T	Sindhudurg
		ग्रा	5,142.71	144	8	740	8	0	1,83,201	7,42,645	3,63,268	3,79,377	R	
		ना	64.29	1,664	--	0	0	8	26,638	1,07,006	54,064	52,942	U	
7	नाशिक	ए	15,530.00	393	15	1,919	3	25	12,22,887	61,07,187	31,57,186	29,50,001	T	Nashik
		ग्रा	14,882.79	236	15	1,919	3	0	6,77,310	35,09,814	18,04,712	17,05,102	R	
		ना	647.21	4,013	--	0	0	25	5,45,577	25,97,373	13,52,474	12,44,899	U	

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.1- contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(3)	(2)
8	धुळे	ए	7,195.00	285	4	674	4	8	4,08,874	20,50,862	10,54,031	9,96,831	T	Dhule
		ग्रा	7,078.33	209	4	674	4	0	2,96,717	14,79,826	7,58,916	7,20,910	R	
		ना	116.67	4,894	--	0	0	8	1,12,157	5,71,036	2,95,115	2,75,921	U	
9	नंदुरबार	ए	5,955.00	277	6	930	13	9	3,23,521	16,48,295	8,33,170	8,15,125	T	Nandurbar
		ग्रा	5,894.95	233	6	930	13	0	2,72,783	13,72,821	6,87,671	6,85,150	R	
		ना	60.05	4,587	--	0	0	9	50,738	2,75,474	1,45,499	1,29,975	U	
10	जळगाव	ए	11,765.00	360	15	1,487	26	20	9,03,643	42,29,917	21,97,365	20,32,552	T	Jalgaon
		ग्रा	11,417.15	253	15	1,487	26	0	6,24,570	28,87,206	15,00,514	13,86,692	R	
		ना	347.85	3,860		0	0	20	2,79,073	13,42,711	6,96,851	6,45,860	U	
11	अहमदनगर	ए	17,048.00	266	14	1,581	3	19	9,30,024	45,43,159	23,42,825	22,00,334	T	Ahmednagar
		ग्रा	16,581.43	219	14	1,581	3	0	7,39,083	36,30,542	18,72,907	17,57,635	R	
		ना	466.57	1,956	--	0	0	19	1,90,941	9,12,617	4,69,918	4,42,699	U	
12	पुणे	ए	15,643.00	603	14	1,852	25	35	21,51,503	94,29,408	49,24,105	45,05,303	T	Pune
		ग्रा	14,826.80	248	14	1,852	25	0	7,79,972	36,78,226	19,03,440	17,74,786	R	
		ना	816.20	7,046	--	0	0	35	13,71,531	57,51,182	30,20,665	27,30,517	U	
13	सातारा	ए	10,480.00	287	11	1,719	26	22	6,53,735	30,03,741	15,10,842	14,92,899	T	Satara
		ग्रा	10,044.83	242	11	1,719	26	0	5,28,587	24,33,363	12,19,749	12,13,614	R	
		ना	435.17	1,311	--	0	0	22	1,25,148	5,70,378	2,91,093	2,79,285	U	
14	सांगली	ए	8,572.00	329	10	725	3	7	5,98,386	28,22,143	14,35,728	13,86,415	T	Sangli
		ग्रा	8,217.72	256	10	725	3	0	4,42,436	21,02,786	10,71,124	10,31,662	R	
		ना	354.28	2,030	--	0	0	7	1,55,950	7,19,357	3,64,604	3,54,753	U	
15	सोलापूर	ए	14,895.00	290	11	1,143	11	13	8,73,167	43,17,756	22,27,852	20,89,904	T	Solapur
		ग्रा	14,531.91	201	11	1,143	11	0	5,93,560	29,18,665	15,18,343	14,00,322	R	
		ना	363.09	3,853	--	0	0	13	2,79,607	13,99,091	7,09,509	6,89,582	U	
16	कोल्हापूर	ए	7,685.00	504	12	1,195	21	23	8,40,240	38,76,001	19,80,658	18,95,343	T	Kolhapur
		ग्रा	7,344.96	360	12	1,195	21	0	5,68,519	26,45,992	13,48,815	12,97,177	R	
		ना	340.04	3,617	--	0	0	23	2,71,721	12,30,009	6,31,843	5,98,166	U	
17	औरंगाबाद	ए	10,130.89	365	9	1,314	42	16	7,51,915	37,01,282	19,24,469	17,76,813	T	Aurangabad
		ग्रा	9,821.54	212	9	1,314	42	0	4,20,950	20,81,112	10,81,825	9,99,287	R	
		ना	309.35	5,237	--	0	0	16	3,30,965	16,20,170	8,42,644	7,77,526	U	

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.1- contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(3)	(2)
18	जालना	ए	7,694.11	255	8	958	9	4	3,91,701	19,59,046	10,11,473	9,47,573	T	Jalna
		ग्रा	7,587.95	208	8	958	9	0	3,20,908	15,81,617	8,17,279	7,64,338	R	
		ना	106.16	3,555	--	0	0	4	70,793	3,77,429	1,94,194	1,83,235	U	
19	परभणी	ए	6,214.00	295	9	830	13	8	3,61,130	18,36,086	9,42,870	8,93,216	T	Parbhani
		ग्रा	6,101.11	208	9	830	13	0	2,56,399	12,66,280	6,51,886	6,14,394	R	
		ना	112.89	5,047	--	0	0	8	1,04,731	5,69,806	2,90,984	2,78,822	U	
20	हिंगोली	ए	4,827.00	244	5	675	36	3	2,28,868	11,77,345	6,06,294	5,71,051	T	Hingoli
		ग्रा	4,770.54	209	5	675	36	0	1,96,255	9,98,612	5,14,430	4,84,182	R	
		ना	56.46	3,166	--	0	0	3	32,613	1,78,733	91,864	86,869	U	
21	बीड	ए	10,693.00	242	11	1,357	11	9	5,35,835	25,85,049	13,49,106	12,35,943	T	Beed
		ग्रा	10,534.69	197	11	1,357	11	0	4,35,588	20,70,751	10,82,978	9,87,773	R	
		ना	158.31	3,249	--	0	0	9	1,00,247	5,14,298	2,66,128	2,48,170	U	
22	नांदेड	ए	10,528.00	319	16	1,541	62	17	6,65,434	33,61,292	17,30,075	16,31,217	T	Nanded
		ग्रा	10,286.69	238	16	1,541	62	0	4,94,341	24,47,394	12,58,160	11,89,234	R	
		ना	241.31	3,787	--	0	0	17	1,71,093	9,13,898	4,71,915	4,41,983	U	
23	उस्मानाबाद	ए	7,569.00	219	8	728	5	8	3,51,281	16,57,576	8,61,535	7,96,041	T	Osmanabad
		ग्रा	7,439.99	185	8	728	5	0	2,96,494	13,76,519	7,16,237	6,60,282	R	
		ना	129.01	2,179	--	0	0	8	54,787	2,81,057	1,45,298	1,35,759	U	
24	लातूर	ए	7,157.00	343	10	928	20	7	4,81,572	24,54,196	12,73,140	11,81,056	T	Latur
		ग्रा	7,072.62	259	10	928	20	0	3,63,409	18,29,216	9,49,707	8,79,509	R	
		ना	84.38	7,407	--	0	0	7	1,18,163	6,24,980	3,23,433	3,01,547	U	
25	बुलढाणा	ए	9,661.00	268	13	1,300	144	12	5,61,504	25,86,258	13,37,560	12,48,698	T	Buldhana
		ग्रा	9,540.24	214	13	1,300	144	0	4,51,284	20,37,398	10,55,242	9,82,156	R	
		ना	120.76	4,545	--	0	0	12	1,10,220	5,48,860	2,82,318	2,66,542	U	
26	अकोला	ए	5,672.81	320	7	864	122	12	3,95,690	18,13,906	9,32,334	8,81,572	T	Akola
		ग्रा	5,588.85	196	7	864	122	0	2,50,160	10,94,165	5,63,933	5,30,232	R	
		ना	83.96	8,572	--	0	0	12	1,45,530	7,19,741	3,68,401	3,51,340	U	
27	वाशिम	ए	4,901.19	244	6	698	91	4	2,59,464	11,97,160	6,20,302	5,76,858	T	Washim
		ग्रा	4,821.10	204	6	698	91	0	2,18,403	9,85,747	5,11,727	4,74,020	R	
		ना	80.09	2,640	--	0	0	4	41,061	2,11,413	1,08,575	1,02,838	U	

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.1- contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(3)	(2)
28	अमरावती	ए	12,210.00	237	14	1,637	360	12	6,47,451	28,88,445	14,80,768	14,07,677	T	Amravati
		ग्रा	11,967.64	155	14	1,637	360	0	4,30,282	18,51,158	9,50,633	9,00,525	R	
		ना	242.36	4,280	--	0	0	12	2,17,169	10,37,287	5,30,135	5,07,152	U	
29	यवतमाळ	ए	13,582.00	204	16	1,853	284	18	6,46,886	27,72,348	14,19,965	13,52,383	T	Yavatmal
		ग्रा	13,415.09	162	16	1,853	284	0	5,15,502	21,74,195	11,15,148	10,59,047	R	
		ना	166.91	3,584	--	0	0	18	1,31,384	5,98,153	3,04,817	2,93,336	U	
30	वर्धा	ए	6,309.00	206	8	973	403	13	3,09,846	13,00,774	6,68,385	6,32,389	T	Wardha
		ग्रा	6,219.99	141	8	973	403	0	2,12,493	8,77,474	4,51,874	4,25,600	R	
		ना	89.01	4,756	--	0	0	13	97,353	4,23,300	2,16,511	2,06,789	U	
31	नागपूर	ए	9,892.00	470	14	1,617	242	41	10,41,544	46,53,570	23,84,975	22,68,595	T	Nagpur
		ग्रा	9,409.05	157	14	1,617	242	0	3,39,997	14,74,811	7,58,357	7,16,454	R	
		ना	482.95	6,582	--	0	0	41	7,01,547	31,78,759	16,26,618	15,52,141	U	
32	भंडारा	ए	4,087.00	294	7	771	93	12	2,78,076	12,00,334	6,05,520	5,94,814	T	Bhandara
		ग्रा	4,014.66	241	7	771	93	0	2,24,933	9,66,503	4,87,484	4,79,019	R	
		ना	72.34	3,232	--	0	0	12	53,143	2,33,831	1,18,036	1,15,795	U	
33	गोंदिया	ए	5,234.00	253	8	883	59	10	2,92,369	13,22,507	6,61,554	6,60,953	T	Gondia
		ग्रा	5,139.84	213	8	883	59	0	2,43,840	10,96,577	5,47,934	5,48,643	R	
		ना	94.16	2,399	--	0	0	10	48,529	2,25,930	1,13,620	1,12,310	U	
34	चंद्रपूर	ए	11,443.00	193	15	1,463	329	23	5,36,686	22,04,307	11,23,834	10,80,473	T	Chandrapur
		ग्रा	11,152.40	128	15	1,463	329	0	3,56,228	14,28,929	7,26,106	7,02,823	R	
		ना	290.60	2,668	--	0	0	23	1,80,458	7,75,378	3,97,728	3,77,650	U	
35	गडचिरोली	ए	14,412.00	74	12	1,509	166	6	2,50,435	10,72,942	5,41,328	5,31,614	T	Gadchiroli
		ग्रा	14,336.76	67	12	1,509	166	0	2,22,413	9,54,909	4,81,290	4,73,619	R	
		ना	75.24	1,569	--	0	0	6	28,022	1,18,033	60,038	57,995	U	
	महाराष्ट्र	**ए**	**3,07,713.00**	**365**	**355**	**40,959**	**2,706**	**534**	**2,44,21,519**	**11,23,74,333**	**5,82,43,056**	**5,41,31,277**	**T**	**Maharashtra**
	राज्य	**ग्रा**	**2,98,619.45**	**206**	**355**	**40,959**	**2,706**	**0**	**1,32,14,738**	**6,15,56,074**	**3,15,39,034**	**3,00,17,040**	**R**	**State**
		ना	**9,093.55**	**5,588**	**0**	**0**	**0**	**534**	**1,12,06,781**	**5,08,18,259**	**2,67,04,022**	**2,41,14,237**	**U**	

आधार : भारतीय जनगणना, २०११
Source : Population Census of India, 2011

1. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या / AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.2

अनुसूचित जातीची लोकसंख्या / Scheduled Castes Population

(जनगणना, २०११ / Population Census, 2011)

अ.क्र.	जिल्हे	ग्रामीण Rural			नागरी Urban			एकूण Total			अनुसूचित जातीची एकूण लोकसंख्येशी टक्केवारी Percentage of Scheduled Castes to Total Population			Districts
Sr.No.		एकूण Total	पुरूष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरूष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरूष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरूष Males	स्त्रिया Females	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
1	मुंबई शहर	0	0	0	2,19,934	1,11,564	1,08,370	2,19,934	1,11,564	1,08,370	7.13	6.62	7.74	Mumbai City
2	मुंबई उपनगर	0	0	0	5,83,302	3,00,291	2,83,011	5,83,302	3,00,291	2,83,011	6.23	5.97	6.54	Mumbai Suburban
3	ठाणे	84,982	43,891	41,091	6,45,107	3,33,994	3,11,113	7,30,089	3,77,885	3,52,204	6.6	6.44	6.78	Thane
4	रायगड	64,338	31,985	32,353	70,614	35,995	34,619	1,34,952	67,980	66,972	5.12	5.06	5.19	Raigad
5	रत्नागिरी	57,524	27,217	30,307	9,424	4,750	4,674	66,948	31,967	34,981	4.15	4.2	4.1	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	48,709	23,397	25,312	6,877	3,433	3,444	55,586	26,830	28,756	6.54	6.43	6.65	Sindhudurg
7	नाशिक	2,31,171	1,17,824	1,13,347	3,23,516	1,64,389	1,59,127	5,54,687	2,82,213	2,72,474	9.08	8.94	9.24	Nashik
8	धुळे	82,299	42,087	40,212	45,272	22,981	22,291	1,27,571	65,068	62,503	6.22	6.17	6.27	Dhule
9	नंदुरबार	30,550	15,453	15,097	17,435	8,820	8,615	47,985	24,273	23,712	2.91	2.91	2.91	Nandurbar
10	जळगाव	2,67,718	1,37,458	1,30,260	1,21,555	61,969	59,586	3,89,273	1,99,427	1,89,846	9.2	9.08	9.34	Jalgaon
11	अहमदनगर	4,43,302	2,25,820	2,17,482	1,30,396	65,701	64,695	5,73,698	2,91,521	2,82,177	12.63	12.44	12.82	Ahmednagar
12	पुणे	3,61,029	1,85,088	1,75,941	8,19,674	4,17,667	4,02,007	11,80,703	6,02,755	5,77,948	12.52	12.24	12.83	Pune
13	सातारा	2,47,575	1,23,808	1,23,767	75,661	37,895	37,766	3,23,236	1,61,703	1,61,533	10.76	10.7	10.82	Satara
14	सांगली	2,52,350	1,26,946	1,25,404	1,00,743	50,162	50,581	3,53,093	1,77,108	1,75,985	12.51	12.34	12.69	Sangli
15	सोलापूर	4,43,181	2,27,928	2,15,253	2,06,564	1,04,032	1,02,532	6,49,745	3,31,960	3,17,785	15.05	14.9	15.21	Solapur
16	कोल्हापूर	3,55,641	1,78,623	1,77,018	1,48,820	74,767	74,053	5,04,461	2,53,390	2,51,071	13.01	12.79	13.25	Kolhapur

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.2- contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
17	औरंगाबाद	2,46,659	1,26,700	1,19,959	2,92,709	1,50,528	1,42,181	5,39,368	2,77,228	2,62,140	14.57	14.41	14.75	Aurangabad
18	जालना	2,26,345	1,15,749	1,10,596	45,921	23,208	22,713	2,72,266	1,38,957	1,33,309	13.9	13.74	14.07	Jalna
19	परभणी	1,72,674	88,291	84,383	74,634	37,592	37,042	2,47,308	1,25,883	1,21,425	13.47	13.35	13.59	Parbhani
20	हिंगोली	1,61,751	82,844	78,907	20,814	10,535	10,279	1,82,565	93,379	89,186	15.51	15.40	15.62	Hingoli
21	बीड	2,78,869	1,43,031	1,35,838	72,385	36,746	35,639	3,51,254	1,79,777	1,71,477	13.59	13.33	13.87	Beed
22	नांदेड	4,73,434	2,43,159	2,30,275	1,67,049	85,638	81,411	6,40,483	3,28,797	3,11,686	19.05	19	19.11	Nanded
23	उस्मानाबाद	2,21,325	1,13,813	1,07,512	43,859	22,541	21,318	2,65,184	1,36,354	1,28,830	16	15.83	16.18	Osmanabad
24	लातूर	3,69,609	1,90,913	1,78,696	1,11,304	57,005	54,299	4,80,913	2,47,918	2,32,995	19.6	19.47	19.73	Latur
25	बुलढाणा	3,95,137	2,02,996	1,92,141	75,758	38,449	37,309	4,70,895	2,41,445	2,29,450	18.21	18.05	18.38	Buldhana
26	अकोला	2,53,575	1,30,266	1,23,309	1,10,484	55,978	54,506	3,64,059	1,86,244	1,77,815	20.07	19.98	20.17	Akola
27	वाशिम	2,00,187	1,03,178	97,009	29,275	14,689	14,586	2,29,462	1,17,867	1,11,595	19.17	19	19.35	Washim
28	अमरावती	3,46,056	1,78,148	1,67,908	1,60,318	81,250	79,068	5,06,374	2,59,398	2,46,976	17.53	17.52	17.54	Amravati
29	यवतमाळ	2,49,800	1,27,461	1,22,339	78,718	39,548	39,170	3,28,518	1,67,009	1,61,509	11.85	11.76	11.94	Yavatmal
30	वर्धा	1,14,889	59,201	55,688	73,941	37,368	36,573	1,88,830	96,569	92,261	14.52	14.45	14.59	Wardha
31	नागपूर	2,34,062	1,19,694	1,14,368	6,33,651	3,19,511	3,14,140	8,67,713	4,39,205	4,28,508	18.65	18.42	18.89	Nagpur
32	भंडारा	1,55,163	77,939	77,224	45,209	22,482	22,727	2,00,372	1,00,421	99,951	16.69	16.58	16.80	Bhandara
33	गोंदिया	1,35,393	67,401	67,992	40,568	20,033	20,535	1,75,961	87,434	88,527	13.31	13.22	13.39	Gondia
34	चंद्रपूर	1,87,643	95,203	92,440	1,60,722	81,695	79,027	3,48,365	1,76,898	1,71,467	15.80	15.74	15.87	Chandrapur
35	गडचिरोली	1,01,879	51,541	50,338	18,866	9,500	9,366	1,20,745	61,041	59,704	11.25	11.28	11.23	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**74,94,819**	**38,25,053**	**36,69,766**	**57,81,079**	**29,42,706**	**28,38,373**	**1,32,75,898**	**67,67,759**	**65,08,139**	**11.81**	**11.62**	**12.02**	**Maharashtra State**

आधार : भारतीय जनगणना, २०११ Source : Population Census of India, 2011

1. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या / AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.3

अनुसूचित जमातींची लोकसंख्या / Scheduled Tribes Population

(जनगणना, २०११ / Population Census, 2011)

अ.क्र.	जिल्हे	ग्रामीण Rural			नागरी Urban			एकूण Total			अनुसूचित जमातींची एकूण लोकसंख्येशी टक्केवारी Percentage of Scheduled Tribes to Total Population			Districts
Sr.No.		एकूण Total	पुरूष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरूष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरूष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरूष Males	स्त्रिया Females	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
1	मुंबई शहर	0	0	0	25,093	13,488	11,605	25,093	13,488	11,605	0.81	0.8	0.83	Mumbai City
2	मुंबई उपनगर	0	0	0	1,04,560	55,033	49,527	1,04,560	55,033	49,527	1.12	1.09	1.14	Mumbai Suburban
3	ठाणे	12,65,162	6,27,288	6,37,874	2,77,289	1,41,904	1,35,385	15,42,451	7,69,192	7,73,259	13.95	13.11	14.88	Thane
4	रायगड	2,70,768	1,35,959	1,34,809	34,357	17,698	16,659	3,05,125	1,53,657	1,51,468	11.58	11.43	11.74	Raigad
5	रत्नागिरी	18,788	9,577	9,211	1,586	825	761	20,374	10,402	9,972	1.26	1.37	1.17	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	6,019	3,061	2,958	957	514	443	6,976	3,575	3,401	0.82	0.86	0.79	Sindhudurg
7	नाशिक	13,99,280	7,07,246	6,92,034	1,65,089	85,301	79,788	15,64,369	7,92,547	7,71,822	25.62	25.1	26.16	Nashik
8	धुळे	6,07,824	3,06,730	3,01,094	39,491	20,304	19,187	6,47,315	3,27,034	3,20,281	31.56	31.03	32.13	Dhule
9	नंदुरबार	10,94,302	5,44,172	5,50,130	47,631	23,854	23,777	11,41,933	5,68,026	5,73,907	69.28	68.18	70.41	Nandurbar
10	जळगाव	5,37,071	2,75,373	2,61,698	67,296	34,777	32,519	6,04,367	3,10,150	2,94,217	14.29	14.11	14.48	Jalgaon
11	अहमदनगर	3,54,975	1,79,133	1,75,842	23,255	12,032	11,223	3,78,230	1,91,165	1,87,065	8.33	8.16	8.50	Ahmednagar
12	पुणे	2,55,389	1,29,711	1,25,678	93,487	49,421	44,066	3,48,876	1,79,132	1,69,744	3.7	3.64	3.77	Pune
13	सातारा	22,463	11,500	10,963	7,172	3,710	3,462	29,635	15,210	14,425	0.99	1.01	0.97	Satara
14	सांगली	12,820	6,592	6,228	5,513	2,814	2,699	18,333	9,406	8,927	0.65	0.66	0.64	Sangli
15	सोलापूर	49,731	25,648	24,083	27,861	14,137	13,724	77,592	39,785	37,807	1.8	1.79	1.81	Solapur
16	कोल्हापूर	22,318	11,408	10,910	7,888	4,070	3,818	30,206	15,478	14,728	0.78	0.78	0.78	Kolhapur
17	औरंगाबाद	1,18,070	60,537	57,533	25,296	13,339	11,957	1,43,366	73,876	69,490	3.87	3.84	3.91	Aurangabad

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.3- contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
18	जालना	35,876	18,543	17,333	6,387	3,445	2,942	42,263	21,988	20,275	2.16	2.17	2.14	Jalna
19	परभणी	32,150	16,332	15,818	8,364	4,238	4,126	40,514	20,570	19,944	2.21	2.18	2.23	Parbhani
20	हिंगोली	1,06,739	54,901	51,838	5,215	2,773	2,442	1,11,954	57,674	54,280	9.51	9.51	9.51	Hingoli
21	बीड	26,681	13,659	13,022	6,041	3,147	2,894	32,722	16,806	15,916	1.27	1.25	1.29	Beed
22	नांदेड	2,41,712	1,23,467	1,18,245	39,983	20,425	19,558	2,81,695	1,43,892	1,37,803	8.38	8.32	8.45	Nanded
23	उस्मानाबाद	30,007	15,426	14,581	6,032	3,143	2,889	36,039	18,569	17,470	2.17	2.16	2.19	Osmanabad
24	लातूर	48,147	24,970	23,177	9,341	4,902	4,439	57,488	29,872	27,616	2.34	2.35	2.34	Latur
25	बुलढाणा	1,16,176	59,525	56,651	8,661	4,628	4,033	1,24,837	64,153	60,684	4.83	4.8	4.86	Buldhana
26	अकोला	85,661	43,797	41,864	14,619	7,562	7,057	1,00,280	51,359	48,921	5.53	5.51	5.55	Akola
27	वाशिम	77,404	39,801	37,603	3,067	1,602	1,465	80,471	41,403	39,068	6.72	6.67	6.77	Washim
28	अमरावती	3,68,630	1,87,465	1,81,165	35,498	18,369	17,129	4,04,128	2,05,834	1,98,294	13.99	13.9	14.09	Amravati
29	यवतमाळ	4,73,752	2,40,656	2,33,096	40,305	20,240	20,065	5,14,057	2,60,896	2,53,161	18.54	18.37	18.72	Yavatmal
30	वर्धा	1,25,090	64,327	60,763	24,417	12,371	12,046	1,49,507	76,698	72,809	11.49	11.48	11.51	Wardha
31	नागपूर	2,00,154	1,02,275	97,879	2,37,417	1,21,291	1,16,126	4,37,571	2,23,566	2,14,005	9.4	9.37	9.43	Nagpur
32	भंडारा	78,943	39,532	39,411	9,943	4,983	4,960	88,886	44,515	44,371	7.41	7.35	7.46	Bhandara
33	गोंदिया	2,01,913	99,729	1,02,184	12,340	6,215	6,125	2,14,253	1,05,944	1,08,309	16.2	16.01	16.39	Gondia
34	चंद्रपूर	3,23,796	1,63,363	1,60,433	65,645	33,390	32,255	3,89,441	1,96,753	1,92,688	17.67	17.51	17.83	Chandrapur
35	गडचिरोली	3,98,266	1,98,753	1,99,513	17,040	8,624	8,416	4,15,306	2,07,377	2,07,929	38.71	38.31	39.11	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**90,06,077**	**45,40,456**	**44,65,621**	**15,04,136**	**7,74,569**	**7,29,567**	**1,05,10,213**	**53,15,025**	**51,95,188**	**9.35**	**9.13**	**9.6**	**Maharashtra State**

आधार : भारतीय जनगणना, २०११

Source: Population Census of India, 2011

1. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या / AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.4

लोकसंख्येतील दशवार्षिक वृध्दिदर / Decadal variation in population

(जनगणना, २०११ / Population Census, 2011)

अ.क्र. Sr.No.	जिल्हे	वर्ष Year	एकूण व्यक्ती Persons	दशवर्षीय चढउतार Decadal	दशवर्षीय चढउतार (शेकडा प्रमाण) Percentage decadal variation	पुरूष Males	स्त्रिया Females	Districts
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	बृहन्मुंबई	1901	9,27,994	-	-	5,61,825	3,66,169	Brihan Mumbai
		1911	11,48,757	+ 2,20,763	+ 23.79	7,31,634	4,17,123	
		1921	13,80,448	+ 2,31,691	+ 20.17	8,84,301	4,96,147	
		1931	13,97,812	+ 17,364	+ 1.26	8,78,102	5,19,710	
		1941	18,01,356	+ 4,03,544	+ 24.87	11,14,983	6,86,373	
		1951	29,94,444	+ 11,93,088	+ 66.23	18,68,335	11,26,109	
		1961	41,52,056	+ 11,57,612	+ 38.66	24,96,176	16,55,880	
		1971	59,70,575	+ 18,18,519	+ 43.80	34,78,378	24,92,197	
		1981	82,43,405	+ 22,72,830	+ 38.07	46,52,646	35,90,759	
		1991	99,25,891	+ 16,82,486	+ 20.41	54,60,145	44,65,746	
1	मुंबई शहर	1901	7,21,776	--	--	4,36,977	2,84,799	Mumbai City
		1911	8,93,481	+1,71,705	+23.79	5,69,051	3,24,430	
		1921	10,73,685	+1,80,204	+20.17	6,87,792	3,85,893	
		1931	10,87,191	+13,506	+1.26	6,82,971	4,04,220	
		1941	14,01,059	+3,13,868	+28.87	8,67,212	5,33,847	
		1951	23,29,020	+9,27,961	+66.23	14,79,584	8,49,436	
		1961	27,71,933	+4,42,913	+19.02	17,04,908	10,67,025	
		1971	30,70,378	+2,98,445	+10.77	18,38,843	12,31,535	
		1981	32,85,040	+2,14,662	+6.99	19,00,011	13,85,029	
		1991	31,74,889	-1,10,151	-3.35	17,72,549	14,02,340	
		2001	33,38,031	+1,63,142	+5.14	18,78,246	14,59,785	
		2011	30,85,411	-2,52,620	-7.57	16,84,608	14,00,803	
2	मुंबई उपनगर	1901	2,06,218	--	--	1,24,848	81,370	Mumbai Suburban
		1911	2,55,276	+49,058	+23.79	1,62,583	92,693	
		1921	3,06,763	+51,487	+20.17	1,96,509	1,10,254	
		1931	3,10,621	+3,858	+1.26	1,95,131	1,15,490	
		1941	4,00,297	+89,676	+28.87	2,47,771	1,52,526	
		1951	6,65,424	+2,65,127	+66.23	3,88,751	2,76,673	
		1961	13,80,123	+7,14,699	+107.41	7,91,268	5,88,855	
		1971	29,00,197	+15,20,074	+110.14	16,39,535	12,60,662	
		1981	49,58,365	+20,58,168	+70.97	27,52,635	22,05,730	
		1991	67,51,002	+17,92,637	+36.15	36,87,596	30,63,406	
		2001	86,40,419	+18,89,417	+27.99	47,41,720	38,98,699	
		2011	93,56,962	+7,16,543	+8.29	50,31,323	43,25,639	
3	ठाणे	1901	6,65,326	--	--	3,43,216	3,22,110	Thane
		1911	7,21,323	+55,997	+8.42	3,70,437	3,50,886	
		1921	7,13,228	-8,095	-1.12	3,68,305	3,44,923	
		1931	7,87,664	+74,436	+10.44	4,07,045	3,80,619	
		1941	8,82,321	+94,657	+12.02	4,54,693	4,27,628	
		1951	12,82,572	+4,00,251	+45.36	6,68,138	6,14,434	
		1961	16,52,678	+3,70,106	+28.86	8,61,117	7,91,561	
		1971	22,81,664	+6,28,986	+38.06	12,04,855	10,76,809	
		1981	33,51,562	+10,69,898	+46.89	17,79,645	15,71,917	
		1991	52,49,126	+18,97,564	+56.62	27,92,874	24,56,252	
		2001	81,31,849	+28,82,723	+54.92	43,77,747	37,54,102	
		2011	1,10,60,148	+29,28,299	+36.01	58,65,078	51,95,070	

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.4- contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
4	रायगड	1901	7,21,083	--	--	3,60,493	3,60,590	Raigad
		1911	7,14,371	-6,712	-0.93	3,53,180	3,61,191	
		1921	6,77,586	-36,785	-5.15	3,34,184	3,43,402	
		1931	7,56,315	+78,729	+11.62	3,76,398	3,79,917	
		1941	8,05,157	+48,842	+6.46	3,95,368	4,09,789	
		1951	9,09,083	+1,03,926	+12.91	4,45,580	4,63,503	
		1961	10,58,855	+1,49,772	+16.48	5,14,534	5,44,321	
		1971	12,63,003	+2,04,148	+19.28	6,14,278	6,48,725	
		1981	14,86,452	+2,23,449	+17.69	7,26,512	7,59,940	
		1991	18,24,816	+3,38,364	+22.76	9,07,907	9,16,909	
		2001	22,07,929	+3,83,113	+20.99	11,17,628	10,90,301	
		2011	26,34,200	+4,26,271	+19.31	13,44,345	12,89,855	
5	रतागिरी	1901	8,71,866	--	--	4,11,394	4,60,472	Ratnagiri
		1911	8,93,944	+22,078	+2.53	4,13,042	4,80,902	
		1921	8,56,032	-37,912	-4.24	3,91,461	4,64,571	
		1931	9,64,558	+1,08,526	+12.68	4,53,115	5,11,443	
		1941	10,22,816	+58,258	+6.04	4,73,880	5,48,936	
		1951	10,76,080	+53,264	+5.21	4,80,706	5,95,374	
		1961	11,46,243	+70,163	+6.52	5,06,211	6,40,032	
		1971	12,78,742	+1,32,499	+11.56	5,65,096	7,13,646	
		1981	13,79,655	+1,00,913	+7.89	6,11,029	7,68,626	
		1991	15,44,057	+1,64,402	+11.92	7,00,190	8,43,867	
		2001	16,96,777	+1,52,720	+9.89	7,94,498	9,02,279	
		2011	16,15,069	-81,708	-4.82	7,61,121	8,53,948	
6	सिंधुदुर्ग	1901	5,43,058	--	--	2,57,206	2,85,852	Sindhudurg
		1911	5,53,550	+10,492	+1.93	2,56,939	2,96,611	
		1921	5,31,211	-22,339	-4.04	2,44,359	2,86,852	
		1931	5,98,968	+67,757	+12.76	2,82,610	3,16,358	
		1941	6,37,574	+38,606	+6.45	2,96,878	3,40,696	
		1951	6,76,335	+38,761	+6.08	3,07,455	3,68,880	
		1961	7,24,817	+48,482	+7.17	3,30,393	3,94,424	
		1971	7,57,917	+33,100	+4.57	3,42,482	4,15,435	
		1981	7,80,891	+22,974	+3.03	3,54,128	4,26,763	
		1991	8,32,152	+51,261	+6.56	3,89,384	4,42,768	
		2001	8,68,825	+36,673	+4.41	4,17,890	4,50,935	
		2011	8,49,651	-19,174	-2.21	4,17,332	4,32,319	
7	नाशिक	1901	8,23,080	--	--	4,17,000	4,06,080	Nashik
		1911	9,15,698	+92,618	+11.25	4,61,573	4,54,125	
		1921	8,45,783	-69,915	-7.64	4,31,568	4,14,215	
		1931	10,09,583	+1,63,800	+19.37	5,14,322	4,95,261	
		1941	11,27,597	+1,18,014	+11.69	5,77,293	5,50,304	
		1951	14,29,916	+3,02,319	+26.81	7,30,927	6,98,989	
		1961	18,55,246	+4,25,330	+29.75	9,53,531	9,01,715	
		1971	23,69,221	+5,13,975	+27.70	12,21,419	11,47,802	
		1981	29,91,739	+6,22,518	+26.28	15,44,532	14,47,207	
		1991	38,51,352	+8,59,613	+28.73	19,84,973	18,66,379	
		2001	49,93,796	+11,42,444	+29.66	25,90,912	24,02,884	
		2011	61,07,187	+11,13,391	+22.30	31,57,186	29,50,001	

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.4- contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
8	धुळे	1901	2,57,194	--	--	1,29,905	1,27,289	Dhule
		1911	3,20,907	+63,713	+24.77	1,62,220	1,58,687	
		1921	3,40,792	+19,885	+6.20	1,72,473	1,68,319	
		1931	4,10,080	+69,288	+20.33	2,08,237	2,01,843	
		1941	4,85,081	+75,001	+18.29	2,46,370	2,38,711	
		1951	6,08,112	+1,23,031	+25.36	3,09,077	2,99,035	
		1961	7,85,278	+1,77,166	+29.13	4,00,444	3,84,834	
		1971	9,69,714	+1,84,436	+23.49	4,97,766	4,71,948	
		1981	12,02,284	+2,32,570	+23.98	6,15,294	5,86,990	
		1991	14,73,170	+2,70,886	+22.53	7,57,268	7,15,902	
		2001	17,07,947	+2,34,777	+15.94	8,78,372	8,29,575	
		2011	20,50,862	+3,42,915	+20.08	10,54,031	9,96,831	
9	नंदुरबार	1901	1,91,238	--	--	96,592	94,646	Nandurbar
		1911	2,38,612	+47,374	+24.77	1,20,619	1,17,993	
		1921	2,53,399	+14,787	+6.20	1,28,244	1,25,155	
		1931	3,04,918	+51,519	+20.33	1,54,836	1,50,082	
		1941	3,60,685	+55,767	+18.29	1,83,190	1,77,495	
		1951	4,52,166	+91,481	+25.36	2,29,149	2,23,017	
		1961	5,65,958	+1,13,792	+25.17	2,86,498	2,79,460	
		1971	6,92,467	+1,26,509	+22.35	3,51,835	3,40,632	
		1981	8,48,010	+1,55,543	+22.46	4,27,846	4,20,164	
		1991	10,62,545	+2,14,535	+25.30	5,38,020	5,24,525	
		2001	13,11,709	+2,49,164	+23.45	6,63,511	6,48,198	
		2011	16,48,295	+3,36,586	+25.66	8,33,170	8,15,125	
10	जळगाव	1901	9,54,077	--	--	4,83,030	4,71,047	Jalgaon
		1911	10,28,126	+74,049	+7.76	5,18,558	5,09,568	
		1921	10,69,656	+41,530	+4.04	5,42,676	5,26,980	
		1931	11,98,260	+1,28,604	+12.02	6,08,733	5,89,527	
		1941	13,20,074	+1,21,814	+10.17	6,69,953	6,50,121	
		1951	14,71,351	+1,51,277	+11.46	7,46,452	7,24,899	
		1961	17,65,047	+2,93,696	+19.96	9,02,001	8,63,046	
		1971	21,23,121	+3,58,074	+20.29	10,89,840	10,33,281	
		1981	26,18,274	+4,95,153	+23.32	13,42,963	12,75,311	
		1991	31,87,634	+5,69,360	+21.75	16,42,873	15,44,761	
		2001	36,82,690	+4,95,056	+15.53	19,05,493	17,77,197	
		2011	42,29,917	+5,47,227	+14.86	21,97,365	20,32,552	
11	अहमदागर	1901	8,21,946	--	--	4,09,926	4,12,020	Ahmednagar
		1911	9,27,795	+1,05,849	+12.88	4,67,777	4,60,018	
		1921	7,20,709	-2,07,086	-22.32	3,64,283	3,56,426	
		1931	9,71,296	+2,50,587	+34.77	4,92,744	4,78,552	
		1941	11,25,402	+1,54,106	+15.87	5,71,507	5,53,895	
		1951	14,13,446	+2,88,044	+25.59	7,17,049	6,96,397	
		1961	17,79,246	+3,65,800	+25.88	9,06,967	8,72,279	
		1971	22,73,223	+4,93,977	+27.76	11,62,306	11,10,917	
		1981	27,12,491	+4,39,268	+19.32	13,84,734	13,27,757	
		1991	33,72,935	+6,60,444	+24.35	17,30,609	16,42,326	
		2001	40,40,642	+6,67,707	+19.80	20,83,053	19,57,589	
		2011	45,43,159	+5,02,517	+12.44	23,42,825	22,00,334	

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.4- contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
12	पुणे	1901	10,95,858	--	--	5,53,661	5,42,197	Pune
		1911	11,77,238	+81,380	+7.43	5,95,481	5,81,757	
		1921	11,05,014	-72,224	-6.14	5,64,751	5,40,263	
		1931	12,75,882	+1,70,868	+15.46	6,53,480	6,22,402	
		1941	14,72,972	+1,97,090	+15.45	7,55,979	7,16,993	
		1951	19,50,976	+4,78,004	+32.45	10,06,201	9,44,775	
		1961	24,66,880	+5,15,904	+26.44	12,68,710	11,98,170	
		1971	31,78,029	+7,11,149	+28.83	16,43,864	15,34,165	
		1981	41,64,470	+9,86,441	+31.04	21,50,088	20,14,382	
		1991	55,32,532	+13,68,062	+32.85	28,61,460	26,71,072	
		2001	72,32,555	+17,00,023	+30.73	37,69,128	34,63,427	
		2011	94,29,408	+21,96,853	+30.37	49,24,105	45,05,303	
13	सातारा	1901	8,49,672	--	--	4,18,418	4,31,254	Satara
		1911	8,35,337	-14,335	-1.69	4,12,412	4,22,925	
		1921	7,86,436	-48,901	-5.85	3,87,434	3,99,002	
		1931	8,95,014	+1,08,578	+13.81	4,46,189	4,48,825	
		1941	10,13,212	+1,18,198	+13.21	4,97,993	5,15,219	
		1951	11,77,016	+1,63,804	+16.17	5,73,800	6,03,216	
		1961	14,30,105	+2,53,089	+21.50	6,98,555	7,31,550	
		1971	17,27,376	+2,97,271	+20.79	8,48,092	8,79,284	
		1981	20,38,677	+3,11,301	+18.02	9,89,122	10,49,555	
		1991	24,51,372	+4,12,695	+20.24	12,08,375	12,42,997	
		2001	28,08,994	+3,57,622	+14.59	14,08,326	14,00,668	
		2011	30,03,741	+1,94,747	+6.93	15,10,842	14,92,899	
14	सांगली	1901	6,45,696	--	--	3,25,474	3,20,222	Sangli
		1911	6,13,751	-31,945	-4.95	3,14,501	2,99,250	
		1921	5,97,371	-16,380	-2.67	3,07,664	2,89,707	
		1931	7,08,858	+1,11,487	+18.66	3,63,574	3,45,284	
		1941	8,14,449	+1,05,591	+14.90	4,16,823	3,97,626	
		1951	10,00,375	+1,85,926	+22.83	5,08,420	4,91,955	
		1961	12,32,986	+2,32,611	+23.25	6,29,912	6,03,074	
		1971	15,42,560	+3,09,574	+25.11	7,91,562	7,50,998	
		1981	18,34,293	+2,91,733	+18.91	9,32,734	9,01,559	
		1991	22,09,488	+3,75,195	+20.45	11,28,521	10,80,967	
		2001	25,83,524	+3,74,036	+16.93	13,20,088	12,63,436	
		2011	28,22,143	+2,38,619	+9.24	14,35,728	13,86,415	
15	सोलापूर	1901	8,75,368	--	--	4,40,985	4,34,383	Solapur
		1911	9,46,761	+71,393	+8.16	4,81,323	4,65,438	
		1921	9,00,267	-46,494	-4.91	4,63,349	4,36,918	
		1931	10,58,959	+1,58,692	+17.63	5,47,447	5,11,512	
		1941	12,15,953	+1,56,994	+14.83	6,26,145	5,89,808	
		1951	14,90,446	+2,74,493	+22.57	7,66,188	7,24,258	
		1961	18,43,102	+3,52,656	+23.66	9,51,818	8,91,284	
		1971	22,33,369	+3,90,267	+21.17	11,55,281	10,78,088	
		1981	25,88,139	+3,54,770	+15.88	13,32,914	12,55,225	
		1991	32,31,057	+6,42,918	+24.84	16,70,516	15,60,541	
		2001	38,49,543	+6,18,486	+19.14	19,89,623	18,59,920	
		2011	43,17,756	+4,68,213	+12.16	22,27,852	20,89,904	

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.4- contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
16	कोल्हापूर	1901	8,72,720	--	--	4,41,954	4,30,766	Kolhapur
		1911	7,92,681	-80,039	-9.17	4,03,010	3,89,671	
		1921	7,94,673	+1,992	+.25	4,08,448	3,86,225	
		1931	9,08,317	+1,13,644	+14.30	4,65,420	4,42,897	
		1941	10,39,279	+1,30,962	+14.42	5,28,012	5,11,267	
		1951	12,67,609	+2,28,330	+21.97	6,45,411	6,22,198	
		1961	15,52,636	+2,85,027	+22.49	7,91,893	7,60,743	
		1971	20,01,973	+4,49,337	+28.94	10,24,891	9,77,082	
		1981	24,57,095	+4,55,122	+22.73	12,52,119	12,04,976	
		1991	29,89,507	+5,32,412	+21.67	15,24,732	14,64,775	
		2001	35,23,162	+5,33,655	+17.85	18,07,470	17,15,692	
		2011	38,76,001	+3,52,839	+10.01	19,80,658	18,95,343	
17	औरंगाबाद	1901	4,44,492	-	-	2,22,431	2,22,061	Aurangabad
		1911	5,33,331	+88,839	+19.99	2,68,220	2,65,111	
		1921	4,36,921	-96,410	-18.08	2,19,425	2,17,496	
		1931	5,79,857	+1,42,936	+32.71	2,94,802	2,85,055	
		1941	6,56,289	+76,432	+13.18	3,35,440	3,20,849	
		1951	7,14,894	+58,605	+8.93	3,62,149	3,52,745	
		1961	9,43,092	+2,28,198	+31.92	4,82,363	4,60,729	
		1971	12,41,195	+2,98,103	+31.61	6,41,595	5,99,600	
		1981	15,89,754	+3,48,559	+28.08	8,21,280	7,68,474	
		1991	22,18,615	+6,28,861	+39.56	11,54,111	10,64,504	
		2001	29,02,602	+6,83,987	+30.83	15,08,179	13,94,423	
		2011	37,01,282	+7,98,680	+27.52	19,24,469	17,76,813	
18	जालाना	1901	3,56,096	-	-	1,78,242	1,77,854	Jalna
		1911	4,27,615	+71,519	+20.08	2,14,967	2,12,648	
		1921	3,63,765	-63,850	-14.93	1,82,960	1,80,805	
		1931	4,65,592	+1,01,827	+27.99	2,36,792	2,28,800	
		1941	5,21,222	+55,630	+11.95	2,66,320	2,54,902	
		1951	5,69,324	+48,102	+9.23	2,88,170	2,81,154	
		1961	7,20,141	+1,50,817	+26.49	3,65,570	3,54,571	
		1971	8,93,498	+1,73,357	+24.07	4,56,077	4,37,421	
		1981	10,26,252	+1,32,754	+14.86	5,20,877	5,05,375	
		1991	13,59,589	+3,33,337	+32.48	6,94,380	6,65,209	
		2001	16,07,391	+2,47,802	+18.23	8,24,087	7,83,304	
		2011	19,59,046	+3,51,655	+21.88	10,11,473	9,47,573	
19	परभणी	1901	3,53,265	--	--	1,77,016	1,76,249	Parbhani
		1911	4,25,672	+72,407	+20.50	2,13,637	2,12,035	
		1921	4,18,191	-7,481	-1.76	2,11,436	2,06,755	
		1931	4,66,278	+48,087	+11.50	2,37,483	2,28,795	
		1941	4,98,103	+31,825	+6.83	2,54,149	2,43,954	
		1951	5,50,621	+52,518	+10.54	2,78,941	2,71,680	
		1961	6,41,081	+90,460	+16.43	3,25,607	3,15,474	
		1971	8,05,383	+1,64,302	+25.63	4,12,218	3,93,165	
		1981	9,87,411	+1,82,028	+22.60	5,01,810	4,85,601	
		1991	12,93,104	+3,05,693	+30.96	6,61,700	6,31,404	
		2001	15,27,715	+2,34,611	+18.14	7,80,191	7,47,524	
		2011	18,36,086	+3,08,371	+20.19	9,42,870	8,93,216	

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.4- contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
20	हिंगोली	1901	2,26,384	--	--	1,13,438	1,12,946	Hingoli
		1911	2,72,785	+46,401	+20.50	1,36,906	1,35,879	
		1921	2,67,991	-4,794	-1.76	1,35,495	1,32,496	
		1931	2,98,807	+30,816	+11.50	1,52,187	1,46,620	
		1941	3,19,200	+20,393	+6.82	1,62,866	1,56,334	
		1951	3,52,856	+33,656	+10.54	1,77,427	1,75,429	
		1961	4,30,986	+78,130	+22.14	2,18,228	2,12,758	
		1971	5,33,595	+1,02,609	+23.81	2,71,152	2,62,443	
		1981	6,55,199	+1,21,604	+22.79	3,33,201	3,21,998	
		1991	8,23,931	+1,68,732	+25.75	4,22,094	4,01,837	
		2001	9,87,160	+1,63,229	+19.81	5,05,373	4,81,787	
		2011	11,77,345	+1,90,185	+19.27	6,06,294	5,71,051	
21	बीड	1901	4,81,140	--	--	2,42,433	2,38,707	Bid
		1911	6,06,104	+1,24,964	+25.97	3,06,099	3,00,005	
		1921	4,53,844	-1,52,260	-25.12	2,31,246	2,22,598	
		1931	6,16,675	+1,62,831	+35.88	3,16,389	3,00,286	
		1941	6,91,946	+75,271	+12.21	3,56,508	3,35,438	
		1951	7,84,920	+92,974	+13.44	4,01,074	3,83,846	
		1961	9,49,673	+1,64,753	+20.99	4,82,428	4,67,245	
		1971	12,23,694	+2,74,021	+28.85	6,26,223	5,97,471	
		1981	14,12,990	+1,89,296	+15.47	7,18,958	6,94,032	
		1991	18,22,072	+4,09,082	+28.95	9,37,410	8,84,662	
		2001	21,61,250	+3,39,178	+18.61	11,16,356	10,44,894	
		2011	25,85,049	+4,23,799	+19.61	13,49,106	12,35,943	
22	नांदेड	1901	5,50,261	--	--	2,74,628	2,75,633	Nanded
		1911	6,71,066	+1,20,805	+21.95	3,36,431	3,34,635	
		1921	6,49,825	-21,241	-3.17	3,28,083	3,21,742	
		1931	7,06,773	+56,948	+8.76	3,59,522	3,47,251	
		1941	7,84,289	+77,516	+10.97	3,99,103	3,85,186	
		1951	8,83,531	+99,242	+12.65	4,45,558	4,37,973	
		1961	10,79,674	+1,96,143	+22.20	5,47,974	5,31,700	
		1971	13,97,762	+3,18,088	+29.46	7,14,820	6,82,942	
		1981	17,49,334	+3,51,572	+25.15	8,92,417	8,56,917	
		1991	23,30,374	+5,81,040	+33.21	11,97,876	11,32,498	
		2001	28,76,259	+5,45,885	+23.42	14,81,358	13,94,901	
		2011	33,61,292	+4,85,033	+16.86	17,30,075	16,31,217	
23	उस्मानाबाद	1901	3,87,122	--	--	1,95,504	1,91,618	Osmanabad
		1911	4,60,516	+73,394	+18.96	2,34,424	2,26,092	
		1921	4,42,156	-18,360	-3.99	2,28,068	2,14,088	
		1931	4,92,845	+50,689	+11.46	2,53,778	2,39,067	
		1941	5,47,945	+55,100	+11.18	2,82,227	2,65,718	
		1951	6,03,273	+55,328	+10.10	3,09,765	2,93,508	
		1961	7,26,036	+1,22,763	+20.35	3,72,766	3,53,270	
		1971	9,28,227	+2,02,191	+27.85	4,76,671	4,51,556	
		1981	10,29,702	+1,01,475	+10.93	5,25,851	5,03,851	
		1991	12,76,327	+2,46,625	+23.95	6,58,896	6,17,431	
		2001	14,86,586	+2,10,259	+16.47	7,69,368	7,17,218	
		2011	16,57,576	+1,70,990	+11.50	8,61,535	7,96,041	

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.4- contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
24	लातूर	1901	4,23,609	--	--	2,13,912	2,09,697	Latur
		1911	5,06,549	+82,940	+19.58	2,57,736	2,48,813	
		1921	4,79,723	-26,826	-5.30	2,47,305	2,32,418	
		1931	5,40,019	+60,296	+12.57	2,77,988	2,62,031	
		1941	6,00,373	+60,354	+11.18	3,09,237	2,91,136	
		1951	6,60,823	+60,450	+10.07	3,39,379	3,21,444	
		1961	8,18,160	+1,57,337	+23.81	4,19,547	3,98,613	
		1971	10,48,618	+2,30,458	+28.17	5,40,043	5,08,575	
		1981	12,92,882	+2,44,264	+23.29	6,60,045	6,32,837	
		1991	16,76,641	+3,83,759	+29.68	8,63,203	8,13,438	
		2001	20,80,285	+4,03,644	+24.07	10,75,257	10,05,028	
		2011	24,54,196	+3,73,911	+17.97	12,73,140	11,81,056	
25	बुलढाणा	1901	6,17,990	--	--	3,10,300	3,07,690	Buldana
		1911	6,73,698	+55,708	+9.01	3,39,459	3,34,239	
		1921	7,03,643	+29,945	+4.44	3,55,604	3,48,039	
		1931	7,66,584	+62,941	+8.95	3,88,966	3,77,618	
		1941	8,20,862	+54,278	+7.08	4,16,314	4,04,548	
		1951	8,70,168	+49,306	+6.01	4,39,270	4,30,898	
		1961	10,59,698	+1,89,530	+21.78	5,41,026	5,18,672	
		1971	12,62,978	+2,03,280	+19.18	6,46,303	6,16,675	
		1981	15,08,777	+2,45,799	+19.46	7,70,833	7,37,944	
		1991	18,86,299	+3,77,522	+25.02	9,66,017	9,20,282	
		2001	22,32,480	+3,46,181	+18.35	11,47,403	10,85,077	
		2011	25,86,258	+3,53,778	+15.85	13,37,560	12,48,698	
26	अकोला	1901	4,44,653	-	-	2,25,896	2,18,757	Akola
		1911	4,64,741	+20,088	+4.52	2,36,203	2,28,538	
		1921	4,69,947	+5,206	+1.12	2,39,999	2,29,948	
		1931	5,18,143	+48,196	+10.26	2,65,407	2,52,736	
		1941	5,36,696	+18,553	+3.58	2,74,306	2,62,390	
		1951	5,62,268	+25,572	+4.76	2,87,908	2,74,360	
		1961	7,16,333	+1,54,065	+27.40	3,71,998	3,44,335	
		1971	9,04,204	+1,87,871	+26.23	4,68,350	4,35,854	
		1981	11,18,267	+2,14,063	+23.67	5,76,745	5,41,522	
		1991	13,51,507	+2,33,240	+20.86	6,98,793	6,52,714	
		2001	16,29,633	+2,78,126	+20.58	8,40,949	7,88,684	
		2011	18,13,906	+1,84,273	+11.31	9,32,334	8,81,572	
27	वाशिम	1901	3,07,413	-	-	1,56,174	1,51,239	Washim
		1911	3,21,301	+13,888	+4.52	1,63,301	1,58,000	
		1921	3,24,900	+3,599	+1.12	1,65,924	1,58,976	
		1931	3,58,219	+33,319	+10.26	1,83,489	1,74,730	
		1941	3,71,046	+12,827	+3.58	1,89,642	1,81,404	
		1951	3,88,726	+17,680	+4.76	1,97,211	1,91,515	
		1961	4,73,021	+84,295	+21.68	2,41,834	2,31,187	
		1971	5,97,274	+1,24,253	+26.27	3,05,219	2,92,055	
		1981	7,08,685	+1,11,411	+18.65	3,61,079	3,47,606	
		1991	8,62,764	+1,54,079	+21.74	4,43,355	4,19,409	
		2001	10,20,822	+1,58,058	+18.32	5,26,398	4,94,424	
		2011	11,97,160	+1,76,338	+17.27	6,20,302	5,76,858	

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.4- contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
28	अमरावती	1901	8,06,859	--	--	4,11,663	3,95,196	Amravati
		1911	8,73,012	+66,153	+8.20	4,45,739	4,27,273	
		1921	8,27,867	-45,145	-5.17	4,23,802	4,04,065	
		1931	9,41,604	+1,13,737	+13.74	4,85,593	4,56,011	
		1941	9,88,524	+46,920	+4.98	5,07,920	4,80,604	
		1951	10,31,160	+42,636	+4.31	5,26,593	5,04,567	
		1961	12,32,780	+2,01,620	+19.55	6,37,861	5,94,919	
		1971	15,41,209	+3,08,429	+25.02	7,98,073	7,43,136	
		1981	18,61,410	+3,20,201	+20.78	9,61,564	8,99,846	
		1991	22,00,057	+3,38,647	+18.19	11,36,314	10,63,743	
		2001	26,07,160	+4,07,103	+18.50	13,45,614	12,61,546	
		2011	28,88,445	+2,81,285	+10.79	14,80,768	14,07,677	
29	यवतमाळ	1901	5,77,101	--	--	2,90,267	2,86,834	Yavatmal
		1911	7,24,410	+1,47,309	+25.53	3,65,912	3,58,498	
		1921	7,48,959	+24,549	+3.39	3,80,545	3,68,414	
		1931	8,57,288	+1,08,329	+14.46	4,36,124	4,21,164	
		1941	8,87,738	+30,450	+3.55	4,48,724	4,39,014	
		1951	9,31,982	+44,244	+4.98	4,68,522	4,63,460	
		1961	10,98,470	+1,66,488	+17.86	5,57,010	5,41,460	
		1971	14,23,677	+3,25,207	+29.61	7,26,072	6,97,605	
		1981	17,37,423	+3,13,746	+22.04	8,87,236	8,50,187	
		1991	20,77,144	+3,39,721	+19.55	10,64,422	10,12,722	
		2001	24,58,271	+3,81,127	+18.35	12,65,681	11,92,590	
		2011	27,72,348	+3,14,077	+12.78	14,19,965	13,52,383	
30	वर्धा	1901	3,86,012	--	--	1,94,258	1,91,754	Wardha
		1911	4,60,775	+74,763	+19.37	2,32,351	2,28,424	
		1921	4,63,696	+2,921	+.63	2,35,074	2,28,622	
		1931	5,16,266	+52,570	+11.34	2,61,394	2,54,872	
		1941	5,19,330	+3,064	+.59	2,62,617	2,56,713	
		1951	5,38,903	+19,573	+3.77	2,71,751	2,67,152	
		1961	6,34,277	+95,374	+17.70	3,22,894	3,11,383	
		1971	7,79,562	+1,45,285	+22.91	4,00,040	3,79,522	
		1981	9,26,618	+1,47,056	+18.86	4,75,696	4,50,922	
		1991	10,67,357	+1,40,739	+15.19	5,50,370	5,16,987	
		2001	12,36,736	+1,69,379	+15.87	6,38,990	5,97,746	
		2011	13,00,774	+64,038	+5.18	6,68,385	6,32,389	
31	नागपूर	1901	7,48,489	--	--	3,75,940	3,72,549	Nagpur
		1911	8,06,287	+57,798	+7.72	4,07,033	3,99,254	
		1921	7,89,940	-16,347	-2.03	4,01,557	3,88,383	
		1931	9,36,987	+1,47,047	+18.61	4,79,678	4,57,309	
		1941	10,56,537	+1,19,550	+12.76	5,40,366	5,16,171	
		1951	12,30,535	+1,73,998	+16.47	6,29,185	6,01,350	
		1961	15,08,455	+2,77,920	+22.59	7,81,969	7,26,486	
		1971	19,42,688	+4,34,233	+28.79	10,10,911	9,31,777	
		1981	25,88,811	+6,46,123	+33.26	13,45,377	12,43,434	
		1991	32,87,139	+6,98,328	+26.97	17,10,404	15,76,735	
		2001	40,67,637	+7,80,498	+23.74	21,05,314	19,62,323	
		2011	46,53,570	+5,85,933	+14.40	23,84,975	22,68,595	

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.4- contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
32	भंडारा	1901	2,76,306	--	--	1,33,436	1,42,870	Bhandara
		1911	3,22,277	+45,971	+16.64	1,58,106	1,64,171	
		1921	3,37,193	+14,916	+4.63	1,66,563	1,70,630	
		1931	3,87,388	+50,195	+14.89	1,92,097	1,95,291	
		1941	4,52,512	+65,124	+16.81	2,25,153	2,27,359	
		1951	5,03,536	+51,024	+11.28	2,51,163	2,52,373	
		1961	5,93,898	+90,362	+17.95	2,98,025	2,95,873	
		1971	7,31,053	+1,37,155	+23.09	3,68,426	3,62,627	
		1981	8,50,488	+1,19,435	+16.34	4,27,490	4,22,998	
		1991	10,21,408	+1,70,920	+20.10	5,15,772	5,05,636	
		2001	11,36,146	+1,14,738	+11.23	5,73,445	5,62,701	
		2011	12,00,334	+64,188	+5.65	6,05,520	5,94,814	
33	गोंदिया	1901	3,13,952	--	--	1,51,616	1,62,336	Gondiya
		1911	3,66,186	+52,234	+16.64	1,79,648	1,86,538	
		1921	3,83,135	+16,949	+4.63	1,89,258	1,93,877	
		1931	4,40,170	+57,035	+14.89	2,18,270	2,21,900	
		1941	5,14,165	+73,995	+16.81	2,55,829	2,58,336	
		1951	5,72,142	+57,977	+11.28	2,85,440	2,86,702	
		1961	6,78,740	+1,06,598	+18.63	3,39,341	3,39,399	
		1971	8,54,527	+1,75,787	+25.90	4,29,646	4,24,881	
		1981	9,87,089	+1,32,562	+15.51	4,92,669	4,94,420	
		1991	10,86,221	+99,132	+10.04	5,44,503	5,41,718	
		2001	12,00,707	+1,14,486	+10.54	5,98,834	6,01,873	
		2011	13,22,507	+1,21,800	+10.14	6,61,554	6,60,953	
34	चंद्रपूर	1901	3,97,079	--	--	1,96,282	2,00,797	Chandrapur
		1911	5,04,261	+1,07,182	+26.99	2,51,522	2,52,739	
		1921	4,94,594	-9,667	-1.92	2,46,840	2,47,754	
		1931	5,69,233	+74,639	+15.09	2,86,059	2,83,174	
		1941	6,51,323	+82,090	+14.42	3,27,491	3,23,832	
		1951	7,28,013	+76,690	+11.77	3,65,124	3,62,889	
		1961	8,51,678	+1,23,665	+16.99	4,30,320	4,21,358	
		1971	11,17,908	+2,66,230	+31.26	5,69,621	5,48,287	
		1981	14,16,953	+2,99,045	+26.75	7,23,282	6,93,671	
		1991	17,71,994	+3,55,041	+25.06	9,09,787	8,62,207	
		2001	20,71,101	+2,99,107	+16.88	10,62,993	10,08,108	
		2011	22,04,307	+1,33,206	+6.43	11,23,834	10,80,473	
35	गडचिरोली	1901	1,77,244	--	--	87,614	89,630	Gadchiroli
		1911	2,25,086	+47,842	+26.99	1,12,271	1,12,815	
		1921	2,20,771	-4,315	-1.92	1,10,181	1,10,590	
		1931	2,54,088	+33,317	+15.09	1,27,688	1,26,400	
		1941	2,90,730	+36,642	+14.42	1,46,181	1,44,549	
		1951	3,24,962	+34,232	+11.77	1,62,521	1,62,441	
		1961	3,86,392	+61,430	+18.90	1,93,361	1,93,031	
		1971	5,22,229	+1,35,837	+35.16	2,62,946	2,59,283	
		1981	6,37,336	+1,15,107	+22.04	3,21,716	3,15,620	
		1991	7,87,010	+1,49,674	+23.48	3,98,364	3,88,646	
		2001	9,70,294	+1,83,284	+23.29	4,91,101	4,79,193	
		2011	10,72,942	+1,02,648	+10.58	5,41,328	5,31,614	

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.4- contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
36	**महाराष्ट्र राज्य**	**1901**	**1,93,91,643**	**--**	**--**	**98,02,129**	**95,89,514**	**Maharashtra State**
		1911	**2,14,74,523**	**+20,82,880**	**+10.74**	**1,09,22,671**	**1,05,51,852**	
		1921	**2,08,49,666**	**-6,24,857**	**-2.91**	**1,06,92,865**	**1,01,56,801**	
		1931	**2,39,59,300**	**+31,09,634**	**+14.91**	**1,23,05,958**	**1,16,53,342**	
		1941	**2,68,32,758**	**+28,73,458**	**+11.99**	**1,37,69,460**	**1,30,63,298**	
		1951	**3,20,02,564**	**+51,69,806**	**+19.27**	**1,64,90,039**	**1,55,12,525**	
		1961	**3,95,53,718**	**+75,51,154**	**+23.60**	**2,04,28,882**	**1,91,24,836**	
		1971	**5,04,12,235**	**+1,08,58,517**	**+27.45**	**2,61,16,351**	**2,42,95,884**	
		1981	**6,27,82,818**	**+1,23,70,583**	**+24.54**	**3,24,14,432**	**3,03,68,386**	
		1991	**7,89,37,187**	**+1,61,54,369**	**+25.73**	**4,08,25,618**	**3,81,11,569**	
		2001	**9,68,78,627**	**+1,79,41,440**	**+22.73**	**5,04,00,596**	**4,64,78,031**	
		2011	**11,23,74,333**	**+1,54,95,706**	**+15.99**	**5,82,43,056**	**5,41,31,277**	

टिप: पुनर्रचित जिल्ह्यांची २०११ च्या जनगणनेनुसार लोकसंख्या

Note : Population of bifurcated Districts as per 2011 census

आधार : भारतीय जनगणना, २०११

Source : Population Census of India, 2011

1. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या / AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.5

गावे व शहरांची संख्या / Number of Villages and Towns

(जनगणना, २०११ / Population Census, 2011)

अ.क्र. Sr.No.	जिल्हे	गावे / Villages						शहरे / Towns		Districts
		२००१			२०११			२००१	२०११	
		वस्ती असलेली Inhabited	वस्ती नसलेली Un-inhabited	एकूण Total	वस्ती असलेली Inhabited	वस्ती नसलेली Un-inhabited	एकूण Total			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
1	मुंबई शहर	0	0	0	0	0	0	0	0	Mumbai City
2	मुंबई उपनगर	0	0	0	0	0	0	1	1	Mumbai Suburban
3	ठाणे	1,727	21	1,748	1,704	17	1,721	37	51	Thane
4	रायगड	1,859	60	1,919	1,860	49	1,909	26	42	Raigad
5	रत्नागिरी	1,539	4	1,543	1,531	6	1,537	10	16	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	743	0	743	740	8	748	5	8	Sindhudurg
7	नाशिक	1,923	6	1,929	1,919	3	1,922	18	25	Nashik
8	धुळे	678	3	681	674	4	678	3	8	Dhule
9	नंदुरबार	935	12	947	930	13	943	5	9	Nandurbar
10	जळगाव	1,491	28	1,519	1,487	26	1,513	15	20	Jalgaon
11	अहमदनगर	1,578	9	1,587	1,581	3	1,584	18	19	Ahmednagar
12	पुणे	1,844	22	1,866	1,852	25	1,877	25	35	Pune
13	सातारा	1,716	23	1,739	1,719	26	1,745	15	22	Satara
14	सांगली	721	3	724	725	3	728	8	7	Sangli
15	सोलापूर	1,138	12	1,150	1,143	11	1,154	10	13	Solapur
16	कोल्हापूर	1,196	21	1,217	1,195	21	1,216	18	23	Kolhapur
17	औरंगाबाद	1,300	44	1,344	1,314	42	1,356	9	16	Aurangabad
18	जालना	963	8	971	958	9	967	4	4	Jalna
19	परभणी	830	11	841	830	13	843	8	8	Parbhani
20	हिंगोली	672	38	710	675	36	711	4	3	Hingoli
21	बीड	1,354	11	1,365	1,357	11	1,368	6	9	Beed
22	नांदेड	1,546	63	1,609	1,541	62	1,603	13	17	Nanded
23	उस्मानाबाद	729	5	734	728	5	733	8	8	Osmanabad
24	लातूर	921	23	944	928	20	948	5	7	Latur
25	बुलढाणा	1,297	136	1,433	1,300	144	1,444	11	12	Buldhana
26	अकोला	862	124	986	864	122	986	8	12	Akola
27	वाशिम	702	87	789	698	91	789	4	4	Washim
28	अमरावती	1,679	323	2,002	1,637	360	1,997	11	12	Amravati
29	यवतमाळ	1,856	274	2,130	1,853	284	2,137	13	18	Yavatmal
30	वर्धा	1,004	378	1,382	973	403	1,376	7	13	Wardha
31	नागपूर	1,628	241	1,869	1,617	242	1,859	29	41	Nagpur
32	भंडारा	778	92	870	771	93	864	6	12	Bhandara
33	गोंदिया	893	57	950	883	59	942	2	10	Gondia
34	चंद्रपूर	1,472	319	1,791	1,463	329	1,792	14	23	Chandrapur
35	गडचिरोली	1,521	158	1,679	1,509	166	1,675	2	6	Gadchiroli
	महाराष्ट्र	**41,095**	**2,616**	**43,711**	**40,959**	**2,706**	**43,665**	**378**	**534**	**Maharashtra**

आधार : (१) भारतीय जनगणना, २००१

(२) भारतीय जनगणना, २०११

Source :(1) Population Census of India, 2001

(2) Population Census of India, 2011

१ क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या / तक्ता क्रमांक / गावांचे लोकसंख्येनुसार वर्गीकरण / (जनगणना, २०११ /

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हे	वस्ती असलेल्या एकूण खेडयांची संख्या Total No. of Inhabited Villages	एकूण ग्रामीण लोकसंख्या Total rural Population	लोकसंख्येचा गट / Population range					
				२०० पेक्षा कमी / Less than 200		200 - 499		500 - 999	
				खेडी Villages	लोकसंख्या Persons	खेडी Villages	लोकसंख्या Persons	खेडी Villages	लोकसंख्या Persons
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	मुंबई शहर	0	0	0	0	0	0	0	0
2	मुंबई उपनगर	0	0	0	0	0	0	0	0
3	ठाणे	1,704	25,45,470	48	5,378	236	87,806	543	4,08,157
4	रायगड	1,860	16,64,005	177	22,808	564	1,95,773	598	4,25,845
5	रत्नागिरी	1,531	13,51,346	108	13,571	422	1,48,295	540	3,86,335
6	सिंधुदुर्ग	740	7,42,645	37	4,774	180	66,028	243	1,80,794
7	नाशिक	1,919	35,09,814	17	2,358	150	59,018	492	3,68,947
8	धुळे	674	14,79,826	5	658	33	12,160	128	96,380
9	नंदुरबार	930	13,72,821	32	4,243	102	36,478	249	1,91,712
10	जळगाव	1,487	28,87,206	23	2,967	140	52,762	373	2,79,348
11	अहमदनगर	1,581	36,30,542	6	778	73	28,758	321	2,46,858
12	पुणे	1,852	36,78,226	106	12,043	280	98,551	435	3,26,080
13	सातारा	1,719	24,33,363	108	13,100	359	1,27,173	466	3,39,516
14	सांगली	725	21,02,786	1	176	40	16,230	112	83,694
15	सोलापूर	1,143	29,18,665	9	1,062	38	13,867	173	1,31,323
16	कोल्हापूर	1,195	26,45,992	16	1,812	124	46,835	294	2,19,049
17	औरंगाबाद	1,314	20,81,112	59	6,925	171	62,746	359	2,70,536
18	जालना	958	15,81,617	16	2,061	57	20,768	244	1,82,311
19	परभणी	830	12,66,280	12	1,431	101	38,602	244	1,83,120
20	हिंगोली	675	9,98,612	25	2,290	69	24,183	185	1,39,102
21	बीड	1,357	20,70,751	15	1,830	148	54,417	409	3,03,145
22	नांदेड	1,541	24,47,394	32	3,486	157	58,566	415	3,14,915
23	उस्मानाबाद	728	13,76,519	6	577	61	23,283	173	1,29,581
24	लातूर	928	18,29,216	11	1,555	66	24,248	204	1,54,301
25	बुलढाणा	1,300	20,37,398	80	6,875	158	54,451	334	2,49,084
26	अकोला	864	10,94,165	96	8,931	169	60,393	265	1,92,961
27	वाशिम	698	9,85,747	40	4,284	73	26,931	194	1,46,893
28	अमरावती	1,637	18,51,158	222	19,526	359	1,27,158	462	3,32,481
29	यवतमाळ	1,853	21,74,195	139	13,147	334	1,18,623	599	4,34,850
30	वर्धा	973	8,77,474	183	13,267	221	78,169	308	2,19,630
31	नागपूर	1,617	14,74,811	246	19,932	449	1,57,378	512	3,64,675
32	भंडारा	771	9,66,503	64	6,264	118	41,474	227	1,70,092
33	गोंदिया	883	10,96,577	52	5,585	121	42,973	272	2,01,649
34	चंद्रपूर	1,463	14,28,929	143	15,637	383	1,35,029	457	3,31,582
35	गडचिरोली	1,509	9,54,909	448	49,333	466	1,53,972	314	2,18,473
	महाराष्ट्र राज्य	**40,959**	**6,15,56,074**	**2,582**	**2,68,664**	**6,422**	**22,93,098**	**11,144**	**82,23,419**

आधार : भारतीय जनगणना, २०११

AREA AND POPULATION

TABLE No. 1.6

Villages Classified by Population

Population Census, 2011)

लोकसंख्येचा गट / Population range								
1000 - 1999		2000 - 4999		5000 - 9999		१०००० आणि त्याहून अधिक 10000 and above		
खेडी Villages	लोकसंख्या Persons	खेडी Villages	लोकसंख्या Persons	खेडी Villages	लोकसंख्या Persons	खेडी Villages	लोकसंख्या Persons	Districts
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(2)
0	0	0	0	0	0	0	0	Mumbai City
0	0	0	0	0	0	0	0	Mumbai Suburban
556	7,89,386	275	7,86,332	31	2,00,899	15	267,512	Thane
366	5,03,853	139	4,09,540	16	1,06,186	0	0	Raigad
344	4,68,611	113	3,11,417	4	23,117	0	0	Ratnagiri
211	2,88,625	66	1,76,327	2	11,610	1	14,487	Sindhudurg
697	9,97,007	481	13,83,845	65	4,24,995	17	2,73,644	Nashik
243	3,46,995	222	6,64,368	34	2,26,895	9	1,32,370	Dhule
341	4,92,278	189	5,28,968	15	98,005	2	21,137	Nandurbar
530	7,61,785	326	9,69,395	79	5,48,855	16	2,72,094	Jalgaon
557	7,95,412	498	15,19,789	103	6,92,474	23	3,46,473	Ahmednagar
493	7,06,661	407	12,34,811	96	6,40,174	35	6,59,906	Pune
429	6,12,747	298	8,93,357	51	3,37,014	8	1,10,456	Satara
238	3,47,243	223	6,84,673	86	5,75,737	25	3,95,033	Sangli
384	5,66,042	434	13,26,650	87	5,80,941	18	2,98,780	Solapur
363	5,23,532	288	8,78,973	83	5,56,777	27	4,19,014	Kolhapur
423	6,06,282	252	7,41,543	41	2,70,587	9	1,22,493	Aurangabad
411	5,79,473	201	5,56,041	23	1,55,635	6	85,328	Jalna
271	3,85,777	181	5,00,653	18	1,17,965	3	38,732	Parbhani
257	3,63,993	124	3,37,372	11	78,824	4	52,848	Hingoli
475	6,68,799	276	7,84,118	27	1,72,428	7	86,014	Beed
570	8,10,035	325	9,17,254	35	2,29,507	7	1,13,631	Nanded
279	4,02,547	165	4,86,175	37	2,46,953	7	87,403	Osmanabad
335	4,85,510	266	7,64,864	35	2,36,945	11	1,61,793	Latur
442	6,29,534	236	6,79,270	36	2,43,403	14	1,74,781	Buldhana
209	2,89,440	96	2,91,504	24	1,57,105	5	93,831	Akola
265	3,70,046	115	3,37,543	8	50,061	3	49,989	Washim
398	5,48,025	155	4,42,211	26	1,85,908	15	1,95,849	Amravati
534	7,49,212	217	5,97,887	25	1,72,154	5	88,322	Yavatmal
182	2,45,862	62	1,81,748	13	85,243	4	53,555	Wardha
279	3,86,595	97	2,86,758	29	2,01,651	5	57,822	Nagpur
231	3,20,835	120	3,44,618	9	60,330	2	22,890	Bhandara
282	3,98,320	146	3,80,700	10	67,350	0	0	Gondia
340	4,64,474	125	3,55,344	11	75,507	4	51,356	Chandrapur
221	2,98,027	52	1,55,945	5	32,340	3	46,819	Gadchiroli
12,156	**1,72,02,963**	**7,170**	**2,09,09,993**	**1175**	**78,63,575**	**310**	**47,94,362**	**Maharashtra State**

Source : Population Census of India, 2011

1.क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या
तक्ता क्रमांक
शहरे/शहरी समूहाचे लोकसंख्येनुसार वर्गीकरण
(जनगणना, २०११

अ.क्र.	जिल्हे	सर्व वर्ग / All classes		वर्ग / Class I (लोकसंख्या / Population आणि त्याहून अधिक 1,00,000 and above)		वर्ग / Class II (लोकसंख्या / Population 50,000 to 99,999)		वर्ग / Class III (लोकसंख्या / Population 20,000 to 49,999)	
Sr.No.		शहरे/ शहर संकुले No.of Towns /UA	लोकसंख्या Population	शहरे/ शहर संकुले No.of Towns /UA	लोकसंख्या Population	शहरे/ शहर संकुले No.of Towns /UA	लोकसंख्या Population	शहरे/ शहर संकुले No.of Towns /UA	लोकसंख्या Population
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	मुंबई शहर	1	1,24,42,373	1	1,24,42,373	0	0	0	0
2	मुंबई उपनगर	0	0	0	0	0	0	0	0
3	ठाणे	51	85,14,678	9	78,84,594	2	1,19,217	6	168184
4	रायगड	42	9,70,195	2	3,75,393	2	1,51,753	6	167082
5	रत्नागिरी	16	2,63,723	0	0	2	1,31,368	0	0
6	सिंधुदुर्ग	8	1,07,006	0	0	0	0	1	23,851
7	नाशिक	25	25,97,373	2	19,67,281	4	2,50,681	8	2,75,832
8	धुळे	8	5,71,036	1	3,75,559	1	76,905	3	98,167
9	नंदुरबार	9	2,75,474	1	1,11,037	1	61,376	2	60,570
10	जळगाव	20	13,42,711	2	6,47,649	4	3,25,937	10	3,34,430
11	अहमदनगर	19	9,12,617	1	3,50,859	3	2,20,359	9	2,71,357
12	पुणे	35	57,51,182	2	48,52,150	5	3,19,013	10	3,46,556
13	सातारा	22	5,70,378	1	1,20,195	2	1,05,997	8	2,14,745
14	सांगली	7	7,19,357	1	5,02,793	1	67,391	3	1,23,339
15	सोलापूर	13	13,99,091	2	10,70,280	1	98,923	6	1,81,882
16	कोल्हापूर	23	12,30,009	2	8,36,589	0	0	10	2,98,934
17	औरंगाबाद	16	16,20,170	1	11,75,116	2	1,23,850	7	2,54,406
18	जालना	4	3,77,429	1	2,85,577	0	0	3	91,852
19	परभणी	8	5,69,806	1	3,07,170	0	0	6	2,46,871
20	हिंगोली	3	1,78,733	0	0	2	1,53,949	1	24,784
21	बीड	9	5,14,298	1	1,46,709	3	2,21,481	4	1,34,136
22	नांदेड	17	9,13,898	1	5,50,439	1	54,493	8	2,22,662
23	उस्मानाबाद	8	2,81,057	1	1,11,825	0	0	3	95,201
24	लातूर	7	6,24,980	2	4,86,490	0	0	3	1,16,226
25	बुलढाणा	12	5,48,860	0	0	5	3,46,923	5	1,72,186
26	अकोला	12	7,19,741	1	4,25,817	1	92,637	5	1,47,232
27	वाशिम	4	2,11,413	0	0	2	1,46,294	2	65,119
28	अमरावती	12	10,37,287	2	7,59,368	1	56,380	5	1,62,085
29	यवतमाळ	18	5,98,153	1	1,16,551	2	1,31,886	9	2,85,005
30	वर्धा	13	4,23,300	2	2,08,249	0	0	4	1,21,364
31	नागपूर	41	31,78,759	1	24,05,665	3	1,94,812	10	2,84,839
32	भंडारा	12	2,33,831	0	0	1	91,845	2	67,690
33	गोंदिया	10	2,25,930	1	1,32,813	0	0	1	25,181
34	चंद्रपूर	23	7,75,378	1	3,20,379	2	1,50,017	6	1,97,083
35	गडचिरोली	6	1,18,033	0	0	1	54,152	1	28,781
	महाराष्ट्र राज्य	**534**	**5,08,18,259**	**44**	**3,89,68,920**	**54**	**37,47,639**	**167**	**53,07,632**

आधार : भारतीय जनगणना, २०११

/ AREA AND POPULATION
/ TABLE No. 1.7
/ Classification of Towns/Urban agglomerations by population
/ Population Census, 2011)

वर्ग / Class IV (लोकसंख्या / Population 10,000 to 19,999)		वर्ग / Class V (लोकसंख्या / Population 5,000 to 9,999)		वर्ग / Class VI (लोकसंख्या / Population आणि त्याहून कमी Less than 5,000)		Districts
शहरे/ शहर संकुले No.of Towns /UA	लोकसंख्या Population	शहरे/ शहर संकुले No.of Towns /UA	लोकसंख्या Population	शहरे/ शहर संकुले No.of Towns /UA	लोकसंख्या Population	
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(2)
0	0	0	0	0	0	Mumbai City
0	0	0	0	0	0	Mumbai Suburban
17	2,31,742	16	1,06,709	1	4,232	Thane
8	1,11,768	19	1,42,402	5	21,797	Raigad
6	83,756	6	42,596	2	6,003	Ratnagiri
4	63,453	3	19,702	0	0	Sindhudurg
5	64,465	6	39,114	0	0	Nashik
0	0	2	15,673	1	4,732	Dhule
1	17,840	3	19,839	1	4,812	Nandurbar
2	26,983	1	7,501	1	211	Jalgaon
5	63,157	1	6,885	0	0	Ahmednagar
14	2,03,582	4	29,881	0	0	Pune
7	1,06,601	2	17,371	2	5,469	Satara
2	25,834	0	0	0	0	Sangli
3	41,507	1	6,499	0	0	Solapur
4	51,190	5	35,482	2	7,814	Kolhapur
4	55,653	1	6,166	1	4,979	Aurangabad
0	0	0	0	0	0	Jalna
1	15,765	0	0	0	0	Parbhani
0	0	0	0	0	0	Hingoli
1	11,972	0	0	0	0	Beed
5	66,723	2	19,581	0	0	Nanded
4	74,031	0	0	0	0	Osmanabad
1	14,015	1	8,249	0	0	Latur
2	29,751	0	0	0	0	Buldhana
3	41,252	2	12,803	0	0	Akola
0	0	0	0	0	0	Washim
3	54,296	1	5,158	0	0	Amravati
3	38,142	3	26,569	0	0	Yavatmal
5	78,418	2	15,269	0	0	Wardha
15	2,10,883	10	75,632	2	6,928	Nagpur
2	27,694	5	37,791	2	8,811	Bhandara
3	37,100	5	30,836	0	0	Gondia
3	42,067	5	38,159	6	27,673	Chandrapur
1	14,609	3	20,491	0	0	Gadchiroli
134	**19,04,249**	**109**	**7,86,358**	**26**	**1,03,461**	**Maharashtra State**

Source : Population Census of India, 2011

1. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या / AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.8

शहरांची, नागरी भागांची आणि ग्रामीण भागांची लोकसंख्या / Population of towns, urban areas and rural areas

(जनगणना, २०११ / Population Census, 2011)

जिल्हा / शहरे / शहर संकुले	एकूण	पुरूष	स्त्रिया	District / Towns / U.A.
	Total	Males	Females	
(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
महाराष्ट्र राज्य एकूण	**27,79,27,602**	**14,33,05,020**	**13,46,22,582**	**Total Maharashtra State**
ग्रामीण	**6,15,56,074**	**3,15,39,034**	**3,00,17,040**	**Rural**
नागरी	**21,63,71,528**	**11,17,65,986**	**10,46,05,542**	**Urban**
मुंबई एकूण	**30,85,411**	**16,84,608**	**14,00,803**	**Total Brihan Mumbai**
ग्रामीण	**0**	**0**	**0**	**Rural**
नागरी	**30,85,411**	**16,84,608**	**14,00,803**	**Urban**
मुंबई उपनगर एकूण	**93,56,962**	**50,31,323**	**43,25,639**	**Total Mumbai Suburban**
ग्रामीण	**0**	**0**	**0**	**Rural**
नागरी	**93,56,962**	**50,31,323**	**43,25,639**	**Urban**
ठाणे एकूण	**1,10,60,148**	**58,65,078**	**51,95,070**	**Total Thane**
ग्रामीण	**25,45,470**	**13,00,136**	**12,45,334**	**Rural**
नागरी	**85,14,678**	**45,64,942**	**39,49,736**	**Urban**
भिवंडी (म.न.पा.)	7,09,665	4,15,339	2,94,326	Bhiwandi (M Corp.)
खोणी (ज.श.)	26,016	16,365	9,651	Khoni (CT)
मीरा भाईंदर(म.न.पा.)	8,09,378	4,29,260	3,80,118	Mira Bhayandar (M corp.)
ठाणे (म.न.पा.)	18,41,488	9,75,399	8,66,089	Thane (M Corp.)
नवी मुंबई (म.न.पा.)	11,20,547	6,10,060	5,10,487	Navi Mumbai (M Corp.)
कल्याण डोंबिवली (म.न.पा.)	12,47,327	6,49,626	5,97,701	Kalyan Dombivali (M Corp.)
उल्हासनगर (म.न.पा.)	5,06,098	2,69,048	2,37,050	Ulhasnagar (M Corp.)
अंबरनाथ (न.प.)	2,53,475	1,32,582	1,20,893	Ambarnath (MCl)
बदलापूर (न.प.)	1,74,226	90,365	83,861	Badlapur (MCl)
चिंचणी (ज.श.)	13,646	6,793	6,853	Chinchani (CT)
डहाणू (न.प.)	50,287	25,790	24,497	Dahanu (M Cl)
विक्रमगड (ज.श.)	5,991	3,080	2,911	Vikramgad (CT)
जव्हार (न.प.)	12,040	6,127	5,913	Jawhar (M Cl)
कुडूस (ज.श.)	7,204	3,899	3,305	Kudus (CT)
वाडा (ज.श.)	16,750	8,596	8,154	Vada (CT)
कटकर (ज.श.)	11,398	6,426	4,972	Katkar (CT)
बोईसर (ज.श.)	36,151	20,319	15,832	Boisar (CT)
सालवड (ज.श.)	10,397	6,237	4,160	Salwad (CT)
दांडी (ज.श.)	8,942	5,136	3,806	Dandi (CT)
खैरा (ज.श.)	31,699	18,332	13,367	Khaira (CT)
सरवली (ज.श.)	8,710	5,008	3,702	Saravali (CT)
मनोर (ज.श.)	10,421	5,322	5,099	Manor (CT)
शिरगाव (ज.श.)	5971	3,097	2,874	Shirgaon (CT)
उंबरपाडा नांदादे (ज.श.)	7,605	3,868	3,737	Umbar Pada Nandade (CT)
तारापूर (ज.श.)	6,962	3,462	3,500	Tarapur (CT)
पासथळ (ज.श.)	18,194	9,635	8,559	Pasthal (CT)
पालघर (ज.श.)	68,930	36,523	32,407	Palghar (M Cl)

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.8- contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
चंद्रपाडा (ज.श.)	7,750	4,037	3,713	Chandrapada (CT)
वसई-विरार शहर (ज.श.)	12,22,390	6,48,172	5,74,218	Vasai-Virar City (M Corp.)
पडघा (ज.श.)	6,633	3,404	3,229	Padagha (CT)
शेलार (ज.श.)	14,899	9,183	5,716	Shelar (CT)
महापोली (ज.श.)	5,666	2,965	2,701	Mahapoli (CT)
बोरीवली तार्फ राहूर (ज.श.)	5,780	2,929	2,851	Borivali Tarf Rahur (CT)
कांबे (ज.श.)	6,642	3,752	2,890	Kambe (CT)
कटाई (ज.श.)	12,898	9,403	3,495	Katai (CT)
करीवली (ज.श.)	12,907	9,017	3,890	Karivali (CT)
खारबाव (ज.श.)	5,250	2,630	2,620	Kharbav (CT)
रहाणळ (ज.श.)	10,928	6,233	4,695	Rahanal (CT)
पुमे (ज.श.)	6,588	3,808	2,780	Purne (CT)
कलाहर (ज.श.)	15,573	8,701	6,872	Kalher (CT)
कोन (ज.श.)	24,295	13,083	11,212	Kon (CT)
कसारा बीके (ज.श.)	15,611	7,896	7,715	Kasara Bk. (CT)
शहापूर (ज.श.)	11,623	5,930	5,693	Shahapur (CT)
वाशिंद (ज.श.)	20,561	10,774	9,787	Vashind (CT)
खर्डी (ज.श.)	5,579	2,895	2,684	Khardi (CT)
गोठेघर (ज.श.)	4,232	2,207	2,025	Gotheghar (CT)
आसनगाव(ज.श.)	13,104	7,043	6,061	Asangaon (CT)
कांबे (ज.श.)	5,436	2,804	2,632	Kambe (CT)
महाराळ बीके (ज.श.)	29,462	15,788	13,674	Mharal Bk (CT)
वांगणी (ज.श.)	12,628	6,607	6,021	Vangani (CT)
मुरबाड (ज.श.)	18,725	9,987	8,738	Murbad (CT)
रायगड एकूण	**26,34,200**	**13,44,345**	**12,89,855**	**Total Raigad**
ग्रामीण	**16,64,005**	**8,36,996**	**8,27,009**	**Rural**
नागरी	**9,70,195**	**5,07,349**	**4,62,846**	**Urban**
उरण (न.प.)	30,439	15,549	14,890	Uran (MCl)
चांजे(ज.श.)	16,714	8,723	7,991	Chanje (CT)
केगांव (ज.श.)	7,485	4,084	3,401	Kegaon (CT)
नवघर (ज.श.)	6,603	3,468	3,135	Navghar (CT)
जसाई (ज.श.)	8,234	4,520	3,714	Jasai (CT)
तळोदे पंचनाद (ज.श.)	14,318	7,668	6,650	Talode Panchnad (CT)
खारघर (ज.श.)	80,612	42,001	38,611	Kharghar (CT)
नवी मुंबई पनवेल रायगड (ज.श.)	1,95,373	1,07,342	88,031	Navi Mumbai Panvel Raigarh (CT)
पालीदेवाद (ज.श.)	9,194	4,913	4,281	Palidevad (CT)
वडघर (ज.श.)	7,341	3,873	3,468	Vadghar (CT)
ओवळे (ज.श.)	4,275	2,202	2,073	Owle (CT)
काळुंद्रे (ज.श.)	6,626	3,515	3,111	Kalundre (CT)
पनवेल (ज.श.)	1,80,020	92,484	87,536	Panvel (M Cl)
नेरळ (ज.श.)	18,429	9,242	9,187	Neral (CT)
माथेरान (न.प.)	4,393	2,248	2,145	Matheran (M Cl)
कर्जत (न.प.)	29,663	15,248	14,415	Karjat (M Cl)

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.8- contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
आंबिवली टी. वसांबे (ज.श.)	6,497	3,526	2,971	Ambivali T. Wankhal (CT)
मोहपाडा अलियास वसांबे (ज.श.)	9,694	5,118	4,576	Mohpada Alias Wasambe (CT)
रीस (ज.श.)	8,632	4,555	4,077	Rees (CT)
खोपोली (न.प.)	71,141	37,305	33,836	Khopoli (M Cl)
दादर (ज.श.)	5,389	2,820	2,569	Dadar (CT)
झोतीरपाडा (ज.श.)	3,389	1,793	1,596	Zotirpada (CT)
पेण (न.प.)	37,852	19,257	18,595	Pen (M Cl)
आंबेपूर(ज.श.)	5,035	2,593	2,442	Ambepur (CT)
चेंढरे (ज.श.)	11,039	5,590	5,449	Chendhare (CT)
कुरुळ (ज.श.)	4,869	2,535	2,334	Kurul (CT)
अलिबाग (न.प.)	20,743	10,646	10,097	Alibag (M Cl)
मुरुड जंजिरा (न.प.)	12,216	5,992	6,224	Murud Janjira (M Cl)
नागोठणे (ज.श.)	12,549	6,520	6,029	Nagothane (CT)
भुवनेश्वर (ज.श.)	8,871	4,661	4,210	Bhuwaneshwar (CT)
धाटाव (ज.श.)	5,066	2,874	2,192	Dhatau (CT)
रोहा अष्टमी (न.प.)	20,849	10,590	10,259	Roha Ashtami (M Cl)
पाली (ज.श.)	9,176	4,703	4,473	Pali (CT)
उतेखोल (ज.श.)	11,380	5,943	5,437	Utekhol (CT)
गोरेगाव (ज.श.)	7,155	3,488	3,667	Goregaon (CT)
बोर्ली पंचतान (ज.श.)	6,952	3,293	3,659	Borli Panchtan (CT)
श्रीवर्धन (न.प.)	15,123	7,450	7,673	Shrivardhan (M Cl)
म्हसळा (ज.श.)	9,679	4,756	4,923	Mhasla (CT)
नांदगाव तर्फ भिरवडी (ज.श.)	4,871	2,527	2,344	Nadgaon Tarf Birwadi (CT)
भिरवडी (ज.श.)	8,829	4,692	4,137	Birwadi (CT)
महाड (ज.श.)	27,536	14,025	13,511	Mahad (M Cl)
पोलादपूर (ज.श.)	5,944	3,017	2,927	Poladpur (CT)
रत्नागिरी एकूण	**16,15,069**	**7,61,121**	**8,53,948**	**Total Ratnagiri**
ग्रामीण	**13,51,346**	**6,30,213**	**7,21,133**	**Rural**
नागरी	**2,63,723**	**1,30,908**	**1,32,815**	**Urban**
गिंम्हावणे (ज.श.)	5,025	2,501	2,524	Gimhavane (CT)
जळगाव (ज.श.)	6,480	3,373	3,107	Jalgaon (CT)
दाभोळ(ज.श.)	7,038	3,515	3,523	Dabhol (CT)
दापोली कॅम्प (न.प.)	15,713	7,772	7,941	Dapoli Camp (NP)
खेड (न.प.)	16,892	8,151	8,741	Khed (M Cl)
खर्डी (ज.श.)	12,397	6,436	5,961	Kherdi (CT)
चिपळूण (न.प.)	55,139	27,355	27,784	Chiplun (M Cl)
मौजे अंजनवेल (ज.श.)	1,621	823	798	Mouje Anjanvel (CT)
झाडगाव (ज.श.)	7,803	3,856	3,947	Zadgaon (CT)
नाचणे (ज.श.)	11,688	5,971	5,717	Nachane (CT)
कार्ले (ज.श.)	4,382	1,904	2,478	Karle (CT)

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.8- contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
कुवरबाव (ज.श.)	6,497	3,327	3,170	Kuwarbav (CT)
रत्नागिरी (ज.श.)	76,229	37,670	38,559	Ratnagiri (M Cl)
देवरुख (ज.श.)	12,689	6,242	6,447	Devrukh (CT)
लांजा (ज.श.)	14,377	7,173	7,204	Lanja (CT)
राजापूर (ज.श.)	9,753	4,839	4,914	Rajapur (M Cl)
सिंधुदुर्ग एकूण	**8,49,651**	**4,17,332**	**4,32,319**	**Total Sindhudurg**
ग्रामीण	**7,42,645**	**3,63,268**	**3,79,377**	**Rural**
नागरी	**1,07,006**	**54,064**	**52,942**	**Urban**
कालमठ (ज.श.)	8,011	4,018	3,993	Kalmath (CT)
कणकवली (न.प.)	16,398	8,388	8,010	Kankavli (NP)
मालवण (न.प.)	18,648	9,663	8,985	Malwan (M Cl)
वेंगुर्ला (न.प.)	12,392	6,196	6,196	Vengurla (M Cl)
कुडाळ (ज.श.)	16,015	8,071	7,944	Kudal (CT)
माजगाव (ज.श.)	5,080	2,483	2,597	Majgaon (CT)
बांदा (ज.श.)	6,611	3,342	3,269	Banda (CT)
सावंतवाडी (न.प.)	23,851	11,903	11,948	Sawantwadi (M Cl)
नाशिक एकूण	**38,51,352**	**19,84,973**	**18,66,379**	**Total Nashik**
ग्रामीण	**35,09,814**	**18,04,712**	**17,05,102**	**Rural**
नागरी	**25,97,373**	**13,52,474**	**12,44,899**	**Urban**
नाशिक (म.न.पा.)	14,86,053	7,82,517	703,536	Nashik (M Corp.)
इकलारे (ज.श.)	9,376	4,934	4,442	Eklahare (CT)
देवळाली (छा.)	54,027	28,269	25,758	Deolali Cantt. (CB)
भगूर (न.प.)	12,353	6,201	6,152	Bhagur (MCl)
मालेगाव (म.न.पा.+हद्दवाढ)	4,81,228	2,44,080	2,37,148	Malegaon (M Corp.+OG)
सोयगाव (ज.श.)	34,341	18,070	16,271	Soyagaon (CT)
ढाणे (ज.श.)	49,192	25,181	24,011	Dhyane (CT)
मालदे (ज.श.)	11,881	6,071	5,810	Malde (CT)
सुरगणा (ज.श.)	6,263	3,195	3,068	Surgana (CT)
सटाणा (न.प.)	37,701	19,449	18,252	Satana (M Cl)
संगमेश्वर (ज.श.)	10,815	5,634	5,181	Sangameshwar (CT)
नांदगाव(न.प.)	23,604	12,130	11,474	Nandgaon (M Cl)
मनमाड(न.प.)	80,058	40,816	39,242	Manmad (M Cl)
चांदवड (ज.श.)	25,341	13,284	12,057	Chandvad (CT)
त्रिंबक(न.प.)	12,056	6,170	5,886	Trimbak (M Cl)
सामणगाव (ज.श.)	5,156	2,693	2,463	Samangaon (CT)
विल्होली (ज.श.)	6,798	3,558	3,240	Vilholi (CT)
संसारी (ज.श.)	5,780	2,999	2,781	Sansari (CT)
घोटी बी.(ज.श.)	24,838	12,785	12,053	Ghoti Bk. (CT)
इगतपुरी (न.प.)	30,989	15,748	15,241	Igatpuri (M Cl)
सिन्नर (न.प.)	65,299	34,633	30,666	Sinnar (M Cl)

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.8- contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
ओझर (ज.श.)	51,297	26,671	24,626	Ozar (CT)
लासलगाव (ज.श.)	17,360	8,884	8,476	Lasalgaon (CT)
पिंपळगाव नजिक (ज.श.)	5,741	2,920	2,821	Pimpalgaon Najik (CT)
येवला (म.न.पा.)	49,826	25,582	24,244	Yevla (M Cl)
धुळे एकूण	**20,50,862**	**10,54,031**	**9,96,831**	**Total Dhule**
ग्रामीण	**14,79,826**	**7,58,916**	**7,20,910**	**Rural**
नागरी	**5,71,036**	**2,95,115**	**2,75,921**	**Urban**
शिरपूर-वरवडे (न.प.)	76,905	40,235	36,670	Shirpur-Warwade (M Cl)
दौडाइचा-वरवडे (न.प.)	46,767	24,011	22,756	Dondaicha-Warwade(M Cl)
निजामपूर (ज.श.)	7,696	3,963	3,733	Nijampur (CT)
साक्री (ज.श.)	21,764	11,202	10,562	Sakri (CT)
वलवडी (ज.श.)	29,636	15,516	14,120	Walwadi (CT)
माहिंदळे (ज.श.)	7,977	4,196	3,781	Mahindale (CT)
अवधान (ज.श.)	4,732	2,546	2,186	Awadhan (CT)
धुळे (म.न.पा.)	3,75,559	1,93,446	1,82,113	Dhule (M Corp.)
नंदुरबार एकूण	**16,48,295**	**8,33,170**	**8,15,125**	**Total Nandurbar**
ग्रामीण	**13,72,821**	**6,87,671**	**6,85,150**	**Rural**
नागरी	**2,75,474**	**1,45,499**	**1,29,975**	**Urban**
खापर (ज.श.)	7,235	3,697	3,538	Khapar (CT)
अक्कलकुवा (ज.श.)	17,840	13,273	4,567	Akkalkuwa (CT)
माकरानीफली (ज.श.)	4,812	2,412	2,400	Makranifali (CT)
वादफला (ज.श.)	6,093	3,212	2,881	Vadfalya (CT)
तळोदे (न.प.)	26,363	13,303	13,060	Talode (M Cl)
शहादे (न.प.)	61,376	31,414	29,962	Shahade (M Cl)
नंदुरबार (न.प.)	1,11,037	57,412	53,625	Nandurbar (M Cl)
कंदबरा (ज.श.)	6,511	3,289	3,222	Khandbara (CT)
नवापूर (न.प.)	34,207	17,487	16,720	Nawapur (M Cl)
जळगाव एकूण	**37,99,823**	**19,70,432**	**18,29,391**	**Total Jalgaon**
ग्रामीण	**28,87,206**	**15,00,514**	**13,86,692**	**Rural**
नागरी	**9,12,617**	**4,69,918**	**4,42,699**	**Urban**
भुसावळ (न.प.)	1,87,421	96,147	91,274	Bhusawal (MCl)
कंदारी (न.प.)	16,353	8,570	7,783	Kandari (CT)
चोपडा (न.प.)	72,783	37,601	35,182	Chopda (M Cl)
यावल (न.प.)	36,706	18,965	17,741	Yawal (M Cl)
फैजापूर (न.प.)	26,602	13,673	12,929	Faizpur (M Cl)
सावडा (न.प.)	20,584	10,637	9,947	Savda (M Cl)
रावेर (न.प.)	27,039	13,843	13,196	Raver (M Cl)
निंभोरे बुद्रुक (ज.श.)	7,501	4,006	3,495	Nimbhore Budruk (CT)
वरणगाव (ज.श.)	35,411	18,385	17,026	Varangaon (CT)
जळगाव (ज.श.)	4,60,228	2,40,590	2,19,638	Jalgaon (M Corp.)

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.8- contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
एरंडोल (न.प.)	31,071	16,000	15,071	Erandol (M Cl)
धरणगाव (न.प.)	35,375	18,211	17,164	Dharangaon (M Cl)
अंमळनेर (न.प.)	95,994	49,564	46,430	Amalner (M Cl)
पारोळा (न.प.)	37,666	19,552	18,114	Parola (M Cl)
भादगाव (न.प.)	37,214	19,334	17,880	Bhadgaon (M Cl)
टाकळी -चाळीसगाव (ज.श.)	10,630	5,688	4,942	Takali Pr. Chalisgaon (CT)
चाळीसगाव (न.प.)	97,551	50,737	46,814	Chalisgaon(M Cl)
पाचोरा (ग्रामीण)(ज.श.)	211	120	91	Pachora (Rural) (CT)
पाचोरा (न.प.)	59,609	30,958	28,651	Pachora (M Cl)
जामनेर (न.प.)	46,762	24,270	22,492	Jamner (M Cl)
अहमदनगर एकूण	**93,81,724**	**48,93,572**	**44,88,152**	**Total Ahmednagar**
ग्रामीण	**36,30,542**	**18,72,907**	**17,57,635**	**Rural**
नागरी	**57,51,182**	**30,20,665**	**27,30,517**	**Urban**
अहमदनगर (म.न.पा.)	3,50,859	1,78,899	1,71,960	Ahmadnagar (M Corp.)
अहमदनगर (छा.)	28,986	16,568	12,418	Ahmadnagar Cantt. (CB)
राजूर(ज.श.)	10,046	5,238	4,808	Rajur (CT)
घुलेवाडी (ज.श.)	21,860	11,487	10,373	Ghulewadi (CT)
संगमनेर (न.प.)	65,804	33,463	32,341	Sangamner (M Cl)
कोपरगाव (न.प.)	65,273	33,222	32,051	Kopargaon (M Cl)
शिर्डी (न.प.)	36,004	18,751	17,253	Shirdi (NP)
राहता पिंपळस (न.प.)	22,335	11,438	10,897	Rahta Pimplas (M Cl)
श्रीरामपूर (न.प.)	89,282	44,842	44,440	Shrirampur (M Cl)
पाथर्डी (न.प.)	27,211	14,224	12,987	Pathardi (M Cl)
नागपूर (ज.श.)	11,790	6,359	5,431	Nagapur (CT)
बऱ्हाणपूर (ज.श.)	6,885	3,628	3,257	Burhanagar (CT)
नागरदेवले (ज.श.)	18,802	9,768	9,034	Nagardeole (CT)
दरेवाडी (ज.श.)	10,860	6,414	4,446	Darewadi (CT)
राहूरी (न.प.)	38,813	20,140	18,673	Rahuri (M Cl)
देवळाली प्रवरा (न.प.)	30,997	15,984	15,013	Deolali Pravara (M Cl)
श्रीगोंदा (न.प.)	31,134	16,048	15,086	Shrigonda (M Cl)
कर्जत (ज.श.)	11,659	6,048	5,611	Karjat (CT)
जामखेड (ज.श.)	34,017	17,397	16,620	Jamkhed (CT)
पुणे एकूण	**94,29,408**	**49,24,105**	**45,05,303**	**Total Pune**
ग्रामीण	**36,78,226**	**19,03,440**	**17,74,786**	**Rural**
नागरी	**57,51,182**	**30,20,665**	**27,30,517**	**Urban**
पुणे (म.न.पा.)	31,24,458	16,03,675	15,20,783	Pune (M Corp.)
पुणे (छा.)	71,781	37,046	34,735	Pune Cantt. (CB)
किरकी (छा.)	78,684	43,837	34,847	Kirkee Cantt. (CB)

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.8- contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
पिंपरी चिंचवड (म.न.पा.)	17,27,692	9,42,533	7,85,159	Pimpri Chinchwad (M Corp.)
देहूरोड (छा.)	48,961	25,971	22,990	Dehu Road Cantt. (CB)
देहू (ज.श.)	6,133	3,178	2,955	Dehu (CT)
जुन्नर (न.प.)	25,315	13,066	12,249	Junnar (M Cl)
मंचर (ज.श.)	18,876	9,643	9,233	Manchar (CT)
कोरेगाव भिमा (ज.श.)	13,116	7,220	5,896	Koregaon Bhima (CT)
सानसवाडी (ज.श.)	13,543	7,403	6,140	Sanaswadi (CT)
शिरुर (न.प.)	37,111	19,003	18,108	Shirur (M Cl)
राजगुरुनगर([खेड) (ज.श.)	25,146	12,899	12,247	Rajgurunagar (Khed) (CT)
चाकण (ज.श.)	41,113	22,194	18,919	Chakan (CT)
खराबवाडी (ज.श.)	9,200	5,033	4,167	Kharabwadi (CT)
नानेकरवाडी (ज.श.)	12,654	7,442	5,212	Nanekarwadi (CT)
मेदनकरवाडी (ज.श.)	12,576	7,113	5,463	Medankarwadi (CT)
आळंदी (न.प.)	28,645	16,142	12,503	Alandi (M Cl)
वडगाव (ज.श.)	14,595	7,583	7,012	Wadagaon (CT)
खडकले (ज.श.)	13,435	6,971	6,464	Khadkale (CT)
कुसगाव बी. (ज.श.)	15,612	8,909	6,703	Kusgaon Bk. (CT)
तळेगाव दाभाडे	56,435	29,033	27,402	Talegaon Dabhade (M Cl)
लोणावळा (न.प.)	57,698	30,854	26,844	Lonavala (M Cl)
हिंजवडी (ज.श.)	11,459	6,294	5,165	Hinjavadi (CT)
पिरणगुट (ज.श.)	14,174	7,727	6,447	Pirangut (CT)
वाघोली (ज.श.)	33,479	17,767	15,712	Wagholi (CT)
येवलेवाडी (ज.श.)	7,685	4,137	3,548	Yewalewadi (CT)
दौंड (ज.श.)	6,863	3,449	3,414	Daund (CT)
दौंड (न.प.)	49,450	25,117	24,333	Daund (M Cl)
शिवतकर (निरा) (ज.श.)	11,228	5,702	5,526	Shivatkar (Nira) (CT)
सासवड (न.प.)	31,821	16,219	15,602	Sasvad (M Cl)
जेजुरी (न.प.)	14,515	7,347	7,168	Jejuri (M Cl)
भोर (न.प.)	18,453	9,256	9,197	Bhor (M Cl)
जलोची (ज.श.)	19,346	10,007	9,339	Jalochi (CT)
बारामती (न.प.)	54,415	27,643	26,772	Baramati (M Cl)
इंदापूर (न.प.)	25,515	13,252	12,263	Indapur (M Cl)
सातारा एकूण	**30,03,741**	**15,10,842**	**14,92,899**	**Total Satara**
ग्रामीण	**24,33,363**	**12,19,749**	**12,13,614**	**Rural**
नागरी	**5,70,378**	**2,91,093**	**2,79,285**	**Urban**
सातारा (न.प.)	1,20,195	61,129	59,066	Satara (MCl)
कारंजे तर्फ सातारा (ज.श.)	29,140	14,972	14,168	Karanje tarf Satara (CT)
महाबळेश्वर (न.प.)	13,393	6,974	6,419	Mahabaleshwar (M Cl)
पाचगणी (न.प.)	14,894	8,335	6,559	Panchgani (M Cl)

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.8- contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
सोनगीरवाडी (ग्रामीण) (ज.श.)	791	418	373	Songirwadi (Rural) (CT)
वाई (न.प.)	36,025	18,134	17,891	Wai (M Cl)
लोणंद (ज.श.)	18,723	9,560	9,163	Lonand (CT)
कोलकी (ज.श.)	8,054	4,153	3,901	Kolki (CT)
फलटण (न.प.)	52,118	26,242	25,876	Phaltan (M Cl)
म्हसवड (न.प.)	24,120	12,185	11,935	Mhaswad (M Cl)
कोरेगाव (ज.श.)	24,690	12,538	12,152	Koregaon (CT)
रहिमतपूर (न.प.)	17,633	8,914	8,719	Rahimatpur (M Cl)
खेड (ज.श.)	14,266	7,395	6,871	Khed (CT)
गोडोली (ज.श.)	22,517	11,585	10,932	Godoli (CT)
कोडोली (ज.श.)	26,106	13,493	12,613	Kodoli (CT)
मेढा (ज.श.)	4,678	2,323	2,355	Medha (CT)
पाटण (ज.श.)	13,779	6,962	6,817	Patan (CT)
हजारमाची (ज.श.)	9,317	4,772	4,545	Hajarmachi (CT)
सैदापूर (ज.श.)	13,913	6,986	6,927	Saidapur (CT)
कराड (ग्रामीण) (ज.श.)	20,476	10,537	9,939	Karad (Rural) (CT)
कराड (न.प.)	53,879	27,134	26,745	Karad (M Cl)
मलकापूर (न.प.)	31,671	16,352	15,319	Malkapur (NP)
सांगली एकूण	**28,22,143**	**14,35,728**	**13,86,415**	**Total Sangli**
ग्रामीण	**21,02,786**	**10,71,124**	**10,31,662**	**Rural**
नागरी	**7,19,357**	**3,64,604**	**3,54,753**	**Urban**
सांगली-मिरज कुपवाड (म.न.पा.)	5,02,793	2,53,640	2,49,153	Sangli-Miraj Kupwad (M Corp.)
माधवनपूर(ज.श.)	11,168	5,680	5,488	Madhavnagar (CT)
उरण इस्लामपूर (न.प.)	67,391	34,435	32,956	Uran Islampur (M Cl)
आष्टा (न.प.)	37,105	19,171	17,934	Ashta (M Cl)
विटा (न.प.)	48,289	24,692	23,597	Vita (M Cl)
तासगाव (न.प.)	37,945	19,460	18,485	Tasgaon (M Cl)
बुधगाव (ज.श.)	14,666	7,526	7,140	Budhgaon (CT)
सोलापूर एकूण	**43,17,756**	**22,27,852**	**20,89,904**	**Total Solapur**
ग्रामीण	**29,18,665**	**15,18,343**	**14,00,322**	**Rural**
नागरी	**13,99,091**	**7,09,509**	**6,89,582**	**Urban**
करमाळा (न.प.)	23,199	11,905	11,294	Karmala (M Cl)
कुर्डूवाडी (न.प.)	22,463	11,483	10,980	Kurduvadi (M Cl)
बार्शी (न.प.)	1,18,722	60,801	57,921	Barshi (M Cl)
सोलापूर (म.न.पा.)	9,51,558	4,81,064	4,70,494	Solapur (M Corp.)
पंढरपूर (न.प.)	98,923	50,645	48,278	Pandharpur (M Cl)
नातेपुते (ज.श.)	17,930	9,059	8,871	Natepute (CT)
अकलूज (ज.श.)	39,972	20,318	19,654	Akluj (CT)
संगमनेर (ज.श.)	6,499	3,358	3,141	Sangramnagar (CT)
सांगोले (न.प.)	34,321	17,720	16,601	Sangole (M Cl)

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.8- contd...

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
मंगलवेढे (न.प.)	21,824	11,109	10,715	Mangalvedhe (M Cl)
अक्कलकोट (न.प.)	40,103	20,051	20,052	Akkalkot (M Cl)
मैनदर्गी (न.प.)	12,363	6,217	6,146	Maindargi (M Cl)
दुधाणी (न.प.)	11,214	5,779	5,435	Dudhani (M Cl)
कोल्हापूर एकूण	**38,76,001**	**19,80,658**	**18,95,343**	**Total Kolhapur**
ग्रामीण	**26,45,992**	**13,48,815**	**12,97,177**	**Rural**
नागरी	**12,30,009**	**6,31,843**	**5,98,166**	**Urban**
इचलकरंजी (न.प.)	2,87,353	1,49,164	1,38,189	Ichalkaranji (MCl)
कबनूर(ज.श.)	38,146	19,946	18,200	Kabnur (CT)
कोल्हापूर (म.न.पा.)	5,49,236	2,80,366	2,68,870	Kolhapur (M Corp.)
गांधीनगर(ज.श.)	12,601	6,572	6,029	Gandhinagar (CT)
मलकापूर (न.प.)	5,339	2,699	2,640	Malkapur (M Cl)
वाडी रत्नागिरी(ज.श.)	4,693	2,387	2,306	Wadi Ratnagiri (CT)
पन्हाळा (न.प.)	3,121	1,590	1,531	Panhala (M Cl)
कोरोची(ज.श.)	20,420	10,699	9,721	Korochi (CT)
हुपारी(ज.श.)	28,953	14,653	14,300	Hupari (CT)
वडगाव (न.प.)	25,651	13,257	12,394	Vadgaon Kasba (M Cl)
जयसिंगपूर (न.प.)	48,510	24,273	24,237	Jaysingpur (M Cl)
कुरुदवाड (न.प.)	22,372	11,325	11,047	Kurundvad (M Cl)
उजालावाडी(ज.श.)	9,075	4,714	4,361	Ujalaiwadi (CT)
उचगाव (ज.श.)	31,238	16,260	14,978	Uchgaon (CT)
पाचगाव(ज.श.)	22,353	11,740	10,613	Pachgaon (CT)
मोरेवाडी(ज.श.)	7,222	3,692	3,530	Morewadi (CT)
गोकूळ शिरगाव (ज.श.)	8,623	4,576	4,047	Gokul Shirgaon (CT)
तामगाव (ज.श.)	5,223	2,736	2,487	Tamgaon (CT)
कलंबे तर्फ ठाणे(ज.श.)	10,138	5,351	4,787	Kalambe T. Thane (CT)
कागल (न.प.)	34,106	17,634	16,472	Kagal (M Cl)
मुरुड (न.प.)	11,194	5,753	5,441	Murgud (M Cl)
आजरा (ज.श.)	17,257	8,838	8,419	Ajra (CT)
गडिहिग्लज (न.प.)	27,185	13,618	13,567	Gadhinglaj (M Cl)
औरंगाबाद एकूण	**28,86,450**	**14,94,530**	**13,91,920**	**Total Aurangabad**
ग्रामीण	**12,66,280**	**6,51,886**	**6,14,394**	**Rural**
नागरी	**16,20,170**	**8,42,644**	**7,77,526**	**Urban**
औरंगाबाद (म.न.पा.)	11,75,116	6,09,206	5,65,910	Aurangabad (M Corp.)
औरंगाबाद (छा.)	18,051	9,639	8,412	Aurangabad Cantt. (CB)
कन्नड (न.प.)	40,759	21,144	19,615	Kannad (M Cl)
सिलोद (न.प.)	58,230	30,074	28,156	Sillod (M Cl)
वडगाव कोल्हाटी (ज.श.)	65,620	35,634	29,986	Wadgaon Kolhati (CT)
सातारा (ज.श.)	39,973	21,044	18,929	Satara (CT)

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.8- contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
पंढरपूर (ज.श.)	10,346	5,529	4,817	Pandharpur (CT)
खुलदाबाद (न.प.)	15,749	8,112	7,637	Khuldabad (M Cl)
वॅजापूर (न.प.)	41,296	21,243	20,053	Vaijapur (M Cl)
अनंतपूर (ज.श.)	6,166	3,157	3,009	Anantpur (CT)
हरसूल (ज.श.)	4,979	2,504	2,475	Harsul (CT)
रांजणगाव (ज.श.)	42,877	23,019	19,858	Ranjangaon (s) (CT)
वालूज बि. (ज.श.)	20,220	10,592	9,628	Waluj Bk. (CT)
गंगापूर (न.प.)	27,745	14,371	13,374	Gangapur (M Cl)
चितेगाव (ज.श.)	11,507	6,107	5,400	Chitegaon (CT)
पैठण (न.प.)	41,536	21,269	20,267	Paithan (M Cl)
जालना एकूण	**19,59,046**	**1011,473**	**9,47,573**	**Total Jalna**
ग्रामीण	**15,81,617**	**817,279**	**7,64,338**	**Rural**
नागरी	**3,77,429**	**194,194**	**1,83,235**	**Urban**
भोकरदन (न.प.)	24,416	12,751	11,665	Bhokardan (M Cl)
जालना (न.प.)	2,85,577	147,092	1,38,485	Jalna (M Cl)
अंबड (न.प.)	31,553	15,950	15,603	Ambad (M Cl)
परतूर (न.प.)	35,883	18,401	17,482	Partur (M Cl)
परभणी एकूण	**18,36,086**	**942,870**	**8,93,216**	**Total Parbhani**
ग्रामीण	**12,66,280**	**651,886**	**6,14,394**	**Rural**
नागरी	**5,69,806**	**290,984**	**2,78,822**	**Urban**
सैलू (न.प.)	46,915	24,128	22,787	Sailu (M Cl)
जिंतूर (न.प.)	44,291	22,616	21,675	Jintur (M Cl)
परभणी (न.प.)	3,07,170	156,520	1,50,650	Parbhani (M Cl)
मनवत (न.प.)	32,488	16,522	15,966	Manwath (M Cl)
पाथरी (न.प.)	36,853	19,025	17,828	Pathri (M Cl)
सोनपेठ (न.प.)	15,765	8,120	7,645	Sonpeth (M Cl)
गंगाखेड (न.प.)	49,891	25,556	24,335	Gangakhed (M Cl)
पूर्णा (न.प.)	36,433	18,497	17,936	Purna (M Cl)
हिंगोली एकूण	**11,77,345**	**606,294**	**5,71,051**	**Total Hingoli**
ग्रामीण	**9,98,612**	**514,430**	**4,84,182**	**Rural**
नागरी	**1,78,733**	**91,864**	**86,869**	**Urban**
हिंगोली (न.प.)	85,103	43,356	41,747	Hingoli (M Cl)
कलमनूरी (न.प.)	24,784	12,952	11,832	Kalamnuri (M Cl)
बसमत (न.प.)	68,846	35,556	33,290	Basmath (M Cl)
बीड एकूण	**25,85,049**	**1349,106**	**12,35,943**	**Total Beed**
ग्रामीण	**20,70,751**	**1082,978**	**9,87,773**	**Rural**
नागरी	**5,14,298**	**266,128**	**2,48,170**	**Urban**
आष्टी (ज.श.)	11,972	6,102	5,870	Ashti (CT)
गेवराई (न.प.)	33,562	17,263	16,299	Georai (M Cl)
मांजलेगाव (न.प.)	49,453	25,539	23,914	Manjlegaon (M Cl)
बीड (ग्रामीण) (ज.श.)	56,531	29,876	26,655	Bid (Rural) (CT)

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.8- contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
बीड (ज.श.)	1,46,709	75,566	71,143	Bid (M Cl)
कैज (न.प.)	30,704	16,208	14,496	Kaij (NP)
धरुर (न.प.)	20,417	10,573	9,844	Dharur (M Cl)
परळी (न.प.)	90,975	46,975	44,000	Parli (M Cl)
आंबेजोगाई (न.प.)	73,975	38,026	35,949	Ambejogai (M Cl)
नांदेड एकूण	**23,30,374**	**11,97,876**	**11,32,498**	**Total Nanded**
ग्रामीण	**23,01,920**	**11,83,395**	**11,18,525**	**Rural**
नागरी	**9,13,898**	**4,71,915**	**4,41,983**	**Urban**
गोकुंदा (ज.श.)	11,600	6,039	5,561	Gokunda (CT)
किनवट (न.प.)	28,454	14,481	13,973	Kinwat (M Cl)
हदगाव (न.प.)	27,433	14,066	13,367	Hadgaon (M Cl)
वाजेगाव (ज.श.)	9,772	4,977	4,795	Wajegaon (CT)
धानेगाव (ज.श.)	9,809	5,049	4,760	Dhanegaon (CT)
बलीरामपूर (ज.श.)	11,939	6,177	5,762	Balirampur (CT)
नांदेड वाघला (ज.श.)	5,50,439	2,85,433	2,65,006	Nanded Waghala (M Corp.)
मुदखेड (न.प.)	23,517	12,647	10,870	Mudkhed (M Cl)
भोकर (न.प.)	32,899	17,104	15,795	Bhokar (M Cl)
पेठ उमरी (न.प.)	13,501	6,868	6,633	Peth Umri (M Cl)
धर्मबाद (न.प.)	33,741	16,919	16,822	Dharmabad (M Cl)
कुडाळवाडी (न.प.)	14,760	7,413	7,347	Kundalwadi (M Cl)
बिलोली (न.प.)	14,923	7,569	7,354	Biloli (M Cl)
लोहा (न.प.)	24,125	12,334	11,791	Loha (M Cl)
कंधार (न.प.)	24,843	13,048	11,795	Kandhar (M Cl)
मुखेड (न.प.)	27,650	14,184	13,466	Mukhed (M Cl)
देगलूर (न.प.)	54,493	27,607	26,886	Deglur (M Cl)
उस्मानाबाद एकूण	**12,76,327**	**6,58,896**	**6,17,431**	**Total Osmanabad**
ग्रामीण	**12,57,766**	**6,49,224**	**6,08,542**	**Rural**
नागरी	**2,81,057**	**1,45,298**	**1,35,759**	**Urban**
परांदा (न.प.)	18,758	9,665	9,093	Paranda (M Cl)
भूम (न.प.)	18,561	9,672	8,889	Bhum (M Cl)
कळंब (न.प.)	25,713	13,524	12,189	Kalamb (M Cl)
उस्मानाबाद (न.प.)	1,11,825	57,824	54,001	Osmanabad (M Cl)
तुळजापूर (न.प.)	34,011	17,580	16,431	Tuljapur (M Cl)
नलदुर्ग (न.प.)	18,341	9,516	8,825	Naldurg (M Cl)
मुरुम (न.प.)	18,371	9,376	8,995	Murum (M Cl)
उमरगा (न.प.)	35,477	18,141	17,336	Umarga (M Cl)
लातूर एकूण	**24,54,196**	**12,73,140**	**11,81,056**	**Total Latur**
ग्रामीण	**18,29,216**	**9,49,707**	**8,79,509**	**Rural**
नागरी	**6,24,980**	**3,23,433**	**3,01,547**	**Urban**

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.8- contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
आर्वी (ज.श.)	14,015	7,343	6,672	Arvi (CT)
लातूर (न.प.)	3,82,940	1,97,737	1,85,203	Latur (M Cl)
अहमदपूर (न.प.)	43,936	22,796	21,140	Ahmadpur (M Cl)
औसा (न.प.)	36,118	18,527	17,591	Ausa (M Cl)
निलंगा (न.प.)	36,172	18,673	17,499	Nilanga (M Cl)
निदेबन (ज.श.)	8,249	4,344	3,905	Nideban (CT)
उदगीर (न.प.)	1,03,550	54,013	49,537	Udgir (M Cl)
बुलढाणा एकूण	**25,86,258**	**13,37,560**	**12,48,698**	**Total Buldhana**
ग्रामीण	**20,37,398**	**10,55,242**	**9,82,156**	**Rural**
नागरी	**5,48,860**	**2,82,318**	**2,66,542**	**Urban**
नांदूरा (न.प.+ हद्दवाढ)	44,419	22,848	21,571	Nandura (M Cl+OG)
जळगाव (न.प.)	28,276	14,550	13,726	Jalgaon (Jamod) (M Cl)
शेगांव (न.प.)	59,672	30,547	29,125	Shegaon (M Cl)
मलकापूर (न.प.)	67,740	34,693	33,047	Malkapur (M Cl)
खामगाव (न.प.)	94,191	48,368	45,823	Khamgaon (M Cl)
मेहकर (न.प.)	45,248	23,274	21,974	Mehkar (M Cl)
चिखली (न.प.)	57,889	29,977	27,912	Chikhli (M Cl)
सुंदरखेड (ज.श.)	13,317	6,938	6,379	Sundarkhed (CT)
बुलढाणा (न.प.)	67,431	34,502	32,929	Buldana (M Cl)
देऊळगाव राजा (न.प.)	30,827	15,954	14,873	Deulgaon Raja (M Cl)
सिंदखेड राजा (न.प.)	16,434	8,553	7,881	Sindkhed Raja (M Cl)
लोणार (न.प.)	23,416	12,114	11,302	Lonar (M Cl)
अकोला एकूण	**18,13,906**	**9,32,334**	**8,81,572**	**Total Akola**
ग्रामीण	**10,94,165**	**5,63,933**	**5,30,232**	**Rural**
नागरी	**7,19,741**	**3,68,401**	**3,51,340**	**Urban**
तेल्हारा (न.प.)	20,986	10,759	10,227	Telhara (M Cl)
अकोट (न.प.)	92,637	47,733	44,904	Akot (M Cl)
बाळापूर (न.प.)	44,594	22,909	21,685	Balapur (M Cl)
उमरी प्र. अकोला (ज.श.)	6,756	3,527	3,229	Umari Pr. Akola (CT)
उमरी प्र. बाळापूर (ज.श.)	20,262	10,469	9,793	Umri Pragane Balapur (CT)
शिवर (ज.श.)	6,047	3,161	2,886	Shivar (CT)
शिवानी (ज.श.)	13,699	7,022	6,677	Shivani (CT)
मलकापूर (ज.श.)	15,420	7,955	7,465	Malkapur (CT)
खडकी बि. (ज.श.)	12,133	6,284	5,849	Khadki Bk (CT)
अकोला (म.न.पा.)	4,25,817	2,17,393	2,08,424	Akola (M Corp.)
मुर्तिजापूर (न.प.)	40,295	20,309	19,986	Murtijapur (M Cl)
पातूर (न.प.)	21,095	10,880	10,215	Patur (M Cl)
वाशिम एकूण	**11,97,160**	**6,20,302**	**5,76,858**	**Total Washim**
ग्रामीण	**9,85,747**	**5,11,727**	**4,74,020**	**Rural**
नागरी	**2,11,413**	**1,08,575**	**1,02,838**	**Urban**

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.8- contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
मंगळूरपिर (न.प.)	30,983	15,963	15,020	Mangrulpir (M Cl)
कारंजा (न.प.)	67,907	34,703	33,204	Karanja (M Cl)
वाशिम (न.प.)	78,387	40,262	38,125	Washim (M Cl)
रिसोद (न.प.)	34,136	17,647	16,489	Risod (M Cl)
अमरावती एकूण	**28,88,445**	**14,80,768**	**14,07,677**	**Total Amravati**
ग्रामीण	**18,51,158**	**9,50,633**	**9,00,525**	**Rural**
नागरी	**10,37,287**	**5,30,135**	**5,07,152**	**Urban**
धरणी (ज.श.)	15,761	8,075	7,686	Dharni (CT)
चिखलदरा (न.प.)	5,158	2,789	2,369	Chikhaldara (M Cl)
अंजनगाव (न.प.)	56,380	29,017	27,363	Anjangaon (M Cl)
अचलपूर (न.प.)	1,12,311	58,108	54,203	Achalpur (M Cl)
चांदूरबझार (न.प.)	18,759	9,529	9,230	Chandurbazar (M Cl)
मोर्शी (न.प.)	37,333	19,031	18,302	Morshi (M Cl)
वरूड (न.प.)	45,482	23,182	22,300	Warud (M Cl)
शेंदुंजना (न.प.)	21,748	11,227	10,521	Shendurjana (M Cl)
अमरावती (म.न.पा.)	6,47,057	3,29,992	3,17,065	Amravati (M Corp.)
दर्यापूर बोनोसा (न.प.)	36,463	18,590	17,873	Daryapur Banosa (M Cl)
चांदूर रेल्वे (न.प.)	19,776	9,982	9,794	Chandur Railway (M Cl)
दत्तापूर धामणगाव (न.प.)	21,059	10,613	10,446	Dattapur Dhamangaon (M Cl)
यवतमाळ एकूण	**27,72,348**	**14,19,965**	**13,52,383**	**Total Yavatmal**
ग्रामीण	**21,74,195**	**11,15,148**	**10,59,047**	**Rural**
नागरी	**5,98,153**	**3,04,817**	**2,93,336**	**Urban**
यवतमाळ (न.प.)	1,16,551	58,549	58,002	Yavatmal (MCl)
उमरसरा (ज.श.)	21,752	11,138	10,614	Umarsara (CT)
नेर (न.प.)	29,302	14,762	14,540	Ner (M Cl)
पिंपळगाव (ज.श.)	8,317	4,205	4,112	Pimpalgaon (CT)
यवतमाळ (ग्रा.) (ज.श.)	14,766	7,571	7,195	Yavatmal (R) (CT)
वाघापूर (ज.श.	12,684	6,510	6,174	Waghapur (CT)
लोहारा (ज.श.)	22,664	11,654	11,010	Lohara (CT)
वडगाव रोड (ज.श.	40,884	20,923	19,961	Wadgaon Road (CT)
देवगिरी (ज.श.)	8,303	4,319	3,984	Deogiri (CT)
दारव्हा (न.प.)	25,791	13,341	12,450	Darwha (M Cl)
दिग्रस (न.प.)	44,767	22,780	21,987	Digras (M Cl)
श्रीरामपूर (ज.श.	9,949	5,112	4,837	Shrirampur (CT)
पुसद (न.प.)	73,046	37,366	35,680	Pusad (M Cl)
उमरखेड (न.प.)	47,458	24,268	23,190	Umarkhed (M Cl)
घाटंजी (न.प.)	21,293	11,026	10,267	Ghatanji (M Cl)
पांढरकवडा (न.प.)	31,094	15,681	15,413	Pandharkaoda (M Cl)
राजूर (ज.श.)	10,692	5,639	5,053	Rajur (CT)
वणी (न.प.)	58,840	29,973	28,867	Wani (M Cl)
वर्धा एकूण	**13,00,774**	**6,68,385**	**6,32,389**	**Total Wardha**
ग्रामीण	**8,77,474**	**4,51,874**	**4,25,600**	**Rural**
नागरी	**4,23,300**	**2,16,511**	**2,06,789**	**Urban**
आर्वी (ज.श.)	42,822	21,958	20,864	Arvi (M Cl)
सिंदी (ज.श.)	12,858	6,598	6,260	Sindi (M Cl)
पिंपरी	23,661	12,205	11,456	Pipri (CT)

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.8- contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
सिंदी तर्फ हिंदनगर	20,956	10,823	10,133	Sindi Turf Hindnagar (CT)
वरुड	6,386	3,250	3,136	Warud (CT)
म्हसळा	8,883	4,535	4,348	Masala (CT)
नलवाडी	12,119	6,109	6,010	Nalwadi (CT)
बोरगाव(मेघे)	19,759	10,236	9,523	Borgaon (Meghe) (CT)
सवंगी	14,394	6,954	7,440	Sawangi (Meghe) (CT)
वर्धा (ज.श.)	1,06,444	53,697	52,747	Wardha (M Cl)
पूलगाव (ज.श.)	33,925	17,573	16,352	Pulgaon (M Cl)
देवळी (ज.श.)	19,288	9,996	9,292	Deoli (M Cl)
हिंगणघाट (ज.श.)	1,01,805	52,577	49,228	Hinganghat (M Cl)
नागपूर एकूण	**46,53,570**	**23,84,975**	**22,68,595**	**Total Nagpur**
ग्रामीण	**14,74,811**	**7,58,357**	**7,16,454**	**Rural**
नागरी	**31,78,759**	**16,26,618**	**15,52,141**	**Urban**
कामटी (न.प.)	86,793	43,470	43,323	Kamptee (MCl)
टेकाडी (ज.श.)	13,741	7,077	6,664	Tekadi (CT)
कनहान(पिंपरी) (ज.श.)	22,945	11,669	11,276	Kanhan (Pipri) (CT)
कामटी (छा.)	12,457	8,039	4,418	Kamptee Cantt. (CB)
नागपूर	24,05,665	12,25,405	11,80,260	Nagpur (M Corp.)
दिगडोह (ज.श.)	38,157	20,590	17,567	Digdoh (CT)
वाडी (ज.श.)	54,048	28,143	25,905	Wadi (CT)
मोवाड (ज.श.)	8,777	4,444	4,333	Mowad (M Cl)
नारखेड (ज.श.)	21,127	10,807	10,320	Narkhed (M Cl)
काटोल (न.प.)	43,267	22,064	21,203	Katol (M Cl)
बाम्हनी (ज.श.)	10,341	5,407	4,934	Bamhni (CT)
कलमेश्वर (न.प.)	19,578	10,047	9,531	Kalameshwar (M Cl)
मोहपा (न.प.)	6,987	3,520	3,467	Mohpa (M Cl)
वाघोडा (ज.श.)	7,628	4,009	3,619	Waghoda (CT)
वाळणी (ज.श.)	9,393	4,939	4,454	Walani (CT)
सिलेवाडा(ज.श.)	7,290	3,867	3,423	Sillewada (CT)
चंदकापूर(ज.श.)	12,077	6,389	5,688	Chandkapur (CT)
चिंचोळी (ज.श.)	18,469	9,499	8,970	Chicholi (CT)
सावनेर (ज.श.)	32,498	16,570	15,928	Savner (M Cl)
खपा (ज.श.)	14,659	7,449	7,210	Khapa (M Cl)
कान्द्री (ज.श.)	10,624	5,529	5,095	Kandri (CT)
कान्द्री (ज.श.)	5,099	2,516	2,583	Kandri (CT)
रामटेक (न.प.)	22,310	11,321	10,989	Ramtek (M Cl)
मौडा (ज.श.)	14,606	7,564	7,042	Mouda (CT)
महादूला (ज.श.)	21,481	11,145	10,336	Mahadula (CT)
कोराडी (ज.श.)	6,321	3,265	3,056	Koradi (CT)
येरखेडा (ज.श.)	15,727	8,002	7,725	Yerkheda (CT)
भोकरा (ज.श.)	8,602	4,556	4,046	Bhokara (CT)
नरसाळा (ज.श.)	17,330	8,854	8,476	Narsala (CT)
हुंडकेश्वर बि. (ज.श.)	24,499	12,543	11,956	Hudkeshwar bk. (CT)
बोरखेडी (ज.श.)	13,294	7,008	6,286	Borkhedi (CT)
बोरी (ज.श.)	12,072	6,307	5,765	Bori (CT)
दावलामेटी (ज.श.)	14,545	7,529	7,016	Davlameti (CT)

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.8- contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
सोनेगाव (निपाणी) (ज.श.)	9,387	4,937	4,450	Sonegaon (Nipani) (CT)
निलदोह (ज.श.)	20,888	11,566	9,322	Nildoh (CT)
वाणडोंगरी (ज.श.)	37,667	20,171	17,496	Wanadongri (CT)
वाढामण (ज.श.)	6,148	3,133	3,015	Waddhamana (CT)
नागलवाडी (ज.श.)	2,562	1,345	1,217	Nagalwadi (CT)
इसानी (ज.श.)	4,366	2,257	2,109	Isasani (CT)
टाकलघाट (ज.श.)	11,363	6,210	5,153	Takalghat (CT)
उमरेड (ज.श.)	53,971	27,456	26,515	Umred (M Cl)
भंडारा एकूण	**12,00,334**	**6,05,520**	**5,94,814**	**Total Bhandara**
ग्रामीण	**9,66,503**	**4,87,484**	**4,79,019**	**Rural**
नागरी	**2,33,831**	**1,18,036**	**1,15,795**	**Urban**
चिखला (ज.श.)	4,352	2,147	2,205	Chikhala (CT)
तुमसर (न.प.)	44,869	22,568	22,301	Tumsar (M Cl)
वर्टी (ज.श.)	13,058	6,629	6,429	Warthi (CT)
ठाणा (ज.श.)	6,339	3,256	3,083	Thana (CT)
शहापूर (ज.श.)	4,459	2,237	2,222	Shahapur (CT)
बेला (ज.श.)	5,914	2,892	3,022	Bela (CT)
गणेशपूर (ज.श.)	9,192	4,688	4,504	Ganeshpur (CT)
सावरी जवाहरनगर (ज.श.)	8,770	4,442	4,328	Sawari Jawharnagar (CT)
भंडारा (न.प.)	91,845	46,409	45,436	Bhandara (M Cl)
साकोली (ज.श.)	14,636	7,392	7,244	Sakoli (CT)
मुरमाडी (ज.श.)	7,576	3,862	3,714	Murmadi (CT)
पौनी (न.प.)	22,821	11,514	11,307	Pauni (M Cl)
गोंदिया एकूण	**13,22,507**	**6,61,554**	**6,60,953**	**Total Gondiya**
ग्रामीण	**10,96,577**	**5,47,934**	**5,48,643**	**Rural**
नागरी	**2,25,930**	**1,13,620**	**1,12,310**	**Urban**
तिरोरा (न.प.)	25,181	12,739	12,442	Tirora (M Cl)
कुडवा (ज.श.)	11,549	6,076	5,473	Kudwa (CT)
कटंगी काला (ज.श.)	6,440	3,232	3,208	Katangi Kala (CT)
फूलचूर (ज.श.)	5,480	2,756	2,724	Fulchur (CT)
खामरी (ज.श.)	6,794	3,387	3,407	Khamari (CT)
गोंदिया (न.प.)	1,32,813	66,500	66,313	Gondiya (M Cl)
आमगाव बि. (ज.श.)	10,972	5,448	5,524	Amgaon bk. (CT)
रायसामा (ज.श.)	6,925	3,485	3,440	Risama (CT)
आमगाव (ज.श.)	5,197	2,603	2,594	Amgaon kh. (CT)
देवरी (ज.श.)	14,579	7,394	7,185	Deori (CT)
चंद्रपूर एकूण	**42,58,553**	**21,42,535**	**21,16,018**	**Total Chandrapur**
ग्रामीण	**14,28,929**	**7,26,106**	**7,02,823**	**Rural**
नागरी	**28,29,624**	**14,16,429**	**14,13,195**	**Urban**
वरोरा (न.प.)	46,532	23,424	23,108	Warora (M Cl)
ब्रम्हपुरी (न.प.)	36,025	18,052	17,973	Brahmapuri (M Cl)
शिवाजीनगर (ज.श.)	13,877	7,312	6,565	Shivaji Nagar (CT)
भद्रावती (न.प.)	60,565	31,451	29,114	Bhadravati (M Cl)
कोंडूमल (ज.श.)	10,497	5,405	5,092	Kondumal (CT)
दुर्गापूर (ज.श.)	17,693	9,069	8,624	Durgapur (CT)

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.8- contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
उर्जानगर (ज.श.)	4,748	2,430	2,318	Urjanagar (CT)
ताडली (ज.श.)	4,942	2,597	2,345	Tadali (CT)
पडोली (ज.श.)	5,275	2,777	2,498	Padoli (CT)
घुगूस (ज.श.)	32,654	16,980	15,674	Ghugus (CT)
नाकोडा (ज.श.)	5,634	2,947	2,687	Nakoda (CT)
चंद्रपूर (न.प.)	3,20,379	1,64,085	1,56,294	Chandrapur (M Cl)
मूळ (न.प.)	25,449	12,764	12,685	Mul (M Cl)
नांदगाव पोड (ज.श.)	3,836	2,012	1,824	Nandgaon Pode (CT)
विसापूर (ज.श.)	9,398	4,831	4,567	Visapur (CT)
बल्लारपूर (न.प.)	89,452	45,877	43,575	Ballarpur (M Cl)
अवलपूर (ज.श.)	4,882	2,506	2,376	Awalpur (CT)
नंदा (ज.श.)	9,378	4,901	4,477	Nanda (CT)
चांदूर (ज.श.)	26,755	13,841	12,914	Chandur (CT)
साष्टी (ज.श.)	4,320	2,251	2,069	Sasti (CT)
धोपताला (ज.श.)	4,945	2,577	2,368	Dhopatala (CT)
राजूरा (न.प.)	29,668	15,337	14,331	Rajura (M Cl)
गोंडपिंपरी (न.प.)	8,474	4,302	4,172	Gondpipri (CT)
गडचिरोली एकूण	**10,72,942**	**5,41,328**	**5,31,614**	**Total Gadchiroli**
ग्रामीण	**9,54,909**	**4,81,290**	**4,73,619**	**Rural**
नागरी	**1,18,033**	**60,038**	**57,995**	**Urban**
देसाईगंज (न.प.)	28,781	14,388	14,393	Desaiganj (M Cl)
कुरखेडा (ज.श.)	7,430	3,798	3,632	Kurkheda (CT)
गडचिरोली (न.प.)	54,152	27,569	26,583	Gadchiroli (M Cl)
आष्टी (ज.श.)	5,634	2,886	2,748	Ashti (CT)
अहेरी (ज.श.)	14,609	7,599	7,010	Aheri (CT)
सिरोंचा रेल्वे (ज.श.)	7,427	3,798	3,629	Sironcha Ry. (CT)

आधार : भारतीय जनगणना, २०११
Source : Population Census of India, 2011

1. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या / AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.9

ग्रामीण व नागरी भागातील मुख्य कामगार, सिमांतिक कामगार व काम न करणारे स्त्री पुरुष /

Main workers, marginal workers and non-workers by gender in rural and urban areas

(जनगणना, २०११ / Population Census, 2011)

अ. क्र. Sr. No	जिल्हे	एकूण ग्रामीण नागरी	एकूण लोकसंख्या (संस्थामधील व बेघरांची धरुन) Total population (including institutional and houseless population)			मुख्य कामगार / Main workers			Total Rural Urban	Districts
						एकूण मुख्यत: काम करणारे Total Main workers (I-IX)				
			व्यक्ती Persons	पुरूष Males	स्त्रिया Females	व्यक्ती Persons	पुरूष Males	स्त्रिया Females		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(3)	(2)
1	मुंबई शहर	ए	30,85,411	16,84,608	14,00,803	12,08,177	9,74,168	2,34,009	T	Mumbai City
		ग्रा	0	0	0	0	0	0	R	
		ना	30,85,411	16,84,608	14,00,803	12,08,177	9,74,168	2,34,009	U	
2	मुंबई	ए	93,56,962	50,31,323	43,25,639	35,15,744	28,10,804	7,04,940	T	Mumbai
	उपनगर	ग्रा	0	0	0	0	0	0	R	Suburban
		ना	93,56,962	50,31,323	43,25,639	35,15,744	28,10,804	7,04,940	U	
3	ठाणे	ए	1,10,60,148	58,65,078	51,95,070	39,30,389	30,59,739	8,70,650	T	Thane
		ग्रा	25,45,470	13,00,136	12,45,334	8,85,319	5,94,942	2,90,377	R	
		ना	85,14,678	45,64,942	39,49,736	30,45,070	24,64,797	5,80,273	U	
4	रायगड	ए	26,34,200	13,44,345	12,89,855	8,60,174	6,42,620	2,17,554	T	Raigad
		ग्रा	16,64,005	8,36,996	8,27,009	5,39,234	3,81,622	1,57,612	R	
		ना	9,70,195	5,07,349	4,62,846	3,20,940	2,60,998	59,942	U	
5	रत्नागिरी	ए	16,15,069	7,61,121	8,53,948	5,54,423	3,43,732	2,10,691	T	Ratnagiri
		ग्रा	13,51,346	6,30,213	7,21,133	4,76,836	2,82,209	1,94,627	R	
		ना	2,63,723	1,30,908	1,32,815	77,587	61,523	16,064	U	
6	सिंधुदुर्ग	ए	8,49,651	4,17,332	4,32,319	2,26,701	1,65,067	61,634	T	Sindhudurg
		ग्रा	7,42,645	3,63,268	3,79,377	1,94,803	1,39,924	54,879	R	
		ना	1,07,006	54,064	52,942	31,898	25,143	6,755	U	
7	नाशिक	ए	61,07,187	31,57,186	29,50,001	25,24,102	16,41,175	8,82,927	T	Nashik
		ग्रा	35,09,814	18,04,712	17,05,102	16,88,484	9,60,653	7,27,831	R	
		ना	25,97,373	13,52,474	12,44,899	8,35,618	6,80,522	1,55,096	U	
8	धुळे	ए	20,50,862	10,54,031	9,96,831	8,25,297	5,25,909	2,99,388	T	Dhule
		ग्रा	14,79,826	7,58,916	7,20,910	6,62,880	3,91,030	2,71,850	R	
		ना	5,71,036	2,95,115	2,75,921	1,62,417	1,34,879	27,538	U	

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.9- contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(3)	(2)
9	नंदुरबार	ए	16,48,295	8,33,170	8,15,125	6,64,070	3,96,105	2,67,965	T	Nandurbar
		ग्रा	13,72,821	6,87,671	6,85,150	5,84,986	3,33,204	2,51,782	R	
		ना	2,75,474	1,45,499	1,29,975	79,084	62,901	16,183	U	
10	जळगाव	ए	42,29,917	21,97,365	20,32,552	16,44,545	10,83,390	5,61,155	T	Jalgaon
		ग्रा	28,87,206	15,00,514	13,86,692	12,60,468	7,67,083	4,93,385	R	
		ना	13,42,711	6,96,851	6,45,860	3,84,077	3,16,307	67,770	U	
11	अहमदनगर	ए	45,43,159	23,42,825	22,00,334	20,38,759	12,26,433	8,12,326	T	Ahmednagar
		ग्रा	36,30,542	18,72,907	17,57,635	17,40,158	9,96,282	7,43,876	R	
		ना	9,12,617	4,69,918	4,42,699	2,98,601	2,30,151	68,450	U	
12	पुणे	ए	94,29,408	49,24,105	45,05,303	37,53,324	26,61,075	10,92,249	T	Pune
		ग्रा	36,78,226	19,03,440	17,74,786	16,76,134	10,45,549	6,30,585	R	
		ना	57,51,182	30,20,665	27,30,517	20,77,190	16,15,526	4,61,664	U	
13	सातारा	ए	30,03,741	15,10,842	14,92,899	11,84,155	7,80,864	4,03,291	T	Satara
		ग्रा	24,33,363	12,19,749	12,13,614	10,01,038	6,40,470	3,60,568	R	
		ना	5,70,378	2,91,093	2,79,285	1,83,117	1,40,394	42,723	U	
14	सांगली	ए	28,22,143	14,35,728	13,86,415	10,74,586	7,48,997	3,25,589	T	Sangli
		ग्रा	21,02,786	10,71,124	10,31,662	8,45,798	5,71,081	2,74,717	R	
		ना	7,19,357	3,64,604	3,54,753	2,28,788	1,77,916	50,872	U	
15	सोलापूर	ए	43,17,756	22,27,852	20,89,904	17,62,361	11,48,815	6,13,546	T	Solapur
		ग्रा	29,18,665	15,18,343	14,00,322	12,96,526	8,04,967	4,91,559	R	
		ना	13,99,091	7,09,509	6,89,582	4,65,835	3,43,848	1,21,987	U	
16	कोल्हापूर	ए	38,76,001	19,80,658	18,95,343	15,07,993	10,49,281	4,58,712	T	Kolhapur
		ग्रा	26,45,992	13,48,815	12,97,177	11,01,523	7,20,992	3,80,531	R	
		ना	12,30,009	6,31,843	5,98,166	4,06,470	3,28,289	78,181	U	
17	औरंगाबाद	ए	37,01,282	19,24,469	17,76,813	14,45,617	9,57,618	4,87,999	T	Aurangabad
		ग्रा	20,81,112	10,81,825	9,99,287	9,62,485	5,63,199	3,99,286	R	
		ना	16,20,170	8,42,644	7,77,526	4,83,132	3,94,419	88,713	U	
18	जालना	ए	19,59,046	10,11,473	9,47,573	8,43,975	5,08,046	3,35,929	T	Jalna
		ग्रा	15,81,617	8,17,279	7,64,338	7,35,489	4,20,990	3,14,499	R	
		ना	3,77,429	1,94,194	1,83,235	1,08,486	87,056	21,430	U	

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.9- contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(3)	(2)
19	परभणी	ए	18,36,086	9,42,870	8,93,216	7,56,817	4,73,578	2,83,239	T	Parbhani
		ग्रा	12,66,280	6,51,886	6,14,394	5,98,296	3,45,944	2,52,352	R	
		ना	5,69,806	2,90,984	2,78,822	1,58,521	1,27,634	30,887	U	
20	हिंगोली	ए	11,77,345	6,06,294	5,71,051	5,13,496	3,07,713	2,05,783	T	Hingoli
		ग्रा	9,98,612	5,14,430	4,84,182	4,63,701	2,66,999	1,96,702	R	
		ना	1,78,733	91,864	86,869	49,795	40,714	9,081	U	
21	बीड	ए	25,85,049	13,49,106	12,35,943	11,53,999	6,83,245	4,70,754	T	Beed
		ग्रा	20,70,751	10,82,978	9,87,773	10,04,515	5,65,650	4,38,865	R	
		ना	5,14,298	2,66,128	2,48,170	1,49,484	1,17,595	31,889	U	
22	नांदेड	ए	33,61,292	17,30,075	16,31,217	13,17,751	8,50,621	4,67,130	T	Nanded
		ग्रा	24,47,394	12,58,160	11,89,234	10,61,792	6,43,885	4,17,907	R	
		ना	9,13,898	4,71,915	4,41,983	2,55,959	2,06,736	49,223	U	
23	उस्मानाबाद	ए	16,57,576	8,61,535	7,96,041	7,02,436	4,42,218	2,60,218	T	Osmanabad
		ग्रा	13,76,519	7,16,237	6,60,282	6,23,486	3,79,866	2,43,620	R	
		ना	2,81,057	1,45,298	1,35,759	78,950	62,352	16,598	U	
24	लातूर	ए	24,54,196	12,73,140	11,81,056	9,64,702	6,33,971	3,30,731	T	Latur
		ग्रा	18,29,216	9,49,707	8,79,509	7,94,795	4,94,506	3,00,289	R	
		ना	6,24,980	3,23,433	3,01,547	169,907	1,39,465	30,442	U	
25	बुलढाणा	ए	25,86,258	13,37,560	12,48,698	11,07,866	6,82,862	4,25,004	T	Buldhana
		ग्रा	20,37,398	10,55,242	9,82,156	9,45,137	5,52,106	3,93,031	R	
		ना	5,48,860	2,82,318	2,66,542	1,62,729	1,30,756	31,973	U	
26	अकोला	ए	18,13,906	9,32,334	8,81,572	6,91,551	4,81,085	2,10,466	T	Akola
		ग्रा	10,94,165	5,63,933	5,30,232	4,69,517	2,99,554	1,69,963	R	
		ना	7,19,741	3,68,401	3,51,340	2,22,034	1,81,531	40,503	U	
27	वाशिम	ए	11,97,160	6,20,302	5,76,858	5,02,523	3,09,156	1,93,367	T	Washim
		ग्रा	9,85,747	5,11,727	4,74,020	4,40,589	2,58,773	1,81,816	R	
		ना	2,11,413	1,08,575	1,02,838	61,934	50,383	11,551	U	
28	अमरावती	ए	28,88,445	14,80,768	14,07,677	10,61,334	7,53,960	3,07,374	T	Amravati
		ग्रा	18,51,158	9,50,633	9,00,525	7,54,483	4,99,510	2,54,973	R	
		ना	10,37,287	5,30,135	5,07,152	3,06,851	2,54,450	52,401	U	

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.9- contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(3)	(2)
29	यवतमाळ	ए	27,72,348	14,19,965	13,52,383	11,96,248	7,44,391	4,51,857	T	Yavatmal
		ग्रा	21,74,195	11,15,148	10,59,047	10,11,555	5,96,850	4,14,705	R	
		ना	5,98,153	3,04,817	2,93,336	1,84,693	1,47,541	37,152	U	
30	वर्धा	ए	13,00,774	6,68,385	6,32,389	5,30,298	3,58,328	1,71,970	T	Wardha
		ग्रा	8,77,474	4,51,874	4,25,600	3,99,918	2,53,660	1,46,258	R	
		ना	4,23,300	2,16,511	2,06,789	1,30,380	1,04,668	25,712	U	
31	नागपूर	ए	46,53,570	23,84,975	22,68,595	16,54,680	12,24,036	4,30,644	T	Nagpur
		ग्रा	14,74,811	7,58,357	7,16,454	6,32,303	4,05,098	2,27,205	R	
		ना	31,78,759	16,26,618	15,52,141	10,22,377	8,18,938	2,03,439	U	
32	भंडारा	ए	12,00,334	6,05,520	5,94,814	4,13,511	2,62,520	1,50,991	T	Bhandara
		ग्रा	9,66,503	4,87,484	4,79,019	3,48,017	2,12,761	1,35,256	R	
		ना	2,33,831	1,18,036	1,15,795	65,494	49,759	15,735	U	
33	गोंदिया	ए	13,22,507	6,61,554	6,60,953	4,34,991	2,82,172	1,52,819	T	Gondiya
		ग्रा	10,96,577	5,47,934	5,48,643	3,68,016	2,30,955	1,37,061	R	
		ना	2,25,930	1,13,620	1,12,310	66,975	51,217	15,758	U	
34	चंद्रपूर	ए	22,04,307	11,23,834	10,80,473	8,04,055	5,36,732	2,67,323	T	Chandrapur
		ग्रा	14,28,929	7,26,106	7,02,823	5,81,214	3,54,038	2,27,176	R	
		ना	7,75,378	3,97,728	3,77,650	2,22,841	1,82,694	40,147	U	
35	गडचिरोली	ए	10,72,942	5,41,328	5,31,614	3,92,803	2,39,909	1,52,894	T	Gadchiroli
		ग्रा	9,54,909	4,81,290	4,73,619	3,58,251	2,13,638	1,44,613	R	
		ना	1,18,033	60,038	57,995	34,552	26,271	8,281	U	
	महाराष्ट्र	**ए**	**11,23,74,333**	**5,82,43,056**	**5,41,31,277**	**4,37,63,4539**	**2,99,90,335**	**1,37,73,118**	**T**	**Maharashtra**
	राज्य	**ग्रा**	**6,15,56,074**	**3,15,39,034**	**3,00,17,040**	**2,65,07,746**	**1,61,87,990**	**1,03,19,756**	**R**	**State**
		ना	**5,08,18,259**	**2,67,04,022**	**2,41,14,237**	**1,72,55,707**	**1,38,02,345**	**34,53,362**	**U**	

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.9- contd…

अ. क्र. Sr. No	जिल्हे	एकूण ग्रामीण नागरी	सीमांतिक कामगार / Marginal Workers			काम न करणारे / Non- Workers			Total Rural Urban	Districts
			व्यक्ती Persons	पुरूष Males	स्त्रिया Females	व्यक्ती Persons	पुरूष Males	स्त्रिया Females		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(3)	(2)
1	मुंबई शहर	ए	75,062	45,501	29,561	18,01,015	6,63,599	11,37,416	T	Mumbai City
		ग्रा	0	0	0	0	0	0	R	
		ना	75,062	45,501	29,561	18,01,015	6,63,599	11,37,416	U	
2	मुंबई	ए	2,19,099	1,32,841	86,258	56,21,941	20,87,001	35,34,940	T	Mumbai
	उपनगर	ग्रा	0	0	0	0	0	0	R	Suburban
		ना	2,19,099	1,32,841	86,258	56,21,941	20,87,001	35,34,940	U	
3	ठाणे	ए	5,62,256	3,03,620	2,58,636	65,67,381	25,01,955	40,65,426	T	Thane
		ग्रा	2,84,276	1,34,303	1,49,973	13,75,741	5,70,718	8,05,023	R	
		ना	2,77,980	1,69,317	1,08,663	51,91,640	19,31,237	32,60,403	U	
4	रायगड	ए	2,14,144	1,12,188	1,01,956	15,61,231	5,90,502	9,70,729	T	Raigad
		ग्रा	1,75,278	88,859	86,419	9,49,449	3,66,499	5,82,950	R	
		ना	38,866	23,329	15,537	6,11,782	2,24,003	3,87,779	U	
5	रत्नागिरी	ए	1,59,103	62,919	96,184	9,00,993	3,54,113	5,46,880	T	Ratnagiri
		ग्रा	1,50,942	57,987	92,955	7,23,120	2,89,780	4,33,340	R	
		ना	8,161	4,932	3,229	1,77,873	64,333	1,13,540	U	
6	सिंधुदुर्ग	ए	1,20,640	64,936	55,704	5,02,473	1,87,656	3,14,817	T	Sindhudurg
		ग्रा	1,14,417	60,646	53,771	4,33,682	1,62,925	2,70,757	R	
		ना	6,223	4,290	1,933	68,791	24,731	44,060	U	
7	नाशिक	ए	2,40,305	1,06,405	1,33,900	33,43,859	14,10,900	19,32,959	T	Nashik
		ग्रा	1,73,273	64,816	1,08,457	16,48,456	7,79,697	8,68,759	R	
		ना	67,032	41,589	25,443	16,95,403	6,31,203	10,64,200	U	
8	धुळे	ए	1,10,495	44,181	66,314	11,14,492	4,83,583	6,30,909	T	Dhule
		ग्रा	95,009	34,445	60,564	7,21,740	3,33,447	3,88,293	R	
		ना	15,486	9,736	5,750	3,92,752	1,50,136	2,42,616	U	

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.9- contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(3)	(2)
9	नंदुरबार	ए	1,27,872	46,970	80,902	8,56,230	3,90,272	4,65,958	T	Nandurbar
		ग्रा	1,16,578	40,425	76,153	6,71,257	3,14,042	3,57,215	R	
		ना	11,294	6,545	4,749	1,84,973	76,230	1,08,743	U	
10	जळगाव	ए	2,19,616	1,03,536	1,16,080	23,66,346	10,10,893	13,55,453	T	Jalgaon
		ग्रा	1,67,881	70,667	97,214	14,59,515	6,63,355	7,96,160	R	
		ना	51,735	32,869	18,866	9,06,831	3,47,538	5,59,293	U	
11	अहमदनगर	ए	1,65,135	72,995	92,140	23,38,569	10,42,516	12,96,053	T	Ahmednagar
		ग्रा	1,35,741	56,256	79,485	17,54,724	8,20,344	9,34,380	R	
		ना	29,394	16,739	12,655	5,83,845	2,22,172	3,61,673	U	
12	पुणे	ए	2,97,772	1,50,984	1,46,788	53,80,415	21,14,289	32,66,126	T	Pune
		ग्रा	1,51,817	63,648	88,169	18,49,639	7,93,723	10,55,916	R	
		ना	1,45,955	87,336	58,619	35,30,776	13,20,566	22,10,210	U	
13	सातारा	ए	1,70,540	63,997	1,06,543	16,48,794	6,66,037	9,82,757	T	Satara
		ग्रा	1,53,362	54,808	98,554	12,78,662	5,24,376	7,54,286	R	
		ना	17,178	9,189	7,989	3,70,132	1,41,661	2,28,471	U	
14	सांगली	ए	1,40,156	50,963	89,193	16,07,039	6,35,514	9,71,525	T	Sangli
		ग्रा	1,18,161	38,319	79,842	11,38,795	4,61,932	6,76,863	R	
		ना	21,995	12,644	9,351	4,68,244	1,73,582	2,94,662	U	
15	सोलापूर	ए	1,35,220	57,996	77,224	24,19,361	10,20,919	13,98,442	T	Solapur
		ग्रा	97,803	36,075	61,728	15,23,542	6,76,900	8,46,642	R	
		ना	37,417	21,921	15,496	8,95,819	3,44,019	5,51,800	U	
16	कोल्हापूर	ए	1,95,491	75,132	1,20,359	21,71,947	8,55,454	13,16,493	T	Kolhapur
		ग्रा	1,65,279	57,737	1,07,542	13,78,735	5,69,556	8,09,179	R	
		ना	30,212	17,395	12,817	7,93,212	2,85,898	5,07,314	U	
17	औरंगाबाद	ए	1,28,443	57,349	71,094	21,26,203	9,08,605	12,17,598	T	Aurangabad
		ग्रा	81,883	30,389	51,494	10,36,428	4,88,181	5,48,247	R	
		ना	46,560	26,960	19,600	10,89,775	4,20,424	6,69,351	U	
18	जालना	ए	86,394	36,732	49,662	10,28,160	4,66,443	5,61,717	T	Jalna
		ग्रा	69,685	26,537	43,148	7,76,313	3,69,723	4,06,590	R	
		ना	16,709	10,195	6,514	2,51,847	96,720	1,55,127	U	

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.9- contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(3)	(2)
19	परभणी	ए	66,380	28,176	38,204	10,13,289	4,41,448	5,71,841	T	Parbhani
		ग्रा	45,841	15,727	30,114	6,22,143	2,90,215	3,31,928	R	
		ना	20,539	12,449	8,090	3,91,146	1,51,233	2,39,913	U	
20	हिंगोली	ए	54,811	22,571	32,240	6,08,163	2,75,391	3,32,772	T	Hingoli
		ग्रा	48,889	18,541	30,348	4,86,022	2,28,890	2,57,132	R	
		ना	5,922	4,030	1,892	1,22,141	46,501	75,640	U	
21	बीड	ए	1,00,840	43,286	57,554	13,29,501	6,21,287	7,08,214	T	Beed
		ग्रा	81,661	31,267	50,394	9,84,362	4,85,589	4,98,773	R	
		ना	19,179	12,019	7,160	3,45,139	1,35,698	2,09,441	U	
22	नांदेड	ए	1,76,162	74,739	101,423	18,67,339	8,04,843	10,62,496	T	Nanded
		ग्रा	1,38,585	50,911	87,674	12,46,670	5,63,026	6,83,644	R	
		ना	37,577	23,828	13,749	6,20,669	2,41,817	3,78,852	U	
23	उस्मानाबाद	ए	72,022	32,138	39,884	8,83,660	3,87,740	4,95,920	T	Osmanabad
		ग्रा	60,242	24,702	35,540	6,93,131	3,11,772	3,81,359	R	
		ना	11,780	7,436	4,344	1,90,529	75,968	1,14,561	U	
24	लातूर	ए	82,680	36,697	45,983	14,07,339	6,03,122	8,04,217	T	Latur
		ग्रा	62,810	23,308	39,502	9,71,849	4,32,259	5,39,590	R	
		ना	19,870	13,389	6,481	4,35,490	1,70,863	2,64,627	U	
25	बुलढाणा	ए	1,12,099	51,386	60,713	13,66,617	6,03,536	7,63,081	T	Buldhana
		ग्रा	93,460	38,715	54,745	9,98,801	4,64,421	5,34,380	R	
		ना	18,639	12,671	5,968	3,67,816	1,39,115	2,28,701	U	
26	अकोला	ए	77,129	39,449	37,680	10,45,752	4,11,972	6,33,780	T	Akola
		ग्रा	59,837	27,120	32,717	5,64,811	2,37,259	3,27,552	R	
		ना	17,292	12,329	4,963	4,80,941	1,74,713	3,06,228	U	
27	वाशिम	ए	67,037	31,111	35,926	6,27,368	2,79,949	3,47,419	T	Washim
		ग्रा	59,983	26,416	33,567	4,85,175	2,26,538	2,58,637	R	
		ना	7,054	4,695	2,359	1,42,193	53,411	88,782	U	
28	अमरावती	ए	1,74,778	83,895	90,883	16,52,123	6,43,191	10,08,932	T	Amravati
		ग्रा	1,37,618	58,707	78,911	9,59,057	3,92,416	5,66,641	R	
		ना	37,160	25,188	11,972	6,93,066	2,50,775	4,42,291	U	

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.9- contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(3)	(2)
29	यवतमाळ	ए	1,60,899	71,773	89,126	14,16,349	6,04,490	8,11,859	T	Yavatmal
		ग्रा	1,41,767	59,307	82,460	10,20,873	4,58,991	5,61,882	R	
		ना	19,132	12,466	6,666	3,95,476	1,45,499	2,49,977	U	
30	वर्धा	ए	78,612	34,464	44,148	6,92,539	2,76,069	4,16,470	T	Wardha
		ग्रा	60,974	23,806	37,168	4,16,696	1,74,791	2,41,905	R	
		ना	17,638	10,658	6,980	2,75,843	1,01,278	1,74,565	U	
31	नागपूर	ए	2,13,782	1,10,163	1,03,619	27,85,010	10,50,764	17,34,246	T	Nagpur
		ग्रा	1,15,669	51,033	64,636	7,26,812	3,02,334	4,24,478	R	
		ना	98,113	59,130	38,983	20,58,198	7,48,430	13,09,768	U	
32	भंडारा	ए	1,83,467	81,837	1,01,630	6,03,029	2,60,466	3,42,563	T	Bhandara
		ग्रा	1,67,629	73,214	94,415	4,50,416	2,01,161	2,49,255	R	
		ना	15,838	8,623	7,215	1,52,613	59,305	93,308	U	
33	गोंदिया	ए	2,31,457	1,01,441	1,30,016	6,57,088	2,78,403	3,78,685	T	Gondiya
		ग्रा	2,16,553	92,734	1,23,819	5,12,308	2,24,347	2,87,961	R	
		ना	14,904	8,707	6,197	1,44,780	54,056	90,724	U	
34	चंद्रपूर	ए	2,53,739	1,11,813	1,41,926	11,46,135	4,75,269	6,70,866	T	Chandrapur
		ग्रा	2,16,239	89,177	1,27,062	6,31,480	2,83,066	3,48,414	R	
		ना	37,500	22,636	14,864	5,14,655	1,92,203	3,22,452	U	
35	गडचिरोली	ए	1,91,351	83,377	1,07,974	4,88,705	2,17,990	2,70,715	T	Gadchiroli
		ग्रा	1,81,663	77,772	1,03,891	4,14,799	1,89,690	2,25,109	R	
		ना	9,688	5,605	4,083	73,906	28,300	45,606	U	
	महाराष्ट्र	**ए**	**56,64,988**	**26,27,561**	**30,37,427**	**6,29,46,455**	**2,56,26,181**	**3,73,20,274**	**T**	**Maharashtra**
	राज्य	**ग्रा**	**41,40,805**	**16,98,374**	**24,42,431**	**3,09,05,203**	**1,36,51,963**	**1,72,53,240**	**R**	**State**
		ना	**15,24,183**	**929187**	**5,94,996**	**3,20,41,252**	**1,19,74,218**	**2,00,67,034**	**U**	

आधार : भारतीय जनगणना, २०११

Source : Population Census of India, 2011

1. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या / AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.10

मुख्य कामगारांची औद्योगिक प्रकारानुसार वर्गवारी / Classification of main workers by industrial categories

(जनगणना, २०११ / Population Census, 2011)

अ.क्र.	जिल्हे	शेतकरी / Cultivators			शेतमजूर / Agricultural labourers			पशुसंवर्धन, जंगल काम, मच्छीमारी, शिकार, मळे, फळभाज्या आणि अनुषंगिक व्यवसाय / Livestock, forestry, fishing, hunting and plantations orchards and allied activities			खाणकाम व दगडकाम / Mining and Quarrying			Districts
Sr.No.		एकूण Total	पुरूष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरूष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरूष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरूष Males	स्त्रिया Females	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
1	मुंबई शहर	3,907	2,700	1,207	5,086	4,027	1,059	2,859	2,112	747	548	482	66	Mumbai City
2	मुंबई उपनगर	10,396	6,730	3,666	17,621	13,511	4,110	8,196	7,000	1,196	3,249	2,905	344	Mumbai Suburban
3	ठाणे	2,72,871	1,69,437	1,03,434	2,73,218	1,53,460	1,19,758	30,609	26,951	3,658	11,330	10,245	1,085	Thane
4	रायगड	1,66,000	1,04,617	61,383	1,15,250	64,838	50,412	18,672	16,539	2,133	4,883	4,201	682	Raigad
5	रत्नागिरी	2,32,413	1,16,553	1,15,860	97,146	48,365	48,781	16,438	15,626	812	2,974	2,016	958	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	82,966	55,940	27,026	36,543	24,653	11,890	7,614	6,996	618	2,348	1,862	486	Sindhudurg
7	नाशिक	9,00,810	5,27,133	3,73,677	6,44,052	3,17,542	3,26,510	11,282	8,559	2,723	1,829	1,325	504	Nashik
8	धुळे	2,20,641	1,48,256	72,385	3,65,828	1,85,067	1,80,761	4,292	3,188	1,104	498	408	90	Dhule
9	नंदुरबार	1,92,433	1,27,705	64,728	3,50,630	1,75,727	1,74,903	2,640	1,958	682	460	369	91	Nandurbar
10	जळगाव	3,58,786	2,43,593	1,15,193	8,08,872	4,43,822	3,65,050	6,208	5,042	1,166	566	401	165	Jalgaon
11	अहमदनगर	9,68,974	5,49,538	4,19,436	5,01,873	2,43,329	2,58,544	13,989	8,953	5,036	1,356	964	392	Ahmednagar
12	पुणे	8,32,261	4,82,112	3,50,149	3,66,010	1,80,005	1,86,005	18,845	13,219	5,626	5,411	4,205	1,206	Pune
13	सातारा	5,21,786	3,40,240	1,81,546	2,43,687	1,15,586	1,28,101	12,258	7,488	4,770	1,316	1,000	316	Satara
14	सांगली	4,32,058	3,16,511	1,15,547	2,45,826	1,28,480	1,17,346	10,226	4,154	6,072	522	350	172	Sangli

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.10- contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
15	सोलापूर	6,07,657	4,00,723	2,06,934	5,08,141	2,61,052	2,47,089	9,447	6,484	2,963	1,020	782	238	Solapur
16	कोल्हापूर	5,94,056	3,73,932	2,20,124	2,07,790	1,06,326	1,01,464	14,397	6,830	7,567	2,336	1,808	528	Kolhapur
17	औरंगाबाद	5,25,657	3,13,782	2,11,875	3,51,679	1,76,578	1,75,101	5,031	4,120	911	977	752	225	Aurangabad
18	जालना	3,98,646	2,34,548	1,64,098	2,61,713	1,28,920	1,32,793	3,436	2,734	702	838	536	302	Jalna
19	परभणी	2,81,771	1,72,500	1,09,271	2,88,438	1,48,417	1,40,021	2,764	2,442	322	795	519	276	Parbhani
20	हिंगोली	2,27,284	1,34,861	92,423	1,98,494	1,02,908	95,586	904	813	91	977	577	400	Hingoli
21	बीड	5,81,109	3,30,449	2,50,660	3,27,830	1,59,120	1,68,710	4,020	3,164	856	1,364	850	514	Beed
22	नांदेड	4,16,826	2,71,253	1,45,573	5,39,588	2,89,385	2,50,203	4,715	4,261	454	2,207	1,438	769	Nanded
23	उस्मानाबाद	2,84,235	1,83,034	1,01,201	2,65,167	1,41,208	1,23,959	2,358	1,842	516	800	568	232	Osmanabad
24	लातूर	3,11,209	2,04,059	1,07,150	3,83,939	2,12,040	1,71,899	1,616	1,342	274	778	484	294	Latur
25	बुलढाणा	3,63,983	2,23,649	1,40,334	5,37,970	2,89,944	2,48,026	4,416	3,514	902	528	394	134	Buldhana
26	अकोला	1,20,136	89,372	30,764	3,40,583	2,01,264	1,39,319	2,716	2,425	291	317	253	64	Akola
27	वाशिम	1,54,583	98,272	56,311	2,65,060	1,44,017	1,21,043	1,077	873	204	165	112	53	Washim
28	अमरावती	1,81,436	1,44,691	36,745	5,52,820	3,36,746	2,16,074	6,583	5,563	1,020	520	441	79	Amravati
29	यवतमाळ	3,10,818	2,03,946	1,06,872	6,33,145	3,36,983	2,96,162	5,754	5,028	726	9,260	7,798	1,462	Yavatmal
30	वर्धा	1,24,563	89,599	34,964	2,33,609	1,26,301	1,07,308	3,030	2,692	338	1,106	890	216	Wardha
31	नागपूर	1,88,844	1,30,703	58,141	3,38,352	1,81,784	1,56,568	10,001	8,796	1,205	20,716	18,107	2,609	Nagpur
32	भंडारा	1,01,040	65,226	35,814	1,82,433	98,086	84,347	3,378	2,986	392	2,972	2,232	740	Bhandara
33	गोंदिया	1,37,183	89,403	47,780	1,47,366	83,385	63,981	3,026	2,722	304	968	626	342	Gondia
34	चंद्रपूर	1,92,568	1,25,517	67,051	3,03,057	1,58,251	1,44,806	8,448	7,297	1,151	27,732	24,848	2,884	Chandrapur
35	गडचिरोली	1,78,169	1,10,552	67,617	1,30,112	65,683	64,429	3,362	2,854	508	262	170	92	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**1,14,78,075**	**71,81,136**	**42,96,939**	**1,10,68,928**	**58,46,810**	**52,22,118**	**2,64,607**	**2,06,567**	**58,040**	**1,13,928**	**94,918**	**19,010**	**Maharashtra State**

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 1.10-contd.

अ.क्र.	जिल्हे	वस्तुनिर्माण, प्रक्रिया, सेवा व दुरुस्ती / Manufacturing, Processing, servicing and Repairs						वीज, वायू , वाफ आणि वातानुकुलन पुरवठा / Electricity, Gas, steam and Air conditioning Supply			बांधकाम / Construction			Districts
		घरगुती उद्योग / Household Industry			इतर घरगुती उद्योग / Other than Household Industry									
Sr.No.		एकूण Total	पुरूष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरूष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरूष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरूष Males	स्त्रिया Females	
(1)	(2)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(2)
1	मुंबई शहर	28,684	23,119	5,565	2,25,238	2,00,720	24,518	2,590	2,268	322	57,724	54,279	3,445	Mumbai City
2	मुंबई उपनगर	73,812	56,186	17,626	8,24,177	7,10,403	1,13,774	12,860	11,392	1,468	2,50,569	2,34,938	15,631	Mumbai Suburban
3	ठाणे	66,525	46,092	20,433	10,01,486	8,75,945	1,25,541	21,186	19,101	2,085	2,42,943	2,18,239	24,704	Thane
4	रायगड	15,377	11,717	3,660	1,31,390	1,19,154	12,236	6,142	5,783	359	53,294	46,639	6,655	Raigad
5	रत्नागिरी	8,186	6,358	1,828	33,380	30,410	2,970	3,258	3,024	234	21,704	19,382	2,322	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	3,940	3,134	806	10,292	8,510	1,782	848	818	30	12,480	11,046	1,434	Sindhudurg
7	नाशिक	29,427	20,160	9,267	2,70,687	2,44,991	25,696	8,721	8,111	610	95,240	83,132	12,108	Nashik
8	धुळे	10,108	7,582	2,526	32,308	28,150	4,158	1,992	1,872	120	25,444	23,080	2,364	Dhule
9	नंदुरबार	5,472	4,076	1,396	10,933	9,381	1,552	720	688	32	10,752	9,453	1,299	Nandurbar
10	जळगाव	19,251	14,638	4,613	64,330	57,501	6,829	6,318	5,922	396	60,939	56,438	4,501	Jalgaon
11	अहमदनगर	29,102	17,557	11,545	88,703	73,185	15,518	3,685	3,458	227	51,813	44,346	7,467	Ahmednagar
12	पुणे	58,062	38,239	19,823	6,25,375	5,47,371	78,004	11,139	9,982	1,157	2,83,765	2,43,293	40,472	Pune
13	सातारा	18,748	12,768	5,980	71,694	62,072	9,622	4,190	3,920	270	42,376	37,162	5,214	Satara
14	सांगली	20,552	13,108	7,444	72,230	62,328	9,902	3,472	3,272	200	32,864	30,166	2,698	Sangli

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 1.10-contd.

(1)	(2)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(2)
15	सोलापूर	50,623	18,369	32,254	1,41,542	1,05,284	36,258	3,855	3,628	227	59,988	53,945	6,043	Solapur
16	कोल्हापूर	35,563	25,362	10,201	1,98,209	1,77,192	21,017	4,789	4,389	400	56,503	51,580	4,923	Kolhapur
17	औरंगाबाद	14,796	10,470	4,326	1,28,319	1,14,056	14,263	3,882	3,609	273	78,277	67,940	10,337	Aurangabad
18	जालना	7,528	4,898	2,630	23,976	20,226	3,750	1,308	1,236	72	22,300	18,904	3,396	Jalna
19	परभणी	6,847	5,033	1,814	17,212	14,424	2,788	1,768	1,662	106	28,248	24,790	3,458	Parbhani
20	हिंगोली	3,967	2,913	1,054	7,904	6,724	1,180	650	611	39	11,013	9,508	1,505	Hingoli
21	बीड	10,204	6,894	3,310	24,308	20,284	4,024	4,666	4,444	222	26,794	23,522	3,272	Beed
22	नांदेड	14,457	9,387	5,070	34,800	28,182	6,618	3,116	2,947	169	50,634	44,202	6,432	Nanded
23	उस्मानाबाद	8,060	5,700	2,360	16,636	13,968	2,668	1,254	1,194	60	13,962	12,032	1,930	Osmanabad
24	लातूर	9,424	6,372	3,052	28,974	24,570	4,404	2,304	2,178	126	35,960	31,018	4,942	Latur
25	बुलढाणा	6,523	4,907	1,616	20,178	17,767	2,411	2,133	2,029	104	21,987	20,323	1,664	Buldhana
26	अकोला	5,280	3,975	1,305	26,288	23,038	3,250	2,829	2,680	149	27,836	26,169	1,667	Akola
27	वाशिम	3,000	2,160	840	6,124	5,313	811	872	834	38	8,563	7,791	772	Washim
28	अमरावती	11,832	8,758	3,074	30,332	26,210	4,122	4,297	4,051	246	44,192	41,300	2,892	Amravati
29	यवतमाळ	8,956	6,693	2,263	21,121	18,264	2,857	2,438	2,308	130	29,791	26,895	2,896	Yavatmal
30	वर्धा	8,398	6,420	1,978	26,348	23,494	2,854	1,792	1,674	118	23,324	20,618	2,706	Wardha
31	नागपूर	32,213	23,268	8,945	2,04,573	1,77,442	27,131	17,690	16,480	1210	1,56,355	1,34,919	21,436	Nagpur
32	भंडारा	10,154	5,648	4,506	18,468	14,814	3,654	1,138	1,042	96	16,282	13,488	2,794	Bhandara
33	गोंदिया	17,588	7,130	10,458	18,612	12,692	5,920	1,462	1,390	72	22,990	18,930	4,060	Gondia
34	चंद्रपूर	12,455	9,429	3,026	41,001	36,815	4,186	8,235	7,644	591	39,621	33,215	6,406	Chandrapur
35	गडचिरोली	4,252	3,094	1,158	4,454	3,884	570	804	770	34	8,084	6,482	1,602	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**6,69,366**	**4,51,614**	**2,17,752**	**45,01,602**	**39,14,764**	**5,86,838**	**1,58,403**	**1,46,411**	**11,992**	**20,24,611**	**17,99,164**	**2,25,447**	**Maharashtra State**

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 1.10-contd.

अ.क्र. Sr.No.	जिल्हे	घाऊक व्यापार आणि किरकोळ व्यापार व मोटार वाहने आणि मोटार सायकलची दुरुस्ती / Wholesale and Retail Trade (Repair of motor vehicles and motor cycles)						परिवहन, साठवण व दळणवळण / Transportation and Storage			निवास व अन्न सेवा उपक्रम / Accommodation and food service activities			Districts
		घरगुती उद्योग / Household Industry			इतर घरगुती उद्योग / Other than Household Industry									
		एकूण Total	पुरूष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरूष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरूष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरूष Males	स्त्रिया Females	
(1)	(2)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)	(32)	(33)	(34)	(35)	(36)	(37)	(38)	(2)
1	मुंबई शहर	336	321	15	2,20,741	1,98,749	21,992	1,19,392	1,10,513	8,879	40,524	37,272	3,252	Mumbai City
2	मुंबई उपनगर	1,104	1,063	41	5,29,476	4,76,669	52,807	3,69,175	3,47,651	21,524	89,004	81,133	7,871	Mumbai Suburban
3	ठाणे	1,266	1,213	53	4,58,010	4,06,605	51,405	3,21,741	3,03,240	18,501	74,724	67,623	7,101	Thane
4	रायगड	505	503	2	63,149	53,954	9,195	69,440	66,404	3,036	13,616	12,269	1,347	Raigad
5	रत्नागिरी	108	102	6	31,062	25,776	5,286	23,864	23,140	724	6,168	5,270	898	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	110	108	2	14,974	12,304	2,670	10,358	9,818	540	3,742	3,326	416	Sindhudurg
7	नाशिक	526	516	10	1,40,086	1,24,522	15,564	77,640	74,604	3,036	21,275	18,440	2,835	Nashik
8	धुळे	164	152	12	39,302	36,158	3,144	21,830	21,060	770	4,672	4,238	434	Dhule
9	नंदुरबार	70	70	0	19,896	18,444	1,452	9,476	9,241	235	2,290	2,063	227	Nandurbar
10	जळगाव	315	308	7	80,539	74,472	6,067	50,249	48,081	2,168	8,834	8,144	690	Jalgaon
11	अहमदनगर	518	505	13	82,643	73,937	8,706	41,613	40,219	1,394	15,745	13,603	2,142	Ahmednagar
12	पुणे	1,369	1,321	48	3,03,583	2,62,461	41,122	1,96,345	1,87,594	8,751	57,461	48,124	9,337	Pune
13	सातारा	440	426	14	57,704	50,016	7,688	41,668	39,850	1,818	10,058	8,588	1,470	Satara
14	सांगली	326	318	8	61,704	54,370	7,334	32,594	31,126	1,468	7,632	6,368	1,264	Sangli

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 1.10-contd.

(1)	(2)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)	(32)	(33)	(34)	(35)	(36)	(37)	(38)	(2)
15	सोलापूर	428	405	23	1,00,191	90,116	10,075	55,223	53,451	1,772	15,883	13,514	2,369	Solapur
16	कोल्हापूर	582	554	28	1,00,018	87,434	12,584	46,449	44,503	1,946	14,578	12,360	2,218	Kolhapur
17	औरंगाबाद	355	338	17	84,989	78,169	6,820	47,003	45,729	1,274	15,636	14,002	1,634	Aurangabad
18	जालना	112	104	8	31,912	29,198	2,714	16,022	15,400	622	4,896	4,436	460	Jalna
19	परभणी	127	120	7	33,259	30,988	2,271	16,578	15,978	600	4,938	4,492	446	Parbhani
20	हिंगोली	39	35	4	14,846	14,042	804	6,880	6,726	154	1,953	1,811	142	Hingoli
21	बीड	212	210	2	36,422	34,110	2,312	23,298	22,782	516	6,390	5,796	594	Beed
22	नांदेड	238	236	2	63,630	59,352	4,278	32,355	31,337	1,018	8,007	7,242	765	Nanded
23	उस्मानाबाद	148	148	0	18,678	17,074	1,604	15,136	14,762	374	3,798	3,366	432	Osmanabad
24	लातूर	134	126	8	47,068	43,392	3,676	24,050	23,010	1,040	5,908	5,164	744	Latur
25	बुलढाणा	80	80	0	36,257	33,948	2,309	17,360	17,010	350	4,246	3,976	270	Buldhana
26	अकोला	45	43	2	44,824	42,546	2,278	23,710	23,144	566	5,236	4,756	480	Akola
27	वाशिम	34	33	1	14,450	13,880	570	7,221	7,095	126	1,763	1,638	125	Washim
28	अमरावती	150	145	5	59,550	56,510	3,040	30,860	30,149	711	6,887	6,148	739	Amravati
29	यवतमाळ	112	111	1	43,607	40,765	2,842	21,359	20,908	451	5,661	4,939	722	Yavatmal
30	वर्धा	146	146	0	26,686	24,608	2,078	14,918	14,608	310	3,220	2,686	534	Wardha
31	नागपूर	682	670	12	1,84,529	1,65,777	18,752	1,01,958	96,899	5,059	27,224	23,068	4,156	Nagpur
32	भंडारा	48	42	6	17,562	15,550	2,012	7,896	7,454	442	2,470	2,070	400	Bhandara
33	गोंदिया	42	42	0	19,732	17,790	1,942	10,040	9,584	456	2,560	2,312	248	Gondia
34	चंद्रपूर	149	147	2	41,449	36,798	4,651	26,601	25,457	1,144	5,709	4,861	848	Chandrapur
35	गडचिरोली	78	78	0	8,722	7,684	1,038	3,346	3,264	82	1,124	870	254	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**11,098**	**10,739**	**359**	**31,31,250**	**28,08,168**	**3,23,082**	**19,33,648**	**18,41,791**	**91,857**	**5,03,832**	**4,45,968**	**57,864**	**Maharashtra State**

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 1.10-contd…

अनु.क्र. / Sr.No.	जिल्हे	माहीती व जनसंपर्क / Information and Communication						विमा आणि वित्तीय सेवा उपक्रम / Financial and Insurance activities			कार्यालय प्रशासकीय, कार्यालय समर्थन व सार्वजनिक प्रशासन आणि संरक्षण सेवा व अनिर्वाय सामाजिक सुरक्षा / Administrative and support service activities & Public Administration and Defence, Compulsory Social Security			Districts
		घरगुती उद्योग / Household Industry			इतर घरगुती उद्योग / Other than Household Industry									
		एकूण Total	पुरूष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरूष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरूष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरूष Males	स्त्रिया Females	
(1)	(2)	(39)	(40)	(41)	(42)	(43)	(44)	(45)	(46)	(47)	(48)	(49)	(50)	(2)
1	मुंबई शहर	402	321	81	25,109	19,070	6,039	67,043	49,373	17,670	2,16,817	1,72,887	43,930	Mumbai City
2	मुंबई उपनगर	892	744	148	1,09,346	84,864	24,482	2,16,139	1,59,976	56,163	4,70,308	3,70,804	99,504	Mumbai Suburban
3	ठाणे	721	621	100	86,981	69,492	17,489	1,49,224	1,15,537	33,687	3,99,954	3,21,588	78,366	Thane
4	रायगड	139	121	18	8,812	7,318	1,494	16,069	12,959	3,110	62,630	53,551	9,079	Raigad
5	रत्नागिरी	36	28	8	1,600	1,410	190	5,378	4,368	1,010	16,108	13,582	2,526	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	26	24	2	840	710	130	3,608	2,892	716	9,556	7,850	1,706	Sindhudurg
7	नाशिक	228	205	23	8,387	7,095	1,292	29,366	24,739	4,627	82,935	73,773	9,162	Nashik
8	धुळे	50	50	0	1,288	1,176	112	6,000	5,442	558	18,652	16,718	1,934	Dhule
9	नंदुरबार	21	21	0	441	415	26	2,207	2,044	163	8,324	7,290	1,034	Nandurbar
10	जळगाव	141	130	11	3,006	2,692	314	12,342	10,965	1,377	36,939	32,860	4,079	Jalgaon
11	अहमदनगर	156	147	9	3,194	2,753	441	16,531	14,669	1,862	46,523	41,272	5,251	Ahmednagar
12	पुणे	848	652	196	1,09,413	83,283	26,130	98,165	74,267	23,898	3,31,342	2,71,163	60,179	Pune
13	सातारा	126	100	26	2,680	2,272	408	17,248	14,680	2,568	31,332	27,022	4,310	Satara
14	सांगली	152	148	4	2,912	2,434	478	14,990	12,990	2,000	29,232	25,226	4,006	Sangli

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 1.10-contd…

(1)	(2)	(39)	(40)	(41)	(42)	(43)	(44)	(45)	(46)	(47)	(48)	(49)	(50)	(2)
15	सोलापूर	111	92	19	4,061	3,575	486	17,697	15,848	1,849	43,219	38,021	5,198	Solapur
16	कोल्हापूर	190	179	11	6,604	5,717	887	26,377	22,900	3,477	53,375	46,399	6,976	Kolhapur
17	औरंगाबाद	96	90	6	4,971	4,363	608	17,880	15,712	2,168	48,612	42,976	5,636	Aurangabad
18	जालना	26	26	0	656	614	42	3,546	3,250	296	12,744	11,440	1,304	Jalna
19	परभणी	18	18	0	890	824	66	4,508	4,188	320	14,423	12,842	1,581	Parbhani
20	हिंगोली	22	19	3	248	237	11	1,894	1,777	117	6,887	6,268	619	Hingoli
21	बीड	36	30	6	1,006	972	34	5,758	5,332	426	18,338	16,586	1,752	Beed
22	नांदेड	50	47	3	1,857	1,718	139	8,016	7,376	640	31,065	27,857	3,208	Nanded
23	उस्मानाबाद	26	26	0	600	560	40	3,642	3,386	256	13,020	11,746	1,274	Osmanabad
24	लातूर	20	20	0	1,470	1,320	150	7,188	6,506	682	21,710	19,566	2,144	Latur
25	बुलढाणा	48	44	4	1,177	1,113	64	6,462	5,909	553	18,193	16,091	2,102	Buldhana
26	अकोला	68	54	14	2,068	1,861	207	7,722	6,734	988	19,478	17,298	2,180	Akola
27	वाशिम	13	13	0	324	305	19	2,062	1,907	155	7,464	6,624	840	Washim
28	अमरावती	91	73	18	2,261	2,001	260	10,323	9,115	1,208	32,869	28,860	4,009	Amravati
29	यवतमाळ	36	36	0	1,243	1,088	155	6,515	5,903	612	20,790	18,357	2,433	Yavatmal
30	वर्धा	126	120	6	872	820	52	5,006	4,480	526	16,948	14,944	2,004	Wardha
31	नागपूर	275	232	43	14,475	12,026	2,449	45,238	38,142	7,096	1,08,065	91,708	16,357	Nagpur
32	भंडारा	26	26	0	650	554	96	4,346	3,732	614	12,040	10,470	1,570	Bhandara
33	गोंदिया	16	16	0	632	566	66	3,150	2,782	368	11,550	10,108	1,442	Gondia
34	चंद्रपूर	98	96	2	1,596	1,447	149	7,216	6,276	940	23,912	20,781	3,131	Chandrapur
35	गडचिरोली	62	62	0	318	294	24	1,534	1,384	150	13,506	12,000	1,506	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**5,392**	**4,631**	**761**	**4,11,988**	**3,26,959**	**85,029**	**8,50,390**	**6,77,540**	**1,72,850**	**23,08,860**	**19,16,528**	**3,92,332**	**Maharashtra State**

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 1.10-contd…

अनु.क्र. / Sr.No.	जिल्हे	शिक्षण व मानवी आरोग्य व सामाजिक कार्य उपक्रम / Education & Human Health and Social Work activities			कला, करमणूक व मनोरंजन / इतर सेवा कार्ये / मालक असलेल्या कुटुंबाची कार्ये : अवगीकृत माल व सेवा / बाह्यस्थानिक संघटनेची कार्ये Arts, Entertainment and recreation/Other Service Activities/Activities of Households as Employers: Undifferentiated Goods and Services/Activities of Extra-Territorial organisation						मुख्य कामगार / Total Main Workers			Districts
					घरगुती उद्योग / Household Industry			इतर घरगुती उद्योग / Other than Household Industry						
		एकूण Total	पुरूष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरूष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरूष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरूष Males	स्त्रिया Females	
(1)	(2)	(39)	(40)	(41)	(42)	(43)	(44)	(45)	(46)	(47)	(48)	(49)	(50)	(2)
1	मुंबई शहर	63,252	26,853	36,399	11,132	6,284	4,848	1,16,793	62,818	53,975	12,08,177	9,74,168	2,34,009	Mumbai City
2	मुंबई उपनगर	1,80,834	74,458	106,376	28,476	14,398	14,078	3,20,110	1,55,979	1,64,131	35,15,744	28,10,804	7,04,940	Mumbai Suburban
3	ठाणे	1,99,633	86,831	112,802	30,015	13,773	16,242	2,87,952	1,53,746	1,34,206	39,30,389	30,59,739	8,70,650	Thane
4	रायगड	43,995	21,057	22,938	8,391	3,940	4,451	62,420	37,056	25,364	8,60,174	6,42,620	2,17,554	Raigad
5	रत्नागिरी	28,586	15,294	13,292	3,712	1,106	2,606	22,302	11,922	10,380	5,54,423	3,43,732	2,10,691	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	14,884	7,360	7,524	1,286	726	560	10,286	6,990	3,296	2,26,701	1,65,067	61,634	Sindhudurg
7	नाशिक	84,427	47,353	37,074	14,749	6,013	8,736	1,02,435	52,962	49,473	25,24,102	16,41,175	8,82,927	Nashik
8	धुळे	29,352	19,776	9,576	6,396	2,824	3,572	36,480	20,712	15,768	8,25,297	5,25,909	2,99,388	Dhule
9	नंदुरबार	17,525	11,360	6,165	4,924	2,115	2,809	24,856	13,685	11,171	6,64,070	3,96,105	2,67,965	Nandurbar
10	जळगाव	50,793	33,825	16,968	11,748	5,375	6,373	64,369	39,181	25,188	16,44,545	10,83,390	5,61,155	Jalgaon
11	अहमदनगर	68,222	40,584	27,638	17,763	6,947	10,816	86,356	50,467	35,889	20,38,759	12,26,433	8,12,326	Ahmednagar
12	पुणे	1,84,773	85,835	98,938	30,609	13,796	16,813	2,38,548	1,14,153	1,24,395	37,53,324	26,61,075	10,92,249	Pune
13	सातारा	48,564	26,526	22,038	11,108	4,312	6,796	47,172	26,836	20,336	11,84,155	7,80,864	4,03,291	Satara
14	सांगली	45,512	26,112	19,400	11,352	3,924	7,428	50,430	27,612	22,818	10,74,586	7,48,997	3,25,589	Sangli

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 1.10-contd…

(1)	(2)	(39)	(40)	(41)	(42)	(43)	(44)	(45)	(46)	(47)	(48)	(49)	(50)	(2)
15	सोलापूर	66,682	40,835	25,847	12,134	5,270	6,864	64,459	37,421	27,038	17,62,361	11,48,815	6,13,546	Solapur
16	कोल्हापूर	64,855	38,090	26,765	11,252	5,309	5,943	70,070	38,417	31,653	15,07,993	10,49,281	4,58,712	Kolhapur
17	औरंगाबाद	56,321	32,002	24,319	7,561	3,152	4,409	53,575	29,778	23,797	14,45,617	9,57,618	4,87,999	Aurangabad
18	जालना	19,232	12,298	6,934	4,962	1,934	3,028	30,122	17,344	12,778	8,43,975	5,08,046	3,35,929	Jalna
19	परभणी	22,957	15,679	7,278	4,104	1,685	2,419	27,172	16,977	10,195	7,56,817	4,73,578	2,83,239	Parbhani
20	हिंगोली	10,612	7,358	3,254	2,943	1,492	1,451	15,979	9,033	6,946	5,13,496	3,07,713	2,05,783	Hingoli
21	बीड	36,926	24,288	12,638	6,778	2,912	3,866	38,540	21,500	17,040	11,53,999	6,83,245	4,70,754	Beed
22	नांदेड	46,212	31,314	14,898	8,870	3,702	5,168	51,108	29,385	21,723	13,17,751	8,50,621	4,67,130	Nanded
23	उस्मानाबाद	20,882	14,026	6,856	7,352	2,658	4,694	26,682	14,920	11,762	7,02,436	4,42,218	2,60,218	Osmanabad
24	लातूर	40,522	27,994	12,528	4,938	2,164	2,774	37,490	22,646	14,844	9,64,702	6,33,971	3,30,731	Latur
25	बुलढाणा	30,085	21,139	8,946	4,530	2,257	2,273	31,710	18,768	12,942	11,07,866	6,82,862	4,25,004	Buldhana
26	अकोला	27,451	16,995	10,456	2,540	1,357	1,183	32,424	17,121	15,303	6,91,551	4,81,085	2,10,466	Akola
27	वाशिम	12,456	8,830	3,626	2,637	1,147	1,490	14,655	8,312	6,343	5,02,523	3,09,156	1,93,367	Washim
28	अमरावती	44,178	26,233	17,945	4,683	2,717	1,966	37,470	24,249	13,221	10,61,334	7,53,960	3,07,374	Amravati
29	यवतमाळ	34,101	21,398	12,703	5,413	2,810	2,603	36,128	20,161	15,967	11,96,248	7,44,391	4,51,857	Yavatmal
30	वर्धा	21,890	12,340	9,550	2,510	1,578	932	15,806	10,310	5,496	5,30,298	3,58,328	1,71,970	Wardha
31	नागपूर	95,723	46,629	49,094	10,530	6,354	4,176	97,237	51,032	46,205	16,54,680	12,24,036	4,30,644	Nagpur
32	भंडारा	17,508	10,316	7,192	2,006	1,220	786	13,094	7,564	5,530	4,13,511	2,62,520	1,50,991	Bhandara
33	गोंदिया	18,486	11,046	7,440	2,566	1,580	986	17,022	10,068	6,954	4,34,991	2,82,172	1,52,819	Gondia
34	चंद्रपूर	33,938	20,396	13,542	3,589	2,167	1,422	26,681	15,290	11,391	8,04,055	5,36,732	2,67,323	Chandrapur
35	गडचिरोली	15,820	10,430	5,390	3,298	1,664	1,634	15,496	8,690	6,806	3,92,803	2,39,909	1,52,894	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**17,97,189**	**9,72,860**	**8,24,329**	**3,06,857**	**1,40,662**	**1,66,195**	**22,23,429**	**12,03,105**	**10,20,324**	**4,37,63,453**	**2,99,90,335**	**1,37,73,118**	**Maharashtra State**

आधार : भारतीय जनगणना, २०११

Source : Population Census of India, 2011

1. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या / AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.11

लोकसंख्या व कामगार यांचे वयोगट व लिंग यानुसार वर्गीकरण / Distribution of Population and Workers by age groups and gender

(जनगणन, २०११ / Population Census, 2011)

('०००० / In '000)

एकूण / ग्रामीण / नागरी Total / Rural / Urban	वय गट Age-group	एकूण लोकसंख्या Total Population			कामगार (मुख्य + सीमांतिक) Workers (Main + Marginal)		
		एकूण Total	पुरूष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरूष Males	स्त्रिया Females
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
एकूण	5-9	98,20,654	51,78,177	46,42,477	2,14,462	1,15,649	98,813
Total	10-14	1,07,34,535	56,62,261	50,72,274	5,13,470	2,86,739	2,26,731
	15-19	1,06,27,267	57,10,400	49,16,867	24,82,461	15,75,711	9,06,750
	20-24	1,10,90,966	58,45,114	52,45,852	57,79,094	38,14,164	19,64,930
	25-29	1,01,47,113	52,72,560	48,74,553	68,79,750	46,67,850	22,11,900
	30-34	87,96,307	45,36,297	42,60,010	64,40,371	43,11,960	21,28,411
	35-39	82,47,160	42,09,434	40,37,726	61,98,580	40,59,081	21,39,499
	40-49	1,32,28,543	68,61,043	63,67,500	99,62,541	66,01,907	33,60,634
	50-59	88,05,131	45,55,120	42,50,011	61,21,749	41,05,399	20,16,350
	60-69	67,20,832	31,56,877	35,63,955	33,56,472	20,60,132	12,96,340
	70-79	32,05,909	15,54,723	16,51,186	10,45,418	7,24,992	3,20,426
	80+	11,80,194	5,42,109	6,38,085	2,53,820	1,73,622	80,198
	Age not stated	4,07,696	2,19,312	1,88,384	1,79,690	1,19,669	60,021
	एकूण / Total	**11,23,74,333**	**5,82,43,056**	**5,41,31,277**	**4,94,27,878**	**3,26,16,875**	**1,68,11,003**
ग्रामीण	5-9	56,50,613	29,71,867	26,78,746	1,31,888	69,921	61,967
Rural	10-14	62,56,057	32,88,156	29,67,901	3,57,216	1,86,841	1,70,375
	15-19	59,79,665	32,09,224	27,70,441	17,47,967	10,03,022	7,44,945
	20-24	57,64,844	30,18,199	27,46,645	36,49,916	21,39,555	15,10,361
	25-29	50,25,278	25,89,352	24,35,926	39,51,692	23,66,743	15,84,949
	30-34	43,95,201	22,18,757	21,76,444	36,85,952	21,42,902	15,43,050
	35-39	42,23,357	21,11,275	21,12,082	36,23,320	20,60,106	15,63,214
	40-49	69,30,697	35,32,093	33,98,604	59,50,276	34,41,909	25,08,367
	50-59	47,37,084	23,83,925	23,53,159	38,21,319	22,47,268	15,74,051
	60-69	41,64,255	18,90,899	22,73,356	26,08,275	14,83,581	11,24,694
	70-79	20,75,944	10,08,945	10,66,999	8,43,597	5,69,086	2,74,511
	80+	7,29,341	3,39,248	3,90,093	1,78,797	1,16,811	61,986
	Age not stated	2,05,929	1,08,723	97,206	1,00,656	59,326	41,330
	एकूण / Total	**6,15,56,074**	**3,15,39,034**	**3,00,17,040**	**3,06,50,871**	**1,78,87,071**	**1,27,63,800**
नागरी	5-9	41,70,041	22,06,310	1963731	82,574	45,728	36,846
Urban	10-14	44,78,478	23,74,105	2104373	1,56,254	99,898	56,356
	15-19	46,47,602	25,01,176	2146426	7,34,494	5,72,689	1,61,805
	20-24	53,26,122	28,26,915	2499207	21,29,178	16,74,609	4,54,569
	25-29	51,21,835	26,83,208	2438627	29,28,058	23,01,107	6,26,951
	30-34	44,01,106	23,17,540	2083566	27,54,419	21,69,058	5,85,361
	35-39	40,23,803	20,98,159	1925644	25,75,260	19,98,975	5,76,285
	40-49	62,97,846	33,28,950	2968896	40,12,265	31,59,998	8,52,267
	50-59	40,68,047	21,71,195	1896852	23,00,430	18,58,131	4,42,299
	60-69	25,56,577	12,65,978	1290599	7,48,197	5,76,551	1,71,646
	70-79	11,29,965	5,45,778	584187	2,01,821	1,55,906	45,915
	80+	4,50,853	2,02,861	247992	75,023	56,811	18,212
	Age not stated	2,01,767	1,10,589	91178	79,034	60,343	18,691
	एकूण / Total	**5,08,18,259**	**2,67,04,022**	**24114237**	**1,87,77,007**	**1,47,29,804**	**40,47,203**

आधार : भारतीय जनगणना, २०११

Source : Population Census of India, 2011

1. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या / AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.12

धर्मानुसार लोकसंख्या / Population classified by religion

(जनगणना, २०११ / Population Census, 2011)

अनु. क्र. Sr. No.	जिल्हे	हिंदू Hindu	मुस्लीम Muslims	ख्रिस्ती Christians	शीख Sikhs	बौध्द Buddhist	जैन Jains	इतर धर्म व धर्ममते Other religions and persuasions	धर्म न सांगितलेले Religion not stated	एकूण Total	Districts
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(2)
1	मुंबई शहर	18,73,762	7,73,173	84,555	13,471	1,34,257	1,66,000	31,094	9,099	30,85,411	Mumbai City
2	मुंबई उपनगर	63,37,132	17,95,788	3,22,476	47,288	4,69,568	3,43,639	18,345	22,726	93,56,962	Mumbai Suburban
3	ठाणे	87,16,055	13,55,630	2,80,700	39,149	4,49,617	1,72,052	9,862	37,083	1,10,60,148	Thane
4	रायगड	22,39,370	2,27,465	17,452	7,477	1,21,791	12,260	1,159	7,226	26,34,200	Raigad
5	रत्नागिरी	13,07,211	1,87,197	1,990	230	1,13,467	3,347	95	1,532	16,15,069	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	7,80,384	26,264	15,471	219	24,762	1,046	53	1,452	8,49,651	Sindhudurg
7	नाशिक	52,37,009	6,93,052	23,946	8,912	94,783	38,212	1,795	9,478	61,07,187	Nashik
8	धुळे	18,25,460	1,87,901	3,653	1,422	13,405	12,818	912	5,291	20,50,862	Dhule
9	नंदुरबार	15,21,618	96,182	8,467	685	4,969	6,191	2,907	7,276	16,48,295	Nandurbar
10	जळगाव	34,57,615	5,60,261	7,091	3,091	1,43,865	27,404	9,662	20,928	42,29,917	Jalgaon
11	अहमदनगर	41,07,143	3,20,743	22,766	5,431	33,898	38,718	1,408	13,052	45,43,159	Ahmednagar
12	पुणे	80,90,254	6,73,704	1,34,192	27,090	3,40,404	1,27,786	9,873	26,105	94,29,408	Pune
13	सातारा	26,91,952	1,46,970	4,408	1,182	1,41,315	12,810	676	4,428	30,03,741	Satara
14	सांगली	24,40,312	2,39,607	9,098	1,260	38,210	87,453	769	5,434	28,22,143	Sangli
15	सोलापूर	37,95,424	4,41,254	9,882	1,279	35,497	28,134	568	5,718	43,17,756	Solapur
16	कोल्हापूर	33,79,906	2,86,558	15,573	1,570	29,766	1,54,882	1,274	6,472	38,76,001	Kolhapur
17	औरंगाबाद	25,45,438	7,86,677	15,991	5,142	3,09,093	30,981	1,005	6,955	37,01,282	Aurangabad
18	जालना	15,04,641	2,74,221	12,542	1,629	1,52,540	9,619	336	3,518	19,59,046	Jalna

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 1.12-contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(2)
19	परभणी	13,28,385	3,06,364	2,081	1,371	1,87,899	6,238	262	3,486	18,36,086	Parbhani
20	हिंगोली	8,63,199	1,27,552	992	643	1,76,679	5,278	103	2,899	11,77,345	Hingoli
21	बीड	21,74,672	3,20,395	2,097	824	68,482	8,719	399	9,461	25,85,049	Beed
22	नांदेड	25,01,741	4,71,951	3,902	13,540	3,54,189	5,049	1,273	9,647	33,61,292	Nanded
23	उस्मानाबाद	14,37,623	1,78,925	942	340	28,216	4,530	195	6,805	16,57,576	Osmanabad
24	लातूर	20,06,984	3,67,664	2,387	935	66,535	6,387	310	2,994	24,54,196	Latur
25	बुलढाणा	18,45,424	3,54,236	3,531	1,668	3,64,229	12,242	522	4,406	25,86,258	Buldhana
26	अकोला	11,07,809	3,57,253	4,483	1,504	3,28,033	10,205	389	4,230	18,13,906	Akola
27	वाशिम	8,59,949	1,42,672	1,707	518	1,79,330	8,476	381	4,127	11,97,160	Washim
28	अमरावती	20,55,177	4,21,410	7,223	2,242	3,83,891	11,360	3,288	3,854	28,88,445	Amravati
29	यवतमाळ	22,51,401	2,39,236	4,567	1,596	2,49,874	11,422	3,745	10,507	27,72,348	Yavatmal
30	वर्धा	10,57,096	53,854	2,696	2,147	1,75,417	5,663	2,254	1,647	13,00,774	Wardha
31	नागपूर	34,92,202	3,90,974	34,667	20,469	6,68,050	24,528	12,181	10,499	46,53,570	Nagpur
32	भंडारा	10,09,352	26,502	2,145	831	1,54,458	1,017	3,555	2,474	12,00,334	Bhandara
33	गोंदिया	11,53,861	26,157	1,827	2,160	1,25,282	1,568	5,080	6,572	13,22,507	Gondia
34	चंद्रपूर	17,80,085	92,297	10,701	5,251	2,86,734	3,861	23,188	2,190	22,04,307	Chandrapur
35	गडचिरोली	9,27,411	21,063	3,872	681	82,695	454	30,047	6,719	10,72,942	Gadchiroli
	महाराष्ट्र	**8,97,03,057**	**1,29,71,152**	**10,80,073**	**2,23,247**	**65,31,200**	**14,00,349**	**1,78,965**	**2,86,290**	**11,23,74,333**	**Maharashtra**

आधार : भारतीय जनगणना, २०११

Source : Population Census of India, 2011

1. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या / AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.13

राज्य व केंद्रशासित प्रदेशनिहाय लोकसंख्येची ठळक वैशिष्टये / State and Union Territorywise salient features of Population

(जनगणना, २०११ / Population Census, 2011)

अनु.क्र. Sr. No.	राज्य / केंद्रशासित प्रदेश	क्षेत्रफळ चौ.कि.मी. Area (Sq. Kms.)	लोकसंख्या Population		लोकसंख्येतील बदल Variation in Population	शेकडा बदल Percentage Variations	दर हजार पुरुषांमागे स्त्रिया Female per 1,000 males	दर चौरस कि.मी.मागे लोकसंख्या Population per Sq. Km.	नागरी लोकसंख्येचे शेकडा प्रमाण Percentage of Urban Population	साक्षरतेचे शेकडा प्रमाण Literacy Percentage	अनुसूचित जाती / जमातीच एकूण लोकसंख्येशी शेकडा प्रमाण Percentage of SC/ST to Total Population	State / Union Territories
			2011	2001	2011-2001	2011-2001						
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
1	आंध्रप्रदेश	2,75,045	8,45,80,777	7,62,10,007	83,70,770	10.98	993	308	33.36	67.02	23.41	Andhra Pradesh
2	आसाम	78,438	3,12,05,576	2,66,55,528	45,50,048	17.07	958	398	14.10	72.19	19.6	Assam
3	अरुणाचल प्रदेश	83,743	13,83,727	10,97,968	2,85,759	26.03	938	17	22.94	65.38	68.79	Arunachal Pradesh
4	बिहार	94,163	10,40,99,452	8,29,98,509	2,11,00,943	25.42	918	1106	11.29	61.8	17.2	Bihar
5	छत्तीसगड	1,35,191	2,55,45,198	2,08,33,803	47,11,395	22.61	991	189	23.24	70.28	43.44	Chhattisgarh
6	गुजरात	1,96,024	6,04,39,692	5,06,71,017	97,68,675	19.28	919	308	42.60	78.03	21.5	Gujarat
7	गोवा	3,702	14,58,545	13,47,668	1,10,877	8.23	973	394	62.17	88.7	11.98	Goa
8	हरियाणा	44,212	2,53,51,462	2,11,44,564	42,06,898	19.9	879	573	34.88	75.55	20.17	Haryana
9	हिमाचल प्रदेश	55,673	68,64,602	60,77,900	7,86,702	12.94	972	123	10.03	82.8	30.9	Himachal Pradesh
10	जम्मू व काश्मीर	2,22,236	1,25,41,302	1,01,43,700	23,97,602	23.64	889	56	27.38	67.16	19.28	Jammu & Kashmir
11	झारखंड	79,714	3,29,88,134	2,69,45,829	60,42,305	22.42	948	414	24.05	66.41	38.29	Jharkhand
12	कर्नाटक	1,91,791	6,10,95,297	5,28,50,562	82,44,735	15.6	973	319	38.67	75.36	24.1	Karnataka
13	केरळ	38,863	3,34,06,061	3,18,41,374	15,64,687	4.91	1084	860	47.70	94	10.55	Kerala
14	मध्यप्रदेश	3,08,245	7,26,26,809	6,03,48,023	1,22,78,786	20.35	931	236	27.63	69.32	36.71	Madhya Pradesh
15	**महाराष्ट्र राज्य**	**3,07,713**	**11,23,74,333**	**9,68,78,627**	**1,54,95,706**	**15.99**	**929**	**365**	**45.22**	**82.34**	**21.17**	**Maharashtra State**

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 1.13-contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
16	मणिपूर	22,327	25,70,390	21,66,788	4,03,602	18.63	992	115	32.45	79.21	38.9	Manipur
17	मेघालय	22,429	29,66,889	23,18,822	6,48,067	27.95	989	132	20.07	74.43	86.73	Meghalaya
18	मिझोराम	21,081	10,97,206	8,88,573	2,08,633	23.48	976	52	52.11	91.33	94.54	Mizoram
19	नागालँड	16,579	19,78,502	19,90,036	-11,534	-0.58	931	119	28.86	79.55	86.48	Nagaland
20	ओरिसा	1,55,707	4,19,74,218	3,68,04,660	51,69,558	14.05	979	270	16.69	72.87	39.98	Orissa
21	पंजाब	50,362	2,77,43,338	2,43,58,999	33,84,339	13.89	895	551	37.48	75.84	31.94	Punjab
22	राजस्थान	3,42,239	6,85,48,437	5,65,07,188	1,20,41,249	21.31	928	200	24.87	66.11	31.31	Rajasthan
23	सिक्कीम	7,096	6,10,577	5,40,851	69,726	12.89	890	86	25.15	81.42	38.43	Sikkim
24	तामीळनाडू	1,30,058	7,21,47,030	6,24,05,679	97,41,351	15.61	996	555	48.40	80.09	21.11	Tamil Nadu
25	त्रिपूरा	10,486	36,73,917	31,99,203	4,74,714	14.84	960	350	26.17	87.22	49.59	Tripura
26	उत्तर प्रदेश	2,40,928	19,98,12,341	16,61,97,921	3,36,14,420	20.23	912	829	22.27	67.68	21.27	Uttar Pradesh
27	उत्तराखंड	53,483	1,00,86,292	84,89,349	15,96,943	18.81	963	189	30.23	78.82	21.66	Uttaranchal
28	पश्चिम बंगाल	88,752	9,12,76,115	8,01,76,197	1,10,99,918	13.84	950	1028	31.87	76.26	29.32	West Bengal
29	अन्दमान व निकोबार बेटे	8,249	3,80,581	3,56,152	24,429	6.86	876	46	37.70	86.63	7.5	Andaman & Nicobar Islands
30	चंदिगड	114	10,55,450	9,00,635	1,54,815	17.19	818	9258	97.25	86.05	18.86	Chandigarh
31	दादर व नगरहवेली	491	3,43,709	2,20,490	1,23,219	55.88	774	700	46.72	76.24	53.75	Dadra & Nagar Haveli
32	दिल्ली	1,483	1,67,87,941	1,35,50,507	29,37,434	21.21	868	11320	97.50	86.21	16.75	Delhi
33	लक्षदिप	32	64,473	60,650	3,823	6.3	946	2015	78.07	91.85	94.8	Lakshadweep
34	पांडेचेरी	479	12,47,953	9,74,345	2,73,608	28.08	1037	2605	68.33	85.85	15.73	Pondicherry
35	दिव आणि दमन	112	2,43,247	1,58,204	85,043	53.76	618	2172	75.17	87.1	8.83	Diu & Daman
	भारत	**32,87,240**	**1,21,05,69,573**	**1,02,83,10,328**	**18,19,59,245**	**17.69**	**943**	**368**	**31.15**	**72.99**	**25.25**	**India**

आधार : भारतीय जनगणना, २०११

Source : Population Census of India, 2011

1. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या / AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.14

दि.१ मार्च रोजीची जिल्हावार प्रक्षेपित लोकसंख्या (२००२-२०११) / Districtwise projected Population as on 1st March (2002-2011)

('०००/ '000)

अनु.क्र. Sr.No.	जिल्हा	लोकसंख्या Population 2001 जनगणना / Census	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(2)
1	मुंबई शहर	3,338	3,421	3,504	3,589	3,674	3,760	3,846	3,934	4,022	4,111	4,202	Mumbai City
2	मुंबई उपनगर	8,640	8,856	9,070	9,289	9,509	9,731	9,957	10,183	10,412	10,642	10,876	Mumbai Suburban
3	ठाणे	8,132	8,298	8,461	8,627	8,792	8,958	9,125	9,292	9,459	9,627	9,795	Thane
4	रायगड	2,208	2,235	2,261	2,287	2,312	2,336	2,360	2,383	2,406	2,428	2,449	Raigad
5	रत्नागिरी	1,697	1,714	1,730	1,746	1,761	1,776	1,790	1,803	1,815	1,827	1,839	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	869	877	885	893	901	908	915	921	927	933	938	Sindhudurg
7	नाशिक	4,994	5,068	5,139	5,210	5,280	5,349	5,418	5,486	5,552	5,617	5,682	Nashik
8	धुळे	1,708	1,730	1,750	1,771	1,791	1,810	1,829	1,848	1,866	1,883	1,901	Dhule
9	नंदुरबार	1,312	1,326	1,339	1,353	1,365	1,378	1,389	1,401	1,412	1,422	1,432	Nandurbar
10	जळगाव	3,683	3,731	3,777	3,823	3,867	3,911	3,954	3,996	4,037	4,077	4,116	Jalgaon
11	अहमदनगर	4,041	4,088	4,132	4,176	4,218	4,260	4,300	4,339	4,376	4,412	4,447	Ahmednagar
12	पुणे	7,233	7,363	7,489	7,618	7,746	7,873	8,001	8,127	8,253	8,379	8,505	Pune
13	सातारा	2,809	2,839	2,867	2,895	2,921	2,947	2,972	2,995	3,018	3,039	3,060	Satara
14	सांगली	2,584	2,616	2,646	2,676	2,706	2,734	2,762	2,790	2,816	2,842	2,867	Sangli
15	सोलापूर	3,850	3,902	3,952	4,002	4,051	4,100	4,147	4,194	4,239	4,283	4,327	Solapur
16	कोल्हापूर	3,523	3,570	3,615	3,659	3,703	3,746	3,788	3,829	3,869	3,908	3,946	Kolhapur
17	औरंगाबाद	2,897	2,939	2,980	3,021	3,061	3,100	3,139	3,178	3,215	3,252	3,289	Aurangabad

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 1.14-contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(2)
18	जालना	1,613	1,632	1,649	1,666	1,683	1,699	1,715	1,730	1,745	1,759	1,773	Jalna
19	परभणी	1,528	1,549	1,568	1,588	1,608	1,627	1,646	1,664	1,682	1,700	1,717	Parbhani
20	हिंगोली	987	998	1,008	1,018	1,028	1,037	1,046	1,054	1,063	1,070	1,078	Hingoli
21	बीड	2,161	2,186	2,209	2,231	2,253	2,275	2,295	2,315	2,334	2,352	2,370	Beed
22	नांदेड	2,876	2,912	2,945	2,979	3,011	3,043	3,074	3,104	3,133	3,161	3,189	Nanded
23	उस्मानाबाद	1,487	1,503	1,518	1,533	1,548	1,562	1,575	1,588	1,600	1,612	1,624	Osmanabad
24	लातूर	2,080	2,106	2,130	2,154	2,177	2,200	2,222	2,244	2,265	2,285	2,305	Latur
25	बुलढाणा	2,232	2,259	2,284	2,309	2,333	2,356	2,379	2,401	2,422	2,443	2,463	Buldhana
26	अकोला	1,630	1,654	1,677	1,701	1,723	1,746	1,768	1,790	1,812	1,833	1,854	Akola
27	वाशिम	1,020	1,032	1,042	1,053	1,063	1,073	1,083	1,092	1,101	1,110	1,118	Washim
28	अमरावती	2,607	2,644	2,679	2,714	2,749	2,783	2,816	2,849	2,882	2,913	2,945	Amravati
29	यवतमाळ	2,458	2,486	2,513	2,539	2,564	2,589	2,613	2,635	2,657	2,679	2,699	Yavatmal
30	वर्धा	1,237	1,252	1,267	1,282	1,297	1,311	1,325	1,338	1,351	1,364	1,377	Wardha
31	नागपूर	4,068	4,145	4,221	4,298	4,374	4,450	4,527	4,604	4,680	4,756	4,833	Nagpur
32	भंडारा	1,136	1,149	1,160	1,172	1,183	1,193	1,204	1,213	1,223	1,232	1,240	Bhandara
33	गोंदिया	1,201	1,213	1,225	1,236	1,247	1,257	1,267	1,277	1,286	1,294	1,303	Gondia
34	चंद्रपूर	2,071	2,099	2,126	2,154	2,180	2,206	2,232	2,257	2,282	2,306	2,329	Chandrapur
35	गडचिरोली	970	980	988	996	1,004	1,012	1,019	1,025	1,032	1,038	1,043	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**93,879**	**98,369**	**99,806**	**1,01,259**	**1,02,682**	**1,04,094**	**1,05,497**	**1,06,881**	**1,08,243**	**1,09,591**	**1,10,930**	**Maharashtra State**

टिप : आकडे संक्षिप्तात असल्यामुळे बेरजा जुळणार नाहित / Note : Total may not tally due to rounding.

आधार : अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई / Source : Directorate of Economics & Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai

1. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या / AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.15

लोकसंख्येतील साक्षरतेचे प्रमाण/ Literacy rate of Population

(जनगणना, २०११/ Population Census, 2011)

अ.क्र. Sr.No.	जिल्हे	साक्षर लोकसंख्या Literate population									साक्षर लोकसंख्येची एकूण लोकसंख्येशी टक्केवारी Literate population as % to above 0-6 age group			Districts
		ग्रामीण / Rural			नागरी / Urban			एकूण / Total						
		एकूण Total	पुरूष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरूष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरूष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरूष Males	स्त्रिया Females	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
1	मुंबई शहर	0	0	0	25,09,022	14,10,680	10,98,342	25,09,022	14,10,680	10,98,342	89.21	91.48	86.45	Mumbai City
2	मुंबई उपनगर	0	0	0	75,75,485	42,23,029	33,52,456	75,75,485	42,23,029	33,52,456	89.91	92.92	86.37	Mumbai Suburban
3	ठाणे	15,39,885	8,83,410	6,56,475	66,87,276	37,07,986	29,79,290	82,27,161	45,91,396	36,35,765	84.53	88.72	79.77	Thane
4	रायगड	11,62,891	6,39,701	5,23,190	7,77,103	4,19,991	3,57,112	19,39,994	10,59,692	8,80,302	83.14	89.13	76.92	Raigad
5	रत्नागिरी	9,79,357	5,07,199	4,72,158	2,20,035	1,11,813	1,08,222	11,99,392	6,19,012	5,80,380	82.18	90.93	74.53	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	5,76,273	3,02,111	2,74,162	89,794	46,178	43,616	6,66,067	3,48,289	3,17,778	85.56	91.58	79.81	Sindhudurg
7	नाशिक	23,26,432	13,06,464	10,19,968	20,18,934	10,91,074	9,27,860	43,45,366	23,97,538	19,47,828	82.31	88.17	76.08	Nashik
8	धुळे	8,57,440	4,89,478	3,67,962	4,36,476	2,33,910	2,02,566	12,93,916	7,23,388	5,70,528	72.8	79.5	65.77	Dhule
9	नंदुरबार	6,96,260	3,95,314	3,00,946	2,10,249	1,16,785	93,464	9,06,509	5,12,099	3,94,410	64.38	72.17	56.47	Nandurbar
10	जळगाव	18,77,562	10,80,250	7,97,312	10,14,320	5,48,973	4,65,347	28,91,882	16,29,223	12,62,659	78.2	85.36	70.56	Jalgaon
11	अहमदनगर	24,45,147	13,92,891	10,52,256	7,06,743	3,80,464	3,26,279	31,51,890	17,73,355	13,78,535	79.05	86.82	70.89	Ahmednagar
12	पुणे	26,22,222	14,72,191	11,50,031	45,49,501	24,68,019	20,81,482	71,71,723	39,40,210	32,31,513	86.15	90.84	81.05	Pune
13	सातारा	17,70,750	9,60,799	8,09,951	4,54,944	2,40,235	2,14,709	22,25,694	12,01,034	10,24,660	82.87	89.42	76.31	Satara
14	सांगली	14,95,094	8,27,806	6,67,288	5,54,373	2,93,744	2,60,629	20,49,467	11,21,550	9,27,917	81.48	88.22	74.59	Sangli
15	सोलापूर	18,82,788	10,91,085	7,91,703	10,27,888	5,60,181	4,67,707	29,10,676	16,51,266	12,59,410	77.02	85.03	68.55	Solapur

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 1.15-contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
16	कोल्हापूर	18,53,869	10,39,715	8,14,154	9,71,976	5,20,045	4,51,931	28,25,845	15,59,760	12,66,085	81.51	88.57	74.22	Kolhapur
17	औरंगाबाद	12,93,330	7,68,411	5,24,919	12,10,507	6,62,525	5,47,982	25,03,837	14,30,936	10,72,901	79.02	87.37	70.08	Aurangabad
18	जालना	9,31,514	5,54,670	3,76,844	2,64,009	1,44,758	1,19,251	11,95,523	6,99,428	4,96,095	71.52	81.53	60.95	Jalna
19	परभणी	7,63,448	4,50,696	3,12,752	3,94,366	2,15,595	1,78,771	11,57,814	6,66,291	4,91,523	73.34	82.64	63.63	Parbhani
20	हिंगोली	6,58,152	3,78,697	2,79,455	1,32,591	71,854	60,737	7,90,743	4,50,551	3,40,192	78.17	86.94	68.95	Hingoli
21	बीड	13,35,589	7,77,837	5,57,752	3,82,918	2,09,348	1,73,570	17,18,507	9,87,185	7,31,322	76.99	85.55	67.82	Beed
22	नांदेड	15,29,317	8,92,050	6,37,267	6,60,108	3,63,172	2,96,936	21,89,425	12,55,222	9,34,203	75.45	84.27	66.15	Nanded
23	उस्मानाबाद	9,26,022	5,28,743	3,97,279	2,11,788	1,15,561	96,227	11,37,810	6,44,304	4,93,506	78.44	85.84	70.51	Osmanabad
24	लातूर	11,94,845	6,83,249	5,11,596	4,55,827	2,49,183	2,06,644	16,50,672	9,32,432	7,18,240	77.26	84.39	69.63	Latur
25	बुलढाणा	14,50,758	8,18,571	6,32,187	4,86,539	2,56,299	2,30,240	18,79,874	10,48,892	8,30,982	83.4	90.54	75.84	Buldhana
26	अकोला	8,29,355	4,53,144	3,76,211	8,51,180	4,45,439	4,05,741	14,11,281	7,58,977	6,52,304	88.05	92.34	83.54	Akola
27	वाशिम	7,06,756	4,00,484	3,06,272	1,63,161	87,219	75,942	8,69,917	4,87,703	3,82,214	83.25	90.55	75.48	Washim
28	अमरावती	14,00,695	7,61,665	6,39,030	5,81,926	3,05,833	2,76,093	22,51,875	12,07,104	10,44,771	87.38	91.46	83.1	Amravati
29	यवतमाळ	15,36,035	8,59,681	6,76,354	4,29,116	2,30,321	1,98,795	20,22,574	11,15,980	9,06,594	82.82	89.41	75.93	Yavatmal
30	वर्धा	6,65,082	3,65,198	2,99,884	3,54,376	1,87,419	1,66,957	10,19,458	5,52,617	4,66,841	86.99	91.92	81.81	Wardha
31	नागपूर	10,72,979	5,89,827	4,83,152	26,00,829	13,69,393	12,31,436	36,73,808	19,59,220	17,14,588	88.39	92.09	84.51	Nagpur
32	भंडारा	7,08,328	3,88,442	3,19,886	1,91,532	1,00,267	91,265	8,99,860	4,88,709	4,11,151	83.76	90.35	77.08	Bhandara
33	गोंदिया	8,18,421	4,45,490	3,72,931	1,85,822	97,347	88,475	10,04,243	5,42,837	4,61,406	84.95	92.04	77.89	Gondiya
34	चंद्रपूर	9,62,394	5,41,613	4,20,781	6,16,221	3,30,952	2,85,269	15,78,615	8,72,565	7,06,050	80.01	86.79	72.97	Chandrapur
35	गडचिरोली	6,13,771	3,44,593	2,69,178	94,594	50,517	44,077	7,08,365	3,95,110	3,13,255	74.36	82.31	66.27	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**4,14,82,761**	**2,33,91,475**	**1,80,91,286**	**4,00,71,529**	**2,18,66,109**	**1,82,05,420**	**8,15,54,290**	**4,52,57,584**	**3,62,96,706**	**82.34**	**88.38**	**75.87**	**Maharashtra State**

आधार : भारतीय जनगणना, २०११

Source : Population Census of India, 2011

1. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या / AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.16

अनुसूचित जातींच्या लोकसंख्येतील साक्षरतेचे प्रमाण / Literacy rate of Scheduled Castes

(जनगणना, २०११/ Population Census, 2011)

अनु. क्र.	जिल्हे	साक्षर लोकसंख्या / Literate population									साक्षर लोकसंख्येची एकूण लोकसंख्येशी टक्केवारी Literate population as percentage to total population			Districts
		ग्रामीण / Rural			नागरी / Urban			एकूण / Total						
Sr. No.		एकूण Total	पुरूष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरूष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरूष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरूष Males	स्त्रिया Females	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
1	मुंबई शहर	0	0	0	1,74,664	94,080	80,584	1,74,664	94,080	80,584	87.48	93.11	81.71	Mumbai City
2	मुंबई उपनगर	0	0	0	4,43,479	2,43,862	1,99,617	4,43,479	2,43,862	1,99,617	85.32	91.35	78.95	Mumbai Suburban
3	ठाणे	62,165	34,750	27,415	4,84,411	2,65,730	2,18,681	5,46,576	3,00,480	2,46,096	84.73	90.03	79.05	Thane
4	रायगड	47,302	25,389	21,913	56,206	29,871	26,335	1,03,508	55,260	48,248	86.31	91.75	80.83	Raigad
5	रत्नागिरी	42,335	22,299	20,036	7,866	4,099	3,767	50,201	26,398	23,803	82.53	91.61	74.35	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	35,425	18,727	16,698	5,670	2,925	2,745	41,095	21,652	19,443	80.72	88.87	73.24	Sindhudurg
7	नाशिक	1,60,187	89,939	70,248	2,38,085	1,29,827	1,08,258	3,98,272	2,19,766	1,78,506	82.55	89.83	75.06	Nashik
8	धुळे	51,275	29,954	21,321	33,009	17,879	15,130	84,284	47,833	36,451	75.40	84.35	66.18	Dhule
9	नंदुरबार	19,613	11,442	8,171	12,752	6,935	5,817	32,365	18,377	13,988	76.91	86.70	66.98	Nandurbar
10	जळगाव	1,64,711	97,544	67,167	85,891	47,431	38,460	2,50,602	1,44,975	1,05,627	73.71	83.54	63.46	Jalgaon
11	अहमदनगर	2,88,399	1,64,741	1,23,658	93,395	50,772	42,623	3,81,794	2,15,513	1,66,281	76.52	85.30	67.51	Ahmednagar
12	पुणे	2,46,839	1,38,396	1,08,443	5,92,330	3,21,914	2,70,416	8,39,169	4,60,310	3,78,859	81.59	87.87	75.06	Pune
13	सातारा	1,71,803	94,687	77,116	56,501	30,241	26,260	2,28,304	1,24,928	1,03,376	79.46	87.22	71.75	Satara
14	सांगली	1,71,500	95,830	75,670	72,461	38,697	33,764	2,43,961	1,34,527	1,09,434	78.00	86.21	69.83	Sangli
15	सोलापूर	2,67,793	1,57,955	1,09,838	1,42,196	79,047	63,149	4,09,989	2,37,002	1,72,987	72.48	82.23	62.35	Solapur
16	कोल्हापूर	2,39,351	1,34,325	1,05,026	1,09,271	58,992	50,279	3,48,622	1,93,317	1,55,305	77.79	86.27	69.31	Kolhapur

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 1.16-contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
17	औरंगाबाद	1,45,391	86,724	58,667	2,04,999	1,14,963	90,036	3,50,390	2,01,687	1,48,703	76.06	85.52	66.15	Aurangabad
18	जालना	1,22,831	73,358	49,473	29,508	16,522	12,986	1,52,339	89,880	62,459	66.20	76.72	55.29	Jalna
19	परभणी	97,170	57,310	39,860	49,659	27,770	21,889	1,46,829	85,080	61,749	69.38	79.15	59.29	Parbhani
20	हिंगोली	1,03,211	59,420	43,791	14,962	8,207	6,755	1,18,173	67,627	50,546	75.46	84.55	65.98	Hingoli
21	बीड	1,67,947	97,127	70,820	51,172	28,297	22,875	2,19,119	1,25,424	93,695	73.02	81.97	63.71	Beed
22	नांदेड	2,85,236	1,66,290	1,18,946	1,18,054	65,785	52,269	4,03,290	2,32,075	1,71,215	73.19	82.19	63.72	Nanded
23	उस्मानाबाद	1,38,119	79,266	58,853	31,900	17,692	14,208	1,70,019	96,958	73,061	73.52	81.61	64.98	Osmanabad
24	लातूर	2,24,695	1,29,221	95,474	75,631	41,881	33,750	3,00,326	1,71,102	1,29,224	72.55	80.25	64.37	Latur
25	बुलढाणा	2,64,068	1,52,126	1,11,942	56,097	30,708	25,389	3,20,165	1,82,834	1,37,331	78.56	87.82	68.90	Buldhana
26	अकोला	1,83,057	1,02,862	80,195	84,310	45,373	38,937	2,67,367	1,48,235	1,19,132	83.19	90.23	75.83	Akola
27	वाशिम	1,39,858	79,626	60,232	21,315	11,490	9,825	1,61,173	91,116	70,057	80.50	88.93	71.65	Washim
28	अमरावती	2,57,941	1,43,467	1,14,474	1,26,629	67,383	59,246	3,84,570	2,10,850	1,73,720	84.57	90.58	78.27	Amravati
29	यवतमाळ	1,78,648	99,854	78,794	61,973	32,901	29,072	2,40,621	1,32,755	1,07,866	82.80	90.06	75.32	Yavatmal
30	वर्धा	87,755	48,731	39,024	60,738	32,330	28,408	1,48,493	81,061	67,432	86.60	92.56	80.38	Wardha
31	नागपूर	1,72,662	94,762	77,900	5,16,596	2,69,776	2,46,820	6,89,258	3,64,538	3,24,720	88.49	92.66	84.23	Nagpur
32	भंडारा	1,17,985	64,637	53,348	37,178	19,267	17,911	1,55,163	83,904	71,259	85.60	92.49	78.70	Bhandara
33	गोंदिया	1,04,787	56,797	47,990	33,009	17,071	15,938	1,37,796	73,868	63,928	87.15	94.21	80.21	Gondiya
34	चंद्रपूर	1,31,870	74,079	57,791	1,26,101	67,768	58,333	2,57,971	1,41,847	1,16,124	82.25	89.14	75.14	Chandrapur
35	गडचिरोली	70,309	39,558	30,751	15,412	8,197	7,215	85,721	47,755	37,966	78.81	86.90	70.54	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**49,62,238**	**28,21,193**	**21,41,045**	**43,23,430**	**23,45,683**	**19,77,747**	**92,85,668**	**51,66,876**	**41,18,792**	**79.66**	**87.18**	**71.89**	**Maharashtra State**

आधार : भारतीय जनगणना, २०११

Source : Population Census of India, 2011

1. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या / AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.17

अनुसूचित जमातींच्या लोकसंख्येतील साक्षरतेचे प्रमाण / Literacy rate of Scheduled Tribes

(जनगणना, २०११ / Population Census, 2011)

अनु.क्र. Sr.No.	जिल्हे	साक्षर लोकसंख्या / Literate population									साक्षर लोकसंख्येची एकूण लोकसंख्येशी टक्केवारी Literate population as percentage to total population			Districts
		ग्रामीण / Rural			नागरी / Urban			एकूण / Total						
		एकूण Total	पुरूष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरूष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरूष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरूष Males	स्त्रिया Females	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
1	मुंबई शहर	0	0	0	18,876	10,723	8,153	18,876	10,723	8,153	83.41	87.86	78.20	Mumbai City
2	मुंबई उपनगर	0	0	0	76,304	42,947	33,357	76,304	42,947	33,357	82.05	87.71	75.75	Mumbai Suburban
3	ठाणे	5,76,208	3,38,624	2,37,584	1,84,913	1,02,030	82,883	7,61,121	4,40,654	3,20,467	58.87	68.52	49.32	Thane
4	रायगड	1,26,918	73,587	53,331	22,692	12,630	10,062	1,49,610	86,217	63,393	57.59	66.04	49.05	Raigad
5	रत्नागिरी	10,211	6,008	4,203	1,208	654	554	11,419	6,662	4,757	65.12	74.27	55.53	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	4,344	2,346	1,998	731	396	335	5,075	2,742	2,333	81.92	86.64	77.00	Sindhudurg
7	नाशिक	7,63,316	4,33,569	3,29,747	1,07,701	60,416	47,285	8,71,017	4,93,985	3,77,032	66.56	74.67	58.26	Nashik
8	धुळे	2,52,046	1,47,893	1,04,153	22,267	12,528	9,739	2,74,313	1,60,421	1,13,892	50.91	59.02	42.65	Dhule
9	नंदुरबार	4,98,794	2,84,392	2,14,402	29,584	16,064	13,520	5,28,378	3,00,456	2,27,922	55.03	63.16	47.04	Nandurbar
10	जळगाव	2,53,972	1,52,506	1,01,466	41,940	23,625	18,315	2,95,912	1,76,131	1,19,781	58.85	68.41	48.82	Jalgaon
11	अहमदनगर	1,83,292	1,07,884	75,408	15,014	8,455	6,559	1,98,306	1,16,339	81,967	62.24	72.43	51.88	Ahmednagar
12	पुणे	1,51,090	86,428	64,662	68,222	37,952	30,270	2,19,312	1,24,380	94,932	73.11	80.90	64.92	Pune
13	सातारा	13,838	7,754	6,084	4,431	2,419	2,012	18,269	10,173	8,096	73.03	79.46	66.29	Satara
14	सांगली	7,994	4,448	3,546	3,936	2,132	1,804	11,930	6,580	5,350	76.16	82.23	69.83	Sangli
15	सोलापूर	27,504	16,502	11,002	19,243	10,740	8,503	46,747	27,242	19,505	70.54	80.35	60.26	Solapur
16	कोल्हापूर	15,528	8,635	6,893	5,748	3,149	2,599	21,276	11,784	9,492	79.99	86.97	72.74	Kolhapur

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 1.17-contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
17	औरंगाबाद	56,297	34,353	21,944	17,941	10,172	7,769	74,238	44,525	29,713	62.84	73.38	51.70	Aurangabad
18	जालना	18,253	11,163	7,090	4,637	2,685	1,952	22,890	13,848	9,042	64.84	75.45	53.35	Jalna
19	परभणी	17,194	10,211	6,983	5,540	3,070	2,470	22,734	13,281	9,453	66.72	77.04	56.14	Parbhani
20	हिंगोली	64,271	37,471	26,800	3,977	2,258	1,719	68,248	39,729	28,519	72.22	81.92	62.00	Hingoli
21	बीड	14,102	8,237	5,865	4,505	2,483	2,022	18,607	10,720	7,887	68.90	77.69	59.72	Beed
22	नांदेड	1,45,784	85,321	60,463	26,875	15,155	11,720	1,72,659	1,00,476	72,183	70.56	80.50	60.22	Nanded
23	उस्मानाबाद	16,663	9,794	6,869	3,924	2,242	1,682	20,587	12,036	8,551	68.25	77.37	58.53	Osmanabad
24	लातूर	29,201	16,772	12,429	6,607	3,732	2,875	35,808	20,504	15,304	72.30	79.92	64.12	Latur
25	बुलढाणा	64,968	37,834	27,134	6,605	3,719	2,886	71,573	41,553	30,020	68.59	77.64	59.07	Buldhana
26	अकोला	57,571	32,470	25,101	11,728	6,319	5,409	69,299	38,789	30,510	79.20	86.52	71.51	Akola
27	वाशिम	49,327	28,446	20,881	2,400	1,325	1,075	51,727	29,771	21,956	74.74	83.85	65.13	Washim
28	अमरावती	2,35,147	1,32,977	1,02,170	26,606	14,634	11,972	2,61,753	1,47,611	1,14,142	75.05	83.08	66.70	Amravati
29	यवतमाळ	3,13,364	1,76,150	1,37,214	30,903	16,503	14,400	3,44,267	1,92,653	1,51,614	76.13	84.06	67.98	Yavatmal
30	वर्धा	86,641	48,582	38,059	18,832	10,137	8,695	1,05,473	58,719	46,754	78.93	85.72	71.79	Wardha
31	नागपूर	1,34,448	75,110	59,338	1,85,694	99,764	85,930	3,20,142	1,74,874	1,45,268	82.24	87.94	76.30	Nagpur
32	भंडारा	55,209	30,555	24,654	7,911	4,183	3,728	63,120	34,738	28,382	79.25	87.46	71.08	Bhandara
33	गोंदिया	1,41,644	78,054	63,590	9,695	5,206	4,489	1,51,339	83,260	68,079	79.04	88.21	70.13	Gondiya
34	चंद्रपूर	2,06,709	1,17,053	89,656	49,654	26,918	22,736	2,56,363	1,43,971	1,12,392	73.77	82.01	65.36	Chandrapur
35	गडचिरोली	2,34,648	1,31,714	1,02,934	13,821	7,335	6,486	2,48,469	1,39,049	1,09,420	68.03	76.33	59.76	Gadchiroli
	महाराष्ट्र	**48,26,496**	**27,72,843**	**20,53,653**	**10,60,665**	**5,84,700**	**4,75,965**	**58,87,161**	**33,57,543**	**25,29,618**	**65.73**	**74.27**	**57.02**	**Maharashtra**

आधार : भारतीय जनगणना, २०११

Source : Population Census of India, 2011

1. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या / AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.18

बिगरशेती व्यवसायातील आणि शेतमजूरांव्यतिरिक्त कामगारांचे (मुख्य व सीमान्त कामगार) मुख्य व्यवसाय गटांनुसार वर्गीकरण /

Occupational classification of persons at work (Main and Marginal workers) other than cultivators and agricultural labourers into main divisions

(जनगणना, २०११/ Population Census, 2011)

अ. क्र.	जिल्हे	ग्रामीण नागरी एकूण	विधायक वरिष्ठ अधिकृत आणि व्यवस्थापक	धंदेवाईक, तंत्र विशारद आणि तत्सम लोक	तंत्रज्ञ आणि सहकारी व्यावसायिक	कारकून	विक्रेते	कुशल शेती व मत्स्यव्यवसाय करणारे	हस्तकला आणि संबंधित उद्योग कामगार	यंत्रचालक	प्राथमिक व्यवसाय	अवर्गीकृत	एकूण	Rural Urban Total	Districts
Sr.No			Legislators, Senior officials, and Managers	Professionals	Technicians and Associate Professionals	Clerks	Service workers and shop market Sales workers	Skilled agricultural and fishery workers	Craft and related trade workers	Plant and machine operators and assemblers	Elementary occupations	Workers not classified by occupations	Total		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(3)	(2)
1	मुंबई शहर	ए	75,155	79,340	86,993	1,21,428	2,64,691	6,209	2,00,690	1,04,190	2,08,044	1,25,448	12,72,188	T	Mumbai City
		ग्रा	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	R	
		ना	75,155	79,340	86,993	1,21,428	2,64,691	6,209	2,00,690	1,04,190	2,08,044	1,25,448	12,72,188	U	
2	मुंबई उपनगर	ए	4,11,066	2,85,663	2,77,205	3,03,934	4,80,665	15,586	5,88,611	3,72,580	6,48,456	3,14,919	36,98,685	T	Mumbai Suburban
		ग्रा	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	R	
		ना	4,11,066	2,85,663	2,77,205	3,03,934	4,80,665	15,586	5,88,611	3,72,580	6,48,456	3,14,919	36,98,685	U	
3	ठाणे	ए	3,68,518	2,39,333	2,76,025	2,95,233	3,65,420	39,152	6,62,732	3,75,730	6,85,829	4,16,717	37,24,689	T	Thane
		ग्रा	27,661	11,476	29,008	19,730	29,009	20,623	93,470	54,052	1,17,493	67,776	4,70,298	R	
		ना	3,40,857	2,27,857	2,47,017	2,75,503	3,36,411	18,529	5,69,262	3,21,678	5,68,336	3,48,941	32,54,391	U	
4	रायगड	ए	46,342	33,990	54,159	48,619	61,506	25,484	86,433	75,662	1,42,394	1,01,359	6,75,948	T	Raigad
		ग्रा	11,850	7,498	21,412	16,664	29,066	20,758	49,866	38,178	80,354	52,588	3,28,234	R	
		ना	34,492	26,492	32,747	31,955	32,440	4,726	36,567	37,484	62,040	48,771	3,47,714	U	
5	रतागिरी	ए	23,372	10,502	26,778	13,656	26,568	20,840	37,778	26,198	41,716	36,196	2,63,604	T	Ratnagiri
		ग्रा	12,624	5,080	17,758	7,476	17,560	17,932	27,288	18,250	29,286	29,112	1,82,366	R	
		ना	10,748	5,422	9,020	6,180	9,008	2,908	10,490	7,948	12,430	7,084	81,238	U	
6	सिंधुदुर्ग	ए	12,186	6,068	13,368	7,854	15,198	9,444	18,110	12,996	23,546	21,248	1,40,018	T	Sindhudurg
		ग्रा	7,352	3,740	9,938	5,186	10,864	7,568	13,896	9,948	18,144	17,820	1,04,456	R	
		ना	4,834	2,328	3,430	2,668	4,334	1,876	4,214	3,048	5,402	3,428	35,562	U	
7	नाशिक	ए	71,652	53,806	86,052	44,137	1,17,336	13,975	2,12,348	1,11,458	2,12,650	1,43,601	10,67,015	T	Nashik
		ग्रा	10,058	6,544	23,068	8,416	26,424	9,174	36,888	22,768	32,552	50,622	2,26,514	R	
		ना	61,594	47,262	62,984	35,721	90,912	4,801	1,75,460	88,690	1,80,098	92,979	8,40,501	U	
8	धुळे	ए	5,540	17,782	18,686	11,836	46,922	5,342	46,120	21,768	36,284	56,572	2,66,852	T	Dhule
		ग्रा	1,222	5,432	7,262	3,124	14,036	4,228	16,036	8,218	9,302	37,304	1,06,164	R	
		ना	4,318	12,350	11,424	8,712	32,886	1,114	30,084	13,550	26,982	19,268	1,60,688	U	

तक्ता क्र./Table No. 1.18 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(3)	(2)
9	नंदुरबार	ए	2,646	8,263	11,601	4,895	25,907	3,097	20,714	10,317	16,015	38,723	1,42,178	T	Nandurbar
		ग्रा	798	3,001	6,441	1,929	8,231	2,337	8,200	4,621	5,539	25,511	66,608	R	
		ना	1,848	5,262	5,160	2,966	17,676	760	12,514	5,696	10,476	13,212	75,570	U	
10	जळगाव	ए	22,152	23,291	44,200	26,606	74,989	7,184	74,522	50,604	117,287	1,01,990	5,42,825	T	Jalgaon
		ग्रा	4,854	6,110	17,046	6,668	21,410	4,910	25,346	15,952	30,920	51,942	1,85,158	R	
		ना	17,298	17,181	27,154	19,938	53,579	2,274	49,176	34,652	86,367	50,048	3,57,667	U	
11	अहमदनगर	ए	37,413	30,191	58,659	33,608	72,099	16,575	96,257	59,070	98,951	1,28,950	6,31,773	T	Ahmednagar
		ग्रा	15,127	14,480	36,620	15,988	34,081	14,856	54,707	35,125	44,050	84,831	3,49,865	R	
		ना	22,286	15,711	22,039	17,620	38,018	1,719	41,550	23,945	54,901	44,119	2,81,908	U	
12	पुणे	ए	245,128	2,56,395	2,07,190	1,85,374	2,70,059	31,572	3,58,625	2,98,686	5,66,331	3,31,478	27,50,838	T	Pune
		ग्रा	27,885	22,218	42,805	30,469	49,040	21,456	86,102	74,808	1,24,171	97,928	5,76,882	R	
		ना	217,243	2,34,177	1,64,385	1,54,905	2,21,019	10,116	2,72,523	2,23,878	4,42,160	2,33,550	21,73,95,6	U	
13	सातारा	ए	29,918	22,544	44,214	28,412	51,526	16,084	70,828	55,676	72,396	79,858	4,71,456	T	Satara
		ग्रा	13,664	10,188	27,266	15,210	28,632	13,822	46,594	40,656	41,528	59,772	2,97,332	R	
		ना	16,254	12,356	16,948	13,202	22,894	2,262	24,234	15,020	30,868	20,086	1,74,124	U	
14	सांगली	ए	28,438	22,352	38,744	27,850	50,082	15,402	71,768	47,052	59,306	82,534	4,43,528	T	Sangli
		ग्रा	12,058	9,442	23,316	13,412	23,062	13,924	34,330	27,730	20,904	53,844	2,32,022	R	
		ना	16,380	12,910	15,428	14,438	27,020	1,478	37,438	19,322	38,402	28,690	2,11,506	U	
15	सोलापूर	ए	43,460	29,864	59,122	33,061	84,781	11,552	1,61,092	85,717	103,483	89,595	7,01,727	T	Solapur
		ग्रा	11,234	9,234	27,242	10,408	25,350	9,070	40,848	33,478	23,940	46,388	2,37,192	R	
		ना	32,226	20,630	31,880	22,653	59,431	2,482	1,20,244	52,239	79,543	43,207	4,64,535	U	
16	कोल्हापूर	ए	51,090	42,911	59,691	50,247	80,178	21,441	1,73,280	90,675	1,00,820	1,06,204	7,76,537	T	Kolhapur
		ग्रा	15,994	14,892	31,916	22,824	34,717	19,208	72,645	45,427	43,747	65,576	3,66,946	R	
		ना	35,096	28,019	27,775	27,423	45,461	2,233	1,00,635	45,248	57,073	40,628	4,09,591	U	
17	औरंगाबाद	ए	44,464	35,582	53,162	29,935	76,272	6,275	81,381	71,109	1,52,264	72,648	6,23,092	T	Aurangabad
		ग्रा	6,398	4,274	12,524	3,956	16,166	3,988	21,744	17,122	24,882	22,796	1,33,850	R	
		ना	38,066	31,308	40,638	25,979	60,106	2,287	59,637	53,987	1,27,382	49,852	4,89,242	U	
18	जालना	ए	21,930	7,528	17,334	7,528	21,420	3,824	31,336	17,870	37,744	44,422	2,10,936	T	Jalna
		ग्रा	8,906	2,902	8,866	2,348	8,474	2,920	15,006	8,496	12,122	26,630	96,670	R	
		ना	13,024	4,626	8,468	5,180	12,946	904	16,330	9,374	25,622	17,792	1,14,266	U	
19	परभणी	ए	22,079	10,096	18,684	9,294	23,524	3,033	29,941	16,923	37,462	39,861	2,10,897	T	Parbhani
		ग्रा	4,825	2,504	7,096	2,292	6,098	2,073	9,641	6,871	5,372	17,723	64,495	R	
		ना	17,254	7,592	11,588	7,002	17,426	960	20,300	10,052	32,090	22,138	1,46,402	U	
20	हिंगोली	ए	9,931	3,738	9,826	3,690	11,344	991	15,270	7,284	14,345	23,614	1,00,033	T	Hingoli
		ग्रा	4,483	1,964	6,064	1,698	5,118	809	8,592	4,418	5,679	15,746	54,571	R	
		ना	5,448	1,774	3,762	1,992	6,226	182	6,678	2,866	8,666	7,868	45,462	U	

तक्ता क्र./Table No. 1.18 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(3)	(2)
21	बीड	ए	26,442	13,724	30,774	12,002	28,142	4,730	39,150	27,838	37,194	55,548	2,75,544	T	Beed
		ग्रा	10,014	5,578	18,428	4,822	12,658	3,872	19,904	16,110	11,222	28,644	1,31,252	R	
		ना	16,428	8,146	12,346	7,180	15,484	858	19,246	11,728	25,972	26,904	1,44,292	U	
23	उस्मानाबाद	ए	13,732	8,610	17,732	8,176	16,882	2,750	22,414	19,242	20,090	47,992	1,77,620	T	Osmanabad
		ग्रा	5,868	4,042	11,494	4,016	8,704	2,332	13,838	13,810	9,406	32,752	1,06,262	R	
		ना	7,864	4,568	6,238	4,160	8,178	418	8,576	5,432	10,684	15,240	71,358	U	
24	लातूर	ए	31,728	17,226	33,442	14,022	30,282	1,970	39,836	27,004	46,962	55,924	2,98,396	T	Latur
		ग्रा	10,722	6,128	18,662	4,850	12,786	1,444	17,926	15,040	11,236	31,620	1,30,414	R	
		ना	21,006	11,098	14,780	9,172	17,496	526	21,910	11,964	35,726	24,304	1,67,982	U	
25	बुलढाणा	ए	6,341	10,922	26,709	11,560	43,364	4,481	32,387	17,562	34,914	42,847	2,31,087	T	Buldhana
		ग्रा	2,121	4,134	14,389	4,798	15,316	3,435	15,093	8,150	10,336	24,639	1,02,411	R	
		ना	4,220	6,788	12,320	6,762	28,048	1,046	17,294	9,412	24,578	18,208	1,28,676	U	
26	अकोला	ए	7,679	13,532	24,056	12,770	50,277	2,147	38,919	21,651	43,150	36,303	2,50,484	T	Akola
		ग्रा	1,203	2,502	7,424	2,898	9,551	949	7,941	5,293	5,800	13,455	57,016	R	
		ना	6,476	11,030	16,632	9,872	40,726	1,198	30,978	16,358	37,350	22,848	1,93,468	U	
27	वाशिम	ए	1,715	5,763	9,561	4,007	18,107	972	12,590	6,875	12,315	21,992	93,897	T	Washim
		ग्रा	799	3,151	5,901	2,025	7,041	698	5,592	3,233	3,683	14,534	46,657	R	
		ना	916	2,612	3,660	1,982	11,066	274	6,998	3,642	8,632	7,458	47,240	U	
28	अमरावती	ए	11,091	23,438	35,215	20,212	72,450	7,079	56,064	29,295	62,506	52,023	3,69,373	T	Amravati
		ग्रा	2,063	5,684	12,640	4,506	16,487	4,899	14,063	8,387	10,397	23,145	1,02,271	R	
		ना	9,028	17,754	22,575	15,706	55,963	2,180	42,001	20,908	52,109	28,878	2,67,102	U	
29	यवतमाळ	ए	29,964	12,328	29,464	13,729	31,938	5,725	42,593	24,025	43,681	50,125	2,83,572	T	Yavatmal
		ग्रा	9,922	3,264	13,046	4,467	11,262	4,141	19,325	10,469	14,137	28,941	1,18,974	R	
		ना	20,042	9,064	16,418	9,262	20,676	1,584	23,268	13,556	29,544	21,184	1,64,598	U	
30	वर्धा	ए	5,196	12,844	17,238	10,534	33,824	3,730	31,334	17,314	36,640	25,570	1,94,224	T	Wardha
		ग्रा	1,256	3,466	6,500	2,826	10,712	2,874	14,006	7,240	10,716	11,900	71,496	R	
		ना	3,940	9,378	10,738	7,708	23,112	856	17,328	10,074	25,924	13,670	1,22,728	U	
31	नागपूर	ए	97,665	71,507	98,193	73,918	155,866	12,647	1,89,303	1,35,293	2,83,437	1,20,601	1,238,430	T	Nagpur
		ग्रा	8,178	4,484	12,854	6,044	16,268	6,638	34,740	23,284	39,652	21,508	1,73,650	R	
		ना	89,487	67,023	85,339	67,874	139,598	6,009	1,54,563	1,12,009	2,43,785	99,093	10,64,780	U	
32	भंडारा	ए	4,182	9,152	14,012	7,558	25,634	5,218	29,108	10,562	29,736	26,364	1,61,526	T	Bhandara
		ग्रा	1,608	3,620	7,384	3,206	11,984	4,156	19,690	5,206	18,024	18,844	93,722	R	
		ना	2,574	5,532	6,628	4,352	13,650	1,062	9,418	5,356	11,712	7,520	67,804	U	

तक्ता क्र./Table No. 1.18 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(3)	(2)
33	गोंदिया	ए	4,026	8,878	14,760	6,106	29,504	4,880	46,440	12,026	38,022	33,524	1,98,166	T	Gondiya
		ग्रा	1,700	3,868	8,968	2,476	14,458	4,146	35,522	6,464	24,818	23,774	1,26,194	R	
		ना	2,326	5,010	5,792	3,630	15,046	734	10,918	5,562	13,204	9,750	71,972	U	
34	चंद्रपूर	ए	9,632	18,887	28,082	15,903	56,647	10,999	58,839	41,782	74,105	47,944	3,62,820	T	Chandrapur
		ग्रा	2,078	4,822	11,108	3,816	17,516	8,154	21,730	10,666	23,144	24,504	1,27,538	R	
		ना	7,554	14,065	16,974	12,087	39,131	2,845	37,109	31,116	50,961	23,440	2,35,282	U	
35	गडचिरोली	ए	2,100	5,172	12,406	4,798	16,900	5,734	11,130	4,286	14,838	33,692	1,11,056	T	Gadchiroli
		ग्रा	1,036	2,714	8,352	2,628	9,716	4,822	7,662	2,596	9,742	27,096	76,364	R	
		ना	1,064	2,458	4,054	2,170	7,184	912	3,468	1,690	5,096	6,596	34,692	U	
	महाराष्ट्र	**ए**	**18,66,783**	**14,69,278**	**18,93,649**	**15,21,532**	**28,72,547**	**3,51,230**	**37,50,225**	**23,39,769**	**42,21,581**	**30,88,517**	**2,33,75,111**	**T**	**Maharashtra**
	राज्य	**ग्रा**	**2,68,013**	**2,03,862**	**5,32,140**	**2,46,658**	**5,76,929**	**2,45,900**	**9,33,403**	**6,16,384**	**8,91,010**	**11,96,361**	**57,10,660**	**R**	**State**
		ना	**15,98,770**	**12,65,416**	**13,61,509**	**12,74,874**	**22,95,618**	**1,05,330**	**28,16,822**	**17,23,385**	**33,30,571**	**18,92,156**	**1,76,64,451**	**U**	

आधार : भारतीय जनगणना, २०११

Source : Population Census of India, 2011

1. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या / AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.19

बिगरशेती व्यवसायातील आणि शेतमजूरांव्यतिरीक्त कामगारांचे (मुख्य व सीमान्त कामगार) व्यवसायानुसार वर्गीकरण (विभाग, गट इत्यादि प्रमाणे) /

Occupational classification of persons at work (Main & Marginal workers) other than cultivators and agricultural labourers (according to divisions, groups etc.)

(जनगणना, २०११ / Population Census 2011)

	विभाग, गट (राष्ट्रीय उद्योग वर्गीकरण) (1)	एकूण Total (2)	ग्रामीण Rural (3)	नागरी Urban (4)	Division, group (National Classification of Occupation) (1)
1	**विधायक, वरिष्ठ अधिकृत आणि व्यवस्थापक**	**18,66,783**	**2,68,013**	**15,98,770**	**LEGISLATORS, SENIOR OFFICIALS AND MANAGERS**
1	विधीमंडळीय पदाधिकारी	17,062	4,507	12,555	Legislators
2	प्रशासकीय व कार्यकारी पदाधिकारी	29,309	4,259	25,050	Administrative & Executive Officials
3	गावाचा पारंपारिक मुखिया	28	24	4	Traditional Heads of Villages
4	विशेष व्याज संघटनेचे अधिकृत वरिष्ठ	3,725	1,870	1,855	Senior Officials of Special- Interest Organisations
5	संचालक व कार्यकारी अधिकारी	11,91,723	2,11,457	9,80,266	Directors and Chief Executives
6	उत्पादन विभाग व्यावस्थापक	3,28,892	30,574	2,98,318	Production and Operations Department Managers
7	इतर विभागीय व्यवस्थापक	2,81,413	14,535	2,66,878	Other Department Managers
8	व्यवस्थापक	14,631	787	13,844	General Managers
2	**व्यावसायिक**	**14,69,278**	**2,03,862**	**12,65,416**	**PROFESSIONALS**
9	भौतिक शास्त्रज्ञ,रसायन शास्त्रज्ञ व संबंधित व्यावसायिक	22,079	3,424	18,655	Physicists, Chemists and Related Professionals
10	गणितज्ञ,आकडे शास्त्रज्ञ व संबंधित व्यावसायिक	158	4	154	Mathematicians, Statisticians and Related Professionals
11	संगणकीय व्यावसायिक	1,73,127	8,383	1,64,744	Computing Professionals
12	वास्तु शास्त्रज्ञ,अभियंता, संबंधित व्यावसायिक	3,13,462	32,753	2,80,709	Architects, Engineers and Related Professionals
13	जीवन विज्ञान शास्त्रज्ञ	11,200	3,012	8,188	Life Science Professionals
14	वैद्यकीय तंत्रज्ञ (परिचारीका व्यतिरीक्त)	1,79,923	42,349	1,37,574	Health Professionals (except nursing)
15	परिचारीका व्यावसायिक	3,191	543	2,648	Nursing Professionals
16	महाविद्यालये, विद्यापीठे आणि उच्च शिक्षण व्यावसायिक	1,28,318	25,196	1,03,122	College, University and Higher Education Teaching Professionals
17	माध्यमिक शिक्षण व्यावसायिक	30,370	13,055	17,315	Secondary Education Teaching Professionals
18	इतर शिक्षण व्यावसायिक	92,233	14,583	77,650	Other Teaching Professionals
19	व्यवसाय व्यावसायिक	2,91,669	15,626	2,76,043	Business Professionals
20	कायदा शास्त्रज्ञ	67,311	9,819	57,492	Legal Professionals
21	संग्राहक ,ग्रंथपाल आणि संबंधित माहिती शास्त्रज्ञ व्यावसायिक	13,096	3,225	9,871	Archivists, Librarians and Related Information Professionals
22	समाज शास्त्र व संबंधित व्यावसायिक	18,066	5,879	12,187	Social Science and Related Professionals
23	लेखक आणि सर्जनशील कलाकार	69,583	9,323	60,260	Writers and Creative or Performing Artists
24	धार्मिक व्यावसायिक	55,492	16,688	38,804	Religious Professionals
3	**तंत्रज्ञ आणि सहकारी व्यावसायिक**	**18,93,649**	**5,32,140**	**13,61,509**	**TECHNICIANS AND ASSOCIATE PROFESSIONALS**
25	भौतिक आणि अभियांत्रिकी विज्ञान व्यावसायिक	63,316	8,258	55,058	Physical and Engineering Science Technicians
26	संगणक सहकारी व्यावसायिक	5,661	804	4,857	Computer Associate Professionals
27	प्रशासकीय आणि इलेक्ट्रॉनिक्स उपकरणेचालक	57,718	10,386	47,332	Optical and Electronic Equipment Operators
28	जहाजे आणि विमाने नियंत्रक आणि तंत्रज्ञ	5,255	128	5,127	Ship and Aircraft Controllers and Technicians
29	सुरक्षा आणि गुणवत्ता निरीक्षक	5,225	671	4,554	Safety and Quality Inspectors
30	जीवन विज्ञान तंत्रज्ञ आणि संबंधित व्यावसायिक	7,649	3,254	4,395	Life Science Technicians and Related Health Associate Professionals
31	आधुनिक आरोग्य आणि संबंधित व्यावसायिक (शुश्रुषा व्यतिरीक्त)	69,429	16,508	52,921	Modern Health Associate Professionals (Except Nursing)
32	शुश्रुषा आणि सुईणकाम संबंधित व्यावसायिक	2,32,629	1,16,206	1,16,423	Nursing and Midwifery Associate Professionals

तक्ता क्र./Table No. 1.19 contd…

	(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
33	धार्मिक औषधे देणारे भोंदू वैद्य	456	225	231	Traditional Medicine Practitioners and Faith Healers
34	प्राथमिक व माध्यमिक शिक्षणाशी संबंधित व्यावसायिक	6,56,145	2,62,976	3,93,169	Middle and Primary Education Teaching Associate Professionals
35	पूर्व प्राथमिक शिक्षणाशी संबंधित व्यावसायिक	4,69,068	1,85,334	2,83,734	Pre-Primary Education Teaching Associate Professionals
36	विशेष शिक्षणाशी संबंधित व्यावसायिक	3,114	930	2,184	Special Education Teaching Associate Professionals
37	इतर शैक्षणिक संबंधित व्यावसायिक	26,656	3,978	22,678	Other Teaching Associate Professionals
38	वित्त आणि विक्रीशी संबंधित व्यावसायिक	2,94,193	29,142	2,65,051	Finance and Sales Associate Professionals
39	उद्योग सेवा विषयक व्यावसायिक	21,990	1,637	20,353	Business Services Agents and Trade Brokers
40	प्रशासकीय संबंधित व्यावसायिक	2,84,341	39,269	2,45,072	Administrative Associate Professionals
41	सीमाशुल्क कर आणि संबंधित शासकीय व्यावसायिक	36,238	17,620	18,618	Customs, Tax and Related Govt. Associate Professionals
42	पोलिस निरीक्षक आणि गुप्तहेर	14,667	1,536	13,131	Police Inspectors and Detectives
43	समाजसेवा संबंधित व्यावसायिक	3,455	871	2,584	Social Work Associate Professionals
44	कलाकार, मनोरंजन आणि क्रिडा संबंधित व्यावसायिक	79,158	9,879	69,279	Artists, Entertainment & Sports Associate Professionals
45	धार्मिक बाबींशी संबंधित व्यावसायिक	11,333	4,120	7,213	Religious Associate Professionals
4	**लिपिक**	**15,21,532**	**2,46,658**	**12,74,874**	**CLERKS**
46	सचिव आणि टंकलेखक	1,45,295	15,308	1,29,987	Secretaries and Key Board- Operating Clerks
47	सांख्यिकीय लिपिक	1,68,204	24,258	1,43,946	Numerical Clerks
48	साहित्य नोंदणी व वाहतूक लिपिक	31,618	4,961	26,657	Material Recording & Transport Clerks
49	ग्रंथपाल, मेल संबंधित लिपिक	19,560	9,896	9,664	Librarians, Mail and Related Clerks
50	इतर कार्यालयीन लिपिक	10,73,694	1,82,705	8,90,989	Other Office Clerks
51	रोखपाल संबंधित लिपिक	42,990	5,419	37,571	Cashiers, Tellers and Related Clerks
52	पक्षकार माहिती लिपिक	40,171	4,111	36,060	Client Information Clerks
5	**सेवा कामगार आणि दुकाने व मंडईतील विक्री कामगार**	**28,72,547**	**5,76,929**	**22,95,618**	**SERVICE WORKERS AND SHOP & MARKET SALES WORKERS**
53	प्रवास सेवक, मार्गदर्शक आणि संबंधित कामगार	83,647	17,526	66,121	Travel Attendants, Guides and Related Workers
54	घरकाम आणि उपहारगृह सेवा कामगार	4,21,594	87,997	3,33,597	House Keeping and Restaurant Services Workers
55	वैयक्तिक काळजी घेणारे कामगार	3,30,880	98,405	2,32,475	Personal Care Workers
56	इतर वैयक्तिक सेवा कामगार	1,71,444	65,111	1,06,333	Other Personal Services Workers
57	ज्योतिषी,भविष्य सांगणारे आणि संबंधित कामगार	5,768	1,668	4,100	Astrologers, Fortune-Tellers and Related Workers
58	संरक्षणात्मक सेवा कामगार	1,87,896	37,284	1,50,612	Security Services Workers
59	फॅशन आणि मॉडेल्स	507	3	504	Fashion and Other Models
60	दुकान विक्रेता आणि प्रात्यक्षिक दाखविणारे	16,65,350	2,68,556	13,96,794	Shop Salespersons and Demonstrators
61	गाळे आणि मंडई विक्रेते	5,461	379	5,082	Stall and Market Salespersons
6	**कुशल कृषि आणि मत्स्य कामगार**	**3,51,230**	**2,45,900**	**1,05,330**	**SKILLED AGRICULTURAL AND FISHERY WORKERS**
62	माळी आणि पिक वाढविणारे	39,173	13,524	25,649	Gardeners & Crop Growers
63	विक्रीसाठी प्राणीजन्य उत्पादने आणि संबंधित कामगार	1,69,456	1,38,103	31,353	Market-Oriented Animal Producers and Related Workers
64	विक्रीसाठी पिके आणि प्राणीजन्य उत्पादने	32	1	31	Market-Oriented crop & Animal Producers
65	वनीकरण आणि संबंधित कामगार	34,720	19,807	14,913	Forestry and Related Workers
66	मत्स्य कामगार आणि शिकारी	1,07,739	74,418	33,321	Fishery Workers, Hunters and Trappers
67	शेती निर्वाह आणि मासेमारी कामगार	110	47	63	Subsistence Agricultural and Fishery Workers
7	**हस्तकला आणि संबंधित उद्योग कामगार**	**37,50,225**	**9,33,403**	**28,16,822**	**CRAFT AND RELATED TRADES WORKERS**
68	खाण कामगार,दगडतोडे आणि कोरीवकाम करणारे	67,863	41,917	25,946	Miners, Shot firers, Stone Cutters and Carvers
69	इमारतकाम आणि संबंधित उद्योग कामगार	6,06,117	1,70,835	4,35,282	Building Frame and Related Trade Workers
70	इमारतकाम पूर्ण करणारे आणि संबंधित उद्योग कामगार	3,26,551	58,424	2,68,127	Building Finishers and Related Trade Workers

तक्ता क्र./Table No. 1.19 contd…

	(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
71	रंगारी इमारत आराखडा तयार करणारे आणि संबंधित व्यापार कामगार	2,16,791	38,124	1,78,667	Painters, Building Structure Cleaners and Related Trade Workers
72	धातू जोडणी , धातूचे साचे,पत्रे,बांधकामासाठी लागणारे साहित्य बनविणारे आणि संबंधित व्यापार कामगार	2,54,849	51,514	2,03,335	Metal Moulders, Welders, Sheet Metal, Workers, Structural Metal Preparers and Related Trade Workers
73	लोहार ,साधननिर्माते आणि संबंधित उद्योग कामगार	79,357	32,526	46,831	Blacksmith, Tool Makers and Related Trade Workers
74	यंत्रनिर्माते आणि फिटर्स	3,59,952	70,061	2,89,891	Machinery Mechanics and Fitters
75	विद्युत आणि इलेक्ट्रॉनिक सामग्री मेकॅनिक आणि फिटर्स	1,20,778	25,026	95,752	Electrical and Electronic Equipment Mechanics and Fitters
76	धातू आणि संबंधित सामानाचे कुशल कामगार	1,74,865	17,550	1,57,315	Precision Workers in Metal and Related Materials
77	कुंभार,काचेचे वस्तूनिर्माण आणि संबंधित उद्योगकामगार	2,19,273	1,52,485	66,788	Potters, Glass Makers and Related Trade Workers
78	लाकूड,वस्त्रोद्योग,कातडे संबंधित हस्तकला कामगार	3,372	367	3,005	Handicraft Workers in Wood, Textile, Leather and Related Materials
79	छपाई आणि संबंधित उद्योग कामगार	21,338	1,823	19,515	Printing and Related Trade Workers
80	अन्नप्रक्रिया आणि संबंधित उद्योगकामगार	2,03,241	59,222	1,44,019	Food Processing and Related Trade Workers
81	लाकूड, कपाट बनविणारे आणि संबंधित उद्योग कामगार	71,436	36,407	35,029	Wood Treaters, Cabinet Makers and Related Trade Workers
82	वस्त्र, कापड आणि संबंधित उद्योग कामगार	9,50,298	1,63,570	7,86,728	Textile, Garment and Related Trade Workers
83	डागकाम,कातडे आणि संबंधित उद्योग कामगार	73,919	13,511	60,408	Pelt, Leather and Shoe Making Trade Workers
8	**यंत्रचालक आणि असेंब्लर्स**	**23,39,769**	**6,16,384**	**17,23,385**	**PLANT AND MACHINE OPERATORS AND ASSEMBLERS**
84	खाणी आणि खाणकाम सयंत्र चालक	20,461	8,066	12,395	Mining and Mineral Processing Plant Operators
85	धातूप्रक्रीया सयंत्र चालक	12,607	2,994	9,613	Metal Processing Plant Operators
86	काच,सेरॅमिक आणि सयंत्र चालक	10,890	4,002	6,888	Glass, Ceramics and Related Plant Operators
87	लाकूडप्रक्रीया आणि पेपर निर्मिती सयंत्र चालक	12,523	3,044	9,479	Wood Processing and Paper Making Plant Operators
88	रासायनिक प्रक्रीया सयंत्र चालक	16,822	3,953	12,869	Chemical- Processing- Plant Operators
89	वीजउत्पादन आणि संबंधित सयंत्र चालक	47,719	17,010	30,709	Power Production and Related Plant Operators
90	स्वयंचलित जोडणी आणि औद्योगिक यंत्रमानव चालक	1,096	168	928	Automated Assembly Line and Industrial Robot Operators
91	धातू आणि खाण उत्पादनाचे यंत्रचालक	1,84,094	35,873	1,48,221	Metal and Mineral Products Machine Operators
92	रासायनिक उत्पादने यंत्रचालक	89,426	19,404	70,022	Chemical Products Machine Operators
93	रबर आणि प्लास्टिक उत्पादने यंत्रचालक	59,286	12,199	47,087	Rubber and Plastic Products Machine Operators
94	लाकडी उत्पादने यंत्रचालक	780	230	550	Wood Products Machine Operators
95	असेंबलर्स	79,813	16,574	63,239	Assemblers
96	छपाई,बांधणी आणि कागद उत्पादने यंत्रचालक	87,223	9,562	77,661	Printing, Binding and Paper Products Machine Operators
97	वस्त्रोद्योग,फर आणि कातडी उत्पादने यंत्रचालक	1,14,408	23,829	90,579	Textiles, Fur and Leather Products Machine Operators
98	अन्न आणि संबंधित उत्पादने यंत्रचालक	1,43,145	81,995	61,150	Food and Related Products Machine Operators
99	इतर यंत्रचालक आणि जोडणी करणारे	25,816	3,744	22,072	Other Machine Operators and Assemblers
100	स्वयंचलित इंजिनचालक आणि संबंधित कामगार	35,693	7,534	28,159	Locomotive Engine Drivers and Related Workers
101	मोटोर वाहन चालक	13,24,310	3,30,754	9,93,556	Motor Vehicle Drivers
102	कृषि आणि इतर सयंत्र चालक	58,048	33,051	24,997	Agricultural and Other Mobile Plant Operators
103	जहाजे आणि संबंधित कामगार	15,609	2,398	13,211	Ships' Deck Crews and Related Workers
9	**प्राथमिक व्यवसाय**	**42,21,581**	**8,91,010**	**33,30,571**	**ELEMENTARY OCCUPATIONS**
104	फेरीवाले आणि संबंधित कामगार	3,82,856	59,203	3,23,653	Street Vendors and Related Workers
105	जोडे स्वच्छता आणि इतर रस्त्यावरील सेवा	1,476	209	1,267	Shoe Cleaning and Other Street Services Elementary Occupations
106	घरगुती आणि संबंधित मदतनीस,क्लीनर्स आणि इस्त्रीवाले	7,32,421	1,02,926	6,29,495	Domestic and Related Helpers, Cleaners and Launderers
107	इमारत स्वच्छता ,खिडकी आणि संबंधित कामगार	2,450	481	1,969	Building Cleaners, Window and Related Cleaners

तक्ता क्र./Table No. 1.19 contd…

	(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
108	दूत,हमाल, पहारेकरी आणि संबंधित कामगार	3,11,895	53,567	2,58,328	Messengers, Porters, Door Keepers and Related Workers
109	कचरा गोळा करणारे आणि संबंधित कामगार	2,78,105	33,998	2,44,107	Garbage Collectors and Related Labourers
110	कृषि, मत्स्य आणि बांधकाम मजूर	5,119	3,045	2,074	Agricultural, Fishery and Related Labourers
111	खाणकाम आणि बांधकाम मजूर	13,02,843	3,34,202	9,68,641	Mining and Construction Labourers
112	उत्पादन मजूर	8,67,775	2,31,503	6,36,272	Manufacturing Labourers
113	वाहतूक मजूर	3,36,641	71,876	2,64,765	Transport Labourers and Freight Handlers
10	**व्यवसाय वर्गीकरण करण्यात आले नसलेले कामकार**	**30,88,517**	**11,96,361**	**18,92,156**	**WORKERS NOT CLASSIFIED BY OCCUPATIONS**
114	अवर्गीकृत आणि अज्ञात व्यवसायाशी संबंधित कामगार	9,10,538	3,03,060	6,07,478	Workers Reporting Occupations Unidentifiable or Unclassifiable
115	कोणत्याही व्यवसायाशी न जोडलेले कामगार	21,77,979	8,93,301	12,84,678	Workers Not Reporting Any Occupations
	एकूण	**2,33,75,111**	**57,10,660**	**1,76,64,451**	**Total**

आधार : भारतीय जनगणना, २०११
Source : Population Census of India, 2011

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 1.20

१. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या /
तक्ता क्रमांक /
औद्योगिक गट व मुख्य गटानुसार कामगारांचे (शेतीव्यतिरिक्त) वर्गीकरण/
(जनगणना, २०११/

अ. क्र.	जिल्हे	Grand Total	शेती, शिकार, जंगलउद्योग आणि मत्स्यव्यवसाय / Agriculture, Hunting, Forestry and Fishing			खाणकाम व दगडकाम / Mining and quarrying				
			कृषी व जनावरे उत्पादन, शिकार व इतर संबंधित सेवा कार्ये	जंगल संवर्धन आणि लाकूडतोड	मत्स्यव्यवसाय	कोळसा व लिगनाईटचे खाणकाम	क्रुड पेट्रोलियम आणि नैसर्गिक वायुचा उतारा	कच्च्या धातुचे खाणकाम	इतर खाणकाम	खाणकामाशी सहाय्यक कार्ये
Sr. No			Crop and animal production, hunting and related service activities	Forestry and logging	Fishing	Mining and Coal Lignite	Extraction of Crude petroleum and natural gas	Mining of Metal Ores	Other mining and Quarrying	Mining support activities
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
1	मुंबई शहर	12,72,188	420	43	2,709	32	238	48	137	109
2	मुंबई उपनगर	36,98,685	3,242	335	5,181	47	2,012	227	656	390
3	ठाणे	37,24,689	9,394	2,582	23,627	136	1,145	116	12,262	215
4	रायगड	6,75,948	3,339	1,377	18,376	25	1,961	54	4,183	200
5	रत्नागिरी	2,63,604	1,296	838	17,194	6	12	30	3,878	0
6	सिंधुदुर्ग	1,40,018	1,264	638	7,418	102	18	24	3,148	24
7	नाशिक	10,67,015	11,022	1,023	649	39	30	17	1,836	3
8	धुळे	2,66,852	4,186	320	366	34	0	4	574	4
9	नंदुरबार	1,42,178	2,907	254	138	13	2	2	470	3
10	जळगाव	5,42,825	5,415	769	1,166	19	20	2	657	3
11	अहमदागर	6,31,773	13,346	955	1,573	86	40	15	1,264	3
12	पुणे	27,50,838	15,852	1,480	3,632	270	179	85	5,163	24
13	सातारा	4,71,456	11,900	370	2,198	72	34	8	1,550	0
14	सांगली	4,43,528	13,602	256	358	20	14	24	496	6
15	सोलापूर	7,01,727	8,735	767	1,304	12	48	35	1,071	3
16	कोल्हापूर	7,76,537	17,983	834	678	47	25	99	2,532	0
17	औरंगाबाद	6,23,092	3,931	773	1,102	36	20	21	935	6
18	जालना	2,10,936	2,604	230	1,086	6	6	0	880	0
19	परभणी	2,10,897	2,271	348	542	0	13	2	886	6
20	हिंगोली	1,00,033	722	140	207	2	2	0	1,045	0
21	बीड	2,75,544	3,560	442	764	14	0	12	1,456	0
22	नांदेड	4,14,097	3,428	852	1,187	6	6	6	2,518	0
23	उस्मानाबाद	1,77,620	2,266	260	158	0	0	0	872	0
24	लातूर	2,98,396	1,406	216	180	0	0	0	944	0
25	बुलढाणा	2,31,087	3,966	758	278	67	0	1	545	4
26	अकोला	2,50,484	2,436	492	127	36	12	0	319	0
27	वाशिम	93,897	876	256	107	60	0	1	157	2
28	अमरावती	3,69,373	5,842	1,427	484	206	0	33	587	7
29	यवतमाळ	2,83,572	4,097	1,378	1,105	6,549	13	122	3,383	12
30	वर्धा	1,94,224	2,682	224	516	154	0	12	1,028	12
31	नागपूर	12,38,430	6,591	1,740	2,746	11,676	348	1,250	8,401	13
32	भंडारा	1,61,526	2,224	794	1,698	8	0	1,372	2,030	64
33	गोंदिया	1,98,166	1,910	568	1,532	20	6	104	1,034	6
34	चंद्रपूर	3,62,820	4,482	3,924	2,217	24,894	5	923	2,590	25
35	गडचिरोली	1,11,056	1,630	1,176	1,530	4	0	0	348	0
	महाराष्ट्र राज्य	**2,33,75,111**	**1,80,827**	**28,839**	**1,04,133**	**44,698**	**6,209**	**4,649**	**69,835**	**1,144**

AREA AND POPULATION

TABLE No. 1.20

Industrial classification of person at work (other than cultivation by divisions and major groups)

Population Census - 2011)

वस्तुनिर्माण आणि दुरुस्ती / Manufacturing and Repairs

अन्न पदार्थाचे उत्पादन	पेये, यांचे उत्पादन	तंबाखू व संबधित पदार्थांचे उत्पादन	सुती कपड्याचे उत्पादन	परिधान करणाऱ्या वस्त्राचे उत्पादन	कातडी व चामड्याची उत्पादने	लाकूड आणि लाकडाच्या वस्तू, फर्निचर वगैरे यांचे उत्पादन	Districts
Manufacture of food products	Manufacture of beverages	Manufacture of tobacco & related products	Manufacture of cotton textiles	Manufacture of wearing apparel	Manufacture of leather and related products	Manufacture of wood and products of wood and cork, except furniture	
(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(2)
15,452	674	966	24,483	60,828	19,313	2,287	Mumbai City
43,492	3,127	1,142	53,779	138,128	25,612	3,282	Mumbai Suburban
53,179	3,570	4,134	2,02,745	95,572	7,341	5,945	Thane
14,345	769	167	3,215	7,923	439	1,608	Raigad
7,880	262	238	854	4,362	148	1,318	Ratnagiri
4,686	168	68	470	1,962	48	1,074	Sindhudurg
22,524	819	3,101	72,506	19,112	3,076	2,945	Nashik
7,328	124	114	10,176	6,076	490	1,528	Dhule
4,927	86	34	1,701	3,158	176	1,199	Nandurbar
13,890	236	732	3,745	10,156	531	3,573	Jalgaon
29,689	621	8,254	1,958	12,198	1,203	2,483	Ahmednagar
51,109	1,765	2,585	7,603	36,135	2,728	5,586	Pune
19,490	280	134	3,038	9,312	1,232	3,130	Satara
24,860	386	710	7,802	11,070	1,324	3,412	Sangli
27,756	550	44,408	33,687	25,266	1,046	3,041	Solapur
34,594	372	840	65,639	16,006	2,075	3,887	Kolhapur
12,407	1,121	237	2,940	12,044	911	1,866	Aurangabad
5,748	92	1,352	1,258	5,262	436	1,254	Jalna
5,261	47	206	1,120	5,402	395	1,102	Parbhani
2,610	19	14	805	2,530	286	783	Hingoli
9,172	42	72	1,420	6,658	852	1,546	Beed
9,255	211	2,981	1,617	10,187	616	2,173	Nanded
7,102	76	82	1,376	4,426	372	1,018	Osmanabad
9,520	78	66	1,022	7,080	754	1,986	Latur
5,617	119	39	2,227	4,837	430	1,329	Buldhana
7,348	104	63	1,647	4,806	328	804	Akola
2,066	86	6	544	1,996	156	516	Washim
9,208	178	147	2,494	8,199	601	2,274	Amravati
6,679	123	208	2,750	6,070	260	1,545	Yavatmal
6,632	42	138	8,268	4,522	206	1,352	Wardha
29,837	1,687	1,560	19,255	26,968	2,067	9,074	Nagpur
3,864	92	7,944	792	2,996	340	1,898	Bhandara
5,856	64	20,602	1,016	3,936	376	3,258	Gondiya
7,500	125	283	1,071	6,165	464	3,696	Chandrapur
2,486	36	130	378	1,770	184	1,142	Gadchiroli
5,23,369	**18,151**	**1,03,757**	**5,45,401**	**5,83,118**	**76,816**	**84,914**	**Maharashtra State**

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 1.20-contd.

अ. क्र	जिल्हे	वस्तुनिर्माण आणि दुरुस्ती / Manufacturing and Repairs							
		कागद आणि कागदाचे पदार्थ यांचे उत्पादने	मुद्रण आणि रेकॉर्डेड मिडियाचे उत्पादन	कोळसा, शुध्द पेट्रोलियम पदार्थ यांचे उत्पादने	रसायो, रासायाकि पदार्था यांचे उत्पादन	औषधनिर्माण आणि औषधी व वनस्पति उत्पादनांचे उत्पादन	रबर आणि प्लास्टीक पदार्थ यांचे उत्पादन	इतर अधातू खनिज उत्पादने	मूलभूत धातू उत्पादने
Sr. No.		Manu-facture of paper and paper products	Printing and reproduction of recorded media	Manufacture of coke and refined petroleum products	Manufacture of chemicals and chemical products	Manufacture of pharmaceuticals and medicinal and botanical products	Manufacture of rubber and plastics products	Manufacture of other non-metallic mineral products	Manufacture of basic metals
(1)	(2)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)
1	मुंबई शहर	3,549	11,388	1,192	5,782	3,237	3,696	3,297	3,480
2	मुंबई उपनगर	8,332	25,096	14,671	23,804	15,299	20,338	15,810	17,757
3	ठाणे	7,685	17,260	9,019	32,284	23,240	23,370	53,310	45,271
4	रायगड	494	1,396	3,488	10,988	4,118	1,500	14,170	13,070
5	रत्नागिरी	866	528	166	2,552	280	832	1,322	1,088
6	सिंधुदुर्ग	44	332	0	194	220	198	732	222
7	नाशिक	1,703	8,602	816	3,968	3,403	7,390	13,658	9,672
8	धुळे	156	390	58	758	206	174	3,664	398
9	नंदुरबार	51	152	3	161	127	49	2,773	119
10	जळगाव	468	1,125	242	2,046	724	5,779	8,656	2,344
11	अहमदागर	563	1,409	166	1,698	1,241	838	15,181	3,105
12	पुणे	5,220	10,881	1,770	11,558	8,252	10,221	25,746	26,070
13	सातारा	488	1,290	174	1,314	1,132	1,202	8,582	3,246
14	सांगली	670	1,152	166	1,388	844	748	5,212	3,144
15	सोलापूर	472	1,856	361	1,652	1,050	1,015	10,344	7,739
16	कोल्हापूर	908	2,855	325	1,948	1,218	1,056	10,127	10,447
17	औरंगाबाद	1,363	2,454	291	3,258	3,658	4,491	10,155	1,871
18	जालना	162	288	16	434	142	166	3,062	2,494
19	परभणी	20	213	33	212	158	102	3,719	188
20	हिंगोली	21	98	4	92	55	13	1,774	71
21	बीड	68	366	26	324	190	106	5,850	330
22	नांदेड	169	716	77	706	491	239	6,724	549
23	उस्मानाबाद	54	170	34	544	140	40	2,758	272
24	लातूर	172	424	48	392	396	290	3,920	434
25	बुलढाणा	256	387	13	1,290	241	95	2,581	91
26	अकोला	151	713	89	755	721	310	2,668	289
27	वाशिम	58	101	12	109	33	16	725	37
28	अमरावती	308	753	53	785	329	392	3,472	377
29	यवतमाळ	90	488	73	253	306	79	3,576	210
30	वर्धा	154	294	30	536	204	116	3,508	1,854
31	नागपूर	3,892	6,278	1,457	7,822	4,034	4,437	14,661	15,735
32	भंडारा	184	240	22	474	146	56	2,076	2,980
33	गोंदिया	202	356	18	3,454	134	328	3,864	190
34	चंद्रपूर	5,046	491	256	1,156	226	132	11,727	1,694
35	गडचिरोली	888	50	6	68	46	26	1,546	46
	महाराष्ट्र राज्य	**44,927**	**1,00,592**	**35,175**	**1,24,759**	**76,241**	**89,840**	**2,80,950**	**1,76,884**

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 1.20-contd.

वस्तुनिर्माण आणि दुरुस्ती / Manufacturing and Repairs									
यंत्रे व सामग्री वगळता फेब्रीकेटेड धातू उत्पादने	संगणक सामग्री, इलेक्ट्रॉनिक आणि चष्म्याची उपकरणे यांचे उत्पादन	विद्युत उपकरणांचे उत्पादन	इतर कुठेही वर्गीकृत न करता येणारी यंत्रे व यंत्रसामग्री यांचे उत्पादन	मोटार वाहने,ट्रेलर्स व सेमी - ट्रेलर्स यांचे उत्पादन	इतर परिवहन सामग्री यांचे उत्पादन	फर्निचरचे उत्पादन	इतर उत्पादन	यंत्रसामग्रीची दुरुस्ती आणि यंत्रे बसवणे	Districts
Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment	Manufacture of computer, electronic and optical products	Manufacture of electrical equipment	Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers	Manufacture of other transport equipment	Manufacture of furniture	Other manufacturing	Repair and installation of machinery and equipment	
(27)	(28)	(29)	(30)	(31)	(32)	(33)	(34)	(35)	(2)
10,092	2,334	2,081	2,561	1,418	3,480	13,084	67,300	3,341	Mumbai City
41,215	11,785	17,149	11,067	7,561	7,266	64,831	3,59,204	7,568	Mumbai Suburban
48,907	11,680	16,304	33,811	5,094	9,206	45,469	3,94,062	7,339	Thane
7,311	931	1,912	965	757	2,342	6,936	66,641	1,303	Raigad
2,952	108	278	140	62	3,156	6,922	11,866	530	Ratnagiri
948	92	106	86	130	194	3,472	3,892	316	Sindhudurg
17,614	3,037	4,057	8,270	9,834	6,302	12,268	84,397	1,489	Nashik
2,240	138	394	858	140	416	3,936	6,004	810	Dhule
1,039	28	140	148	85	160	1,118	1,349	646	Nandurbar
7,049	381	702	649	299	844	7,164	21,228	992	Jalgaon
6,965	581	1,157	832	812	1,299	6,779	29,929	1,165	Ahmednagar
60,122	9,314	9,227	12,012	38,823	8,851	26,938	344,642	6,573	Pune
5,694	562	814	1,016	1,058	1,014	5,810	30,412	820	Satara
7,020	434	634	1,254	514	796	5,476	22,898	1,094	Sangli-
6,761	546	466	1,263	783	924	7,696	24,914	1,695	Solapur
14,732	786	852	5,073	2,017	1,128	12,261	61,152	2,421	Kolhapur
9,531	3,876	3,465	1,643	5,514	3,169	6,309	59,530	1,221	Aurangabad
3,016	108	120	428	56	242	2,646	6,774	402	Jalna
1,847	50	46	102	55	220	3,081	3,339	460	Parbhani
959	17	48	57	23	59	1,598	1,415	192	Hingoli
2,386	60	64	102	132	312	3,778	4,686	584	Beed
3,605	232	175	216	188	411	6,040	8,523	713	Nanded
1,874	100	98	56	106	272	2,310	4,538	320	Osmanabad
2,898	102	122	200	190	396	3,686	7,660	548	Latur
2,150	112	178	134	84	214	2,563	4,361	681	Buldhana
2,371	149	349	256	122	138	2,764	7,041	825	Akola
905	31	131	53	53	89	1,142	1,283	315	Washim
3,417	224	443	365	197	360	4,553	7,677	1,344	Amravati
2,441	125	77	150	82	256	3,766	4,075	520	Yavatmal
2,552	110	166	218	140	258	2,208	5,492	680	Wardha
17,125	2,098	3,363	2,979	2,420	2,071	16,830	59,876	2,732	Nagpur
3,350	62	202	272	652	488	2,272	3,582	480	Bhandara
1,416	62	180	196	70	266	3,104	2,358	574	Gondiya
5,405	211	407	333	136	530	5,000	9,365	1,219	Chandrapur
630	20	38	20	50	80	1,044	660	204	Gadchiroli
3,08,539	**50,486**	**65,945**	**87,785**	**79,657**	**57,209**	**3,04,854**	**17,32,125**	**52,116**	**Maharashtra State**

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 1.20-contd.

वीज, वायू आणि पाणीपुरवठा, कचरा व्यवस्थापन/
Electricity, gas and water supply , Waste management

अ.क्र Sr. No	जिल्हे	वीज, वायू, वाफ आणि वातानुकूलन पुरवठा	पाणी संकलन, उपचार आणि पुरवठा	मलनिस्सारण	कचरा संकलन, उपचार आणि विल्हेवाट, सामग्री पुनरप्राप्ती	उपायांचे कार्य आणि अन्य कचरा व्यवस्थापन सेवा	बांधकाम
		Electricity, gas, steam and air conditioning supply	Water collection, treatment and supply	Sewerage	Waste collection, treatment and disposal activities, materials recovery	Remediation activities and other waste management services	Construction
(1)	(2)	(36)	(37)	(38)	(39)	(40)	(41)
1	मुंबई शहर	2,406	237	10	9	0	62,444
2	मुंबई उपनगर	12,344	831	5	35	6	2,71,285
3	ठाणे	19,916	2,261	0	42	6	2,75,161
4	रायगड	5,803	648	3	23	0	67,812
5	रत्नागिरी	2,794	528	0	34	0	27,944
6	सिंधुदुर्ग	832	86	0	6	0	19,244
7	नाशिक	8,306	756	0	21	0	1,06,410
8	धुळे	1,950	90	0	0	0	28,344
9	नंदुरबार	745	23	0	0	0	12,110
10	जळगाव	5,763	720	0	8	0	70,813
11	अहमदागर	3,023	724	0	18	2	58,805
12	पुणे	9,781	1,839	0	67	6	3,11,010
13	सातारा	3,536	706	0	104	0	49,570
14	सांगली	2,844	690	0	58	0	37,444
15	सोलापूर	3,240	653	0	29	0	67,837
16	कोल्हापूर	3,873	987	9	52	0	62,927
17	औरंगाबाद	3,485	477	0	30	0	88,542
18	जालना	1,106	280	0	0	0	26,222
19	परभणी	1,251	563	0	12	0	32,521
20	हिंगोली	575	116	0	1	0	12,875
21	बीड	4,528	342	0	18	0	31,552
22	नांदेड	2,458	703	0	23	0	60,295
23	उस्मानाबाद	1,162	106	0	12	0	16,982
24	लातूर	2,070	284	0	14	6	40,738
25	बुलढाणा	1,916	315	2	7	4	25,997
26	अकोला	2,534	419	10	4	0	30,745
27	वाशिम	776	114	21	7	0	10,297
28	अमरावती	3,755	600	25	1	14	52,116
29	यवतमाळ	2,076	424	1	10	0	35,641
30	वर्धा	1,860	36	0	6	0	27,948
31	नागपूर	17,938	972	0	20	0	179,977
32	भंडारा	1,168	16	0	0	8	22,800
33	गोंदिया	1,662	52	0	2	0	33,356
34	चंद्रपूर	8,587	237	15	0	3	51,634
35	गडचिरोली	836	18	0	0	0	13,314
	महाराष्ट्र राज्य	**1,46,899**	**17,853**	**101**	**673**	**55**	**23,22,712**

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 1.20-contd.

घाऊक व्यापार आणि किरकोळ व्यापार / Wholesale Trade and Retail Trade			परिवहन, साठा आणि दळणवळण / Transport, Storage and Communication					खानावळ आणि उपहारगृहे Hotels and Restaurants	
मोटार वाहने आणि मोटार सायकलचा घाऊक आणि किरकोळ व्यापार व दुरुस्ती	घाऊक व्यापार , मोटार वाहने व मोटार सायकली व्यतिरिक्त	किरकोळ व्यापार मोटार वाहने व मोटार सायकली व्यतिरिक्त	जमिनी - वरील वाहतूक व पाईपलाईन मार्गे वाहतूक	जल वाहतूक	हवाई वाहतूक	वाहतूक-उपक्रमासाठी गोदाम आणि समर्थन उपक्रम	टपाल कार्ये		Districts
Wholesale and Retail trade and repair of motor vehicles and motor cycles	Wholesale trade, except of motor vehicles and motorcycles	Retail trade, except of motor vehicles and motorcycles	Land transport and transport via pipelines	Water trans-port	Air trans-port	Warehousing and support activities for transport-ation	Postal activities		
(42)	(43)	(44)	(45)	(46)	(47)	(48)	(49)	(50)	(2)
15,394	34,052	1,79,691	81,613	12,132	4,391	17,657	7,322	42,391	Mumbai City
45,163	77,925	4,25,024	2,82,542	14,682	27,500	36,434	18,833	92,563	Mumbai Suburban
38,375	62,280	3,85,226	2,46,468	13,538	8,905	54,976	13,727	79,428	Thane
9,078	7,031	55,472	50,510	7,064	576	14,710	2,053	15,049	Raigad
3,164	2,452	29,598	20,672	1,618	60	1,376	1,816	6,668	Ratnagiri
1,790	1,300	14,872	10,466	198	24	622	982	4,706	Sindhudurg
15,938	22,129	1,11,919	66,669	170	231	12,721	2,534	23,160	Nashik
4,214	6,796	30,870	19,564	14	36	2,916	586	5,018	Dhule
1,484	2,500	17,692	8,365	8	12	1,673	206	2,519	Nandurbar
6,431	10,375	71,022	43,924	50	66	8,675	1,383	9,597	Jalgaon
10,564	11,012	66,837	36,381	85	48	5,891	1,500	16,857	Ahmednagar
43,376	38,869	2,36,935	1,63,131	1,035	1,716	30,721	7,516	60,868	Pune
7,358	7,082	47,470	36,700	138	50	5,972	1,462	10,868	Satara
7,444	8,992	49,422	27,824	30	62	5,288	1,284	8,142	Sangli-
10,597	14,566	80,681	49,042	199	94	6,762	1,487	16,952	Solapur
11,700	16,005	78,453	40,200	154	133	6,697	1,753	15,746	Kolhapur
11,145	9,636	69,162	42,494	36	294	5,062	1,393	16,722	Aurangabad
3,298	5,012	26,554	14,012	2	20	3,048	384	5,324	Jalna
2,907	3,674	29,575	15,460	10	21	1,707	471	5,453	Parbhani
1,358	1,436	13,355	6,255	4	15	1,072	182	2,166	Hingoli
4,326	4,204	30,974	22,696	2	6	1,842	654	6,994	Beed
6,396	6,386	56,373	30,953	0	50	3,660	877	8,768	Nanded
2,202	1,488	16,924	15,074	10	18	676	490	4,148	Osmanabad
5,202	6,830	38,292	23,026	20	10	1,874	602	6,364	Latur
2,766	6,984	29,804	15,660	15	14	2,336	847	4,677	Buldhana
3,273	7,702	36,410	20,185	36	17	3,804	832	5,650	Akola
1,223	2,481	11,802	6,415	6	3	1,062	268	1,894	Washim
4,848	8,828	50,885	28,219	11	18	3,940	1,146	7,566	Amravati
3,570	3,911	39,554	19,898	10	6	2,398	750	6,159	Yavatmal
2,072	3,512	23,396	13,822	34	18	1,626	500	3,522	Wardha
18,480	23,299	1,54,397	85,341	185	1,173	18,234	3,511	29,513	Nagpur
1,508	1,988	16,304	7,952	0	12	904	304	2,716	Bhandara
1,404	3,216	18,154	9,142	30	216	1,584	486	3,014	Gondiya
4,553	4,376	37,554	25,444	24	15	3,432	768	6,609	Chandrapur
644	734	8,932	3,110	18	2	550	254	1,296	Gadchiroli
3,13,245	**4,29,063**	**25,89,585**	**15,89,229**	**51,568**	**45,832**	**2,71,902**	**79,163**	**5,39,087**	**Maharashtra State**

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 1.20-contd.

अ.क्र	जिल्हे	प्रकाशन,प्रसारण, दूरसंचार आणि माहिती सेवा कार्ये	आर्थिक मध्यस्थ, रिअल इस्टेट, भाड्याने घेतलेले आणि व्यावसायिक उपक्रम / Financial intermediation, Real estate, renting and business activities					
			विमा आणि निवृत्तीवेतन निधी वगळता वित्तीय सेवा उपक्रम	अनिवार्य सामाजिक वगळता विमा, पुर्ननिर्धारण आणि पेन्शन फंडिंग	इतर आर्थिक उपक्रम	स्थावर मालमत्ता क्रियाकलाप	भाडे आणि भाडेपट्टीने देण्याची क्रिया	कार्यालय प्रशासकीय, कार्यालय समर्थन आणि इतर व्यवसाय समर्थन क्रियाकलाप
Sr. No		Publication, broadcasting, Telecommunication and Information service activities	Financial service activities, except insurance and pension funding	Insurance, reinsurance and pension funding, except compulsory social	Other financial activities	Real estate activities	Renting and leasing activities	Office administrative, office support and other business support activities
(1)	(2)	(51)	(52)	(53)	(54)	(55)	(56)	(57)
1	मुंबई शहर	26,389	31,183	5,764	6,542	3,477	826	1,32,732
2	मुंबई उपनगर	113,673	1,04,235	21,482	20,789	17,153	2,311	3,08,311
3	ठाणे	91,668	77,167	15,764	10,698	14,567	1,511	2,48,729
4	रायगड	9,678	8,432	1,571	913	1,849	558	31,102
5	रत्नागिरी	1,720	3,092	732	342	106	158	5,124
6	सिंधुदुर्ग	1,026	2,318	468	202	104	54	2,458
7	नाशिक	9,063	14,887	3,610	2,091	2,719	637	20,551
8	धुळे	1,386	3,180	672	356	298	314	4,740
9	नंदुरबार	498	1,204	211	154	82	158	1,995
10	जळगाव	3,341	6,583	1,534	617	554	499	11,438
11	अहमदागर	3,544	8,640	1,531	1,035	549	556	12,020
12	पुणे	1,14,152	45,026	9,992	5,479	8,043	2,524	1.80,616
13	सातारा	2,988	10,442	1,794	1,232	290	460	10,128
14	सांगली	3,252	9,042	1,502	944	290	370	12,000
15	सोलापूर	4,348	9,597	2,005	1,091	516	1,085	12,137
16	कोल्हापूर	7,099	14,804	2,902	1,702	953	753	23,947
17	औरंगाबाद	5,297	7,587	2,382	946	2,165	664	15,031
18	जालना	702	1,788	478	178	212	182	3,270
19	परभणी	974	1,994	755	200	125	198	3,473
20	हिंगोली	283	817	375	96	43	76	1,527
21	बीड	1,080	2,824	664	274	218	182	4,260
22	नांदेड	2,006	3,529	1,482	489	457	529	8,157
23	उस्मानाबाद	676	1,836	436	190	26	82	3,548
24	लातूर	1,544	3,216	890	390	532	314	5,892
25	बुलढाणा	1,292	3,803	756	452	211	315	3,654
26	अकोला	2,278	3,923	1,186	597	486	370	4,647
27	वाशिम	368	1,050	235	92	85	138	1,579
28	अमरावती	2,485	4,337	1,748	633	1,251	739	7,886
29	यवतमाळ	1,345	3,309	956	294	408	368	4,701
30	वर्धा	1,074	2,500	794	284	364	358	3,918
31	नागपूर	15,454	19,873	5,965	2,754	7,371	2,571	36,796
32	भंडारा	738	2,230	840	388	240	194	2,322
33	गोंदिया	730	1,308	650	180	434	314	2,142
34	चंद्रपूर	1,782	3,337	1,499	451	592	489	5,437
35	गडचिरोली	384	718	302	80	64	108	1,834
	महाराष्ट्र राज्य	**4,34,317**	**4,19,811**	**93,927**	**63,155**	**66,834**	**20,965**	**11,38,102**

आधार : भारतीय जनगणना, २०११

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 1.20-contd.

सामुहिक,सामाजिक आणि व्यक्तिगत सेवा / Other Community, Social and Personal Services Activities

सार्वजनिक प्रशासन आणि संरक्षण सेवा	शिक्षण	मानवी आरोग्य क्रियाकलाप	अनिवासी सामाजिक कार्य उपक्रम	क्रीडा उपक्रम आणि करमणूक आणि मनोरंजन उपक्रम	सदस्यता संघटनेची कार्ये	बाह्यस्थानिक संघटनेची कार्ये	इतर	Districts
Public administration and defence; compulsory social s ecurity	Education	Human health activities	Social work activities without accommodation	Sports activities and amusement and recreation activities	Activities of membership organisation	Activities of extraterritorial organisation	Others	
(58)	(59)	(60)	(61)	(62)	(63)	(64)	(65)	(2)
68,976	31,636	33,328	963	2,387	3,513	74,129	1,21,543	Mumbai City
1,14,003	1,07,948	77,500	2125	5,592	7,214	2,01,563	3,40,209	Mumbai Suburban
1,30,702	1,35,530	72,005	1992	3,325	6,447	2,89,373	2,19,628	Thane
31,037	32,093	13,906	642	290	1,293	80,455	29,994	Raigad
10,916	20,162	8,958	436	174	1,078	26,366	13,552	Ratnagiri
7,364	9,834	5,586	254	48	570	15,286	7,028	Sindhudurg
59,524	61,135	26,339	543	711	2,513	97,157	59,389	Nashik
13,868	23,172	7,236	162	282	262	44,372	14,090	Dhule
6,461	14,570	3,685	83	165	198	35,166	6,993	Nandurbar
25,163	38,238	14,120	338	384	1,271	79,600	28,712	Jalgaon
34,054	50,092	19,720	840	430	4,837	1,01,086	33,684	Ahmednagar
1,31,818	1,24,646	64,529	2636	2,597	7,061	1,97,876	1,96,557	Pune
20,156	33,574	16,054	672	416	1,294	58,298	25,266	Satara
16,742	30,756	15,808	384	242	1,008	59,260	24,620	Sangli-
29,301	47,700	19,680	958	351	2,252	62,426	38,875	Solapur
27,568	45,121	21,340	774	276	2,227	70,712	42,753	Kolhapur
30,685	41,700	15,750	583	424	1,809	51,867	37,575	Aurangabad
9,434	13,760	5,918	256	88	1,010	36,736	10,892	Jalna
10,927	17,637	5,898	382	121	1,019	31,481	10,642	Parbhani
5,505	7,973	2,987	156	97	413	19,700	4,914	Hingoli
14,086	27,842	10,226	332	132	1,200	44,902	13,810	Beed
22,817	35,692	11,794	450	195	2,171	65,260	17,310	Nanded
9,818	15,746	5,536	228	104	930	38,580	8,898	Osmanabad
16,184	32,990	8,970	336	208	684	42,054	13,730	Latur
14,751	23,016	7,878	303	269	1,037	35,132	11,226	Buldhana
14,530	20,278	8,088	260	348	671	28,300	14,668	Akola
5,811	9,680	3,161	95	84	200	18,407	4,621	Washim
24,418	33,356	11,844	488	616	769	37,761	22,334	Amravati
15,885	25,334	9,615	322	216	649	40,286	14,615	Yavatmal
12,766	15,594	6,906	214	202	302	15,724	10,564	Wardha
64,410	67,435	30,568	1,229	1,333	2,832	69,372	86,404	Nagpur
9,844	13,130	4,954	80	310	104	18,960	7,858	Bhandara
9,726	13,834	5,708	164	234	174	23,550	9,640	Gondiya
18,101	25,066	10,211	216	391	438	31,858	18,003	Chandrapur
12,354	12,146	4,414	82	46	138	28,002	4,440	Gadchiroli
10,49,705	**12,58,416**	**5,90,220**	**19,978**	**23,088**	**59,588**	**21,71,057**	**15,25,037**	**Maharashtra State**

Source : Population Census of India, 2011

1. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या / AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.21

वस्तुनिर्माण, प्रक्रिया, सेवा व दुरुस्ती या प्रकारच्या उद्योगधंद्यात मुख्य कामगारांचे घरगुती उद्योगधंदे व बिगर घरगुती उद्योगधंदे यानुसार वर्गीकरण /

Distribution of main workers in manufacturing, processing, servicing and repairs by household industry and non-household industry

(जनगणना, २०११ / Population Census, 2011)

अ. क्र. Sr.No	विभाग	ग्रामीण नागरी एकूण	कामगारांची एकूण संख्या Total number of workers at work			घरगुती उद्योगधंद्यातील कामगार Workers in household industry			बिगर घरगुती उद्योगधंद्यातील कामगार Workers in non-household industry			Rural Urban Total	Division
			एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(3)	(2)
1	अन्न पदार्थांचे उत्पादन	R	2,06,581	162,208	44,373	97,935	67,499	30,436	1,08,646	94,709	13937	R	Manufacture of food products
		U	2,57,912	200,799	57,113	1,23,823	87,661	36,162	1,34,089	1,13,138	20951	U	
		T	4,64,493	363,007	1,01,486	2,21,758	1,55,160	66,598	2,42,735	2,07,847	34,888	T	
2	पेये यांचे उत्पादन.	R	4,592	4,146	446	729	636	93	3,863	3,510	353	R	Manufacture of beverages
		U	12,171	11,028	1,143	1,256	1,121	135	10,915	9,907	1,008	U	
		T	16,763	15,174	1,589	1,985	1,757	228	14,778	13,417	1,361	T	
3	तंबाखु व तंबाखुचे पदार्थ यांचे	R	29,411	7,623	21,788	19,777	4,571	15,206	9,634	3,052	6,582	R	Manufacture of tobacco
	उत्पादन	U	61,231	9,051	52,180	31,942	3,413	28,529	29,289	5,638	23,651	U	products
		T	90,642	16,674	73,968	51,719	7,984	43,735	38,923	8,690	30,233	T	
4	कापडाचे उत्पादन.	R	68,297	60,697	7,600	10,846	8,458	2,388	57,451	52,239	5,212	R	Manufacture of textiles
		U	4,46,679	411,595	35,084	30,185	24,740	5,445	4,16,494	3,86,855	29,639	U	
		T	5,14,976	472,292	42,684	41,031	33,198	7,833	4,73,945	4,39,094	34,851	T	
5	परिधान करणाऱ्या वस्त्राचे उत्पादन	R	1,06,302	65,135	41,167	30,934	14,322	16,612	75,368	50,813	24,555	R	Manufacture of wearing
		U	4,17,190	319,077	98,113	53,596	25,486	28,110	3,63,594	2,93,591	70,003	U	apparel
		T	5,23,492	384,212	1,39,280	84,530	39,808	44,722	4,38,962	3,44,404	94,558	T	
6	कातडी व चामड्याची उत्पादने	R	9,593	8,287	1,306	5,385	4,450	935	4,208	3,837	371	R	Manufacture of leather and
		U	62,234	55,308	6,926	22,284	17,837	4,447	39,950	37,471	2,479	U	related products
		T	71,827	63,595	8,232	27,669	22,287	5,382	44,158	41,308	2,850	T	
7	लाकूड आणि लाकडाच्या वस्तू,	R	34,108	21,867	12,241	20,516	11,885	8,631	13,592	9,982	3,610	R	Manufacture of wood and
	फर्निचर वगैरे यांचे उत्पादने	U	37,543	29,796	7,747	11,324	7,049	4,275	26,219	22,747	3,472	U	products of wood and cork,
		T	71,651	51,663	19,988	31,840	18,934	12,906	39,811	32,729	7,082	T	except furniture;
8	कागद आणि कागदाचे पदार्थ यांचे	R	8,286	7,444	842	942	728	214	7,344	6,716	628	R	Manufacture of paper and
	उत्पादन	U	33,700	29,427	4,273	6,085	4,873	1,212	27,615	24,554	3,061	U	paper products
		T	41,986	36,871	5,115	7,027	5,601	1,426	34,959	31,270	3,689	T	

तक्ता क्र./Table No. 1.21 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(3)	(2)
9	मुद्रण आणि रेकॉर्डेड मिडियाचे	R	7,814	7,335	479	504	435	69	7,310	6,900	410	R	Printing and reproduction of
	उत्पादन	U	88,768	80,716	8,052	3,159	2,691	468	85,609	78,025	7,584	U	recorded media
		T	96,582	88,051	8,531	3,663	3,126	537	92,919	84,925	7,994	T	
10	कोळसा, शुध्द पेट्रोलियम पदार्थ	R	3,604	3,325	279	154	99	55	3,450	3,226	224	R	Manufacture of coke and
	यांचे उत्पादन	U	30,241	26,714	3,527	292	240	52	29,949	26,474	3,475	U	refined petroleum products
		T	33,845	30,039	3,806	446	339	107	33,399	29,700	3,699	T	
11	रसायने व रासायनिक पदार्थांचे	R	23,434	20,714	2,720	3,640	2,610	1,030	19,794	18,104	1,690	R	Manufacture of chemicals and
	उत्पादन	U	93,483	80,578	12,905	8,806	6,901	1,905	84,677	73,677	11,000	U	chemical products
		T	1,16,917	1,01,292	15,625	12,446	9,511	2,935	1,04,471	91,781	12,690	T	
12	रासायनिक आणि औषधे,	R	11,511	9,755	1,756	166	135	31	11,345	9,620	1,725	R	Manufacture of chemical and
	औषधी वनस्पतिशास्त्र यांचे	U	61,490	49,549	11,941	425	342	83	61,065	49,207	11,858	U	pharmaceuticals, medicinal
	उत्पादन	T	73,001	59,304	13,697	591	477	114	72,410	58,827	13,583	T	botanical products
13	रबर आणि प्लास्टीक पदार्थ यांचे	R	13,654	11,267	2,387	334	247	87	13,320	11,020	2,300	R	Manufacture of rubber and
	उत्पादन	U	71,117	61,202	9,915	2,524	1,686	838	68,593	59,516	9,077	U	plastics products
		T	84,771	72,469	12,302	2,858	1,933	925	81,913	70,536	11,377	T	
14	इतर अधातू खनिज उत्पादने	R	1,28,963	80,703	48,260	19,983	12,460	7,523	1,08,980	68,243	40,737	R	Manufacture of other non-
		U	94,462	74,137	20,325	7,325	5,069	2,256	87,137	69,068	18,069	U	metallic mineral products
		T	2,23,425	1,54,840	68,585	27,308	17,529	9,779	1,96,117	1,37,311	58,806	T	
15	मूलभूत धातू उत्पादने	R	34,624	31,334	3,290	2,301	1,726	575	32,323	29,608	2,715	R	Manufacture of basic metals
		U	1,32,597	1,19,755	12,842	4,532	2,421	2,111	1,28,065	1,17,334	10,731	U	
		T	1,67,221	1,51,089	16,132	6,833	4,147	2,686	1,60,388	1,46,942	13,446	T	
16	फेब्रीकेटेड धातू उत्पादने	R	69,463	62,821	6,642	15,943	13,226	2,717	53,520	49,595	3,925	R	Manufacture of fabricated
		U	2,20,943	2,08,206	12,737	9,247	7,991	1,256	2,11,696	2,00,215	11,481	U	metal products, except
		T	2,90,406	2,71,027	19,379	25,190	21,217	3,973	2,65,216	2,49,810	15,406	T	machinery and equipment
17	संगणक सामग्री ,इलेक्ट्रॉनिक	R	5,237	4,758	479	77	64	13	5,160	4,694	466	R	Manufacture of computer,
	आणि चष्म्याची उत्पादने	U	42,956	36,250	6,706	532	438	94	42,424	35,812	6,612	U	electronic and optical products
		T	48,193	41,008	7,185	609	502	107	47,584	40,506	7,078	T	
18	विद्युत उपकरणांचे उत्पादन	R	9,265	8,619	646	187	177	10	9,078	8,442	636	R	Manufacture of electrical
		U	53,456	46,637	6,819	912	675	237	52,544	45,962	6,582	U	equipment
		T	62,721	55,256	7,465	1,099	852	247	61,622	54,404	7,218	T	

तक्ता क्र./Table No. 1.21 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(3)	(2)
19	यंत्रे व यंत्रसामग्रीचे उत्पादन	R	9,430	8,800	630	419	321	98	9,011	8,479	532	R	Manufacture of machinery and
		U	74,244	69,836	4,408	1,188	1,019	169	73,056	68,817	4,239	U	equipment n.e.c.
		T	83,674	78,636	5,038	1,607	1,340	267	82,067	77,296	4,771	T	
20	मोटार वाहने, ट्रेलर्स व सेमी ट्रेलर्स -	R	9,739	9,267	472	130	109	21	9,609	9,158	451	R	Manufacture of motor
	यांचे उत्पादन	U	66,106	61,766	4,340	274	243	31	65,832	61,523	4,309	U	vehicles, trailers and semi-
		T	75,845	71,033	4,812	404	352	52	75,441	70,681	4,760	T	trailers
21	इतर परिवहन सामग्री यांचे उत्पादन	R	12,575	12,212	363	7,378	7,183	195	5,197	5,029	168	R	Manufacture of other transport
		U	41,089	38,330	2,759	10,668	10,114	554	30,421	28,216	2,205	U	equipment
		T	53,664	50,542	3,122	18,046	17,297	749	35,618	33,245	2,373	T	
22	फर्नीचरचे उत्पादन	R	76,700	73,498	3,202	31,507	29,704	1,803	45,193	43,794	1,399	R	Manufacture of furniture
		U	2,01,975	1,95,510	6,465	22,633	21,107	1,526	1,79,342	1,74,403	4,939	U	
		T	2,78,675	2,69,008	9,667	54,140	50,811	3,329	2,24,535	2,18,197	6,338	T	
23	इतर उत्पादने	R	3,11,282	2,83,624	27,658	10,357	8,048	2,309	3,00,925	2,75,576	25,349	R	Other manufacturing
		U	13,26,854	11,39,329	1,87,525	29,611	23,115	6,496	12,97,243	11,16,214	1,81,029	U	
		T	16,38,136	14,22,953	2,15,183	39,968	31,163	8,805	15,98,168	13,91,790	2,06,378	T	
24	यंत्रसामग्री व उपकरणे दुरुस्त	R	10,235	9,947	288	1,955	1,890	65	8,280	8,057	223	R	Repair and installation of
	करणे आणि त्यांची स्थापना करणे	U	37,827	36,396	1,431	4,644	4,399	245	33,183	31,997	1,186	U	machinery and equipment
		T	48,062	46,343	1,719	6,599	6,289	310	41,463	40,054	1,409	T	
25	मोटर वाहन आणि मोटारसायकल	R	53,272	51,746	1,526	4,158	4,051	107	49,114	47,695	1,419	R	Wholesale and retail trade and
	यांचा घाऊक आणि किरकोळ	U	2,43,706	2,34,402	9,304	6,940	6,688	252	2,36,766	2,27,714	9,052	U	repair of motor vehicles and
	व्यापार आणि दुरुस्ती	T	2,96,978	2,86,148	10,830	11,098	10,739	359	2,85,880	2,75,409	10,471	T	motorcycles
26	घाऊक व्यापार ,मोटार वाहने व	R	52,666	48,103	4,563	0	0	0	52,666	48,103	4,563	R	Wholesale trade, except of
	मोटार सायकली व्यतिरिक्त	U	3,52,419	3,17,308	35,111	0	0	0	3,52,419	3,17,308	35,111	U	motor vehicles and motorcycles
		T	4,05,085	3,65,411	39,674	0	0	0	4,05,085	3,65,411	39,674	T	
27	किरकोळ व्यापार ,मोटार वाहने व	R	4,28,120	3,67,733	60,387	0	0	0	4,28,120	3,67,733	60,387	R	Retail trade, except of motor
	मोटार सायकली व्यतिरिक्त	U	20,12,165	17,99,615	2,12,550	0	0	0	20,12,165	17,99,615	2,12,550	U	vehicles and motorcycles
		T	24,40,285	21,67,348	2,72,937	0	0	0	24,40,285	21,67,348	2,72,937	T	
28	प्रकाशन क्रियाकलाप	R	2,304	2,163	141	45	42	3	2,259	2,121	138	R	Publishing activities
		U	23,951	19,256	4,695	410	296	114	23,541	18,960	4,581	U	
		T	26,255	21,419	4,836	455	338	117	25,800	21,081	4,719	T	

तक्ता क्र./Table No. 1.21 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(3)	(2)
29	चलचित्र, व्हिडिओ आणि	R	1,602	1,479	123	870	797	73	732	682	50	R	Motion picture, video and
	दूरदर्शन कार्यक्रम	U	34,093	29,849	4,244	1,446	1,337	109	32,647	28,512	4,135	U	television programme
	उत्पादन, आवाज रेकॉर्डिंग	T	35,695	31,328	4,367	2,316	2,134	182	33,379	29,194	4,185	T	production, sound recording
30	प्रसारण आणि	R	562	525	37	1	1	0	561	524	37	R	Broadcasting and
	प्रोग्रामिंग क्रियाकलाप	U	13,134	10,191	2,943	58	55	3	13,076	10,136	2,940	U	programming activities
		T	13,696	10,716	2,980	59	56	3	13,637	10,660	2,977	T	
31	दूरसंचार	R	11,343	10,659	684	160	145	15	11,183	10,514	669	R	Telecommunications
		U	92,486	76,207	16,279	1,038	912	126	91,448	75,295	16,153	U	
		T	1,03,829	86,866	16,963	1,198	1,057	141	1,02,631	85,809	16,822	T	
32	संगणक प्रोग्रामिंग, सल्ला आणि	R	7,618	6,398	1,220	79	67	12	7,539	6,331	1,208	R	Computer programming,
	संबंधित क्रियाकलाप	U	1,77,066	133,838	43,228	881	663	218	1,76,185	1,33,175	43,010	U	consultancy and related
		T	1,84,684	140,236	44,448	960	730	230	1,83,724	1,39,506	44,218	T	activities
33	माहिती सेवा उपक्रम	R	3,049	2,691	358	58	54	4	2,991	2,637	354	R	Information service activities
		U	50,172	38,334	11,838	346	262	84	49,826	38,072	11,754	U	
		T	53,221	41,025	12,196	404	316	88	52,817	40,709	12,108	T	
34	सर्जनशील, कला आणि	R	11,811	10,701	1,110	1,204	1,074	130	10,607	9,627	980	R	Creative, arts and
	मनोरंजन उपक्रम	U	60,880	52,490	8,390	2,864	2,261	603	58,016	50,229	7,787	U	entertainment activities
		T	72,691	63,191	9,500	4,068	3,335	733	68,623	59,856	8,767	T	
35	ग्रंथालय, संग्रह, संग्रहालये	R	3,024	2,265	759	17	11	6	3,007	2,254	753	R	Libraries, archives, museums
	आणि इतर सांस्कृतिक उपक्रम	U	7,071	4,861	2,210	21	15	6	7,050	4,846	2,204	U	and other cultural activities
		T	10,095	7,126	2,969	38	26	12	10,057	7,100	2,957	T	
36	जुगार आणि सट्टा	R	399	387	12	10	10	0	389	377	12	R	Gambling and betting
	क्रियाकलाप	U	5,636	5,353	283	89	85	4	5,547	5,268	279	U	activities
		T	6,035	5,740	295	99	95	4	5,936	5,645	291	T	
37	क्रीडा उपक्रम आणि उपक्रम	R	2,677	2,402	275	95	87	8	2,582	2,315	267	R	Sports activities and activities
	मनोरंजन आणि मनोरंजन	U	17,303	15,281	2,022	260	229	31	17,043	15,052	1,991	U	amusement and recreation
	क्रियाकलाप	T	19,980	17,683	2,297	355	316	39	19,625	17,367	2,258	T	activities
38	सदस्यता क्रियाकलाप संस्था	R	16,249	14,169	2,080	0	0	0	16,249	14,169	2,080	R	Activities of membership
		U	38,094	32,831	5,263	0	0	0	38,094	32,831	5,263	U	organizations
		T	54,343	47,000	7,343	0	0	0	54,343	47,000	7,343	T	

तक्ता क्र./Table No. 1.21 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(3)	(2)
39	संगणकांची दुरुस्ती आणि	R	41,185	36,917	4,268	16,179	12,707	3,472	25,006	24,210	796	R	Repair of computers and
	वैयक्तिक आणि घरगुती वस्तू	U	1,45,188	1,33,595	11,593	33,638	26,823	6,815	1,11,550	1,06,772	4,778	U	personal and household goods
		T	1,86,373	1,70,512	15,861	49,817	39,530	10,287	1,36,556	1,30,982	5,574	T	
40	इतर वैयक्तिक सेवा क्रियाकलाप	R	1,13,807	81,980	31,827	3,404	2,544	860	1,10,403	79,436	30,967	R	Other personal service
		U	5,66,842	1,91,372	3,75,470	11,338	9,308	2,030	5,55,504	1,82,064	3,73,440	U	activities
		T	6,80,649	2,73,352	4,07,297	14,742	11,852	2,890	6,65,907	2,61,500	4,04,407	T	
41	घरगुती उपक्रम घरगुती नियोक्ता	R	5,404	3,903	1,501	164	93	71	5,240	3,810	1,430	R	Activities of households as
	कर्मचारी	U	11,611	8,310	3,301	413	233	180	11,198	8,077	3,121	U	employers of domestic
		T	17,015	12,213	4,802	577	326	251	16,438	11,887	4,551	T	personnel
42	अविभाज् वस्तू- आणि सेवा-	R	58	32	26	6	3	3	52	29	23	R	Undifferentiated goods- and of
	उत्पादन क्रियाकलाप खाजगी	U	418	144	274	42	20	22	376	124	252	U	services-producing activities
		T	476	176	300	48	23	25	428	153	275	T	private
43	बाह्यविभाजन क्रियाकलाप	R	6,01,682	2,79,967	3,21,715	1,36,919	51,843	85,076	4,64,763	2,28,124	2,36,639	R	Activities of extraterritorial
	संस्था आणि संस्था	U	8,80,947	4,66,807	4,14,140	1,00,194	33,316	66,878	7,80,753	4,33,491	3,47,262	U	organizations and bodies
		T	14,82,629	7,46,774	7,35,855	2,37,113	85,159	1,51,954	12,45,516	6,61,615	5,83,901	T	
	एकूण	**R**	**25,61,532**	**18,99,606**	**6,61,926**	**4,45,468**	**2,64,512**	**1,80,956**	**21,16,064**	**16,35,094**	**4,80,970**	**R**	**Total**
		U	**86,99,450**	**69,61,036**	**17,38,414**	**5,47,245**	**3,43,134**	**2,04,111**	**81,52,205**	**66,17,902**	**15,34,303**	**U**	
		T	**1,12,60,982**	**88,60,642**	**24,00,340**	**9,92,713**	**6,07,646**	**3,85,067**	**1,02,68,269**	**82,52,996**	**20,15,273**	**T**	

आधार : भारतीय जनगणना, २०११

Source : Population Census of India, 2011

1. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या / AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.22

बिगर घरगुती उद्योगधंदे, व्यापार, व्यवसाय किंवा सेवा हा प्रमुख व्यवसाय असणाऱ्यांचे लिंग व कामगारांच्या वर्गानुसार व उद्योगधंद्यानुसार वर्गीकरण /

Occupational classification of main workers in non -household industry, trade, business, profession or service by class of worker and gender

(जनगणना, २०११ / Population Census, 2011)

अ. क्र. Sr.No	जिल्हे	ग्रामीण नागरी एकूण	काम करणाऱ्यांचा वर्ग / Class of workers										Rural Urban Total	Districts
			एकूण Total		मालक Employer		कामगार Employee		एकटा काम करणारा Single worker		कौटुंबिक कामगार Family worker			
			पुरुष Males	स्त्रिया Females	पुरुष Males	स्त्रिया Females	पुरुष Males	स्त्रिया Females	पुरुष Males	स्त्रिया Females	पुरुष Males	स्त्रिया Females		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(3)	(2)
1	मुंबई शहर	ए	9,37,396	2,21,234	1,50,858	16,135	6,56,099	1,71,601	98,450	24,231	31,989	9,267	T	Mumbai City
		ग्रा	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	R	
		ना	9,37,396	2,21,234	1,50,858	16,135	6,56,099	1,71,601	98,450	24,231	31,989	9,267	U	
2	मुंबई उपनगर	ए	27,18,172	6,65,271	4,01,375	40,640	19,67,110	5,26,011	2,67,933	75,699	81,754	22,921	T	Mumbai Suburban
		ग्रा	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	R	
		ना	27,18,172	6,65,271	4,01,375	40,640	19,67,110	5,26,011	2,67,933	75,699	81,754	22,921	U	
3	ठाणे	ए	26,75,143	6,10,630	3,16,198	33,207	20,17,410	4,77,298	2,54,495	65,572	87,040	34,553	T	Thane
		ग्रा	2,96,248	75,620	22,236	2,591	2,21,797	52,304	40,709	11,086	11,506	9,639	R	
		ना	23,78,895	5,35,010	2,93,962	30,616	17,95,613	4,24,994	2,13,786	54,486	75,534	24,914	U	
4	रायगड	ए	4,56,884	97,628	50,402	5,458	3,29,953	67,816	58,792	13,180	17,737	11,174	T	Raigad
		ग्रा	2,08,002	42,882	16,362	1,816	1,48,292	26,578	33,988	7,374	9,360	7,114	R	
		ना	2,48,882	54,746	34,040	3,642	1,81,661	41,238	24,804	5,806	8,377	4,060	U	
5	रतागिरी	ए	1,71,220	41,602	22,572	2,458	1,10,826	26,710	31,514	7,542	6,308	4,892	T	Ratnagiri
		ग्रा	1,13,716	27,322	12,548	1,442	73,668	16,522	23,264	5,294	4,236	4,064	R	
		ना	57,504	14,280	10,024	1,016	37,158	10,188	8,250	2,248	2,072	828	U	
6	सिंधुदुर्ग	ए	80,482	21,348	10,026	1,190	44,982	13,970	19,892	3,966	5,582	2,222	T	Sindhudurg
		ग्रा	57,284	15,150	6,264	710	32,914	9,920	14,156	2,678	3,950	1,842	R	
		ना	23,198	6,198	3,762	480	12,068	4,050	5,736	1,288	1,632	380	U	
7	नाशिक	ए	7,69,606	1,64,704	94,971	9,826	5,18,251	1,12,168	1,26,131	28,888	30,253	13,822	T	Nashik
		ग्रा	1,37,760	38,496	17,364	2,180	83,132	23,470	27,250	5,132	10,014	7,714	R	
		ना	6,31,846	1,26,208	77,607	7,646	4,35,119	88,698	98,881	23,756	20,239	6,108	U	
8	धुळे	ए	1,81,978	40,132	20,154	1,874	1,07,572	25,878	41,902	6,320	12,350	6,060	T	Dhule
		ग्रा	60,330	19,070	4,902	520	36,274	12,018	13,280	2,108	5,874	4,424	R	
		ना	1,21,648	21,062	15,252	1,354	71,298	13,860	28,622	4,212	6,476	1,636	U	
9	नंदुरबार	ए	86,391	24,129	11,715	920	46,703	15,330	20,903	3,451	7,070	4,428	T	Nandurbar
		ग्रा	33,521	13,467	2,793	388	21,119	8,458	6,615	1,243	2,994	3,378	R	
		ना	52,870	10,662	8,922	532	25,584	6,872	14,288	2,208	4,076	1,050	U	

तक्ता क्र./Table No. 1.22 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(3)	(2)
10	जळगाव	ए	3,75,524	69,908	42,537	3,773	2,15,959	46,272	94,949	11,934	22,079	7,929	T	Jalgaon
		ग्रा	1,11,656	26,626	9,296	1,020	65,216	17,560	29,386	3,500	7,758	4,546	R	
		ना	2,63,868	43,282	33,241	2,753	1,50,743	28,712	65,563	8,434	14,321	3,383	U	
11	अहमदनगर	ए	4,08,410	1,11,963	54,604	5,849	2,41,930	66,817	87,908	20,300	23,968	18,997	T	Ahmednagar
		ग्रा	2,12,523	65,738	23,036	2,873	1,28,011	38,142	46,811	10,423	14,665	14,300	R	
		ना	1,95,887	46,225	31,568	2,976	1,13,919	28,675	41,097	9,877	9,303	4,697	U	
12	पुणे	ए	19,44,950	5,19,215	2,44,421	34,273	14,29,740	3,87,322	2,12,373	65,604	58,416	32,016	T	Pune
		ग्रा	3,92,126	93,669	41,755	5,390	2,78,601	61,933	55,597	12,296	16,173	14,050	R	
		ना	15,52,824	4,25,546	2,02,666	28,883	11,51,139	3,25,389	1,56,776	53,308	42,243	17,966	U	
13	सातारा	ए	3,07,432	80,828	43,152	5,660	1,93,096	50,818	56,112	12,314	15,072	12,036	T	Satara
		ग्रा	1,87,472	49,154	21,726	3,012	1,21,490	29,816	34,554	6,560	9,702	9,766	R	
		ना	1,19,960	31,674	21,426	2,648	71,606	21,002	21,558	5,754	5,370	2,270	U	
14	सांगली	ए	2,86,508	77,812	41,684	5,246	1,75,270	45,734	56,540	13,046	13,014	13,786	T	Sangli
		ग्रा	1,39,426	40,984	17,312	2,152	88,566	21,976	26,574	5,824	6,974	11,032	R	
		ना	1,47,082	36,828	24,372	3,094	86,704	23,758	29,966	7,222	6,040	2,754	U	
15	सोलापूर	ए	4,62,904	1,20,363	62,582	6,006	2,87,420	74,666	96,603	24,498	16,299	15,193	T	Solapur
		ग्रा	1,55,788	37,440	17,302	1,918	97,634	22,344	33,734	5,338	7,118	7,840	R	
		ना	3,07,116	82,923	45,280	4,088	1,89,786	52,322	62,869	19,160	9,181	7,353	U	
16	कोल्हापूर	ए	5,37,619	1,20,941	72,477	7,943	3,53,774	74,244	87,739	20,071	23,629	18,683	T	Kolhapur
		ग्रा	2,38,823	55,927	22,225	2,811	1,66,033	31,570	39,562	7,471	11,003	14,075	R	
		ना	2,98,796	65,014	50,252	5,132	1,87,741	42,674	48,177	12,600	12,626	4,608	U	
17	औरंगाबाद	ए	4,53,208	92,265	55,103	5,467	2,78,750	59,784	1,02,014	19,239	17,341	7,775	T	Aurangabad
		ग्रा	89,888	20,560	10,828	844	51,880	12,632	22,436	3,810	4,744	3,274	R	
		ना	3,63,320	71,705	44,275	4,623	2,26,870	47,152	79,578	15,429	12,597	4,501	U	
18	जालना	ए	1,37,616	33,372	18,774	1,618	68,548	18,466	41,608	7,494	8,686	5,794	T	Jalna
		ग्रा	58,582	16,880	7,368	668	27,940	9,458	18,630	2,880	4,644	3,874	R	
		ना	79,034	16,492	11,406	950	40,608	9,008	22,978	4,614	4,042	1,920	U	
19	परभणी	ए	1,45,805	29,707	17,071	1,422	72,165	16,991	48,067	7,341	8,502	3,953	T	Parbhani
		ग्रा	39,903	10,629	4,277	340	21,541	6,283	11,421	2,061	2,664	1,945	R	
		ना	1,05,902	19,078	12,794	1,082	50,624	10,708	36,646	5,280	5,838	2,008	U	
20	हिंगोली	ए	65,485	15,262	9,024	679	31,680	8,940	21,073	2,785	3,708	2,858	T	Hingoli
		ग्रा	31,893	8,890	4,068	377	16,056	4,740	9,333	1,473	2,436	2,300	R	
		ना	33,592	6,372	4,956	302	15,624	4,200	11,740	1,312	1,272	558	U	
21	बीड	ए	1,83,630	44,200	25,020	2,300	96,214	27,200	54,334	8,476	8,062	6,224	T	Beed
		ग्रा	82,634	21,128	10,076	1,084	46,158	12,306	21,956	3,552	4,444	4,186	R	
		ना	1,00,996	23,072	14,944	1,216	50,056	14,894	32,378	4,924	3,618	2,038	U	

तक्ता क्र./Table No. 1.22 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(3)	(2)
22	नांदेड	ए	2,76,611	61,111	31,856	2,523	1,41,013	34,007	88,774	14,119	14,968	10,462	T	Nanded
		ग्रा	98,430	29,038	9,288	910	53,634	16,086	28,852	5,400	6,656	6,642	R	
		ना	1,78,181	32,073	22,568	1,613	87,379	17,921	59,922	8,719	8,312	3,820	U	
23	उस्मानाबाद	ए	1,09,444	28,004	15,212	1,158	61,398	17,264	27,704	4,956	5,130	4,626	T	Osmanabad
		ग्रा	61,082	16,952	7,796	648	35,398	9,556	14,828	2,914	3,060	3,834	R	
		ना	48,362	11,052	7,416	510	26,000	7,708	12,876	2,042	2,070	792	U	
24	लातूर	ए	2,09,190	45,848	26,738	2,134	1,14,276	28,320	58,138	9,840	10,038	5,554	T	Latur
		ग्रा	86,630	21,986	10,018	824	53,652	14,684	19,676	3,330	3,284	3,148	R	
		ना	1,22,560	23,862	16,720	1,310	60,624	13,636	38,462	6,510	6,754	2,406	U	
25	बुलढाणा	ए	1,61,981	32,751	19,943	1,618	87,620	22,285	47,238	5,090	7,180	3,758	T	Buldhana
		ग्रा	64,827	15,717	6,549	686	38,504	10,025	16,416	2,086	3,358	2,920	R	
		ना	97,154	17,034	13,394	932	49,116	12,260	30,822	3,004	3,822	838	U	
26	अकोला	ए	1,85,020	37,879	21,303	1,816	98,087	26,074	58,724	7,931	6,906	2,058	T	Akola
		ग्रा	37,526	8,219	3,567	314	23,039	5,696	9,348	1,177	1,572	1,032	R	
		ना	1,47,494	29,660	17,736	1,502	75,048	20,378	49,376	6,754	5,334	1,026	U	
27	वाशिम	ए	63,514	13,682	7,956	575	31,834	8,868	20,823	2,263	2,901	1,976	T	Washim
		ग्रा	27,300	7,680	3,190	311	16,206	4,700	6,407	1,059	1,497	1,610	R	
		ना	36,214	6,002	4,766	264	15,628	4,168	14,416	1,204	1,404	366	U	
28	अमरावती	ए	2,60,830	49,492	30,368	2,129	1,33,838	32,242	82,981	10,937	13,643	4,184	T	Amravati
		ग्रा	62,037	15,514	5,764	474	35,793	10,100	16,977	2,542	3,503	2,398	R	
		ना	1,98,793	33,978	24,604	1,655	98,045	22,142	66,004	8,395	10,140	1,786	U	
29	यवतमाळ	ए	1,93,812	43,956	24,007	2,101	1,02,596	28,988	58,509	8,751	8,700	4,116	T	Yavatmal
		ग्रा	73,044	18,090	7,921	781	39,240	10,934	21,935	3,321	3,948	3,054	R	
		ना	1,20,768	25,866	16,086	1,320	63,356	18,054	36,574	5,430	4,752	1,062	U	
30	वर्धा	ए	1,34,164	26,782	14,732	1,124	73,704	16,250	39,472	6,940	6,256	2,468	T	Wardha
		ग्रा	46,568	9,482	4,464	394	26,210	5,866	13,136	1,912	2,758	1,310	R	
		ना	87,596	17,300	10,268	730	47,494	10,384	26,336	5,028	3,498	1,158	U	
31	नागपूर	ए	8,81,025	2,02,759	1,08,680	11,752	5,31,093	1,32,738	2,01,653	44,639	39,599	13,630	T	Nagpur
		ग्रा	1,14,398	24,764	8,754	958	69,072	15,216	30,830	5,858	5,742	2,732	R	
		ना	7,66,627	1,77,995	99,926	10,794	4,62,021	1,17,522	1,70,823	38,781	33,857	10,898	U	
32	भंडारा	ए	92,272	25,532	8,580	866	49,204	14,184	28,340	6,846	6,148	3,636	T	Bhandara
		ग्रा	48,772	13,636	3,592	366	24,902	6,908	16,600	3,698	3,678	2,664	R	
		ना	43,500	11,896	4,988	500	24,302	7,276	11,740	3,148	2,470	972	U	
33	गोंदिया	ए	1,00,616	29,614	9,494	802	48,182	15,056	35,296	9,230	7,644	4,526	T	Gondiya
		ग्रा	55,408	17,426	3,614	298	25,086	7,854	22,072	5,594	4,636	3,680	R	
		ना	45,208	12,188	5,880	504	23,096	7,202	13224	3,636	3,008	846	U	

तक्ता क्र./Table No. 1.22 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(3)	(2)
34	चंद्रपूर	ए	2,41,125	51,014	22,810	2,111	1,42,377	31,287	64,684	13,026	11,254	4,590	T	Chandrapur
		ग्रा	73,496	18,612	5,812	550	40,902	11,250	22,060	4,272	4,722	2,540	R	
		ना	1,67,629	32,402	16,998	1,561	1,01,475	20,037	42,624	8,754	6,532	2,050	U	
35	गडचिरोली	ए	58,776	18,056	5,318	622	35,194	10,754	13,858	2,996	4,406	3,684	T	Gadchiroli
		ग्रा	36,666	12,376	2,824	368	21,404	6,908	8,814	1,806	3,624	3,294	R	
		ना	22,110	5,680	2,494	254	13,790	3,846	5,044	1,190	782	390	U	
36	**महाराष्ट्र राज्य**	**ए**	**1,63,54,743**	**38,68,994**	**21,11,717**	**2,23,275**	**1,08,93,868**	**27,32,353**	**27,05,526**	**5,89,515**	**6,43,632**	**3,23,851**	**T**	**Maharashtra State**
		ग्रा	**35,33,759**	**9,09,124**	**3,54,891**	**40,018**	**22,29,364**	**5,53,813**	**7,57,207**	**1,45,072**	**1,92,297**	**1,70,221**	**R**	
		ना	**1,28,20,984**	**29,59,870**	**17,56,826**	**1,83,257**	**86,64,504**	**21,78,540**	**19,48,319**	**4,44,443**	**4,51,335**	**1,53,630**	**U**	

आधार : भारतीय जनगणना, २०११

Source : Population Census of India, 2011

1. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या / AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.23

काम न करणाऱ्या व्यक्तींचे व्यवसाय प्रकारानुसार व लिंगानुसार वर्गीकरण / Classification of persons not at work by type of activity and gender (जनगणना २०११ / Census 2011)

अ. क्र Sr. No.	व्यवसायाचा प्रकार	ग्रामीण / Rural			नागरी / Urban			एकूण / Total			Type of activity
		पुरुष Males	स्त्री Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्री Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्री Females	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
१.	पूर्णवेळ विद्यार्थी	84,23,526	69,47,140	1,53,70,666	69,95,690	60,46,217	1,30,41,907	1,54,19,216	1,29,93,357	2,84,12,573	Full Time Students
२.	घरातील काम करणारे	2,02,554	50,27,485	52,30,039	3,37,472	97,09,934	1,00,47,406	5,40,026	1,47,37,419	1,52,77,445	Household Duties
३.	अवलंबून असणारे	42,47,762	48,19,786	90,67,548	29,28,352	34,63,900	63,92,252	71,76,114	82,83,686	1,54,59,800	Dependents
४.	निवृत्ति वेतनधारक	1,93,105	63,930	2,57,035	8,15,227	2,47,647	10,62,874	10,08,332	3,11,577	13,19,909	Pensioneers
५.	भाड्यावर उपजीविका करणारे	8,163	8,685	16,848	18,443	20,258	38,701	26,606	28,943	55,549	Rentiers
६.	भिकारी	5,475	4,232	9,707	7,573	5,457	13,030	13,048	9,689	22,737	Beggars
७.	इतर	5,71,378	3,81,982	9,53,360	8,71,461	5,73,621	14,45,082	14,42,839	9,55,603	23,98,442	Others
	एकूण	**1,36,51,963**	**1,72,53,240**	**3,09,05,203**	**1,19,74,218**	**2,00,67,034**	**3,20,41,252**	**2,56,26,181**	**3,73,20,274**	**6,29,46,455**	**Total**

आधार : भारतीय जनगणना, २०११

Source : Population Census of India, 2011

1. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या /
तक्ता क्रमांक /
स्त्री कामगार व काम न करणाऱ्या स्त्रियांचे प्रमुख व्यवसाय व वयोगटानुसार वर्गीकरण /
(जनगणना, २०११ /

वयोगट Age Group	ग्रामीण / नागरी / एकूण	एकूण स्त्रियांची लोकसंख्या Total Female Population	एकूण मुख्य कामगार Total Main workers	काम करणाऱ्यांचा वर्ग / शेतकरी Cultivators	शेतमजूर Agricultural Labourers	घरगुती उद्योगधंदे करणारे Household Industry
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
0-14	ग्रा	81,96,085	1,56,483	59,002	80,003	2,126
	ना	59,41,063	56,172	1,977	2,185	3,090
	ए	1,41,37,148	2,12,655	60,979	82,188	5,216
15-19	ग्रा	27,70,441	5,49,962	1,83,094	3,12,359	8,818
	ना	21,46,426	1,19,281	2,288	9,824	8,415
	ए	49,16,867	6,69,243	1,85,382	3,22,183	17,233
20-24	ग्रा	27,46,645	1193,492	4,63,138	5,98,585	20,850
	ना	24,99,207	3,76,218	5,641	19,378	18,600
	ए	52,45,852	15,69,710	4,68,779	6,17,963	39,450
25-29	ग्रा	24,35,926	12,87,921	5,00,058	6,25,861	23,951
	ना	24,38,627	5,45,065	7,105	24,542	25,545
	ए	48,74,553	18,32,986	5,07,163	6,50,403	49,496
30-34	ग्रा	21,76,444	12,71,635	4,90,442	6,23,996	24,241
	ना	20,83,566	5,10,902	7,284	28,540	29,819
	ए	42,60,010	17,82,537	4,97,726	6,52,536	54,060
35-39	ग्रा	21,12,082	12,98,369	5,15,372	6,29,762	24,280
	ना	19,25,644	5,04,077	8,131	33,154	32,536
	ए	40,37,726	18,02,446	5,23,503	6,62,916	56,816
40-44	ग्रा	18,38,649	11,40,184	4,75,509	5,41,401	19,878
	ना	16,12,615	4,21,705	7,588	29,115	27,069
	ए	34,51,264	15,61,889	4,83,097	5,70,516	46,947
45-49	ग्रा	15,59,955	9,39,997	4,12,483	4,33,565	15,904
	ना	13,56,281	3,27,809	6,833	23,061	20,564
	ए	29,16,236	12,67,806	4,19,316	4,56,626	36,468
50+	ग्रा	60,83,607	24,50,456	11,20,250	11,36,713	39,950
	ना	40,19,630	5,75,869	18,072	53,560	37,581
	ए	1,01,03,237	30,26,325	11,38,322	11,90,273	77,531
Age Not Stated	ग्रा	97,206	32,870	12,297	15786	792
	ना	91,178	15,109	375	728	761
	ए	1,88,384	47,979	12,672	16514	1553
एकूण / Total	**ग्रा**	**3,00,17,040**	**1,03,21,369**	**42,31,645**	**49,98,031**	**1,80,790**
	ना	**2,41,14,237**	**34,52,207**	**65,294**	**2,24,087**	**2,03,980**
	ए	**5,41,31,277**	**1,37,73,576**	**42,96,939**	**52,22,118**	**3,84,770**

आधार : भारतीय जनगणना, २०११

AREA AND POPULATION

TABLE No. 1.24

Female workers and female non-workers classified according to main activity and age groups Population Census, 2011)

Class of workers

इतर कामगार Other Main workers	सीमांतिक कामगार Marginal workers	काम न करणारे Non-workers	Rural/ Urban/ Total
(8)	(9)	(10)	(2)
15,352	75,859	79,63,743	R
48,920	37,030	58,47,861	U
64,272	1,12,889	1,38,11,604	T
45,691	1,94,983	20,25,496	R
98,754	42,524	19,84,621	U
1,44,445	2,37,507	40,10,117	T
1,10,919	3,16,869	12,36,284	R
3,32,599	78,351	20,44,638	U
4,43,518	3,95,220	32,80,922	T
1,38,051	2,97,028	8,50,977	R
4,87,873	81,886	18,11,676	U
6,25,924	3,78,914	26,62,653	T
1,32,956	2,71,415	6,33,394	R
4,45,259	74,459	14,98,205	U
5,78,215	3,45,874	21,31,599	T
1,28,955	2,64,845	5,48,868	R
4,30,256	72,208	13,49,359	U
5,59,211	3,37,053	18,98,227	T
1,03,396	2,31,387	4,67,078	R
3,57,933	57,862	11,33,048	U
4,61,329	2,89,249	16,00,126	T
78,045	1,96,799	4,23,159	R
2,77,351	44,891	9,83,581	U
3,55,396	2,41,690	14,06,740	T
1,53,543	5,84,786	30,48,365	R
4,66,656	1,02,203	33,41,558	U
6,20,199	6,86,989	63,89,923	T
3,995	8,460	55,876	R
13,245	3,582	72,487	U
17,240	12,042	128,363	T
9,10,903	**24,42,431**	**1,72,53,240**	**R**
29,58,846	**5,94,996**	**2,00,67,034**	**U**
38,69,749	**30,37,427**	**3,73,20,274**	**T**

Source : Population Census of India, 2011

1. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या /
तक्ता क्रमांक /
मुख्य स्त्री कामगार यांचे प्रमुख व्यवसाय व वैवाहिक स्थितीनुसार वर्गीकरण /
(जनगणना, २०११ /

वैवाहि स्थितीक	ग्रामीण / नागरी / एकूण	एकूण स्त्रियांची लोकसंख्या	एकूण मुख्य कामगार	काम करणाऱ्यांचा वर्ग /Class of workers			खाणकाम आणि दगडकाम
				कृषि / मच्छीमारी / वनसंवर्धन			
				Agriculture / Forestry / Fishing			
		Total Female Population	Total Main workers	शेतकरी	शेतमजूर	पशुसंवर्धन,मळे, वनसंवर्धन, मच्छीमारी, फळबागा, अनुवंषिक व्यवसाय	Mining & Quarrying
				Cultivators	Agricultural labourers	Plantation, livestock, forestry, fishing, hunting and allied activities	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
१. अविवाहित	ग्रामीण	1,12,04,500	6,60,550	1,98,523	3,46,409	3,481	1,017
	नागरी	93,92,717	6,25,612	5,621	15,315	1,178	521
	एकूण	2,05,97,217	12,86,162	2,04,144	3,61,724	4,659	1,538
२. विवाहित	ग्रामीण	1,58,65,634	85,49,735	37,15,476	39,94,814	39,899	10,706
	नागरी	1,27,01,910	23,30,488	51,491	1,61,328	7,137	4,290
	एकूण	2,85,67,544	1,08,80,223	37,66,967	41,56,142	47,036	14,996
३. विधवा	ग्रामीण	26,76,426	9,38,947	2,90,035	5,37,358	3,654	939
	नागरी	18,44,338	4,16,730	7,537	39,806	1,701	1,305
	एकूण	45,20,764	13,55,677	2,97,572	5,77,164	5,355	2,244
४. अलग रहाणाऱ्या	ग्रामीण	1,85,316	1,18,506	18,220	84,259	557	115
	नागरी	1,06,162	50,285	383	5,176	132	57
	एकूण	2,91,478	1,68,791	18,603	89,435	689	172
५. घटस्फोटित किंवा	ग्रामीण	85,164	52,018	9,391	35,191	222	24
	नागरी	69,110	30,247	262	2,462	79	36
	एकूण	1,54,274	82,265	9,653	37,653	301	60
एकूण	**ग्रामीण**	**3,00,17,040**	**1,03,19,756**	**42,31,645**	**49,98,031**	**47,813**	**12,801**
	नागरी	**2,41,14,237**	**34,53,362**	**65,294**	**2,24,087**	**10,227**	**6,209**
	एकूण	**5,41,31,277**	**1,37,73,118**	**42,96,939**	**52,22,118**	**58,040**	**19,010**

आधार : भारतीय जनगणना, २०११

AREA AND POPULATION

TABLE No. 1.25

Female main workers according to main activity classified by marital status

Population Census, 2011)

वस्तु निर्माण प्रक्रिया Manufacturing		बांधकाम	व्यापर (मोटार वाहने व मोटर सायकलींची दुरुस्ती) व घाऊक व किरकोळ व्यापार (Repair of motor vehicles and motor cycles) Wholesale & Retail Trade		वाहतूक व साठवण	इतर कामे		
घरगुती उद्योगधंदे	घरगुती उद्योगधंद्या व्यतिरिक्त इतर उद्योगधंदे	Construction	घरगुती उद्योगधंदे	घरगुती उद्योगधदयार् व्यतिरिक्त इतर उद्योगधंदे	Transportation & storage	Other services	Rural Urban Total	Marital Status
Household industry	Non Household industry		Household industry	Non House-hold industry				
(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(2)	(1)
5,734	22,009	6,325	18	5,764	2,558	68,712	Rural	Never
12,047	1,11,051	18,488	22	42,782	14,847	4,03,740	Urban	Married
17,781	1,33,060	24,813	40	48,546	17,405	4,72,452	Total	
73,390	1,01,887	46,450	82	49,378	9,677	5,07,976	Rural	Married
93,852	2,85,645	1,17,952	203	1,67,303	52,787	13,88,500	Urban	
1,67,242	3,87,532	1,64,402	285	2,16,681	62,464	18,96,476	Total	
9,982	10,794	6,660	7	9,652	1,325	68,541	Rural	Widowed
17,941	41,070	23,406	23	40,126	9,469	2,34,346	Urban	
27,923	51,864	30,066	30	49,778	10,794	3,02,887	Total	
1,334	2,523	1,103	0	1,167	86	9,142	Rural	Separated
1,787	6,595	3,456	4	4,283	544	27,868	Urban	
3,121	9,118	4,559	4	5,450	630	37,010	Total	
676	985	357	0	408	68	4,696	Rural	Divorced
1,009	4,279	1,250	0	2,219	496	18,155	Urban	
1,685	5,264	1,607	0	2,627	564	22,851	Total	
91,116	**1,38,198**	**60,895**	**107**	**66,369**	**13,714**	**6,59,067**	**Rural**	**Total**
1,26,636	**4,48,640**	**1,64,552**	**252**	**2,56,713**	**78,143**	**20,72,609**	**Urban**	
2,17,752	**5,86,838**	**2,25,447**	**359**	**3,23,082**	**91,857**	**27,31,676**	**Total**	

Source : Population Census of India, 2011

१.क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या /
तक्ता क्रमांक /
बोलण्याच्या प्रमुख भाषेनुसार जिल्हावार लोकसंख्या/
(जनगणना, २०११/

अनु. क्र Sr No.	जिल्हे	भाषा / Languages											
		आसामी Assamee	बंगाली Bengali	बोडो Bodo	डोंगरी Dongri	गुजराथी Gujarati	हिंदी Hindi	कन्नड Kannad	कश्मिरी Kashmiri	कोंकणी Konkani	मैथिली Maithili	मल्याळम Malyalam	मणिपूरी Manipuri
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)
1	मुंबई शहर	957	40,430	11	159	3,49,902	8,31,401	1,800	320	42,509	3,062	13,360	276
2	मुंबई उपनगर	2,572	1,00,811	28	239	10,78,189	27,67,141	2,789	1,938	152,923	17,466	1,07,578	983
3	ठाणे	2,216	1,14,208	96	120	5,14,059	24,28,915	1,30,218	1,336	20,363	18,850	142961	666
4	रायगड	1,736	13,721	12	34	23,698	2,29,795	20,860	212	441	1,921	19,107	171
5	रत्नागिरी	111	1,073	1	0	4,076	30,138	9,240	3	15,732	72	1,121	1
6	सिंधुदुर्ग	4	433	0	0	1,231	15,370	7,904	46	23,615	15	629	1
7	नाशिक	935	8,175	21	147	47,686	3,92,645	5,909	83	41,061	858	8,703	144
8	धुळे	333	343	0	0	15,011	1,24,776	601	80	40,181	23	447	4
9	नंदुरबार	341	922	0	419	38,234	99,759	88	145	1,402	23	194	11
10	जळगाव	209	2,097	1	130	22,596	4,29,846	637	373	16,922	31	694	10
11	अहमदनगर	221	1,929	12	190	11,511	2,70,231	2,429	28	1,922	109	1,681	89
12	पुणे	2,500	42,158	95	187	1,08,778	11,63,455	1,31,919	2,268	9,081	2,499	50,125	942
13	सातारा	19	1,043	1	0	10,066	1,23,195	20,216	13	547	89	1,115	9
14	सांगली	14	1,046	0	0	10,197	1,47,335	1,43,589	8	534	31	899	5
15	सोलापूर	17	1,058	0	0	12,609	3,36,938	4,00,598	5	174	45	497	2
16	कोल्हापूर	28	1,424	0	0	12,613	1,78,210	77,484	16	236	212	1,017	6
17	औरंगाबाद	88	2,777	4	30	11,596	5,20,039	2,580	77	2,422	261	2,351	9
18	जालना	2	243	0	93	3,121	2,57,425	263	161	613	18	280	0
19	परभणी	0	164	0	8	2,227	1,56,022	299	6	1,956	9	204	0
20	हिंगोली	0	154	0	0	1,287	1,00,263	118	557	6	0	28	0
21	बीड	5	417	0	0	2,099	1,77,794	497	141	4,281	4	177	0
22	नांदेड	14	1,139	6	23	4,751	3,71,957	8,235	19	1,037	22	330	8
23	उस्मानाबाद	0	368	0	5	1,178	1,33,721	12,564	117	420	1	32	0
24	लातूर	29	492	1	17	2,489	2,55,934	10,816	3	159	53	244	11
25	बुलढाणा	20	332	2	14	5,321	1,92,057	169	13	10,758	22	199	4
26	अकोला	15	497	0	0	11,180	1,69,716	203	21	1,934	10	216	0
27	वाशिम	0	102	0	0	1,432	1,73,299	108	25	1,246	0	54	0
28	अमरावती	25	949	1	0	8,868	2,58,455	958	39	1,789	22	259	6
29	यवतमाळ	2	1,570	1	0	8,001	5,26,703	373	11	1,668	50	337	7
30	वर्धा	24	884	2	35	3,876	1,05,744	332	56	3	43	814	14
31	नागपूर	218	18,852	22	57	32,103	9,42,579	1,758	83	423	932	7,654	62
32	भंडारा	3	1,181	0	0	1,531	58,908	402	15	23	16	366	0
33	गोदिंया	88	8,929	7	0	3,536	2,74,304	1,166	31	28	27	251	0
34	चंद्रपूर	15	17,200	0	14	5,509	1,90,979	2,865	12	2,835	196	2,060	20
35	गडचिरोली	81	54,969	6	15	1,182	46,464	476	13	11	4	169	14
	महाराष्ट्र राज्य	**12,842**	**4,42,090**	**330**	**1,936**	**23,71,743**	**1,44,81,513**	**10,00,463**	**8,274**	**3,99,255**	**46,996**	**3,66,153**	**3,475**

आधार :भारतीय जनगणना, २०११

AREA AND POPULATION

TABLE No. 1.26

Districtwise population classified by languages mainly spoken

Population Census, 2011)

भाषा / Languages												
मराठी Marathi (15)	नेपाळी Nepali (16)	ओरिसा Oriya (17)	पंजाबी Punjabi (18)	संस्कृत Sanskrit (19)	संथाळी Santali (20)	सिंधी Sindhi (21)	तामिळ Tamil (22)	तेलगु Telugu (23)	उर्दू Urdu (24)	इतर Other (25)	एकूण Total (26)	Districts (2)
11,09,395	5,400	9,050	24,095	109	22	44,875	90,377	72,977	4,17,559	27,365	30,85,411	Mumbai City
32,95,533	20,952	42,753	87,003	556	151	165,629	2,04,392	1,30,298	10,41,853	1,35,185	93,56,962	Mumbai Suburban
58,70,205	21,570	40,701	55,622	710	138	233,748	1,06,811	1,46,669	8,48,923	4,34,101	1,11,33,206	Thane
21,08,846	2,831	6,046	9,082	32	40	2,861	8,716	14,245	1,54,318	15,475	26,34,200	Raigad
14,24,153	1,276	321	109	4	13	437	399	4,241	1,18,936	4,974	16,16,431	Ratnagiri
7,75,016	128	151	50	10	10	178	241	1,152	13,059	10,408	8,49,651	Sindhudurg
44,22,593	3,428	2,685	9,852	442	12	14,727	5,141	22,241	5,22,473	6,06,761	61,16,722	Nashik
6,92,836	151	231	892	21	8	8,349	196	5,213	1,38,265	13,09,129	2337,090	Dhule
2,64,698	165	124	426	0	9	5,437	170	3,165	62,454	13,87,213	18,65,399	Nandurbar
26,83,851	390	642	1,673	29	875	27,403	1,000	8,806	3,27,435	7,15,373	42,41,023	Jalgaon
40,38,214	1,056	565	7,757	13	26	6,898	2,948	56,385	1,24,264	14,681	45,43,159	Ahmednagar
73,70,731	13,244	18,749	32,181	1,091	149	43,376	54,713	1,59,185	1,77,953	44,029	94,29,408	Pune
27,94,910	447	1,053	542	36	8	1,340	2,020	15,659	26920	4,959	30,04,207	Satara
24,26,265	247	382	499	26	1	4,047	2,377	14,039	67,215	3,387	28,22,143	Sangli
31,57,460	215	1,525	654	13	5	2,856	4,597	2,17,514	1,70,218	10,756	43,17,756	Solapur
34,55,854	525	930	938	32	5	17,927	1,580	16,197	1,04,805	5,962	38,76,001	Kolhapur
25,78,334	400	645	4,229	55	6	4,305	2,461	15,599	5,37,089	19,975	37,05,332	Aurangabad
14,92,077	95	105	585	51	3	1,967	1,437	17,488	1,79,402	4,669	19,60,098	Jalna
14,38,626	56	28	187	14	0	1,141	884	11,097	2,19,749	4,251	18,36,928	Parbhani
9,83,442	35	18	109	18	0	212	66	7,909	80,735	3,202	11,78,159	Hingoli
21,55,311	128	54	406	22	35	455	2,554	12,521	2,22,866	5,821	25,85,588	Beed
25,36,305	132	248	5,365	61	0	1,897	1,609	72,513	3,23,688	32,457	33,61,816	Nanded
14,15,893	44	85	45	10	0	129	564	14,747	70,411	11,422	16,61,756	Osmanabad
20,06,386	67	80	197	19	4	647	1,499	17,591	1,56,225	1,913	24,54,876	Latur
20,34,512	94	155	716	23	0	6,487	592	15,257	2,84,137	37,633	25,88,517	Buldhana
12,76,785	46	204	941	32	3	15,254	422	4,834	3,14,408	19,724	18,16,445	Akola
9,08,389	43	34	211	27	0	3,037	98	6,712	98,849	3,839	11,97,505	Washim
19,30,301	106	775	1,135	27	6	31,378	259	3,903	3,42,596	3,13,358	28,95,215	Amravati
18,73,261	70	460	1,150	28	9	5,902	451	46,773	1,49,964	1,76,649	27,93,440	Yavatmal
11,41,875	164	491	1,486	42	1	7,383	397	3,474	16,440	20,383	13,03,963	Wardha
32,62,680	1,678	6,230	24,596	195	83	45,291	7,890	27,985	1,95,372	76,827	46,53,570	Nagpur
11,18,538	57	365	687	3	109	3,024	176	936	4,571	11,117	12,02,028	Bhandara
9,69,568	31	944	1,591	17	55	10,135	161	1,520	1,703	59,244	13,33,336	Gondiya
18,43,413	351	2,222	4,854	34	113	3,436	2,269	56,835	21,608	52,240	22,09,080	Chandrapur
6,04,916	61	190	327	0	1,01,557	1,580	420	95,200	3,861	1,63,971	10,75,487	Gadchiroli
7,74,61,172	**75,683**	**1,39,241**	**2,80,192**	**3,802**	**1,03,456**	**7,23,748**	**5,09,887**	**13,20,880**	**75,40,324**	**50,80,878**	**11,23,74,333**	**Maharashtra State**

Source:-, Census of India, 2011

,

1. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या /
तक्ता क्रमांक /
एकूण स्थलांतरितांची महाराष्ट्रात स्थलांतरांचे कारण व शेवटचे निवासस्थानानुसार संख्या /
(जनगणना, २०११ /

	पूर्वीचे निवासस्थान	स्थलांतराचे कारण							
		एकूण स्थलांतरीत Total Migrants		रोजगार Work Employment		व्यवसाय Business		शिक्षण Education	
		पुरुष Males	स्त्रिया Females	पुरुष Males	स्त्रिया Females	पुरुष Males	स्त्रिया Females	पुरुष Males	स्त्रिया Females
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
A.	भारतात अन्यत्र पूर्व निवास	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
AI.	गणना राज्यात	23,789	33,543	7,583	1,247	319	179	805	445
AII.	गणना राज्याच्या बाहेरील भारतातील राज्य	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
	राज्य								
1	जम्मु व काश्मीर	793	2,038	117	29	18	6	36	23
2	हिमाचल प्रदेश	733	2,105	263	66	10	3	36	30
3	पंजाब	4,909	8,661	1,217	213	52	28	55	43
4	आंध्रप्रदेश	11,589	21,564	3,284	762	355	102	680	530
5	कर्नाटक	9,135	15,944	2,630	600	217	70	441	280
6	गोवा	527	601	107	18	14	4	7	5
7	केरळ	6,450	9,882	590	165	39	13	56	54
8	तामीळनाडू	12,584	18,749	3,265	848	156	64	439	339
9	उत्तराखंड	1,544	2,914	591	73	18	5	85	54
10	हरियाणा	3,312	7,503	1,234	201	39	18	64	45
11	राजस्थान	4,573	17,683	1,555	287	55	32	136	82
12	उत्तर प्रदेश	12,115	47,020	3,058	684	203	180	395	239
13	बिहार	4,442	24,732	741	221	57	54	142	94
14	सिक्कीम	118	147	45	9	5	1	7	6
15	अरुणाचल प्रदेश	286	323	100	29	17	4	23	22
16	नागालँड	285	275	95	24	20	5	32	28
17	मणिपूर	250	489	23	10	8	4	11	10
18	मिझोराम	189	191	49	19	5	3	9	9
19	त्रिपुरा	436	800	83	19	13	2	11	7
20	मेघालय	409	367	43	17	10	2	16	17
21	आसाम	3,207	6,948	552	94	215	24	68	47
22	प.बंगाल	9,630	23,724	1,652	279	371	72	184	94
23	झारखंड	2,287	8,086	822	119	38	17	98	74
24	ओरिसा	3,521	11,146	787	160	215	31	218	200
25	छत्तीसगढ	2,381	6,757	927	169	27	11	108	87
26	मध्यप्रदेश	6,555	18,796	2,206	431	82	57	266	175
27	गुजराथ	9,928	17,030	2,918	409	571	117	216	141
28	महाराष्ट्र	23,789	33,543	7,583	1,247	319	179	805	445
	केंद्रशासित प्रदेश								
1	चंडीगड	379	329	202	16	9	1	18	12
2	दमण आणि दिव	102	52	74	3	2	0	1	0
3	दादरा नगर हवेली	101	84	62	3	4	0	2	1
4	लक्षव्दिप	12	8	6	1	0	0	1	0
5	पॉडेचेरी	307	385	64	11	4	2	7	5
6	अंदमान आणि निकोबार बेटे	114	109	50	5	3	0	3	3
7	दिल्ली	3,969	3,695	2,004	142	48	11	98	34

* 500 पेक्षा कमी /

आकडे संक्षिप्तात असल्याने बेरजा जुळणार नाहीत. /

आधार :- भारताची जागणना, २०११/

AREA AND POPULATION

TABLE No. 1.27

Migrants classified by place of last residence and reason for migration in Maharashtra

Population Census , 2011)

(संख्या '००० / Figures in '000)

/ Reason for Migration								
विवाह Marriage		जन्मानंतर निर्गमन Moved after birth		कुटुंबासहित निर्गमन Moved with household		इतर Others		Last Residence
पुरुष Males	स्त्रिया Females	पुरुष Males	स्त्रिया Females	पुरुष Males	स्त्रिया Females	पुरुष Males	स्त्रिया Females	
(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(1)
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Last residence elsewhere in india
596	19,166	6,876	4,189	4,428	5,515	3,182	2,802	Within the State of enumeration
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	State in India beyond the State of enumeration
								States
53	1,469	54	39	228	217	288	254	Jammu & Kashmir
29	1,624	80	56	172	221	142	104	Himachal Pradesh
139	5,702	1,063	630	995	1,101	1,388	944	Punjab
557	13,104	2,489	1,793	2,244	3,131	1,981	2,143	Andhra Pradesh
336	9,785	2,264	1,583	1,646	2,173	1,600	1,453	Karnataka
8	252	214	151	90	114	87	58	Goa
475	5,028	3,056	2,402	1,563	1,585	669	636	Kerala
603	9,480	3,049	2,345	2,842	3,397	2,230	2,275	Tamil Nadu
21	1,879	97	65	508	665	224	173	Uttarakhand
96	5,342	382	248	1,003	1,260	493	389	Haryana
148	14,435	820	553	1,214	1,585	646	709	Rajasthan
739	38,395	1,041	677	3,037	3,456	3,643	3,389	Uttar Pradesh
464	21,636	428	275	793	820	1,816	1,631	Bihar
2	78	7	5	23	25	29	23	Sikkim
3	110	10	8	64	89	69	60	Arunachal Pradesh
4	69	7	6	64	90	63	54	Nagaland
7	272	13	11	69	67	119	116	Manipur
5	34	9	8	63	72	47	44	Mizoram
25	517	16	9	144	140	144	104	Tripura
107	76	18	17	50	65	166	173	Meghalaya
106	5,058	210	104	938	773	1,117	849	Assam
383	17,287	1,860	1,275	2,266	2,206	2,915	2,510	West Bengal
157	6,596	196	133	573	743	403	403	Jharkhand
220	8,550	343	254	897	1,065	842	888	Odisha
124	5,128	278	191	670	894	246	277	Chhattisgarh
341	14,392	1,072	740	1,616	2,064	971	938	Madhya Pradesh
224	10,644	2,190	1,393	2,050	2,825	1,759	1,501	Gujarat
596	19,166	6,876	4,189	4,428	5,515	3,182	2,802	Maharashtra
								Union Territories
1	114	37	25	73	128	39	33	Chandigarh
0	18	10	7	12	21	4	3	Daman & Diu
2	39	4	3	19	31	8	5	Dadra & Nagar Haveli
0	0	1	1	3	5	2	1	Lakshadweep
22	151	102	83	73	101	34	32	Puducherry
1	40	10	8	26	38	20	14	Andaman & Nicobar Islands
20	1,394	219	148	1,029	1,638	551	328	NCT Of Delhi

Less than 500

Total do not tally due to rounding.

Source :- Census of India, 2011

1. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या / AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.28

महाराष्ट्र व बृहन्मुंबईमध्ये जन्म व नोंदणीचे ठिकाण यानुसार स्थलांतरितांची लोकसंख्या

Migrants population by place of birth and place of enumeration in Maharashtra and Greater Mumbai

(जनगणना / Census - 2011)

(संख्या '००० / Figures in '000)

अ. क्र. Sr.No	जन्मस्थान	गणनास्थान / Place of enumeration						Birth Place
		महाराष्ट्र / Maharashtra			बृहन्मुंबई / Greater Mumbai			
		पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	**गणना राज्यात**	**52,796**	**49,494**	**1,02,290**	**4,638**	**4,269**	**8,907**	**Within the State of enumeration**
	(i) गणनेच्या ठिकाणी जन्म झालेले	34,494	21,493	55,987	3,677	3,320	6,997	Born at the place of Enumeration.
	(ii) गणना जिल्हयात इतरत्र जन्म झालेले	10,786	17,591	28,377	0	0	0	Born elsewhere in the district of enumeration.
	(iii) राज्यातील इतर जिल्हयात जन्म झालेले	7,517	10,410	17,926	961	949	1,910	Born in other district of the State.
2	**गणना राज्याच्या बाहेरील भारतातील राज्य**	**5,303**	**4,505**	**9,808**	**2,027**	**1,415**	**3,442**	**State in India beyond the State of enumeration**
	जम्मु व काश्मीर	12	9	21	4	3	7	Jammu & Kashmir
	हिमाचल प्रदेश	9	8	17	3	3	6	Himachal Pradesh
	पंजाब	42	40	82	14	14	28	Punjab
	उत्तराखंड	29	23	52	12	8	20	Uttarakhand
	हरियाणा	29	26	54	9	8	17	Haryana
	दिल्ली	34	37	71	18	20	37	NCT of Delhi
	राजस्थान	356	272	628	136	103	239	Rajasthan
	उत्तर प्रदेश	1,906	1,086	2,992	914	493	1,407	Uttar Pradesh
	बिहार	428	203	631	157	63	220	Bihar
	आसाम	20	11	31	6	3	9	Assam
	प.बंगाल	211	131	343	96	49	145	West Bengal
	झारखंड	76	35	111	30	10	40	Jharkhand
	ओरिसा	83	47	130	31	16	47	Odisha
	छत्तीसगढ	76	95	171	3	3	6	Chhattisgarh
	मध्यप्रदेश	369	497	866	36	32	68	Madhya Pradesh
	गुजराथ	482	558	1,039	243	266	508	Gujarat
	आंध्रप्रदेश	190	269	459	54	54	108	Andhra Pradesh
	कर्नाटक	646	855	1,502	133	137	270	Karnataka
	गोवा	27	42	69	11	16	28	Goa
	केरळ	139	132	271	44	42	86	Kerala
	तामीळनाडू	128	120	248	72	68	140	Tamil Nadu
	भारताबाहेर जन्म झालेले	119	110	229	41	36	77	Born Outside India
	अवर्गीकृत	24	22	46	9	7	16	Unclassifiable
	(१+२) एकूण	**58,100**	**53,999**	**1,12,099**	**6,666**	**5,684**	**12,349**	**(1+2) Total**

आधार : भारताची जागणना, २०११

Source : Population Census of India, 2011

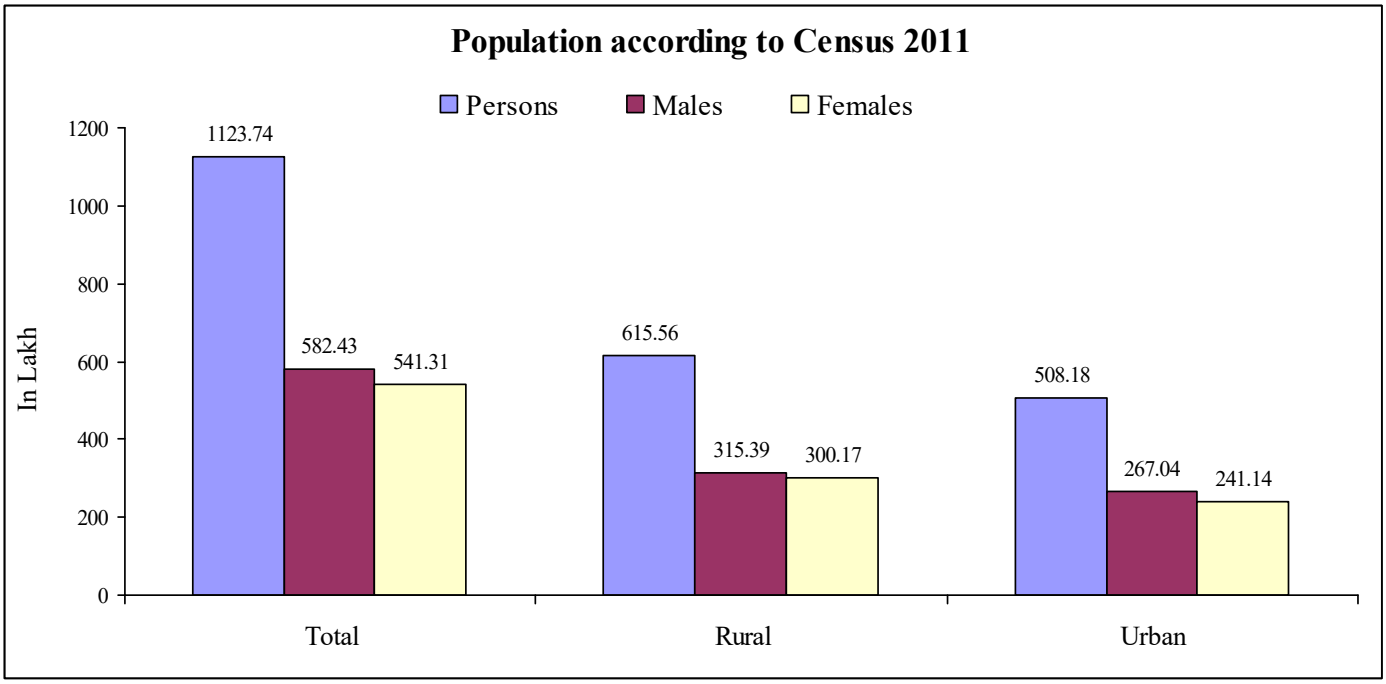
Population according to Census 2011
Persons
Males
Females
In Lakh
1200
1000
800
600
400
200
0
1123.74
582.43
541.31
615.56
315.39
300.17
508.18
267.04
241.14
Total
Rural
Urban

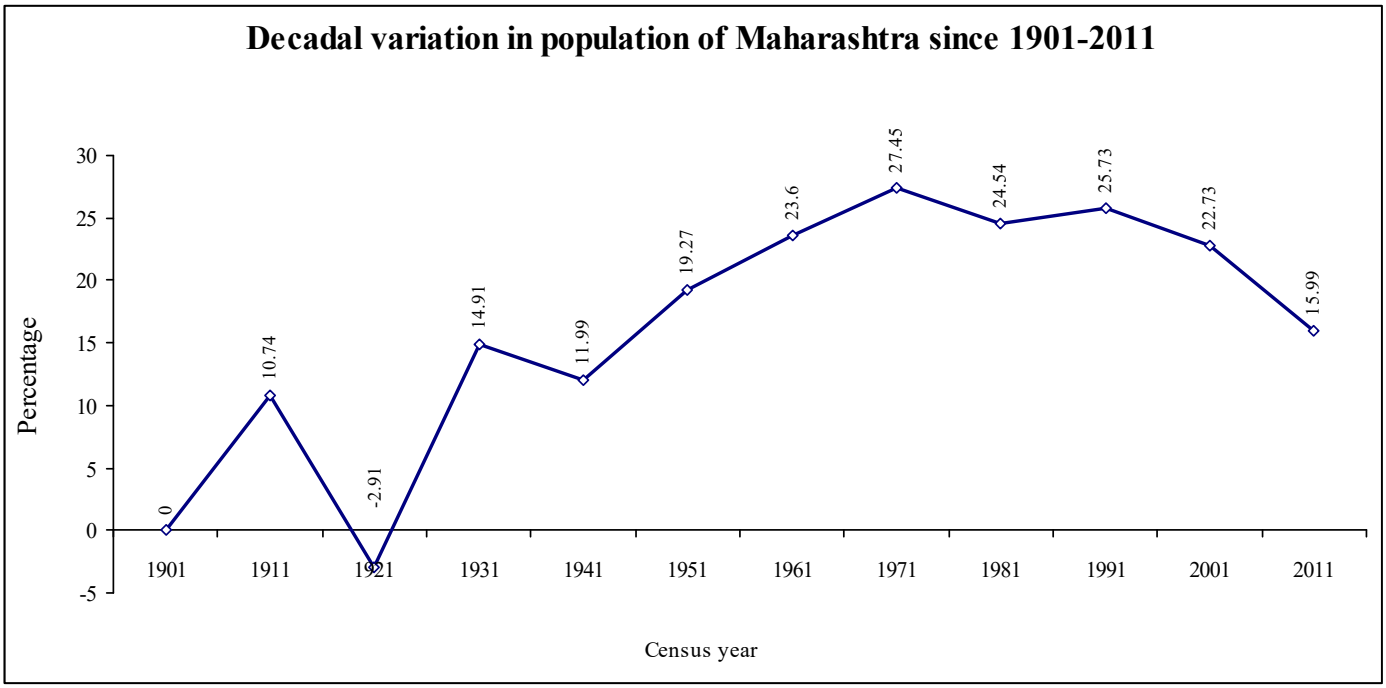
Decadal variation in population of Maharashtra since 1901-2011
Percentage
30
25
20
15
10
5
0
-5
0
10.74
-2.91
14.91
11.99
19.27
23.6
27.45
24.54
25.73
22.73
15.99
1901
1911
1921
1931
1941
1951
1961
1971
1981
1991
2001
2011
Census year

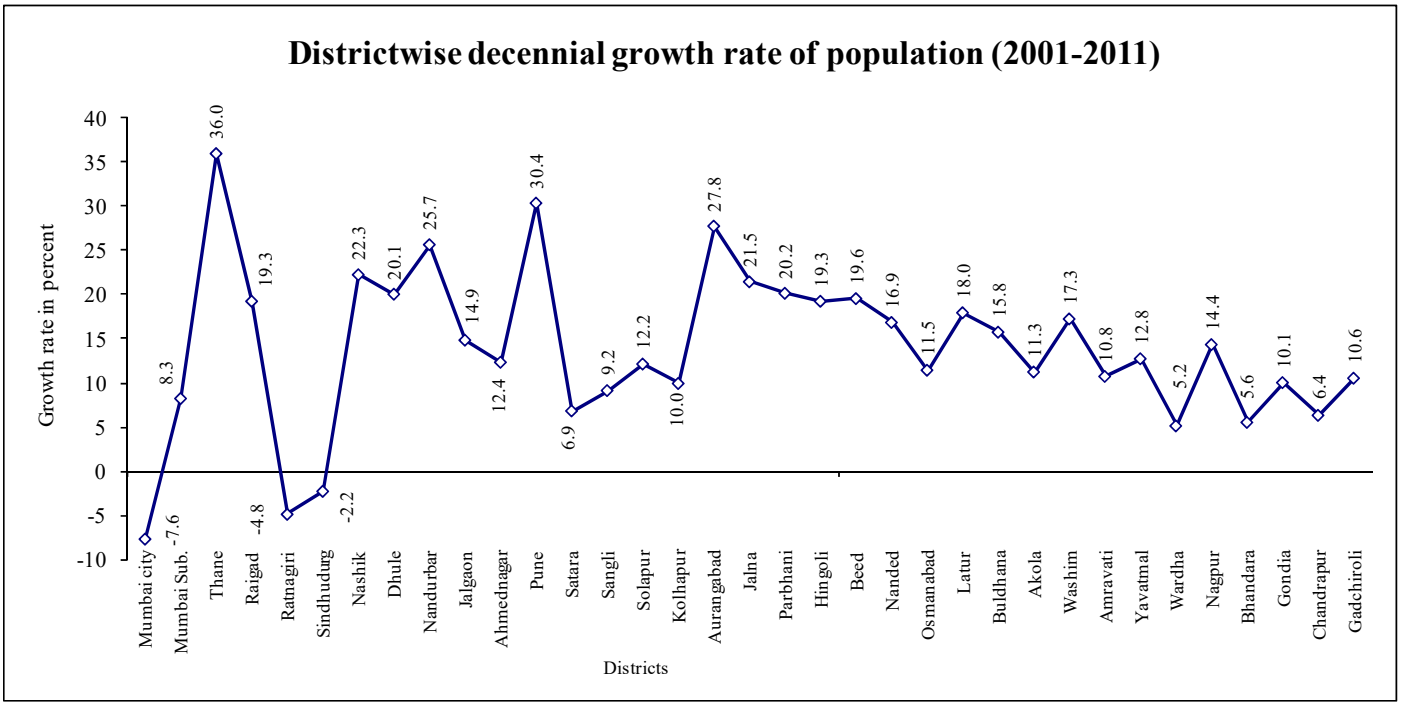
Districtwise decennial growth rate of population (2001-2011)
Growth rate in percent
40
35
30
25
20
15
10
5
0
-5
-10
-7.6
8.3
36.0
19.3
-4.8
-2.2
22.3
20.1
25.7
14.9
12.4
30.4
6.9
9.2
12.2
10.0
27.8
21.5
20.2
19.3
19.6
16.9
11.5
18.0
15.8
11.3
17.3
10.8
12.8
5.2
14.4
5.6
10.1
6.4
10.6
Mumbai city
Mumbai Sub.
Thane
Raigad
Ratnagiri
Sindhudurg
Nashik
Dhule
Nandurbar
Jalgaon
Ahmednagar
Pune
Satara
Sangli
Solapur
Kolhapur
Aurangabad
Jalna
Parbhani
Hingoli
Beed
Nanded
Osmanabad
Latur
Buldhana
Akola
Washim
Amravati
Yavatmal
Wardha
Nagpur
Bhandara
Gondia
Chandrapur
Gadchiroli
Districts

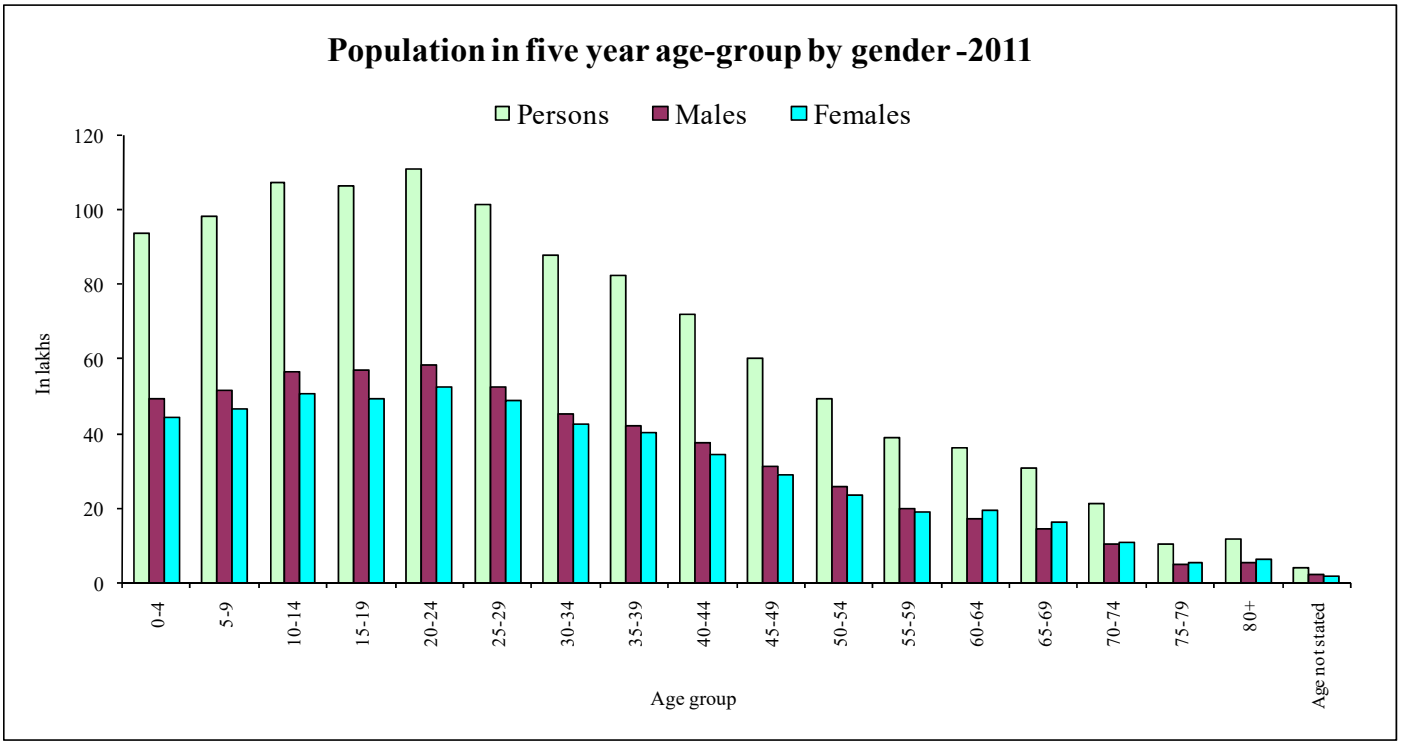
Population in five year age-group by gender -2011
Persons
Males
Females
In lakhs
120
100
80
60
40
20
0
0-4
5-9
10-14
15-19
20-24
25-29
30-34
35-39
40-44
45-49
50-54
55-59
60-64
65-69
70-74
75-79
80+
Age not stated
Age group

२. पर्यावरण सांख्यिकी

२.१ निरनिराळ्या केंद्रांतील तापमान, सापेक्ष आर्द्रता आणि पावसाचे सरासरी दिवस, पाऊस आणि विविध केंद्रांत प्रत्यक्ष पडलेला पाऊस याबाबत माहिती पुढील तक्त्यांत दिली आहे.

२.२ ज्या केंद्रांकरिता माहिती देण्यात आली आहे ती केंद्रे सर्वसाधारणपणे जिल्ह्यातील तालुक्याची किंवा जिल्हा मुख्यालयाची ठिकाणे आहेत. सरासरी पावसाची आकडेवारी ही कमीत कमी पाच वर्षे ते जास्तीत जास्त ऐंशी वर्षात प्रत्यक्ष पडलेल्या पावसाच्या आकडेवारीवरुन काढली आहे. जेव्हा एखाद्या दिवसाच्या चोवीस तासांत पर्जन्यमापक यंत्रावर पडलेल्या पावसाची नोंद २.५ मि.मी. वा त्यापेक्षा जास्त झाली असेल तर त्याबाबतीत तो दिवस पावसाचा दिवस समजण्यात येतो.

2. ENVIRONMENT STATISTICS

2.1 Data on temperature and relative humidity at various centres and normal number of rainy days and rainfall and actual rainfall in different centres are presented in the following tables.

2.2 The Centres for which data is presented are generally the tahsil or district headquarters in the districts. The figures of average rainfall are worked out on the basis of actual figures for the period ranging from a minimum of five years to a maximum of eighty years. A day was treated as a rainy day if during the twenty-four hours, the rain-gauge recorded a minimum of 2.5 mm. of rainfall.

२. पर्यावरण सांख्यिकी/ ENVIRONMENT STATISTICS

तक्ता क्रमांक/ TABLE No. 2.1

सामान्यपणे पडणाऱ्या पावसाचे दिवस आणि पाऊस यांची मासिक आकडेवारी/ Monthwise normal number of rainy days and Rainfall (2015)

(पर्जन्यमान मि.मी. मध्ये /Rainfall in mm)

		जानेवारी / January			फेब्रुवारी / February			मार्च / March			एप्रिल / April			
		साधारण पाऊस Normal Rainfall	प्रत्यक्ष पाऊस Actual Rainfall	पावसाचे दिवस No. of rainy days	साधारण पाऊस Normal Rainfall	प्रत्यक्ष पाऊस Actual Rainfall	पावसाचे दिवस No. of rainy days	साधारण पाऊस Normal Rainfall	प्रत्यक्ष पाऊस Actual Rainfall	पावसाचे दिवस No. of rainy days	साधारण पाऊस Normal Rainfall	प्रत्यक्ष पाऊस Actual Rainfall	पावसाचे दिवस No. of rainy days	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
1	मुंबई शहर							N.A.						Mumbai City
2	मुंबई उपनगर													Mumbai Suburban
3	ठाणे	2.1	-	-	1.1	-	-	0.9	19.4	2	1.7	10	1	Thane
4	पालघर	1.6	-	-	0.6	-	-	0.6	-	-	1.7	-	-	Palghar
5	रायगड	0.9	-	-	0.6	-	-	0.6	34.1	2	2.9	-	-	Raigad
6	रत्नागिरी	1.4	-	-	0.4	2.7	1	0.9	49.7	4	7.0	4.3	1	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	1.1	-	-	0.3	1	0	1.0	47.5	3	7.7	7.8	1	Sindhudurg
8	नाशिक	2.9	3	1	1.0	6.8	2	1.8	40.5	7	5.9	10.1	2	Nashik
9	धुळे	5.5	-	-	1.8	32.4	2	2.6	41.9	5	2.4	20.7	4	Dhule
10	नंदुरबार	4.2	0.3	0	0.8	0.1	0	1.3	19	3	1.4	8.2	1	Nandurbar
11	जळगाव	6.6	4.1	1	2.7	5	1	3.8	49.6	7	2.0	28.7	3	Jalgaon
12	अहमदनगर	4.1	3	0	1.6	0.3	0	3.3	50.8	6	7.3	11.1	2	Ahmednagar
13	पुणे	2.2	0	0	1.3	-	-	2.4	47.4	4	11.0	6.4	0	Pune
14	सातारा	3.2	0	0	0.9	-	-	4.5	55.6	4	18.1	17.2	3	Satara
15	सांगली	2.5	1.4	0	1.1	0	0	4.0	43.3	4	19.6	13.2	2	Sangli
16	सोलापूर	4.0	6	1	2.2	0.3	0	4.1	18.6	2	12.0	10.8	2	Solapur

तक्ता क्र. /Table No.2.1 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
17	कोल्हापूर	1.4	0.1	0	1.0	0	0	6.3	31.8	3	30.5	16.7	2	Kolhapur
18	औरंगाबाद	2.3	9.3	2	1.5	5	1	3.0	51.5	5	4.0	19.3	2	Aurangabad
19	जालना	3.1	17.6	2	2.1	4.3	1	5.2	37.3	5	4.2	22.9	3	Jalna
20	परभणी	3.5	10.6	2	5.1	0.1	0	5.8	23.8	2	5.3	39	6	Parbhani
21	हिंगोली	5.1	22.6	2	6.2	6.3	1	7.9	75.9	6	6.4	38.4	6	Hingoli
22	बीड	3.1	21.4	3	3.4	30	2	4.4	31.9	4	10.8	36.6	4	Beed
23	नांदेड	5.6	21.2	3	6.7	0	0	10.0	31.8	4	12.3	54	7	Nanded
24	उस्मानाबाद	0.8	7.7	2	3.2	-	-	5.2	35	4	9.1	34.1	4	Osmanabad
25	लातूर	2.1	6.4	1	4.7	-	-	10.0	23.8	2	14.1	45.2	7	Latur
26	बुलढाणा	8.9	41.2	2	6.6	10.9	2	6.3	62.9	7	5.9	42.6	4	Buldhana
27	अकोला	10.3	51	2	8.8	47.4	2	8.2	63.2	7	5.5	37.8	2	Akola
28	वाशिम	8.9	22.2	3	10.8	7.4	1	8.7	65.5	4	9.4	47.9	5	Washim
29	अमरावती	12.1	52.5	3	12.1	8.2	1	9.0	76.6	4	6.9	23.6	2	Amravati
30	यवतमाळ	9.2	9.6	1	13.4	8.8	1	13.9	29.4	2	13.7	5.8	0	Yavatmal
31	वर्धा	10.9	16.8	1	14.0	7.4	1	12.0	104.1	7	12.1	33.6	3	Wardha
32	नागपूर	13.7	7.2	1	15.6	11.1	2	17.3	75.5	5	15.1	35.7	5	Nagpur
33	भंडारा	13.9	8.4	1	22.2	1.3	0	18.9	70.9	4	17.3	26.9	3	Bhandara
34	गोदिंया	14.7	11.5	1	24.4	3.1	0	17.9	81.5	4	14.9	17.7	4	Gondia
35	चंद्रपूर	8.0	15.7	1	16.5	5.8	2	16.2	109	7	15.1	52.4	4	Chandrapur
36	गडचिरोली	7.6	30	3	16.5	4.3	0	14.8	34	2	16.0	16.8	3	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**5.6**	**15.4**	**2**	**6.3**	**10.7**	**2**	**7.1**	**49.9**	**6**	**10.2**	**27.5**	**4**	**Maharashtra State**

तक्ता क्र. /Table No.2.1 contd…

(1)	(2)	मे / May			जून / June			जुलै / July			ऑगस्ट / August			Districts
		साधारण पाऊस Normal Rainfall	प्रत्यक्ष पाऊस Actual Rainfall	पावसाचे दिवस No. of rainy days	साधारण पाऊस Normal Rainfall	प्रत्यक्ष पाऊस Actual Rainfall	पावसाचे दिवस No. of rainy days	साधारण पाऊस Normal Rainfall	प्रत्यक्ष पाऊस Actual Rainfall	पावसाचे दिवस No. of rainy days	साधारण पाऊस Normal Rainfall	प्रत्यक्ष पाऊस Actual Rainfall	पावसाचे दिवस No. of rainy days	
		(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(2)
1	मुंबई शहर	N.A.												Mumbai City
2	मुंबई उपनगर													Mumbai Suburban
3	ठाणे	16.5	9.4	1	455.5	763.4	18	1003.6	460.8	23	640.3	273.6	28	Thane
4	पालघर	15.6	-	-	426.6	998.4	22	1047.8	418.4	24	626.7	210.6	24	Palghar
5	रायगड	25.5	28	3	650.6	777	27	1181.2	502	28	818.2	304.8	28	Raigad
6	रत्नागिरी	36.4	11.2	3	817.9	124.6	11	1286.4	145	10	829.0	448.7	28	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	64.1	23	3	913.8	131.9	10	1254.5	92.6	9	794.3	501.6	27	Sindhudurg
8	नाशिक	19.1	9.6	1	154.4	151.5	10	378.1	266.6	9	282.0	47.9	5	Nashik
9	धुळे	10.7	4	1	116.7	114.1	11	168.7	42.9	7	131.8	61.5	3	Dhule
10	नंदुरबार	8.5	7.4	1	123.8	93.3	11	305.9	31.5	4	243.6	37.4	2	Nandurbar
11	जळगाव	10.9	23.1	2	130.0	203	15	206.8	147.9	15	187.3	127.9	10	Jalgaon
12	अहमदनगर	19.9	10.6	2	101.4	274.4	13	102.5	100.4	15	84.3	26.4	4	Ahmednagar
13	पुणे	29.8	21.9	2	139.9	129.1	12	286.6	21.9	3	181.4	59.1	8	Pune
14	सातारा	9.2	42.6	4	149.3	524.1	19	339.9	683.5	19	204.5	60.4	7	Satara
15	सांगली	43.2	58	5	85.2	602.8	17	122.3	651.8	15	89.8	25.4	1	Sangli
16	सोलापूर	25.6	27.2	3	102.0	60.7	8	101.1	4.9	0	104.3	33.2	4	Solapur

तक्ता क्र. /Table No.2.1 contd…

(1)	(2)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(2)
17	कोल्हापूर	70.0	50.0	6	337.8	335.8	18	757.4	134.0	19	477.9	122.0	18	Kolhapur
18	औरंगाबाद	16.3	4.1	1	131.4	170.2	13	168.1	24.5	2	166.7	90.6	8	Aurangabad
19	जालना	17.2	2.1	0	138.9	132.0	10	171.8	15.6	2	166.7	132.9	8	Jalna
20	परभणी	9.6	6.2	1	126.6	79.9	10	210.8	23.5	4	203.5	85.3	10	Parbhani
21	हिंगोली	12.8	7.6	1	168.5	157.2	13	258.9	44.0	4	251.0	165.9	10	Hingoli
22	बीड	21.9	5.7	0	128.0	72.8	10	161.0	12.4	1	138.8	88.2	11	Beed
23	नांदेड	17.6	26.9	4	164.8	156.5	13	273.9	51.7	6	246.9	129.5	12	Nanded
24	उस्मानाबाद	27.4	16.3	2	163.3	73.5	9	141.6	18.7	2	221.9	95.7	9	Osmanabad
25	लातूर	21.1	10.9	2	145.6	83.7	7	192.7	28.5	2	181.8	100.3	12	Latur
26	बुलढाणा	12.0	2.2	0	141.8	111.2	12	203.7	30.5	5	173.9	216.4	9	Buldhana
27	अकोला	10.2	0.0	0	135.2	129.3	12	231.3	58.1	6	182.8	264.3	9	Akola
28	वाशिम	12.5	0.0	0	164.0	193.6	12	258.1	53.4	6	209.7	240.9	7	Washim
29	अमरावती	12.2	0.9	0	146.0	193.2	10	276.5	114.4	9	219.8	286.4	12	Amravati
30	यवतमाळ	14.5	4.0	1	175.8	120.7	11	308.1	55.8	8	243.0	159.3	10	Yavatmal
31	वर्धा	14.5	39.4	3	171.4	197.4	13	321.6	157.3	8	245.1	292.8	13	Wardha
32	नागपूर	14.8	23.8	3	173.4	289.4	15	346.5	173.3	11	274.4	343.8	14	Nagpur
33	भंडारा	14.0	9.1	1	195.9	254.2	12	443.0	221.9	11	413.2	322.0	17	Bhandara
34	गोदिंया	10.7	13.4	1	200.5	221.5	14	488.3	275.5	14	436.2	346.8	22	Gondia
35	चंद्रपूर	11.2	22.9	2	185.9	212.7	13	397.8	113.0	9	343.2	235.4	15	Chandrapur
36	गडचिरोली	13.5	22.1	3	203.2	381.7	15	498.9	156.5	13	435.2	295.4	20	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**21.5**	**31.6**	**5**	**223.3**	**231.0**	**20**	**402.6**	**129.9**	**17**	**303.3**	**166.9**	**21**	**Maharashtra State**

तक्ता क्र. /Table No.2.1 contd…

(1)	(2)	सप्टेंबर / September			ऑक्टोबर / October			नोव्हेंबर / November			डिसेंबर/ December			एकूण वार्षिक /Total for year			(2)
		साधारण पाऊस Normal Rainfall	प्रत्यक्ष पाऊस Actual Rainfall	पावसाचे दिवस No. of rainy days	साधारण पाऊस Normal Rainfall	प्रत्यक्ष पाऊस Actual Rainfall	पावसाचे दिवस No. of rainy days	साधारण पाऊस Normal Rainfall	प्रत्यक्ष पाऊस Actual Rainfall	पावसाचे दिवस No. of rainy days	साधारण पाऊस Normal Rainfall	प्रत्यक्ष पाऊस Actual Rainfall	पावसाचे दिवस No. of rainy days	साधारण पाऊस Normal Rainfall	प्रत्यक्ष पाऊस Actual Rainfall	पावसाचे दिवस No. of rainy days	
(1)	(2)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)	(32)	(33)	(34)	(35)	(36)	(37)	(38)	(39)	(40)	(41)	(2)
1	मुंबई शहर								N.A.								Mumbai City
2	मुंबई उपनगर																Mumbai Suburban
3	ठाणे	323.2	268	15	95.2	6	81.2	15.8	3	30.8	2.7	0	0	2558.6	94	1900.0	Thane
4	पालघर	357.1	234.6	10	78.9	3	28.5	16.3	2	20.9	1.7	0	0	2575.2	71	1749.2	Palghar
5	रायगड	388.2	202.8	15	111.6	6	75.6	16.3	4	24.1	4.6	0	0	3201.2	99	1893.6	Raigad
6	रत्नागिरी	430.9	285.1	16	146.8	8	139.4	28.2	2	11.5	6.1	0	0	3591.4	109	2369.4	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	373.9	185.5	13	141.2	10	111.3	35.6	3	18	8.6	0	2	3596.1	115	2176.7	Sindhudurg
8	नाशिक	198.5	167.3	11	60.9	4	30.4	24.9	3	20.3	5.0	0	0	1134.5	57	605.5	Nashik
9	धुळे	113.3	162.2	6	36.0	0	5.3	17.5	0	0.7	5.4	-	-	612.4	40	553.2	Dhule
10	नंदुरबार	162.5	233.3	10	40.9	0	1.8	9.7	0	0.6	5.1	-	-	907.7	36	726.2	Nandurbar
11	जळगाव	139.2	134.1	8	39.1	0	1.8	20.3	0	1.5	6.9	-	-	755.6	50	532.8	Jalgaon
12	अहमदनगर	148.1	150.6	13	61.0	4	41.5	31.7	3	23.2	6.8	0	0	572.0	49	442.3	Ahmednagar
13	पुणे	144.9	172.8	11	77.3	5	80.4	31.7	2	37.5	6.0	-	-	914.5	62	776.4	Pune
14	सातारा	140.5	104.3	9	77.9	5	86	37.6	2	12	7.8	-	-	1033.4	62	752.9	Satara
15	सांगली	121.1	104.1	12	56.3	6	69.9	30.2	0	1.2	8.6	0	0.1	623.9	45	467.6	Sangli
16	सोलापूर	181.4	95.1	11	70.9	6	64.5	26.9	1	5	7.3	0	0.5	641.8	38	326.8	Solapur

तक्ता क्र. /Table No.2.1 contd…

(1)	(2)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)	(32)	(33)	(34)	(35)	(36)	(37)	(38)	(39)	(40)	(41)	(2)
17	कोल्हापूर	199.3	43.1	5	126.7	7	60	37.7	0	0.6	11.1	1	4.1	2057.1	79	798.2	Kolhapur
18	औरंगाबाद	157.3	203.1	11	51.8	2	16.7	19.3	0	1	12.4	-	-	734.1	47	595.3	Aurangabad
19	जालना	156.7	167.2	11	54.1	2	11.9	22.2	0	1.3	8.2	-	-	750.4	44	545.1	Jalna
20	परभणी	180.7	138.2	11	55.0	2	9.8	19.1	0	1.4	5.3	-	-	830.3	48	417.8	Parbhani
21	हिंगोली	160.1	192.7	12	46.3	2	8.3	20.6	0	0	12.5	-	-	956.3	57	718.9	Hingoli
22	बीड	177.6	124.1	12	63.1	3	19.4	22.7	1	17.1	8.6	0	0	743.4	51	459.6	Beed
23	नांदेड	197.2	117.9	11	60.9	1	9.5	15.7	0	0	5.9	-	-	1017.5	61	599	Nanded
24	उस्मानाबाद	148.6	135.8	11	66.3	5	55.5	14.2	1	4.7	5.6	0	0	807.2	49	477	Osmanabad
25	लातूर	205.2	149.4	12	63.3	4	40	25.4	0	2.5	5.8	-	-	871.8	49	490.7	Latur
26	बुलढाणा	148.8	164.1	8	44.8	0	2.6	23.2	0	0.1	10.0	0	0	785.9	49	684.7	Buldhana
27	अकोला	148.0	99.6	6	37.6	0	1.4	21.3	0	0	9.7	0	0	808.9	46	752.1	Akola
28	वाशिम	166.9	123.5	7	45.2	0	4.1	22.6	0	0	7.5	0	0	924.3	45	758.5	Washim
29	अमरावती	172.2	107.9	6	46.4	0	1.7	20.5	0	0	8.6	0	0	942.3	47	865.4	Amravati
30	यवतमाळ	184.5	143.3	8	51.0	0	0.6	18.0	0	0	6.5	0	0	1051.6	42	537.3	Yavatmal
31	वर्धा	182.6	131.5	8	46.3	1	7.3	16.0	0	0	10.4	-	-	1056.9	58	987.6	Wardha
32	नागपूर	194.2	131.7	10	48.9	1	9.4	12.6	0	0	12.9	0	0	1139.4	67	1100.9	Nagpur
33	भंडारा	228.1	159.7	8	49.9	0	1.7	12.9	0	0	10.5	0	2.2	1439.8	57	1078.3	Bhandara
34	गोदिंया	224.5	224.9	10	63.2	0	2.2	16.3	0	0	5.8	1	3.1	1517.4	71	1201.2	Gondiya
35	चंद्रपूर	215.2	186.4	8	52.2	1	4.5	10.1	0	0	5.4	0	0	1276.8	62	957.8	Chandrapur
36	गडचिरोली	217.4	166.4	10	61.1	1	6.6	12.8	0	0	5.3	0	0.7	1502.3	70	1114.5	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**202.1**	**151.0**	**12**	**67.4**	**4**	**33.4**	**21.6**	**2**	**7.3**	**7.3**	**0**	**1.1**	**1278.3**	**95**	**855.7**	**Maharashtra State**

आधार : कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source : Commissioner of Agriculture, Govt. of 63.3Maharashtra, Pune

2. पर्यावरण सांख्यिकी /ENVIRONMENT STATISTICS

तक्ता क्रमांक /TABLE No.2.2

विविध केंद्राच्या ठिकाणी पडलेला पाऊस /Rainfall at various Centres

(2015)

(पाऊस मिलिमीटर मध्ये / Rainfall in mm)

अ.क्र. Sr. No.	केंद्र	जानेवारी January		फेब्रुवारी February		मार्च March		एप्रिल April		मे May		जून June		जुलै July		Centre
		पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(2)
1	**मुंबई (कुलाबा)**	N.A.	–	N.A.	–	N.A.	–	N.A.	–	N.A.	–	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	**Mumbai (Culaba)**
2	**मुंबई उपनगर (अंधेरी)**	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	**Mumbai Suburban (Andheri)**
3	**ठाणे (जिल्हा)**															**Thane (Dist.)**
1	ठाणे	-	-	-	-	8.7	2	0	0	0	0	788.8	17	633.3	20	Thane
2	कल्याण	-	-	-	-	16.2	2	-	-	0	0	531.4	17	688.7	18	Kalyan
3	मुरबाड	-	-	-	-	35.2	2	-	-	0	0	356.1	19	598.4	22	Murbad
4	भिवंडी	-	-	-	-	17.9	2	-	-	0	0	459.3	18	678.5	15	Bhivandi
5	शहापूर	-	-	-	-	14.6	2	-	-	0	0	500.7	18	802.2	22	Shahapur
6	उल्हासनगर	-	-	-	-	16	2	-	-	0	0	567.4	16	740	17	Ulhasnagar
7	अंबरनाथ	-	-	-	-	30	2	10	1	9.4	1	442.2	15	700.3	19	Ambarnath
4	**पालघर (जिल्हा)**															**Palghar (Dist.)**
1	वसई	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	782.9	18	527.7	16	Vasai
2	वाडा	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	507.6	17	765.8	17	Wada
3	डहाणू	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	606.2	16	596.1	16	Dahanu
4	पालघर	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	669.2	16	728.5	11	Palghar
5	जव्हार	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	543.3	19	641	16	Javhar
6	मोखाडा	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	386.2	18	685.4	23	Mokhada
7	तलासरी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	404.5	13	718.9	16	Talasari
8	विक्रमगड	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	523.5	14	615.5	15	Vikramgad
	रायगड (जिल्हा)															**Raigad (Dist.)**
1	अलिबाग	-	-	-	-	12.1	1	-	-	0	0	681.3	15	307.8	16	Alibag
2	पनवेल	-	-	-	-	14	1	-	-	12	1	664.8	18	472.9	19	Panwel
3	कर्जत	-	-	-	-	19.9	2	-	-	13.4	1	530.7	13	683	23	Karjat

4	खालापूर	-	-	-	-	25.4	2	-	-	0	0	685.3	14	663.2	21	Khalapur
5	उरण	-	-	-	-	4.7	1	-	-	0	0	816.9	15	310.9	19	Uran
6	सुधागड	-	-	-	-	47	2	-	-	0	0	905.1	23	716.6	26	Sudhagad
7	पेण	-	-	-	-	25.1	2	-	-	0	0	611.8	16	541	23	Pen
8	महाड	-	-	-	-	13	2	-	-	0	0	710.8	16	428.6	21	Mahad
9	माणगाव	-	-	-	-	95	2	-	-	0	0	783	17	408.8	21	Mangaon
10	रोहा	-	-	-	-	62	2	-	-	0	0	875	19	379.8	24	Roha
11	पोलादपूर	-	-	-	-	39	2	-	-	-	-	870.9	18	644.4	26	Poladpur
12	मुरुड	-	-	-	-	35	2	-	-	0	0	907.5	17	200.5	15	Murud
13	श्रीवर्धन	-	-	-	-	37	2	-	-	12	1	907.1	19	241.1	18	Shriwardhan
14	म्हसाळा	-	-	-	-	60.6	2	-	-	0	0	1076.2	17	543.2	24	Mahasala
15	तळा	-	-	-	-	81	2	-	-	-	-	1108	18	505	22	Tala
	रत्नागिरी (जिल्हा)															**Ratnagiri (Dist.)**
1	चिपळूण	-	-	8.4	1	26.1	2	-	-	0.5	0	1201.1	19	512.6	24	Chiplun
2	दापोली	-	-	-	-	22	2	-	-	5.1	1	1037.5	20	324	22	Dapoli
3	खेड	-	-	-	-	48.5	3	-	-	-	-	1133.4	22	505.3	24	Khed
4	गुहागर	-	-	-	-	40.4	3	5.4	1	1.4	0	1124.6	23	331.8	25	Guhagar
5	मंडणगड	-	-	-	-	40	2	1	0	0	0	1194	17	521.9	24	Mandangad
6	रत्नागिरी	-	-	-	-	18.1	2	-	-	14.8	2	923.1	21	293	21	Ratnagiri
7	संगमेश्वर	-	-	0	0	48.3	3	-	-	13.1	2	872.1	20	416.4	22	Sangameshwar
8	राजापूर	-	-	0	0	16.7	2	2	0	4.9	1	756.3	21	450.1	22	Rajapur
9	लांजा	-	-	-	-	9	1	-	-	9.6	1	973.4	21	466.1	22	Lanja
	सिंधुदुर्ग (जिल्हा)															**Sindhudurg(Dist.)**
1	देवगड	-	-	0	0	20.1	2	-	-	9	1	681.5	21	383.4	24	Devgad
2	मालवण	-	-	0	0	25.9	2	-	-	0	0	696.6	23	373.2	26	Malwan
3	सावंतवाडी	-	-	0	0	40	3	2.7	1	-	-	871.2	26	704	28	Sawantwadi
4	वेंगुर्ला	-	-	0	0	28	2	-	-	-	-	642.5	24	361	28	Vengurla
5	कणकवली	-	-	1	0	59.5	3	6	1	19.7	2	979.1	24	634.1	27	Kankawali
6	कुडाळ	-	-	0	0	20	2	17.5	1	11.6	1	681.2	23	482.5	25	Kudal
7	वैभववाडी	-	-	0	0	45.3	2	3.7	1	-	-	932.1	20	592.7	25	Vaibhavwadi
8	दोडामार्ग	-	-	0	0	50.5	2	-	-	0	0	833	25	609	28	Dodamarg
	नाशिक (जिल्हा)															**Nashik(Dist.)**
1	मालेगाव	-	-	1.4	0	9.2	1	-	-	0	0	104.2	12	15	2	Malegaon
2	बागलाण	3.2	1	4	1	21.8	5	-	-	-	-	85.4	10	76.5	7	Baglan
3	कळवण	1	0	25.8	2	38.1	4	14	1	6.4	1	94.6	9	123.8	9	Kalwan
4	नांदगाव	-	-	-	-	7.3	1	2.5	0	0	0	46.8	6	30.9	1	Nandgaon
5	सुरगणा	-	-	-	-	2.8	1	-	-	-	-	111.5	11	337.4	13	Surgana

तक्ता क्र. / Table No. 2.2 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(2)
6	नाशिक	0.4	0	-	-	14.2	3	0	0	-	-	111.8	7	133.5	8	Nasik
7	दिंडोरी	-	-	0.4	0	32.5	4	9	1	-	-	121.1	9	236.2	15	Dindori
8	इगतपुरी	-	-	-	-	5.3	1	-	-	0	0	451.5	16	519.2	19	Egatpuri
9	पेठ	-	-	-	-	12.5	1	0.2	0	-	-	117.9	7	436	16	Peth
10	निफाड	0.4	0	3	1	23.5	2	-	-	3	1	94	9	60.7	8	Niphad
11	सिन्नर	-	-	1.9	0	7.2	1	-	-	0	0	90.3	6	63.7	7	Sinnar
12	येवला	-	-	2.4	0	24.3	3	1.8	0	7.6	1	71.5	7	13	2	Yevla
13	चांदवड	-	-	-	-	5.6	1	-	-	-	-	79.4	9	44.4	7	Chandwad
14	त्र्यंबकेश्वर	-	-	-	-	16	2	9	2	0	0	315.6	14	484	15	Trimbakeshwar
15	देवळी	-	-	-	-	1.3	0	-	-	11	1	76	10	22.2	3	Devali
	धुळे (जिल्हा)															**Dhule (Dist.)**
1	धुळे	-	-	45.4	2	59.6	6	16.7	3	4	1	117.9	12	31.4	4	Dhule
2	साक्री	-	-	18	1	35.7	4	9.2	1	0	0	96.3	7	145.1	9	Sakri
3	शिरपुर	-	-	3.7	1	19.6	2	15.5	1	0	0	119.6	10	130.4	9	Shirpur
4	सिंदखेडा	-	-	5.8	1	32.2	4	16.4	2	0	0	193.7	10	86.7	6	Shindkheda
	नंदुरबार(जिल्हा)															**Nandurbar (Dist.)**
1	नंदुरबार	0	0	0	0	6.3	1	6.4	1	6	1	104.2	10	188.2	7	Nandurbar
2	नवापुर	2	0	0	0	10.8	2	3.4	1	0	0	189.2	10	307.6	13	Navapur
3	शहादा	0	0	0	0	4.3	0	13.3	2	7.8	1	118.7	8	136.7	6	Shahada
4	तळोदा	0	0	1	0	35.3	4	6.6	1	23.5	1	166.5	9	314.5	9	Taloda
5	अक्राणी	0	0	0	0	31	4	2	0	10	1	195.6	9	348.3	8	Akrani
6	अक्कलकुवा	0	0	0	0	45.8	4	10.8	1	2.3	0	188.9	9	453.6	13	Akkalkua
	जळगाव (जिल्हा)															**Jalgaon (Dist.)**
1	जळगाव	3.5	1	1.5	0	39.3	5	-	-	0	0	89.8	6	40.6	7	Jalgaon
2	भुसावळ	4	1	3.8	1	50.4	5	33	2	15	1	212	7	28.5	4	Bhusawal
3	यावल	5	1	7.1	1	37.7	5	-	-	0	0	107.1	6	47.2	4	Yaval
4	रावेर	3.5	1	8.7	1	52.2	5	13	2	19.5	1	69.2	7	63.3	5	Raver
5	मुक्ताईनगर	4	1	5.5	1	60.7	4	-	-	0	0	68.8	5	45.6	5	Edlabad muktainagar
6	अमळनेर	-	-	10.5	1	46.9	5	-	-	0	0	100.2	9	56.7	5	Amalner
7	चोपडा	4.5	1	7.5	1	57.4	6	-	-	0	0	108.2	5	96.8	8	Chopda
8	एरंडोल	-	-	2	0	60.8	5	-	-	6.5	1	124.5	9	46.8	5	Erandol
9	पारोळा	-	-	0	0	38.4	5	-	-	0	0	125.5	10	44	6	Parola
10	चाळीसगाव	-	-	0	0	40.8	4	-	-	0	0	170.7	13	23.7	2	Chalisgaon
11	जामनेर	-	-	4.5	1	34.7	4	-	-	0	0	84.6	10	20.5	3	Jamner

12	पाचोरा	-	-	1.9	0	47.1	3	-	-	25	1	101.9	7	15	1	Pachora
13	भडगाव	-	-	0	0	29.4	4	-	-	0	0	130.6	9	27	4	Bhadgaon
14	धरणगाव	-	-	11.7	1	43.1	4	-	-	0	0	140.8	7	38.9	5	Dharangaon
15	बोधवाडा	-	-	10.7	1	39.7	3	-	-	0	0	131	4	36.3	4	Bodhwada
	अहमदनगर (जिल्हा)															**Ahmednagar (Dist.)**
1	अहमदनगर	0	0	0	0	29.1	5	6.7	2	2.3	0	114.4	10	1	0	Ahmednagar
2	पारनेर	0.8	0	0	0	41.4	5	2	0	7.7	2	93.9	7	9.9	1	Parner
3	श्रीगोंदा	0	0	0	0	42.9	5	2.6	0	7.5	1	104.3	9	5.8	0	Shrigonda
4	कर्जत	0	0	0	0	26.7	3	13	2	19.4	3	79.5	7	7.7	2	Karjat
5	जामखेड	11.4	2	0	0	20.6	3	20.5	3	15.5	1	101.6	9	1	0	Jamkhed
6	शेगाव	16.7	3	2.2	0	43.1	6	21	1	0	0	85.1	6	10.2	2	Shegaon
7	पाथर्डी	17.2	3	0	0	41	5	7.5	1	0	0	64.2	8	18.7	2	Pathardi
8	नेवासा	3.2	0	0	0	44.6	5	21.9	1	7.5	1	86.6	10	17.7	2	Newasa
9	राहुरी	0	0	0	0	57	5	13.2	1	5.1	1	69.4	6	18.9	1	Rahuri
10	संगमनेर	0	0	0	0	78.9	5	10.6	2	6	1	55.2	8	30.6	3	Sangamner
11	अकोला	0.6	0	0	0	72.1	6	21.1	1	17.5	1	213.7	8	243.8	15	Akola
12	कोपरगाव	0	0	2.4	0	67	5	5.4	1	1.6	0	55	6	15.5	2	Kopargaon
13	श्रीरामपूर	0	0	0	0	77.5	4	7	1	14.3	1	63.4	9	12.2	0	Shrirampur
14	राहाता	0	0	0	0	78.6	5	2.8	0	8.8	1	71.7	7	15	1	Rahata
	पुणे (जिल्हा)															**Pune (Dist).**
1	पुणे शहर	0	0	-	-	64.4	4	0	0	121.2	3	180.9	10	57.8	6	Pune city
2	हवेली पुणे	0	0	-	-	24.3	4	2.4	0	16.3	2	118	10	54.4	9	Haveli pune
3	मुळशी पौंड	0	0	-	-	95.2	6	4.7	1	23.5	2	417.9	13	465.1	20	Mulshi paud
4	भोर	0	0	-	-	45.9	2	1.4	0	27.4	5	389.6	14	301	20	Bhor
5	मावळ वडगांव	0	0	-	-	88	4	11.3	2	10.3	1	446.2	16	491.4	20	Maval wadgaon
6	वेल्हे	0	0	-	-	36.3	2	7.8	1	15.6	2	592.7	10	413.2	15	Velhe
7	जुन्नर	0	0	-	-	68.4	5	6.2	1	4.4	1	137.2	9	189.5	14	Junnar
8	खेड राजगुरुनगर	0	0	-	-	58.8	2	4.6	1	20.9	1	186	10	133.2	13	Khed Rajgurunagar
9	आंबेगाव घेडेगाव	0	0	-	-	84	5	11.4	3	17.8	2	160.5	9	89	8	Ambegaon ghodegaon
10	शिरुर गोडनंदी	0	0	-	-	33.6	4	13.6	1	18.7	2	116.6	9	15	2	Shirur ghodnandi
11	बारामती	0	0	-	-	21.1	2	0.2	0	45.2	3	85.2	10	1.7	0	Baramati
12	इंदापूर	0	0	-	-	12.5	2	6.1	1	58.5	2	71.6	6	0.9	0	Indapur
13	दौंड	0	0	-	-	31.2	2	9.4	1	1.3	0	110.3	9	10.6	1	Daund
14	पुरंधर सासवड	0	0	-	-	44.5	3	7.5	2	7.9	1	102.5	8	26.3	4	Purandar saswad

तक्ता क्र. / Table No. 2.2 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(2)
	सातारा (जिल्हा)															**Satara (Dist).**
1	सातारा	0	0	-	-	21.6	2	10.5	1	37.1	5	286.6	12	85.8	14	Satara
2	जवळी (मेढा)	0	0	-	-	44.1	5	8.6	1	58.3	5	657.5	16	217.9	19	Javli medha
3	पाटण	0	0	-	-	50.8	3	18.7	3	34.6	4	383.4	14	171.8	19	Patan
4	कराड	0	0	-	-	44.3	3	25.3	2	22.5	2	149.9	9	25.1	3	Karad
5	कोरेगाव	0	0	-	-	28.7	3	12.4	3	36.3	3	163.7	8	15.7	2	Koregaon
6	खटाव	0	0	-	-	91.6	4	19.2	1	57.9	3	130.9	9	3.4	0	Khatav vaduj
7	माण	0	0	-	-	25.8	4	16.8	3	34.9	2	118.7	6	1	0	Man dahiwadi
8	फलटण	0	0	-	-	32.7	4	8	1	25.3	1	84.8	11	2.6	0	Phaltan
9	खंडाळा	0	0	-	-	66.4	4	5.7	1	35.8	2	158.1	11	24.6	3	Khandala
10	वाई	0	0	-	-	35.1	3	24.3	3	39.7	4	163.6	8	53.1	3	Wai
11	महाबळेश्वर	0	0	-	-	85.6	5	45.5	3	76.9	3	1355.4	21	984	25	Mahableshwar
	सांगली (जिल्हा)															**Sangli (Dist.)**
1	मिरज	3	1	0	0	21.7	3	9.3	1	99.3	7	138.3	9	18.4	1	Miraj
2	जठ	2.1	0	0	0	11.9	2	10.8	1	24.9	2	69.8	5	4	1	Jath
3	खानापुर विटा	3.8	1	0	0	70.5	5	6.6	1	51.2	4	127.8	9	7	0	Khanapur vita
4	वाळवा इस्लामपूर	0	0	0	0	40.6	3	15.2	2	50.3	3	119.6	7	21.2	3	Valva eslampur
5	तासगाव	3.1	1	0	0	70.9	5	6.3	1	66.1	3	89.5	7	10.9	1	Tasgaon
6	शिराळा	0	0	0	0	49.7	4	40.9	4	47.5	5	306.3	12	114.7	16	Shirala
7	आटपाडी	0.7	0	0	0	41.1	3	1.6	0	57.3	4	111	6	0	0	Atpadi
8	कवठेमहाकाळ	1.2	0	0	0	19.4	2	14.6	2	103.7	4	71.9	6	4	0	Kavthemahankal
9	पलूस	0	0	0	0	74.3	5	5	1	59.3	3	118.5	8	11.5	0	Palus
10	कउेगाव	0	0	0	0	62.4	4	12.8	1	32.6	3	146.4	9	13.2	0	Kadegaon
	सोलापुर (जिल्हा)															**Solapur (Dist).**
1	सोलापूर (उत्तर)	6.7	1	-	-	9.5	2	3.6	0	24	2	53.4	5	6.8	1	N.solapur
2	सोलापूर (दक्षिण)	4.4	1	-	-	8	2	4.6	1	10.4	2	38.3	4	7.2	1	S.solapur
3	बार्शी	3.9	1	0	0	25.9	4	28.7	2	6.2	1	77.9	9	11.8	2	Barshi
4	अक्कलकोट	3.1	0	0	0	13.6	1	22.4	4	54.7	5	49.7	7	6.6	1	Akkalkot
5	मोहोळ	5.6	1	-	-	17.8	2	9.7	2	7.1	2	34.2	5	1.8	0	Mohol
6	माढा	11.4	2	-	-	29.9	4	5.7	1	7.7	1	79.4	8	8.3	2	Madha
7	करमाळा	0.8	0	-	-	17.1	1	7	1	17	1	104.2	7	3.6	1	Karmala
8	पंढरपूर	12.5	2	-	-	26.2	3	8.3	1	6.7	1	61.1	7	3.2	0	Pandharpur
9	सांगोला	7.6	1	-	-	23.3	2	0.8	0	25.6	1	55.7	6	0.1	0	Sangola
10	माळशिरस	5.1	1	-	-	8.1	1	3.4	1	27.4	1	52.4	6	2	0	Malshiras
11	मंगलवेढा	6.3	1	1	0	18.2	2	10.7	2	10.2	1	52.2	7	2.3	0	Mangalwedha

	कोल्हापूर (जिल्हा)														**Kolhapur (Dist.)**
1	हातकणंगले	0	0	0	0	20.3	3	23.6	1	66.5	5	125.8	9	25	1	Hatkanangle
2	शिरोळ	0	0	0	0	13.4	2	10	1	75.8	6	102.1	9	8.7	0	Shirol
3	पन्हाळा	0	0	0	0	54.2	4	19	3	69.3	4	403.9	14	151.6	17	Panhala
4	शाहूवाडी	0.5	0	0	0	34.2	4	31.5	3	39.5	5	508	19	238.7	20	Shauwadi
5	राधानगरी	0	0	0	0	21.4	2	0	0	19	2	406.2	16	208.4	21	Radhanagari
6	बावडा	0	0	0	0	72.5	3	2	0	59	3	1155.5	22	688.2	26	Bavda
7	करवीर कोल्हापूर	0	0	0	0	30.2	3	8.1	1	45.5	4	212.9	16	98	15	Karveer kolhapur
8	कागल	0	0	0	0	24.8	2	22.9	1	59.8	6	213.5	14	78.8	14	Kagal
9	गडहिंग्लज	0.3	0	0	0	17.7	2	39.7	4	54.7	6	197.5	13	48.3	7	Gadhinglaj
10	बुधरगड	0	0	0	0	45.6	3	13.8	1	57.6	7	432.2	18	195.2	20	Bhudargad
11	आजरा	0	0	0	0	25.4	2	8.3	1	22	3	499.8	15	148.3	17	Ajara
12	चांदगड	0	0	0	0	58.5	3	8	2	16.8	3	636.7	17	214.3	22	Chandgad
	औरंगाबाद (जिल्हा)														**Aurangabad (Dist.)**
1	औरंगाबाद	19.2	2	3.2	1	55.2	5	20.8	2	4.7	0	236.2	14	18.7	4	Aurangabad
2	पैठण	10.9	2	0	0	31.2	4	6.7	1	0	0	91.8	8	6	1	Paithan
3	गंगापूर	2.5	0	0	0	45.5	4	9.1	3	4.3	1	146.3	11	23.9	3	Gangapur
4	वैजापूर	2.7	0	0.5	0	58	5	2.2	0	7.8	2	160.9	12	20.9	4	Vaijapur
5	कन्नड	10.9	2	4.4	1	59.5	4	24.2	2	1.9	0	222.9	12	40.4	7	Kannad
6	खुलदाबाद	7	1	2	0	65.4	5	13.3	2	10.7	1	165.3	9	38	4	Khultabad
7	सिल्लोड	8.6	2	3	1	56.3	5	45.6	3	4.7	1	150.9	9	35.3	4	Sillod
8	सोयेगाव	11.6	2	4	1	48.5	5	41.6	2	5.3	1	113.2	8	39.5	4	Soegaon
9	फुलांबरी	10.1	2	7	1	48.4	5	38.5	2	0	0	259.1	12	20.6	3	Phulambri
	जालना (जिल्हा)														**Jalna (Dist.)**
1	भोकरदन	24.2	2	5.5	1	53.8	5	49.3	4	0	0	168.2	12	25.6	4	Bhokardhan
2	जाफराबाद	27.2	2	4.6	1	46.2	5	19	3	0	0	125.2	10	7	1	Jafrabad
3	जालना	19.1	2	6.8	1	54.6	5	12.6	2	9.4	1	128.8	9	20.1	4	Jalna
4	अंबाड	14.5	2	6.6	1	41.1	6	9.2	1	0	0	118.8	10	10.2	3	Ambad
5	परतूर	10.4	2	2.8	1	24	2	23.8	5	4	1	153.8	9	17.2	2	Partur
6	बदनापूर	15.6	2	1.6	0	22	3	21.8	4	0	0	136.4	9	9.8	2	Badnapur
7	घनसावंगी	18.7	2	0.9	0	24.5	4	21.4	2	0	0	79.6	7	16	2	Ghansangvi
8	मंठा	4	0	4.5	1	12.1	2	21.4	4	2.6	0	158	10	9.1	2	Mantha
	परभणी (जिल्हा)														**Parbhani (Dist.)**
1	परभणी	12.9	2	0	0	25.7	2	32.3	4	0	0	79.9	9	12.7	1	Parbhani
2	गंगाखेड	8.5	1	0	0	12.6	1	82.4	5	17.9	2	55.4	7	35.7	7	Gangakhed
3	पाथरी	7	2	0	0	35.3	3	18	3	1	0	50.6	7	22.3	2	Pathari
4	जिंतूर	7.6	1	0	0	21.5	2	22	4	0.6	0	66.2	10	14.4	2	Jintur

तक्ता क्र. / Table No. 2.2 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(2)
5	पूर्णा	14.4	2	0	0	17.2	1	41.4	4	13.4	2	117.6	11	17.5	3	Purna
6	पालम	4	1	0	0	9	1	62.6	5	16.7	1	95.3	9	38	5	Palam
7	सेलू	14.6	2	1	0	27.1	3	31.6	4	0.4	0	108.2	12	14.9	2	Seloo
8	सोनपेठ	12	2	0	0	20.5	2	54.5	3	14	2	47	7	20	2	Sonpeth
9	मनवत	9.3	1	0	0	50.7	3	25.9	4	3	0	68.8	8	62.1	5	Manvat
	हिंगोली (जिल्हा)															**Hingoli (Dist).**
1	हिंगोली	33.3	2	7.7	1	48.6	5	27.2	4	2.6	0	219.4	12	36.9	3	Hingoli
2	कळमनुरी	24	2	6.5	1	24.5	2	39.7	4	18.2	1	142.3	12	53.2	5	Kalmnuri
3	बसमत	11.8	2	0.7	0	10.1	1	47.3	5	6	1	95.2	9	30.7	2	Basmat
4	औढा	29.4	1	0	0	59.8	2	61.9	7	3	1	122.2	12	55.2	7	Audha
5	सेनगाव	16.7	3	15.2	1	75	3	23.7	4	8.4	2	194.2	11	51.4	2	Sengaon
	बीड (जिल्हा)															**Beed (Dist.)**
1	बीड	17.6	2	0	0	41.8	4	40.4	5	4.5	1	76.2	8	17.7	2	Beed
2	पाटोदा	0	0	0	0	36	5	15.8	3	1.5	0	64.3	6	6.3	0	Patoda
3	आष्टी	2.2	0	0	0	40.3	5	13.7	3	8.3	1	100	10	9.5	1	Ashti
4	गेवराई	7.7	2	0	0	18.6	2	18	1	0.9	0	34.9	5	2.7	0	Gevari
5	माजलगाव	7.7	2	0	0	51.2	4	45.8	4	0.3	0	87	9	21.4	4	Majalgaon
6	अंबेजोगाई	4.8	1	0	0	20.4	2	65.6	4	18.4	2	100.1	8	12.4	2	Ambejogai
7	कैज	5.6	1	0	0	29.1	2	38.3	5	9.5	1	62	7	17.9	1	Kej
8	परळी	1.8	0	0	0	27.4	3	71	4	11.2	2	95.2	8	19.4	3	Parali
9	धारुर	15	1	30	2	20.3	2	54	4	1.7	0	72	8	6.3	0	Dharur
10	वाडवानी	0	0	0	0	45	4	52.5	3	13.5	1	109	8	15	2	Vadavani
11	शिरुरकासार	1	0	0	0	15.6	3	11.6	2	0	0	22.3	4	1.7	0	Shirur Kasar
	नांदेड (जिल्हा)															**Nanded (Dist).**
1	नांदेड	26.6	2	0	0	8.9	1	66.4	5	51.7	3	181.5	9	56.1	3	Nanded
2	बिलोली	8.4	1	0	0	48.2	5	75.2	5	8	1	108.2	9	33	5	Biloli
3	मुखेड	9.2	2	0	0	14.2	2	86.9	5	38.8	3	90.6	7	49.7	8	Mukhed
4	कंधार	24.4	3	0	0	8.8	1	27.7	3	46.1	4	127.5	9	55.8	4	Kandhar
5	लोहा	17.4	2	0	0	8.7	1	43	4	29.5	4	131.7	9	60.1	6	Loha
6	हदगाव	35.6	2	0	0	24.6	2	46.2	3	19.8	2	161.9	10	56.8	5	Hadgaon
7	भोकर	18.1	2	0	0	53.6	4	46.9	5	36.3	3	167.9	12	74.4	5	Bhokar
8	देगलूर	7.8	1	0	0	37.9	4	64.1	4	23	2	82.2	10	18.3	2	Deglur
9	किनवट	20.4	2	0	0	55.8	4	46.4	5	24.4	3	251.2	16	64.9	7	Kinwat
10	मुदखेड	60.3	3	0	0	24	3	36.6	4	28	3	216	9	49.7	4	Mudkhed
11	हिमायत नगर	43	2	0	0	62.7	3	96.7	3	12.7	1	170.3	10	40	4	Himayat Nagar
12	माहूर	24.3	2	0	0	71.7	3	15.5	3	21.5	1	294.6	12	61.4	5	Mahur
13	धरमाबाद	4	1	0	0	48.1	4	23.6	3	4	0	112.3	10	55.9	5	Dharmabad

14	उमरी	27.7	2	0	0	34.7	3	18.7	4	9.1	1	130.2	10	57	5	Umari
15	अरेधापूर	16	3	0	0	17.7	2	41.4	3	19.4	2	126.1	8	44.4	5	Ardhapur
16	नायगाव	14	1	0	0	35.4	4	34.2	5	14.4	2	167.8	12	45.4	5	Naigaon
	उस्मानाबाद (जिल्हा)															**Osmanabad (Dist).**
1	उस्मानाबाद	1.5	0	-	-	31.5	4	49.7	3	9.5	1	50.8	8	18	1	Osmanabad
2	तुळजापूर	4.5	1	-	-	12.2	1	44.2	5	25.4	2	63.4	7	19.4	2	Tuljapur
3	परांडा	12.4	2	-	-	39.2	4	11.6	1	4.8	1	117	6	1.2	0	Paranda
4	भूम	10.4	2	-	-	32.2	3	9.6	2	16.8	3	89.8	8	1.2	0	Bhum
5	कळंब	7.7	1	-	-	15.4	2	11.9	1	16.3	1	54.7	6	18.3	3	Kalamb
6	उमरगा	11.6	2	-	-	14	1	65.2	4	28.6	2	78.4	8	40.6	4	Umarga
7	लोहारा	1.7	0	-	-	11.3	1	49.2	3	20.6	2	89.4	9	43.7	5	Lohara
8	वाशी	18.4	2	-	-	33	2	26.3	5	7.3	1	71.3	8	18.4	2	Washi
	लातूर (जिल्हा)															**Latur (Dist).**
1	लातूर	3.8	1	-	-	20.6	2	45.2	2	6.6	1	76	9	22.4	2	Latur
2	औसा	3.1	0	-	-	8.2	1	23.5	3	4.5	1	83.6	8	12.3	2	Ausa
3	अहमदपूर	2.5	0	-	-	14.7	1	37.7	4	19.2	2	70.1	7	33.8	5	Ahmedpur
4	निलंगा	13	2	-	-	26.9	4	61.4	6	0.8	0	74.8	6	30.6	3	Nilanga
5	उदगीर	6.2	2	-	-	19.2	3	49.3	5	24.7	2	109	7	27.6	4	Udgir
6	चाकूर	6	2	-	-	16.7	2	37.6	4	22.8	4	74.2	6	21.8	3	Chakur
7	रेनापूर	4.6	1	-	-	10	1	49.2	4	2.5	0	95	7	22.6	2	Renapur
8	देवनी	7.7	1	-	-	24.6	4	73.3	6	1	0	89.1	7	90.2	8	Davani
9	शिरुर अनंतमल	10.3	1	-	-	23.4	4	36	5	4.3	1	49.7	5	19.9	2	Shirur Anantmal
10	जालकोट	10.5	2	-	-	9	1	46	4	32	2	153	10	36.5	2	Jalkot
	बुलढाणा (जिल्हा)															**Buldhana (Dist).**
1	जळगाव -जामोद	41.2	1	4.4	1	73.2	6	33.2	3	0	0	53.4	7	98.4	6	Jalgaon jamod
2	संग्रामपूर	50.6	2	6.8	1	76	5	19.6	2	0	0	50.4	5	80	6	Sangrampur
3	चीखली	39.3	2	15.4	2	73.1	5	42	4	0	0	121.5	9	10.8	1	Chikhali
4	बुलढाणा	30.1	2	10.7	1	93.8	6	38.9	3	0	0	116.2	10	34.3	6	Buldhana
5	देऊळगाव राजा	44.2	3	0	0	35.2	5	23.3	3	0	0	140	9	18.4	1	Deulgaon raja
6	मेहकर	43.3	2	4.4	1	33.2	3	23.9	4	0	0	158.5	10	11.1	1	Mehkar
7	सींदखेड राजा	54.5	2	2.2	0	46.7	5	45.2	5	2.2	0	98.7	9	19.8	1	Shindkhedraja
8	लोणार	30	2	6.8	1	39.9	3	25.3	2	0	0	78.2	7	14.3	2	Lonar
9	खामगाव	52.2	2	1	0	76.1	6	52.2	2	0	0	95.3	7	29.9	4	Khamgaon
10	शेगांव	49	2	0.6	0	62.6	6	44.4	2	0	0	79.8	9	51.3	9	Shegaon
11	मलकापूर	26.4	2	0.8	0	37.2	3	39.9	3	0	0	145.9	10	30.6	4	Malkapur
12	मोताळा	35.8	2	1.1	0	39.4	6	23.7	2	0	0	164.7	10	21.6	3	Motala
13	नांदुरा	30.5	2	0	0	50.7	6	41.4	3	0	0	95.3	11	29.8	5	Nandura

तक्ता क्र. / Table No. 2.2 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(2)
	अकोला (जिल्हा)															**Akola (Dist).**
1	आकोट	52.7	2	13.1	1	58.4	5	26.1	2	0	0	114.9	10	52.7	7	Akot
2	तेल्हारा	38.2	2	16.7	1	55.6	5	18.7	2	0	0	64.7	8	37.8	8	Telhara
3	बाळापूर	50.2	2	13.7	1	59.7	6	54	2	0	0	149.8	9	81.2	7	Balapur
4	पातुर	67.2	2	11	1	68	3	42.4	2	0	0	153.5	9	51.6	4	Patur
5	अकोला	75.9	2	47.8	4	33.9	3	50.3	2	0	0	120.1	9	59	5	Akola
6	बार्शी टाकली	33.3	2	15.7	1	33.6	3	32.5	2	0	0	116.2	7	66.1	3	Barshitakli
7	मुर्तिजापूर	28.7	2	53.3	2	51.4	4	31.4	2	0	0	183.2	9	55.3	6	Murtijapur
	वाशिम (जिल्हा)															**Washim (Dist).**
1	वाशीम	31.5	2	9.2	1	86	4	52.4	4	0	0	209.2	12	75.6	3	Washim
2	रिसोड	12.1	2	7	1	46.1	5	52.8	4	0	0	184	11	52.9	3	Risod
3	मालेगाव	24	2	0	0	45.4	5	41.9	4	0	0	180.2	13	32.9	3	Malegaon
4	मंगरुळपीर	18.4	2	7.3	1	91.8	4	43.4	5	0	0	207	10	58.5	5	Mangrulpir
5	मानोरा	24.6	3	10.2	1	58.9	4	18	3	0	0	220	12	59.5	4	Manora
6	कारंजा	22.7	3	11.1	1	58.8	3	26.3	4	0	0	167.5	14	40.3	4	Karanja
	अमरावती (जिल्हा)															**Amravati (Dist.)**
1	धारणी	34.2	2	9.6	1	59.2	5	11.1	1	0	0	147.3	11	267	10	Dharni
2	चिखलधारा	148.5	3	15.8	1	129.2	8	15.5	1	0	0	249.8	13	256.9	11	Chikhaldhara
3	अमरावती	40.4	2	10.5	1	89.2	5	7.2	1	0	0	220.2	12	119.7	6	Amravati
4	भातकुली	41.6	3	6.6	1	42.3	3	4.7	1	0	0	188.5	11	70.2	8	Bhatkuli
5	नांदगाव खांदेश्वर	37.9	2	12	1	78.8	2	0	0	0	0	222	12	74.8	6	Nandgaon khandeshwar
6	चांदूर रेल्वे	23.1	1	9.9	1	104.1	3	9.4	1	0	0	118.4	9	134.2	7	Chandur railway
7	तिवसा	27.9	2	16.3	1	98.3	3	5.3	1	0	0	224	8	171.4	7	Tiwasa
8	मोरशी	41.8	2	3.1	1	70.1	4	5.6	1	0	0	210.5	11	101.8	7	Morshi
9	वरुड	33.6	2	3.4	1	73.7	4	8.9	1	0	0	255.4	12	135.5	7	Warud
10	दर्यापूर	56.9	3	1.5	0	60.2	4	27.4	2	0	0	160.2	9	47	5	Daryapur
11	अंजनगाव	102.7	3	3.3	1	72	5	14	2	2.8	0	208.7	11	104.4	6	Anjangaon
12	अचलपूर	93.6	3	4.3	1	53	4	12.3	1	0	0	183.7	9	98.5	6	Achalpur
13	चांदूर बाजार	64.9	3	10.3	1	70.9	5	4.6	1	0	0	173.2	8	75.5	7	Chandubajar
14	धामणगाव रेल्वे	15.8	2	12.9	1	89.5	3	10.5	1	0	0	128.9	7	101.2	5	Dhamangaon railway
	यवतमाळ (जिल्हा)															**Yavatmal (Dist.)**
1	यवतमाळ	7.6	1	-	-	35.5	2	3.5	0	0	0	80	6	40	4	Yeotmal
2	बाभूळगाव	14.6	1	-	-	52.2	4	2.8	0	0	0	51.2	5	84	6	Bhabulgaon
3	कळंब	7.2	1	-	-	23.2	2	2.1	0	4	1	118.6	10	77.2	7	Kalam
4	दारव्हा	14.4	1	10	1	46.5	3	6	1	0	0	114.6	9	34.8	3	Darva
5	दिग्रस	2	0	-	-	47.4	2	12.3	2	0	0	99.8	10	40.5	3	Digras

6	आर्णी	12.4	2	-	-	43.4	3	14.8	1	0	0	173.1	8	57.9	7	Arni
7	नेर	14.9	1	8.5	1	59.2	4	13.3	2	0	0	125.7	9	54.9	4	Ner
8	पुसाद	0.1	0	-	-	23.7	2	4.9	1	0	0	192.8	9	46.9	4	Pusad
9	उमरखेड	19.3	2	-	-	21.3	2	3.1	0	0	0	85.1	8	18.3	4	Umerkhed
10	मोहगाव	2.5	0	-	-	22.5	3	16.3	4	0	0	107.5	9	49.5	4	Mohagaon
11	वणी	16.3	2	-	-	25.7	2	4.9	0	0	0	136.3	9	40.3	3	Wani
12	मारेगाव	8.8	1	-	-	7.6	1	8	1	0	0	116.4	8	30	2	Maregaon
13	झरीझामरी	4.8	1	-	-	4.2	1	1.8	0	0	0	74.4	6	164	3	Zarijamni
14	केळापूर	12.5	2	-	-	27.6	3	2.4	0	0	0	166.3	8	59.4	7	Kelapur
15	घाटंजी	0.6	0	-	-	10.8	1	2.2	0	0	0	162.7	11	66	7	Ghatanji
16	राळेगाव	13.4	1	-	-	27.2	3	1	0	0	0	93.3	10	69.1	6	Ralegaon
	वर्धा (जिल्हा)															**Wardha (Dist.)**
1	आर्वी	ण्ण्	0	-	-	0	0	-	-	0	0	191.4	9	127.8	9	Arvi
2	कारंजा	18.8	2	7.6	1	60.1	2	-	-	0	0	329.5	11	106.9	7	Karanja
3	आष्टी	15	1	10.1	1	89	4	50.2	2	0	0	294.8	11	116	9	Ashti
4	वर्धा	22.4	1	5.2	1	80.5	4	9.4	2	9.2	2	187.8	13	182.7	6	Wardha
5	सेलू	3	1	9	1	37.9	2	-	-	17.5	1	173.5	10	163.3	10	Seloo
6	देवळी	16	1	11	1	75.8	4	21	1	40	2	141.9	11	118	5	Devali
7	हिंगणघाट	26.5	1	3.9	1	60.1	5	8	1	16.3	1	219.9	12	157.2	7	Hinganghat
8	समुद्रपूर	13.5	1	-	-	43.6	2	-	-	0	0	142.7	10	224.9	10	Samudrpur
	नागपूर (जिल्हा)															**Nagpur (Dist.)**
1	नागपूर शहर	15.1	1	5	1	55.8	5	37.3	4	38.5	2	448.8	13	97	6	Nagpur city
2	नागपूर ग्रामीण	3.4	1	10.9	2	56.6	4	31.7	6	7.2	1	303.3	14	154.5	10	Nagpur gramin
3	कामठी	7.4	2	8.2	1	59.7	3	48.6	4	3.4	1	226.3	11	166.6	11	Kamthi
4	हिंगणी	5.1	1	4.6	1	41.9	3	5.3	1	40.3	2	255.1	11	129.4	10	Hingni
5	रामटेक	7.7	2	13.2	2	49.4	3	35.3	4	0.5	0	252.3	13	145.1	8	Ramtek
6	पारशिवनी	3.3	0	6.8	1	43.9	4	39.4	5	3.5	1	290.3	12	212.1	11	Parshiwani
7	मौदा	7.1	1	10.7	1	98.9	4	32.1	3	0	0	374.8	14	227	12	Maudha
8	काटोल	13.5	1	9.2	1	84	5	38.2	6	8.3	2	263.6	11	111.8	9	Katol
9	नरखेड	14	2	11	1	66.1	4	32.1	3	3.5	0	268.6	12	118.6	11	Narkhed
10	सावनेर	0	0	14.5	1	94.4	7	59.8	6	16.7	2	254.4	12	247.4	10	Savner
11	कळमेश्वर	3.3	1	8.8	1	99.8	6	33.9	4	8.6	1	288	15	145.6	8	Kalmeshwar
12	उमरेड	0.3	0	23.4	2	52.7	3	16.2	3	13	2	258.6	14	168.6	11	Umrer
13	भिवापूर	13.1	2	12.4	2	98.7	3	30.8	4	44	2	264.2	15	269.8	13	Bhiwapur
14	कुही	10.2	2	12.8	2	106.4	5	68.3	4	18.9	1	337	15	230.6	10	Kuhi

तक्ता क्र. / Table No. 2.2 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(2)
	भंडारा (जिल्हा)															**Bhandara (Dist.)**
1	भंडारा	7.2	2	4.5	1	95.7	3	33.4	3	0	0	286.2	13	208.6	11	Bhandara
2	मोहाडी	2.5	0	1.5	0	93.8	5	33.3	3	3.9	0	301.1	13	213.7	11	Mohadi
3	तुमसर	2.8	1	0.2	0	48.8	4	20.4	2	8.1	1	236.8	13	136.5	11	Tumsar
4	पौनी	5.4	1	0	0	53.3	4	19.3	3	24	2	221.1	13	220.9	10	Pavni
5	साकोली	12.8	1	0	0	95.7	6	35.6	5	3.1	0	271.2	11	259.8	10	Sakoli
6	लाखनदूर	31.7	1	1.4	0	62.4	3	21.9	5	18.5	1	172.9	11	290.9	12	Lakhandur
7	लाखनी	4.6	1	0	0	43.9	1	27	4	4.8	0	275.5	10	264.1	10	Lakhani
	गोंदिया (जिल्हा)															**Gondia (Dist.)**
1	गोंदिया	1.8	0	5.8	1	93.2	3	13.7	2	3.5	1	206.6	10	255.9	14	Gondia
2	आमगांव	7	1	3.9	1	55.4	2	13.3	3	16	2	246	13	290.3	13	Amgaon
3	तिरोडा	2	0	7.9	2	128.7	4	17.5	3	9.1	1	217.6	9	223.2	10	Tiroda
4	गोरेगाव	3.4	1	2.9	0	63.5	3	10.3	1	11	1	238.2	12	353.9	11	Goregaon
5	सालेकसा	15.1	1	1	0	63.5	3	11.7	2	3.4	0	282.9	10	238.4	11	Salekasa
6	देवरी	30.3	1	0.1	0	33	2	32.6	3	9.3	1	212.7	7	240.8	10	Devari
7	मोरगांव अर्जुनी	24.3	1	0	0	47.6	2	15	2	9.1	1	211	9	281.6	10	Morgaon arjuni
8	सडक अर्जुनी	19.3	1	0.7	0	74.6	3	36.9	5	27.1	3	180.2	10	373	11	Sadak arjuni
	चंद्रपूर (जिल्हा)															**Chandrapur (Dist.)**
1	चंद्रपूर	0	0	-	-	46.2	1	0	0	-	-	383.7	13	66.4	7	Chandrpur
2	मूल	7.4	1	-	-	47.8	2	9.9	1	-	-	212.6	11	94.4	8	Mul
3	गोंडपिंपरी	0	0	-	-	50.2	1	0	0	-	-	314.8	7	94.3	7	Gondpimpri
4	वरोरा	7.2	1	3.2	1	58.7	4	3.1	1	22	2	152.1	11	134.6	7	Varora
5	भद्रावती	0	0	-	-	22.5	1	0	0	0.9	0	208.1	12	100.4	10	Bhdravati
6	चिमूर	0	0	-	-	33.1	2	0	0	0	0	130.1	9	84	5	Chimur
7	ब्रम्हपूरी	0	0	-	-	70.1	3	0	0	0	0	173.6	10	117.3	10	Bramhpuri

8	नागभिड	0	0	-	-	32.4	1	0	0	-	-	113.5	13	184.3	12	Nagbhid
9	सिंदेवाही	15.3	3	7.2	2	37.6	2	21.2	2	-	-	188.4	11	143.3	7	Sindhewahi
10	राजुरा	0	0	-	-	45	1	0	0	-	-	233.9	11	112.7	9	Rajura
11	कोरपणा	45.8	1	-	-	74.2	2	27.9	1	0	0	281.4	10	91.7	6	Korpana
12	सावली	13.4	1	6.2	1	36.9	2	11.7	2	-	-	283.8	9	68.6	6	Savali
13	बल्लरपूर	0	0	-	-	34.2	1	0	0	-	-	286	12	100	6	Ballarpur
14	पोमभूर्णा	0	0	-	-	10	1	0	0	-	-	306.2	11	166.5	10	Pombhurna
15	जिवती	-	-	-	-	91	3	0	0	-	-	386.5	16	174.9	11	Jivati
	गडचिरोली (जिल्हा)															**Gadchiroli (Dist).**
1	गडचिरोली	18.3	2	5.5	1	39.8	2	6	1	59.9	2	346.8	12	134.2	9	Gadchiroli
2	कुरखेडा	13.6	1	8.4	2	25.2	1	22.7	3	39.3	4	267	10	158.6	11	Kurkheda
3	आरमोरी	41	2	2.7	1	44.5	2	4.3	1	45.8	4	265.9	11	72.4	7	Armori
4	चार्मोशी	36.4	3	0	0	33.8	2	27.4	4	3.9	1	387.2	11	186.8	10	Chamorshi
5	सिरोंचा	43	1	0	0	12.6	2	34.9	3	2.6	0	438.4	12	174.8	10	Sironcha
6	अहेरी	43.1	1	0	0	17.7	2	16.7	1	2.3	0	536.1	13	169.8	8	Aheri
7	इटापल्ली	0.8	0	0	0	24.6	2	7.5	1	16.7	2	485.1	13	152.7	12	Etapalli
8	धानोरा	47.6	3	1.1	0	50.2	2	18.7	4	26.6	3	300.3	15	125.4	12	Dhanora
9	कोरची	39.6	2	1.2	0	36.5	1	13.4	1	8.1	1	236	11	233.7	14	Korchi
10	देसाईगंज वडसा	23.3	3	1.5	0	79	4	13	2	53.8	2	256.3	11	176.5	12	Desaiganj wadsa
11	मुलचेरा	16	2	0	0	37.2	2	36.6	2	0	0	486.4	9	146.2	8	Mulchera
12	भामरागड	16	1	0	0	19.5	3	6.1	1	0	0	671.1	14	168.9	12	Bhamragad

तक्ता क्र. / Table No. 2.2 contd…

अनु.क्र. Sr. No.	जिल्हे	ऑगस्ट August		सप्टेंबर September		ऑक्टोबर October		नोव्हेंबर November		डिसेंबर December		एकूण Total for year		Centre
		पाऊस	पावसाचे दिवस	पाऊस	पावसाचे दिवस	पाऊस	पावसाचे दिवस	पाऊस	पावसाचे दिवस	पाऊस	पावसाचे दिवस	पाऊस	पावसाचे दिवस	
		Rainfall	Rainy days	Rainfall	Rainy days	Rainfall	Rainy days	Rainfall	Rainy days	Rainfall	Rainy days	Rainfall	Rainy days	
(1)	(2)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(2)
1	**मुंबई (कुलाबा)**	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	**Mumbai (Culaba)**
2	**मुंबई उपनगर (अंधेरी)**	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	**Mumbai Sub. (Andheri)**
	ठाणे (जिल्हा)													**Thane (Dist.)**
1	ठाणे	267.1	26	244.2	11	38.7	3	1.3	0	0	0	1982.1	79	Thane
2	कल्याण	234.6	21	268.0	12	86.3	6	26	2	-	-	1851.2	78	Kalyan
3	मुरबाड	334.1	28	333.4	16	76.8	4	78.4	2	-	-	1812.4	93	Murbad
4	भिवंडी	260.5	23	203.2	11	82.4	4	5.6	1	-	-	1707.4	74	Bhivandi
5	शहापूर	269.7	28	290.0	14	111.2	7	43.1	2	-	-	2031.5	93	Shahapur
6	उल्हासनगर	209.0	19	235.0	10	70	3	56	2	-	-	1893.4	69	Ulhasnagar
7	अंबरनाथ	290.1	23	289.6	13	92.3	7	38.1	2	-	-	1902.0	83	Ambarnath
	पालघर जिल्हा)													**Palghar (Dist.)**
1	वसई	124.0	18	217.2	8	11.6	1	0.7	0	0	0	1664.1	61	Vasai
2	वाडा	271.7	25	225.5	8	58	4	41.3	2	0	0	1869.9	73	Wada
3	डहाणू	214.4	20	201.2	7	25.6	2	38.4	2	0	0	1681.9	63	Dahanu
4	पालघर	148.5	21	293.6	10	12.8	2	0	0	0	0	1852.6	60	Palghar
5	जव्हार	298.5	19	247.0	11	42	5	59.5	2	0	0	1831.3	72	Javhar
6	मोखाडा	333.6	24	268.2	14	76.2	6	16	2	0	0	1765.6	87	Mokhada
7	तलासरी	248.3	16	175.0	8	0	0	36.5	1	0	0	1583.2	54	Talasari
8	विक्रमगड	281.5	18	226.3	10	44.4	4	20.6	3	0	0	1711.8	64	Vikramgad
	रायगड (जिल्हा)													**Raigad (Dist.)**
1	अलिबाग	218.7	22	129.1	12	50.8	3	0	0	-	-	1399.8	69	Alibag
2	पनवेल	240.1	26	135.0	13	48.7	5	49.5	2	-	-	1637.0	85	Panwel
3	कर्जत	264.3	28	369.7	15	81.9	5	3.4	1	-	-	1966.3	88	Karjat
4	खालापूर	309.5	26	253.2	12	83.7	6	10	1	-	-	2030.3	82	Khalapur
5	उरण	163.2	21	90.5	11	81.3	4	1	0	-	-	1468.5	71	Uran
6	सुधागड	320.0	28	175.7	16	114	8	28.7	2	-	-	2307.1	105	Sudhagad
7	पेण	303.5	27	200.7	14	51.1	4	0	0	-	-	1733.2	86	Pen
8	महाड	383.9	29	185.6	15	83.0	6	5	1	-	-	1809.9	90	Mahad
9	माणगाव	330.2	27	264.4	15	122.8	5	33.1	4	-	-	2037.3	91	Mangaon

10	रोहा	337.9	29	224.2	15	56.4	4	19.6	1	-	-	1954.9	94	Roha
11	पोलादपूर	440.7	29	187.9	13	89.0	6	13	2	-	-	2284.9	96	Poladpur
12	मुरुड	286.9	23	179.6	14	44.1	5	8	1	-	-	1661.6	77	Murud
13	श्रीवर्धन	354.6	25	163.5	11	57.5	5	2.7	0	-	-	1775.5	81	Shriwardhan
14	म्हसाळा	430.7	27	262	14	113.6	6	41.4	1	-	-	2527.7	91	Mahasala
15	तळा	343.5	26	293.5	15	124.0	5	24.5	3	0	0	2479.5	91	Tala
	रत्नागिरी (जिल्हा)													**Ratnagiri (Dist.)**
1	चिपळूण	474.6	28	380.8	17	188.3	5	7	1	-	-	2799.4	97	Chiplun
2	दापोली	348.6	26	252.9	14	122.8	6	0	0	-	-	2112.9	91	Dapoli
3	खेड	416.6	29	233.1	16	139.7	6	0	0	-	-	2476.6	100	Khed
4	गुहागर	404.8	27	236.4	12	85.3	3	0	0	-	-	2230.1	94	Guhagar
5	मंडणगड	409.7	27	285.7	15	117.3	7	32	3	-	-	2601.6	95	Mandangad
6	रत्नागिरी	423.3	28	363.4	12	82.5	5	5.3	1	-	-	2123.5	92	Ratnagiri
7	संगमेश्वर	423.6	27	304.9	14	174.4	9	11.6	2	-	-	2264.4	99	Sangameshwar
8	राजापूर	513.4	27	194.6	9	153.1	10	15.3	1	-	-	2106.4	93	Rajapur
9	लांजा	659.0	25	234.7	10	140.1	7	26.4	2	0	0	2518.3	89	Lanja
	सिंधुदुर्ग (जिल्हा)													**Sindhudurg (Dist.)**
1	देवगड	428.8	27	107.8	9	61.8	5	1.8	0	2	0	1696.2	89	Devgad
2	मालवण	367.9	28	142.9	13	55.9	6	2	0	-	-	1664.4	98	Malwan
3	सावंतवाडी	600.9	26	227.1	13	217	9	20.8	4	-	-	2683.7	110	Sawantwadi
4	वेंगुर्ला	331.4	24	148.3	10	64.3	4	10.5	1	-	-	1586	93	Vengurla
5	कणकवली	668.4	27	258.2	12	144	7	6.8	1	-	-	2776.8	104	Kankawali
6	कुडाळ	510.6	26	196.0	11	103.2	6	46.8	6	-	-	2069.4	101	Kudal
7	वैभववाडी	611.3	28	235.2	11	135.8	11	25	4	-	-	2581.1	102	Vaibhavwadi
8	दोडामार्ग	593.5	26	216.0	14	177.5	6	70.5	4	-	-	2550.0	105	Dodamarg
	नाशिक (जिल्हा)													**Nashik (Dist.)**
1	मालेगाव	41.5	5	84.4	5	16.2	1	8.7	1	-	-	280.6	27	Malegaon
2	बागलाण	22.8	3	156.3	10	13.9	2	8.4	1	-	-	392.3	40	Baglan
3	कळवण	26.4	3	226.1	7	37.8	4	26.9	1	-	-	620.9	41	Kalwan
4	नांदगाव	33.8	4	110.1	6	5.3	1	23.6	1	0	0	260.3	20	Nandgaon
5	सुरगणा	64.4	10	107.5	3	25.5	3	3.1	1	-	-	652.2	42	Surgana
6	नाशिक	40	4	206	9	59.6	5	28.9	3	-	-	594.4	39	Nasik
7	दिंडोरी	56	7	217.2	9	48.1	6	23.8	2	-	-	744.3	53	Dindori
8	इगतपुरी	177.4	20	240.1	9	53.5	5	15.9	2	-	-	1462.9	72	Egatpuri
9	पेठ	132	18	183.6	8	30.9	4	27.8	3	-	-	940.9	57	Peth
10	निफाड	17.6	3	236.5	11	28.8	2	16.7	2	-	-	484.2	39	Niphad

तक्ता क्र. / Table No. 2.2 contd…

(1)	(2)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(2)
11	सिन्नर	23.8	1	154.8	8	30.2	4	42.3	3	-	-	414.2	30	Sinnar
12	येवला	14.7	3	141.9	8	9	2	10.6	1	-	-	296.8	27	Yevla
13	चांदवड	18	3	160.1	8	19.9	3	18.2	1	-	-	345.6	32	Chandwad
14	त्र्यंबकेश्वर	141.5	15	131.5	7	57.3	4	43.1	3	-	-	1198	62	Trimbakeshwar
15	देवळी	19.9	3	88.7	5	35.8	2	29.9	1	-	-	284.8	25	Devali
	धुळे (जिल्हा)													**Dhule (Dist.)**
1	धुळे	79.8	6	147.7	6	8.7	1	0.8	0	-	-	512	41	Dhule
2	साक्री	25.5	3	152.4	10	8	1	1.3	0	-	-	491.5	36	Sakri
3	शिरपुर	83.4	4	179.5	6	3.2	0	0.3	0	-	-	555.2	33	Shirpur
4	सिंदखेडा	59.3	3	176.7	6	0	0	0.3	0	-	-	571.1	32	Shindkheda
	नंदुरबार(जिल्हा)													**Nandurbar (Dist.)**
1	नंदुरबार	42.1	2	305.4	8	1	0	0	0	-	-	659.6	30	Nandurbar
2	नवापुर	11.4	1	202.8	7	0	0	0	0	-	-	727.2	34	Navapur
3	शहादा	44.4	2	225.9	8	0.3	0	2.3	0	-	-	553.7	27	Shahada
4	तळोदा	33.1	3	285.6	10	0.5	0	0	0	-	-	866.6	37	Taloda
5	अक्राणी	39.1	3	182.2	9	6	1	0	0	-	-	814.2	35	Akrani
6	अक्कलकुवा	43.1	5	186.4	11	4.7	1	0	0	-	-	935.6	44	Akkalkua
	जळगाव (जिल्हा)													**Jalgaon (Dist.)**
1	जळगाव	107.5	5	138.7	8	2.3	0	0	0	-	-	423.2	32	Jalgaon
2	भुसावळ	152.1	6	131.2	4	11.3	1	0	0	-	-	641.3	32	Bhusawal
3	यावल	130.9	5	141.5	6	0	0	0	0	-	-	476.5	28	Yaval
4	रावेर	253.3	10	108.9	5	1.6	0	0	0	-	-	593.2	37	Raver
5	मुक्ताईनगर	177.6	6	84.1	8	2	0	0	0	-	-	448.3	30	Edlabad muktainagar
6	अमळनेर	67.9	2	107.1	6	0	0	1.8	0	-	-	391.1	28	Amalner
7	चोपडा	102	4	123.6	6	0	0	0	0	-	-	500.0	31	Chopda
8	एरंडोल	142.1	10	134.1	7	3.5	1	4.3	1	-	-	524.6	39	Erandol
9	पारोळा	87.8	5	137.6	5	0	0	3	1	-	-	436.3	32	Parola
10	चाळीसगाव	120.9	8	152.2	6	2	0	8.3	1	-	-	518.6	34	Chalisgaon
11	जामनेर	111.3	6	178.4	7	1.5	0	0.4	0	-	-	435.9	31	Jamner
12	पाचोरा	130.1	11	162.3	6	0.3	0	0.9	0	-	-	484.5	29	Pachora
13	भडगाव	136.4	10	128.1	4	5.8	1	4.9	1	-	-	462.2	33	Bhadgaon
14	धरणगाव	85.3	3	138.2	7	0	0	0	0	-	-	458.0	27	Dharangaon
15	बोधवाडा	168.3	5	105.7	7	5	1	0	0	-	-	496.7	25	Bodhwada

	अहमदनगर (जिल्हा)													**Ahmednagar (Dist.)**
1	अहमदनगर	14.3	2	171.7	12	35	4	41	3	-	-	415.5	38	Ahmednagar
2	पारनेर	11.4	1	180.4	11	52.3	4	34.4	2	-	-	434.2	33	Parner
3	श्रीगोंदा	15.5	3	136.4	8	55.8	4	23.5	2	-	-	394.3	32	Shrigonda
4	कर्जत	9	0	106.3	9	63.5	5	5.8	1	-	-	330.9	32	Karjat
5	जामखेड	28.5	5	154.9	11	59.9	5	23.3	3	-	-	437.2	42	Jamkhed
6	शेगाव	65.7	5	119.1	10	35.5	3	8.2	1	-	-	406.8	37	Shegaon
7	पाथर्डी	25.2	3	178.5	11	47	2	41.9	2	-	-	441.2	37	Pathardi
8	नेवासा	48.4	5	167.3	9	47.9	2	11.9	2	0	0	457	37	Newasa
9	राहुरी	23.8	4	136.6	10	46.2	3	10.8	1	-	-	381	32	Rahuri
10	संगमनेर	7	0	133	9	36	3	28.2	3	-	-	385.5	34	Sangamner
11	अकोला	40.8	4	160.5	9	33	2	44.5	3	0	0	847.6	49	Akola
12	कोपरगाव	29.7	2	183.6	9	7.6	1	6.2	1	0	0	374	27	Kopargaon
13	श्रीरामपूर	47.8	4	127.9	8	31.7	2	2	0	-	-	383.8	29	Shrirampur
14	राहाता	34.3	2	125.9	6	23.3	2	7.4	1	-	-	367.8	25	Rahata
	पुणे (जिल्हा)													**Pune (Dist).**
1	पुणे शहर	27.6	5	189.4	8	65.3	3	74	2	-	-	780.6	41	Pune city
2	हवेली पुणे	12.8	1	88.9	9	68	6	38.2	2	-	-	423.3	43	Haveli pune
3	मुळशी पौंड	128.9	15	181.2	9	73.2	5	63.2	2	-	-	1452.9	73	Mulshi paud
4	भोर	157.7	16	205.7	9	76.8	6	17.7	2	-	-	1223.2	74	Bhor
5	मावळ वडगांव	187.6	22	202.7	13	157.1	5	71.7	2	-	-	1666.3	85	Maval wadgaon
6	वेल्हे	170.7	13	256.3	11	136.2	5	33.8	2	-	-	1662.6	61	Velhe
7	जुन्नर	93.1	12	266.3	11	56.8	5	34.7	1	-	-	856.6	59	Junnar
8	खेड राजगुरुनगर	44.8	4	200.3	10	104.7	5	61.8	2	-	-	815.1	48	Khed Rajgurunagar
9	आंबेगाव घेडेगाव	41.8	3	229	11	107.2	5	59.6	2	-	-	800.3	48	Ambegaon ghodegaon
10	शिरुर गोडनंदी	11.3	2	166	9	69.7	5	46	2	-	-	490.5	36	Shirur ghodnandi
11	बारामती	8.2	2	160.2	12	71	5	6.6	1	-	-	399.4	35	Baramati
12	इंदापूर	0	0	114.4	10	70.6	4	3.7	1	-	-	338.3	26	Indapur
13	दौंड	3.5	0	121.1	8	58.1	6	25.9	2	-	-	371.4	29	Daund
14	पुरंधर सासवड	1	0	122.1	7	44.6	4	32.4	2	-	-	388.8	31	Purandar saswad
	सातारा (जिल्हा)													**Satara (Dist).**
1	सातारा	35.8	3	71.7	7	103.4	4	5.5	1	-	-	658	49	Satara
2	जवळी (मेढा)	84.9	13	114.4	9	102.6	5	53.2	2	-	-	1341.5	75	Javli medha
3	पाटण	106.7	12	79.7	6	78.6	7	0	0	-	-	924.3	68	Patan
4	कराड	19.9	2	67.2	6	55.1	5	0.7	0	-	-	410	32	Karad
5	कोरेगाव	1.2	0	96.8	7	69.5	4	18	1	-	-	442.3	31	Koregaon

तक्ता क्र. / Table No. 2.2 contd…

(1)	(2)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(2)
6	खटाव वाळुंज	1.1	0	127	12	110.8	6	1.8	0	-	-	543.7	35	Khatav vaduj
7	माण दहिवडी	16.5	2	88	9	78.7	3	0.9	0	-	-	381.3	29	Man dahiwadi
8	फलटण	7.3	1	124.6	9	98.7	6	10.4	1	-	-	394.4	34	Phaltan
9	खंडाळा	10.7	1	124.6	9	93.2	4	38.5	1	-	-	557.6	36	Khandala
10	वाई	26.9	2	88.5	6	71.6	5	19.6	2	-	-	522.4	36	Wai
11	महाबळेश्वर	679.1	27	325.8	16	113.3	6	32.3	2	-	-	3697.9	108	Mahableshwar
	सांगली (जिल्हा)													**Sangli (Dist.)**
1	मिरज	25	2	123.2	9	70.6	6	0	0	0	0	508.8	39	Miraj
2	जठ	39.8	7	141.1	10	44.8	4	0	0	0	0	349.2	32	Jath
3	खानापुर विटा	10.4	0	167.6	10	105	6	1.4	0	0	0	551.3	36	Khanapur vita
4	वाळवा इस्लामपूर	22.3	1	59.3	6	48.9	5	0	0	0	0	377.4	30	Valva eslampur
5	तासगाव	7.1	1	106.2	8	70.7	4	6.7	1	0.7	0	438.2	32	Tasgaon
6	शिराळा	86.6	8	54	3	52.3	6	1.2	0	0	0	753.2	58	Shirala
7	आटपाडी	9.9	2	147	9	89.6	4	0	0	0	0	458.2	28	Atpadi
8	कवठेमहाकाळ	11.7	2	125.2	12	90.2	5	3.3	1	0	0	445.2	34	Kavthemahankal
9	पलूस	13.8	2	98.3	7	82	4	1.5	0	0	0	464.2	30	Palus
10	कडेगाव	6.1	0	71.4	7	98.4	5	0	0	0	0	443.3	29	Kadegaon
	सोलापुर (जिल्हा)													**Solapur (Dist).**
1	सोलापूर (उत्तर)	38.4	6	126.3	7	53.2	2	10.6	2	0	0	332.5	28	N.solapur
2	सोलापूर (दक्षिण)	45.8	6	84.9	7	54.7	3	8.5	1	0	0	266.8	28	S.solapur
3	बार्शी	34.8	5	73.7	6	45.6	4	0.9	0	0.2	0	309.6	34	Barshi
4	अक्कलकोट	68.1	10	84.1	11	42.9	5	4.8	1	0	0	350	45	Akkalkot
5	मोहोळ	54.9	3	78.9	9	65.2	4	5.6	1	0	0	280.8	29	Mohol
6	माढा	19.1	2	108.8	9	80.5	6	6	1	4.9	1	361.7	37	Madha
7	करमाळा	8.6	1	95.7	9	71.6	5	8.3	1	0	0	333.9	27	Karmala
8	पंढरपूर	36.3	4	109.9	8	77.7	5	6.8	1	0	0	348.7	32	Pandharpur
9	सांगोला	26	4	122.3	11	73	4	0	0	0	0	334.4	29	Sangola
10	माळशिरस	7.2	0	92.5	9	73.5	4	5.7	1	0	0	277.3	24	Malshiras
11	मंगलवेढा	30.5	3	76.4	8	68.4	4	1.2	0	0.2	0	277.6	28	Mangalwedha
	कोल्हापूर (जिल्हा)													**Kolhapur (Dist.)**
1	हातकणंगले	27.3	4	32.9	2	34.8	6	0	0	-	-	356.2	31	Hatkanangle
2	शिरोळ	13.6	1	98.7	8	36	6	0.4	0	-	-	358.7	33	Shirol
3	पन्हाळा	103.2	15	40	3	73.5	7	1	0	3	1	918.7	68	Panhala
4	शाहूवाडी	246	20	60	9	30	3	0	0	-	-	1188.4	83	Shauwadi
5	राधानगरी	193.6	22	47	6	62	5	1.3	0	-	-	958.9	74	Radhanagari

6	बावडा	556.5	25	175.5	10	79.5	7	0	0	0	0	2788.7	96	Bavda
7	करवीर कोल्हापूर	56	8	22.4	2	37.2	5	0.8	0	-	-	511.1	54	Karveer Kolhapur
8	कागल	85.8	12	36.2	2	78.6	6	0	0	-	-	600.4	57	Kagal
9	गडहिंग्लज	70.4	8	30.8	2	90.4	7	0.3	0	0	0	550.1	49	Gadhinglaj
10	बुधरगड	213	23	27	6	97.8	4	1.4	0	3.3	1	1086.9	83	Bhudargad
11	आजरा	134.6	19	12.9	3	57.7	4	0	0	-	-	909	64	Ajara
12	चांदगड	199	21	26	3	81.5	6	1.8	0	15.3	1	1257.9	78	Chandgad
	औरंगाबाद (जिल्हा)													**Aurangabad(Dist.)**
1	औरंगाबाद	92.5	7	236.7	10	29.2	2	0.4	0	-	-	716.8	47	Aurangabad
2	पैठण	70	7	167.4	9	22.6	3	1.5	0	-	-	408.1	35	Paithan
3	गंगापूर	40.9	6	175.5	11	11.2	1	0	0	-	-	459.2	40	Gangapur
4	वैजापूर	52.6	5	136.9	10	13.2	2	1.6	0	-	-	457.3	40	Vaijapur
5	कन्नड	142	10	197	8	11.6	1	2.8	0	-	-	717.6	47	Kannad
6	खुलदाबाद	86.4	6	184.6	8	41.4	2	0	0	-	-	614.1	38	Khultabad
7	सिल्लोड	129.5	6	310.7	7	0	0	1.4	0	-	-	746	38	Sillod
8	सोयेगाव	145.9	12	197	8	0	0	1.6	0	-	-	608.2	43	Soegaon
9	फुलांबरी	122.3	6	252.3	6	27.5	1	0	0	-	-	785.8	38	Phulambri
	जालना (जिल्हा)													**Jalna (Dist.)**
1	जालना	122	7	167.5	6	11.3	1	0.4	0	-	-	627.8	42	Bhokardhan
2	जाफराबाद	119.8	6	150	8	0.6	0	0	0	-	-	499.6	36	Jafrabad
3	जालना	126.2	8	186.1	11	9.9	2	1.8	0	-	-	575.4	45	Jalna
4	अंबाड	175.5	9	143.1	8	20.7	3	3	1	-	-	542.7	44	Ambad
5	परतूर	140.8	10	183	8	22	2	0	0	-	-	581.8	42	Partur
6	बदनापूर	81.4	7	216.6	6	19.4	1	0	0	-	-	524.6	34	Badnapur
7	घनसावंगी	161.5	9	139.7	8	7.4	1	4	1	-	-	473.7	36	Ghansangvi
8	मंठा	114.7	6	159.3	6	2.3	0	0	0	-	-	488	31	Mantha
	परभणी (जिल्हा)													**Parbhabni (Dist.)**
1	परभणी	77.9	9	118.3	8	5.1	0	0	0	-	-	364.8	35	Parbhani
2	गंगाखेड	57.4	6	110.1	9	9.3	2	0	0	-	-	389.3	40	Gangakhed
3	पाथरी	60.1	8	110.7	10	7	1	0	0	-	-	312	36	Pathari
4	जिंतूर	102.7	7	120.4	7	0	0	0	0	-	-	355.4	33	Jintur
5	पूर्णा	63.6	6	173.2	11	33.4	3	0	0	-	-	491.7	43	Purna
6	पालम	39	5	103	11	2	0	0	0	-	-	369.6	38	Palam
7	सेलू	119.1	7	172.2	10	14.4	1	0	0	-	-	503.5	41	Seloo
8	सोनपेठ	139.5	8	152.5	10	5	1	25	2	-	-	490	39	Sonpeth
9	मनवत	119.9	10	195.8	10	7	1	0	0	-	-	542.5	42	Manvat

तक्ता क्र. / Table No. 2.2 contd…

(1)	(2)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(2)
	हिंगोली (जिल्हा)													**Hingoli (Dist).**
1	हिंगोली	210.5	9	221.7	10	4.6	1	0	0	-	-	812.5	47	Hingoli
2	कळमनुरी	162.8	9	197.4	8	18.2	2	0	0	-	-	686.8	46	Kalmnuri
3	बसमत	82.4	7	155.6	10	1.6	0	0	0	-	-	441.4	37	Basmat
4	औढा	152.6	7	192.1	11	20.1	2	0	0	-	-	696.3	50	Audha
5	सेनगाव	224	9	198.7	9	2.9	0	0	0	-	-	810.2	44	Sengaon
	बीड (जिल्हा)													**Beed**
1	बीड	87.8	9	107.9	10	20	2	19.6	1	-	-	433.5	44	Beed
2	पाटोदा	83.9	8	125.2	10	31.6	3	41.3	1	-	-	405.9	36	Patoda
3	आष्टी	26.5	4	146	11	41.9	4	11.9	2	-	-	400.3	41	Ashti
4	गेवराई	76	8	86.1	10	15.4	2	3.4	1	-	-	263.7	31	Gevari
5	माजलगाव	130.4	10	150	9	6.4	0	15.3	1	0	0	515.5	43	Majalgaon
6	अंबेजोगाई	115.4	12	159.6	12	26.6	3	25	2	-	-	548.3	48	Ambejogai
7	कैज	74.4	8	129.3	10	5.7	1	22.3	1	-	-	394.1	37	Kej
8	परळी	138.6	8	134.2	9	5.2	1	8.4	1	-	-	512.4	39	Parali
9	धारुर	64.2	9	62.8	10	6	1	5.7	1	-	-	338	38	Dharur
10	वाडवानी	188.5	9	174	8	13.5	1	29	1	-	-	640	37	Vadavani
11	शिरुरकासार	61.6	7	142.4	9	48.3	2	30.7	1	-	-	335.2	28	Shirur Kasar
	नांदेड (जिल्हा)													**Nanded (Dist).**
1	नांदेड	110.3	11	138.5	8	12.9	2	0	0	-	-	652.9	44	Nanded
2	बिलोली	115	9	89.6	10	2	0	0	0	-	-	487.6	45	Biloli
3	मुखेड	140.5	11	103.3	10	21.9	4	0	0	-	-	555.1	52	Mukhed
4	कंधार	94.6	11	143.8	11	17.3	1	0	0	-	-	546	47	Kandhar
5	लोहा	94.3	9	148.1	11	6.1	1	0	0	-	-	538.9	47	Loha
6	हदगाव	153.5	13	157	7	0.3	0	0	0	-	-	655.7	44	Hadgaon
7	भोकर	176.9	14	94.1	6	0	0	0	0	-	-	668.2	51	Bhokar
8	देगलूर	76.6	8	90.9	9	16.8	3	0	0	-	-	417.6	43	Deglur
9	किनवट	163.2	11	144.4	8	10	2	0	0	-	-	780.7	58	Kinwat
10	मुदखेड	152.4	12	87.8	7	0	0	0	0	-	-	654.8	45	Mudkhed
11	हिमायत नगर	199.7	11	148.3	6	0	0	0	0	-	-	773.4	40	Himayat Nagar
12	माहूर	195.6	9	180	6	0.3	0	0	0	-	-	864.9	41	Mahur
13	धरमाबाद	91	8	45	5	10.3	1	0	0	-	-	394.2	37	Dharmabad
14	उमरी	154.3	12	70.6	7	8.7	2	0	0	-	-	511	46	Umari
15	अरेधापूर	129.6	11	99.7	7	4	0	0	0	-	-	498.3	41	Ardhapur
16	नायगाव	86.4	9	54.4	6	20.4	3	0	0	-	-	472.4	47	Naigaon

	उस्मानाबाद (जिल्हा)													**Osmanabad (Dist).**
1	उस्मानाबाद	86.4	9	149.8	11	92	5	3	1	-	-	492.2	43	Osmanabad
2	तुळजापूर	117	9	127.1	9	74	4	0	0	-	-	487.2	40	Tuljapur
3	परांडा	46.2	6	134.6	7	34.2	4	0.2	0	0	0	401.4	31	Paranda
4	भूम	65.5	7	125.1	9	46.4	5	4.4	1	-	-	401.4	40	Bhum
5	कळंब	91.8	8	146.7	10	32.5	4	9.2	1	-	-	404.5	37	Kalamb
6	उमरगा	140	8	129.2	10	36	4	0	0	-	-	543.6	43	Umarga
7	लोहारा	145.4	10	118.6	8	48	3	0	0	-	-	527.9	41	Lohara
8	वाशी	89.2	11	144.8	10	50.9	5	31.7	3	-	-	491.3	49	Washi
	लातूर (जिल्हा)													**Latur (Dist).**
1	लातूर	93.9	11	170.4	11	31.8	4	13	1	-	-	483.7	44	Latur
2	औसा	123.6	11	100.3	9	53.5	4	0.6	0	-	-	413.2	39	Ausa
3	अहमदपूर	95.5	8	115.5	11	10.8	1	0	0	-	-	399.8	39	Ahmedpur
4	निलंगा	101.5	10	201.4	14	62.6	4	0	0	-	-	573	49	Nilanga
5	उदगीर	62.6	5	91.2	11	26.1	4	0	0	-	-	415.9	43	Udgir
6	चाकूर	104	8	151	13	35.2	5	0	0	-	-	469.3	47	Chakur
7	रेनापूर	139.5	10	197.6	12	49.9	4	6.8	1	-	-	577.7	42	Renapur
8	देवनी	105.2	9	197.6	13	61	2	0	0	-	-	649.7	50	Davani
9	शिरुर अनंतमल	98.1	8	181	12	57.3	4	0	0	-	-	480	42	Shirur Anantmal
10	जालकोट	97	12	113.5	7	9	2	0	0	-	-	506.5	42	Jalkot
	बुलढाणा (जिल्हा)													**Buldhana (Dist).**
1	जळगाव -जामोद	369.4	11	145.2	9	5.2	1	0	0	0	0	823.6	45	Jalgaon jamod
2	संग्रामपूर	348.8	10	137	6	1.2	0	0	0	0	0	770.4	37	Sangrampur
3	चीखली	198.9	9	179	6	0	0	0	0	0	0	680	38	Chikhali
4	बुलढाणा	255.2	11	228.6	8	0	0	0.3	0	0	0	808.1	47	Buldhana
5	देऊळगाव राजा	122.6	6	207.8	8	0	0	0	0	0	0	591.5	35	Deulgaon raja
6	मेहकर	194.6	7	104.9	6	8.6	1	0	0	0	0	582.5	35	Mehkar
7	सींदखेड राजा	183	10	173.2	7	9.6	1	0.9	0	0	0	636	40	Shindkhedraja
8	लोणार	198.7	8	163.6	7	8	1	0	0	0	0	564.8	33	Lonar
9	खामगाव	154.3	5	137.6	7	0.2	0	0	0	0	0	598.8	33	Khamgaon
10	शेगांव	247.2	8	171.8	10	0	0	0	0	0	0	706.7	46	Shegaon
11	मलकापूर	247.5	6	141.8	7	0.2	0	0	0	0	0	670.3	35	Malkapur
12	मोताळा	209.9	6	202.2	8	0	0	0	0	0	0	698.4	37	Motala
13	नांदुरा	204.4	5	168.5	8	0	0	0	0	0	0	620.6	40	Nandura
	अकोला (जिल्हा)													**Akola (Dist).**
1	आकोट	264.8	8	88.9	4	0	0	0	0	0	0	671.6	39	Akot
2	तेल्हारा	281.4	8	97.7	7	0	0	0	0	0	0	610.8	41	Telhara
3	बाळापूर	258.2	8	113.6	6	0	0	0	0	0	0	780.4	41	Balapur

तक्ता क्र. / Table No. 2.2 contd…

(1)	(2)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(2)
4	पातुर	266.4	8	108.2	9	6	1	0	0	0	0	774.3	39	Patur
5	अकोला	270.5	8	118.3	7	2.8	1	0	0	0	0	778.6	41	Akola
6	बार्शी टाकली	262.6	9	78.1	6	1.3	0	0	0	0	0	639.4	33	Barshitakli
7	मुर्तिजापूर	247.8	7	84.5	6	0	0	0	0	0	0	735.6	38	Murtijapur
	वाशिम (जिल्हा)													**Washim (Dist).**
1	वाशीम	265.2	7	145.9	7	6.4	1	0	0	0	0	881.4	41	Washim
2	रिसोड	244.6	6	157.6	7	2.1	0	0	0	0	0	759.2	39	Risod
3	मालेगाव	228.4	7	108.6	5	1.9	0	0	0	0	0	663.3	39	Malegaon
4	मंगरुळपीर	237.5	7	100.2	5	2.6	1	0	0	0	0	766.7	40	Mangrulpir
5	मानोरा	216.5	6	91.4	4	6.3	1	0	0	0	0	705.4	38	Manora
6	कारंजा	244.3	6	124.3	5	5.1	1	0	0	0	0	700.4	41	Karanja
	अमरावती (जिल्हा)													**Amravati (Dist.)**
1	धारणी	363.1	12	83.2	4	5.2	1	0	0	0	0	979.9	47	Dharni
2	चिखलधारा	560.7	18	173.3	8	2.2	0	0	0	0	0	1551.9	63	Chikhaldhara
3	अमरावती	304.9	10	109.4	3	0	0	0	0	0	0	901.5	40	Amravati
4	भातकुली	210.9	6	79.1	4	0	0	0	0	0	0	643.9	37	Bhatkuli
5	नांदगाव खांदेश्वर	247.7	8	155.9	5	0	0	0	0	0	0	829.1	36	Nandgaon khandeshwar
6	चांदूर रेल्वे	262.7	10	125.4	5	0	0	0	0	0	0	787.2	37	Chandur rly.
7	तिवसा	333.9	10	113.6	5	1.7	0	0	0	0	0	992.4	37	Tiwasa
8	मोरशी	304.6	11	125.6	8	0	0	0	0	0	0	863.1	45	Morshi
9	वरुड	341.5	11	78.9	7	2.9	1	0	0	0	0	933.8	46	Warud
10	दर्यापूर	255.4	8	126.3	5	0	0	0	0	0	0	734.9	36	Daryapur
11	अंजनगाव	253.2	9	88.8	6	0	0	0	0	0	0	849.9	43	Anjangaon
12	अचलपूर	191.2	6	55.8	3	0	0	0	0	0	0	692.4	33	Achalpur
13	चांदूर बाजार	246.2	9	92.3	6	9.5	1	0	0	0	0	747.4	41	Chandubajar
14	धामणगाव रेल्वे	265.4	9	103.9	4	4.2	1	0	0	0	0	732.3	33	Dhamangaon railway
	यवतमाळ (जिल्हा)													**Yavatmal (Dist.)**
1	यवतमाळ	229.7	6	129.4	6	0.4	0	0	0	0	0	526.1	25	Yeotmal
2	बाभूळगाव	198	8	91	4	3.4	1	0	0	0	0	497.2	29	Bhabulgaon
3	कळंब	154.1	8	119.9	4	0	0	0	0	0	0	506.3	33	Kalam
4	दारव्हा	169.6	7	153.5	6	1	0	0	0	0	0	550.4	31	Darva
5	दिग्रस	173.5	7	138.1	4	0.3	0	0	0	0	0	513.9	28	Digras
6	आर्णी	191.1	9	151.7	7	0.3	0	0	0	0	0	644.7	37	Arni
7	नेर	187.1	6	139.8	4	0	0	0	0	0	0	603.4	31	Ner
8	पुसाद	179.6	9	146.4	7	0.5	0	0	0	0	0	594.9	32	Pusad
9	उमरखेड	125.8	11	145.5	8	0	0	0	0	0	0	418.4	35	Umerkhed

10	मोहगाव	149.4	8	136	4	1.7	0	0	0	0	0	485.4	32	Mohagaon
11	वणी	120.9	11	225.4	6	0	0	0	0	0	0	569.8	33	Wani
12	मारेगाव	115.2	14	110.4	5	0	0	0	0	0	0	396.4	32	Maregaon
13	झरीझामरी	90	11	102	5	0	0	0	0	0	0	441.2	27	Zarijamni
14	केळापूर	153.7	11	199.9	5	0.2	0	0	0	0	0	622	36	Kelapur
15	घाटंजी	156.5	11	140.1	6	1.1	0	0	0	0	0	540	36	Ghatanji
16	राळेगाव	141.2	11	121.2	4	1.6	0	0	0	0	0	468	35	Ralegaon
	वर्धा (जिल्हा)													**Wardha (Dist.)**
1	आर्वी	351.4	11	78.8	5	3.7	0	0	0	-	-	753.1	34	Arvi
2	कारंजा	334.9	9	118.6	8	0.8	0	0	0	-	-	977.2	40	Karanja
3	आष्टी	305.6	9	106.3	10	5	1	0	0	-	-	992	48	Ashti
4	वर्धा	305.1	10	163.2	7	7.8	1	0	0	-	-	973.3	47	Wardha
5	सेलू	215.5	9	127.9	8	5.4	1	0	0	-	-	753	43	Seloo
6	देवळी	336.2	9	132.5	6	11.8	1	0	0	-	-	904.2	41	Devali
7	हिंगणघाट	260.7	12	131.3	6	4.9	1	0	0	-	-	888.8	47	Hinganghat
8	समुद्रपूर	260.3	12	162.8	8	13.8	1	0	0	-	-	861.6	44	Samudrpur
	नागपूर (जिल्हा)													**Nagpur (Dist.)**
1	नागपूर शहर	393.4	11	176.5	7	11.1	1	0	0	-	-	1278.5	51	Nagpur city
2	नागपूर ग्रामीण	346.4	13	152.8	7	4.6	1	0	0	-	-	1071.4	59	Nagpur gramin
3	कामठी	359.6	13	71.8	6	17.7	2	0	0	-	-	969.3	54	Kamthi
4	हिंगणी	307.8	11	166.2	8	0.5	0	0	0	-	-	956.2	48	Hingni
5	रामटेक	386.4	14	94.9	6	0	0	0	0	-	-	984.8	52	Ramtek
6	पारशिवनी	466.7	14	68.3	5	5.8	1	0.8	0	-	-	1140.9	54	Parshiwani
7	मौदा	346.7	12	104.8	6	2.7	0	0	0	-	-	1204.8	53	Maudha
8	काटोल	326.9	11	165.8	9	13.9	2	0	0	-	-	1035.2	57	Katol
9	नरखेड	261.2	8	96.7	8	4.3	1	0	0	-	-	876.1	50	Narkhed
10	सावनेर	372.8	12	163.5	10	11.3	1	0	0	-	-	1234.8	61	Savner
11	कळमेश्वर	324.4	9	174.1	6	33	1	0	0	0	0	1119.5	52	Kalmeshwar
12	उमरेड	305.2	12	116.6	8	5.6	1	0	0	-	-	960.2	56	Umrer
13	भिवापूर	400.9	16	156.5	7	30.3	1	0	0	-	-	1320.7	65	Bhiwapur
14	कुही	323	13	130.4	7	5.9	1	0	0	-	-	1243.5	60	Kuhi
	भंडारा (जिल्हा)													**Bhandara (Dist.)**
1	भंडारा	300.6	15	129.1	6	0	0	0	0	9.3	1	1074.6	55	Bhandara
2	मोहाडी	305.3	15	164.4	8	0	0	0	0	0.4	0	1119.9	55	Mohadi
3	तुमसर	283.3	13	168.5	11	0	0	0	0	0	0	905.4	56	Tumsar
4	पौनी	257.6	16	132.3	4	9	1	0	0	0	0	942.9	54	Pavni
5	साकोली	482.5	19	192.8	6	0	0	0	0	4.7	1	1358.2	59	Sakoli

तक्ता क्र. / Table No. 2.2 contd…

(1)	(2)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(2)
6	लाखनदूर	345.1	15	145.3	6	0	0	0	0	0	0	1090.1	54	Lakhandur
7	लाखनी	381.2	16	219.2	9	1.1	0	0	0	0.8	0	1222.2	51	Lakhani
	गोंदिया (जिल्हा)													**Gondia (Dist.)**
1	गोंदिया	322.4	14	187.1	7	2.7	0	0	0	4.4	0	1097.1	52	Gondia
2	आमगांव	325.3	18	268.2	9	6.7	1	0	0	8	1	1240.1	64	Amgaon
3	तिरोडा	332.4	15	191.9	9	0	0	0	0	4.4	1	1134.7	54	Tiroda
4	गोरागाव	312.3	17	321.7	10	8.1	1	0	0	0	0	1325.3	57	Goregaon
5	सालेकसा	383	17	250.3	8	0	0	0	0	3.7	1	1253	53	Salekasa
6	देवरी	294.5	17	260.6	10	0	0	0	0	0	0	1113.9	51	Devari
7	मोरगांव अर्जुनी	386.5	17	147.9	6	0	0	0	0	1	0	1124	48	Morgaon arjuni
8	सडक	442.4	20	282.3	9	1.3	0	0	0	0	0	1437.8	62	Sadak arjuni
	चंद्रपूर (जिल्हा)													**Chandrapur (Dist.)**
1	चंद्रपूर	277.1	17	216.5	5	1.7	0	0	0	-	-	991.6	43	Chandrpur
2	मूल	203.1	11	165	7	1.7	0	0	0	-	-	741.9	41	Mul
3	गोंडपिंपरी	251.1	12	116.4	7	0	0	0	0	-	-	826.8	34	Gondpimpri
4	वरोरा	210.1	12	156.3	7	5.8	2	0	0	-	-	753.1	48	Varora
5	भद्रावती	199.1	14	185.2	7	0	0	0	0	-	-	716.2	44	Bhdravati
6	चिमूर	253.5	9	167	7	9.4	1	0	0	-	-	677.1	33	Chimur
7	ब्रम्हपूरी	227.4	12	195.5	6	9.1	2	0	0	-	-	793	43	Bramhpuri
8	नागभिड	271.7	13	117.1	6	2.1	0	0	0	-	-	721.1	45	Nagbhid
9	सिंदेवाही	310.1	9	154	7	0.3	0	0	0	0	0	877.4	43	Sindhewahi
10	राजुरा	273.2	12	235	8	0	0	0	0	-	-	899.8	41	Rajura
11	कोरपणा	175.7	12	365	8	10.2	1	0	0	-	-	1071.9	41	Korpana
12	सावली	217	10	212.5	7	4.7	1	0	0	-	-	854.8	39	Savali
13	बल्लरपूर	360	16	227	6	0	0	0	0	-	-	1007.2	41	Ballarpur
14	पोमभूर्णा	225.7	12	173.8	12	0	0	0	0	-	-	882.2	46	Pombhurna
15	जिवती	156.1	11	295.5	7	12.3	2	0	0	-	-	1116.3	50	Jivati

	गडचिरोली (जिल्हा)													Gadchiroli (Dist).
1	गडचिरोली	179.2	13	179.3	10	6.4	2	0	0	0	0	975.4	54	Gadchiroli
2	कुरखेडा	369	17	193.8	10	17.4	1	0	0	0	0	1115	60	Kurkheda
3	आरमोरी	287.4	14	130.7	8	17.6	2	0	0	0	0	912.3	52	Armori
4	चार्मोशी	306	18	259.5	11	5.9	1	0	0	0	0	1246.9	61	Chamorshi
5	सिरोंचा	307.5	17	120.7	9	5.6	2	0	0	0	0	1140.1	56	Sironcha
6	अहेरी	315.6	17	157.5	9	0	0	0	0	0	0	1258.8	51	Aheri
7	इटापल्ली	302.8	17	131.6	8	3.8	1	0	0	0	0	1125.6	56	Etapalli
8	धानोरा	258.4	15	111.1	8	0	0	0	0	7	1	946.4	63	Dhanora
9	कोरची	256.7	17	197.8	10	1	0	0	0	0	0	1024	57	Korchi
10	देसाईगंज	226.3	15	129.3	4	12.1	1	0	0	0	0	971.1	54	Desaiganj wadsa
11	मुलचेरा	376	11	198.4	6	23.4	2	0	0	0	0	1320.2	42	Mulchera
12	भामरागड	493.8	21	207.3	11	0	0	0	0	0	0	1582.7	63	Bhamragad

आधार : कृषी आयुक्तालय , महाराष्ट्र राज्य, पुणे

Source : Commissionerate of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune

2. पर्यावरण सांख्यिकी / ENVIRONMENT STATISTICS

तक्ता क्रमांक / TABLE No.2.3

पावसाची कक्षा व कालावधी / Spread and Range of Rainfall

(2015)

(मिमीमध्ये / In MM)

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हे	पावसाचा कालावधी / Spread of Rainfall		पावसाची कक्षा / Range of Rainfall		Districts
		पाऊस सुरु होण्याचा दिनाक / Date of on set of monsoon	पाऊस बंद होण्याचा दिनाक / Date of closure of monsoon	वर्षातील कमाल पाऊस/ Maximum rainfall in a year	वर्षातील किमान पाऊस/ Minimum rainfall in a year	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
1	मुंबई	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Mumbai
2	मुंबईउपनगर	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Mumbai Suburban
3	ठाणे	6th June, 2015	28th October, 2015	683.5	30.8	Thane
4	पालघर	6th June, 2015	26th October, 2015	763.4	20.9	Palghar
5	रायगड	5th June, 2015	28th October, 2015	998.4	3.0	Raigad
6	रत्नागिरी	1st June, 2015	21st October, 2015	777.0	3.0	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	1st June, 2015	21st October, 2015	651.8	3.0	Sindhudurg
8	नाशिक	1st June, 2015	28th October, 2015	167.3	7.0	Nashik
9	धुळे	5th June, 2015	27th October, 2015	162.2	4.0	Dhule
10	नंदुरबार	5th June, 2015	27th October, 2015	266.6	3.0	Nandurbar
11	जळगाव	8th June, 2015	27th October, 2015	134.1	3.0	Jalgaon
12	अहमदनगर	1st June, 2015	27th October, 2015	150.6	6.0	Ahmednagar
13	पुणे	1st June, 2015	13th October, 2015	203.0	4.0	Pune
14	सातारा	1st June, 2015	14th October, 2015	95.1	3.0	Satara
15	सांगली	1st June, 2015	19th October, 2015	274.4	4.0	Sangli
16	सोलापूर	1st June, 2015	31st October, 2015	129.1	3.0	Solapur
17	कोल्हापूर	1st June, 2015	19th October, 2015	335.8	3.0	Kolhapur
18	औरंगाबाद	5th June, 2015	13th October, 2015	203.1	5.0	Aurangabad
19	जालना	5th June, 2015	5th October, 2015	167.2	3.0	Jalna
20	परभणी	5th June, 2015	5th October, 2015	124.1	6.0	Parbhani
21	हिंगोली	4th June, 2015	5th October, 2015	149.4	6.0	Hingoli
22	बीड	1st June, 2015	6th October, 2015	135.8	3.0	Beed
23	नांदेड	3rd June, 2015	6th October, 2015	156.5	3.0	Nanded
24	उस्मानाबाद	1st June, 2015	13th October, 2015	138.2	4.0	Osmanabad
25	लातूर	1st June, 2015	12th October, 2015	192.7	2.5	Latur
26	बुलढाणा	6th June, 2015	4th October, 2015	216.4	2.6	Buldhana
27	अकोला	8th June, 2015	4th October, 2015	264.3	7.0	Akola
28	वाशिम	5th June, 2015	5th October, 2015	240.9	3.0	Washim
29	अमरावती	3rd June, 2015	5th October, 2015	286.4	3.0	Amravati
30	यवतमाळ	3rd June, 2015	5th October, 2015	159.3	55.8	Yavatmal
31	वर्धा	3rd June, 2015	5th October, 2015	292.8	3.0	Wardha
32	नागपूर	1st June, 2015	5th October, 2015	343.8	3.0	Nagpur
33	भंडारा	1st June, 2015	26th November, 2015	322.0	3.0	Bhandara
34	गोदिंया	1st June, 2015	25th November, 2015	346.8	3.1	Gondiya
35	चंद्रपूर	1st June, 2015	23rd November, 2015	235.4	4.0	Chandrapur
36	गडचिरोली	1st June, 2015	1st October, 2015	381.7	3.0	Gadchiroli

N.A. उपलब्ध नाही / Not Available

आधार : कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे. Source : Commissionerate of Agriculture, Maharashtra State, Pune

३. जीवनविषयक सांख्यिकी

३.१ महाराष्ट्र राज्यातील जन्म दर, मृत्यु दर, अर्भकमृत्यु दर, प्रमुख कारणानुसार मृत्यूंची संख्या वगैरे माहिती या विभागातील तक्त्यांत दिली आहे.

३.२ या विभागात दिलेल्या माहितीसाठी खालीलप्रमाणे व्याख्यांचा वापर करण्यात आला होता.

(१) दर हजार अंदाजित लोकसंख्येमागे जन्म दर = $\frac{\text{ज}}{\text{न}}$ X १०००

(२) दर हजार अंदाजित लोकसंख्येमागे मृत्यु दर = $\frac{\text{म}}{\text{न}}$ X १०००

ज्यांत ज = दिलेल्या भौगोलिक क्षेत्रातील लोकसंख्येत संदर्भ वर्षामध्ये झालेल्या जिवंत जन्मांची संख्या

म = दिलेल्या भौगोलिक क्षेत्रातील लोकसंख्येत संदर्भ वर्षामध्ये झालेल्या मृत्यूंची संख्या

न = त्याच क्षेत्राची संदर्भ वर्षाची वर्षामध्ये अंदाजित लोकसंख्या

$$\text{अर्भक मृत्यु दर} = \frac{\text{दिलेल्या भौगोलिक क्षेत्रातील एक वर्षाखालील अर्भकांच्या मृत्यूंची संख्या}}{\text{त्याच क्षेत्रातील लोकसंख्येत जिवंत जन्मलेल्या अर्भकांची संख्या}} \text{ X } १०००$$

अर्भक मृत्यु दर हा सामाजिक आरोग्याचा एक उत्तम निर्देशक आहे.

३.३ जीवनविषयक आकडेवारी ग्रामीण विभागात महसूल खात्याकडून गोळा करण्यात येते, तर नागरी भागात ते महानगरपालिका व नगरपालिकांचे सांविधिक कार्य आहे.

3. VITAL STATISTICS

3.1 The tables in this section give data on birth rate, death rate, infant mortality rate, number of deaths according to principal causes in Maharashtra.

3.2 While presenting tables in this section the following definitions were adopted:—

1. Birth rate per thousand estimated population

$$= \frac{B}{N} \text{ X } 1000$$

2. Death rate per thousand estimated population

$$= \frac{D}{N} \text{ X } 1000$$

Where, B = No. of live births which occurred among the population of the given geographical area during the year under reference

D = No. of deaths which occurred among the population of given geographical area during the reference year

N=estimated mid-year population of given area during the reference year

$$\text{Infant Mortality Rate} = \frac{\text{No. of deaths under one year of age which occurred in the given geographical Area}}{\text{No. of live births which occurred among the population in the same geographical Area}} \text{ X } 1000$$

Infant mortality rate is a good indicator of social health

3.3 The data on vital statistics was collected through revenue agency in rural areas whereas urban areas, it is a statutory function of Municipalities and Municipal Corporations.

3. जीवनविषयक माहिती / VITAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 3.1

नोंदणी झालेल्या जन्मांची लिंगानुसार संख्या व जन्म समयी स्त्री-पुरुष प्रमाण

No. of Registered Births Classified by Gender and Sex Ratio of Births

2015

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हे	नोंदणी झालेल्या एकूण जन्मांची संख्या Total No. of Registered Births	नोंदणी झालेले जन्म / Registered Births						जन्मासमयी स्त्री-पुरुष प्रमाण Sex Ratio at Birth (१००० पुरुषांमागे स्त्रियांची संख्या) (Famale per 1000 males)			Districts
			ग्रामीण / Rural			नागरी / Urban						
			पुरुष Males	स्त्री Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्री Females	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
1	मुंबई	1,74,902	0	0	0	90,693	84,209	1,74,902	0	929	929	Mumbai
2	मुंबई उपनगर											Mumbai Suburban
3	ठाणे	1,62,856	13,586	12,361	25,947	72,073	64,836	1,36,909	910	900	901	Thane
4	पालघर											Palghar
5	रायगड	30,547	7,194	6,354	13,548	8,621	8,378	16,999	883	972	932	Raigad
6	रत्नागिरी	19,457	3,277	3,442	6,719	6,532	6,206	12,738	1,050	950	984	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	8,941	1,465	1,276	2,741	3,144	3,056	6,200	871	972	940	Sindhudurg
8	नाशिक	1,27,232	25,955	23,362	49,317	40,691	37,224	77,915	900	915	909	Nashik
9	धुळे	36,417	9,743	8,550	18,293	9,442	8,682	18,124	878	920	898	Dhule
10	नंदुरबार	36,526	11,416	9,559	20,975	8,158	7,393	15,551	837	906	866	Nandurbar
11	जळगाव	74,217	13,660	11,751	25,411	25,791	23,015	48,806	860	892	881	Jalgaon
12	अहमदनगर	86,123	21,752	19,985	41,737	23,460	20,926	44,386	919	892	905	Ahmednagar
13	पुणे	1,32,507	15,280	13,203	28,483	54,810	49,214	104,024	864	898	891	Pune
14	सातारा	45,440	10,963	9,987	20,950	13,054	11,436	24,490	911	876	892	Satara
15	सांगली	52,259	10,648	9,156	19,804	16,786	15,669	32,455	860	933	905	Sangli

तक्ता क्र./Table No. 3.1 contd

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
16	सोलापूर	96,295	17,309	14,690	31,999	33,527	30,769	64,296	849	918	894	Solapur
17	कोल्हापूर	55,376	9,203	8,282	17,485	19,994	17,897	37,891	900	895	897	Kolhapur
18	औरंगाबाद	89,048	13,496	11,421	24,917	33,630	30,501	64,131	846	907	890	Aurangabad
19	जालना	33,494	7,333	6,236	13,569	10,485	9,440	19,925	850	900	880	Jalna
20	परभणी	37,990	4,200	3,970	8,170	15,526	14,294	29,820	945	921	926	Parbhani
21	हिंगोली	21,527	4,993	4,623	9,616	6,147	5,764	11,911	926	938	932	Hingoli
22	बीड	64,256	11,678	10,185	21,863	22,123	20,270	42,393	872	916	901	Beed
23	नांदेड	72,569	12,882	11,631	24,513	25,067	22,989	48,056	903	917	912	Nanded
24	उस्मानाबाद	25,915	6,473	5,851	12,324	7,119	6,472	13,591	904	909	907	Osmanabad
25	लातूर	54,000	8,982	8,154	17,136	19,492	17,372	36,864	908	891	896	Latur
26	बुलढाणा	48,855	10,764	9,905	20,669	14,749	13,437	28,186	920	911	915	Buldhana
27	अकोला	42,991	3,894	3,704	7,598	19,032	16,361	35,393	951	860	875	Akola
28	वाशिम	20,868	5,614	5,388	11,002	5,153	4,713	9,866	960	915	938	Washim
29	अमरावती	47,613	5,890	5,406	11,296	18,740	17,577	36,317	918	938	933	Amravati
30	यवतमाळ	52,634	10,060	8,705	18,765	17,570	16,299	33,869	865	928	905	Yavatmal
31	वर्धा	15,577	1,297	1,206	2,503	6,781	6,293	13,074	930	928	928	Wardha
32	नागपूर	75,078	3,994	3,546	7,540	34,818	32,720	67,538	888	940	934	Nagpur
33	भंडारा	20,345	3,303	2,876	6,179	7,341	6,825	14,166	871	930	911	Bhandara
34	गोदिंया	21,420	4,692	4,332	9,024	6,436	5,960	12,396	923	926	925	Gondiya
35	चंद्रपूर	32,458	5,906	5,298	11,204	10,855	10,399	21,254	897	958	937	Chandrapur
36	गडचिरोली	18,329	6,532	5,982	12,514	2,989	2,826	5,815	916	945	925	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**19,34,062**	**3,03,434**	**2,70,377**	**5,73,811**	**7,10,829**	**6,49,422**	**13,60,251**	**891**	**914**	**907**	**Maharashtra State**

आधार : आरोग्य सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source: Directorate of Health Services, Government of Maharashtra, Pune.

3. जीवनविषयक माहिती / VITAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 3.2

ग्रामीण व नागरी भागातील नोंदणी झालेल्या मृत्युंचे लिंगानुसार वर्गीकरण

No. of Registered Deaths classified by gender in Rural and Urban area

(2015)

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हे	नोंदणी झालेल्या मृत्युंची एकूण संख्या Total No. of registered Deaths	नोंदणी झालेले मृत्यू / No. of Registered Deaths						Districts
			ग्रामीण / Rural			नागरी / Urban			
			पुरुष Males	स्त्री Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्री Females	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
1	मुंबई	94,706	0	0	0	55,249	39,457	94,706	Mumbai
2	मुंबई उपनगर								Mumbai Suburban
3	ठाणे	52,861	5,831	4,676	10,507	24,769	17,585	42,354	Thane
4	पालघर								Palghar
5	रायगड	13,289	5,826	4,044	9,870	2,107	1,312	3,419	Raigad
6	रत्नागिरी	12,874	5,446	4,794	10,240	1,521	1,113	2,634	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	7,049	3,122	2,839	5,961	640	448	1,088	Sindhudurg
8	नाशिक	30,043	7,118	5,699	12,817	10,148	7,078	17,226	Nashik
9	धुळे	11,832	4,404	3,107	7,511	2,537	1,784	4,321	Dhule
10	नंदुरबार	8,466	3,219	2,167	5,386	1,873	1,207	3,080	Nandurbar
11	जळगाव	22,579	7,816	5,961	13,777	5,356	3,446	8,802	Jalgaon
12	अहमदनगर	24,535	9,516	7,193	16,709	4,843	2,983	7,826	Ahmednagar
13	पुणे	53,887	7,356	5,473	12,829	22,707	18,351	41,058	Pune
14	सातारा	19,127	7,036	5,961	12,997	3,743	2,387	6,130	Satara
15	सांगली	22,827	6,978	5,913	12,891	5,553	4,383	9,936	Sangli
16	सोलापूर	30,652	8,105	5,986	14,091	9,877	6,684	16,561	Solapur
17	कोल्हापूर	26,460	8,669	7,017	15,686	6,478	4,296	10,774	Kolhapur
18	औरंगाबाद	19,839	4,714	2,925	7,639	7,387	4,813	12,200	Aurangabad
19	जालना	7,418	3,323	2,029	5,352	1,330	736	2,066	Jalna
20	परभणी	6,800	2,017	1,458	3,475	2,030	1,295	3,325	Parbhani
21	हिंगोली	4,518	2,118	1,437	3,555	564	399	963	Hingoli
22	बीड	12,415	4,898	3,386	8,284	2,607	1,524	4,131	Beed
23	नांदेड	17,607	5,473	3,843	9,316	5,287	3,004	8,291	Nanded
24	उस्मानाबाद	8,119	3,475	2,512	5,987	1,282	850	2,132	Osmanabad
25	लातूर	11,554	4,187	3,137	7,324	2,613	1,617	4,230	Latur
26	बुलढाणा	13,771	5,443	4,138	9,581	2,508	1,682	4,190	Buldhana
27	अकोला	12,640	2,991	2,229	5,220	4,449	2,971	7,420	Akola
28	वाशिम	5,424	2,424	1,624	4,048	843	533	1,376	Washim
29	अमरावती	18,809	5,724	4,126	9,850	5,404	3,555	8,959	Amravati
30	यवतमाळ	15,373	5,873	4,022	9,895	3,319	2,159	5,478	Yavatmal
31	वर्धा	9,608	2,391	1,961	4,352	3,332	1,924	5,256	Wardha
32	नागपूर	38,430	4,590	3,290	7,880	18,413	12,137	30,550	Nagpur
33	भंडारा	8,243	3,418	2,612	6,030	1,337	876	2,213	Bhandara
34	गोदिंया	9,266	4,001	3,103	7,104	1,318	844	2,162	Gondiya
35	चंद्रपूर	13,927	4,625	3,613	8,238	3,312	2,377	5,689	Chandrapur
36	गडचिरोली	6,295	3,117	2,264	5,381	572	342	914	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**6,71,243**	**1,65,244**	**1,24,539**	**2,89,783**	**2,25,308**	**1,56,152**	**3,81,460**	**Maharashtra State**

आधार : आरोग्य सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source :-Directorate of Health Services, Government of Maharashtra, Pune.

3. जीवनविषयक माहिती / VITAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 3.3

नोंदणी झालेल्या मृत्युंची प्रमुख कारणांनुसार संख्या/ Number of Registered Deaths by principal causes

(2015)

अ.क्र. Sr. No.	प्रमुख कारणे	मृत्युंची संख्या/ No. of Deaths			Principal causes
		पुरुष Males	स्त्री Females	एकूण Total	
1	पटकी	13	10	23	cholera
2	विषमज्वर	24	14	38	Typhoid & Paratyphoid fevers
3	अन्नामधील विषबाधा	13	8	21	Food poisoning
4	आमांश व हगवण	248	180	428	Diarrohea & Gastroenterities
5	क्षय	7,480	3,142	10,622	Tuberculosis
6	धनुर्वात	17	10	27	Tetanus
7	घटसर्प	2	3	5	Diptheria
8	डांग्या खोकला	1	0	1	Whooping cough
9	रक्तदोष	7,942	5,303	13,245	Septicaemia
10	आर्लक (रेबिज)	47	15	62	Rabies
11	मेंदूचा दाह	101	69	170	Encephalities
12	डेंग्यू ताप	196	131	327	Dengue fever
13	इतर व्हायरल ताप	177	128	305	Other viral fever
14	गोवर	6	2	8	Measles
15	यकृत दाह/कावीळ	343	111	454	Hepatitis
16	एच.आय.व्ही.	914	409	1,323	HIV
17	मलेरिया	212	104	316	Malaria
18	कर्करोग	7,727	6,157	13,884	Neoplasms (Cancer)
19	रक्तक्षय	941	768	1,709	Anemia
20	मधुमेह	3,937	2,561	6,498	Diebeties
21	मेंदूज्वर	241	143	384	Meningities
22	अपस्मार	343	174	517	Epilipsy
23	रक्ताभिसरण प्रणालीचे आजार	49,785	29,945	79,730	Diseases of circulatory system
24	इतर श्वसनाचे रोग	6,570	4,119	10,689	Other respiratory system
25	ब्रॉकायटीस	354	193	547	Bronchitis
26	दमा	1,210	919	2,129	Asthama
27	शीतज्वर	191	132	323	Influenza
28	फुप्फुस दाह	4,310	2,756	7,066	Pneumonia
29	यकृत रोग	7,266	1,201	8,467	Liver Diseases
30	मूत्रपिंडाचे रोग	4,800	2,918	7,718	Diseases of urinary system
31	गरोदरापणातील रोग	--	468	468	Complaints relating to pregnancy
32	अर्भकातील कावीळ	8	6	14	Perinatal (new born) Jaundice
33	वार्धक्य	4,278	3,946	8,224	Senility
34	दुखापती	10,263	1,844	12,107	Injuries
35	अपघाती भाजणे	1,193	772	1,965	Accidental burns
36	वाहतुकीचे अपघात	2,613	473	3,086	Transport accidents
37	अपघाती बुडणे	446	152	598	Accidental drowning
38	आत्महत्या	648	220	868	Suicide
39	मनुष्यवध	171	29	200	(Assult) Homicide
40	इतर हिंसा	2,916	486	3,402	Other Violence
41	सर्पदंश व इतर विषारी प्राण्यांचा दंश	156	16	172	Bites of snakes & other venomous animals
42	रक्ताचा कर्करोग	526	277	803	Lukemia
43	कुपोषण	32	25	57	Malnutrition
44	इतर	20,898	12,361	33,259	Others
	एकूण	**1,49,559**	**82,700**	**2,32,259**	**Total**

आधार : एम.सी.सी.डी अहवाल २०१५, भारताचे महानिबंधक

Source : MCCD Report 2015, Registrar General of India

3. जीवनविषयक माहिती / VITAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 3.4

नोंदणी झालेल्या मृत्युंची स्त्री - पुरुष लिंगानुसार व वयोगटानुसार संख्या

Number of Registered Deaths by age and gender

(2015)

वयोगट	ग्रामीण / Rural			नागरी / Urban			एकूण / Total		
	पुरुष	स्त्री	एकूण	पुरुष	स्त्री	एकूण	पुरुष	स्त्री	एकूण
Age Group	Males	Females	Total	Males	Females	Total	Males	Females	Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
(1) 1 वर्षाखालील									
Below 1 year									
1 to 4 years									
5 to 14 years									
15 to 24 years									
25 to 34 years									
35 to 44 years				**Agewise breakup is not available**					
45 to 54 years									
55 to 64 years									
65 to 69 years									
70 वर्षावरील									
Above 70 years									
वय माहीत नसलेले									
Age not Stated									
एकूण / Total	**1,65,244**	**1,24,539**	**2,89,783**	**2,25,308**	**1,56,152**	**3,81,460**	**3,90,552**	**2,80,691**	**6,71,243**

आधार : आरोग्य सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source : Directorate of Health Services, Government of Maharashtra, Pune

3. जीवनविषयक माहिती / VITAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 3.5

अर्भक मृत्यू दर व मातविषयक मृत्युंचे दर / Infant Mortality and Maternal Mortality Rates

(2015)

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हे	अर्भक मृत्यू दर Infant mortality Rates			मातविषयक मृत्युंचे दर Maternal mortality Rates			Districts
		ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	मुंबईई	0.0	26.2	26.2	N.A.	N.A.	N.A.	Mumbai
2	मुंबई उपनगर							Mumbai Suburban
3	ठाणे	0.6	9.1	9.7	N.A.	N.A.	N.A.	Thane
4	पालघर							Palghar
5	रायगड	0.7	6.0	6.6	N.A.	N.A.	N.A.	Raigad
6	रत्नागिरी	0.1	6.6	6.7	N.A.	N.A.	N.A.	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	0.9	1.8	2.7	N.A.	N.A.	N.A.	Sindhudurg
8	नाशिक	1.4	10.4	11.8	N.A.	N.A.	N.A.	Nashik
9	धुळे	1.0	5.9	6.9	N.A.	N.A.	N.A.	Dhule
10	नंदुरबार	0.5	11.2	11.7	N.A.	N.A.	N.A.	Nandurbar
11	जळगाव	0.1	0.7	0.8	N.A.	N.A.	N.A.	Jalgaon
12	अहमदनगर	4.6	2.7	7.3	N.A.	N.A.	N.A.	Ahmednagar
13	पुणे	0.0	14.2	14.2	N.A.	N.A.	N.A.	Pune
14	सातारा	0.3	5.8	6.1	N.A.	N.A.	N.A.	Satara
15	सांगली	0.0	7.9	7.9	N.A.	N.A.	N.A.	Sangli
16	सोलापूर	0.1	10.5	10.5	N.A.	N.A.	N.A.	Solapur
17	कोल्हापूर	0.3	9.8	10.1	N.A.	N.A.	N.A.	Kolhapur
18	औरंगाबाद	0.0	0.5	0.5	N.A.	N.A.	N.A.	Aurangabad
19	जालना	0.3	0.8	1.1	N.A.	N.A.	N.A.	Jalna
20	परभणी	0.7	0.0	0.7	N.A.	N.A.	N.A.	Parbhani
21	हिंगोली	0.3	2.6	2.9	N.A.	N.A.	N.A.	Hingoli
22	बीड	0.2	1.0	1.3	N.A.	N.A.	N.A.	Beed
23	नांदेड	0.3	28.0	28.2	N.A.	N.A.	N.A.	Nanded
24	उस्मानाबाद	0.0	1.2	1.2	N.A.	N.A.	N.A.	Osmanabad
25	लातूर	0.4	6.1	6.5	N.A.	N.A.	N.A.	Latur
26	बुलढाणा	0.7	5.3	6.0	N.A.	N.A.	N.A.	Buldhana
27	अकोला	0.1	17.4	17.4	N.A.	N.A.	N.A.	Akola
28	वाशिम	0.0	4.7	4.7	N.A.	N.A.	N.A.	Washim
29	अमरावती	1.4	10.2	11.6	N.A.	N.A.	N.A.	Amravati
30	यवतमाळ	0.0	9.5	9.5	N.A.	N.A.	N.A.	Yavatmal
31	वर्धा	0.8	10.1	10.9	N.A.	N.A.	N.A.	Wardha
32	नागपूर	0.2	23.7	28.8	N.A.	N.A.	N.A.	Nagpur
33	भंडारा	1.4	1.2	2.7	N.A.	N.A.	N.A.	Bhandara
34	गोदिंया	0.8	8.0	8.8	N.A.	N.A.	N.A.	Gondiya
35	चंद्रपूर	0.4	12.4	12.8	N.A.	N.A.	N.A.	Chandrapur
36	गडचिरोली	3.2	0.2	3.4	N.A.	N.A.	N.A.	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**0.6**	**10.3**	**10.9**	**N.A.**	**N.A.**	**N.A.**	**Maharashtra State**

NA उपलब्ध नाही / Not Available

आधार : आरोग्य सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source : Directorate of Health Services, Government of Maharashtra, Pune

3. जीवनविषयक माहिती / VITAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 3.6

महाराष्ट्र राज्यातील जीवनविषयक महत्त्वाचे दर

Important Vital Rates in respect of Maharashtra State

(2015)

अ.क्र. Sr. No.	बाब	2015	Item
(1)	(2)	(3)	(2)
1	जन्मसमयी स्त्री-पुरुष प्रमाण	907	Sex Ratio at Birth
2	मृत्युसमयी स्त्री-पुरुष प्रमाण	719	Sex Ratio at Death
3	जीवनविषयक निर्देशांक	2.9	Vital Index
4	प्रमुख कारणांमुळे झालेल्या मृत्युंचे दर लाख लोकसंख्येमागे प्रमाण		Death rate per lakh population by principal causes
4.1	पटकी	N.A	Cholera
4.2	देवी	N.A	Small pox
4.3	प्लेग	N.A	Plague
4.4	ताप	N.A	Fevers
4.5	श्वसनाचे रोग	N.A	Respiratory diseases
4.6	आमांश व अतिसार	N.A	Dysentery and diarrhoea
4.7	दुखापती	N.A	Injuries
4.8	इतर सर्व कारणे	N.A	All other causes

NA उपलब्ध नाही / Not Available

आधार : आरोग्य सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source : Directorate of Health Services, Govt. of Maharashtra, Pune.

3. जीवनविषयक माहिती / VITAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 3.7

जन्म दर, मृत्यु दर व अर्भक मृत्यु दर / Birth Rate, Death Rate and Infant Mortality Rate

(2015)

अ.क्र.	जिल्हे	जन्म दर / Birth Rate			मृत्यु दर / Death Rate			अर्भक मृत्यु दर / Infant Mortality Rates			Districts
Sr. No.		ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(2)
1	मुंबई	0.0	13.8	13.8	0.0	7.5	7.5	0.0	26.2	26.2	Mumbai
2	मुंबई उपनगर										Mumbai Suburban
3	ठाणे	2.1	11.1	13.2	0.9	3.4	4.3	0.6	9.1	9.7	Thane
4	पालघर										Palghar
5	रायगड	4.8	6.0	10.8	3.5	1.2	4.7	0.7	6.0	6.6	Raigad
6	रत्नागिरी	4.3	8.1	12.3	6.5	1.7	8.1	0.1	6.6	6.7	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	3.2	7.3	10.6	7.1	1.3	8.3	0.9	1.8	2.7	Sindhudurg
8	नाशिक	7.5	11.8	19.3	1.9	2.6	4.6	1.4	10.4	11.8	Nashik
9	धुळे	8.3	8.2	16.6	3.4	2.0	5.4	1.0	5.9	6.9	Dhule
10	नंदुरबार	11.7	8.7	20.3	3.0	1.7	4.7	0.5	11.2	11.7	Nandurbar
11	जळगाव	5.7	10.9	16.6	3.1	2.0	5.1	0.1	0.7	0.8	Jalgaon
12	अहमदनगर	8.8	9.4	18.2	3.5	1.7	5.2	4.6	2.7	7.3	Ahmednagar
13	पुणे	2.7	10.0	12.8	1.2	4.0	5.2	0.0	14.2	14.2	Pune
14	सातारा	6.8	7.9	14.7	4.2	2.0	6.2	0.3	5.8	6.1	Satara
15	सांगली	6.8	11.1	17.9	4.4	3.4	7.8	0.0	7.9	7.9	Sangli
16	सोलापूर	7.1	14.2	21.3	3.1	3.7	6.8	0.1	10.5	10.5	Solapur
17	कोल्हापूर	4.3	9.4	13.7	3.9	2.7	6.6	0.3	9.8	10.1	Kolhapur
18	औरंगाबाद	6.2	15.9	22.0	1.9	3.0	4.9	0.0	0.5	0.5	Aurangabad
19	जालना	6.4	9.4	15.9	2.5	1.0	3.5	0.3	0.8	1.1	Jalna
20	परभणी	4.1	15.0	19.1	1.8	1.7	3.4	0.7	0.0	0.7	Parbhani
21	हिंगोली	7.6	9.5	17.1	2.8	0.8	3.6	0.3	2.6	2.9	Hingoli
22	बीड	7.9	15.3	23.2	3.0	1.5	4.5	0.2	1.0	1.3	Beed
23	नांदेड	6.9	13.4	20.3	2.6	2.3	4.9	0.3	28.0	28.2	Nanded
24	उस्मानाबाद	7.1	7.8	14.9	3.4	1.2	4.7	0.0	1.2	1.2	Osmanabad
25	लातूर	6.5	14.1	20.6	2.8	1.6	4.4	0.4	6.2	6.5	Latur
26	बुलढाणा	7.5	10.3	17.8	3.5	1.5	5.0	0.7	5.3	6.0	Buldhana
27	अकोला	4.0	18.7	22.7	2.8	3.9	6.7	0.1	17.4	17.4	Akola
28	वाशिम	8.6	7.7	16.4	3.2	1.1	4.3	0.0	4.7	4.7	Washim
29	अमरावती	3.8	12.1	15.8	3.3	3.0	6.2	1.4	10.2	11.6	Amravati
30	यवतमाळ	6.5	11.6	18.1	3.4	1.9	5.3	0.0	9.5	9.5	Yavatmal
31	वर्धा	1.9	9.8	11.7	3.3	3.9	7.2	0.8	10.1	10.9	Wardha
32	नागपूर	1.5	13.7	15.3	1.6	6.2	7.8	0.2	23.7	23.8	Nagpur
33	भंडारा	5.0	11.5	16.6	4.9	1.8	6.7	1.4	1.2	2.7	Bhandara
34	गोदिंया	6.6	9.0	15.6	5.2	1.6	6.7	0.8	8.0	8.8	Gondiya
35	चंद्रपूर	5.0	9.4	14.4	3.6	2.5	6.2	0.4	12.4	12.8	Chandrapur
36	गडचिरोली	11.2	5.2	16.4	4.8	0.8	5.6	3.2	0.2	3.4	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**4.8**	**11.4**	**16.2**	**2.4**	**3.2**	**5.6**	**0.6**	**10.3**	**10.9**	**Maharashtra State**

टिप : (1) जन्म व मृत्युंच्या नोंदी जेथून उपलब्ध झाल्या त्या खेडी व शहरांच्या वर्षांच्या मध्यावधी अंदाजित लोकसंख्येवर जन्म व मृत्यु दर आधारलेले आहेत.

(2) जन्म व मृत्यु दर एक हजार अंदाजित लोकसंख्येमागे आहेत. अर्भक मृत्यु दर एक हजार जिवंत जन्मामागे आहेत.

(3) न्यून नोंदणीमुळे जन्म व मृत्यु दर कमी आहेत.

Note : (1) The birth and death rates are based on the mid -year estimated population of the village and towns from which the birth and death records were actually received.

(2) The birth and death rates are per thousand estimated population. Infant mortality rates are per 1,000 live births.

(3) The rates are low due to under registration of births and deaths.

आधार : आरोग्य सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे / Source : Directorate of Health Services, Government of Maharashtra, Pune.

3. जीवनविषयक माहिती / VITAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 3.8

रोगांच्या प्रमुख कारणांनुसार मृत्यूंची संख्या / Number of Deaths according to principal causes of major diseases 2015

अ.क्र. Sr. No.	प्रमुख कारणे	पुरुष Male	स्त्रिया Female	एकूण Total	Principal causes
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
1	काही संसर्गजन्य आणि परजीवांमुळे होणारे आजार	18,255	9,853	28,108	Certain infectious and parasitic diseases
2	कर्करोग	7,727	6,157	13,884	Neoplasms
3	रुधिराविषयीचे आजार	1,172	952	2,124	Diseases of blood & blood forming organs & certain disorders involving the immune mechanism
4	अंत:स्त्रावी, चयापचय संस्थेचे आजार	4,340	2,814	7,154	Endocrine, nutritional and metabolic diseases
5	मानसिक आजार	53	55	108	Mental and behavioural disorders
6	मज्जासंस्थेचे आजार	2,077	1,132	3,209	Diseases of the nervous system
7	डोळ्यांचे विकार	11	6	17	Diseases of the eye and adnexa
8	कानासंबंधित आजार	2	4	6	Diseases of the ear and mastoid process
9	रक्ताभिसरण संस्थेचे आजार	49,785	29,945	79,730	Diseases of the circulatory system
10	श्वसनसंस्थेचे आजार	15,587	9,938	25,525	Diseases of the respiratory system
11	पचनसंस्थेचे आजार	8,212	1,614	9,826	Diseases of the digestive system
12	त्वचासंबंधित आजार	131	78	209	Diseases of the skin and subcutaneous tissue
13	स्नायुसंबंधित आजार	53	69	122	Diseases of the musculoskeletal system and connective tissue
14	जननेंद्रियांसंबंधित आजार	4,822	2,959	7,781	Diseases of the genitourinary system
15	गर्भधारणेसंबंधित आजार	--	468	468	Pregnancy, childbirth and the puerperium
16	जन्मपूर्व काळातील आजार	6,687	3,402	10,089	Certain conditions originating in the perinatal period
17	जन्मजात/दोष विकृति आजार	509	312	821	Congenital malformations, deformations and chromosomal abnormalities
18	अवर्गीकृत इतर वैद्यकीय कारणे	18,680	10,326	29,006	Symptoms, signs and abnormal clinical and laboratory findings n.e.c.
19	दुखापती,विषबाधा व इतर बाह्य कारणे	11,456	2,616	14,072	Injury, poisoning and certain other consequences of external causes
	एकूण	**1,49,559**	**82,700**	**2,32,259**	**Total**

आधार : एम.सी.सी.डी अहवाल २०१५, भारताचे महानिबंधक

Source : MCCD Report 2015, Registrar General of India

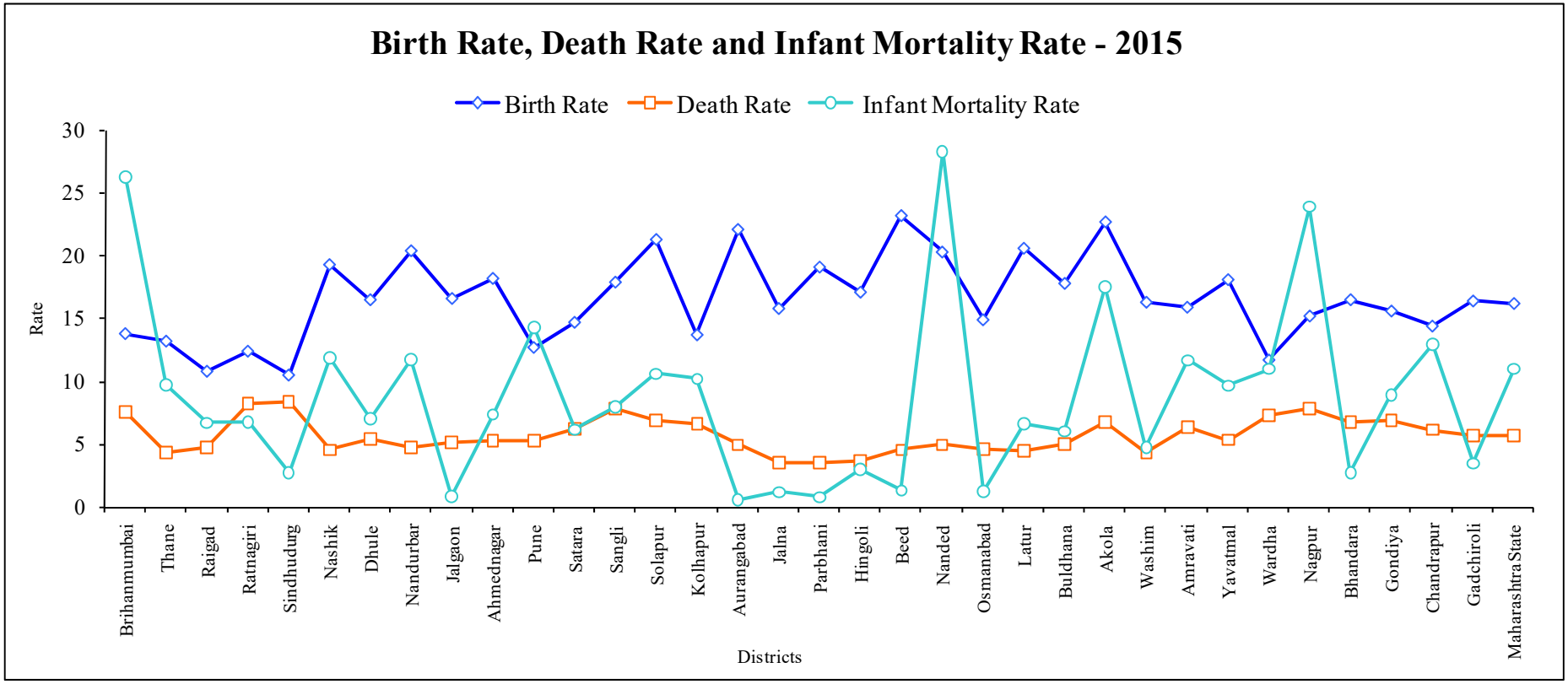
Birth Rate, Death Rate and Infant Mortality Rate - 2015
Birth Rate
Death Rate
Infant Mortality Rate
Rate
30
25
20
15
10
5
0
Brihanmumbai
Thane
Raigad
Ratnagiri
Sindhudurg
Nashik
Dhule
Nandurbar
Jalgaon
Ahmednagar
Pune
Satara
Sangli
Solapur
Kolhapur
Aurangabad
Jalna
Parbhani
Hingoli
Beed
Nanded
Osmanabad
Latur
Buldhana
Akola
Washim
Amravati
Yavatmal
Wardha
Nagpur
Bhandara
Gondiya
Chandrapur
Gadchiroli
Maharashtra State
Districts

४. गृहनिर्माण :

४.१ या विभागात जनगणना २०११ नुसार घरबांधणी विषयी गोळा करण्यात आलेली माहिती देण्यात आली आहे.

४.२ जनगणना २०११ मध्ये "घराची" व्याख्या म्हणजे एक ठिकाण अथवा निवासगृह (वस्ती असेलेले किंवा वस्ती नसलेले), दुकान, दुकान व निवासी (संमिश्र) उद्योगधंद्याचे ठिकाण व कार्यशाळा इत्यादीसाठी असलेले एखादे बांधकाम किंवा त्याचा भाग, ज्याला रस्त्यावरुन, सार्वजनिक जिन्यावरुन, शिवारातून किंवा मुख्य दरवाजातून प्रवेश करता येण्यासारखे प्रवेशद्वार आहे, असे ठिकाण अशी व्याख्या करण्यात आली. तक्ता क्रमांक ४.२ मध्ये घराच्या वापरानुसार व जनगणना झालेल्या कुटुंबांचे वापरात असलेल्या खोल्यांच्या संख्येनुसार वर्गीकरण दिले आहे. चार भिंती, डोक्यावर छप्पर व प्रवेशद्वार असलेले आणि ज्याचा आकार कमीतकमी ६ X ६ फुट असेल अशा जागेस "खोली" म्हणतात. बंद न केलेली छपरी, स्वयंपाकाची खोली, भांडार, गॅरेज, गुरांचा गोठा किंवा ज्या खोलीचा आकार ६ X ६ फूटांपेक्षा कमी आहे अशा जागा खोली म्हणून गणल्या जात नाही. अशा प्रकारच्या कोणत्याही जागी राहत असलेल्या कुटुंबांना नियमानुसार "खोलीत" राहतात असे समजले जात नाही. "कुटुंब" म्हणजे एकाच घरात एकत्र राहणाऱ्या आणि त्याच ठिकाणी शिजवलेले भोजन घेणाऱ्या व्यक्तींचा समूह, कुटुंबातील कोणत्याही व्यक्तीस कामकाजाच्या निकडीमुळे असे करणे शक्य नसले तरी, त्या व्यक्तीस त्या कुटुंबातील गणले जाते. ह्या ठिकाणी दिलेली माहिती फक्त कुटुंबसंस्थेपुरतीच मर्यादित आहे. संस्थांतील कुटुंबे उदा.वसतिगृहे, राहण्याची व जेवणाची सोय असलेल्या खानावळी, तुरुंग, दवाखाने इ. ठिकाणी रहाणाऱ्या व्यक्तींचा समूह जरी "कुटुंब" संज्ञेच्या व्याख्येत बसत असला तरी त्यांचा त्यात समावेश करण्यात आलेला नाही.

4. Housing :

4.1. This section gives data on housing collected through Population Census 2011.

4.2. In the Census 2011 "House" is defined as a structure or part of a structure (inhabited or vacant) or a dwelling, a shop, a shop-*cum*-dwelling or a place of business, workshops, etc. with a separate entrance whether that separate entrance led directly to the street or to a common staircase, court-yard or a gate. The classification of houses according to the purpose for which they were used and the distribution of households by the number of rooms occupied is given in Table No.4.2. A room has four walls with a door way and a roof overhead and of at least 6'X6' dimensions. Unenclosed verandah, kitchen, store, garage and cattle shed or places of sizes smaller than 6'X6' are not treated as rooms. Households residing in any one of such places are treated as having no regular room. A 'household' is a group of persons who commonly live together in the same house and take their meals from a common mess unless exigencies of work prevent one of them from doing so. Material presented here is restricted only to the family type of households. Institutional households, i.e. groups of persons residing in hostels, boardings, prisons, hospitals, etc., who otherwise satisfy the definition of household are not included here

4. गृहविषयक सांख्यिकी /
तक्ता क्रमांक/
घरांची वापरानुसार केलेली वर्गवारी/
जनगणना २०११/

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हा	एकूण ग्रामीण नागरी	जनगणनेनुसार घरांची संख्या Total Number of census houses	घरांची यादी करतेवेळी रिकामी आढळलेली घरे Census houses vacant at the time of house listing	वापरातील Occupied			
					निवास Residence	निवासासह अन्य वापर Residence cum- other use	दुकान, कार्यालय Shop, Office	शाळा, कॉलेज इत्यादि Schools, College, etc.,
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
1	मुंबई शहर	ए	11,07,321	1,15,947	6,16,617	17,847	1,62,333	2,434
		ग्रा	-	-	-	-	-	-
		ना	11,07,321	1,15,947	6,16,617	17,847	1,62,333	2,434
2	मुंबई उपनगर	ए	30,78,829	3,63,895	19,80,017	42,439	2,15,829	8,633
		ग्रा	-	-	-	-	-	-
		ना	30,78,829	3,63,895	19,80,017	42,439	2,15,829	8,633
3	ठाणे	ए	36,18,151	5,42,463	23,67,432	54,489	2,51,255	15,522
		ग्रा	7,13,994	89,942	4,97,015	25,339	18,497	9,047
		ना	29,04,157	4,52,521	18,70,417	29,150	2,32,758	6,475
4	रायगड	ए	9,59,028	1,83,653	5,83,281	9,937	42,944	8,232
		ग्रा	5,81,868	99,240	3,67,594	6,509	13,494	6,993
		ना	3,77,160	84,413	2,15,687	3,428	29,450	1,239
5	रत्नागिरी	ए	6,39,362	85,914	3,83,073	5,002	24,725	5,866
		ग्रा	5,38,538	67,911	3,24,669	4,044	14,308	5,426
		ना	1,00,824	18,003	58,404	958	10,417	440
6	सिंधुदुर्ग	ए	3,40,836	50,181	1,97,545	3,253	13,862	3,313
		ग्रा	2,95,847	41,068	1,73,883	2,534	9,530	3,040
		ना	44,989	9,113	23,662	719	4,332	273
7	नाशिक	ए	16,68,932	2,07,948	11,49,340	24,789	95,815	12,613
		ग्रा	9,04,661	97,252	6,45,235	12,924	30,856	10,410
		ना	7,64,271	1,10,696	5,04,105	11,865	64,959	2,203
8	धुळे	ए	5,28,790	53,203	98,956	8,023	20,775	3,800
		ग्रा	3,82,777	38,551	2,92,838	4,794	8,750	3,321
		ना	1,46,013	14,652	1,06,118	3,229	12,025	479
9	नंदुरबार	ए	4,05,012	31,562	2,98,251	19,688	14,299	5,792
		ग्रा	3,33,440	22,893	2,50,774	18,206	6,601	5,403
		ना	71,572	8,669	47,477	1,482	7,698	389
10	जळगाव	ए	11,69,788	1,15,971	8,76,097	12,928	58,058	6,502
		ग्रा	7,96,223	76,432	6,09,095	7,136	24,087	5,326
		ना	3,73,565	39,539	2,67,002	5,792	33,971	1,176
11	अहमदनगर	ए	13,23,404	1,36,152	8,83,053	16,544	76,285	11,634
		ग्रा	10,41,393	98,586	7,04,388	11,553	45,271	10,449
		ना	2,82,011	37,566	1,78,665	4,991	31,014	1,185
12	पुणे	ए	32,22,457	5,78,090	20,31,309	38,337	2,14,193	14,797
		ग्रा	11,65,718	2,00,698	7,23,303	19,351	46,708	10,088
		ना	20,56,739	3,77,392	13,08,006	18,986	1,67,485	4,709

HOUSING STATISTICS

TABLE No. 4.1

Classification of houses according to use

Population Census, 2011

घरे Census houses used as							
हॉटेल, लॉज इत्यादि Hotel, Lodge Guest House etc.	हॉस्पीटल दवाखाना, Hospital, Dispensary etc.	कारखाने यंत्रशाळा व तात्पुरत्या जागा Factories, workshops and work shed etc.	प्रार्थनालये Places of worship	इतर बिगर-निवासी वापर Other Non-residential use	वापरात असलेल्या बंद गणना घरांची संख्या No. of occupied locked census houses	Total Rural Urban	District
(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(3)	(2)
6,100	4,502	32,664	3,590	1,31,353	13,934	T	Mumbai City
-	-	-	-	-	0	R	
6,100	4,502	32,664	3,590	1,31,353	13,934	U	
11,691	11,084	72,274	8,357	3,24,708	39,902	T	Mumbai Suburban
-	-	-	-	-	0	R	
11,691	11,084	72,274	8,357	3,24,708	39,902	U	
10,785	10,871	72,129	12,478	2,55,579	25,148	T	Thane
2,018	1,387	7,539	4,458	55,653	3,099	R	
8,767	9,484	64,590	8,020	1,99,926	22,049	U	
4,139	2,767	6,665	9,215	1,00,228	7,967	T	Raigad
2,213	1,281	3,675	7,710	68,860	4,299	R	
1,926	1,486	2,990	1,505	31,368	3,668	U	
1,911	1,793	4,775	9,180	1,12,304	4,819	T	Ratnagiri
1,299	1,240	3,495	8,566	1,04,030	3,550	R	
612	553	1,280	614	8,274	1,269	U	
1,326	947	3,078	5,356	58,036	3,939	T	Sindhudurg
945	723	2,267	4,976	53,602	3,279	R	
381	224	811	380	4,434	660	U	
5,044	5,456	22,431	16,713	1,18,131	10,652	T	Nashik
2,209	2,063	7,123	12,318	80,092	4,179	R	
2,835	3,393	15,308	4,395	38,039	6,473	U	
999	1,257	2,743	3,399	33,820	1,815	T	Dhule
550	693	1,259	2,644	28,417	960	R	
449	564	1,484	755	5,403	855	U	
611	943	1,422	2,427	29,118	899	T	Nandurbar
346	636	796	1,972	25,197	616	R	
265	307	626	455	3,921	283	U	
2,371	3,124	6,213	9,499	75,313	3,712	T	Jalgaon
1,306	1,489	2,713	7,117	59,120	2,402	R	
1,065	1,635	3,500	2,382	16,193	1,310	U	
5,325	4,081	11,639	19,372	1,54,502	4,817	T	Ahmednagar
3,487	2,645	7,961	16,889	1,36,895	3,269	R	
1,838	1,436	3,678	2,483	17,607	1,548	U	
14,622	10,892	40,373	25,969	2,28,436	25,439	T	Pune
5,192	2,850	12,907	16,765	1,21,045	6,811	R	
9,430	8,042	27,466	9,204	1,07,391	18,628	U	

तक्ता क्रमांक /

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
13	सातारा	ए	9,75,471	1,36,448	6,13,970	24,273	47,533	8,499
		ग्रा	7,74,522	1,02,745	4,96,194	20,340	26,675	7,452
		ना	2,00,949	33,703	1,17,776	3,933	20,858	1,047
14	सांगली	ए	8,53,673	97,233	5,65,554	18,144	48,584	5,810
		ग्रा	6,26,872	67,410	4,17,906	13,344	26,936	5,051
		ना	2,26,801	29,823	1,47,648	4,800	21,648	759
15	सोलापूर	ए	11,56,231	1,14,418	8,36,699	20,037	64,928	8,124
		ग्रा	7,79,929	76,877	5,73,018	8,913	30,465	6,847
		ना	3,76,302	37,541	2,63,681	11,124	34,463	1,277
16	कोल्हापूर	ए	11,79,314	1,16,895	7,66,421	48,543	63,465	7,777
		ग्रा	7,96,496	75,969	5,11,276	39,664	28,203	6,347
		ना	3,82,818	40,926	2,55,145	8,879	35,262	1,430
17	औरंगाबाद	ए	9,79,132	98,667	7,20,939	13,796	57,247	6,403
		ग्रा	5,51,789	53,130	4,11,522	6,424	22,187	4,941
		ना	4,27,343	45,537	3,09,417	7,372	35,060	1,462
18	जालना	ए	5,02,830	41,989	3,79,429	7,824	22,859	4,000
		ग्रा	4,04,746	31,415	3,12,603	5,257	13,458	3,604
		ना	98,084	10,574	66,826	2,567	9,401	396
19	परभणी	ए	4,27,239	20,365	3,52,466	6,725	17,592	2,673
		ग्रा	2,93,480	11,882	2,52,040	3,282	5,567	2,074
		ना	1,33,759	8,483	1,00,426	3,443	12,025	599
20	हिंगोली	ए	2,84,369	19,726	2,22,091	4,009	9,413	2,059
		ग्रा	2,42,456	15,988	1,91,309	2,990	5,838	1,892
		ना	41,913	3,738	30,782	1,019	3,575	167
21	बीड	ए	6,98,571	53,486	5,34,713	8,623	30,790	6,459
		ग्रा	5,63,114	41,893	4,38,300	6,260	16,100	5,816
		ना	1,35,457	11,593	96,413	2,363	14,690	643
22	नांदेड	ए	8,21,682	52,732	6,42,226	11,908	41,541	5,920
		ग्रा	5,91,119	31,141	4,78,963	6,976	17,264	4,750
		ना	2,30,563	21,591	1,63,263	4,932	24,277	1,170
23	उस्मानाबाद	ए	4,44,990	36,138	3,42,119	5,751	22,333	3,188
		ग्रा	3,67,158	28,094	2,89,560	4,445	12,817	2,812
		ना	77,832	8,044	52,559	1,306	9,516	376
24	लातूर	ए	5,85,632	36,083	4,64,554	8,251	35,864	3,931
		ग्रा	4,28,616	24,645	3,53,138	5,570	15,863	3,171
		ना	1,57,016	11,438	1,11,416	2,681	20,001	760
25	बुलढाणा	ए	7,28,192	56,638	5,41,469	9,126	31,524	4,211
		ग्रा	5,75,405	38,917	4,36,844	6,341	15,866	3,611
		ना	1,52,787	17,721	1,04,625	2,785	15,658	600
26	अकोला	ए	5,04,235	36,852	3,82,574	7,051	27,431	3,114
		ग्रा	3,08,158	16,658	2,41,936	4,545	8,058	2,380
		ना	1,96,077	20,194	1,40,638	2,506	19,373	734

Table No. 4.1 contd…

(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(3)	(2)
3,633	3,172	8,662	13,443	1,09,499	6,339	T	Satara
2,002	2,004	5,484	11,827	95,704	4,095	R	
1,631	1,168	3,178	1,616	13,795	2,244	U	
2,310	2,797	8,741	8,932	90,979	4,589	T	Sangli
1,412	1,721	5,343	7,539	77,403	2,807	R	
898	1,076	3,398	1,393	13,576	1,782	U	
4,094	3,286	9,572	14,925	73,548	6,600	T	Solapur
2,601	1,796	4,865	11,881	58,892	3,774	R	
1,493	1,490	4,707	3,044	14,656	2,826	U	
3,653	4,390	20,983	9,355	132,281	5,551	T	Kolhapur
2,018	2,392	9,511	7,521	110,503	3,092	R	
1,635	1,998	11,472	1,834	21,778	2,459	U	
3,601	2,431	5,920	9,856	56,169	4,103	T	Aurangabad
1,566	1,021	2,331	7,657	39,567	1,443	R	
2,035	1,410	3,589	2,199	16,602	2,660	U	
1,582	1,371	2,614	5,677	33,844	1,641	T	Jalna
966	944	1,515	4,979	29,038	967	R	
616	427	1,099	698	4,806	674	U	
1,208	907	1,610	3,505	18,951	1,237	T	Parbhani
422	431	558	2,615	14,133	476	R	
786	476	1,052	890	4,818	761	U	
664	612	988	2,536	21,478	793	T	Hingoli
456	449	711	2,227	20,138	458	R	
208	163	277	309	1,340	335	U	
2,904	2,077	3,779	7,172	46,095	2,473	T	Bid
1,939	1,379	2,526	6,345	40,783	1,773	R	
965	698	1,253	827	5,312	700	U	
2,600	1,809	3,521	7,192	49,648	2,585	T	Nanded
1,360	991	1,837	5,940	40,703	1,194	R	
1,240	818	1,684	1,252	8,945	1,391	U	
2,012	1,054	2,376	4,725	23,711	1,583	T	Osmanabad
1,359	727	1,575	4,172	20,535	1,062	R	
653	327	801	553	3,176	521	U	
2,519	1,488	3,686	5,340	22,618	1,298	T	Latur
1,375	835	1,870	4,535	16,838	776	R	
1,144	653	1,816	805	5,780	522	U	
1,628	1,728	3,306	7,051	69,759	1,752	T	Buldana
901	1,026	2,141	5,722	62,722	1,314	R	
727	702	1,165	1,329	7,037	438	U	
1,095	1,750	2,974	4,970	34,896	1,528	T	Akola
515	664	1,154	3,488	28,054	706	R	
580	1,086	1,820	1,482	6,842	822	U	

तक्ता क्रमांक /

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
27	वाशिम	ए	3,30,846	19,656	2,52,316	4,599	12,338	2,399
		ग्रा	2,74,925	14,463	2,13,081	3,548	6,790	2,162
		ना	55,921	5,193	39,235	1,051	5,548	237
28	अमरावती	ए	7,81,815	49,696	6,05,823	15,348	36,149	5,684
		ग्रा	5,08,921	27,264	4,06,086	9,379	12,324	4,484
		ना	2,72,894	22,432	1,99,737	5,969	23,825	1,200
29	यवतमाळ	ए	7,98,132	41,230	6,25,698	11,703	33,344	6,072
		ग्रा	6,29,243	27,296	5,02,077	8,336	17,064	5,373
		ना	1,68,889	13,934	1,23,621	3,367	16,280	699
30	वर्धा	ए	3,88,704	27,711	2,93,274	8,246	16,903	3,246
		ग्रा	2,68,486	16,934	2,04,183	5,095	7,671	2,673
		ना	1,20,218	10,777	89,091	3,151	9,232	573
31	नागपूर	ए	13,08,366	1,20,272	9,64,621	28,682	79,048	7,277
		ग्रा	4,30,844	39,218	3,16,375	6,901	13,483	4,504
		ना	8,77,522	81,054	6,48,246	21,781	65,565	2,773
32	भंडारा	ए	3,56,418	30,095	2,69,602	4,815	15,584	3,136
		ग्रा	2,83,843	21,354	2,18,388	3,729	9,342	2,660
		ना	72,575	8,741	51,214	1,086	6,242	476
33	गोदिंया	ए	3,86,515	27,255	2,80,163	6,665	14,321	3,343
		ग्रा	3,19,702	19,615	2,34,230	5,066	8,161	2,998
		ना	66,813	7,640	45,933	1,599	6,160	345
34	चंद्रपूर	ए	6,84,655	50,493	5,16,427	9,627	28,780	6,507
		ग्रा	4,51,324	26,189	3,43,678	5,885	11,739	5,527
		ना	2,33,331	24,304	1,72,749	3,742	17,041	980
35	गडचिरोली	ए	3,30,840	19,642	2,38,966	5,141	8,540	4,863
		ग्रा	2,93,586	15,252	2,12,755	4,630	5,958	4,563
		ना	37,254	4,390	26,211	511	2,582	300
	महाराष्ट्र राज्य	**ए**	**3,35,69,762**	**37,68,699**	**2,31,77,085**	**5,42,163**	**19,56,484**	**2,13,833**
		ग्रा	**1,75,19,193**	**16,56,922**	**1,26,44,256**	**2,99,310**	**5,55,931**	**1,65,195**
		ना	**1,60,50,569**	**21,11,777**	**1,05,32,829**	**2,42,853**	**14,00,553**	**48,638**

आधार : एच मालिका, महाराष्ट्र - भारताची जनगणना, २०११

Table No. 4.1 contd…

(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(3)	(2)
775	841	1,191	3,402	32,786	543	T	Washim
518	514	785	2,786	29,877	401	R	
257	327	406	616	2,909	142	U	
1,537	2,270	3,986	7,567	50,585	3,170	T	Amravati
712	1,046	1,215	5,475	39,666	1,270	R	
825	1,224	2,771	2,092	10,919	1,900	U	
1,538	1,638	3,288	8,236	63,246	2,139	T	Yavatmal
917	988	1,866	7,079	57,065	1,182	R	
621	650	1,422	1,157	6,181	957	U	
856	1,052	1,683	4,304	29,869	1,560	T	Wardha
507	647	1,029	3,276	25,440	1,031	R	
349	405	654	1,028	4,429	529	U	
2,949	4,429	9,877	10,319	74,375	6,517	T	Nagpur
800	876	1,929	5,198	40,077	1,483	R	
2,149	3,553	7,948	5,121	34,298	5,034	U	
765	940	1,705	3,081	25,534	1,161	T	Bhandara
573	614	1,183	2,556	22,686	758	R	
192	326	522	525	2,848	403	U	
763	836	1,890	3,523	46,302	1,454	T	Gondiya
535	596	1,267	3,054	43,044	1,136	R	
228	240	623	469	3,258	318	U	
1,423	1,616	2,626	5,849	59,246	2,061	T	Chandrapur
742	852	1,457	4,140	50,005	1,110	R	
681	764	1,169	1,709	9,241	951	U	
525	674	1,129	2,253	47,870	1,237	T	Gadchiroli
369	541	801	2,069	45,699	949	R	
156	133	328	184	2,171	288	U	
1,09,558	**1,00,885**	**3,82,513**	**2,78,768**	**28,34,817**	**2,04,957**	**T**	**Maharashtra State**
44,130	**38,061**	**1,02,688**	**2,05,496**	**17,41,483**	**65,721**	**R**	
65,428	**62,824**	**2,79,825**	**73,272**	**10,93,334**	**1,39,236**	**U**	

Source: H-Series, Maharashtra - Census of India, 2011

4. गृहविषयक सांख्यिकी / HOUSING STATISTICS

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 4.2

वापरातील खोल्यांच्या संख्येनुसार कुटुंबांची संख्या / Households by number of rooms occupied

जनगणना / Population Census, 2011

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हा	एकूण ग्रामीण नागरी	वापरातील खोल्यांच्या संख्येनुसार कुटुंबे								बेघर कुटुंबे Houseless households	Total Rural Urban	District
			एकूण Total	वेगळी खोली नसलेले No Exclusive room	१ खोली 1 Room	२ खोल्या 2 Rooms	३ खोल्या 3 Rooms	४ खोल्या 4 Rooms	५ खोल्या 5 Rooms	६ व अधिक 6 & more Rooms			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(3)	(2)
1	मुंबई शहर	ए	6,37,738	59,204	4,00,177	1,00,937	49,372	18,377	5,325	4,346	10,762	T	Mumbai City
		ग्रा	-	-	-	-	-	-	-	-	0	R	
		ना	6,37,738	59,204	4,00,177	1,00,937	49,372	18,377	5,325	4,346	10,762	U	
2	मुंबई उपनगर	ए	20,27,743	1,45,133	11,26,032	4,54,631	2,15,718	59,342	12,382	14,505	4,512	T	Mumbai Suburban
		ग्रा	-	-	-	-	-	-	-	-	0	R	
		ना	20,27,743	1,45,133	11,26,032	4,54,631	2,15,718	59,342	12,382	14,505	4,512	U	
3	ठाणे	ए	24,30,616	1,20,417	11,09,216	7,87,371	3,03,405	76,471	17,313	16,423	5,984	T	Thane
		ग्रा	5,26,397	39,533	2,45,230	1,57,729	56,770	18,647	4,432	4,056	1,244	R	
		ना	19,04,219	80,884	8,63,986	6,29,642	2,46,635	57,824	12,881	12,367	4,740	U	
4	रायगड	ए	5,96,514	22,708	2,02,630	2,11,589	1,05,866	36,654	8,782	8,285	1,951	T	Raigad
		ग्रा	3,76,520	16,126	1,40,302	1,34,851	53,950	20,666	5,378	5,247	1,469	R	
		ना	2,19,994	6,582	62,328	76,738	51,916	15,988	3,404	3,038	482	U	
5	रत्नागिरी	ए	3,93,379	15,472	1,28,979	1,36,313	64,690	29,556	9,505	8,864	1,160	T	Ratnagiri
		ग्रा	3,33,645	13,468	1,15,470	1,15,228	51,603	23,928	7,316	6,632	1,083	R	
		ना	59,734	2,004	13,509	21,085	13,087	5,628	2,189	2,232	77	U	
6	सिंधुदुर्ग	ए	2,05,119	7,540	49,140	65,002	38,766	25,881	9,189	9,601	411	T	Sindhudurg
		ग्रा	1,80,494	7,077	44,824	57,589	32,629	22,435	7,920	8,020	355	R	
		ना	24,625	463	4,316	7,413	6,137	3,446	1,269	1,581	56	U	
7	नाशिक	ए	11,80,293	66,126	5,15,406	3,74,694	1,41,208	50,769	15,284	16,806	3,352	T	Nashik
		ग्रा	6,61,977	40,649	3,06,334	2,19,750	61,982	21,417	5,093	6,752	1,765	R	
		ना	5,18,316	25,477	2,09,072	1,54,944	79,226	29,352	10,191	10,054	1,587	U	
8	धुळे	ए	4,08,700	20,936	1,77,830	1,27,835	56,422	16,634	4,719	4,324	939	T	Dhule
		ग्रा	2,98,915	16,642	1,42,449	92,041	36,133	8,147	1,646	1,857	774	R	
		ना	1,09,785	4,294	35,381	35,794	20,289	8,487	3,073	2,467	165	U	

तक्ता क्रमांक /TABLE No. 4.2 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(3)	(2)
9	नंदुरबार	ए	3,19,623	13,982	1,93,672	74,663	25,152	7,566	2,130	2,458	1,227	T	Nandurbar
		ग्रा	2,70,533	12,883	1,77,979	58,776	15,500	3,599	751	1,045	1,007	R	
		ना	49,090	1,099	15,693	15,887	9,652	3,967	1,379	1,413	220	U	
10	जळगाव	ए	8,91,657	36,246	3,96,241	3,10,994	99,454	31,382	8,007	9,333	1,846	T	Jalgaon
		ग्रा	6,18,314	25,378	2,96,938	2,16,557	56,932	15,401	3,024	4,084	1,143	R	
		ना	2,73,343	10,868	99,303	94,437	42,522	15,981	4,983	5,249	703	U	
11	अहमदनगर	ए	9,01,748	38,914	4,52,168	2,70,549	85,816	34,258	9,486	10,557	1,899	T	Ahmednagar
		ग्रा	7,17,718	31,781	3,80,737	2,16,483	56,829	21,009	4,981	5,898	1,498	R	
		ना	1,84,030	7,133	71,431	54,066	28,987	13,249	4,505	4,659	401	U	
12	पुणे	ए	20,76,607	96,829	8,67,524	5,94,089	3,29,621	1,25,046	33,233	30,265	3,418	T	Pune
		ग्रा	7,44,114	28,871	3,29,177	2,47,502	86,229	35,019	8,451	8,865	1,427	R	
		ना	13,32,493	67,958	5,38,347	3,46,587	2,43,392	90,027	24,782	21,400	1,991	U	
13	सातारा	ए	6,39,999	28,569	2,25,146	2,19,428	1,00,309	42,302	12,079	12,166	1,751	T	Satara
		ग्रा	5,18,187	22,788	1,84,081	1,85,534	78,999	31,218	7,889	7,678	1,527	R	
		ना	1,21,812	5,781	41,065	33,894	21,310	11,084	4,190	4,488	224	U	
14	सांगली	ए	5,85,227	15,749	1,91,117	2,04,264	97,160	49,474	13,713	13,750	626	T	Sangli
		ग्रा	4,32,579	11,158	1,39,664	1,59,600	70,680	34,185	8,804	8,488	447	R	
		ना	1,52,648	4,591	51,453	44,664	26,480	15,289	4,909	5,262	179	U	
15	सोलापूर	ए	8,58,981	25,802	3,85,265	2,83,726	95,336	44,334	12,257	12,261	1,499	T	Solapur
		ग्रा	5,83,706	13,753	2,72,920	2,02,722	55,672	26,873	6,010	5,756	944	R	
		ना	2,75,275	12,049	1,12,345	81,004	39,664	17,461	6,247	6,505	555	U	
16	कोल्हापूर	ए	8,21,483	41,561	2,16,170	2,61,733	1,83,797	74,210	22,458	21,554	1,019	T	Kolhapur
		ग्रा	5,56,628	21,107	1,34,398	1,89,667	1,36,431	49,596	13,383	12,046	691	R	
		ना	2,64,855	20,454	81,772	72,066	47,366	24,614	9,075	9,508	328	U	
17	औरंगाबाद	ए	7,36,587	33,488	3,30,324	2,34,204	79,415	36,644	10,692	11,820	888	T	Aurangabad
		ग्रा	4,19,120	16,854	2,12,884	1,43,761	29,306	11,334	2,127	2,854	465	R	
		ना	3,17,467	16,634	1,17,440	90,443	50,109	25,310	8,565	8,966	423	U	
18	जालना	ए	3,88,116	11,443	1,86,719	1,30,649	36,017	14,443	4,029	4,816	594	T	Jalna
		ग्रा	3,18,563	9,829	1,62,306	1,08,318	24,886	8,857	1,994	2,373	352	R	
		ना	69,553	1,614	24,413	22,331	11,131	5,586	2,035	2,443	242	U	

तक्ता क्रमांक /TABLE No. 4.2 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(3)	(2)
19	परभणी	ए	3,60,186	5,336	1,45,908	1,32,654	43,230	20,364	6,210	6,484	319	T	Parbhani
		ग्रा	2,56,063	4,021	1,14,847	95,457	25,298	10,976	2,629	2,835	165	R	
		ना	1,04,123	1,315	31,061	37,197	17,932	9,388	3,581	3,649	154	U	
20	हिंगोली	ए	2,27,041	4,517	86,442	91,014	26,662	12,001	3,221	3,184	200	T	Hingoli
		ग्रा	1,95,143	4,019	75,852	79,675	21,963	9,431	2,152	2,051	149	R	
		ना	31,898	498	10,590	11,339	4,699	2,570	1,069	1,133	51	U	
21	बीड	ए	5,45,073	23,805	2,91,380	1,56,819	43,095	18,219	5,635	6,120	900	T	Beed
		ग्रा	4,46,114	19,905	2,57,107	1,25,519	27,414	10,436	2,701	3,032	729	R	
		ना	98,959	3,900	34,273	31,300	15,681	7,783	2,934	3,088	171	U	
22	नांदेड	ए	6,56,303	15,854	2,77,653	2,32,802	70,637	37,221	10,634	11,502	881	T	Nanded
		ग्रा	4,87,624	13,084	2,25,089	1,75,550	42,068	21,308	4,947	5,578	452	R	
		ना	1,68,679	2,770	52,564	57,252	28,569	15,913	5,687	5,924	429	U	
23	उस्मानाबाद	ए	3,48,760	7,176	1,36,500	1,31,286	41,330	20,817	5,906	5,745	747	T	Osmanabad
		ग्रा	2,94,816	6,344	1,21,338	1,12,895	31,897	15,126	3,700	3,516	574	R	
		ना	53,944	832	15,162	18,391	9,433	5,691	2,206	2,229	173	U	
24	लातूर	ए	4,74,149	9,327	1,74,599	1,75,876	60,533	33,827	10,342	9,645	624	T	Latur
		ग्रा	3,59,858	6,465	1,36,309	1,42,152	41,723	22,409	5,601	5,199	438	R	
		ना	1,14,291	2,862	38,290	33,724	18,810	11,418	4,741	4,446	186	U	
25	बुलढाणा	ए	5,53,031	18,061	2,53,911	1,92,985	54,781	21,804	5,865	5,624	798	T	Buldhana
		ग्रा	4,45,247	14,955	2,16,497	1,56,330	37,511	13,990	2,962	3,002	545	R	
		ना	1,07,784	3,106	37,414	36,655	17,270	7,814	2,903	2,622	253	U	
26	ओला	ए	3,91,135	15,365	1,77,776	1,25,936	43,691	17,798	5,499	5,070	837	T	Akola
		ग्रा	2,47,752	8,647	1,25,002	82,607	20,556	7,687	1,728	1,525	454	R	
		ना	1,43,383	6,718	52,774	43,329	23,135	10,111	3,771	3,545	383	U	
27	वाशिम	ए	2,57,892	5,066	1,00,020	1,04,718	30,767	11,685	3,023	2,613	257	T	Washim
		ग्रा	2,17,490	4,192	87,158	90,371	23,828	8,461	1,854	1,626	167	R	
		ना	40,402	874	12,862	14,347	6,939	3,224	1,169	987	90	U	
28	अमरावती	ए	6,37,446	19,937	2,44,204	2,29,677	85,806	36,456	11,662	9,704	1,272	T	Amravati
		ग्रा	4,24,563	14,436	1,77,362	1,62,721	47,297	15,475	3,896	3,376	843	R	
		ना	2,12,883	5,501	66,842	66,956	38,509	20,981	7,766	6,328	429	U	

तक्ता क्रमांक /TABLE No. 4.2 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(3)	(2)
29	यवतमाळ	ए	6,40,385	17,366	2,32,696	2,54,420	81,049	35,563	10,706	8,585	744	T	Yavatmal
		ग्रा	5,13,041	14,887	1,96,603	2,11,737	56,899	22,726	5,671	4,518	521	R	
		ना	1,27,344	2,479	36,093	42,683	24,150	12,837	5,035	4,067	223	U	
30	वर्धा	ए	3,02,680	8,695	91,157	1,20,430	50,205	20,359	6,629	5,205	1,189	T	Wardha
		ग्रा	2,10,284	6,597	66,729	89,591	31,112	11,088	2,961	2,206	995	R	
		ना	92,396	2,098	24,428	30,839	19,093	9,271	3,668	2,999	194	U	
31	नागपूर	ए	9,95,808	26,739	2,72,097	3,36,283	2,08,408	93,093	31,680	27,508	2,689	T	Nagpur
		ग्रा	3,24,568	11,802	1,03,032	1,31,898	53,079	16,719	4,500	3,538	966	R	
		ना	6,71,240	14,937	1,69,065	2,04,385	1,55,329	76,374	27,180	23,970	1,723	U	
32	भंडारा	ए	2,75,773	6,336	70,873	1,11,504	60,876	16,560	5,124	4,500	352	T	Bhandara
		ग्रा	2,23,299	5,349	63,904	92,361	45,536	10,605	2,887	2,657	260	R	
		ना	52,474	987	6,969	19,143	15,340	5,955	2,237	1,843	92	U	
33	गोदिंया	ए	2,89,431	5,162	86,976	1,14,780	57,377	16,510	4,479	4,147	438	T	Gondiya
		ग्रा	2,41,802	4,636	79,515	97,861	43,831	11,170	2,612	2,177	313	R	
		ना	47,629	526	7,461	16,919	13,546	5,340	1,867	1,970	125	U	
34	चंद्रपूर	ए	5,29,612	11,698	1,60,876	2,10,835	93,711	34,895	9,970	7,627	965	T	Chandrapur
		ग्रा	3,52,643	8,961	1,21,166	1,48,962	51,037	15,494	3,884	3,139	682	R	
		ना	1,76,969	2,737	39,710	61,873	42,674	19,401	6,086	4,488	283	U	
35	गडचिरोली	ए	2,45,745	7,156	68,219	1,07,964	41,257	13,797	3,777	3,575	430	T	Gadchiroli
		ग्रा	2,18,935	6,800	63,570	98,097	34,117	10,935	2,724	2,692	372	R	
		ना	26,810	356	4,649	9,867	7,140	2,862	1,053	883	58	U	
		ए	**2,38,30,580**	**10,07,715**	**1,00,25,043**	**76,72,654**	**32,00,939**	**12,34,312**	**3,50,945**	**3,38,972**	**57,480**	**T**	
	महाराष्ट्र राज्य	**ग्रा**	**1,30,16,652**	**4,82,997**	**55,16,773**	**45,99,892**	**15,39,697**	**5,86,367**	**1,46,608**	**1,44,318**	**24,816**	**R**	**Maharashtra State**
		ना	**1,08,13,928**	**5,24,718**	**45,08,270**	**30,72,762**	**16,61,242**	**6,47,945**	**2,04,337**	**1,94,654**	**32,664**	**U**	

आधार : एच मालिका, महाराष्ट्र - भारताची जनगणना, २०११

Source: H-Series, Maharashtra - Census of India, 2011

4. गृहविषयक सांख्यिकी / HOUSING STATISTICS

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 4.3

वापरातील निवासी घरे व प्रत्येक घरामागे व्यक्तींची संख्या /

Occupied Residential Houses and Number of Persons per House

जनगणना, २००१ / Population Census, 2001

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हा	एकूण कुटुंबे Total house-holds	संस्थांतील कुटुंबे Institu-tional house-holds	वापरातील निवासी घरे / Occupied Residential Houses			वापरातील निवासी घरामागे व्यक्तींची संख्या Persons per occupied Census House			District
				ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
1	मुंबई शहर	6,77,163	5,705	0	9,76,597	9,76,597	--	3.42	3.42	Mumbai City
2	मुंबई उपनगर	18,38,426	5,005	0	24,27,994	24,27,994	--	3.56	3.56	Mumbai Sub.
3	ठाणे	17,55,124	5,847	5,43,690	18,16,873	23,60,563	4.10	3.25	3.44	Thane
4	रायगड	4,78,933	1,662	5,15,988	1,70,667	6,86,655	3.24	3.13	3.22	Raigad
5	रत्नागिरी	3,77,366	790	4,90,417	57,965	5,48,382	3.07	3.32	3.09	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	1,92,666	477	2,67,089	29,397	2,96,486	2.94	2.80	2.93	Sindhudurg
7	नाशिक	9,15,137	3,976	6,98,559	5,05,310	12,03,869	4.38	3.83	4.15	Nashik
8	धुळे	3,24,557	883	3,23,049	1,01,926	4,24,975	3.91	4.37	4.02	Dhule
9	नंदुरबार	2,45,421	1,024	2,62,259	48,594	3,10,853	4.23	4.17	4.22	Nandurbar
10	जळगाव	7,32,767	1,743	6,84,096	2,55,145	9,39,241	3.84	4.13	3.92	Jalgaon
11	अहमदनगर	7,76,787	2,075	8,46,995	2,11,378	10,58,373	3.82	3.80	3.82	Ahmednagar
12	पुणे	1,5,17,041	5,284	8,09,458	12,59,950	20,69,408	3.75	3.33	3.49	Pune
13	सातारा	5,70,606	1,289	6,80,941	1,14,114	7,95,055	3.54	3.49	3.53	Satara
14	सांगली	5,06,593	1,000	5,06,932	1,75,408	6,82,340	3.85	3.61	3.79	Sangli
15	सोलापूर	7,35,092	1,847	6,42,727	2,92,583	9,35,310	4.08	4.19	4.12	Solapur
16	कोल्हापूर	7,12,349	1,063	6,46,299	2,85,825	9,32,124	3.83	3.67	3.78	Kolhapur
17	औरंगाबाद	5,49,898	1,371	4,28,338	2,57,238	6,85,576	4.23	4.23	4.23	Aurangabad
18	जालना	3,03,886	617	3,12,092	65,851	3,77,943	4.18	4.68	4.27	Jalna
19	परभणी	2,78,702	501	2,35,979	1,00,637	3,36,616	4.42	4.82	4.54	Parbhani
20	हिंगोली	1,80,695	321	1,88,131	30,914	2,19,045	4.43	4.98	4.51	Hingoli
21	बीड	4,14,973	750	4,64,763	88,264	5,53,027	3.82	4.39	3.91	Beed
22	नांदेड	5,27,875	1,323	4,91,465	1,51,234	6,42,699	4.45	4.56	4.48	Nanded
23	उस्मानाबाद	2,95,750	947	3,09,827	55,514	3,65,341	4.05	4.20	4.07	Osmanabad
24	लातूर	3,81,600	915	3,39,844	1,00,212	4,40,056	4.68	4.89	4.73	Latur
25	बुलढाणा	4,45,634	710	4,59,965	1,19,459	5,79,424	3.82	3.96	3.85	Buldhana
26	अकोला	3,19,947	530	2,51,960	1,42,975	3,94,935	3.98	4.39	4.13	Akola
27	वाशिम	2,00,958	360	2,19,160	39,946	2,59,106	3.84	4.47	3.94	Washim
28	अमरावती	5,26,230	1,087	4,32,034	2,14,167	6,46,201	3.95	4.20	4.03	Amravati
29	यवतमाळ	5,18,214	1,211	5,23,928	1,13,336	6,37,264	3.82	4.03	3.86	Yavatmal
30	वर्धा	2,70,502	763	2,44,053	85,768	3,29,821	3.74	3.79	3.75	Wardha
31	नागपूर	8,38,599	1,660	3,75,221	6,21,000	9,96,221	3.87	4.21	4.08	Nagpur
32	भंडारा	2,44,531	237	2,56,348	45,534	3,01,882	3.75	3.86	3.76	Bhandara
33	गोदिंया	2,49,720	316	2,90,121	35,768	3,25,889	3.64	4.01	3.68	Gondiya
34	चंद्रपूर	4,62,632	1,012	4,07,842	1,75,542	5,83,384	3.45	3.79	3.55	Chandrapur
35	गडचिरोली	2,10,362	626	2,59,425	19,309	2,78,734	3.48	3.48	3.48	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**1,95,76,736**	**54,927**	**1,44,08,995**	**1,11,92,394**	**2,56,01,389**	**3.87**	**3.67**	**3.78**	**Maharashtra State**

आधार : एच मालिका, महाराष्ट्र - भारताची जनगणना, २०११ / Source: H-Series, Maharashtra - Census of India, 2011

4. गृहविषयक सांख्यिकी / HOUSING STATISTICS

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 4.4

बेघर कुटुंबे व बेघर लोकसंख्या / Houseless households and houseless population

जनगणना, २०११ / Population Census, 2011

अ.क्र. Sr.No.	जिल्हा	बेघर कुटुंबे Houseless Households	बेघर लोकसंख्या Houseless Population	एकूण लोकसंख्या Total population	बेघर लोकसंख्येची एकूण लोकसंख्येशी टक्केवारी Percentage of Houseless population to total population	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
1	मुंबई शहर	10,762	38,339	30,85,411	1.24	Mumbai City
2	मुंबई उपनगर	4,512	19,077	93,56,962	0.2	Mumbai Suburban
3	ठाणे	5,984	19,287	1,10,60,148	0.17	Thane
4	रायगड	1,951	7,532	26,34,200	0.29	Raigad
5	रत्नागिरी	1,160	4,351	16,15,069	0.27	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	411	1,472	8,49,651	0.17	Sindhudurg
7	नाशिक	3,352	11,811	61,07,187	0.19	Nashik
8	धुळे	939	4,281	20,50,862	0.21	Dhule
9	नंदुरबार	1,227	5,366	16,48,295	0.33	Nandurbar
10	जळगाव	1,846	7,663	42,29,917	0.18	Jalgaon
12	पुणे	3,418	11,729	94,29,408	0.12	Pune
13	सातारा	1,751	6,548	30,03,741	0.22	Satara
14	सांगली	626	2,277	28,22,143	0.08	Sangli
15	सोलापूर	1,499	5,113	43,17,756	0.12	Salapur
17	औरंगाबाद	888	3,048	37,01,282	0.08	Aurangabad
18	जालना	594	2,357	19,59,046	0.12	Jalna
19	परभणी	319	1,134	18,36,086	0.06	Parbhani
20	हिंगोली	200	872	11,77,345	0.07	Hingoli
21	बीड	900	3,663	25,85,049	0.14	Beed
22	नांदेड	881	3,515	33,61,292	0.1	Nanded
23	उस्मानाबाद	747	3,181	16,57,576	0.19	Osmanabad
24	लातूर	624	2,709	24,54,196	0.11	Latur
25	बुलढाणा	798	2,959	25,86,258	0.11	Buldhana
26	अकोला	837	2,808	18,13,906	0.15	Akola
27	वाशिम	257	1,066	11,97,160	0.09	Washim
28	अमरावती	1,272	4,556	28,88,445	0.16	Amravati
29	यवतमाळ	744	2,550	27,72,348	0.09	Yavatmal
30	वर्धा	1,189	4,071	13,00,774	0.31	Wardha
31	नागपूर	2,689	8,323	46,53,570	0.18	Nagpur
32	भंडारा	352	1,427	12,00,334	0.12	Bhandara
33	गोदिया	438	1,507	13,22,507	0.11	Gondiya
34	चंद्रपूर	965	3,482	22,04,307	0.16	Chandrapur
35	गडचिरोली	430	1,760	10,72,942	0.16	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**57,480**	**2,10,908**	**11,23,74,333**	**0.19**	**Maharashtra State**

आधार : एच मालिका, महाराष्ट्र - भारताची जनगणना, २०११ / Source: H-Series, Maharashtra - Census of India, 2011

4. गृहविषयक सांख्यिकी / HOUSING STATISTICS

तक्ता क्रमांक / TABLE No.4.5 (A)

राहात्या घरांच्या छप्परासाठी वापरलेल्या प्रमुख सामानानुसार कुटुंबांचे वर्गीकरण / Households by Pre dominant material used for roof of houses occupied

जनगणना / Population Census, 2011

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हा	ग्रामीण नागरी एकूण	एकूण कुटुंबे Total Number of Households	गवत,पाने, लाकूड, बांबू, चिखल, इ. Grass, Thatch, Wood, Bamboo Mud etc.	प्लॅस्टिक पॉलिथिन Plastic Polythene	Hand-Made Tiles	Machine Made Tiles	जी.आय. धातु, ॲस्बे स्टॉसचे पत्रे G.I., Metal Asbestos, Sheets	विटा Brick	दगड Stone	कॉंक्रिट Concrete	इतर प्रकारचे सामान Any other Material	Rural Urban Total	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(3)	(2)
1	मुंबई शहर	ए	637,738	9,963	4,247	8,372	45,505	1,53,924	9,250	29,861	3,69,433	7,183	T	Mumbai City
		ग्रा	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	R	
		ना	6,37,738	9,963	4,247	8,372	45,505	1,53,924	9,250	29,861	3,69,433	7,183	U	
2	मुंबई उपनगर	ए	20,27,743	11,656	27,515	11,238	70,436	8,41,411	24,548	1,10,592	9,11,370	18,977	T.	Mumbai
		ग्रा	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	R	Suburban
		ना	20,27,743	11,656	27,515	11,238	70,436	8,41,411	24,548	1,10,592	9,11,370	18,977	U	
3	ठाणे	ए	24,30,616	43,606	19,079	69,560	3,78,907	6,70,929	19,768	81,412	11,31,013	16,342	T.	Thane
		ग्रा	5,26,397	32,386	4,918	39,889	2,60,158	1,23,629	1,674	11,409	49,710	2,624	R	
		ना	19,04,219	11,220	14,161	29,671	1,18,749	5,47,300	18,094	70,003	10,81,303	13,718	U	
4	रायगड	ए	5,96,514	19,020	3,935	31,614	2,65,769	1,00,953	2,236	16,250	1,52,761	3,976	T.	Raigad
		ग्रा	3,76,520	11,879	1,754	25,401	2,32,320	66,452	979	8,776	26,530	2,429	R	
		ना	2,19,994	7,141	2,181	6,213	33,449	34,501	1,257	7,474	1,26,231	1,547	U	
5	रत्नागिरी	ए	3,93,379	2,815	2,325	10,404	2,84,965	42,206	776	4,429	44,404	1,055	T.	Ratnagiri
		ग्रा	3,33,645	2,445	1,052	8,225	2,64,122	35,178	540	3,641	17,584	858	R	
		ना	59,734	370	1,273	2,179	20,843	7,028	236	788	26,820	197	U	
6	सिंधुदुर्ग	ए	2,05,119	2,844	894	25,160	1,40,613	8,955	1,229	1,646	23,150	628	T.	Sindhudurg
		ग्रा	1,80,494	2,617	657	23,301	1,27,498	8,149	814	1,427	15,485	546	R	
		ना	24,625	227	237	1,859	13,115	806	415	219	7,665	82	U	
7	नाशिक	ए	11,80,293	1,32,811	7,797	61,206	2,03,551	4,14,339	4,781	30,512	3,15,720	9,576	T	Nashik
		ग्रा	6,61,977	1,03,674	4,803	48,778	1,75,962	2,50,035	2,670	15,739	54,990	5,326	R	
		ना	5,18,316	29,137	2,994	12,428	27,589	1,64,304	2,111	14,773	2,60,730	4,250	U	

तक्ता क्रमांक /TABLE No. 4.5 (A) contd...

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(3)	(2)
8	धुळे	ए	4,08,700	1,47,806	1,783	32,099	27,361	96,432	1,852	6,874	90,720	3,773	T	Dhule
		ग्रा	2,98,915	1,38,448	1,418	31,588	26,296	63,271	1,221	4,533	29,735	2,405	R	
		ना	1,09,785	9,358	365	511	1,065	33,161	631	2,341	60,985	1,368	U	
9	नंदुरबार	ए	3,19,623	44,562	2,173	1,22,141	52,735	58,749	1,207	4,946	31,434	1,676	T	Nandurbar
		ग्रा	2,70,533	42,219	1,757	1,18,688	49,024	40,996	654	3,587	12,282	1,326	R	
		ना	49,090	2,343	416	3,453	3,711	17,753	553	1,359	19,152	350	U	
10	जळगाव	ए	8,91,657	2,11,962	3,886	11,189	7,204	3,47,330	6,978	20,203	2,72,213	10,692	T	Jalgaon
		ग्रा	6,18,314	1,87,691	3,117	9,304	3,842	2,69,519	4,983	14,035	1,17,776	8,047	R	
		ना	2,73,343	24,271	769	1,885	3,362	77,811	1,995	6,168	1,54,437	2,645	U	
11	अहमदनगर	ए	9,01,748	1,37,867	4,064	10,437	65,492	4,62,973	4,006	24,007	1,83,890	9,012	T	Ahmadnagar
		ग्रा	7,17,718	1,26,508	3,329	9,168	62,611	3,94,821	2,858	18,218	94,069	6,136	R	
		ना	1,84,030	11,359	735	1,269	2,881	68,152	1,148	5,789	89,821	2,876	U	
12	पुणे	ए	20,76,607	61,597	10,202	34,871	1,82,365	7,52,408	12,076	54,231	9,53,157	15,700	T	Pune
		ग्रा	7,44,114	46,257	3,969	24,108	1,50,618	3,55,554	3,276	23,358	1,31,344	5,630	R	
		ना	13,32,493	15,340	6,233	10,763	31,747	3,96,854	8,800	30,873	8,21,813	10,070	U	
13	सातारा	ए	6,39,999	23,816	3,366	25,312	1,25,663	3,37,366	1,685	16,097	1,03,027	3,667	T	Satara
		ग्रा	5,18,187	20,897	2,624	23,813	1,21,959	2,86,330	1,421	12,646	45,983	2,514	R	
		ना	1,21,812	2,919	742	1,499	3,704	51,036	264	3,451	57,044	1,153	U	
14	सांगली	ए	5,85,227	52,575	4,044	19,445	1,94,487	1,64,791	2,096	26,449	1,17,339	4,001	T	Sangli
		ग्रा	4,32,579	51,219	2,754	13,844	1,59,698	1,23,684	1,482	21,539	55,352	3,007	R	
		ना	1,52,648	1,356	1,290	5,601	34,789	41,107	614	4,910	61,987	994	U	
15	सोलापूर	ए	8,58,981	1,20,914	3,602	4,669	8,969	4,98,212	3,927	32,437	1,79,217	7,034	T	Solapur
		ग्रा	5,83,706	1,13,028	2,435	3,109	6,174	3,54,922	1,991	18,708	77,970	5,369	R	
		ना	2,75,275	7,886	1,167	1,560	2,795	1,43,290	1,936	13,729	1,01,247	1,665	U	
16	कोल्हापूर	ए	8,21,483	22,236	3,914	65,077	4,57,645	80,850	2,068	14,849	1,71,761	3,083	T	Kolhapur
		ग्रा	5,56,628	16,708	2,336	49,928	3,75,136	42,861	1,261	8,394	58,464	1,540	R	
		ना	2,64,855	5,528	1,578	15,149	82,509	37,989	807	6,455	1,13,297	1,543	U	
17	औरंगाबाद	ए	7,36,587	78,348	2,606	16,172	5,656	3,86,504	6,030	26,837	2,08,530	5,904	T	Aurangabad
		ग्रा	4,19,120	64,204	1,709	12,215	3,439	2,68,550	3,255	16,237	45,507	4,004	R	
		ना	3,17,467	14,144	897	3,957	2,217	1,17,954	2,775	10,600	1,63,023	1,900	U	
18	जालना	ए	3,88,116	35,411	1,519	5,742	4,319	2,77,411	2,906	12,144	44,748	3,916	T	Jalna
		ग्रा	3,18,563	32,846	1,350	4,827	3,323	2,41,732	2,055	9,307	20,285	2,838	R	
		ना	69,553	2,565	169	915	996	35,679	851	2,837	24,463	1,078	U	

तक्ता क्रमांक /TABLE No. 4.5 (A) contd...

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(3)	(2)
19	परभणी	ए	3,60,186	22,208	1,224	4,199	3,794	2,38,653	3,080	15,857	68,070	3,101	T	Parbhani
		ग्रा	2,56,063	19,132	869	3,356	2,933	1,86,954	1,881	11,991	26,601	2,346	R	
		ना	1,04,123	3,076	355	843	861	51,699	1,199	3,866	41,469	755	U	
20	हिंगोली	ए	2,27,041	9,245	794	2,119	2,519	1,76,434	892	4,818	29,118	1,102	T	Hingoli
		ग्रा	1,95,143	8,766	738	1,998	2,189	1,57,936	827	4,092	17,699	898	R	
		ना	31,898	479	56	121	330	18,498	65	726	11,419	204	U	
21	बीड	ए	5,45,073	51,909	2,469	4,310	4,862	3,68,788	2,706	16,098	89,097	4,834	T	Bid
		ग्रा	4,46,114	47,380	2,137	3,563	3,518	3,24,135	2,244	13,372	46,030	3,735	R	
		ना	98,959	4,529	332	747	1,344	44,653	462	2,726	43,067	1,099	U	
22	नांदेड	ए	6,56,303	20,039	3,472	1,03,302	25,475	3,54,677	3,286	18,867	1,23,071	4,114	T	Nanded
		ग्रा	4,87,624	17,075	2,988	94,906	20,717	2,83,480	2,355	14,127	48,939	3,037	R	
		ना	1,68,679	2,964	484	8,396	4,758	71,197	931	4,740	74,132	1,077	U	
23	उस्मानाबाद	ए	3,48,760	22,008	1,934	6,423	1,760	2,39,370	1,968	14,137	58,516	2,644	T	Osmanabad
		ग्रा	2,94,816	20,246	1,677	5,703	1,301	2,12,072	1,651	12,271	37,628	2,267	R	
		ना	53,944	1,762	257	720	459	27,298	317	1,866	20,888	377	U	
24	लातूर	ए	4,74,149	19,825	1,659	7,536	2,348	2,94,338	3,276	18,123	1,24,397	2,647	T	Latur
		ग्रा	3,59,858	18,512	1,306	7,029	1,444	2,52,588	2,523	13,865	60,551	2,040	R	
		ना	1,14,291	1,313	353	507	904	41,750	753	4,258	63,846	607	U	
25	बुलढाणा	ए	5,53,031	29,404	2,106	19,582	4,572	3,74,676	3,500	8,642	1,05,976	4,573	T	Buldana
		ग्रा	4,45,247	27,322	1,858	17,907	3,928	3,21,960	2,569	7,017	58,910	3,776	R	
		ना	1,07,784	2,082	248	1,675	644	52,716	931	1,625	47,066	797	U	
26	ओला	ए	3,91,135	14,806	3,692	95,545	19,650	1,35,505	2,345	7,974	1,08,862	2,756	T	Akola
		ग्रा	2,47,752	11,061	2,844	77,653	13,522	96,495	1,366	4,547	38,558	1,706	R	
		ना	1,43,383	3,745	848	17,892	6,128	39,010	979	3,427	70,304	1,050	U	
27	वाशिम	ए	2,57,892	9,528	1,067	5,458	3,072	2,00,073	648	3,445	32,943	1,658	T	Washim
		ग्रा	2,17,490	8,710	938	5,256	2,759	1,76,822	527	2,131	18,970	1,377	R	
		ना	40,402	818	129	202	313	23,251	121	1,314	13,973	281	U	
28	अमरावती	ए	6,37,446	25,611	8,028	2,23,082	43,615	1,59,226	3,696	12,909	1,57,440	3,839	T	Amravati
		ग्रा	4,24,563	21,414	6,199	1,87,666	32,152	1,12,902	2,272	7,425	52,272	2,261	R	
		ना	2,12,883	4,197	1,829	35,416	11,463	46,324	1,424	5,484	1,05,168	1,578	U	

तक्ता क्रमांक /TABLE No. 4.5 (A) contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(3)	(2)
29	यवतमाळ	ए	6,40,385	10,160	1,642	45,718	52,984	4,11,948	1,883	11,474	1,00,188	4,388	T	Yavatmal
		ग्रा	5,13,041	9,208	1,372	42,830	47,539	3,58,680	1,462	8,757	39,716	3,477	R	
		ना	1,27,344	952	270	2,888	5,445	53,268	421	2,717	60,472	911	U	
30	वर्धा	ए	3,02,680	6,312	2,431	64,947	45,234	78,982	1,194	5,732	96,222	1,626	T	Wardha
		ग्रा	2,10,284	5,368	1,755	58,120	36,455	62,372	800	3,651	40,744	1,019	R	
		ना	92,396	944	676	6,827	8,779	16,610	394	2,081	55,478	607	U	
31	नागपूर	ए	9,95,808	26,381	8,548	1,46,181	1,73,842	1,11,688	8,337	20,116	4,97,863	2,852	T	Nagpur
		ग्रा	3,24,568	13,722	2,487	1,01,248	85,254	24,504	1,609	4,109	90,832	803	R	
		ना	6,71,240	12,659	6,061	44,933	88,588	87,184	6,728	16,007	4,07,031	2,049	U	
32	भंडारा	ए	2,75,773	5,943	889	1,61,718	33,458	3,266	1,066	1,330	67,558	545	T	Bhandara
		ग्रा	2,23,299	5,160	718	1,48,933	30,073	1,761	786	884	34,690	294	R	
		ना	52,474	783	171	12,785	3,385	1,505	280	446	32,868	251	U	
33	गोदिंया	ए	2,89,431	5,259	776	1,97,494	30,486	3,277	1,683	1,438	48,677	341	T	Gondiya
		ग्रा	2,41,802	4,666	557	1,80,919	28,279	1,475	1,135	868	23,755	148	R	
		ना	47,629	593	219	16,575	2,207	1,802	548	570	24,922	193	U	
34	चंद्रपूर	ए	5,29,612	13,225	2,336	67,513	2,48,688	46,383	2,175	6,883	1,41,308	1,101	T	Chandrapur
		ग्रा	3,52,643	10,780	1,416	55,964	1,97,365	32,326	1,427	2,780	49,873	712	R	
		ना	1,76,969	2,445	920	11,549	51,323	14,057	748	4,103	91,435	389	U	
35	गडचिरोली	ए	2,45,745	11,030	1,071	60,463	1,35,515	2,898	836	1,535	32,014	383	T	Gadchiroli
		ग्रा	2,18,935	10,708	933	57,931	1,25,204	2,323	723	1,153	19,652	308	R	
		ना	26,810	322	138	2,532	10,311	575	113	382	12,362	75	U	
		ए	**2,38,30,580**	**14,62,702**	**1,51,089**	**17,80,298**	**33,53,516**	**88,95,925**	**1,49,990**	**6,83,154**	**71,85,207**	**1,68,699**	**T**	
	महाराष्ट्र राज्य	**ग्रा**	**1,30,16,652**	**12,52,256**	**70,774**	**14,97,168**	**26,56,812**	**55,34,468**	**57,291**	**3,04,594**	**15,58,486**	**84,803**	**R**	**Maharashtra State**
		ना	**1,08,13,928**	**2,10,446**	**80,315**	**2,83,130**	**6,96,704**	**33,61,457**	**92,699**	**3,78,560**	**56,26,721**	**83,896**	**U**	

आधार : एच मालिका, महाराष्ट्र - भारताची जनगणना, २०११

Source: H-Series, Maharashtra - Census of India, 2011

4. गृहविषयक सांख्यिकी / HOUSING STATISTICS

तक्ता क्रमांक / TABLE No.4.5 (B)

राहात्या घराच्या भिंतीसाठी वापरलेल्या प्रमुख सामानानुसार कुटुंबांचे वर्गीकरण / Households by Pre dominant material used for wall of houses occupied

जनगणना / Population Census, 2011

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हा	ग्रामीण नागरी एकूण	एकूण कुटुंबे Total Number of Households	गवत, पाने, लाकूड, बांबू, चिखल, इ. Grass, Thatch, Wood, Bamboo Mud etc.	प्लॅस्टिक पॉलिथिन Plastic Polythene	ख्विटा Mud/ Unburnt Brick	Wood	Stone not packed with Mortar	Stone packed with mortar	जी.आय. धातु, ॲस्बे स्टॉसचे पत्रे G.I., Metal/ Asbestos sheets	विटा Burnt Brick	कॉंक्रिट Concrete	इतर सर्व प्रकारचे सामान Any other Material Total	Rural Urban	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(1)
1	मुंबई शहर	ए	6,37,738	954	2,451	13,430	4,208	13,578	42,253	14,293	4,03,882	1,40,355	2,334	T	Mumbai City
		ग्रा	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	R	
		ना	6,37,738	954	2,451	13,430	4,208	13,578	42,253	14,293	4,03,882	1,40,355	2,334	U	
2	मुंबई	ए	20,27,743	3,704	22,023	43,430	5,621	35,006	1,06,231	58,531	13,32,516	4,10,379	10,302	T	Mumbai
	उपनगर	ग्रा	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	R	Suburban
		ना	20,27,743	3,704	22,023	43,430	5,621	35,006	1,06,231	58,531	13,32,516	4,10,379	10,302	U	
3	ठाणे	ए	24,30,616	1,37,762	11,862	1,43,858	11,730	39,554	1,16,297	49,491	15,09,146	4,03,397	7,519	T	Thane
		ग्रा	5,26,397	1,22,342	2,402	90,569	4,576	7,944	21,446	2,374	2,39,930	33,268	1,546	R	
		ना	19,04,219	15,420	9,460	53,289	7,154	31,610	94,851	47,117	12,69,216	3,70,129	5,973	U	
4	रायगड	ए	5,96,514	20,588	2,646	85,283	2,182	11,683	42,181	4,125	3,40,894	84,834	2,098	T	Raigad
		ग्रा	3,76,520	18,987	1,190	74,705	1,688	8,475	30,203	1,350	2,06,024	32,548	1,350	R	
		ना	2,19,994	1,601	1,456	10,578	494	3,208	11,978	2,775	1,34,870	52,286	748	U	
5	रत्नागिरी	ए	3,93,379	4,167	1,882	1,28,631	1,807	27,405	1,82,885	853	27,326	16,936	1,487	T	Ratnagiri
		ग्रा	3,33,645	3,769	933	1,23,672	1,627	23,118	1,51,646	672	17,861	9,164	1,183	R	
		ना	59,734	398	949	4,959	180	4,287	31,239	181	9,465	7,772	304	U	
6	सिंधुदुर्ग	ए	2,05,119	3,297	683	78,841	2,257	16,947	87,884	237	6,315	7,616	1,042	T	Sindhudurg
		ग्रा	1,80,494	2,910	487	71,781	2,157	14,520	77,707	181	4,853	5,015	883	R	
		ना	24,625	387	196	7,060	100	2,427	10,177	56	1,462	2,601	159	U	
7	नाशिक	ए	11,80,293	58,717	4,687	3,33,783	32,692	32,940	75,431	25,301	5,11,585	1,02,366	2,791	T	Nashik
		ग्रा	6,61,977	55,051	2,814	2,56,436	2,773	23,436	48,261	5,096	2,30,129	36,451	1,530	R	
		ना	5,18,316	3,666	1,873	77,347	29,919	9,504	27,170	20,205	2,81,456	65,915	1,261	U	

तक्ता क्रमांक /TABLE No. 4.5 (B) contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(1)
8	धुळे	ए	4,08,700	35,559	1,179	1,79,304	3,153	7,989	8,995	1,553	1,57,264	13,173	531	T	Dhule
		ग्रा	2,98,915	34,495	1,006	1,58,895	1,072	5,553	6,156	472	84,055	6,810	401	R	
		ना	1,09,785	1,064	173	20,409	2,081	2,436	2,839	1,081	73,209	6,363	130	U	
9	नंदुरबार	ए	3,19,623	1,37,373	1,063	81,562	2,300	3,933	5,376	463	80,856	6,131	566	T	Nandurbar
		ग्रा	2,70,533	1,32,499	874	71,884	1,672	2,985	3,300	250	53,321	3,241	507	R	
		ना	49,090	4,874	189	9,678	628	948	2,076	213	27,535	2,890	59	U	
10	जळगाव	ए	8,91,657	80,069	3,081	2,90,801	17,920	21,135	34,983	2,724	3,88,775	49,762	2,407	T	Jalgaon
		ग्रा	6,18,314	74,781	2,379	2,48,383	3,757	15,719	23,908	1,550	2,15,203	30,758	1,876	R	
		ना	2,73,343	5,288	702	42,418	14,163	5,416	11,075	1,174	1,73,572	19,004	531	U	
11	अहमदनगर	ए	9,01,748	45,128	2,728	1,78,414	3,996	42,385	1,09,309	7,955	4,18,434	89,839	3,560	T	Ahmadnagar
		ग्रा	7,17,718	40,141	2,232	1,54,072	2,998	37,570	98,492	4,277	3,16,925	58,599	2,412	R	
		ना	1,84,030	4,987	496	24,342	998	4,815	10,817	3,678	1,01,509	31,240	1,148	U	
12	पुणे	ए	20,76,607	31,413	6,170	1,62,579	4,685	56,137	1,89,157	97,457	10,84,530	4,38,039	6,440	T	Pune
		ग्रा	7,44,114	29,020	2,316	98,780	2,843	37,740	1,29,428	14,488	3,07,590	1,19,530	2,379	R	
		ना	13,32,493	2,393	3,854	63,799	1,842	18,397	59,729	82,969	7,76,940	3,18,509	4,061	U	
13	सातारा	ए	6,39,999	20,815	2,103	1,06,279	2,142	34,110	1,39,009	9,620	2,46,645	77,024	2,252	T	Satara
		ग्रा	5,18,187	19,689	1,441	93,556	1,846	31,650	1,29,604	4,131	1,87,564	46,919	1,787	R	
		ना	1,21,812	1,126	662	12,723	296	2,460	9,405	5,489	59,081	30,105	465	U	
14	सांगली	ए	5,85,227	24,642	1,802	79,200	4,096	40,135	1,53,776	11,840	2,11,007	56,685	2,044	T	Sangli
		ग्रा	4,32,579	22,216	1,187	62,467	2,790	34,524	1,38,136	2,187	1,35,124	32,482	1,466	R	
		ना	1,52,648	2,426	615	16,733	1,306	5,611	15,640	9,653	75,883	24,203	578	U	
15	सोलापूर	ए	8,58,981	58,273	2,255	89,875	4,452	56,175	1,89,376	70,316	3,32,660	52,668	2,931	T	Solapur
		ग्रा	5,83,706	56,313	1,534	56,791	3,468	47,035	1,60,471	34,665	1,94,097	27,120	2,212	R	
		ना	2,75,275	1,960	721	33,084	984	9,140	28,905	35,651	1,38,563	25,548	719	U	
16	कोल्हापूर	ए	8,21,483	9,811	2,603	2,09,545	4,044	39,926	1,70,958	3,665	3,12,175	65,918	2,838	T	Kolhapur
		ग्रा	5,56,628	8,041	1,378	1,72,272	2,822	29,786	1,35,009	1,118	1,79,689	24,786	1,727	R	
		ना	2,64,855	1,770	1,225	37,273	1,222	10,140	35,949	2,547	1,32,486	41,132	1,111	U	
17	औरंगाबाद	ए	7,36,587	39,710	2,064	1,70,007	2,550	24,553	47,157	7,950	3,66,264	74,814	1,518	T	Aurangabad
		ग्रा	4,19,120	38,527	1,452	1,38,246	1,959	15,814	28,945	2,460	1,59,551	31,250	916	R	
		ना	3,17,467	1,183	612	31,761	591	8,739	18,212	5,490	2,06,713	43,564	602	U	

तक्ता क्रमांक /TABLE No. 4.5 (B) contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(1)
18	जालना	ए	3,88,116	22,561	1,621	1,21,485	2,008	16,205	33,046	5,015	1,64,636	20,257	1,282	T	Jalna
		ग्रा	3,18,563	22,076	1,430	1,08,244	1,672	13,967	29,613	3,404	1,22,058	14,961	1,138	R	
		ना	69,553	485	191	13,241	336	2,238	3,433	1,611	42,578	5,296	144	U	
19	परभणी	ए	3,60,186	20,151	1,301	1,03,164	7,661	20,430	45,729	4,690	1,42,295	13,712	1,053	T	Parbhani
		ग्रा	2,56,063	18,352	856	83,839	1,958	16,877	40,849	2,041	83,123	7,423	745	R	
		ना	1,04,123	1,799	445	19,325	5,703	3,553	4,880	2,649	59,172	6,289	308	U	
20	हिंगोली	ए	2,27,041	10,456	516	84,009	1,658	9,810	20,239	1,171	87,783	10,993	406	T	Hingoli
		ग्रा	1,95,143	10,022	447	77,182	1,448	8,752	18,417	753	69,829	7,957	336	R	
		ना	31,898	434	69	6,827	210	1,058	1,822	418	17,954	3,036	70	U	
21	बीड	ए	5,45,073	34,925	2,817	1,15,600	3,306	32,813	73,357	15,580	2,45,045	18,351	3,279	T	Bid
		ग्रा	4,46,114	33,813	2,430	1,02,248	2,712	29,874	68,242	10,442	1,80,581	12,909	2,863	R	
		ना	98,959	1,112	387	13,352	594	2,939	5,115	5,138	64,464	5,442	416	U	
22	नांदेड	ए	6,56,303	54,229	2,474	1,95,165	13,585	42,958	1,28,469	3,472	1,86,681	26,758	2,512	T	Nanded
		ग्रा	4,87,624	50,070	1,862	1,52,781	12,480	37,055	1,15,007	1,337	1,00,664	14,145	2,223	R	
		ना	1,68,679	4,159	612	42,384	1,105	5,903	13,462	2,135	86,017	12,613	289	U	
23	उस्मानाबाद	ए	3,48,760	18,119	1,062	68,180	2,515	21,971	59,993	16,241	1,43,246	16,259	1,174	T	Osmanabad
		ग्रा	2,94,816	17,401	919	61,031	2,049	18,838	53,506	11,818	1,15,230	13,018	1,006	R	
		ना	53,944	718	143	7,149	466	3,133	6,487	4,423	28,016	3,241	168	U	
24	लातूर	ए	4,74,149	18,261	1,331	68,561	3,381	36,271	1,09,765	11,047	2,09,233	14,495	1,804	T	Latur
		ग्रा	3,59,858	17,553	1,065	55,763	2,977	31,475	98,159	7,597	1,36,186	7,724	1,359	R	
		ना	1,14,291	708	266	12,798	404	4,796	11,606	3,450	73,047	6,771	445	U	
25	बुलढाणा	ए	5,53,031	62,977	1,648	1,83,790	4,558	15,383	35,151	6,409	2,20,154	19,632	3,329	T	Buldana
		ग्रा	4,45,247	57,116	1,350	1,62,821	3,228	13,429	32,509	2,280	1,54,950	14,594	2,970	R	
		ना	1,07,784	5,861	298	20,969	1,330	1,954	2,642	4,129	65,204	5,038	359	U	
26	ओला	ए	3,91,135	35,354	1,585	1,63,086	1,341	8,638	13,633	976	1,48,681	16,588	1,253	T	Akola
		ग्रा	2,47,752	25,677	1,048	1,22,173	563	5,532	8,921	460	75,019	7,455	904	R	
		ना	1,43,383	9,677	537	40,913	778	3,106	4,712	516	73,662	9,133	349	U	
27	वाशिम	ए	2,57,892	20,755	974	1,05,508	1,609	7,718	13,045	971	95,446	10,734	1,132	T	Washim
		ग्रा	2,17,490	19,477	811	94,441	1,408	6,282	10,785	585	75,964	6,771	966	R	
		ना	40,402	1,278	163	11,067	201	1,436	2,260	386	19,482	3,963	166	U	

तक्ता क्रमांक /TABLE No. 4.5 (B) contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(1)
28	अमरावती	ए	6,37,446	57,599	3,652	2,88,637	2,440	15,188	22,036	1,661	2,16,389	27,449	2,395	T	Amravati
		ग्रा	4,24,563	50,433	2,533	2,34,096	1,025	9,902	12,770	924	1,01,695	9,572	1,613	R	
		ना	2,12,883	7,166	1,119	54,541	1,415	5,286	9,266	737	1,14,694	17,877	782	U	
29	यवतमाळ	ए	6,40,385	85,618	2,275	2,35,497	27,322	14,136	24,383	1,819	2,22,654	23,890	2,791	T	Yavatmal
		ग्रा	5,13,041	78,982	1,775	2,12,805	18,929	11,797	20,624	1,063	1,51,986	12,537	2,543	R	
		ना	1,27,344	6,636	500	22,692	8,393	2,339	3,759	756	70,668	11,353	248	U	
30	वर्धा	ए	3,02,680	22,857	1,852	1,16,935	1,047	6,553	10,572	848	1,30,188	10,945	883	T	Wardha
		ग्रा	2,10,284	20,165	1,316	99,420	769	5,019	7,724	693	68,771	5,745	662	R	
		ना	92,396	2,692	536	17,515	278	1,534	2,848	155	61,417	5,200	221	U	
31	नागपूर	ए	9,95,808	35,814	4,442	2,44,381	9,280	26,304	41,636	6,980	5,47,946	77,350	1,675	T	Nagpur
		ग्रा	3,24,568	20,773	1,099	1,57,285	1,333	7,315	12,477	1,022	1,11,906	10,876	482	R	
		ना	6,71,240	15,041	3,343	87,096	7,947	18,989	29,159	5,958	4,36,040	66,474	1,193	U	
32	भंडारा	ए	2,75,773	4,382	767	1,66,637	349	4,803	8,170	213	85,606	4,557	289	T	Bhandara
		ग्रा	2,23,299	4,048	688	1,53,155	263	3,108	5,185	160	53,302	3,155	235	R	
		ना	52,474	334	79	13,482	86	1,695	2,985	53	32,304	1,402	54	U	
33	गोदिंया	ए	2,89,431	2,806	541	2,11,431	325	3,546	4,753	166	62,562	3,116	185	T	Gondiya
		ग्रा	2,41,802	2,557	422	1,95,283	228	1,892	2,749	138	37,023	1,385	125	R	
		ना	47,629	249	119	16,148	97	1,654	2,004	28	25,539	1,731	60	U	
34	चंद्रपूर	ए	5,29,612	28,298	1,470	2,04,849	9,776	13,939	24,130	491	2,22,706	22,881	1,072	T	Chandrapur
		ग्रा	3,52,643	24,542	879	1,69,298	8,685	8,214	14,245	242	1,20,742	4,910	886	R	
		ना	1,76,969	3,756	591	35,551	1,091	5,725	9,885	249	1,01,964	17,971	186	U	
35	गडचिरोली	ए	2,45,745	21,578	1,101	1,18,100	12,146	5,852	9,274	170	73,738	2,851	935	T	Gadchiroli
		ग्रा	2,18,935	20,751	998	1,12,217	11,959	4,681	7,538	142	58,280	1,515	854	R	
		ना	26,810	827	103	5,883	187	1,171	1,736	28	15,458	1,336	81	U	
		ए	**2,38,30,580**	**12,68,722**	**1,02,711**	**51,69,837**	**2,14,142**	**8,06,109**	**23,78,639**	**4,44,294**	**1,09,35,263**	**24,30,754**	**80,109**	**T**	
	महाराष्ट्र राज्य	**ग्रा**	**1,30,16,652**	**11,52,589**	**45,553**	**42,26,591**	**1,11,734**	**5,69,878**	**17,42,032**	**1,20,372**	**43,49,225**	**6,54,593**	**44,085**	**R**	**Maharashtra State**
		ना	**1,08,13,928**	**1,16,133**	**57,158**	**9,43,246**	**1,02,408**	**2,36,231**	**6,36,607**	**3,23,922**	**65,86,038**	**17,76,161**	**36,024**	**U**	

आधार : एच मालिका, महाराष्ट्र - भारताची जनगणना, २०११

Source: H-Series, Maharashtra - Census of India, 2011

५. शिक्षण :

५.१ शिक्षण संस्थांमधील शिक्षणाच्या प्रकारानुसार विद्यार्थी, शिक्षक आणि प्रमुख परीक्षांचे निकाल इत्यादी बाबींची माहिती पुढील तक्त्यांत दिली आहे.

५.२ शैक्षणिक संस्थांचे शिक्षणाच्या प्रकारानुसार केलेले वर्गीकरण हे शिक्षणाच्या टप्प्यानुसार केलेल्या वर्गीकरणापेक्षा थोडे वेगळे आहे. बऱ्याचशा माध्यमिक शिक्षण संस्था प्राथमिक स्तरावरील शिक्षणही देतात. तरीही सर्व विद्यार्थ्यांची संख्या माध्यमिक शिक्षण संस्थांतच दर्शविण्यात येते. पूर्व प्राथमिक, प्राथमिक व माध्यमिक शाळांतील विद्यार्थ्यांची इयत्तानुसार केलेली वर्गवारी कदाचित खरे चित्र उभे करु शकेल. तीन ते पाच वर्षे ह्या वयोगटातील मुले पूर्व-प्राथमिक संस्थांत शिकतात. ह्या संस्था किंडरगार्टन किंवा माँटेसरी म्हणून ओळखल्या जातात. प्राथमिक संस्थांत पूर्व-प्राथमिक व इयत्ता पहिली ते चौथी किंवा इयत्ता पहिली ते सातवी किंवा आठवी किंवा त्यापेक्षा कमी इयत्तांचा शिक्षण विभागाने मंजूर केलेला अभ्यासक्रम शिकविला जातो. माध्यमिक संस्थांत इयत्ता आठवी ते दहावीतील किंवा केवळ अकरावी/बारावीतील वा अकरावी/बारावीसह खालच्या इयत्तांतील विद्यार्थ्यांना शिक्षण देण्यात येते. उच्च शिक्षण म्हणजे माध्यमिक शालान्त प्रमाणपत्र परीक्षा पास झाल्यानंतरचा पदवी किंवा पदविका अभ्यासक्रम होय. ह्या विभागात परीक्षांच्या निकालाविषयी आकडेवारीही देण्यात येते.

5. EDUCATION

5.1 Data on educational institutions according to type of education, students, teachers and results of major examinations are presented in the following tables.

5.2 The classification of institutions according to type is slightly different from stages of education. There are many secondary schools which also impart education in 'primary' courses. Nevertheless, the entire enrolment of students is included under secondary education. The break-up of the total enrolment of students in pre-primary, primary and secondary schools according to standards may perhaps give the realistic picture. Children between ages three and five attend pre-primary institutions. These are generally known as kindergarten, montessory etc. Primary institutions provide education for pre-primary and standard I-IV or standard I-VII/VIII or less and teach the curriculum approved by the Education Department whereas secondary institutions coach students for standard VIII to X or XI/XII with or without lower standard. Higher education is education after passing secondary school certificate examination which leads to a degree /diploma examination. The statistics about examination results is also presented in this section.

5. शिक्षण / EDUCATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No.5.1

शिक्षणाच्या प्रकारानुसार मान्यताप्राप्त संस्था

Number of Recognised Institution by Type of Education

(2015-16)

अ.क्र.		संस्थाची संख्या	
Sr. No.	संस्थेचे प्रकार	Number of Institution	Type of Institution
(1)	(2)	(3)	(2)
1	विद्यापिठे	18@	Universities
2	दर दहा लाख लोकसंख्येमागे कला, वाणिज्य आणि विज्ञान महाविद्यालये	N.A.	Arts, Commerce and Science Colleges per Ten lakh population
3	शिक्षकांच्या प्रशिक्षण शाळा (डी. एड.)	1,020	Teacher Training Colleges (D.Ed.)
4	शारिरीक शिक्षणाची महाविद्यालय	86	Colleges for Physical Education.
5	शिक्षकांची प्रशिक्षण महाविद्यालये (बी. एड.)	569	Teachers Training Colleges (B.Ed.)
6	दर एक लाख लोकसंख्येमागे उच्चतर माध्यमिक शाळा	8	Higher Secondary Schools per lakh Population
7	दर एक लाख लोकसंख्येमागे उच्च / मुलोद्योग शाळा	N.A.	High / Post Basic Schools per lakh Population
8	दर हजार लोकसंख्येमागे प्राथमिक / पूर्व-प्राथमिक / मुलोद्योग शाळा	1	Primary / Pre-Primary / Jr. Basic Schools per thousand of population.
9	अपंगाकरिता शाळा	N.A.	Schools for Handicapped
10	दर एक लाख लोकसंख्येमागे माध्यमिक शाळा / वरिष्ठ मुलोद्योग शाळा	20	Middle Schools / Senior Basic Schools per lakh Population

@ यात चार कृषि विद्यापिठे समाविष्ट आहेत / Including 4 Agriculture Universities N.A. उपलब्ध नाही / Not Available

आधार : १) प्राथमिक शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

२) शिक्षण संचालनालय (उच्च शिक्षण), महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source : 1) Directorate of Primary Education, Govt. of Maharashtra, Pune

2) Directorate of Education (Higher education), Govt. of Maharashtra, Pune

5. शिक्षण / EDUCATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No.5.2

फक्त मुलींसाठी असलेल्या शैक्षणिक संस्थांची शिक्षणाच्या प्रकारानुसार संख्या

Number of Educational Institutions Exclusively for girls by Type in of Education (2015-16)

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हे	कला / विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालये Arts / Science and Commerce Colleges	शिक्षकांची प्रशिक्षण महाविद्यालये Teachers Training Colleges		उच्च माध्यमिक शाळा Higher Secondary Schools	माध्यमिक शाळा Secondary School	वरिष्ठ प्राथमिक शाळा Upper Primary Schools	कनिष्ठ प्राथमिक शाळा Lower Primary Schools	Districts
			बी.एड. B.Ed.	डी.एड. D.Ed.					
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
1	मुंबई	15	N.A	3	24	84	81	5	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	9	N.A	3	0	1	1	58	Mumbai Suburban
3	ठाणे	13	N.A	2	12	21	41	37	Thane
4	पालघर	1	N.A	0	3	12	13	9	Palghar
5	रायगड	6	N.A	1	2	6	17	21	Raigad
6	रत्नागिरी	3	N.A	0	1	3	6	10	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	5	N.A	0	0	0	1	2	Sindhudurg
8	नाशिक	12	N.A	2	12	33	93	86	Nashik
9	धुळे	6	N.A	2	14	28	35	47	Dhule
10	नंदुरबार	9	N.A	0	8	20	20	23	Nandurbar
11	जळगाव	10	N.A	1	12	33	73	106	Jalgaon
12	अहमदनगर	10	N.A	8	12	25	31	29	Ahmednagar
13	पुणे	20	N.A	8	25	52	122	109	Pune
14	सातारा	7	N.A	5	8	21	29	27	Satara
15	सांगली	13	N.A	3	19	47	81	72	Sangli
16	सोलापूर	14	N.A	5	8	20	42	49	Solapur
17	कोल्हापूर	15	N.A	3	12	34	81	99	Kolhapur
18	औरंगाबाद	16	N.A	3	10	21	27	20	Aurangabad
19	जालना	3	N.A	1	2	14	20	10	Jalna
20	परभणी	4	N.A	0	3	12	22	13	Parbhani
21	हिंगोली	1	N.A	1	1	7	14	19	Hingoli
22	बीड	9	N.A	2	8	21	42	44	Beed
23	नांदेड	3	N.A	0	9	31	42	32	Nanded
24	उस्मानाबाद	1	N.A	1	1	15	29	25	Osmanabad
25	लातूर	4	N.A	4	4	22	34	26	Latur
26	बुलढाणा	3	N.A	2	4	14	26	41	Buldhana
27	अकोला	1	N.A	2	8	17	23	24	Akola
28	वाशिम	2	N.A	0	4	10	10	9	Washim
29	अमरावती	9	N.A	2	9	41	49	62	Amravati
30	यवतमाळ	4	N.A	1	12	27	30	25	Yavatmal
31	वर्धा	2	N.A	1	3	7	6	8	Wardha
32	नागपूर	24	N.A	5	21	40	42	20	Nagpur
33	भंडारा	4	N.A	1	3	10	11	5	Bhandara
34	गोदिंया	2	N.A	0	4	9	17	12	Gondiya
35	चंद्रपूर	12	N.A	2	8	17	18	13	Chandrapur
36	गडचिरोली	15	N.A	0	4	10	13	17	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**287**	**N.A**	**74**	**290**	**785**	**1,242**	**1,214**	**Maharashtra State**

N.A. उपलब्ध नाही / Not Available

आधार : १) प्राथमिक शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

२) शिक्षण संचालनालय (उच्च शिक्षण), महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source : 1) Directorate of Primary Education, Govt. of Maharashtra, Pune

2) Directorate of Education (Higher education), Govt. of Maharashtra, Pune

5. शिक्षण / EDUCATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No.5.3

वर्गीकरणानुसार शाळांची संख्या / Number of Schools according to Classification

(2015-16)

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हे	उच्च माध्यमिक शाळा Higher Secondary Schools				माध्यमिक / वरिष्ठ मुलोद्योग शाळा Middle / Senior Basic Schools				पूर्व-प्राथमिक / प्राथमिक / कनिष्ठ मुलोद्योग शाळा Pre-primary / Primary / Basic Junior Schools				Districts
		शासकीय Govt.	स्थानिक संस्था Local Bodies	अनुदानित / विनाअनुदानित Aided / Unaided	एकूण Total	शासकीय Govt.	स्थानिक संस्था Local Bodies	अनुदानित / विनाअनुदानित Aided / Unaided	एकूण Total	शासकीय Govt.	स्थानिक संस्था Local Bodies	अनुदानित / विनाअनुदानित Aided / Unaided	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
1	मुंबई	0		0	0	16		1,459	1,475	14		180	194#	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	3		153	156	161			161	1,089		1,145	2,234#	Mumbai Suburban
3	ठाणे	2		88	90	67		1,226	1,293	1,862		1,429	3,291#	Thane
4	पालघर	0		36	36	65		452	517	2,272		455	2,727#	Palghar
5	रायगड	1		20	21	21		557	578	2,926		616	3,542#	Raigad
6	रत्नागिरी	1		19	20	4		405	409	2,757		153	2,910#	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	1		15	16	1		224	225	1,462		81	1,543#	Sindhudurg
8	नाशिक	0		79	79	101		984	1,085	3,670		760	4,430#	Nashik
9	धुळे	0		13	13	21		452	473	1,168		404	1,572#	Dhule
10	नंदुरबार	0		13	13	67		326	393	1,498		283	1,781#	Nandurbar
11	जळगाव	0		39	39	38		758	796	1,947		576	2,523#	Jalgaon
12	अहमदनगर	0		78	78	30		978	1,008	3,686		577	4,263#	Ahmednagar
13	पुणे	0		118	118	91		1,491	1,582	4,260		1,407	5,667#	Pune
14	सातारा	1		36	37	7		717	724	2,776		402	3,178#	Satara
15	सांगली	0		50	50	8		643	651	1,790		427	2,217#	Sangli
16	सोलापूर	0		59	59	15		943	958	2,974		774	3,748#	Solapur

तक्ता क्र. / Table No. 5.3 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
17	कोल्हापूर	3		49	52	11		899	910		2,134	577	2,711#	Kolhapur
18	औरंगाबाद	1		106	107	75		752	827		2,150	1,025	3,175#	Aurangabad
19	जालना	0		64	64	40		335	375		1,538	376	1,914#	Jalna
20	परभणी	0		124	124	57		367	424		1,115	419	1,534#	Parbhani
21	हिंगोेली	0		46	46	36		175	211		852	192	1,044#	Hingoli
22	बीड	0		70	70	72		586	658		2,556	521	3,077#	Beed
23	नांदेड	1		77	78	98		583	681		2,282	755	3,037#	Nanded
24	उस्मानाबाद	0		48	48	58		371	429		1,072	268	1,340#	Osmanabad
25	लातूर	0		64	64	55		605	660		1,309	649	1,958#	Latur
26	बुलढाणा	1		71	72	53		459	512		1,520	334	1,854#	Buldhana
27	अकोला	1		52	53	21		430	451		996	335	1,331#	Akola
28	वाशिम	0		26	26	15		285	300		819	225	1,044#	Washim
29	अमरावती	1		46	47	66		619	685		1,747	439	2,186#	Amravati
30	यवतमाळ	1		85	86	75		562	637		2,244	442	2,686#	Yavatmal
31	वर्धा	0		44	44	17		275	292		982	222	1,204#	Wardha
32	नागपूर	2		76	78	68		942	1010		1,797	1,228	3,025#	Nagpur
33	भंडारा	1		33	34	42		260	302		790	228	1,018#	Bhandara
34	गोदिंया	2		60	62	42		278	320		1,083	249	1,332#	Gondiya
35	चंद्रपूर	3		77	80	44		457	501		1,650	375	2,025#	Chandrapur
36	गडचिरोली	1		36	37	63		276	339		1,598	185	1,783#	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**27**		**2,070**	**2,097**	**1,721**		**21,131**	**22,852**		**66,385**	**18,713**	**85,098#**	**Maharashtra State**

टिप : स्तंभ ६, १० व १४ मध्ये Unrecognised शाळांचा समावेश आहे. Note : Col.6,10,14 includes Unrecognised schools

आधार : युडायस २०१५-१६, महाराष्ट्र प्राथमिक शिक्षण परिषद, मुंबई

Source : UDISE 2015-16, Maharashtra Primary Education Parishad, Mumbai

5. शिक्षण / EDUCATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No.5.4

शाळेतील शिक्षकांची विभागवार संख्या / Number of School Teachers classified by Department

(2015-16)

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हे	उच्च / उच्च माध्यमिक / बहुउद्येशीय प्राथमिक विभाग High/Higher Secondary schools Junior Basic Departments			माध्यमिक / वरिष्ठ प्राथमिक विभाग Middle / Senior Basic Departments			प्राथमिक / पूर्व-प्राथमिक कनिष्ठ मुलोद्योग विभाग Primary / Pre-Primary Junior Basic Departments			अध्यापक महाविद्यालये Teachers Training Colleges (B.Ed.)			एकूण Grand Total			Districts
		पुरुष Men	स्त्री Women	एकूण Total	पुरुष Men	स्त्री Women	एकूण Total	पुरुष Men	स्त्री Women	एकूण Total	पुरुष Men	स्त्री Women	एकूण Total	पुरुष Men	स्त्री Women	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
1	मुंबई			3			1,224			22,082	N.A	N.A	N.A	6,305	17,004	23,309	Mumbai
2	मुंबई उपनगर			6,876			13,013			16,953	N.A.	N.A	N.A	11,544	25,298	36,842	Mumbai Suburban
3	ठाणे			3,585			10,028			28,288	N.A.	N.A	N.A	14,005	27,896	41,901	Thane
4	पालघर			1,190			3,817			13,812	N.A.	N.A	N.A	8,204	10,615	18,819	Palghar
5	रायगड			1,498			4,143			14,203	N.A.	N.A	N.A	9,535	10,309	19,844	Raigad
6	रत्नागिरी			807			2,423			10,495	N.A.	N.A	N.A	8,580	5,145	13,725	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग			523			1,371			5,439	N.A.	N.A	N.A	4,132	3,201	7,333	Sindhudurg
8	नाशिक			2,453			7,366			26,224	N.A.	N.A	N.A	21,843	14,200	36,043	Nashik
9	धुळे			1,013			3,629			8,697	N.A.	N.A	N.A	9,358	3,981	13,339	Dhule
10	नंदुरबार			718			2,195			8,083	N.A.	N.A	N.A	8,047	2,949	10,996	Nandurbar
11	जळगाव			1,586			5,525			17,505	N.A.	N.A	N.A	16,735	7,881	24,616	Jalgaon
12	अहमदनगर			2,898			6,259			21,683	N.A.	N.A	N.A	20,075	10,765	30,840	Ahmednagar
13	पुणे			5,173			13,992			40,781	N.A.	N.A	N.A	25,699	34,247	59,946	Pune
14	सातारा			1,714			4,607			14,623	N.A.	N.A	N.A	11,977	8,967	20,944	Satara
15	सांगली			1,736			3,720			12,728	N.A.	N.A	N.A	10,899	7,285	18,184	Sangli
16	सोलापूर			2,516			6,722			21,181	N.A.	N.A	N.A	20,208	10,211	30,419	Solapur

NA

तक्ता क्र. / Table No. 5.4 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
17	कोल्हापूर			2,071			5,833			17,016	N.A	N.A	N.A	16,080	8840	24920	Kolhapur
18	औरंगाबाद			2,033			5,935			20,677	N.A	N.A	N.A	17,070	11,575	28,645	Aurangabad
19	जालना			853			2,381			9,762	N.A	N.A	N.A	9,878	3,118	12,996	Jalna
20	परभणी			1,146			2,388			9,798	N.A	N.A	N.A	9,690	3,642	13,332	Parbhani
21	हिंगोली			613			1,534			6,089	N.A	N.A	N.A	6,428	1,808	8,236	Hingoli
22	बीड			1,783			4,454			16,107	N.A	N.A	N.A	16,698	5,646	22,344	Beed
23	नांदेड			1,829			4,681			16,830	N.A	N.A	N.A	17,212	6,128	23,340	Nanded
24	उस्मानाबाद			904			2,391			8,251	N.A	N.A	N.A	8,506	3,040	11,546	Osmanabad
25	लातूर			1,781			3,998			13,965	N.A	N.A	N.A	14,448	5,296	19,744	Latur
26	बुलढाणा		**NA**	1,282		**NA**	2,957		**NA**	12,550	N.A	N.A	N.A	12,733	4,056	16,789	Buldhana
27	अकोला			1,118			2,942			8,787	N.A	N.A	N.A	7,801	5,046	12,847	Akola
28	वाशिम			599			1,805			5,964	N.A	N.A	N.A	6,247	2,121	8,368	Washim
29	अमरावती			1,744			4,269			13,493	N.A	N.A	N.A	11,205	8,301	19,506	Amravati
30	यवतमाळ			1,420			3,637			13,617	N.A	N.A	N.A	12,581	6,093	18,674	Yavatmal
31	वर्धा			854			1,932			6,371	N.A	N.A	N.A	5,077	4,080	9,157	Wardha
32	नागपूर			3,244			7,744			22,526	N.A	N.A	N.A	12,893	20,621	33,514	Nagpur
33	भंडारा			828			1,823			5,888	N.A	N.A	N.A	5,339	3,200	8,539	Bhandara
34	गोदिंया			1,122			2,143			6,930	N.A	N.A	N.A	7,318	2,877	10,195	Gondiya
35	चंद्रपूर			1,518			3,510			11,183	N.A	N.A	N.A	10,185	6,026	16,211	Chandrapur
36	गडचिरोली			703			1,902			6,762	N.A	N.A	N.A	7,027	2,340	9,367	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**NA**	**NA**	**61,734**	**NA**	**NA**	**1,58,293**	**NA**	**NA**	**5,15,343**	**N.A**	**N.A**	**N.A**	**4,21,562**	**3,13,808**	**7,35,370**	**Maharashtra State**

N.A. उपलब्ध नाही / Not Available

आधार : १) प्राथमिक शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे २) शिक्षण संचालनालय (उच्च शिक्षण), महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source : 1) Directorate of Primary Education, Govt. of Maharashtra, Pune 2) Directorate of Education (Higher education), Govt. of Maharashtra, Pune

5. शिक्षण / EDUCATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No.5.5

शाळेतील विद्यार्थ्यांची विभागवार संख्या / Number of Students by Department

(2015-16)

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हे	प्राथमिक / पूर्व प्राथमिक / मुलोद्योग विभाग Primary / Pre-Primary / Basic Departments			माध्यमिक / वरिष्ठ मुलोद्योग विभाग Middle / Senior Basic Departments			माध्यमिक / उच्च-माध्यमिक / बहुउद्देशिय उच्च मुलोद्योग विभाग High / Higher Secondary /Multi Purpose / Post Basic Deptt.			पदवी Graduation			पदव्युत्तर Post-Graduation			Districts
		मुले Boys	मुली Girls	एकूण Total	मुले Boys	मुली Girls	एकूण Total	मुले Boys	मुली Girls	एकूण Total	मुले Boys	मुली Girls	एकूण Total	मुले Boys	मुली Girls	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
1	मुंबई	346540	299178	645718	169981	146946	316927	160281	147503	307784	44409	47945	92354	4394	5871	10265	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	435184	402279	837463	13579	12971	26550	0	0	0	77242	81692	158934	3031	5139	8170	Mumbai Suburban
3	ठाणे	621348	553752	1175100	131194	114721	245915	86187	80724	166911	56933	61283	118216	1975	3906	5881	Thane
4	पालघर	296040	265536	561576	55994	46854	102848	35822	30940	66762	17747	16737	34484	417	607	1024	Palghar
5	रायगड	195862	177200	373062	46803	40017	86820	31983	30618	62601	18226	19434	37660	585	1093	1678	Raigad
6	रत्नागिरी	97120	92691	189811	30005	27288	57293	21529	19891	41420	8621	8930	17551	77	108	185	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	45355	41500	86855	14038	12918	26956	11789	11188	22977	5671	6145	11816	101	190	291	Sindhudurg
8	नाशिक	503379	445925	949304	109429	90512	199941	71317	60636	131953	43998	39604	83602	4489	5331	9820	Nashik
9	धुळे	178007	153134	331141	38453	29703	68156	27108	20384	47492	12415	11527	23942	1380	1830	3210	Dhule
10	नंदुरबार	138879	126682	265561	26781	22120	48901	17584	14184	31768	9278	7152	16430	889	720	1609	Nandurbar
11	जळगाव	351846	289035	640881	81459	61083	142542	52038	40147	92185	23653	22895	46548	4957	5665	10622	Jalgaon
12	अहमदनगर	357982	297125	655107	89780	67172	156952	69592	52217	121809	37726	30273	67999	5224	4817	10041	Ahmednagar
13	पुणे	727302	623468	1350770	162943	134682	297625	118031	102772	220803	86565	80882	167447	11857	13356	25213	Pune
14	सातारा	190256	167968	358224	52773	42332	95105	42378	34495	76873	21914	24670	46584	594	802	1396	Satara
15	सांगली	193097	166439	359536	52372	41339	93711	39896	31740	71636	18722	20725	39447	1158	1891	3049	Sangli
16	सोलापूर	335759	295054	630813	82814	65000	147814	55104	40642	95746	24941	20085	45026	2032	1789	3821	Solapur

तक्ता क्र. / Table No. 5.5 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
17	कोल्हापूर	262910	218952	481862	70565	54431	124996	57253	45699	102952	34906	33439	68345	2973	3665	6638	Kolhapur
18	औरंगाबाद	360774	308913	669687	78558	60122	138680	67192	44201	111393	46214	25699	71913	7587	4982	12569	Aurangabad
19	जालना	168873	151624	320497	36452	28199	64651	29525	18607	48132	22597	9744	32341	2449	1142	3591	Jalna
20	परभणी	164973	146748	311721	35653	27625	63278	25160	17810	42970	8505	6196	14701	1115	837	1952	Parbhani
21	हिंगोली	97646	90014	187660	20554	17005	37559	14763	10585	25348	4621	2601	7222	223	174	397	Hingoli
22	बीड	239594	200075	439669	53564	40923	94487	44548	28881	73429	32718	17800	50518	4413	2293	6706	Beed
23	नांदेड	268536	250442	518978	56378	48892	105270	37421	29062	66483	19348	12760	32108	3566	2390	5956	Nanded
24	उस्मानाबाद	118101	104206	222307	28649	24012	52661	19611	15081	34692	19649	10772	30421	1662	1013	2675	Osmanabad
25	लातूर	221492	186572	408064	53514	40385	93899	38261	29505	67766	14059	10512	24571	2479	2067	4546	Latur
26	बुलढाणा	206335	175765	382100	50510	40988	91498	34484	28072	62556	11245	10447	21692	582	801	1383	Buldhana
27	अकोला	128012	116753	244765	34170	30853	65023	26016	23529	49545	11244	12954	24198	933	1289	2222	Akola
28	वाशिम	94840	83848	178688	25730	20652	46382	18651	14353	33004	6643	4989	11632	545	374	919	Washim
29	अमरावती	192464	178086	370550	51100	45417	96517	34242	35866	70108	18543	22506	41049	2361	4055	6416	Amravati
30	यवतमाळ	202462	185732	388194	49521	42200	91721	33808	29957	63765	12639	12536	25175	824	812	1636	Yavatmal
31	वर्धा	80692	73637	154329	22653	20163	42816	16519	17674	34193	8637	11851	20488	913	1666	2579	Wardha
32	नागपूर	324409	295596	620005	82621	73605	156226	66226	67971	134197	29019	41265	70284	3633	5423	9056	Nagpur
33	भंडारा	76572	71794	148366	22005	20886	42891	17490	18772	36262	8580	12004	20584	650	1023	1673	Bhandara
34	गोंदिया	86494	82424	168918	24798	23343	48141	21064	21996	43060	6435	9320	15755	211	372	583	Gondiya
35	चंद्रपूर	142081	131741	273822	39717	34679	74396	28942	28166	57108	16764	21700	38464	2168	4260	6428	Chandrapur
36	गडचिरोली	73453	69456	142909	18796	16898	35694	13969	13224	27193	9546	9060	18606	982	1082	2064	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**8524669**	**7519344**	**16044013**	**2013906**	**1666936**	**3680842**	**1485784**	**1257092**	**2742876**	**849973**	**798134**	**1648107**	**83429**	**92835**	**176264**	**Maharashtra State**

आधार : १) प्राथमिक शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे २) शिक्षण संचालनालय (उच्च शिक्षण), महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source : 1) Directorate of Primary Education, Govt. of Maharashtra, Pune 2) Directorate of Education (Higher education), Govt. of Maharashtra, Pune

5. शिक्षण / EDUCATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No.5.6

अनुसूचित जातीच्या व नवबौध्द विद्यार्थ्यांची विभागवार संख्या / Number of Schedule Castes and Nav Buddhist Students by Department (2015-16)

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हे	प्राथमिक / पूर्व प्राथमिक / मुलोद्योग विभाग Primary / Pre-Primary / Basic Departments			माध्यमिक / वरिष्ठ मुलोद्योग विभाग Middle / Senior Basic Departments			माध्यमिक / उच्च-माध्यमिक / बहुउद्देशिय उच्च मुलोद्योग विभाग High / Higher Secondary / Multi-Purpose / Post Basic Deptt.			पदवी Graduation			पदव्युत्तर Post-Graduation			Districts
		मुले Boys	मुली Girls	एकूण Total	मुले Boys	मुली Girls	एकूण Total	मुले Boys	मुली Girls	एकूण Total	मुले Boys	मुली Girls	एकूण Total	मुले Boys	मुली Girls	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
1	मुंबई	51291	50687	101978	3523	3098	6621	0	0	0	4464	4543	9007	534	535	1069	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	30541	28521	59062	28702	22550	51252	17282	17239	34521	4016	5192	9208	211	309	520	Mumbai Suburban
3	ठाणे	77737	73244	150981	22016	18454	40470	10769	10691	21460	5900	6198	12098	211	389	600	Thane
4	पालघर	10526	9923	20449	2867	2505	5372	1736	1654	3390	791	918	1709	23	29	52	Palghar
5	रायगड	19419	17733	37152	6282	4829	11111	3179	3275	6454	1405	1740	3145	48	99	147	Raigad
6	रत्नागिरी	13478	12924	26402	6677	4937	11614	3094	3003	6097	773	892	1665	12	12	24	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	3841	3429	7270	1277	1103	2380	890	857	1747	430	453	883	10	8	18	Sindhudurg
8	नाशिक	50827	46075	96902	12866	10647	23513	8354	7510	15864	4673	4164	8837	462	554	1016	Nashik
9	धुळे	10963	9616	20579	2899	2385	5284	2154	1607	3761	1038	831	1869	140	141	281	Dhule
10	नंदुरबार	3888	3458	7346	1117	898	2015	820	692	1512	595	430	1025	43	39	82	Nandurbar
11	जळगाव	37767	34320	72087	10590	8265	18855	5360	4211	9571	2637	2122	4759	554	515	1069	Jalgaon
12	अहमदनगर	48021	43434	91455	12481	9836	22317	8039	6222	14261	4419	2930	7349	591	451	1042	Ahmednagar
13	पुणे	127689	115320	243009	30250	24894	55144	17184	15980	33164	11166	10038	21204	1299	1265	2564	Pune
14	सातारा	26402	24027	50429	7591	6059	13650	5261	4608	9869	2410	2387	4797	110	108	218	Satara
15	सांगली	27558	25027	52585	7552	6279	13831	5188	4385	9573	2354	2567	4921	180	222	402	Sangli
16	सोलापूर	53575	49761	103336	13469	10741	24210	8215	5917	14132	3569	2581	6150	315	279	594	Solapur

तक्ता क्र. / Table No. 5.6 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
17	कोल्हापूर	36036	32549	68585	9199	7828	17027	6806	5882	12688	4241	3606	7847	549	561	1110	Kolhapur
18	औरंगाबाद	74495	66070	140565	19899	14283	34182	12154	8494	20648	8292	4518	12810	1651	1137	2788	Aurangabad
19	जालना	36024	33582	69606	9935	6586	16521	6345	3942	10287	3324	1367	4691	407	190	597	Jalna
20	परभणी	39309	36386	75695	12336	8316	20652	5580	4094	9674	1643	1185	2828	205	140	345	Parbhani
21	हिंगोली	31555	29978	61533	10266	7928	18194	5305	3859	9164	1151	653	1804	44	36	80	Hingoli
22	बीड	36048	32582	68630	8387	6356	14743	6593	4225	10818	4106	2224	6330	814	433	1247	Beed
23	नांदेड	75740	72084	147824	20580	16793	37373	9486	7993	17479	4290	2807	7097	974	575	1549	Nanded
24	उस्मानाबाद	19167	17805	36972	4992	4135	9127	3242	2520	5762	3477	1819	5296	425	234	659	Osmanabad
25	लातूर	44985	40682	85667	10843	8633	19476	6715	5110	11825	2850	1613	4463	536	377	913	Latur
26	बुलढाणा	66667	60354	127021	23775	17598	41373	11052	9170	20222	2064	1521	3585	101	106	207	Buldhana
27	अकोला	50040	46975	97015	20728	15659	36387	9686	8278	17964	2585	2745	5330	215	195	410	Akola
28	वाशिम	29407	26707	56114	10820	8094	18914	5852	4480	10332	1316	1013	2329	94	52	146	Washim
29	अमरावती	51077	46908	97985	20544	14939	35483	9370	9456	18826	3797	4554	8351	408	588	996	Amravati
30	यवतमाळ	33772	30831	64603	10594	7982	18576	6006	5073	11079	1933	1816	3749	104	148	252	Yavatmal
31	वर्धा	17000	15437	32437	5695	4649	10344	3905	3835	7740	1691	1882	3573	202	328	530	Wardha
32	नागपूर	66392	61594	127986	18010	15512	33522	14678	14623	29301	5708	8449	14157	638	1017	1655	Nagpur
33	भंडारा	11929	11397	23326	3807	3507	7314	3275	3301	6576	1857	2220	4077	187	260	447	Bhandara
34	गोदिंया	11153	10673	21826	3512	2972	6484	3240	3034	6274	1020	1441	2461	34	70	104	Gondiya
35	चंद्रपूर	29484	27619	57103	8732	7205	15937	6120	5776	11896	3423	4619	8042	517	1063	1580	Chandrapur
36	गडचिरोली	7951	7476	15427	2369	2095	4464	1984	1858	3842	1750	1553	3303	232	281	513	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**1361754**	**1255188**	**2616942**	**405182**	**318550**	**723732**	**234919**	**202854**	**437773**	**111158**	**99591**	**210749**	**13080**	**12746**	**25826**	**Maharashtra State**

आधार : १) प्राथमिक शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे २) शिक्षण संचालनालय (उच्च शिक्षण), महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source : 1) Directorate of Primary Education, Govt. of Maharashtra, Pune 2) Directorate of Education (Higher education), Govt. of Maharashtra, Pune

5. शिक्षण / EDUCATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No.5.7

अनुसूचित जमातीतील विद्यार्थ्यांची विभागवार संख्या

Number of Schedule Tribes Students by Department

(2015-16)

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हे	प्राथमिक / पूर्व प्राथमिक / मुलोद्योग विभाग Primary / Pre-Primary / Basic Departments			माध्यमिक / वरिष्ठ मुलोद्योग विभाग Middle / Senior Basic Departments			माध्यमिक / उच्च-माध्यमिक / बहु-उद्देशिय उच्च मुलोद्योग विभाग High / Higher Secondary / Multi-Purpose / Post Basic Deptt.			पदवी Graduation			पदव्युत्तर Post-Graduation			Districts
		मुले	मुली	एकूण	मुले	मुली	एकूण	मुले	मुली	एकूण	मुले	मुली	एकूण	मुले	मुली	एकूण	
		Boys	Girls	Total	Boys	Girls	Total	Boys	Girls	Total	Boys	Girls	Total	Boys	Girls	Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
1	मुंबई	4299	4034	8333	172	264	436	0	0	0	445	295	740	111	49	160	Mumbai
2	मुंबईउपनगर	1945	1706	3651	1245	1611	2856	1362	1642	3004	323	396	719	15	22	37	Mumbai Suburban
3	ठाणे	40454	37518	77972	7185	8432	15617	3816	3169	6985	2234	1626	3860	143	91	234	Thane
4	पालघर	122511	115108	237619	19348	22218	41566	10447	8315	18762	3778	1946	5724	68	40	108	Palghar
5	रायगड	30697	28414	59111	4823	4750	9573	1826	1255	3081	802	422	1224	24	11	35	Raigad
6	रत्नागिरी	1819	1842	3661	284	262	546	128	104	232	155	75	230	0	0	0	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	458	423	881	108	152	260	83	75	158	49	51	100	0	4	4	Sindhudurg
8	नाशिक	154621	145000	299621	27191	31914	59105	15370	11320	26690	8565	4582	13147	1222	482	1704	Nashik
9	धुळे	72977	64879	137856	11196	11332	22528	5512	3619	9131	2138	1033	3171	324	186	510	Dhule
10	नंदुरबार	102827	96064	198891	17249	21061	38310	10308	8281	18589	5134	2795	7929	542	190	732	Nandurbar
11	जळगाव	76714	64730	141444	12128	11493	23621	5340	2934	8274	1476	705	2181	442	226	668	Jalgaon
12	अहमदनगर	39071	36000	75071	7163	7691	14854	4410	3339	7749	2618	1692	4310	357	270	627	Ahmednagar
13	पुणे	32068	28458	60526	6412	7684	14096	4065	3341	7406	3132	2228	5360	609	371	980	Pune
14	सातारा	3310	2714	6024	568	503	1071	284	218	502	80	63	143	2	4	6	Satara
15	सांगली	1284	1044	2328	237	263	500	88	119	207	53	66	119	36	41	77	Sangli
16	सोलापूर	7434	6041	13475	1347	1303	2650	475	282	757	154	79	233	12	5	17	Solapur

तक्ता क्र. / Table No. 5.7 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
17	कोल्हापूर	1603	1358	2961	267	279	546	208	233	441	60	63	123	50	9	59	Kolhapur
18	औरंगाबाद	19535	17271	36806	3326	3315	6641	2528	1357	3885	1812	639	2451	471	144	615	Aurangabad
19	जालना	4748	4262	9010	907	847	1754	794	425	1219	541	217	758	58	27	85	Jalna
20	परभणी	5247	4881	10128	1166	1090	2256	878	569	1447	324	134	458	53	23	76	Parbhani
21	हिंगोेली	10557	9885	20442	1940	2035	3975	1298	709	2007	440	211	651	24	8	32	Hingoli
22	बीड	5445	4507	9952	1001	1020	2021	729	355	1084	378	173	551	66	30	96	Beed
23	नांदेड	24204	22928	47132	5048	6430	11478	3234	2395	5629	1302	737	2039	245	121	366	Nanded
24	उस्मानाबाद	3911	3192	7103	717	680	1397	411	284	695	268	125	393	39	15	54	Osmanabad
25	लातूर	7105	5745	12850	1623	1485	3108	1022	703	1725	254	173	427	46	16	62	Latur
26	बुलढाणा	12068	10910	22978	1972	2059	4031	1259	838	2097	330	160	490	18	12	30	Buldhana
27	अकोला	7749	6925	14674	1840	1868	3708	991	729	1720	447	355	802	40	33	73	Akola
28	वाशिम	7646	6873	14519	1749	1728	3477	861	693	1554	373	205	578	62	20	82	Washim
29	अमरावती	36228	34451	70679	8245	10479	18724	4413	4009	8422	1948	1234	3182	275	174	449	Amravati
30	यवतमाळ	39885	37229	77114	9288	11554	20842	5672	5122	10794	1634	1418	3052	104	77	181	Yavatmal
31	वर्धा	10797	9957	20754	2808	3661	6469	1694	1903	3597	817	889	1706	41	82	123	Wardha
32	नागपूर	31794	28596	60390	7146	9368	16514	4240	4836	9076	1839	2074	3913	304	240	544	Nagpur
33	भंडारा	5934	5360	11294	1602	2230	3832	1091	1085	2176	517	491	1008	31	43	74	Bhandara
34	गोदिंया	15046	14585	29631	4311	6579	10890	3297	3839	7136	666	842	1508	12	13	25	Gondiya
35	चंद्रपूर	27688	26046	53734	7222	9634	16856	4857	4802	9659	2366	2913	5279	212	354	566	Chandrapur
36	गडचिरोली	31607	30141	61748	7277	9278	16555	4616	4222	8838	3046	2508	5554	264	221	485	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**1001286**	**919077**	**1920363**	**186111**	**216552**	**402663**	**107607**	**87121**	**194728**	**50498**	**33615**	**84113**	**6322**	**3654**	**9976**	**Maharashtra State**

आधार : १) प्राथमिक शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे २) शिक्षण संचालनालय (उच्च शिक्षण), महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source : 1) Directorate of Primary Education, Govt. of Maharashtra, Pune 2) Directorate of Education (Higher education), Govt. of Maharashtra, Pune

5. शिक्षण /
तक्ता क्रमांक /
शिक्षणाच्या प्रकारानुसार संस्था व विद्यार्थी /
(2015-

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हे	पूर्व प्राथमिक शाळा Pre-Primary School		प्राथमिक शाळा Primary School		माध्यमिक शाळा Secondary School		उच्च माध्यमिक वर्ग असलेल्या माध्यमिक शाळा Secondary Schools having Higher Secondary School	
		संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	मुंबई	N.A.	N.A.	2,328	8,37,463	161	26,550	0	0
2	मुंबईउपागर	N.A.	N.A.	194	6,45,718	1,475	3,16,927	53	16,588
3	ठाणे	N.A.	N.A.	3,395	11,75,100	1,312	2,45,915	133	70,727
4	पालघर	N.A.	N.A.	2,764	5,61,576	532	1,02,848	34	18,371
5	रायगड	N.A.	N.A.	3,584	3,73,062	589	86,820	3	550
6	रतागिरी	N.A.	N.A.	2,919	1,89,811	413	57,293	30	8,775
7	सिंधुदुर्ग	N.A.	N.A.	1,544	86,855	229	26,956	5	1,396
8	नाशिक	N.A.	N.A.	4,439	9,49,304	1,086	1,99,941	35	14,038
9	धुळे	N.A.	N.A.	1,573	3,31,141	473	68,156	10	2,392
10	नंदुरबार	N.A.	N.A.	1,783	2,65,561	394	48,901	10	3,400
11	जळगाव	N.A.	N.A.	2,525	6,40,881	797	1,42,542	15	6,078
12	अहमदागर	N.A.	N.A.	4,265	6,55,107	1,008	1,56,952	33	10,703
13	पुणे	N.A.	N.A.	5,718	13,50,770	1,594	2,97,625	77	37,086
14	सातारा	N.A.	N.A.	3,191	3,58,224	725	95,105	11	2,850
15	सांगली	N.A.	N.A.	2,222	3,59,536	654	93,711	10	2,624
16	सोलापूर	N.A.	N.A.	3,763	6,30,813	959	1,47,814	42	15,171
17	कोल्हापूर	N.A.	N.A.	2,721	4,81,862	911	1,24,996	33	12,215
18	औरंगाबाद	N.A.	N.A.	3,180	6,69,687	827	1,38,680	48	18,631
19	जालाना	N.A.	N.A.	1,917	3,20,497	375	64,651	22	7,049
20	परभणी	N.A.	N.A.	1,534	3,11,721	425	63,278	15	6,583
21	हिंगोली	N.A.	N.A.	1,045	1,87,660	211	37,559	9	2,815
22	बीड	N.A.	N.A.	3,077	4,39,669	658	94,487	10	2,949
23	नांदेड	N.A.	N.A.	3,038	5,18,978	681	1,05,270	12	4,498
24	उस्मानाबाद	N.A.	N.A.	1,342	2,22,307	430	52,661	17	4,200
25	लातूर	N.A.	N.A.	1,958	4,08,064	660	93,899	24	7,110
26	बुलढाणा	N.A.	N.A.	1,856	3,82,100	512	91,498	24	7,792
27	अकोला	N.A.	N.A.	1,332	2,44,765	451	65,023	28	8,650
28	वाशिम	N.A.	N.A.	1,046	1,78,688	300	46,382	12	3,217
29	अमरावती	N.A.	N.A.	2,191	3,70,550	685	96,517	34	10,240
30	यवतमाळ	N.A.	N.A.	2,692	3,88,194	637	91,721	63	19,229
31	वर्धा	N.A.	N.A.	1,209	1,54,329	292	42,816	5	1,293
32	नागपूर	N.A.	N.A.	3,080	6,20,005	1,010	1,56,226	54	21,186
33	भंडारा	N.A.	N.A.	1,026	1,48,366	303	42,891	21	5,894
34	गोदिंया	N.A.	N.A.	1,336	1,68,918	320	48,141	41	14,380
35	चंद्रपूर	N.A.	N.A.	2,041	2,73,822	502	74,396	37	12,064
36	गडचिरोली	N.A.	N.A.	1,786	1,42,909	339	35,694	28	5,962
	महाराष्ट्र राज्य	**N.A.**	**N.A.**	**85,614**	**1,60,44,013**	**22,930**	**36,80,842**	**1,038**	**3,86,706**

N.A. उपलब्ध नाही /

EDUCATION

TABLE No.5.8

Institutions and Enrolment by Type of Education

-16)

विद्यापीठ शिक्षण विभाग (1) राष्ट्रीय महत्वाच्या संस्था (2) विद्यापीठ समान संस्था University teaching Departments (1) Institutions of National Importance (2) Institutions Deemed as University		महाविद्यालये (सर्वसाधारण) शिक्षण (कला व शास्त्र) Colleges of General Education (Arts and Science)		वाणिज्य महाविद्यालये Commerce Colleges पदवीस्तर / Degree Level		Districts
संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(2)
N.A.	N.A.	51	29,129	N.A.	52,863	Mumbai
N.A.	N.A.	67	32,930	N.A.	1,02,372	Mumbai Suburban
N.A.	N.A.	104	48,580	N.A.	77,287	Thane
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Palghar
N.A.	N.A.	44	18,092	N.A.	13,398	Raigad
N.A.	N.A.	28	5,929	N.A.	6,137	Ratnagiri
N.A.	N.A.	15	4,021	N.A.	4,612	Sindhudurg
N.A.	N.A.	78	47,774	N.A.	23,913	Nashik
N.A.	N.A.	29	15,868	N.A.	2,227	Dhule
N.A.	N.A.	21	11,766	N.A.	1,277	Nandurbar
N.A.	N.A.	52	32,850	N.A.	9,145	Jalgaon
N.A.	N.A.	65	44,175	N.A.	17,179	Ahmednagar
N.A.	N.A.	130	62,872	N.A.	74,384	Pune
N.A.	N.A.	41	29,732	N.A.	13,123	Satara
N.A.	N.A.	44	28,246	N.A.	10,227	Sangli
N.A.	N.A.	47	30,080	N.A.	9,896	Solapur
N.A.	N.A.	61	41,969	N.A.	19,263	Kolhapur
N.A.	N.A.	94	44,280	N.A.	10,772	Aurangabad
N.A.	N.A.	43	20,511	N.A.	3,691	Jalna
N.A.	N.A.	42	9,328	N.A.	2,630	Parbhani
N.A.	N.A.	22	3,967	N.A.	1,240	Hingoli
N.A.	N.A.	73	35,467	N.A.	5,996	Beed
N.A.	N.A.	67	15,692	N.A.	4,177	Nanded
N.A.	N.A.	40	18,895	N.A.	3,919	Osmanabad
N.A.	N.A.	53	13,429	N.A.	5,726	Latur
N.A.	N.A.	48	11,499	N.A.	4,921	Buldhana
N.A.	N.A.	34	11,329	N.A.	5,258	Akola
N.A.	N.A.	24	6,070	N.A.	1,918	Washim
N.A.	N.A.	73	23,471	N.A.	7,532	Amravati
N.A.	N.A.	46	12,362	N.A.	3,362	Yavatmal
N.A.	N.A.	33	12,410	N.A.	3,706	Wardha
N.A.	N.A.	124	34,983	N.A.	20,488	Nagpur
N.A.	N.A.	50	13,329	N.A.	2,389	Bhandara
N.A.	N.A.	23	10,380	N.A.	1,917	Gondiya
N.A.	N.A.	92	21,481	N.A.	5,716	Chandrapur
N.A.	N.A.	61	12,512	N.A.	1,383	Gadchiroli
N.A.	**N.A.**	**2,023**	**8,63,988**	**N.A.**	**6,11,331**	**Maharashtra State**

Not Available

तक्ता क्रमांक /

शिक्षकांना प्रशिक्षण / Training of Teachers

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हे	पदवी स्तर / Degree Level				पदवीपूर्व स्तर / Under Graduate Level			
		शिक्षणशास्त्र पदवी B.Ed.		शारीरिक शिक्षण# Physical Education#		शिक्षणशास्त्र पदविका D.Ed.		चित्रकला शिक्षण प्रमाणपत्र Drawing Teachers Certificate	
		संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment
(1)	(2)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)
1	मुंबई	16	1,307	N.A.	100	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
2	मुंबईउपागर	15	750	N.A.	0	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
3	ठाणे	35	2,544	N.A.	0	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
4	पालघर	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
5	रायगड	9	555	N.A.	36	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
6	रतागिरी	6	485	N.A.	0	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
7	सिंधुदुर्ग	3	102	N.A.	0	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
8	नाशिक	26	1,915	N.A.	0	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
9	धुळे	11	859	N.A.	0	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
10	नंदुरबार	8	638	N.A.	0	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
11	जळगाव	16	1,069	N.A.	167	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
12	अहमदागर	26	1,563	N.A.	50	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
13	पुणे	55	3,958	N.A.	174	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
14	सातारा	8	524	N.A.	0	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
15	सांगली	11	795	N.A.	59	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
16	सोलापूर	23	915	N.A.	60	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
17	कोल्हापूर	21	1,436	N.A.	100	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
18	औरंगाबाद	24	2,147	N.A.	50	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
19	जालाना	10	768	N.A.	149	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
20	परभणी	11	512	N.A.	50	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
21	हिंगोली	4	169	N.A.	0	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
22	बीड	14	1,082	N.A.	128	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
23	नांदेड	17	857	N.A.	50	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
24	उस्मानाबाद	10	782	N.A.	60	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
25	लातूर	18	1,462	N.A.	0	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
26	बुलढाणा	13	741	N.A.	215	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
27	अकोला	9	648	N.A.	50	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
28	वाशिम	6	420	N.A.	150	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
29	अमरावती	13	593	N.A.	822	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
30	यवतमाळ	16	1,006	N.A.	912	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
31	वर्धा	16	812	N.A.	545	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
32	नागपूर	46	2,642	N.A.	2,032	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
33	भंडारा	13	578	N.A.	473	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
34	गोदिंया	8	330	N.A.	291	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
35	चंद्रपूर	22	854	N.A.	421	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
36	गडचिरोली	13	392	N.A.	0	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
	महाराष्ट्र राज्य	**607**	**38,754**	**N.A.**	**7,144**	**N.A.**	**N.A.**	**N.A.**	**N.A.**

TABLE NO.5.8-contd.

शिक्षकांना प्रशिक्षण / Training of Teachers								
इतर प्रकारच्या आँगल - भारतीय शाळा Other types of Anglo-Indian Schools		शालेय स्तर / School Level		कृषि, पशुवैद्यक, शास्त्र व कुक्कुटपालन प्रशिक्षण Agriculture Veterinary Science and Poultry Training				Districts
		हस्तव्यवसाय शिक्षक प्रशिक्षण Handicraft Teachers Training		पदवी स्तर Degree Level		शालेय स्तर School Level		
संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	
(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)	(32)	(2)
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Mumbai
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Mumbai Suburban
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Thane
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Palghar
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Raigad
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Ratnagiri
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Sindhudurg
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Nashik
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Dhule
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Nandurbar
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Jalgaon
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Ahmednagar
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Pune
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Satara
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Sangli
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Solapur
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Kolhapur
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Aurangabad
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Jalna
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Parbhani
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Hingoli
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Beed
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Nanded
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Osmanabad
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Latur
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Buldhana
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Akola
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Washim
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Amravati
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Yavatmal
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Wardha
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Nagpur
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Bhandara
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Gondiya
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Chandrapur
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Gadchiroli
N.A.	**N.A.**	**N.A.**	**N.A.**	**N.A.**	**N.A.**	**N.A.**	**N.A.**	**Maharashtra State**

तक्ता क्रमांक /

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हे	शिक्षकांना प्रशिक्षण / Training of Teachers							
		कायदा / Law		संगीत ललितकला व उपयोजित कला / Music Fine Arts and Applied Arts					
		पदवी स्तर Degree Level		पदवी स्तर Degree Level		पदव्युत्तर Post Graduation Level		शालेयस्तर School Level	
		संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment
(1)	(2)	(33)	(34)	(35)	(36)	(37)	(38)	(39)	(40)
1	मुंबई	10	5,519	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
2	मुंबईउपागर	7	2,370	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
3	ठाणे	6	2,214	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
4	पालघर	0	0	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
5	रायगड	4	706	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
6	रतागिरी	0	0	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
7	सिंधुदुर्ग	1	220	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
8	नाशिक	3	663	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
9	धुळे	3	317	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
10	नंदुरबार	1	188	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
11	जळगाव	2	759	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
12	अहमदागर	4	923	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
13	पुणे	17	4832	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
14	सातारा	3	412	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
15	सांगली	2	489	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
16	सोलापूर	3	486	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
17	कोल्हापूर	2	709	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
18	औरंगाबाद	2	964	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
19	जालाना	1	0	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
20	परभणी	1	0	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
21	हिंगोली	0	0	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
22	बीड	1	282	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
23	नांदेड	3	824	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
24	उस्मानाबाद	1	228	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
25	लातूर	2	0	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
26	बुलढाणा	2	140	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
27	अकोला	1	520	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
28	वाशिम	1	86	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
29	अमरावती	1	483	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
30	यवतमाळ	1	186	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
31	वर्धा	2	229	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
32	नागपूर	5	997	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
33	भंडारा	1	48	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
34	गोदिंया	1	141	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
35	चंद्रपूर	1	191	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
36	गडचिरोली	0	0	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
	महाराष्ट्र राज्य	**95**	**26,126**	**N.A.**	**N.A.**	**N.A.**	**N.A.**	**N.A.**	**N.A.**

TABLE NO.5.8-contd.

वैद्यकीय, परिचर्या, प्रसूतिशास्त्र व औषधशास्त्र / Medical, Nursing Midwifery and Pharmacy								
पदवी स्तर / Degree Level								
विषय चिकित्सा / Allopathy		आयुर्वेद / Ayurved		दंतवैद्यक / युनानी Dental / Unani		समचिकित्सा Homeopathy		Districts
संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	
(41)	(42)	(43)	(44)	(45)	(46)	(47)	(48)	(2)
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Mumbai
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Mumbai Suburban
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Thane
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Palghar
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Raigad
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Ratnagiri
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Sindhudurg
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Nashik
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Dhule
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Nandurbar
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Jalgaon
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Ahmednagar
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Pune
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Satara
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Sangli
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Solapur
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Kolhapur
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Aurangabad
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Jalna
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Parbhani
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Hingoli
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Beed
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Nanded
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Osmanabad
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Latur
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Buldhana
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Akola
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Washim
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Amravati
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Yavatmal
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Wardha
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Nagpur
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Bhandara
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Gondiya
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Chandrapur
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Gadchiroli
N.A.	**N.A.**	**N.A.**	**N.A.**	**N.A.**	**N.A.**	**N.A.**	**N.A.**	**Maharashtra State**

तक्ता क्रमांक /

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हे	वैद्यकीय शुश्रुषास प्रसुतीशास्त्र व औषधशास्त्र Medical, Nursing Midwifery and Pharmacy				इतर प्रकारच्या संस्था Other Types of Institutions			
		पदवीपूर्व स्तर / Under Graduate Level							
		समचिकित्सा / Allopathy		परिचर्या Nursing		पदवली स्तर Degree Level		पदव्युत्तर Post Graduation Level	
		संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment
(1)	(2)	(49)	(50)	(51)	(52)	(53)	(54)	(55)	(56)
1	मुंबई	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
2	मुंबईउपागर	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
3	ठाणे	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
4	पालघर								
5	रायगड	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
6	रतागिरी	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
7	सिंधुदुर्ग	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
8	नाशिक	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
9	धुळे	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
10	नंदुरबार	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
11	जळगाव	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
12	अहमदागर	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
13	पुणे	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
14	सातारा	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
15	सांगली	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
16	सोलापूर	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
17	कोल्हापूर	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
18	औरंगाबाद	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
19	जालाना	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
20	परभणी	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
21	हिंगोली	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
22	बीड	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
23	नांदेड	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
24	उस्मानाबाद	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
25	लातूर	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
26	बुलढाणा	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
27	अकोला	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
28	वाशिम	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
29	अमरावती	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
30	यवतमाळ	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
31	वर्धा	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
32	नागपूर	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
33	भंडारा	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
34	गोदिंया	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
35	चंद्रपूर	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
36	गडचिरोली	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
	महाराष्ट्र राज्य	**N.A.**	**N.A.**	**N.A.**	**N.A.**	**N.A.**	**N.A.**	**N.A.**	**N.A.**

टिप : संस्थांची (महाविद्यालयांची) संख्या विद्याशाखानिहाय उपलब्ध नाही.

बी.पीएड (शारिरीक शिक्षणाची) महाविद्यालयांची संख्या जिल्हानिहाय उपलब्ध नाही .

@ सदर जिल्ह्यात स्वतंत्र विधि महाविद्यालये नाहीत तसेच कला व वाणिज्य महाविद्यालयात विधी शाखा नाही.

आधार : (१) प्राथमिक शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे. (२) उच्च शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

TABLE NO.5.8-contd.

इतर प्रकारच्या संस्था / Other Types of Institutions

तंत्रनिकेतन/ Polytechnic (पदवीका/Diploma)		शालेयस्तर School Level		संशोधन संस्था / पदवीस्तर Research Institutions / Degree Level		Districts
संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	
(57)	(58)	(59)	(60)	(61)	(62)	(2)
41	5,444	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Mumbai
		N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Mumbai Suburban
43	7,966	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Thane
						Palghar
22	3,468	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Raigad
11	1,860	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Ratnagiri
6	848	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Sindhudurg
59	10,971	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Nashik
22	4,211	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Dhule
9	1,321	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Nandurbar
35	5,898	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Jalgaon
49	10,306	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Ahmednagar
108	17,595	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Pune
42	5,904	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Satara
31	5,126	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Sangli
36	7,380	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Solapur
45	7,504	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Kolhapur
34	5,017	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Aurangabad
9	1,800	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Jalna
10	1,575	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Parbhani
6	723	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Hingoli
22	4,178	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Beed
20	3,683	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Nanded
9	1,326	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Osmanabad
24	4,892	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Latur
17	3,013	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Buldhana
7	961	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Akola
26		N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Washim
18	3,081	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Amravati
24	2,032	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Yavatmal
96	3,163	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Wardha
13	13,521	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Nagpur
10	1,666	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Bhandara
26	1,448	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Gondiya
	5,771	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Chandrapur
2	243	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Gadchiroli
932	**1,53,895**	**N.A.**	**N.A.**	**N.A.**	**N.A.**	**Maharashtra State**

Note : Facultywise number of institutes (colleges) is not available

Districtwise number of B.P.Ed is not available

@ There are no independent Law colleges and no Law faculty in the College of Arts and Commerce in this district

Source : (1) Directorate of Primary Education, Govt. of Maharashtra, Pune. (2) Directorate of Higher Education, Govt. of Maharashtra, Pune.

5. शिक्षण / EDUCATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No.5.9

पटावरील विद्यार्थी व शिक्षकांची संख्या

Enrolment of Students and Number of Teachers)

(2015-16)

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हे	पूर्व प्राथमिक प्राथमिक माध्यमिक	एकूण प्रशिक्षित शिक्षक Total Number of Trained Teachers			एकूण शिक्षक Total Number of Teachers			पटावरील विद्यार्थी Enrolment	Pre-Primary Primary, Secondary	Districts
			पुरुष Male	स्त्री Female	एकूण Total	पुरुष Male	स्त्री Female	एकूण Total			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(3)	(2)
1	मुंबई	पूर्व प्राथमिक			N.A.			N.A.	N.A.	Pre-Primary	Mumbai
		प्राथमिक			21,695			22,082	8,37,463	Primary	
		माध्यमिक(उ.मा.सह)			1,184			1,227	26,550	Secondary (including H. Sec.)	
2	मुंबईउपागर	पूर्व प्राथमिक			N.A.			N.A.	N.A.	Pre-Primary	Mumbai Suburban
		प्राथमिक			16,952			16,953	6,45,718	Primary	
		माध्यमिक(उ.मा.सह)			19,865			19,889	6,24,711	Secondary (including H. Sec.)	
3	ठाणे	पूर्व प्राथमिक			N.A.			N.A.	N.A.	Pre-Primary	Thane
		प्राथमिक			27,855			28,288	11,75,100	Primary	
		माध्यमिक(उ.मा.सह)			13,519			13,613	4,12,826	Secondary (including H. Sec.)	
4	पालघर	पूर्व प्राथमिक			N.A.			N.A.	N.A.	Pre-Primary	Palghar
		प्राथमिक			13,304			13,812	5,61,576	Primary	
		माध्यमिक(उ.मा.सह)			4,856			5,007	1,69,610	Secondary (including H. Sec.)	
5	रायगड	पूर्व प्राथमिक			N.A.			N.A.	N.A.	Pre-Primary	Raigad
		प्राथमिक			13,862			14,203	3,73,062	Primary	
		माध्यमिक(उ.मा.सह)			5,521			5,641	1,49,421	Secondary (including H. Sec.)	
6	रतागिरी	पूर्व प्राथमिक			N.A.			N.A.	N.A.	Pre-Primary	Ratnagiri
		प्राथमिक	**N.A.**	**N.A.**	10,369	**N.A.**	**N.A.**	10,495	1,89,811	Primary	
		माध्यमिक(उ.मा.सह)			3,174			3,230	98,713	Secondary (including H. Sec.)	
7	सिंधुदुर्ग	पूर्व प्राथमिक			N.A.			N.A.	N.A.	Pre-Primary	Sindhudurg
		प्राथमिक			5,380			5,439	86,855	Primary	
		माध्यमिक(उ.मा.सह)			1,890			1,894	49,933	Secondary (including H. Sec.)	
8	नाशिक	पूर्व प्राथमिक			N.A.			N.A.	N.A.	Pre-Primary	Nashik
		प्राथमिक			26,209			26,224	9,49,304	Primary	
		माध्यमिक)उ.मा.सह(			9,819			9,819	3,31,894	Secondary (including H. Sec.)	
9	धुळे	पूर्व प्राथमिक			N.A.			N.A.	N.A.	Pre-Primary	Dhule
		प्राथमिक			8,649			8,697	3,31,141	Primary	
		माध्यमिक(उ.मा.सह)			4,615			4,642	1,15,648	Secondary (including H. Sec.)	
10	नंदुरबार	पूर्व प्राथमिक			N.A.			N.A.	N.A.	Pre-Primary	Nandurbar
		प्राथमिक			7,954			8,083	2,65,561	Primary	
		माध्यमिक(उ.मा.सह)			2,892			2,913	80,669	Secondary (including H. Sec.)	
11	जळगाव	पूर्व प्राथमिक			N.A.					Pre-Primary	Jalgaon
		प्राथमिक			17,501			17,505	6,40,881	Primary	
		माध्यमिक(उ.मा.सह)			7,111			7,111	2,34,727	Secondary (including H. Sec.)	

तक्ता क्र. / Table No. 5.9 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(3)	(2)
12	अहमदागर	पूर्व प्राथमिक			N.A.			N.A.	N.A.	Pre-Primary	Ahmednagar
		प्राथमिक			21,483			21,683	6,55,107	Primary	
		माध्यमिक(उ.मा.सह)			8,966			9,157	2,78,761	Secondary (including H. Sec.)	
13	पुणे	पूर्व प्राथमिक			N.A.			N.A.	N.A.	Pre-Primary	Pune
		प्राथमिक			40,349			4,078	13,50,770	Primary	
		माध्यमिक(उ.मा.सह)			18,986			19,165	5,18,428	Secondary (including H. Sec.)	
14	सातारा	पूर्व प्राथमिक			N.A.			N.A.	N.A.	Pre-Primary	Satara
		प्राथमिक			14,524			14,623	3,58,224	Primary	
		माध्यमिक(उ.मा.सह)			6,277			6,321	1,71,978	Secondary (including H. Sec.)	
15	सांगली	पूर्व प्राथमिक			N.A.			N.A.	N.A.	Pre-Primary	Sangli
		प्राथमिक			12,724			12,728	3,59,536	Primary	
		माध्यमिक(उ.मा.सह)			5,454			5,456	1,65,347	Secondary (including H. Sec.)	
16	सोलापूर	पूर्व प्राथमिक			N.A.			N.A.	N.A.	Pre-Primary	Solapur
		प्राथमिक			21,122			21,181	6,30,813	Primary	
		माध्यमिक(उ.मा.सह)			9,185			9,238	2,43,560	Secondary (including H. Sec.)	
17	कोल्हापूर	पूर्व प्राथमिक			N.A.			N.A.	N.A.	Pre-Primary	Kolhapur
		प्राथमिक			16,961			17,016	4,81,862	Primary	
		माध्यमिक(उ.मा.सह)			7,872			7,904	2,27,948	Secondary (including H. Sec.)	
18	औरंगाबाद	पूर्व प्राथमिक	**N.A.**	**N.A.**	N.A.			N.A.	N.A.	Pre-Primary	Aurangabad
		प्राथमिक			20,586			20,677	6,69,687	Primary	
		माध्यमिक(उ.मा.सह)			7,942			7,968	2,50,073	Secondary (including H. Sec.)	
19	जालाना	पूर्व प्राथमिक			N.A.			N.A.	N.A.	Pre-Primary	Jalna
		प्राथमिक			9,762			9,762	3,20,497	Primary	
		माध्यमिक(उ.मा.सह)			3,234			3,234	1,12,783	Secondary (including H. Sec.)	
20	परभणी	पूर्व प्राथमिक			N.A.			N.A.	N.A.	Pre-Primary	Parbhani
		प्राथमिक			9,642			9,798	3,11,721	Primary	
		माध्यमिक(उ.मा.सह)			3,486			3,534	1,06,248	Secondary (including H. Sec.)	
21	हिंगोली	पूर्व प्राथमिक			N.A.			N.A.	N.A.	Pre-Primary	Hingoli
		प्राथमिक			6,027			6,089	1,87,660	Primary	
		माध्यमिक(उ.मा.सह)			2,113			2,147	62,907	Secondary (including H. Sec.)	
22	बीड	पूर्व प्राथमिक			N.A.			N.A.	N.A.	Pre-Primary	Beed
		प्राथमिक			15,911			16,107	4,39,669	Primary	
		माध्यमिक(उ.मा.सह)			6,185			6,237	1,67,916	Secondary (including H. Sec.)	
23	नांदेड	पूर्व प्राथमिक			N.A.			N.A.	N.A.	Pre-Primary	Nanded
		प्राथमिक			16,758			16,830	5,18,978	Primary	
		माध्यमिक(उ.मा.सह)			6,504			6,510	1,71,753	Secondary (including H. Sec.)	
24	उस्मानाबाद	पूर्व प्राथमिक			N.A.			N.A.	N.A.	Pre-Primary	Osmanabad
		प्राथमिक			8,238			8,251	2,22,307	Primary	
		माध्यमिक(उ.मा.सह)			3,294			3,295	87,353	Secondary (including H. Sec.)	

तक्ता क्र. / Table No. 5.9 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(3)	(2)
25	लातूर	पूर्व प्राथमिक			N.A.			N.A.	N.A.	Pre-Primary	Latur
		प्राथमिक			13,910			13,965	408,064	Primary	
		माध्यमिक(उ.मा.सह)			5,759			5,779	161,665	Secondary (including H. Sec.)	
26	बुलढाणा	पूर्व प्राथमिक			N.A.			N.A.	N.A.	Pre-Primary	Buldhana
		प्राथमिक			12,420			12,550	382,100	Primary	
		माध्यमिक(उ.मा.सह)			4,181			4,239	154,054	Secondary (including H. Sec.)	
27	अकोला	पूर्व प्राथमिक			N.A.			N.A.	N.A.	Pre-Primary	Akola
		प्राथमिक			8,651			8,787	244,765	Primary	
		माध्यमिक(उ.मा.सह)			4,007			4,060	114,568	Secondary (including H. Sec.)	
28	वाशिम	पूर्व प्राथमिक			N.A.			N.A.	N.A.	Pre-Primary	Washim
		प्राथमिक			5,888			5,964	1,78,688	Primary	
		माध्यमिक(उ.मा.सह)			2,391			2,404	79,,386	Secondary (including H. Sec.)	
29	अमरावती	पूर्व प्राथमिक			N.A.			N.A.	N.A.	Pre-Primary	Amravati
		प्राथमिक			13,397			13,493	3,70,550	Primary	
		माध्यमिक(उ.मा.सह)			5,914			6,013	1,66,625	Secondary (including H. Sec.)	
30	यवतमाळ	पूर्व प्राथमिक			N.A.			N.A.	N.A.	Pre-Primary	Yavatmal
		प्राथमिक			13,587			13,617	3,88,194	Primary	
		माध्यमिक(उ.मा.सह)			5,047			5,057	1,55,486	Secondary (including H. Sec.)	
31	वर्धा	पूर्व प्राथमिक			N.A.			N.A.	N.A.	Pre-Primary	Wardha
		प्राथमिक	**N.A.**	**N.A.**	6,319	**N.A.**	**N.A.**	6,371	1,54,329	Primary	
		माध्यमिक(उ.मा.सह)			2,777			2,786	77,009	Secondary (including H. Sec.)	
32	नागपूर	पूर्व प्राथमिक			N.A.			N.A.	N,.A.	Pre-Primary	Nagpur
		प्राथमिक			21,954			22,526	6,20,005	Primary	
		माध्यमिक(उ.मा.सह)			10,892			10,986	2,90,423	Secondary (including H. Sec.)	
33	भंडारा	पूर्व प्राथमिक			N.A.			N.A.	N.A.	Pre-Primary	Bhandara
		प्राथमिक			5,875			5,888	1,48,366	Primary	
		माध्यमिक(उ.मा.सह)			2,641			2,651	79,153	Secondary (including H. Sec.)	
34	गोदिंया	पूर्व प्राथमिक			N.A.			N.A.	N.A.	Pre-Primary	Gondiya
		प्राथमिक			6,745			6,930	1,68,918	Primary	
		माध्यमिक(उ.मा.सह)			3,223			3,265	91,201	Secondary (including H. Sec.)	
35	चंद्रपूर	पूर्व प्राथमिक			N.A.			N.A.	N.A.	Pre-Primary	Chandrapur
		प्राथमिक			11,094			11,183	2,73,822	Primary	
		माध्यमिक(उ.मा.सह)			5,000			5,028	1,31,504	Secondary (including H. Sec.)	
36	गडचिरोली	पूर्व प्राथमिक			N.A.			N.A.	N.A.	Pre-Primary	Gadchiroli
		प्राथमिक			6,384			6,762	1,42,909	Primary	
		माध्यमिक(उ.मा.सह)			2,570			2,605	62,887	Secondary (including H. Sec.)	
	महाराष्ट्र राज्य	पूर्व प्राथमिक			**N.A.**			**N.A.**	**N.A.**	Pre-Primary	**Maharashtra State**
		प्राथमिक			**5,10,229**			**5,15,343**	**1,60,44,013**	Primary	
		माध्यमिक(उ.मा.सह)			**2,18,406**			**2,20,027**	**64,23,718**	Secondary (including H. Sec.)	

N.A. उपलब्ध नाही / Not Available

आधार : महाराष्ट्र प्राथमिक शिक्षण परिषद, मुंबई

Source : Maharashtra Primary Education Parishad, Mumbai (MPSP)

तक्ता क्रमांक / TABLE No.5.10

पूर्व प्राथमिक, प्राथमिक व माध्यमिक शाळामधील विद्यार्थ्यांची इयत्तावार संख्या

Number of Pupils in Pre-Primary, Primary and Secondary Schools by Standard

(2015-16)

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हे	पूर्व प्राथमिक Pre-Primary	इयत्ता १ली Std.I	इयत्ता २री Std.II	इयत्ता ३री Std.III	इयत्ता ४थी Std.IV	इयत्ता ५वी Std.V	इयत्ता ६वी Std.VI	इयत्ता ७वी Std.VII	इयत्ता ८वी Std.VIII	इयत्ता ९वी Std.IX	इयत्ता १०वी Std.X	इयत्ता ११वी Std.XI	इयत्ता १२वी Std.XII	एकूण Grand Total	Districts
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(2)
1	मुंबई		152759	166608	168425	172454	52162	50902	48842	25311	15823	10727	163191	144593	21,34,442	Mumbai
2	मुंबईउपनगर		20936	20510	19456	18768	135024	136357	137827	156840	171836	145091				Mumbai Suburban
3	ठाणे		153686	154077	149587	149087	147065	144668	143590	133340	134868	111047	89193	77718	1587926	Thane
4	पालघर		74490	70917	70189	71870	70214	69858	72187	61851	57994	44854	35986	30776	731186	Palghar
5	रायगड		48769	48693	46070	45230	45466	46963	47876	43995	46417	40403	33544	29057	522483	Raigad
6	रत्नागिरी		21414	20712	21459	22984	23470	25639	26176	27957	29274	28019	21285	20135	288524	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग		9605	9443	9818	10706	10638	11860	12128	12657	13491	13465	11445	11532	136788	Sindhudurg
8	नाशिक		124397	121843	120168	120169	118412	117163	117065	110087	107782	92159	70600	61353	1281198	Nashik
9	धुळे		44272	41749	41481	41497	41562	42123	40428	38029	35893	32263	24832	22660	446789	Dhule
10	नंदुरबार		37760	34968	33580	33913	33430	32282	31042	28586	26256	22645	16441	15327	346230	Nandurbar
11	जळगाव		80867	78751	79315	79310	81206	80579	83479	77374	75991	66551	48879	43306	875608	Jalgaon
12	अहमदनगर		79620	79552	79896	79103	81609	82268	88534	84525	83596	73356	63503	58306	933868	Ahmednagar
13	पुणे	N.A.	179396	176491	172079	168481	165202	164797	165546	158778	161787	135838	117325	103478	1869198	Pune
14	सातारा		44081	42665	42955	42618	45170	45295	48110	47330	49742	45363	40303	36570	530202	Satara
15	सांगली		45041	43467	43403	43481	45224	44351	47417	47152	48945	44766	38170	33466	524883	Sangli
16	सोलापूर		80506	78614	78140	77493	78606	78271	80746	78437	79122	68692	50090	45656	874373	Solapur
17	कोल्हापूर		59173	57737	58275	58792	59673	61524	62339	64349	64148	60848	53862	49090	709810	Kolhapur
18	औरंगाबाद		88566	86027	83990	82941	82345	83802	84074	77942	72458	66222	57738	53655	919760	Aurangabad
19	जालना		41791	41643	40002	38646	39136	40578	40417	38284	34706	29945	25131	23001	433280	Jalna
20	परभणी		40975	39697	38811	38467	38340	39698	39431	36302	34314	28964	22034	20936	417969	Parbhani
21	हिंगोली		23780	23657	23207	23426	22813	23663	24581	22533	20564	16995	13533	11815	250567	Hingoli
22	बीड		58806	57040	54917	52889	53396	54474	56091	52056	49235	45252	36841	36588	607585	Beed
23	नांदेड		69637	66517	65360	64739	64596	63764	64919	59446	56416	48854	35957	30526	690731	Nanded
24	उस्मानाबाद		27640	27667	27117	27257	27373	28065	28965	28223	27610	25051	18514	16178	309660	Osmanabad
25	लातूर		51922	49637	49881	50166	50822	51971	52763	50902	49300	44599	35533	32233	569729	Latur

तक्ता क्र. / Table No. 5.10 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(2)
26	बुलढाणा		48441	47650	47338	45407	46772	48615	49764	48113	47716	43782	33617	28939	536154	Buldhana
27	अकोला		30270	29789	29023	28821	29773	31642	32558	32889	33488	31535	26923	22622	359333	Akola
28	वाशिम		22068	21686	21484	21518	21899	22738	23892	23403	23765	22617	17607	15397	258074	Washim
29	अमरावती		45154	45431	45021	45050	44948	47552	48377	49017	49803	46714	37750	32358	537175	Amravati
30	यवतमाळ		49296	47948	46976	46174	47176	49360	51389	49875	48046	43675	34409	29356	543680	Yavatmal
31	वर्धा	N.A.	19328	18918	18424	18573	19131	19315	20001	20639	21730	21086	18185	16008	231338	Wardha
32	नागपूर		77121	79235	77269	76630	76727	78683	77872	76468	81242	74984	70927	63270	910428	Nagpur
33	भंडारा		17253	17962	17960	18544	18168	18784	19346	20349	20989	21902	20018	16244	227519	Bhandara
34	गोदिंया		19892	19534	19769	20704	20887	21706	22799	23627	23323	24818	22259	20801	260119	Gondiya
35	चंद्रपूर		33385	32748	33468	34149	33599	34470	35602	36401	37737	36659	29866	27242	405326	Chandrapur
36	गडचिरोली		17862	17743	18280	17638	17021	17954	18154	18257	17813	17881	14543	12650	205796	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**N.A.**	**2039959**	**2017326**	**1992593**	**1987695**	**1989055**	**2011734**	**2044327**	**1961324**	**1953220**	**1727622**	**1450034**	**1292842**	**22467731**	**Maharashtra State**

N.A. उपलब्ध नाही / Not Available

आधार : शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source : Directorate of Education, Govt. of Maharashtra, Pune.

5. शिक्षण / EDUCATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No.5.11

प्राथमिक व माध्यमिक (उच्च माध्यमिकसह) शिक्षण संस्थातील विद्यार्थ्यांची शिक्षणाच्या माध्यमानुसार संख्या

Number of Pupils in Primary and Secondary (Including Higher Secondary) Institutions According to Medium of Instruction (2015-16)

अ.क्र. Sr. No. (1)	जिल्हे (2)	प्राथमिक माध्यमिक (3)	मराठी Marathi (4)	गुजराथी Gujarathi (5)	हिंदी Hindi (6)	सिंधी Sindhi (7)	इंग्रजी English (8)	उर्दु Urdu (9)	इतर Others (10)	एकूण Total (11)	Primary Secondary (3)	Districts (2)
1	मुंबई	प्राथमिक	1,20,686	20,901	43,828	0	4,30,032	28,359	1,912	6,45,718	Primary	Mumbai
		माध्यमिक	85,930	13,978	35,190	0	1,57,644	22,700	1,485	3,16,927	Secondary	
2	मुंबई उपनगर	प्राथमिक	1,37,862	11,121	1,34,302	0	4,23,971	119,401	10,806	8,37,463	Primary	Mumbai Suburban
		माध्यमिक	10,288	583	5,799	0	3,059	8,770	51	28,550	Secondary	
3	ठाणे	प्राथमिक	3,80,906	3,656	98,331	2,114	5,99,240	87,638	3,215	11,75,100	Primary	Thane
		माध्यमिक	1,03,504	1,390	21,628	1,309	1,00,764	16,576	744	2,45,915	Secondary	
4	पालघर	प्राथमिक	3,24,416	3,301	30,534	0	1,96,948	6,377	0	5,61,576	Primary	Palghar
		माध्यमिक	60,107	1,011	9,911	0	30,502	1,,317	0	1,02,848	Secondary	
5	रायगड	प्राथमिक	2,26,340	104	2,168	0	1,29,045	15,405	0	3,73,062	Primary	Raigad
		माध्यमिक	63,524	31	702	0	18,397	4,166	0	86,820	Secondary	
6	रत्नागिरी	प्राथमिक	1,50,181	0	0	0	27,416	12,214	0	1,89,811	Primary	Ratnagiri
		माध्यमिक	49,807	0	0	0	4,216	3,270	0	57,293	Secondary	
7	सिंधुदुर्ग	प्राथमिक	74,118	0	0	0	11,261	1,474	0	86,855	Primary	Sindhudurg
		माध्यमिक	25,066	0	0	0	1,524	366	0	26,956	Secondary	
8	नाशिक	प्राथमिक	7,10,274	552	3,558	0	1,41,990	92,930	0	9,49,304	Primary	Nashik
		माध्यमिक	1,64,893	195	796	0	17,848	16,209	0	1,99,941	Secondary	
9	धुळे	प्राथमिक	2,80,077	0	148	0	26,528	4,,388	0	3,11,141	Primary	Dhule
		माध्यमिक	60,625	0	43	0	2,891	4,597	0	68,156	Secondary	
10	नंदुरबार	प्राथमिक	2,37,320	2,062	179	0	16,306	9,694	0	2,65,561	Primary	Nandurbar
		माध्यमिक	43,896	582	168	0	2,175	2,080	0	48,901	Secondary	
11	जळगाव	प्राथमिक	5,05,277	0	5,301	189	61,981	68,133	0	6,40,881	Primary	Jalgaon
		माध्यमिक	1,21,245	0	1,909	133	6,625	12,630	0	1,42,542	Secondary	
12	अहमदनगर	प्राथमिक	5,56,550	0	617	0	84,704	3,236	0	6,55,107	Primary	Ahmednagar
		माध्यमिक	1,44,734	0	281	0	9,477	2,460	0	1,56,952	Secondary	

तक्ता क्र. / Table No. 5.11 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(3)	(2)
13	पुणे	प्राथमिक	7,92,276	508	10,713	0	5,18,449	7,828	996	13,30,770	Primary	Pune
		माध्यमिक	2,14,426	206	3,547	0	73,145	6,170	131	2,97,625	Secondary	
14	सातारा	प्राथमिक	3,05,065	0	0	0	50,157	3,002	0	3,58,224	Primary	Satara
		माध्यमिक	87,699	0	0	0	6,933	473	0	95,105	Secondary	
15	सांगली	प्राथमिक	2,99,471	237	0	0	36,518	8,274	15,036	3,59,536	Primary	Sangli
		माध्यमिक	83,128	90	0	0	4,412	2,074	4,007	93,711	Secondary	
16	सोलापूर	प्राथमिक	5,42,733	0	481	0	53,052	24,944	9,603	6,30,813	Primary	Solapur
		माध्यमिक	1,36,632	0	212	0	5,532	4,943	495	1,47,814	Secondary	
17	कोल्हापूर	प्राथमिक	4,04,315	0	218	0	67,820	8,987	513	4,81,862	Primary	Kolhapur
		माध्यमिक	1,13,690	0	88	0	9,616	1,602	0	1,24,996	Secondary	
18	औरंगाबाद	प्राथमिक	4,88,872	0	1,506	0	1,00,686	78,623	0	6,69,687	Primary	Aurangabad
		माध्यमिक	1,12,882	0	308	0	11,827	13,663	0	1,38,680	Secondary	
19	जालना	प्राथमिक	2,66,280	0	2,953	0	24,592	26,672	0	3,20,497	Primary	Jalna
		माध्यमिक	58,115	0	434	0	1,884	4,218	0	64,651	Secondary	
20	परभणी	प्राथमिक	2,54,124	0	220	0	13,650	43,727	0	3,11,721	Primary	Parbhani
		माध्यमिक	56,213	0	150	0	943	5,972	0	63,278	Secondary	
21	हिंगोली	प्राथमिक	1,66,709	0	316	0	7,412	13,223	0	1,87,660	Primary	Hingoli
		माध्यमिक	35,131	0	154	0	343	1,931	0	,37,559	Secondary	
22	बीड	प्राथमिक	3,75,008	0	0	0	24,773	39,888	0	4,39,669	Primary	Beed
		माध्यमिक	87,267	0	0	0	1,665	5,555	0	94,487	Secondary	
23	नांदेड	प्राथमिक	4,34,779	0	1,731	0	37,565	44,903	0	5,18,978	Primary	Nanded
		माध्यमिक	94,135	0	396	0	3,156	7,583	0	1,05,270	Secondary	
24	उस्मानाबाद	प्राथमिक	1,99,660	0	212	0	14,354	8,081	0	2,22,307	Primary	Osmanabad
		माध्यमिक	50,268	0	138	0	776	1,479	0	52,661	Secondary	
25	लातूर	प्राथमिक	3,50,277	0	220	0	25,974	31,593	0	4,08,064	Primary	Latur
		माध्यमिक	86,489	0	0	0	2,271	5,139	0	93,899	Secondary	
26	बुलढाणा	प्राथमिक	2,84,582	0	924	0	48,795	47,799	0	3,82,100	Primary	Buldhana
		माध्यमिक	78,054	0	407	0	4,237	8,800	0	91,498	Secondary	
27	अकोला	प्राथमिक	1,40,815	55	3,109	250	53,366	47,170	0	2,44,765	Primary	Akola
		माध्यमिक	47,309	0	1,167	0	6,506	10,041	0	65,023	Secondary	

तक्ता क्र. / Table No. 5.11 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(3)	(2)
28	वाशिम	प्राथमिक	1,42,318	0	409	0	19,148	16,813	0	1,78,688	Primary	Washim
		माध्यमिक	41,365	0	134	0	1,555	3,328	0	46,382	Secondary	
29	अमरावती	प्राथमिक	2,53,687	0	6,028	0	58,007	52,828	0	370,550	Primary	Amravati
		माध्यमिक	76,802	0	1,778	0	6,590	11,347	0	96,517	Secondary	
30	यवतमाळ	प्राथमिक	3,14,196	0	3,213	0	46,917	23,868	0	3,88,194	Primary	Yavatmal
		माध्यमिक	81,317	0	998	0	4,688	4,718	0	91,721	Secondary	
31	वर्धा	प्राथमिक	1,12,193	0	1,052	0	39,181	1,903	0	1,54,329	Primary	Wardha
		माध्यमिक	37,360	0	102	0	4,824	530	0	42,816	Secondary	
32	नागपूर	प्राथमिक	2,94,177	18	72,829	0	2,30,519	22,462	0	6,20,005	Primary	Nagpur
		माध्यमिक	95,999	0	19,998	0	34,353	5,876	0	1,56,226	Secondary	
33	भंडारा	प्राथमिक	1,25,219	0	1,538	0	21,348	261	0	1,48,366	Primary	Bhandara
		माध्यमिक	39,490	0	555	0	2,767	79	0	42,891	Secondary	
34	गोदिंया	प्राथमिक	1,20,363	0	23,525	0	24,234	131	665	1,68,918	Primary	Gondiya
		माध्यमिक	36,615	0	8,873	0	2,612	41	0	48,141	Secondary	
35	चंद्रपूर	प्राथमिक	2,02,094	0	6,538	0	62,792	1587	811	2,73,822	Primary	Chandrapur
		माध्यमिक	62,455	0	1,990	0	9,437	299	215	74,396	Secondary	
36	गडचिरोली	प्राथमिक	1,21,589	0	1,615	0	14,737	285	4,683	1,42,909	Primary	Gadchiroli
		माध्यमिक	32,303	0	1,698	0	1,642	51	0	35,694	Secondary	
	महाराष्ट्र राज्य	**प्राथमिक**	**1,06,94,809**	**42,515**	**4,58,316**	**2,562**	**37,43,468**	**10,54,101**	**48,242**	**1,60,44,013**	**Primary**	**Maharashtra State**
		माध्यमिक	**27,78,763**	**18,066**	**1,19,554**	**1,442**	**5,56,836**	**1,99,053**	**7,128**	**36,80,842**	**Secondary**	

आधार : महाराष्ट्र प्राथमिक शिक्षण परिषद, मुंबई

Source : Maharashtra Primary Education Parishad, Mumbai (MPSP)

5. शिक्षण / EDUCATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No.5.12

प्रमुख परिक्षांचे निकाल - मार्च, २०१५

Major Examinations Results - March, 2015

अ.क्र. Sr. No.	परीक्षा	परिक्षेला बसलेल्यांची संख्या Number appeared			उत्तीर्ण झालेल्यांची संख्या Number passed			Examination
		मुलगे Boys	मुली Girls	एकूण Total	मुलगे Boys	मुली Girls	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	**कला**							**Arts**
	बॅचलर ऑफ आर्टस	1,96,582	1,83,135	3,79,717	1,75,291	1,63,310	3,38,601	Bachelor of Arts
	मास्टर ऑफ आर्टस	24,342	28,499	52,841	18,232	21,450	39,682	Master of Arts
	एम.बी.ए.			0			0	M.B.A.
	पीएच.डी. / एम.फील.			0			0	Ph.D. / M.Phill
2	**शास्त्र**							**Science**
	बॅचलर ऑफ सायन्स	1,61,345	1,57,494	3,18,839	1,10,868	1,14,282	2,25,150	Bachelor of Science.
	मास्टर ऑफ सायन्स	17,231	21,711	38,942	12,608	16,408	29,016	Master of Science.
	पीएच.डी.			0			0	Ph.D.
3	**वाणिज्य**							**Commerce**
	बॅचलर ऑफ कॉमर्स	2,82,288	2,64,669	5,46,957	1,90,370	1,95,572	3,85,942	Bachelor of Commerce
	मास्टर ऑफ कॉमर्स	17,143	18,921	36,064	12,328	14,984	27,312	Master of Commerce
	पीएच.डी. / एम.फील.			0			0	Ph.D. / M.Phill
4	**कायदा**							**Law**
	बॅचलर ऑफ लॉ.	18,214	12,747	30,961	1,10,005	8,693	1,18,698	Bachelor of Law
	मास्टर ऑफ लॉ.	1,171	1,094	2,265	824	773	1,597	Master of Law
5	**शिक्षण**							**Education**
	बी.एड + बी.पी.एड	15,266	22,927	38,193	11,217	17,436	28,653	B.P. Ed.
	एम.एड + एम.पी.एड	1,582	1,429	3,011	1,152	1,086	2,238	M.P. Ed.
6	**नॉन-एआयसीटीइ कोर्सेस**							**Non-AICTE Courses**
	पदवी	35,705	30,359	66,064	24,955	22,188	47,143	Graduation
	पदव्यत्तर	3,737	2,970	6,707	3,079	2,517	5,596	Non- Graduation
7	**इतर**							**Others**
	पदवी	4,850	2,790	7,640	3,675	2,236	5,911	Graduation
	पदव्युत्तर	1,310	1,080	2,390	720	850	1,570	Non- Graduation
	महाराष्ट्र राज्य	**7,80,766**	**7,49,825**	**15,30,591**	**5,76,324**	**5,81,785**	**11,58,109**	**Maharashtra State**

टिप : सन २०१५-१६ च्या शैक्षणिक माहितीमध्ये मार्च २०१५ मध्ये झालेल्या परिक्षांचा निकाल देण्यात येतो.

Note : In academic year 2015-16 the result of examinations held in March, 2015 is given.

आधार : उच्च शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source : Directorate of Education, Govt. of Maharashtra, Pune

5. शिक्षण / EDUCATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No.5.13

संस्थेच्या प्रकारानुसार तांत्रिक शिक्षण संस्था / Technical Institutions by type of Institutions

(2015-16)

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हे	अभियांत्रिकी आणि तंत्रशास्त्रीय महाविद्यालये Engineering & Technology Colleges	तंत्र निकेतन Poly-technic	इतर पदविका संस्था Other Diploma Institutions	औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था Industrial Training Institutions	उच्च तांत्रिक विद्यालये केंद्रे Technical High Schools Centres	मुलोद्योग प्रशिक्षण आणि संबंधित सूचना केंद्रे Basic Training & related Instruction Centres	+२ स्तरावरील व्यावसायिक शिक्षण योजना Vocational Centres at + 2 stage	औद्योगिक कामगारांचे अर्धवेळ वर्ग Part time classes for Industrial workers	शिल्पकारागीर आणि इतर तांत्रिक प्रमाणपत्र देणा-या संस्था Institution of Crafts and other Technical certificate courses	प्रगत व्यवसाय शिक्षण पध्दती Advanced Vocational training system	+२ स्तरावरील केंद्रशासन पुरस्कृत व्यवसाय शिक्षण अभ्यासक्रम संस्था Centrally Sponsored + 2stage vocational education institutes	एकूण Grand Total	Districts
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
1	मुंबई	7	15	2	14	9	3	28		36	--	11	125	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	16	5	1	14	16	3	88		65	--	29	237	Mumbai Suburban
3	ठाणे	15	14	5	28	13	4	78		76	1	20	254	Thane
4	पालघर	6	6	1	0	15	1	15			--	9	53	Palghar
5	रायगड	18	19	3	19	7	2	13		17	--	19	117	Raigad
6	रत्नागिरी	5	6	3	16	11	2	6		26	--	12	87	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	2	3	2	9	10	1	4		15	--	21	67	Sindhudurg
8	नाशिक	19	29	17	43	31	1	17	**closed**	35	1	42	235	Nashik
9	धुळे	5	9	10	11	19	1	10		66	--	21	152	Dhule
10	नंदुरबार	2	3	6	11	11	0	3			--	6	42	Nandurbar
11	जळगाव	10	24	10	62	21	1	20		41	--	51	240	Jalgaon
12	अहमदनगर	13	28	14	37	43	1	43		66	--	31	276	Ahmednagar
13	पुणे	80	57	21	60	71	3	135		69	1	109	606	Pune
14	सातारा	9	23	12	18	20	2	22		61	--	36	203	Satara
15	सांगली	9	19	7	25	29	1	32		45	--	36	203	Sangli

तक्ता क्र. / Table No. 5.13 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
16	सोलापूर	15	22	7	34	31	1	45		74	--	31	260	Solapur
17	कोल्हापूर	17	27	9	46	28	1	26		41	1	38	234	Kolhapur
18	औरंगाबाद	16	18	12	16	16	1	24		52	1	53	209	Aurangabad
19	जालना	1	5	2	12	5	1	103		30	--	10	169	Jalna
20	परभणी	1	6	7	11	4	1	3		36	--	11	80	Parbhani
21	हिंगोली	1	3	3	6	3	0	3			--	5	24	Hingoli
22	बीड	3	11	8	20	7	1	29		132	--	32	243	Beed
23	नांदेड	3	11	6	24	11	1	9		69	1	19	154	Nanded
24	उस्मानाबाद	4	6	4	15	6	1	20		31	--	22	109	Osmanabad
25	लातूर	6	16	5	12	13	1	30		61	--	49	193	Latur
26	बुलढाणा	7	8	6	18	17	1	33		47	--	28	165	Buldhana
27	अकोला	3	5	2	9	9	1	49	**closed**	53	--	32	163	Akola
28	वाशिम	2	2	3	6	5	0	15			--	18	51	Washim
29	अमरावती	13	13	3	28	22	1	38		52	1	108	279	Amravati
30	यवतमाळ	4	7	7	19	16	1	14		42	--	27	137	Yavatmal
31	वर्धा	7	13	5	22	6	1	22		25	--	22	123	Wardha
32	नागपूर	40	33	16	55	15	1	96		78	1	64	399	Nagpur
33	भंडारा	2	6	2	26	4	1	11		39	--	9	100	Bhandara
34	गोदिंया	1	4	3	15	5	1	10			--	8	47	Gondiya
35	चंद्रपूर	4	13	4	47	7	1	45		19	--	35	175	Chandrapur
36	गडचिरोली	1	1	0	16	7	0	2		3	--	14	44	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**367**	**490**	**228**	**824**	**563**	**44**	**1,141**		**1,502**	**8**	**1,088**	**6,255**	**Maharashtra State**

आधार : १) व्यवसाय शिक्षण प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई / Directorate of Vocational Education and Training, Govt. of Maharashtra, Mumbai

२) तंत्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई / Directorate of Technical Education, Govt. of Maharashtra, Mumbai

5. शिक्षण / EDUCATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No.5.14

शासकीय व अर्धशासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमधील मंजूर केलेल्या जागा, प्रवेश क्षमता आणि उत्तीर्ण झालेल्यांची संख्या

Number of sanctioned seats, intake capacity and outturn of Government and Non-Government Industrial Training Institutes

(2015-16)

अ.क्र. Sr. No. (1)	व्यवसायाचे नाव (2)	मंजूर जागा Sanctioned Seats (3)	प्रवेश क्षमता Intake Capacity (4)	उत्तीर्ण झालेले Outturn (5)	Name of the Trade (2)
1	वास्तुशास्त्र सहायक	546	494	513	Architectural Assistant
2	अटेडंट ऑपरेटर	210	147	204	Attendant Operator chemical Plant
3	बेकरी अॅण्ड कफेक्शारी	208	182	126	Bakery and confectioner
4	मूलभूत सौंदर्यशास्त्र	2,470	2,106	1,912	Basic Cosmetology
5	सुतार	2,236	1,950	2,146	Carpenter
6	संगणक हार्डवेअर आणि नेटवर्कची देखरेख	520	286	292	Computer Hardware & Network Maintenance
7	संगमक ऑपरेटर आणि प्रोग्रामिंग सहाय्यक	9,308	8,762	12,037	Computer Operator and Programming Assistant
8	कारागीर खाद्य उत्पादन(सर्वसाधारण)	315	312	0	Craftsman Food Production (General)
9	डेस्कटॉप प्रकाशन ऑपरेटर	416	338	301	Desktop Publishing Operator
10	डिजिटल छायाचित्रकार	21	21	0	Digital Photographer
11	आरेख स्थापत्य	2,730	1,560	2,001	Draughtsman Civil
12	आरेख यांत्रिकी	4,095	2,016	2,351	Draughtsman Mechanical
13	पोशाख बाविणे	4,893	4,032	4,086	Dress Making
14	विजतंत्री	31,710	17,430	25,565	Electrician
15	इलेक्ट्रॉनिक्स मेकॅनिक	8,580	4,108	4,729	Electronics Mechanic
16	विजविलेपक	126	42	54	Electroplater
17	फॅशन तंत्रज्ञान	1,344	1,050	998	Fashion Technology
18	जोडारी	31,458	16,149	20,036	Fitter
19	अन्न आणि पेय अतिथी सेवा सहाय्यक	168	147	92	Food and Beverage Guest Service Assistant
20	फाउंड्रीमन	651	483	363	Foundry man
21	फ्रंट ऑफिस सहाय्यक	21	0	263	Front Office Assistant
22	फळ आणि भाजी अतिथी सेवा सहाय्यक	598	494	318	Fruit and Vegetable Processing
23	आरोग्य स्वच्छता निरीक्षक	52	78	53	Health Sanitary Inspector
24	रुग्णालयीन स्वच्छता	52	52	32	Hospital House Keeping
25	माहिती व संपर्क तंत्रज्ञान सिस्टम देखरेख	4,290	2,054	2,385	Information & Communication Technology System Maintenance
26	यांत्रिक उपकरण	650	416	394	Instrument Mechanic
27	यांत्रिकी उपकरण (रासायनिक)	84	63	85	Instrument Mechanic (Chemical Plant)
28	अंतर्गत सजावट आणि डिझाईन	598	520	559	Interior Decoration and Designing
29	यंत्रकारागीर	4,560	2,304	3,431	Mechanic
30	यंत्रकारागीर (घर्षक)	1,648	800	822	Mechanic Grinder
31	देखरेख यंत्रकारागीर (रासायनिक)	252	168	178	Maintenance Mechanic (Chemical Plant)
32	सागरी जोडारी	42	21	40	Mariner Fitter
33	गवंडी (बांधकाम)	780	650	487	Mason (Building Constructor)
34	कृषि यंत्रसामग्री यांत्रिकी	168	84	92	Mechanic Agricultural Machinery
35	ऑटो बॉडी दुरुस्ती यांत्रिकी	42	42	142	Mechanic Auto Body Repair

तक्ता क्र. / Table No. 5.14 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
36	ऑटो इलेक्ट्रीकल आणि इलेक्ट्रॉनिक्स यांत्रिकी	294	357	498	Mechanic Auto Electrical and Electronics
37	ग्राहकोपयोगी इलेक्ट्रॉनिक्स वस्तू यांत्रिकी	130	78	87	Mechanic Consumer Electronics Appliances
38	डिझेल यांत्रिकी	6,531	6,510	10,435	Mechanic Diesel
39	मेकॅट्रॉनिक्स यांत्रिकी	63	42	51	Mechanic Mechactonics
40	यंत्रसाधने देखरेख यांत्रिकी	1,176	798	871	Mechanic Machines Tools Maintenance
41	वैद्कीय इलेक्ट्रॉनिक्स यांत्रिकी	52	26	33	Mechanic Medical Electronics
42	मोटार वाहने यांत्रिकी	10,248	5,187	7,364	Mechanic Motor Vehicle
43	यांत्रिक (प्रशितन व वातानुकूलीकरण)	5,408	2,652	3,696	Mechanic Refrigeration and Air Conditioners
44	यांत्रिक कर्षित	1,239	1,239	891	Mechanic Tractor
45	ऑटो बॉडी पेंटिंग यांत्रिकी	42	42	0	Mechanic Auto Body Painting
46	मल्टिमिडीया ॲनिमेशन आणि स्पेशल इफेक्ट	78	78	77	Multimedia Animation and Special Effect
47	अद्यावत यंत्रसाधने चालक	208	160	192	Operator Advance Machine Tools
48	सर्वसाधारण रंगारी	1,932	882	856	Painter General
49	छायाचित्रकार	42	42	25	Photographer
50	फजीओथेरपी तंत्रज्ञ	21	0	0	Physiotherapy Technician
51	प्लास्टिक प्रक्रिया चालक	651	630	877	Plastic Processing Operator
52	प्लंबर	2,444	2,314	2,186	Plumber
53	स्कूल व्यवस्थापन पूर्वतयारी सहायक	52	26	9	Pre-Preparatory School Management assistant
54	पंपचालक- यांत्रिक	1,302	1,260	1,787	Pump Operator cum Machanic
55	रबर टेक्निशियन	42	26	0	Rubber Technician
56	एससीव्हीटी- वास्तुकला आरेखक	52	26	0	SCVT - Architectural Draughtsman
57	एससीव्हीटी- कपाट फर्निचर मेकर	21	21	0	SCVT - Cabinet Furniture Maker
58	एससीव्हीटी-सर्वसाधारण फिटर-यांत्रिक	21	21	0	SCVT - General Fitter cum Mechanic
59	एससीव्हीटी-लघुलेखक (मराठी)	147	210	0	SCVT - Stenographer (Marathi)
60	एससीव्हीटी-स्टीव्हर्ड	21	0	0	SCVT - Steward
61	चिटणीसाची कार्यपद्धती (इंग्रजी)	416	390	495	Secretarial Practice (English)
62	शिलाई तंत्रज्ञान	3,192	2,457	2,207	Sewing Technology
63	धातूचे पत्र कामगार	1,848	1,827	2,760	Sheet Metal Worker
64	पृष्ठभाग सजावट तंत्र	147	147	154	Surface Ornamentation Techniques
65	सर्वेक्षक	1,014	988	1,336	Surveyor
66	वीज इलेक्ट्रॉनिक्स पद्धती तंत्रज्ञ	130	104	130	Technician Power Electronics Systems
67	ओले कापड प्रक्रिया तंत्रज्ञ	63	21	24	Textiles Wet Processing Technician
68	साचे आणि साधने बनविणारे (साचे व डाय)	462	294	286	Tool and Die Maker (Dies & Moulds)
69	लघुलेखक व सहायक चिटणीस (इंग्रजी)	650	650	872	Stenography & Secretarial Assistant (English)
69	साचे आणि साधने बनविणारे (मुद्रणालय साधने, वस्तू)	1,008	693	741	Tools and Die Maker (Press Tools, Jigs & Fixtures)
70	टर्नर्स	5,344	2,752	3,040	Turners
71	वीणतंत्रज्ञ	42	0	0	Waving Technician
72	वेल्डर	15,918	14,952	21,667	Welder
73	वेल्डर	357	357	542	Welder (GMAW and GTAW)
74	वायरमन	10,248	5,313	8,,085	Wireman
	महाराष्ट्र राज्य	**1,88,898**	**1,22,933**	**1,59,361**	**Maharashtra State**

आधार : व्यवसाय शिक्षण प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source : Directorate of Vocational Education and Training, Govt. of Maharashtra, Mumbai

5. शिक्षण / EDUCATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No.5.15

तांत्रिक संस्थांची त्यांच्या वर्गवारीनुसार संख्या, प्रवेशक्षमता, नाव नोंदविलेले, उत्तीर्ण झालेले विद्यार्थी आणि शिक्षकांची संख्या

Number of Technical Institutions Intake Capacity, Enrolment, Outturn and Number of Teachers by Category of Institution (2015-16)

अ.क्र. Sr. No.	वर्गवारी	संस्था Number of Institute	एकूण प्रवेश क्षमता Total Intake Capacity	एकूण नोंदणी केलेले Enrolment	एकूण उत्तीर्ण Total outturn	शिक्षकांची संख्या No. of Teachers	Category
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(2)
1	पदवी पातळीवरील (अभियांत्रिकी आणि तंत्रशास्त्रीकी महाविद्यालये)	367	1,53,867	3,94,697	--	685	Degree level (Engineering and Technological Colleges)
2	पदवीका पातळीवरील (तंत्रनिकेतन आणि इतर पदविका) संस्था	937	1,95,865	1,55,426	34,185#	27,264	Diploma level (Polytechnic and other Diploma) Institutions
3	औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था	824	1,34,767	1,08,892	1,59,361	4,373	Industrial Training Institutes (Excluding Four Provisionally Permitted)
4	तंत्र माध्यमिक विद्यालये / केंद्रे	395	50,520	44,561	38,433	2,912	Technical High Schools / Centres

२०१५-१६ मध्ये प्रवेशित उत्तीर्ण विद्यार्थी / 2015-16 enrolled passed candidates

आधार : १) व्यवसाय शिक्षण प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई
२) तंत्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई ३) तंत्रशिक्षण, महाराष्ट्र राज्य तंत्रशिक्षण मंडळ, मुंबई

Note : 1) Directorate of Vocational Education and Training, Govt. of Maharashtra, Mumbai.
2) Directorate of Technical Education, Govt. of Maharashtra, Mumbai. 3) Maharashtra State Board of Technical Education

5. शिक्षण / EDUCATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No.5.16

अभियांत्रिकी पदवी अभ्यासक्रमातील प्रवेशांची प्रकारानुसार संख्या

Intake in Degree Courses in Engineering by categories

अ.क्र. Sr. No.	वर्ष Year	स्थापत्य Civil	यांत्रिकी Mechanical	विद्युत Electrical	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1	1960-61	240	240	240	720
2	1970-71	530	520	460	1.510
3	1980-81	550	540	480	1,570
4	1990-91	2,817	2,727	747	6,291
5	2000-01	2,843	5,700	1,490	10,033
6	2010-11	8,323	20,699	6,466	35,488
7	2011-12	8,235	19,329	4,379	31,943
8	2012-13	18,132	34,975	10,421	63,528
9	2013-14	18,319	33,259	10,701	62,279
10	2014-15	20,640	37,590	11,640	69,870
11	2015-16	20,715	37,635	13,425	71,775

आधार : तंत्र शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई. Source : Directorate of Technical Education, Govt. of Maharashtra, Mumbai

5. शिक्षण / EDUCATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No.5.17

अभियांत्रिकी तंत्रशास्त्र व तंत्रनिकेतन अभियांत्रिकी महाविद्यालयाच्या अंतिम वर्षाच्या परिक्षेस बसलेल्या व उत्तीर्ण झालेल्या विद्यार्थ्यांची संख्या

Number of Students appeared and passed in final year Examination of Engineering, Technological and Polytechnic Colleges

(2015-16)

अ.क्र. Sr. No. (1)	अभ्यासक्रमाचा प्रकार (2)	परीक्षेस बसलेले No. appeared (3)	उत्तीर्ण झालेले No. Passed (4)	Type of Courses (2)
	I पदवी अभ्यासक्रम -			**I Degree Courses -**
1	स्थापत्य	N.A.	N.A.	Civil
2	यांत्रिकी	N.A.	N.A.	Mechanical
3	विद्युत	N.A.	N.A.	Electrical
4	इतर	N.A.	N.A.	Others
	एकूण	**N.A.**	**N.A.**	**Total**
	II पदविका अभ्यासक्रम -			**II Diploma Courses -**
1	स्थापत्य	17,298	14,021	Civil
2	यांत्रिकी	33,808	27,747	Mechanical
3	विद्युत	11,420	8,193	Electrical
4	इतर	33,301	29,032	Others
	एकूण	**95,827**	**78,993**	**Total**

आधार : तंत्र शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source : Directorate of Technical Education, Govt. of Maharashtra, Mumbai

६. जनता संपर्क

६.१ छापखाने, प्रकाशित झालेली पुस्तके व नियतकालिके, त्यांचे भाषावार व विषयवार वर्गीकरण यासंबंधी माहिती या विभागातील तक्त्यांमध्ये दिली आहे.

6. MASS COMMUNICATION

6.1 Data on printing presses, books and periodicals published and their classification according to languages and subjects are presented in the tables in this section.

6. जनता संपर्क / MASS COMMUNICATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No.6.1

मुख्य भाषांमधून प्रसिद्ध झालेली वृत्तपत्रे व नियतकालिके यांची संख्या

Number of News papers, periodicals published in Major Languages

अनुक्रमांक Sr. No. (1)	वर्ष Year (2)	भाषेनुसार वृत्तपत्रे व नियतकालिके Newspapers and periodicals by Languages (3)
1	1980-81	3,286
2	1985-86	3,166
3	1990-91	3,925
4	1991-92	3,673
5	1992-93	3,841
6	1993-94	4,284
7	1994-95	4,524
8	1995-96	4,665
9	1996-97	4,500
10	1997-98	4,354
11	1998-99	4,386
12	1999-00	4,396
13	2000-01	4,757
14	2001-02	5,446
15	2002-03	4,636
16	2007-08	4,,970
17	2008-09	6,340
18	2009-10	7,950
19	2010-11	1,736
20	2011-12	2,144
21	2012-13	4,098
22	2013-14	4,520
23	2014-15	4,642
24	2015-16	5,069

आधार : अधिपरिक्षक , पुस्तके व प्रकाशने, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source : Examiner of Books and Publications, Govt. Of Maharashtra, Mumbai.

6. जनता संपर्क / MASS COMMUNICATION

तक्ता क्रमांक /TABLE No.6.2

जिल्हावार छापखान्यांची संख्या / Districtwise number of printing presses

(2015-16)

अ.क्र. Sr. No. (1)	वर्ष Year (2)	सार्वजनिक / शासकीय Public / Government (3)	खाजगी Private (4)	एकूण Total (6)	Districts (2)
	1980-81	N.A.	6,940	6,940	
	1990-91	8	8,186	8,194	
	2001-02	5	1,461	1,466	
	2013-14	11	894	905	
	2014-15	2	836	838	
1	मुंबई	1	7	8	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	0	5	5	Mumbai Suburban
3	ठाणे	0	51	51	Thane
4	पालघर				Palghar
5	रायगड	0	Nil	0	Raigad
6	रत्नागिरी	0	20	20	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	0	2	2	Sindhudurg
8	नाशिक	1	18	19	Nashik
9	धुळे	0	18	18	Dhule
10	नंदुरबार	0	7	7	Nandurbar
11	जळगाव	0	Nil	0	Jalgaon
12	अहमदनगर	0	54	54	Ahmednagar
13	पुणे	2	49	51	Pune
14	सातारा	0	38	38	Satara
15	सांगली	0	30	30	Sangli
16	सोलापूर	0	59	59	Solapur
17	कोल्हापूर	1	36	37	Kolhapur
18	औरंगाबाद	1	138	139	Aurangabad
19	जालना	0	13	13	Jalna
20	परभणी	0	5	5	Parbhani
21	हिंगोली	0	0	0	Hingoli
22	बीड	0	21	21	Beed
23	नांदेड	0	34	34	Nanded
24	उस्मानाबाद	0	8	8	Osmanabad
25	लातूर	0	8	8	Latur
26	बुलढाणा	0	1	1	Buldhana
27	अकोला	0	4	4	Akola
28	वाशिम	0	3	3	Washim
29	अमरावती	0	1	1	Amravati
30	यवतमाळ	0	1	1	Yavatmal
31	वर्धा	0	15	15	Wardha
32	नागपूर	2	17	19	Nagpur
33	भंडारा	0	7	7	Bhandara
34	गोदिंया	0	4	4	Gondiya
35	चंद्रपूर	0	11	11	Chandrapur
36	गडचिरोली	0	8	8	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**8**	**693**	**701**	**Maharashtra State**

टीप /Note : शासकीय मुद्रणालयाचा समावेश आहे./ The Includes Govt. printing press only

आधार : अधिपरिक्षक, पुस्तके व प्रकाशने, महाराष्ट्र शासन, मुंबई. / Source: Examiner of Books and publications, Govt. of Maharashtra, Mumbai

6. जनता संपर्क /
तक्ता क्रमांक /
निरनिराळ्या भाषांतील नियतकालिके /
[2015-

अ.क्र.	जिल्हे	दैनिके / Dailies							
		इंग्रजी	मराठी	गुजराथी	हिंदी	उर्दू	सिंधी	इतर	एकूण
Sr. No.		English	Marathi	Gujarati	Hindi	Urdu	Sindhi	Others	Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	मुंबई	25	94	5	41	4	3	0	172
2	मुंबई उपनगर	22	90	3	23	3	0	0	141
3	ठाणे	5	45	1	10	0	0	0	61
4	पालघर	4	6	0	3	0	0	0	13
5	रायगड	0	19	0	2	0	0	0	21
6	रत्नागिरी	0	18	0	1	0	0	0	19
7	सिंधुदुर्ग	0	21	0	2	0	0	0	23
8	नाशिक	4	49	0	9	0	0	0	62
9	धुळे	0	22	0	5	0	0	0	27
10	नंदुरबार	0	19	0	1	0	0	0	20
11	जळगाव	0	38	0	3	0	0	0	41
12	अहमदनगर	0	37	0	8	0	0	0	45
13	पुणे	9	41	0	11	0	0	0	61
14	सातारा	1	15	0	0	0	0	0	16
15	सांगली	0	21	0	0	0	0	0	21
16	सोलापूर	0	27	0	0	0	0	0	27
17	कोल्हापूर	0	32	0	0	0	0	0	32
18	औरंगाबाद	1	35	0	6	0	0	0	42
19	जालना	0	19	0	0	0	0	0	19
20	परभणी	0	20	0	0	0	0	0	20
21	हिंगोली	0	21	0	0	0	0	0	21
22	बीड	0	28	0	0	0	0	0	28
23	नांदेड	0	23	0	5	0	0	0	28
24	उस्मानाबाद	0	13	0	0	0	0	0	13
25	लातूर	0	24	0	0	0	0	0	24
26	बुलढाणा	0	35	0	6	0	0	0	41
27	अकोला	1	29	0	0	0	0	0	30
28	वाशिम	0	24	0	2	0	0	0	26
29	अमरावती	0	19	0	0	0	0	0	19
30	यवतमाळ	0	21	0	0	0	0	0	21
31	वर्धा	5	27	0	16	0	0	0	48
32	नागपूर	2	19	0	0	0	0	0	21
33	भंडारा	0	15	0	0	0	0	0	15
34	गोदिंया	0	28	0	4	0	0	0	32
35	चंद्रपूर	0	13	0	5	0	0	0	18
36	गडचिरोली	0	14	0	0	0	0	0	14
	महाराष्ट्र राज्य	**79**	**1,021**	**9**	**163**	**7**	**3**	**0**	**1,282**

MASS COMMUNICATION
TABLE No.6.3
Number of periodicals in different Languages
16]

साप्ताहिके (व्दि आणि त्रै साप्ताहिके धरून) / weeklies (Including Bi and Tri Weeklies)								Districts
इंग्रजी English (11)	मराठी Marathi (12)	गुजराथी Gujarati (13)	हिंदी Hindi (14)	उर्दू Urdu (15)	सिंधी Sindhi (16)	इतर Others (17)	एकूण Total (18)	(2)
41	85	2	33	0	0	0	161	Mumbai
35	70	3	28	2	1	0	139	Mumbai Suburban
4	32	1	9	0	0	0	46	Thane
0	1	0	0	0	0	0	1	Palghar
0	12	0	4	0	0	0	16	Raigad
0	8	0	0	0	0	0	8	Ratnagiri
0	19	0	0	0	0	0	19	Sindhudurg
0	145	0	5	0	0	0	150	Nashik
0	19	0	0	0	0	0	19	Dhule
0	30	0	0	0	0	0	30	Nandurbar
0	179	0	0	0	0	0	179	Jalgaon
0	162	0	0	0	0	0	162	Ahmednagar
11	83	0	0	0	0	0	94	Pune
0	40	0	0	0	0	0	40	Satara
0	45	0	0	0	0	0	45	Sangli
0	68	0	0	0	0	0	68	Solapur
0	65	0	0	0	0	0	65	Kolhapur
7	135	0	0	0	0	0	142	Aurangabad
0	62	0	0	0	0	0	62	Jalna
0	43	0	0	0	0	0	43	Parbhani
0	18	0	2	0	0	0	20	Hingoli
0	95	0	0	0	0	0	95	Beed
0	62	0	0	0	0	0	62	Nanded
0	41	0	0	0	0	0	41	Osmanabad
0	59	0	3	0	0	0	62	Latur
1	92	0	15	0	0	0	108	Buldhana
0	45	0	0	0	0	0	45	Akola
0	49	0	14	0	0	0	63	Washim
0	59	0	2	0	0	0	61	Amravati
0	52	0	0	0	0	0	52	Yavatmal
5	54	0	43	0	0	0	102	Wardha
0	53	0	11	0	0	0	64	Nagpur
0	22	0	3	0	0	0	25	Bhandara
0	53	0	0	0	0	0	53	Gondiya
0	19	0	19	0	0	0	38	Chandrapur
0	25	0	0	0	0	0	25	Gadchiroli
104	**2,101**	**6**	**191**	**2**	**1**	**0**	**2,405**	**Maharashtra State**

तक्ता क्रमांक /

अ.क्र. Sr. No. (1)	जिल्हे (2)	पाक्षिक / Fortnightlies							
		इंग्रजी English (19)	मराठी Marathi (20)	गुजराथी Gujarati (21)	हिंदी Hindi (22)	उर्दू Urdu (23)	सिंधी Sindhi (24)	इतर Others (25)	एकूण Total (26)
1	मुंबई	13	14	0	11	0	0	0	38
2	मुंबई उपनगर	9	11	0	10	0	0	0	30
3	ठाणे	4	12	0	3	0	0	0	19
4	पालघर	0	0	0	0	0	0	0	0
5	रायगड	0	0	0	0	0	0	0	0
6	रत्नागिरी	0	1	0	0	0	0	0	1
7	सिंधुदुर्ग	0	0	0	0	0	0	0	0
8	नाशिक	2	32	0	2	0	0	0	36
9	धुळे	0	10	0	0	0	0	0	10
10	नंदुरबार	0	4	0	0	0	0	0	4
11	जळगाव	0	6	0	0	0	0	0	6
12	अहमदनगर	0	8	0	0	0	0	0	8
13	पुणे	0	8	0	0	0	0	0	8
14	सातारा	0	3	0	0	0	0	0	3
15	सांगली	0	2	0	0	0	0	0	2
16	सोलापूर	0	3	0	0	0	0	0	3
17	कोल्हापूर	0	1	0	0	0	0	0	1
18	औरंगाबाद	0	0	0	0	0	0	0	0
19	जालना	0	0	0	0	0	0	0	0
20	परभणी	0	1	0	0	0	0	0	1
21	हिंगोली	0	0	0	0	0	0	0	0
22	बीड	0	1	0	0	0	0	0	1
23	नांदेड	0	2	0	0	0	0	0	2
24	उस्मानाबाद	0	0	0	0	0	0	0	0
25	लातूर	0	0	0	0	0	0	0	0
26	बुलढाणा	0	0	0	0	0	0	0	0
27	अकोला	0	1	0	0	0	0	0	1
28	वाशिम	0	2	0	0	0	0	0	2
29	अमरावती	0	0	0	0	0	0	0	0
30	यवतमाळ	0	0	0	0	0	0	0	0
31	वर्धा	0	6	0	0	0	0	0	6
32	नागपूर	0	0	0	0	0	0	0	0
33	भंडारा	0	0	0	0	0	0	0	0
34	गोदिंया	0	2	0	0	0	0	0	2
35	चंद्रपूर	0	0	0	0	0	0	0	0
36	गडचिरोली	0	0	0	0	0	0	0	0
	महाराष्ट्र राज्य	**28**	**130**	**0**	**26**	**0**	**0**	**0**	**184**

TABLE NO.6.3-contd.

मासिके (व्दिमासिके धरुन) / Monthlies. (Including Bi- monthlies)								
इंग्रजी English (27)	मराठी Marathi (28)	गुजराथी Gujarati (29)	हिंदी Hindi (30)	उर्दू Urdu (31)	सिंधी Sindhi (32)	इतर Others (33)	एकूण Total (34)	Districts (2)
55	26	2	31	0	0	0	114	Mumbai
45	21	0	28	4	0	2	100	Mumbai Suburban
5	32	0	3	0	0	0	40	Thane
0	0	0	0	0	0	0	0	Palghar
0	5	0	0	0	0	0	5	Raigad
0	4	0	0	0	0	0	4	Ratnagiri
0	3	0	0	0	0	0	3	Sindhudurg
2	27	0	5	0	0	0	34	Nashik
0	6	0	0	0	0	0	6	Dhule
0	5	0	0	0	0	0	5	Nandurbar
0	7	0	0	0	0	0	7	Jalgaon
0	9	0	0	0	0	0	9	Ahmednagar
12	54	0	7	0	0	0	73	Pune
0	19	0	0	0	0	0	19	Satara
0	21	0	0	0	0	0	21	Sangli
0	26	0	4	0	0	0	30	Solapur
0	25	0	0	0	0	0	25	Kolhapur
4	12	0	32	0	0	0	48	Aurangabad
0	4	0	0	0	0	0	4	Jalna
0	6	0	0	0	0	0	6	Parbhani
0	3	0	0	0	0	0	3	Hingoli
0	4	0	4	0	0	0	8	Beed
0	5	0	5	0	0	0	10	Nanded
0	5	0	0	0	0	0	5	Osmanabad
0	3	0	0	0	0	0	3	Latur
2	6	0	9	0	0	0	17	Buldhana
0	3	0	0	0	0	0	3	Akola
0	3	0	9	0	0	0	12	Washim
0	6	0	0	0	0	0	6	Amravati
0	7	0	5	0	0	0	12	Yavatmal
7	9	0	38	0	0	0	54	Wardha
0	5	0	0	0	0	0	5	Nagpur
0	7	0	0	0	0	0	7	Bhandara
0	6	0	0	0	0	0	6	Gondiya
0	6	0	0	0	0	0	6	Chandrapur
0	3	0	0	0	0	0	3	Gadchiroli
132	**393**	**2**	**180**	**4**	**0**	**2**	**713**	**Maharashtra State**

तक्ता क्रमांक /

अ.क्र. Sr. No. (1)	जिल्हे (2)	त्रैमासिक (चौमासिके धरुन) / Quarterlies (Including four monthlies)								
		इंग्रजी English (35)	मराठी Marathi (36)	गुजराथी Gujarati (37)	कोंकणी Konkani (38)	हिंदी Hindi (39)	उर्दू Urdu (40)	सिंधी Sindhi (41)	इतर Others (42)	एकूण Total (43)
1	मुंबई	8	21	2	NA	11	0	0	0	42
2	मुंबई उपनगर	6	18	0	NA	6	0	0	0	30
3	ठाणे	1	5	0	NA	1	0	0	0	7
4	पालघर	0	0	0	NA	0	0	0	0	0
5	रायगड	0	4	0	NA	1	0	0	0	5
6	रत्नागिरी	1	5	0	NA	0	0	0	0	6
7	सिंधुदुर्ग	0	5	0	NA	0	0	0	0	5
8	नाशिक	1	2	0	NA	1	0	0	0	4
9	धुळे	0	3	0	NA	0	0	0	0	3
10	नंदुरबार	0	2	0	NA	0	0	0	0	2
11	जळगाव	0	3	0	NA	0	0	0	0	3
12	अहमदनगर	0	2	0	NA	0	0	0	0	2
13	पुणे	1	3	0	NA	0	0	0	0	4
14	सातारा	0	5	0	NA	0	0	0	0	5
15	सांगली	0	4	0	NA	0	0	0	0	4
16	सोलापूर	0	3	0	NA	0	0	0	0	3
17	कोल्हापूर	1	2	0	NA	0	0	0	0	3
18	औरंगाबाद	0	2	0	NA	2	0	0	0	4
19	जालना	0	3	0	NA	0	0	0	0	3
20	परभणी	0	2	0	NA	0	0	0	0	2
21	हिंगोली	0	3	0	NA	0	0	0	0	3
22	बीड	0	5	0	NA	0	0	0	0	5
23	नांदेड	0	2	0	NA	0	0	0	0	2
24	उस्मानाबाद	0	4	0	NA	0	0	0	0	4
25	लातूर	0	2	0	NA	0	0	0	0	2
26	बुलढाणा	0	3	0	NA	1	0	0	0	4
27	अकोला	0	5	0	NA	0	0	0	0	5
28	वाशिम	0	3	0	NA	0	0	0	0	3
29	अमरावती	0	2	0	NA	0	0	0	0	2
30	यवतमाळ	0	6	0	NA	0	0	0	0	6
31	वर्धा	2	2	0	NA	0	0	0	0	4
32	नागपूर	0	7	0	NA	0	0	0	0	7
33	भंडारा	0	2	0	NA	0	0	0	0	2
34	गोदिंया	0	0	0	NA	0	0	0	0	0
35	चंद्रपूर	0	2	0	NA	0	0	0	0	2
36	गडचिरोली	0	4	0	NA	2	0	0	0	6
	महाराष्ट्र राज्य	**21**	**146**	**2**	**NA**	**25**	**0**	**0**	**0**	**194**

आधार : अधिपरिक्षक पुस्तके व प्रकाशने, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

TABLE NO.6.3-contd.

वार्षिक (षण्मासिके धरून) / Annual (Including Six- monthlies)									District
इंग्रजी	मराठी	गुजराथी	हिंदी	कोंकणी	उर्दू	सिंधी	इतर	एकूण	
English	Marathi	Gujarati	Hindi	Konkani	Urdu	Sindhi	Others	Total	
(44)	(45)	(46)	(47)	(48)	(49)	(50)	(51)	(52)	(2)
26	12	0	9	0	0	0	0	47	Mumbai
15	19	0	2	0	0	0	0	36	Mumbai Suburban
2	6	0	0	0	0	0	0	8	Thane
0	0	0	0	0	0	0	0	0	Palghar
1	5	0	2	0	0	0	0	8	Raigad
2	8	0	0	0	0	0	0	10	Ratnagiri
0	9	0	0	0	0	0	0	9	Sindhudurg
1	2	0	3	0	0	0	0	6	Nashik
0	4	0	0	0	0	0	0	4	Dhule
0	6	0	0	0	0	0	0	6	Nandurbar
0	9	0	0	0	0	0	0	9	Jalgaon
0	8	0	0	0	0	0	0	8	Ahmednagar
3	2	0	7	0	0	0	0	12	Pune
0	5	0	0	0	0	0	0	5	Satara
1	3	0	0	0	0	0	0	4	Sangli
0	2	0	0	0	0	0	0	2	Solapur
2	8	0	0	0	0	0	0	10	Kolhapur
1	6	0	2	0	0	0	0	9	Aurangabad
0	3	0	0	0	0	0	0	3	Jalna
0	2	0	0	0	0	0	0	2	Parbhani
0	6	0	0	0	0	0	0	6	Hingoli
0	4	0	0	0	0	0	0	4	Beed
0	2	0	0	0	0	0	0	2	Nanded
0	5	0	0	0	0	0	0	5	Osmanabad
0	4	0	0	0	0	0	0	4	Latur
2	11	0	3	0	0	0	0	16	Buldhana
0	9	0	0	0	0	0	0	9	Akola
0	5	0	2	0	0	0	0	7	Washim
0	2	0	0	0	0	0	0	2	Amravati
0	5	0	2	0	0	0	0	7	Yavatmal
3	2	0	0	0	0	0	0	5	Wardha
0	10	0	0	0	0	0	0	10	Nagpur
0	6	0	0	0	0	0	0	6	Bhandara
0	1	0	0	0	0	0	0	1	Gondiya
0	2	0	0	0	0	0	0	2	Chandrapur
0	5	0	2	0	0	0	0	7	Gadchiroli
59	**198**	**0**	**34**	**0**	**0**	**0**	**0**	**291**	**Maharashtra State**

Source : Examiner of Books and publication, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

6. जनता संपर्क / MASS COMMUNICATION

तक्ता क्रमांक /TABLE No.6.4

प्रकाशित पुस्तके व नियतकालिके याविषयी सांख्यिकी

Statistics of Books and Periodicals Published

(2015-16)

अ.क्र. Sr. No.	प्रकाशनाचा प्रकार	इंग्रजी व इतर युरोपियन भाषा English and other European languages	प्रादेशिक भाषा Regional languages	भारतीय प्राचीन भाषा Indian classical languages	एकापेक्षा अधिक भाषा In more than one language	एकूण Total	Type of publication
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(2)
1	पुस्तके (अ) मूळ लेखन	130	580	0	--	710	Books (a) Original Work
	(ब) अनुवादित	290	--	0	--	290	(b) Translation
	एकूण	**420**	**580**	**--**	**--**	**1,000**	**Total**
2	नियतकालिके (मासिक ते वार्षिक कालावधीची)	177	575	0	-- --	752	Periodicals (of periodically from monthly to yearly)
	एकूण प्रकाशने	**597**	**1,155**	**0**	--	**1,752**	**Total Publications**

आधार : अधिपरिक्षक, पुस्तके व प्रकाशने, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source : Examiner of Books and publications, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

6. जनता संपर्क / MASS COMMUNICATION

तक्ता क्रमांक /TABLE No.6.5

पुस्तके व नियतकालिके यांचे भाषावार वर्गीकरण

Classification of books and periodicals according to Languages

(2015-16)

अ.क्र. Sr. No.	भाषा	पुस्तके Books	नियतकालिके Periodicals	एकूण Total	Languages
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
1	इंग्रजी	130	177	307	English
2	मराठी	849	394	1,243	Marathi
3	गुजराथी	2	0	2	Guajarati
4	हिंदी	4	175	179	Hindi
5	सिंधी	0	0	0	Sindhi
6	उर्दू	0	4	4	Urdu
7	प्राचीन भाषा	0	0	0	Classical languages
8	बोली भाषा	5	0	5	Dialects
9	एकापेक्षा अधिक भाषा	0	0	0	In more than one languages
10	इतर भाषा	10	2	12	Other languages
	एकूण	**1,000**	**752**	**1,752**	**Total**

टीप : नियतकालिकात मासिक, त्रैमासिक व वार्षिक प्रकाशनांचाच समावेश आहे.

Note : Periodicals including monthly, quarterly and annual publications only.

आधार : अधिपरिक्षक, पुस्तके व प्रकाशने, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source : Examiner of Books and publications, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

6. जनता संपर्क / MASS COMMUNICATION

तक्ता क्रमांक /TABLE No.6.6

प्रसिध्द झालेली पुस्तके व नियतकालिके यांची विषयवार वर्गवारी

Distribution of Books and periodicals published according to subjects (2015-16)

अ.क्र. Sr. No.	विषय	पुस्तके / Books				Subject
		शैक्षणिक Educational	अशैक्षणिक Non Educational	नियतकालिके Periodicals	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
1	कृषि	0	20	25	45	Agriculture
2	मानवशास्त्र	0	2	0	2	Anthropology
3	पुराणवस्तु अभ्यास	0	10	0	10	Archaeology
4	शिवण व कर्तनकला	0	4	11	15	Arts and Craft
5	खगोलशास्त्र व फल ज्योतिष	0	8	18	26	Astronomy and astrology
6	चरित्र (आठवणी धरून)	0	180	0	180	Biography (including memories)
7	नागरीक शास्त्र	0	2	13	15	Civics
8	वाणिज्य व उद्योगधंदे	0	4	42	46	Commerce and industry
9	नाटक	0	12	0	12	Drama
10	अर्थशास्त्र	0	2	26	28	Economics
11	शिक्षण	0	10	34	44	Education
12	तांत्रिक	0	25	19	44	Engineering
13	मनोरंजन	0	12	0	12	Fiction
14	खेळ	0	5	16	21	Games and Sports
15	भूगोल	0	2	13	15	Geography
16	आरोग्य	0	42	34	76	Health and hygine
17	इतिहास	0	28	15	43	History
18	उद्योगधंदे	0	7	38	45	Industry
19	भाषा	0	6	18	24	Languages
20	विधी (कायदा)	0	5	14	19	Law
21	गणित	0	3	11	14	Mathematics
22	औषध	0	9	60	69	Medicine
23	संकीर्ण	0	475	12	487	Miscellaneous
24	संगीत (नृत्य धरून)	0	2	16	18	Music (including dancing)
25	निसर्ग शिक्षण	0	1	14	15	Nature study
26	तत्वज्ञान (मानसिक व नैतिकशास्त्र)	0	6	28	34	Philosophy (including Mental and Moral science)
27	काव्य	0	35	41	76	Poetry
28	राज्यशास्त्र	0	2	15	17	Political Science
29	धर्म	0	24	31	55	Religion
30	शास्त्र (भौतिकशास्त्र, रसायनशास्त्र, भुगर्भशास्त्र, प्राणीशास्त्र व वनस्पतीशास्त्र धरून)	0	18	28	46	Science (including Physics, Chemistry, Geology, Zoology, Botany etc)
31	समाजशास्त्र	0	20	23	43	Sociology
32	प्रवास	0	15	18	33	Travel
33	युध्द	0	4	0	4	War
	एकूण	**0**	**1,000**	**633**	**1,633**	**Total**

आधार : अधिपरिक्षक , पुस्तके व प्रकाशने, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source : Examiner of Books and publications, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

७. आरोग्य

७.१ राज्य व केंद्र शासनाची, तसेच नगरपालिका, स्थानिक स्वराज्य संस्था यांची व खाजगी संस्थांनी शासकीय सहाय्याने चालविलेली रुग्णालये व दवाखाने यांची माहिती देण्यात आली आहे. राज्याच्या आरोग्य सेवा संचालनालय आणि जिल्हा परिषदांच्या नियंत्रणाखाली असलेल्या प्राथमिक आरोग्य केंद्रांची माहिती देखील यात समाविष्ट आहे.

7. HEALTH

7.1 Information is given in the tables on number of hospitals and dispensaries of State and Central Government Institutions, institutions run by Municipalities and Local Bodies and also private aided institutions. Primary Health Centres under the control of the State's Directorate of Public Health Services and under Zilla Parishads are also included in the data.

7. आरोग्य /
तक्ता क्रमांक /
वैद्यकीय (विषम चिकित्सकिय) संस्थांची संख्या /
(2015-

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हे	रुग्णालये / Hospitals					दवाखाने / Dispensaries				
		एकूण Total	राज्य शासन State Govt.	स्थानिक संस्था Local Bodies	खाजगी व इतर Pvt. and Other	इतर Other	एकूण Total	राज्य शासन State Govt.	स्थानिक संस्था Local Bodies	खाजगी व इतर Pvt. and Other	इतर Other
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1	मुंबई	777	14	52	711	0	751	0	331	420	0
2	मुंबई उपनगर										
3	ठाणे	1,095	27	24	1,010	34	2,411	19	86	1807	499
4	पालघर										
5	रायगड	232	26	2	204	0	205	0	28	177	0
6	रत्नागिरी	163	16	3	134	10	899	2	6	513	378
7	सिंधुदुर्ग	185	11	0	168	6	0	0	0	0	0
8	नाशिक	685	32	10	591	52	5,497	0	31	4845	621
9	धुळे	183	13	4	160	6	365	5	24	104	232
10	नंदुरबार	130	79	15	36	0	313	0	1	16	296
11	जळगाव	455	24	13	408	10	1,985	11	27	1505	442
12	अहमदनगर	304	31	5	250	18	1,892	3	8	1208	673
13	पुणे	494	49	39	330	76	648	6	68	0	574
14	सातारा	513	20	1	481	11	1,783	7	19	1351	406
15	सांगली	238	21	2	199	16	1,329	18	10	978	323
16	सोलापूर	328	28	16	275	9	1,797	6	30	1328	433
17	कोल्हापूर	600	23	1	567	9	1,310	0	102	789	419
18	औरंगाबाद	430	42	8	364	16	1,120	4	30	807	279
19	जालना	557	21	12	514	10	1,982	13	27	1500	442
20	परभणी	151	11	0	140	0	650	0	37	396	217
21	हिंगोली	24	9	0	15	0	180	0	10	34	136
22	बीड	87	23	0	62	2	1,188	668	13	223	284
23	नांदेड	364	24	67	273	0	439	22	29	0	388
24	उस्मानाबाद	51	14	2	35	0	665	2	7	452	204
25	लातूर	221	14	1	200	6	426	1	8	165	252
26	बुलढाणा	200	22	70	107	1	535	76	76	102	281
27	अकोला	146	24	3	112	7	621	14	36	389	182
28	वाशिम	102	19	0	82	1	215	0	10	51	154
29	अमरावती	259	42	2	205	10	451	0	106	0	345
30	यवतमाळ	216	23	0	189	4	1,169	502	20	209	438
31	वर्धा	71	14	11	32	14	470	244	6	37	183
32	नागपूर	709	34	5	652	18	472	45	105	0	322
33	भंडारा	104	17	0	87	0	474	3	41	237	193
34	गोदिंया	50	15	1	31	3	395	0	42	101	252
35	चंद्रपूर	83	19	0	61	3	380	10	23	0	347
36	गडचिरोली	35	35	0	0	0	460	0	19	29	412
	महाराष्ट्र राज्य	**10,242**	**836**	**369**	**8,685**	**352**	**33,477**	**1,681**	**1,416**	**19,773**	**10,607**

आधार: आरोग्य सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

HEALTH

TABLE No. 7.1

Number of Medical (Allopathic) Institutions

16)

ग्रामीण / Rural				नागरी / Urban				दर वैद्यकीय (रुग्णालय व दवाखाने) संस्थेमागे लोकसंख्या Population served per Medical institution (Hospital and Dispensaries)	Districts
रुग्णालये Hospitals	प्राथमिक आरोग्य केन्द्रे Primary Health Centres	दवाखाने Dispensaries	एकूण Total	रुग्णालये Hospitals	प्राथमिक आरोग्य केन्द्रे Primary Health Centres	दवाखाने Dispensaries	एकूण Total		
(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(2)
0	0	0	0	777	0	751	1,528	9,402	Mumbai Mumbai Suburban
206	79	1,361	1,646	889	0	1,050	1,939	3,258	Thane Palghar
88	55	74	217	144	0	131	275	5,439	Raigad
66	67	842	975	97	0	57	154	1,669	Ratnagiri
44	38	0	82	141	0	0	141	4,027	Sindhudurg
21	106	3,277	3,404	664	0	2,220	2,884	1,016	Nashik
11	41	104	156	172	0	261	433	3,395	Dhule
50	58	13	121	80	0	300	380	3,220	Nandurbar
17	77	873	967	438	0	1,112	1,550	1,703	Jalgaon
125	96	493	714	179	0	1,399	1,578	2,168	Ahmednager
73	96	52	221	421	0	596	1,017	7,520	Pune
345	71	194	610	168	0	1,589	1,757	1,362	Satara
60	59	102	221	178	0	1,227	1,405	1,870	Sangli
79	77	667	823	249	0	1,130	1,379	2,100	Solapur
489	73	62	624	111	0	1,248	1,359	2,100	Kolhapur
30	50	670	750	400	0	450	850	2,370	Aurangabad
16	40	1,686	1,742	541	0	296	837	744	Jalna
1	31	204	236	150	0	446	596	2,086	Parbhani
4	24	15	43	20	0	165	185	5,208	Hingoli
16	50	356	422	71	0	832	903	1,944	Beed
69	63	111	243	295	0	328	623	4,078	Nanded
22	42	249	313	29	0	416	445	2,261	Osmanabad
63	46	45	154	158	0	381	539	3,713	Latur
83	52	77	212	117	0	458	575	3,362	Buldhana
2	30	90	122	144	0	531	675	2,473	Akola
61	25	45	131	41	0	170	211	3,549	Washim
10	56	25	91	249	0	426	675	4,056	Amravati
11	63	644	718	205	0	525	730	2,026	Yavatmal
21	27	261	309	50	0	209	259	2,521	Wardha
12	49	262	323	697	0	210	907	4,060	Nagpur
39	33	68	140	65	0	406	471	2,090	Bhandara
18	39	109	166	32	0	286	318	2,770	Gondiya
7	58	91	156	76	0	289	365	4,712	Chandrapur
35	45	93	173	0	0	367	367	2,214	Gadchiroli
2,194	**1,816**	**13,215**	**17,225**	**8,048**	**0**	**20,262**	**28,310**	**2,607**	**Maharashtra State**

Source: Directorate of Health Services, Govt. of Maharashtra, Pune

7. आरोग्य / HEALTH

तक्ता क्रमांक / TABLE No.7.2

आयुर्वेदिक, युनानी व होमियोपॅथिक संस्थांची संख्या

Number of Ayurvedic, Unani and Homeopathic institutions

(2015-16)

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हे	आयुर्वेदिक / Ayurvedic				युनानी / Unani				होमियोपॅथिक / Homoeopathic				एकूण बेरीज Grand Total	Districts
		राज्य शासन State Govt.	स्थानिक संस्था Local Bodies	इतर Other	एकूण Total	राज्य शासन State Govt.	स्थानिक संस्था Local Bodies	इतर Other	एकूण Total	राज्य शासन State Govt.	स्थानिक संस्था Local Bodies	इतर Other	एकूण Total		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(2)
1	मुंबई	1	4	165	170	0	2	5	7	0	0	130	130	307	Mumbai
2	मुंबई उपनगर														Mumbai Suburban
3	ठाणे	0	10	720	730	0	0	28	28	0	0	400	400	1,158	Thane
4	पालघर														Palghar
5	रायगड	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	2	2	3	Raigad
6	रत्नागिरी	0	6	284	290	0	0	3	3	0	0	151	151	444	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	0	0	5	5	0	0	0	0	0	0	5	5	10	Sindhudurg
8	नाशिक	0	11	222	233	0	0	17	17	0	0	127	127	377	Nashik
9	धुळे	0	14	66	80	0	0	0	0	0	0	0	0	80	Dhule
10	नंदुरबार	0	14	20	34	0	0	0	0	0	0	0	0	34	Nandurbar
11	जळगाव	0	21	575	596	0	1	29	30	0	0	640	640	1,266	Jalgaon
12	अहमदनगर	0	2	490	492	0	0	11	11	0	0	367	367	870	Ahmednager
13	पुणे	0	25	88	113	0	0	1	1	0	0	95	95	209	Pune
14	सातारा	0	18	445	463	0	0	8	8	0	0	366	366	837	Satara
15	सांगली	14	2	509	525	0	0	0	0	0	0	171	171	696	Sangli
16	सोलापूर	0	8	44	52	0	0	0	0	0	0	18	18	70	Solapur
17	कोल्हापूर	0	17	201	218	0	0	3	3	0	0	345	345	566	Kolhapur
18	औरंगाबाद	21	8	316	345	0	6	2	8	0	0	285	285	638	Aurangabad

तक्ता क्रमांक / TABLE No.7.2 contd….

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(2)
19	जालना	0	21	38	59	0	4	5	9	0	0	6	6	74	Jalna
20	परभणी	0	4	196	200	0	2	0	2	0	0	74	74	276	Parbhani
21	हिंगोली	0	3	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	3	Hingoli
22	बीड	0	8	96	104	0	5	0	5	0	0	135	135	244	Beed
23	नांदेड	2	7	271	280	0	6	0	6	0	0	0	0	286	Nanded
24	उस्मानाबाद	1	5	291	297	0	2	0	2	0	0	0	0	299	Osmanabad
25	लातूर	1	7	131	139	0	1	4	5	0	0	33	33	177	Latur
26	बुलढाणा	70	70	0	140	0	0	0	0	0	0	0	0	140	Buldhana
27	अकोला	0	27	125	152	0	0	0	0	0	0	149	149	301	Akola
28	वाशिम	0	179	6	185	0	0	0	0	0	0	6	6	191	Washim
29	अमरावती	0	67	3	70	0	2	0	2	0	2	3	5	77	Amravati
30	यवतमाळ	0	20	34	54	0	0	0	0	0	0	24	24	78	Yavatmal
31	वर्धा	12	12	7	31	1	1	0	2	1	0	2	3	36	Wardha
32	नागपूर	1	47	1	49	0	3	0	3	0	5	1	6	58	Nagpur
33	भंडारा	0	37	11	48	0	0	0	0	0	0	60	60	108	Bhandara
34	गोदिंया	0	33	29	62	0	0	0	0	0	3	40	43	105	Gondiya
35	चंद्रपूर	8	10	0	18	0	0	0	0	0	0	0	0	18	Chandrapur
36	गडचिरोली	0	10	0	10	0	0	0	0	0	0	0	0	10	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**131**	**727**	**5,390**	**6,248**	**1**	**35**	**116**	**152**	**1**	**10**	**3,635**	**3,646**	**10,046**	**Maharashtra State**

आधार : आरोग्य सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source: Directorate of Health Services, Govt. of Maharashtra, Pune

7. आरोग्य / HEALTH

तक्ता क्रमांक / TABLE No.7.3

वैद्यकीय संस्थांमधील खाटांची संख्या

Number of beds in medical institutions

(2015-16)

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हे	Beds installed / खाटांची संख्या				Beds in / खाटांची संख्या		Beds for / खाटांची संख्या		Districts
		रुग्णालये Hospitals	प्राथमिक आरोग्य केन्द्रे Primary Health Centres	दवाखाने Dispen-saries	एकूण Total	ग्रामीण Rural area	नागरी Urban area	पुरुष Male	स्त्रिया Female	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
1	मुंबई	37,115	0	0	37,115	0	37,115	14,835	22,253	Mumbai
2	मुंबई उपनगर									Mumbai Suburban
3	ठाणे	12,578	462	46	13,086	1,221	11,865	5,234	7,852	Thane
4	पालघर									Palghar
5	रायगड	3,639	330	0	3,969	1,389	2,580	1,588	2,381	Raigad
6	रत्नागिरी	2,673	402	0	3,075	1,239	1,836	1,230	1,845	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	1,850	228	0	2,078	967	1,111	831	1,247	Sindhudurg
8	नाशिक	5,023	898	5,129	11,050	1,386	9,664	4,420	6,630	Nashik
9	धुळे	3,696	322	24	4,042	683	3,359	1,617	2,425	Dhule
10	नंदुरबार	870	348	0	1,218	788	430	487	731	Nandurbar
11	जळगाव	6,687	462	211	7,360	1,345	6,015	2,944	4,416	Jalgaon
12	अहमदनगर	5,708	576	20	6,304	3,064	3,240	2,522	3,782	Ahmadnager
13	पुणे	15,004	576	40	15,620	2,990	12,630	6,248	9,372	Pune
14	सातारा	7,052	682	215	7,949	4,346	3,603	3,180	4,769	Satara
15	सांगली	2,600	354	1,901	4,855	2,668	2,187	1,942	2,913	Sangli
16	सोलापूर	5,458	462	0	5,920	1,102	4,818	2,368	3,552	Solapur
17	कोल्हापूर	5,850	438	2,349	8,637	6,,115	2,522	3,455	5,182	Kolhapur
18	औरंगाबाद	8,262	300	0	8,562	1,184	7,378	3,425	5,137	Aurangabad
19	जालना	7,879	240	0	8,119	678	7,441	3,248	4,871	Jalna
20	परभणी	1,500	186	186	1,872	795	1,077	749	1,123	Parbhani
21	हिंगोली	240	168	269	677	332	345	271	406	Hingoli
22	बीड	3,607	400	0	4,007	1,334	2,673	1,603	2,404	Beed
23	नांदेड	5,385	429	374	6,188	1,432	4,756	2,475	3,713	Nanded
24	उस्मानाबाद	1,112	252	0	1,364	499	865	546	818	Osmanabad
25	लातूर	3,312	276	141	3,729	766	2,963	1,492	2,237	Latur
26	बुलढाणा	2,100	520	800	3,420	1,306	2,114	1,368	2,052	Buldhana
27	अकोला	2,995	180	16	3,191	256	2,935	1,276	1,915	Akola
28	वाशिम	914	150	0	1,064	322	742	426	638	Washim
29	अमरावती	4,336	336	40	4,712	1,290	3,422	1,885	2,827	Amravati
30	यवतमाळ	2,475	378	10	2,863	733	2,130	1,145	1,718	Yavatmal
31	वर्धा	2,814	162	162	3,138	1,370	1,768	1,255	1,883	Wardha
32	नागपूर	7,030	294	0	7,324	1,754	5,570	2,930	4,394	Nagpur
33	भंडारा	1,450	198	0	1,648	576	1,072	659	989	Bhandara
34	गोदिंया	793	312	0	1,105	582	523	442	663	Gondiya
35	चंद्रपूर	1,596	348	0	1,944	628	1,316	778	1,166	Chandrapur
36	गडचिरोली	646	270	403	1,319	1,018	301	528	791	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**1,74,249**	**11,939**	**12,336**	**1,98,524**	**1,52,366**	**79,402**	**1,19,095**	**1,98,497**	**Maharahtra State**

आधार : आरोग्य सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source : Directorate of Health Services, Govt. of Maharashtra, Pune

7. आरोग्य / HEALTH

तक्ता क्रमांक / TABLE No.7.4

सार्वजनिक आणि सार्वजनिक सहायित संस्थाकडून मिळालेल्या वैद्यकीय सुविधा

Medical facilities available through Public and Public aided Institutions (2015-16)

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हे	रुग्णालये Hospitals	प्राथमिक आरोग्य केन्द्रे Primary Health Centres	दवाखाने Dispen-saries	प्राथमिक आरोग्य पथके Primary Health Units	क्षयरोग रुग्णालये आणि रुग्ण चिकित्सालये TB Hospitals and Clinics	सर्व संस्थातील खाटांची संख्या No. of beds in all Institutions	Districts
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	मुंबई	777	0	751	0	23	37,115	Mumbai
2	मुंबई उपनगर							Mumbai Suburban
3	ठाणे	1,095	78	2,411	23	1	13,086	Thane
4	पालघर							Palghar
5	रायगड	232	52	205	3	5	3,969	Raigad
6	रत्नागिरी	163	67	899	0	4	3,075	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	185	38	0	0	0	2,078	Sindhudurg
8	नाशिक	685	103	5,497	9	9	11,050	Nashik
9	धुळे	183	41	365	0	1	4,042	Dhule
10	नंदुरबार	130	58	313	6	0	1,218	Nandurbar
11	जळगाव	455	77	1,985	0	1	7,360	Jalgaon
12	अहमदनगर	304	96	1,892	5	2	6,304	Ahmednager
13	पुणे	494	96	648	8	1	15,620	Pune
14	सातारा	513	71	1,783	6	3	7,949	Satara
15	सांगली	238	59	1,329	2	0	4,855	Sangli
16	सोलापूर	328	77	1,797	1	1	5,920	Solapur
17	कोल्हापूर	600	73	1,310	6	2	8,637	Kolhapur
18	औरंगाबाद	430	50	1,120	0	1	8,562	Aurangabad
19	जालना	557	40	1,982	2	0	8,119	Jalna
20	परभणी	151	31	650	4	1	1,872	Parbhani
21	हिंगोली	24	24	180	5	0	677	Hingoli
22	बीड	87	50	1,188	4	1	4,007	Beed
23	नांदेड	364	65	439	16	1	6,188	Nanded
24	उस्मानाबाद	51	42	665	0	1	1,364	Osmanabad
25	लातूर	221	46	426	6	1	3,729	Latur
26	बुलढाणा	200	52	535	0	2	3,420	Buldhana
27	अकोला	146	30	621	0	1	3,191	Akola
28	वाशिम	102	25	215	1	1	1,064	Washim
29	अमरावती	259	56	451	20	1	4,712	Amravati
30	यवतमाळ	216	63	1,169	5	1	2,863	Yavatmal
31	वर्धा	71	27	470	6	1	3,138	Wardha
32	नागपूर	709	49	472	3	2	7,324	Nagpur
33	भंडारा	104	33	474	0	1	1,648	Bhandara
34	गोदिंया	50	39	395	8	1	1,105	Gondia
35	चंद्रपूर	83	58	380	8	1	1,944	Chandrapur
36	गडचिरोली	35	45	460	36	21	1,319	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**10,242**	**1,811**	**33,477**	**193**	**92**	**1,98,524**	**Maharashtra State**

आधार : आरोग्य सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source : Directorate of Health Services, Govt. of Maharashtra, Pune

८. कुटुंब कल्याण :

८.१ कुटुंब कल्याण केंद्राच्या आकडेवारीत फिरत्या कुटुंब कल्याण केंद्रांचाही समावेश आहे. ह्या केंद्रामध्ये नसबंदी शस्त्रक्रिया, लूप बसविणे व कुटुंब कल्याण साधनांचे वाटप करणे इत्यादी कामे नियमितपणे चालतात. पुरुष नसबंदीस इंग्रजीत व्हॅसेक्टॉमी म्हणतात, तर स्त्री नसबंदीस ट्युबेक्टॉमी म्हणतात. 'लूप' हे साधन स्त्रियांसाठी असून त्यांचा उपयोग पाळणा लांबविण्याकरिता किंवा थांबविण्याकरिता होतो.

8. FAMILY WELFARE:

8.1 The number of family welfare centres include Mobile Family Welfare Centres also. In these centres the Sterilisation, I.U.C.D. insertions and distribution of conventional contraceptives are done regularly. The sterilisation operation performed on male is called vasectomy and that on female is called tubectomy. I.U.C.D. device is meant for women and is used for spacing as well as for stopping of births.

8. कुटुंब कल्याण / FAMILY WELFARE

तक्ता क्र. / TABLE No. 8.1

कुटुंब कल्याण केंद्रांची / चिकित्सालयांची संख्या

Number of family welfare centres / clinics

[2015-16]

अनु.क्र. Sr.No.	जिल्हे	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	शासकीय Govt.	इतर संस्था Other bodies	Districts
(1)	(2)	(3)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
1	मुंबई	101	0	101	0	101	Mumbai
2	मुंबई उपनगर						Mumbai Suburban
3	ठाणे	55	32	23	12	11	Thane
4	पालघर	59	46	13	12	1	Palghar
5	रायगड	67	52	15	14	1	Raigad
6	रत्नागिरी	80	67	13	13	0	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	49	38	11	10	1	Sindhudurg
8	नाशिक	148	103	45	29	16	Nashik
9	धुळे	56	41	15	8	7	Dhule
10	नंदुरबार	74	58	16	15	1	Nandurbar
11	जळगाव	120	77	43	22	21	Jalgaon
12	अहमदनगर	128	96	32	26	6	Ahmednagar
13	पुणे	150	96	54	25	29	Pune
14	सातारा	90	71	19	18	1	Satara
15	सांगली	94	59	35	15	20	Sangli
16	सोलापूर	115	77	38	16	22	Solapur
17	कोल्हापूर	111	73	38	20	18	Kolhapur
18	औरंगाबाद	71	50	21	13	8	Aurangabad
19	जालना	56	40	16	11	5	Jalna
20	परभणी	51	31	20	10	10	Parbhani
21	हिंगोली	29	24	5	5	0	Hingoli
22	बीड	66	50	16	15	1	Beed
23	नांदेड	88	65	23	17	6	Nanded
24	उस्मानाबाद	54	42	12	11	1	Osmanabad
25	लातूर	75	46	29	13	16	Latur
26	बुलढाणा	68	52	16	16	0	Buldhana
27	अकोला	43	30	13	7	6	Akola
28	वाशिम	33	25	8	8	0	Washim
29	अमरावती	80	56	24	15	9	Amravati
30	यवतमाळ	82	63	19	17	2	Yavatmal
31	वर्धा	38	27	11	9	2	Wardha
32	नागपूर	89	49	40	12	28	Nagpur
33	भंडारा	43	33	10	10	0	Bhandara
34	गोदिंया	56	39	17	13	4	Gondiya
35	चंद्रपूर	78	58	20	14	6	Chandrapur
36	गडचिरोली	59	45	14	13	1	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**2,656**	**1,811**	**845**	**484**	**361**	**Maharashtra State**

आधार : आरोग्य सेवा संचालनालय (कुटुंब कल्याण, माता बाल संगोपन व शालेय आरोग्य), महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source : Directorate of Health Services (Family Welfare, MCH & SH) Government of Maharashtra, Pune

8. कुटुंब कल्याण / FAMILY WELFARE

तक्ता क्र. /TABLE No. 8.2

महाराष्ट्रातील कुटुंब कल्याण कार्यक्रम / Family welfare Programme in Maharashtra

[2015-16]

अनु.क्र. Sr.No.	जिल्हे	ऐच्छिक नसबंदी शस्त्रक्रिया संख्या No. of Voluntary Sterilisation Operation		बसविलेल्या लुपांची संख्या No. of I.U.C.D.		Districts
		ध्येय Targets	साध्य Achievements	ध्येय Targets	साध्य Achievements	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
1	मुंबई	45,704	25,787	68,310	54,500	Mumbai
2	मुंबई उपनगर					Mumbai Suburban
3	ठाणे	15,535	9,898	8,833	8,344	Thane
4	पालघर	12,109	10,399	7,644	6,062	Palghar
5	रायगड	11,199	6,887	9,921	7,361	Raigad
6	रत्नागिरी	7,264	5,740	8,600	6,935	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	3,380	2,739	5,909	4,374	Sindhudurg
8	नाशिक	33,648	26,564	18,685	13,991	Nashik
9	धुळे	11,804	8,350	7,777	6,171	Dhule
10	नंदुरबार	9,080	6,434	3,364	3,303	Nandurbar
11	जळगाव	24,416	22,395	16,034	14,403	Jalgaon
12	अहमदनगर	26,838	22,034	27,445	25,781	Ahmednagar
13	पुणे	51,808	42,362	33,854	34,388	Pune
14	सातारा	19,271	19,390	12,299	13,327	Satara
15	सांगली	15,840	14,284	19,520	17,699	Sangli
16	सोलापूर	24,971	22,394	20,786	19,036	Solapur
17	कोल्हापूर	22,449	20,424	28,391	27,216	Kolhapur
18	औरंगाबाद	18,009	14,973	14,818	13,812	Aurangabad
19	जालना	11,401	8,677	8,515	8,282	Jalna
20	परभणी	9,686	7,306	8,123	5,997	Parbhani
21	हिंगोली	7,668	6,379	3,406	2,622	Hingoli
22	बीड	14,730	14,120	14,465	15,305	Beed
23	नांदेड	20,481	18,539	8,345	8,590	Nanded
24	उस्मानाबाद	9,181	7,552	5,399	5,991	Osmanabad
25	लातूर	16,244	13,693	9,625	8,461	Latur
26	बुलढाणा	14,125	10,447	8,245	6,720	Buldhana
27	अकोला	9,787	8,000	6,852	6,782	Akola
28	वाशिम	6,659	4,835	4,181	3,987	Washim
29	अमरावती	14,327	10,764	11,519	7,977	Amravati
30	यवतमाळ	15,739	14,823	10,794	8,343	Yavatmal
31	वर्धा	7,163	7,033	7,239	6,713	Wardha
32	नागपूर	20,784	14,103	21,350	10,699	Nagpur
33	भंडारा	6,154	7,299	4,107	3,043	Bhandara
34	गोदिंया	9,181	8,755	4,362	3,083	Gondiya
35	चंद्रपूर	11,704	11,753	9,464	7,311	Chandrapur
36	गडचिरोली	6,659	6,505	1,817	1,420	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**5,64,998**	**4,61,637**	**4,59,998**	**3,98,029**	**Maharashtra State**

आधार : आरोग्य सेवा संचालनालय (कुटुंब कल्याण, माता बाल संगोपन व शालेय आरोग्य), महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source : Directorate of Health Services, (Family Welfare, MCH & SH) Government of Maharashtra, Pune

8. कुटुंब कल्याण / FAMILY WELFARE

तक्ता क्र. /TABLE No. 8.3

कार्यरत असलेल्या कुटुंब कल्याण केंद्राची संख्या व त्यांचे कार्य

No. of Family welfare Centres operating and work done

(2015-16)

अनु.क्र. Sr. No.	जिल्हे	३१ मार्च, २०१६रोजी केंद्रांची संख्या No. of Centres as on 31st March, 2016	नसबंदी शस्त्रक्रियांची संख्या No. of Sterilisation Operations done			बसविलेल्या लुपांची संख्या No. of I.U.C.D insertions performed	Districts
			पुरुष नसबंदी Vasectomy	स्त्री नसबंदी Tubectomy	एकूण Total		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(2)
1	मुंबई	101	1,033	24,754	25,787	54,500	Mumbai
2	मुंबई उपनगर						Mumbai Suburban
3	ठाणे	55	157	9,741	9,898	8,344	Thane
4	पालघर	59	283	10,116	10,399	6,062	Palghar
5	रायगड	67	7	6,880	6,887	7,361	Raigad
6	रत्नागिरी	80	40	5,700	5,740	6,935	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	49	92	2,647	2,739	4,374	Sindhudurg
8	नाशिक	148	1,241	25,323	26,564	13,991	Nashik
9	धुळे	56	249	8,101	8,350	6,171	Dhule
10	नंदुरबार	74	1,051	5,383	6,434	3,303	Nandurbar
11	जळगाव	120	174	22,221	22,395	14,403	Jalgaon
12	अहमदनगर	128	65	21,969	22,034	25,781	Ahmednagar
13	पुणे	150	346	42,016	42,362	34,388	Pune
14	सातारा	90	89	19,301	19,390	13,327	Satara
15	सांगली	94	58	14,226	14,284	17,699	Sangli
16	सोलापूर	115	30	22,364	22,394	19,036	Solapur
17	कोल्हापूर	111	693	19,731	20,424	27,216	Kolhapur
18	औरंगाबाद	71	93	14,880	14,973	13,812	Aurangabad
19	जालना	56	7	8,670	8,677	8,282	Jalna
20	परभणी	51	8	7,298	7,306	5,997	Parbhani
21	हिंगोली	29	58	6,321	6,379	2,622	Hingoli
22	बीड	66	37	14,083	14,120	15,305	Beed
23	नांदेड	88	40	18,499	18,539	8,,590	Nanded
24	उस्मानाबाद	54	5	7,547	7,552	5,991	Osmanabad
25	लातूर	75	79	13,614	13,693	8,461	Latur
26	बुलढाणा	68	41	10,406	10,447	6,720	Buldhana
27	अकोला	43	521	7,479	8,000	6,782	Akola
28	वाशिम	33	4	4,831	4,835	3,987	Washim
29	अमरावती	80	629	10,135	10,764	7,977	Amravati
30	यवतमाळ	82	103	14,720	14,823	8,343	Yavatmal
31	वर्धा	38	182	6,851	7,033	6,713	Wardha
32	नागपूर	89	523	13,580	14,103	10,699	Nagpur
33	भंडारा	43	1,158	6,141	7,299	3,043	Bhandara
34	गोदिंया	56	1,686	7,069	8,755	3,083	Gondiya
35	चंद्रपूर	78	1,112	10,641	11,753	7,311	Chandrapur
36	गडचिरोली	59	2,927	3,578	6,505	1,420	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**2,656**	**14,821**	**4,46,816**	**4,61,637**	**3,98,029**	**Maharashtra State**

आधार : आरोग्य सेवा संचालनालय (कुटुंब कल्याण, माता बाल संगोपन व शालेय आरोग्य), महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source: Directorate of Health Services (Family Welfare, MCH & SH) Government of Maharashtra, Pune

९. समाज कल्याण सेवा :

९.१ या विभागात आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांना वितरित करण्यात आलेली कर्जे व अनुदाने ह्या संबंधीची माहिती दिली आहे.

9. SOCIAL WELFARE SERVICES :

9.1 Information of loans and grants disbursed to economically weaker sections is given in this section.

9. समाज कल्याण सेवा / SOCIAL WELFARE SERVICES

तक्ता क्र. / TABLE No. 9.1

उद्येश व साधनानुसार आर्थिकदृष्टया दुर्बल घटकांकरिता कर्ज व अनुदानाचे वाटप

Loans and grants disbursed to economically weaker sections by purpose and sources

(2015-16)

अनु.क्र.	साधने / उद्येश	शासकीय / Government		बँका / Bank		इतर / Others		
		लाभधारकांची संख्या	रक्कम रुपये	लाभधारकांची संख्या	रक्कम रुपये	लाभधारकांची संख्या	रक्कम रुपये	
Sr.No.		No. of beneficiaries	Amount (Rs.in lakh)	No. of beneficiaries	Amount (Rs.in lakh)	No. of beneficiaries	Amount (Rs.in lakh)	Sources / purpose
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	जमीन खरेदी	--	--	--	--	--	--	Purchase of land
2	शेती अवजारे खरेदी	--	--	--	--	--	--	Purchase of Agriculture Implement
3	इतर शेती उद्योगाकरिता	--	--	--	--	--	--	Other Agricultural purposes.
4	औद्योगिक उद्योगाकरिता	--	--	--	--	--	--	Industrial purposes.
5	वाहने खरेदी	--	--	--	--	--	--	Purchase of vehicles
6	सिमांतिक कर्ज	556	921.08	556	1,375.94	--	--	Margin money Schemes
7	५० टक्के अनुदान योजना	6,404	640.4	6,404	1,215.22	0	0	50 per cent subsidy
8	बीज भांडवल कर्ज	530	661.5	530	1,984.5	--	--	Seed money capital loan
9	इतर	--	--	--	--	12	32.8	Others
	एकूण	**7,490**	**2,222.98**	**7,490**	**4,575.66**	**12**	**32.8**	**Total**

आधार : १. वसंतराव नाईक विमुक्त जाती व भटक्या जमाती विकास महामंडळ (मर्या.), मुंबई.

२. लोकशाहीर अण्णाभाऊ साठे विकास महामंडळ (मर्या.), मुंबई.

३. महात्मा फुले मागासवर्गीय विकास महामंडळ (मर्या.), मुंबई.

Source : 1. Vasantrao Naik Vimukta Jati & Nomedic Tribe Development Corp.Ltd., Mumbai.

2. Lok Shahir Annabhau Sathe Development Corp.Ltd., Mumbai.

3. Mahatma Phule Backward Class Development Corp.Ltd., Mumbai.

१०. सामाजिक सुरक्षा व सामाजिक संरक्षण (पोलीस, गुन्हे व न्यायालयविषयक)

१०.१ या विभागातील तक्त्यांमध्ये बृहन्मुंबई व महाराष्ट्र राज्यातील पोलिसांची संख्या व त्यांच्यावरील खर्च, विविध गुन्ह्यांचे वर्गीकरण, न्यायालये व त्यांच्याकडील प्रकरणे आणि तुरुंग या विषयांवरील आकडेवारी समाविष्ट आहे.

10. SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (Police, Crimes and Judicial)

10.1 Data in the tables in this section include statistics regarding Police Force in Brihan Mumbai and Maharashtra and cost of Police, classification of various crimes, courts and cases with them and prisons.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस,गुन्हे व न्याय)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE,CRIMES AND JUDICIAL)
पोलीस / POLICE
तक्ता क्रमांक / TABLE No.10.1
महाराष्ट्र राज्यातील पोलीस ठाणी व पोलिसांची संख्या (रेल्वे समाविष्ट तथापि बृहन्मुंबई वगळून)
Police Stations and Police Force in Maharashtra State (Including Railways but excluding Brihan Mumbai) 2015

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हे	पोलीस ठाणी Number of Police Stations	आऊट पोस्ट No. of Out Posts	हंगामी धरुन एकूण पोलिसांची संख्या Strength of Police including temporary force	चौकशी झालेले एकूण दखलपात्र गुन्हे Total number of cognizable Crimes investigated	Districts
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
1	मुंबई रेल्वे	17	24	4,038	4,234	Mumbai Rly.
2	मुंबई शहर	--	--	--	42,940	Mumbai City
3	नवी मुंबई शहर	20	29	5,092	5,990	Navi Mumbai City
4	ठाणे शहर	37	29	10,328	15,204	Thane City
5	ठाणे (ग्रामीण)	17	44	5,194	4,007	Thane (Rural)
6	रायगड	23	53	3,206	3,127	Raigad
7	पालघर	28	25	2,638	5,343	Palghar
8	रत्नागिरी	18	20	1,778	2,188	Ratnagiri
9	सिंधुदुर्ग	13	27	1,375	838	Sindhudurg
10	नाशिक शहर	14	50	3,281	3,963	Nashik City
11	नाशिक (ग्रामीण)	40	66	3,897	7,232	Nashik (Rural)
12	धुळे	17	21	2,017	2,738	Dhule
13	नंदुरबार	12	28	1654	1,388	Nandurbar
14	जळगाव	35	73	3,724	6,609	Jalgaon
15	अहमदनगर	30	59	3,348	8,018	Ahmednagar
16	पुणे रेल्वे	6	15	952	780	Pune Rly.
17	पुणे शहर	40	127	10,947	15,349	Pune City
18	पुणे (ग्रामीण)	36	40	3,760	11,803	Pune (Rural)
19	सातारा	29	37	3,197	6,640	Satara
20	सांगली	25	43	2,979	6,317	Sangli
21	सोलापूर शहर	7	29	1,912	2,583	Solapur City
22	सोलापूर (ग्रामीण)	25	43	2,709	7,284	Solapur (Rural)
23	कोल्हापूर	31	42	3,045	6,109	Kolhapur
24	औरंगाबाद शहर	15	37	3,742	7,051	Aurangabad City
25	औरंगाबाद (ग्रामीण)	23	12	1,912	5,168	Aurangabad (Rural)

तक्ता क्रमांक / TABLE No.10.1 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
26	जालना	19	16	1,812	3,646	Jalna
27	परभणी	19	9	2,014	4,083	Parbhani
28	बीड	28	10	2,605	5,480	Beed
29	नांदेड	36	22	3,615	5,654	Nanded
30	उस्मानाबाद	18	18	2,029	3,316	Osmanabad
31	हिंगोली	13	9	1,204	1,941	Hingoli
32	लातूर	23	16	2,263	4,616	Latur
33	बुलढाणा	33	30	2,936	4,959	Buldhana
34	अकोला	23	41	2,750	4,423	Akola
35	अमरावती शहर	10	7	2,000	4,488	Amrawati City
36	अमरावती (ग्रामीण)	31	15	2,826	7,380	Amravati
37	यवतमाळ	31	22	2,928	8,148	Yavatmal
38	वाशिम	13	20	1,615	2,759	Washim
39	वर्धा	19	10	1,996	4,059	Wardha
40	नागपूर रेल्वे	16	25	1,361	2,263	Nagpur Rly.
41	नागपूर शहर	29	70	8,336	11,018	Nagpur City
42	नागपूर (ग्रामीण)	22	18	2,537	4,467	Nagpur (Rural).
43	गोंदिया	16	19	2,506	1,882	Gondiya
44	भंडारा	17	10	1,813	2,016	Bhandara
45	चंद्रपूर	28	22	--	4,414	Chandrapur
46	गडचिरोली	16	40	6,070	1,499	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**1,018**	**1,422**	**1,41,941**	**2,75,414**	**Maharashtra State**

आधार : पोलीस महासंचालक यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source : Office of the Director General of Police, Government of Maharashtra, Mumbai.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस,गुन्हे व न्याय)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE
पोलीस / POLICE
तक्ता क्रमांक / TABLE No.10.2
महाराष्ट्र राज्यातील पोलीसांवरील खर्च व त्यांची संख्या
Cost and Strength of Police in Maharashtra State
(2012)

अ.क्र Sr.No.	जिल्हे	पोलीस आयुक्त, अतिरिक्त पोलीस आयुक्त, उप आयुक्त व सहायक पोलीस आयुक्त Commissioner of Police, Deputy Commissioner of Police & Assistant Commissioner of Police			पोलीस निरीक्षक व सहायक पोलीस निरीक्षक Police Inspector and Assistant Police Inspector			पोलीस अभियोक्ता Police Prosecutors			उप निरीक्षक व सहायक उप निरीक्षक Sub-Inspector and Assistant Sub-Inspector		
		तात्पुरते Tem-porary	कायमचे Per-manent	एकूण Total	तात्पुरते Tem-porary	कायमचे Per-manent	एकूण Total	तात्पुरते Tem-porary	कायमचे Per-manent	एकूण Total	तात्पुरते Tem-porary	कायमचे Per-manent	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)
1	मुंबई	78	119	197	357	667	1,024	0	0	0	3,134	5,051	8,185
2	मुंबईउपागर			0			0			0			0
3	ठाणे	17	0	17	118	4	122	9	0	9	446	62	508
4	रायगड	0	9	9	28	29	57	0	0	0	80	136	216
5	रतागिरी	1	6	7	15	21	36	0	0	0	77	131	208
6	सिंधुदुर्ग	0	3	3	13	15	28	0	0	0	15	107	122
7	नाशिक	7	6	13	52	48	100	0	0	0	321	72	393
8	धुळे	1	5	6	14	32	46	0	0	0	30	207	237
9	नंदुरबार	4	3	7	11	22	33	0	0	0	126	43	169
10	जळगाव	1	11	12	2	84	86	0	0	0	76	372	448
11	अहमदागर	0	1	1	39	43	82	0	0	0	98	289	387
12	पुणे	6	6	12	59	46	105	0	0	0	196	264	460
13	सातारा	1	9	10	19	53	72	0	0	0	51	285	336
14	सांगली	0	9	9	31	44	75	0	0	0	95	240	335
15	सोलापूर	1	9	10	36	44	80	0	0	0	86	202	288
16	कोल्हापूर	2	8	10	2	47	49	5	0	5	54	258	312
17	औरंगाबाद	0	9	9	18	31	49	0	0	0	72	156	228
18	जालाना	2	5	7	29	16	45	0	0	0	28	197	225
19	परभणी	1	8	9	9	53	62	0	0	0	72	161	233
20	हिंगोली	6	0	6	1	32	33	0	0	0	128	11	139
21	बीड	3	6	9	23	30	53	0	0	0	75	193	268
22	नांदेड	3	12	15	58	62	120	0	0	0	152	307	459
23	उस्मानाबाद	2	6	8	42	19	61	0	0	0	96	94	190
24	लातूर	1	9	10	27	32	59	0	0	0	63	153	216
25	बुलढाणा	0	3	3	12	41	53	0	0	0	78	267	345
26	ओला	2	5	7	33	25	58	0	0	0	219	155	374
27	वाशिम	3	3	6	29	22	51	7	0	7	26	115	141
28	अमरावती	8	3	11	26	4	30	0	0	0	154	30	184
29	यवतमाळ	0	8	8	54	39	93	5	0	5	94	253	347
30	वर्धा	0	7	7	9	29	38	0	0	0	64	181	245
31	नागपूर	2	9	11	55	11	66	0	0	0	105	197	302
32	भंडारा	0	6	6	1	24	25	0	0	0	1	116	117
33	गोदिंया	7	0	7	28	18	46	0	0	0	169	10	179
34	चंद्रपूर	1	8	9	48	52	100	0	0	0	92	310	402
35	गडचिरोली	6	9	15	35	12	47	0	0	0	402	241	643
	महाराष्ट्र राज्य	**166**	**320**	**486**	**1,333**	**1,751**	**3,084**	**26**	**0**	**26**	**6,975**	**10,866**	**17,841**

आधार : (१) पोलिस आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई. (२) पोलिस महासंचालक यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

तक्ता क्रमांक / TABLE No.10.2 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)
हवालदार Police Head Constables / Police Naik			पोलीस शिपाई Constables			एकूण Total			केंद्र व राज्य शासनाच्या महसूल खात्यामधून देय असलेली रक्कम (हजार रुपयात) Total cost payable from Central & State Revenue ('000 Rs.)	केंद्र व राज्य शासनाच्या महसूल खात्याव्यतिरिक्त अन्य देय रक्कम (हजार रुपयात) Total cost payable other than Central & State Revenue ('000 Rs.)	एकूण खर्च (हजार रुपयात) Total Cost ('000 Rs.)	District
तात्पुरते Tem-porary	कायमचे Per-manent	एकूण Total	तात्पुरते Tem-porary	कायमचे Per-manent	एकूण Total	तात्पुरते Tem-porary	कायमचे Per-manent	एकूण Total				
(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(2)
2,417	6,496	8,913	12,219	18,431	30650	18,205	30,764	48,969	N.A.	N.A.	N.A.	Mumbai
		0			0			0				Mumbai Suburban
642	161	803	2,633	705	3,338	3,865	932	4,797	18,72,763	0	18,72,763	Thane
96	289	385	337	908	1,245	541	1,371	1,912	4,65,135	0	4,65,135	Raigad
327	351	678	162	478	640	582	987	1,569	4,29,702	0	4,29,702	Ratnagiri
204	349	553	5	393	398	237	867	1,104	4,65,927	0	4,65,927	Sindhudurg
915	509	1,424	876	394	1,270	2,171	1,029	3,200	7,32,566	0	7,32,566	Nashik
145	542	687	250	669	919	440	1,455	1,895	4,85,182	0	4,85,182	Dhule
355	261	616	334	347	681	830	676	1,506	4,84,839	0	4,84,839	Nandurbar
130	591	721	504	1,745	2,249	713	2,803	3,516	10,50,669	0	10,50,669	Jalgaon
132	463	595	714	1,411	2,125	983	2,207	3,190	9,14,317	0	9,14,317	Ahmednagar
291	419	710	1,040	1,123	2,163	1,592	1,858	3,450	8,69,877	0	8,69,877	Pune
116	469	585	474	851	1,325	661	1,667	2,328	9,04,324	0	9,04,324	Satara
133	403	536	617	1,146	1,763	876	1,842	2,718	7,55,363	0	7,55,363	Sangli
464	615	1,079	295	801	1,096	882	1,671	2,553	6,83,472	0	6,83,472	Solapur
307	857	1,164	224	994	1,218	594	2,164	2,758	13,11,248	0	13,11,248	Kolhapur
553	252	805	304	458	762	947	906	1,853	5,62,353	0	5,62,353	Aurangabad
60	303	363	349	753	1,102	468	1,274	1,742	5,33,351	0	5,33,351	Jalna
72	300	372	414	263	677	568	785	1,353	5,48,224	0	5,48,224	Parbhani
522	41	563	318	144	462	975	228	1,203	3,31,309	0	3,31,309	Hingoli
194	285	479	483	814	1,297	778	1,328	2,106	4,53,938	0	4,53,938	Beed
616	889	1,505	1,155	529	1,684	1,984	1,799	3,783	11,28,887	0	11,28,887	Nanded
171	225	396	533	686	1,219	844	1,030	1,874	6,17,013	0	6,17,013	Osmanabad
259	156	415	515	786	1,301	865	1,136	2,001	5,74,262	0	5,74,262	Latur
185	349	534	764	999	1,763	1,039	1,659	2,698	7,96,873	0	7,96,873	Buldhana
273	281	554	711	1,030	1,741	1,238	1,496	2,734	7,10,395	0	7,10,395	Akola
87	170	257	380	657	1,037	532	967	1,499	4,83,020	0	4,83,020	Washim
658	176	834	1,170	590	1,760	2,016	803	2,819	7,67,777	0	7,67,777	Amravati
355	889	1,244	228	756	984	736	1,945	2,681	8,32,958	0	8,32,958	Yavatmal
280	478	758	187	492	679	540	1,187	1,727	4,98,000	0	4,98,000	Wardha
532	463	995	266	597	863	960	1,277	2,237	9,24,304	0	9,24,304	Nagpur
104	194	298	384	487	871	490	827	1,317	4,15,663	0	4,15,663	bhandara
263	191	454	1,617	131	1,748	2,084	350	2,434	8,29,734	0	8,29,734	Gondia
84	503	587	421	1,477	1,898	646	2,350	2,996	7,73,398	0	7,73,398	Chandrapur
652	356	1,008	2,668	1,589	4,257	3,763	2,207	5,970	17,51,971	0	17,51,971	Gadchiroli
12,594	**19,276**	**31,870**	**33,551**	**43,634**	**77,185**	**54,645**	**75,847**	**1,30,492**	**2,49,58,814**	**0**	**2,49,58,814**	**Maharashtra State**

Source : (1) Commissioner of Police, Government of Maharashtra, Mumbai (2) Director General of Police, Govt. of Maharashtra, Mumbai

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस,गुन्हे व न्याय)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE,CRIMES AND JUDICIAL)
पोलीस / POLICE
तक्ता क्रमांक / TABLE No.10.3
महाराष्ट्र राज्यात झालेले इंडियन पीनल कोडखाली दखलपात्र गुन्हे (गुन्ह्यांचे प्रयत्न धरून)
Cognizable offences (including attempts) under Indian Penal Code in Maharashtra State
2015

अ.क्र. Sr. No.	गुन्हे	तिमाहीमध्ये During Quarter (31.3.2015)	तिमाहीमध्ये During Quarter (30.6.2015)	तिमाहीमध्ये During Quarter (30.9.2015)	तिमाहीमध्ये During Quarter (31.12.2015)	एकूण Total 2015	Offences
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1	दंगल	72	89	126	113	400	Rioting
2	नाण्यासंबंधीचे गुन्हे	0	0	0	0	0	Offences relating to coins
3	चलन व बँक नोटासंबंधीचे गुन्हे	12	14	15	9	50	Offences relating to currency and Bank notes.
4	खून	38	43	47	40	168	Murders
5	सदोष मनुष्यवध (परंतु खून या संज्ञेत अंतर्भूत नसलेले)	0	1	0	0	1	Culpable homicides not amounting to murder.
6	मादक पदार्थांचा व्यापार	0	1	1	0	2	Administrating of stupefying drugs.
7	पैशाच्या हेतूने किंवा इतर कारणाकरीता माणसांना पळवून नेणे	330	345	451	457	1,583	Kidnapping and abduction
8	दरोडा किंवा त्याकरिता एकत्र होणे	14	18	26	18	76	Dacoit and preparation of assembly for dacoit.
9	चोरी, लूट	422	422	437	422	1,703	Robbery
10	घरफोडी	752	782	800	676	3,010	House breaking
11	फसवणूक	714	674	686	781	2,855	Cheating
12	विश्वासघात	154	177	155	184	670	Breach of trust
13	**एकूण चोऱ्या**	**2,301**	**2,658**	**2,812**	**2,649**	**10,420**	**Total Thefts**
	(अ) तांब्याची तार	11	8	3	12	34	(a) Copper Wire
	(ब) जनावरे	0	2	2	2	6	(b) Cattle
	(क) सायकली	32	20	27	13	92	(c) Cycles
	(ड) मोटारी व सुटे भाग	753	897	901	857	3,408	(d) Motor Vehicle and accessories
	(इ) पिस्तुले वगैरे	0	0	0	0	**0**	(e) Fire arms
	(फ) स्फोटक पदार्थ	0	0	0	0	**0**	(f) Explosives
	(ग) इतर	1,505	1,731	1,879	1,765	6,880	(g) Other thefts
14	**इतर गुन्हे**	**5,158**	**4,815**	**5,165**	**6,539**	**21,677**	**Other Crimes**
	एकूण	**9,967**	**10,039**	**10,721**	**11,888**	**42615**	**Total**

आधार : पोलीस महासंचालक यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source : Office of the Director General of Police, Government of Maharashtra, Mumbai.

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.4

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे व न्याय) / पोलीस / तक्ता क्रमांक / बृहन्मुंबईतील दखलपात्र गुन्हे - भाग-१ /

अ.क्र. Sr. No.	गुन्हे	वर्षात नोंदवलेल्या प्रकरणांची संख्या Number of cases reported in the year	तपास करणे नाकारल्याची प्रकरणे Number of cases in which investigation was refused	खोटे सिध्द किंवा घोषित झालेली प्रकरणे Number of cases proved or declared to be false	कायद्यातील किंवा वस्तुस्थितीतील चुकीमुळे किंवा गुन्हा अदखल पात्र ठरविलेली प्रकरणे Number of cases due to mistake of law or fact declared non-cognizable	वर्ष अखेरची प्रलंबित प्रकरणे Number of cases pending at the end of the year
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
	वर्ग एक-					
1	शासन, सार्वजनिक शांतता, सुरक्षितता व न्यायविरुध्दचे गुन्हे	1,168	0	7	2	9,629
	वर्ग दोन-					
2	व्यक्तिगत गंभीर गुन्हे	9,567	0	138	213	70,426
	वर्ग तीन-					
3	व्यक्तिगत व मालमत्ता विषयक गंभीर गुन्हे	5,104	0	18	22	25,917
	वर्ग चार-					
4	व्यक्तिगत किरकोळ गुन्हे	1,489	0	3	1	15,798
	वर्ग पाच-					
5	मालत्ताविषयक किरकोळ गुन्हे	14,524	0	33	134	88,911
	एकूण वर्ग (एक ते पाच)	**31,852**	**0**	**199**	**372**	**2,10,681**
6	वर न उल्लेखिलेले इतर गुन्हे	11,088	0	11	11	52,367
	एकूण	**42,940**	**0**	**210**	**383**	**2,63,048**

आधार : पोलीस आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND JUDICIAL)
POLICE
TABLE No.10.4
Cognizable Crimes in Brihan Mumbai -Part - I
2015

बिनचूक प्रकरणे / True cases							
गुन्हा शाबीत झालेली Convicted	निकालात काढलेली, निर्दोष ठरविलेली किंवा सामोपचाराने मिटवलेली Discharged, acquitted or compounded	शोधून न काढलेली किंवा न पकडलेली Non-detected or apprehended	एकूण Total	दंडाधिका-या समोर प्रत्यक्ष दाखल केलेली एकूण प्रकरणे Total cases directly filed before Magistrates	गुन्हा शाबीत झालेली दंडा-धिका-यापुढील प्रकरणे Total Magistrate's cases ending in conviction	एकूण बिनचूक प्रकरणे Grand total of true cases	Offences
(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
							Class-I
45	324	137	506	159	12	1,168	Offences against the State, public tranquility, safety and justice
							Class-II
451	2,278	603	3,332	1,010	208	9,567	Serious offences against the persons.
							Class-III
810	479	1,007	2,296	594	375	5,104	Serious offences against the persons and property.
							Class-IV
219	578	74	871	17	24	1,489	Minor offences against persons.
							Class-V
999	1,708	3,488	6,195	800	469	14,524	Minor offences against property.
2,524	**5,367**	**5,309**	**13,200**	**2,580**	**1,088**	**31,852**	**Total for classes I to V**
4,662	3,459	1,429	9,550	3,484	2,619	11,088	Other offences (not mentioned above)
7,186	**8,826**	**6,738**	**22,750**	**6,064**	**3,707**	**42,940**	**Grand Total**

Source : Commissioner of Police, Government of Maharashtra, Mumbai.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे व न्याय) / पोलीस / तक्ता क्रमांक / बृहन्मुंबईतील दखलपात्र गुन्हे - भाग-२ /

अ.क्र. Sr. No.	गुन्हे	कोर्टात सुनावणी व्हावयाची असलेल्या किंवा तपासावर किंवा जामिनावर असलेल्या कैदेतील व्यक्तींविषयी या वर्षाच्या सुरुवातीला क्रिमिनल प्रोसिजर कोडच्या 170 कलमानुसार पोलीसांकडे नोंदविलेली किंवा पोलिसांनी दखल घेतलेली प्रकरणे Persons in custody pending trial or investigation or on ball under section 170 Cr.P.C.at the beginning of the year as concerned in cases reported to or in cases taken by the police	वर्षात पोलीसांनी पकडलेल्या व्यक्ती Persons arrested by the Police during the year	क्रिमिनल प्रोसिजर कोडच्या कलम 169 खाली मुक्त केलेल्या व्यक्ती Persons released under section 169 Cr. P.C.	दंडाधिका-याच्या आदेशानुसार सुनावणीपूर्वी मुक्त केलेल्या व्यक्ती Persons released by Magistrate's order before trial	सुनावणी केलेल्या व्यक्ती No.of persons tried
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
	वर्ग एक-					
1	सार्वजनिक शांतता, सुरक्षितता व न्याय हया बाबतीतील गुन्हे	10,280	2,441	0	0	1,421
	वर्ग दोन-					
2	व्यक्तिसंबंधी गंभीर गुन्हे	21,465	10,565	0	0	3,460
	वर्ग तीन-					
3	व्यक्ति किंवा मालमत्तेसंबंधी गंभीर गुन्हे	7,276	4,448	0	0	1,696
	वर्ग चार-					
4	व्यक्तिसंबंधी गौण गुन्हे	2,076	1,087	0	0	549
	वर्ग पाच-					
5	मालत्तेसंबंधी गौण गुन्हे	20,749	6,672	0	0	3,785
	एकूण वर्ग एक ते पाच	**61,846**	**25,213**	**0**	**0**	**10,911**
6	वर न उल्लेखिलेले इतर गुन्हे	43,855	20,190	0	0	1,21,100
	एकूण	**1,05,701**	**45,403**	**0**	**0**	**1,32,011**

आधार : पोलीस आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND JUDICIAL)
POLICE
TABLE No.10.5
Cognizable Crimes in Brihan Mumbai -Part - II
2015

गुन्हा शाबीत झालेल्या व्यक्ती No. of persons convicted	निर्दोष ठरविलेल्या, मुक्त केलेल्या किंवा सामोपचाराने मिटवि- लेल्या प्रकरणातील व्यक्ती No. of persons acquitted or discharged or compounded	वर्षअखेर अटक टाळणा-या व्यक्ती No. of persons evading arrest at the close of the year	वर्षअखेर कोर्टात सुनावणी व्हावयाची असलेल्या किंवा तपासावर किंवा जामिनावर असलेल्या व्यक्ती No. of persons in custody pending trial or investigation or on bail at the end of the year	दंडाधिकारी प्रकरणातील व्यक्ती Persons concerned in Magistrate's cases			Offences
				अटक केलेले Number arrested	गुन्हा शाबीत झालेली Number convicted	निर्दोष ठरविलेले किंवा मुक्त केलेले Number acquitted or discharged	
(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
							Class-I
146	1,275	0	37,687	463	11	104	Offences against the State, public tranquility, safety and justice
							Class-II
559	2,901	0	1,06,974	1,234	61	268	Serious offences against the persons.
							Class-III
947	749	0	35,859	661	230	115	Serious offences against the property and persons or against property only.
							Class-IV
237	312	0	11,603	0	0	0	Minor offences against the persons.
							Class-V
1,194	2,591	0	79,372	973	243	288	Minor offences against the property.
3,083	**7,828**	**0**	**2,71,495**	**3,331**	**545**	**775**	**Total for classes I to V**
4,840	6,138	0	1,10,726	4,293	1,040	428	Other offences not specified above
7,923	**13,966**	**0**	**3,82,221**	**7,624**	**1,585**	**1,203**	**Grand Total**

Source : Commissioner of Police, Government of Maharashtra, Mumbai.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस,गुन्हे व न्याय)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE,CRIMES AND JUDICIAL)
पोलीस / POLICE
तक्ता क्रमांक / TABLE No.10.6
बृहन्मुंबईतील दखलपात्र नसलेले गुन्हे -भाग - १ / Non-Cognizable crimes in Brihan Mumbai -Part - I
2015

अ. क्र. Sr. No.	गुन्हे	वर्षाच्या सुरवातीची प्रलंबित प्रकरणे Number of cases pending at the beginning of the year	वर्षभरात दाखल केलेली प्रकरणे Cases reported during the year	निकालासाठी एकूण [स्तंभ (३) + (४)] Total for disposal [column (3) + (4)]	सुनावणी न करता रद्दपातल केलेली प्रकरणे Number of cases dismissed without trial	आरोपी मेला, निसटला किंवा सुनावणी चालू असताना वेडा झाला किंवा त्याच्यावरील आरोप रद्द केले, सामोपचाराने मिटवले किंवा काढून घेतले अशी प्रकरणे Cases in which accused died, escaped, became insane during trial or in which charges were abandoned, compounded or withdrawn	सुनावणी संपुष्टात आल्यामुळे निकालात काढलेली प्रकरणे Number of cases tried to a conclusion and ended in		वर्षअखेर प्रलंबित प्रकरणे Offences No. of cases pending at the close of the year	
							मुक्त केलेली किंवा निर्दोषी ठरविलेली Discharged or acquitted	गुन्हा शाबीत झालेली Convicted		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
	वर्ग एक-									**Class-I**
1	सार्वजनिक शांतता, सुरक्षितता इत्यादी बाबतीतील गुन्हे	1,972	582	2,554	1	32	200	31	2,290	Offences against the State, public tranquility, etc.
	वर्ग दोन-									**Class-II**
2	व्यक्तिविषयक गंभीर गुन्हे	18,104	5,803	23,907	0	333	1,484	296	21,794	Serious offences against the persons.
	वर्ग तीन-									**Class-III**
3	मालमत्ताविषयक गंभीर गुन्हे	7,687	2,786	10,473	0	33	314	588	9,538	Serious offences against the property.
	वर्ग चार-									**Class-IV**
4	व्यक्तिविषयक गौण गुन्हे	974	814	1,788	0	14	267	70	1,437	Minor offences against the persons.
	वर्ग पाच-									**Class-V**
5	मालमत्ताविषयक गौण गुन्हे	21,859	6,743	28,602	0	295	962	716	26,629	Minor offences against the property.
	वर्ग सहा-									**Class-VI**
6	वर न उल्लेखिलेले इतर गुन्हे	17,947	6,254	24,201	1	159	1,128	2,827	20,086	Other offences not specified above
7	पोलीसांनी दखल घेतलेले इतर विशेष किंवा स्थानिक कायद्याबाबतचे गुन्हे	13,841	7,690	21,531	15	1,025	959	3,197	16,335	Offences under other special local laws non-cognizable by the Police.
	एकूण	**82,384**	**30,672**	**1,13,056**	**17**	**1,891**	**5,314**	**7,725**	**98,109**	**Grand Total**

आधार : पोलीस आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source: Commissioner of Police, Government of Maharashtra, Mumbai

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.7

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे व न्याय) / पोलीस / तक्ता क्रमांक / बृहन्मुंबईतील दखलपात्र नसलेले गुन्हे - भाग-२ /

अ.क्र. Sr. No.	गुन्हे	वर्षाच्या सुरवातीला शिल्लक असलेली प्रकरणे ज्यातील व्यक्तीची सुनावणी चालू आहे किंवा ज्यांचेबाबत कायदेशीर कारवाई सुरु केली आहे Persons concerned in cases pending at beginning of year namely under trial or against whom processes had issued	ज्यांचे विरुध्द कारवाई सुरु केली आहे अशा व्यक्ती Persons against whom processes had issued		पळून गेल्यामुळे किंवा टाळल्यामुळे या वर्षांत ज्यांना अटक झाली नाही अशा व्यक्ती आणि ज्यांचेविरुध्द वर्ष अखेरीस कायदेशीर कारवाई चालू होती अशा व्यक्ती Persons not arrested because they absconded or evaded arrest or failed to comply with summons during the year and persons against whom processes were outstanding at the end of the year	न्यायालयापुढे हजर झालेल्या व्यक्ती Persons who appeared before Court
			तक्रारीवरुन On complaint	दंडाधिका-यांनी स्वत: घेतलेल्या दखलीमुळे किंवा पोलीसांकडुन मिळालेल्या माहितीवरुन On Magistrate's own motion or information from the police		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
	वर्ग एक-					
1	सार्वजनिक शांतता, सुरक्षितता व न्याय पातळीवरील गुन्हे	9,975	4,028	N.A.	N.A.	2,090
	वर्ग दोन-					
2	व्यक्तिविषयक गंभीर गुन्हे	30,288	11,408	N.A.	N.A.	5,773
	वर्ग तीन-					
3	मिळकती संबंधी गंभीर गुन्हे	10,217	4,126	N.A.	N.A.	3,352
	वर्ग चार-					
4	व्यक्तिविषयक गौण गुन्हे	1,621	1,296	N.A.	N.A.	413
	वर्ग पाच-					
5	मिळकतीसंबंधी गौण गुन्हे	33,070	9,260	N.A.	N.A.	5,881
	वर्ग सहा-					
6	वर न उल्लेखिलेले इतर गुन्हे	47,794	9,559	N.A.	N.A.	12,426
	वर्ग सात-					
7	पोलीसांनी दखल घेतलेले इतर विशेष किंवा स्थानिक कायद्याबाबतचे गुन्हे	36,501	26,947	N.A.	N.A.	20,101
	एकूण	**1,69,466**	**66,624**	**N.A.**	**N.A.**	**50,036**

आधार :-पोलीस आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

N.A. उपलब्ध नाही/

SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND JUDICIAL)
POLICE
TABLE No.10.7
Non-Cognizable Crimes in Brihan Mumbai -Part - II
2015

हजर झालेल्या व सुनावणीशिवाय मुक्त केलेल्या व्यक्ती Persons discharged after appearance without trial	सुनावणी झालेल्या व्यक्ती Persons tried		वर्षअखेर सुनावणी चालू असलेल्या व्यक्ती Persons under trial at the close of the year	सोडलेल्या, सामोपचाराने मिटवलेल्या किंवा काढून घेतलेल्या प्रकरणातील व्यक्ती व सुनावणी चालू असताना मेलेल्या, निसटून गेलेल्या किंवा वेड लागलेल्या व्यक्ती Number concerned in cases abandoned or compounded or withdrawn and number who died, escaped or became insane during the trial	हजर होण्याआधीच मेलेल्या, निसटून गेलेल्या किंवा बदली करण्यात आलेल्या व्यक्ती No. of persons died, escaped or where transferred before appearance	Offences
	निर्दोष ठरविलेल्या किंवा मुक्त केलेल्या Acquitted or discharged	गुन्हा शाबीत झालेल्या Convicted				
(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(2)
						Class-I
70	728	74	12,869	169	N.A.	Offences against the State, public tranquility, safety and justice.
						Class-II
158	1,745	415	42,809	197	N.A.	Serious offences against the persons.
						Class-III
10	437	633	15,459	17	N.A.	Serious offences against the property.
						Class-IV
0	31	66	2,089	0	N.A.	Minor offences against the persons.
						Class-V
71	1,474	859	45,392	129	N.A.	Minor offences against the property.
						Class-VI
208	2,825	3,524	66,177	257	N.A.	Other offences not specified above
						Class-VII
911	1,931	5,676	60,487	2,236	N.A.	Offences under other special or local laws and cognizable by Police.
1,428	**9,171**	**11,257**	**2,45,282**	**3,005**	**N.A.**	**Grand Total**

Source : Commissioner of Police, Government of Maharashtra, Mumbai.
Not Available

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस,गुन्हे व न्याय)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE,CRIMES AND JUDICIAL)
पोलीस / POLICE
तक्ता क्रमांक / TABLE No.10.8
बृहन्मुंबईतील व महाराष्ट्र राज्यातील (बृहन्मुंबई सहित) चोरीस गेलेली व परत मिळालेली मालमत्ता
Property stolen and recovered in Brihan Mumbai and in Maharashtra State (including Brihan Mumbai)
2015

अ.क्र. Sr. No.	गुन्हे	मालमत्ता चोरीस गेलेली प्रकरणे Cases in which property was stolen	चोरीची मालमत्ता परत मिळालेली प्रकरणे Cases in which property was recovered	चोरीस गेलेल्या मालमत्तेची किंमत Amount of property stolen (₹)	परत मिळालेल्या मालमत्तेची किंमत Amount of property recovered (₹)	Offences
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
	मुंबई शहर					**Mumbai City**
1	चोरी	13,432	3,953	1,78,89,35,666	35,53,28,187	Theft
2	जबरी चोरी	1,708	931	18,44,82,593	5,79,43,636	Robbery
3	दंडनीय विश्वासघात	761	199	22,13,61,94,633	7,57,00,856	Criminal breach of trust
4	शासकीय कर्मचारी, बँकात काम करणारे, व्यापारी किंवा दलाल यांनी केलेला दंडनीय विश्वासघात	19	9	11,23,73,633	14,17,880	Criminal breach of trust by public servant or by bankers Merchants or agents
5	चोरीची मालमत्ता बाळगणे	59	59	7,01,580	7,01,580	Possession of stolen property
6	बळजबरीने लुबाडणे	113	68	3,95,66,195	3,51,83,000	Extortion
7	दंडनीय अफरातफर	1,408	410	1,91,24,72,704	13,02,68,964	Criminal misappropriation
	एकूण	**17,500**	**5,629**	**26,17,47,27,004**	**65,65,44,103**	**Grand Total**
	महाराष्ट्र राज्य) (बृहन्मुंबई सहित)					**Maharashtra State (including Brihan Mumbai)**
1	दरोडा	784	525	47,24,70,000	18,10,20,000	Dacoity
2	जबरी चोरी	4,799	3,018	57,23,00,000	20,66,70,000	Robbery
3	घरफोडी	16,581	4,506	2,16,99,90,000	30,63,40,000	Burglary
4	चोरी	60,536	17,712	5,02,19,80,000	1,19,55,10,000	Theft
5	इतर मालमत्तेचे गुन्हे	10,381	4,570	37,10,22,10,000	43,05,30,000	Other kind of Property offences
	एकूण	**93,081**	**30,331**	**45,33,89,50,000**	**2,32,00,70,000**	**Grand Total**

आधार : १) पोलीस महासंचालक यांचे कार्यालय, मुंबई
२) पोलीस आयुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई

Source: 1) Director-General of Police, Government of Maharashtra, Mumbai
2) Commissioner of Police, Government of Maharashtra, Pune

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.9

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे व न्याय) / पोलीस / तक्ता क्रमांक / महाराष्ट्र राज्यातील दखलपात्र गुन्हे (रेल्वे धरुन परंतु मुंबई शहर वगळून) - भाग-१ /

अ.क्र. Sr. No.	गुन्हे	तपासावर शिल्लक असलेल्या आदल्या वर्षातल्या गुन्हयांची संख्या Number of cases pending investigation from the previous year	वर्षात दाखल झालेली प्रकरणे Number of cases reported during the year	तपासणी न झालेली किंवा तपासणीस नकार दिलेली प्रकरणे Number of cases not investigated or in which investigation was refused	वस्तुस्थितीतील किंवा कायद्यातील चुकीमुळे जी प्रकरणे खोटी किंवा दखलपात्र नसलेली घोषित केलेली प्रकरणे Number of cases declared false due to mistake of facts or law or non-cognizable	वर्षभरात दोषारोपपत्र देण्यात आलेली प्रकरणे Cases in which charge-sheets were laid during the year	वर्षभरात दोषारोपपत्र देण्यात न आलेली परंतु तपास पूर्ण करुन अंतिम अहवाल सादर करण्यात आलेली प्रकरणे Cases in which charge-sheets were not laid but investigation completed and final report submitted during the year	वर्ष अखेरीस तपासावर शिल्लक असलेली प्रकरणे Cases pending investigation at the end of the year
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
1	दखलपात्र गुन्हयात साथ देणे	2,415	1,208	N.A.	26	756	N.A.	2,770
2	दखलपात्र गुन्हयाविषयी कट करणे	10,036	10,547	N.A.	813	6,767	N.A.	12,225
	वर्ग एक-							
3	सार्वजनिक शांतता, सुरक्षितता व न्याय हया बाबतीतील गुन्हे	8,181	4,014	N.A.	75	2,585	N.A.	7,323
	वर्ग दोन-							
4	व्यक्तिविषयक गंभीर गुन्हे	694	916	N.A.	4	843	N.A.	659
	वर्ग तीन-							
5	व्यक्ती आणि मालमत्ताविषयक किंवा फक्त मालमत्ताविषयक गंभीर गुन्हे	32,105	13,444	N.A.	390	4,861	N.A.	32,360
	वर्ग चार-							
6	व्यक्तिविषयक किरकोळ गुन्हे	53,431	30,129	N.A.	1,308	15,812	N.A.	55,337
	वर्ग पाच-							
7	मालमत्ताविषयक किरकोळ गुन्हे	14,031	9,488	N.A.	135	10,168	N.A.	12,348
	एकूण- (एक ते पाच)	**1,20,893**	**69,746**	**N.A.**	**1,912**	**41,792**	**N.A.**	**1,23,022**
8	वर नमूद न केलेले इतर गुन्हे.							
	(१) विशेष व स्थानिक कायद्या-खालील दखलपात्र ठरलेले गुन्हे	14,031	9,488	..	135	10,168	N.A.	12,348
	(२) आय.पी.सी. कायद्याखालील गुन्हे	..	..	..	..	..	..	..
	एकूण	**1,34,924**	**79,234**	**N.A.**	**2,047**	**51,960**	**N.A.**	**1,35,370**

आधार : पोलीस महासंचालक यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

N.A. उपलब्ध नाही/

SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE,CRIMES AND JUDICIAL)
POLICE
TABLE No.10.9
Cognizable Crimes in Maharashtra State (including Railway but excluding Mumbai city) -Part - I
(2015)

वर्ग केलेली प्रकरणे Transferred	न्यायालयात काम चालू असलेली गेल्या वर्षातील प्रकरणे Cases pending trial at court from the previous year	चालू वर्षात न्यायालयात पाठविलेली प्रकरणे Cases sent to court for trial during the year	न्यायालयात सामोपचाराने मिटवलेली, काढून घेतलेली किंवा अन्यथा निकालात काढलेली (गुन्हयास मदत केल्याचे गुन्हे धरुन) प्रकरणे Cases compounded withdrawn or otherwise disposed of by Courts (including abetting, etc,)		निर्दोष सुटलेली प्रकरणे Cases acquitted	गुन्हा शाबित झालेली प्रकरणे Cases convicted	वर्ष अखेरीस न्यायालयात चालू असलेली प्रकरणे Cases pending trial at court at the end of the year	Offences
			सामोपचाराने मिटवलेली प्रकरणे Compounded	न्यायालयातून काढून घेतलेली किंवा अन्यथा थांबविलेली प्रकरणे Withdrawn or otherwise dropped				
(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
N.A.	4,081	756		73	280	46	4,438	Abetment of cognizable offences
N.A.	40,632	6,767		458	1,814	580	44,547	Cognizable criminal conspiracy
								Class I-
N.A.	17,557	2,585		27	577	833	18,705	Offences against the State public tranquility, safety and justice.
								Class II-
N.A.	2,302	843		102	66	300	2,677	Serious offences against the persons.
								Class III-
N.A.	55,834	4,861		744	1,408	1,242	57,301	Serious offences against persons and property or against property only.
								Class IV-
..	1,20,406	15,812		1,404	4,145	3,001	1,27,668	Minor offences against the persons.
								Class V-
..	75,026	10,168		692	1,348	3,119	80,035	Minor offences against the property.
N.A.	**3,15,838**	**41,792**		**3,500**	**9,638**	**9,121**	**3,35,371**	**Sub-Total (1 to 5)**
N.A.	75,026	10,168		692	1,348	3,119	80,035	Other offences not specified above.-
N.A.	..	..		..	..	..	..	(I) Offences under special and local laws declared to be cognizable.
N.A.	..	..		..	..	..	..	(ii) Offences under I.P.C.
N.A.	**3,90,864**	**51,960**		**4,192**	**10,986**	**12,240**	**4,15,406**	**Grand Total**

Source : Office of the Director General of Police, Government of Maharashtra, Mumbai.
Not Available

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे व न्याय) / पोलीस / तक्ता क्रमांक / महाराष्ट्र राज्यातील दखलपात्र गुन्हे (रेल्वे समाविष्ट परंतु मुंबई शहर वगळून) - भाग-२/

अ.क्र. Sr. No.	गुन्हे	गेल्या वर्षापासून प्रकरणांची चौकशी चालू असतांना ज्या व्यक्ती कैदेत आहेत किंवा जामिनावर सुटल्या आहेत अशांची संख्या Number of persons in custody or on bail during the stage of investigation pending from previous year	वर्षभरात अटक केलेल्या व्यक्ती Number of persons arrested during the year	सुनावणीपूर्वी पोलीसांनी किंवा दंडाधिका-यांनी मुक्त केलेल्या व्यक्ती Persons discharged by police or by magistrate before trial	वर्षभरात आरोपपत्र दाखल केले आहेत अशा व्यक्ती Number of persons in whose cases charge sheets were called during the year	वर्ष अखेरीस प्रकरणांची चौकशी चालू असतांना ज्या व्यक्ती कैदेत आहेत किंवा जामिनावर सुटल्या आहेत अशांची संख्या Number of persons in custody or on bail pending investigation at the end of the year	ज्यांच्यावरील प्रकरणाची कोर्टातील सुनावणी गेल्या वर्षापासून चालू आहे अशा व्यक्तींची संख्या Number of persons at trial in court pending from the previous year
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1	दखलपात्र गुन्हयात साथ देणे	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
2	दखलपात्र गुन्हयाविषयी कट करणे	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
	वर्ग एक-						
3	सार्वजनिक शांतता,सुरक्षितता व न्याय हया बाबतीतील गुन्हे	3,004	2,438	3	2,306	3,133	13,687
	वर्ग दोन-						
4	व्यक्तिविषयक गंभीर गुन्हे	13,436	10,690	19	9,254	14,853	66,346
	वर्ग तीन-						
5	व्यक्ती आणि मालमत्ताविषयक किंवा फक्त मालमत्ताविषयक गंभीर गुन्हे.	3,526	3,709	8	4,057	3,170	32,210
	वर्ग चार-						
6	व्यक्तिविषयक किरकोळ गुन्हे.	612	782	0	892	502	1,758
	वर्ग पाच-						
7	मालमत्ताविषयक किरकोळ गुन्हे	6,457	5,827	9	6,586	5,689	72,404
	वर्ग सहा-						
8	वर न नोंदविलेले इंडियन पिनल कोडखालील इतर गुन्हे.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
	एकूण- (एक ते आठ)	**27,035**	**23,446**	**39**	**23,095**	**27,347**	**1,86,405**
9	वर नमूद न केलेले इतर गुन्हे.						
	(१) विशेष व स्थानिक कायद्या-खाली दखलपात्र ठरलेले गुन्हे.	19,757	16,071	93	18,997	16,738	1,48,982
	एकूण	**46,792**	**39,517**	**132**	**42,092**	**44,085**	**3,35,387**

आधार : पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE,CRIMES AND JUDICIAL)
POLICE
TABLE No.10.10
Cognizable Crimes in Maharashtra State (including Railways but excluding Mumbai city) -Part - II
2015)

ज्यांच्यावरील प्रकरणे कोर्टापुढे सुनावणीसाठी या वर्षात सादर केली अशा व्यक्तींची संख्या Number of persons whose cases were put to Court for trial during the year	ज्यांची प्रकरणे सामोपचाराने मिटविली किंवा काढून घेतली किंवा गुन्हयात साथ देणे वगैरे आरोप धरुन असलेल्या प्रकरणांचा अन्य निकाल लावला आहे अशा व्यक्ती Number of persons against whom cases were compounded or withdrawn or whose cases were otherwise disposed of including abetting, etc.		शिक्षा झालेल्या व्यक्ती Number of persons convicted	निर्दोष ठरविलेल्या किंवा मुक्त केलेल्या व्यक्ती Number of persons acquitted or discharged	ज्या व्यक्तींची कोर्टापुढे सुनावणी चालू असतांना ज्या कैदेत आहेत किंवा जामिनावर सुटल्या आहेत अशा व्यक्तींची वर्षअखेरची संख्या Number of persons in custody or on bail pending trial in Courts at the end of the year	वर्ग केलेली प्रकरणे Trans-ferred	Offences
	सामोपचाराने मिटविलेली Compounded	काढून घेतलेली किंवा कमी झालेली Withdrawn or otherwise dropped					
(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(2)
N.A.	N.A.		N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Abetment of cognizable offences
N.A.	N.A.		N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Cognizable criminal conspiracy
							Class I-
2,306	1,144		62	N.A.	14,787	N.A.	Offences against the State public tranquility, safety and justice.
							Class II-
9,254	3,141		722	N.A.	71,737	N.A.	Serious offences against the persons.
							Class III-
4,057	876		1,081	N.A.	34,310	N.A.	Serious offences against persons and property or against property only.
							Class IV-
892	166		310	N.A.	2,174	N.A.	Minor offences against the persons.
							Class V-
6,586	2,657		1,520	N.A.	74,813	N.A.	Minor offences against the property.
							Class VI-
N.A.	N.A.		N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Other offences under I.P.C not mentioned above.
23,095	**7,984**		**3,695**	**N.A.**	**1,97,821**	N.A.	**Sub-Total (1 to 8)**
							Other offences not specified above.-
18,997	5,014		3,802	1,59,163	1,59,163	N.A.	(I) Offences against special and local laws declared to be cognizable.
42,092	**12,998**		**7,497**	**N.A.**	**3,56,984**	**N.A.**	**Grand Total**

Source : Director-General of Police, Government of Maharashtra, Mumbai

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस,गुन्हे न्याय व सुधारगृहे)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES, JUDICIAL AND SUDHARGRUH)
तक्ता क्रमांक / TABLE No.10.11
कारागृहातील व दुय्यम कारागृहातील कैदी
Prisoners confined in Jails and subsidiary Jails
(2015-16)

अ.क्र. Sr. No. (1)	बाब (2)	माहिती Particulars (3)	Item (2)
1	**कैदेची जागा-**		**Place of confinement-**
	(अ) मध्यवर्ती कारागृह	9	(a) Central Jails.
	(ब) जिल्हा कारागृह	42	(b) District Jails.
	(क) विशेष कारागृह, रत्नागिरी	1	(c) Special Jails, Ratnagiri.
	(ड) किशोर सुधारालय, नाशिक	1	(d) Kishor Sudharalay, Nashik
	(ई) दुय्यम कारागृह	100	(e)Sub-Jails.
	(फ) मुक्त छावण्या	1	(f) Open Colonies.
	एकूण	**154**	**Total**

		पुरुष Men	स्त्रिया Women	एकूण Total	
2	**कैदी-**				**Prisoners-**
2.1	वर्षाच्या सुरवातीस असलेले	27,000	1,290	28,290	Remained at the Commencement of the year.
2.2	वर्षात भरती झालेले	1,15,250	6,578	1,21,828	Received during the year.
	एकूण	**1,42,250**	**97,868**	**1,50,118**	**Total**
2.3	कायद्याच्या सर्व कलमातून मुक्त झालेले.	1,13,719	6,517	1,20,236	Discharged from all clauses
2.4	वर्षाच्या शेवटी असलेले	28,531	1,351	29,882	Remaining at the end of the year.
2.5	प्रत्येक वर्गाची दैनिक सरासरी संख्या	27,804	1,358	29,162	Daily average number of each class.

टिप : * सदर कालावधीत शासन निर्णयानुसार ४ नविन जिल्हा कारागृह कार्यानिवत झाली आहेत.

** एकूण ७२ बंद तालुका दुय्यम कारागृहांची संख्या कमी करण्यात आली असून फक्त चालू तालुका दुय्यम कारागृहांची संख्या देण्यात आली आहे.

Note : * 4 new jails are activated in this period as per GR

** Total no. of 72 closed taluka sub-jails are deducted, no. of working taluka sub-jails are given here only.

आधार : कारागृह महानिरीक्षक, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source : Inspector General of Prisons, Government of Maharashtra, Pune.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस,गुन्हे न्याय व सुधारगृहे)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES, JUDICIAL AND SUDHARGRUH)
तक्ता क्रमांक / TABLE No.10.12
कारागृहात दाखल केलेल्या व वर्षअखेरीस राहिलेल्या कैद्यांची वर्गानुसार संख्या व चालू वर्षात केलेल्या कैद्यांची (न्यायिक कैदी फक्त) स्त्री-पुरुष, वय, साक्षरता व पूर्वीच्या व्यवसायानुसार संख्या
Number of convicts admitted and remained in jail at the close of the year by gender and convicts imprisoned during the year by gender, age, literacy and previous occupation (for judicial convicts only) (2015-16)

अ.क्र. Sr. No. (1)	बाब / माहिती / Particulars (2)	पुरुष / Men (3)	स्त्रिया / Women (4)	एकूण / Total (5)	Item (2)
1	आदल्या वर्षाच्या शेवटी राहिलेले कैदी	7,712	411	8,123	Remained at the close of the previous year.
2	चालू वर्षात कैद केलेले	13,947	406	14,353	Imprisoned during the present year.
3	बदलून आलेले	5,399	259	5,658	Received by transfer.
	एकूण	**27,058**	**1,076**	**28,134**	**Total**
4	वर्षभरात मुक्त केलेले	19,249	705	19,954	Discharged during the year.
5	वर्ष अखेर शिल्लक संख्या	7,809	371	8,180	Closing balance at the end of the year.
	चालू वर्षात कैद केलेले-				**Imprisoned during the present year-**
1	वयानुसार / Age-				
1.1	Under 16 वर्षाखालील / Years	…	…	---	
1.2	16-18 वर्षे / Years	…	…	---	
1.3	19-21 वर्षे / Years	1,776	33	1,809	
1.4	22-30 वर्षे / Years	4,591	150	4,741	
1.5	31-40 वर्षे / Years	4,689	139	4,828	
1.6	41-60 वर्षे / Years	2,749	80	2,829	
1.7	Above 60 वर्षावर / Years	142	4	146	
	एकूण	**13,947**	**406**	**14,353**	**Total**
2	**साक्षरतेनुसार-**				**Literacy-**
2.1	साक्षर	11,154	245	11,399	Literate.
2.2	निरक्षर	2,793	161	2,954	Illiterate.
	एकूण	**13,947**	**406**	**14,353**	**Total**
3	**पूर्वीच्या व्यवसायानूसार-**				**Previous occupation-**
3.1	शासकीय सेवेत,नगरपालिका किंवा इतर स्थानिक संस्थात काम करणारे	66	4	70	Employed under Government or municipal or other local authorities.
3.2	व्यावसायिक व्यापार व वाणिज्य क्षेत्रातील	855	21	876	Professional and engaged in commercial trade.
3.3	सेवा किंवा वैयक्तिक कार्यालये असलेल्या	3,478	67	3,545	In service or performing personal offices.
3.4	शेती व पशु क्षेत्रातील	4,037	89	4,126	Engaged in agriculture and with animals.
3.5	यांत्रिक,कला,वस्तुनिर्माण व अभियांत्रिकी क्षेत्रातील.	…	…	…	Employed in mechanical, arts manufacture and engineering operation, etc.
3.6	इतरत्र वर्गीकरण न झालेल्या व्यक्ती	5,511	225	5,736	Miscellaneous, not classified otherwise
	एकूण	**13,947**	**406**	**14,353**	**Total**
3.7	विवाहित	9,443	322	9,765	Married
3.8	अविवाहित	4,273	47	4,320	Unmarried
3.9	विधवा / विधूर	231	37	268	Widows / Widower
	एकूण	**13,947**	**406**	**14,353**	**Total**

आधार : कारागृह महानिरीक्षक, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source : Inspector General of Prisons, Government of Maharashtra, Pune.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे न्याय व सुधारगृहे)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE,CRIMES, JUDICIAL AND SUDHARGRUH)
तक्ता क्रमांक / TABLE No.10.13
कारागृहात दाखल केलेल्या कैद्यांची स्त्री-पुरुष, शिक्षेचे स्वरुप व शिक्षेची मुदत यानुसार तसेच पूर्वी शिक्षा झालेली असून पुन्हा कारागृहात दाखल केलेल्या कैद्यांची संख्या (न्यायिक कैदी फक्त)
Number of convicts admitted into jail by gender, nature and length of sentences and previously convicted convicts readmitted into the jails (for judicial convicts only)
(2015-16)

अ.क्र. Sr. No. (1)	बाब (2)	पुरुष Men (3)	स्त्रिया Women (4)	एकूण Total (5)	Item (2)
	वर्षभरात कारागृहात दाखल केलेली कैदी-				**Convicts admitted during the year-**
	कारावास-				**Imprisonment-**
1	एक महिना किंवा कमी	4,868	42	4,910	Not exceeding one month.
2	एक महिन्याहून जास्त व तीन महिने किंवा कमी	2,124	65	2,189	Above one month and not exceeding three months.
3	तीन महिन्याहून जास्त व सहा महिने किंवा कमी	2,013	62	2,075	Above three months and not exceeding six months.
4	सहा महिन्याहून जास्त व एक वर्ष किंवा कमी	1,224	61	1,285	Above six months and not exceeding one year.
5	एक वर्षाहून जास्त व दोन वर्ष किंवा कमी	888	46	934	Above one year and not exceeding two years.
6	दोन वर्षाहून जास्त व पाच वर्षे किंवा कमी	787	37	824	Above two years and not exceeding five years.
7	पाच वर्षाहून जास्त व दहा वर्षे किंवा कमी	644	31	675	Above five years and not exceeding ten years.
8	दहा वर्षाहून जास्त	579	13	592	Exceeding ten years
9	हद्यपारीची शिक्षा-				Sentenced to transportation-
	(अ) मुदतीची हद्यपारी				(a) For a tern.
10	मृत्युची शिक्षा	5	0	5	Sentence of death.
11	जन्मठेपेची शिक्षा	815	49	864	Imprisonment for Life
	एकूण	**13,947**	**406**	**14,353**	**Total**
	पूर्वी शिक्षा झालेले व कारागृहात दाखल केलेले कैदी-				Convicts admitted who had been previously convicted-
1	जामीन न मिळाल्यामुळे किंवा चांगल्या वर्तणुकी- अभावी कैद केलेले सराईत गुन्हेगार	…	…	…	Number of habitual offenders imprisoned in default of finding security or good behaviour.
2	पूर्वी शिक्षा झालेले व जामीन न मिळविता आल्यामुळे कैद केलेले-				Number of habitual offenders imprisoned in default behaviour.
	(अ) पूर्वी एकदा शिक्षा झालेले	10	…	10	(a) Previously convicted once.
	(ब) पूर्वी दोनदा शिक्षा झालेले	5	…	5	(b) Previously convicted twice.
	(क) पूर्वी दोनपेक्षा जास्त वेळा शिक्षा झालेले	…	…	…	(c)Previously convicted more than twice.
	एकूण - (१+२)	…	…	…	**Total (1+2)**
3	१६ वर्षाखालील गुन्हेगार	…	…	…	Offenders under 16 years of age.

आधार : कारागृह महानिरीक्षक, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source : Inspector General of Prisons, Government of Maharashtra, Pune.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस,गुन्हे न्याय व सुधारगृहे)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE,CRIMES, JUDICIAL AND SUDHARGRUH)
तक्ता क्रमांक / TABLE No.10.14
तुरुंगातील कैद्यांवर पहारा करणे व त्यांची देखभाल करणे यावरील खर्च
Expenditure in guarding and caring the prisoners in jails
(2015-16)

(₹ '००० / ₹ in '000)

अ.क्र. Sr. No. (1)	बाब (2)	खर्च Expenditure (3)	Item (2)
	आस्थापना खर्च		**Establishment Expenditure**
	(अ) आवर्ती (वेतनासह)	23,12,800	(A) Recurring (including salaries)
	(ब) अनावर्ती		(B) Non Recurring
	१. विकास खर्च	34,495	Development Expenditure
	२. विकासेत्तर खर्च	…	Non development Expenditure
	एकूण (अ+ब)	**23,47,295**	**Total (A + B)**
	(क) योजनेत्तर खर्च-		**(C) Expenditure on Non-plan scheme-**
1	वेतन	14,43,726	Salaries
2	प्रवास खर्च	8,896	Travel expenses
3	आहारविषयक आकार	3,72,168	Diet charges
4	कार्यालयीन खर्च	1,35,431	Office expenses
5	भाडे, दर व कर	6,169	Rents, Rates and Taxes
6	मजुरी	65,073	Wages
7	सहाय्यक अनुदान	1,000	Grant-in-aid contribution
8	वैद्यकीय उपचार	12,292	Medical treatment
9	तुरुंग उद्योगावरील खर्च	2,02,994	Jail Industries expenses
10	इतर खर्च	50,301	Other charges
11	यंत्र सामग्रीवरील खर्च	710	Machinery expenses
12	कपडे बिछाना	3,804	Prison clothing and bedding
13	संकीर्ण बांधकाम	266	Miscellaneous construction
14	पेट्रोल	1,279	Petrol
15	इतर संकीर्ण खर्च	8,691	Others miscellaneous expenses
	एकूण (क)	**23,12,800**	**Total (C)**
	कैद्यांची रोजची सरासरी संख्या (साधे कैदी वगळून)	29,162	Average No. of daily prisoners (excluding general prisoners)
	कैद्यांचा दरडोई एकूण खर्च (₹)	221	Total cost per head of prisoners (₹)

आधार : कारागृह महानिरीक्षक, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source : Inspector General of Prisons, Government of Maharashtra, Pune

११. राज्य उत्पन्न :

११.१ राज्य उत्पन्नाचे चालू किंमतींनुसार व स्थिर (२००४-०५) किंमतींनुसार अंदाज, त्यांची टक्केवारीनुसार विभागणी, क्षेत्रानुसार विभागणी इत्यादी माहिती या विभागात दिली आहे. हे अंदाज उपलब्ध झालेल्या कार्यालयीन अभिलेखामधून व अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, केंद्रीय सांख्यिकीय संघटना आणि इतर संस्थांनी मागील काही वर्षांत घेतलेल्या नमुना पाहण्या व अभ्यास पाहण्या यांतून गोळा केलेल्या व्यापक सांख्यिकीय माहितीवर आधारित आहेत.

११.२ देशांतर्गत स्थूल उत्पन्न : कोणत्याही भौगोलिक सीमांकित क्षेत्रातील विशिष्ट कालावधीमध्ये (साधारणपणे एक वर्ष) निर्माण झालेल्या सर्व वस्तू व सेवांचे (द्विरुक्ती टाळून) चलनाच्या स्वरुपात केलेले मोजमाप. सर्वसाधारणपणे भौगोलिक क्षेत्र म्हणजे देश. जर भौगोलिक क्षेत्र राज्य असेल तर त्यास स्थूल राज्य उत्पन्न आणि जर भौगोलिक क्षेत्र जिल्हा असेल तर त्यास स्थूल जिल्हा उत्पन्न असे संबोधले जाते.

११.३ निव्वळ उत्पन्नाची जसे देशांतर्गत निव्वळ उत्पन्न, निव्वळ राज्य उत्पन्न व निव्वळ जिल्हा उत्पन्न परिगणना करतांना संबंधित स्थूल उत्पन्नातून स्थिर भांडवलाचा घसारा वजा करण्यात येतो.

११.४ दरडोई उत्पन्न (राष्ट्रीय दरडोई उत्पन्न, राज्य दरडोई उत्पन्न आणि जिल्हा दरडोई उत्पन्न) हे संबंधित भौगोलिक क्षेत्राच्या निव्वळ उत्पन्नाला संबंधित वर्षाच्या मध्यावधी लोकसंख्येने भागून परिगणित करण्यात येते.

11. STATE INCOME :

11.1 In this section the estimates of State income at current and constant (2004-05) prices, their percentage distribution, sectoral distribution etc. are given. These estimates are prepared on the basis of comprehensive statistical material which has become available from official records and also collected through sample surveys and type studies conducted by this Directorate, Central Statistical Organisation and other agencies over the past few years.

11.2 Gross Domestic Product (GDP): It is a measure in monetary terms of all the goods & services produced (without duplication) within the boundaries of any geographical area during a given period of time (generally, one year). Usually, geographical area is Nation. In case of the geographical boundaries being State, it is termed as Gross State Domestic Product (GSDP). In case of the geographical boundaries being district, it is termed as Gross District Domestic Product (GDDP).

11.3 All Net Products such as Net Domestic Product, Net State Domestic Product & Net District Domestic Product are obtained by subtracting Consumption of Fixed Capital (CFC) from respective Gross Domestic Products.

11.4 Per Capita Income: Per capita National Income, Per capita State Income & Per Capita District Income is obtained by dividing Net Products of respective geographical area by mid- year population of respective year.

तक्ता क्र. ११.१ /Table No.11.1

मुळ किंमतीनुसार स्थूल/ निव्वळ राज्य मूल्यवृद्धी, बाजार किंमतीनुसार स्थुल/ निव्वळ राज्य उत्पन्न व दरडोई उत्पन्न आणि त्यांचे निर्देशांक

Gross/Net State Value Added At Basic Price, Gross/Net State Domestic Product & Per Capita Income At Market Price And Their Indices

बाब	2011-12@	2012-13@	2013-14@	2014-15+	Item
१	2	3	4	5	1
स्थुल राज्य उत्पन्न					**Gross State Domestic Product**
i) चालू किंमतीनुसार (₹ लाख)	12,72,96,695	14,48,46,590	16,47,50,647	17,92,12,165	i) At Current Prices (₹ Lakh)
ii) स्थिर(२०११-१२) किंमतीनुसार (₹ लाख)	12,72,96,695	13,57,11,608	14,41,84,316	15,24,84,553	ii) At Constant (2011-12) Prices (₹ Lakh)
निव्वळ राज्य उत्पन्न					**Net State Domestic Product**
i) चालू किंमतीनुसार (₹ लाख)	11,19,19,221	12,71,01,705	14,50,00,259	15,72,03,718	i) At Current Prices (₹ Lakh)
ii) स्थिर(२०११-१२) किंमतीनुसार(₹ लाख)	11,19,19,221	11,88,88,508	12,61,94,401	13,29,30,760	ii) At Constant (2011-12) Prices (₹ Lakh)
दरडोई निव्वळ राज्य उत्पन्न					**Per Capita Net State Domestic Product**
i) चालू किंमतीनुसार (₹)	98,910	1,11,005	1,25,146	1,34,081	i) At Current Prices (₹)
ii) स्थिर(२०११-१२) किंमतीनुसार (₹)	98,910	1,03,832	1,08,915	1,13,379	ii) At Constant (2011-12) Prices (₹)
स्थुल राज्य उत्पन्नाचे निर्देशांक (पायाभूत वर्ष २०११-१२=१००)					**Index Number of Gross State Domestic Product (Base Year 2011-12=100)**
i) चालू किंमतीनुसार	100	113.8	129.4	140.8	i) At Current Prices
ii) स्थिर(२०११-१२) किंमतीनुसार	100	106.6	113.3	119.8	ii) At Constant (2011-12) Prices
निव्वळ राज्य उत्पन्नाचे निर्देशांक					**Index Numbers of Net State Domestic Product (Base Year 2011-12=100)**
i) चालू किंमतीनुसार	100	113.6	129.6	140.5	i) At Current Prices
ii) स्थिर(२०११-१२) किंमतीनुसार	100	106.2	112.8	118.8	ii) At Constant (2011-12) Prices
क्षेत्रनिहाय निव्वळ राज्य उत्पन्नाचे निर्देशांक					**Sectorwise Index Numbers of Net State Domestic Product (Base Year 2011-12=100)**
१.कृषि व संलग्न कार्ये					**1.Agriculture & Allied Activities**
i) चालू किंमतीनुसार	100	106.0	128.0	113.7	i) At Current Prices
ii) स्थिर(२०११-१२) किंमतीनुसार	100	97.8	110.6	93.1	ii) At Constant (2011-12) Prices
२.उद्योग					**2.Industry**
i) चालू किंमतीनुसार	100	110.2	120.3	128.5	i) At Current Prices
ii) स्थिर(२०११-१२) किंमतीनुसार	100	104.6	104.9	111.7	ii) At Constant (2011-12) Prices
३.तृतीय क्षेत्र / सेवा					**3.Tertiary / Services Sector**
i) चालू किंमतीनुसार	100	116.0	132.7	151.8	i) At Current Prices
ii) स्थिर(२०११-१२) किंमतीनुसार	100	108.0	115.6	126.9	ii) At Constant (2011-12) Prices
दरडोई निव्वळ राज्य उत्पन्नाचे निर्देशांक (पायाभूत वर्ष २०११-१२=१००)					**Index Number of Per Capita Net State Domestic Product (Base Year 2011-12=100)**
i) चालू किंमतीनुसार	100	112.2	126.5	135.6	i) At Current Prices
ii) स्थिर(२०११-१२) किंमतीनुसार	100	105.0	110.1	114.6	ii) At Constant (2011-12) Prices

@ प्राथमिक अंदाज / Preliminary Estimates
+ पहिले सुधारित अंदाज / First Revised Estimates

आधार : अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई
Source : Directorate of Economics & Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai

राज्य उत्पन्न / State Income

तक्ता क्र. ११.२ / Table No.11.2

क्षेत्रनिहाय मुळ किंमतीनुसार स्थूल राज्य मुल्यवृद्धी, बाजार किंमतीनुसार स्थुल राज्य उत्पन्न - चालू किमतींनुसार

Gross State Value Added At Basic Prices By Industry Of Origin & Gross State Domestic Product At Market Prices At Current Prices

(₹ lakh)

अ.क्र.	उद्योग	2011-12@	2012-13@	2013-14@	2014-15+	Industry
1	2	3	4	5	6	2
१	पीक	98,51,618	1,01,82,217	1,30,79,162	1,04,35,121	Crop
२	पशुसंवर्धन	28,55,741	32,82,569	34,99,939	39,72,829	Livestock
३	वने व लाकूड तोडणी	15,16,574	16,26,793	16,22,060	15,92,564	Forestry and Logging
४	मत्स्यव्यवसाय व मत्स्यशेती	2,93,875	3,51,634	3,85,199	4,75,141	Fishing and aquaculture
५	**कृषि व संलग्न कार्य (१+२+३+४)**	**1,45,17,809**	**1,54,43,212**	**1,85,86,360**	**1,64,75,655**	**Agriculture & Allied Activities (1+2+3+4)**
६	खाण व दगड खाणकाम	56,49,313	59,02,340	52,05,701	52,82,727	Mining and Quarrying
७	**प्राथमिक क्षेत्र (५+६)**	**2,01,67,122**	**2,13,45,552**	**2,37,92,061**	**2,17,58,383**	**Primary Sector (5+6)**
८	वस्तुनिर्माण	2,46,03,175	282,03,191	3,12,67,420	3,36,60,294	Manufacturing
९	वीज, वायू आणि पाणीपुरवठा व इतर उपयोगिता सेवा	26,17,289	28,52,444	40,28,665	43,34,702	Electricity, Gas and Water Supply, Other Utility Services
१०	बांधकाम	78,63,028	81,86,890	88,67,104	94,50,211	Construction
११	**द्वितीय क्षेत्र (८+९+१०)**	**3,50,83,492**	**3,92,42,524**	**4,41,63,189**	**4,74,45,207**	**Secondary Sector (8+9+10)**
१२	**उद्योग (६+११)**	**4,07,32,805**	**4,51,44,864**	**4,93,68,890**	**5,27,27,934**	**Industry (6+11)**
१३	व्यापार, दुरूस्ती, हॉटेल्स व उपहारगृहे	1,05,60,911	1,27,79,220	1,38,26,084	1,58,39,100	Trade, Repair, Hotels & Restaurants
१४	रेल्वे	5,98,786	6,49,139	6,86,231	7,97,933	Railways
१५	परिवहन (रेल्वे व्यतिरीक्त)	41,69,556	49,33,053	54,22,475	62,16,960	Transport by means other than Railways
१६	साठवण	92,479	1,01,918	1,16,229	1,31,237	Storage
१७	दळणवळण व प्रसारणासंबंधित सेवा	15,89,202	18,01,230	21,46,318	25,51,115	Communication and Services related to Broadcasting
१८	वित्तीय सेवा	1,17,83,628	1,29,09,085	1,49,93,996	1,61,43,324	Financial Services
१९	स्थावर मालमत्ता, राहत्या घरांची मालकी व व्यावसायिक सेवा	1,90,86,971	2,24,57,025	2,61,66,722	3,07,18,051	Real estate, Ownership of dwellings & Professional Services
२०	सार्वजनिक प्रशासन	39,06,953	43,37,362	47,63,853	54,26,991	Public Administration
२१	इतर सेवा	66,62,495	78,31,781	91,99,390	1,08,06,363	Other services
२२	**तृतीय / सेवा क्षेत्र (१३+१४+१५+१६+१७+१८+१९+२०+२१)**	**5,84,50,982**	**6,77,99,813**	**7,73,21,297**	**8,86,31,075**	**Tertiary / Services Sector (13+14+15+16+17+18+19+20+21)**
२३	**स्थूल राज्य मूल्यवृध्दी (५+१२+२२)**	**11,37,01,596**	**12,83,87,890**	**14,52,76,547**	**15,78,34,665**	**Gross State Value Added (5+12+22)**
२४	आयात करासह उत्पादनावरील कर	1,62,08,500	1,98,30,400	2,30,05,600	2,53,94,800	Taxes on Product
२५	वजा उत्पादनावरील अर्थसहाय्य	26,13,400	33,71,700	35,31,500	40,17,300	Less Subsidies on Product
२६	**स्थूल राज्य उत्पन्न (२३+२४-२५)**	**12,72,96,696**	**14,48,46,590**	**16,47,50,647**	**17,92,12,165**	**Gross State Domestic Product (23+24-25)**
२७	**दरडोई स्थूल राज्य उत्पन्न (₹)**	**1,12,500**	**1,26,502**	**1,42,192**	**1,52,853**	**Per capita GSDP (₹)**

@ प्राथमिक अंदाज / Preliminary Estimates

+ पहिले सुधारित अंदाज / First Revised Estimates

आधार :अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय , महाराष्ट्र शासन , मुंबई

Source :Directorate of Economics & Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai

तक्ता क्र.११.३ / Table No. 11.3

मुळ किंमतीनुसार स्थुल राज्य मुल्यवृद्धी - चालु किंमतीनुसार (क्षेत्रनिहाय टक्केवारी)

Gross State Value Added At Basic Prices By Industry of Origin At Current Prices (Sectorwise Percentage Distribution)

(टक्के/Per cent)

अ.क्र.	उद्योग	2011-12@	2012-13@	2013-14@	2014-15+	Industry
1	2	3	4	5	6	2
१	पीक	8.7	7.9	9.0	6.6	Crops
२	पशुसंवर्धन	2.5	2.6	2.4	2.5	Livestock
३	वने व लाकूड तोडणी	1.3	1.3	1.1	1.0	Forestry and Logging
४	मत्स्यव्यवसाय व मत्स्यशेती	0.3	0.3	0.3	0.3	Fishing and aquaculture
५	**कृषि व संलग्न कार्य**	**12.8**	**12.0**	**12.8**	**10.4**	**Agriculture & Allied Activities**
६	खाण व दगड खाणकाम	5.0	4.6	3.6	3.3	Mining and Quarrying
७	**प्राथमिक क्षेत्र**	**17.7**	**16.6**	**16.4**	**13.8**	**Primary Sector**
८	वस्तुनिर्माण	21.6	22.0	21.5	21.3	Manufacturing
९	वीज, वायू आणि पाणीपुरवठा व इतर उपयोगिता सेवा	2.3	2.2	2.8	2.7	Electricity, Gas and Water Supply, Other Utility Services
१०	बांधकाम	6.9	6.4	6.1	6.0	Construction
११	**द्वितीय क्षेत्र**	**30.9**	**30.6**	**30.4**	**30.1**	**Secondary Sector**
१२	**उद्योग**	**35.8**	**35.2**	**34.0**	**33.4**	**Industry**
१३	व्यापार, दुरूस्ती, हॉटेल्स व उपहारगृहे	9.3	10.0	9.5	10.0	Trade, Repair, Hotels & Restaurants
१४	रेल्वे	0.5	0.5	0.5	0.5	Railways
१५	परिवहन (रेल्वे व्यतिरीक्त)	3.7	3.8	3.7	3.9	Transport by means other than Railways
१६	साठवण	0.1	0.1	0.1	0.1	Storage
१७	दळणवळण व प्रसारणासंबंधित सेवा	1.4	1.4	1.5	1.6	Communication and Services related to Broadcasting
१८	वित्तीय सेवा	10.4	10.1	10.3	10.2	Financial Services
१९	स्थावर मालमत्ता, राहत्या घरांची मालकी व व्यावसायिक सेवा	16.8	17.5	18.0	19.5	Real estate, Ownership of dwellings & Professional Services.
२०	सार्वजनिक प्रशासन	3.4	3.4	3.3	3.4	Public Administration
२१	इतर सेवा	5.9	6.1	6.3	6.8	Other services
२२	**तृतीय/ सेवा क्षेत्र**	**51.4**	**52.8**	**53.2**	**56.2**	**Tertiary / Services Sector**
२३	**स्थूल राज्य मूल्यवृध्दी**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**Gross State Value Added**

@ प्राथमिक अंदाज / Preliminary Estimates

+ पहिले सुधारित अंदाज / First Revised Estimates

आधार :अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source :Directorate of Economics & Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai

तक्ता क्र.११.४ /Table No.11.4

क्षेत्रनिहाय मुळ किंमतीनुसार स्थुल राज्य मुल्यवृद्धी, बाजार किंमतीनुसार स्थुल राज्य उत्पन्न - स्थिर (२०११-१२) किमतींनुसार

Gross State Value Added At Basic Prices By Industry Of Origin & Gross State Domestic Product At Market Prices At Constant (2011-12) Prices

(₹ lakh)

अ.क्र.	उद्योग	2011-12@	2012-13@	2013-14@	2014-15+	Industry
1	2	3	4	5	6	2
१	पीक	98,51,618	94,98,473	1,13,56,641	86,93,722	Crops
२	पशुसंवर्धन	28,55,741	29,63,830	29,95,603	31,17,979	Livestock
३	वने व लाकूड तोडणी	15,16,574	14,89,459	13,92,160	13,50,713	Forestry and Logging
४	मत्स्यव्यवसाय व मत्स्यशेती	2,93,875	2,96,543	3,02,552	3,23,851	Fishing and aquaculture
५	**कृषि व संलग्न कार्य (१+२+३+४)**	**1,45,17,809**	**1,42,48,305**	**1,60,46,955**	**1,34,86,265**	**Agriculture & Allied Activities (1+2+3+4)**
६	खाण व दगड खाणकाम	56,49,313	58,78,100	46,90,138	57,50,556	Mining and Quarrying
७	**प्राथमिक क्षेत्र (५+६)**	**2,01,67,122**	**2,01,26,405**	**2,07,37,094**	**1,92,36,821**	**Primary Sector (5+6)**
८	वस्तुनिर्माण	2,46,03,175	2,66,67,940	2,81,80,094	2,94,72,034	Manufacturing
९	वीज, वायू आणि पाणीपुरवठा व इतर उपयोगिता सेवा	26,17,289	27,54,752	27,68,668	32,86,759	Electricity, Gas and Water Supply, Other Utility Services
१०	बांधकाम	78,63,028	76,41,447	78,22,048	79,16,915	Construction
११	**द्वितीय क्षेत्र (८+९+१०)**	**3,50,83,492**	**3,70,64,138**	**3,87,70,810**	**4,06,75,708**	**Secondary Sector (8+9+10)**
१२	**उद्योग (६+११)**	**4,07,32,805**	**4,29,42,238**	**4,34,60,949**	**4,64,26,264**	**Industry (6+11)**
१३	व्यापार, दुरूस्ती, हॉटेल्स व उपहारगृहे	1,05,60,911	1,16,84,297	1,17,00,532	1,26,83,239	Trade, Repair, Hotels & Restaurants
१४	रेल्वे	5,98,786	6,19,217	6,36,819	6,81,459	Railways
१५	परिवहन (रेल्वे व्यतिरीक्त)	41,69,556	45,86,774	47,63,886	51,61,993	Transport by means other than Railways
१६	साठवण	92,479	93,993	1,01,183	1,09,446	Storage
१७	दळणवळण व प्रसारणासंबंधित सेवा	15,89,202	16,67,479	18,61,372	21,44,893	Communication and Services related to Broadcasting
१८	वित्तीय सेवा	1,17,83,628	1,26,52,668	1,37,25,287	1,47,61,501	Financial Services
१९	स्थावर मालमत्ता, राहत्या घरांची मालकी व व्यावसायिक सेवा	1,90,86,971	2,06,98,176	2,27,68,866	2,54,43,153	Real estate, Ownership of dwellings & Professional Services.
२०	सार्वजनिक प्रशासन	39,06,953	39,82,210	40,55,017	43,80,193	Public Administration
२१	इतर सेवा	66,62,495	72,60,550	80,87,549	90,74,446	Other services
२२	**तृतीय / सेवा क्षेत्र (१३+१४+१५+१६+१७+१८+१९+२०+२१)**	**5,84,50,982**	**6,32,45,364**	**6,77,00,512**	**7,44,40,323**	**Tertiary / Services Sector (13+14+15+16+17+18+19+20+21)**
२३	**स्थूल राज्य मूल्यवृध्दी (५+१२+२२)**	**11,37,01,596**	**12,04,35,907**	**12,72,08,416**	**13,43,52,852**	**Gross State Value Added (5+12+22)**
२४	आयात करासह उत्पादनावरील कर	1,62,08,500	1,84,05,000	2,00,54,400	2,15,39,100	Taxes on Product
२५	वजा उत्पादनावरील अर्थसहाय्य	26,13,400	31,29,300	30,78,500	34,07,400	Less Subsidies on Product
२६	**स्थूल राज्य उत्पन्न (२३+२४-२५)**	**12,72,96,696**	**13,57,11,607**	**14,41,84,316**	**15,24,84,552**	**Gross State Domestic Product (23+24-25)**
२७	**दरडोई स्थूल राज्य उत्पन्न (₹)**	**1,12,500**	**1,18,524**	**1,24,442**	**1,30,056**	**Per capita GSDP (₹)**

@ प्राथमिक अंदाज / Preliminary Estimates

\+ पहिले सुधारित अंदाज / First Revised Estimates

आधार : अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source : Directorate of Economics & Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai

राज्य उत्पन्न / State Income

तक्ता क्र.११.५ / Table No.11.5

मागील वर्षाच्या तुलनेत स्थुल राज्य मुल्यवृध्दीतील क्षेत्रनिहाय बदलाची टक्केवारी - स्थिर (२०११-१२) किंमतींनुसार

Sectorwise Percentage Change In Gross State Value Added Over The Previous Year At Constant (2011-12) Prices

(टक्के/Per cent)

अ.क्र.	उद्योग	2012-13@	2013-14@	2014-15+	Industry
1	2	3	4	5	2
१	पीक	(-)3.6	19.6	(-)23.4	Crops
२	पशुसंवर्धन	3.8	1.1	4.1	Livestock
३	वने व लाकूड तोडणी	(-)1.8	(-)6.5	(-)3.0	Forestry and Logging
४	मत्स्यव्यवसाय व मत्स्यशेती	0.9	2.0	7.0	Fishing and aquaculture
५	**कृषि व संलग्न कार्य**	**(-)1.9**	**12.6**	**(-)16.0**	**Agriculture & Allied Activities**
६	खाण व दगड खाणकाम	4.0	(-)20.2	22.6	Mining and Quarrying
७	**प्राथमिक क्षेत्र**	**(-)0.2**	**3.0**	**(-)7.2**	**Primary Sector**
८	वस्तुनिर्माण	8.4	5.7	4.6	Manufacturing
९	वीज, वायू आणि पाणीपुरवठा व इतर उपयोगिता सेवा	5.3	0.5	18.7	Electricity, Gas and Water Supply, Other Utility Services
१०	बांधकाम	(-)2.8	2.4	1.2	Construction
११	**द्वितीय क्षेत्र**	**5.6**	**4.6**	**4.9**	**Secondary Sector**
१२	**उद्योग**	**5.4**	**1.2**	**6.8**	**Industry**
१३	व्यापार, दुरूस्ती, हॉटेल्स व उपहारगृहे	10.6	0.1	8.4	Trade, Repair, Hotels & Restaurants
१४	रेल्वे	3.4	2.8	7.0	Railways
१५	परिवहन (रेल्वे व्यतिरीक्त)	10.0	3.9	8.4	Transport by means other than Railways
१६	साठवण	1.6	7.7	8.2	Storage
१७	दळणवळण व प्रसारणासंबंधित सेवा	4.9	11.6	15.2	Communication and Services related to Broadcasting
१८	वित्तीय सेवा	7.4	8.5	7.5	Financial Services
१९	स्थावर मालमत्ता, राहत्या घरांची मालकी व व्यावसायिक सेवा	8.4	10.0	11.7	Real estate, Ownership of dwellings & Professional Services.
२०	सार्वजनिक प्रशासन	1.9	1.8	8.0	Public Administration
२१	इतर सेवा	9.0	11.4	12.2	Other services
२२	**तृतीय / सेवा क्षेत्र**	**8.2**	**7.0**	**10.0**	**Tertiary / Services Sector**
२३	**स्थूल राज्य मूल्यवृध्दी**	**5.9**	**5.6**	**5.6**	**Gross State Value Added**
२४	आयात करासह उत्पादनावरील कर	13.6	9.0	7.4	Taxes on Product
२५	वजा उत्पादनावरील अर्थसहाय्य	19.7	(-)1.6	10.7	Less Subsidies on Product
२६	**स्थूल राज्य उत्पन्न**	**6.6**	**6.2**	**5.8**	**Gross State Domestic Product**

@ प्राथमिक अंदाज / Preliminary Estimates

+ पहिले सुधारित अंदाज / First Revised Estimates

आधार : अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन , मुंबई

Source : Directorate of Economics & Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai

राज्य उत्पन्न / State Income

तक्ता क्र.११.६ /Table No.11.6

क्षेत्रनिहाय मुळ किंमतीनुसार निव्वळ राज्य मुल्यवृद्धी,बाजार किंमतीनुसार निव्वळ राज्य उत्पन्न - चालू किमतींनुसार

Net State Value Added At Basic Prices By Industry Of Origin & Net State Domestic Product At Market Prices - At Current Prices

(₹ lakh)

अ.क्र.	उद्योग	2011-12@	2012-13@	2013-14@	2014-15+	Industry
1	2	3	4	5	6	2
१	पीक	92,73,895	95,23,373	1,23,22,918	98,31,757	Crops
२	पशुसंवर्धन	28,15,278	32,35,950	34,50,862	39,17,121	Livestock
३	वने व लाकूड तोडणी	14,99,948	16,10,224	16,04,253	15,75,081	Forestry and Logging
४	मत्स्यव्यवसाय व मत्स्यशेती	2,59,129	3,11,796	3,43,545	4,23,761	Fishing and aquaculture
५	**कृषि व संलग्न कार्ये (१+२+३+४)**	**1,38,48,251**	**1,46,81,342**	**1,77,21,578**	**1,57,47,720**	**Agriculture & Allied Activities (1+2+3+4)**
६	खाण व दगड खाणकाम	49,67,405	51,86,059	44,91,667	45,58,128	Mining and Quarrying
७	**प्राथमिक क्षेत्र (५+६)**	**1,88,15,656**	**1,98,67,401**	**2,22,13,245**	**2,03,05,848**	**Primary Sector (5+6)**
८	वस्तुनिर्माण	2,06,80,409	2,36,15,815	2,63,89,732	2,84,09,320	Manufacturing
९	वीज, वायू आणि पाणीपुरवठा व इतर उपयोगिता सेवा	17,38,870	18,65,150	26,96,212	29,01,029	Electricity, Gas and Water Supply, Other Utility Services
१०	बांधकाम	74,91,907	77,54,884	83,87,673	89,39,252	Construction
११	**द्वितीय क्षेत्र (८+९+१०)**	**2,99,11,185**	**3,32,35,849**	**3,74,73,617**	**4,02,49,601**	**Secondary Sector (8+9+10)**
१२	**उद्योग (६+११)**	**3,48,78,591**	**3,84,21,908**	**4,19,65,284**	**4,48,07,729**	**Industry (6+11)**
१३	व्यापार, दुरूस्ती, हॉटेल्स व उपहारगृहे	98,06,127	1,18,59,782	1,27,41,600	1,45,96,720	Trade, Repair, Hotels & Restaurants
१४	रेल्वे	5,12,586	5,55,182	5,86,564	6,82,043	Railways
१५	परिवहन (रेल्वे व्यतिरीक्त)	35,80,096	42,58,033	47,13,716	54,04,356	Transport by means other than Railways
१६	साठवण	79,171	88,245	98,619	1,11,353	Storage
१७	दळणवळण व प्रसारणासंबंधित सेवा	12,88,309	14,74,544	18,05,921	21,46,519	Communication and Services related to Broadcasting
१८	वित्तीय सेवा	1,15,97,555	1,26,80,417	1,47,09,663	1,58,37,196	Financial Services
१९	स्थावर मालमत्ता, राहत्या घरांची मालकी व व्यावसायिक सेवा	1,41,08,745	1,65,49,346	1,94,52,413	2,28,35,884	Real estate, Ownership of dwellings & Professional Services.
२०	सार्वजनिक प्रशासन	27,84,350	31,31,762	34,74,325	39,57,958	Public Administration
२१	इतर सेवा	58,40,340	69,42,444	82,56,477	96,98,740	Other services
२२	**तृतीय / सेवा क्षेत्र (१३+१४+१५+१६+१७+१८+१९+२०+२१)**	**4,95,97,280**	**5,75,39,755**	**6,58,39,297**	**7,52,70,769**	**Tertiary / Services Sector (13+14+15+16+17+18+19+20+21)**
२३	**निव्वळ राज्य मूल्यवृध्दी (५+१२+२२)**	**9,83,24,121**	**11,06,43,005**	**12,55,26,159**	**13,58,26,218**	**Net State Value Added (5+12+22)**
२४	आयात करासह उत्पादनावरील कर	1,62,08,500	1,98,30,400	2,30,05,600	2,53,94,800	Taxes on Product
२५	वजा उत्पादनावरील अर्थसहाय्य	26,13,400	33,71,700	35,31,500	40,17,300	Less Subsidies on Product
२६	**निव्वळ राज्य उत्पन्न (२३+२४-२५)**	**11,19,19,221**	**12,71,01,705**	**14,50,00,259**	**15,72,03,718**	**Net State Domestic Product (23+24-25)**
२७	**दरडोई निव्वळ राज्य उत्पन्न (₹)**	**98,910**	**1,11,005**	**1,25,146**	**1,34,081**	**Per capita NSDP (₹)**

@ प्राथमिक अंदाज / Preliminary Estimates

+ पहिले सुधारित अंदाज / First Revised Estimates

आधार :अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय ,महाराष्ट्र शासन ,मुंबई

Source : Directorate of Economics & Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai.

तक्ता क्र./Table No.11.7

क्षेत्रनिहाय मुळ किंमतीनुसार निव्वळ राज्य मुल्यवृद्धी, बाजार किंमतीनुसार निव्वळ राज्य उत्पन्न - स्थिर (२०११-१२) किमतींनुसार

Net State Value Added At Basic Prices By Industry Of Origin & Net State Domestic Product At Market Prices - At Constant (2011-12) Prices

अ.क्र.	उद्योग	2011-12@	2012-13@	2013-14@	2014-15+	Industry
१	2	3	4	5	6	2
१	पीक	92,73,895	88,88,346	1,07,15,618	82,03,007	Crops
२	पशुसंवर्धन	28,15,278	29,20,647	29,52,326	30,72,934	Livestock
३	वने व लाकूड तोडणी	14,99,948	14,74,082	13,76,483	13,35,503	Forestry and Logging
४	मत्स्यव्यवसाय व मत्स्यशेती	2,59,129	2,58,963	2,66,030	2,84,757	Fishing and aquaculture
५	**कृषि व संलग्न कार्ये (१+२+३+४)**	**1,38,48,251**	**1,35,42,038**	**1,53,10,456**	**1,28,96,202**	**Agriculture & Allied Activities (1+2+3+4)**
६	खाण व दगड खाणकाम	49,67,405	51,96,145	40,42,935	49,57,024	Mining and Quarrying
७	**प्राथमिक क्षेत्र (५+६)**	**1,88,15,656**	**1,87,38,183**	**1,93,53,392**	**1,78,53,225**	**Primary Sector (5+6)**
८	वस्तुनिर्माण	2,06,80,409	2,22,53,442	2,36,31,225	2,47,14,618	Manufacturing
९	वीज, वायू आणि पाणीपुरवठा व इतर उपयोगिता सेवा	17,38,870	18,03,175	15,22,932	18,07,913	Electricity, Gas and Water Supply, Other Utility Services
१०	बांधकाम	74,91,907	72,29,295	73,76,771	74,66,237	Construction
११	**द्वितीय क्षेत्र (८+९+१०)**	**2,99,11,185**	**3,12,85,912**	**3,25,30,928**	**3,39,88,769**	**Secondary Sector (8+9+10)**
१२	**उद्योग (६+११)**	**3,48,78,591**	**3,64,82,057**	**3,65,73,864**	**3,89,45,793**	**Industry (6+11)**
१३	व्यापार, दुरूस्ती, हॉटेल्स व उपहारगृहे	98,06,127	1,08,18,020	1,07,18,115	1,16,18,311	Trade, Repair, Hotels & Restaurants
१४	रेल्वे	5,12,586	5,31,105	5,47,485	5,85,863	Railways
१५	परिवहन (रेल्वे व्यतिरीक्त)	35,80,096	39,39,949	41,07,800	44,51,079	Transport by means other than Railways
१६	साठवण	79,171	81,100	85,238	92,199	Storage
१७	दळणवळण व प्रसारणासंबंधित सेवा	12,88,309	13,48,427	15,33,637	17,67,238	Communication and Services related to Broadcasting
१८	वित्तीय सेवा	1,15,97,555	1,24,30,978	1,34,53,972	1,44,69,703	Financial Services
१९	स्थावर मालमत्ता, राहत्या घरांची मालकी व व्यावसायिक सेवा	1,41,08,745	1,52,02,517	1,68,15,165	1,87,90,168	Real estate, Ownership of dwellings & Professional Services.
२०	सार्वजनिक प्रशासन	27,84,350	28,23,688	28,54,265	30,83,151	Public Administration
२१	इतर सेवा	58,40,340	64,12,929	72,18,503	80,99,354	Other services
२२	**तृतीय / सेवा क्षेत्र (१३+१४+१५+१६+१७+१८+१९+२०+२१)**	**4,95,97,280**	**5,35,88,713**	**5,73,34,181**	**6,29,57,065**	**Tertiary / Services Sector (13+14+15+16+17+18+19+20+21)**
२३	**निव्वळ राज्य मूल्यवृध्दी (५+१२+२२)**	**9,83,24,121**	**10,36,12,808**	**10,92,18,501**	**11,47,99,060**	**Net State Value Added (5+12+22)**
२४	आयात करासह उत्पादनावरील कर	1,62,08,500	1,84,05,000	2,00,54,400	2,15,39,100	Taxes on Product
२५	वजा उत्पादनावरील अर्थसहाय्य	26,13,400	31,29,300	30,78,500	34,07,400	Less Subsidies on Product
२६	**निव्वळ राज्य उत्पन्न (२३+२४-२५)**	**11,19,19,221**	**11,88,88,508**	**12,61,94,401**	**13,29,30,760**	**Net State Domestic Product (23+24-25)**
२७	**दरडोई स्थूल राज्य उत्पन्न (₹)**	**98,910**	**1,03,832**	**1,08,915**	**1,13,379**	**Per capita NSDP (₹)**

@ प्राथमिक अंदाज / Preliminary Estimates

+ पहिले सुधारित अंदाज / First Revised Estimates

आधार : अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय ,महाराष्ट्र शासन ,मुंबई

Source : Directorate of Economics & Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai

तक्ता क्र. ११.८ / Table No. 11.8

मुळ किंमतीनुसार निव्वळ राज्य मुल्यवृद्धी - स्थिर (२०११-१२) किमतींनुसार क्षेत्रनिहाय टक्केवारी

Sectorwise Percentage Distribution Net State Value Added At Basic Prices By Industry Of Origin At Constant (2011-12) Prices

(टक्के /Per cent)

अ.क्र.	उद्योग	2011-12@	2012-13@	2013-14@	2014-15+	Industry
1	2	3	4	5	6	2
१	पीक	9.4	8.6	9.8	7.1	Crops
२	पशुसंवर्धन	2.9	2.8	2.7	2.7	Livestock
३	वने व लाकूड तोडणी	1.5	1.4	1.3	1.2	Forestry and Logging
४	मत्स्यव्यवसाय व मत्स्यशेती	0.3	0.2	0.2	0.2	Fishing and aquaculture
५	**कृषि व इतर सेवा**	**14.1**	**13.1**	**14.0**	**11.2**	**Agriculture & Allied Activities**
६	खाण व दगड खाणकाम	5.1	5.0	3.7	4.3	Mining and Quarrying
७	**एकूण प्राथमिक क्षेत्र**	**19.1**	**18.1**	**17.7**	**15.6**	**Primary Sector**
८	वस्तुनिर्माण	21.0	21.5	21.6	21.5	Manufacturing
९	वीज,वायु आणि पाणीपुरवठा	1.8	1.7	1.4	1.6	Electricity, Gas and Water Supply, Other Utility Services
१०	बांधकाम	7.6	7.0	6.8	6.5	Construction
११	**एकूण व्दितीय क्षेत्र**	**30.4**	**30.2**	**29.8**	**29.6**	**Secondary Sector**
१२	**उद्योग**	**35.5**	**35.2**	**33.5**	**33.9**	**Industry**
१३	व्यापार, दुरूस्ती, हॉटेल्स व उपहारगृहे	10.0	10.4	9.8	10.1	Trade, Repair, Hotels & Restaurants
१४	रेल्वे	0.5	0.5	0.5	0.5	Railways
१५	परिवहन (रेल्वे व्यतिरीक्त)	3.6	3.8	3.8	3.9	Transport by means other than Railways
१६	साठवण	0.1	0.1	0.1	0.1	Storage
१७	दळणवळण व प्रसारणासंबंधित सेवा	1.3	1.3	1.4	1.5	Communication and Services related to Broadcasting
१८	वित्तीय सेवा	11.8	12.0	12.3	12.6	Financial Services
१९	स्थावर मालमत्ता, राहत्या घरांची मालकी व व्यावसायिक सेवा	14.3	14.7	15.4	16.4	Real estate, Ownership of dwellings & Professional Services.
२०	सार्वजनिक प्रशासन	2.8	2.7	2.6	2.7	Public Administration
२१	इतर सेवा	5.9	6.2	6.6	7.1	Other services
२२	**तृतीय / सेवा क्षेत्र**	**50.4**	**51.7**	**52.5**	**54.8**	**Tertiary / Services Sector**
२३	**निव्वळ राज्य मुल्यवृद्धी**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**Net State Value Added**

@ प्राथमिक अंदाज / Preliminary Estimates

+ पहिले सुधारित अंदाज / First Revised Estimates

आधार : अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source : Directorate of Economics & Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai

तक्ता क्र. / Table No. 11.9

क्षेत्रनिहायमुळे किंमतीनुसार निव्वळ राज्य मुल्यवृद्धीचे क्षेत्रनिहाय निर्देशांक स्थिर (२०११-१२) किमतींनुसार

Indices of Net State Value Added By Industry of Origin At Constant (2011-12) Prices

अ.क्र.	उद्योग	2011-12@	2012-13@	2013-14@	2014-15+	Industry
1	2	3	4	5	6	2
१	पीक	100.0	95.8	115.5	88.5	Crops
२	पशुसंवर्धन	100.0	103.7	104.9	109.2	Livestock
३	वने व लाकूड तोडणी	100.0	98.3	91.8	89.0	Forestry and Logging
४	मत्स्यव्यवसाय व मत्स्यशेती	100.0	99.9	102.7	109.9	Fishing and aquaculture
५	**कृषि व संलग्न कार्य**	**100.0**	**97.8**	**110.6**	**93.1**	**Agriculture & Allied Activities**
६	खाण व दगड खाणकाम	100.0	104.6	81.4	99.8	Mining and Quarrying
७	**प्राथमिक क्षेत्र**	**100.0**	**99.6**	**102.9**	**94.9**	**Primary Sector**
८	वस्तुनिर्माण	100.0	107.6	114.3	119.5	Manufacturing
९	वीज, वायू आणि पाणीपुरवठा व इतर उपयोगिता सेवा	100.0	103.7	87.6	104.0	Electricity, Gas and Water Supply, Other Utility Services
१०	बांधकाम	100.0	96.5	98.5	99.7	Construction
११	**द्वितीय क्षेत्र**	**100.0**	**104.6**	**108.8**	**113.6**	**Secondary Sector**
१२	**उद्योग**	**100.0**	**104.6**	**104.9**	**111.7**	**Industry**
१३	व्यापार, दुरूस्ती, हॉटेल्स व उपहारगृहे	100.0	110.3	109.3	118.5	Trade, Repair, Hotels & Restaurants
१४	रेल्वे	100.0	103.6	106.8	114.3	Railways
१५	परिवहन (रेल्वे व्यतिरीक्त)	100.0	110.1	114.7	124.3	Transport by means other than Railways
१६	साठवण	100.0	102.4	107.7	116.5	Storage
१७	दळणवळण व प्रसारणासंबंधित सेवा	100.0	104.7	119.0	137.2	Communication and Services related to Broadcasting
१८	वित्तीय सेवा	100.0	107.2	116.0	124.8	Financial Services
१९	स्थावर मालमत्ता, राहत्या घरांची मालकी व व्यावसायिक सेवा	100.0	107.8	119.2	133.2	Real estate, Ownership of dwellings & Professional Services.
२०	सार्वजनिक प्रशासन	100.0	101.4	102.5	110.7	Public Administration
२१	इतर सेवा	100.0	109.8	123.6	138.7	Other services
२२	**तृतीय / सेवा क्षेत्र**	**100.0**	**108.0**	**115.6**	**126.9**	**Tertiary / Services Sector**
२३	**निव्वळ राज्य मूल्यवृध्दी**	**100.0**	**105.4**	**111.1**	**116.8**	**Net State Value Added**
२४	**निव्वळ राज्य उत्पन्न**	**100.0**	**106.2**	**112.8**	**118.8**	**Net State Domestic Product (NSDP)**
२५	**दरडोई निव्वळ राज्य उत्पन्न**	**100.0**	**105.0**	**110.1**	**114.6**	**Per capita Net State Domestic Product**

@ प्राथमिक अंदाज / Preliminary Estimates
+ पहिले सुधारित अंदाज / First Revised Estimates

आधार : अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई
Source : Directorate of Economics & Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai

राज्य उत्पन्न / State Income

तक्ता क्र. ११.१० / Table No. 11.10

मागील वर्षाच्या तुलनेत स्थुल राज्य उत्पन्नातील / स्थुल राष्ट्रिय उत्पन्नातील बदलाची टक्केवारी स्थिर (२०११-१२) किंमतींनुसार

Percentage change in Gross State Domestic Product and Gross National Income over the previous year At Constant (2011-12) Prices

(टक्के /Per cent)

अ.क्र.	केंद्र / वर्ष	2012-13@	2013-14@	2014-15+	Center / Year
1	2	3	4	5	2
१	**महाराष्ट्र राज्य**				**Maharashtra State**
२	कृषि व संलग्न कार्य	(-)1.9	12.6	(-)16.0	Agriculture & Allied Activity
३	उद्योग	5.4	1.2	6.8	Industry
४	सेवा क्षेत्र	8.2	7.0	10.0	Services
५	**स्थुल राज्य मुल्यवृध्दी**	**5.9**	**5.6**	**5.6**	**Gross State Value Added**
६	**स्थुल राज्य उत्पन्न**	**6.6**	**6.2**	**5.8**	**Gross State Domestic Product**
७	**भारत**				**India**
८	कृषि व संलग्न कार्य	1.5	4.2	(-)0.2	Agriculture & Allied Activity
९	उद्योग	3.6	5.0	5.9	Industry
१०	सेवा क्षेत्र	8.1	7.8	10.3	Services
११	**स्थुल मुल्यवृध्दी**	**5.4**	**6.3**	**7.1**	**Gross Value Added**
१२	**स्थुल राष्ट्रीय उत्पन्न**	**5.6**	**6.6**	**7.2**	**Gross Domestic Product**

@ प्राथमिक अंदाज / Preliminary Estimates + पहिले सुधारित अंदाज / First Revised Estimates

टिप : शासनाने २०१४-१५ मध्ये पायाभूत वर्ष २००४-०५ ते २०११-१२ असे सुधारित केले आहेत २०१४-१५ चे पायाभूत वर्ष २००४-०५ चे अखिल-भारत अंदाज उपलब्ध नाही.

Note : Govt. revised the Base Year from 2004-05 to 2011-12 during 2014-15, hence All India estimates for 2014-15 are not available w.r.t. Base Year 2004-05

आधार : अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई Source : Directorate of Economics & Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai

राज्य उत्पन्न / State Income

तक्ता क्र. ११.११ / Table No. 11.11

स्थिर (२०११-१२) किंमतीनुसार निवडक राज्यांचे व केंद्रशासित प्रदेशांचे दरडोई राज्य उत्पन्न

Per Capita Income in Selected State/Union Territories of India At Constant (2011-12) Price

(₹)

अ.क्र.	राज्य / केंद्रशासित प्रदेश	2011-12@	2012-13@	2013-14@	2014-15+	State/Union Territories
१	२	3	4	5	6	2
१	अंदमान व निकोबार बेट	88,183	90,049	94,898	1,02,289	A & N Islands
२	आंध्रप्रदेश	68,866	68,730	74,062	79,441	Andhra Pradesh
३	अरुणाचल प्रदेश	73,068	72,740	77,043	79,958	Arunachal Pradesh
४	आसाम	41,142	41,609	43,002	45,692	Assam
५	बिहार	21,750	22,201	22,776	25,400	Bihar
६	चंदीगड	1,59,114	1,69,306	1,79,036	1,92,951	Chandigarh
७	छत्तीसगड	55,177	56,761	60,846	63,638	Chattisgarh
८	दिल्ली	1,85,044	1,92,387	2,01,485	2,13,842	Delhi
९	गोवा	2,58,666	2,44,833	2,45,823	2,62,124	Goa
१०	गुजरात	87,481	96,683	1,02,589	1,09,981	Gujarat
११	हरियाना	1,07,343	1,12,088	1,16,543	1,24,092	Haryana
१२	हिमाचल प्रदेश	87,721	92,672	98,816	1,05,269	Himachal Pradesh
१३	जम्मु आणि काश्मिर	51,382	51,762	55,496	54,289	Jammu & Kashmir
१४	झारखंड	41,254	44,176	43,779	48,550	Jharkhand
१५	कर्नाटक	89,899	93,771	1,01,487	1,06,896	Karnataka
१६	केरळ	97,912	1,03,551	1,07,854	1,16,006	Kerala
१७	मध्यप्रदेश	38,550	41,251	42,686	44,518	Madhya Pradesh
१८	**महाराष्ट्र**	**1,12,500**	**1,18,524**	**1,24,442**	**1,30,056**	**Maharashtra**
१९	मणीपूर	39,762	38,927	41,445	43,348	Manipur
२०	मेघालय	60,013	59,703	58,681	58,363	Meghalaya
२१	मिझोराम	57,654	60,261	67,591	70,552	Mizoram
२२	नागालँड	51,314	53,364	58,784	58,998	Nagaland
२३	ओरिसा	47,019	48,335	49,908	52,516	Orissa
२४	पुदुच्चेरी	1,19,649	1,19,196	1,29,127	1,33,833	Puducherry
२५	पंजाब	85,577	48,335	49,908	52,516	Punjab
२६	राजस्थान	57,427	58,502	61,175	64,002	Rajasthan
२७	सिक्कीम	1,58,667	160,553	1,68,897	1,77,441	Sikkim
२८	तामिळनाडु	92,984	96,355	1,00,233	1,06,034	Tamil Nadu
२९	तेलंगना	91,664	92,804	97,604	1,05,488	Telangana
३०	त्रिपुरा	47,079	50,366	54,429	58,888	Tripura
३१	उत्तरप्रदेश	32,002	32,746	34,079	35,694	Uttar Pradesh
३२	उत्तराखंड	1,00,497	1,06,738	1,13,140	1,16,557	Uttarakhand
३३	पश्चिम बंगाल	NA	NA	NA	NA	West Bengal
	भारत	**63,460**	**65,664**	**68,867**	**72,889**	**INDIA**

@ प्राथमिक अंदाज / Preliminary Estimates + पहिले सुधारित अंदाज / First Revised Estimates NA लागू नाही / Not Applicable

आधार : इतर राज्यांसाठी केंद्रिय सांख्यिकी कार्यालय व महाराष्ट्रासाठी अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय

Source :Central Statistics Organisation for other States and Directorate of Economics & Statistics for Maharashtra.

१२. शेती

१२.१ या विभागामध्ये जमिनीचा वापर, मुख्य पिके, त्यांचे उत्पादन,बागायत क्षेत्र, उत्पादनाचे निर्देशांक, मृद् संधारण, शेतीची यंत्रे व अवजारे व कृषी गणना या बाबींची माहिती दिली आहे.

१२.२ गाव पत्रकानुसार भौगोलिक क्षेत्र हे ग्राम अधिकाऱ्यांनी महसुलीच्या कामाकरिता गोळा केलेल्या खेड्यातील माहितीवरुन गणना केलेले क्षेत्र होय. भारताच्या सर्व्हेयर-जनरल यांनी दिलेल्या एकूण क्षेत्रफळाची आकडेवारी व गाव पत्रकानुसार दिलेल्या एकूण क्षेत्रफळाची आकडेवारी यात फरक आढळून येतो, कारण पहिले क्षेत्र हे गटांची माहिती गोळा करुन काढलेले असते, तर दुसरे गाव पत्रकावरुन खेड्यातील क्षेत्रफळाची बेरीज करुन काढलेले असते. या व्यतिरिक्त इमारती, रस्ते इत्यादीखालील क्षेत्रफळ मोजताना विचारात घेण्यात येणाऱ्या गोष्टीही वेगवेगळ्या आहेत. "वने" यामध्ये प्रत्यक्ष वनाखालील असलेले सर्व क्षेत्र किंवा कोणत्याही वनविषयक कायद्यानुसार राज्य सरकारच्या किंवा खाजगी अधिपत्याखालील "वने" म्हणून वर्ग केलेले किंवा प्रशासकीय बाबींसाठी " वने " म्हणून गणले गेलेले क्षेत्र ह्याचा समावेश आहे. जर ह्यातील काही भाग वनव्याप्त नसेल, परंतु तो शेतीकरिता उपयोगात आणला जात असेल तर त्यानुसार त्या क्षेत्राला कसलेले किंवा न कसलेले क्षेत्र असे संबोधण्यात येते. "बिगर-शेती वापराखाली असलेली जमीन" म्हणजे इमारती, रस्ते व रेल्वे याखालील जमीन किंवा पाण्याखालील उदा.नद्या, कालवे यांनी व्याप्त असलेली जमीन आणि शेती सोडून इतर उपयोगात आणलेली जमीन याचा समावेश होतो. पडिक आणि लागवडीस योग्य नसलेल्या जमिनीत सर्व पडिक व लागवडीस योग्य नसलेली म्हणजेच पर्वत, वाळवंट इत्यादींचा समावेश होतो.जी जमीन अतिशय खर्च केल्याशिवाय लागवडीखाली येऊ शकत नाही अशी जमीन, ती स्वतंत्र गटात असो किंवा लागवड केलेल्या जमिनीत असो, तिला लागवडीस योग्य नसलेले क्षेत्र असे संबोधले जाते.कायम कुरणे आणि इतर चराऊ जमीन मिळून सर्व चराऊ जमीन होते, मग त्यात कायम कुरणे असोत किंवा नसोत. वनक्षेत्रातील गावांचे क्षेत्र आणि चराऊ क्षेत्र यांचा या शीर्षाखाली समावेश होतो. कसलेल्या निव्वळ क्षेत्रात समावेश नसलेल्या झाडेझुडपाखालील जमीन आणि आंबराया यांचा कसलेल्या निव्वळ क्षेत्राव्यतिरिक्त इतर शेतीविषयक वापरासाठी असलेल्या एकूण " लागवडीलायक" जमिनीत समावेश होतो. काटेरी झाडाखालील जमीन, छपराकरिता वापरावयाच्या गवताखालील जमीन, बांबुच्या झाडाखालील व इंधन म्हणून वापरण्यात येणाऱ्या वनराईखालील जमीन किंवा फळबागायत म्हणून समावेश होत नाही अशा जमिनीचा ह्यात समावेश होतो. "लागवडीलायक पड" जमिनीत एकूण लागवडी योग्य उपलब्ध असलेली जमीन, जी सध्या वापरात असेल किंवा वापरात नसेल परंतु जी एकदाच वापरली असेल, परंतु चालू वर्षी व गेल्या पाच किंवा जास्त वर्षात सतत कसली नसेल अशा जमिनीचा समावेश होतो. अशी जमीन पड जमीन किंवा झुडपांनी व

12. AGRICULTURE

12.1 In this section tables containing data on Land utilisation, principal crops and their production, area irrigated, agricultural implements and machinery and on agricultural census are given.

12.2 The Geographical area according to village papers is calculated from the village returns prepared by the village officials for revenue purposes. There is difference between the figures of total area according to the Surveyor-General of India and that according to the village papers, because the latter is calculated by totaling up areas of village returns while the former is calculated in blocks. Moreover, allowances made for areas covered by buildings, roads, etc. are different in two cases. Under ' Forests ' are included all actually forested areas or lands classed or administered as forests under any legal enactment dealing with forests whether State owned or private. If any portion of such land is not actually wooded but put to some agricultural use, that portion is included under the appropriate heading of cultivated or uncultivated land. Land put to non-agricultural uses stands for all lands occupied by buildings, roads and railways or under water, e. g. rivers and canals and other lands put to uses other than for agricultural, Barren and unculturable land covers all barren and unculturable land like mountains, deserts etc. Land which cannot be brought under cultivation unless at a high cost, is classed as unculturable, whether such land is in isolated blocks or within cultivated holdings. Permanent pastures and other grazing land cover all grazing lands whether they are permanent pastures and meadows or not. Village common and grazing and within forest areas are included under this head. Land under miscellaneous tree crops and groves not included in the net area sown includes all cultivable land which is not included under net area sown but is put to some agricultural use. Land under casuarina trees, thatching grass, bamboo bushes and other groves for fuel etc., which are not included under ' orchards ' are classed under this category. Culturable waste includes all lands available for cultivation whether or not taken up for cultivation or taken up for cultivation once but not cultivated during the current and last five years or more in succession. Such lands may be either fallow or covered with shrubs and jungles which are not put to any use. They may or

जंगलव्याप्त असेल जिचा कोणत्याही कामाकरिता उपयोग होऊ शकत नाही अशा जमिनीचा सारा ठरवलेला असेल किंवा नसेल आणि अशी जमीन स्वतंत्र गटात किंवा लागवड केलेल्या जमिनीत असेल. चालू वर्षी पडिक ठेवलेल्या लागवडीखालील जमिनीचा "चालू पड" मध्ये अंतर्भाव होतो. एखादे पेरणी केलेले क्षेत्र त्याच वर्षात दुसऱ्यांदा लागवडीखाली आणले नसेल तर ते "चालू पड" जमीन म्हणून गणले जाते. "इतर पड" जमिनीत लागवडीखाली असलेल्या परंतु कमीतकमी एक वर्ष व जास्तीत जास्त पाच वर्षे लागवडीखाली नसलेल्या सर्व जमिनींचा समावेश होतो. अशा जमिनी पडित ठेवण्यास खालीलपैकी एखादे कारण असू शकते.-- (१) शेतकऱ्यांची हलाखीची आर्थिक परिस्थिती, (२) अपुरा पाणीपुरवठा, (३) हिंवतापाचे हवामान, (४) गाळ व चिखल वाहून आणणाऱ्या नद्या व कालवे, (५) जमिनीची झीज, (६) कृषि उत्पादनाचा योग्य तो मोबदला न मिळणे. कसलेल्या निव्वळ क्षेत्रामध्ये निव्वळ लागवडीखाली असलेले क्षेत्र आणि फळांच्या बागा यांचासुद्धा समावेश होतो ज्यात एकापेक्षा अधिक वेळा लागवड केलेले क्षेत्र एकदाच मोजले जाते.एकूण लागवडीखालील क्षेत्रामध्ये एकूण पिकांखालील क्षेत्राचा समावेश होतो. एकूण पिकाखालील क्षेत्र आणि कसलेले निव्वळ क्षेत्र यामध्ये फरक असण्याचे कारण म्हणजे त्याच जमिनीत त्याच वर्षी त्याच किंवा इतर पिकांची एकापेक्षा जास्त वेळा लागवड करणे हे होय.

१२.३ निरनिराळ्या पिकांखालील क्षेत्राची माहिती गावाच्या कागदपत्रावरुन घेण्यात येते. अंदाजित उत्पादनाचे आकडे अंशत: "पीक कीपणी सर्वेक्षणाच्या" निष्कर्षावरुन व अंशत: "पैसेवारी" पद्धतीच्या माहितीवरुन घेण्यात येतात. सध्या पीक कापणी पाहण्या, तांदूळ, बाजरी, ज्वारी, गहू, नाचणी, हरभरा, तूर (अंशत:), ऊस, कापूस, भूईमूग व तंबाखू (सातारा, सांगली व कोल्हापूर जिल्ह्यात फक्त) ह्या पिकांसाठी घेण्यात येतात. जलसिंचनाच्या साधनांची गणना दर पाच वर्षांनी घेण्यात येते. मधल्या वर्षामध्ये नवीन सिंचनाकरिता बांधलेल्या विहिरी किंवा उपयोगात न येणाऱ्या जुन्या विहिरी यांची नोंद घेण्याच्या सूचना ग्राम अधिकाऱ्यांना दिलेल्या असतात. त्यामुळे पूर्वीच्या पंचवार्षिक गणनेतील विहिरींच्या संख्येची आकडेवारी अद्ययावत करणे शक्य होते. पिकांच्या उत्पादनाच्या मूळ आकडेवारीवरुन उत्पादनातील कल काय आहे ह्याबद्दल निश्चित कल्पना करणे शक्य नाही. त्यासाठी कृषि विभागाने प्रमुख पिकांखालील कृषि उत्पादनांच्या निर्देशांकांची मालिका तयार केली आहे. उत्पादकता निर्देशांक म्हणजे उत्पादन निर्देशांकाचे क्षेत्र निर्देशांकाशी असलेले प्रमाण गुणिले शंभर असे होय. कृषि गणनेत गोळा केलेली विहित जमिनींची संख्या व त्याखालील क्षेत्राची आकडेवारीही देण्यात आली आहे.

may not be assessed and may lie in isolated blocks or within cultivated holdings. Current fallows comprise cropped areas which are kept fallow during the current year. If any seeding area is not cropped again in the same year, it is also treated as current fallow. Other fallow land includes all lands which were taken up for cultivation but are temporarily out of cultivation for a period of not less than one year and not more than five years. The reasons for keeping such lands fallow may be one of the followings (1) poverty of cultivators,(2) inadequate supply of water, (3) malarial climate, (4) silting of canals and rivers, (5) soil erosion and (6) unremunerative nature of farming. The net area sown consists of net area sown with crops and camards, area sown more than once being counted only once. The grass cropped area represents the sum total of area under all crops. The difference between the total cropped area and net area sown is accounted for by the area sown more than once on the same land during the same year with the same or different crops.

12.3 The data about area under different crops are compiled from village records. The estimates of outturn are based partly on the results of crop cutting surveys and partly on ' paisewari method. ' At present, crop cutting surveys are being conducted in respect of rice, bajri, jawar, wheat, ragi, gram, tur (partly), sugar-cane, cotton, groundnut and tobacco (Satara, Sangli and Kolhapur districts only). A census of irrigation sources takes place after every five years. For any intermediate years the village officers are instructed to note the number or new irrigation wells constructed or old wells which have gone out of use and thus bring up-to-date the earlier quinquennial census figures of number of wells. Correct idea regarding treads in production cannot be obtained from the absolute figures on production of crops. To overcome this difficulty, a series of index numbers of agricultural production of principal crops are compiled by the Department of Agriculture. The productivity Index is the ratio of index of production to the index of area multiplied by 100. The data on operational holdings and area operated as per Agricultural Census are presented.

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 12.1

12. शेती / तक्ता क्रमांक / जमिनीचा वापर / (2015

अ. क्र. Sr.No	जिल्हे	एकूण भौगोलिक क्षेत्र (गाव पत्रकानुसार) Geographical area by village paper	वनव्याप्त क्षेत्र Area under forest	लागवडीखाली उपलब्ध नसलेली जमीन Not available for cultivation			इतर Other
				बिगरशेती वापराखाली असलेली जमीन Land put to non-agricultural uses	नापीक व लागवडीखाली नसलेली जमीन Barren and non-cultivated land	एकूण Total 5+6=7	कायम गुरे चरणे व इतर कुरणे Permanent pastures and other grazing land
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1	मुंबई	0	0	0	0	0	0
2	मुंबई उपनगर	380	15	286	73	359	6
3	ठाणे	9,337	3,962	945	576	1,521	606
4	पालघर						
5	रायगड	6,869	1,500	589	1,284	1,873	401
6	रत्नागिरी	8,164	53	146	2,267	2,413	136
7	सिंधुदुर्ग	5,040	331	205	998	1,203	20
8	नाशिक	15,634	3,148	425	1,710	2,135	226
9	धुळे	7,330	2,095	165	314	479	186
10	नंदुरबार	7,050	3,362	92	227	319	314
11	जळगाव	11,639	1,559	162	804	966	387
12	अहमदनगर	17,020	1,622	152	1,279	1,431	365
13	पुणे	15,620	1,586	1,775	1,677	3,452	702
14	सातारा	10,580	1,429	340	1,233	1,573	792
15	सांगली	8,610	434	498	369	867	153
16	सोलापूर	14,878	353	196	623	819	460
17	कोल्हापूर	7,765	1,469	382	435	817	416
18	औरंगाबाद	10,077	684	613	204	817	506
19	जालना	7,726	49	198	74	272	250
20	परभणी	6,311	64	288	81	369	131
21	हिंगोली	4,661	316	106	84	190	179
22	बीड	10,686	228	370	233	603	304
23	नांदेड	10,331	827	478	199	677	526
24	उस्मानाबाद	7,485	44	210	70	280	182
25	लातूर	7,157	18	243	186	429	214
26	बुलढाणा	9,671	893	559	476	1,035	380
27	अकोला	5,429	301	340	110	450	166
28	वाशिम	5,131	379	277	113	390	294
29	अमरावती	12,217	3,099	449	196	645	332
30	यवतमाळ	13,519	2,374	617	397	1,014	605
31	वर्धा	6,289	619	482	106	588	353
32	नागपूर	9,864	1,594	991	338	1,329	553
33	भंडारा	3,420	618	396	46	442	337
34	गोदिंया	5,859	2,075	534	132	666	965
35	चंद्रपूर	10,918	3,862	982	251	1,233	522
36	गडचिरोली	14,916	10,985	717	147	864	526
	महाराष्ट्र राज्य	**3,07,583**	**51,947**	**15,208**	**17,312**	**32,520**	**12,495**

आधार : कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

AGRICULTURE
TABLE No.12.1
Land Utilisation
-16)

(क्षेत्र शंभर हेक्टरात / Area in hundred hectares)

लागवडीखाली नसलेली (पड व्यतिरिक्त जमीन) Uncultivated excluding fallow land			पड जमीन Fallow Land			लागवडी खालील निव्वळ क्षेत्र Net area sown	एकापेक्षा अधिक वेळा लागवड केलेले क्षेत्र Area sown more than once	लागवडी खालील एकूण क्षेत्र Gross cropped area	Districts
झाडेझुडपाखालील जमीन व आंबराया Land under Misc. tree crops and graves	लागवडीलायक पड Culturable Waste	एकूण Total 8+9+10=11	चालू पड Current fallows	इतर पड Other fallows	एकूण Total 12+13=14				
(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
0	0	0	0	0	0	0	0	0	Mumbai
0	0	6	0	0	0	0	0	0	Mumbai Suburban
249	349	1,204	94	190	284	2,365	55	2,420	Thane Palghar
226	380	1,007	144	459	603	1,885	270	2,155	Raigad
69	1311	1,516	276	1,366	1,642	2,538	87	2,625	Ratnagiri
254	661	935	144	1,022	1,166	1,405	187	1,592	Sindhudurg
19	201	446	939	291	1,230	8,675	1,271	9,946	Nashik
13	18	217	130	96	226	4,311	1,108	5,419	Dhule
7	24	345	8	57	65	2,959	703	3,662	Nandurbar
28	63	478	95	49	144	8,492	3,136	11,629	Jalgaon
32	201	598	1,832	1,142	2,974	10,394	3,808	14,202	Ahmednagar
139	403	1,244	482	225	707	8,632	2,580	11,212	Pune
78	404	1,274	270	674	944	5,360	1,251	6,611	Satara
161	146	460	381	558	939	5,910	1,742	7,652	Sangli
71	399	930	1,529	1,210	2,739	10,038	1,556	11,594	Solapur
71	368	855	107	193	300	4,325	1,593	5,918	Kolhapur
66	135	707	561	654	1,215	6,655	4,105	10,760	Aurangabad
109	166	525	944	212	1,156	5,724	3,031	8,755	Jalna
13	233	377	429	286	715	4,786	3,468	8,254	Parbhani
3	113	295	422	145	567	3,292	2,470	5,762	Hingoli
13	369	686	938	412	1,350	7,819	2,589	10,408	Beed
60	355	941	677	184	861	7,025	1,570	8,595	Nanded
21	507	710	1,089	1,191	2,280	4,171	3,577	7,748	Osmanabad
207	0	421	444	455	899	5,389	1,829	7,218	Latur
12	262	654	242	256	498	6,592	2,623	9,215	Buldhana
12	30	208	106	54	160	4,310	2,452	6,762	Akola
4	52	350	169	87	256	3,754	1,495	5,249	Washim
62	92	486	334	144	478	7,510	2,328	9,838	Amravati
116	228	949	378	258	636	8,547	1,379	9,926	Yavatmal
94	163	610	634	205	839	3,634	992	4,626	Wardha
76	369	998	198	214	412	5,532	966	6,498	Nagpur
81	115	533	40	11	51	1,777	754	2,531	Bhandara
15	165	1,145	103	58	161	1,812	593	2,405	Gondiya
99	376	997	137	113	250	4,576	763	5,339	Chandrapur
32	209	767	492	82	574	1,725	383	2,108	Gadchiroli
2,512	**8,867**	**23,874**	**14,768**	**12,553**	**27,321**	**1,71,919**	**56,714**	**2,28,634**	**Maharashtra State**

Source: Commissionerate of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

12. शेती /
तक्ता क्रमांक /
प्रमुख पिकांखालील क्षेत्र व त्यांचे उत्पादन /
(2015

अ. क्र. Sr. No	जिल्हे	तांदूळ / Rice			गहू / Wheat			ज्वारी / Jowar			बाजरी / Bajri		
		क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect.	क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect.	क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect.	क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect.
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)
1	मुंबई	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	मुंबई उपनगर	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	ठाणे	554	1,252	2,260	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	पालघर	785	1,813	2,310	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4	रायगड	1,156	3,399	2,940	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5	रत्नागिरी	710	17,41.2	2,452	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6	सिंधुदुर्ग	672	1,961	2,918	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7	नाशिक	696	1,011	1,453	600	811	1,352	66	41	621	1,512	866	573
8	धुळे	23	27	1,174	467	749	1,604	327	301	920	1,177	684	581
9	नंदुरबार	189	173	915	198	331	1,672	393	401	1,020	52	43	827
10	जळगाव	0	0	0	423	635	1,501	823	988	1,200	184	114	620
11	अहमदनगर	140	172	1,229	411	501	1,219	4,639	1,059	228	1,220	304	249
12	पुणे	546	1,073	1,965	620	1296	2,090	2,612	1,173	449	414	294	710
13	सातारा	527	797	1,512	297	490	1,650	1,635	1,401	857	741	269	363
14	सांगली	226	434	1,920	192	324	1,688	2,104	908	432	339	81	239
15	सोलापूर	2	0	0	413	288	697	6,159	1,080	175	148	34	230
16	कोल्हापूर	1,124	2,766	2,461	20	45	2,250	171	240	1,404	0	0	0
17	औरंगाबाद	0	0	0	322	333	1,034	1,268	408	322	519	224	432
18	जालना	0	0	0	116	83	716	1,104	336	304	227	58	256
19	परभणी	0	0	0	134	58	433	2,187	471	215	46	8	174
20	हिंगोली	0	0	0	262	161	615	578	226	391	1	0	0
21	बीड	3	0	0	480	132	275	3,012	862	286	1,276	328	257
22	नांदेड	4	1	250	223	101	453	1,115	415	372	0	0	0
23	उस्मानाबाद	62	6	97	109	31	284	1,430	414	290	102	17	167
24	लातूर	38	3	79	332	102	307	1,082	488	451	23	3	130
25	बुलढाणा	0	0	0	601	488	812	307	185	603	19	2	105
26	अकोला	0	0	0	148	177	1,196	115	104	904	0	0	0
27	वाशिम	0	0	0	297	210	707	117	55	470	3	0	0
28	अमरावती	56	12	214	680	693	1,019	254	185	728	1	0	0
29	यवतमाळ	0	0	0	356	376	1,056	480	204	425	2	0	0
30	वर्धा	0	0	0	132	156	1,182	65	30	462	0	0	0
31	नागपूर	887	1,073	1,210	926	939	1,014	47	38	809	0	0	0
32	भंडारा	1,879	2,839	1,511	109	120	1,101	0	0	0	0	0	0
33	गोदिंया	1,825	2,899	1,588	22	14	636	0	0	0	0	0	0
34	चंद्रपूर	1,397	1,172	839	208	162	779	84	38	452	0	0	0
35	गडचिरोली	1,527	1,307	856	10	7	700	2	1	500	0	0	0
	महाराष्ट्र राज्य	**15,028**	**25,931**	**1,726**	**9,108**	**9,813**	**1,077**	**32,176**	**12,052**	**375**	**8,006**	**3,329**	**416**

AGRICULTURE

TABLE No.12.2

Area and Outturn of Principal Crops

-16)

(क्षेत्र ' 00 हेक्टरात व उत्पादन ' 00 टनात दर हेक्टरी उत्पादन किलोमध्ये)

(Area in ' 00 hectares and Outturn in ' 00 tonnes yield per hectare in Kg.)

नाचणी / Ragi			मका / Maize			बार्ली / Barley			इतर तृणधान्य / Other Cereals			
क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect.	क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect.	क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect.	क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect.	
(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(2)
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Mumbai
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Mumbai Suburban
3	2	667	0	0	0	NA	NA	NA	8	4	500	Thane
110	87	791	0	1	0	NA	NA	NA	87	53	609	Palghar
72	72	1,000	0	0	0	NA	NA	NA	16	6	375	Raigad
135	161	1,193	0	1	0	NA	NA	NA	5	2	400	Ratnagiri
21	35	1,667	1	1	1,000	NA	NA	NA	17	16	941	Sindhudurg
255	194	761	1,446	3,477	2,405	NA	NA	NA	135	37	274	Nashik
11	5	455	1,095	1,993	1,820	NA	NA	NA	15	9	600	Dhule
1	0	0	366	524	1,432	NA	NA	NA	61	16	262	Nandurbar
0	0	0	1,461	2,565	1,756	NA	NA	NA	35	24	686	Jalgaon
1	1	1,000	439	698	1,590	NA	NA	NA	35	6	171	Ahmednagar
32	27	844	313	794	2,537	NA	NA	NA	68	50	735	Pune
68	72	1059	502	802	1,598	NA	NA	NA	9	3	333	Satara
0	0	0	352	740	2,102	NA	NA	NA	21	5	238	Sangli
0	0	0	200	209	1,045	NA	NA	NA	5	1	200	Solapur
208	273	1,313	107	185	1,729	NA	NA	NA	16	6	375	Kolhapur
0	0	0	2167	2,332	1,076	NA	NA	NA	69	14	203	Aurangabad
0	0	0	563	461	819	NA	NA	NA	0	0	0	Jalna
0	0	0	115	45	391	NA	NA	NA	13	1	77	Parbhani
0	0	0	101	85	842	NA	NA	NA	3	0	0	Hingoli
0	0	0	86	17	198	NA	NA	NA	9	2	222	Beed
0	0	0	21	10	476	NA	NA	NA	37	27	730	Nanded
0	0	0	299	163	545	NA	NA	NA	21	2	95	Osmanabad
0	0	0	80	21	263	NA	NA	NA	31	3	97	Latur
0	0	0	271	356	1,314	NA	NA	NA	30	16	533	Buldhana
0	0	0	1	2	2,000	NA	NA	NA	0	0	0	Akola
0	0	0	39	36	923	NA	NA	NA	3	1	333	Washim
0	0	0	9	12	1,333	NA	NA	NA	0	0	0	Amravati
0	0	0	0	0	0	NA	NA	NA	0	0	0	Yavatmal
0	0	0	0	0	0	NA	NA	NA	0	0	0	Wardha
0	0	0	22	19	864	NA	NA	NA	0	0	0	Nagpur
0	0	0	0	0	0	NA	NA	NA	0	0	0	Bhandara
0	0	0	1	1	1,000	NA	NA	NA	0	0	0	Gondiya
0	0	0	2487	4,610	1,854	NA	NA	NA	1	0	0	Chandrapur
0	0	0	16	21	1,313	NA	NA	NA	0	0	0	Gadchiroli
917	**929**	**1013**	**12,560**	**20,181**	**1,607**	**NA**	**NA**	**NA**	**627**	**207**	**330**	**Maharashtra State**

तक्ता क्रमांक /

अ. क्र. Sr. No	जिल्हे	एकूण तृणधान्ये / Total Cereals			हरभरा / Gram			तूर / Tur			इतर कडधान्ये / Other Pulses		
		क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect.	क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect.	क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect.	क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect.
(1)	(2)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)	(32)	(33)	(34)	(35)	(36)	(37)	(38)
1	मुंबई	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	मुंबई उपनगर	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	ठाणे	565	1,258	2,227	13	9	692	6	2	333	27	17	630
	पालघर	982	1,952	1,988	18	12	667	25	9	360	27	19	704
4	रायगड	1,244	3,478	2,796	9	6	667	16	6	375	121	80	661
5	रत्नागिरी	850	1,905	2,241	0	0	0	8	3	375	47	32	681
6	सिंधुदुर्ग	711	2,013	2,831	0	0	0	7	3	429	24	17	708
7	नाशिक	4,710	6,439	1,367	399	266	667	59	17	288	64	17	266
8	धुळे	3,126	3,782	1,210	280	236	843	150	53	353	21	9	429
9	नंदुरबार	1,279	1,512	1,182	184	151	821	136	42	309	24	7	292
10	जळगाव	2,954	4,369	1,479	491	465	947	155	77	497	10	3	300
11	अहमदनगर	6,886	2,742	398	1,351	543	402	93	22	237	26	5	192
12	पुणे	4,665	4,795	1,028	637	545	856	13	6	462	131	30	229
13	सातारा	3,586	3,658	1,020	279	217	778	20	2	100	434	208	479
14	सांगली	3,349	2,650	791	223	140	628	53	6	113	83	24	289
15	सोलापूर	7,208	2,055	285	458	135	295	182	30	165	160	37	231
16	कोल्हापूर	1,658	3,643	2,197	48	40	833	15	2	133	30	10	333
17	औरंगाबाद	4,407	3,383	768	468	172	368	446	121	271	4	1	250
18	जालना	2,066	1,046	506	298	84	282	465	101	217	3	1	333
19	परभणी	2,451	579	236	413	86	208	648	92	142	6	0	0
20	हिंगोली	932	440	472	688	265	385	470	136	289	199	15	75
21	बीड	4,953	1,379	278	706	186	263	723	117	162	10	1	100
22	नांदेड	1,470	629	428	466	154	330	769	144	187	2	0	0
23	उस्मानाबाद	1,891	510	270	684	154	225	605	87	144	21	1	48
24	लातूर	1,599	627	392	777	190	245	1162	309	266	9	0	0
25	बुलढाणा	1,384	1,181	853	557	310	557	726	242	333	7	4	571
26	अकोला	265	283	1,068	934	606	649	543	451	831	0	0	0
27	वाशिम	432	284	657	515	192	373	525	230	438	0	0	0
28	अमरावती	1,000	904	904	1,257	996	792	1,082	576	532	4	2	500
29	यवतमाळ	872	611	701	809	597	738	1,197	626	523	0	0	0
30	वर्धा	200	189	945	286	223	780	779	290	372	0	0	0
31	नागपूर	1,862	2,052	1,102	674	509	755	678	279	412	15	6	400
32	भंडारा	1,989	2,958	1,487	69	27	391	115	52	452	182	94	516
33	गोदिंया	1,869	2,932	1,569	41	20	488	65	29	446	129	49	380
34	चंद्रपूर	1,692	1,372	811	286	185	647	387	262	677	222	87	392
35	गडचिरोली	1,559	1,343	861	102	45	441	46	18	391	74	32	432
	महाराष्ट्र राज्य	**76,666**	**68,953**	**899**	**14,420**	**7,766**	**539**	**12,369**	**4,442**	**359**	**2,106**	**804**	**382**

Table No. 12.2 - Contd….

एकूण कडधान्ये / Total Pulses			एकूण अन्नधान्ये / Total foodgrains			ऊस / Sugarcane			कापूस / Cotton			Districts
क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect.	क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect.	क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect.	क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect.	
(39)	(40)	(41)	(42)	(43)	(44)	(45)	(46)	(47)	(48)	(49)	(50)	(2)
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Mumbai
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Mumbai Suburban
55	33	600	620	1,291	2,082	0	0	0	0	0	0	Thane
105	62	590	1,087	2,014	1,853	0	0	0	0	0	0	Palghar
148	93	628	1,392	3,571	2,565	0	0	0	0	0	0	Raigad
57	36	632	908	1,942	2,139	0	0	0	0	0	0	Ratnagiri
32	20	625	743	2,033	2,736	14	1,083	77	0	0	0	Sindhudurg
627	345	550	5,337	6,785	1,271	190	15,312	81	433	269	106	Nashik
738	407	551	3,864	4,188	1,084	21	1,540	73	2,281	2,326	173	Dhule
514	249	484	1,793	1,761	982	141	10,448	74	1,166	1,106	161	Nandurbar
1,241	729	587	4,195	5,098	1,215	100	7,766	78	4,616	6,059	223	Jalgaon
1,929	600	311	8,815	3,343	379	1,124	66,071	59	736	390	90	Ahmednagar
971	616	634	5,636	5,411	960	1,184	1,22,854	104	0	0	182	Pune
854	476	557	4,441	4,134	931	655	63,298	97	1	0	57	Satara
504	199	395	3,853	2,849	739	840	80,879	96	10	5	83	Sangli
931	226	243	8,140	2,281	280	1,831	1,09,644	60	9	7	129	Solapur
117	69	590	1,775	3,711	2,091	1,453	1,30,977	90	0	0	0	Kolhapur
976	306	314	5,383	3,689	685	153	5,707	37	4,580	2,713	101	Aurangabad
1,413	254	180	3,480	1,300	374	261	13,341	51	2,861	1,491	89	Jalna
1,618	211	130	4,069	789	194	285	7,636	27	2,722	1,077	67	Parbhani
1,675	464	277	2,607	904	347	152	4,628	30	842	465	94	Hingoli
1,708	315	184	6,661	1,694	254	361	7,976	22	3,341	1,010	51	Beed
1,911	424	222	3,381	1,053	311	188	5,295	28	3,524	2,406	116	Nanded
1,616	273	169	3,508	783	223	227	6,137	27	154	68	75	Osmanabad
2,167	533	246	3766	1,160	308	415	12,479	30	33	16	82	Latur
1,537	620	403	2,920	1,801	617	3	150	50	1,707	1,658	165	Buldhana
1,786	1123	629	2,051	1,406	686	1	69	69	1,429	1,949	232	Akola
1,208	482	399	1,640	766	467	2	72	36	187	196	178	Washim
2,658	1685	634	3,658	2,590	708	3	159	53	2,000	4,170	355	Amravati
2,142	1257	587	3,014	1,867	619	136	9,084	67	4,329	4,834	190	Yavatmal
1,068	513	480	1,268	702	554	31	2,147	69	2,234	3,209	244	Wardha
1,391	800	575	3,253	2,852	877	44	2,965	67	1,264	1,614	217	Nagpur
368	172	467	2,356	3,130	1329	44	2,945	67	0	0	0	Bhandara
242	100	413	2,111	3,032	1436	10	577	58	0	0	0	Gondiya
902	536	594	2,594	1,909	736	1	69	69	1,569	2,032	220	Chandrapur
222	95	428	1,781	1,437	807	1	46	46	41	69	287	Gadchiroli
35,431	**14,323**	**404**	**1,12,100**	**83,276**	**743**	**9,871**	**6,91,354**	**70**	**42,069**	**39,139**	**158**	**Maharashtra State**

तक्ता क्रमांक /

अ. क्र. Sr. No	जिल्हे	मिरची / Chilli			भूईमूग / Groundnut			तीळ / Sesamum		
		क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect.	क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect.	क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect.
(1)	(2)	(51)	(52)	(53)	(54)	(55)	(56)	(57)	(58)	(59)
1	मुंबई	N.A.	N.A.	N.A.	0	0	0	0	0	0
2	मुंबई उपनगर	N.A.	N.A.	N.A.	0	0	0	0	0	0
3	ठाणे	N.A.	N.A.	N.A.	0	0	0	1	1	875
4	पालघर	N.A.	N.A.	N.A.	1	1	1,000	5	2	440
5	रायगड	N.A.	N.A.	N.A.	0	0	0	1	0	311
6	रत्नागिरी	N.A.	N.A.	N.A.	0	0	0	1	0	108
7	सिंधुदुर्ग	N.A.	N.A.	N.A.	8	5	625	0	0	262
8	नाशिक	N.A.	N.A.	N.A.	196	181	923	0	0	0
9	धुळे	N.A.	N.A.	N.A.	210	100	476	30	8	277
10	नंदुरबार	N.A.	N.A.	N.A.	19	10	526	2	0	200
11	जळगाव	N.A.	N.A.	N.A.	26	12	462	31	6	194
12	अहमदनगर	N.A.	N.A.	N.A.	49	20	408	1	0	0
13	पुणे	N.A.	N.A.	N.A.	171	194	1,135	7	1	96
14	सातारा	N.A.	N.A.	N.A.	393	505	1,285	1	0	50
15	सांगली	N.A.	N.A.	N.A.	288	211	733	0	0	0
16	सोलापूर	N.A.	N.A.	N.A.	11	5	455	1	0	382
17	कोल्हापूर	N.A.	N.A.	N.A.	537	851	1,585	0	0	0
18	औरंगाबाद	N.A.	N.A.	N.A.	45	18	400	5	1	94
19	जालना	N.A.	N.A.	N.A.	9	3	333	1	0	100
20	परभणी	N.A.	N.A.	N.A.	0	0	0	10	1	126
21	हिंगोली	N.A.	N.A.	N.A.	0	0	0	36	2	62
22	बीड	N.A.	N.A.	N.A.	175	5	29	33	3	76
23	नांदेड	N.A.	N.A.	N.A.	0	0	0	15	2	133
24	उस्मानाबाद	N.A.	N.A.	N.A.	45	0	0	26	2	77
25	लातूर	N.A.	N.A.	N.A.	14	2	143	28	3	107
26	बुलढाणा	N.A.	N.A.	N.A.	10	5	500	21	4	205
27	अकोला	N.A.	N.A.	N.A.	0	0	0	10	1	108
28	वाशिम	N.A.	N.A.	N.A.	0	0	0	2	0	150
29	अमरावती	N.A.	N.A.	N.A.	11	6	545	0	0	250
30	यवतमाळ	N.A.	N.A.	N.A.	0	0	0	0	0	0
31	वर्धा	N.A.	N.A.	N.A.	2	1	500	0	0	0
32	नागपूर	N.A.	N.A.	N.A.	25	23	920	1	0	200
33	भंडारा	N.A.	N.A.	N.A.	0	0	0	6	1	167
34	गोदिंया	N.A.	N.A.	N.A.	0	0	0	12	2	167
35	चंद्रपूर	N.A.	N.A.	N.A.	0	0	0	5	1	200
36	गडचिरोली	N.A.	N.A.	N.A.	0	0	0	4	1	250
	महाराष्ट्र राज्य	**N.A.**	**N.A.**	**N.A.**	**3,639**	**4,682**	**1,287**	**298**	**44**	**148**

टिप (१) ऊसाचे उत्पादन '00 मेट्रिक टन प्रति हेक्टर

(२) कापसाचे उत्पादन गासड्याच्या (प्रत्येकी १७० कि.) स्वरुपात आहे.

आधार : कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे./

Table No. 12.2 - Contd….

मोहरी / Linseed			एरंडी / Castered seed			कारळा / Nigerseed			एकूण तेलबिया / Total Oilseeds			Districts
क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect.	क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect.	क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect.	क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect.	
(60)	(61)	(62)	(63)	(64)	(65)	(66)	(67)	(68)	(69)	(70)	(71)	(2)
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Mumbai
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Mumbai Suburban
0	0	0	0	0	0	1	0	0	6	2	333	Thane
0	0	0	0	0	0	13	2	154	22	7	318	Palghar
0	0	0	0	0	0	1	0	0	7	6	857	Raigad
0	0	0	0	0	0	6	1	167	8	2	250	Ratnagiri
0	0	0	0	0	0	0	0	0	37	49	1,324	Sindhudurg
0	0	0	9	2	222	24	4	167	832	885	1,064	Nashik
0	0	0	1	0	0	0	0	0	496	292	589	Dhule
0	0	0	11	2	182	0	0	0	365	319	874	Nandurbar
0	0	0	13	3	231	0	0	0	408	219	537	Jalgaon
0	0	0	1	0	0	4	1	250	482	229	475	Ahmednagar
0	0	0	1	0	0	8	2	250	439	863	1,966	Pune
0	0	0	3	1	333	10	3	300	1,099	1,666	1,516	Satara
0	0	0	3	1	333	2	1	500	846	1,031	1,219	Sangli
1	0	0	0	0	0	1	0	0	374	100	267	Solapur
0	0	0	0	0	0	1	0	0	1,114	1,938	1,740	Kolhapur
0	0	0	0	0	0	1	0	0	270	115	426	Aurangabad
0	0	0	1	0	0	0	0	0	1,227	582	474	Jalna
0	0	0	4	0	100	2	0	0	1,631	372	228	Parbhani
0	0	0	44	4	91	4	0	0	1,891	849	449	Hingoli
7	5	714	0	0	0	7	0	0	1,725	256	148	Beed
0	0	0	0	0	0	4	0	0	2,865	905	316	Nanded
19	3	158	7	1	143	22	2	91	1,326	223	168	Osmanabad
5	1	200	6	1	167	12	1	83	3,712	1,150	310	Latur
0	0	0	7	4	571	0	0	0	3,594	1,645	458	Buldhana
0	0	0	0	0	0	0	0	0	2,327	1,061	456	Akola
0	0	0	0	0	0	0	0	0	3,038	1,691	557	Washim
0	0	0	0	0	0	0	0	0	3,739	1,377	368	Amravati
0	0	0	0	0	0	0	0	0	3,062	1,531	500	Yavatmal
0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,508	814	540	Wardha
1	0	0	2	0	200	0	0	0	2,050	818	399	Nagpur
66	23	348	0	0	0	0	0	0	140	34	243	Bhandara
29	5	172	0	0	0	0	0	0	42	7	167	Gondiya
20	4	200	0	0	0	0	0	0	1,203	602	500	Chandrapur
14	3	214	0	0	0	0	0	0	62	21	339	Gadchiroli
162	**44**	**272**	**0**	**0**	**0**	**123**	**17**	**138**	**41,947**	**21,661**	**516**	**Maharashtra State**

Note: (1) Yield of Sugarcane is in ' 00 Tonnes per hectare.

(2) Production of Cotton is in hundred bales of 170 kg. Each.

Source: Commissionerate of Agriculture, Gorernment of Maharashtra, Pune.

12. शेती /

तक्ता क्रमांक /

जास्त उत्पादित पिकांच्या प्रकारानुसार क्षेत्र व दर हेक्टरी सरासरी उत्पादन

अ. क्र. Sr.No	वर्ष Year	तांदूळ (खरीप) /Rice (Kharip)						गहू /Wheat					
		क्षेत्र /Area			सरासरी उत्पादन / Yield Rate			क्षेत्र /Area			सरासरी उत्पादन / Yield Rate		
		एकूण Total	अधिक उत्पन्न देणाऱ्या जाती H.Y.V.	टक्केवारी %	एकूण Total	अधिक उत्पन्न देणाऱ्या जाती H.Y.V.	टक्केवारी %	एकूण Total	अधिक उत्पन्न देणाऱ्या जाती H.Y.V.	टक्केवारी %	एकूण Total	अधिक उत्पन्न देणाऱ्या जाती H.Y.V.	टक्केवारी %
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)
1	1985-86	15,155	10,440	68.90	1,407	1,662	118.10	8,815	6,362	72.20	731	839	114.80
2	1990-91	15,398	11,853	77.00	1,147	1,532	105.90	8,734	7,113	81.40	1,052	1,102	104.80
3	1995-96	14,848	12,570	84.66	1,683	1,830	108.73	7,017	6,248	89.04	1,279	1,333	104.22
4	1999-00	14,790	13,615	92.05	1,674	1,745	104.24	10,490	7,134	68.00	1,369	1,792	130.89
5	2000-01	14,860	11,777	79.25	1,264	1,528	120.88	7,540	7,163	95.00	1,256	1,239	98.64
6	2001-02	14,872	13,247	89.07	1,742	1,793	102.93	7,760	6,798	87.60	1,388	1,454	104.76
7	2002-03	14,968	12,816	85.62	1,198	1,304	108.85	7,598	7,097	93.41	1,295	1,336	103.17
8	2005-06	14,737	13,647	93.00	1,770	1,838	104.00	9,328	8,907	95.00	1,394	1,401	101.00
9	2006-07	14,913	13,811	93.00	1,669	1,671	100.00	12,308	12,147	99.00	1,520	1,521	100.00
10	2010-11	14,862	13,703	92.20	1,766	1,809.2	102.40	14,862	12,546	84.61	1,766	1,714.1	97.00
11	2013-14	15,675	3,196	20.38	1,925	1,663.4	86.4	10,282	9,358	91.01	1,439	1,512.7	104.9
12	2014-15	15,083	3,336	22.11	1,880	1,698.1	90.3	10,673	7,415	69.47	1,225	1,438.7	117.4

टीप : एच.वाय.व्ही. -अधिक उत्पन्न देणाऱ्या जाती.

आधार : कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

AGRICULTURE
TABLE No.12.3
Area and average yield per hectare of High yielding varieties Crops

(क्षेत्र शंभर हेक्टरात. प्रति हेक्टरी सरासरी उत्पादन किलोत)
(Area in '00' hectares. Yield Rate in Kg. Per Hectare)

बाजरी /Bajra						ज्वारी (खरीप)/ Jowar (Kharip)					
क्षेत्र /Area			सरासरी उत्पादन / Yield Rate			क्षेत्र /Area			सरासरी उत्पादन / Yield Rate		
एकूण Total	अधिक उत्पन्न देणाऱ्या जाती H.Y.V.	टक्केवारी %	एकूण Total	अधिक उत्पन्न देणाऱ्या जाती H.Y.V.	टक्केवारी %	एकूण Total	अधिक उत्पन्न देणाऱ्या जाती H.Y.V.	टक्केवारी %	एकूण Total	अधिक उत्पन्न देणाऱ्या जाती H.Y.V.	टक्केवारी %
(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)
17,028	10,081	59.20	246	298	121.10	28,804	21,944	76.20	921	1073	116.50
19,270	14,322	74.30	518	613	106.00	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
16,649	15,109	90.75	580	594	102.41	20,235	18,617	91.60	1,420	1,425	100.35
17,360	16,098	92.73	653	686	105.00	19,180	18,744	97.72	1,323	1,341	101.36
18,000	16,693	92.73	604	601	99.50	19,100	18,519	96.95	1,256	1,265	100.71
13,992	12,909	92.26	594	615	103.54	17,803	17,169	96.44	1,165	1,177	101.03
15,472	13,773	89.02	741	778	104.99	17,183	16,776	97.63	1,413	1,434	101.49
14,338	13,327	93.00	650	650	100.00	14,724	14,561	99.00	1,198	1,198	100.00
14,520	14,520	100.00	729	722	99.00	14,092	14,092	100.00	1,195	1,209	101.00
10,346	9,709.1	93.80	1,086	1,149.7	105.90	10,317	9,996	96.90	1,325	1,338.2	101.00
7,626	353	4.4	1,035	1,449.8	137.3	8,038	7,247	90.5	1,152	1,196.4	103.7
8,648	434	5.01	622.3	985.5	158.4	6,801	6,255	92.22	860	814	104.3

Note: H.Y.V. High Yielding Varieties.

Source: Commissionerate of Agriculture, Gorernment of Maharashtra, Pune.

12. शेती / AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक / TABLE No.12.4

भारतातील प्रमुख पिकांचे राज्यवार सरासरी उत्पादन

Average yield of Important Crops In India by States

(2015-16)

(सरासरी उत्पादन प्रती हेक्टरी किलोमध्ये / Average yield in Kg. per hect.)

अ. क्र. Sr.No	राज्ये / केंद्रशासित प्रदेश	तांदूळ Rice	ज्वारी Jawar	बाजरी Bajra	मका Maize	नाचणी Ragi	गहू Wheat	बार्ली Barely	तूर Tur	हरभरा Gram	ऊस Sugarcane	बटाटा Potato	कापूस @ Cotton@	States / UT
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
1	आंध्र प्रदेश	3,466	1,691	1,757	6,069	1,097	--	--	586	1,062	76,328	--	613	Andhra Pradesh
2	आसाम	2,084	--	--	2,560	--	1,167	--	833		35,931	9,895	--	Assam
3	अरुणाचल प्रदेश	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Arunachal Pradesh
4	बिहार	2,019	1,068	1,133	3,416	1,114	2,205	1,300	1,511	983	59,024	19,884	--	Bihar
5	झारखंड	--	569	458	1,304	606	1,701	--	896	1,053	69,500	--	--	Jharkhand
6	गुजरात	2,189	1,385	2,004	1,478	789	2,919	--	1,044	1,330	70,820	31,578	606	Gujrat
7	गोवा	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Goa
8	हरियाणा	3,061	528	1,762	2,833	--	4,407	3,415	1,000	643	70,000	24,912	381	Haryana
9	हिमाचल प्रदेश	1,588	--	499	2,270	880	1,968	1,619	305	1,235	14,175	--	--	Himachal Pradesh
10	जम्मू आणि काश्मीर	1,553	500	597	1,566	492	1,550	642	--	542	1,436	--	--	Jammu & Kashmir
11	कर्नाटक	2,547	1,052	875	2,773	1,662	1,012	--	406	654	85,500	13,550	430	Karnataka
12	केरळ	2,834	829	--	1,243	1,156	1,440	--	1,808	936	1,01,165	--	--	Kerala
13	मध्य प्रदेश	1,768	2,000	2,203	2,350	246	2,993	1,730	1,079	1,082	4,8841	22,410	652	Madhya Pradesh
14	छत्तीसगड	1,597	824	--	1,693	188	1,270	500	458	722	2,618	15,371	--	Chhattisgarh
15	महाराष्ट्र	1,714	467	529	1,500	959	1,205		450	507	73,207	--	289	Maharashtra
16	मणिपूर	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Manipur

तक्ता क्रमांक / Table No.12.4 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
17	मेघालय	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Meghalaya
18	मिझोराम	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Mizoram
19	नागालँड	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Nagaland
20	ओरिसा	1,491	626	611	1,994	620	1,146	--	886	775	64,415	--	544	Orissa
21	पंजाब	3,974	--	--	3,687	--	4,596	3,574	1,000	1,176	73,067	25,696	226	Punjab
22	राजस्थान	2,022	545	872	1,374	--	3,175	3,198	548	852	73,404	--	501	Rajasthan
23	सिक्कीम	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Sikkim
24	तामिळनाडू	3,918	1,558	2,613	6,549	2,875	--	--	957	648	1,02,998	--	442	Tamil Nadu
25	तेलंगणा	2,830	961	1,000	3,030	1,000	1,000	--	419	700	69,000	--	370	Telangana
26	त्रिपुरा	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Tripura
27	उत्तर प्रदेश	2,132	677	1,821	1,848	--	2,786	2,169	691	805	67,029	22,808	--	Uttar Pradesh
28	उत्तराखंड	2,386	--	--	1,696	1,411	2,225	947	750	0	61,608	--	--	Uttarakhand
29	पश्चिम बंगाल	2,883	400	306	4,615	1,136	2,825	1,400	1,480	1,185	1,19,232	19,735	--	West Bengal
30	दिल्ली	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Delhi
31	पाँडेचेरी	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Pondichery
32	दादरा आणि नगर हवेली	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Dadra & Nagar Haveli
33	अंदमान आणि निकोबार	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	A.and N. Island
34	इतर	2,425	804	1,945	1,879	801	4,109	1,466	815	905	61,034	13,972	340	Others
	भारत	**2,404**	**780**	**1,154**	**2,509**	**1,424**	**3,093**	**2,552**	**656**	**859**	**71,095**	**20,515**	**432**	**INDIA**

इतर मध्ये समाविष्ट / Included in others NA उपलब्ध नाही / Not Available @ १७० किलोची एक गासडी याप्रमाणे हजार गासड्या / Thousand bales of 170 kgs each

आधार : वार्षिक सांख्यिकीय पुस्तक , २०१७ - सांख्यिकी आणि कार्यक्रम अंमलबजावणी, मंत्रालय

Source : Statistical year book, 2017 - Ministry of Statistics and Programme Implementation, Govt. of India.

12. शेती / AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक / TABLE No.12.5

वहित धारण जमिनीच्या आकारमान गटानुसार वहित धारकांची संख्या व क्षेत्र

Number of Operational Holdings & Area according to Size Groups

(कृषी गणना २०१५-१६) / (Agricultural Census, 2015-16)

(आकडे शंभरात / Figures in Hundred)

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हे		सिमांतिक (१ हेक्टरा-पर्यंत) Marginal (up to 1 hectare)	अल्पधारक (१ ते २ हे.) Small (1 to 2) hectare	निम्न मध्यम (२ ते ४ हे.) Semi medium (2 to 4) hectare	मध्यम (४ ते १० हे.) Medium (4 to 10) hectare	मोठे (१० हेक्टरा-पेक्षा जास्त) Large (More than 10 hectare)	एकूण Total	वहित धारण जमिनीचे क्षेत्र (हेक्टरात) Average size of operational holdings (in hectare)	Districts
(1)	(2)		(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
1	मुंबई	संख्या	0	0	0	0	0	0	0	Mumbai
		क्षेत्र	0	0	0	0	0	0	0	
2	मुंबई उपनगर	संख्या	0	0	0	0	0	0	0	Mumbai Suburban
		क्षेत्र	0	0	0	0	0	0	0	
3	ठाणे	संख्या	92,467	26,983	16,252	7,767	1,267	1,44,736	--	Thane
		क्षेत्र	31,390	34,489	43,202	46,146	20,133	1,75,360	1.2	
4	पालघर	संख्या	86,815	29,183	18,369	10,428	2,354	1,47,149	--	Palghar
		क्षेत्र	33,883	40,878	49,465	62,521	39,810	2,26,557	1.5	
5	रायगड	संख्या	2,58,215	49,075	27,478	13,692	2,819	3,51,279	--	Raigad
		क्षेत्र	84,655	68,273	73,511	82,162	49,579	3,58,180	1.0	
6	रत्नागिरी	संख्या	3,51,231	76,182	55,126	29,513	4,937	5,16,989	--	Ratnagiri
		क्षेत्र	1,03,338	94,909	1,45,308	1,74,040	80,134	5,97,729	1.2	
7	सिंधुदुर्ग	संख्या	2,44,765	39,692	25,226	13,208	3,100	3,25,991	--	Sindhudurg
		क्षेत्र	58,945	48,244	65,538	78,124	52,522	3,03,373	0.9	
8	नाशिक	संख्या	3,28,330	2,16,572	1,22,270	38,861	3,718	7,09,751	--	Nashik
		क्षेत्र	1,64,013	2,82,017	3,13,720	2,17,583	60,946	10,38,279	1.5	
9	धुळे	संख्या	92,096	93,936	53,485	19,898	1,361	2,60,776	--	Dhule
		क्षेत्र	51,429	1,17,513	1,33,587	1,10,730	23,415	4,36,674	1.7	
10	नंदुरबार	संख्या	46,839	66,859	37,974	13,397	,998	1,66,067	--	Nandurbar
		क्षेत्र	27,818	85,,782	99,749	74,409	17,318	3,05,076	1.8	
11	जळगाव	संख्या	1,94,457	1,72,818	84,219	25,748	1,662	4,78,904	--	Jalgaon
		क्षेत्र	1,15,446	2,64,800	2,30,889	1,44,411	25,842	7,81,388	1.6	
12	अहमदनगर	संख्या	6,06,139	2,83,687	1,45,641	40,066	3,450	10,78,983	--	Ahmednagar
		क्षेत्र	2,61,083	3,71,127	3,79,457	2,21,304	67,057	13,00,028	1.2	
13	पुणे	संख्या	4,85,204	1,89,578	1,08,531	40,187	5,828	8,29,328	--	Pune
		क्षेत्र	1,95,639	2,49,303	2,81,120	2,28,696	97,077	10,51,835	1.3	
14	सातारा	संख्या	6,80,670	1,41,474	60,650	17,992	3,114	9,03,900	--	Satara
		क्षेत्र	2,16,132	1,72,428	1,55,819	1,02,703	53,550	7,00,632	0.8	
15	सांगली	संख्या	3,35,037	1,21,394	67,870	24,913	3,114	5,52,328	--	Sangli
		क्षेत्र	1,44,203	1,60,337	1,85,738	1,42,921	50,941	6,84,140	1.2	
16	सोलापूर	संख्या	3,25,387	2,26,400	1,64,427	56,212	5,015	7,77,441	--	Solapur
		क्षेत्र	1,43,158	3,00,785	4,36,185	3,11,788	80,496	12,72,412	1.6	
17	कोल्हापूर	संख्या	5,04,117	1,05,492	39,416	10,017	1,634	6,60,676	--	Kolhapur
		क्षेत्र	1,68,114	1,28,902	96,908	55,839	38,260	4,88,023	0.7	
18	औरंगाबाद	संख्या	2,93,716	1,85,373	83,352	21,578	1,746	5,85,765	--	Aurangabad
		क्षेत्र	1,52,034	2,38,215	2,13,113	1,17,503	26,570	7,47,435	1.3	

तक्ता क्रमांक / Table No.12.5 contd…

(1)	(2)		(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
19	जालना	संख्या	2,30,643	1,48,011	77,561	19,900	1,137	4,77,252	--	Jalna
		क्षेत्र	1,15,803	1,98,911	2,00,945	1,07,688	17,801	6,41,148	1.3	
20	परभणी	संख्या	1,74,615	1,30,006	70,617	17,889	1,336	3,94,463	--	Parbhani
		क्षेत्र	88,482	1,79,406	1,81,021	97,662	22,914	5,69,485	1.4	
21	हिंगोली	संख्या	1,07,862	80,090	45,925	11,382	710	2,45,969	--	Hingoli
		क्षेत्र	61,348	1,18,526	1,18,061	63,407	10,746	3,72,088	1.5	
22	बीड	संख्या	4,33,643	1,96,151	99,824	27,295	1,555	7,58,468	--	Beed
		क्षेत्र	1,76,789	2,66,219	2,66,280	1,51,275	24,650	8,85,213	1.2	
23	नांदेड	संख्या	2,99,161	2,21,898	1,04,753	19,641	1,296	6,46,749	--	Nanded
		क्षेत्र	1,60,554	2,90,816	2,59,185	1,07,802	21,449	8,39,806	1.3	
24	उस्मानाबाद	संख्या	1,58,261	1,41,393	79,881	28,493	1,967	4,09,995	--	Osmanabad
		क्षेत्र	77,622	1,92,218	2,11,382	1,60,559	32,412	6,74,193	1.6	
25	लातूर	संख्या	1,90,447	1,48,729	72,955	21,566	1,042	4,34,739	--	Latur
		क्षेत्र	99,773	2,00,475	1,92,449	1,18,016	15,698	6,26,411	1.4	
26	बुलढाणा	संख्या	2,12,259	1,80,623	79,938	17,295	1,043	4,91,158	--	Buldhana
		क्षेत्र	1,30,100	2,54,927	2,08,747	94,259	17,752	7,05,785	1.4	
27	अकोला	संख्या	1,01,540	1,04,186	53,585	13,727	860	2,73,898	--	Akola
		क्षेत्र	64,619	1,43,098	1,32,991	75,106	15,679	4,31,493	1.6	
28	वाशिम	संख्या	86,062	90,779	43,900	13,772	943	2,35,456	--	Washim
		क्षेत्र	51,825	1,27,207	1,13,596	76,708	13,505	3,82,841	1.6	
29	अमरावती	संख्या	1,61,108	1,88,756	88,607	29,604	2,130	4,70,205	--	Amravati
		क्षेत्र	1,00,596	2,43,101	2,22,592	1,64,327	35,725	7,66,341	1.6	
30	यवतमाळ	संख्या	52,980	2,12,002	1,31,966	42,380	3,213	4,42,541	--	Yavatmal
		क्षेत्र	32,018	2,65,773	3,24,971	2,29,620	50,718	9,03,100	2.0	
31	वर्धा	संख्या	42,589	95,578	59,221	21,252	1,423	2,20,063	--	Wardha
		क्षेत्र	28,439	1,32,065	1,52,995	1,18,673	20,131	4,52,303	2.1	
32	नागपूर	संख्या	95,628	1,20,322	70,393	24,381	1,840	3,12,564	--	Nagpur
		क्षेत्र	54,503	1,57,582	1,79,669	1,34,732	27,511	5,53,997	1.8	
33	भंडारा	संख्या	1,66,594	52,118	16,180	3,529	373	2,38,794	--	Bhandara
		क्षेत्र	76,268	72,037	42,875	19,021	8,945	2,19,146	0.9	
34	गोदिंया	संख्या	1,86,963	51,606	16,369	3,120	215	2,58,273	--	Gondiya
		क्षेत्र	78,386	67,410	42,180	16,982	4,423	2,09,381	0.8	
35	चंद्रपूर	संख्या	1,26,060	1,05,442	74,807	25,181	1,566	3,33,056	--	Chandrapur
		क्षेत्र	66,920	1,41,109	1,95,212	1,38,052	23,835	5,65,128	1.7	
36	गडचिरोली	संख्या	63,923	46,871	30,255	9,735	949	1,51,733	--	Gadchiroli
		क्षेत्र	33,334	62,245	77,180	54,650	14,043	2,41,452	1.6	
	महाराष्ट्र राज्य	**संख्या**	**78,15,823**	**43,39,259**	**23,27,023**	**7,33,619**	**69,715**	**1,52,85,439**	**--**	**Maharashtra State**
		क्षेत्र	**34,48,659**	**57,71,127**	**60,25,640**	**40,99,419**	**11,61,587**	**2,05,06,432**	**1.3**	

आधार : कृषि गणना, २०१५-१६ , कृषि विभाग, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source : Agricultural Census, 2015-16, Department of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune

12. शेती / AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक / TABLE No.12.6

धारण प्रकारानुसार एकूण वहित धारकांची संख्या व क्षेत्र

Number and Area of Operational Holdings by Tenure and by Size Groups

(कृषी गणना २०१५-१६) / (Agricultural Census, 2015-16)

(क्षेत्र हेक्टरमध्ये / Area in hectares)

अ.क्र.	आकारमान क्षेत्र	व्यक्तीगत धारण Individual Holdings		समाईक धारक Joint Holdings		संस्था धारक Institutional Holdings		एकूण धारक Total Holdings	
Sr. No.	Size class in hectare	संख्या No.	क्षेत्र Area	संख्या No.	क्षेत्र Area	संख्या No.	क्षेत्र Area	संख्या No.	क्षेत्र Area
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	Below 0.50	41,39,896	9,70,893	2,24,933	55,199	7,395	1,680	43,72,224	10,27,772
2	0.50 - 1.00	32,73,268	22,96,046	1,66,397	1,22,062	3,934	2,779	34,43,599	24,20,887
	सिमांतिक / Marginal	74,13,164	32,66,939	3,91,330	1,77,261	11,329	4,459	78,15,823	34,48,659
3	1.00 -2.00	41,39,775	54,84,976	1,94,261	2,79,026	5,223	7,125	43,39,259	57,71,127
	लहान / Small	41,39,775	54,84,976	1,94,261	2,79,026	5,223	7,125	43,39,259	57,71,127
4	2.00 -3.00	16,02,844	36,61,953	90,530	2,15,348	3,021	7,113	16,96,395	38,84,414
5	3.00 - 4.00	5,90,175	20,03,666	38,546	1,31,058	1,907	6,502	6,30,628	21,41,226
	निम्न मध्यम / Semi medium	21,93,019	56,65,619	1,29,076	3,46,406	4,928	13,615	23,27,023	60,25,640
6	4.00 - 5.00	3,14,410	13,85,600	19,444	85,945	1,419	6,281	3,35,273	14,77,826
7	5.00 - 7.50	2,84,792	16,87,720	15,765	94,080	1,730	10,285	3,02,288	17,92,085
8	7.50 - 10.00	89,929	7,76,799	5,095	43,672	1,034	9,036	96,058	8,29,507
	मध्यम / Medium	6,89,131	38,50,120	40,304	2,23,697	4,184	25,602	7,33,619	40,99,419
9	10.00 - 20.00	52,883	6,64,544	3,424	43,608	1,286	16,958	57,593	7,25,110
10	20.00-and above	10,706	3,74,382	651	23,410	765	38,685	12,122	4,36,477
	मोठे / Large	63,589	10,38,926	4,075	67,019	2,051	55,642	69,715	11,61,587
	एकूण / Total	**1,44,98,678**	**1,93,06,582**	**7,59,046**	**10,93,408**	**27,715**	**1,06,442**	**1,52,85,439**	**2,05,06,432**
	एकूणशी टक्केवारी / Percentage to Total	**94.85**	**94.15**	**4.96**	**5.33**	**0.18**	**0.52**	**0.52**	**100.00**

आधार : कृषि गणना २०१५-१६, कृषि विभाग, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source : Agricultural Census 2015-16, Department of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune

12. शेती / AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक / TABLE No.12.7

रासायनिक खतांचा वापर

Consumption of Chemical Fertilizers

(2015-16)

(आकडे शंभर मे.टनात / Figures in '00' M. tonnes)

अ. क्र. Sr.No	जिल्हे	खते / Fertilizers				Districts
		नत्रयुक्त Nitrogenous	स्फुरदायुक्त Phosphatic	पालाशयुक्त Potassic	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
1	मुंबई	0	0	0	0	Mumbai
2	मुंबईउपनगर	0	0	0	0	Mumbai Suburban
3	ठाणे	157	20	12	189	Thane
4	पालघर	32	6	6	44	Palghar
5	रायगड	127	20	14	161	Raigad
6	रत्नागिरी	80	24	16	120	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	54	18	13	85	Sindhudurg
8	नाशिक	809	504	242	1,555	Nashik
9	धुळे	399	176	151	726	Dhule
10	नंदुरबार	386	134	130	650	Nandurbar
11	जळगाव	996	468	596	2,060	Jalgaon
12	अहमदनगर	703	482	275	1,460	Ahmednagar
13	पुणे	847	480	284	1,611	Pune
14	सातारा	451	230	160	841	Satara
15	सांगली	470	267	202	939	Sangli
16	सोलापूर	613	296	220	1,129	Solapur
17	कोल्हापूर	683	306	246	1,235	Kolhapur
18	औरंगाबाद	915	474	265	1,654	Aurangabad
19	जालना	584	323	109	1,016	Jalna
20	परभणी	301	202	83	586	Parbhani
21	हिंगोली	175	161	57	393	Hingoli
22	बीड	425	285	114	824	Beed
23	नांदेड	899	605	188	1,692	Nanded
24	उस्मानाबाद	134	222	44	400	Osmanabad
25	लातूर	238	250	51	539	Latur
26	बुलढाणा	521	386	105	1,012	Buldhana
27	अकोला	262	235	84	581	Akola
28	वाशिम	199	171	68	438	Washim
29	अमरावती	418	319	339	1,076	Amravati
30	यवतमाळ	680	375	166	1,221	Yavatmal
31	वर्धा	368	266	127	761	Wardha
32	नागपूर	529	319	93	941	Nagpur
33	भंडारा	249	120	12	381	Bhandara
34	गोदिंया	212	93	10	315	Gondiya
35	चंद्रपूर	387	194	45	626	Chandrapur
36	गडचिरोली	204	86	20	310	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**14,507**	**8,517**	**4,547**	**27,571**	**Maharashtra State**

आधार : कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source : Commissionerate of Agriculture, Maharashtra State, Pune

12. शेती / AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 12.8

महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांच्या उत्पादनांचे निर्देशांक

Index numbers of Production of Principal Crops in Maharashtra State

(पायाभूत काळ १९७९-८२ त्रैवार्षिक =100)/(Base 1979-82 Triennium = 100)

अ.क्र. Sr. No.	वस्तू	भार Weights	1982-83	1990-91	2000-01	2010-11	2014-15	2015-16	Commodity
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
	I अन्नधान्ये								**I. FOOD-GRAINS**
	(a) तृणधान्ये								**(a) Cereals**
1	तांदूळ	9.49	87.4	106.1	87.4	122.1	103.12	117.40	Rice
2	गहू	5.92	80.6	93.9	97.9	237.7	95.75	101.40	Wheat
3	ज्वारी	22.16	95.5	121.1	81.4	70.5	24.60	24.60	Jawar
4	बाजरी	3.08	64.2	154.3	150.5	155.5	46.10	46.10	Bajri
5	बार्ली	0.02	37.7	17.0	13.2	188.7	N.A.	N.A.	Barley
6	मका	0.46	36.9	105.2	253.8	2,180.5	1,390.70	1,390.70	Maize
7	नाचणी	0.85	92.0	98.4	60.8	55.5	43.90	43.90	Ragi
8	कोद्रा	0.05	73.7	66.6	43.6	23.6	N.A.	N.A.	Kodra
9	इतर तृणधान्ये	0.19	76.7	150.8	162.5	26.1	47.30	47.30	Other Cereals
	एकूण तृणधान्ये	**42.22**	**88.5**	**115.7**	**91.9**	**134.2**	**94.3**	**73.1**	**Total Cereals**
	(b) कडधान्ये								**(b) Pulses**
1	हरभरा	1.47	78.4	215.8	213.3	790.7	527.9	472.40	Gram
2	तूर	5.45	96.1	105.2	166.0	245.3	252.9	111.70	Tur
3	इतर कडधान्ये	3.52	112.5	160.0	150.0	196.5	116.5	19.30	Other Pulses
	एकूण कडधान्ये	**10.44**	**99.2**	**139.2**	**167.3**	**305.6**	**245.6**	**131.30**	**Total Pulses**
	एकूण अन्नधान्ये	**52.66**	**90.6**	**120.4**	**106.8**	**168.2**	**124.3**	**84.70**	**Total Food grains**
	II अन्नधान्येतर								**II. NON-FOOD GRAINS**
	(a) गळीताची धान्ये								**(a) Oil Seeds**
1	भूईमूग	7.23	71.4	158.9	76.2	74.3	38.3	54.20	Groundnut
2	तीळ	0.57	94.2	223.7	88.9	58.9	32.4	12.20	Seasamum
3	मोहरी, राई आणि जवस	0.78	73.4	86.5	30.8	5.1	3.4	6.50	Rape, Mustard and Linseed
4	एरंड	0.01	25.0	166.7	358.3	333.3	416.7	375.50	Castor seed
5	सुर्यफूल	0.57	76.8	609.8	352.3	267.3	68.3	88.40	Sunflower
	एकूण गळीताची धान्ये	**9.16**	**73.3**	**184.8**	**90.6**	**79.8**	**37.3**	**50.00**	**Total Oil seeds**
	(b) तंतू पिके								**(b) Fibres**
1	कापूस	9.89	110.4	128.6	123.6	512.3	465.7	287.10	Cotton
2	अंबाडी	0.04	44.5	38.0	36.5	26.4	29.2	N.A.	Mesta
	एकूण तंतू पिके	**9.93**	**110.1**	**128.2**	**123.2**	**510.4**	**464.0**	**286.10**	**Total-Fibres**
	(c)संकीर्ण								**(c) Miscellaneous**
1	ऊस	25.97	114.3	158.2	186.9	297.2	292.5	261.00	Sugarcane
2	तंबाखू	0.14	68.3	117.3	138.1	32.7	0.0	N.A.	Tobacco
3	बटाटे	0.22	84.2	120.9	121.9	N.A.	N.A.	N.A.	Potato
4	मिरची	1.92	107.1	102.2	82.0	N.A.	N.A.	N.A.	Chilli
	एकूण संकीर्ण	**28.25**	**113.3**	**153.9**	**179.0**	**273.4**	**268.9**	**240.00**	**Total Miscellaneous**
	एकूण अन्नधान्येतर	**47.34**	**104.9**	**154.5**	**150.2**	**285.6**	**265.0**	**204.10**	**Total Non Food grains**
	सर्व पिके	**100**	**97.4**	**136.5**	**127.4**	**223.8**	**190.9**	**141.20**	**All Crops**

N.A. उपलब्ध नाही /Not Available

आधार : कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे

Source : Commissionerate of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 12.9

12. शेती /
तक्ता क्रमांक/
मुख्य पिकांखालील जिल्हावार क्षेत्र/

अ.क्र. Sr.No.	जिल्हा	तृणधान्ये व कडधान्ये Cereals and Pulses	ऊस Sugarcane	फळे व भाज्या Fruits and Vegetables	मसाले व मसाल्याचे पदार्थ Condiments and Spices	संकीर्ण अन्नपिके Miscellaneous food crops	एकूण अन्नपिके Total food crops
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1	मुंबई शहर	0	0	0	0	0	0
2	मुंबईउपनगर	0	0	0	0	0	0
3	ठाणे	717	0	37	0	0	754
4	पालघर	990	0	83	0	0	1,073
5	रायगड	1,484	0	132	0	0	1,616
6	रत्नागिरी	983	0	609	1	0	1,593
7	सिंधुदुर्ग	748	0	624	1	0	1,373
8	नाशिक	5,280	168	2714	3	0	8,165
9	धुळे	3,515	70	631	0	0	4,216
10	नंदुरबार	1,812	80	128	2	0	2,022
11	जळगाव	4,452	79	760	0	0	5,291
12	अहमदनगर	9,389	1,220	1,317	6	0	11,932
13	पुणे	5,898	1,278	1,402	1	0	8,579
14	सातारा	4,224	700	236	32	0	5,192
15	सांगली	4,906	745	387	15	0	6,053
16	सोलापूर	7,888	2,055	1,001	0	0	10,944
17	कोल्हापूर	1,890	1,463	70	0	0	3,423
18	औरंगाबाद	4,799	139	443	85	0	5,466
19	जालना	2,504	211	300	6	0	3,021
20	परभणी	4,530	266	117	12	0	4,925
21	हिंगोली	2,525	152	23	0	0	2,700
22	बीड	6,246	376	191	4	0	6,817
23	नांदेड	3,505	188	100	5	0	3,798
24	उस्मानाबाद	6,151	398	232	0	0	6,781
25	लातूर	3,817	464	92	12	0	4,385
26	बुलढाणा	3,097	3	175	20	0	3,295
27	अकोला	2,047	0	115	3	0	2,165
28	वाशिम	1,676	2	41	9	0	1,728
29	अमरावती	3,631	4	769	3	0	4,407
30	यवतमाळ	2,415	81	65	11	0	2,572
31	वर्धा	1,255	31	81	11	0	1,378
32	नागपूर	3,070	38	326	79	0	3,513
33	भंडारा	2,524	67	23	5	0	2,619
34	गोदिंया	2,159	15	21	4	0	2,199
35	चंद्रपूर	2,752	1	9	10	0	2,772
36	गडचिरोली	1,840	1	239	0	0	2,080
	महाराष्ट्र राज्य	**1,14,719**	**10,295**	**13,493**	**340**	**0**	**1,38,847**

आधार : कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

AGRICULTURE
TABLE No. 12.9
Districtwise Area under major crops (2014-15)

एकूण गळितांची धान्ये Total Oil seeds	तंतू पिके Fiber crops	औषधी द्रव्ये व मादक पदार्थ Drugs and narcotics	वैरणीची पिके Fodder crops	संकीर्ण अन्नधान्येतर पिके Miscellaneous non-food crops	एकूण अन्नधान्येतर पिके Total non-food crops	एकूण पिकाखालील क्षेत्र Total area under crops	District
(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(2
0	0	0	0	0	0	0	Mumbai City
0	0	0	0	0	0	0	Mumbai Suburban
5	0	0	0	0	5	759	Thane
24	0	0	0	0	24	1,097	Palghar
6	0	0	0	0	6	1,622	Raigad
2	0	0	0	0	2	1,595	Ratnagiri
34	0	0	0	0	34	1,407	Sindhudurg
834	460	0	180	0	1,474	9,639	Nashik
390	2,099	0	105	0	2,594	6,810	Dhule
341	1,186	0	95	0	1,622	3,644	Nandurbar
341	4,711	0	100	0	5,152	10,443	Jalgaon
675	1,026	0	176	0	1,877	13,809	Ahmednagar
673	0	0	168	0	841	9,420	Pune
1,012	1	0	68	0	1,081	6,273	Satara
746	14	0	81	0	841	6,894	Sangli
360	6	0	97	0	463	11,407	Solapur
1,122	0	0	87	0	1,209	4,632	Kolhapur
237	4,226	0	154	0	4,617	10,083	Aurangabad
1,103	2,942	0	152	0	4,197	7,218	Jalna
1,669	2,735	0	151	0	4,555	9,480	Parbhani
1,631	947	0	115	0	2,693	5,393	Hingoli
1,376	3,733	0	161	0	5,270	12,087	Beed
2,306	3,423	0	149	0	5,878	9,676	Nanded
2,175	293	0	177	0	2,645	9,426	Osmanabad
3,652	38	0	135	0	3,825	8,210	Latur
3,585	1,743	0	73	0	5,401	8,696	Buldhana
2,377	1,470	0	59	0	3,906	6,071	Akola
2,981	202	0	75	0	3,258	4,986	Washim
3,776	1,965	0	50	0	5,791	10,198	Amravati
3,163	4,210	0	95	0	7,468	10,040	Yavatmal
1,604	2,077	0	59	0	3,740	5,118	Wardha
2,328	1,113	0	44	0	3,485	6,998	Nagpur
143	0	0	45	0	188	2,807	Bhandara
62	0	0	14	0	76	2,275	Gondiya
1,305	1,237	0	95	0	2,637	5,409	Chandrapur
74	42	0	32	0	148	2,228	Gadchiroli
42,112	**41,899**	**0**	**2,992**	**0**	**87,003**	**2,25,850**	**Maharashtra State**

Source : Commissioner of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune

12. शेती / AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 12.10

महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांखालील क्षेत्रांचे निर्देशांक / Index numbers of area of Principal Crops in Maharashtra State

(पायाभूत काळ १९६९-७०त्रैवार्षिक =१००)
(Base 1969-70 Triennium = 100)

अ.क्र. Sr. No.	वस्तू	1960-61	1970-71	1980-81	1985-86	1990-91	2000-01	2007-08	2010-11	2011-12	2014--15	Commodity
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
	I अन्नधान्ये											**I. FOOD-GRAINS**
	(अ) तृणधान्ये											**(a) Cereals**
1	तांदूळ	97.7	101.4	113.0	115.8	118.9	113.6	118.7	113.9	102.7	103.1	Rice
2	गहू	108.6	97.3	129.3	105.6	104.6	90.4	150.1	156.5	78.8	95.8	Wheat
3	खरीप ज्वारी	100.9	100.5	118.7	114.1	109.0	75.7	50.3	40.9	29.4	22.3	Kharif Jawar
4	रब्बी ज्वारी	114.1	96.7	105.1	114.4	109.3	97.2	87.9	92.5	66.6	74.4	Rabi Jawar
5	एकूण ज्वारी	108.4	98.3	111.0	114.2	109.2	87.8	71.5	70.0	49.3	50.2	Total Jawar
6	बाजरी	79.3	98.9	82.9	82.6	93.5	87.3	62.2	50.2	50.9	52.5	Bajri
7	बार्ली	113.3	186.7	296.7	306.6	75.0	29.7	26.4	--	--	--	Barley
8	मका	60.6	103.2	164.9	174.0	244.1	744.1	1,519.2	2,015.0	1246.8	1529.5	Maize
9	नाचणी	108.2	89.6	104.3	104.4	97.7	72.9	60.4	56.5	59.1	50.6	Ragi
10	कोद्रा	119.8	71.4	85.6	76.2	69.0	27.8	17.1	--	--	--	Kodra
11	इतर तृणधान्ये	104.1	87.3	100.3	86.7	51.3	102.0	50.2	28.15	122.0	61.5	Other Cereals
	एकूण तृणधान्ये	**101.1**	**98.4**	**107.1**	**107.1**	**106.2**	**93.7**	**87.2**	**85.7**	**68.1**	**71.3**	**Total-Cereals**
	(ब) कडधान्ये											**(b) Pulses**
1	हरभरा	115.3	89.0	123.1	153.1	192.8	193.9	388.1	412.4	243.7	323.6	Gram
2	तूर	86.1	101.8	114.7	122.8	163.6	178.0	188.3	211.4	177.3	174.0	Tur
3	इतर कडधान्ये	84.5	97.1	90.5	93.6	94.0	106.4	92.1	77.4	60.1	10.9	Other Pulses
	एकूण कडधान्ये	**89.0**	**97.1**	**106.2**	**108.2**	**123.3**	**134.7**	**153.6**	**701.2**	**118.5**	**101.3**	**Total-Pulses**
	एकूण अन्नधान्ये	**--**	**98.1**	**106.9**	**107.3**	**109.7**	**101.9**	**100.6**	**99.2**	**78.0**	**77.2**	**Total-Food-grains**

तक्ता क्रमांक / Table No. 12.10 contd..

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
	II अन्नधान्येतर											**II. NON FOOD-GRAINS**
	(अ) गळीताची धान्ये											**(a) Oil Seeds**
1	भूईमूग	118.3	98.8	91.0	77.5	96.3	53.6	44.2	39.8	40.5	40.9	Groundnut
2	तीळ	78.9	76.2	117.9	139.9	177.5	84.3	56.9	34.2	25.8	11.6	Sesame
3	मोहरी, राई आणि जवस	124.7	104.5	132.6	132.2	123.2	41.0	40.4	24.7	13.8	9.2	Rape, Mustard and Linseed
4	एरंड	143.2	75.7	124.8	111.5	146.0	480.5	305.3	260.2	181.3	608.4	Castor-Seed
5	सुर्यफूल	--	--	--	--	666.5	--	--	--	132.4	91.5	Sunflower
	एकूण गळीताची धान्ये	**114.3**	**96.7**	**100.8**	**90.2**	**110.8**	**56.9**	**46.0**	**37.5**	**39.7**	**35.6**	**Total Oil Seeds**
	(ब) तंतू पिके											**(b) Fibers**
1	कापूस	91.1	100.3	97.2	100.4	99.5	112.2	116.5	143.7	158.5	159.4	Cotton
2	अंबाडी	86.5	84.8	113.1	99.8	66.3	43.2	32.2	--	--	0.0	Mesta
	एकूण तंतू पिके	**91.0**	**99.9**	**97.6**	**100.4**	**98.8**	**110.7**	**114.7**	**141.3**	**154.8**	**155.7**	**Total-Fibers**
	(क)संकीर्ण											**(c) Miscellaneous**
1	ऊस	80.2	108.4	166.1	172.5	288.6	387.0	710.4	627.0	388.9	391.8	Sugarcane
2	तंबाखू	209.1	95.9	98.6	82.0	83.7	67.1	5.0	--	--	--	Tobacco
3	बटाटे	138.1	94.1	90.1	97.1	106.2	134.3	139.4	--	--	--	Potato
4	मिरची	98.3	91.6	93.9	89.2	80.4	68.5	61.9	--	--	--	Chillies
	एकूण संकीर्ण	**93.8**	**99.5**	**126.7**	**127.1**	**176.0**	**215.4**	**357.1**	**285.4**	**236.2**	**238.3**	**Total Miscellaneous**
	एकूण अन्नधान्येतर	**97.9**	**99.0**	**100.7**	**99.5**	**108.2**	**103.2**	**113.5**	**122.4**	**128.6**	**128.1**	**Total-Non-Food-grains**
	सर्व पिके	**98.5**	**98.3**	**105.3**	**105.3**	**109.3**	**102.2**	**103.8**	**105.0**	**90.2**	**89.4**	**All Commodities**

आधार : कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे

Source : Commissioner of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune

12. शेती / AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 12.11

महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांच्या सरासरी उत्पादनाचे निर्देशांक

Index number of average yield of Principal Crops in Maharashtra State

(पायाभूत काळ १९७९-८२ त्रैवार्षिक = १००)
(Base 1979-82 Triennuim = 100)

अ.क्र. Sr. No.	वस्तू	1960-61	1965-66	1970-71	1975-76	1980-81	1990-91	2000-01	2010-11*	2014-15*	2015-16*	Commodity
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
	I अन्नधान्ये											**I. FOOD-GRAINS**
	(a) तृणधान्ये											**(a) Cereals**
1	तांदूळ	102.6	119.8	152.9	137.9	124.9	163.9	124.3	121.84	133.4	117.4	Rice
2	गहू	96.0	117.8	187.5	158.8	183.3	297.4	273.0	237.65	135.1	101.4	Wheat
3	खरीप ज्वारी	127.8	51.7	139.5	136.1	149.7	195.7	185.7	42.86	--	--	Kharif Jawar
4	रब्बी ज्वारी	123.6	48.3	105.2	77.4	106.9	150.2	114.0	122.08	--	--	Rabi Jawar
5	एकूण ज्वारी	124.0	50.5	126.9	109.3	133.1	166.9	144.5	70.47	43.1	24.6	Total Jawar
6	बाजरी	97.0	131.1	144.2	80.0	106.0	211.8	195.9	155.52	74.5	46.1	Bajri
7	बार्ली	83.1	75.6	133.5	127.3	143.0	134.9	133.5	188.68	NA	NA	Barley
8	मका	99.5	79.6	245.3	190.4	116.0	219.2	131.3	2,180.79	1,844.6	1,390.7	Maize
9	नाचणी	100.2	115.6	128.0	159.2	152.9	145.3	112.3	55.50	56.3	43.9	Ragi
10	कोद्रा	92.2	96.4	103.4	102.5	95.2	129.1	131.5	23.58	NA	NA	Kodra
11	इतर तृणधान्ये	94.9	91.2	100.3	113.9	110.9	182.7	169.8	24.72	70.8	47.3	Other Cereals
	एकूण तृणधान्ये	**111.8**	**88.2**	**143.9**	**121.3**	**133.8**	**189.6**	**156.1**	**134.15**	**98.5**	**73.1**	**Total-Cereals**
	(b) कडधान्ये											**(b) Pulses**
1	हरभरा	113.1	94.6	118.7	111.6	130.3	218.3	176.0	790.72	661.4	472.4	Gram
2	तूर	181.8	89.0	101.8	122.7	121.3	171.6	123.9	245.25	88.8	111.7	Tur
3	इतर कडधान्ये	107.1	77.1	75.7	134.6	106.6	178.4	137.9	196.49	15.1	19.3	Other Pulses
	एकूण कडधान्ये	**139.0**	**84.4**	**94.9**	**125.2**	**116.3**	**184.1**	**137.0**	**305.61**	**144.6**	**131.3**	**Total-Pulses**
	एकूण अन्नधान्ये	**116.4**	**87.5**	**134.7**	**122.1**	**130.6**	**188.2**	**151.1**	**168.14**	**107.6**	**84.7**	**Total-Food-grains**

तक्ता क्रमांक / Table No. 12.11 contd..

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
	II अन्नधान्येतर											**II. NON FOOD-GRAINS**
(a)	**(a) गळीताची धान्ये**											**(a) Oil Seeds**
1	भूईमूग	107.7	94.5	105.9	102.9	138.9	154.3	139.6	76.31	61.5	54.2	Groundnut
2	तीळ	113.2	73.8	96.5	112.6	123.0	154.9	113.1	58.29	12.2	12.2	Sesamum
3	मोहरी, राई आणि जवस	131.4	90.3	119.4	123.9	115.5	162.5	131.5	22.50	9.0	6.5	Rape, Mustard and Linseed
4	एरंड	104.7	132.1	187.0	224.2	173.7	159.8	149.2	341.67	525.6	375.5	Castor-Seed
5	सुर्यफूल	. .	. .	. .	. .	. .	96.6	81.5	263.83	88.4	88.4	Sunflower
	एकूण गळीताची धान्ये	**109.4**	**93.2**	**107.1**	**106.1**	**135.5**	**154.8**	**136.7**	**82.56**	**56.1**	**50.0**	**Total Oil Seeds**
	(b) तंतू पिके											**(b) Fibres**
1	कापूस	134.7	35.4	95.7	145.4	110.2	191.6	117.9	512.31	262.4	287.1	Cotton
2	अंबाडी	158.6	54.7	98.1	88.4	140.8	83.4	83.2	26.38	NA	NA	Mesta
	एकूण तंतू पिके	**134.8**	**35.5**	**95.7**	**145.2**	**110.3**	**191.5**	**117.8**	**510.35**	**261.5**	**286.1**	**Total-Fibres**
	(c)संकीर्ण											**(c) Miscellaneous**
1	ऊस	101.5	106.6	100.9	103.9	103.3	97.5	90.2	323.06	345.1	261.0	Sugarcane
2	तंबाखू	122.5	112.9	143.7	195.5	184.0	300.6	288.6	32.67	NA	NA	Tobacco
3	बटाटे	108.6	105.5	113.0	125.1	117.7	109.4	110.6	N.A.	NA	NA	Potato
4	मिरची	100.5	75.9	90.9	88.7	86.0	99.8	98.1	N.A.	NA	NA	Chillies
	एकूण संकीर्ण	**101.9**	**103.2**	**108.6**	**103.3**	**102.6**	**98.0**	**90.8**	**297.15**	**317.3**	**240.0**	**Total Miscellaneous**
	एकूण अन्नधान्येतर	**110.3**	**83.4**	**106.5**	**109.9**	**107.8**	**110.7**	**95.9**	**300.35**	**251.4**	**204.1**	**Total-Non-Food-grains**
	सर्व पिके	**113.8**	**87.9**	**120.9**	**116.1**	**119.2**	**139.7**	**116.2**	**230.73**	**175.7**	**141.2**	**All Commodities**

* अस्थायी / Provisional N.A. उपलब्ध नाही /Not Available

आधार : कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे

Source : Commissioner of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune

12. शेती / AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 12.12

जिल्हावार बांधबंदिस्ती केलेली जमीन /Area bounded in each District (2015-16)

(क्षेत्र हजार हेक्टरात)
(Area in thousand hectares)

अ.क्र. Sr.No.	जिल्हा	बांधबंदिस्ती केलेली जमीन / Area bounded									District
		2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2015-2016	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(2)
1	मुंबई	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Mumbai Suburban
3	ठाणे	--	--	--	--	--	0.04	0.04	0.05	0.02	Thane
4	पालघर	--	--	--	--	--	--	--	--	0.01	Palghar
5	रायगड	--	--	--	0.01	…	0.01	0.01	0.02	0.01	Raigad
6	रत्नागिरी	--	--	--	…	…	0.02	0	0.01	0.01	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	--	--	--	…	…	0.01	0	0.01	0.00	Sindhudurg
8	नाशिक	--	--	--	…	…	0.01	0.03	0.04	0.05	Nashik
9	धुळे	--	--	--	0.14	0.21	0.03	0.02	0.03	0.03	Dhule
10	नंदुरबार	--	--	--	0.01	0.42	0.03	0.02	0.04	0.04	Nandurbar
11	जळगाव	--	0.03	0.04	0.13	1.26	0.03	0.02	0.03	0.02	Jalgaon
12	अहमदनगर	3.36	85.98	32.47	1.68	3.81	0.08	0.03	0.05	0.53	Ahmednagar
13	पुणे	--	0.03	5.64	0.27	0.37	4	0.01	0.04	0.02	Pune
14	सातारा	--	--	--	0.03	1.43	0.06	0.02	0.08	0.09	Satara
15	सांगली	--	--	3.28	1.95	6.93	0.04	0.03	0.09	0.14	Sangli
16	सोलापूर	4.13	138.9	148.94	1.16	5.45	0.07	0.03	0.05	0.70	Solapur
17	कोल्हापूर	--	--	--	--	--	0.03	0.02	0.04	0.01	Kolhapur
18	औरंगाबाद	5.74	8.52	10.46	3.79	5.32	0.04	0.04	0.03	0.16	Aurangabad
19	जालना	8.18	14.34	0.79	21.1	80.44	0.04	0.04	0.05	0.21	Jalna
20	परभणी	6.98	13.85	17.45	8.54	6.17	0.05	0.03	0.03	0.20	Parbhani
21	हिंगोली	6.98	13.85	17.45	8.54	6.17	0.03	0.02	0.03	0.23	Hingoli
22	बीड	3.01	5.55	16.53	1.27	13.68	0.03	0.02	0.02	0.26	Beed
23	नांदेड	2.23	2.91	10.92	8.92	5.09	0.03	0.05	0.04	0.30	Nanded
24	उस्मानाबाद	56.57	3.32	39.61	11.47	25.73	0.03	0.03	0.02	0.55	Osmanabad
25	लातूर	23.59	46.16	36.22	56.08	104.33	0.03	0.02	0.02	0.22	Latur
26	बुलढाणा	0.19	0.01	2.2	6.28	17.5	0.07	0.05	0.02	0.18	Buldhana
27	अकोला	8.99	11.66	15.19	11.01	36.64	0.05	0.02	0.03	0.13	Akola
28	वाशिम	6.98	13.85	17.45	8.54	16.34	0.05	0.04	0.03	0.06	Washim
29	अमरावती	0.34	0.32	0.19	0.06	4.78	0.05	0.05	0.02	0.07	Amravati
30	यवतमाळ	1.25	3.41	2.76	7.84	21.65	0.07	0.05	0.01	0.06	Yavatmal
31	वर्धा	3.79	4.34	4.92	4.1	5.43	0.05	0.03	0.02	0.16	Wardha
32	नागपूर	0.79	1.01	0.22	0.5	1.47	0.02	0.03	0.04	0.18	Nagpur
33	भंडारा	--	--	--	--	--	0	0.01	0.01	0.01	Bhandara
34	गोंदिया	6.98	13.85	17.45	8.54	0	0.01	0.01	0.02	0.05	Gondiya
35	चंद्रपूर	0.04	0.06	0.05	…	0.79	0.03	0.01	0.02	0.09	Chandrapur
36	गडचिरोली	--	--	--	--	--	0.03	0.01	0.01	0.01	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**139.11**	**702.23**	**362.4**	**152.93**	**407.69**	**1.21**	**0.85**	**1.08**	**4.80**	**Maharashtra State**

* हजार हेक्टरपेक्षा कमी / Less than thousand hectares

टिप : जमीनीच्या बांधबंदिस्तांची माहिती 'संख्या' परिमाणात आहे / Information of area bounded in 'Number' of completed units

आधार : कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source : Commissioner of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune

12. शेती / AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक / TABLE No.12.13

वहितीची खाती आणि त्यांचे क्षेत्र / No. of operational Holdings and area operated

(कृषी गणना २०१५-१६ / Agricultural Census, 2015-16)

(क्षेत्र हेक्टरात / Area in hectare)

अ. क्र. Sr.No	जिल्हे	व्यक्तिगत खाती Individual Holdings		संयुक्त खाती Joint Holdings		संस्थागत खाती Institutional Holdings		एकूण खाती All Holdings		Districts
		संख्या No.	क्षेत्र Area	संख्या No.	क्षेत्र Area	संख्या No.	क्षेत्र Area	संख्या No.	क्षेत्र Area	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
1	मुंबई	--	--	--	--	--	--	--	--	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	--	--	--	--	--	--	--	--	Mumbai Suburban
3	ठाणे					61	175	1,44,736	1,75,360	Thane
4	पालघर					373	1,780	1,47,149	2,26,557	Palghar
5	रायगड					841	1,609	3,51,279	3,58,180	Raigad
6	रत्नागिरी					493	1,108	5,16,989	5,97,729	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग					1,409	3,282	3,25,991	3,03,373	Sindhudurg
8	नाशिक					1,502	4,706	7,09,751	10,38,279	Nashik
9	धुळे					108	647	2,60,776	4,36,674	Dhule
10	नंदुरबार					472	2,430	1,66,067	3,05,076	Nandurbar
11	जळगाव					975	2,385	4,78,904	7,81,338	Jalgaon
12	अहमदनगर					2,333	12,654	10,78,983	13,00,028	Ahmednagar
13	पुणे					1,750	7,870	8,29,328	10,51,835	Pune
14	सातारा					2,840	6,247	9,03,900	7,00,632	Satara
15	सांगली					1,434	3,531	5,52,328	6,84,140	Sangli
16	सोलापूर					1,157	7,039	7,77,441	12,72,412	Solapur
17	कोल्हापूर					3,055	4,569	6,60,676	4,88,023	Kolhapur
18	औरंगाबाद					134	633	5,85,765	7,47,435	Aurangabad
19	जालना					408	2,439	4,77,252	6,41,148	Jalna
20	परभणी			**N.A.**		243	4,152	3,94,463	5,69,485	Parbhani
21	हिंगोली					170	785	2,45,969	3,72,088	Hingoli
22	बीड					329	2,009	7,58,468	8,85,213	Beed
23	नांदेड					377	2,667	6,46,749	8,39,806	Nanded
24	उस्मानाबाद					209	2,760	4,09,995	6,74,193	Osmanabad
25	लातूर					299	496	4,34,739	6,26,411	Latur
26	बुलढाणा					875	5,270	4,91,158	7,05,785	Buldhana
27	अकोला					1,443	7,493	2,73,898	4,31,493	Akola
28	वाशिम					421	2,551	2,35,456	3,82,841	Washim
29	अमरावती					1,560	6,233	4,70,205	7,66,341	Amravati
30	यवतमाळ					383	1,412	4,42,541	9,03,100	Yavatmal
31	वर्धा					955	4,231	2,20,063	4,52,303	Wardha
32	नागपूर					464	1,882	3,12,564	5,53,997	Nagpur
33	भंडारा					178	441	2,38,794	2,19,146	Bhandara
34	गोदिंया					132	339	2,58,273	2,09,381	Gondiya
35	चंद्रपूर					242	714	3,33,056	5,65,128	Chandrapur
36	गडचिरोली					90	204	1,51,733	2,41,452	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**1,44,98,678**	**1,93,06,582**	**7,59,046**	**10,93,408**	**27,715**	**1,06,442**	**1,52,85,439**	**2,05,06,432**	**Maharashtra State**

टिप / Note : N.A. जिल्हानिहाय माहिती उपलब्ध नाही / Districtwise information is not available

आधार : कृषि गणना २०१५-१६, कृषि विभाग, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source : Agricultural Census 2015-16, Department of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

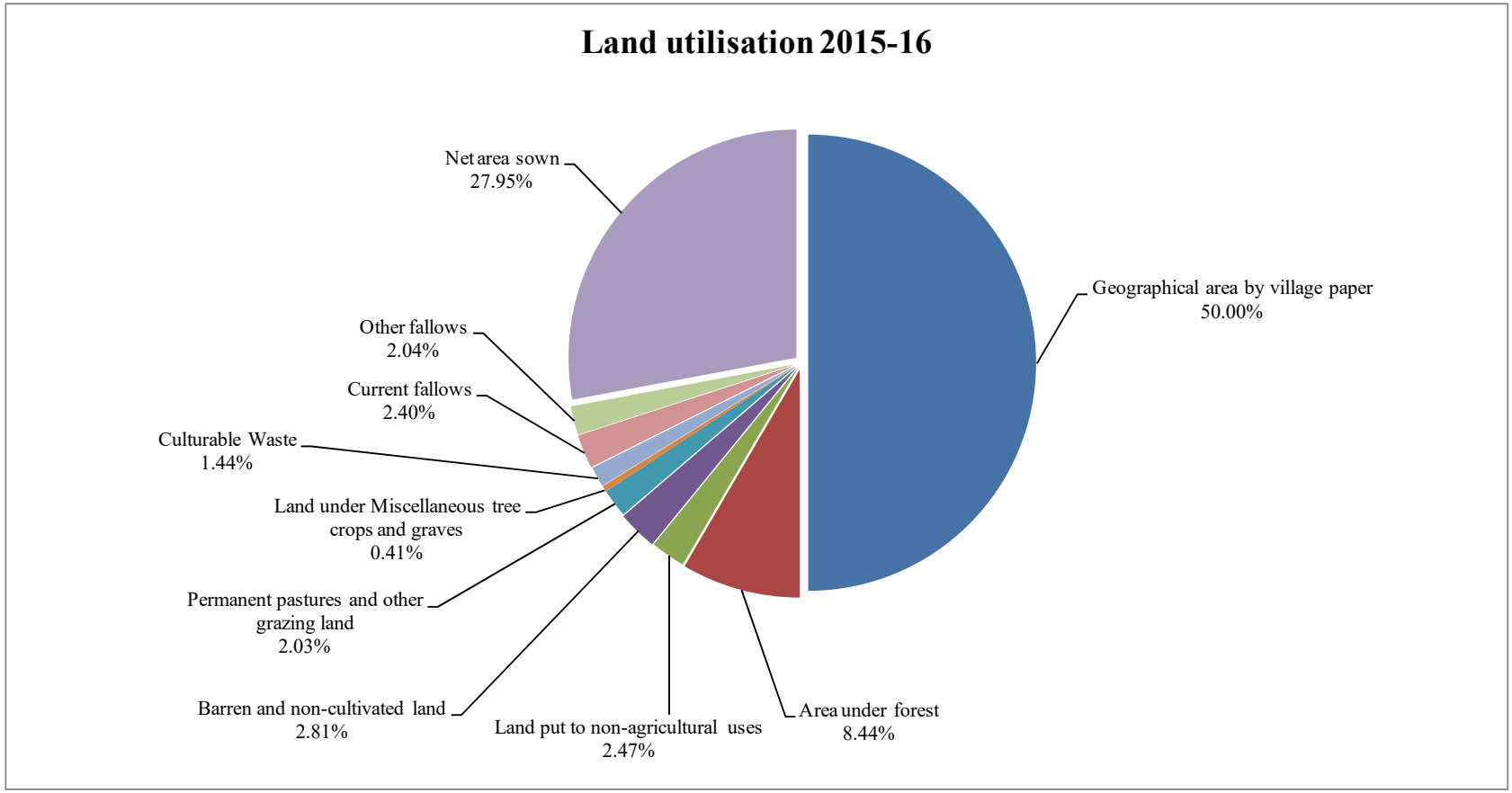
Land utilisation 2015-16
Net area sown
27.95%
Geographical area by village paper
50.00%
Other fallows
2.04%
Current fallows
2.40%
Culturable Waste
1.44%
Land under Miscellaneous tree
crops and graves
0.41%
Permanent pastures and other
grazing land
2.03%
Barren and non-cultivated land
2.81%
Land put to non-agricultural uses
2.47%
Area under forest
8.44%

१३. जलसिंचन

१३.१ विविध साधनांनुसार भिजलेले क्षेत्र, पीकवार सिंचनाखालील क्षेत्र व बागायती विहिरींची संख्या याबाबत माहिती या विभागात दिली आहे.

13. IRRIGATION

13.1 Data on irrigated area according to various sources, cropwise irrigated area and irrigation wells are presented in the tables in this section.

13. जलसिंचन / IRRIGATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 13.1

सिंचनाच्या निरनिराळ्या साधनांनी भिजलेले क्षेत्र

Area irrigated by different sources of irrigation (2000-01)

(क्षेत्र '०० हेक्टरात)
(Area in '00 Hectares)

अ. क्र. Sr. No	जिल्हे	सिंचनाखालील निव्वळ क्षेत्र / Net area Irrigated by			सिंचनाखालील एकूण स्थूल क्षेत्र Total gross area of Irrigated	District
		भूपृष्ठीय सिंचन Surface irrigation	विहिरीद्वारे सिंचन Well irrigation	सिंचनाखालील एकूण निव्वळ क्षेत्र Total Net irrigated Area		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
1	मुंबई	--	--	--	--	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	--	--	--	---	Mumbai Suburban
3	ठाणे	54	138	192	213	Thane
4	रायगड	56	93	149	174	Raigad
5	रत्नागिरी	38	56	94	104	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	77	92	169	202	Sindhudurg
7	नाशिक	513	1,554	2,067	2,472	Nashik
8	धुळे	54	276	330	419	Dhule
9	नंदुरबार	30	431	461	493	Nandurbar
10	जळगाव	234	1,224	1,458	1,633	Jalgaon
11	अहमदनगर	922	2,688	3,610	3,939	Ahmednagar
12	पुणे	1,244	1,455	2,699	3,200	Pune
13	सातारा	652	1,134	1,786	2,316	Satara
14	सांगली	418	1,023	1,441	1,594	Sangli
15	सोलापूर	658	1,921	2,579	2,962	Solapur
16	कोल्हापूर	490	796	1,286	1,352	Kolhapur
17	औरंगाबाद	148	1,074	1,222	1,467	Aurangabad
18	जालना	82	498	580	920	Jalna
19	परभणी	138	293	431	645	Parbhani
20	हिंगोली	189	334	523	734	Hingoli
21	बीड	771	1,289	2,060	2,450	Beed
22	नांदेड	153	479	632	862	Nanded
23	उस्मानाबाद	188	888	1,076	1,333	Osmanabad
24	लातूर	121	478	599	652	Latur
25	बुलढाणा	44	351	395	466	Buldhana
26	अकोला	38	150	188	262	Akola
27	वाशिम	39	190	229	261	Washim
28	अमरावती	63	717	780	940	Amravati
29	यवतमाळ	73	445	518	598	Yavatmal
30	वर्धा	35	281	316	418	Wardha
31	नागपूर	487	603	1,090	1,340	Nagpur
32	भंडारा	706	208	914	1,203	Bhandara
33	गोदिंया	670	315	985	1,107	Gondiya
34	चंद्रपूर	315	754	1,069	1,184	Chandrapur
35	गडचिरोली	175	388	563	607	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**9,875**	**22,616**	**32,491**	**38,522**	**Maharashtra State**

आधार : कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे

Source : Commissioner of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune

13. जलसिंचन / IRRIGATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 13.2

जिल्हावार सिंचनाखालील स्थूल क्षेत्र व पिकांखालील स्थूल क्षेत्र

Gross area irrigated and gross cropped area

(2000-01)

(क्षेत्र '०० हेक्टरात)
(Area in '00 Hectares)

अ. क्र. Sr.No	जिल्हे	एकूण पिकांखालील क्षेत्र Gross cropped area	एकूण सिंचित क्षेत्र Gross Irrigated area	राज्याच्या एकूण क्षेत्राशी टक्केवारी Percentage to State Total	निव्वळ सिंचित क्षेत्र Net Irrigated area	पिकांखालील क्षेत्राशी स्थूल सिंचित क्षेत्रांची टक्केवारी Percentage of gross irrigated area to cropped area	सिंचन क्षमता Irrigation Intensity स्थूल सिंचित क्षेत्र x 100 / निव्वळ सिंचित क्षेत्र Gross Irrigated area x 100 / Net irrigated area	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	मुंबई	--	--	--	--	--	--	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	--	--	--	--	--	--	Mumbai Suburban
3	ठाणे	4,006	213	0.55	192	5.32	110.94	Thane
4	रायगड	2,333	174	0.45	149	7.46	116.78	Raigad
5	रत्नागिरी	3,095	104	0.27	94	3.36	110.64	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	1,484	202	0.52	169	13.61	119.53	Sindhudurg
7	नाशिक	9,125	2,472	6.42	2,067	27.09	119.59	Nashik
8	धुळे	3,996	419	1.09	330	10.49	126.97	Dhule
9	नंदुरबार	3,340	493	1.28	461	14.76	106.94	Nandurbar
10	जळगाव	9,738	1,633	4.24	1,458	16.77	112.00	Jalgaon
11	अहमदनगर	13,950	3,939	10.23	3,610	28.24	109.11	Ahmednagar
12	पुणे	11,730	3,200	8.31	2,699	27.28	118.56	Pune
13	सातारा	7,205	2,316	6.01	1,786	32.14	129.68	Satara
14	सांगली	8,029	1,594	4.14	1,441	19.85	110.62	Sangli
15	सोलापूर	11,742	2,962	7.69	2,579	25.23	114.85	Solapur
16	कोल्हापूर	5,680	1,352	3.51	1,286	23.80	105.13	Kolhapur
17	औरंगाबाद	8,522	1,467	3.81	1,222	17.21	120.05	Aurangabad
18	जालना	7,332	920	2.39	580	12.55	158.62	Jalna
19	परभणी	7,456	645	1.67	431	8.65	149.65	Parbhani
20	हिंगोली	4,892	734	1.91	523	15.00	140.34	Hingoli
21	बीड	9,983	2,450	6.36	2,060	24.54	118.93	Beed
22	नांदेड	8,366	862	2.24	632	10.30	136.39	Nanded
23	उस्मानाबाद	8,139	1,333	3.46	1,076	16.38	123.88	Osmanabad
24	लातूर	7,093	652	1.69	599	9.19	108.85	Latur
25	बुलढाणा	7,624	466	1.21	395	6.11	117.97	Buldhana
26	अकोला	5,160	262	0.68	188	5.08	139.36	Akola
27	वाशिम	4,790	261	0.68	229	5.45	113.97	Washim
28	अमरावती	9,564	940	2.44	780	9.83	120.51	Amravati
29	यवतमाळ	9,655	598	1.55	518	6.19	115.44	Yavatmal
30	वर्धा	4,415	418	1.09	316	9.47	132.28	Wardha
31	नागपूर	6,152	1,340	3.48	1,090	21.78	122.94	Nagpur
32	भंडारा	2,270	1,203	3.12	914	53.00	131.62	Bhandara
33	गोदिंया	2,232	1,107	2.87	985	49.60	112.39	Gondiya
34	चंद्रपूर	5,121	1,184	3.07	1,069	23.12	110.76	Chandrapur
35	गडचिरोली	1,966	607	1.58	563	30.87	107.82	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**2,16,185**	**38,522**	**100.00**	**32,491**	**17.82**	**118.56**	**Maharashtra State**

आधार : कृषि आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, पुणे
Source : Commissioner of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune

13. जलसिंचन /
तक्ता क्रमांक /
विविध पिकांखालील सिंचित क्षेत्र/
(2000

अ. क्र. Sr.No	जिल्हे	तांदुळ Rice	गहू Wheat	ज्वारी Jowar	बाजरी Bajri	बार्ली Barley	मका Maize	नाचणी Ragi	हरभरा Gram
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	मुंबई	--	--	--	--	--	--	--	--
2	मुंबई उपनगर	--	--	--	--	--	--	--	--
3	ठाणे	24	1	0	0	0	0	0	22
4	रायगड	83	0	0	0	0	0	0	3
5	रत्नागिरी	4	0	0	0	0	0	0	0
6	सिंधुदुर्ग	44	0	0	0	0	0	0	0
7	नाशिक	34	394	79	141	0	39	0	219
8	धुळे	13	88	5	0	0	9	0	43
9	नंदुरबार	5	61	24	0	0	1	0	38
10	जळगाव	5	226	175	0	0	2	0	181
11	अहमदनगर	8	795	789	271	0	83	0	188
12	पुणे	28	358	640	124	0	82	0	148
13	सातारा	144	285	579	211	0	34	0	47
14	सांगली	34	153	316	44	0	46	0	93
15	सोलापूर	15	365	792	72	0	96	0	101
16	कोल्हापूर	32	45	0	0	0	7	0	32
17	औरंगाबाद	6	203	496	2	0	56	0	157
18	जालना	5	215	161	25	0	11	0	80
19	परभणी	22	160	21	0	0	6	0	66
20	हिंगोली	15	278	15	0	0	0	0	32
21	बीड	18	342	647	56	0	20	0	123
22	नांदेड	55	194	42	0	0	1	0	104
23	उस्मानाबाद	68	151	437	0	0	2	0	129
24	लातूर	0	109	6	0	0	9	0	37
25	बुलढाणा	2	182	0	0	0	5	0	62
26	अकोला	0	75	0	10	0	0	0	49
27	वाशिम	0	106	0	0	0	0	0	21
28	अमरावती	0	114	0	0	0	1	0	52
29	यवतमाळ	1	153	0	0	0	0	0	73
30	वर्धा	0	145	0	0	0	1	0	52
31	नागपूर	188	305	0	0	0	0	0	105
32	भंडारा	959	81	0	0	0	0	0	13
33	गोदिंया	988	35	0	0	0	0	0	17
34	चंद्रपूर	858	99	0	0	0	0	0	15
35	गडचिरोली	562	5	0	0	0	0	0	0
	महाराष्ट्र राज्य	**4,220**	**5,723**	**5,224**	**956**	**0**	**511**	**0**	**2,302**

आधार : कृषि आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, पुणे

IRRIGATION
TABLE No. 13.3
Irrigated area under different crops
-01)

('०० हेक्टरात) / (in '00' Hectares)

तूर Tur (11)	मिरची Chillies (12)	ऊस Sugarcane (13)	एकूण अन्न पिके All Food Crops (14)	कापूस Cotton (15)	भूईमूग Groundnut (16)	तंबाखू Tobacco (17)	सर्व अन्नोत्तर पिके All Non-Food Crops (18)	सिंचनाखालील एकूण क्षेत्र Total irrigated area (gross) (19)	District (2)
--	--	--	--	--	--	--	--	--	Mumbai
--	--	--	--	--	--	--	--	--	Mumbai Suburban
3	4	0	181	0	2	0	32	213	Thane
3	3	0	141	0	2	0	33	174	Raigad
1	2	0	59	0	6	0	45	104	Ratnagiri
0	4	0	78	0	35	0	124	202	Sindhudurg
0	36	311	2,253	19	50	0	219	2,472	Nashik
0	29	62	319	88	9	0	100	419	Dhule
0	52	88	374	78	33	0	119	493	Nandurbar
0	44	158	1,350	169	49	0	283	1,633	Jalgaon
51	24	816	3,485	43	160	0	454	3,939	Ahmednagar
21	42	595	2,822	6	78	0	378	3,200	Pune
16	11	470	2,099	37	63	1	447	2,316	Satara
10	32	540	1,455	33	50	2	217	1,594	Sangli
0	33	744	2,515	48	170	0	149	2,962	Solapur
0	53	968	1,222	1	23	7	130	1,352	Kolhapur
0	38	205	1,335	45	12	0	132	1,467	Aurangabad
0	23	163	776	76	18	0	144	920	Jalna
0	15	131	578	33	44	0	127	645	Parbhani
0	8	159	604	41	43	0	130	734	Hingoli
72	51	365	1,915	195	57	0	535	2,450	Beed
0	83	171	753	0	69	0	109	862	Nanded
0	25	285	1,203	0	48	0	130	1,333	Osmanabad
0	26	312	591	2	21	1	61	652	Latur
0	45	12	414	12	23	0	52	466	Buldhana
0	12	8	228	5	14	0	34	262	Akola
0	6	33	246	6	5	0	15	261	Washim
0	45	44	906	14	2	0	34	940	Amravati
0	26	77	480	58	52	0	118	598	Yavatmal
3	12	46	404	4	5	0	14	418	Wardha
0	177	11	1,303	0	5	0	37	1,340	Nagpur
0	23	20	1,193	0	3	0	10	1,203	Bhandara
0	8	7	1,103	0	1	0	5	1,108	Gondiya
0	95	0	1,170	0	1	0	13	1,183	Chandrapur
0	22	0	603	0	3	0	4	607	Gadchiroli
180	**1,109**	**6,801**	**34,088**	**1,013**	**1,156**	**11**	**4,434**	**38,522**	**Maharashtra State**

Source : Commissioner of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune

13. जलसिंचन / IRRIGATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No.13.4

एकूण बागायती विहीरींची संख्या / Total Number of Irrigation Wells

कृषि गणना २०१०-११ / Agriculture Census 2010-11

अ. क्र. Sr.No	जिल्हे	विहीरींची संख्या / Number of wells			Districts
		वापरात असलेल्या In use	वापरात नसलेल्या Not in use	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
1	मुंबई	0	0	0	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	0	0	0	Mumbai Suburban
3	ठाणे	4,236	0	4,236	Thane
4	रायगड	8,193	7	8,200	Raigad
5	रत्नागिरी	3,485	304	3,789	Ratinagiri
6	सिंधुदुर्ग	2,982	1,750	4,732	Sindhudurg
7	नाशिक	6,06,530	2,971	6,09,501	Nasik
8	धुळे	6,183	734	6,917	Dhule
9	नंदुरबार	14,681	78	14,759	Nandurbar
10	जळगाव	44,052	983	45,035	Jalgaon
11	अहमदनगर	1,19,053	2,203	1,21,256	Ahmednagar
12	पुणे	1,72,012	369	1,72,381	Pune
13	सातारा	1,14,927	406	1,15,333	Solapur
14	सांगली	93,680	1,444	95,124	Satara
15	सोलापूर	1,40,410	2,268	1,42,678	Sangli
16	कोल्हापूर	25,318	391	25,709	Kolhapur
17	औरंगाबाद	67,115	635	67,750	Aurangabad
18	जालना	10,426	117	10,543	Jalna
19	परभणी	82,817	142	82,959	Beed
20	हिंगोली	16,458	210	16,668	Latur
21	बीड	37,789	3,803	41,592	Osmanabad
22	नांदेड	4,593	44	4,637	Nanded
23	उस्मानाबाद	4,782	180	4,962	Parbhani
24	लातूर	2,555	69	2,624	Hingoli
25	बुलढाणा	49,322	4,394	53,716	Buldhana
26	अकोला	6,041	528	6,569	Akola
27	वाशिम	4,871	90	4,961	Vashim
28	अमरावती	97,301	330	97,631	Amravati
29	यवतमाळ	14,929	695	15,624	Yavatmal
30	वर्धा	11,057	873	11,930	Wardha
31	नागपूर	10,136	764	10,900	Nagpur
32	भंडारा	11,009	42	11,051	Bhandra
33	गोदिंया	18,455	559	19,014	Gondiya
34	चंद्रपूर	9,873	712	10,585	Chandrapur
35	गडचिरोली	5,163	707	5,870	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**18,20,434**	**28,802**	**18,49,236**	**Maharashtra State**

टिप : कृषि गणना २०१५-१६ मध्ये उपलब्ध नाही

Note : Not Available in Agriculture Census 2015-16

आधार : कृषि आयुक्तालय, महाराष्टर शासन, पुणे

Source : Commissioner of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune

13. जलसिंचन / IRRIGATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No.13.5

निर्मित सिंचन क्षमता व प्रत्यक्ष सिंचित क्षेत्र / Irrigation potential created and actual Irrigated Area (2015-16)

(आकडे '००० हेक्टरात / Figures in '000 hectares)

अ. क्र. Sr.No	जिल्हे	जून, २०१५ अखेर निर्मित सिंचन क्षमता Irrigation potential created at the end of June, 2015				प्रत्यक्ष सिंचित क्षेत्र २०१५-१६ Actual Irrigated Area 2015-2016				प्रत्यक्ष सिंचित क्षेत्राची निर्मित सिंचनक्षमतेशी टक्केवारी Percentage of actual irrigated to potential created area	Districts
		मोठे प्रकल्प Major Projects	मध्यम प्रकल्प Medium Projects	लघु प्रकल्प व उपसा सिंचन Minor Project & Lift Irrigation	एकूण Total	मोठे प्रकल्प Major Projects	मध्यम प्रकल्प Medium Projects	लघु प्रकल्प व उपसा सिंचन Minor Project & Lift Irrigation	एकूण Total		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(2)
1	मुंबई	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Mumbai Suburban
3	ठाणे	13.81	0.00	4.92	18.73	2.70	0.00	2.18	4.88	26.06	Thane
4	पालघर	23.11	3.07	5.16	31.33	5.55	1.09	1.10	7749.00	24.73	Palghar
5	रायगड	9.32	5.61	8.94	23.86	5.91	3.62	3.54	13.08	54.80	Raigad
6	रत्नागिरी	0.00	6.23	14.73	20.96	0.00	1.17	3.32	4.49	21.41	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	7.41	4.54	5.34	17.29	0.77	1.39	3.36	5.52	31.94	Sindhudurg
8	नाशिक	146.99	35.49	45.82	228.30	75.00	9.15	26.35	110.50	48.40	Nashik
9	धुळे	0.00	57.15	38.86	96.01	0.00	37.56	13.96	51.51	53.66	Dhule
10	नंदुरबार	0.00	30.60	44.86	75.46	0.00	5.55	5.35	10.90	14.44	Nandurbar
11	जळगाव	128.31	64.89	33.35	226.55	45.36	44.77	15.07	105.20	46.43	Jalgaon
12	अहमदनगर	246.78	28.30	83.05	358.14	189.43	5.93	14.51	209.87	58.60	Ahmednagar
13	पुणे	262.44	29.35	122.08	413.87	220.67	20.74	91.27	332.67	80.38	Pune
14	सातारा	121.89	27.16	53.49	202.54	117.70	9.21	51.62	178.52	88.14	Satara
15	सांगली	114.21	20.43	101.82	236.46	34.27	5.82	128.12	168.21	71.13	Sangli
16	सोलापूर	327.59	40.04	107.03	474.66	164.03	2.24	5.14	171.40	36.11	Solapur
17	कोल्हापूर	96.83	88.48	43.21	228.51	118.35	59.97	31.70	210.02	91.91	Kolhapur

तक्ता क्रमांक / Table No.13.5 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(2)
18	औरंगाबाद	62.61	34.77	37.76	135.15	20.06	4.73	3.86	28.64	21.19	Aurangabad
19	जालना	49.43	16.04	29.64	95.12	9.55	1.01	0.65	11.21	11.78	Jalna
20	परभणी	182.58	6.88	11.08	200.53	21.67	1.07	0.45	23.19	11.56	Parbhani
21	हिंगोली	40.49	0.00	12.53	53.02	17.73	0.00	2.34	20.07	37.85	Hingoli
22	बीड	90.16	29.58	63.46	183.20	0.00	0.03	0.00	0.03	0.01	Beed
23	नांदेड	139.44	26.08	36.92	202.43	46.15	1.77	1.64	49.56	24.48	Nanded
24	उस्मानाबाद	22.41	42.76	74.15	139.32	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Osmanabad
25	लातूर	22.60	22.25	67.19	112.03	0.00	0.00	0.03	0.03	0.03	Latur
26	बुलढाणा	42.81	22.06	34.42	99.29	24.72	5.84	10.76	41.32	41.61	Buldhana
27	अकोला	22.69	21.77	13.66	58.12	7.22	9.08	7.92	24.22	41.67	Akola
28	वाशिम	0.94	6.63	46.44	54.01	0.37	4.16	27.08	31.62	58.54	Washim
29	अमरावती	57.86	29.79	25.86	113.51	30.19	12.30	10.54	53.03	46.72	Amravati
30	यवतमाळ	89.79	42.54	44.79	177.12	26.81	22.77	18.44	68.01	38.40	Yavatmal
31	वर्धा	71.05	26.85	11.81	109.71	45.29	17.99	4.80	68.08	62.05	Wardha
32	नागपूर	100.92	39.78	31.36	172.06	111.11	23.74	14.62	149.46	86.86	Nagpur
33	भंडारा	74.66	13.47	27.65	115.79	52.29	12.56	14.25	79.10	68.31	Bhandara
34	गोदिंया	45.92	34.65	26.54	107.11	32.40	27.21	19.60	79.21	73.96	Gondiya
35	चंद्रपूर	24.69	42.47	30.24	97.40	28.06	25.11	19.41	72.58	74.52	Chandrapur
36	गडचिरोली	24.33	0.00	8.56	32.90	18.01	0.00	5.17	23.18	70.48	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**2,664.06**	**899.69**	**1,346.71**	**4,910.46**	**1,471.35**	**377.56**	**558.13**	**2,407.04**	**49.02**	**Maharashtra State**

आधार : जलसंपदा विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source: Irrigation Department, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

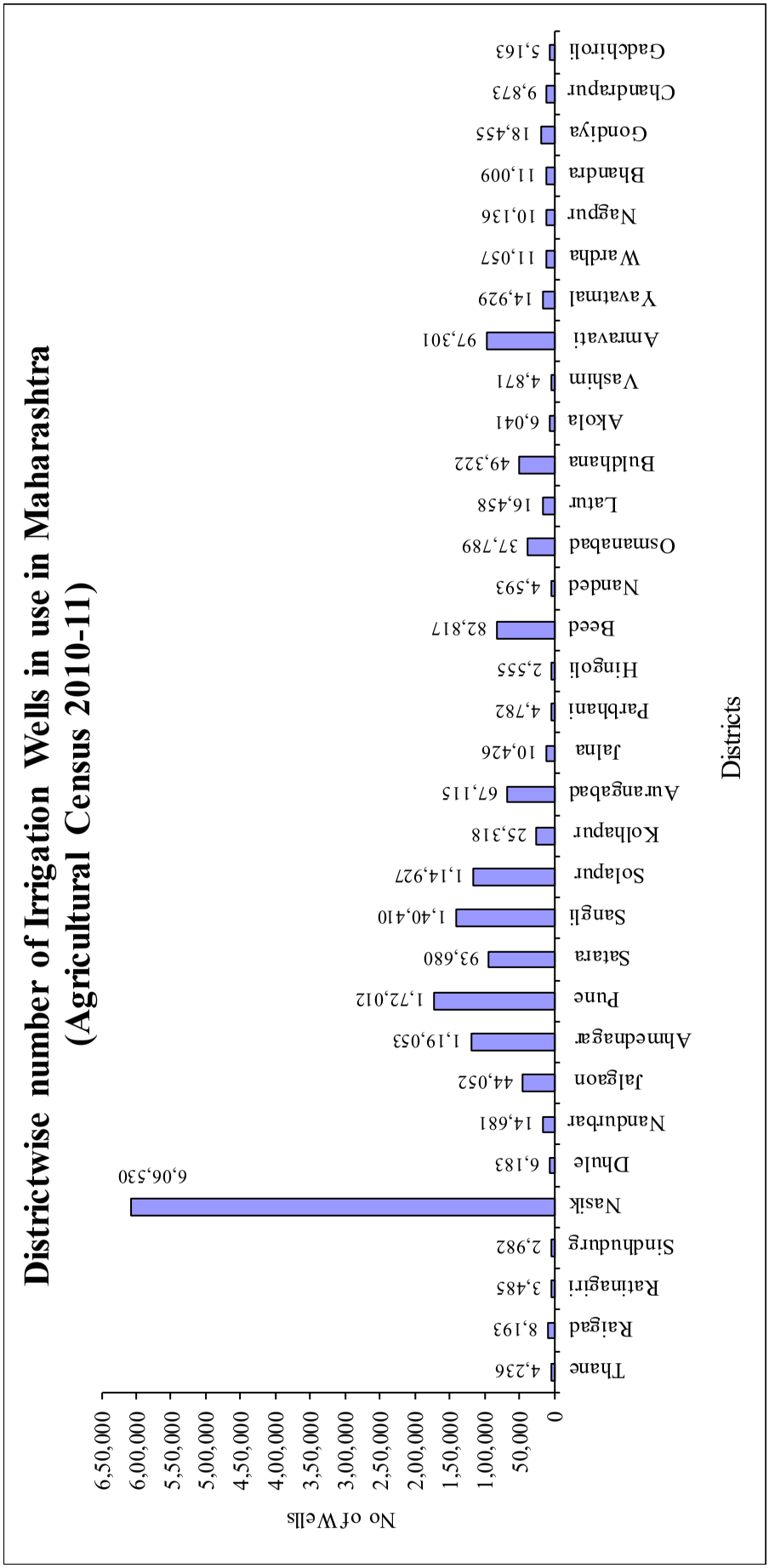
Districtwise number of Irrigation Wells in use in Maharashtra
(Agricultural Census 2010-11)
No of Wells
6,50,000
6,00,000
5,50,000
5,00,000
4,50,000
4,00,000
3,50,000
3,00,000
2,50,000
2,00,000
1,50,000
1,00,000
50,000
0
Districts
Thane 4,236
Raigad 8,193
Ratnagiri 3,485
Sindhudurg 2,982
Nasik 6,06,530
Dhule 6,183
Nandurbar 14,681
Jalgaon 44,052
Ahmednagar 1,19,053
Pune 1,72,012
Satara 93,680
Sangli 1,40,410
Solapur 1,14,927
Kolhapur 25,318
Aurangabad 67,115
Jalna 10,426
Parbhani 4,782
Hingoli 2,555
Beed 82,817
Nanded 4,593
Osmanabad 37,789
Latur 16,458
Buldhana 49,322
Akola 6,041
Vashim 4,871
Amravati 97,301
Yavatmal 14,929
Wardha 11,057
Nagpur 10,136
Bhandra 11,009
Gondiya 18,455
Chandrapur 9,873
Gadchiroli 5,163

१४. पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय

१४.१ विभागातील तक्त्यामध्ये पशुधन गणना, पशुवैद्यकीय सुविधा व पशुवधगृहे यांच्याविषयी आकडेवारी दिली आहे.

१४.२ २०१२ च्या पशुधन गणनेनुसार गणना केलेले विविध प्रकारचे पशु व कुक्कुट यांची संख्या देण्यात आली आहे. संपूर्ण देशात समान संकल्पना व गणना पध्दती वापरून अशा पंचवार्षिक गणना घेण्यात येतात. अशा गणनांत संपूर्ण पशुधनासंबंधी माहिती प्रत्येक घराघरातून गोळा करण्यात येते. पशुवधगृहातींल पशूंची, मोकाट प्राण्यांची व स्थलांतराधीन प्राण्यांची गणना करताना विशेष काळजी घेण्यात येते.

14. ANIMAL HUSBANDRY AND DAIRYING

14.1 Data on Livestock Census, Veterinary facilities provided and slaughter houses are given in the tables in this section.

14.2 The data on number of livestock and poultry presented is as enumerated in the State at the time of 2012 Livestock Census. These are quinquennial census conducted throughout the country on the basis of uniform concepts and method of enumeration. At these censuses all the livestock is enumerated by house to house enquiry. Particular care is taken to enumerate livestock in the slaughter houses, stray animals and animals in transit.

14. पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय / तक्ता क्रमांक / जिल्हावार पशुधनाची संख्या (पशुधन गणना २०१२) /

अ. क्र. Sr.No	जिल्हे	गाई / बैल / Cattle							
		दिड वर्षावरील बैल / Males over 1 & 1/2 years					अडीच वर्षावरील गाई / Females over 2 & 1/2 years		
		केवळ पैदाशी साठी ठेवलेले वळू used for breeding only	पैदाशीसाठी व कामासाठी उपयोगात आणलेले used for breeding and work both	केवळ कामा करिता वापरलेले used for work only	इतर Others	एकूण Total (3 to 6)	दुभत्या In milk	आटलेल्या व एकदाही न व्यालेल्या Dry and not calved even	इतर Others
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	मुंबई	115	172	96	35	418	2,220	702	199
2	मुंबई उपनगर								
3	ठाणे	5,475	41,127	1,56,135	4,107	2,06,844	58,780	52,231	3,128
4	रायगड	3,319	17,870	76,617	2,923	1,00,729	38,111	23,457	1,192
5	रत्नागिरी	3,042	30,805	1,28,503	2,296	1,64,646	43,321	35,747	1,689
6	सिंधुदुर्ग	996	5,557	67,821	1,305	75,679	19,853	15,644	921
7	नाशिक	11,952	15,527	3,59,168	5,021	3,91,668	1,98,952	1,63,190	6,665
8	धुळे	3,968	2,766	1,73,154	1,260	1,81,148	54,915	45,690	698
9	नंदुरबार	1,992	28,769	1,49,823	1,075	1,81,659	44,023	43,280	1,529
10	जळगाव	8,596	6,605	2,61,746	3,855	2,80,802	92,355	60,084	2,054
11	अहमदनगर	5,072	9,410	2,51,535	2,324	2,68,341	4,72,165	2,46,421	12,143
12	पुणे	4,853	10,379	1,46,313	6,798	1,68,343	2,56,186	1,16,061	4,729
13	सातारा	1,874	3,186	79,483	1,346	85,889	1,22,026	58,818	3,845
14	सांगली	2,647	3,448	59,674	645	66,414	1,17,075	61,544	1,713
15	सोलापूर	11,996	11,001	1,16,257	1,741	1,40,995	2,30,808	1,30,650	4,121
16	कोल्हापूर	1,006	2,890	73,322	1,111	78,329	1,05,219	26,618	1,690
17	औरंगाबाद	4,650	7,988	2,48,411	2,520	2,63,569	1,04,530	77,101	1,910
18	जालना	3,379	8,137	2,12,004	1,864	2,25,384	56,548	44,774	1,486
19	परभणी	4,258	2,906	1,65,993	1,616	1,74,773	55,616	40,292	1,435
20	हिंगोली	3,825	2,379	1,26,776	1,251	1,34,231	43,614	35,219	622
21	बीड	3,832	16,009	2,56,996	2,629	2,79,466	99,961	71,025	1,967
22	नांदेड	6,423	5,352	2,38,240	2,727	2,52,742	1,17,925	87,594	4,183
23	उस्मानाबाद	4,064	10,038	1,21,244	669	1,36,015	81,728	42,478	2,007
24	लातूर	1,890	3,469	1,45,318	283	1,50,960	65,177	45,961	610
25	बुलढाणा	7,059	3,573	2,13,396	1,596	2,25,624	72,827	65,869	1,330
26	अकोला	5,613	3,325	97,441	1,305	1,07,684	42,791	41,997	996
27	वाशिम	2,856	1,954	98,596	435	1,03,841	39,541	35,933	1,175
28	अमरावती	9,422	13,585	1,76,885	1,690	2,01,582	90,845	80,758	2,355
29	यवतमाळ	9,868	6,531	2,75,881	1,573	2,93,853	1,03,494	1,20,210	3,673
30	वर्धा	4,008	2,615	1,06,481	415	1,13,519	48,682	46,840	3,895
31	नागपूर	7,025	3,000	1,59,396	2,354	1,71,775	81,768	69,091	1,965
32	भंडारा	3,369	1,398	86,251	1,092	92,110	34,432	38,584	1,161
33	गोदिंया	2,748	2,722	1,46,314	2,104	1,53,888	41,538	45,154	1,707
34	चंद्रपूर	8,863	4,585	2,37,745	1,500	2,52,693	61,798	60,426	1,480
35	गडचिरोली	9,445	10,457	2,10,703	3,904	2,34,509	58,563	68,089	4,943
	महाराष्ट्र राज्य	**1,69,500**	**2,99,535**	**54,23,718**	**67,369**	**59,60,122**	**31,57,387**	**21,97,532**	**85,216**

ANIMAL HUSBANDRY AND DAIRYING

TABLE No.14.1

Live-Stock in each District (Livestock Census 2012)

गाई / बैल / Cattle			म्हशी - रेडे / Buffaloes					
			दोन वर्षावरील रेडे / Males over 2 years					
अडीच वर्षावरील गाई / Females over 2 & 1/2 years\ एकूण / Total (8 to 10)	वासरे Young stock	एकूण गाई - बैल Total cattle (7+11+12)	केवळ पैदाशीसाठी ठेवलेले Used for breeding only	पैदाशीसाठी व कामासाठी उपयोगात आणलेले Used for breeding and work both	केवळ कामाकरिता वापरलेले Used for work only	इतर Others	एकूण Total (14 to 17)	Districts
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(2)
3,121	1,645	5,184	311	56	39	34	440	Mumbai Mumbai Suburban
1,14,139	89,481	4,10,464	2,795	5,284	10,123	367	18,569	Thane
62,760	60,437	2,23,926	1,377	1,929	5,337	164	8,807	Raigad
80,757	73,909	3,19,312	670	2,159	4,520	69	7,418	Ratnagiri
36,418	35,313	1,47,410	509	2,001	10,932	273	13,715	Sindhudurg
3,68,807	2,55,402	10,15,877	3,637	2,292	30,170	151	36,250	Nashik
1,01,303	73,752	3,56,203	1,811	154	177	17	2,159	Dhule
88,832	66,416	3,36,907	1,478	376	214	34	2,102	Nandurbar
1,54,493	1,16,918	5,52,213	3,477	305	349	286	4,417	Jalgaon
7,30,729	4,28,115	14,27,185	1,889	533	2,418	95	4,935	Ahmednagar
3,76,976	2,17,942	7,63,261	3,161	831	866	103	4,961	Pune
1,84,689	1,06,684	3,77,262	1,268	491	957	147	2,863	Satara
1,80,332	94,801	3,41,547	1,809	851	1,501	182	4,343	Sangli
3,65,579	2,23,887	7,30,461	4,090	1,538	2,655	332	8,615	Solapur
1,33,527	63,257	2,75,113	1,552	1,244	7,189	134	10,119	Kolhapur
1,83,541	1,35,547	5,82,657	1,508	291	196	64	2,059	Aurangabad
1,02,808	86,070	4,14,262	1,083	147	299	53	1,582	Jalna
97,343	85,224	3,57,340	1,165	48	187	40	1,440	Parbhani
79,455	62,305	2,75,991	670	104	50	53	877	Hingoli
1,72,953	1,29,661	5,82,080	2,338	559	582	313	3,792	Beed
2,09,702	1,87,859	6,50,303	1,737	168	226	104	2,235	Nanded
1,26,213	92,700	3,54,928	1,465	241	555	81	2,342	Osmanabad
1,11,748	98,,617	3,61,325	771	130	136	14	1,051	Latur
1,40,026	1,14,008	4,79,658	1,548	177	288	66	2,079	Buldhana
85,784	75,875	2,69,343	902	236	91	95	1,324	Akola
76,649	62,576	2,43,066	790	59	73	34	956	Washim
1,73,958	1,60,486	5,36,026	3,296	290	396	106	4,088	Amravati
2,27,377	1,98,971	7,20,201	1,777	77	143	73	2,070	Yavatmal
99,417	91,423	3,04,359	1,578	41	49	45	1,713	Wardha
1,52,824	1,44,308	4,68,907	2,894	439	432	127	3,892	Nagpur
74,177	72,487	2,38,774	1,248	204	978	144	2,574	Bhandara
88,399	95,306	3,37,593	1,133	626	13,119	374	15,252	Gondiya
1,23,704	1,40,150	5,16,547	1,443	232	471	105	2,251	Chandrapur
1,31,595	1,42,418	5,08,522	1,666	1,258	31,456	292	34,672	Gadchiroli
54,40,135	**40,83,950**	**1,54,84,207**	**58,846**	**25,371**	**1,27,174**	**4,571**	**2,15,962**	**Maharashtra State**

तक्ता क्रमांक /

अ. क्र. Sr.No	जिल्हे	म्हशी - रेडे / Buffaloes					
		तीन वर्षावरील म्हशी / Females over 3 years					
		दुभत्या In milk	आटलेल्या व एकदाही न व्यालेल्या Dry and not calved even once	इतर Others	एकूण Total (19 to 21)	वासरे Young Stock	एकूण म्हशी-रेडे Total buffaloes (18+22+23)
(1)	(2)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)
1	मुंबई	0	0	0	0	0	0
2	मुंबई उपनगर	26,416	1,488	146	28,050	1,698	30,188
3	ठाणे	1,01,290	25,546	1,426	1,28,262	40,316	1,87,147
4	रायगड	26,053	11,198	418	37,669	22,248	68,724
5	रत्नागिरी	14,162	7,628	359	22,149	14,249	43,816
6	सिंधुदुर्ग	16,440	13,923	432	30,795	22,425	66,935
7	नाशिक	83,109	46,653	2,166	1,31,928	69,343	2,37,521
8	धुळे	34,129	25,753	1,441	61,323	36,706	1,00,188
9	नंदुरबार	23,368	18,699	664	42,731	27,267	72,100
10	जळगाव	98,587	55,343	2,317	1,56,247	96,828	2,57,492
11	अहमदनगर	83,045	52,235	5,404	1,40,684	75,744	2,21,363
12	पुणे	1,31,877	58,504	1,069	1,91,450	97,760	2,94,171
13	सातारा	1,41,578	74,747	3,268	2,19,593	1,30,388	3,52,844
14	सांगली	1,97,226	1,05,089	1,838	3,04,153	1,84,137	4,92,633
15	सोलापूर	1,68,843	91,733	1,939	2,62,515	1,78,435	4,49,565
16	कोल्हापूर	3,09,827	98,966	3,634	4,12,427	1,90,452	6,12,998
17	औरंगाबाद	35,812	22,996	85	58,893	32,571	93,523
18	जालना	26,389	20,352	495	47,236	30,326	79,144
19	परभणी	34,228	21,769	831	56,828	38,495	96,763
20	हिंगोली	23,679	17,177	217	41,073	24,373	66,323
21	बीड	79,768	59,338	1,390	1,40,496	95,996	2,40,284
22	नांदेड	75,561	40,978	1,018	1,17,557	91,929	2,11,721
23	उस्मानाबाद	64,744	35,913	1,296	1,01,953	68,269	1,72,564
24	लातूर	80,424	50,503	793	1,31,720	99,813	2,32,584
25	बुलढाणा	45,360	30,074	519	75,953	41,586	1,19,618
26	अकोला	20,946	11,442	390	32,778	15,353	49,455
27	वाशिम	25,407	14,015	125	39,547	22,012	62,515
28	अमरावती	45,333	28,004	841	74,178	46,850	125,116
29	यवतमाळ	31,232	24,395	411	56,038	38,112	96,220
30	वर्धा	14,671	12,001	575	27,247	19,833	48,793
31	नागपूर	28,668	17,587	607	46,862	33,253	84,007
32	भंडारा	22,995	22,127	578	45,700	41,887	90,161
33	गोदिंया	19,659	15,941	848	36,448	36,353	88,053
34	चंद्रपूर	20,846	16,751	421	38,018	33,222	73,491
35	गडचिरोली	10,318	9,351	944	20,613	21,087	76,372
	महाराष्ट्र राज्य	**21,61,990**	**11,58,219**	**38,905**	**33,59,114**	**20,19,316**	**55,94,392**

आधार : पशुधन गणना - 2012

TABLE NO.14.1-contd.

मेंढरे	शेळ्या	घोडे-शिंगरे	इतर जनावरे	एकुण पशुधन	कोबडया, बदके वगैरे	कुत्रे	कुत्र्यांचा समावेश करुन एकूण पशुधन (२९+३०+३१)	
sheep	Goats	Horse and ponies	Other live-stock	Total live-stock (13+24+25+ 26+27+28)	Total poultry	Dogs	Total live-stock including Poultry &dogs (29+30+31)	Districts
(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)	(32)	(2)
0	0	0	0	0	0	0	0	Mumbai
312	10,626	1,643	753	48,706	86,125	32,832	1,67,663	Mumbai Suburban
2,387	2,02,259	1,010	8,282	8,11,549	50,01,067	51,439	58,64,055	Thane
677	87,457	902	1,532	3,83,218	38,30,918	39,349	42,53,485	Raigad
127	33,071	21	452	3,96,799	8,24,703	13,527	12,35,029	Ratnagiri
11	28,125	15	1,732	2,44,228	7,69,151	27,204	10,40,583	Sindhudurg
3,56,489	5,99,813	5,957	30,816	22,46,473	1,58,80,283	1,28,767	1,82,55,523	Nashik
2,06,789	2,75,690	4,055	31,370	9,74,295	10,84,010	7,284	20,65,589	Dhule
15,276	2,72,753	653	11,387	7,09,076	9,63,562	3,128	16,75,766	Nandurbar
38,156	3,49,130	1,609	21,016	12,19,616	6,72,888	9,826	19,02,330	Jalgaon
3,61,826	7,92,010	3,789	15,370	28,21,543	89,73,914	1,09,034	1,19,04,491	Ahmednagar
3,03,909	3,94,723	5,413	10,971	17,72,448	1,85,37,999	1,00,481	2,04,10,928	Pune
2,64,221	3,09,011	1,843	6,105	13,11,286	39,79,611	64,264	53,55,161	Satara
1,57,390	3,24,632	920	5,469	13,22,591	30,27,382	60,132	44,10,105	Sangli
1,86,059	7,06,406	1,636	17,194	20,91,321	22,52,238	78,017	44,21,576	Solapur
1,04,130	1,62,503	1,815	4,804	11,61,363	31,99,328	43,767	44,04,458	Kolhapur
88,219	3,03,013	1,062	17,581	10,86,055	6,33,330	34,803	17,54,188	Aurangabad
25,669	1,83,603	315	18,828	7,21,821	4,27,425	29,998	11,79,244	Jalna
25,902	1,33,657	235	7,891	6,21,788	1,68,360	19,337	8,09,485	Parbhani
6,607	1,11,210	52	3,137	4,63,320	1,50,765	17,425	6,31,510	Hingoli
66,211	3,36,223	610	12,916	12,38,324	9,77,573	53,089	22,68,986	Beed
41,173	2,53,302	325	19,643	11,76,467	4,61,485	35,719	16,73,671	Nanded
31,524	1,78,660	223	5,451	7,43,350	4,11,307	27,314	11,81,971	Osmanabad
35,901	1,22,615	220	9,913	7,62,558	4,83,662	26,530	12,72,750	Latur
1,05,618	2,63,606	395	11,981	9,80,876	2,70,858	23,574	12,75,308	Buldhana
4,657	1,34,681	438	7,339	4,65,913	77,516	11,008	5,54,437	Akola
10,610	1,32,502	258	10,078	4,59,029	1,20,477	16,511	5,96,017	Washim
70,212	2,92,007	633	7,722	10,31,716	6,64,524	22,905	17,19,145	Amravati
24,661	2,99,257	816	4,088	11,45,243	6,40,091	33,050	18,18,384	Yavatmal
1,685	1,30,342	58	2,893	4,88,130	2,67,178	18,620	7,73,928	Wardha
7,713	2,65,340	278	7,216	8,33,461	10,40,973	48,743	19,23,177	Nagpur
2,684	1,61,528	23	253	4,93,423	2,70,259	10,356	7,74,038	Bhandara
2,579	1,55,566	42	1,335	5,85,168	3,78,726	12,178	9,76,072	Gondiya
23,773	2,29,416	17	2,801	8,46,045	5,75,372	30,063	14,51,480	Chandrapur
7,224	2,00,570	6	38,759	8,31,453	6,91,511	25,423	15,48,387	Gadchiroli
25,80,381	**84,35,307**	**37,287**	**3,57,078**	**3,24,88,652**	**7,77,94,571**	**12,65,697**	**11,15,48,920**	**Maharashtra State**

Source : Live-stock census 2012

14. पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय / ANIMAL HUSBANDRY AND DAIRYING

तक्ता क्रमांक / TABLE No.14.2

पशुसंवर्धनासाठी पायाभूत सुविधा / Infrastructure Facilities in Animal Husbandry

(2015-16)

अ. क्र.	जिल्हे	पशुवैद्यकीय चिकित्सालये	पशुवैद्यकीय दवाखाने	कृत्रिम रेतन केंद्र	कत्तलखाने	मेंढया व लोकर विस्तारित केंद्रे	गाई-बैल पैदास केंद्रे	कुक्कुट पालन केंद्रे	डुकरे पैदास केंद्रे	
Sr. No.		Veterinary Polyclinics *	Veterinary Dispensaries	Artificial Inseminations Centres	Slaughter Houses	Sheep and Wool Extension Centres	Cattle Farms	Poultry Breeding Farms	Pig Breeding Farms	Districts
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
	1950-51	254@	--	--	210	..	4	--	--	
	1960-61	454@	--	36	298	12	15	--	--	
	1970-71	26	263	870	N.A.	12	15	--	--	
	1980-81	56	507	2,417	197	--	12	--	--	
	1990-91	31	815	3,602	387	2	12	20	--	
	2000-01	31	1,353	4,524	338	1	12	20	--	
	2010-11	29	1,909	4,856	336	10	8	4	--	
	2012-13	32	1,916	4,861	316	10	8	4	--	
	2013-14	32	1,916	4,861	316	11	8	4	--	
	2014-15	32	1,914	4,850	302	11	8	4	1	
1	मुंबई	0	0	0	0	0	0	0	0	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	0	0	0	1	0	0	0	0	Mumbai Suburban
3	ठाणे	1	25	69	3	0	0	0	0	Thane
4	पालघर	0	43	88	0	0	0	0	0	Palghar
5	रायगड	1	43	122	0	0	0	0	0	Raigad
6	रत्नागिरी	1	24	153	0	0	0	0	0	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	1	24	102	0	0	0	0	0	Sindhudurg
8	नाशिक	1	114	265	6	0	0	0	0	Nashik
9	धुळे	1	46	118	3	0	0	0	0	Dhule
10	नंदुरबार	1	52	104	4	0	0	0	0	Nandurbar
11	जळगाव	1	95	182	13	1	0	0	0	Jalgaon
12	अहमदनगर	1	83	223	7	0	1	0	0	Ahmednagar
13	पुणे	1	114	325	11	1	1	1	0	Pune
14	सातारा	1	64	192	4	1	0	0	0	Satara
15	सांगली	1	87	153	1	1	1	0	0	Sangli
16	सोलापूर	1	125	209	4	1	1	0	0	Solapur

तक्ता क्रमांक / TABLE NO.14.2-contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
17	कोल्हापूर	1	96	178	15	0	0	1	0	Kolhapur
18	औरंगाबाद	1	44	123	14	1	0	1	0	Aurangabad
19	जालना	1	41	105	8	0	0	0	0	Jalna
20	परभणी	0	35	86	17	0	0	0	0	Parbhani
21	हिंगोली	1	26	69	1	0	1	0	0	Hingoli
22	बीड	1	61	161	11	1	0	0	0	Beed
23	नांदेड	1	79	184	17	1	0	0	0	Nanded
24	उस्मानाबाद	1	44	101	0	1	0	0	0	Osmanabad
25	लातूर	1	36	129	0	0	0	0	0	Latur
26	बुलढाणा	1	39	129	51	0	0	0	0	Buldhana
27	अकोला	1	33	75	17	0	0	0	0	Akola
28	वाशिम	1	20	62	14	0	0	0	0	Washim
29	अमरावती	1	74	168	26	1	1	0	0	Amravati
30	यवतमाळ	1	54	202	25	0	0	0	0	Yavatmal
31	वर्धा	1	27	106	6	0	1	0	0	Wardha
32	नागपूर	1	46	179	6	1	0	1	0	Nagpur
33	भंडारा	1	35	85	0	0	0	0	0	Bhandara
34	गोदिंया	1	51	103	0	0	0	0	0	Gondiya
35	चंद्रपूर	1	37	162	10	0	0	0	0	Chandrapur
36	गडचिरोली	1	97	144	7	0	1	0	0	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**32**	**1,914**	**4,856**	**302**	**11**	**8**	**4**	**0**	**Maharashtra State**

टीप : * या व्यतिरिक्त महाराष्ट्र पशु व मस्यविज्ञान विद्यापिठा अंतर्गत परळ (मुंबई), परभणी व नागपूर येथील 3 पशुवैद्यकीय चिकित्सालयांचा समावेश आहे.

@ पशुवैद्यकीय दवाखाना व पशुवैद्यकीय रुग्णालयांचा यात समावेश आहे.

Note : * In addition to this there are 3 Veterinary Polyclinics at Parel (Mumbai), Parbhani & Nagpur under Maharashtra Animal and Fishery University.

@ Include both Hospital and Dispensaries.

आधार : पशुसंवर्धन आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, पुणे / Source : Commissioner of Animal Husbandary, Govt. of Maharashtra, Pune

14. पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय / तक्ता क्रमांक / पशुवैद्यकीय संस्थांनी केलेले काम / (२०१५-

अ. क्र.	जिल्हे	उपचार केलेले	खच्ची केलेले	लस टोचणी केलेले / Vaccinations performed						
				घटसर्प	फऱ्या	अँथरॅक्स	लाळया खुरकत	कोंबडयाची देवी	शेळ्या, मेंढ्याची देवी	इन्टरोटोक्स्यामिया
Sr. No.		Cases Treated	Castrations performed	Haemorrhagic septicaemia	Black Quarter	Anthrax	Foot and mouth	Fowl pox	Sheep and Goat pox	Enterotoxaemia
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
1	मुंबई	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	मुंबई उपनगर	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	ठाणे	2,56,395	15,128	63,540	56565	0	337085	500	0	49795
4	पालघर	3,21,556	18,423	57,127	42465	0	595048	8460	0	50932
5	रायगड	2,35,277	13,458	51,471	39299	0	464936	20635	0	41234
6	रत्नागिरी	3,69,290	12,028	73,217	69075	0	540610	38322	0	35399
7	सिंधुदुर्ग	1,66,639	6,561	26,601	9510	0	226081	78432	0	5530
8	नाशिक	10,67,942	66,315	94,521	100581	0	1885605	5800	1000	98430
9	धुळे	3,20,171	32,146	8,680	0	0	661642	0	0	189891
10	नंदुरबार	3,23,198	23,782	1,67,991	176357	0	564136	4000	0	112062
11	जळगाव	9,27,351	51,803	65,117	9670	0	1235753	4170	0	38474
12	अहमदनगर	13,68,093	78,803	1,75,283	168571	0	2176140	8276	572	266001
13	पुणे	10,90,772	31,548	2,93,359	74888	3590	1431238	8497	0	480444
14	सातारा	6,64,227	13,870	1,62,867	68289	97262	989711	18654	600	188086
15	सांगली	6,76,534	23,712	1,17,141	47140	0	1256725	4407	1521	200613
16	सोलापूर	12,52,621	45,399	1,89,166	312701	0	1716368	11214	150	402077
17	कोल्हापूर	5,49,587	16,216	65,975	33540	144029	993538	58750	500	227532
18	औरंगाबाद	5,66,075	31,381	52,588	45476	0	1018694	8110	0	63081
19	जालना	3,00,884	16,937	95,610	85406	42900	702415	24750	0	26810
20	परभणी	2,59,165	15,279	71,189	6285	0	682735	8048	0	63746
21	हिंगोली	1,86,392	9,725	34,412	6528	0	492835	602	0	30754
22	बीड	4,39,492	32,924	27,817	4046	0	1211400	47775	590	6691
23	नांदेड	5,58,020	39,457	29,730	0	0	1168121	10060	0	104806
24	उस्मानाबाद	5,00,662	23,067	1,30,010	155088	0	808843	1900	0	86958
25	लातूर	6,03,507	34,473	2,46,110	215058	10530	829849	121559	0	88924
26	बुलढाणा	3,92,096	25,265	1,04,555	98779	0	740399	0	0	86991
27	अकोला	3,44,111	14,973	1,43,332	87664	0	483285	2000	0	86167
28	वाशिम	1,70,998	10,329	5,124	470	0	432879	200	0	49949
29	अमरावती	6,29,054	35,648	2,55,320	161772	45462	793616	4185	0	105566
30	यवतमाळ	6,41,186	43,069	2,57,942	189464	0	1045962	4200	0	87572
31	वर्धा	2,76,991	12,798	95,980	75805	0	532284	0	0	60873
32	नागपूर	4,96,664	29,112	1,40,197	201165	0	815550	5150	0	134124
33	भंडारा	3,13,359	10,984	1,16,300	98512	0	488423	0	0	78708
34	गोदिंया	2,75,283	19,635	97,359	116790	0	647590	0	0	84511
35	चंद्रपूर	3,44,632	21,867	1,43,443	112648	0	859036	0	0	7639
36	गडचिरोली	3,62,863	32,048	1,04,548	100479	0	825343	1000	4008	86110
	महाराष्ट्र राज्य	**1,72,51,087**	**9,08,163**	**37,63,622**	**2970086**	**343773**	**29653875**	**509656**	**8941**	**3726480**

आधार : पशुसंवर्धन आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

ANIMAL HUSBANDRY AND DAIRYING

TABLE No.14.3

Work Done By Veterinary Institutions
-१६)

लस टोचणी केलेले / Vaccinations performed								कृत्रिम रेतन केलेल्या जनावरांची संख्या Animal covered by artificial inseminations (Fresh + replete)		नैसर्गिक रेतन केलेल्या जनावरांची संख्या Animals covered by Nature services		Districts
रानीखेत (मानमोडी)	लसोटा	मॅरेक्स	रेबीज	गुंबरो	स्वाईन फीवर	इतर	एकूण	गायी	म्हशी	गायी	म्हशी	
Ranikhet Disease	Lasota	Mareks	Rabies	Gumboro	Swine fever	Others	Grand Total	Cows	Buffaloes	Cows	Buffaloes	
(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(2)
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	N.A.	N.A.	Mumbai
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	N.A.	N.A.	Mumbai Suburban
325160	113750	0	440	0	0	6	1218364	5340	7028	N.A.	N.A.	Thane
290366	168316	3806	410	2000	0	14	1558923	8699	6960	N.A.	N.A.	Palghar
410149	159603	0	1579	2832	0	3816	1444289	10076	9146	N.A.	N.A.	Raigad
936220	279594	3000	589	20483	0	0	2377827	16423	7149	N.A.	N.A.	Ratnagiri
474740	131771	0	194	0	0	0	1126059	9573	7933	N.A.	N.A.	Sindhudurg
823424	823753	0	2895	10811	0	0	4981077	125613	21956	N.A.	N.A.	Nashik
228427	169682	0	608	11581	0	0	1622828	28465	7461	N.A.	N.A.	Dhule
345003	335031	0	0	0	0	0	2051560	9264	5396	N.A.	N.A.	Nandurbar
147137	97814	0	59	0	0	0	2577348	35244	17360	N.A.	N.A.	Jalgaon
457368	518436	0	3719	2435	0	14210	5237907	204517	26159	N.A.	N.A.	Ahmednagar
842789	209777	195000	2260	16000	0	1080	4681242	144494	43439	N.A.	N.A.	Pune
674452	225942	0	654	6467	0	3500	3114581	110676	80534	N.A.	N.A.	Satara
801674	128479	4892	246	0	0	0	3263084	77486	98255	N.A.	N.A.	Sangli
249413	157603	50504	1329	6348	0	0	4394893	119001	51960	N.A.	N.A.	Solapur
272336	136956	205279	263	19635	0	0	2724136	51527	89157	N.A.	N.A.	Kolhapur
121943	109124	146646	408	4742	0	2674	2170942	71475	9830	N.A.	N.A.	Aurangabad
100977	0	0	154	0	0	2800	1399643	24886	8019	N.A.	N.A.	Jalna
32498	29546	0	494	3380	0	0	1472365	18934	10190	N.A.	N.A.	Parbhani
21405	16012	0	0	0	0	0	798665	13714	7533	N.A.	N.A.	Hingoli
426167	58349	0	132	0	0	0	2255383	44975	22909	N.A.	N.A.	Beed
103100	84590	0	1120	4500	0	0	2103504	31431	21312	N.A.	N.A.	Nanded
172131	154678	0	356	0	0	0	2033693	61910	23783	N.A.	N.A.	Osmanabad
142233	102702	0	1459	0	0	0	2396404	43806	36977	N.A.	N.A.	Latur
95387	20033	0	123	0	0	0	1563628	28118	15374	N.A.	N.A.	Buldhana
94454	68408	1750	2095	1498	0	0	1329737	15303	9711	N.A.	N.A.	Akola
30838	3800	0	0	0	0	0	704587	7031	5334	N.A.	N.A.	Washim
137955	68844	0	414	1500	0	294	2239630	33750	10717	N.A.	N.A.	Amravati
220786	130774	1995	431	1012	0	3010	2627403	26545	13047	N.A.	N.A.	Yavatmal
72943	14025	0	790	0	0	0	1144489	22629	2150	N.A.	N.A.	Wardha
204930	133534	128578	544	55597	0	0	2345145	46092	3552	N.A.	N.A.	Nagpur
197860	49370	0	228	0	0	146	1353890	38405	4545	N.A.	N.A.	Bhandara
106935	66255	0	3	0	0	0	1414361	18643	2900	N.A.	N.A.	Gondiya
245301	0	0	1251	0	0	0	1735817	16471	5096	N.A.	N.A.	Chandrapur
192625	80460	0	243	0	0	0	1789727	8752	3006	N.A.	N.A.	Gadchiroli
9999126	**4847014**	**741450**	**25490**	**170821**	**0**	**31550**	**75253131**	**1529268**	**695878**	**N.A.**	**N.A.**	**Maharashtra State**

Source : The Commissioner of Animal Husbandry, Government of Maharashtra, Pune

14. पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय / ANIMAL HUSBANDRY AND DAIRYING

तक्ता क्रमांक / TABLE No.14.4

दुग्धशाळा आणि दूध शितकरण केंद्राची संख्या व क्षमता

Number of Milk Plants and Milk Chilling Centres and their capacity (2015-16)

अ. क्र. Sr. No.	वर्ष Year	दूध संकलन (लाख लिटरमध्ये) Average collection of milk (in lakhs ltrs.)	दूध प्रक्रिया यंत्रे / Milk Plants		दूध शितकरण केंद्र / Milk Chilling Centre	
			संख्या Number	क्षमता लाख लिटरमध्ये (Capacity in lakhs Ltrs.)	संख्या Number	क्षमता लाख लिटरमध्ये (Capacity in lakhs Ltrs.)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1	1984-85	17.42	25	28.25	83	8.58
2	1990-91	23.78	33	42.40	82	8.16
3	1995-96	31.49	31	32.10	77	7.19
4	1996-97	33.89	31	32.10	77	7.19
5	1997-98	35.56	32	32.30	80	7.64
6	1998-99	36.02	32	32.30	69	6.57
7	1999-00	37.38	57	63.60	105	17.37
8	2000-01	38.50	57	63.60	105	17.37
9	2001-02	43.71	77	49.35	118	21.39
10	2002-03	42.49	78	51.25	121	22.36
11	2003-04	37.84	79	51.28	119	22.21
12	2004-05	38.10	80	51.30	119	22.21
13	2005-06	40.09	84	52.98	121	22.51
14	2006-07	39.69	85	53.08	121	22.51
15	2007-08	38.61	88	53.53	121	22.94
16	2008-09	39.17	72	76.62	125	22.96
17	2009-10	34.74	74	80.48	129	22.05
18	2010-11	35.57	68	77.68	139	27.07
19	2011-12	38.57	73	74.73	141	25.17
20	2012-13	40.74	77	84.27	139	25.00
21	2013-14	37.98	83	88.83	140	26.68
22	2014-15	45.44	99	88.08	159	26.98
23	2015-16	48.76	66	60.37	85	20.58

आधार : दुग्ध विकास आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, वरळी, मुंबई.

Source : Commissioner of Dairy Development of Maharashtra, Worli, Mumbai.

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 14.5

14. पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय / तक्ता क्रमांक / उपचार केलेल्या आणि खच्ची केलेल्या जनावरांची संख्या / (2015-

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हे	मुख्यालयाच्या ठिकाणी उपचार केलेल्या पशुंची संख्या No. of cases treated at the headquarters											
		आंतररूग्ण / In-patients						बाहयरूग्ण / Out-patients					
		अश्व जातीय Equine	गो जातीय Bovine	मेंढी व शेळी Sheep & goats	कोंबड्या poultry	इतर Others	एकूण Total	अश्व जातीय Equine	गो जातीय Bovine	मेंढी व शेळी sheep & goats	कोंबड्या poultry	इतर Others	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)
1	मुंबई	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	मुंबई उपनगर	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	ठाणे	0	0	0	0	0	0	223	52,073	21,227	12,283	3,244	89,050
4	पालघर	0	0	0	0	0	0	81	65,428	26,507	16,259	4,449	1,12,724
5	रायगड	0	0	0	0	0	0	2,322	75,445	13,811	7,957	7,848	1,07,383
6	रत्नागिरी	0	0	0	0	0	0	39	1,12,285	12,776	29,825	6,610	1,61,535
7	सिंधुदुर्ग	0	3	0	0	0	3	1	58,524	5,720	7,954	5,613	77,812
8	नाशिक	0	0	0	0	0	0	351	3,56,806	64,176	1,090	10,628	4,33,051
9	धुळे	0	0	0	0	0	0	259	1,12,443	53,738	3,328	3,150	1,72,918
10	नंदुरबार	0	0	0	0	0	0	173	86,343	28,074	244	1,119	1,15,953
11	जळगाव	0	0	0	0	0	0	819	2,98,312	1,05,928	5,108	4,286	4,14,453
12	अहमदनगर	3	0	0	0	0	3	236	4,71,012	94,,432	3,852	7,383	5,76,915
13	पुणे	0	0	0	0	0	0	389	4,33,891	89,351	4,263	13,562	5,41,456
14	सातारा	0	0	0	0	0	0	1,042	3,63,816	70,498	5,994	13,558	4,54,908
15	सांगली	0	0	0	0	0	0	360	3,95,191	78,432	2,383	14,801	4,91,167
16	सोलापूर	0	43	169	0	27	239	10,522	5,44,344	1,21,995	9,992	13,676	7,00,529
17	कोल्हापूर	0	0	0	0	0	0	414	2,67,879	86,801	5,356	14,229	3,74,679
18	औरंगाबाद	0	0	0	0	0	0	228	2,35,828	86,195	4,457	8,894	3,35,602
19	जालना	0	0	0	0	0	0	87	1,31,568	48,508	2,458	3,162	1,85,783
20	परभणी	0	0	0	0	0	0	151	1,44,807	48,,170	1,324	3,625	1,98,077
21	हिंगोली	0	0	0	0	0	0	91	83,729	39697	1,680	3,450	1,28,647
22	बीड	0	0	0	0	0	0	268	2,62,702	75,144	5,072	5,295	3,48,481
23	नांदेड	0	0	0	0	0	0	857	2,93,425	1,14,925	3,853	6,279	4,19,339
24	उस्मानाबाद	0	0	0	0	0	0	236	2,47,159	54,522	1,646	3,994	3,07,557
25	लातूर	0	27	0	0	0	27	894	2,79,482	55,208	2,909	7,846	3,46,339
26	बुलढाणा	0	0	0	0	0	0	415	1,91,476	94,023	1,652	3,860	2,91,426
27	अकोला	0	0	0	0	0	0	314	1,45,410	59,607	16,404	4,335	2,26,070
28	वाशिम	0	0	0	0	0	0	22	79,452	24,920	1,330	1,353	1,07,077
29	अमरावती	3	19	0	0	0	22	536	2,65,477	1,30,004	3,417	11,232	4,10,666
30	यवतमाळ	0	62	0	0	0	62	472	2,68,041	1,21,973	7,300	10,691	4,08,477
31	वर्धा	0	0	0	0	0	0	27	1,18,996	46,292	3,965	10,245	1,79,525
32	नागपूर	0	0	0	0	0	0	66	1,82,881	78,882	6,897	17,454	2,86,180
33	भंडारा	4	65	0	0	4	73	17	1,38,277	40,893	6,185	2,749	1,88,121
34	गोदिंया	0	0	0	0	0	0	69	1,09,855	37,631	6,345	2,995	1,56,895
35	चंद्रपूर	0	0	0	0	0	0	31	1,16,946	66,376	8,838	9,922	2,02,113
36	गडचिरोली	0	1,126	797	2,554	1,089	5,566	37	1,39,046	17,542	21,997	1,220	1,79,842
	महाराष्ट्र राज्य	**10**	**1,345**	**966**	**2,554**	**1,120**	**5,995**	**22,049**	**71,28,349**	**21,13,978**	**2,23,617**	**2,42,757**	**97,30,750**

ANIMAL HUSBANDRY AND DAIRYING

TABLE No.14.5

Animals Treated and Castrated

16)

फिरतीवर उपचार केलेल्या पशुंची संख्या No. of cases treated on tour						एकूण औषधोपचार केलेल्या परंतु संस्थात न दाखल केलेल्या पशुंची संख्या Total No. of cases supplied withmedicine but not brought to the institutions	मुख्यालयाच्या ठिकाणी खच्ची केलेल्यांची संख्या Castrations performed at the headquarters				Districts
अश्व जातीय Equine	गो जातीय Bovine	मेंढी व शेळी sheep & goats	कोंबड्या poultry	इतर Others	एकूण Total		अश्व जातीय Equine	गो जातीय Bovine	इतर Others	एकूण Total	
(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(2)
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Mumbai
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Mumbai Suburban
68	1,35,215	25,580	5,066	1,416	1,67,345	N.A.	0	2,324	2,400	4,724	Thane
76	1,48,503	43,970	12,443	3,840	2,08,832	N.A.	0	2,630	1,703	4,333	Palghar
528	1,00,701	16,617	6,751	3,297	1,27,894	N.A.	0	3,829	116	3,945	Raigad
18	1,73,175	18,830	14,011	1,721	2,07,755	N.A.	0	2,784	399	3,183	Ratnagiri
1	72,182	7,988	5,489	3,164	88,824	N.A.	0	1,870	5	1,875	Sindhudurg
143	5,02,700	1,30,982	653	413	6,34,891	N.A.	0	27,206	1,660	28,866	Nashik
2	97,298	49,953	0	0	1,47,253	N.A.	0	11,315	7,516	18,831	Dhule
9	87,133	1,20,095	0	0	2,07,237	N.A.	0	11,548	1,918	13,466	Nandurbar
168	1,87,613	3,20,952	3,662	503	5,12,898	N.A.	0	30,127	2,184	32,311	Jalgaon
68	6,81,267	1,08,691	578	571	7,91,175	N.A.	3	33,833	3,432	37,268	Ahmednagar
75	4,43,586	98,296	5,679	1,680	5,49,316	N.A.	10	11,307	5,190	16,507	Pune
424	1,64,149	42,647	948	1,151	2,09,319	N.A.	0	5,726	3,012	8,738	Satara
20	1,60,692	23,648	145	862	1,85,367	N.A.	3	7,507	12,960	20,470	Sangli
13	4,41,969	1,09,782	47	42	5,51,853	N.A.	55	20,382	7,151	27,588	Solapur
12	92,267	79,681	2,446	502	1,74,908	N.A.	0	4,600	7,966	12,566	Kolhapur
9	1,97,587	32,734	95	48	2,30,473	N.A.	0	19,180	566	19,746	Aurangabad
1	88,433	25,665	518	484	1,15,101	N.A.	0	12,973	234	13,207	Jalna
4	56,518	4,439	40	87	61,088	N.A.	0	1,472	317	11,789	Parbhani
1	53,004	4,615	66	59	57,745	N.A.	0	6,035	39	6,074	Hingoli
2	84,047	6,778	139	45	91,011	N.A.	0	25,140	451	25,591	Beed
18	1,13,354	23,415	1,792	102	1,38,681	N.A.	0	31,809	235	32,044	Nanded
6	1,75,065	17,879	89	66	1,93,105	N.A.	0	14,495	358	14,853	Osmanabad
536	2,33,710	22,745	92	58	2,57,141	N.A.	0	22,036	4	22,040	Latur
6	86,765	13,730	47	122	1,00,670	N.A.	0	16,361	645	17,006	Buldhana
18	99,555	14,248	3,585	635	1,18,041	N.A.	0	7,882	238	8,120	Akola
8	47,206	13,654	2,716	337	63,921	N.A.	0	3,622	0	3,622	Washim
8	1,87,413	29,606	920	419	2,18,366	N.A.	0	17,839	249	18,088	Amravati
3	1,95,516	36,367	714	47	2,32,647	N.A.	0	23,874	508	24,382	Yavatmal
0	74,983	21,144	16	1,323	97,466	N.A.	0	6,249	17	6,266	Wardha
1	1,63,984	43,216	2,043	1,240	2,10,484	N.A.	0	9,827	2,061	11,888	Nagpur
0	1,02,849	21,721	415	180	1,25,165	N.A.	0	4,732	1,639	6,371	Bhandara
0	88,077	26,225	3,207	879	1,18,388	N.A.	0	9,108	1,256	10,364	Gondiya
0	1,15,067	25,532	1,491	429	1,42,519	N.A.	0	10,814	501	11,315	Chandrapur
13	1,30,628	15,944	24,526	6,344	1,77,455	N.A.	0	13,197	1,446	14,643	Gadchiroli
2,259	**57,82,211**	**15,97,369**	**1,00,429**	**32,074**	**75,14,342**	**N.A.**	**71**	**4,43,633**	**68,576**	**5,12,280**	**Maharashtra State**

तक्ता क्रमांक

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हे	फिरतीवर खच्ची केलेल्यांची संख्या Castrations performed on tour				खालील वळूंच्या रेतनापासून कृत्रिम रेतन केलेल्या जनावरांची संख्या No. of animals inseminated by the semen of following bulls				
		अश्वजातीय Equine	गोजातीय Bovine	इतर Others	एकूण Total	विदेशी वळू Exotic bulls	संकरी वळू Crossbreed bulls	देशी वळू Indigenous bulls	महिष Buffaloes bulls	एकूण Total
(1)	(2)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)
1	मुंबई	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	मुंबईउपनगर	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	ठाणे	0	7,033	3,371	10,404	2,748	2,392	200	7,028	12,368
4	पालघर	0	10,395	3,695	14,090	4,477	3,693	529	6,960	15,659
5	रायगड	0	9,401	112	9,513	4,845	4,959	272	9,146	19,222
6	रत्नागिरी	0	7,293	1,552	8,845	6,576	9,031	816	7,149	23,572
7	सिंधुदुर्ग	1	4,676	9	4,686	4,562	4,994	17	7,933	17,506
8	नाशिक	0	36,026	1,423	37,449	49,020	70,668	5,925	21,956	1,47,569
9	धुळे	0	10,033	3,282	13,315	9,597	18,751	117	7,461	35,926
10	नंदुरबार	0	9,519	797	10,316	4,436	4,808	20	5,396	14,660
11	जळगाव	0	19,159	333	19,492	15,397	19,579	268	17,360	52,604
12	अहमदनगर	0	37,537	3,998	41,535	50,239	1,43,985	10,293	26,159	2,30,676
13	पुणे	8	10,844	4,189	15,041	20,946	1,10,813	12,735	43,439	1,87,933
14	सातारा	0	3,180	1,952	5,132	11,945	82,990	15,741	80,534	1,91,210
15	सांगली	2	1,327	1,913	3,242	3,110	61,317	13,059	98,255	1,75,741
16	सोलापूर	0	14,094	3,717	17,811	21,327	75,318	22,356	51,960	1,70,961
17	कोल्हापूर	0	1,619	2,031	3,650	316	44,031	7,180	89,157	1,40,684
18	औरंगाबाद	0	11,529	106	11,635	21,106	49,212	1,157	9,830	81,305
19	जालना	0	3,727	3	3,730	11,560	12,957	369	8,019	32,905
20	परभणी	0	3,440	50	3,490	1,039	1,929	15,966	10,190	29,124
21	हिंगोली	0	3,631	20	3,651	2,945	2,236	8,533	7,533	21,247
22	बीड	0	7,324	9	7,333	5,392	30,190	9,393	22,909	67,884
23	नांदेड	0	7,410	3	7,413	2,546	4,449	24,436	21,312	52,743
24	उस्मानाबाद	0	7,905	309	8,214	11,501	40,607	9,802	23,783	85,693
25	लातूर	0	12,433	0	12,433	1,579	9,328	32,399	36,977	80,283
26	बुलढाणा	0	7,716	343	8,059	11,571	12,418	4,129	15,374	43,492
27	अकोला	0	6,853	0	6,853	5,920	4,277	5,106	9,711	25,014
28	वाशिम	0	6,707	0	6,707	3,398	2,424	1,209	5,334	12,365
29	अमरावती	0	17,471	89	17,560	14,703	12,225	6,822	10,717	44,467
30	यवतमाळ	0	18,346	341	18,687	10,109	8,022	8,414	13,047	39,592
31	वर्धा	0	6,532	0	6,532	6,299	11,970	4,360	2,150	24,779
32	नागपूर	0	14,181	3,043	17,224	13,114	29,087	3,891	3,552	49,644
33	भंडारा	0	3,558	1,055	4,613	8,928	20,089	388	4,545	33,950
34	गोदिंया	0	8,200	1,071	9,271	7,532	8,533	2,578	2,900	21,543
35	चंद्रपूर	0	10,265	287	10,552	4,882	7,050	4,539	5,096	21,567
36	गडचिरोली	0	15,173	2,232	17,405	6,593	2,159	0	3,006	11,758
	महाराष्ट्र राज्य	**11**	**3,54,527**	**41,335**	**3,95,883**	**3,60,258**	**9,35,491**	**2,33,019**	**6,95,878**	**22,24,646**

आधार : पशुसंवर्धन आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, पुणे

TABLE NO.14.5-contd.

कृत्रिम रेतनाव्दारे जन्माला आलेली वासरे Calves born by artificial insemination				केलेली एकूण लस टोचणी	Districts
संकरीत Cross-breed	देशी Indigenous	महिष Buffaloes bulls	एकूण Total	Total Vaccinations carried out	
(29)	(30)	(31)	(32)	(33)	(2)
0	0	0	0	0	Mumbai
0	0	0	0	0	Mumbai Suburban
1,457	38	2,364	3,859	16,35,881	Thane
2,792	0	2,524	5,316	3,60,954	Palghar
3,583	259	3,786	7,628	11,54,560	Raigad
7,465	249	3,272	10,986	9,29,900	Ratnagiri
4,208	0	3,267	7,475	9,36,931	Sindhudurg
45,285	1,685	7,614	54,584	40,90,779	Nashik
9,693	0	2,939	12,632	16,54,780	Dhule
3,113	0	1,939	5,052	10,09,082	Nandurbar
11,133	24	6,726	17,883	19,62,489	Jalgaon
85,448	3,103	10,069	98,620	42,56,698	Ahmednagar
69,642	6,625	17,298	93,565	31,14,796	Pune
40,556	6,598	35,298	82,452	22,47,527	Satara
26,439	5,747	40,278	72,464	17,08,573	Sangli
35,662	8,222	18,785	62,669	27,66,539	Solapur
17,915	2,567	35,018	55,500	17,63,972	Kolhapur
24,225	0	3,263	27,488	15,94,361	Aurangabad
5,777	1,869	2,204	9,850	8,20,375	Jalna
797	4,560	3,096	8,453	8,24,316	Parbhani
1,593	2,368	2,039	6,000	6,61,940	Hingoli
10,446	2,566	6,159	19,171	15,27,842	Beed
1,866	7,124	6,151	15,141	16,12,711	Nanded
13,943	2,894	6,744	23,581	9,65,596	Osmanabad
4,167	11,999	12,399	28,565	10,35,493	Latur
7,465	684	5,020	13,169	14,58,193	Buldhana
3,476	1,517	3,551	8,544	5,82,739	Akola
1,636	257	1,671	3,564	4,62,051	Washim
8,857	2,026	3,423	14,306	11,98,341	Amravati
4,339	1,940	3,061	9,340	12,37,382	Yavatmal
6,804	1,148	775	8,727	8,59,198	Wardha
16,916	1,173	1,248	19,337	17,07,481	Nagpur
13,872	106	1,727	15,705	8,33,036	Bhandara
6,122	897	1,107	8,126	11,21,597	Gondiya
4,380	1,377	1,909	7,666	12,68,415	Chandrapur
2,130	0	788	2,918	16,86,258	Gadchiroli
5,03,202	**79,622**	**2,57,512**	**8,40,336**	**5,06,89,832**	**Maharashtra State**

Source : Commissioner of Animal Husbandry, Government of Maharashtra, Pune

14. पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय / ANIMAL HUSBANDRY AND DAIRYING

तक्ता क्रमांक / TABLE No.14.6

पशुवैद्यकीय संस्थांची संख्या / Number of Veterinary Institutions

(2015-16)

अ. क्र. Sr.No.	जिल्हे	पशुवैद्यकीय चिकित्सालये Veterinary Polyclinics	पशुवैद्यकीय रूग्णालये Veterinary Hospitals	पशुवैद्यकीय दवाखाने Veterinary Dispensaries	फिरते पशुवैद्यकीय दवाखाने Mobile Veterinary Clinics		पशुवैद्यकीय सहाय्यक केंद्रे Veterinary Aid Centres	Districts
					राज्य State	स्थानिक Local		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	मुंबई	0	0	0	0	0	0	Mumbai
2	मुंबईउपनगर	0	0	0	0	0	0	Mumbai Suburban
3	ठाणे	1	0	25	0	1	42	Thane
4	पालघर	0	0	43	0	1	44	Palghar
5	रायगड	1	0	43	0	1	77	Raigad
6	रत्नागिरी	1	0	24	0	2	126	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	1	0	24	0	7	70	Sindhudurg
8	नाशिक	1	0	114	0	2	148	Nashik
9	धुळे	1	0	46	0	1	70	Dhule
10	नंदुरबार	1	0	52	0	1	50	Nandurbar
11	जळगाव	1	0	95	0	1	85	Jalgaon
12	अहमदनगर	1	0	83	0	1	138	Ahmednagar
13	पुणे	1	0	114	0	2	208	Pune
14	सातारा	1	0	64	0	2	125	Satara
15	सांगली	1	0	87	0	1	64	Sangli
16	सोलापूर	1	0	125	0	0	83	Solapur
17	कोल्हापूर	1	0	96	0	2	79	Kolhapur
18	औरंगाबाद	1	0	44	0	0	78	Aurangabad
19	जालना	1	0	41	0	1	62	Jalna
20	परभणी	0	0	35	0	0	51	Parbhani
21	हिंगोली	1	0	26	0	0	42	Hingoli
22	बीड	1	0	61	0	1	98	Beed
23	नांदेड	1	0	79	0	1	103	Nanded
24	उस्मानाबाद	1	0	44	0	1	55	Osmanabad
25	लातूर	1	0	36	0	1	91	Latur
26	बुलढाणा	1	0	39	0	2	87	Buldhana
27	अकोला	1	0	33	0	1	40	Akola
28	वाशिम	1	0	20	0	0	41	Washim
29	अमरावती	1	0	74	0	2	91	Amravati
30	यवतमाळ	1	0	54	0	12	135	Yavatmal
31	वर्धा	1	0	27	0	1	77	Wardha
32	नागपूर	1	0	46	0	2	130	Nagpur
33	भंडारा	1	0	35	0	1	48	Bhandara
34	गोदिंया	1	0	51	0	1	50	Gondiya
35	चंद्रपूर	1	0	37	0	6	118	Chandrapur
36	गडचिरोली	1	0	97	0	7	39	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**32**	**0**	**1,914**	**0**	**65**	**2,845**	**Maharashtra State**

आधार : पशुसंवर्धन आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source : Commissioner of Animal Husbandry, Government of Maharashtra, Pune.

14. पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय / ANIMAL HUSBANDRY AND DAIRYING

तक्ता क्रमांक / TABLE No.14.7

पशुसंवर्धनासंबंधीची संकीर्ण माहिती / Miscellaneous Statistics Relating to Animal Husbandry

(2015-16)

अ. क्र. Sr. No. (1)	बाब (2)	संख्या Number (3)	Item (2)
	I. पशुवैद्यकीय संस्था-		**Veterinary Institutions-**
1	पशुवैद्यकीय सर्व चिकित्सालये	32	Veterinary Polyclinics
2	पशुवैद्यकीय रूग्णालये	0	Veterinary Hospitals
3	पशुवैद्यकीय दवाखाने	1,914	Veterinary Dispensaries
4	फिरते पशुवैद्यकीय दवाखाने	65	Mobile Veterinary Clinics
5	पशुवैद्यकीय सहाय्यक केंद्रे	2,845	Veterinary Aid Centres
6	पशुवैद्यकीय जैव पदार्थ निर्मिती संस्था	1	Institute of Veterinary Biological Products
7	राज्यस्तरीय रोग अन्वेषण प्रयोगशाळा	1	State level disease investigation section Laboratory
8	विभागीय रोग अन्वेषण प्रयोगशाळा	7	Regional level disease investigation section laboratory
9	फिरती पशुरोगसाथ नियंत्रण केंद्रे	0	mobile epizotic control units
10	तपासणी चौक्या	13	Check posts
11	दक्षता पथके	0	Vigilance units
12	अनुवर्ती केंद्रे	0	Rinder posts follow up centres
	ii. पशु विकास-		**Cattle Development-**
1	विभागीय कृत्रिम रेतन केंद्रे	0	Regional Artificial Insemination Centres
2	जिल्हा कृत्रिम रेतन केंद्रे	33	District Artificial Insemination Centres
3	आधारभूत ग्राम केंद्र	0	Key Village Centres
4	कृत्रिम रेतन उपकेंद्र-		Artificial Insemination Sub-Centre
	(अ) जिल्हा परिषदांखालील	2,259	(A) Under Zilla Parishads
	(ब) आधारभूत ग्राम केंद्रांमधील	0	(B) Under Key Village Centres
	(क) विभागीय कृत्रिम रेतन केंद्रांमधील	0	(C) Under Regional Artificial Insemination Centres
5	पशुपैदास केंद्रे	8	Cattle breeding farms
6	कृत्रिम रेतन तंत्राविषयी प्रशिक्षण केंद्रे	1	Training Centres in Artificial insemination Technique
7	पशुधन पर्यवेक्षकांसाठी पदविका अभ्यासक्रम.	0	Diploma Course for Livestock Supervisory
	iii. कुक्कुट विकास-		**Poultry Development-**
1	अंडी उबविण्याची व कुक्कुट पैदास केंद्रे	4	Central Hatcheries and Poultry breeding farms
2	कुक्कुट विस्तार केंद्रे	6	Poultry extension Centres
3	सधन कुक्कुट सुधार गट	16	Intensive Poultry Development blocks
4	बदक पैदास केंद्रे	1	Duck Breeding Farm

तक्ता क्रमांक / TABLE NO.14.7-contd.

(1)	(2)	(3)	(2)
	iv. मेष विकास-		**Sheep Development-**
1	मेष पैदास केंद्र (महाराष्ट्र मेष विकास महामंडळाखालील)	6*	Sheep Breeding Farms (Under Maharashtra Sheep Development Corporation).
2	शेळी पैदास केंद्र	8*	Goat Breeding Farms.
3	लोकर विश्लेषण प्रयोगशाळा मेंढी पैदास केंद्र (विभागासह)	1	Wool Analysis Laboratory (Animal Feed Analysis lab)
	v. संशोधन योजना -		**Research Scheme-**
1	जनावरांच्या लाळया व खुरकत रोगांवरील संसर्ग शास्त्राभ्यासास अखिल भारतीय समन्वित प्रकल्प	1	All India Co-ordinate Research Project for epidemiological studies of foot and mouth diseases
	vi. इतर संस्था -		**Other Institutions-**
1	पशुपोषण खाद्य केंद्र	0	Animal Nutrition Centre
2	गुण नियंत्रण योजना	1	Quality Control Scheme
3	सूक्ष्मजीव शास्त्रज्ञांचे कार्यालय	0	Office of the Microbiologist

* महाराष्ट्र मेष व शेळी महामंडळासह, मेष पैदास केंद्र = ६, शेळी पैदास केंद्र = ८ आणि एकत्रित केंद्र (शेळी व मेष दोन्ही)=४, एकूण शेळी व मेष केंद्र = १०

* With Maharashtra Goat & sheep Corporation, Sheep Breeding Farms = 6, Goat Breeding Farms = 8 and Combined Farms (Sheep & Goat both) = 4 , Total Sheep and Goat Farms = 10

आधार : पशुसंवर्धन आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source : The Commissioner of Animal Husbandry, Government of Maharashtra, Pune

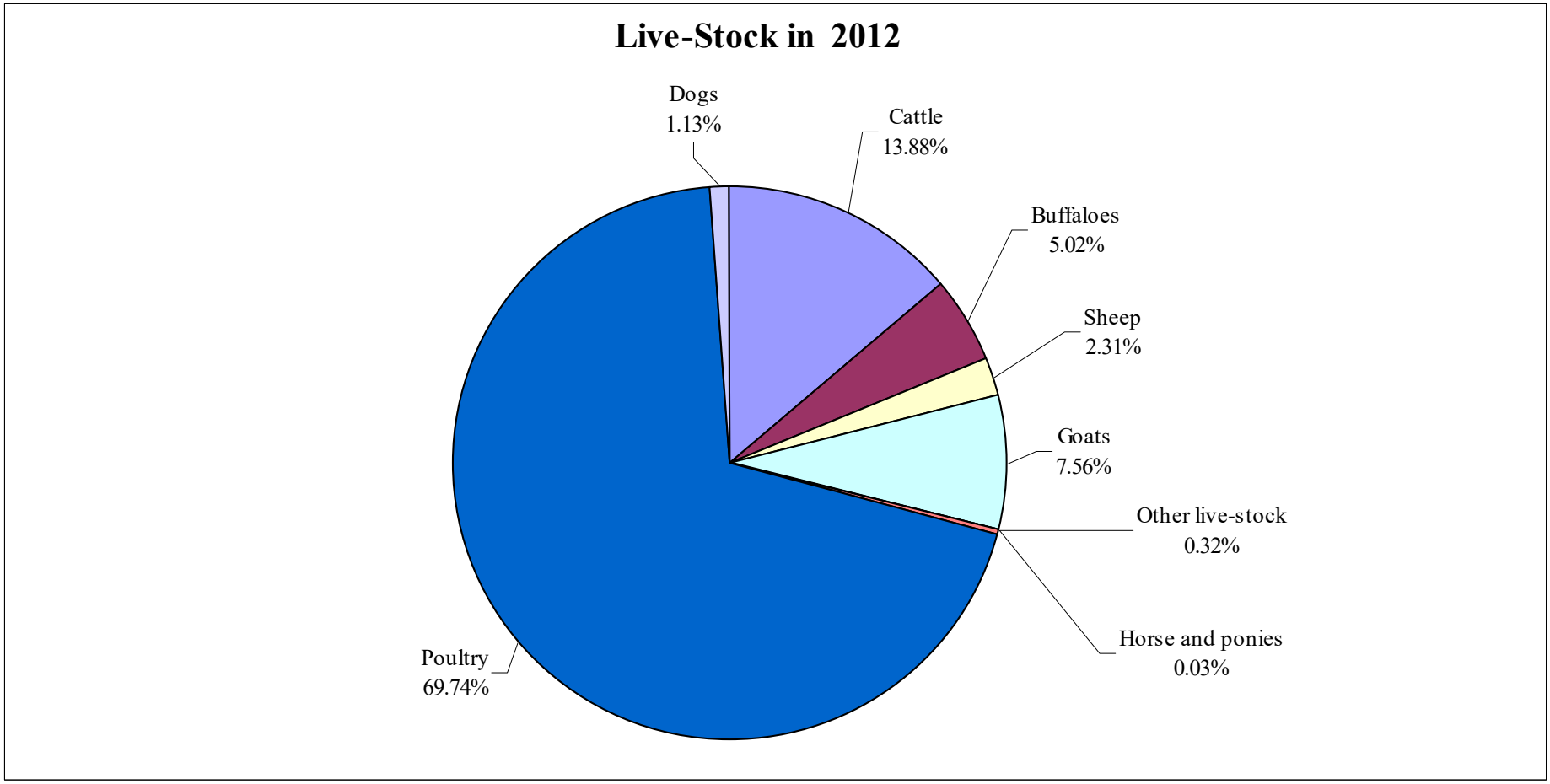
Live-Stock in 2012
Dogs
1.13%
Cattle
13.88%
Buffaloes
5.02%
Sheep
2.31%
Goats
7.56%
Other live-stock
0.32%
Horse and ponies
0.03%
Poultry
69.74%

१५. वनशास्त्र व लाकूडतोड

१५.१ वनक्षेत्र व वनापासून मिळणारे प्रमुख व गौण उत्पादन यांची आकडेवारी या विभागात दिली आहे.

१५.२ राज्यातील वन विभाग व महसूल विभागाच्या अधिपत्याखालील वनक्षेत्रासंबंधी वेगवेगळी माहिती दिली आहे. वनक्षेत्राचे राखीव, संरक्षित व अवर्गीकृत असे कायदेशीरदृष्ट्या वर्गीकरण केले आहे. वरील कायदेशीरदृष्या केलेले वर्गीकरण १९२७ च्या "भारतीय वन कायदा, सोळा" नुसार केले आहे. राखीव वनक्षेत्रात मुख्यत: इमारतीच्या लाकडाचे उत्पादन करण्यात येत असून ह्यात चरणे किंवा मशागत करणे ह्यास परवानगी दिली जात नाही. संरक्षित वनक्षेत्रात चरणे आणि मशागत करणे यावर इतके कडक निर्बंध नसून काही मर्यादित निर्बंधासह परवानगी देण्यात येते. अवर्गीकृत वनक्षेत्र म्हणजे दुर्गम किंवा अव्याप्त वनक्षेत्र समजण्यात येते. शासनाने स्थानिक संस्थांकडून किंवा खाजगी व्यक्तींकडून व्यवस्थापनासाठी घेतलेले वनक्षेत्र करारावरील म्हणून ओळखले जाते. या विभागामध्ये देण्यात आलेल्या वनक्षेत्राची आकडेवारी शेती विभागाच्या "जमिनीचा वापर" ह्या तक्त्यातील वनक्षेत्राच्या आकडेवारीशी जुळणार नाही. हा फरक खालील कारणांमुळे दिसून येतो :--

(i) भारतीय वन सांख्यिकीत वन विभागाच्या अधिपत्याखालील वृक्षांनी न आच्छादलेल्या क्षेत्रासह सर्व क्षेत्र वनक्षेत्र म्हणून समजले जाते तर कृषि सांख्यिकीत त्यांचे प्रत्यक्ष वापरानुसार वर्गीकरण केले जाते.

(ii) वन विभागाची माहिती विशिष्ट प्रशासकीय कारणासाठी व वनक्षेत्राची मालकी ठरविण्याच्या दृष्टीने उपयुक्त ठरते. जमिनीच्या वापरासंबंधी सांख्यिकीसाठी वनक्षेत्राचा प्रत्यक्ष वापर कसा होतो हे कृषि खात्याच्या दृष्टीने जितके महत्वाचे आहे तेवढे वन विभागाच्या दृष्टीने नाही.

(iii) वन विभागाची माहिती आर्थिक वर्षानुसार उपलब्ध असते तर कृषि विभागाची कृषि वर्षानुसार असते. प्रमुख व गौण वनोत्पादनाची आकडेवारी वन विभागाच्या अधिपत्याखाली वनक्षेत्राशीच संबंधित आहे.

15. FORESTRY AND LOGGING

15.1 Data on area under forest and major and minor forest produce are given in the tables in this section.

15.2 Information regarding forest under the control of the State's Forest Department and those under the control of the State's Revenue Department is shown separately. The areas under forests are classified according to legal status into reserved forest, protected forests and unclassified forests. The legal status refers to classification of forests under the Indian Forest Act, 1927 (XVI of 1927), Reserved Forests are those that are intended mainly for timber production and in which rights of grazing and cultivation are seldom allowed. In protected forests, the restrictions are not so rigid as grazing or cultivation is allowed but certain limitations and restrictions are imposed. The unclassified forest refers to the inaccessible forest or unoccupied waste. The forests which are taken by Government from local bodies or private individuals for management on lease basis are called 'leased forests'. The forest area shown in Tables in this section may not tally with the area under "forest" shown in table on land utilisation in agriculture section. The two sets of figures differ due to the following reasons:--

(i) In the Indian Forests Statistics the whole area including non-wooded area under the control of Forest Department is taken as area under forests while in Agricultural Statistics, it is classified according to its actual utilisation.

(ii) The Forest Department Return are meant to serve a definite administrative purpose and indicate the ownership of the forest area; the actual utilisation of these areas is not so important from their point of view as it is in the land utilisation statistics for Agricultural Department.

(iii) The Forest Department Returns relate to financial years and Agricultural Statistics relate to the agricultural years. the figures of production of major and minor forest produce refer to the areas under the control of Forest Department only.

15. वनशास्त्र व लाकूडतोड / FORESTRY AND LOGGING

तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 15.1

मालकीनुसार वनक्षेत्र / Area under Forest Classified by Ownership

(2015-16)

(क्षेत्र चौ. कि. मी. मध्ये / Area in Sq. Km.)

अ. क्र. Sr.No	वर्ष / Year जिल्हे	भौगोलिक क्षेत्र Geographical area	राज्य वने State Forest	महामंडळ Corporation	खाजगी वने Private Forest Brought under Possession of F. D.	एकूण वने Total Forest	एकूण वन क्षेत्राशी राज्य वन क्षेत्राची टक्केवारी Percentage of State forest to total forest	राज्य वन क्षेत्राची एकूण भौगोलिक क्षेत्राशी टक्केवारी Percentage of State forest to Geographical total area of the State	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
1	1970-71	--	62,331	205	..	62,516	99.67	20.25	
2	1980-81	--	61,373	1,255	1,696	64,224	95.40	19.91	
3	1990-91	--	60,747	2,096	1,015	63,798	95.22	19.74	
4	2000-01	--	57,687	3,734	612	62,033	100.00	20.16	
5	2010-11	--	56,721	4,000	618	61,339	100.00	19.94	
6	2011-12	--	56,833	3,926	599	61,358	92.63	18.48	
7	2012-13	--	57,044	3,603	721	61,369	92.95	18.54	
8	2013-14	3,07,713	56,827	3,590	1,162	61,579	92.28	18.47	
9	2014-15	3,07,713	56,703	3,691	1,180	61,573	92.09	18.43	
1	मुंबई	157	1.74	0	0	1.74	100	0.00	Mumbai
2	मुंबईउपनगर	446	38.09	0	0	38.09	100	0.01	Mumbai Suburban
3	ठाणे	9,558	3,500.84	443.59	76.65	4,021.08	87.06	1.14	Thane
4	पालघर								Palghar
5	रायगड	7,152	1,575.95	0	122.1	1,698.05	92.81	0.51	Raigad
6	रत्नागिरी	8,208	71.14	0	1.78	72.92	97.56	0.02	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	5,207	411.74	0	143.93	555.67	74.10	0.13	Sindhudurg
8	नाशिक	15,530	2,904.19	421.69	111.53	3,437.41	84.49	0.94	Nashik
9	धुळे	7,189	2,067.18	0	0	2,067.18	100.00	0.67	Dhule
10	नंदुरबार	5,961	1,808.75	159.48	418.22	2,386.45	75.79	0.59	Nandurbar
11	जळगाव	11,765	2,010.02	0	0	2,010.02	100.00	0.65	Jalgaon
12	अहमदनगर	17,048	1,901.49	0	0	1,901.49	100.00	0.62	Ahmednagar
13	पुणे	15,643	2,090.06	0	154.01	2,244.07	93.14	0.68	Pune
14	सातारा	10,480	1,523.58	0	68.84	1,592.42	95.68	0.50	Satara
15	सांगली	8,572	544.28	0	8.91	553.19	98.39	0.18	Sangli
16	सोलापूर	14,895	306.41	0	0	306.41	100.00	0.10	Solapur
17	कोल्हापूर	7,685	1,654.44	15.56	72.92	1,742.92	94.92	0.54	Kolhapur
18	औरंगाबाद	10,107	927.85	0	0	927.85	100.00	0.30	Aurangabad
19	जालना	7,718	100.6	0	0	100.6	100.00	0.03	Jalna

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 15.1 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
20	परभणी	6,355	101.48	0	0	101.48	100.00	0.03	Parbhani
21	हिंगोली	4,686	290.81	0	0	290.81	100.00	0.09	Hingoli
22	बीड	10,693	280.91	0	0	280.91	100.00	0.09	Beed
23	नांदेड	10,528	1,126.03	173.62	0	1,299.65	86.64	0.37	Nanded
24	उस्मानाबाद	7,569	78.62	0	0	78.62	100.00	0.03	Osmanabad
25	लातूर	7,157	41.34	0	0	41.34	100.00	0.01	Latur
26	बुलढाणा	9,661	1,172.79	0	0	1,172.79	100.00	0.38	Buldhana
27	अकोला	5,390	395.18	0	0.59	395.77	99.85	0.13	Akola
28	वाशिम	5,184	434.24	0	0	434.24	100.00	0.14	Washim
29	अमरावती	12,210	3,485.87	0	0	3,485.87	100.00	1.13	Amravati
30	यवतमाळ	13,582	2,735.62	273.72	0	3,009.34	90.90	0.89	Yavatmal
31	वर्धा	6,309	1,095.77	0	0	1,095.77	100.00	0.36	Wardha
32	नागपूर	9,892	1,815.99	737.33	0.75	2,554.07	71.10	0.59	Nagpur
33	भंडारा	3,588	1,352.41	0.00	0.36	1,352.77	99.97	0.44	Bhandara
34	गोदिंया	5,733	2,723.07	0.00	0	2,723.07	100.00	0.88	Gondiya
35	चंद्रपूर	11,443	4,051.19	754.73	0	4,805.92	84.30	1.32	Chandrapur
36	गडचिरोली	14,412	12,115.79	726.66	0	12,842.45	94.34	3.94	Gadchiroli
	महाराष्ट्र	**3,07,713**	**56,735.46**	**3,706.38**	**1,180.59**	**61,622.43**	**92.07**	**18.44**	**Maharashtra**

टिप : भारताच्या राज्यांतील वने अहवाल-२०१५ नुसार महाराष्ट्र राज्याचे भोगोलिक क्षेत्र ३,०७,७१३ चौ.किमी आहे.

Note : The Geographical area of Maharashtra State is 3,07,713 sq.km as per the India State of Forest Report -2015

आधार : मुख्य वन संरक्षक, महाराष्ट्र शासन, नागपूर.

Source : Chief Conservator of Forest, Government of Maharashtra, Nagpur.

15. वनशास्त्र व लाकूडतोड / FORESTRY AND LOGGING

तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 15.2

प्रमुख वनोत्पादने आणि मूल्य / Quantity and Value of Major Forest Produce

(2015-16)

(मूल्य " 000 " रुपये / Value in " 000 " Rs.)

अ. क्र. Sr.No	वर्ष / Year जिल्हे	राज्यवने / State Forest						District
		इमारती लाकूड Timber		जळाऊ लाकूड Fire Wood		एकूण Total		
		उत्पादन Quantity	मूल्य Value	उत्पादन Quantity	मूल्य Value	उत्पादन Quantity	मूल्य Value	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	1960-61	303	38,970	1,732	10,902	2,035	49,872	
2	1970-71	540	85,540	1,609	15,358	2,149	1,00,898	
3	1980-81	296	2,91,259	1,148	63,689	1,444	3,54,948	
4	1990-91	100	3,76,978	205	36,425	305	4,13,403	
6	2000-01	56	4,87,240	152	62,345	208	5,49,585	
7	2010-11	89	18,33,482	184	2,82,943	274	21,16,425	
8	2011-12	77	18,01,656	214	4,25,702	291	22,27,358	
9	2012-13	41	9,90,295	103	1,92,,152	144	11,82,447	
10	2013-14	66	20,71,143	98	3,77,378	164	24,48,521	
11	2014-15	56	15,161	71	1,45,948	127	1,61,108	
1	मुंबई	0	0	0	0	0	0	Mumbai
2	मुंबईउपनगर	0	0	0	0	0	0	Mumbai Suburban
3	ठाणे	1.14	14,635	4.20	5434	5.34	20,070	Thane
4	पालघर							Palghar
5	रायगड	0.41	1,390	1.91	366	2.31	1,756	Raigad
6	रत्नागिरी	0.25	220	0.26	167	0.51	388	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	0.11	1,989	0.07	22	0.18	2,011	Sindhudurg
8	नाशिक	0.09	3,012	0.25	273	0.34	3,285	Nashik
9	धुळे	0.01	695	0.18	144	0.20	838	Dhule
10	नंदुरबार	0.09	2,260	0.23	189	0.33	2,449	Nandurbar
11	जळगाव	0.12	1,604	0.10	77	0.22	1,681	Jalgaon
12	अहमदनगर	0.00	0	0.12	89	0.12	89	Ahmednagar
13	पुणे	0.01	15	0.00	0	0.01	15	Pune
14	सातारा	0.00	6	0.22	80	0.22	86	Satara
15	सांगली	0.00	0	0.00	0	0.00	0	Sangli
16	सोलापूर	0.00	0	0.00	0	0.00	0	Solapur
17	कोल्हापूर	0.24	1,130	2.52	1500	2.76	2,630	Kolhapur
18	औरंगाबाद	0	0	0	0	0	0	Aurangabad
19	जालना	0	0	0	0	0	0	Jalna

तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 15.2 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
20	परभणी	0.00	0	0.00	0	0.00	0	Parbhani
21	हिंगोली	0.00	0	0.00	0	0.00	0	Hingoli
22	बीड	0.01	553		0	0.00	0	Beed
23	नांदेड	2.77	96,238	0.84	2014	3.61	98252	Nanded
24	उस्मानाबाद	0.00	0	0.00	0	0.00	0	Osmanabad
25	लातूर	0.00	0	0.00	0	0.00	0	Latur
26	बुलढाणा	0.09	621	0.07	70	0.16	691	Buldhana
27	अकोला	0.61	5307	0.01	35	0.62	15342	Akola
28	वाशिम	0	0	0	0	0	0	Washim
29	अमरावती	2.88	97267	1.82	3685	4.70	100953	Amravati
30	यवतमाळ	5.01	1,04661	1.33	1210	6.34	105871	Yavatmal
31	वर्धा	2.18	43701	1.69	9645	3.87	53346	Wardha
32	नागपूर	2.19	55479	17.51	76056	19.70	1,31,535	Nagpur
33	भंडारा	0.87	7401	0.44	721	1.31	8,122	Bhandara
34	गोदिंया	3.98	45,545	20.83	26,177	24.81	71,722	Gondiya
35	चंद्रपूर	6.97	1,33,675	24.53	70,894	31.50	2,04,569	Chandrapur
36	गडचिरोली	62.24	14,61,634	43.57	2,21,842	105.81	16,83,476	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**92.27**	**20,89,038**	**122.70**	**4,20,690**	**214.97**	**25,09,075**	**Maharashtra State**

आधार : मुख्य वन संरक्षक, महाराष्ट्र शासन, नागपूर.

Source : Chief Conservator of Forest, Government of Maharashtra, Nagpur.

15. वनशास्त्र व लाकूडतोड / FORESTRY AND LOGGING

तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 15.3

आगी आणि गुरांपासून संरक्षित वनक्षेत्र / Forest area Protected from Fire and Cattle Grazing

(2015-16)

अ. क्र. Sr.No	वर्ष Year	एकूण वनक्षेत्र (चौ. कि. मी.) Total Forest Area (sq.Km.)	आगीपासून संरक्षण (चौ. कि. मी.) Protection against fire (sq.Km.)		आगीपासून सुरक्षित वन क्षेत्राची एकूण वन क्षेत्राशी टक्केवारी Percentage of Forests under Fire protection to total Forest	चराईपासून संरक्षण / Protection against grazing			
			प्रयत्न Attempted	संरक्षण Protected		आग विझविण्यासाठी आलेला खर्च (रू.) Cost of Fire on servancy operation (Rs.)	चराईसाठी बंद केलेले क्षेत्र (चौ.कि.मी.) Area closed for grazing (sq.Km.)	चराईसाठी वर्षभर खुले क्षेत्र (चौ.कि.मी.) Area open to Grazing throughout the year (sq.Km.)	वर्षाच्या काही काळासाठी चराईसाठी ठेवलेले क्षेत्र (चौ. कि. मी.) Area open to grazing for part of the year (Sq. Km)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	1960-61	56,949	53,093	52,456	92.00	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
2	1970-71	56,191	56,191	55,700	99.00	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
3	1980-81	56,134	50,790	50,543	90.00	29,96,860	10,325	45,282	2,091
4	1990-91	55,502	55,577	55,111	99.16	2,71,45,208	13,053	42,110	613
5	2000-01 P	57,687	54,982	54,187	98.55	2,80,29,348	18,472	37,174	610
6	2010-11	61,339	55,378	54,992	99.30	15,92,69,625	21,318	32,202	2,586
7	2011-12	61,358	55,313	54,759	98.64	19,77,01,968	22,811	31,484	2,033
8	2012-13	61,369	56,202	55,829	99.34	16,98,49,628	24,778	32,247	2,013
9	2013-14	61,579	57,135	56,969	99.71	17,49,53,218	24,309	30,611	2,317
10	2014-15	61,573	56,973	56,707	99.53	24,25,63,767	26,055	17,489	10,643
11	2015-16	61,622	56,901	56,646	99.55	29,88,46,073	27,495	25,421	2,396

टीप / Notes : N.A. उपलब्ध नाही / Not available. P अस्थायी / Provisional

आधार : मुख्य वन संरक्षक, महाराष्ट्र शासन, नागपूर. / Source : Chief Conservator of Forest, Government of Maharashtra, Nagpur.

15. वनशास्त्र व लाकूडतोड / FORESTRY AND LOGGING

तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 15.4

महत्वाच्या जातींच्या झाडांच्या लागवडीचे क्षेत्र / Area under Plantation of Important Species

(2015-16)

(लागवड हेक्टरात / Plantation in Hectare)

(वनरोपण चौ. कि. मी. / Afforestation in Sq. Km.)

अ. क्र. Sr.No	वर्ष Year	निलगिरी Eucalyptus	सिसम Shisham	साग Teak	किकर Kikar	मलबेरी Mallbery	चील Chil	इतर Miscellaneous	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	1960-61	--	--	--	--	--	--	4,888	4,888
2	1970-71	--	--	3,567	--	--	--	11,396	14,963
3	1980-81	41	--	5,151	--	--	--	37,043	42,235
4	1990-91	--	--	1,728	--	--	--	78,224	79,952
5	2000-01	--	--	1,783	--	--	--	58,865	60,648
6	2010-11	--	--	708	--	--	--	29,541	30,249
7	2011-12	0	0	732	0	0	0	30,676	31,407
8	2012-13	0	0	1,687	0	0	0	64,280	65,967
9	2013-14	0	0	1,395	0	0	0	53,333	54,728
10	2014-15	0	0	1,108	0	0	0	84,248	85,356
11	2015-16	0	0	1,473	0	0	0	50,393	51,866

आधार : मुख्य वन संरक्षक, महाराष्ट्र शासन, नागपूर. Source : Chief Conservator of Forest, Government of Maharashtra, Nagpur

15. वनशास्त्र व लाकूडतोड / FORESTRY AND LOGGING

तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 15.5

वनांपासून महसूल व वनांवरील खर्च / Revenue From and Expenditure on Forests (2015-16)

(मूल्य लाख ₹ / Value in lakhs ₹)

अ. क्र.	वर्ष	वनापासून एकूण महसूल Gross Revenue from forests				वनावरील खर्च Expenditure on forests				शिल्लक असलेली निव्वळ महसूल सूट Net Revenue i.e.Surplus (+) Deficit (-)			
		वन विभाग	वन मंडळ	खाजगी वन	एकूण	वन विभाग	वन मंडळ	खाजगी वन	एकूण	वन विभाग	वन मंडळ	खाजगी वन	एकूण
Sr.No	Year	Forest Dept.	Corpo-ration	Private Forest	Total	Forest Dept.	Corpo-ration	Private Forest	Total	Forest Dept.	Corpo-ration	Private Forest	Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)
1	1960-61	487	..	..	487	218	..	..	218	269	..	..	269
2	1970-71	1,062	102	..	1,164	943	85	..	1,028	119	17	..	136
3	1980-81	4,194	1,539	..	5,733	2,617	817	..	3,434	1,577	722	..	2,299
4	1990-91	14,059	1,637	..	15,696	12,889	1,383	..	14,272	1,170	254	..	1,424
5	2000-01[P]	13,723	..	..	13,723	30,960	145	..	31,105	(-)17,237	(-)145	..	(-) 17,382
6	2010-11	24,505	0	0	24,505	91,680	0	0	91,680	0	0	0	(-)67,175
7	2011-12	26,334	0	0	26,334	1,12,017	0	0	1,12,017	0	0	0	(-)85,683
8	2012-13	25,186	0	0	25,186	1,33,197	0	0	1,33,197	0	0	0	(-)1,08,011
9	2013-14	18,496	0	0	18,496	1,54,530	0	0	1,54,530	0	0	0	(-)1,36,034
10	2014-15	21,199	0	0	21,199	1,77,211	0	0	1,77,211	0	0	0	1,56,012
11	2015-16	22,720	0	0	22,720	2,53,638	0	0	2,53,638	0	0	0	(-)2,30,918

P: अस्थायी / Provisional

आधार : मुख्य वन संरक्षक, महाराष्ट्र शासन, नागपूर

Source : Chief Conservator of Forest, Government of Maharashtra, Nagpur

15. वनशास्त्र व लाकूडतोड / तक्ता क्रमांक / निरनिराळ्या प्रकारच्या वनांखालील क्षेत्र / (2015-

अ. क्र. Sr.No	जिल्हे	वन विभाग / Forest Department				महसूल विभाग / Revenue Department			
		राखीव Reserved	संरक्षित Protected	अवर्गीकृत व पट्ट्याने दिलेले Unclassified and Leased	एकूण Total	राखीव Reserved	संरक्षित Protected	अवर्गीकृत व पट्ट्याने दिलेले Unclassified and Leased	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	मुंबई	0	1.74	0	1.74	0	0	0	0
2	मुंबई उपनगर	0	38.07	0.02	38.09	0	0	0	0
3	ठाणे	2,419.67	982.7	84.5	3,486.87	0	6.24	7.73	13.97
4	पालघर								
5	रायगड	1,263.79	134.65	127.94	1,526.38	12.41	37.16	0	49.57
6	रत्नागिरी	47.13	0.03	22.13	69.29	0	0	1.85	1.85
7	सिंधुदुर्ग	38.01	0	373.73	411.74	0	0	0	0
8	नाशिक	2,635.11	248.82	7.03	2,890.96	13.23	0	0	13.23
9	धुळे	1,963.62	8.5	31.48	2,003.60	63.58	0	0	63.58
10	नंदुरबार	1,591.11	46.12	166.11	1,803.34	5.41	0	0	5.41
11	जळगाव	1,936.05	2.44	35.24	1,973.73	36.29	0	0	36.29
12	अहमदनगर	1,493.38	24.11	38.66	1,556.15	340.09	0	5.25	345.34
13	पुणे	1,721.80	0.13	103.48	1,825.41	264.65	0	0	264.65
14	सातारा	1,353.96	48.51	96.32	1,498.79	24.79	0	0	24.79
15	सांगली	438.72	0.1	96.8	535.62	8.66	0	0	8.66
16	सोलापूर	195.07	0	81.28	276.35	30.06	0	0	30.06
17	कोल्हापूर	568.32	359.04	723.87	1,651.23	0.52	1.33	1.36	3.21
18	औरंगाबाद	897.03	15.95	14.87	927.85	0	0	0	0
19	जालना	84.90	9.32	6.38	100.6	0	0	0	0
20	परभणी	82.67	0	18.81	101.48	0	0	0	0
21	हिंगोली	249.39	2.25	39.17	290.81	0	0	0	0
22	बीड	214.32	38.6	27.99	280.91	0	0	0	0
23	नांदेड	912.87	33.55	179.61	1,126.03	0	0	0	0
24	उस्मानाबाद	35.76	12.91	29.95	78.62	0	0	0	0
25	लातूर	0.00	13.7	27.64	41.34	0	0	0	0
26	बुलढाणा	1,130.48	37.29	5.02	1,172.79	0	0	0	0
27	अकोला	382.07	12.34	0.77	395.18	0	0	0	0
28	वाशिम	384.76	2.93	46.55	434.24	0	0	0	0
29	अमरावती	3,457.41	18.77	9.43	3,485.61	0	0	0.26	0.26
30	यवतमाळ	2,651.46	15.56	56.49	2,723.51	0	0	12.11	12.11
31	वर्धा	526.75	324.3	175.02	1,026.07	0	0	69.7	69.7
32	नागपूर	765.71	752.28	145.09	1,663.08	0	0	152.91	152.91
33	भंडारा	825.17	277.1	101.29	1,203.56	0	0	148.85	148.85
34	गोदिंया	1,534.07	717.04	292.48	2,543.59	0	0	179.48	179.48
35	चंद्रपूर	3,122.47	868.88	54.58	4,045.93	0	0	5.26	5.26
36	गडचिरोली	10,670.49	1,371.13	46.81	12,088.43	0	0	27.36	27.36
	महाराष्ट्र राज्य	**45,593.52**	**6,418.86**	**3,266.54**	**55,278.92**	**799.69**	**44.73**	**612.12**	**1,456.54**

P: अस्थायी / Provisional

आधार : मुख्य वा संरक्षक, महाराष्ट्र शासन, नागपूर

FORESTRY AND LOGGING
TABLE N0. 15.6
Area under different types of forest
16)

(क्षेत्र चौ.किमी मध्ये /Area in Sq.km.)

एकूण / Total				एकूण वनक्षेत्राचे त्रिदलीय वर्गीकरण Tripartile Classification of Total Forest Area			म.व.वि.म. कडे हस्तांतरित केलेले वनक्षेत्र Forest area transferred to F.D.C.M.	वन विभागाच्या ताब्यात घेतलेले खाजगी वनक्षेत्र Private forest brought under possession of Department	Districts
राखीव Reserved	संरक्षित Protected	अवर्गीकृत व पटटयाने दिलेले Unclassified and Leased	एकूण Total	खरी वने Forest Proper	राखीव कुरणे Pasture reserved	जळाऊ लाकूड, वैरण व इतर / Fuels, fodder and miscellaneous			
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(2)
0.0	1.7	0.0	1.7	1.7	0.0	0.0	0.0	0.0	Mumbai
0.0	38.1	0.0	38.1	38.1	0.0	0.0	0.0	0.0	Mumbai Suburban
2419.7	988.9	92.2	3500.8	3595.8	425.3	0.0	443.6	76.7	Thane Palghar
1276.2	171.8	127.9	1576.0	1446.6	134.7	116.8	0.0	122.1	Raigad
47.1	0.0	24.0	71.1	72.9	--	--	0.0	1.8	Ratnagiri
38.0	0.0	373.7	411.7	555.7	--	--	0.0	143.9	Sindhudurg
2648.3	248.8	7.0	2904.2	3336.8	100.3	0.4	421.7	111.5	Nashik
2027.2	8.5	31.5	2067.2	1052.0	799.9	215.3	0.0	0.0	Dhule
1596.5	46.1	166.1	1808.8	2274.4	111.4	0.7	159.5	418.2	Nandurbar
1972.3	2.4	35.2	2010.0	1279.4	415.3	315.3	0.0	0.0	Jalgaon
1833.5	24.1	43.9	1901.5	1251.6	649.9	0.0	0.0	0.0	Ahmednagar
1986.5	0.1	103.5	2090.1	1914.3	323.2	6.5	0.0	154.0	Pune
1378.8	48.5	96.3	1523.6	1592.4	0.0	0.0	0.0	68.8	Satara
447.4	0.1	96.8	544.3	553.2	0.0	0.0	0.0	8.9	Sangli
225.1	0.0	81.3	306.4	306.4	0.0	0.0	0.0	0.0	Solapur
568.8	360.4	725.2	1654.4	1742.9	0.0	0.0	15.6	72.9	Kolhapur
897.0	16.0	14.9	927.9	897.0	16.0	14.9	0.0	0.0	Aurangabad
84.9	9.3	6.4	100.6	84.9	9.3	6.4	0.0	0.0	Jalna
82.7	0.0	18.8	101.5	101.5	0.0	0.0	0.0	0.0	Parbhani
249.4	2.3	39.2	290.8	290.8	0.0	0.0	0.0	0.0	Hingoli
214.3	38.6	28.0	280.9	280.9	--	--	173.6	0.0	Beed
912.9	33.6	179.6	1126.0	1299.7	0.0	0.0	0.0	0.0	Nanded
35.8	12.9	30.0	78.6	0.0	0.0	78.6	0.0	0.0	Osmanabad
0.0	13.7	27.6	41.3	0.0	0.0	41.3	0.0	0.0	Latur
1130.5	37.3	5.0	1172.8	863.3	297.0	12.5	0.0	0.0	Buldhana
382.1	12.3	0.8	395.2	385.0	10.2	0.6	0.0	0.6	Akola
384.8	2.9	46.6	434.2	373.3	53.7	7.2	0.0	0.0	Washim
3457.4	18.8	9.7	3485.9	3413.7	72.2	0.0	273.7	0.0	Amravati
2651.5	15.6	68.6	2735.6	2747.9	130.0	131.4	0.0	0.0	Yavatmal
526.8	324.3	244.7	1095.8	6.2	0.0	1089.6	737.3	0.0	Wardha
765.7	752.3	298.0	1816.0	1941.1	130.6	482.4	0.0	0.8	Nagpur
825.2	277.1	250.1	1352.4	987.4	0.0	365.4	0.0	0.4	Bhandara
1534.1	717.0	472.0	2723.1	1757.4	335.3	630.4	754.7	0.0	Gondiya
3122.5	868.9	59.8	4051.2	3567.3	33.9	1204.8	726.7	0.0	Chandrapur
10670.5	1371.1	74.2	12115.8	12842.5	0.0	0.0	--	0.0	Gadchiroli
46393.2	**6463.6**	**3878.7**	**56735.5**	**52854.2**	**4047.9**	**4720.4**	**3706.4**	**1180.6**	**Maharashtra State**

Source : Chief Conservator of Forest, Government of Maharashtra, Nagpur.

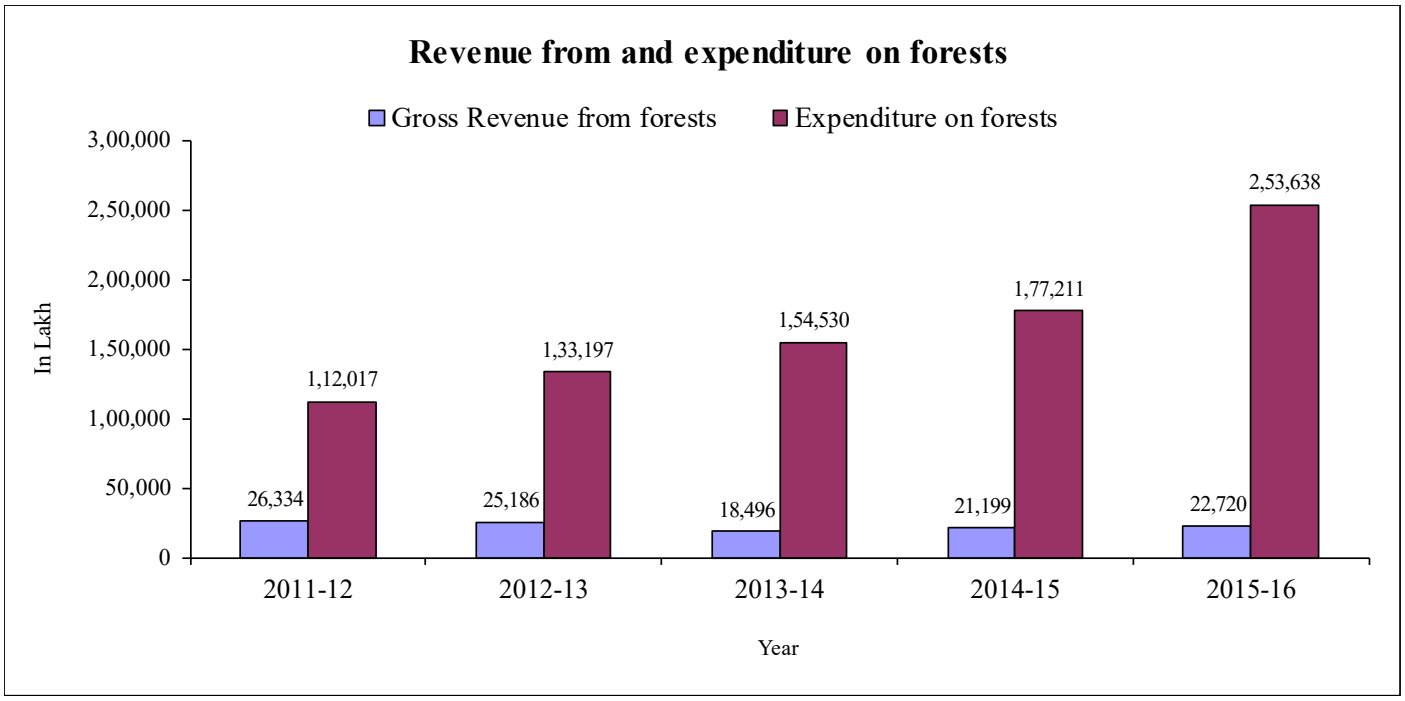
Revenue from and expenditure on forests
Gross Revenue from forests
Expenditure on forests
In Lakh
3,00,000
2,50,000
2,00,000
1,50,000
1,00,000
50,000
0
26,334
1,12,017
25,186
1,33,197
18,496
1,54,530
21,199
1,77,211
22,720
2,53,638
2011-12
2012-13
2013-14
2014-15
2015-16
Year

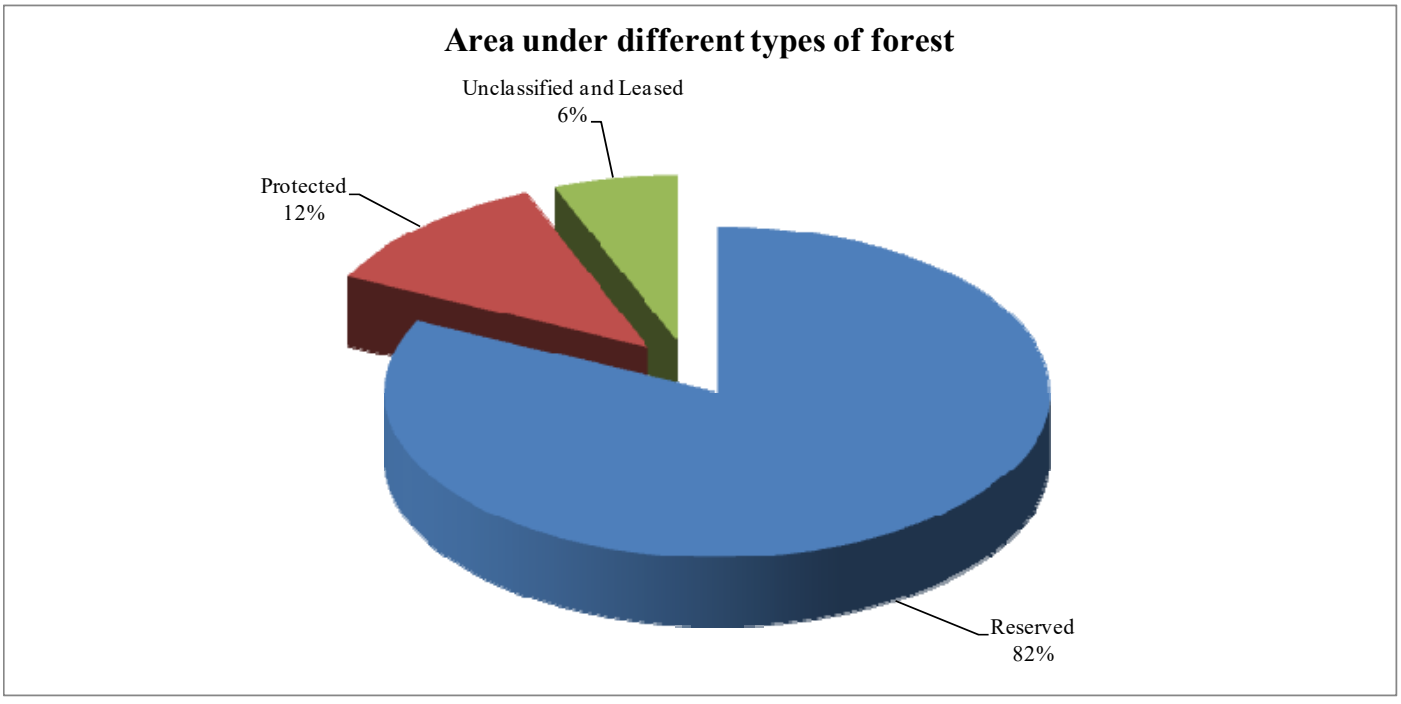
Area under different types of forest
Unclassified and Leased
6%
Protected
12%
Reserved
82%

१६. मत्स्यव्यवसाय

१६.१ खारवण केंद्रातील माशांची आयात, सागरी मत्स्य उत्पादन, मत्स्यव्यवसायासाठी वापरल्या जाणाऱ्या बोटी या संबंधीची आकडेवारी या विभागात दिली आहे.

16. FISHERIES

16.1. Data regarding fish received in curing centres, marine fish production, boats used for fisheries industry has been presented in this section.

16. मत्स्यव्यवसाय / FISHERIES

तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 16.1

मासळीच्या प्रकाराच्या गटानुसार पकडलेली व उतरविलेली मासळी / Fish Catch and Landings by group of Species

(2015-16)

(मे.टनांत / M. Tonnes)

अ. क्र. Sr. No	जिल्हे	गोडया पाण्यातील मासळी Fresh Water fishes	लेप Founders, Holibuts, Soles,etc.	कर्ली, दाताळी, तारली, पेडवा, भिलजी भिंग, पाला,मांदेळी,काटी, खवले, पाथुरडी Harrings, Sardines, Anchovies	खरबा, बांगडा, सूरमई,, गेदर, नार्बी, शेळी चिराटी, बामणे. Tunnies, Barites, Mackeral	इतर, बोथ Miscellaneous Harings (Telesos + toyit)	मुशी , पाकट, म्हाकुळ, इत्यादी Shark, rays, Shells, etc.	कोळंबी , जवळा, करंदी, शेवंड Crustaceans	एकूण पकडलेली व उतरविलेली मासळी Total catch and landings	Districts
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
1	मुंबई शहर	0	1,667	8,609	1,535	27,361	1,977	21,328	62,477	Mumbai city
2	मुंबई उपनगर	0	2,339	11,743	21,334	49,436	11,699	31,785	1,28,336	Mumbai Suburban
3	ठाणे	3,830	0	17,406	4,292	44,143	2,585	31,094	1,03,350	Thane
4	पालघर									Palghar
5	रायगड	265	134	11,722	976	7,105	264	18,852	39,318	Raigad
6	रत्नागिरी	94	2,966	32,448	2,158	34,099	6,316	9,043	87,124	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	6	2,770	4,766	994	7,719	574	876	17,705	Sindhudurg
8	नाशिक	3,860	0	0	0	0	0	0	3,860	Nashik
9	धुळे	1,932	0	0	0	0	0	0	1,932	Dhule
10	नंदुरबार	1,829	0	0	0	0	0	0	1,829	Nandurbar
11	जळगाव	2,876	0	0	0	0	0	0	2,876	Jalgaon
12	अहमदनगर	1,,239	0	0	0	0	0	0	1,239	Ahmednagar
13	पुणे	21750	0	0	0	0	0	0	21,750	Pune
14	सातारा	1,900	0	0	0	0	0	0	1,900	Satara
15	सांगली	2,500	0	0	0	0	0	0	2,500	Sangli
16	सोलापूर	2,707	0	0	0	0	0	0	2,707	Solapur

तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 16.1 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
17	कोल्हापूर	2,430	0	0	0	0	0	0	2,430	Kolhapur
18	औरंगाबाद	3,025	0	0	0	0	0	0	3,025	Aurangabad
19	जालना	3,361	0	0	0	0	0	0	3,361	Jalna
20	परभणी	600	0	0	0	0	0	0	600	Parbhani
21	हिंगोली	665	0	0	0	0	0	0	665	Hingoli
22	बीड	2,355	0	0	0	0	0	0	2,355	Beed
23	नांदेड	4,830	0	0	0	0	0	0	4,830	Nanded
24	उस्मानाबाद	1,315	0	0	0	0	0	0	1,315	Osmanabad
25	लातूर	1,120	0	0	0	0	0	0	1,120	Latur
26	बुलढाणा	4,400	0	0	0	0	0	0	4,400	Buldhana
27	अकोला	1,165	0	0	0	0	0	0	1,165	Akola
28	वाशिम	3,506	0	0	0	0	0	0	3,506	Washim
29	अमरावती	4,916	0	0	0	0	0	0	4,916	Amravati
30	यवतमाळ	4,867	0	0	0	0	0	0	4,867	Yavatmal
31	वर्धा	3,600	0	0	0	0	0	0	3,600	Wardha
32	नागपूर	22,026	0	0	0	0	0	0	22,026	Nagpur
33	भंडारा	12,851	0	0	0	0	0	0	12,851	Bhandara
34	गोदिंया	10,600	0	0	0	0	0	0	10,600	Gondiya
35	चंद्रपूर	9,950	0	0	0	0	0	0	9,950	Chandrapur
36	गडचिरोली	3,200	0	0	0	0	0	0	3,200	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**1,45,570**	**9,876**	**86,694**	**31,289**	**1,69,863**	**23,415**	**1,12,978**	**5,79,685**	**Maharashtra State**

आधार : मत्स्यव्यवसाय संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source : Directorate of Fisheries, Government of Maharashtra, Mumbai

16. मत्स्यव्यवसाय / FISHERIES

तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 16.2

पकडलेल्या मासळींची विल्हेवाट (सागरी व भूजल) / Disposition of Fish Catch (Marine & Inland) (2015-16)

(मे.टना/ M. Tonne)

अ. क्र. Sr.No	जिल्हे	विक्रीसाठी ताजा Fresh for Marketing	गोठविण्या करिता For freezing	वाळविण्या करिता For Sun drying	खारविण्या करिता For salting	डबा बंद मासे Canning	खता करिता For Manure	इतर Miscella-neous Purpose	मासळीचा फेकून दिलेला भाग Offar for reduction	एकूण Total	Districts
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(2)
1	मुंबई शहर	1,24,424	0	3,047	0	0	865	0	0	1,28,336	Mumbai city
2	मुंबई उपनगर	47,381	0	13,789	0	0	1,307	0		62,477	Mumbai Suburban
3	ठाणे	56,410	0	46,863	76	0	0	0	0	1,03,349	Thane
4	पालघर										Palghar
5	रायगड	23,253	0	15,277	0	0	788	0	0	39,318	Raigad
6	रत्नागिरी	77,174	0	4,251	712	0	4,987	0	0	87,124	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	13,924	0	96	3,685	0	0	0	0	17,705	Sindhudurg
8	नाशिक	3,860	0	0	0	0	0	0	0	3,860	Nashik
9	धुळे	1,932	0	0	0	0	0	0	0	1,932	Dhule
10	नंदुरबार	2,876	0	0	0	0	0	0	0	2,876	Nandurbar
11	जळगाव	1,829	0	0	0	0	0	0	0	1,829	Jalgaon
12	अहमदनगर	1,239	0	0	0	0	0	0	0	1,239	Ahmednagar
13	पुणे	21,750	0	0	0	0	0	0	0	21,750	Pune
14	सातारा	1,900	0	0	0	0	0	0	0	1,900	Satara
15	सांगली	2,500	0	0	0	0	0	0	0	2,500	Sangli
16	सोलापूर	2,707	0	0	0	0	0	0	0	2,707	Solapur
17	कोल्हापूर	2,430	0	0	0	0	0	0	0	2,430	Kolhapur
18	औरंगाबाद	3,025	0	0	0	0	0	0	0	3,025	Aurangabad
19	जालना	3,361	0	0	0	0	0	0	0	3,361	Jalna
20	परभणी	600	0	0	0	0	0	0	0	600	Parbhani
21	हिंगोली	665	0	0	0	0	0	0	0	665	Hingoli
22	बीड	2,355	0	0	0	0	0	0	0	2,355	Beed
23	नांदेड	4,830	0	0	0	0	0	0	0	4,830	Nanded
24	उस्मानाबाद	1,315	0	0	0	0	0	0	0	1,315	Osmanabad
25	लातूर	1,120	0	0	0	0	0	0	0	1,120	Latur
26	बुलढाणा	4,400	0	0	0	0	0	0	0	4,400	Buldhana
27	अकोला	1,165	0	0	0	0	0	0	0	1,165	Akola
28	वाशिम	3,506	0	0	0	0	0	0	0	3,506	Washim
29	अमरावती	4,916	0	0	0	0	0	0	0	4,916	Amravati
30	यवतमाळ	4,867	0	0	0	0	0	0	0	4,867	Yavatmal
31	वर्धा	3,600	0	0	0	0	0	0	0	3,600	Wardha
32	नागपूर	22,026	0	0	0	0	0	0	0	22,026	Nagpur
33	भंडारा	12,851	0	0	0	0	0	0	0	12,851	Bhandara
34	गोदिंया	10,600	0	0	0	0	0	0	0	10,600	Gondiya
35	चंद्रपूर	9,950	0	0	0	0	0	0	0	9,950	Chandrapur
36	गडचिरोली	3,200	0	0	0	0	0	0	0	3,200	Gadchiroli
	महाराष्ट्र	**4,83,941**	**0**	**83,323**	**4,473**	**0**	**7,947**	**0**	**0**	**5,79,684**	**Maharashtra**

आधार : मत्स्यव्यवसाय संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source : Directorate of Fisheries, Government of Maharashtra, Mumbai.

16. मत्स्यव्यवसाय / FISHERIES
तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 16.3
खारवण केंद्रात केलेली माशांची आयात, मिठाचे वाटप आणि खारवलेले मासे
Quantity of fish brought, salt issued and fish cured at different curing centres (2015-16)

(मे.टन / M. Tonne)

अ. क्र. Sr.No (1)	मासे खारविण्याची आवारे (2)	खारवण्यासाठी आणलेले मासे Quantity of fish brought for curing (3)	मिठाचे वाटप Quantity of salt issued (4)	खारवून बाहेर पाठविलेल्या माशांचे वजन Quantity of cured fish removed (5)	Fish curing yards (6)
1	बोरिया	N.A	0	0	Boria
2	जयगड	N.A	0	0	Jaigad
3	वरवडे	N.A	0	0	Warwade
4	मिरकरवाडा	712	256	534	Mirkarwada
5	भाटये	N.A	0	0	Bhatye
6	पूर्णागड	N.A	0	0	Purnagad
7	जैतापूर	N.A	0	0	Jaitapur
8	विजयदूर्ग	N.A	0	0	Vijaydurg
9	मालवण	3,685	1,327	2,764	Malvan
10	वेंगुर्ला	N.A	0	0	Vengurla
11	तारा मंबरी	N.A	0	0	Tara Mumbari
	एकूण	**4,397**	**1,583**	**3,298**	**Total**

आधार : मत्स्यव्यवसाय संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source : Directorate of Fisheries, Government of Maharashtra, Mumbai.

16. मत्स्यव्यवसाय / FISHERIES
तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 16.4
सागरी मत्स्योत्पादन / Marine Fish Production (2015-16)

(मे. टन / in M. Tonne)

अ. क्र. Sr.No (1)	जिल्हे (2)	उत्पादन Production (3)	Districts (2)
1	मुंबई शहर	62,477	Mumbai city
2	मुंबई उपनगर	1,28,336	Mumbai Suburban
3	ठाणे	99,520	Thane
4	पालघर		Palghar
5	रायगड	39,053	Raigad
6	रत्नागिरी	87,030	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	17,699	Sindhudurg
	एकूण	**4,34,115**	**Total**

आधार : मत्स्यव्यवसाय संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source : Directorate of Fisheries, Government of Maharashtra, Mumbai.

16. मत्स्यव्यवसाय / FISHERIES

तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 16.5

मत्स्यव्यवसायासंबंधीची संकीर्ण माहिती / Miscellaneous statistics related to fisheries

(2015-16)

अ.क्र. Sr.No (1)	बाब (2)	परिमाण (3)	माहिती Particulars (4)	Unit (3)	Item (2)
1	एकूण समुद्रकिनारा	कि. मीटर	720	Kilometres	Total coastline of State
2	सागरी मत्स्यव्यवसाय करणारी खेडी /गावठाणे	संख्या	414	Nos.	Marine-Fishing Villages / Hamlets.
3	मत्स्यव्यवसायात गुंतलेल्या होडया	संख्या	15,716	Nos.	Boats engaged in fishing
4	प्रत्येकी एक मे. टनाच्या वर वजन असलेल्या होडया	संख्या	N.A.	Nos.	Boats above one M. tone
5	यंत्रसज्ज होडया	संख्या	13,002	Nos.	Mechanised boats
6	नौतळाची सोय असलेल्या होडया	संख्या	N.A.	Nos.	Boats with deck facilities
7	एकूण मत्स्योत्पादन-		5.8		Total fish production-
	(1) सागरी	हजार मे. टन	4.34	Thousand M.T.	(I) Marine
	(2) गोडया पाण्याचे	हजार मे. टन	1.46	Thousand M.T.	(ii) Inland
8	मत्स्यव्यवसायातील सहकारी संस्था-				Number of Co-operative Societies-
	(1) प्राथमिक	संख्या	3463	Nos.	(I) Primary
	(2) जिल्हा / विभाग / संघ	संख्या	39	Nos.	(ii) District/ Divisional Federations.
	(3) शिखर	संख्या	N.A.	Nos.	(iii) Apex
9	सहकारी संस्थांची सभासद संख्या-		3,55,138		Membership of Co-operative Societies-
	(1) प्राथमिक	संख्या	3,44,620	Nos.	(I) Primary
	(2) जिल्हा / विभाग / संघ	संख्या	10,518	Nos.	(ii) District/ Divisional Federations.
	(3) शिखर	संख्या	N.A.	Nos.	(iii) Apex
10	सहकारी संस्थातर्फे हाताळलेली मासळी				Fish handled by Co-operative Societies-
	(अ) मासिक उत्पन्न	क्विंटल	1,76,488	Quintal	(A) Monthly Income
	मासिक उत्पादनाची किंमत	कोटी	413.19	Crore Rs.	(I) Primary
	(ब) जिल्हा / विभाग / संघ	कोटी	N.A.	Thousand Rs.	(ii) District/ Divisional Federations.
11	विक्री मूल्य	रु.कोटी	52,00,408	Crore Rs.	(B) Sale Value-
12	शासकीय मासळी खारवण्याची आवार केंन्द्रे	संख्या	--	Nos.	Number of Government fish curing Yards.
13	खारवलेली मासळी		4,475		Cured fish-
	(1) उन्हात वाळलेली	मे. टन	91,270	Tonnes	(I) Sundried
	(2) इतर	मे. टन	10,151	Tonnes	(ii) Others
15	मत्स्यव्यवसाय शिक्षण संस्था	संख्या	16	Nos.	Number of Fishery schools
16	मत्स्य पैदास केन्द्रे	संख्या	30	Nos.	Number of Fish farms

N.A. उपलब्ध नाही / Not Available

आधार : मत्स्यव्यवसाय संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source : Directorate of Fisheries, Government of Maharashtra, Mumbai

16. मत्स्यव्यवसाय / FISHERIES

तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 16.6

प्रकारानुसार सागरी मत्स्योत्पादन

Varietywise Marine fish Production

(2015-16)

(उत्पादन मे.टनात / Production in M.Tonnes)

अ. क्र. Sr.No	मासळीचा प्रकार	जिल्हे / District's						एकूण Total	Variety
		मुंबई शहर Mumbai City	मुंबई उपनगर Mumbai Suburban	ठाणे Thane	रायगड Raigad	रत्नागिरी Ratnagiri	सिंधुदुर्ग Sindhudurg		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
1	मुशी, पाकट, वागळी	2,146	837	2,555	248	124	97	6,007	Shark Rays
2	वाम	1,547	25	1,122	283	35	39	3,051	Eels
3	शिंगाळा, शिंगटो	5,521	445	2,677	614	3,458	231	12,946	Cat fish
4	कलौ, दाताळा	240	55	1,862	133	470	62	2,822	Chirocentrus
5	पेडवा, पेडी, भिवजी, तारली	2,920	573	14	9,623	29,892	4,488	47,510	Sardines
6	भिंगपाला	145	61	1,133	45	88	7	1,479	Hilsa llisha
7	मांदेली	7,180	7,096	8,752	840	635	0	24,503	Anchoviella
8	कांदी	1,134	795	4,693	1,032	49	0	7,703	Turrisodes
9	खवली / पातुर्डी	124	29	952	49	1,314	209	2,677	Other Clupedia
10	बोंबिल	2,413	19,704	25,571	544	280	169	48,681	Harpodon nehereuse
11	करकरा, खजूरा	504	66	151	0	0	5	726	Perches
12	तांब	155	0	247	10	8	48	468	Red snapper
13	दाढा , रावस	1,062	19	565	328	44	2	2,020	Polynomids
14	घाट, काय	2,648	122	1,261	143	79	2	4,255	Scienids
15	बळा, वाकळी	5,060	2,296	2,748	382	2,346	1,541	14,373	Ribbon fish
16	ढोमा, घोडी	12,255	2,731	853	1,091	2,252	998	20,180	Otalithes Sp.
17	खरबा, बांगडा	2,310	22	89	330	85	16	2,852	Carax
18	सरंगा	3,641	313	5,960	538	346	192	10,990	Pomfret
19	हलवा	880	42	702	63	360	130	2,177	Black pomfret
20	बांगडा	2,328	83	412	790	13,513	1,444	18,570	Mackerels
21	सरमर्क, डोगेल	2,207	115	4,651	549	884	635	9,041	Seer fish
22	गेदर	1,196	65	322	196	300	27	2,106	Tunnies
23	तेंडली	3	552	1	324	0	0	880	Bregmoers Melillandi
24	लेप	2,339	1,667	0	134	2,966	2,770	9,876	Soles
25	कोकरी, टोकी	678	8	0	10	24	51	771	Carangids small
26	खाण	21	0	0	0	501	464	986	Leiggnathus
27	चिराटी, राणे, बामणे	15,928	1,346	0	0	888	292	18,454	Upenaides Sp.
28	कोळंबी	29,638	8,037	3,501	1,425	8,159	835	51,595	Prawns
29	जवळा, करंदी	1,886	13,150	27,548	17,402	869	41	60,896	Shrimps
30	शेवंड	261	141	46	25	15	0	488	Lobster
31	सौंदाळा	1,114	23	0	1	1,666	807	3,611	Lactarius
32	म्हाकूळ	9,552	1,140	30	16	6,192	477	17,407	Cuttle fish & squids
33	इतर	9,298	919	1,102	1,885	9,188	1,620	24,012	Others
	एकूण	**1,28,334**	**62,477**	**99,520**	**39,053**	**87,030**	**17,699**	**4,34,113**	**Total**

आधार : मत्स्यव्यवसाय संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source : Directorate of Fisheries, Government of Maharashtra, Mumbai

16. मत्स्यव्यवसाय / FISHERIES

तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 16.7

निरनिराळ्या प्रकारच्या सागरी माशांच्या सरासरी वार्षिक घाऊक किंमती

Average Annual Wholesale (Boatside) Prices of Various Varieties of Marine Fish (2015-16)

(प्रती टनाची किंमत ₹ / In ₹ Per Tonnes)

अ. क्र.	मासळीचा प्रकार	जिल्हे / District's						सरासरी किंमत	Variety
Sr.No		मुंबई शहर Mumbai City	मुंबई उपनगर Mumbai Suburban	ठाणे Thane	रायगड Raigad	रत्नागिरी Ratnagiri	सिंधुदुर्ग Sindhudurg	Average price	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
1	मुशी, पाकट, वागळी	88,872	75,914	78,789	94,597	1,28,992	1,62,887	85,037	Elasmobranchs (Shark Rays)
2	वाम	84,192	1,21,600	1,31,560	1,43,198	1,57,714	1,78,205	1,09,432	Eels
3	शिंगाळा, शिंगटी	78,230	83,787	75,185	83,461	81,768	1,09,004	79,534	Cat fish
4	कर्ली, दाताळी	67,933	82,182	92,508	68,308	62,200	74,935	83,639	Chirocentrus
5	पेंडवा, पेडी, भिलजी, तारळी	45,255	40,052	35,714	35,354	31,035	36,234	33,385	Sardines
6	भिंगपाळा	1,18,614	1,40,246	1,07,432	1,06,000	98,580	1,07,143	1,09,310	Hilsa llisha
7	मांदेली	48,856	47,973	47,076	43,714	41,957	--	47,609	Anchoviell.
8	कांटी	48,795	85,346	85,575	64,099	51,735	--	77,045	Turrisodes
9	खवळी, पातुर्डी	28,694	40,000	40,515	36,122	31,809	33,254	35,041	Other Clupedia
10	बोंबिल	77,931	55,234	61,211	56,342	44,018	54,379	59,443	Harpodon nebereus.
11	करकरा, खजूरा	1,23,684	1,40,000	1,47,748	--	--	1,26,000	1,30,186	Perches
12	तांब	1,39,195	--	2,50,000	1,66,000	1,56,250	1,98,958	2,04,622	Red snapper
13	दाढा, रावस	2,83,196	4,02,895	3,89,885	3,18,155	3,16,818	2,92,500	3,20,580	Polynomids
14	घोळ, कोथ	2,24,545	2,56,393	2,84,366	2,51,608	2,01,266	2,50,000	2,43,674	Sciaeonids
15	बळा, वाकटी	48,174	54,302	62,503	46,838	59,172	50,967	50,902	Otolithes Sp.
16	ढोमा घोडी	89,942	70,399	69,914	70,877	94,449	88,384	83,053	Ribbon fish
17	खरबा, बागडा	86,530	40,227	65,056	40,530	70,000	47,500	79,467	Caranx
18	सरंगा	5,32,562	5,65,974	6,06,505	8,46,394	8,07,835	7,05,130	6,00,656	Pomfret
19	हलवा	3,38,708	4,16,190	4,22,949	4,50,079	4,32,652	3,67,000	3,87,810	Black Pomfrets
20	बांगडा	1,04,898	87,169	77,015	75,114	82,428	88,809	85,331	Mackerels
21	सुरूमई, दागोळ, पकलई	2,85,,272	3,68,696	3,76,998	3,72,559	4,19,842	3,82,953	3,58,838	Seer fish
22	गेदर, कुपा	1,04,945	84,231	88,727	71,964	87,467	89,444	96,070	Tunnies
23	तेंडली	41,667	40,000	45,000	40,000	--	--	40,011	Bremoerseros
24	लेप	55,915	38,233	--	40,746	33,276	51,724	44,750	Soles
25	कोकरी, टोकी	98,217	85,000	--	46,500	55,924	91,176	95,619	Carangids Small
26	खाप	38,571	--	--	--	46,804	30,302	38,860	Leggnathus
27	चिराटी, राणे, बामणे	32,842	43,340	--	--	36,723	32,688	33,792	Upenaides Sp.
28	कोळंबी	1,94,558	2,02,513	1,71,838	1,31,386	1,32,058	1,48,341	1,81,879	Prawns
29	जवळा, करंदी	62,954	63,269	75,816	63,707	93,941	35,244	69,479	Shrimps
30	शेवंड	11,18,757	10,41,631	9,93,478	10,92,800	9,73,333	--	10,78,827	Lobster
31	सौंदाळा	70,469	78,696	--	45,000	81,049	71,437	75,611	Lactarius
32	म्हाकूळ	1,39,314	1,29,838	1,28,257	1,40,625	1,68,629	1,09,057	1,48,274	Cuttle fish and squids
33	इतर	72,721	55,487	65,184	52,401	11,919	52,053	45,460	Others
	एकूण	**49,75,008**	**50,36,817**	**50,76,804**	**50,94,478**	**50,91,643**	**40,65,708**	**52,13,226**	**Total**

आधार : मत्स्यव्यवसाय संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source : Directorate of Fisheries, Government of Maharashtra, Mumbai.

16. मत्स्यव्यवसाय / FISHERIES

तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 16.8

मासळीच्या प्रमुख प्रकाराच्या मत्स्योत्पादनाचा एकूण मत्स्योत्पादनाच्या मुल्यातील हिस्सा (टक्केवारी)

Percentage Share of Prominent Varieties in Total Valuation of Fish Production (2015-16)

अ. क्र. Sr.No	मासळीचा प्रकार	जिल्हे / Districts: मुंबई शहर Mumbai City	मुंबईउपनगर Mumbai Suburban	ठाणे/पालघर Thane / Palghar	रायगड Raigad	रत्नागिरी Ratnagiri	सिंधुदुर्ग Sindhudurg	एकूण Total	Variety
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
1	मुशी, पाकट	2.7	1.2	1.6	0.8	0.3	1.1	1.1	Elasmobranchs (Shark Rays)
2	वाम	1.2	1.2	1.2	1.3	0.1	5.0	0.7	Eels
2	शिंगाळा, शिंगटो	2.7	0.7	1.6	1.7	4.5	1.7	2.3	Cat fish
3	कर्ली, दाताळी	0.1	0.9	1.4	0.3	0.5	0.3	0.5	Chirocentrus.
4	पेडवा, पेडी, भिलजी, तारली	0.8	0.4	1.4	11.2	14.7	11.0	3.5	Sardines
5	भिंगपाळा	0.1	1.6	1.0	0.2	0.1	0.0	0.4	Hilsa llisha
6	मांदेली	2.2	6.5	3.2	1.2	0.4	0.0	2.6	Anchoviella
7	बोंबिल	1.2	20.9	12.3	1	0.2	0.6	6.4	Harpodon neherus
8	कांटी	0.3	1.3	0.3	0.6	0.6	0.4	0.1	Turrsodes
9	घोळ, कोथ	3.7	0.6	2.8	1.2	0.3	0.3	2.3	Scienids
10	ढोमा, घोडी	3.7	2.8	0.4	1.7	2.1	3.4	2.3	Otolithes Sp.
11	बळा, वाकटी	2.9	3.1	1.5	0.9	3.5	9.2	2.7	Ribbon fish.
12	खरबा, बांगडा	1.3	0.1	0.1	0.4	0.1	0.5	0.5	Caranx
13	सरंगा	12.1	3.4	28.4	15	4.4	9.2	14.8	Pomfret
14	हलवा	1.9	0.3	2.4	0.9	2.5	3.2	1.9	Black Pomfret
15	बांगडा	1.5	0.1	0.3	1.2	17.7	8.7	3.3	Mackere.
16	सुरमई, दागोल, पलई	3.9	0.8	13.8	6.7	5.9	16.4	7.3	Seer fish
17	कोळंबी	36.1	31.3	4.7	6.2	17.1	8.4	21.0	Prawns
18	जवळा, करंदी	0.7	16.0	16.4	36.4	1.3	0.1	5.9	Shrimps
19	शेवंड	1.8	2.8	0.4	0.9	0.2	0.0	5.8	Lobster
20	सौंदाळा	0.5	0.0	0.0	0	2.1	3.9	0.6	Lactarius
21	म्हाकूळ	8.3	1.1	0.1	0.1	16.5	3.5	5.8	Cuttle fish
22	इतर	10.3	2.9	4.7	10.1	4.90	13.10	8.0	Others
	एकूण	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**Total**
	एकूण किंमत (कोटी ₹)	**1,596.13**	**519.84**	**1,271.32**	**304.30**	**631.01**	**147.89**	**4,470.5**	**Total Value (₹ in crore)**

आधार : मत्स्यव्यवसाय संचालनालय, महाराष्ट्र शासन मुंबई

Source : Directorate of Fisheries, Government of Maharashtra, Mumbai

१७. सहकार

१७.१ कृषि व बिगर कृषि सहकारी पत संस्था, बहुउद्देशीय सहकारी संस्था, पणन संस्था, उत्पादन संस्था इत्यादी संस्थांची माहिती या विभागात दिली आहे.

१७.२ विविध सहकारी संस्थांची संख्या, सदस्य संख्या, खेळते भांडवल, स्थिर भांडवल, कर्जे, थकबाकी वगैरे माहिती या विभागात दिली आहे. "मालकीचे भांडवल" हे भरणा केलेले भांडवल दर्शविते. "कर्जे" या बाबीमध्ये ठराविक काळांमध्ये येणारी एकूण कर्जे, येणे कर्ज यांचा समावेश आहे. "खेळते भांडवल" मध्ये "भरणा केलेले" भांडवल, ठेवी, कर्जे यांचा समावेश आहे. "येणे कर्ज" यामध्ये कर्जाची येणे रक्कम, रोख पत, शिल्लकेपेक्षा अधिक काढलेली खरेदीची बिले व विक्रीची बिले यातील बाकी या माहितीचा समावेश आहे. "थकबाकी" मध्ये मुदतीअखेर प्रलंबित कर्ज आणि परतफेडीच्या मुदतवाढीची परवानगी प्राधिकृत अधिकाऱ्यांनी नाकारली आहे अशा रकमेचा किंवा हफ्त्यांचा यात समावेश आहे.

17. CO-OPERATION

17.1 The information on Agricultural and Non-Agricultural Co-operative Credit Societies, Multipurpose Co-operative Societies, Marketing Societies, Productive Societies etc., is presented in this section.

17.2 The information on number of various Co-operative societies, membership, working capital, fixed capital, loans advanced, overdues etc. is presented in this section. "Owned capital" shows the paid-up capital. "Borrowing" denotes the total borrowings outstanding at the end of the period. "Working capital" includes paid-up capital, deposits and borrowings. "Loans outstanding" includes outstandings in respect of loans, cash credits, overdrafts and the amount of outstanding bills purchased and discounted, Overdues refer to the amount of loans or installments which was due for collection but which was not actually collected and for the repayment no extension has been granted by a competent authority.

17. सहकार / CO-OPERATION

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 17.1

सर्व सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी / Selected Statistics of all Co-operative Societies

अ. क्र.	बाब	परिमाण /	30 जून रोजी / As on 30th June					31 मार्च रोजी /As on 31st March				Item
Sr.No		Unit	1960-61	1970-71	1980-81	1990-91	2000-01	2010-11	2013-14	2014-15	2015-16	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
1	संस्था	संख्या / No.	31,565	42,603	60,747	1,04,620	1,58,016	2,24,306	2,30,295	2,25,721	1,96,907	Societies
2	सदस्य संख्या	लाख / Lakh	42	86	148	270	430	530	524	537	530	Membership
3	भाग भांडवल	₹ कोटीत / ₹ Crore	53	238	600	1,957	7,560	20,543	18,871	20,786	19,945	Share Capital
4	स्वीय भांडवल	₹ कोटीत / ₹ Crore	73	345	1,207	3,935	17,738	45,934	49,582	60,884	61,546	Owned Funds
5	खेळते भांडवल	₹ कोटीत / ₹ Crore	326	1,490	5,210	24,713	1,34,440	2,48,234	3,14,922	3,38,912	3,63,256	Working Capital
6	लोकसंख्या	दशलक्ष / Millions	39.55	50.41	62.78	78.75	96.70	112.4	112.4	112.4	112.4	Population
7	दर लाख लोकसंख्येमागे संस्थांची संख्या	संख्या / No.	79.91	84.52	96.73	133	163	200	205	201	175	No. of societies per lakh of Population
8	दर हजार लोकसंख्यंमागे सर्व संस्थांच्या सभासदांची संख्या.	संख्या / No.	106.18	170.59	235.73	343	445	472	466	478	472	No. of members of all Societies per thousand inhabitants
9	दर माणशी सरासरी खेळते भांडवल	₹	83	296	830	3,138	13,903	22,103	28,018	30,152	32,318	Average working capital per head of Population

आधार : सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source: Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune.

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 17.2

17. सहकार /
तक्ता क्रमांक /
प्रकारानुसार सहकारी संस्था व बँकांचे वर्गीकरण /
(2015-

अ. क्र. Sr.No	जिल्हे	राज्य व मध्यवर्ती बँका संघ State and Central Banks Unions	महाराष्ट्र राज्य सहकारी भूविकास बँकेच्या जिल्हा शाखा District Branches of Maharashtra State Co-Operative Land Development Bank	कृषि Agricultural	बिगर कृषि Non-Agricultural	प्राथमिक सहकारी बँका Primary Co-Operative Banks	पणन संस्था Marketing Societies	ऊस पुरवठा Sugarcane Supply	दूध पुरवठा Milk supply
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	मुंबई	4	0	0	2,327	73	2	0	18
2	मुंबईउपनगर								
3	ठाणे	1	1	409	1,025	17	15	0	159
4	पालघर								
5	रायगड	1	0	144	448	7	67	0	23
6	रत्नागिरी	1	1	368	275	4	15	1	55
7	सिंधुदुर्ग	1	1	226	150	2	27	0	107
8	नाशिक	1	0	1,048	949	42	76	4	283
9	धुळे	1	1	411	342	6	29	0	128
10	नंदुरबार	0	0	235	189	6	18	2	30
11	जळगाव	1	0	876	817	13	84	5	499
12	अहमदनगर	1	1	1,389	1,057	17	47	14	951
13	पुणे	1	1	1,369	2,334	53	84	12	1,392
14	सातारा	1	0	956	941	27	29	10	381
15	सांगली	1	1	763	1,056	20	44	14	650
16	सोलापूर	1	1	1,284	983	33	63	15	3,130
17	कोल्हापूर	1	1	1,846	1,545	47	252	15	4,498
18	औरंगाबाद	1	0	694	609	13	19	5	460
19	जालना	1	0	557	157	6	14	3	65
20	परभणी	1	0	445	182	9	54	0	106
21	हिंगोली	0	0	413	74	7	4	2	24
22	बीड	1	1	734	365	13	45	10	573
23	नांदेड	1	0	976	226	8	28	4	73
24	उस्मानाबाद	1	1	469	336	11	23	9	37
25	लातूर	1	1	584	380	15	9	2	234
26	बुलढाणा	1	0	567	403	9	19	0	67
27	अकोला	1	0	413	220	3	13	0	169
28	वाशिम	0	0	424	112	1	8	0	112
29	अमरावती	1	0	613	345	11	21	0	76
30	यवतमाळ	1	0	595	237	4	17	1	30
31	वर्धा	1	0	342	208	5	14	1	120
32	नागपूर	1	0	588	1,078	17	14	0	64
33	भंडारा	1	0	370	264	1	6	0	264
34	गोदिंया	1	0	329	205	2	6	0	144
35	चंद्रपूर	1	1	393	367	4	11	0	11
36	गडचिरोली	1	0	259	91	2	6	0	56
	सिडको		0						
महाराष्ट् राज्य		**34**	**13**	**21,089**	**20,297**	**508**	**1,183**	**129**	**14,989**

आधार : सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे

CO-OPERATION
TABLE NO. 17.2
Co-operative Societies and Banks classified by Types
-16)

विणकर संस्था Weavers Societies (11)	ग्राहक संस्था Consumer Societies (12)	गृहनिर्माण संस्था Housing Societies (13)	शेती संस्था Farming Societies (14)	स्त्रियांच्या संस्था Women Societies (15)	इतर Others (16)	एकूण Total (17)	Districts (2)
1	341	30,447	0	230	5,179	38,622	Mumbai / Mumbai Suburban
0	146	28,386	18	0	2,045	32,222	Thane / Palghar
0	45	2,979	4	1	937	4,656	Raigad
0	83	1,116	0	0	455	2,374	Ratnagiri
0	75	217	1	0	478	1,285	Sindhudurg
1	94	2,720	8	0	2,239	7,465	Nashik
0	14	145	2	0	472	1,551	Dhule
0	17	63	0	0	298	858	Nandurbar
0	45	369	3	0	893	3,605	Jalgaon
0	36	276	6	42	1,457	5,294	Ahmednagar
0	166	17,977	13	0	2,919	26,321	Pune
0	57	754	7	30	1,409	4,602	Satara
0	48	207	11	0	1,471	4,286	Sangli
0	206	534	12	0	2,113	8,375	Solapur
0	136	467	12	63	2,220	11,103	Kolhapur
0	84	1,094	0	1	1,427	4,407	Aurangabad
0	34	87	0	0	813	1,737	Jalna
0	16	143	0	0	1,064	2,020	Parbhani
0	6	44	0	4	259	837	Hingoli
0	36	103	0	43	999	2,923	Beed
1	9	411	0	12	804	2,553	Nanded
0	12	108	0	0	888	1,895	Osmanabad
0	24	170	0	0	967	2,387	Latur
0	18	84	0	0	559	1,727	Buldhana
0	14	110	0	0	466	1,409	Akola
0	8	64	0	0	367	1,096	Washim
0	108	364	3	16	622	2,180	Amravati
0	30	120	0	0	823	1,858	Yavatmal
0	36	72	0	0	227	1,026	Wardha
0	190	742	2	0	813	3,509	Nagpur
0	8	40	0	0	419	1,373	Bhandara
0	13	30	0	0	558	1,288	Gondiya
0	14	62	1	0	524	1,389	Chandrapur
0	1	7	1	0	221	645	Gadchiroli
		8,029			0	8,029	CIDCO
3	**2,170**	**98,541**	**104**	**442**	**37,405**	**1,96,907**	**Maharashtra State**

Source : Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune.

7. ग्रामविकास व सहकार / CO-OPERATION

तक्ता क्रमांक/ TABLE No. 17.3

कृषि पत व बहुउद्देशीय संस्थांची कार्ये/ Activities of Agricultural credit and multipurpose Societies

(2015-16)

(रक्कम लाख ₹/ Amt. in lakh ₹)

अ.क्र. Sr. No. (1)	जिल्हे (2)	संस्थांची संख्या No. of Societies (3)	सदस्यांची संख्या (हजारात) Membership ('000) (4)	स्वीय भांडवल Owned capital (5)	ठेवी Deposits (6)	कर्जे Borrowings (7)	खेळते भांडवल Working Capital (8)	नवीन कर्ज Fresh Advances (9)	कर्ज वसुली Recoveries (10)	येणे कर्ज Loans Outstanding (11)	थकबाकी Overdues (12)	District (2)
1	मुंबई	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Mumbai
2	मुंबई उपनगर											Mumbai Suburban
3	ठाणे	408	183.04	3,102.44	550.28	4,974.17	15,378.47	NA	NA	NA	NA	Thane
4	पालघर											Palghar
5	रायगड	130	220.38	316.45	12.63	415.68	1,496.42	NA	NA	NA	NA	Raigad
6	रत्नागिरी	367	402	3,404.42	380.12	4,835.51	10,106.97	NA	NA	NA	NA	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	226	166.72	2,201.42	310.05	8,665.12	14,539.38	NA	NA	NA	NA	Sindhudurg
8	नाशिक	1048	615.8	46,128.44	901.38	1,38,074.52	2,13,418.61	NA	NA	NA	NA	Nashik
9	धुळे	411	207.55	7,744.68	4.62	11,992.95	21,366.45	NA	NA	NA	NA	Dhule
10	नंदुरबार	235	128.3	4,519.58	43.11	10,797.31	11,873.37	NA	NA	NA	NA	Nandurbar
11	जळगाव	876	514.42	13,454.16	483.42	49,523.49	71,130.8	NA	NA	NA	NA	Jalgaon
12	अहमदनगर	1,389	941.07	40,772.53	430.57	1,22,285.69	1,67,568.63	NA	NA	NA	NA	Ahmednagar
13	पुणे	1,369	675	13,446.10	599.1	71,721.51	90,881.32	NA	NA	NA	NA	Pune
14	सातारा	956	248.91	18,992.46	315.35	77,298.95	92,531.25	NA	NA	NA	NA	Satara
15	सांगली	763	584.27	31,821.95	932.2	1,29,577.33	2,52,444.81	NA	NA	NA	NA	Sangli
16	सोलापूर	1,284	690.42	47,050.45	932.51	1,52,037.13	1,99,320.11	NA	NA	NA	NA	Solapur
17	कोल्हापूर	1,840	954.71	40,559.51	8,764.46	76,975.26	1,47,879.23	NA	NA	NA	NA	Kolhapur

तक्ता क्रमांक/ Table No. 17.3 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
18	औरंगाबाद	694	337.72	6249.4	0	32,660.96	47,980.43					Aurangabad
19	जालना	556	384.16	1297.03	0.94	13414.37	15797.41	NA	NA	NA	NA	Jalna
20	परभणी	445	227.57	3295.7	45.29	5,372.51	30,470.37	NA	NA	NA	NA	Parbhani
21	हिंगोली	413	170.24	2909.4	343.9	7478.3	9,089.90	NA	NA	NA	NA	Hingoli
22	बीड	734	633.66	1,508.32	150.84	10,222.87	74,360.28	NA	NA	NA	NA	Beed
23	नांदेड	976	397.05	4,557.60	76.82	14,028.28	23,430.53	NA	NA	NA	NA	Nanded
24	उस्मानाबाद	469	915.21	5232	163.97	31,177.59	59,113.99	NA	NA	NA	NA	Osmanabad
25	लातूर	584	372.45	3,527.55	50.7	26,517.12	45,291.51	NA	NA	NA	NA	Latur
26	बुलढाणा	567	370.98	3,895.06	286.12	64.98	27,780.92	NA	NA	NA	NA	Buldhana
27	अकोला	413	174.62	3,478.43	59.29	9,260.36	25,820.66	NA	NA	NA	NA	Akola
28	वाशिम	424	2,722.67	992.37	71.02	10,093.46	15,717.74	NA	NA	NA	NA	Washim
29	अमरावती	613	356.7	6,255.16	252.2	55,731.26	61,085.61	NA	NA	NA	NA	Amravati
30	यवतमाळ	595	499.77	6,537.13	627.37	33,832.33	81,507.66	NA	NA	NA	NA	Yavatmal
31	वर्धा	341	171.89	750.27	4.79	1,393.88	21,274.25	NA	NA	NA	NA	Wardha
32	नागपूर	588	245.21	4,787.35	330	855.55	9,661.61	NA	NA	NA	NA	Nagpur
33	भंडारा	368	179.44	3,063.57	118.15	1,055.76	15,797.4	NA	NA	NA	NA	Bhandara
34	गोदिंया	329	254.48	785.94	323.19	5,903.91	38,846.14	NA	NA	NA	NA	Gondiya
35	चंद्रपूर	391	166.65	2,988.82	143.33	571.68	4,975.10	NA	NA	NA	NA	Chandrapur
36	गडचिरोली	259	123.36	148.87	34.79	1,414.59	4,922.61	NA	NA	NA	NA	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**21,061**	**15,236.42**	**3,35,774.56**	**17,742.51**	**11,20,224.38**	**19,22,859.9**	**NA**	**NA**	**NA**	**NA**	**Maharashtra State**

आधार : सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source: Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune

17. सहकार / CO-OPERATION

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 17.4

बिगर कृषि पतसंस्थांचे व्यवहार / Transactions of Non-Agricultural credit Societies

(2015-16)

(₹ लाखात / ₹ in lakhs)

अ. क्र. Sr.No	जिल्हे	संस्थाची संख्या No. of Societies	सदस्यांची संख्या हजारात Membership ('000)	स्वीय भांडवल Owned Capital	ठेवी Deposits	कर्जे Borrowings	खेळते भांडवल Working Capital	एकूण गुंतवणूक Total Investment	नवीन कर्ज Fresh advances	कर्ज वसुली Recoveries	येणे कर्ज Loans outstanding	थकबाकी Overdues	Districts
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(2)
1	मुंबई	2,400	4,657.29	2,23,372.49	3,00,859.95	45,076.30	13,08,757.51	NA	NA	NA	NA	NA	Mumbai
2	मुंबई उपनगर												Mumbai Suburban
3	ठाणे	1,042	1,284.55	3,46,969.68	16,46,927.75	67,499.82	38,47,858.64	NA	NA	NA	NA	NA	Thane
4	पालघर												Palghar
5	रायगड	455	415.60	1,14,536.95	2,01,276.22	18,153.13	27,7680.9	NA	NA	NA	NA	NA	Raigad
6	रत्नागिरी	279	677.12	30,869.44	1,06,876.23	17,193.48	3,49,878.73	NA	NA	NA	NA	NA	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	152	214.40	16,544	62,043.41	20,402.50	80,915.33	NA	NA	NA	NA	NA	Sindhudurg
8	नाशिक	991	1,125.47	1,32,963.75	5,06,888.65	30,176.21	7,48,369.15	NA	NA	NA	NA	NA	Nashik
9	धुळे	348	373.36	33,043.59	1,47,691.38	541.47	2,03,599.11	NA	NA	NA	NA	NA	Dhule
10	नंदुरबार	195	136.72	19,983.41	57,582.42	814.29	9,8062.6	NA	NA	NA	NA	NA	Nandurbar
11	जळगाव	830	218.28	40,483.21	2,20,816.63	3,018.85	2,28,514.1	NA	NA	NA	NA	NA	Jalgaon
12	अहमदनगर	1,074	3,788.14	1,14,988.80	8,37,031.95	18,133.10	10,32,835.85	NA	NA	NA	NA	NA	Ahmednagar
13	पुणे	2,387	880.68	1,08,390.07	3,51,110.11	7,876.62	5,55,667.07	NA	NA	NA	NA	NA	Pune
14	सातारा	968	1,192.39	1,28,094.65	9,85,167.38	9,816.58	13,42,950.56	NA	NA	NA	NA	NA	Satara
15	सांगली	1,076	2,557.45	86,429.26	3,56,140.62	5,138.87	9,39,232.19	NA	NA	NA	NA	NA	Sangli
16	सोलापूर	1,016	820.22	2,55,492.84	7,15,759.60	37,521.20	10,98,742.88	NA	NA	NA	NA	NA	Solapur
17	कोल्हापूर	1,592	1,550.16	1,24,419.52	6,54,171.19	24,507.12	12,34,035.24	NA	NA	NA	NA	NA	Kolhapur

तक्ता क्रमांक/ Table No. 17.4 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(2)
17	औरंगाबाद	622	299.90	27,086.48	1,48,362.99	4,139.82	2,86,163.34	NA	NA	NA	NA	NA	Aurangabad
18	जालना	163	119.20	15,766.78	44,735.75	5182.9	76,646.03	NA	NA	NA	NA	NA	Jalna
19	परभणी	191	95.38	161.64	248.24	439.73	1,756.24	NA	NA	NA	NA	NA	Parbhani
20	हिंगोली	81	62.69	3,574.70	30,615.48	597.29	39,358.00	NA	NA	NA	NA	NA	Hingoli
21	बीड	378	145.22	20,822.51	32,716.08	3,883.13	1,22,491.98	NA	NA	NA	NA	NA	Beed
22	नांदेड	234	158.12	26,767.68	95,497.13	11,745.67	1,52,908.04	NA	NA	NA	NA	NA	Nanded
23	उस्मानाबाद	347	88.18	9,609.23	15,820.13	5,653.26	38,934.54	NA	NA	NA	NA	NA	Osmanabad
24	लातूर	395	179.18	11,407.73	57,667.45	3,447.97	1,81,393.28	NA	NA	NA	NA	NA	Latur
25	बुलढाणा	412	464.57	50,555.22	3,42,143.92	2,493.79	4,29,546.58	NA	NA	NA	NA	NA	Buldhana
26	अकोला	223	85.59	11,335.38	8,984.21	1,355.15	3,16,457.37	NA	NA	NA	NA	NA	Akola
27	वाशिम	113	82.42	3,741.06	13,474.69	3,224.07	69,929.15	NA	NA	NA	NA	NA	Washim
28	अमरावती	356	290.84	24,360.13	1,11,074.37	3,810.48	2,46,554.32	NA	NA	NA	NA	NA	Amravati
29	यवतमाळ	241	203.02	31,122.73	3,36,146.43	2,364.92	3,62,411.17	NA	NA	NA	NA	NA	Yavatmal
30	वर्धा	213	173.23	66,782.64	91,415.48	10,595.17	5,06,443.46	NA	NA	NA	NA	NA	Wardha
31	नागपूर	1095	763.43	50,762.15	2,90,615.70	1,68,276.05	4,57,564.19	NA	NA	NA	NA	NA	Nagpur
32	भंडारा	265	241.28	11,479.15	54,044.10	4,966.19	80,313.55	NA	NA	NA	NA	NA	Bhandara
33	गोंदिया	207	110.71	5,806.10	12,492.02	424.75	20,031.72	NA	NA	NA	NA	NA	Gondiya
34	चंद्रपूर	371	210.25	15,715.25	60,116.60	7,836.57	52,846.67	NA	NA	NA	NA	NA	Chandrapur
35	गडचिरोली	93	40.61	1,180.10	3,258.30	137.90	5,512.43	NA	NA	NA	NA	NA	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**20,805**	**23,705.62**	**21,64,618.32**	**52,88,570.77**	**12,20,893.40**	**1,72,70,361.92**	**NA**	**NA**	**NA**	**NA**	**NA**	**Maharashtra State**

आधार : सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source : Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune

17. सहकार / CO-OPERATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 17.5

सहकार व भूविकास बँकांची निवडक सांख्यिकी

Selected Statistics of State Co-operative Land Development Bank

(₹ लाखात / ₹ in lakhs)

	वर्ष Year	बँका (संख्या) Banks (No.)	सदस्य (लाखात) Membership (lakhs)	भाग भांडवल Share Capital		स्वीय भांडवल Owned funds	खेळते भांडवल Working Capital	वर्षात दिलेले कर्ज Loans advanced during the year including [N.C.D.C.]	कर्ज विमोचन Debt Redemption	लघु सिंचन Minor Irrigation
				शासकीय Held by Govt.	इतर Held by Others					
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	1970-71	26	6.10	--	1,576.00	1,876.00	13,316.00	1,786.00	N.A.	N.A.
2	1980-81	26	N.A.	603.00	2,665.07	7,660.63	32,650.53	5,417.02	3,920.05	3,906.00
3	1990-91	29	10.21	493.00	4,943.00	14,109.00	83,710.00	12,438.00	5,763.00	2,165.21
4	2000-01	337	11.80	493.00	8,500.32	71,160.47	1,36,367.53	948.26	10,293.41	14.59
5	2001-02	28	9.50	493.00	11,955.49	83,421.93	2,48,630.22	4.14	--	0.25
6	2006-07	29	11.55	--	6,392.64	64,142.8	1,58,157.57	253.47	--	2.3
7	2008-09	29	11.41	--	6,139.05	85,786.02	1,50,556.76	--	--	--
8	2009-10	29	11.39	--	5,862.25	81,429.42	1,35,707.11	--	--	--
9	2010-11	29	8,95,450	--	4,236.63	31,384.38	1,10,612.34	--	--	--
10	2011-12	--	827	493.00	3,977.85	1,17,626.04	2,07,271.32	N.A.	2,151.82	--
11	2014-15	--	827	493.00	3978	1,33,266	2,11,033	0	N.A.	N.A.
12	2015-16	--	827	493.00	3978	1,35,433	2,11,033	0	N.A.	N.A.

टॅक्टर खरेदीकरिता Purchase of Tractor	उपसा सिंचन Lift Irrigation	इतर जमिनीची सुधारणा Other land Improvement	या वर्षाची कर्ज वसुली Loans recovered during the year	थकबाकी Overdues	नफा दाखविणाऱ्या बँका No. of Banks Showing profit	नफ्याची रक्कम Amount Of profit	तोटा दाखविणाऱ्या बँका Bank Showing loss	तोट्याची रक्कम Amount Of loss
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)
N.A.	N.A.	N.A.	807.00	920.00	2	4.00	24	231.00
907.50	145.00	100.00	2,942.25	5,232.68	--	64.73	--	--
3,013.77	2,833.71	4.54	7,369.00	7,174.00	1	890.00	--	--
26.39	319.59	--	8,461.78	21,592.40	--	--	1	(-) 11,653.38
455.67	15.86	--	21,228.21	42,753.54	--	--	--	59,629.72
--	--	--	18,969.87	81,654.51	1	117.48	28	(-)20,141.21
--	4.98	246.19	18,597.27	61,136.08	3	2,219.4	26	18,328.34
--	--	--	30,875.46	55,536.21	--	670.99	25	13,187.87
--	--	--	25893.71	67,668.93	--	--	25	18,445.25
0.09	0.09	0.05	14,352.92	42,035.78	--	--	104	54,306.71
--	--	--	990.39	1,11,183.67	--	--	--	79,921.08
N.A.	N.A.	N.A.	0	1,06,491	0	0	N.A.	1,12,575
N.A.	N.A.	N.A.	0	98,418	0	0	N.A.	1,13,589

आधार : सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source : Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune

17. सहकार / CO-OPERATION

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 17.6

मध्यवर्ती सहकारी बँकांची निवडक सांख्यिकी

Selected Statistics of Central Co-operative Banks

(₹ लाखात / ₹ in lakhs)

अ.क्र. Sr.No	वर्ष Year	बँका (संख्या) Banks (No.)	शाखा (संख्या) Branches (No.)	सदस्य (संख्या हजारात) Membership (No. 000)	भाग भांडवल Share Capital		स्वीय भांडवल Owned funds	खेळते भांडवल Working Capital	ठेवी Deposits
					शासकीय Held by Govt.	इतर Held by others			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	1960-61	35	N.A.	57	199	454	820	6,093	2,647
2	1970-71	25	867	55	669	1,846	3,474	23,637	11,323
3	1980-81	26	1,703	62	806	3,757	10,206	83,526	58,814
4	1990-91	1	43	26	..	2,816	28,922	3,10,125	2,09,362
5	2000-01	30	3,685	106	761	63,531	2,28,904	23,69,970	17,86,285
6	2010-11	31	3,720	143	1,318	1,47,191	8,38,100	62,19,382	46,61,118
7	2011-12	31	3,759	158	1,317	1,89,787	9,17,705	67,17,278	49,23,093
8	2012-13	31	3,728	163	8,389	2,14,951	9,97,401	72,60,993	53,38,223
9	2013-14	31	3,722	173	7,877	2,31,917	10,90,183	77,78,165	57,37,761
10	2014-15	31	3,734	182	16,315	3,79,762	12,59,669	84,52,813	61,52,882
11	2015-16	31	3,746	196	10,098	2,84,232	13,47,886	91,41,515	66,38,232

येणे कर्ज Borrowings outstanding	वर्षभरात दिलेली कर्जे Loans advanced during the year	वर्ष् अखेरचे येणे कर्ज Loans outstanding at the end of the year	येणे रकमेच्या थकबाकीची टक्केवारी Overdues as average outstanding	नफा झालेल्या बँका (संख्या) No. of Banks showing profit	नफा profit	तोटा झालेल्या बँका (संख्या) No. of Banks showing loss	तोटा Loss
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)
2,465	9,471	4,361	93.12	33	49	2	0.41
8,055	37,072	7,210	71.14	25	140	--	--
9,355	1,83,104	47,994	15.91	26	376	--	--
61,636	2,13,016	2,17,314	29.44	1	686	--	--
2,44,574	20,20,829	13,58,906	28.10	22	9,579	8	13,097.00
5,12,338	33,42,304	36,00,635	18.90	19	21,014	12	1,10,889
5,32,052	40,87,240	40,19,487	17.83	19	22,814	12	96,136
5,38,163	40,46,333	40,35,749	24.55	19	28,846	12	95,710
6,25,153	44,26,364	48,14,725	22.17	20	28,938	11	1,09,616
8,04,916	43,26,601	47,45,417	25.29	21	29,519	10	1,17,228

आधार : सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source : Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune

17. सहकार / CO-OPERATION

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 17.7

राज्य शिखर सहकारी पणन संघाची निवडक सांख्यिकी

Selected statistics of Apex State Co-operative Marketing Federation

(रककम लाख रुपयांत / Amt.in lakh Rs.)

अ. क्र. Sr.No	वर्ष (30 जून रोजी) Year (As on 30th June)	सदस्य संख्या Membership (NO.)	शासनाचा भाग Share held by Govt.	इतर भांडवल Capital held by others	स्वीय भांडवल Owned funds	खेळते भांडवल Working capital	उत्पादन (टनात) Quantity of production produced (Tonnes)	उत्पादित मालाची किंमत Value of productions	धंद्याची उलाढाल Business turnover	विक्री केलेल्या शेतमालाची किंमत Value of Agriculture produce market	वाटप केलेल्या बियाणांची किंमत Value of Seed distributed	वाटप केलेल्या खतांची किंमत Fertilizer distributed	वाटप केलेल्या उपयोग्य वस्तुंची किंमत Value of Consumer goods distributed	नफा Profit
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)
1	1960-61	700	8	5	14	74	N.A.	622	1,223	1,223	N.A.	Nil	Nil	Nil
2	1970-71	800	122	33	254	1,741	N.A.	4,143	5,064	3,845	645	35	487	24
3	1980-81	1,200	707	64	1,618	9,553	N.A.	25,227	39,720	2,679	Nil	8,906	Nil	112
4	1990-91	3,691	1,446	51	3,626	13,565	N.A.	22,388	27,709	4,515	Nil	17,101	5,110	1
6	2000-01	900	1,296	1,235	4,635	3,476	N.A.	N.A.	44,998	11,714	Nil	28,371	2,149	35
7	2004-05	700	1,235	1,304	4,959	2,067	N.A.	N.A.	29,230	9,596	Nil	15,356	1,374	22
8	2005-06	700	1,235	1,300	5,054	2,266	N.A.	N.A.	25,788	9,835	Nil	12,547	848	22
9	2010-11	833	1,235	79	7,662	23,075	N.A.	N.A.	1,00,787	39,444	Nil	52,657	1,432	190
10	2012-13	837	1,235	0.82	9,637	14,009	N.A.	N.A.	0	1,35,150	6,70,133	67,673	346	286
11	2014-15	838	1,235	97	11,008	5872	N.A.	N.A.	81564	56672	17	26928	276	148
12	2015-16	817	1,235	96	11,681	5567	N.A.	N.A.	92882	65955	25	24524	217	165

आधार : सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source: Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune

17. सहकार / CO-OPERATION
तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 17.8
मध्यवर्ती ग्राहक भांडारांची निवडक सांख्यिकी
Selected statistics of Central Consumers Stores

(₹ लाखात / ₹ in lakhs)

अ. क्र. Sr.No	वर्ष Year	संस्था (संख्या) Societies No.	सदस्य संख्या Member ship (000)	स्वीय भांडवल Owned funds	भाग भांडवल Share Capital		खेळते भांडवल Working Capital	विक्रीची किंमत Value of Sales	नफा झालेली भांडारे (संख्या) Stores showing profits (No.)	नफा Profit	तोटा झालेली भांडारे (संख्या) Stores showing loss (No.)	तोटा Loss
					शासकीय Held by Govt.	इतर Held by others						
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)
1	1960-61	1	0.2	3	..	3	7	187	..	..	1	..
2	1970-71	43	135	195	97	36	463	3,031	28	9	15	17
3	1980-81	75	123	423	150	149	1,100	6,396	45	16	17	25
4	1990-91	114	292	1,050	246	297	2,498	13,389	69	50	34	52
5	2000-01	145	386	2,739	483	113	13,354	44,855	110	1127	35	102
6	2010-11	167	352	3,532	301	1,485	10,572	32,456	94	310	55	424
7	2013-14	160	348	3,789	388	1,557	10,541	31,219	100	346	60	392
8	2014-15	153	323	3,236	285	1,105	11,930	33,734	41	1159	112	317
9	2015-16	128	330	3,434	273	1,284	11,513	35,296	77	1089	51	327

आधार : सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source : Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune.

17. सहकार / CO-OPERATION
तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 17.9
मजूर सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी
Selected statistics of Labour Co-operative Societies

(₹ लाखात / ₹ in lakhs)

अ.क्र. Sr.No	वर्ष Year	संस्था (संख्या) Societies No.	सदस्य संख्या Membership (000)	स्वीय भांडवल Owned funds	खेळते भांडवल Working Capital	केलेल्या कामाची किंमत Value of work done	नफा झालेल्या संस्था (संख्या) Societies in profit (No.)	नफा Profit	तोटा झालेल्या संस्था (संख्या) Societies in loss (No.)	तोटा Loss
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
1	1960-61	371	17	8	45	N.A.	121	2	140	1
2	1970-71	1,115	52	67	140	412	439	N.A.	N.A.	N.A.
3	1980-81	3,334	175	193	2,154	3,578	1,539	54	1,285	27
4	1990-91	4,434	220	418	5,875	12,980	2,355	156	1,557	71
5	2000-01	8,127	482	1,272	11,998	54,831	5,131	973	2,836	295
6	2010-11	11,113	867	1,992	22,025	2,80,778	6,729	3,923	3,877	6,923
7	2013-14	11,312	874	3,020	19,224	N.A.	7,103	5,683	3,735	6,937
8	2014-15	11,365	531	37,009	54,625	N.A.	7,536	4,689	3,503	307
9	2015-16	11,006	595	39,935	33,494	N.A.	7,025	4,749	3,022	291

N.A. उपलब्ध नाही / Not Available

आधार : सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source : Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune

17. सहकार / CO-OPERATION

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 17.10

प्राथमिक गृहनिर्माण सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी

Selected statistics of Primary Housing Co-operative Societies

(₹ लाखात / ₹ in lakhs)

अ.क्र. Sr.No	वर्ष Year	संस्था (संख्या) Societies No.	सदस्य (संख्या हजारात) Membership (000)	स्वीय भांडवल Owned Funds	खेळते भांडवल Working Capital	वर्षअखेरीस बांधलेली घरे (संख्या) Houses constructed at the end of the year (No.)	नफा झालेल्या संस्था (संख्या) Societies in profit (No.)	नफा Profit	तोटा झालेल्या संस्था (संख्या) Societies in loss (No.)	तोटा Loss
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
1	1960-61	1,495	77	538	2,504	32	696	6	442	4
2	1970-71	7,425	291	1,527	13,143	54	3,138	39	2,693	27
3	1980-81	15,640	532	3,206	35,081	107	7,342	155	5,291	62
4	1990-91	33,914	1,141	11,602	1,34,065	5,56,516	16,901	1,024	9,245	702
5	2000-01	52,330	1,857	18,596	4,94,808	3,26,537	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
6	2005-06	67,586	1,870	18,243	2,51,975	688	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
7	2010-11	79,897	2,225	22,427	2,99,468	3,06,585	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
8	2011-12	824.2	23,104	3,10,941	3,02,328	251.86	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
9	2014-15	1,02,265	2,836	24,279	5,08,520	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
10	2015-16	98,541	2,933	25,509	7,02,887	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.

N.A. उपलब्ध नाही / Not Available

आधार :- सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source:- Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune

17. सहकार / CO-OPERATION

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 17.11

दुग्धशाळा व दूध पुरवठा सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी

Selected statistics of Dairy and Milk Supply Co-operative Societies

(₹ लाखात / ₹ in lakhs)

अ.क्र. Sr.No	वर्ष Year	संस्था (संख्या) Societies No.	सदस्य (संख्या हजारात) Membership (000)	स्वीय भांडवल Owned Funds	खेळते भांडवल Working Capital	दूध व दुधाच्या पदार्थांचे उत्पादन	दूध व दुधाच्या पदार्थांची विक्री	नफा झालेल्या संस्था (संख्या) Societies in profit (No.)	नफा Profit	तोटा झालेल्या संस्था (संख्या) Societies in loss (No.)	तोटा Loss
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1	1960-61	431	16	12	26	67	69	156	2	133	..
2	1970-71	2,021	126	76	314	810	841	833	13	691	5
3	1980-81	7,819	703	598	1,992	8,531	9,132	4,091	197	2,023	26
4	1990-91	14,355	1,268	10,186	35,613	55,227	65,057	6,798	1,043	3,136	508
5	2000-01	22,466	1,518	1,16,119	12,41,321	32,34,941	34,03,403	12,267	10,758	9,634	6,542
6	2010-11	32,044	2,362	48,356	1,35,255	6,10,110	5,46,678	13,890	5,173	12,790	1,079
7	2013-14	25,988	194	0	11,379	N.A.	1,33,593	13,544	5,223	12,344	5,223
8	2014-15	19,971	1,470	57,859	13,177	N.A.	1,56,822	5,553	10,504	9,348	10,504
9	2015-16	14,989	1,303	52,923	12,096	N.A.	1,27,638	9,369	5,086	5,637	5,086

N.A. उपलब्ध नाही / Not Available

आधार : सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source : Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune

17. सहकार / CO-OPERATION

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 17.12

महाराष्ट्रातील महिला सहकारी संस्थांची वर्षवार निवडक सांख्यिकी

Yearwise Selected statistics of Women Co-operative Societies in the State

(₹ लाखात / ₹ in lakhs)

वर्ष Year	संस्था (संख्या) Societies No.	सदस्य (संख्या हजारात) Membership (000)	भाग भांडवल Share Capital	स्वीय भांडवल Owned Funds	खेळते भांडवल Working Capital	चालू वर्षी दिलेली कर्जे Loans advanced during the year	वर्षअखेरीस थकबाकी राहिलेली कर्जे Loans outstanding at the end of the year	नफा झालेल्या संस्था (संख्या) Societies in profit (No.)	नफा Profit	तोटा झालेल्या संस्था (संख्या) Societies in loss (No.)	तोटा Loss
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1990-91	1,148	217	497	911	7,120	..	3,767	427	210	430	44
2000-01	1,046	87	170	253	1,558	4	50	445	60	494	85
2010-11	952	20	259	291	683	23	56	220	188	447	70
2013-14	664	19	242	242	599	13	42	159	186	386	69
2014-15	1,043	6	68	77	1,133	13	40	190	76	129	22
2015-16	442	4	61	70	1,117	10	37	229	75	213	21

N.A. उपलब्ध नाही / Not Available.

आधार : सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source : Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune

17. सहकार / CO-OPERATION

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 17.13

औद्योगिक सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी

Selected statistics of Industrial Co-operative Societies

(₹ लाखात / ₹ in lakhs)

वर्ष Year	संस्था (संख्या) Societies No.	सदस्य (संख्या हजारात) Member-ship (000)	भाग भांडवल Share Capital	स्वीय भांडवल Owned Funds	खेळते भांडवल Working Capital	ठेवी Deposits	उत्पादित मालाची किंमत Value of goods produced	विक्री केलेल्या मालाची किंमत Value of goods sold	नफा झालेल्या संस्था (संख्या) Societies in profit (No.)	नफा Profit	तोटा झालेल्या संस्था (संख्या) Societies in loss (No.)	तोटा Loss
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(1)
1960-61	1,968	72	83	107	289	N.A.	329	385	541	10	791	10
1970-71	1,729	83	228	318	772	15	98	590	442	38	450	12
1980-81	1,827	225	718	1,096	2,884	111	1,456	2,069	821	65	463	59
1990-91	4,911	292	1,496	85	7,648	211	722	745	1,980	223	1,794	216
2010-11	9,510	836	3,589	4,750	17,429	764	8,235	2,602	3,745	635	5,279	352
2013-14	220	34	1,986	1,986	54,564	2,080	274	2,065	132	204	65	48
2014-15	218	36	1936	5176	58,735	8744	693	2,378	150	331	47	132
2015-16	203	33	2198	4930	53,297	7963	645	2,438	160	317	28	82

N.A. उपलब्ध नाही / Not Available

आधार : सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source: Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune

17. सहकार /
तक्ता क्रमांक /
कृषि व बिगर कृषि पत शिखर आणि मध्यवर्ती संस्थांचे व्यवहार /
(2015-

अ.क्र. Sr.No	जिल्हे	बँकाची संख्या No. of Banks	सदस्य संख्या / Membership (Nos.)			स्वीय भांडवल Owned funds	एकूण ठेवी Total deposits	कर्जे Borrowings	खेळते भांडवल Working Capital
			संस्थेतील Societies	व्यक्तिगत Individual	नाममत्र Nominal				
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	मुंबई	--		--		--	--	--	--
2	मुंबई उपनगर	--		--		--	--	--	--
3	ठाणे	408		1,83,037		3,10,244	55,028	4,97,417	15,37,847
4	रायगड	130		2,20,383		31,645	1,263	41,568	1,49,642
5	रत्नागिरी	367		4,02,001		3,40,442	38,012	4,83,551	10,10,697
6	सिंधुदुर्ग	226		1,66,715		2,20,142	31,005	8,66,512	14,53,938
7	नाशिक	1,048		6,15,800		46,12,844	90,138	1,38,07,452	2,13,41,861
8	धुळे	411		2,07,553		7,74,468	462	11,99,295	21,36,645
9	नंदुरबार	235		1,28,300		4,51,958	4,311	10,79,731	11,87,337
10	जळगाव	876		5,14,424		13,45,416	48,342	49,52,349	71,13,080
11	अहमदनगर	1,389		9,41,071		40,77,253	43,057	1,22,28,569	167,56,863
12	पुणे	1,369		6,74,998		13,44,610	59,910	71,72,151	90,88,132
13	सातारा	956		2,48,910		18,99,246	31,535	77,29,895	92,53,125
14	सांगली	763		5,84,271		31,82,195	93,220	1,29,57,733	2,52,44,481
15	सोलापूर	1,284		6,90,423		47,05,045	93,251	1,52,03,713	1,99,32,011
16	कोल्हापूर	1,840		9,54,709		40,55,951	8,76,446	76,97,526	1,47,87,923
17	औरंगाबाद	694		3,37,718		6,24,940	0	32,66,096	47,98,043
18	जालना	556		3,84,162		1,29,703	94	13,41,437	15,79,741
19	परभणी	445		2,27,566		3,29,570	4,529	5,37,251	30,47,037
20	हिंगोली	413		1,70,244		2,90,940	34,390	7,47,830	9,08,990
21	बीड	734		6,33,662		1,50,832	15,084	10,22,287	74,36,028
22	नांदेड	976		3,97,054		4,55,760	7,682	14,02,828	23,43,053
23	उस्मानाबाद	469		9,15,213		5,23,200	16,397	31,17,759	59,11,399
24	लातूर	584		3,72,448		3,52,755	5,070	26,51,712	45,29,151
25	बुलढाणा	567		3,70,978		3,89,506	28,612	6,498	27,78,092
26	अकोला	413		1,74,615		3,47,843	5,929	9,26,036	25,82,066
27	वाशिम	424		27,22,668		99,237	7,102	10,09,346	15,71,774
28	अमरावती	613		3,56,697		6,25,516	25,220	55,73,126	61,08,561
29	यवतमाळ	595		4,99,768		6,53,713	62,737	33,83,233	81,50,766
30	वर्धा	341		1,71,892		75,027	479	1,39,388	21,72,425
31	नागपूर	588		2,45,210		4,78,735	33,000	85,555	9,66,161
32	भंडारा	368		1,79,437		3,06,357	11,815	1,05,576	15,79,740
33	गोदिंया	329		2,54,475		78,594	32,319	5,90,391	38,84,614
34	चंद्रपूर	391		1,66,651		2,98,882	14,333	57,168	4,97,510
35	गडचिरोली	259		1,23,358		14,887	3,479	1,41,459	4,92,261
	महाराष्ट्र राज्य	**21,061**		**1,52,36,411**		**3,35,77,456**	**17,74,251**	**11,20,22,438**	**19,23,30,994**

आधार : सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे

CO-OPERATION
TABLE NO. 17.14
Operations of Agricultural and non-Agricultural Credit Apex and Central Institutions
-16)

(₹ लाखात / ₹ in lakhs)

एकूण गुंतवणूक Total investment	नवीन कर्जे Fresh advances	कर्ज वसुली Loan recovery	येणे कर्जे Loans outstanding		थकबाकी / Overdues		Districts
			संस्था Societies	व्यक्तिगत Individual	कर्जे Loans	नुतनीकरण न केलेल्या पत कर्जाचा अधिकर्ष Unrenewed cash credit overdues	
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
--	--	--	--			--	Mumbai
--	--	--	--			--	Mumbai Suburban
1,64,521	12,39,953	9,06,523	6,79,700			9,63,384	Thane
12,918	8,27,989	3,42,876	25,377			66,176	Raigad
1,59,637	5,50,127	3,53,307	6,07,680			2,90,168	Ratnagiri
1,41,853	12,20,839	6,89,655	10,47,379			1,04,764	Sindhudurg
8,87,711	1,26,32,006	1,05,78,478	1,91,49,653			91,26,102	Nashik
2,05,073	14,96,768	16,17,632	11,72,234			6,03,948	Dhule
1,74,960	13,68,304	12,77,853	7,64,476			2,97,735	Nandurbar
7,40,873	57,52,539	32,72,029	49,05,485			31,94,073	Jalgaon
12,08,318	2,00,48,968	98,07,684	2,33,15,699			4046,860	Ahmednagar
5,52,128	55,76,876	30,66,753	76,25,273			1824,595	Pune
22,73,225	1,74,72,236	1,51,72,179	1,60,62,870			900,508	Satara
14,26,545	1,22,20,657	81,86,608	1,27,06,618			17,36,136	Sangli
14,74,644	84,24,510	81,94,260	1,65,06,497			26,49,573	Solapur
13,57,249	93,62,272	72,30,039	87,29,640			11,33,968	Kolhapur
1,83,511	32,39,476	32,55,616	39,23,418			12,10,138	Aurangabad
3,646	13,10,437	13,10,345	13,23,138			5,41,030	Jalna
3,169	22,39,719	21,79,160	29,86,899			25,26,273	Parbhani
52,086	10,88,470	7,86,931	6,87,838			2,00,355	Hingoli
65,860	1,10,245	30,850	70,73,571			1,35,075	Beed
1,93,048	15,56,803	13,71,162	18,05,326			2,44,793	Nanded
4,08,941	22,58,294	23,20,078	19,28,062			4,99,540	Osmanabad
59,020	40,00,401	36,55,016	13,10,923			3,45,167	Latur
2,15,252	2,97,167	4,70,150	17,72,056			16,11,581	Buldhana
1,02,155	22,56,361	41,14,062	20,97,533			3,41,615	Akola
25,197	1,61,34,675	1,06,66,896	14,41,446			0	Washim
5,27,886	52,49,888	42,05,647	43,64,743			21,05,121	Amravati
4,74,999	35,71,627	27,83,716	45,72,272			41,03,088	Yavatmal
9,47,271	1,61,432	52,259	11,08,771			9,07,172	Wardha
2,03,054	3,86,048	1,54,080	3,68,989			2,60,741	Nagpur
76,846	27,48,585	22,85,117	22,63,786			19,09,818	Bhandara
1,25,584	9,34,556	7,43,971	10,97,413			26,39,829	Gondiya
1,42,532	2,76,815	76,829	1,56,181			1,32,968	Chandrapur
23,630	90,906	1,25,489	3,33,931			1,92,567	Gadchiroli
1,46,13,342	**14,61,05,949**	**11,12,83,250**	**15,39,14,877**			**4,68,44,861**	**Maharashtra State**

Source : Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune

17. सहकार /
तक्ता क्रमांक /
सहकारी पणन संस्थांचे व्यवहार /
(2015-

अ. क्र. Sr. No	जिल्हे	संस्थाची संख्या No. of Societies	सदस्य संख्या ('०००) Membership ('000)	स्वीय भांडवल Owned Capital	इतर कर्जे Other Borrowings	खेळते भांडवल Working Capital	नवीन कर्जे Fresh advances	कर्ज वसुली Loan recoveries	येणे कर्जे Loans Outstanding
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	मुंबई	2	9.92	11,681	383.45	1,655.72	--	--	--
2	मुंबई उपनगर	--	--	--	--	--	--	--	--
3	ठाणे	15	8.16	967.76	0	208.88	--	--	--
4	पालघर						--	--	--
5	रायगड	67	14.85	129.65	92.40	0.36	--	--	--
6	रत्नागिरी	15	10.83	539.13	17.29	4.58	--	--	--
7	सिंधुदुर्ग	27	1.32	97.8	50	64.16	--	--	--
8	नाशिक	76	59.71	1,310.71	382.53	74.62	--	--	--
9	धुळे	29	14	447.84	10.02	19.44	--	--	--
10	नंदुरबार	18	2.55	78.45	101.26	123.2	--	--	--
11	जळगाव	84	48.03	41.32	142.42	0	--	--	--
12	अहमदनगर	47	29.76	667.29	415.26	93.4	--	--	--
13	पुणे	84	47.4	1,076.22	2,488.66	0	--	--	--
14	सातारा	29	24.6	1,215.39	227.9	514.5	--	--	--
15	सांगली	44	29.88	530.04	490.91	122.4	--	--	--
16	सोलापूर	63	28.76	398.7	69.1	10.94	--	--	--
17	कोल्हापूर	252	368.33	5,632.66	9,532.71	1,341.44	--	--	--
18	औरंगाबाद	19	13.12	334.82	239.24	19.45	--	--	--
19	जालना	14	18.75	30.75	18.60	0	--	--	--
20	परभणी	54	13.27	45.32	95.39	2.4	--	--	--
21	हिंगोली	4	4.43	27.9	657.77	6.07	--	--	--
22	बीड	45	5.14	21.34	46.06	30.11	--	--	--
23	नांदेड	28	12.8	108.6	84.54	13.43	--	--	--
24	उस्मानाबाद	23	1.36	1,259.66	7,358.46	152.33	--	--	--
25	लातूर	9	4.03	50.94	155.10	18.09	--	--	--
26	बुलढाणा	19	40.5	297.5	95.72	101.08	--	--	--
27	अकोला	13	27.04	5,020.83	6.75	650.02	--	--	--
28	वाशिम	8	250.61	197.61	20.14	42.67	--	--	--
29	अमरावती	21	16.57	401.1	77.50	77.5	--	--	--
30	यवतमाळ	17	62.55	654.59	196.35	95.28	--	--	--
31	वर्धा	14	12.86	368.59	58.34	94.89	--	--	--
32	नागपूर	14	7.99	1,345.77	1,381.20	333.59	--	--	--
33	भंडारा	6	7.77	126.2	28.47	16.22	--	--	--
34	गोदिंया	6	12.91	63.69	166.58	3.29	--	--	--
35	चंद्रपूर	11	0	0	0	0	--	--	--
36	गडचिरोली	6	4.58	32.14	19.91	2.8	--	--	--
	महाराष्ट्र राज्य	**1,183**	**1,214.38**	**35,201.31**	**25,110.03**	**5,892.86**	--	--	--

आधार : सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे

CO-OPERATION
TABLE NO. 17.15
Operations of Co-operative Marketing Societies
-16)

(₹ लाखात / ₹ in lakhs)

स्थिर मत्ता Fixed assets	मिळालेल्या मालाची किंमत Value of goods received	विक्री केलेल्या मालाची किंमत Value of goods sold	वर्ष अखेरचा शिल्लक माल Stock at the end of the year	वर्षातील नफा Profit for the year		वर्षातील तोटा Loss for the year		Districts
				नफा झालेल्या संस्था (संख्या) Societies in profit (No.)	नफा Profit	तोटा झालेल्या संस्था (संख्या) Societies in profit (No.)	तोटा Loss	
(11)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(2)
--	--	--	--	--	--	--	--	Mumbai
--	--	--	--	--	--	--	--	Mumbai Suburban
--	--	--	--	--	--	--	--	Thane
--	--	--	--	--	--	--	--	Palghar
--	--	--	--	--	--	--	--	Raigad
--	--	--	--	--	--	--	--	Ratnagiri
--	--	--	--	--	--	--	--	Sindhudurg
--	--	--	--	--	--	--	--	Nashik
--	--	--	--	--	--	--	--	Dhule
--	--	--	--	--	--	--	--	Nandurbar
--	--	--	--	--	--	--	--	Jalgaon
--	--	--	--	--	--	--	--	Ahmednagar
--	--	--	--	--	--	--	--	Pune
--	--	--	--	--	--	--	--	Satara
--	--	--	--	--	--	--	--	Sangli
--	--	--	--	--	--	--	--	Solapur
--	--	--	--	--	--	--	--	Kolhapur
--	--	--	--	--	--	--	--	Aurangabad
--	--	--	--	--	--	--	--	Jalna
--	--	--	--	--	--	--	--	Parbhani
--	--	--	--	--	--	--	--	Hingoli
--	--	--	--	--	--	--	--	Beed
--	--	--	--	--	--	--	--	Nanded
--	--	--	--	--	--	--	--	Osmanabad
--	--	--	--	--	--	--	--	Latur
--	--	--	--	--	--	--	--	Buldhana
--	--	--	--	--	--	--	--	Akola
--	--	--	--	--	--	--	--	Washim
--	--	--	--	--	--	--	--	Amravati
--	--	--	--	--	--	--	--	Yavatmal
--	--	--	--	--	--	--	--	Wardha
--	--	--	--	--	--	--	--	Nagpur
--	--	--	--	--	--	--	--	Bhandara
--	--	--	--	--	--	--	--	Gondiya
--	--	--	--	--	--	--	--	Chandrapur
--	--	--	--	--	--	--	--	Gadchiroli
--	--	--	--	--	--	--	--	**Maharashtra State**

Source : Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune

17. सहकार /
तक्ता क्रमांक /
सहकारी उत्पादक संस्थांचे व्यवहार /
(2010-

अ. क्र. Sr. No	जिल्हे	संस्थाची संख्या No. of Societies	सदस्य संख्या ('०००) Membership ('000)	स्वीय भांडवल Owned Capital	इतर कर्जे Other Borrowings	खेळते भांडवल Working Capital	नवीन कर्जे Fresh advances	कर्ज वसुली Loan recoveries	येणे कर्जे Loans Outstanding
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	मुंबई	1,012	26	865	1,582	6,023	0	0	128
2	मुंबई उपनगर								
3	ठाणे	807	91	5,111	2,753	8,184	312	218	3,113
4	रायगड	400	75	6,265	2,929	6,445	347	320	3,170
5	रत्नागिरी	229	52	1,953	1,772	3,299	419	394	449
6	सिंधुदुर्ग	161	40	1,324	2,591	2,369	326	191	325
7	नाशिक	735	107	5,646	3,430	6,924	324	845	527
8	धुळे	420	79	25,762	34,261	89,485	944	1,710	276
9	नंदुरबार	180	31	1,816	1,736	8,696	235	891	139
10	जळगाव	364	94	5,517	16,708	10,253	257	5,763	1,189
11	अहमदनगर	263	50	2,612	2,406	9,469	1,662	21,309	364
12	पुणे	524	45	1,879	1,953	6,408	7,317	15,192	452
13	सातारा	394	115	15,807	6,675	20,668	2,947	3,748	662
14	सांगली	687	160	32,276	73,224	47,560	5,218	2,899	1,680
15	सोलापूर	930	196	29,814	41,357	52,379	8,855	28,218	1,711
16	कोल्हापूर	1,802	541	1,67,552	46,710	1,84,067	55,293	78,158	19,640
17	औरंगाबाद	885	62	1,016	767	1,067	0	41	131
18	जालना	405	58	4,547	2,160	2,439	148	254	1,179
19	परभणी	358	18	2,845	166	4,070	0	34	1,736
20	हिंगोली	121	13	2,661	63	2,177	3	10	45
21	बीड	664	73	9,123	5,025	6,753	215	800	158
22	नांदेड	509	61	2,710	1,419	3,562	57	125	61
23	उस्मानाबाद	462	123	4,695	3,426	2,844	1,596	597	302
24	लातूर	596	17	8,700	1,980	3,956	69	1,296	1,321
25	बुलढाणा	393	92	13,954	5,031	9,333	186	458	84
26	अकोला	239	46	3,107	8,398	2,995	82	208	91
27	वाशिम	205	26	903	172	355	13	23	7
28	अमरावती	210	85	14,521	3,377	5,438	168	198	411
29	यवतमाळ	927	122	12,582	4,704	44,469	465	235	522
30	वर्धा	168	55	9,524	3,759	13,598	273	313	184
31	नागपूर	970	100	10,719	2,288	13,303	386	8	118
32	भंडारा	208	33	570	694	1,653	27	3	89
33	गोदिंया	233	37	394	461	1,772	69	1	355
34	चंद्रपूर	256	49	481	330	2,275	35	123	926
35	गडचिरोली	169	29	589	232	1,866	109	45	143
	महाराष्ट्र राज्य	**16,886**	**2,801**	**4,07,840**	**2,84,539**	**5,86,154**	**88,357**	**1,64,628**	**41,688**

आधार : सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे

CO-OPERATION
TABLE NO. 17.16
Operations of Co-operative Productive Enterprises
-11)

(रक्कम लाख रुपयांत / Amt.in lakh Rs.)

गुंतवणूक Investment	इतर मत्ता Other assets	मिळालेल्या मालाची किंमत Value of goods received	विक्री केलेल्या मालाची किंमत Value of goods sold	वर्ष अखेरचा शिल्लक माल Stock at the end of the year	नफा झालेल्या संस्था No.of Societies in profit	नफ्याची रक्कम Amount of Profit	तोटा झालेल्या संस्था No.of Societies in loss	तोटयाची रक्कम Amount of loss	Districts
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(2)
5,550	170	121	0	176	917	683	83	5	Mumbai / Mumbai Suburban
1,220	2,161	371	1,015	586	16,150	754	450	363	Thane
993	1,457	200	1,511	231	16,063	106	208	27	Raigad
951	801	380	31,600	146	10,453	111	222	113	Ratnagiri
432	1,219	160	1,908	232	18,603	73	96	38	Sindhudurg
3,928	873	1,785	2,039	3,204	1,18,655	819	749	1,442	Nashik
39,038	9,558	3,318	37,788	2,235	2,04,073	708	389	300	Dhule
4,531	453	6,355	6,613	809	90,117	385	113	3	Nandurbar
3,875	2,462	58,443	5,978	24,573	29,48,633	37	768	277	Jalgaon
753	336	11,330	10,505	65,485	77,23,478	35	1,870	239	Ahmednagar
1,088	563	8,073	7,885	43,314	48,14,967	60	1,651	282	Pune
12,883	1,102	8,366	7,882	14,889	15,54,234	46	1,257	1,007	Satara
36,254	3,794	27,598	28,920	23,900	26,28,283	1,845	1,007	5,320	Sangli
23,747	6,656	28,631	48,174	57,936	63,82,030	4,720	2,886	1,602	Solapur
1,07,994	5,388	86,217	1,21,440	1,35,834	1,46,64,833	845	3,701	20,642	Kolhapur
485	74	43	648	32	1,456	50	719	75	Aurangabad
1,198	131	1,206	1,816	412	30,823	0	817	3,520	Jalna
1,978	27	3	903	147	21,643	3	384	2,881	Parbhani
2,009	28	133	1,581	6	10	2	127	1,062	Hingoli
3,832	283	4,171	2,176	2,17,782	2,20,88,428	0	805	5,426	Beed
2,911	46	462	129	82	7,829	8	517	28	Nanded
971	228	984	245	3,680	4,02,489	9	771	2,540	Osmanabad
1,875	230	2,344	1,679	290	1,23,702	16	655	96	Latur
6,403	241	1,754	3,365	220	15,010	142	233	6,303	Buldhana
59,511	623	626	1,092	53	3,866	108	319	4,790	Akola
145	60	11	93	18	1,158	13	253	15	Washim
3,515	366	1,536	1,694	106	5,863	36	292	370	Amravati
23,192	4,987	3,982	5,488	2,640	2,91,646	548	713	206	Yavatmal
7,575	2,716	7,233	6,937	299	5,41,519	67	313	5,342	Wardha
6,522	2,549	7,359	7,448	2,689	2,030	1,249	518	303	Nagpur
184	700	333	208	208	3,336	48	250	14	Bhandara
99	1,294	304	534	15	1,373	198	249	40	Gondiya
250	795	84	253	178	19,155	23	133	29	Chandrapur
52	1,564	42	247	54	4,374	15	142	29	Gadchiroli
3,65,944	**53,935**	**2,73,958**	**3,49,794**	**6,02,461**	**6,47,57,199**	**13,762**	**23,660**	**64,729**	**Maharashtra State**

Source : Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune

17. सहकार /
तक्ता क्रमांक /
इतर सहकारी संस्थांचे व्यवहार /
(2010-

अ. क्र. Sr.No	जिल्हे	संस्थाची संख्या No. of Societies	सदस्य संख्या ('०००) Membership ('000)	स्वीय भांडवल Owned Capital	इतर कर्जे Other Borrowings	खेळते भांडवल Working Capital	नवीन कर्जे Fresh advances	कर्ज वसुली Loan recoveries	येणे कर्जे Loans Outstanding
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	मुंबई	47,415	1,079	10,851	831	19,311	103	N.A	95
2	मुंबईउपनगर								
3	ठाणे	46,851	655	4,743	519	96,858	755	N.A	1,957
4	रायगड	4,376	135	1,413	1,890	8,807	0	N.A	0
5	रत्नागिरी	1,362	63	637	341	2,836	4	N.A	268
6	सिंधुदुर्ग	434	69	275	615	2,729	49	N.A	150
7	नाशिक	11,591	303	1,497	26,318	53,838	8,620	N.A	14,037
8	धुळे	1,308	83	746	7,409	10,886	103	N.A	3,978
9	नंदुरबार	618	30	539	4,469	7,646	0	N.A	3,677
10	जळगाव	2,014	223	2,397	17,265	21,651	6,368	N.A	10,785
11	अहमदनगर	3,270	661	12,292	13,736	49,134	796	N.A	5,545
12	पुणे	26,642	797	3,446	7,859	71,290	529	N.A	5,899
13	सातारा	2,768	293	3,427	2,212	6,492	1,014	N.A	722
14	सांगली	1,797	180	3,109	12,297	20,793	1,234	N.A	1,743
15	सोलापूर	3,471	294	2,034	10,270	14,385	0	N.A	0
16	कोल्हापूर	2,588	517	4,792	7,895	28,361	357	N.A	8,321
17	औरंगाबाद	3,929	177	1,503	22,566	21,772	2	N.A	5,375
18	जालना	1,154	54	106	810	1,211	0	N.A	564
19	परभणी	1,053	56	282	263	1,424	303	N.A	498
20	हिंगोली	307	14	255	406	1,358	1	N.A	535
21	बीड	1,913	74	108	2,423	3,077	0	N.A	1,019
22	नांदेड	1,573	81	770	1,680	1,574	235	N.A	872
23	उस्मानाबाद	1,539	64	372	511	1,782	13	N.A	1,242
24	लातूर	1,608	50	212	698	3,025	93	N.A	431
25	बुलढाणा	1,127	64	1,224	2,375	4,122	143	N.A	682
26	अकोला	811	73	73	151	6,505	6	N.A	5,726
27	वाशिम	369	5	37	122	637	0	N.A	3
28	अमरावती	1,653	108	2,438	3,740	8,229	241	N.A	2,959
29	यवतमाळ	1,101	65	211	1,705	2,525	116	N.A	867
30	वर्धा	586	49	231	146	566	5	N.A	88
31	नागपूर	2,625	165	1,229	5,701	9,730	35	N.A	4,253
32	भंडारा	624	40	247	1,280	2,053	2	N.A	243
33	गोदिंया	430	44	175	330	1,879	232	N.A	263
34	चंद्रपूर	928	302	204	462	1,067	5	N.A	574
35	गडचिरोली	289	14	27	60	124	50	N.A	51
	महाराष्ट्र राज्य	**1,80,124**	**6,881**	**61,902**	**1,59,355**	**4,87,677**	**21,414**	**N.A.**	**83,422**

आधार : सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे

CO-OPERATION
TABLE NO. 17.17
Operations of other Co-operative Societies
-11)

(रक्कम लाख रुपयांत / Amt.in lakh Rs.)

स्थिर मत्ता Fixed assets	इतर मत्ता Other assets	मिळालेल्या मालाची किंमत Value of goods received	विक्री केलेल्या मालाची किंमत Value of goods sold	वर्ष अखेरचा शिल्लक माल Stock at the end of the year	वर्षातील नफा Profit for the year		वर्षातील तोटा Loss for the year		Districts
					नफा झालेल्या संस्था (संख्या) Societies in profit (No.)	नफा Profit	तोटा झालेल्या संस्था (संख्या) Societies in profit (No.)	तोटा Loss	
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(2)
9,873	6,163	3,767	4,059	2,148	3,581	755	612	82	Mumbai / Mumbai Suburban
83,196	8,637	7,034	12,914	267	1,285	1,388	573	7,350	Thane
6,407	1,842	4,575	745	496	538	54	467	30	Raigad
1,665	820	324	324	54	396	31	216	9	Ratnagiri
1,490	931	750	826	64	188	57	239	12	Sindhudurg
11,534	27,824	818	710	99	1,262	335	1,121	322	Nashik
3,171	3,640	548	564	33	373	28	252	485	Dhule
1,292	2,647	559	583	58	167	51	295	101	Nandurbar
3,998	6,488	899	886	91	493	470	618	530	Jalgaon
21,899	17965	1,016	1,478	262	1,089	560	1,325	52,072	Ahmednagar
19,611	44,618	7,592	9,131	759	2,013	299	1,736	116	Pune
1,586	3,381	4,543	2,547	443	732	157	620	92	Satara
14,153	3,627	3,290	1,800	269	697	593	680	185	Sangli
11,748	1,911	7,339	7,793	304	851	546	958	108	Solapur
2,611	16,361	3,267	2,957	307	1,079	599	641	454	Kolhapur
10,793	1,948	109	330	11	571	352	855	234	Aurangabad
419	135	0	0	9	8	0	412	0	Jalna
125	738	0	0	14	159	11	287	9	Parbhani
586	220	30	22	5	83	38	119	14	Hingoli
1,200	629	20,433	58,140	31	135	0	661	4	Beed
211	358	41	0	33	351	7	507	28	Nanded
231	125	33	35	8	230	73	669	18	Osmanabad
1,277	1,068	353	392	26	477	173	532	81	Latur
1,312	2,084	93	98	17	278	36	482	151	Buldhana
63	539	333	252	26	324	29	145	51	Akola
4	577	1	3	2	280	2	52	3	Washim
1,644	4,217	151	1,177	106	477	41	480	34	Amravati
811	818	72	113	17	176	30	311	50	Yavatmal
120	306	218	229	17	151	129	283	23	Wardha
3,665	1,483	1,693	1,191	131	713	55	344	21	Nagpur
472	800	355	411	23	322	10	157	1	Bhandara
417	1,093	30	36	25	463	84	352	18	Gondiya
245	96	444	198	88	215	10	519	18	Chandrapur
18	51	0	2	1	141	4	34	12	Gadchiroli
2,17,847	**1,64,140**	**70,710**	**1,09,946**	**6,244**	**20,298**	**7,007**	**17,554**	**62,718**	**Maharashtra State**

Source : Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune

१८. खाणकाम :

१८.१ खाणी, खनिज उत्पादने व त्यांचे मूल्य या संबंधीची आकडेवारी या विभागात दिली आहे.

18. MINING AND QUARRYING :

18.1 Data on Mines, Mineral production and their value are presented in this section.

18. खाणी / MINING AND QUARRYING

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 18.1

खनिज उत्पादन, त्यांचे मूल्य व एकूण खाणी / Mineral Production, its value and Total Mines

(2015-16)

(उत्पादन मे. टन आणि मूल्य लाख ₹)
(Production in MT and value in Lakh ₹)

अ.क्र. Sr.No.	खनिज	खाणी उत्पादन मूल्य	रायगड Raigad	रत्नागिरी Ratnagiri	सिंधुदुर्ग Sindhudurg	कोल्हापूर Kolhapur	अमरावती Amravati	यवतमाळ Yavatmal	नागपूर Nagpur	भंडारा Bhandara	चंद्रपूर Chandrapur	गोदिंया Gondiya	गडचिरोली Gadchiroli	सातारा Satara	एकूण Total	Mines Production value	Minerals
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(3)	(2)
1	बॉक्साईट	खाणी	4	3	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	12	Mines	Bauxite
		उत्पादन	2,77,838	7,15,843	—	12,55,261	—	—	—	—	—	—	—	—	22,48,942	Production	
		मूल्य	780.62	1,519.28	—	3,514.73	—	—	—	—	—	—	—	—	5,814.63	Value	
2	केओलिन (नैसर्गिक)	खाणी	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Mines	Kaolin
		उत्पादन	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Production	(Natural)
		मूल्य	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Value	
3	कोळसा @	खाणी	—	—	—	—	—	8	8	—	15	—	—	—	31	Mines	Coal @
		उत्पादन	—	—	—	—	—	1,56,02,746	91,79,516	—	1,34,04,235	—	—	—	3,81,86,497	Production	
		मूल्य	—	—	—	—	—	2,78,352.98	1,45,521.56	—	2,62,200.76	—	—	—	6,86,075.3	Value	
4	डोलोमाईट	खाणी	—	—	—	—	—	4	3	—	1	—	—	—	8	Mines	Dolomite
		उत्पादन	—	—	—	—	—	1,89,551	22,515	—	—	—	—	—	2,12,066	Production	
		मूल्य	—	—	—	—	—	582.6	60.62	—	—	—	—	—	643.22	Value	
5	कच्चे लोखंड	खाणी	—	—	4	—	—	—	—	—	2	3	1	—	10	Mines	Iron Ore @
		उत्पादन	—	—	14,21,113	—	—	—	—	—	84,319	9,163	1341	—	15,15936	Production	
		मूल्य	—	—	18,858.17	—	—	—	—	—	1,685.53	153.57	32.38	—	20,729.65	Value	
6	कायनाईट	खाणी	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	Mines	Kyanite
		उत्पादन	—	—	—	—	—	—	—	2901	—	—	—	—	—	Production	
		मूल्य	—	—	—	—	—	—	—	130.27	—	—	—	—	—	Value	
7	चुनखडी	खाणी	—	—	—	—	—	9	—	—	7	—	—	—	16	Mines	Lime
		उत्पादन	—	—	—	—	—	97,68,612	—	—	34,71,749	—	—	—	1,32,40,361	Production	Stone @
		मूल्य	—	—	—	—	—	18,103.5	—	—	6,249.15	—	—	—	24,352.65	Value	
8	कच्चे मँगनीज	खाणी	—	—	—	—	—	—	13	5	—	—	—	—	18	Mines	Manganes
		उत्पादन	—	—	—	—	—	—	2,75,994	3,80,502	—	—	—	—	6,56,496	Production	Ore
		मूल्य	—	—	—	—	—	—	18,475.7	12,857.16	—	—	—	—	31,332.84	Value	
9	गेरू	खाणी	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Mines	Ochare
		उत्पादन	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Production	
		मूल्य	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Value	
10	कोरंडम #	खाणी	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Mines	Corundum#
		उत्पादन	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Production	
		मूल्य	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Value	

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 18.1 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(3)	(2)
11	फायर क्ले	खाणी	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—	Mines	Fire Clay
		उत्पादन	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—	Production	
		मूल्य	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—	Value	
12	सिलिमानाईट	खाणी	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	3	Mines	Sillimanite
		उत्पादन	—	—	—	—	—	—	—	9019	—	—	—	—	9,019	Production	
		मूल्य	—	—	—	—	—	—	—	213.64	—	—	—	—	213.64	Value	
13	पायरोफिलाईट	खाणी	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Mines	Pyrophylite
		उत्पादन	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Production	
		मूल्य	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Value	
14	क्वार्टझ	खाणी	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	2	Mines	Quartz
		उत्पादन	—	—	—	—	—	—	70	—	—	7849	—	—	7,919	Production	
		मूल्य	—	—	—	—	—	—	4.08	—	—	76.05	—	—	80.13	Value	
15	सिलिका सँड	खाणी	—	1	6	2	—	—	—	—	—	—	—	—	9	Mines	Silica sand
		उत्पादन	—	6,755	3,52,064	16,800	—	—	—	—	—	—	—	—	3,75,619	Production	
		मूल्य	—	18.91	1,003.38	41.5	—	—	—	—	—	—	—	—	1,063.79	Value	
16	सँड (इतर)	खाणी	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—	4	Mines	Sand
		उत्पादन	—	—	—	—	—	—	11,833	47,966	—	—	—	—	59,799	Production	(Others)
		मूल्य	—	—	—	—	—	—	8.51	34.8	—	—	—	—	43.31	Value	
17	शेल	खाणी	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	3	Mines	Shale
		उत्पादन	—	—	—	—	—	1,71,648	—	—	59,435	—	—	—	231083	Production	
		मूल्य	—	—	—	—	—	178.05	—	—	96.87	—	—	—	274.92	Value	
18	लॅटराईट	खाणी	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2	Mines	Laterite
		उत्पादन	—	—	—	—	—	—	—	—	2,78,000	—	—	—	2,78,000	Production	
		मूल्य	—	—	—	—	—	—	—	—	486.5	—	—	—	486.5	Value	
19	क्रोमाईट	खाणी	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	Mines	Chromite
		उत्पादन	—	—	—	—	—	—	—	90	—	—	—	—	90	Production	
		मूल्य	—	—	—	—	—	—	—	2.47	—	—	—	—	2.47	Value	
20	फेल्सपार	खाणी	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Mines	Felspar
		उत्पादन	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Production	
		मूल्य	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Value	
21	फलुओराइट	खाणी	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0	Mines	Fluorite
	(श्रेणीकृत)	उत्पादन	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0	Production	(Graded)
		मूल्य	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0	Value	
22	क्ले (इतर)	खाणी	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0	Mines	Clay
		उत्पादन	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0	Production	(others)
		मूल्य	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Value	
23	गौण खनिजे *	खाणी	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Mines	Minor
		उत्पादन	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12,63,57,396	Production	Minerals
		मूल्य	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3,99,382	Value	

* जिल्हावार माहिती उपलब्ध नाही / Districtwise break-up is not available

@ उत्पादन एक हजार टनात / production in '000' tones

उत्पादन किलोमध्ये / production in Kg

आधार : इंडियन ब्युरो ऑफ माइन्स, भारत सरकार, नागपूर

Source: Indian Bureau of Mines, Government of India, Nagpur

१९. उत्पादन

१९.१ या विभागात चालू कारखाने, सरासरी दैनिक रोजगार, औद्योगिक उत्पादने आणि वार्षिक उद्योग पाहणीत गोळा केलेली काही निवडक औद्योगिक वैशिष्ट्ये याबद्दलची सांख्यिकी माहिती दिलेली आहे.

१९.२ तक्त्यातील आकडे मुख्य कारखाने निरीक्षक यांच्याकडून फॅक्टरी ॲक्ट, १९४८ च्या कलम २ एम (एक) आणि २ एम (दोन) व कलम ८५ खाली येणाऱ्या कारखान्यांची मूलभूत सांख्यिकी माहिती गोळा करुन पाठविल्यानंतर त्या आधारावर अर्थ व सांख्यिकी संचालनालयाने संकलित केले आहेत. कलम २ (एम) (एक) खाली गेल्या बारा महिन्यातील कोणत्याही एका दिवशी १० किंवा अधिक कामगार असणारे व शक्तीचा वापर करणारे कारखाने आणि कलम २ (एम) (दोन) खाली २० किंवा अधिक कामगार असणारे पण शक्तीचा वापर न करणारे कारखाने यांचा समावेश होतो. या व्यतिरिक्त कारखान्यांतील कामगारांची संख्या व शक्तीचा वापर केला किंवा वापर केला नाही हे विचारात न घेताही राज्य शासनाने अधिसूचनेद्वारे शासकीय राजपत्रातून सांख्यिकी माहिती पुरविण्यासाठी भाग पाडलेल्या कारखान्यांचाही समावेश केला जातो. हे कारखाने ह्या फॅक्टरी ॲक्ट, १९४८ च्या कलम ८५ खाली येतात आणि यातील कारखान्यांची माहिती १ जानेवारी ते ३१ डिसेंबर या कालावधीत संपणाऱ्या लेख्या संबंधित आहे.

१९.३ राष्ट्रीय नमुना पाहणी संघटना (भारत सरकार) यांच्याकडून अर्थ व सांख्यिकी संचालनालयास उपलब्ध झालेल्या वार्षिक उद्योग पाहणी पत्रकाच्या आधारावर आकडेवारी या विभागात दिली आहे. ही पत्रके गणना व गणनेतर या दोन क्षेत्रात विभागलेल्या कारखान्यांकडून गोळा केली जातात आणि त्यातील माहिती १ एप्रिल ते ३१ मार्च या कालावधीत संपणाऱ्या लेख्यासंबंधित असते. गणना क्षेत्रात ५० किंवा अधिक कामगार व शक्तीचा वापर करणारे कारखाने आणि १०० किंवा त्याहून अधिक कामगार व शक्तीचा वापर न करणाऱ्या कारखान्यांचा समावेश होतो. यांची दरवर्षी संपूर्ण गणना केली जाते. बाकीचे कारखाने गणनेतर क्षेत्राखाली येतात. १९७३-७४ पासून गणनेतर क्षेत्रातील एकूण कारखान्यांपैकी ५० टक्के कारखाने दरवर्षी निवडले जातात आणि त्याची दोन वर्षाच्या गटात पूर्ण पाहणी केली जाते. याशिवाय गणनेतर क्षेत्रात मोडणाऱ्या पण संपूर्ण भारतभर ५० कामगारांहून कमी कामगार असलेल्या कारखान्यांची गणना क्षेत्रातील कारखान्यांप्रमाणे दरवर्षी पाहणी केली जाते. तसेच या पाहणीत वीज तथा गॅस उत्पादन व वितरण व इतर सेवा तसेच स्वच्छता सेवा, दुरुस्ती व वैयक्तिक सेवा आणि चल चित्रपट यांचाही समावेश होतो. वर्कर्स ॲक्ट १९६६ खाली येणारे विडी व सिगारेट कारखाने सुद्वा यात अंतर्भूत आहेत. बंद स्वरूपाचे कारखाने सुध्दा विचारात घेतले जातात. पण संरक्षण खात्यातील कारखाने, हॉटेल आणि उपाहारगृहे, तेलाचे साठे व वितरण यामध्ये गुंतलेले, तांत्रिक शिक्षण संस्था (विकणे किंवा विनिमय यासाठी उत्पादन न करणाऱ्या) यांचा यात समावेश नाही.

१९.४ उत्पादक भांडवल वर्षाच्या शेवटच्या दिवसाशी निगडीत असून त्यामध्ये स्थिर व खेळत्या भांडवलाचा समावेश असतो. कामगारांची संख्या ही वेगवेगळया शीर्षाखालील म्हणजे कामगार, कामगारेतर इ. कामगारांची एकत्रित दैनिक सरासरी संख्या असते आणि त्यामध्ये भरपगारी रजेवर असणाऱ्या म्हणजे वैद्यकीय रजेवर, नैमित्तिक रजेवर व पगारी दीर्घ मुदतीच्या रजेवर असणाऱ्या कामगारांचा समावेश असतो. विक्रीसाठी तयार केलेल्या वस्तू व उपवस्तू ह्यांचे मूल्य, ग्राहकांसाठी केलेल्या कामाच्या सेवेचा मोबदला, विकत घेतलेल्या स्थितीमध्येच विकलेल्या मालाचे मूल्य आणि वार्षिक पाहणी वर्षाच्या सुरुवातीला व शेवटी असणाऱ्या अर्ध कच्च्या स्वरुपाच्या मालाच्या साठ्यामधील मूल्यात येणारा फरक इत्यादींचा समावेश 'एकूण उत्पादन' यात असतो मूल्यवृध्दी ही उत्पादन मूल्यातून, उत्पादन खर्च व मूल्यघट वजा करुन काढली जाते.

19. MANUFACTURING

19.1 In this section, statistics regarding working factories, average daily employment, industrial production and some selected industrial characteristics collected in the Annual Survey of Industries is presented.

19.2 The data on working factories, are compiled by the Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, on the basis of data collected by the Chief Inspector of Factories from the factories covered under sections 2 (m) (i), 2 (m) (ii) and sec. 85 of the Factories Act, 1948. The factories using power, which employed 10 or more workers on any day of the preceding 12 months are covered under section 2 (m) (i) and the factories not using power employing 20 or more workers under section 2 (m) (ii), Apart from these two categories, State Government by notification in Official Gazette specifies a number of factories and makes obligatory for such factories to supply statistical information notwithstanding the number of persons employed therein and using or not using power. These factories are covered under section 85 of the factories Act, 1948. The information relates to the accounting year of factory ending on any day between 1st January to 31st December.

19.3 The statistics relating to Annual Survey of Industries are based on the returns supplied to this Directorate by National Sample Survey Organisation, Government of India, which collects the data from the factories divided in two sectors, viz. (i) Census sector, (ii) Non-census sector and returns relate to the accounting year of the factory ending on any day between 1st April to 31st March. In the census sector, factories employing 50 or more workers and using power and factories employing 100 or more workers and not using power are covered on complete enumeration basis every year. The remaining factories are covered in the non-censes sector. In the non-census sector, since 1973-74, 50 per cent of the factories are selected every year and thus this sector is covered fully in a block period of two years. The factories in the non-census sector, having less than 50 workers all over India, are treated on par with factories in the census sector. The survey extends to all the manufacturing units including production and distribution of electricity, gas, water and also service industries like sanitary services, repairs services and personal services and motion picture production. The survey extends also to Bidi and Cigar units which are covered under Workers Act, 1966. It also includes the factories reported closed. However it excludes defense factories, restaurants and cafes, those engaged in storage and distribution of oil, technical training institution (not producing anything for sale or exchange).

19.4 Productive capital which relates to the last day of the year consists of fixed and working Capital. Number of persons employed is the average number of persons employed under various heads, such as workers, other than workers, etc. and it includes persons on leave with pay such as sick leave, casual leave or paid vacation. Gross output represents value of products and by-products manufactured for sale, work done for customers and a sale value of goods sold in the same condition as purchased and is adjusted for the difference in stocks of semi-finished goods at the beginning and at the end of the survey year. Value added by manufacture is computed by deducting from the gross ex-factory value of output, the gross value of input and value added is not of depreciation.

19. उत्पादन / MANUFACTURING

तक्ता क्रमांक / TABLE No.19.1

नोंदणीकृत कारखान्यांची संख्या / Number of Registered Factories

(2015)

अ. क्र. Sr.No	जिल्हे	विभाग २ (एम) (१) Under Section 2 (M) (i)	विभाग २ (एम) (२) Under Section 2 (M) (ii)	विभाग ८५ Under Section 85	एकूण (संख्या) Total (Nos.)	कामगारांची सरासरी संख्या Average number of Workers employed	Districts
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(2)
1	मुंबई	1,287	22	142	1,451	1,03,047	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	3,327	20	232	3,579	2,50,563	Mumbai Suburban
3	ठाणे	4,596	8	773	5,377	2,45,187	Thane
4	पालघर	3,317	12	212	3,541	1,82,637	Palghar
5	रायगड	1,159	2	248	1,409	1,29,139	Raigad
5	रत्नागिरी	237	1	135	373	26,150	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	89	2	61	152	4,096	Sindhudurg
7	नाशिक	1,784	7	281	2,072	1,45,915	Nashik
8	धुळे	205	0	157	362	10,946	Dhule
9	नंदुरबार	56	0	33	89	3,309	Nandurbar
10	जळगाव	746	10	240	996	53,659	Jalgaon
11	अहमदनगर	756	0	339	1,095	44,791	Ahmednagar
12	पुणे	4,833	5	172	5,010	5,49,813	Pune
13	सातारा	486	2	102	590	61,172	Satara
14	सांगली	652	0	206	858	45,332	Sangli
15	सोलापूर	530	2	3,167	3,699	57,214	Solapur
16	कोल्हापूर	1,492	2	434	1,928	1,12,539	Kolhapur
17	औरंगाबाद	945	4	220	1,169	1,07,161	Aurangabad
18	जालना	218	0	47	265	15,107	Jalna
19	परभणी	112	1	57	170	14,582	Parbhani
20	हिंगोली	40	0	24	64	2,810	Hingoli
21	बीड	118	1	44	163	12,418	Beed
22	नांदेड	116	0	142	258	28,808	Nanded
23	उस्मानाबाद	62	21	16	99	7,320	Osmanabad
24	लातूर	187	1	21	209	15,740	Latur
25	बुलढाणा	258	1	106	365	4,099	Buldhana
26	अकोला	543	2	126	671	14,008	Akola
27	वाशिम	61	0	57	118	6,401	Washim
28	अमरावती	187	0	134	321	9,830	Amravati
29	यवतमाळ	191	13	96	300	6,142	Yavatmal
30	वर्धा	178	0	55	233	23,486	Wardha
31	नागपूर	1,307	4	751	2,062	1,33,242	Nagpur
32	भंडारा	91	0	66	157	9,718	Bhandara
33	गोदिंया	44	0	73	117	3,171	Gondiya
34	चंद्रपूर	129	0	70	199	33,658	Chandrapur
35	गडचिरोली	34	0	6	40	2,101	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**30,373**	**143**	**9,045**	**39,561**	**24,75,311**	**Maharashtra State**

आधार : औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय, मंबई.

Source: Directorate of Industrial Safety and Health, Mumbai.

19. उत्पादन / MANUFACTURING

तक्ता क्रमांक / TABLE No.19.2

निर्मिती करणाऱ्या उद्योगांचे उत्पादन व रोजगार

Production and employment of Manufacturing industries

(2015-16)

अ. क्र. Sr. No	उद्योग गट	कारखान्यांची संख्या No. of Units	एकूण रोजगार Total Employment	एकूण गुंतवणूक (लाख ₹) Total Investment (Lakh ₹)	एकूण उत्पादन (लाख ₹) Total Production (Lakh ₹)	Industry Group
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
1	सूत काढणे, वटणी, सफाई इ.	637	11,173	3,35,531	15,47,508	Cotton, ginning, cleaning etc.
2	मीठाचे उत्पादन	38	902	1,330	1,288	Extraction of salt
3	खाद्य उत्पादने	2,759	2,17,000	70,60,022	1,24,69,412	Manufacture of Food products
4	पेये	273	21,059	6,81,527	12,31,526	Manufacture of Beverages
5	तंबाखू उत्पादने	88	38,463	1,80,637	4,85,446	Manufacture of Tobacco products
6	वस्त्रोद्योग	1,887	1,59,702	23,10,350	39,44,206	Manufacture of Textiles
7	परिधान करण्याची वस्त्रे	1,054	52,926	3,96,681	14,60,581	Manufacture of Wearing apparels
8	चामडे व तत्सम वस्तूंचे उत्पादन	117	5,918	34,449	89,163	Manufacture of leather and related products
9	लाकूड व लाकडाची उत्पादने (फर्निचर सोडून)	229	3,399	75,751	1,39,853	Manufacture of Wood and products of wood and cork, except furniture; Manufacture of articles of straw and plaiting materials
10	कागद आणि कागदाची उत्पादने	893	29,491	10,61,393	15,82,025	Manufacture of Paper and paper products
11	मुद्रण व ध्वनी व चित्रमुद्रणाचे पुर्नउत्पादन	960	33,078	4,46,717	11,02,578	Printing and reproduction of recorded media
12	कोळसा, शुध्द पेट्रोलियम यांची उत्पादने इ.	202	14,808	22,66,642	1,31,55,435	Manufacture of Coke refined petroleum products
13	रसायने व रासायनिक उत्पादने	1,898	1,22,738	40,82,,289	1,08,05,377	Manufacture of Chemicals and chemical products
14	औषध, वैद्यकीय रसायने व वनस्पती शास्त्रीय उत्पादने	802	1,19,775	29,68,271	60,39,947	Manufacture of pharmaceuticals, medicinal chemical and botanical products
15	रबर आणि प्लॅस्टिक उत्पादने	1,852	97,264	21,05,903	40,63,170	Manufacture of Rubber and plastic products
16	इतर अधातू खनिज उत्पादने	974	39,762	16,00,669	19,09,625	Manufacture of Other non-metallic min. products
17	मूलभूत धातूंची उत्पादने	1,444	1,33,116	68,21,768	1,15,40,042	Manufacture of Basic metals
18	धातूच्या तयार वस्तूंची उत्पादने (यंत्रे व यंत्रसामग्री सोडून)	3,537	1,56,486	31,40,928	52,79,291	Manufacture of Fabricated metal products except machinery and equipment
19	संगणक, विद्युत आणि ऑप्टीकल उत्पादने	507	45,745	12,22,449	21,30,399	Manufacture of computer, electronic and optical products
20	विद्युत सामग्रीची उत्पादने	1,334	88,899	21,19,232	50,15,705	Manufacture of electrical equipment
21	यंत्र व यंत्रसामग्रीचे उत्पादन	2,077	1,68,073	37,77,082	86,48,452	Manufacture of Machinery and equipments, n.e.c.
22	मोटार वाहने, ट्रेलर्स व निम-ट्रेलर्स यांचे उत्पादन	1,378	2,02,181	51,48,372	1,21,54,773	Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
23	इतर परिवहन सामग्रीचे उत्पादन	362	55,658	9,47,878	35,94,389	Manufacture of other transport equipments

तक्ता क्रमांक / Table No.19.2 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
24	फर्निचरचे उत्पादन	229	7284	69953	216911	Manufacture of furniture
25	इतर उत्पादने	1,080	70,061	12,64,384	43,68,800	Other manufacturing
26	यंत्र व यंत्रसामग्रीची दुरुस्ती व यंत्रसामग्री बसविणे	155	13,469	1,91,542	3,49,534	Repair and installation of machinery and equipment
27	टाकाऊ वस्तूंचे संचयन,प्रक्रिया व विल्हेवाट, वस्तूंचा पुनर्वापर	25	934	28,500	1,23,574	Waste collection, treatment and disposal activities, materials recovery
28	वीज,वायू,वाफ आणि वातानुकूलित सेवेचा पुरवठा	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Electricity, gas and steam and air-conditioning supply
29	घाऊक व किरकोळ व्यापार आणि मोटार व मोटारसायकल यांची दुरुस्ती	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Wholesale and retail trad and repair of motor vehicles and motorcycles
30	गोदामे व वाहतुकीसाठी सहाय्यकारी कार्य	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Warehousing and support activities for transportation
31	प्रकाशने	12	1,763	27,603	61,196	Publishing activities
32	चलतचित्रे, व्हिडीओ आणि दूरदर्शन कार्यक्रमांचे निर्मिती, ध्वनीमुद्रण आणि संगीत प्रकाशनाच्या संदर्भातील क्रिया	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities
33	संगणक, वैयक्तिक व गृहोपयोगी वस्तूंची दुरुस्ती	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Repair of computers and personal and household goods
34	इतर कार्ये	1,407	59,329	27,04,892	32,91,446	Other activities
	एकूण	**28,210**	**19,70,456**	**5,30,72,745**	**11,68,01,652**	**Total**

N.A. उपलब्ध नाही / Not available

टीप - उद्योग गटाचे वर्णन 2008 प्रमाणे आहे / N.I.C. 2008

आधार : अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source : Directorate of Economics and Statistics, Govt. of Maharashtra, Mumbai

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 19.3

19. उत्पादन / MANUFACTURING

तक्ता क्रमांक / TABLE No.19.3

खादी व ग्रामोद्योग मंडळाकडून निरनिराळ्या उद्योगांना दिलेले अनुदान व कर्ज पुरवठा

Amount of grants and loan disbursed to various Industries by Khadi and Village Industries Boards

(₹ '०००/ ₹ '000)

अ. क्र. Sr.No	उद्योग	अनुदान व वितरण रक्कम / Grants and Amount Disbursed										Industry
		1960-61		1970-71		1980-81		1990-91		2001-02		
		अनुदान Grants	कर्ज Loan	अनुदान Grants	कर्ज Loan	अनुदान Grants	कर्ज Loan	अनुदान Grants	कर्ज Loan	अनुदान Grants	कर्ज Loan	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
1	खादी	78	249	29	94	616	1,003	122	4,352	..	..	Khadi
2	प्रक्रिया करणारे उद्योग	12	7	3	34	113	227	125	5,155	..	3,569	Processing
3	ग्रामीण तेल उद्योग	165	515	31	1,401	6	3,359	214	28,808	..	..	Village Oil Industry
4	ग्रामीण कातडी उद्योग	20	44	16	187	127	1,622	55	6,194	..	5,181	Village Leather Industry
5	आगपेटी लघु उद्योग	..	..	..	..	85	514	6	1,214	..	500	Cotton Match Industry
6	गूळ व खांडसरी उद्योग	181	122	10	96	..	206	..	4,827	..	1,493	Gur and Khandasari Industry
7	ताड गूळ उद्योग	34	9	10	160	..	..	90	946	..	97	Palm Gur Industry
8	अखाद्य तेले व साबण उद्योग	6	92	10	55	28	131	..	1,546	..	..	Non-edible Oil & Soap Industry
9	हाताने तयार करणारे कागद उद्योग	120	107	123	320	232	833	801	2,119	..	240	Handmade Paper Industry
10	मधू मक्षिका पालन उद्योग	77	17	3	59	7	50	50	660	..	86	Bee Keeping Industry
11	ग्रामीण कक्कुट पालन उद्योग	7	5	12	558	189	1,955	85	7,170	..	..	Village Poultry Industry
12	वाख उद्योग	..	..	9	31	4	42	97	1,233	..	983	Fibre Industry
13	सुतार व लोहार उद्योग	..	..	18	117	162	2,417	404	16,588	..	3,955	Carpentry & Blacksmith Industry
14	गोबर गॅस उद्योग	..	..	309	467	12	..	..	..	..	..	Gobar gas Industry
15	चुना तयार करणारे उद्योग	..	..	1	16	20	268	1	2,175	..	1,118	Lime Manufacturing Industry
16	ग्रामोद्योग विक्री भांडार	3	3	52	5	10	34	159	12,672	..	..	Gramodyog Sales Depot
17	वेत व बांबू उद्योग	..	..	..	81	2	131	109	881	..	100	Cane & Bamboo Industry
18	ॲल्युमिनियम	..	..	..	78	..	95	..	2,065	..	..	Aluminium
19	औषध व जडीबुटी गोळा करणे	..	..	..	..	..	..	..	418	..	..	Collection of medicines & Medicinal plants
20	फळावरील प्रक्रिया	..	..	..	..	..	554	..	4,741	..	690	Fruit Processing
21	गोंद व राळ तयार करणे	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Gums and Raisins
22	काथ उद्योग	..	..	..	..	..	245	16	3,274	..	..	Coir Industry
23	ग्रामीण उद्योगाकरिता गोदामे	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Village industry Godowns
24	पॉली वस्त्र	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Poly Vastra
25	इतर	9	..	96	..	..	..	264	12,209	..	12,091	Others
	एकूण	**712**	**1,170**	**732**	**3,759**	**1,613**	**13,686**	**2,598**	**1,19,247**	**0**	**30,103**	**Total**

तक्ता क्रमांक / Table No. 19.3

अ. क्र. Sr. No	उद्योग	अनुदान व वितरण रक्कम / Grants and Amount Disbursed										Industry
		2010-11		2012-13		2013-14		2014-15		2015-16		
		अनुदान Grants	कर्ज Loan	अनुदान Grants	कर्ज Loan	अनुदान Grants	कर्ज Loan	अनुदान Grants	कर्ज Loan	अनुदान Grants	कर्ज Loan	
(1)	(2)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(2)
1	खादी	365.31	N.A.	--	--	178.22	62.08	0	0	0	0	Khadi
2	प्रक्रिया करणारे उद्योग	277.25	N.A.	136.50	294.10	1,526.88	532.10	17.83	51.33	9.50	24.82	Processing
3	ग्रामीण तेल उद्योग	228.95	N.A.	15.75	45.00	44.25	14.95	8.75	25	0.00	0.00	Village Oil Industry
4	ग्रामीण कातडी उद्योग	291.44	N.A.	1.75	4.00	25.38	29.13	0.00	0.00	1.10	3.78	Village leather Industry
5	आगपेटी लघु उद्योग	39.30	N.A.	--	--	43.00	15.05	0.35	1	0.20	0.60	Cottage Match Industry
6	गूळ व खांडसरी उद्योग	150.06	N.A.	15.54	36.55	261.60	107.04	1.75	5	0.30	0.60	Gur and Khandasari Industry
7	ताड गूळ उद्योग	15.18	N.A.	--	--	0.50	0.18	0.00	0.00	0.00	0.00	Palm Gur Industry
8	अखाद्य तेले व साबण उद्योग	36.76	N.A.	--	--	165.84	74.50	0.00	0.00	0.20	1.50	Non-edible Oil and Soap Industry
9	हाताने तयार करणारे कागद उद्योग	135.93	N.A.	--	--	292.59	121.12	0.00	0.00	0.40	0.95	Handmade paper Industry
10	मधू मक्षिका पालन उद्योग	1.28	N.A.	--	--	3.16	1.16	0.00	0.00	3.60	0.80	Bee Keeping Industry
11	ग्रामीण कक्कुट पालन उद्योग	--	N.A.	--	--	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Village Poultry Industry
12	वाख उद्योग	57.10	N.A.	9.45	--	28.56	26.31	0.00	0.00	46.49	72.10	Fiber Industry
13	सुतार व लोहार उद्योग	633.82	N.A.	35.62	44.50	1,042.25	565.81	2.13	7.50	5.60	23.78	Carpentry and Blacksmith Industry
14	गोबर गॅस उद्योग	3.43	N.A.	--	--	25.00	6.25	0.00	0.00	0.00	0.00	Gobar Gas Industry
15	चुना तयार करणारे उद्योग	104.84	N.A.	36.21	110.61	238.01	74.65	6.55	25	0.10	0.50	Lime Manufacturing Industry
16	ग्रामोद्योग विक्री भांडार	59.05	N.A.	--	--	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Gramodyog Sales Depot
17	वेत व बांबू उद्योग	40.46	N.A.	1.00	4.00	11.85	3.62	0.90	2.60	36.57	93.09	Cane and Bamboo Industry
18	ॲल्युमिनियम	30.80	N.A.	--	--	28.00	34.80	0.00	0.00	0.00	0.00	Aluminum
19	औषध व जडीबुटी गोळा करणे	3.22	N.A.	--	--	20.70	26.55	0.00	0.00	0.60	6.00	Collection of Medicinal and plants
20	फळावरील प्रक्रिया	54.75	N.A.	0.52	0.00	236.85	84.35	0.35	1	0.90	0.60	Fruit processing
21	गोंद व राळ	0.65	N.A.	--	--	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Gum and Resins
22	काथ उद्योग	28.78	N.A.	--	--	25.00	8.75	0.00	0.00	0.00	0.00	Kath Industry
23	ग्रामीण उद्योगा-करिता गोदामे	0.10	N.A.	--	--	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Village Industries Godowns
24	पॉली वस्त्र	1.00	N.A.	--	--	2.00	0.70	4.50	18	2.00	5.80	Poly Vastra
25	रेक्झीन पी.व्ही.सी	89.29	N.A.	35.09	101.84	139.43	48.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Rexin P.V.C
26	सेवा उद्योग	129.18	N.A.	10.17	26.13	1,864.65	823.27	16.67	47.60	117.25	277.10	Service Industry
27	वस्त्रोद्योग	0.81	N.A.	2.85	8.15	373.81	185.96	4	12	163.54	162.23	Textiles
28	लाख शेलॅक	0.68	N.A.	7.37	21.05	438.27	251.04	0.00	0.00	4.70	13.75	Shellac
29	रबर उद्योग	41.96	N.A.	6.90	19.71	0.00	0.00	0.00	0.00	0.10	0.50	Rubber
30	इलेक्ट्रॉनिक्स	5.40	N.A.	--	--	84.33	34.05	0.00	0.00	2.47	12.95	Electronics
31	ब्रास मेटल	14.53	N.A.	--	--	10.98	3.05	0.00	0.00	0.40	1.78	Brass Metal
32	ग्रामोद्योग	9.95	N.A.	--	--	172.46	146.83	0.00	0.00	0.00	0.00	Village Indl. Estate
33	मेणबत्ती उद्योग	--	--	--	--	--	--	0.00	0.00	0.00	0.00	Candle making
34	प्लॅस्टीक उद्योग	2.14	N.A.	8.75	25.00	6.00	2.10	0.00	0.00	0.50	2.20	Plastic
35	ज्वेलरी	0.00	N.A.	0.87	--	84.56	72.39	0.00	0.00	0.10	1.00	Jewellary
36	ग्रामीण कुंभार उद्योग	396.82	N.A.	--	--	113.48	34.78	11.37	32.50	3.40	8.80	Village pottery
37	इतर	--	--	--	--	0.00	0.00	40.1	114.97	32.08	90.55	Others
	एकूण	**3,250.22**	**0.00**	**324.34**	**740.64**	**7,487.61**	**3,390.57**	**115.16**	**343.50**	**430.90**	**795.05**	**Total**

N.A. उपलब्ध नाही / Not available

आधार : महाराष्ट्र राज्य खादी ग्रामोद्योग मंडळ, मुंबई

Source : Maharashtra State Khadi and Village Industries Board, Mumbai

19. उत्पादन / MANUFACTURING

तक्ता क्रमांक / TABLE No.19.4

औद्योगिक क्षेत्रातील भूखंड विकास / Estates developed in the Industrial area

(2015-16)

अ.क्र. Sr.No.	वर्ष / Year जिल्हे	भूखंडाची संख्या No. of Estates	औद्योगिक धंद्यासाठी संपादित क्षेत्र (हेक्टर) Industrial area acquired (Hectare)	औद्योगिक धंद्यासाठी भूखंड Industrial Plots		Districts
				विकसीत संख्या Developed No.	वाटप केलेले संख्या Allotted No.	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
	1970-71	33	837.68	159	409	
	1980-81	59	743.55	1,755	2,137	
	1990-91	58	24,066.99	24,706	20,548	
	1995-96	143	35,306.96	37,264	32,987	
	2010-11	189	52,960.32	65,991	58,110	
	2012-13	286	1,20,701.06	34,970.51	38,809.57	
	2013-14	298	1,30,273.97	42,900.06	38,876.85	
	2014-15	246	57,957.22	52,748	49,278	
1	मुंबई शहर	1	127.52	281	280	Mumbai City
2	मुंबईउपनगर					Mumbai Suburban
3	ठाणे	12	4,191.73	6,628	6,546	Thane
4	पालघर	1	1,028.55	1,402	1,400	Palghar
5	रायगड	10	4640.1	2,333	2,294	Raigad
6	रत्नागिरी	7	2027	1,498	1,415	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	1	285.75	623	614	Sindhudurg
8	नाशिक	9	3,040.88	3,188	3,074	Nashik
9	धुळे	7	1,608.25	1,079	194	Dhule
10	नंदुरबार	2	83.82	206	206	Nandurbar
11	जळगाव	5	1,232.34	2,462	2,349	Jalgaon
12	अहमदनगर	6	1,568.25	2,558	2,133	Ahmednagar
13	पुणे	17	7,742.36	5,027	4,871	Pune
14	सातारा	11	1,489.19	1,543	1,464	Satara
15	सांगली	12	1,089.57	2,144	1,928	Sangli
16	सोलापूर	7	1,789.21	2,383	2,190	Solapur
17	कोल्हापूर	7	1,902.59	2,583	2,575	Kolhapur
18	औरंगाबाद	8	4,110.97	3,149	3,061	Aurangabad
19	जालना	9	706	865	789	Jalna
20	परभणी	3	200.55	330	313	Parbhani
21	हिंगोली	3	228.9	318	265	Hingoli
22	बीड	5	121.04	336	302	Beed
23	नांदेड	7	1,112.4	966	816	Nanded
24	उस्मानाबाद	6	567.75	683	552	Osmanabad
25	लातूर	5	1457	1,382	1,301	Latur
26	बुलढाणा	7	663.44	617	533	Buldhana
27	अकोला	7	1,143.55	1,807	1,332	Akola
28	वाशिम	5	270.44	135	61	Washim
29	अमरावती	12	3,376.71	984	904	Amravati
30	यवतमाळ	10	923.88	691	642	Yavatmal
31	वर्धा	5	608.36	623	600	Wardha
32	नागपूर	12	4,426.22	3,600	3,366	Nagpur
33	भंडारा	6	371.65	138	131	Bhandara
34	गोदिंया	6	700.46	245	222	Gondiya
35	चंद्रपूर	14	3,216.88	682	651	Chandrapur
36	गडचिरोली	4	119.15	167	130	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**249**	**58,172.74**	**53,656**	**49,504**	**Maharashtra State**

आधार :- मुख्य अभियंता, महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळ, मुंबई.

Source:- Chief Engineer, Maharashtra Industrial Development Corporation, Mumbai.

19. उत्पादन/ MANUFACTURING

तक्ता क्रमांक / TABLE No.19.5

महाराष्ट्रातील औद्योगिक उत्पादन / Industrial Production in Maharashtra

(2015-16)

अ. क्र. Sr. No (1)	उत्पादित वस्तूचे नाव (2)	परिमाण (3)	उत्पादन Production (4)	Unit (3)	Name of the Item (2)
1	कोळसा	'००० टन	38,186	'000 Tonnes	Coal
2	चुनखडी	'००० टन	13,240	'000 Tonnes	Lime Stones
3	साखर	'००० टन	5,581	'000 Tonnes	Sugar
4	मीठ	'००० टन	155	'000 Tonnes	Salt
5	वनस्पती	'००० टन	N.A.	'000 Tonnes	Vanaspati
6	सूती धागे	'००० कि.ग्रॅम	3,11,868	'000 Kg.	Cotton Yarn
7	सूती कापड	'००० चौरस मीटर	2,56,854	'000 Sq. Meters	Cotton cloth
8	वीज	दशलक्ष कि.वॉट तास	1,13,787	Million KWH	Electricity

N.A. उपलब्ध नाही / Not Available

आधार : १) भारतीय खान ब्यूरो, नागपूरचे भारतीय खनिज वर्ष पुस्तक

२) वस्त्रनिर्माण आयुक्त, भारत सरकार, मुंबई

३) साखर आयुक्तालय, साखर संकुल, पुणे.

Source : 1) Indian Minerals Yearbook, Indian Bureau of Mines, Nagpur

2) Textile Commissioner, Government of India, Mumbai

3) Office of Commissioner of Sugar, Pune.

19. उत्पादन /
तक्ता क्रमांक /
चालू कारखान्यातील कामगारांच्या संख्येनुसार वर्गीकरण /

अ. क्र. Sr.No	जिल्हे	कामगार 1-9 Workers		कामगार 10-19 Workers		कामगार 20-49 Workers		कामगार 50-99 Workers		कामगार 100-249 Workers	
		F	W	F	W	F	W	F	W	F	W
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1	मुंबई	267	1,523	422	5,669	400	11,498	144	9,207	71	10,025
2	मुंबई उपनगर	598	3,434	913	12,416	1,009	28,594	362	23,191	279	41,816
3	ठाणे	1,196	7,675	1,969	27,613	3,296	93,971	1,326	81,377	653	96,794
4	पालघर										
5	रायगड	226	1,498	267	3,801	395	12,220	224	14,357	161	25,431
6	रत्नागिरी	149	793	73	959	77	2,478	32	2,233	29	4,653
7	सिंधुदुर्ग	72	329	21	314	28	873	15	1,057	5	601
8	नाशिक	436	2,310	502	6,984	555	17,603	184	12,614	143	22,063
9	धुळे	183	882	58	769	53	1,614	13	869	18	2,838
10	नंदुरबार	49	242	18	235	12	393	3	215	1	189
11	जळगाव	281	1,347	320	4,156	220	6,649	46	2,852	22	3,407
12	अहमदनगर	296	1,154	366	4,964	211	6,160	47	2,972	39	5,803
13	पुणे	384	2,353	966	13,724	1,638	49,441	783	48,963	646	98,602
14	सातारा	111	402	113	1,570	137	4,448	75	5,243	71	11,234
15	सांगली	281	1,378	222	3,075	166	5,224	58	3,650	41	6,095
16	सोलापूर	3,095	15,325	166	2,212	138	4,205	61	4,072	33	5,122
17	कोल्हापूर	485	2,572	555	8,095	403	12,306	142	9,782	108	16,686
18	औरंगाबाद	197	985	206	2,993	376	11,532	115	7,802	125	19,678
19	जालना	37	189	39	545	82	2,686	22	1,489	10	1,643
20	परभणी	48	131	9	132	51	1,455	3	191	2	291
21	हिंगोली	18	63	3	35	14	385	5	250	1	232
22	बीड	78	285	7	104	30	993	8	518	3	382
23	नांदेड	121	377	21	284	42	1,383	11	677	8	1,326
24	उस्मानाबाद	10	67	34	491	12	415	9	527	9	1,502
25	लातूर	55	371	55	727	30	949	7	414	13	2,136
26	बुलढाणा	101	396	172	2,184	37	1,107	11	665	7	1,191
27	ओला	122	640	197	2,376	49	1,430	12	689	9	1,339
28	वाशिम	42	147	24	305	14	428	3	218	3	393
29	अमरावती	163	671	58	764	35	1,056	2	102	8	1,248
30	यवतमाळ	75	265	85	1,076	70	1,951	11	614	10	1,667
31	वर्धा	44	256	31	465	42	1,308	11	683	10	1,746
32	नागपूर	579	2843	254	3,505	382	12,212	120	8,053	109	16,769
33	भंडारा	84	387	15	199	21	575	4	292	5	608
34	गोदिंया	37	197	9	117	5	145	3	232	1	106
35	चंद्रपूर	81	409	29	394	32	1,026	5	393	14	2,302
36	गडचिरोली	12	70	13	161	7	242	3	159	1	150
	महाराष्ट्र राज्य	**10,013**	**51,966**	**8,212**	**1,13,413**	**10,069**	**2,98,955**	**3,880**	**2,46,622**	**2,668**	**4,06,068**

F : कारखाने / Factories
W : कामगार / Workers

INDUSTRIES AND MINING
TABLE No.19.6
Distribution of working factories according to their workers strength
(2015)

कामगार 250-499 Workers		कामगार 500-749 Workers		कामगार 750-999 Workers		कामगार 1000-4999 Workers		५,००० व त्याहून अधिक कामगार 5,000 and above Workers		एकूण Total		Districts
F	W	F	W	F	W	F	W	F	W	F	W	
(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(2)
16	5,025	5	2,915	5	4,639	5	10,230	1	9,982	1,336	70,713	Mumbai
75	25,203	11	6,548	5	4,519	13	27,984	1	8,190	3,266	1,81,895	Mumbai Suburban
147	49,016	41	22,869	7	5,998	28	47,494	--	--	8,663	4,32,807	Thane / Palghar
49	16,290	13	7,529	6	5,293	6	11,760	1	12,768	1,348	1,10,947	Raigad
9	3,597	3	1,797	--	--	3	4,544	--	--	375	21,054	Ratnagiri
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	141	3,174	Sindhudurg
45	16,537	11	6,594	4	3,591	13	19,098	--	--	1,893	1,07,394	Nashik
4	1,182			1	755	2	2,449	--	--	332	11,358	Dhule
1	376	1	530			1	1,026	--	--	86	3,206	Nandurbar
7	2,427	2	1,000	3	2,689	5	10,318	--	--	906	34,845	Jalgaon
25	9,506	7	4,217	6	5,365	4	5,154	--	--	1,001	45,295	Ahmednagar
223	77,815	71	42,207	45	37,400	53	92,132	4	33,991	4,813	4,96,628	Pune
28	10,173	11	6,831	4	3,686	7	9,325	--	--	557	52,912	Satara
28	9,875	6	3,714	2	1,910	2	2,549	--	--	806	37,470	Sangli
25	9,602	14	8,206	3	2,453	1	1,558	--	--	3,536	52,755	Solapur
35	12,503	19	11,750	5	4,076	7	9,637	--	--	1,759	87,407	Kolhapur
52	18,030	11	6,602	11	9,255	7	9,778	1	6,118	1,101	92,773	Aurangabad
13	4,300	--	--	2	1,576	--	--	--	--	205	12,428	Jalna
7	2,417	--	--	--	--	--	--	--	--	120	4,617	Parbhani
3	947	--	--	--	--	--	--	--	--	44	1,912	Hingoli
6	2,307	--	--	1	800	--	--	--	--	133	5,389	Beed
5	1,698	--	--	--	--	1	2,401	--	--	209	8,146	Nanded
7	2,631	2	1,100	--	--	2	2,298	--	--	85	9,031	Osmanabad
7	2,706	3	1,504	--	--	--	--	--	--	170	8,807	Latur
4	1,103	2	1,158	1	788	--	--	--	--	335	8,592	Buldhana
1	315	--	--	--	--	1	1,547	--	--	391	8,336	Akola
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	86	1,491	Washim
2	620	1	508	--	--	1	1,676	--	--	270	6,644	Amravati
1	258	--	--	--	--	1	2,378	--	--	253	8,209	Yavatmal
9	3,339	2	1,208	1	873	4	6,928	--	--	154	16,806	Wardha
41	14,966	12	7,744	6	5,387	7	11,773	--	--	1,510	83,252	Nagpur
2	595	--	--	--	--	2	3,064	--	--	133	5,720	Bhandara
--	--	--	--	--	--	1	2,286	--	--	56	3,083	Gondiya
4	1,696	4	2,592	3	2,664	6	10,870	--	--	178	22,346	Chandrapur
2	754	--	--	--	--	--	--	--	--	38	1,536	Gadchiroli
883	**3,07,809**	**252**	**1,49,123**	**121**	**1,03,717**	**183**	**3,10,257**	**8**	**71,049**	**36,289**	**20,58,978**	**Maharashtra State**

आधार : औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई
Source : Directorate of Industrial safety and Health, Govt. of Maharashtra, Mumbai

१९. उद्योग आणि खाणकाम /

तक्ता क्रमांक /

३१ डिसेंबर २०१५ रोजी संपणाऱ्या वर्षातील चालू कारखान्यांयांची व त्यातील सरासरी दैकि कामगारांची प्रमुख उद्योग गटानुसार संख्या /

अ. क्र.	जिल्हे	1 कृषी, शिकार व संबंधित सेवा सूत काढणे,वटणी,सफाई इत्यादी सेवा Crop and animal production, hunting and related services		5 कोळसा, दगडी कोळसा यांचे खाणकाम Mining of coal and lignite		7 कच्या धातुचे खाणकाम Mining of metal ores		8 इतर खनिज व धातुचे खाणकाम Other mining and quarrying		9 खाणकाम संबंधित सेवा कार्ये Mining support service activities	
		F	W	F	W	F	W	F	W	F	W
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(10)	(11)
1	मुंबई शहर	1	5	--	--	--	--	--	--	--	--
2	मुंबई उपनगर	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
3	ठाणे	--	--	--	--	--	--	5	103	--	--
4	पालघर	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
5	रायगड	--	--	--	--	1	76	--	--	2	16
6	रत्नागिरी	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
7	सिंधुदुर्ग	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
8	नाशिक	2	77	--	--	--	--	--	--	--	--
9	धुळे	26	1,731	--	--	--	--	1	21	--	--
10	नंदुरबार	9	1,144	--	--	--	--	--	--	--	--
11	जळगांव	118	4,017	--	--	--	--	1	16	--	--
12	अहमदनगर	21	565	--	--	--	--	--	--	--	--
13	पुणे	--	--	--	--	--	--	2	93	--	--
14	सातारा	1	30	--	--	--	--	--	--	--	--
15	सांगली	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
16	सोलापूर	--	--	--	--	--	--	3	369	--	--
17	कोल्हापूर	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
18	औरंगाबाद	51	2,205	--	--	--	--	--	--	--	--
19	जालना	53	1,976	--	--	--	--	--	--	--	--
20	परभणी	53	1,782	--	--	--	--	--	--	--	--
21	बीड	28	882	--	--	--	--	--	--	--	--
22	नांदेड	10	271	--	--	--	--	--	--	--	--
23	उस्मानाबाद	1	131	--	--	--	--	--	--	--	--
24	लातूर	1	30	--	--	--	--	--	--	--	--
25	हिंगाली	13	380	--	--	--	--	--	--	--	--
26	बुलढाणा	76	1,506	--	--	--	--	--	--	--	--
27	अकोला	59	1,207	--	--	--	--	1	12	--	--
28	अमरावती	13	381	--	--	--	--	--	--	--	--
29	यावतमाळ	29	510	--	--	--	--	--	--	--	--
30	वाशिम	99	2,316	--	--	--	--	--	--	--	--
31	वर्धा	55	2,186	--	--	--	--	--	--	--	--
32	नागपूर	23	1,795	--	--	--	--	3	81	--	--
33	भंडारा	1	25	--	--	--	--	--	--	--	--
34	गोंदिया	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
35	चंद्रपूर	4	227	--	--	--	--	--	--	--	--
36	गडचिरोली	1	50	--	--	--	--	--	--	--	--
	महाराष्ट्र राज्य	**748**	**25,429**	**0**	**0**	**1**	**76**	**16**	**695**	**2**	**16**

INDUSTRIES AND MINING

TABLE No.19.7

Number of working factories and average daily employment in Major Groups of Industries during the year ending 31st December, 2015

10		11		12		13		
खाद्य उत्पादन		पेयांचे उत्पादन		तंबाखू उत्पादन		कापडांचे उत्पादन		Districts
Manufacture of food products		Manufacture of beverages		Manufacture of tobacco products		Manufacture of textiles		
F	W	F	W	F	W	F	W	
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(2)
117	3,168	8	81	1	24	37	4,016	Mumbai
129	11,028	22	1,860	1	39	96	3,863	Mumbai Suburban
311	14,659	109	3,569	4	551	1,123	72,205	Thane
--	--	--	--	--	--	--	--	Palghar
110	8,909	28	1,695	--	--	11	925	Raigad
40	2,956	44	1,013	2	18	3	91	Ratnagiri
34	1,524	18	177	--	--	--	--	Sindhudurg
142	6,,311	37	2,174	--	--	129	3,784	Nashik
84	2,528	9	52	--	--	59	2,617	Dhule
40	1,577	6	80	--	--	--	--	Nandurbar
192	6,925	30	216	14	1,045	5	1,279	Jalgaon
151	15,175	27	1,464	6	1,307	5	106	Ahmednagar
239	31,448	50	2,593	3	699	26	3,691	Pune
97	9,990	18	599	3	95	9	779	Satara
143	13,168	14	541	--	--	107	4,417	Sangli
130	18,376	18	236	4	291	2,960	18,203	Solapur
153	18,569	20	482	5	93	491	22,285	Kolhapur
43	4,338	21	3,560	2	100	18	267	Aurangabad
41	3,101	1	4	2	330	4	696	Jalna
13	2,345	--	--	--	--	--	--	Parbhani
9	1,124	--	--	--	--	1	232	Hingoli
10	2,,247	2	7	--	--	--	--	Beed
37	4,331	6	125	--	--	1	150	Nanded
18	5,247	3	143	--	--	4	461	Osmanabad
107	6,793	2	29	1	16	2	231	Latur
107	2,087	9	64	--	--	7	987	Buldhana
194	2,397	8	73	--	--	2	222	Akola
15	347	3	47	--	--	2	145	Washim
32	637	2	264	--	--	8	1,482	Amravati
24	510	7	177	--	--	8	3,028	Yavatmal
12	1,177	--	--	--	--	19	5,162	Wardha
110	10,552	36	1,125	2	148	25	6,251	Nagpur
14	528	6	151	--	--	--	--	Bhandara
21	349	--	--	3	70	--	--	Gondiya
22	697	2	5	--	--	--	--	Chandrapur
18	183	1	2	--	--	--	--	Gadchiroli
2,959	**2,15,301**	**567**	**22,608**	**53**	**4,826**	**5,162**	**1,57,575**	**Maharashtra State**

तक्ता क्रमांक /

अक्र.	जिल्हे	14		15		16		17		18	
		परिधान करण्याची वस्त्रे Manufacture of wearing apparel		चामडी कमविणे व चामडयांचे उत्पादन Manufacture of leather and related products		लाकूड व लाकडाचे उत्पादन (फर्निचर सोडून) Manufacture of wood and products of wood and cork, ex		कागद व कागदांच्या वस्तुंचे उत्पादन Manufacture of paper and paper products		मुद्रण, ध्वनि व चित्रमुद्रणाचे पुर्नउत्पादन Printing and reproduction of recorded media	
		F	W	F	W	F	W	F	W	F	W
(1)	(2)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)
1	मुंबई शहर	199	7,124	13	678	84	590	7	124	202	6,167
2	मुंबई उपनगर	314	11,908	46	1,242	63	815	40	638	167	4,545
3	ठाणे	254	22,716	36	2,253	245	3,332	250	9,235	350	15,677
4	पालघर	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
5	रायगड	7	371	--	--	43	562	24	1,274	18	913
6	रत्नागिरी	--	--	1	4	60	249	10	613	1	15
7	सिंधुदुर्ग	--	--	--	--	42	179	1	18	--	--
8	नाशिक	5	87	9	619	157	766	80	2,420	30	5,322
9	धुळे	7	685	--	--	54	190	2	15	2	47
10	नंदुरबार	--	--	--	--	16	58	1	20	--	--
11	जळगांव	--	--	--	--	148	498	27	476	13	351
12	अहमदनगर	--	--	1	19	193	662	25	438	10	157
13	पुणे	27	3,251	5	480	158	5,731	108	6,568	111	5,422
14	सातारा	2	159	3	44	72	526	10	604	4	75
15	सांगली	12	1,326	--	--	102	535	21	480	12	322
16	सोलापूर	24	572	1	11	75	458	12	314	7	273
17	कोल्हापूर	8	1,312	--	--	178	787	28	799	25	1,090
18	औरंगाबाद	1	6	1	12	110	507	56	2,455	22	935
19	जालना	--	--	--	--	22	83	2	37	1	23
20	परभणी	--	--	--	--	46	125	--	--	--	--
21	बीड	--	--	1	23	73	257	--	--	--	--
22	नांदेड	--	--	--	--	108	329	--	--	2	43
23	उस्मानाबाद	1	1,200	--	--	6	37	3	52	--	--
24	लातूर	1	30	--	--	8	31	4	98	3	86
25	हिंगाली	--	--	--	--	16	56	--	--	--	--
26	बुलढाणा	--	--	--	--	72	231	17	355	--	--
27	अकोला	--	--	--	--	49	206	--	--	6	231
28	अमरावती	--	--	--	--	36	106	1	51	--	--
29	यावतमाळ	1	11	1	25	134	507	3	40	1	7
30	वाशिम	--	--	--	--	59	179	4	93	--	--
31	वर्धा	--	--	--	--	19	117	9	131	--	--
32	नागपूर	1	45	4	136	430	3,210	52	2,179	43	1,603
33	भंडारा	--	--	--	--	48	186	1	131	--	--
34	गोंदिया	--	--	--	--	15	60	--	--	--	--
35	चंद्रपूर	--	--	--	--	66	307	10	2,664	--	--
36	गडचिरोली	--	--	--	--	5	39	3	904	--	--
	महाराष्ट्र राज्य	**864**	**50,803**	**122**	**5,546**	**3,012**	**22,511**	**811**	**33,226**	**1,030**	**43,304**

Table No. 19.7 - Contd….

19		20		21		22		
कोळसा व शुध्द पेट्रोलियम उत्पादने व अणूइंधने Manufacture of coke and refined petroleum products		रसायने आणि रासायनिक उत्पादने Manufacture of chemicals and chemical products		औषधे, वैद्यकीय रसायने व जैविक उत्पादने Manufacture of pharmaceuticals, Medicinal, chemical and biotic products		रबर व प्लास्टीक उत्पादने Manufacture of rubber and plastics products		Districts
F	W	F	W	F	W	F	W	
(29)	(30)	(31)	(32)	(33)	(34)	(35)	(36)	(2)
2	75	22	716	5	732	31	360	Mumbai
5	3,784	107	7,234	52	5,875	164	6,147	Mumbai Suburban
83	6,340	1,095	32,614	404	27,078	624	23,792	Thane
--	--	--	--	--	--	--	--	Palghar
37	1,636	338	30,208	74	8,148	47	2,968	Raigad
--	--	87	6,395	13	1,100	20	1,977	Ratnagiri
--	--	4	85	1	1	4	77	Sindhudurg
8	457	136	3,918	43	4,092	138	7,386	Nashik
--	--	23	1,226	2	6	16	347	Dhule
2	11	1	4	--	--	1	6	Nandurbar
2	9	46	1,153	18	322	153	7,622	Jalgaon
1	10	39	653	11	3,243	59	1,393	Ahmednagar
21	823	222	12,800	85	16,889	319	30,708	Pune
1	44	24	1,536	13	1,590	35	4,849	Satara
5	163	30	1,118	9	444	39	600	Sangli
--	--	36	815	24	1,462	60	2,257	Solapur
9	154	36	784	9	364	43	1,600	Kolhapur
4	154	47	2,379	44	10,058	95	8,287	Aurangabad
1	10	17	327	--	--	6	123	Jalna
1	22	--	--	--	--	1	42	Parbhani
--	--	--	--	--	--	--	--	Hingoli
--	--	2	60	--	--	1	8	Beed
--	--	7	1,093	2	65	2	115	Nanded
--	--	26	993	2	65	1	45	Osmanabad
2	17	5	138	--	--	3	42	Latur
..	..	12	1,960	1	12	4	97	Buldhana
3	161	11	474	2	345	6	65	Akola
1	97	1	60	--	--	--	--	Washim
--	--	10	257	2	26	10	272	Amravati
--	--	1	120	--	--	2	16	Yavatmal
--	--	7	1,048	--	--	1	30	Wardha
13	393	92	5,409	28	2,383	79	4,792	Nagpur
--	--	8	124	1	74	4	60	Bhandara
--	--	7	129	--	--	--	--	Gondiya
3	167	14	614	--	--	1	4	Chandrapur
--	--	3	100	1	56	--	--	Gadchiroli
204	**14,527**	**2,516**	**1,16,544**	**846**	**84,430**	**1,969**	**1,06,087**	**Maharashtra State**

तक्ता क्रमांक /

अक्र.	जिल्हे	23		24		25		26		27	
		अधातू खनिज उत्पादन		मूलभूत धातू तयार करणे		धातुंची उत्पादने यंत्र व यंत्रसामुग्री सोडून		संगणक, व्रिद्युत आणि चष्म्याचे उत्पादने		विद्युत सामुग्रीची उत्पादने	
		Manufacture of other non-metallic mineral products		Manufacture of basic metals		Manufacture of fabricated metal products, except machinery		Manufacture of computer, electronic and optical products		Manufacture of electrical equipment	
		F	W	F	W	F	W	F	W	F	W
(1)	(2)	(37)	(38)	(39)	(40)	(41)	(42)	(43)	(44)	(45)	(46)
1	मुंबई शहर	34	1,158	13	274	57	1,000	14	327	24	723
2	मुंबई उपनगर	125	2,657	45	817	406	7,803	74	4,971	141	9,383
3	ठाणे	175	6,719	306	29,396	1,755	75,920	125	8,906	326	21,294
4	पालघर	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
5	रायगड	50	4,733	122	25,993	182	9,699	--	222	26	2,502
6	रत्नागिरी	15	628	4	196	23	1,837	1	15	4	131
7	सिंधुदुर्ग	8	230	--	--	8	300	--	--	--	--
8	नाशिक	66	4,953	89	5,648	365	19,748	34	2,420	40	2,016
9	धुळे	6	101	8	795	4	39	1	10	3	33
10	नंदुरबार	--	--	1	45	--	--	--	--	1	42
11	जळगांव	15	854	10	247	34	707	1	50	22	1,247
12	अहमदनगर	22	700	61	3,323	200	5,513	6	746	33	4,438
13	पुणे	101	6,733	150	14,249	1,443	96,533	160	16,264	268	27,691
14	सातारा	11	283	31	6,111	73	5,466	2	62	19	5,661
15	सांगली	33	1,170	84	4,101	37	1,032	2	99	19	571
16	सोलापूर	34	864	38	3,774	16	1,120	1	20	1	40
17	कोल्हापूर	36	816	211	16,472	284	9,400	11	443	21	2,488
18	औरंगाबाद	19	1,660	38	3,848	214	11,859	17	3,337	39	5,001
19	जालना	--	--	34	4,085	8	458	--	--	1	23
20	परभणी	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
21	बीड	3	177	--	--	--	113	--	--	--	--
22	नांदेड	3	84	--	--	1	285	--	--	--	--
23	उस्मानाबाद	--	--	1	40	4	192	--	--	--	--
24	लातूर	--	--	--	--	7	182	--	--	--	--
25	हिंगाली	1	22	7	457	7	--	--	--	--	--
26	बुलढाणा	7	104	2	40	1	27	--	--	1	16
27	अकोला	2	29	5	67	4	36	--	--	1	23
28	अमरावती	2	32	2	1,755	1	102	--	--	--	--
29	यावतमाळ	3	24	--	--	6	--	--	--	2	21
30	वाशिम	25	575	--	--	..	12	--	--	--	--
31	वर्धा	4	471	--	--	6	1,566	--	--	1	2,240
32	नागपूर	87	3,589	134	10,183	106	7,551	1	74	30	951
33	भंडारा	6	57	9	1,813	19	401	1	14	--	--
34	गोंदिया	--	--	2	19	--	--	--	--	--	--
35	चंद्रपूर	24	9,021	7	2,106	1	23	--	--	--	--
36	गडचिरोली	1	10	--	--	--	--	--	--	--	--
	महाराष्ट्र राज्य	**918**	**48,454**	**1,414**	**1,35,854**	**5,272**	**2,58,924**	**456**	**37,980**	**1,023**	**86,535**

Table No. 19.7 - Contd….

28		29		30		31		
यंत्रे व यंत्रसामुग्रीची उत्पादने Manufacture of machinery and equipment n.e.c.		मोटार वाहने, ट्रेलर्स, निमट्रेलर्सची उत्पादने Manufacture of motor vehicles ,trailers and semi-trailors		इतर परिवहन सामुग्रीची उत्पादने Manufacture of other transport equipment		फर्निचर उत्पादने Manufacture of furniture		Districts
F	W	F	W	F	W	F	W	
(47)	(48)	(49)	(50)	(51)	(52)	(53)	(54)	(2)
48	7,157	6	220	26	12,197	22	485	Mumbai
237	9,229	29	5,354	6	187	35	1,018	Mumbai Suburban
379	19,646	54	4,629	16	3,075	41	1,339	Thane
--	--	--	--	--	--	--	--	Palghar
28	1,014	20	1,296	5	337	3	114	Raigad
2	316	--	--	3	216	2	16	Ratnagiri
1	92	1	25	--	--	1	7	Sindhudurg
67	4,336	42	9,821	6	527	9	395	Nashik
2	19	--	--	--	--	--	--	Dhule
--	--	--	--	--	--	--	--	Nandurbar
6	84	6	1,725	1	930	3	30	Jalgaon
16	876	13	690	2	328	6	84	Ahmednagar
416	60,641	454	1,17,125	28	9,881	26	1,339	Pune
60	8,654	7	977	4	660	4	484	Satara
26	2,612	4	242	5	168	6	104	Sangli
2	46	--	--	1	62	1	7	Solapur
45	4,308	9	167	--	--	15	281	Kolhapur
48	5,007	57	8,532	92	15,141	--	--	Aurangabad
1	811	--	--	--	--	--	--	Jalna
--	--	--	--	--	--	--	--	Parbhani
--	--	--	--	--	--	--	--	Hingoli
1	15	--	--	--	--	--	--	Beed
--	--	--	--	--	--	3	9	Nanded
--	--	--	--	--	--	--	--	Osmanabad
--	--	--	--	--	--	1	10	Latur
--	--	--	--	--	--	--	--	Buldhana
3	77	--	--	--	--	1	6	Akola
		--	--	--	--	..	..	Washim
6	260	--	--	--	--	1	12	Amravati
		--	--	--	--	--	--	Yavatmal
4	146	--	--	--	--	--	--	Wardha
23	1,388	14	707	4	170	10	415	Nagpur
--	--	2	1,533	1	321	1	13	Bhandara
--	--	--	--	--	--	--	--	Gondiya
1	232	--	--	--	--	--	--	Chandrapur
--	--	--	--	--	--	--	--	Gadchiroli
1,422	**1,26,966**	**718**	**1,53,043**	**200**	**44,200**	**191**	**6,168**	**Maharashtra State**

तक्ता क्रमांक /

अक्र.	जिल्हे	32 इतर उत्पादने Other manufacturing		33 यंत्रे व यंत्रसामुग्रीची दुरुस्ती व यंत्रसामुग्रीची दुरुस्ती व यंत्रासामग्री Repair and installation of machinery and equipment		35 वीज,वायू,वाफ आणि वातानुकुलित सेवा पुरवठा Electricity, gas, steam and air conditioning supply		36 पाण्याचे संचयन, प्रक्रिया व वितरण Water collection, treatment and supply		37 मलनिस्सारण: Sewerage	
		F	W	F	W	F	W	F	W	F	W
(1)	(2)	(55)	(56)	(57)	(58)	(59)	(60)	(61)	(62)	(63)	(64)
1	मुंबई शहर	102	5,332	12	3,367	2	193	10	253	14	846
2	मुंबई उपनगर	554	43,027	10	1,243	8	2,653	8	420	22	372
3	ठाणे	76	4,291	45	2,349	15	2,056	16	938	1	25
4	पालघर	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
5	रायगड	3	105	25	1,099	18	1,111	1	37	..	..
6	रत्नागिरी	6	312	..	..	5	2,019	1	8	..	..
7	सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	1	13	1	5	..	..
8	नाशिक	13	844	90	10,738	7	2,866	30	327	..	..
9	धुळे	..	..	..	..	..	..	4	46	..	..
10	नंदुरबार	..	..	..	..	..	..			..	..
11	जळगांव	2	36	..	..	2	3,280	5	29	..	..
12	अहमदनगर	3	130	..	..	8	679	8	124	..	..
13	पुणे	20	2,265	14	746	18	425	9	504	11	280
14	सातारा	1	1,053	3	91	8	294	4	98	..	..
15	सांगली	2	211	2	68	4	1,052	6	104	..	..
16	सोलापूर	3	159	..	..	6	171	1	40	1	58
17	कोल्हापूर	3	131	5	72	16	423	9	133	2	29
18	औरंगाबाद	2	28	4	428	3	98	4	92	..	..
19	जालना	..	..	..	..	..	..	1	20	..	..
20	परभणी	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
21	बीड	..	..	..	..	2	1,142	..	..	..	..
22	नांदेड	..	..	..	..	1	25	1	12	..	..
23	उस्मानाबाद	..	..	1	10	..	..	..	..	..	..
24	लातूर	..	..	..	..	1	35	2	18	..	..
25	हिंगाली	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
26	बुलढाणा	1	20	..	..	..	..	2	24	..	..
27	अकोला	..	..	..	..	3	1,574	..	..	..	..
28	अमरावती	..	..	..	..	1	1,676	3	15	..	..
29	यवतमाळ	..	..	..	..	3	222	1	6	..	..
30	वाशिम	..	..	1	13	..	..	..	..	..	..
31	वर्धा	..	..	..	..	2	435	1	4	..	..
32	नागपूर	2	17	12	2,135	15	6,113	7	158	..	..
33	भंडारा	2	12	..	..	1	7	..	..	..	..
34	गोंदिया	..	..	..	..	2	2,378	..	..	..	..
35	चंद्रपूर	..	..	..	..	8	5,344	..	..	..	..
36	गडचिरोली	..	..	..	..	2	90	..	..	..	..
	महाराष्ट्र राज्य	**795**	**57,973**	**224**	**22,359**	**162**	**36,374**	**135**	**3,415**	**51**	**1,610**

Table No. 19.7 - Contd….

38		39		41		42		43		
टाकाऊ वस्तूंचे संचयन,प्रक्रिया व वापर Waste collection, treatment and disposal activities		निरुपयोगी वस्तूंचे पुर्नमाध्यमीकरणाची व्यवस्था करणे Remediation activities and other waste management activities		इमारत बांधकामे Construction of buildings		अभियांत्रिकी Civil engineering		रचनात्मक स्वरुपाची बांधकामे Specialized construction activities		Districts
F	W	F	W	F	W	F	W	F	W	
(65)	(66)	(67)	(68)	(69)	(70)	(71)	(72)	(73)	(74)	(2)
10	482	--	--	--	--	--	--	--	--	Mumbai
1	22	--	--	1	150	1	7	2	132	Mumbai Suburban
5	87	3	100	--	--	2	65	3	120	Thane
6	83	1	36	1	14	--	--	1	188	Raigad
1	20	--	--	--	--	--	--	--	--	Ratnagiri
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Sindhudurg
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Nashik
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Dhule
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Nandurbar
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Jalgaon
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Ahmednagar
1	60	--	--	--	--	--	--	6	187	Pune
--	--	--	--	--	--	--	--	1	44	Satara
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Sangli
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Solapur
1	20	--	--	--	--	--	--	--	--	Kolhapur
1	17	--	--	--	--	--	--	--	--	Aurangabad
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Jalna
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Parbhani
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Hingoli
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Beed
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Nanded
--	--	--	--	--	--	2	42	--	--	Osmanabad
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Latur
1	12	--	--	--	--	--	--	--	--	Buldhana
1	8	--	--	--	--	--	--	--	--	Akola
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Washim
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Amravati
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Yavatmal
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Wardha
1	19	--	--	1	34	17	1,033	--	--	Nagpur
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Bhandara
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Gondiya
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Chandrapur
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Gadchiroli
29	**830**	**4**	**136**	**3**	**198**	**22**	**1,147**	**13**	**671**	**Maharashtra State**

तक्ता क्रमांक /

अक्र.	जिल्हे	45		46		47		49		51	
		घाऊक व किरकोळ व्यापार मोटार व मोटार सायकल दुरुस्ती Wholesale and retail trade and repair of motor vehicles		घाऊक व्यापार मोटार) व मोटार सायकल वगळून(Wholesale trade, except of motor vehicles and motorcycle		किरकोळ व्यापार मोटार)व मोटार सायकल वगळून(Retail trade, except of motor vehicles and motorcycle		पाइपलाइन द्वारे वाहतूक Land transport and transport via pipelines		हवाई वाहतूक Air transport	
		F	W	F	W	F	W	F	W	F	W
(1)	(2)	(75)	(76)	(77)	(78)	(79)	(80)	(81)	(82)	(83)	(84)
1	मुंबई शहर	84	7,402	14	1,141	87	1,996	1	14	--	--
2	मुंबई उपनगर	169	12,418	8	703	114	11,589	--	--	6	501
3	ठाणे	158	9,213	16	594	180	3,738	--	--	1	35
	पालघर	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
4	रायगड	52	2,845	5	484	39	705	1	28	--	--
5	रत्नागिरी	19	811	--	--	8	98	--	--	--	--
6	सिंधुदुर्ग	10	379	--	--	4	55	--	--	--	--
7	नाशिक	61	3,383	--	--	40	1,076	--	--	--	--
8	धुळे	12	717	1	48	5	76	--	--	--	--
9	नंदुरबार	6	210	--	--	1	6	--	--	--	--
10	जळगांव	23	1,455	1	10	2	149	--	--	--	--
11	अहमदनगर	35	1,741	6	71	13	273	--	--	--	--
12	पुणे	171	13,961	15	1,339	95	2,855	--	--	--	--
13	सातारा	25	1,602	--	--	4	55	--	--	--	--
14	सांगली	29	1,683	1	53	10	251	--	--	--	--
15	सोलापूर	42	1,844	1	7	20	636	--	--	--	--
16	कोल्हापूर	53	3,290	--	--	27	362	--	--	--	--
17	औरंगाबाद	39	2,197	--	--	8	195	--	--	--	--
18	जालना	7	277	--	--	1	15	--	--	--	--
19	परभणी	6	301	--	--	--	--	--	--	--	--
20	बीड	10	481	--	--	--	--	--	--	--	--
21	नांदेड	19	1,133	--	--	--	--	--	--	--	--
22	उस्मानाबाद	7	373	1	15	2	25	--	--	--	--
23	लातूर	11	548	--	--	1	8	--	--	--	--
24	हिंगाली	3	75	--	--	--	--	--	--	--	--
25	बुलढाणा	13	975	--	--	--	--	--	--	--	--
26	अकोला	26	1,076	--	--	--	--	--	--	--	--
27	अमरावती	14	468	--	--	--	--	--	--	--	--
28	यवतमाळ	19	998	--	--	--	--	--	--	--	--
29	वाशिम	7	158	--	--	--	--	--	--	--	--
30	वर्धा	12	338	--	--	--	--	--	--	--	--
31	नागपूर	85	7,259	6	1,125	3	36	--	--	--	--
32	भंडारा	6	265	--	--	--	--	--	--	--	--
33	गोंदिया	3	69	--	--	--	--	--	--	--	--
34	चंद्रपूर	13	858	--	--	2	77	--	--	--	--
35	गडचिरोली	3	102	--	--	--	--	--	--	--	--
	महाराष्ट्र राज्य	**1,252**	**80,905**	**75**	**5,590**	**666**	**24,276**	**2**	**42**	**7**	**536**

Table No. 19.7 - Contd….

52		56		58		59		
गोदामे व परिवहन सहाय्यकारी कार्य Warehousing and support activities for transportation		अन्न व शितपेय सेवा कार्य Food and beverage service activities		प्रकाशने Publishing activities		चलतचित्रे, व्हिडिओ आणि दुरदर्शन कार्यक्रमांची निर्मिती ध्वनीमुद्रण आणि संगीत प्रकाशन प्रक्रिया Motion picture, video and television programme products		Districts
F	W	F	W	F	W	F	W	
(85)	(86)	(87)	(88)	(89)	(90)	(91)	(92)	(2)
3	32	--	--	8	1,326	3	92	Mumbai
11	4,735	--	--	4	350	10	517	Mumbai Suburban
23	1,123	1	35	2	182	2	100	Thane
--	--	--	--	--	--	--	--	Palghar
9	465	--	--	--	--	1	30	Raigad
--	--	--	--	--	--	--	--	Ratnagiri
2	7	--	--	--	--	--	--	Sindhudurg
15	857	--	--	--	--	--	--	Nashik
1	9	--	--	--	--	--	--	Dhule
1	3	--	--	--	--	--	--	Nandurbar
3	25	--	--	1	27	--	--	Jalgaon
15	107	--	--	--	--	--	--	Ahmednagar
10	987	--	--	1	50	--	--	Pune
5	97	--	--	--	--	--	--	Satara
41	820	--	--	--	--	--	--	Sangli
10	226	--	--	--	--	--	--	Solapur
3	98	--	--	--	--	--	--	Kolhapur
--	--	--	--	--	--	--	--	Aurangabad
2	29	--	--	--	--	--	--	Jalna
--	--	--	--	--	--	--	--	Parbhani
--	--	--	--	--	--	--	--	Hingoli
--	--	--	--	--	--	--	--	Beed
1	12	--	--	--	--	--	--	Nanded
--	--	--	--	--	--	--	--	Osmanabad
1	8	--	--	--	--	--	--	Latur
2	75	--	--	--	--	--	--	Buldhana
4	47	--	--	--	--	--	--	Akola
--	--	--	--	--	--	--	--	Washim
3	17	--	--	--	--	--	--	Amravati
2	22	--	--	--	--	--	--	Yavatmal
--	--	--	--	--	--	--	--	Wardha
7	46	--	--	1	20	--	--	Nagpur
2	5	--	--	--	--	--	--	Bhandara
2	8	--	--	--	--	--	--	Gondiya
--	--	--	--	--	--	--	--	Chandrapur
--	--	--	--	--	--	--	--	Gadchiroli
178	**9,860**	**1**	**35**	**17**	**1,955**	**16**	**739**	**Maharashtra State**

तक्ता क्रमांक /

		६२				६३					
अक्र.	जिल्हे	दूरसंचार Telecommunications		संगणक आज्ञावली व संबंधीत कार्ये Computer programming, consultancy and related activity		माहिती सेवा संबंधित कार्ये Information service activities and related activity		इतर आर्थिक कार्ये Other financial activities		स्थावर मालमत्ता विषयी कार्ये Real estate activities	
		F	W	F	W	F	W	F	W	F	W
(1)	(2)	(93)	(94)	(95)	(96)	(97)	(98)	(99)	(100)	(101)	(102)
1	मुंबई शहर	--	--	--	--	1	60	--	--	--	--
2	मुंबई उपनगर	--	--	1	453	--	--	--	--	--	--
3	ठाणे	--	--	1	42	--	--	--	--	--	--
4	पालघर	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
5	रायगड	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
6	रत्नागिरी	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
7	सिंधुदुर्ग	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
8	नाशिक	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
9	धुळे	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
10	नंदुरबार	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
11	जळगांव	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
12	अहमदनगर	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
13	पुणे	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
14	सातारा	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
15	सांगली	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
16	सोलापूर	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
17	कोल्हापूर	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
18	औरंगाबाद	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
19	जालना	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
20	परभणी	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
21	बीड	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
22	नांदेड	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
23	उस्मानाबाद	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
24	लातूर	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
25	हिंगाली	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
26	बुलढाणा	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
27	अकोला	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
28	अमरावती	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
29	यवतमाळ	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
30	वाशिम	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
31	वर्धा	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
32	नागपूर	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
33	भंडारा	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
34	गोंदिया	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
35	चंद्रपूर	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
36	गडचिरोली	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
	महाराष्ट्र राज्य	**--**	**--**	**2**	**495**	**1**	**60**	**--**	**--**	**--**	**--**

Table No. 19.7 - Contd…

71		72		74				
वास्तूविशारद आणि अभियांत्रिकी कार्ये, तांत्रिक तपासणी व विश्लेषण Architecture and engineering activities; technical		विज्ञान संशोधन आणि विकास Scientific research and development		इतर व्यावसायिक वैज्ञानिक आणि तांत्रिक कार्ये Other professional, scientific and technical activity		भाडे तत्वावरील कार्ये Rental and leasing activities		Districts
F	W	F	W	F	W	F	W	
(103)	(104)	(105)	(106)	(107)	(108)	(109)	(110)	(2)
1	250			1	50	--	--	Mumbai
1	20	5	476	1	146	--	--	Mumbai Suburban
6	291	11	634	--	--	--	--	Thane
--	--	--	--	--	--	--	--	Palghar
--	--	--	--	--	--	--	--	Raigad
--	--	--	--	--	--	--	--	Ratnagiri
--	--	--	--	--	--	--	--	Sindhudurg
--	--	1	4	--	--	--	--	Nashik
--	--	--	--	--	--	--	--	Dhule
--	--	--	--	--	--	--	--	Nandurbar
2	31	--	--	--	--	--	--	Jalgaon
--	--	--	--	--	--	--	--	Ahmednagar
2	39	3	44	--	--	--	--	Pune
2	37	--	--	--	--	--	--	Satara
--	--	--	--	--	--	--	--	Sangli
1	15	--	--	--	--	--	--	Solapur
--	--	--	--	--	--	--	--	Kolhapur
--	--	--	--	--	--	--	--	Aurangabad
--	--	--	--	--	--	--	--	Jalna
--	--	--	--	--	--	--	--	Parbhani
--	--	--	--	--	--	--	--	Hingoli
--	--	--	--	--	--	--	--	Beed
--	--	--	--	--	--	--	--	Nanded
--	--	--	--	--	--	--	--	Osmanabad
--	--	--	--	--	--	--	--	Latur
--	--	--	--	--	--	--	--	Buldhana
--	--	--	--	--	--	--	--	Akola
--	--	--	--	--	--	--	--	Washim
--	--	--	--	--	--	--	--	Amravati
--	--	--	--	--	--	--	--	Yavatmal
--	--	--	--	--	--	--	--	Wardha
--	--	--	--	--	--	--	--	Nagpur
--	--	--	--	--	--	--	--	Bhandara
--	--	--	--	--	--	--	--	Gondiya
--	--	--	--	--	--	--	--	Chandrapur
--	--	--	--	--	--	--	--	Gadchiroli
15	**683**	**20**	**1,158**	**2**	**196**	--	--	**Maharashtra State**

तक्ता क्रमांक /

अक्र.	जिल्हे	81		82		84		85		86	
		इमारतीमधील अंतर्गत पुरविण्यात येणाया सुविधा Services to buildings and landscape activities		कार्यालयीन प्रशासकीय सेवा व इतर सहाय्य सेवा कार्ये Office administrative, office support and other business		सार्वजनिक प्रशासन आणि संरक्षण; सक्तीची सामाजिक सुरक्षा Public administration and defense; compulsory social		शिक्षण Education		मानवी आरोग्य विषयक कार्ये Human health activities	
		F	W	F	W	F	W	F	W	F	W
(1)	(2)	(111)	(112)	(113)	(114)	(115)	(116)	(117)	(118)	(119)	(120)
1	मुंबई शहर	--	--	1	41	--	--	2	22	--	--
2	मुंबई उपनगर	--	--	4	106	--	--	2	78	--	--
3	ठाणे	--	--	17	1,407	--	--	--	--	1	4
4	पालघर	--	--			--	--	--	--	--	--
5	रायगड	--	--	4	106	--	--	--	--	--	--
6	रत्नागिरी	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
7	सिंधुदुर्ग	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
8	नाशिक	--	--	1	16	--	--	--	--	--	--
9	धुळे	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
10	नंदुरबार	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
11	जळगांव	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
12	अहमदनगर	--	--	4	252	--	--	--	--	--	--
13	पुणे	4	112	2	231	--	--	--	--	--	--
14	सातारा	--	--	1	263	--	--	--	--	--	--
15	सांगली	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
16	सोलापूर	--	--	--	--	1	20	--	--	1	4
17	कोल्हापूर	--	--	3	155	..	..	--	--	--	--
18	औरंगाबाद	1	70	--	--	--	--	--	--	--	--
19	जालना	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
20	परभणी	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
21	बीड	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
22	नांदेड	1	24	--	--	--	--	--	--	--	--
23	उस्मानाबाद	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
24	लातूर	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
25	हिंगाली	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
26	बुलढाणा	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
27	अकोला	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
28	अमरावती	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
29	यावतमाळ	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
30	वाशिम	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
31	वर्धा	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
32	नागपूर	--	--	2	90	--	--	--	--	--	--
33	भंडारा	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
34	गोंदिया	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
35	चंद्रपूर	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
36	गडचिरोली	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
	महाराष्ट्र राज्य	**6**	**206**	**39**	**2,667**	**1**	**20**	**4**	**100**	**2**	**8**

F : कारखाने / Factories

W : कामगार / Workers

Table No. 19.7 - Contd….

		90		95		96		98				
निवास विरहीत सामाजिक कार्य सेवा (कला व मनोरंजन कार्ये(		रचनात्मक कला विषयीची कार्ये		संगणक, वैयक्तीक व गुहपयोगी वस्तूंची दुरुस्ती		इतर खाजगी सेवा कार्ये		अविभेदित वस्तू आणि सेवा उत्पादक कार्ये		एकूण		Districts
Social work activities without accommodation		Creative, arts and entertainment activities		Repair of computers and personal and household goods		Other personal service activities		Undifferentiated goods- and services-producing activities		Total		
F	W	F	W	F	W	F	W	F	W	F	W	
(121)	(122)	(123)	(124)	(125)	(126)	(127)	(128)	(129)	(130)	(131)	(132)	(2)
--	--	--	--	3	156	4	257	--	--	1,336	70,713	Mumbai
--	--	1	17	9	1095	9	268	--	--	3,266	1,81,895	Mumbai Suburban
--	--	--	--	3	252	3	42	2	36	8,663	4,32,807	Thane
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Palghar
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	1,348	1,10,947	Raigad
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	375	21,054	Ratnagiri
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	141	3,174	Sindhudurg
--	--	--	--	--	--	1	6	..	..	1,893	1,07,394	Nashik
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	332	11,358	Dhule
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	86	3,206	Nandurbar
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	906	34,845	Jalgaon
--	--	--	--	--	--	1	28	--	--	1,001	45,295	Ahmednagar
--	--	--	--	4	221	5	670	--	--	4,813	4,96,628	Pune
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	557	52,912	Satara
--	--	--	--	1	15	--	--	--	--	806	37,470	Sangli
--	--	--	--	--	--	1	5	--	--	3,536	52,755	Solapur
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	1,759	87,407	Kolhapur
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	1,101	92,773	Aurangabad
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	205	12,428	Jalna
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	120	4,617	Parbhani
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	44	1,912	Hingoli
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	133	5,389	Beed
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	209	8,146	Nanded
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	85	9,031	Osmanabad
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	170	8,807	Latur
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	335	8,592	Buldhana
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	391	8,336	Akola
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	86	1,491	Washim
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	270	6,644	Amravati
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	253	8,209	Yavatmal
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	154	16,806	Wardha
--	--	--	--	1	37	--	--	--	--	1,510	83,252	Nagpur
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	133	5,720	Bhandara
--	--	--	--	1	1	--	--	--	--	56	3,083	Gondiya
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	178	22,346	Chandrapur
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	38	1,536	Gadchiroli
--	**--**	**1**	**17**	**22**	**1,777**	**24**	**1,276**	**2**	**36**	**36,289**	**20,58,978**	**Maharashtra State**

आधार : औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source : Directorate of Industrial safety and Health, Govt. of Maharashtra, Mumbai

19. उत्पादन/ MANUFACTURING

तक्ता क्रमांक / TABLE No.19.8

वार्षिक उद्योग पाहणी (गणना + गैर गणना)

Annual Survey of Industries (Census + Non-census)

(2015-16)

अ.क्र. Sr. No.	उद्योग गट	कारखान्यांची संख्या No. of Factories	उत्पादक भांडवल Productive Capital	सर्व कर्मचारी (संख्या) All employees (No.)	एकूण उत्पादन Total Output	मूल्यवृद्धी Value added	Industries groups
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(2)
1	सूत काढणे, वटणी, सफाई इ.	637	2,76,430	11,173	15,47,508	2,47,513	Cotton, ginning, cleaning etc.
2	मीठाचे उत्पादन	38	3,175	902	1,288	571	Extraction of salt
3	खाद्य उत्पादने	2,759	44,31,566	2,17,000	1,24,69,412	11,98,762	Manufacture of Food products
4	पेये	273	5,27,549	21,059	12,31,526	4,29,569	Manufacture of Beverages
5	तंबाखू उत्पादने	88	2,08,519	38,463	4,85,446	2,98,524	Manufacture of Tobacco products
6	वस्त्रोद्योग	1,887	13,59,849	1,59,702	39,44,206	5,74,526	Manufacture of Textiles
7	परिधान करण्याची वस्त्रे	1,054	5,61,888	52,926	14,60,581	2,92,609	Manufacture of Wearing apparels
8	चामडे व तत्सम वस्तूंचे उत्पादन	117	32,519	5,918	89,163	22,812	Manufacture of leather and related products
9	लाकूड व लाकडाची उत्पादने (फर्निचर सोडून)	229	68,359	3,399	1,39,853	14,105	Manufacture of Wood and products of wood and cork, except furniture; Manufacture of articles of straw and plaiting materials
10	कागद आणि कागदाची उत्पादने	893	9,96,233	29,491	15,82,025	2,57,753	Manufacture of Paper and paper products
11	मुद्रण व ध्वनी व चित्रमुद्रणाचे पुर्नउत्पादन	960	4,15,394	33,078	11,02,578	3,43,031	Printing and reproduction of recorded media
12	कोळसा, शुध्द पेट्रोलियम यांची उत्पादने इ.	202	12,97,951	14,808	1,31,55,435	40,01,519	Manufacture of Coke refined petroleum products
13	रसायने व रासायनिक उत्पादने	1,898	47,83,994	1,22,738	1,08,05,377	24,89,046	Manufacture of Chemicals and chemical products
14	औषध, वैद्यकीय रसायने व वनस्पती शास्त्रीय उत्पादने	802	32,44,550	1,19,775	60,39,947	14,71,199	Manufacture of pharmaceuticals, medicinal chemical and botanical products
15	रबर आणि प्लॅस्टिक उत्पादने	1,852	32,11,400	97,264	40,63,170	7,02,001	Manufacture of Rubber and plastic products
16	इतर अधातू खनिज उत्पादने	974	1,13,30,498	39,762	19,09,625	4,11,849	Manufacture of Other non-metallic min. products
17	मूलभूत धातूंची उत्पादने	1,444	57,21,182	1,33,116	115,40,042	7,56,111	Manufacture of Basic metals
18	धातूच्या तयार वस्तूंची उत्पादने (यंत्रे व यंत्रसामग्री सोडून)	3,537	29,76,850	1,56,486	52,79,291	9,89,805	Manufacture of Fabricated metal products except machinery and equipment
19	संगणक, विद्युत आणि ऑप्टीकल उत्पादने	507	17,46,401	45,745	21,30,399	3,92,946	Manufacture of computer, electronic and optical products
20	विद्युत सामग्रीची उत्पादने	1,334	20,25,250	88,899	50,15,705	10,96,943	Manufacture of electrical equipment
21	यंत्र व यंत्रसामग्रीचे उत्पादन	2,077	40,17,049	1,68,073	86,48,452	21,70,174	Manufacture of Machinery and equipments, n.e.c.
22	मोटार वाहने, ट्रेलर्स व निम-ट्रेलर्स यांचे उत्पादन	1,378	35,85,106	2,02,181	121,54,773	17,69,835	Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
23	इतर परिवहन सामग्रीचे उत्पादन	362	8,27,322	55,658	35,94,389	7,20,978	Manufacture of other transport equipments

तक्ता क्रमांक / Table No.19.8 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(2)
24	फर्निचरचे उत्पादन	229	61,087	7,284	2,16,911	35,965	Manufacture of furniture
25	इतर उत्पादने	1,080	13,26,549	70,061	43,68,800	4,76,833	Other manufacturing
26	यंत्र व यंत्रसामग्रीची दुरुस्ती व यंत्रसामग्री बसविणे	155	2,54,854	13,469	3,49,534	1,37,318	Repair and installation of machinery and equipment
27	टाकाऊ वस्तूंचे संचयन,प्रक्रिया व विल्हेवाट, वस्तूंचा पुनर्वापर	25	32,060	934	1,23,574	5,465	Waste collection, treatment and disposal activities, materials recovery
28	वीज,वायू,वाफ आणि वातानुकूलित सेवेचा पुरवठा	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Electricity, gas and steam and air conditioning supply
29	घाऊक व किरकोळ व्यापार आणि मोटार व मोटारसायकल यांची दुरुस्ती	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Wholesale and retail trad and repair of motor vehicles and motorcycles
30	गोदामे व वाहतुकीसाठी सहाय्यकारी कार्य	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Warehousing and support activities for transportation
31	प्रकाशने	12	35,334	1,763	61,196	30,175	Publishing activities
32	चलतचित्रे, व्हिडीओ आणि दूरदर्शन कार्यक्रमांचे निर्मिती, ध्वनीमुद्रण आणि संगीत प्रकाशनाच्या संदर्भातील क्रिया	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities
33	संगणक, वैयक्तिक व गृहोपयोगी वस्तूंची दुरुस्ती	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Repair of computers and personal and household goods
34	इतर कार्ये	1,407	24,91,930	59,329	32,91,446	3,87,920	Other activities
	एकूण	**28,210**	**5,78,50,848**	**19,70,456**	**11,68,01,652**	**2,17,25,857**	**Total**

N.A. उपलब्ध नाही / Not available

टीप / Note : उद्योग गटाचे वर्णन २००८ प्रमाणे आहे / N.I.C. 2008

आधार : अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source : Directorate of Economics and Statistics, Govt. of Maharashtra, Mumbai

२०. वीज व ऊर्जा

२०.१ राज्यातील विजेची स्थापित क्षमता, उत्पादन व वापर आणि विद्युतीकरण झालेली गावे व शहरे याबद्दलची माहिती या विभागात दिली आहे.

२०.२ या भागात विजेची (१) स्थापित क्षमता, (२) उत्पादन व (३) वापर यांची आकडेवारी फक्त सार्वजनिक वापरासाठी दिली आहे. महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळाने हाती घेतलेल्या विद्युतीकरण कार्यक्रमाच्या प्रगतीबद्दलच्या आकडेवारीत खाजगी संस्थांनी वीजपुरवठा केलेली गावे व शहरे यांच्या संख्येचाही समावेश आहे.

20. ELECTRICITY AND POWER

20.1 Information on installed capacity, production and consumption of electricity and towns and villages electrified in the State is given in this Section.

20.2 The figures of (i) installed capacity, (ii) generation and (iii) consumption of electricity given in table relate only to public utilities. The data on progress of electrification under Maharashtra State Electricity Board also includes villages and towns which are electrified by the private agencies.

20. वीज व ऊर्जा / ELECTRICITY AND POWER

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 20.1

महाराष्ट्रातील विजेचा पुरवठा व वापर

Supply and Consumption of Electricity in Maharashtra

अ.क्र. Sr. No.	बाब	1960-61	1970-71	1980-81	1990-91	2000-01	2010-11	2015-16	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
I	**स्थापित क्षमता (मेगावॅट)**								**I. Installed capacity (Mega Watt)**
A-1	**राज्यातील स्थापित क्षमता-**	**759**	**1,909**	**4,088**	**8,686**	**12,769**	**18,853**	**32,332**	**A-1 Installed Capacity in the State**
(१)	औष्णिक ऊर्जा	477[$]	1,065[$]	2,771	6,462	8,075	9,665	19,216	(i) Thermal
(२)	नवीकरणक्षम ऊर्जा	--	--	--	--	--	3,408	6,978	(ii) Renewable Energy
(३)	जलजन्य	282	844	1,317	1,552	2,874	3,066	3,066	(iii) Hydro
(४)	नैसर्गिक वायुजन्य	--	--	--	672	1,820	2,714	3,072	(iv) Natural Gas
A-2	**स्थापित क्षमतेत राज्याचा हिस्सा**	**N.A.**	**N.A.**	**N.A.**	**N.A.**	**2,185**	**5,376**	**7,026**	**State's share in Installed Capacity of**
(१)	राष्ट्रीय औष्णिक ऊर्जा महामंडळ	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	2,048[@]	4,686	6,336	(i) National Thermal Power Corp.
(२)	अणुशक्ती महामंडळ	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	137	690	690	(ii) Nuclear Power Corp.
	एकूण (A-१ + A-२)	**759**	**1,909**	**4,088**	**8,686**	**14,954**	**24,229**	**39,358**	**Total (A-1 + A-2)**
II	**उत्पादन (दशलक्ष युनिट)**								**II. Generation (MU)**
(१)	औष्णिक ऊर्जा	1,903[$]	3,392	11,416	28,085	49,377	52,796	94,482	(i)Thermal
(२)	नैसर्गिक वायुजन्य	--	--	--	2,730	6,943	18,729	5,302	(ii) Natural Gas
(३)	जलजन्य	1,365	4,533	6,448	5,615	4,889	6,374	5,045	(iii) Hydro
(४)	नवीकरणक्षम ऊर्जा [#]	--	--	--	--	--	5,118	8,958	(iv) Renewable Energy[#]
	एकूण	**3,268**	**7,925**	**17,864**	**36,430**	**61,209[#]**	**83,017**	**1,13,787**	**Total**
III	**वापर (दशलक्ष युनिट)**								**III. Consumption (MU)**
(१)	औद्योगिक	1,853	5,312	8,130	14,706	18,363	34,416	40,231	(i) Industrial
(२)	घरगुती	260	732	1,779	5,065	11,172	19,546	27,001	(ii) Domestic
(३)	कृषि	15	356	1,723	6,604	9,940	16,257	28,236	(iii) Agriculture
(४)	वाणिज्यिक	198	547	949	2,068	4,105	11,527	13,182	(iv) Commercial
(५)	रेल्वे	339	421	766	970	1,581	2,188	1,795	(v) Railway
(६)	सार्वजनिक पाणीपुरवठा	35	146	330	N.A.	1,199	1,983	2,530	(vi) Public Water works
(७)	सार्वजनिकदिवाबत्ती	20	74	159	291	551	846	1,757	(vii) Public lighting
(८)	संकीर्ण	--	62	198	267	378	633	2,011	(viii) Miscellaneous
	एकूण	**2,720**	**7,650**	**14,034**	**29,971**	**47,289**	**87,396**	**1,16,743**	**Total**
	दरडोई विजेचा वापर (युनिट)								**Per capita consumption of electricity (Units)**
(१)	औद्योगिक	46.8	105.4	129.5	195.4	191.2	307.2	339.1	(i) Industrial
(२)	वाणिज्यिक	5.0	10.9	15.1	27.5	42.7	102.9	111.1	(ii) Commercial

N. A. उपलब्ध नाही / Not available

टिप : 1) वरील आकडे केवळ सार्वजनिक विद्युतउद्योग संबंधातील आहेत.

2) @ यात राष्ट्रीय औष्णिक ऊर्जा महामंडळ व अणुशक्ती महामंडळाकडील वाटप न झालेला तसेच गोवा राज्याचा शिलकी 323 मेगावॅटचा अतिरिक्त हिस्सा सामाविष्ट आहे.

3) # यात बंदिस्त वीज व अक्षय ऊर्जेची (महावितरणाला विकलेली वीज) आकडेवारी समाविष्ट नाही.

4) $ यात तेलजन्य ऊर्जेची आकडेवारी औष्णिक ऊर्जेत समाविष्ट आहे.

5) टाटा पॉवर व रिलायन्स इन्फ्रास्ट्रक्चर वगळून इतर खाजगी कंपन्यांची स्थापित क्षमता व निर्मिती सीइएच्या बेवसाईट अहवालानुसार दिली आहे.

6) 1 युनिट = एक किलो वॅट तास

1) The above figures related to public utilities only.

2) @ This includes additional share of 323 MW from NTPC/NPC which was unallocated share and surplus from Goa.

3) # This includes captive power and Renewable Energy (sale to MAHADISCOM).

4) $ This figures for Oil is included in Thermal.

5) Installed Capacity and Generation for private companies other than Tata Power & Reliance Infrastructure are taken from CEA website reports.

6) 1 Unit = 1 Kilo Watt Hour.

आधार : १) केंद्रीय विद्युत प्राधिकरण २) महानिर्मिती ३) महावितरण ४) बेस्ट 5) टाटा पॉवर ६) रिलायन्स इन्फ्रास्ट्रक्चर

Source: 1) Central Electricity Authority 2) MAHAGENCO 3) MAHADISCOM 4) BEST 5) Tata Power 6) Reliance Infrastructure

20. वीज व ऊर्जा / ELECTRICITY AND POWER

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 20.2

विद्युतीकरण झालेल्या शहरांची / गावांची संख्या / Number of towns / villages electrified (2014 -15)

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हे वर्ष / Year	शहरे Towns	वस्ती असलेल्या खेड्यांची संख्या Inhabited villages	विजेचा पुरवठा झालेल्या खेड्यांची संख्या Villages Electrified	विद्युतीकरण झालेल्या खेड्यांशी वस्ती असलेल्या खेड्यांची टक्केवारी Percentage of electrified villages to Inhabited villages	Districts
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
	1960-61	266	35,851	587	1.64	
	1970-71	289	35,778	12,321	34.44	
	1980-81	289	39,354	27,625	77.21	
	1990-91	307	39,354	39,106	99.37	
	2000-01	336	40,412	40,349	99.84	
	2010-11	378	41,095	40,539	98.65	
	2013-14	377	41,095	40,950	99.65	
1	मुंबई	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Mumbai Suburban
3	ठाणे	31	807	807	100.00	Thane
4	पालघर	20	897	894	99.67	Palghar
5	रायगड	42	1,860	1,856	99.78	Raigad
6	रत्नागिरी	16	1,531	1,531	100.00	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	8	740	740	100.00	Sindhudurg
8	नाशिक	25	1,919	1,919	100.00	Nashik
9	धुळे	8	674	674	100.00	Dhule
10	नंदुरबार	9	930	912	98.06	Nandurbar
11	जळगाव	20	1,487	1,485	99.87	Jalgaon
12	अहमदनगर	19	1,581	1,581	100.00	Ahmednagar
13	पुणे	35	1,852	1,852	100.00	Pune
14	सातारा	22	1,719	1,719	100.00	Satara
15	सांगली	7	725	725	100.00	Sangli
16	सोलापूर	13	1,143	1,143	100.00	Solapur
17	कोल्हापूर	23	1,195	1,195	100.00	Kolhapur
18	औरंगाबाद	16	1,314	1,314	100.00	Aurangabad
19	जालना	4	958	958	100.00	Jalna
20	परभणी	8	830	830	100.00	Parbhani
21	हिंगोली	3	675	675	100.00	Hingoli
22	बीड	9	1,357	1,357	100.00	Beed
23	नांदेड	17	1,541	1,541	100.00	Nanded
24	उस्मानाबाद	8	728	728	100.00	Osmanabad
25	लातूर	7	928	928	100.00	Latur
26	बुलढाणा	12	1,300	1,296	99.69	Buldhana
27	अकोला	12	864	863	99.88	Akola
28	वाशिम	4	698	698	100.00	Washim
29	अमरावती	12	1,637	1,628	99.45	Amravati
30	यवतमाळ	18	1,853	1,853	100.00	Yavatmal
31	वर्धा	13	973	973	100.00	Wardha
32	नागपूर	41	1,617	1,615	99.88	Nagpur
33	भंडारा	12	771	771	100.00	Bhandara
34	गोदिंया	10	883	883	100.00	Gondiya
35	चंद्रपूर	23	1,463	1,463	100.00	Chandrapur
36	गडचिरोली	6	1,509	1,490	98.74	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**533**	**40,959**	**40,897**	**99.85**	**Maharashtra State**

आधार : महाराष्ट्र विद्युत मंडळ, मुंबई / Source : Maharashtra State Electricity Board, Mumbai

तक्ता क्रमांक /TABLE No. 20.3
उपयोगानुसार वीज शक्तीचा वापर
Consumption of Electricity by uses
(2015-16)

(दशलक्ष युनिट /MU)

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हे	घरगुती वापरासाठी ऊर्जा, कमी शक्तीची (दिवाबत्ती व पंखे) Domestic Heat, small power (light and fans)	वाणिज्यिक वापरासाठी ऊर्जा, कमी शक्तीची (दिवाबत्ती व पंखे) Commercial Heat, small power (light and fans)	उद्योगधंद्याकरिता Industrial		सार्वजनिक दिवाबत्ती Public Lighting	रेल्वे Railways	शेती Agriculture	इतर Others	एकूण वापर Total consumption	District
				एच.टी. H.T.	एल.टी. L.T.						
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(2)
1	मुंबई	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	500.10	231.03	70.05	142.59	6.93	0.00	0.05	76.77	1,027.52	Mumbai Suburban
3	ठाणे	3,741.89	1,598.50	3,465.16	954.21	120.15	101.88	20.17	2,470.22	12,472.18	Thane
4	पालघर	976.78	228.91	1,990.89	542.49	24.41	107.15	51.50	134.50	4,056.63	Palghar
5	रायगड	451.74	127.53	1,281.25	57.56	36.95	0.00	40.65	129.50	2,125.18	Raigad
6	रत्नागिरी	308.31	66.17	225.45	51.42	6.06	0.00	12.91	59.56	729.88	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	156.01	33.02	4.85	25.61	4.19	0.00	14.31	19.31	257.30	Sindhudurg
8	नाशिक	810.85	275.36	1,393.19	283.45	99.91	98.08	2,100.48	605.62	5,666.94	Nashik
9	धुळे	232.86	47.43	153.46	41.33	32.73	18.34	829.94	172.92	1,529.01	Dhule
10	नंदुरबार	86.97	19.69	48.18	14.49	46.16	20.29	548.43	30.58	814.79	Nandurbar
11	जळगाव	501.25	83.59	290.00	191.48	64.14	126.55	2,065.55	172.79	3,495.35	Jalgaon
12	अहमदनगर	389.12	132.13	470.45	152.86	59.49	1.79	2,978.60	146.31	4,330.75	Ahmednagar
13	पुणे	3,234.91	1,973.82	5,251.25	905.27	170.72	0.00	2,512.02	847.94	14,895.93	Pune
14	सातारा	404.95	107.05	625.50	108.14	39.45	0.00	1,002.47	87.26	2,374.82	Satara
15	सांगली	383.48	85.27	377.33	116.76	27.11	0.00	1,470.42	178.30	2,638.67	Sangli
16	सोलापूर	472.32	131.23	390.48	119.33	98.57	0.00	3,113.18	172.95	4,498.06	Solapur

तक्ता क्रमांक / Table No. 20.3 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(2)
17	कोल्हापूर	570.55	154.63	1412.70	247.42	28.41	0.00	728.08	979.58	4,121.37	Kolhapur
18	औरंगाबाद	543.07	172.30	1287.86	181.26	69.39	0.00	1,119.18	160.61	3,533.67	Aurangabad
19	जालना	136.78	25.90	1257.59	30.48	29.54	0.00	659.91	26.10	2,166.30	Jalna
20	परभणी	146.39	23.79	46.87	22.55	24.32	0.00	651.76	23.59	939.27	Parbhani
21	हिंगोली	80.38	11.69	15.76	14.87	25.86	0.00	536.17	20.83	705.56	Hingoli
22	बीड	186.80	31.20	51.24	36.67	48.61	0.00	1,032.02	30.43	1,416.97	Beed
23	नांदेड	339.56	66.69	67.54	48.21	69.25	0.00	811.28	64.79	1,467.32	Nanded
24	उस्मानाबाद	135.46	22.34	22.17	26.86	57.85	0.00	832.49	25.52	1,122.69	Osmanabad
25	लातूर	247.07	51.79	120.70	61.26	59.55	0.00	660.45	57.55	1,258.37	Latur
26	बुलढाणा	287.85	39.14	89.69	53.45	66.04	47.16	848.65	37.97	1,469.95	Buldhana
27	अकोला	299.12	54.36	49.94	72.64	20.43	48.26	382.61	28.04	955.40	Akola
28	वाशिम	111.33	15.98	18.02	16.34	14.26	0.00	356.26	9.51	541.70	Washim
29	अमरावती	473.42	80.51	81.45	70.24	41.74	61.66	796.48	66.96	1,672.46	Amravati
30	यवतमाळ	310.00	39.94	168.72	40.13	108.63	0.00	816.27	38.98	1,522.67	Yavatmal
31	वर्धा	269.45	36.42	270.21	34.94	15.61	71.56	199.85	52.21	950.25	Wardha
32	नागपूर	1,485.24	449.56	1256.17	233.18	82.07	120.75	392.44	248.63	4,268.04	Nagpur
33	भंडारा	179.77	22.11	189.54	30.17	6.33	27.16	226.49	34.81	716.38	Bhandara
34	गोदिंया	163.30	26.03	24.23	45.72	5.64	60.06	171.54	15.12	511.64	Gondiya
35	चंद्रपूर	377.37	52.79	552.37	35.79	19.44	83.54	146.86	84.30	1,352.46	Chandrapur
36	गडचिरोली	165.96	19.30	55.69	16.41	37.39	0.00	106.43	18.09	419.27	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**19,160.41**	**6,534.20**	**23,075.95**	**5,025.58**	**1,667.33**	**994.23**	**28,235.90**	**7,328.15**	**92,021.75**	**Maharashtra State**

N.A. उपलब्ध नाही /Not Available

आधार : महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ, मुंबई / Source : Maharashtra State Electricity Board, Mumbai

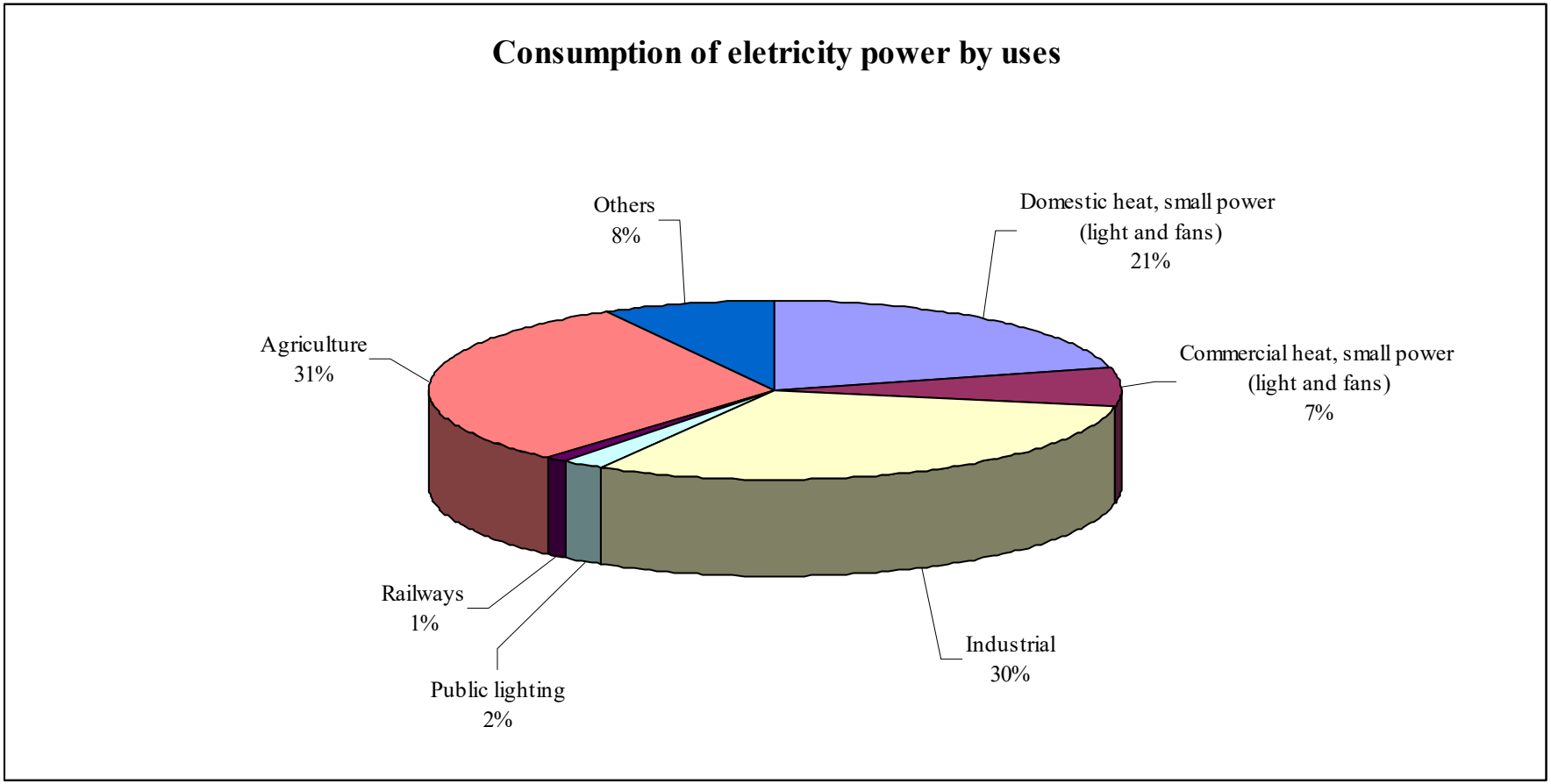
Consumption of eletricity power by uses
Others
8%
Domestic heat, small power
(light and fans)
21%
Agriculture
31%
Commercial heat, small power
(light and fans)
7%
Railways
1%
Public lighting
2%
Industrial
30%

२१. व्यापार

२१.१ मुंबई बंदरातील आयात व निर्यात तसेच महाराष्ट्र राज्यात लोहमार्गाने व जलमार्गाने झालेली निवडक वस्तूंची आयात व निर्यात यासंबंधीची माहिती या विभागात दिली आहे.

21. TRADE

21.1 Information on imports and exports in Mumbai Port and imports and exports of selected commodities in Maharashtra State by Rail and River is given in this section.

21. व्यापार / TRADE

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 21.1

लोहमार्गाने व जलमार्गाने निवडक वस्तूंची महाराष्ट्र राज्यातील आयात व निर्यात

Import and Export of selected commodities by Rail and River

[2016]

अ.क्र. Sr. No. (1)	वस्तू गट (2)	परिमाण Quantity (3)	आयात माल Imports (4)	निर्यात माल Export (5)	Commodity (2)
1	भात	क्विंटल / Quintal	0	0	Rice in husk
2	तांदूळ	"	2,20,33,160	4,39,000	Rice not in husk
3	हरबरा व हरब-याचे पदार्थ	"	0	27,950	Gram and Gram products
4	डाळी व हरब-याचे इतर पदार्थ	"	0	14,50,560	Pulses & other Gram Products
5	गहू	"	3,81,99,485	22,880	Wheat
6	गव्हाचे पदार्थ	"	0	0	Wheat products
7	ज्वारी व बाजरी	"	0	630	Jowar and Bajra
8	मका व एकदल धान्ये	"	3,34,900	1,31,800	Maize and Millets
9	इतर प्रकारची धान्ये	"	33,61,283	24,240	Other sorts of Grains
10	कच्चा कापूस- प्रेस्ड	"	0	1,20,91,230	Raw Cotton-Pressed
11	कच्चा कापूस-मोकळा	"	0	0	Raw Cotton-Loose
12	तेलबिया- कापूस सोडून	"	0	0	Oil seeds (other than Cotton)
13	फळे व भाजीपाला - ताजा	"	0	31,56,800	Fruits & Vegetables - Fresh
14	चारा	"	0	14,38,930	Other fodder and husk
15	पेंड	"	1,06,470	22,51,270	Oil Cakes
16	कोळसा व कोक	"	40,32,09,111	6,84,41,004	Coal and Coke
17	संगमरवर आणि दगड	"	19,520	41,681	Marble and stones
18	चुना व चुनखडी	"	44,64,486	0	Lime Stone, Dolomite and Gypsum
19	कच्चे मँगनीज	"	3,72,386	23,42,517	Manganese Ore
20	कच्चे लोखंड	"	39,23,263	4,37,740	Iron Ore
21	इतर कच्ची धातुके	"	9,62,090	7,390	Other ores
22	खनिजे तेले (घासलेट तेल सोडून)	"	2,69,56,871	2,89,85,870	Mineral Oils (Excl. Kerosene)
23	घासलेट तेल	"	16,47,877	4,54,010	Kerosene
24	इतर खनिजे	"	54,840	0	Other Minerals
25	बांबू	"	3,97,180	0	Bamboo
26	इतर वनोत्पादने	"	88,800	0	Other forest products
27	साखर	"	16,53,270	1,66,60,530	Sugar
28	मळी	"	0	2,38,950	Molasses

तक्ता क्रमांक / Table No. 21.1

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
29	गूळ आणि गूळ साखर	"	0	0	Gur - Jaggery and Gur-shakkar
30	मीठ	"	22,85,700	0	Salt
31	भुईमुगाचे तेल	"	0	0	Groundnut Oil
32	इतर खाद्यतेले	"	0	0	Other Edible oil
33	राईचे तेल	"	0	0	Mustard Oil
34	एरंडेल तेल	"	0	0	Castor Oil
35	दुधाची उत्पादने	"	0	4,190	Dairy Products
36	सिमेंट	"	10,97,41,920	3,01,59,410	Cement
37	सिमेंट उत्पादने	"	17,96,360	2,54,950	Cement Manufactures
38	कापूस उत्पादने	"	0	25,770	Cotton Manufactures
39	इतर वस्त्रोद्योग	"	0	0	Other textiles
40	इतर रसायने	"	0	0	Other chemicals
41	रबर आणि रबर उत्पादने	"	0	0	Rubber & Rubber products
42	लोखंड व पोलाद	"	4,07,89,033	39,67,196	Iron & Steel
43	यंत्रे व यंत्र साधने	"	0	1,260	Machinery & Machine Tools
44	विद्युत उपकरणे	"	15,87,374	75,640	Electrical Goods
45	कागद	"	25,590	0	Paper
46	रासायनिक खते	"	3,98,27,530	162,00,470	Fertilizers & Chemical Manure
47	साबण	"	0	0	Soap
48	दळणवळणाची सामुग्री	"	1,78,206	3,07,190	Transport Equipments
49	पेंट आणि वॉर्निशेस	"	0	0	Paints & Varnishes
50	मसाले	"	0	7,460	Spices
51	इतर वस्तू	"	10,89,14,942	22,90,63,460	Other commodities
52	कॉस्टीक पाटॅश व सोडा	"	23,550	0	Caustic Potash & Soda
53	अल्कोहोल	"	0	0	Alcohols
54	पाणी	"	1,260	0	Water

आधार : डायरेक्टोरेट जनरल ऑफ कमर्शियल इन्टेलिजन्स अँड स्टॅटिस्टिक्स , भारत सरकार, कलकत्ता

Source : Directorate General of Commercial Intelligence and Statistics, Govt. of India, Calcutta

21. व्यापार / TRADE

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 21.2

मुंबई बंदरात आयात झालेला व मुंबई बंदरातून निर्यात झालेला माल

Imports into Mumbai Port and Export from Mumbai Port

(2015-16)

(आकडे '०० मे. टनात / Figures in '00 M. Tonnes)

अ.क्र. Sr. No. (1)	वस्तू गट (2)	परदेशी Overseas (3)	किनाऱ्यावरील Coastal (4)	संकीर्ण Miscellaneous (5)	एकूण Total (6)	Commodities (2)
	(अ) आयात माल					**(A) Import Commodities**
1	शस्त्रे व दारूगोळा	22	0	1	23	Arms & Ammunitions
2	औषधी द्रव्ये	--	--	--	--	Drugs medicine
3	बांधकाम सामान-					Building material-
	(१) सिमेंट	0	980	0	980	(i) Cement
	(२) वाळू	472	0	0	472	(ii) Sand
	(३) इतर	2,197	0	0	2,197	(iii) Others
4	रसायने-					Chemicals-
	(१) गंधक	--	--	--	--	(i) Sulphur
	(२) इतर न उल्लेखिलेले रसायने	209	0	11	220	(ii) Other Chemicals N.O.S.
5	माती व मातीची भांडी	37	0	0	37	Earth and Earthenware
6	विद्युत उपकरणे	154	8	6	168	Electrical & Electronic goods
7	खते--					Fertilizers--
	(१) रॉक फॉस्फेट	2,352	0	315	2,667	(i) Rock Phosphate
	(२) इतर खते	841	0	683	1,524	(ii) Other fertilizers
8	कृत्रिम धागे	2	0	0	2	Fiber-Synthetic
9	इतर न उल्लेखिलेल अन्नधान्ये	8,797	0	0	8,797	Food grains N.O.S.
10	इतर न उल्लेखिलेले खाद्य पदार्थ	1	0	0	1	Foodstuffs NOS
11	फळे व भाजीपाला- खजूर	--	--	--	--	Fruits and Vegetables-Dates
12	इंधन- ü कोल , कोक	32,680	550	0	33,230	Fuel -Coal and Coke
13	कांच व काचेच्या वस्तू	11	0	0	11	Glass and Glass Products
14	विणलेल्या वस्तू ,बारीक सारीक वस्त्रे	33	0	0	33	Hosiery, Haber Dashery, Millinery etc.
	औद्योगिक स्पिरीट्स आणि अल्कोहोल	139	0	0	139	Industrial spirits & Alcohol
15	इतर उपकरणे	23	0	0	23	Instruments etc.
16	लाख, गोंद व राळ	2	0	0	2	Lac, gums and resins
17	चामडी न चामड्याची उत्पादने	49	0	0	49	Leather & Leather Manufactures
18	इतर न उल्लेखिलेली यंत्रे	1,159	0	17	1,176	Machinery NOS
19	लोखंड व पोलाद वस्तू	36,213	1,022	409	37,644	Iron & Steel Materials
20	धातू व धातूचे उत्पादन-					Metal & Metal Products-
	(१) लोखंड व पोलाद उत्पादन	15,702	91	163	15,956	(i) Iron & Steel Products
	(२) कच्चे लोखंड (बीड)	1,472	0	0	1,472	(ii) Pig Iron

तक्ता क्रमांक / Table No. 21.2

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
	(३) मोड व टाकाऊ पदार्थ	0	3	2	5	(iii) Scrap and dross
	(४) तारा व केबल्स	3	0	0	3	(iv)Wire and Cables
	(५) इतर धातू व धातूचे पदार्थ	23	0	0	23	(v) Other Metal & Metal Products
21	मोटार वाहने-					Motor Vehicles-
	(१) मोटारी	162	0	20	182	(i) Cars
	(२) मोटार वाहनाचे सुटे भाग	2	0	0	2	(ii) Motor Vehicle parts
	(३) इतर वाहने	13	0	0	13	(iii) Other transport vehicles
22	मद्यविरहीत पेये	1	0	0	1	Non- Alcoholic Beverages
23	तेल व चरबी	1,985	6	0	1,991	Oil-Fats NOS
24	खनिजे व इतर खनिजे	0	18	0	18	Ores and other Ores
25	रंग व रंगामाचे सामान	--	--	--	--	Paint and Painting Materials
26	कागद व कागद उत्पादने	15	0	5	20	Paper and Paper Products
27	(१) खनिज (कच्चे) तेल	1,41,314	930	0	1,42,244	(i) Crude Oil
	(२) डिझल व पेट्रोल	638	10,075	0	10,713	(ii) Diesel and fuel Oil
	(३) केरोसीन	0	348	0	348	(ii) Kerosene
	(४) सौम्य मद्य	18,207	4,624	642	23,473	(iv)Light Distillates
	(५) टरपेन्टाईन खनिज	14,652	6	145	14,803	(v) Turpentine Mineral
	(६) वेपरायझिंग तेल	5,686	5	96	5,787	(vi) Vaporizing Oil
	(७) वंगा तेल	0	51	0	59	(vii) Lubricating Oil
28	मीठ	--	--	--	--	Salt
29	प्लॅस्टिक व प्लॅस्टिक वस्तू निर्माण	89	0	0	89	Plastic and Plastic Products
30	रेल्वे वाघिणी, गाडया वगैरेचे सुटे भाग	17	0	0	17	Parts of Railway Wagons, Carriage etc.
31	मद्य पेये	--	--	--	--	Wine and Liquor
32	रबर उत्पादने	31	0	0	31	Rubber Products
33	साखर	--	--	--	--	Sugar
34	सुती, रेशमी, लोकर व कृत्रिम धाग्याचे कापड	11	0	0	11	Textiles-Cotton, Silk, Woolen and Synthetic
35	(१) लाकडी लगदा	447	0	0	447	(i) Wood Pulp
	(२) इतरत्र न उल्लेखिलेली लाकडाची उत्पादने	5	--	--	5	(ii) Wooden Products Nos.(Wood & Timber)
36	प्रसाधन साहित्य व अत्तरे	1	0	0	1	Toilet preparations & perfumes
37	तेल बिया	--	--	--	--	Oil Seeds
38	टार,डामर इ.	--	--	--	--	POL-Other Products-pitch,tar,dammer
39	संकीर्ण	303	16	84	403	Miscellaneous
	उप-बेरीज (अ)	**2,86,180**	**18,733**	**2,599**	**3,07,512**	**Sub-Total 'A'**

तक्ता क्रमांक / Table No. 21.2

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
	(ब) निर्यात माल					**(B) Export commodities**
1	विद्युत उपकरणे	380	0	10	390	Electrical & Electronic goods
2	इतर न उल्लेखिलेल अन्नधान्ये	16	0	0	16	Food grains NOS
3	इतर उपकरणे	5	0	0	5	Instruments etc.
4	इतर न उल्लेखिलेली यंत्रे	889	3	35	927	Machinery NOS
5	लोखंड व पोलाद वस्तू	504	0	19	531	Iron & Steel Materials
6	धातू व धातूचे उत्पादन-					Metal & Metal Products—
	(१) लोखंड व पोलाद उत्पादन	3,674	0	28	3,702	(i) Iron & Steel Products
	(२) इतर धातू व धातूचे पदार्थ	4	0	0	4	(ii) Other Metal & Metal Products
	(३) तारा व केबल्स	1	0	0	1	(iii)Wire and Cables
	(४) कच्चे लोखंड (बीड)	10	0	0	10	(iv) Pig Iron
7	मळी	427	0	0	427	Molasses
8	मोटार वाहने-					Motor Vehicles—
	(१) दिड टन किंवा अधिक वजनांची मोटारे	1,751	0	5	1,756	(i) Cars
	(२) मोटार वाहनाचे सुटे भाग	1	0	0	1	(ii) Motor Vehicle parts
9	तेल व चरबी	10	0	0	10	Oil and Fats
10	तेल बिया	15	0	0	15	Oil Seeds
11	प्लॅस्टिक व प्लॅस्टिक वस्तू निर्माण	1	0	0	1	Plastic and Plastic Products
12	रेल्वे वाघिणी, गाडया वगैरेचे सुटे भाग	3	0	0	3	Parts of Railway Wagons, Carriage etc.
	(१) खनिज (कच्चे) तेल	0	28,583	0	28,583	(i) Crude Oil
	(२) डिझल व पेट्रोल	638	8,739	0	9,377	(ii) Diesel and fuel Oil
	(३) केरोसीन					(ii) Kerosene
	(४) सौम्य मद्य	12,258	10,954	5	23,217	(iv)Light Distillates
	(५) टरपेन्टाईन खनिज	789	0	0	789	(v) Turpentine Mineral
	(६) फ्लक्सिंग आणि इंधन	0	78	0	78	(vi) Fluxing & Lubricating
13	मसाले	4	0	0	4	Spices
14	साखर	33	0	0	33	Sugar
15	माती व मातीची भांडी	1	0	0	1	Earth and Earthware
16	संकीर्ण	1	0	0	100	Miscellaneous
	उप-बेरीज (ब)	**21,423**	**48,357**	**202**	**69,982**	**Sub-Total 'B'**
	एकूण आयात व निर्यात (अ+ब)	**3,07,603**	**67,090**	**2,801**	**3,77,494**	**Total of import and export (A+B)**

आधार : मुंबई पोर्ट ट्रस्ट , मुंबई / Source : Mumbai Port Trust, Mumbai

२२. परिवहन

२२.१ या विभागात लोहमार्गाची लांबी, रस्त्यांची लांबी व वर्गीकरण, राज्यात वापरात असलेली वाहने आणि राज्य परिवहन मंडळाचे काम यासंबंधी आकडेवारी दिली आहे.

२२.२ जिल्हावार लोहमार्गाची लांबी संबंधित रेल्वे कार्यालयाने दिल्याप्रमाणे पूर्णत: तंतोतंत जुळणारी नाही. रस्त्यांच्या लांबीची आकडेवारी राज्याच्या सार्वजनिक बांधकाम विभाग, जिल्हा परिषदा व नगरपालिका यांच्या अधिपत्याखालील रस्त्यांसंबंधी आहे.

२२.३ मुंबई गोदीतील जहाजे, मुंबई बंदरातून व छोट्या बंदरातून येणारे व जाणारे प्रवासी व तेथे हाताळला जाणारा माल व विमानमार्गे होणारी प्रवारी व माल वाहतूक यासंबंधी माहिती या विभागात दिलेली आहे.

२२.४ गौण बंदरातील वाहतूक प्रामुख्याने किनारी भागांकरिता आहे. मुंबई बंदरातून होणारी परदेशी किना-यावरील वाहतुकीची आकडेवारी वेगवेगळी दाखविली आहे.

22. TRANSPORT

22.1 Information on railway length, length and classification of roads, vehicles in use in the State and operation of State Transport Corporation is given in this section.

22.2 Districtwise railway length is approximate as given by the respective railway authorities. Figures of road length relate to roads maintained by the State's Public Works Department, Zilla Parishads and by Municipal Authorities.

22.3 Data presented in this section are about 'vessels in Mumbai docks', passengers and cargo in Mumbai port and other minor ports and passengers and freight traffic by air.

22.4 The figures shown against minor ports are mostly those of coastal traffic. In the case of Mumbai Port, figures of overseas traffic and coastal traffic are shown separately.

22. परिवहन / TRANSPORT

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 22.1

महाराष्ट्र राज्यातील नोंद केलेली मोटार वाहने

Number of Motor vehicles Registered by District in the State

[2015-16]

अ.क्र .Sr.No.	जिल्हे	प्रवासी वाहने / Passenger Vehicles							मालवाहतूक वाहने / Goods Vehicles								
		बसेस Buses	मोटारी आणि स्टेशन वॅगन्स Cars and Station Wagons	जीप Jeeps	टॅक्सी Taxies	तीन चाकी वाहने (रिक्षा) Three Wheelers (Rickshaw)	दुचाकी वाहने Two Wheelers	एकूण प्रवासी वाहने Total Passenger vehicles	चार चाकी Four Wheelers	तीन चाकी Three Wheelers	एकूण मालवाहू वाहने Total goods vehicles	ट्रॅक्टर्स Tractors	जोड वाहने Trailers	ग्रुग्णवाहीका Ambu-lance	इतर Others	एकूण Grand Total	Districts
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
1	मुंबई शहर	6,724	3,00,784	9,630	46,643	0	4,87,441	8,51,222	15,978	5,733	21,711	130	85	612	377	8,74,137	Mumbai city
2	मुंबई उपनगर	7,353	5,60,792	22,680	41,170	1,19,245	11,40,879	18,92,119	20,170	31,265	51,435	73	11	1,008	869	19,45,515	Mumbai Suburban
3	ठाणे	22,793	5,90,836	51,197	49,241	1,47,113	17,23,514	25,84,694	2,12,059	89,498	3,01,557	2,450	12,179	2,368	3,856	29,07,104	Thane
4	पालघर	1,745	40,973	202	2,143	7,868	1,84,347	2,37,278	14,133	1,837	15,970	106	39	204	474	2,54,071	Palghar
5	रायगड	3,510	1,18,614	12,886	10,428	23,536	3,76,735	5,45,709	70,923	6,510	77,433	1,702	2,399	532	3,973	6,31,748	Raigad
6	रत्नागिरी	827	30,684	10,000	593	12,465	2,00,375	2,54,944	18,665	6,380	25,045	679	596	334	7,025	2,88,623	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	2,147	14,619	3,020	369	9,865	1,31,854	1,61,874	9,908	1,689	11,597	523	389	113	121	1,74,617	Sindhudurg
8	नाशिक	3,551	1,60,713	28,873	6,814	30,140	12,77,466	15,07,557	54,184	15,618	69,802	88,329	46,452	717	6,054	17,18,911	Nashik
9	धुळे	1,258	22,249	5,668	3,022	12,700	2,73,286	3,18,183	16,447	7,481	23,928	17,645	14,424	155	395	3,74,730	Dhule
10	नंदुरबार	140	14,142	4,302	448	830	1,12,439	1,32,301	2,022	3,740	5,762	9,585	4,973	70	285	1,52,976	Nandurbar
11	जळगाव	891	35,129	11,452	3,461	29,959	6,05,587	6,86,479	15,367	14,647	30,014	31,543	22,095	226	1,429	7,71,786	Jalgaon
12	अहमदनगर	2,138	72,743	25,506	5,170	11,236	9,75,685	10,92,478	39,891	18,411	58,302	54,988	32,493	414	3,760	12,42,435	Ahmednagar
13	पुणे	23,539	7,36,606	62,112	31,319	52,215	36,12,316	45,18,107	1,37,407	60,992	1,98,399	56,423	32,683	2,843	11,222	48,19,677	Pune
14	सातारा	1,826	63,459	18,894	5,507	9,083	6,12,114	7,10,883	29,600	7,708	37,308	31,074	24,196	357	1,477	8,05,295	Satara
15	सांगली	1,483	60,329	21,099	1,910	8,948	5,49,428	6,43,197	25,768	7,160	32,928	27,216	18,421	192	1,163	7,23,117	Sangli

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 22.1 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
16	सोलापूर	1,087	56,625	18,571	1,819	8,963	7,62,082	8,49,147	30,761	12,819	43,580	35,394	21,462	310	1,487	9,51,380	Solapur
17	कोल्हापूर	2,891	93,149	20,743	1,243	15,459	9,21,417	10,54,902	38,449	12,171	50,620	38,622	31,080	334	2,690	11,78,248	Kolhapur
18	औरंगाबाद	9,986	55,575	29,314	2,617	26,529	8,66,901	9,90,922	42,719	29,960	72,679	23,285	14,689	490	379	11,02,444	Aurangabad
19	जालना	488	10,044	6,188	736	6,437	2,24,662	2,48,555	6,563	6,436	12,999	13,642	7,169	117	476	2,82,958	Jalna
20	परभणी	206	12,391	9,596	528	13,256	1,91,517	2,27,494	8,806	6,761	15,567	8,349	3,586	138	348	2,55,482	Parbhani
21	हिंगोली	291	5,694	3,940	1,293	3,880	96,597	1,11,695	4,572	1,045	5,617	6,824	3,582	53	51	1,27,822	Hingoli
22	बीड	835	13,405	19,475	513	11,255	2,47,499	2,92,982	14,819	12,721	27,540	13,020	7,687	41	165	3,41,435	Beed
23	नांदेड	1,280	21,124	9,334	1,984	24,996	3,51,899	4,10,617	23,430	9,345	32,775	6,919	4,725	170	225	4,55,431	Nanded
24	उस्मानाबाद	514	10,513	5,711	1,241	4,763	1,43,356	1,66,098	11,028	3,201	14,229	12,095	5,265	64	436	1,98,187	Osmanabad
25	लातूर	1,101	27,363	13,067	1,331	11,819	2,78,118	3,32,799	17,672	7,337	25,009	12,242	6,823	89	440	3,77,402	Latur
26	बुलढाणा	895	11,548	6,195	1,818	14,551	2,63,482	2,98,489	8,165	4,857	13,022	19,716	10,832	170	178	3,42,407	Buldhana
27	अकोला	901	20,390	4,342	2,011	13,802	2,85,209	3,26,655	10,606	2,849	13,455	10,742	7,064	165	440	3,58,521	Akola
28	वाशिम	130	5,521	3,601	516	7,890	1,38,090	1,55,748	4,183	1,343	5,526	10,095	6,376	66	53	1,77,864	Washim
29	अमरावती	1,465	37,928	5,615	1,603	16,109	4,91,677	5,54,397	16,327	4,239	20,566	14,336	8,788	301	536	5,98,924	Amravati
30	यवतमाळ	1,152	16,495	6,107	1,481	13,430	2,99,362	3,38,027	11,267	3,342	14,609	9,510	6,284	111	42	3,68,583	Yavatmal
31	वर्धा	706	10,266	3,450	340	4,850	1,82,701	2,02,313	5,375	2,998	8,373	7,420	3,102	73	452	2,21,733	Wardha
32	नागपूर	10,570	1,49,009	48,429	5,656	19,813	15,43,358	17,76,835	60,178	12,387	72,565	16,387	8,725	928	2356	18,77,796	Nagpur
33	भंडारा	557	9,170	2,880	233	1,266	1,68,111	1,82,217	3,427	594	4,021	9,551	5,487	92	112	2,01,480	Bhandara
34	गोंदिया	478	8,499	3,790	338	839	1,86,162	2,00,106	4,660	399	5,059	7,050	4,863	92	190	2,17,360	Gondia
35	चंद्रपूर	1,103	24,775	7,441	1,042	7,351	3,59,955	4,01,667	17,577	2,265	19,842	11,447	6,672	368	775	4,40,771	Chandrapur
36	गडचिरोली	143	3,960	1,929	425	569	90,204	97,230	2,004	141	2,145	5,895	3,368	162	96	1,08,896	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**1,16,704**	**34,26,116**	**5,17,239**	**2,37,006**	**7,03,030**	**2,03,55,825**	**2,53,55,920**	**10,25,110**	**4,15,879**	**14,40,989**	**6,15,307**	**3,89,064**	**14,479**	**54,407**	**2,78,69,866**	**Maharashtra State**

आधार : परिवहन आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source : Transport Commissioner, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

22. परिवहन / TRANSPORT

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 22.2

निरनिराळया विभागांच्या देखभालीखालील रस्ते

Roads maintained by various authorities in the state

[2015- 16]

(कि.मी. मध्ये./ In Km.)

वर्ष Year	सार्वजनिक बांधकाम विभाग Public Works Department	जिल्हा परिषद Zilla Parishad	नगर परिषदा व महानगरपालिका Municipal Councils and Municipal Corporations	वन विभाग Forest Department	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1980-81	30,841	1,08,454	10,504	13,609	1,63,408
1985-86	43,906	1,12,675	13,101	16,025	1,85,707
1990-91	50,433	1,31,256	N.A.	11,220	1,92,909
1995-96	55,944	1,29,339	N.A.	N.A.	1,85,283
1997-98	65,071	1,25,982	N.A.	10,240	2,01,293
1998-99	66,889	1,40,002	N.A.	10,376	2,17,267
1999-00	64,895	1,49,056	N.A.	10,377	2,24,328
2000-01	65,511	1,51,435	N.A.	10,344	2,27,290
2001-02	66,173	1,56,427	N.A.	N.A.	2,22,600
2002-03	67,162	1,57,778	N.A.	N.A.	2,24,940
2007-08	70,292	1,65,303	N.A.	N.A.	2,35,595
2008-09	70,539	1,67,129	N.A.	N.A.	2,37,668
2009-10	70,907	1,69,133	N.A.	N.A.	2,40,040
2010-11	70,908	1,70,804	N.A.	N.A.	2,41,712
2011-12	71,332	1,71,587	N.A.	N.A.	2,42,919
2012-13	71,908	1,71,264	N.A.	N.A.	2,43,172
2013-14	92,978	1,70,730	N.A.	N.A.	2,63,708
2014-15	95,150	2,03,132	N.A.	N.A.	2,98,282
2015-16	95,120	2,09,999	N.A.	N.A.	3,05,119

N.A. उपलब्ध नाही / Not Available

आधार : (1) सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

(2) मुख्य वनसंरक्षक, महाराष्ट्र शासन, नागपूर.

Source: (1) Public works Department, Mantralaya, Mumbai.

(2) Chief Conservator of Forest, Government of Maharashtra, Nagpur.

22. परिवहन / TRANSPORT

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 22.3

वाहनांच्या प्रकारानुसार अपघातांची संख्या

Number of Accident by Type of vehicles involved

[2015-16]

अ.क्र. Sr.No.	जिल्हयाचे / शहराचे नाव	बसेस Buses	मालवाहू वाहने Goods vehicles	टॅक्सी Taxi Cabs	मोटारी Motor Cars	मोटार सायकल Motor Cycles	ऑटोरिक्षा Auto Rickshaws	जीप्स Jeeps	इतर Others	वर्गीकरण न झालेली Unclassified	एकूण Total	एकूण व्यक्ती No. of persons		District / City
												मृत Killed	दुखापत Injured	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
1	मुंबई	2,107	2,771	1,075	7,617	1,466	849	266	1,245	1,302	18,698	13,235	39,465	Mumbai
2	मुंबई उपनगर													Mumbai Suburban
3	नवी मुंबई	105	455	10	676	430	65	62	116	117	2,036	327	816	Navi Mumbai
4	ठाणे शहर	80	232	7	257	617	130	22	116	47	1,508	270	1,159	Thane City
5	ठाणे ग्रामीण	94	463	1	449	583	89	98	179	131	2,087	518	1,742	Thane Rural
6	पालघर	127	454	23	490	579	118	102	216	181	2,290	529	1,356	Palghar
7	रायगड	196	434	22	468	541	64	106	116	81	2,028	337	1,178	Raigad
8	रत्नागिरी	96	189	1	193	420	31	49	114	24	1,117	149	1,250	Ratnagiri
9	सिंधुदुर्ग	49	125	0	112	188	15	16	5	32	542	81	442	Sindhudurg
10	नाशिक शहर	50	161	32	314	541	63	41	208	247	1,657	239	678	Nashik City
11	नाशिक ग्रामीण	11	363	34	253	561	32	302	1,396	289	3,241	701	1,695	Nashik Rural
12	धुळे	63	478	1	192	218	58	105	48	65	1,228	343	1,437	Dhule
13	नंदुरबार	13	217	8	38	199	62	60	24	11	632	160	686	Nandurbar
14	जळगाव	35	148	0	58	356	68	40	169	50	924	395	838	Jalgaon
15	अहमदनगर	91	480	0	279	900	67	108	222	257	2,404	839	1,080	Ahmednager
16	पुणे शहर	113	303	1	401	466	43	13	15	85	1,440	429	1,191	Pune City
17	पुणे ग्रामीण	224	683	90	481	1,168	61	245	218	240	3,410	1,132	1,735	Pune Rural
18	सातारा	54	96	10	112	221	12	23	119	0	647	185	732	Satara
19	सांगली	85	202	1	189	665	31	68	83	62	1,386	403	851	Sangli
20	सोलापूर शहर	19	90	0	37	172	32	4	26	29	409	79	223	Solapur City
21	सोलापूर ग्रामीण	54	217	1	104	204	29	150	58	99	916	531	1,012	Solapur Rural

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 22.3 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
22	कोल्हापूर	90	178	0	136	501	24	35	100	70	1,134	244	1,325	Kolhapur
23	औरंगाबाद शहर	38	139	0	128	198	57	27	14	67	668	156	627	Aurangabad City
24	औरंगाबाद ग्रामीण	35	157	2	81	167	20	24	31	45	562	274	418	Aurangabad Rural
25	जालना	12	98	0	12	101	3	23	103	50	402	186	388	Jalna
26	परभणी	16	59	3	43	135	35	35	13	17	356	125	280	Parbhani
27	हिंगोली	13	96	2	47	167	55	33	32	12	457	108	408	Hingoli
28	बीड	37	159	0	74	154	32	56	23	50	585	288	440	Beed
29	नांदेड	38	180	1	68	162	97	45	93	49	733	335	729	Nanded
30	उस्मानाबाद	28	120	0	44	218	18	33	78	36	575	311	853	Osmanabad
31	लातूर	30	123	8	61	201	45	51	0	34	553	264	388	Latur
32	बुलढाणा	45	187	3	45	245	45	34	58	42	704	287	717	Buldhana
33	अकोला	32	148	6	77	300	55	18	130	43	809	154	549	Akola
34	वाशिम	25	126	0	38	207	34	29	5	27	491	132	339	Washim
35	अमरावती शहर	27	83	1	112	357	38	18	9	14	659	72	551	Amravat iCity
36	अमरावती ग्रामीण	41	149	2	79	273	66	48	39	34	731	221	634	Amravati Rural
37	यवतमाळ	42	173	38	83	383	135	79	64	65	1,062	274	659	Yavatmal
38	वर्धा	37	135	3	71	197	45	31	69	4	592	207	596	Wardha
39	नागपूर शहर	63	226	1	310	351	49	36	78	103	1,217	255	1,253	Nagpur City
40	नागपूर ग्रामीण	57	342	1	163	333	34	109	110	109	1,258	474	1,312	Nagpur Rural
41	भंडारा	20	100	3	45	199	7	38	62	5	479	161	690	Bhandara
42	गोदिंया	3	52	3	38	163	7	14	110	41	431	161	417	Godiya
43	चंद्रपूर	42	234	1	91	213	23	52	24	36	716	253	689	Chandrapur
44	गडचिरोली	15	39	3	15	110	9	39	25	21	276	142	312	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**4,452**	**11,864**	**1,398**	**14,581**	**15,830**	**2,852**	**2,787**	**5,963**	**4,323**	**64,050**	**25,966**	**74,140**	**Maharashtra State**

आधार : अप्पर पोलीस महासंचालक (वाहतूक) यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source: Office of the Director-General of Police, Government of Maharashtra, Mumbai.

22. परिवहन / TRANSPORT

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 22.4

राज्यमार्ग परिवहन मंडळाच्या वाणिज्यिक विभागाची एकूण प्रगती / Progress of Commercial Wing of Maharashtra State Road Transport Corporation [2015-16]

अ.क्र. Sr.No.	बाब	परिमाण	1970-71	1980-81	1990-91	2000-01	2010-11	2013-14	2014-15	2015-16	Unit	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(3)	(2)
1	एकूण वाहने	संख्या	6,086	10,675	N.A.	17,248	17,215	17,934	18,150	18,506	No.	Total fleet
2	एकूण किलोमीटर्स	लाखांत	3,968.82	7,426.54	12,476.11	18,116.49	19,142.00	20,689.60	21,034.33	21,175.68	Lakhs	Total Kilometers
3	प्रभावी किलोमीटर्स	लाखांत	3,933.41	7,350.81	12,299.00	17,943.64	18,973.00	20,465.74	20,848.56	21,006.38	Lakhs	Effective Kilometers
4	एकूण प्रवासी	लाखांत	5,538.18	11,901.05	23,193.98	23,763.86	25,367.00	25,630.26	24,556.91	24,560.54	Lakhs	Total Passenger carried
5	किलोमीटर्स	प्रति लीटर	4.04	4.16	4.41	4.66	4.92	4.77	4.76	4.76	Per Litre	Kilometers
6	नादुरुस्त	प्रत्येकी 10,000 कि.मी. मागे	0.85	0.76	0.49	0.33	0.28	0.27	0.26	0.28	Per 10,000 kms	Breakdowns
7	अपघात	संख्या	2,434	2,799	3250	4052	3,407	3,154	3172	0.14	No.	Accidents
8	एकूण कर्मचारी	संख्या	42,804	75,418	1,10,036	1,11,598	1,04,214	1,07,709	1,07,500	1,05,679	No.	Total Staff
9	दैनिक क्रमित सरासरी	लाख कि.मी.	10.78	20.14	33.70	49.16	51.98	56.07	57.12	57.65	lakh km.	Daily average operated km.(Effective)
10	दैनिक क्रमित सरासरी (स्थूल)	लाख कि.मी.	10.87	20.35	34.18	49.63	52.44	56.68	57.62	58.02	lakh km.	Daily average operated km.(Gross)
11	दैनिक प्रवासी	लाख	15.17	32.61	63.55	65.11	69.50	70.22	67.28	67.29	Lakhs	Daily passengers carried
12	एकूण जमा	लाख ₹	5,499.31	20,999.47	92,729.89	2,53,357.00	4,97,967.00	6,73,626.00	7,258.66	7,28,448.00	Lakh ₹	Total Receipts
13	एकूण खर्च *	लाख ₹	5,723.36	24,406.30	92,198.57	2,64,544.00	4,93,867.00	7,32,321.00	7,900.26	7,46,724.00	Lakh ₹	Total Expenditure *
14	एकूण नफा *	लाख ₹	(-) 224.05	(-) 3,406.83	531.32	(-) 11,187.00	2,929.00	(-) 58,695.00	(-)391.01	(-)12,189	Lakh ₹	Total loss / profit *
15	एकूण जमा	प्रति कि.मी. पैसे	139.81	285.68	754.03	1,411.96	2,625.00	3,291.00	34.82	34.68	Ps.per km.	Overall receipts
16	एकूण खर्च *	प्रति कि.मी. पैसे	145.51	332.02	749.71	1,474.31	2,603.00	3,578.00	37.89	35.55	Ps.per km.	Total expenditure *
17	एकूण नफा *	प्रति कि.मी. पैसे	(-) 5.70	(-) 46.34	4.32	(-) 62.35	22.00	(-) 2.87	1.87	(-)0.87	Ps.per km.	Overall Total profit *
18	दिलेले व्याज	लाख रुपये	101.28	244.91	4,109.88	3,914.00	1,608.00	134.00	1.51	146.00	Lakh Rs.	Interest paid
19	एकूण जमा (आवक)	लाख रुपये	(-) 224.05	(-) 3,406.83	11,175.84	(-) 59.61	--	N.A.	--	--	Lakh Rs.	Total Return

N.A. उपलब्ध नाही / Not Available

* पूर्वकालीन समायोजनेसहीत / Including prior period adjustment

आधार / Source : महाराष्ट्र राज्य परिवहन महामंडळ, मुंबई. / Maharashtra State Road Transport Corporation, Mumbai.

22. परिवहन / TRANSPORT

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 22.5

प्रकारानुसार जिल्हानिहाय रस्ते लांबीचे वर्गीकरण / Road Length classified by Category by District (2015-16)

(कि.मी. मध्ये./ In Km.)

अ.क्र. Sr.No.	जिल्हे	सार्वजनिक बांधकाम विभागाचे पक्के रस्ते P.W.D. Pacca Roads				प्रत्येक 100 चौ.कि.मी.मागे रस्त्यांची लांबी Road Length per 100 sq. km.	प्रत्येक लाख लोकांमागे रस्त्यांची लांबी Road Length per 1,00,000 persons	रस्त्याने जोडलेली खेडी Villages linked with roads		Districts
		सिमेंटचे व डांबरी रस्ते Cement Concrete Black Top	खडीचे रस्ते Water Bound Macadam	अपृष्ठांकीत रस्ते Unsurfaced roads	एकूण Total			संख्या No.	टक्केवारी Percentage	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
1	मुंबई									Mumbai
2	मुंबई उपनगर	49	0	0	49	0.08	0.49	0	0.00	Mumbai Suburban
3	ठाणे	4,876	1,668	834	7,378	0.77	0.09	1,733	99.14	Thane
4	पालघर									Palghar
5	रायगड	3,994	943	250	5,187	0.73	0.20	1,859	99.89	Raigad
6	रत्नागिरी	7,233	1,692	446	9,371	1.14	580.26	1,525	99.61	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	3,287	3,071	2,470	8,828	1.69	1,039.82	738	99.73	Sindhudurg
8	नाशिक	5,648	9,749	2,839	18,236	1.17	0.30	1,923	100.00	Nashik
9	धुळे	1,500	2,895	751	5,146	0.72	0.25	680	100.29	Dhule
10	नंदुरबार	1,117	4,186	1,755	7,058	1.19	0.43	893	95.51	Nandurbar
11	जळगाव	3,081	6,170	3,267	12,518	0.00	0.00	1,484	99.80	Jalgaon
12	अहमदनगर	5,199	9,598	5,806	20,602	1.21	0.45	1,578	98.93	Ahmednagar
13	पुणे	10,272	2,770	5,688	18,731	1.20	0.20	1,845	99.62	Pune
14	सातारा	8,043	2,229	2,167	12,439	1.19	0.41	1,697	98.72	Satara
15	सांगली	6,651	1,174	4,457	12,282	1.43	0.44	725	100.00	Sangli
16	सोलापूर	8,902	5,798	2,301	17,001	1.14	0.39	1,141	99.83	Solapur
17	कोल्हापूर	5,654	943	1,969	8,566	1.11	0.22	1,193	99.83	Kolhapur
18	औरंगाबाद	6,654	1,432	2,024	10,121	1.00	0.35	1,307	100.00	Aurangabad
19	जालना	3,635	2,012	1,754	7,401	0.96	0.46	965	99.79	Jalna
20	परभणी	2,368	2,115	929	5,412	0.83	0.35	838	100.00	Parbhani
21	हिंगोली	3,101	734	17	3,852	0.85	0.39	676	100.00	Hingoli
22	बीड	6,480	3,201	2,681	12,362	1.16	0.57	1,360	100.00	Beed
23	नांदेड	6,646	2,827	1,851	11,324	1.08	0.39	1,553	99.68	Nanded
24	उस्मानाबाद	4,466	1,576	1,455	7,497	0.99	0.50	737	100.00	Osmanabad
25	लातूर	5,823	1,178	490	7,491	1.05	0.36	926	100.00	Latur
26	बुलढाणा	4,257	720	393	5,370	0.56	207.50	1,283	98.69	Buldhana
27	अकोला	2,788	356	38	3,182	0.59	175.04	864	100.00	Akola
28	वाशिम	2,679	291	0	2,970	0.58	234.99	697	99.86	Washim
29	अमरावती	5,978	1,390	962	8,330	0.68	288.42	1,637	100.00	Amravati
30	यवतमाळ	6,520	1,485	293	8,298	0.61	299.33	1,849	99.78	Yavatmal
31	वर्धा	3,316	566	691	4,572	0.72	351.46	1,389	100.00	Wardha
32	नागपूर	6,881	1,776	5,348	14,005	1.42	300.92	1,617	100.00	Nagpur
33	भंडारा	3,152	1,491	1,658	6,301	1.62	525.09	780	100.00	Bhandara
34	गोदिंया	3,995	1,368	1,938	7,301	1.35	551.84	883	100.00	Gondiya
35	चंद्रपूर	5,083	2,091	2,474	9,649	0.84	438.18	1,807	100.00	Chandrapur
36	गडचिरोली	3,737	1,997	553	6,288	0.00	58,599.07	1,448	95.58	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**1,63,027**	**81,495**	**60,981**	**3,05,119**	**1.09**	**0.48**	**41,630**	**99.49**	**Maharashtra State**

आधार : सार्वजनिक बांधकाम विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई / Source: Public Works Department, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

22. परिवहन / TRANSPORT

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 22.6

३१ मार्च, २०१६ रोजीची राज्यातील लोहमार्गाची लांबी / Railways Route Length as on 31st March, 2016 in the State [2015-16]

(कि.मी. / km.)

अ.क्र. Sr.No. (1)	जिल्हे / वर्ष Year (2)	ब्रॉडगेज Broad gauge (3)	मिटरगेज Meter gauge (4)	नॅरोगेज Narrow gauge (5)	एकूण Total (6)	Districts (2)
1	1960-61	2,767.00	1,197.00	1,093.00	5,057.00	
2	1970-71	2,752.00	1,308.00	1,102.00	5,162.00	
3	1980-81	3,131.00	994.00	1,100.00	5,225.00	
4	1990-91	3,345.00	1,024.00	1,053.00	5,422.00	
5	2000-01	5,123.00	500.00	573.00	6,196.00	
6	2010-11	4,336.38	105.75	596.29	5,038.42	
1	मुंबई	44	0	0	44.00	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	57.34	0	0	57.34	Mumbai Suburban
3	ठाणे	307.10	0	0	307.10	Thane
4	पालघर					Palghar
5	रायगड	323.00	0	20.29	343.29	Raigad
6	रत्नागिरी	198.00	0	0	198.00	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	107.00	0	0	107.00	Sindhudurg
8	नाशिक	264.51	0	0	264.51	Nashik
9	धुळे	79.38	0	0	79.38	Dhule
10	नंदुरबार	97.60	0	0	97.60	Nandurbar
11	जळगाव	327.05	0	55.57	382.62	Jalgaon
12	अहमदनगर	213.68	0	0	213.68	Ahmednagar
13	पुणे	322.52	0	0	322.52	Pune
14	सातारा	124.00	0	0	124.00	Satara
15	सांगली	145.52	0	0	145.52	Sangli
16	सोलापूर	387.78	0	0	387.78	Solapur
17	कोल्हापूर	47.10	0	0	47.10	Kolhapur
18	औरंगाबाद	107.25	0	0	107.25	Aurangabad
19	जालना	88.25	0	0	88.25	Jalna
20	परभणी	262.43	0	0	262.43	Parbhani
21	हिंगोली	0	0	0	0.00	Hingoli
22	बीड	47.07	0	0	47.07	Beed
23	नांदेड	225.67	0	0	225.67	Nanded
24	उस्मानाबाद	53.60	0	0	53.60	Osmanabad
25	लातूर	139.30	0	0	139.30	Latur
26	बुलढाणा	78.73	0	0	78.73	Buldhana
27	अकोला	190.85	76.05	30.00	296.90	Akola
28	वाशिम	0	0	30.00	30.00	Washim
29	अमरावती	207.97	0	61.96	269.93	Amravati
30	यवतमाळ	81.93	0	66.37	148.30	Yavatmal
31	वर्धा	118.30	0	34.42	152.72	Wardha
32	नागपूर	274.41	0	133.70	408.11	Nagpur
33	भंडारा	65.11	0	9.70	74.81	Bhandara
34	गोदिंया	205.64	0	0	205.64	Gondiya
35	चंद्रपूर	324.11	0	17.09	341.20	Chandrapur
36	गडचिरोली	18.50	0	0	18.50	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**5,173.13**	**76.05**	**459.10**	**5,708.28**	**Maharashtra State**

आधार : संबंधित रेल्वेची विभागीय कार्यालये / Source: Divisional offices of the concerned Railway

22. परिवहन / TRANSPORT

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 22.7

वर्गवारीनुसार रस्त्यांची लांबी / Road Length according to different classes (2015-16)

(किलोमीटरमध्ये / In Kilometre)

अ.क्र. Sr.No.	जिल्हे	वर्गीकृत रस्ते / Classification of roads						अवर्गीकृत रस्ते	एकूण Total	Districts
		राष्ट्रीय महामार्ग National Highways	प्रमुख राज्य महामार्ग Major State Highways	राज्य महामार्ग State Highways	प्रमुख जिल्हा रस्ते Major District Roads	इतर जिल्हा रस्ते Other District Roads	ग्रामीण रस्ते Village roads	Unclassified roads		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
1	मुंबई	0	0	49	0	0	0	--	49	Mumbai
2	मुंबई उपनगर									Mumbai Suburban
3	ठाणे	112	130	907	927	1,185	4,118	--	7,379	Thane
4	पालघर									Palghar
5	रायगड	70	279	1,013	647	754	2,422	--	5,187	Raigad
6	रत्नागिरी	275	290	824	1,510	1,232	5,240	--	9,371	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	104	150	702	1,132	698	6,042	--	8,828	Sindhudurg
8	नाशिक	278	349	1,715	2,663	3,263	9,968	--	18,236	Nashik
9	धुळे	32	72	724	625	1,427	2,265	--	5,146	Dhule
10	नंदुरबार	77	135	607	771	1,420	4,047	--	7,058	Nandurbar
11	जळगाव	0	96	1,507	2,582	1,953	6,381	--	12,518	Jalgaon
12	अहमदनगर	165	391	1,788	2,607	5,395	10,256	--	20,602	Ahmednagar
13	पुणे	127	231	1,829	4,065	2,400	10,078	--	18,731	Pune
14	सातारा	76	88	1,215	2,021	2,210	6,829	--	12,439	Satara
15	सांगली	198	40	1,201	1,925	2,960	5,958	--	12,282	Sangli
16	सोलापूर	330	237	1,318	4,153	1,361	9,603	--	17,001	Solapur
17	कोल्हापूर	64	35	992	1,528	1,956	3,992	--	8,566	Kolhapur
18	औरंगाबाद	152	278	1,190	1,821	1,703	4,977	--	10,121	Aurangabad
19	जालना	29	213	979	1,056	1,903	3,221	--	7,401	Jalna
20	परभणी	76	112	663	1,005	740	2,816	--	5,412	Parbhani
21	हिंगोली	118	155	329	714	631	1,905	--	3,852	Hingoli
22	बीड	214	214	1,310	1,625	2,183	6,816	--	12,362	Beed
23	नांदेड	197	507	1,059	2,678	1,820	5,063	--	11,324	Nanded
24	उस्मानाबाद	249	0	1,029	1,342	1,630	3,247	--	7,497	Osmanabad
25	लातूर	148	0	1,097	1,284	1,641	3,321	--	7,491	Latur
26	बुलढाणा	63	216	1,012	1,048	1,742	1,289	--	5,370	Buldhana
27	अकोला	37	0	702	567	910	966	--	3,182	Akola
28	वाशिम	54	107	428	648	833	900	--	2,970	Washim
29	अमरावती	182	272	1,584	1,634	904	3,754	--	8,330	Amravati
30	यवतमाळ	92	177	1,310	1,700	2,174	2,845	--	8,298	Yavatmal
31	वर्धा	166	37	733	816	1,073	1,747	--	4,572	Wardha
32	नागपूर	477	92	1,041	2,032	2,424	7,940	--	14,005	Nagpur
33	भंडारा	131	14	639	649	1,554	3,315	--	6,301	Bhandara
34	गोदिंया	38	74	459	957	1,331	4,442	--	7,301	Gondiya
35	चंद्रपूर	138	248	647	1,464	2,076	5,076	--	9,649	Chandrapur
36	गडचिरोली	432	9	1,094	1,080	1,077	2,596	--	6,288	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**4,901**	**5,249**	**33,695**	**51,275**	**56,564**	**1,53,435**	**--**	**3,05,119**	**Maharashtra State**

आधार : सार्वजनिक बांधकाम विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई. / Source : Public Works Department, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

22. परिवहन / TRANSPORT

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 22.8

रस्ते / Roads

पृष्ठभागांच्या प्रकारानुसार रस्त्यांची लांबी / Road Length according to Surface type

(2015- 16)

(किलोमीटरमध्ये / In Kilometres)

अ.क्र. Sr.No.	जिल्हे	सिमेंट काँक्रीट आणि डांबरी रस्ते Cement concrete and Black roads	खडीचे रस्ते Water bound macadam roads	अपृष्ठांकित रस्ते Unsurfaced roads	एकूण Total	Districts
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
1	मुंबई	49	0	0	49	Mumbai
2	मुंबई उपनगर					Mumbai Suburban
3	ठाणे	4,876	1,668	834	7,378	Thane
4	पालघर					Palghar
5	रायगड	3,994	943	250	5,187	Raigad
6	रत्नागिरी	7,233	1,692	446	9,371	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	3,287	3,071	2,470	8,828	Sindhudurg
8	नाशिक	5,648	9,749	2,839	18,236	Nashik
9	धुळे	1,500	2,895	751	5,146	Dhule
10	नंदुरबार	1,117	4,186	1,755	7,058	Nandurbar
11	जळगाव	3,081	6,170	3,267	12,518	Jalgaon
12	अहमदनगर	5,199	9,598	5,806	20,602	Ahmednagar
13	पुणे	10,272	2,770	5,688	18,731	Pune
14	सातारा	8,043	2,229	2,167	12,439	Satara
15	सांगली	6,651	1,174	4,457	12,282	Sangli
16	सोलापूर	8,902	5,798	2,301	17,001	Solapur
17	कोल्हापूर	5,654	943	1,969	8,566	Kolhapur
18	औरंगाबाद	6,654	1,432	2,024	10,121	Aurangabad
19	जालना	3,635	2,012	1,754	7,401	Jalna
20	परभणी	2,368	2,115	929	5,412	Parbhani
21	हिंगोली	3,101	734	17	3,852	Hingoli
22	बीड	6,480	3,201	2,681	12,362	Beed
23	नांदेड	6,646	2,827	1,851	11,324	Nanded
24	उस्मानाबाद	4,466	1,576	1,455	7,497	Osmanabad
25	लातूर	5,823	1,178	490	7,491	Latur
26	बुलढाणा	4,257	720	393	5,370	Buldhana
27	अकोला	2,788	356	38	3,182	Akola
28	वाशिम	2,679	291	0	2,970	Washim
29	अमरावती	5,978	1390	962	8,330	Amravati
30	यवतमाळ	6,520	1485	293	8,298	Yavatmal
31	वर्धा	3,316	566	691	4,572	Wardha
32	नागपूर	6,881	1,776	5,348	14,005	Nagpur
33	भंडारा	3,152	1,491	1,658	6,301	Bhandara
34	गोदिंया	3,995	1368	1,938	7,301	Gondiya
35	चंद्रपूर	5,083	2,091	2,474	9,649	Chandrapur
36	गडचिरोली	3,737	1,997	553	6,288	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**1,63,027**	**81,495**	**60,981**	**3,05,119**	**Maharashtra State**

आधार : सार्वजनिक बांधकाम विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source : Public Works Department, Government of Maharashtra, Mumbai

22. परिवहन / TRANSPORT

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 22.9

महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाची माहिती / Operations of Maharashtra State Road Transport Corporations

[2015-16]

अ.क्र. Sr.No. (1)	बाब (2)	विभाग / Region: मुंबई Mumbai (3)	नाशिक Nashik (4)	पुणे Pune (5)	औरंगाबाद Aurangabad (6)	अमरावती Amravati (7)	नागपूर Nagpur (8)	एकूण Total (9)	Item (2)
1	वर्ष अखेरीस असलेले मार्ग (संख्या)	3,968	3,970	4,670	2,568	1,820	1,710	18,706	No. of routes as at the end of the year
2	मार्गाची एकूण लांबी (कि.मी.)	2,86,027	2,42,253	3,25,386	2,60,379	1,467,24	1,53,379	14,14,148	Route Distance (Km.)
3	मार्गाची सरासरी लांबी (कि.मी.)	72.08	61.02	69.59	101.39	80.62	89.47	75.6	Average route distance (Km.)
4	सरासरी दैनिक प्रभावी अंतर (लाख कि.मी.)	9.77	10.96	14.21	10.87	5.79	5.94	57.55	Average per day effective Kilometers operated (in lakh)
5	वर्षभरात महामंडळाजवळ असलेल्या वाहनांची सरासरी संख्या	3,384	3582	4546	3,204	1,865	1,911	18,514	Average No. of buses held during the year
6	रस्त्यावरील वाहनांची दैनिक सरासरी संख्या	3,053.07	3,323.17	4,209.15	2,978.69	1,682.47	1,734.08	16,981	Average No. of buses on road per day
7	वाहनांचा सरासरी वापर (कि.मी.)	319.08	329.07	336.72	304.00	343.25	341.77	338	Average vehicles utilization (Km.)
8	भार गुणकाची टक्केवारी (लोड फॅक्टर) (सवलत मूल्यांसह)	69.06	70.8	68.12	72.45	69.67	66.65	69.6	Percentage load factor (Incl. VoC)
9	प्रवाशांची दैनिक सरासरी (लाखात)	13.16	13.46	16.92	10.82	6.09	6.85	67.29	No. of passengers travelled per day (in lakh)
10	दर प्रवाशामागे प्रवास केलेले सरासरी अंतर (कि.मी.) (सवलत मूल्यांसह)	22.35	25.38	24.87	31.75	29.33	25.23	26.02	Average distance travelled per passenger (Km.) (Incl. VoC)
11	वाहतुकीपासूनचे वार्षिक उत्पन्न (लाख ₹) (सवलत मूल्यांसह)*	1,23,544.00	1,36,191	1,76,072	1,36,894	70145	67782	71,0,627	Total traffic receipts during the year (in lakh ₹) (Incl. VoC)
12	दर प्रवाशामागे मिळालेले सरासरी उत्पन्न (₹) (सवलत मूल्यांसह)	34.65	34.03	33.94	34.50	33.19	31.25	33.83	Average earnings per passenger (in ₹) (Incl. VoC)
13	चालू स्थितीतील गाड्यांची सरासरी	3,384.20	3,582.00	4,546.00	3,204.67	1,865.00	1,911.00	18,514	Average operating fleet *
14	(वाहन ताफ्याची टक्केवारी)	90.21	92.76	92.59	92.96	90.2	90.76	91.72	(Percentage Fleet Utilization)

* Based on MIS VoC Value of Concession

आधार : महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ, मुंबई. / Source : Maharashtra State Road Transport Corporation, Mumbai

22. परिवहन / TRANSPORT

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 22.10

मुंबई गोदीत असलेल्या किंवा बंदरात नांगरलेल्या वाफेवरच्या आणि सुसज्ज (शासकीय किंवा व्यापारी) जहाजांची संख्या व त्यांचे वजन

No. and Tonnage of Steam and square rigged vessels (Government and Merchant) which entered the Mumbai docks or were berthed at the harbour walls and paid dues

वर्ष Year	गोदीत असलेली जहाजे Vessels which entered the docks		बंदराजवळ नांगरलेली जहाजे Vessels berthed at the harbour walls		एकूण Total	
	संख्या Number	नोंदणीप्रमाणे निव्वळ वजन (टनात) Net registered tonnage	संख्या Number	नोंदणीप्रमाणे निव्वळ वजन (टनात) Net registered tonnage	संख्या Number	नोंदणीप्रमाणे निव्वळ वजन (टनात) Net registered tonnage
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1960-61	2,094	64,74,559	431	17,36,733	2,525	82,11,292
1970-71	1,643	54,23,274	238	10,36,120	1,881	64,59,394
1980-81	1,756	59,83,731	198	8,38,810	1,954	68,22,541
1990-91	1,530	55,39,858	129	7,62,553	1,659	63,02,411
2000-01	1,057	1,19,73,183	144	16,00,743	1,201	1,35,73,926
2011-12	657	65,39,920	922	1,32,57,565	1,579	1,97,97,485
2014-15	662	74,24,473	847	1,30,97,315	1,509	2,05,21,788
2015-16	664	72,15,276	888	1,33,28,644	1,552	2,05,43,920

आधार / Source : मुंबई पोर्ट ट्रस्ट, मुंबई / Mumbai Port Trust , Mumbai.

22. परिवहन / TRANSPORT

तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 22.11

मुंबई येथील मेरीवेदर व ह्युजेस गोदीत दुरुस्तीसाठी आलेल्या जहाजांची संख्या व वजन

No. and tonnage of vessels docked in Merewhether and Huges dry docks in Mumbai [2015-16]

वर्ष Year	मेरेवेदर सुकी गोदी Merewether dry dock		हयुजेस सुकी गोदी Hughes dry dock		एकूण Total	
	संख्या Number	एकूण वजन Gross tonnage	संख्या Number	एकूण वजन Gross tonnage	संख्या Number	एकूण वजन Gross tonnage
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1960-61	61	1,20,559	80	3,65,022	141	4,85,581
1970-71	56	1,02,586	72	4,00,253	128	5,02,839
1980-81	54	93,280	50	3,36,470	104	4,29,750
1990-91	33	30,707	38	1,25,546	71	1,56,253
2000-01	40	37,371	22	63,331	62	1,00,702
2011-12	0	0	67	1,69,520	67	1,69,520
2014-15	0	0	44	1,08,331	44	1,08,331
2015-16	0	0	58	96,583	58	96,583

आधार : मुंबई पोर्ट ट्रस्ट, मुंबई / Mumbai Port Trust , Mumbai.

22. परिवहन / TRANSPORT

तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 22.12

महाराष्ट्र राज्यातील गौण बंदरातून होणारी प्रवाशांची वाहतूक

Passengers traffic at the minor ports of the Maharashtra State

[2015-16]

अ.क्र. Sr.No.	बंदराचे नाव	यांत्रिक जहाजाने By mechanized vessels	बिगर यांत्रिक जहाजाने By non-mechanized vessels	बोटीने By Steamer	एकूण Total	Name of the Port
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
1	नवापूर	0	23,847	0	23,847	Navapur
2	सातपाटी	0	58,015	0	58,015	Satpati
3	अर्नाळा	18,801	0	0	18,801	Arnala
4	मनोरी	39,94,723	0	0	39,94,723	Manori
5	कल्याण	12,308	0	0	12,308	Kalyan
6	वसई	5,352	1,00,540	0	1,05,892	Vasai
7	वर्सोवा	58,36,888	0	0	58,36,888	Varsova
8	मोरा	6,94,573		0	6,94,573	Mora
9	कारंजा	3,32,237	0	0	3,32,237	Karanja
10	रेवस	4,65,570	0	0	4,65,570	Rewas
11	मांडवा	13,98,177	0	0	13,98,177	Mandwa
12	धरमतर	0	0	0	0	Dharamtar
13	उल्वा-बेलापूर	2,448	0	0	2,448	Ulwa-Belapur
14	एलिफंटा	21,24,916	0	0	21,24,916	Elephanta
15	न्यू फेरी	7,42,780	0	0	7,42,780	New Ferry
16	थळ	2,297	0	0	2,297	Thal
17	दिघी	2,99,272	0	0	2,99,272	Dighi
18	राजपुरी	2,44,238	3,16,472	0	5,60,710	Rajpuri
19	अलिबाग	11,790	0	0	11,790	Alibag
20	रेवदंडा	327	8,071	0	8,398	Revdanda
21	नांदगाव	2,810	0	0	2,810	Nandgaon
22	मुरुड	49,192	0	0	49,192	Murud
23	श्रीवर्धन	710	0	0	710	Shriwardhan
24	केळशी	0	2,600	0	2,600	Keleshi
25	दाभोळ	3,15,503	1,17,209	0	4,32,712	Dabhol
26	वरोदा	0	0	0	0	Varoda
27	जयगड	1,61,528	33,690	0	1,95,218	Jaigad
28	रत्नागिरी	1,328	13,380	0	14,708	Ratnagiri
29	जैतापूर	0	14,720	0	14,720	Jaitapur
30	विजयदुर्ग	0	7,568	0	7,568	Vijaydurga
31	मालवण	0	3,93,654	0	3,93,654	Malwan
32	निवटी	0	0	0	0	Niwti
33	बानकोट	2,42,061	0	0	2,42,061	Bankot
34	किरणपाणी	0	0	0	0	Kiranpani
	एकूण	**1,69,59,829**	**10,89,766**	**0**	**1,80,49,595**	**Total**

आधार : मुख्य बंदर अधिकारी, महाराष्ट्र शासन,मुंबई. / Source : Chief Port's Officer, Govt. of Maharashtra, Mumbai

22. परिवहन / TRANSPORT

तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 22.13

महाराष्ट्र राज्याच्या गौण बंदरातून हाताळलेला (आयात व निर्यात) माल

Cargo (Imports and Exports) Handled at Minor Ports of Maharashtra State

[2015-16]

(टनांमध्ये / In tonnes)

अ.क्र. Sr.No. (1)	बंदराचे नाव (2)	आयात Imports (3)	निर्यात Exports (4)	एकूण Total (5)	Name of the Port (2)
1	डहाणू	4,66,788	0	4,66,788	Dahanu
2	ट्राम्बे	0	10,988	10,988	Trombay
3	बेलापुर (उलवा)	16,07,460	11,494	16,18,954	Belapur (Ulwa)
4	धरमतर	98,23,424	63,512	98,86,936	Dharamtar
5	रेवदंडा	13,11,030	33,431	13,44,462	Revdanda
6	दिघी	5,94,656	1,90,301	7,84,958	Dighi
7	दाभोळ	32,15,292	0	32,15,292	Dabhol
8	केळशी	5,54,697	3,51,078	9,05,775	Kelshi
9	जयगड	61,28,103	21,12,765	82,40,868	Jaigad
10	रत्नागिरी	7,11,343	0	7,11,343	Ratnagiri
11	रेडी (परदेशात)	0	13,40,700	13,40,700	Redi (Foreign)
12	विजयदुर्ग	0	50,922	50,922	Vijaydurg
	एकूण	**2,44,12,794**	**41,65,191**	**2,85,77,985**	**Total**

आधार : मुख्य बंदर अधिकारी, महाराष्ट्र शासन,मुंबई.

Source : Chief Port Officer, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

22. परिवहन / TRANSPORT

तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 22.14

विमानतळावरून होणारी प्रवासी व माल वाहतूक

Passenger and Freight Traffic from the Airports

(2015-16)

अ.क्र. Sr. No. (1)	बाब (2)	राष्ट्रीय Domestic (3)	आंतरराष्ट्रीय International (4)	Item (2)
1	प्रवाशांची एकूण संख्या (लाखांत) (मुंबई विमानतळा वरील)	300.46	116.24	Total number of passengers carried (In Lakh) (From Mumbai Airport)
2	महाराष्ट्रातील विमानतळावरुन (मुंबई वगळून) झालेली प्रवासी वाहतूक (लाखांत)	71.69	3.17	Passengers carried from Airport in Maharashtra (Excluding Mumbai Airport) (In Lakh)
3	एकूण माल वाहतूक (मुंबई विमानतळावरुन) (हजार टनांत)	209.00	496.25	Total freight carried (From Mumbai Airport) (In thousand tonnes)
4	महाराष्ट्रातील निरनिराळया विमानतळावरुन झालेली माल वाहतूक (मुंबई वगळून) (हजार टनांत)	39.52	0.43	Total freight carried from Airports in Maharashtra (In thousand tonnes) (Excluding Mumbai Airport)

आधार : भारतीय विमानतळ प्राधिकरण
Source: Airport Authority of India

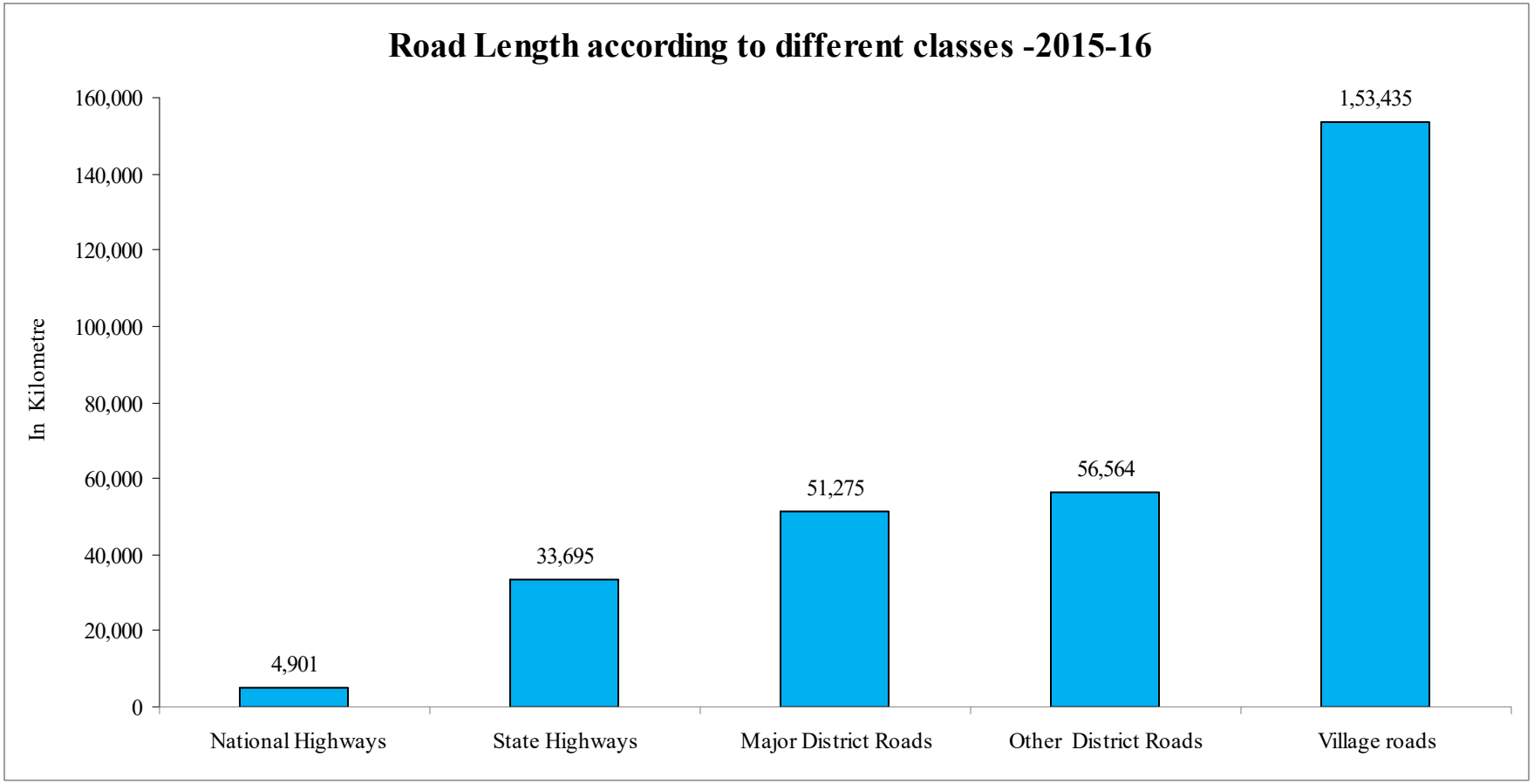
Road Length according to different classes -2015-16
In Kilometre
160,000
140,000
120,000
100,000
80,000
60,000
40,000
20,000
0
4,901
33,695
51,275
56,564
1,53,435
National Highways
State Highways
Major District Roads
Other District Roads
Village roads

२३. पणन व साठवणूक

२३.१ या विभागात नियंत्रित बाजारपेठांची संख्या व शिधावाटप/रास्त भावांची दुकाने, शासकीय गोदाम साठवणूक क्षमता याबाबत आकडेवारी दिली आहे.

23. MARKETING AND STORAGE

23.1. In this section data on number of regulated markets and an authorised ration/fair price shops and storage capacity in Government warehouses are given.

23. पणन व साठवणूक / MARKETING AND STORAGE

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 23.1

जिल्हानिहाय नियंत्रित बाजारपेठांची संख्या / Number of Regulated Markets by District (2015-16)

अ.क्र. Sr.No.	जिल्हे	नियंत्रित बाजारपेठांची संख्या Number of regulated Markets	प्रत्येक नियंत्रित बाजारपेठेमागे असलेल्या खेड्यांची संख्या Number of average villages served per regulated Market	प्रत्येक नियंत्रित बाजारपेठेमागे असलेली सरासरी व्याप्ती (कि.मी.) Average area served per regulated market (Sq.km.)	Districts
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
1	मुंबई	1	6	N.A.	Mumbai
2	मुंबई उपनगर				Mumbai Suburban
3	ठाणे	5	114	N.A.	Thane
4	पालघर	3	163	N.A.	Palghar
5	रायगड	9	197	N.A.	Raigad
6	रत्नागिरी	1	151	N.A.	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	1	739	N.A.	Sindhudurg
8	नाशिक	17	97	N.A.	Nashik
9	धुळे	4	134	N.A.	Dhule
10	नंदुरबार	6	130	N.A.	Nandurbar
11	जळगाव	12	93	N.A.	Jalgaon
12	अहमदनगर	14	101	N.A.	Ahmednager
13	पुणे	12	105	N.A.	Pune
14	सातारा	10	150	N.A.	Satara
15	सांगली	7	78	N.A.	Sangli
16	सोलापूर	11	79	N.A.	Solapur
17	कोल्हापूर	4	301	N.A.	Kolhapur
18	औरंगाबाद	10	127	N.A.	Aurangabad
19	जालना	8	107	N.A.	Jalna
20	परभणी	11	105	N.A.	Parbhani
21	हिंगोली	7	62	N.A.	Hingoli
22	बीड	10	129	N.A.	Beed
23	नांदेड	19	86	N.A.	Nanded
24	उस्मानाबाद	9	82	N.A.	Osmanabad
25	लातूर	11	71	N.A.	Latur
26	बुलढाणा	12	117	N.A.	Buldhana
27	अकोला	7	153	N.A.	Akola
28	वाशिम	6	105	N.A.	Washim
29	अमरावती	12	133	N.A.	Amravati
30	यवतमाळ	17	119	N.A.	Yavatmal
31	वर्धा	7	158	N.A.	Wardha
32	नागपूर	13	165	N.A.	Nagpur
33	भंडारा	5	161	N.A.	Bhandara
34	गोदिंया	7	112	N.A.	Gondiya
35	चंद्रपूर	13	121	N.A.	Chandrapur
36	गडचिरोली	5	261	N.A.	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**306**	**5,012**	**N.A.**	**Maharashtra State**

N.A. उपलब्ध नाही / Not Available

आधार : महाराष्ट्र राज्य कृषि पणन मंडळ, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source : Maharashtra Agriculture Marketing, Government of Maharashtra, Mumbai

23. पणन व साठवणूक / MARKETING AND STORAGE

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 23.2

गोदामांची संख्या व साठवणूक क्षमता /Number and capacity of storage units (2015-16)

(मेट्रिक टन / M.T)

अ.क्र. Sr. No.	संस्थेचे नांव	संख्या No.	क्षमता Capacity	Name of Agency
(1)	(2) `	(3)	(4)	(2)
1	भारतीय अन्न महामंडळ	N.A.	N.A.	Food Corporation of India
2	महाराष्ट्र राज्य वखार महामंडळ	N.A.	N.A.	State warehousing Corporation
3	केंद्रीय वखार महामंडळ *	37	13,28,797	Central warehousing Corporation*
4	इतर #	984	6,13,262	Other #
	एकूण	**1,021**	**19,42,059**	**Total**

N.A. उपलब्ध नाही / Not Available

टिप : * महाराष्ट्र राज्याकरिता / For Maharashtra State

जून, २०१५ अखेर / At the end of June, 2015

आधार : १. केंद्रीय वखार महामंडळ, केंद्र शासन, नवी दिल्ली

२. अन्न व नागरी पुरवठा विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source.: 1. Central Warehousing Corporation, Government of India, New Delhi.

2. Food and Civil Supplies Department, Government of Maharashtra, Mumbai

23. पणन व साठवणूक / MARKETING AND STORAGE

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 23.3

शासकीय गोदामांची संख्या व त्यांची क्षमता

Number and capacity of State Owned Warehouses

(2015-16)

(मेट्रिक टनांत / In Metric tonnes)

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हे	शासकीय गोदामे Govt. owned Godowns		नादुरूस्त झाल्यामुळे उपयुक्त नसलेली Non of use due to defect		भाड्याने घेतलेली Hired		भाड्याने दिलेली Lease out available		उपलब्ध गोदामे Available Godowns		District
		गोदामे Godown	क्षमता Capacity	गोदामे Godown	क्षमता Capacity	गोदामे Godown	क्षमता Capacity	गोदामे Godown	क्षमता Capacity	गोदामे Godown	क्षमता Capacity	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
1	मुंबई शहर	13	8,724	4	917	0	0	0	0	9	7,807	Mumbai city
2	मुंबई उपनगर	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Mumbai Suburban
3	ठाणे	16	8,000	1	500	0	0	2	1,000	13	6,500	Thane
4	पालघर	22	9,200	2	550	2	450	1	300	21	8,800	Palghar
5	रायगड	60	25,350	30	10,800	2	12,025	1	750	31	25,825	Raigad
6	रत्नागिरी	45	16,050	18	4,250	0	0	1	250	26	11,550	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	15	8,250	0	0	3	590	0	0	18	8,840	Sindhudurg
8	नाशिक	29	19,500	7	8,150	7	3,350	0	0	29	14,700	Nashik
9	धुळे	21	12,240	1	750	0	0	0	0	20	11,490	Dhule
10	नंदुरबार	27	13,500	2	1,000	1	500	0	0	26	13,000	Nandurbar
11	जळगाव	32	14,030	4	850	15	7,750	0	0	43	20,930	Jalgaon
12	अहमदनगर	76	50,850	32	17,700	1	500	4	1,600	41	32,050	Ahmednager
13	पुणे	49	40,000	6	2,420	0	0	0	0	43	37,580	Pune
14	सातारा	43	15,640	5	1,850	5	1,700	0	0	43	15,490	Satara
15	सांगली	34	20,120	6	2,350	0	0	0	0	28	17,770	Sangli
16	सोलापूर	53	38,024	0	0	12	15,100	0	0	65	53,124	Solapur
17	कोल्हापूर	23	16,300	2	550	1	1,000	0	0	22	16,750	Kolhapur
18	औरंगाबाद	28	26,680	6	3,532	7	7,050	0	0	29	30,206	Aurangabad
19	जालना	27	21,450	7	2,550	0	0	0	0	20	18,900	Jalna
20	परभणी	21	9,300	0	0	2	1,300	0	0	23	10,600	Parbhani
21	हिंगोली	11	6,600	1	500	0	0	0	0	10	6,100	Hingoli
22	बीड	35	25,050	5	1,810	2	2,000	0	0	32	25,240	Beed
23	नांदेड	55	26,490	11	3,750	1	500	0	0	45	23,240	Nanded
24	उस्मानाबाद	30	17,000	7	2,600	4	2,000	0	0	27	16,400	Osmanabad
25	लातूर	29	21,200	8	3,700	2	1,500	0	0	23	19,000	Latur
26	बुलढाणा	23	10,380	2	750	13	4,100	0	0	34	13,730	Buldhana
27	अकोला	21	11,600	0	0	4	1,300	0	0	25	12,900	Akola
28	वाशिम	11	7,150	0	0	3	1,000	0	0	14	8,150	Washim
29	अमरावती	35	15,650	2	200	2	400	0	0	35	15,850	Amravati
30	यवतमाळ	44	25,560	4	2,000	2	1,000	0	0	42	24,560	Yavatmal
31	वर्धा	14	9,785	1	1,500	4	1,400	0	0	17	9,685	Wardha
32	नागपूर	53	27,329	7	2,722	8	5,401	1	853	53	29,155	Nagpur
33	भंडारा	16	9,500	2	1,500	0	0	0	0	14	8,000	Bhandara
34	गोदिंया	19	12,400	7	2,050	0	0	1	300	11	10,050	Gondiya
35	चंद्रपूर	29	15,000	0	0	3	250	0	0	32	15,250	Chandrapur
36	गडचिरोली	36	19,050	3	1,350	0	0	3	1,500	30	16,200	Gadchiroli
	महाराष्ट्र	**1,095**	**6,32,952**	**193**	**83,151**	**106**	**72,166**	**14**	**6,553**	**994**	**6,15,422**	**Maharashtra**

जून, २०१५ अखेर / At the end of June, 2015 N.A. उपलब्ध नाही / Not Available

आधार : अन्न व नागरी पुरवठा विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source : Food and Civil Supplies Department, Government of Maharashtra, Mumbai.

23. पणन व साठवणूक / MARKETING AND STORAGE

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 23.4

निवडक वस्तूंची संस्थांद्वारे वसुली / Procurement of selected commodities by Agencies (2015-16)

(मेट्रिक टनांत / In Metric tonnes)

अ.क्र. Sr.No.	जिल्हे	ज्वारी / Jowar				भात / Paddy				Districts
		राज्य शासन State Government	भारतीय अन्न महामंडळ Food Corporation of India	इतर Others	एकूण Total	राज्य शासन State Government	भारतीय अन्न महामंडळ Food Corporation of India	इतर Others	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
1	मुंबई	0.0	0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	Mumbai
2	मुंबईउपनगर	0.0	0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	Mumbai Suburban
3	ठाणे	0.0	0	0	0.0	0	1,898.7	0	1,898.7	Thane
4	पालघर	0.0	0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	Palghar
5	रायगड	0.0	0	0	0.0	0	556.1	0	556.1	Raigad
6	रत्नागिरी	0.0	0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	0.0	0	0	0.0	0	147.6	0	147.6	Sindhudurg
8	नाशिक	0.0	0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	Nashik
9	धुळे	1.9	0	0	1.9	0	0.0	0	0.0	Dhule
10	नंदुरबार	1,882.1	0	0	1,882.1	0	0.0	0	0.0	Nandurbar
11	जळगाव	4,736.6	0	0	4,736.6	0	0.0	0	0.0	Jalgaon
12	अहमदनगर	0.0	0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	Ahmednager
13	पुणे	0.0	0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	Pune
14	सातारा	0.0	0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	Satara
15	सांगली	0.0	0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	Sangli
16	सोलापूर	0.0	0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	Solapur
17	कोल्हापूर	0.0	0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	Kolhapur
18	औरंगाबाद	0.0	0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	Aurangabad
19	जालना	0.0	0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	Jalna
20	परभणी	0.0	0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	Parbhani
21	हिंगोली	0.0	0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	Hingoli
22	बीड	0.0	0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	Beed
23	नांदेड	187.0	0	0	187.0	0	0.0	0	0.0	Nanded
24	उस्मानाबाद	0.0	0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	Osmanabad
25	लातूर	0.0	0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	Latur
26	बुलढाणा	333.0	0	0	333.0	0	0.0	0	0.0	Buldhana
27	अकोला	5,860.6	0	0	5,860.6	0	0.0	0	0.0	Akola
28	वाशिम	0.0	0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	Washim
29	अमरावती	3,562.4	0	0	3,562.4	0	0.0	0	0.0	Amravati
30	यवतमाळ	0.0	0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	Yavatmal
31	वर्धा	2.3	0	0	2.3	0	0.0	0	0.0	Wardha
32	नागपूर	3.2	0	0	3.2	0	284.7	0	284.7	Nagpur
33	भंडारा	0.0	0	0	0.0	0	1,06,087.1	0	1,06,087.1	Bhandara
34	गोदिंया	0.0	0	0	0.0	0	91,614.7	0	91,614.7	Gondiya
35	चंद्रपूर	0.0	0	0	0.0	0	10,651.0	0	10,651.0	Chandrapur
36	गडचिरोली	0.0	0	0	0.0	0	11,811.4	0	11,811.4	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**16,568.9**	**0**	**0**	**16,568.9**	**0**	**2,23,051.3**	**0**	**2,23,051.3**	**Maharashtra State**

तक्ता क्रमांक / Table No. 23.4 contd…

अ.क्र. Sr.No.	जिल्हे	बाजरी / Bajara				मका / Maize				Districts
		राज्य शासन State Government	भारतीय अन्न महामंडळ Food Corporation of India	इतर Others	एकूण Total	राज्य शासन State Government	भारतीय अन्न महामंडळ Food Corporation of India	इतर Others	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
1	मुंबई	0	0	0	0	0	0	0	0	Mumbai
2	मुंबईउपनगर	0	0	0	0	0	0	0	0	Mumbai Suburban
3	ठाणे	0	0	0	0	0	0	0	0	Thane
4	पालघर	0	0	0	0	0	0	0	0	Palghar
5	रायगड	0	0	0	0	0	0	0	0	Raigad
6	रत्नागिरी	0	0	0	0	0	0	0	0	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	0	0	0	0	0	0	0	0	Sindhudurg
8	नाशिक	0	0	0	0	0	0	0	0	Nashik
9	धुळे	0	0	0	0	0	0	0	0	Dhule
10	नंदुरबार	0	0	0	0	0	0	0	0	Nandurbar
11	जळगाव	0	0	0	0	0	0	0	0	Jalgaon
12	अहमदनगर	0	0	0	0	0	0	0	0	Ahmednager
13	पुणे	0	0	0	0	0	0	0	0	Pune
14	सातारा	0	0	0	0	0	0	0	0	Satara
15	सांगली	0	0	0	0	0	0	0	0	Sangli
16	सोलापूर	0	0	0	0	0	0	0	0	Solapur
17	कोल्हापूर	0	0	0	0	0	0	0	0	Kolhapur
18	औरंगाबाद	0	0	0	0	4.6	0	0	4.6	Aurangabad
19	जालना	0	0	0	0	0	0	0	0	Jalna
20	परभणी	0	0	0	0	0	0	0	0	Parbhani
21	हिंगोली	0	0	0	0	0	0	0	0	Hingoli
22	बीड	0	0	0	0	0	0	0	0	Beed
23	नांदेड	0	0	0	0	0	0	0	0	Nanded
24	उस्मानाबाद	0	0	0	0	0	0	0	0	Osmanabad
25	लातूर	0	0	0	0	0	0	0	0	Latur
26	बुलढाणा	0	0	0	0	3.6	0	0	3.6	Buldhana
27	अकोला	0	0	0	0	0	0	0	0	Akola
28	वाशिम	0	0	0	0	0	0	0	0	Washim
29	अमरावती	0	0	0	0	0	0	0	0	Amravati
30	यवतमाळ	0	0	0	0	0	0	0	0	Yavatmal
31	वर्धा	0	0	0	0	0	0	0	0	Wardha
32	नागपूर	0	0	0	0	3.2	0	0	3.2	Nagpur
33	भंडारा	0	0	0	0	0	0	0	0	Bhandara
34	गोदिंया	0	0	0	0	0	0	0	0	Gondiya
35	चंद्रपूर	0	0	0	0	0	0	0	0	Chandrapur
36	गडचिरोली	0	0	0	0	0	0	0	0	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**0**	**0**	**0**	**0**	**11.4**	**0**	**0**	**11.4**	**Maharashtra State**

टिप : मार्केट्रिग फेडरेशन व आदिवासी विकास महामंडळ यांचेमार्फत आधारभूत किंमती योजनेअंतर्गत खरेदी

Note : Procurement under "support price plan" through Marketing Federation and Tribal Development Corporation.

आधार : अन्न व नागरी पुरवठा विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई / Source : Food and Civil Supplies Department, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

23. पणन व साठवणूक / MARKETING AND STORAGE

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 23.5

अधिकृत शिधावाटप दुकाने

Number of authorised fair price shops

वर्ष	ग्रामीण / Rural				नागरी / Urban				एकूण / Total			
	सरकारी Government	सहकारी Co-operative	इतर Others	एकूण Total	सरकारी Government	सहकारी Co-operative	इतर Others	एकूण Total	सरकारी Government	सहकारी Co-operative	इतर Others	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)
1990-91	--	6,903	18,974	25,877	--	2,747	6,807	9,554	--	9,650	25,781	35,431
2000-01	--	--	--	37,503	--	--	--	11,286	--	--	--	48,789
2007-08	5,048	5,695	25,107	35,850	632	2,543	7,928	11,103	5,680	8,238	3,3035	46,953
2009-10	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	50.344
2010-11	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	50,405
2011-12	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	50,645
2012-13	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	50,339
2013-14	219	5,478	32,070	37,745	46	3,193	10,440	13,679	265	8,651	42,528	51,424
2014-15	225	5,558	32,186	38,001	46	3,118	10,522	13,686	353	8,676	42,658	51,687
2015-16	223	5,750	32,373	38,346	47	3,109	10,558	13,714	270	8,859	42,631	52,060

आधार : अन्न व नागरी पुरवठा विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source : Food and Civil Supplies Department, Government of Maharashtra, Mumbai

२४. संपर्क साधने

२४.१ पोस्ट व तार कार्यालये, दूरध्वनी केंद्रे वगैरे या संबंधीची आकडेवारी या विभागात दिलेली आहे.

24. COMMUNICATIONS

24.1 Statistics on Post and Telegraph offices, Tele-communication centres etc. are given in this section.

24. संपर्क साधने / COMMUNICATIONS

तक्ता क्रमांक / TABLE NO.24.1

टपाल व तार घरे / Number of Posts and Telegraphs

(2015-16)

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हे वर्ष / Year	टपाल घरे No. of Post Offices	प्रति टपाल घरावर सेवेचा लाभ मिळणारी लोकसंख्या Population served per post office	टपाल पेटया No. of letter boxes	मूळ दूरध्वनी केंद्रे No. of Telephone Exchanges	दूरध्वनींची संख्या No. of Telephone Connections	सार्वजनिक दूरध्वनींची संख्या No. of Public call Offices	Districts
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
	1950-51	1,496	21,302	894	327	3,585	230	
	1960-61	5,437	7,699	9,746	529	15,259	341	
	1970-71	8,870	6,308	18,909	817	1,87,279	653	
	1980-81	11,373	5,662	42,290	1,067	4,39,385	2,637	
	1990-91	11,929	6,521	43,321	1,711	10,27,159	12,339	
	2010-11	12,570	N.A.	50,703	4,603	2,07,507	1,56,966	
	2013-14	12,598	8,920	48,223	N.A.	17,50,769	95,488	
	2014-15	12,526	6,28,952	48,933	N.A.	N.A.	N.A.	
1	मुंबई	108	4,80,587	621	248	18,09,720	78,935	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	127	5,24,648	943				Mumbai Suburban
3	ठाणे-कल्याण	221	1,01,916	1,212	162	138,257	11,363	Thane-Kalyan
4	पालघर	221	30,053	855				Palghar
5	रायगड	442	34,853	866	150	31,190	440	Raigad
6	रत्नागिरी	663	2,459	2,225	169	40,003	1,167	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	371	2,361	1,411	106	27,290	1,035	Sindhudurg
8	नाशिक	671	18,246	2,176	242	101,366	2,671	Nashik
9	धुळे	270	18,758	545	134	30,161	814	Dhule
10	नंदुरबार	201	21,925	411				Nandurbar
11	जळगाव	535	15,932	1,856	198	63,763	3,640	Jalgaon
12	अहमदनगर	665	6,857	2,254	297	59,507	7,820	Ahmednagar
13	पुणे	793	13,993	2,001	279	285,586	9,541	Pune
14	सातारा	666	4,218	2,724	217	42,441	1,357	Satara
15	सांगली	418	6,752	1,304	314	54,535	1,802	Sangli
16	सोलापूर	534	7,239	1,306	236	47,466	2,259	Solapur
17	कोल्हापूर	562	6,244	1,545	306	88,131	2,795	Kolhapur
18	औरंगाबाद	347	10,667	1,866	115	42,723	6,913	Aurangabad
19	जालना	182	22,960	970	48	10,788	19	Jalna
20	परभणी	194	8,661	648	87	13,927	533	Parbhani
21	हिंगोली	114	1,647	412				Hingoli
22	बीड	330	6,902	1,357	123	15,964	417	Beed
23	नांदेड	468	13,321	507	126	20,595	3,356	Nanded
24	उस्मानाबाद	282	4,525	870	92	11,352	402	Osmanabad
25	लातूर	289	4,080	981	126	18,827	1,037	Latur
26	बुलढाणा	353	7,327	1,354	112	20,035	1,061	Buldhana
27	अकोला	235	7,719	990	137	25,545	490	Akola
28	वाशिम	164	7,300	860				Washim
29	अमरावती	454	5,916	1,754	130	37,013	2,370	Amravati
30	यवतमाळ	370	9,074	1,532	83	17,510	1,202	Yavatmal
31	वर्धा	183	7,108	787	63	15,421	184	Wardha
32	नागपूर	346	21,823	1,527	126	1,06,610	905	Nagpur
33	भंडारा	137	8,293	596	108	21,546	487	Bhandara
34	गोदिंया	168	7,147	760	95	20,640	85	Gondiya
35	चंद्रपूर	328	3,558	1,546				Chandrapur
36	गडचिरोली	187	2,361	1,031	33	4,741	48	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**12,599**	**14,57,430**	**43,039**	**4,662**	**32,22,653**	**1,45,148**	Maharashtra State

N.A उपलब्ध नाही / Not Available

आधार /Source:१)पोस्ट-मास्तर जनरल, महाराष्ट्र विभाग, मुंबई / Post-Master General, Maharashtra Circle, Mumbai

२)जनरल मॅनेजर, महाराष्ट्र टेलिकॉम विभाग (बी.एस.एन.एल), मुंबई / General Manager (D) , Maharashtra Telecom Circle (BSNL), Mumbai

३)महानगर दूरध्वनी निगम लिमिटेड, मुंबई. / Mahanagar Telephone Nigam Ltd., Mumbai

२५. पर्यटन व मूलकी हवाई वाहतूक

२५.१ मुंबईत उतरणाऱ्या परदेशी पर्यटकांच्यासंबंधी आकडेवारी या विभागात देण्यात आली आहे.

२५.२ तसेच उड्डाण क्लब, विमाने व प्रशिक्षित व्यक्तींच्या संबंधी आकडेवारी या विभागात दिलेली आहे.

25. TOURISM AND CIVIL AVIATION

25.1 Data on foreign tourists disembarked at Mumbai are given in this section.

25.2 Flying clubs, Planes and persons trained also given in this section.

25. पर्यटन व मुलकी हवाई वाहतूक / TOURISM AND CIVIL AVIATION

तक्ता क्रमांक / TABLE NO.25.1

मुंबईत उतरणारे परदेशी पर्यटक / Foreign Tourists disembarking at Mumbai (2015-16)

अ.क्र. Sr.No.	नागरिकत्वाचा देश	परदेशी पर्यटकांची संख्या No. of foreign tourists	Country of Nationality
(1)	(2)	(3)	(2)
	उत्तर अमेरिका		**North America**
1	कॅनडा	2,81,306	Canada
2	संयुक्त राज्य	12,13,624	U.S.A.
3	इतर	..	Others
	एकूण	**14,94,930**	**Total**
	मध्य व दक्षिण अमेरिका		**Central and South America**
4	अर्जेंटिना	9,351	Argentina
5	ब्राझील	20,610	Brazil
6	मेक्सिको	14,049	Mexico
7	इतर	26,821	Others
	एकूण	**70,831**	**Total**
	पश्चिम युरोप		**Western Europe**
8	ऑस्ट्रिया	33,670	Austria
9	बेल्जियम	36,684	Belgium
10	डेनमार्क	24,073	Denmark
11	फिलँड	18,129	Finland
12	फ्रास	2,30,854	France
13	जर्मनी	2,48,314	Germany
14	आयलँड	32,973	Ireland
15	ग्रीस	8,087	Greece
16	इटली	88,091	Italy
17	नेदरलँड	66,181	Netherland
18	नॉर्वे	19,757	Norway
19	पोर्तूगाल	44,616	Portugal
20	स्पो	65,694	Spain
21	स्विडन	42,626	Sweden
22	स्विझरलँड	46,151	Switzerland
23	इंग्लँड	8,67,601	U.K.
24	इतर	6,702	Others
	एकूण	**18,80,203**	**Total**
	पूर्व युरोप		**Eastern Europe**
25	झेकोस्लोव्हाकिया	11,441	Czechoslovakia
26	हंगेरी	7,036	Hungery
27	कझाकस्तान	14,506	Kazakhstan
28	पोलंड	26,499	Poland
29	रशिया फेड.	1,72,419	Russian Fed
30	युक्रेन	23,098	Ukraine
31	इतर	76,052	Others
	एकूण	**3,31,051**	**Total**
	दक्षिण-पूर्व आशिया		**South-East Asia**
32	इंडोशिया	34,933	Indonesia
33	मलेशिया	2,72,941	Malaysia
34	फिलिपाईस	47,912	Philippines
35	सिं ाापूर	1,52,238	Singapore
36	थायलँड	1,15,860	Thailand
37	व्हियताम	15,341	Vietnam
38	मॉमार	55,341	Myanmar
39	इतर	5,732	Others
	एकूण	**7,00,298**	**Total**
	पूर्व आशिया		**East Asia**
40	चायना	2,06,322	China
41	तायवान	36,349	Taiwan
42	जपान	2,07,415	Japan
43	कोरिया	1,02,993	Korea
44	इतर	2,691	Others
	एकूण	**5,55,770**	**Total**
	आफ्रिका		**Africa**
45	अंगोला	0	Angola
46	केनया	46,139	Kenya
47	मॉरिशियस	32,533	Mauritius
48	नायजेरिया	24,292	Nigeria
49	दक्षिण अफ्रिका	51,922	South Africa
50	सूदान	13,704	Sudan
51	टांझानिया	25,488	Tanzania
52	इजिप्त	19,168	Egypt
53	इतर	80,323	Others
	एकूण	**2,93,569**	**Total**
	पश्चिम आशिया		**West Asia**
54	बाहरेन	14,013	Bahrain
55	संयुक्त अरब	55,818	U.A.E.
56	टर्की	25,670	Turkey
57	ईस्त्राईल	50,134	Israel
58	इराक	42,660	Iraq
59	ओमान	1,03,740	Oman
60	सौदी अरेबिया	63,835	Saudi Arabia
61	येमेन अरब रिप.	20,901	Yeman Arab Rep.
62	इतर	40,845	Others
	एकूण	**4,17,616**	**Total**
	दक्षिण आशिया		**South Asia**
63	अफगाणिस्तान	1,14,406	Afghanistan
64	बांगलादेश	11,33,879	Bangladesh
65	श्रीलंका	2,99,513	Sri Lanka
66	पाकिस्तान	1,24,924	Pakistan
67	इराण	30,774	Iran
68	मालदिव	68,907	Maldives
69	नेपाळ	1,54,720	Nepal
70	भूतान	19,084	Bhutan
	एकूण	**19,46,207**	**Total**
	ऑस्ट्रेलिया		**Australia**
71	ऑस्ट्रेलिया	2,63,101	Australia
72	युझिलँड	45,171	New Zealand
73	इतर	3,829	Others
	एकूण	**3,12,101**	**Total**
	इतरत्र अवगीकृत	**24,557**	**Not Classified Elsewhere**
	एकूण	**80,27,133**	**Grand Total**

आधार : भारताची पर्यटन सांख्यिकी, पर्यटन विभाग, भारत सरकार

Source : India Tourist Statistics, Department of Tourism, Govt. of India

25. पर्यटन व मुलकी हवाई वाहतूक / TOURISM AND CIVIL AVIATION

तक्ता क्रमांक / TABLE NO.25.2

उड्डान क्लब, विमाने व प्रशिक्षित व्यक्तींची संख्या

Number of flying clubs, planes and persons trained

(2015-16)

अ.क्र. Sr. No.	उड्डान क्लबचे नाव	उड्डान क्लबची संख्या No. of Flying clubs	विमानांची संख्या / No .of Planes			प्रशिक्षित व्यक्तींची संख्या No. of persons trained	Name of flying club
			चालू स्थितीत In Operation	चालू स्थितीत नसलेली Not in Operation	एकूण Total		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(2)
1	नागपूर उड्डान क्लब	1	4	0	4	17	Nagpur flying club
2	मुंबई उड्डान क्लब	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Mumbai flying club
	एकूण	**1**	**4**	**0**	**4**	**17**	**Total**

N.A. उपलब्ध नाही / Not Available

आधार : उड्डाण क्लब, मुंबई व नागपूर /Source : Flying Clubs, Mumbai and Nagpur.

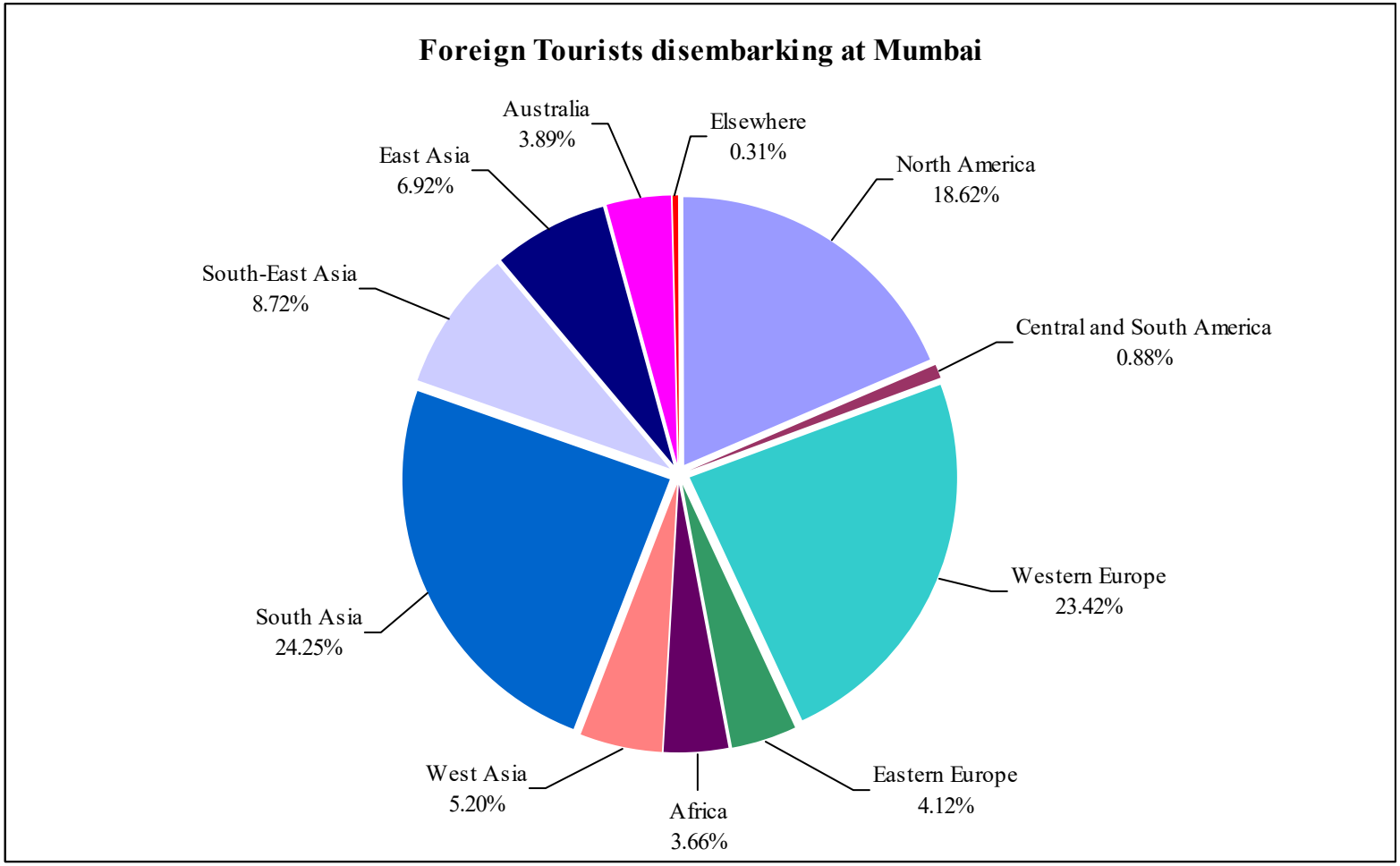
Foreign Tourists disembarking at Mumbai
Australia
3.89%
Elsewhere
0.31%
East Asia
6.92%
North America
18.62%
South-East Asia
8.72%
Central and South America
0.88%
Western Europe
23.42%
South Asia
24.25%
West Asia
5.20%
Africa
3.66%
Eastern Europe
4.12%

२६. कामगार व सेवायोजन

२६.१ या विभागामध्ये राज्य शासकीय कर्मचारी, दुकाने व संस्था अधिनियमाखालील रोजगार, इतर रोजगार, उद्योगधंद्यातील कामगारांची गैरहजेरी, कामगार संघटना यांची आणि कामगार विषयक इतर माहिती दिली आहे.

२६.२ कारखान्यातील ऐच्छिक गैरहजेरीची आकडेवारी ही कामगारांच्या व्यक्तीगत कारणामुळे झालेल्या गैरहजेरीशी संबंधित आहे. म्हणून यामध्ये संप, टाळेबंदी व तात्पुरते कामावरुन दूर करणे इ. कारणांमुळे झालेल्या गैरहजेरीचा समावेश केलेला नाही. कारखाना अधिनियम कायदा, १९४८ नुसार जो "कामगार" आहे त्यांचा समावेश आहे. परंतु त्यात पर्यवेक्षक किंवा व्यवस्था पहाणारे किंवा खाजगी जागांवर काम करणारे यांचा अंतर्भाव होत नाही. याशिवाय फक्त नियमित काम करणाऱ्यांचा (यात प्रासंगिक व बदली कामगारांचा समावेश नाही) समावेश होतो. "गैरहजेरीचा दर" कामगारांच्या गैरहजेरीमुळे कामगारांच्या कामाच्या पाळ्यांच्या संख्येत झालेली घट व नियमित कामगारांच्या पाळ्यांची संख्या ह्यांचे गुणोत्तर आहे. औद्योगिक वादासंबंधी सांख्यिकी माहिती गोळा करतेवेळी औद्योगिक वाद म्हणजे कामगारांच्या एखाद्या गटाने आपल्या तक्रारी/निषेध व्यक्त करण्याचे उद्देशाने तात्पुरते काम थांबविणे किंवा मागणीकरिता आग्रह धरणे किंवा एक किंवा अधिक कामगारांकडून काम थोपवून ठेवणे इ. असा अर्थ लावण्यात येतो. हे वाद रोजगार, बेरोजगार अथवा करार झालेल्या शर्तीमध्ये तफावत आढळल्यामुळे उद्भवलेल्या परिस्थितीमुळे निर्माण होऊ शकतात. काम थांबवण्याचे "संप व टाळेबंदी" म्हणून ओळखले जाणारे दोनही प्रकार या आकडेवारीत समाविष्ट आहेत. यात राजकीय संप, सहानुभूतीदायक निदर्शने इ.चा समावेश केलेला नाही. या आकडेवारीत ज्या वेगवेगळया आर्थिक क्षेत्रातील उदा. कारखाने, लागवड, खाणी, परिवहन, बांधकाम सेवा यात १० किंवा त्याहून जास्त कामगार गुंतलेले आहेत अशा क्षेत्रांचा समावेश आहे. हे सांगणे आवश्यक आहे की, संप व त्यामध्ये गुंतलेले कामगार ह्यांच्या मासिक आकडेवारीची १२ महिन्यांची बेरीज केली तर वार्षिक आकडेवारीची माहिती होत नाही, हे ध्यानात घ्यावे, कारण प्रत्यक्षात संपाचा कालखंड हा एक महिन्यापेक्षा अधिक काळही असू शकतो.

26. LABOUR AND EMPLOYMENT

26.1. Data on State Government Employees, employment under shops and establishments employment market information, absenteeism in industries, trade unions and other information about labourers are given in this section.

26.2. The absenteeism statistics relate to only voluntary absenteeism defined as absence due to reasons which are personal to the individuals concerned. As such, absence of a worker on account of strike, lock-out or lay-off is not considered. They cover 'workers' as defined by the Factories Act, 1948, but exclude persons holding position of supervision or management or employed in confidential position. Moreover, only regular workers (excluding casual and substitute workers) are considered. The absenteeism rate is the ratio of number of man shifts lost due to absences to the number of man shifts scheduled to work. For the purpose of statistics regarding industrial disputes, an industrial dispute is taken to be a temporary stoppage of work by a group of employees to express a grievance or enforce a demand or temporary withholding of work from a group of employees by one employee (or a group of employees) in connection with matters relating to employment or non-employment or terms or conditions of employment. Thus, both the types of work stoppages, popularly known as "strike" and "lock-out" respectively are covered. Political strikes, sympathetic demonstrations and the like are however, excluded. The statistics cover such disputes in which the number of workers involved is ten or more in all the sectors of economic activity such as factories, plantations, mines, transport, construction services, etc. It must also be mentioned that the monthly figures of number of strikes and number of workers involved are not adequate to form annual figures because of the fact that the period or duration of the strike may have spread over more than one month.

26. कामगार व सेवायोजन / LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 26.1

दुकाने, व्यापारी संस्था व त्यातील कामगार

Number of Commercial Establishments, Shops and Workers Employed (2015-16)

अ.क्र. Sr. No.	वर्ष Year	एकूण शहरे No.of Towns	दुकाने Shops		व्यापारी संस्था Commercial Establishments		हॉटेल व उपाहार गृहे Hotels and Restaurants		चित्रपट गृहे Theatres		कामगार नसलेल्या संस्थांची संख्या Establishments having no Employees	एकूण संस्था Total Establishments	एकूण कामगार Total Employees
			संख्या No.	कामगार Employees	संख्या No.	कामगार Employees	संख्या No.	कामगार Employees	संख्या No.	कामगार Employees			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)
1	1970-71	139	90,970	2,23,516	68,921	4,03,155	22,182	1,18,830	507	9,367	2,03,893	3,86,473	7,54,868
2	1980-81	176	1,28,403	3,50,811	1,18,375	5,98,032	29,923	1,50,200	695	12,225	3,05,660	5,83,056	11,11,268
3	1990-91	238	2,05,822	4,75,970	1,93,711	9,92,223	38,974	1,88,947	1,245	11,704	4,93,218	9,32,970	16,68,844
4	2000-01	241	2,72,000	6,08,000	2,94,000	14,70,000	58,000	2,56,000	2,000	16,000	8,34,000	14,60,000	23,50,000
5	2010	241	4,00,219	9,05,265	4,56,199	25,44,629	73,640	3,42,044	1,852	13,172	17,26,886	26,58,796	38,05,110
6	2011	241	4,40,970	10,08,284	5,01,553	27,79,938	7,73,294	3,65,428	1,952	13,053	18,58,087	28,79,956	41,66,703
7	2012	241	4,60,510	10,83,930	5,52,017	30,32,780	80,714	3,87,140	2,017	13,582	19,69,799	30,65,057	45,17,432
8	2013	295	4,82,714	11,87,850	6,15,807	33,72,457	85,955	4,13,641	2,011	14,214	21,26,782	33,13,269	49,88,162
9	2014	295	18,76,499	12,74,408	6,75,346	36,91,120	88,968	4,37,968	2,682	16,560	9,38,139	35,81,631	54,20,056
10	2015	295	3,53,174	13,51,378	7,40,435	40,07,280	94,272	4,62,723	2,095	15,106	24,85,289	13,69,976	58,36,487

टीप :वरील माहिती दुकाने व व्यापारी संस्था अधिनियम, 1948 च्या कायद्याखाली नोंदलेल्या संस्था संबंधी आहे.

Note : The above information relates to the establishment registered under the Shops and Establishment Act, 1948.

आधार : कामगार आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source : Commissioner of Labour, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

26. कामगार आणि सेवायोजन / LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक / TABLE NO.26.2

सार्वजनिक क्षेत्रात नोंदविलेल्या कारखान्यांची व त्यातील सरासरी कामगारांची उद्योग गटानुसार संख्या

Number of Registered Working Factories and Average Daily Workers employed Categorywise in Public Sector (2015)

अ.क्र.			चालू कारखाने	कामगारांची दैनिक सरासरी संख्या		
Sr.No.	जिल्हे	उद्योग	Number of working factories	Average daily workers employed	Industry	Districts
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(3)	(2)
1	मुंबई	२(म) (i)	124	49,039	2(m) (i)	Mumbai
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	0	0	Section 85	
2	मुंबई उपनगर	२(म) (i)	102	31,550	2(m) (i)	Mumbai Suburban
		२(म) (ii)	3	104	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	1	7	Section 85	
3	ठाणे	२(म) (i)	43	8,880	2(m) (i)	Thane
		२(म) (ii)	12	495	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	0	0	Section 85	
4	पालघर	२(म) (i)	0	0	2(m) (i)	Palghar
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	0	0	Section 85	
5	रायगड	२(म) (i)	34	9,415	2(m) (i)	Raigad
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	0	0	Section 85	
6	रत्नागिरी	२(म) (i)	19	2,144	2(m) (i)	Ratnagiri
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	1	8	Section 85	
7	सिंधुदुर्ग	२(म) (i)	9	420	2(m) (i)	Sindhudurg
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	2	13	Section 85	
8	नाशिक	२(म) (i)	62	33,543	2(m) (i)	Nashik
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	6	48	Section 85	
9	धुळे	२(म) (i)	20	776	2(m) (i)	Dhule
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	0	0	Section 85	
10	नंदुरबार	२(म) (i)	4	176	2(m) (i)	Nandurbar
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	0	0	Section 85	
11	जळगाव	२(म) (i)	26	7,402	2(m) (i)	Jalgaon
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	3	16	Section 85	
12	अहमदनगर	२(म) (i)	70	20,162	2(m) (i)	Ahmednagar
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	0	0	Section 85	
13	पुणे	२(म) (i)	125	24,450	2(m) (i)	Pune
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	0	0	Section 85	

तक्ता क्रमांक / Table No. 26.2 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(3)	(2)
14	सातारा	२(म) (i)	30	2,251	2(m) (i)	Satara
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	1	9	Section 85	
15	सांगली	२(म) (i)	22	1,474	2(m) (i)	Sangli
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	3	27	Section 85	
16	सोलापूर	२(म) (i)	22	1,651	2(m) (i)	Solapur
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	1	0	Section 85	
17	कोल्हापूर	२(म) (i)	29	1,735	2(m) (i)	Kolhapur
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	5	39	Section 85	
18	औरंगाबाद	२(म) (i)	25	1,117	2(m) (i)	Aurangabad
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	1	1	Section 85	
19	जालना	२(म) (i)	8	198	2(m) (i)	Jalna
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	0	0	Section 85	
20	परभणी	२(म) (i)	10	248	2(m) (i)	Parbhani
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	0	0	Section 85	
21	हिंगोली	२(म) (i)	5	156	2(m) (i)	Hingoli
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	0	0	Section 85	
22	बीड	२(म) (i)	11	441	2(m) (i)	Beed
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	0	0	Section 85	
23	नांदेड	२(म) (i)	16	982	2(m) (i)	Nanded
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	0	0	Section 85	
24	उस्मानाबाद	२(म) (i)	9	633	2(m) (i)	Osmanabad
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	0	0	Section 85	
25	लातूर	२(म) (i)	12	746	2(m) (i)	Latur
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	0	0	Section 85	
26	बुलढाणा	२(म) (i)	13	527	2(m) (i)	Buldhana
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	0	0	Section 85	
27	अकोला	२(म) (i)	18	2,617	2(m) (i)	Akola
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	0	0	Section 85	
28	वाशिम	२(म) (i)	7	326	2(m) (i)	Washim
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	1	6	Section 85	

तक्ता क्रमांक / Table No. 26.2 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(3)	(2)
29	अमरावती	२(म) (i)	12	781	2(m) (i)	Amaravati
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	0	0	Section 85	
30	यवतमाळ	२(म) (i)	7	324	2(m) (i)	Yavatmal
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	2	11	Section 85	
31	वर्धा	२(म) (i)	9	321	2(m) (i)	Wardha
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	0	0	Section 85	
32	नागपूर	२(म) (i)	36	7,784	2(m) (i)	Nagpur
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	0	0	Section 85	
33	भंडारा	२(म) (i)	7	286	2(m) (i)	Bhandara
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	0	0	Section 85	
34	गोदिंया	२(म) (i)	4	115	2(m) (i)	Gondiya
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	0	0	Section 85	
35	चंद्रपूर	२(म) (i)	11	1,030	2(m) (i)	Chandrapur
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	0	0	Section 85	
36	गडचिरोली	२(म) (i)	3	121	2(m) (i)	Gadchiroli
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	0	0	Section 85	
	एकूण	**२(म) (i)**	**964**	**2,13,821**	**2(m) (i)**	**Total**
		२(म) (ii)	**15**	**599**	**2(m) (ii)**	
		विभाग ८५	**128**	**185**	**Section 85**	

आधार : औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source: Directorate of Industrial Safety and Health, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

26. कामगार आणि सेवायोजन / LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 26.3

खाजगी क्षेत्रात नोंदविलेल्या कारखान्यांची व त्यातील सरासरी कामगारांची उद्योग गटानुसार संख्या

Industry typewise number of Registered working factories and average daily workers employed therein in Private Sector

(2015)

अ.क्र.			चालू कारखाने	कामगारांची दैनिक सरासरी संख्या		
Sr.No.	जिल्हे	उद्योग	Number of working factories	Average daily workers employed	Industry	Districts
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(3)	(2)
1	मुंबई	२(म) (i)	1,053	40,867	2(m) (i)	Mumbai
		२(म) (ii)	19	292	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	131	1,470	Section 85	
2	मुंबई उपनगर	२(म) (i)	2,936	1,89,362	2(m) (i)	Mumbai Suburban
		२(म) (ii)	16	317	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	208	1,812	Section 85	
3	ठाणे	२(म) (i)	4,327	2,55,654	2(m) (i)	Thane
		२(म) (ii)	8	67	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	680	7,011	Section 85	
	पालघर	२(म) (i)	3,220	1,81,083	2(m) (i)	Palghar
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	211	1,554	Section 85	
4	रायगड	२(म) (i)	1,116	93,664	2(m) (i)	Raigad
		२(म) (ii)	2	110	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	248	3,305	Section 85	
5	रत्नागिरी	२(म) (i)	219	20,718	2(m) (i)	Ratnagiri
		२(म) (ii)	1	50	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	134	732	Section 85	
6	सिंधुदुर्ग	२(म) (i)	65	3,031	2(m) (i)	Sindhudurg
		२(म) (ii)	2	113	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	59	291	Section 85	
7	नाशिक	२(म) (i)	1,714	1,06,741	2(m) (i)	Nashik
		२(म) (ii)	4	10	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	225	1,446	Section 85	
8	धुळे	२(म) (i)	158	12,797	2(m) (i)	Dhule
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	157	1,068	Section 85	
9	नंदुरबार	२(म) (i)	50	2,888	2(m) (i)	Nandurbar
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	33	147	Section 85	
10	जळगाव	२(म) (i)	701	35,816	2(m) (i)	Jalgaon
		२(म) (ii)	9	1,022	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	237	1,296	Section 85	
11	अहमदनगर	२(म) (i)	680	23,384	2(m) (i)	Ahmednagar
		२(म) (ii)	8	71	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	311	1,174	Section 85	
12	पुणे	२(म) (i)	4,708	5,19,594	2(m) (i)	Pune
		२(म) (ii)	5	358	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	172	1,510	Section 85	

तक्ता क्रमांक / Table No. 26.3 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(3)	(2)
13	सातारा	२(म) (i)	449	57,785	2(m) (i)	Satara
		२(म) (ii)	2	89	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	98	510	Section 85	
14	सांगली	२(म) (i)	622	33,576	2(m) (i)	Sangli
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	203	1,238	Section 85	
15	सोलापूर	२(म) (i)	506	32,431	2(m) (i)	Solapur
		२(म) (ii)	2	124	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	3,102	21,008	Section 85	
16	कोल्हापूर	२(म) (i)	1,293	1,01,145	2(m) (i)	Kolhapur
		२(म) (ii)	1	8	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	398	1,979	Section 85	
17	औरंगाबाद	२(म) (i)	723	79,979	2(m) (i)	Aurangabad
		२(म) (ii)	4	72	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	154	1,096	Section 85	
18	जालना	२(म) (i)	181	10,412	2(m) (i)	Jalna
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	45	337	Section 85	
19	परभणी	२(म) (i)	89	10,766	2(m) (i)	Parbhani
		२(म) (ii)	1	12	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	40	487	Section 85	
20	हिंगोली	२(म) (i)	35	1,137	2(m) (i)	Hingoli
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	24	76	Section 85	
21	बीड	२(म) (i)	78	11,426	2(m) (i)	Beed
		२(म) (ii)	0	5	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	38	294	Section 85	
22	नांदेड	२(म) (i)	74	26,692	2(m) (i)	Nanded
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	102	1,119	Section 85	
23	उस्मानाबाद	२(म) (i)	48	3,343	2(m) (i)	Osmanabad
		२(म) (ii)	21	257	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	16	87	Section 85	
24	लातूर	२(म) (i)	145	10,896	2(m) (i)	Latur
		२(म) (ii)	1	18	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	21	80	Section 85	
25	बुलढाणा	२(म) (i)	201	6,847	2(m) (i)	Buldhana
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	71	254	Section 85	
26	अकोला	२(म) (i)	522	11,920	2(m) (i)	Akola
		२(म) (ii)	2	88	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	126	252	Section 85	
27	वाशिम	२(म) (i)	53	4,966	2(m) (i)	Washim
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	56	120	Section 85	

तक्ता क्रमांक / Table No. 26.3 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(3)	(2)
28	अमरावती	२(म) (i)	172	7,959	2(m) (i)	Amaravati
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	130	705	Section 85	
29	यवतमाळ	२(म) (i)	178	5,601	2(m) (i)	Yavatmal
		२(म) (ii)	13	234	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	91	202	Section 85	
30	वर्धा	२(म) (i)	168	21,610	2(m) (i)	Wardha
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	55	308	Section 85	
31	नागपूर	२(म) (i)	1,265	1,12,681	2(m) (i)	Nagpur
		२(म) (ii)	4	314	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	748	4,299	Section 85	
32	भंडारा	२(म) (i)	81	6,600	2(m) (i)	Bhandara
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	66	307	Section 85	
33	गोदिंया	२(म) (i)	40	3,584	2(m) (i)	Gondiya
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	73	473	Section 85	
34	चंद्रपूर	२(म) (i)	118	27,786	2(m) (i)	Chandrapur
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	70	322	Section 85	
35	गडचिरोली	२(म) (i)	31	1,949	2(m) (i)	Gadchiroli
		२(म) (ii)	0	0	2(m) (ii)	
		विभाग ८५	6	31	Section 85	
	एकूण	**२(म) (i)**	**28,177**	**20,89,487**	**2(m) (i)**	**Total**
		२(म) (ii)	**125**	**3,631**	**2(m) (ii)**	
		विभाग ८५	**8,696**	**59,468**	**Section 85**	

आधार : औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source: Directorate of Industrial Safety and Health, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

26. कामगार आणि सेवायोजन / LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक / TABLE NO.26.4

माजी सैनिक, मागासवर्गीय व अनुसूचित जातीच्या कर्मचा-यांचे वर्षवार अभिवेदन

Yearwise representation of Scheduled Castes, Backward Classes and Ex-servicemen (2015-16)

सेवा वर्ग Service Groups	मंजूर केलेल्या जागा ३१ मार्च, २०१६ रोजी Sanctioned posts as on 31st March, 2016	भरलेल्या जागा Filled Posts	अनुसूचित जातीचे कर्मचारी Scheduled Castes Employees	मागासवर्गीय कर्मचारी Backward Class Employees	माजी सैनिक कर्मचारी Ex-Servicemen Employees
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
वर्ग-एक / Class-I	56	45	8	24	0
वर्ग-दोन / Class-II	111	46	11	27	0
वर्ग-तीन / Class-III	625	261	42	66	0
वर्ग-चार / Class-IV	153	73	22	36	0
एकूण / Total	**945**	**425**	**83**	**153**	**0**

आधार : कौशल्य विकास, रोजगार व उद्योजकता संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, नवी मुंबई.

Source: Directorate of Skill Development, Employment and Entrepreneurship, Govt. of Maharashtra, Navi Mumbai.

6. कामगार आणि सेवायोजन / LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक / TABLE NO.26.5

रोजगार विनिमय केंद्रानुसार नोंदणी झालेल्या अर्जदारांची, नोकरी मिळालेल्यांची व जाहीर झालेल्या रिकाम्या जागांची संख्या

Number of Registrations, placings and vacancies notified by Employment and self-employment Guidance centres (2015-16)

अ.क्र. Sr.No.	बाब	1970-71	1980-81	1990-91	2001	2010	2011	2014	2015	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
1	नोंदणी झालेले	4,14,522	4,56,047	6,22,580	6,23,225	8,92,913	7,47,492	5,36,498	4,61,910	Registration
2	नोकरी मिळालेले	39,767	40,127	31,122	12,455	3,53,904	1,91,022	84,707	1,25,457	Placements
3	जाहीर झालेल्या रिकाम्या जागा	86,756	85,526	64,032	32,277	3,87,899	3,46,193	8,41,164	5,71,418	Vacancies notified
4	सादर केलेले	3,41,603	5,53,314	5,36,809	2,40,422	20,91,659	16,00,518	31,72,916	26,84,205	Submission
5	वर्षाच्या शेवटी चालू नोंदवहीत	3,60,824	12,67,607	30,22,112	44,19,739	26,82,411	25,96,187	35,71,555	34,01,544	No. of candidates on live register at the end of the year
6	शिल्लक असलेल्या रिकाम्या जागा	25,077	74,297	55,889	39,478	…	…	597,780	9,21,107	Vacancies Outstanding
7	रोजगार विनिमय केंद्राचा उपयोग करणारे मालक	18,272	17,080	14,079	6,009	42,501	48,726	59,424	62,810	Employers using Employment Exchanges

टिप : आकडे कॅलेंडर वर्षासाठी दिले आहेत.

Note : Figures are given for Calender year

आधार : कौशल्य विकास, रोजगार व उद्योजकता संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, नवी मुंबई.

Source: Directorate of Skill Development, Employment and Entrepreneurship, Govt. of Maharashtra, Navi Mumbai.

26. कामगार आणि सेवायोजन / LABOUR AND EMPLOYMENT
तक्ता क्रमांक / TABLE NO.26.6
उद्योगांच्या प्रकारानुसार रोजगार / Industrywise Employment
(2015-16)

अ.क्र. Sr.No.	वर्ष Year	शासकीय Government	निम-शासकीय Semi-Government	खाजगी / Private					एकूण सर्व (3+4+9) Grand Total (3+4+9)
				उद्योग Industrial Sector	व्यापार Trade	वाहतूक आणि दळणवळण Transport and Communication	इतर Others	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	1970-71	8,35,136	6,47,759	8,97,177	70,028	7,566	1,86,030	11,60,801	26,43,696
2	1980-81	9,34,072	9,87,270	10,39,256	53,460	7,579	2,60,191	13,60,486	32,81,828
3	1990-91	9,90,367	12,91,297	9,47,872	53,061	6,909	3,97,649	14,05,491	36,87,155
4	2000-01	9,33,568	13,27,468	8,67,373	56,015	16,234	4,93,847	14,33,469	36,94,505
5	2013	9,98,858	5,71,190	10,54,475	4,85,502	30,353	15,57,289	31,27,619	46,97,667
6	2014	9,64,158	12,43,032	11,45,562	5,21,118	43,151	16,80,732	33,90,563	55,97,753
7	2015	10,04,959	12,32,280	11,49,758	5,26,789	47,471	20,95,658	38,19,676	60,56,915

आधार : कौशल्य विकास, रोजगार व उद्योजकता संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, नवी मुंबई.

Source: Directorate of Skill Development, Employment and Entrepreneurship, Govt. of Maharashtra, Navi Mumbai.

26. कामगार आणि सेवायोजन / LABOUR AND EMPLOYMENT
तक्ता क्रमांक / Table No. 26.7
खाणी, मळे, बंदरे इत्यादी मधील रोजगार
Employment in Mines, Plantation, Harbours, Ports, etc.

उद्योग गट Industry Groups	खाणी / Mines			मळे / Plantations			बंदरे / Harbours Ports		
	सार्वजनिक Public Sector	खाजगी क्षेत्र Private Sector	एकूण क्षेत्र Total	सार्वजनिक Public Sector	खाजगी क्षेत्र Private Sector	एकूण क्षेत्र Total	सार्वजनिक Public Sector	खाजगी क्षेत्र Private Sector	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1970-71	6,263	9,502	15,765	--	--	--	19,540	3,921	23,461
1980-81	28,020	1,935	29,955	43	--	43	3,779	948	4,727
1990-91	53,045	1,377	54,422	750	--	750	7,417	853	8,270
2000-01	41,882	280	405	145	231	208	9,638	724	879
2005-06	39,418	553	39,971	65	99	164	8,635	2,063	10,698
2007-08	1,66,326	1,31,397	2,97,723	20,183	7,950	24,891	5,590	81	5,641
2008-09	1,68,567	1,63,191	3,31,558	20,370	5,976	23,016	45,199	73	45,242
2009-10	1,68,567	1,63,191	3,31,558	20,370	5,976	26,346	45,199	73	45,272
2012	27,570	3,912	31,482	1,990	4,707	6,697	1,936	2,833	4,769
2013	27,567	3,912	31,479	1,990	4,738	6,728	3,150	2,833	5,983
2014	27,516	4,008	31,524	2,213	4,681	6,894	3,150	2,830	5,980
2015	25,459	1,337	26,796	2,129	3,948	6,077	3,146	2,830	5,976

आधार : कौशल्य विकास, रोजगार व उद्योजकता संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, नवी मुंबई.

Source: Directorate of Skill Development, Employment and Entrepreneurship, Govt. of Maharashtra, Navi Mumbai.

26. कामगार आणि सेवायोजन / LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 26.8

खाजगी आणि सार्वजनिक क्षेत्रातील अंदाजित रोजगार

Estimated Employment in Private and Public Sector

(2015-16)

		सार्वजनिक क्षेत्र / Public Sector				खाजगी क्षेत्र / Private Sector		एकूण
अ.क्र.	वर्ष	केंद्र शासन	राज्य शासन	निम सरकारी	स्थानिक संस्था	मोठे	लहान	
Sr.No.	Year	Central Government	State Government	Semi-Government	Local Bodies	Large	Small	Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
1	1970-71	4,30,885	4,04,161	2,44,570	4,03,189	10,97,771	62,707	26,43,283
2	1980-81	4,95,884	4,38,188	4,93,507	4,93,763	12,92,135	68,351	32,81,828
3	1990-91	4,81,109	5,09,258	6,91,690	5,99,607	13,30,084	75,407	36,87,155
4	2000-01	4,21,351	5,12,217	6,62,180	6,65,288	13,54,920	78,549	36,94,505
5	2010-11	3,03,990	5,41,325	6,12,980	6,39,094	21,56,866	2,40,480	44,94,735
6	2011-12	3,29,983	5,41,511	6,23,048	6,50,850	25,01,947	2,69,864	49,17,203
7	2012	3,14,172	5,48,273	5,69,502	6,77,139	28,16,352	3,48,223	52,73,661
8	2013	3,20,138	6,44,020	5,67,603	6,72,129	29,19,830	4,70,733	55,94,453
9	2014	3,20,138	6,44,020	5,70,903	6,72,129	30,02,690	3,87,873	55,97,753
10	2015	3,29,996	6,74,963	5,59,054	6,73,226	35,08,055	3,11,621	60,56,915

आधार : कौशल्य विकास, रोजगार व उद्योजकता संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, नवी मुंबई.

Source: Directorate of Skill Development, Employment and Entrepreneurship, Govt. of Maharashtra, Navi Mumbai.

26. कामगार आणि सेवायोजन / LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 26. 9

राज्य लोकसेवा आयोगाद्वारे जाहिरात दिलेल्या पदांची व शिफारस केलेल्या उमेदवारांची संख्या

Number of posts advertised and candidates recommended by the State Public Service Commission

(2015-16)

अ.क्र. Sr.No.	वर्ष Year	सरळ प्रवेश किंवा मुलाखतीद्वारे भरती / राज्य सरकार Direct Recruitment or by interview method / State Government				बृहन्मुंबई महानगरपालिका व बृहन्मुंबई विद्युत पुरवठा व परिवहन मंडळे Municipal Corporation of Brihan Mumbai and Mumbai Electricity supply and transport undertaking				स्पर्धा परिक्षेद्वारे भरती / राज्य सरकार Recruitment by Competitive Examination / State Government			
		जाहिरात दिलेली रिक्त पदे Vacant post advertised	अर्जदारांची संख्या No. of applicants	मुलाखतीला आलेले उमेदवार Candidates interviewed	शिफारस केलेले उमेदवार Candidates recommended	जाहिरात दिलेली रिक्त पदे Vacant post advertised	अर्जदारांची संख्या No. of applicants	मुलाखतीला आलेले उमेदवार Candidates interviewed	शिफारस केलेले उमेदवार Candidates recommended	जाहिरात दिलेली रिक्त पदे Vacant post advertised	अर्जदारांची संख्या No. of applicants	मुलाखतीला आलेले उमेदवार Candidates interviewed	शिफारस केलेले उमेदवार Candidates recommended
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)
1	1970-71	445	5,626	1,326	416	7	156	47	5	1,615	23,383	592	1,733
2	1980-81	799	7,341	2,198	549	44	794	236	29	1,776	78,987	1,040	1,549
3	1990-91	1,043	20,162	2,233	626	82	223	154	51	1,415	1,01,316	1,092	1,260
4	2000-01	840	27,621	3,111	1,147	1	-	-	-	238	3,35,530	1,944	760
5	2010-11	1,671	34,924	4,609	1,428	47	112	50	19	4,029	4,77,316	4,787	1,831
6	2013-14	751	29,246	2,061	597	1	4	4	1	6,303	7,81,194	7,550	4,704
7	2014-15	1,223	15,013	2,805	935	12	143	31	9	2,057	4,48,208	3,302	1,477
8	2015-16	1,049	42,437	3,622	1,039	5	33	18	5	4,999	9,34,581	5,158	5,485

टिप : (१) स्तंभ ३,७ व ११ मधील आकडे लोकसेवा आयोगाने संबंधित वर्षात जाहिरात दिलेल्या पदांचे आहेत

(२) स्तंभ ४ ते ६, ८ ते १० व १२ ते १४ मधील आकडे वर्षात भरती प्रक्रिया पूर्ण केलेल्यांचे आहेत.

(३) माहिती संकलित करतायना ज्यांच्या भरतीबद्यलचे निर्णय वर्षअखेर अनिर्णित आहेत, अशांचा समावेश केलेला नाही

Note : (1) Figures under column 3, 7 and 11 relates to those posts which were advertised by the commission in the concerned year

(2) Figures under column 4 to 6, 8 to 10 and 12 to 14 contains the information for which recruitment action was completed during the year.

(3) Those recruitment cases which were incomplete at the end of year have not been taken into account while compiling the information.

आधार / Source : महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई./ Maharashtra Public Service Commission, Mumbai

26. कामगार आणि सेवायोजन / LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 26. 10

महाराष्ट्रातील औद्योगिक दुखापतींची संख्या

Industrial Injuries in Maharashtra

(2015)

अ.क्र.	वर्ष	प्राणघातक Fatal		प्राणघातक नसलेले Non-Fatal		एकूण Total	
		संख्या	दर	संख्या	दर	संख्या	दर
Sr.No.	Year	Number	Frequency Rate	Number	Frequency Rate	Number	Frequency Rate
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1	1970-71	108	N.A.	51,989	N.A.	52,097	N.A.
2	1980-81	133	0.04	85,898	27.54	86,031	27.58
3	1990-91	151	0.04	31,069	9.86	31,220	9.90
4	2000	173	0.06	11,831	4.31	12,004	4.37
5	2010	225	N.A.	2,540	0.77	2,565	#
6	2011	183	N.A.	2,266	0.63	2,449	#
7	2012	215	256.9	2,333	0.46	2,548	#
8	2013	199	221.1	2,013	0.37	2,212	#
9	2014	187	188.43	187	0.28	374	#
10	2015	145	0.02	1,471	0.26	1,616	0.28

N.A उपलब्ध नाही / Not available # लागू नाही / Not applicable

आधार : औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source : Directorate of Industrial Safety and Health, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

26. कामगार आणि सेवायोजन / LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 26. 11

अपघात झालेल्या कामगारांची संख्या व त्यांना भरपाईपोटी दिलेली रक्कम

Number of workers who were involved in accidents and compensation paid to them

(2015)

अ.क्र. Sr.No.	वर्ग	कारखान्यांची संख्या No. of Factories	कामावरील कामगारांची दैनिक सरासरी Average number of workers employed per day		वर्षभरात ज्यांना अंतिम भरपाई दिली अशी प्रकरणे / दुखापतीची प्रकरणे Number of cases/injuries in which case final compensation was paid during the year			भरपाईपोटी दिलेली रक्कम (हजार ₹) Amount of compensation paid (Thousand ₹)			Category
			(प्रौढ) (Adult)	(बालके) (Minors)	मृत्यु Death	कायम अपंगत्व Permanent disablement	तात्पुरते अपंगत्व Temporary disablement	मृत्यु Death	कायम अपंगत्व Permanent disablement	तात्पुरते अपंगत्व Temporary disablement	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(2)
1	कारखाने	30	31,609	0	1	4	15	0	5,60,001	1,80,179.96	Factories
2	खाणी	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Mines
3	बसेस	2	1,672	0	0	0	0	0	0	0	Buses
4	गोदी व बंदरे	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Docks and Ports
5	इमारत व बांधकाम	3	10,336	0	9	4	2	57,24,802	3,26,917	13,202	Building and construction
6	नगरपालिका	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Municipalities
7	बंब	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Fire Brigade
8	स्फोटके	12	4,570	0	0	0	0	0	0	0	Explosive
9	विद्युत पुरवठा संस्था	23	59,445	0	1	0	495	20,00,000	0	47,43,232.44	Electricity-supply companies
10	चित्रपट कंपनी	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Cinema film manfg. companies
10	रेल्वे	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Railways
11	डाक व तारखाते	1	1	0	0	0	0	0	0	0	Posts and Telegraphs Deptt.
	एकूण	**71**	**1,07,633**	**0**	**11**	**8**	**512**	**77,24,802**	**8,86,918**	**49,36,614.40**	**Total**

आधार : श्रमिक भरपाई आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source : Commissioner for workmen's compensation, Govt. of Maharashtra, Mumbai

26. कामगार व सेवायोजन / LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 26. 12

उद्योगानुसार संप आणि टाळेबंदीची संख्या

Industrywise Number of Strikes and Lockouts

(2015-16)

संकेतांक Code	उद्योग	काम थांबणा-या प्रकारांची संख्या Number of work stoppages		गुंतलेल्या कामगारांची संख्या	वाया गेलेले एकूण मनुष्य दिवसांची संख्या	
		संप Strikes	टाळेबंदी Lockouts	Number of workers involved	Number of mandays lost	Industry
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
23	वस्त्रनिर्माण	1	1	3,593	1,86,743	Textile
35	अभियांत्रिकी	8	1	5,423	8,82,931	Engineering
31	रासायनिक	1	0	1800	2,94,300	Chemical
37	संकीर्ण	7	5	3,108	9,98,705	Miscellaneous
	एकूण	**17**	**07**	**13,924**	**23,62,679**	**Total**

आधार : कामगार आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source : Commissioner of Labour , Govt. of Maharashtra, Mumbai.

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 26. 13

औद्यागिक तंटे / Industrial Disputes

(2015-16)

वर्ष आणि महिने Year and Months	कापड गिरण्या Textiles				यंत्रोत्पादक कारखाने Engineering				संकीर्ण Miscellaneous				एकूण Total			
	संप/ टाळेबंदी संख्या No. of Strikes/ Lockouts	संपावरील कामगारांची संख्या No. of workers involved प्रत्यक्ष Directly	अप्रत्यक्ष indirectly	वाया गेलेले मनुष्यदिवस (संख्या) No. of mandays lost	संप/ टाळेबंदी संख्या No. of Strikes/ Lockouts	संपावरील कामगारांची संख्या No. of workers involved प्रत्यक्ष Directly	अप्रत्यक्ष indirectly	वाया गेलेले मनुष्यदिवस (संख्या) No. of mandays lost	संप/ टाळेबंदी संख्या No. of Strikes/ Lockouts	संपावरील कामगारांची संख्या No. of workers involved प्रत्यक्ष Directly	अप्रत्यक्ष indirectly	वाया गेलेले मनुष्यदिवस (संख्या) No. of mandays lost	संप/ टाळेबंदी संख्या No. of Strikes/ Lockouts	संपावरील कामगारांची संख्या No. of workers involved प्रत्यक्ष Directly	अप्रत्यक्ष indirectly	वाया गेलेले मनुष्यदिवस (संख्या) No. of mandays lost
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)
1960	37	1,00,469	5,877	1,63,833	49	32,265	-	1,87,992	176	1,34,219	3,607	6,49,628	262	266953	9484	10,01,453
1970	102	1,69,990	6,959	6,19,684	222	52,663	4542	6,19,929	344	1,26,382	1,856	10,12,102	668	3490351	13357	22,51,715
1980	62	60,946	5,590	2,25,794	101	31,049	688	20,00,134	165	55,769	1,000	27,11,130	331	1,47,764	7278	49,37,058
1990	13	11,741	10	23,55,923	69	13,362	520	14,09,316	41	9,399	422	11,68,935	123	34,502	952	49,34,174
2010	5	1,922	-	3,48,753	6	1,177	-	2,12,256	7	2,603	-	21,7,444	14	4,186	-	7,33,241
April 2015	0	0	0	0	0	0	0	92,274	0	0	0	0	0	0	0	92,274
May2015	0	0	0	0	0	0	0	92,274	2	2,400	0	60,000	2	2,400	0	1,52,274
June 2015	0	0	0	0	0	0	0	92,274	0	0	0	46,800	0	0	0	1,39,074
July 2015	0	0	0	0	0	0	0	0	1	561	0	63,747	1	561	0	63,747
August 2015	1	3,500	0	91,000	1	795	0	19,875	4	1,527	0	83,175	6	5,822	0	1,94,050
September 2015	0	0	0	91,000	0	0	0	0	0	0	0	69,900	0	0	0	1,60,900
October 2015	0	0	0	0	1	45	0	1,215	3	769	0	62,991	4	814	0	64,206
November 2015	0	0	0	0	1	30	0	750	0	0	0	13,325	1	30	0	14,075
December 2015	0	0	0	0	1	157	0	4,239	1	183	0	19,332	2	340	0	23,571
January 2016	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	13,858	0	0	0	13,858
February 2016	1	93	0	2,325	2	567	0	13,608	1	330	0	20,712	4	190	0	36,645
March 2016	0	0	0	2,418	0	0	0	0	1	87	0	22,438	1	87	0	24,856
Total	**2**	**3,593**	**0**	**1,86,743**	**6**	**1,594**	**0**	**3,16,509**	**13**	**5,857**	**0**	**4,76,278**	**21**	**11,044**	**0**	**9,79,530**

आधार : कामगार आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source : Commissioner of Labour, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

26. कामगार आणि सेवायोजन / LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक / TABLE NO.26.14

सभासद संख्येानुसार कामगार संघटना

Distribution of Trade Unions According to their membership size

(2015-16)

अ.क्र. Sr.No.	सभासदांचा गट	कामगार संघटनांची एकूण संख्या Total Number of Trade Unions	विवरणपत्र सादर करणा-या कामगार संघटना Number of Trade Unions submitting the returns	स्तंभ ४ ची स्तंभ ३ शी टक्केवारी Percentage of Col.4 to Col.3	सभासद (संख्या) Membership (No.)	Group of Members
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
1	५० पेक्षा कमी	24	699	--	807	Below 50
2	५० किंवा अधिक पण ३०० हून कमी	110			11,082	50 and above but below 300
3	३०० आणि अधिक	02			1,174	300 and above
	एकूण - सर्व गट	**136**	**699**	**--**	**13,063**	**Total - All Groups**

आधार : कामगार आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source : Commissioner of Labour, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

26. कामगार आणि सेवायोजन / LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 26.15

कारखान्यांत काम करणा-या स्त्रियांची संख्या व त्यांना दिलेले प्रसूतीविषयक फायदे / Yearwise Number of Female Workers Employed in Factories and Maternity benefits given (2014-15)

अ.क्र. Sr.No.	माहिती	1960-61	1970-71	1980-81	1990-91	2001-02	2014-15	Particulars
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)		(2)
1	संस्थांसाठीचे प्रसुतीविषयक फायदे उपलब्ध असलेल्या संस्थांची संख्या	1,498	2,300	3,704	561	778	4,866	No. of Establishments covered by the Establishment maternity benefits etc.
2	विवरणपत्र सादर करणा-या संस्थांची संख्या	1,072	623	2,192	474	555	1,885	No. of Establishment making returns
3	विवरणपत्र सादर करणा-या संस्थातील काम करणा-या स्त्रियांची सरासरी दैनिक संख्या	32,513	7,798	25,629	10,957	11,322	26,686	Average daily number of women employed in establishments making returns
4	वर्षातील प्रसुती विषयक फायद्याची मागणी करणा-या स्त्रियांची संख्या	493	171	425	283	321	2,048	Number of women who claimed maternity benefit during the year
5	पूर्ण किंवा अर्ध्या मागण्या मान्य करून अदा करण्यात आलेल्या मागण्यांची संख्या	493	147	234	282	29,142	1,711	Number of claims accepted and paid either fully or partly
6	बोनससहित प्रसुतीच्या फायद्यासह देण्यात आलेली एकूण रक्कम (₹)	14,367	77,158	4,60,401	13,01,875	44,87,496	27,38,20,712	Total amount of maternity benefit paid (including bonus) (₹)
7	प्रसुती पूर्व स्थितीचे लाभ घेऊन काम करणा-या स्त्रियांच्या प्रकरणांची संख्या	-	-	-	-	-	2564	No. of cases in which women employed fully maternity benefits prior to confinements
8	देण्यात आलेली सरासरी रक्कम (₹)	-	648	6,752	-	-	61,992	Average amount paid (₹)

आधार : मुख्य निरिक्षक कारखाने, कारखाने निरिक्षण कार्यालय, मुंबई

Source : Chief Inspector of Factories, Mumbai.

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 26. 16

सुती कापड उद्योग व यंत्रोत्पादन कारखान्यातील निवडक केंद्रातील गैरहजेरी

Absenteeism in Cotton Textile and Engineering Industries at Selected Centres (2014)

(टक्केवारी / Percentage)

वर्ष आणि महिने Year and Months	सुती कापड उद्योग Cotton Textile Industry								रसायने व रासायनिक पदार्थांचे उत्पादन Chemical and Chemical Products			धातुचे उत्पादन Metal products	
	मुंबई Mumbai	जळगाव Jalgaon	सोलापूर Solapur	औरंगाबाद Aurangabad	नांदेड Nanded	नागपूर Nagpur	इतर केंद्र Other Centres	एकूण केंद्र Total Centres	मुंबई Mumbai	ठाणे Thane	पुणे Pune	मुंबई Mumbai	रायगड Raigad
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)
1965	19.26	14.07	15.01	-	13.87	21.38	12.81	18.33	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
1970	19.23	11.50	25.40	15.89	32.63	21.24	15.30	19.60	-	-	-	-	-
1980	24.04	22.07	37.71	15.95	27.73	19.54	22.59	24.38	18.14	17.06	13.41	16.30	13.97
1990	17.99	18.38	17.41	20.59	34.85	25.17	22.94	18.93	19.96	19.11	-	20.69	15.44
1995	17.26	21.40	20.64	10.18	24.01	24.42	22.22	17.91	18.46	15.84	-	16.78	-
2012	13.00	0.00	8.00	0.00	0.00	0.00	0.00	15.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
2013	18.25	0.00	21.58	0.00	0.00	0.00	4.67	19.67	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
जानेवारी / Jan-14	14.00	0.00	19.00	0.00	0.00	0.00	24.00	18.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
फेब्रुवरी / Feb-14	17.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	17.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
मार्च / Mar-14	15.00	0.00	22.00	0.00	0.00	0.00	0.00	16.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
एप्रिल / April 2014	17.00	0.00	21.00	0.00	0.00	0.00	29.00	22.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
मे / May 2014	28.00	0.00	27.00	0.00	0.00	0.00	0.00	27.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
जून / June 2004	19.00	0.00	24.00	0.00	0.00	0.00	28.00	23.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
जुलै / July 2014	13.00	0.00	20.00	0.00	0.00	0.00	25.00	19.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ऑगस्ट / August 2014	14.00	0.00	27.00	0.00	0.00	0.00	27.00	22.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
सप्टेंबर / September 2014	15.00	0.00	24.00	0.00	0.00	0.00	32.00	24.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ऑक्टोबर / October 2014	16.00	0.00	34.00	0.00	0.00	0.00	35.00	25.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
नोव्हेंबर / November 2014	15.00	0.00	26.00	0.00	0.00	0.00	27.00	22.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
डिसेंबर / December 2014	14.00	0.00	25.00	0.00	0.00	0.00	23.00	19.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00

तक्ता क्रमांक / Table No. 26. 16 - Contd…

वर्ष आणि महिने Year and Months	विद्युत यंत्र सामुग्री व्यतिरिक्त यंत्र सामुग्री Machinery except electrical machinery					विद्युत सामुग्री Electrical machinery		परिवहन सामुग्री Transport equipment			पेट्रोलियम व दगडी कोळसा या पदार्थांचे उत्पादन Petroleum and coal products
	मुंबई Mumbai	पुणे Pune	सातारा Satara	सोलापूर Solapur	कोल्हापूर Kolhapur	मुंबई Mumbai	पुणे Pune	मुंबई Mumbai	ठाणे Thane	पुणे Pune	मुंबई Mumbai
(1)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)
1965	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
1970	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
1980	16.13	14.04	12.11	16.04	10.93	15.91	14.68	22.48	13.31	N.A.	N.A.
1990	16.35	14.87	10.92	14.62	10.56	13.64	13.42	23.13	15.41	11.18	N.A.
1995	18.24	13.86	..	9.56	10.62	15.76	..	22.64	13.32	9.67	N.A.
2012	13.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	5.17	0.00	0.00	0.00
2013	16.17	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
जानेवारी / Jannuary 2014	14.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
फेब्रुवरी / February 2014	14.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
मार्च / March 2014	11.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
एप्रिल / April 2014	13.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
मे / May 2014	17.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
जून / June 2004	13.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
जुलै / July 2014	11.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ऑगस्ट / August 2014	12.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
सप्टेंबर / September 2014	17.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ऑक्टोबर / October 2014	17.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
नोव्हेंबर / November 2014	12.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
डिसेंबर / December 2014	14.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00

N.A. उपलब्ध नाही / Not Available

आधार : कामगार आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source : Commissioner of Labour , Govt. of Maharashtra, Mumbai.

26. कामगार आणि सेवायोजन / LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक / TABLE NO.26.17

श्रमिक नुकसान भरपाई कायदा, १९२३ खालील प्रकरणे

Cases Decided Under Workmen's Compensation Act, 1923

(2015)

अ.क्र. Sr.No. (1)	जिल्हे (2)	लढविलेली प्रकरणे Contested Cases (3)	न लढविलेली प्रकरणे Non-contested Cases (4)	समझोता झालेली प्रकरणे Cases of Agreements (5)	Districts (2)
1	मुंबई	349	345	79	Mumbai
2	मुंबई उपनगर				Mumbai Suburban
3	ठाणे	338	150	40	Thane
4	पालघर	--	--	--	Palghar
5	रायगड	0	127	50	Raigad
6	रत्नागिरी	4	16	1	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	--	--	--	Sindhudurg
8	नाशिक	53	73	79	Nashik
9	धुळे	30	55	123	Dhule
10	नंदुरबार	--	--	--	Nandurbar
11	जळगाव	--	--	--	Jalgaon
12	अहमदनगर	38	107	19	Ahmednagar
13	पुणे	66	107	53	Pune
14	सातारा	4	56	5	Satara
15	सांगली	8	51	6	Sangli
16	सोलापूर	13	89	17	Solapur
17	कोल्हापूर	10	93	10	Kolhapur
18	औरंगाबाद	--	--	--	Aurangabad
19	जालना	0	26	2	Jalna
20	परभणी	--	--	--	Parbhani
21	हिंगोली	--	--	--	Hingoli
22	बीड	--	--	--	Beed
23	नांदेड	17	55	7	Nanded
24	उस्मानाबाद	--	--	--	Osmanabad
25	लातूर	36	79	6	Latur
26	बुलढाणा	17	27	1	Buldhana
27	अकोला	1	11	15	Akola
28	वाशिम	--	--	--	Washim
29	अमरावती	--	--	--	Amravati
30	यवतमाळ	--	--	--	Yavatmal
31	वर्धा	--	--	--	Wardha
32	नागपूर	57	158	27	Nagpur
33	भंडारा	--	--	--	Bhandara
34	गोदिंया	2	29	0	Gondiya
35	चंद्रपूर	4	37	4	Chandrapur
36	गडचिरोली	--	--	--	Gadchiroli
37	माजलगांव	--	--	--	Majalgaon
38	आंबेजोगाई	--	--	--	Ambejogai
	महाराष्ट्र राज्य	**1,047**	**1,691**	**544**	**Maharashtra State**

आधार : श्रमिक भरपाई आयुक्त यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source : Office of the Commissioner for Workmen's Compensation, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

26. कामगार आणि सेवायोजन / LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 26. 18

राज्य शासकीय कार्यालयातील जिल्हावार स्त्री-पुरुष कर्मचारी (रिक्त पदे वगळून) ('इ' वर्ग समाविष्ट)

Districtwise Number of Employees by gender in State Government (Excluding Vacant Posts) (Including 'E')

कर्मचारी गणना-२०१५ / Census of Employees - 2015

अ.क्र. Sr.No	जिल्हे	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	Districts
1	2	3	4	5	2
1	मुंबई	31,187	13,518	44,705	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	45,017	15,632	60,649	Mumbai Suburban
3	ठाणे	28,373	13,404	41,777	Thane
4	पालघर	4,293	5,027	9,320	Palghar
5	रायगड	9,715	5,062	14,777	Raigad
6	रत्नागिरी	7,660	6,510	14,170	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	4,922	2,645	7,567	Sindhudurg
8	नाशिक	23,226	10,793	34,019	Nashik
9	धुळे	8,945	1,699	10,644	Dhule
10	नंदुरबार	7,469	6,097	13,566	Nandurbar
11	जळगाव	12,725	8,757	21,482	Jalgaon
12	अहमदनगर	15,165	12,512	27,677	Ahmednagar
13	पुणे	42,032	16,946	58,978	Pune
14	सातारा	12,728	6,161	18,889	Satara
15	सांगली	9,562	7,097	16,659	Sangli
16	सोलापूर	15,196	10,768	25,964	Solapur
17	कोल्हापूर	12,775	11,096	23,871	Kolhapur
18	औरंगाबाद	19,796	6,505	26,301	Aurangabad
19	जालना	7,455	4,939	12,394	Jalna
20	परभणी	6,729	2,544	9,273	Parbhani
21	हिंगोली	5,190	792	5,982	Hingoli
22	बीड	10,054	7,166	17,220	Beed
23	नांदेड	13,911	2,425	16,336	Nanded
24	उस्मानाबाद	7,331	5,,034	12,365	Osmanabad
25	लातूर	9,227	2,059	11,286	Latur
26	बुलढाणा	8,776	5,414	14,190	Buldhana
27	अकोला	8,027	4,326	12,353	Akola
28	वाशिम	4,271	967	5,238	Washim
29	अमरावती	17,846	4,688	22,534	Amravati
30	यवतमाळ	11,586	2,523	14,109	Yavatmal
31	वर्धा	7,197	4,605	11,802	Wardha
32	नागपूर	29,851	14,257	44,108	Nagpur
33	भंडारा	6,481	4,056	10,537	Bhandara
34	गोदिंया	8,042	4,753	12,795	Gondiya
35	चंद्रपूर	10,582	2,691	13,273	Chandrapur
36	गडचिरोली	12,936	6,066	19,002	Gadchiroli
	दिल्ली	102	10	112	**Delhi**
	गोवा	3	2	5	**Goa**
	महाराष्ट्र राज्य	**4,96,383**	**2,39,546**	**7,35,929**	**Maharashtra State**

टीप : इ - इतर वर्गामध्ये कार्यव्ययी आस्थापनेवरील, आकस्मिक खर्चातील रोजंदार दिले जाणारे,रोजंदारीवरील,अंशकालीन, मानसेवी आणि वरील वर्गात समाविष्ट न झालेले कर्मचारी यांचा समावेश आहे.

Note : E – This includes other class employees on working establishments, contingency expenses daily wages, part-time and workers not included in above categories

आधार : अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन,मुंबई.

Source : Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai.

26. कामगार आणि सेवायोजन / LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 26. 19

पदांच्या वर्गानुसार जिल्हावार राज्य शासकीय कर्मचारी

Districtwise and Classwise State Government Employee

कर्मचारी गणना-२०१५ / Census of Employees - 2015

अ.क्र. Sr.No.	जिल्हे	भरलेली पदे / 'अ' वर्ग Grade 'A'	'ब' वर्ग Grade 'B'	'क' वर्ग Grade 'C'	'ड' वर्ग Grade 'D'	'इ' वर्ग Grade 'E'	रिक्त पदे Vacant posts	Districts
1	2	3	4	5	6	7	8	2
1	मुंबई	2,686	8,889	35,894	10,715	2,465	19,793	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	581	2,630	31,255	3,040	7,199	7,609	Mumbai Suburban
3	ठाणे	1,082	3,259	26,685	4,423	6,328	11,550	Thane
4	पालघर	200	668	2,822	1,633	3,997	2,736	Palghar
5	रायगड	396	867	7,002	2,112	4,400	4,071	Raigad
6	रत्नागिरी	374	704	5,355	1,911	5,826	4,327	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	253	377	3,792	1,095	2,050	2,102	Sindhudurg
8	नाशिक	1,210	2,884	16,183	5,482	8,260	6,299	Nashik
9	धुळे	367	884	6,475	2,187	731	3,853	Dhule
10	नंदुरबार	220	872	4,306	1,687	6,481	4,261	Nandurbar
11	जळगाव	526	958	9,109	2,682	8,207	5,003	Jalgaon
12	अहमदनगर	673	1,216	10,100	4,510	11,178	6,955	Ahmednagar
13	पुणे	2,410	4,309	35,353	10,148	6,758	17,507	Pune
14	सातारा	671	1,190	9,227	3,046	4,755	5,685	Satara
15	सांगली	514	944	7,740	2,205	5,256	5,123	Sangli
16	सोलापूर	655	1,286	11,796	3,251	8,976	4,395	Solapur
17	कोल्हापूर	740	1,398	9,939	3,092	8,702	5,219	Kolhapur
18	औरंगाबाद	1,158	2,203	14,152	4,568	4,220	6,125	Aurangabad
19	जालना	351	595	5,609	1,282	4,557	2,884	Jalna
20	परभणी	301	497	4,667	1,428	2,380	2,957	Parbhani
21	हिंगोली	234	345	3,738	930	735	2,169	Hingoli
22	बीड	480	814	6,781	2,795	6,350	6,422	Beed
23	नांदेड	695	1,231	9,636	3,791	983	5,391	Nanded
24	उस्मानाबाद	384	596	4,992	1,557	4,836	3,004	Osmanabad
25	लातूर	526	801	6,125	2,055	1,779	3,494	Latur
26	बुलढाणा	359	670	6,978	1,902	4,281	2,475	Buldhana
27	अकोला	456	657	6,771	1,852	2,617	2,893	Akola
28	वाशिम	180	377	3,361	773	547	1,590	Washim
29	अमरावती	965	1,581	12,850	3,956	3,182	5,177	Amravati
30	यवतमाळ	468	1,111	9,040	3,142	348	3,415	Yavatmal
31	वर्धा	298	563	4,868	1,564	4,509	2,420	Wardha
32	नागपूर	1,591	3,080	25,673	7,347	6,417	9,418	Nagpur
33	भंडारा	326	446	4,499	1,563	3,703	2,412	Bhandara
34	गोदिंया	344	590	5,945	1,682	4,234	3,929	Gondiya
35	चंद्रपूर	398	876	8,006	2,509	1,484	3,279	Chandrapur
36	गडचिरोली	420	787	9,988	2,429	5,378	4,593	Gadchiroli
	दिल्ली	7	7	52	46	0	44	**Delhi**
	गोवा	0	0	2	3	0	9	**Goa**
	महाराष्ट्र राज्य	**23,499**	**51,162**	**3,86,766**	**1,10,393**	**1,64,109**	**1,90,588**	**Maharashtra State**

आधार : अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन,मुंबई.

Source : Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai.

२७. बँका

२७.१ या विभागात बँक कार्यालये असलेली शहरे व गावे, बँकांचे वर्गीकरण तसेच वर्गीकृत, अवर्गीकृत व सहकारी बँका यांच्याविषयी माहिती दिली आहे.

२७.२ बँक कार्यालयांच्या संख्येत वर्गीकृत, अवर्गीकृत व सहकारी बँका यांच्या कार्यालयांचा समावेश आहे. व्यापारी बँकांकरिता संदर्भकाल उपलब्ध असल्यास तो ३१ मार्च, २०१६ रोजी असा असून सहकारी बँकाकरिता उपलब्ध अद्यावत ताळेबंद विवरण यानुसार आहे.

27. BANKING

27.1 Data on Towns/village having banking offices, classification of banks, scheduled, non-scheduled and Co-operative banks are given in this section.

27.2 Number of Bank offices includes offices of scheduled, non-scheduled and Co-operative banks. The reference period of Commercial Banks is as on 31st March, 2016, wherever available while that regarding Co-operative banks is as on the latest available balance sheet or return.

27. बँकींग व विमा व्यवसाय / BANKING AND INSURANCE

तक्ता क्रमांक /TABLE NO.27.1

जिल्हानिहाय व्यापारी बँकांची कार्यालये (३१ मार्च, २०१६) /

Districtwise No. of Commercial Banking Offices (31st March, 2016)

Sr. No.	जिल्हे	राज्य बँका	व्यापारी बँका	State Bank	Commercial Banks	Districts
1	2	3	4	3	4	2
१	मुंबई	स्टेट बँक ऑफ बिकानेर अँण्ड जयपूर	एबी बँक लि.	State Bank of Bikaner And Jaipur	AB Bank Limited	Mumbai
		स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद	अबूधाबी कमर्शियल बँक पीजेएससी	State Bank of Hyderabad	Abu Dhabi Commercial Bank PJSC	
		स्टेट बँक ऑफ इंडिया	अलाहाबाद बँक	State Bank of India	Allahabad Bank	
		स्टेट बँक ऑफ इंदुर	अमेरीकन एक्सप्रेस बँक	State Bank of Indore	American Express Bank Ltd	
		स्टेट बँक ऑफ म्हैसूर	आंध्रा बँक	State Bank of Mysore	Andhra Bank	
		स्टेट बँक ऑफ पटियाळा	एयु स्मॉल फायनान्स बँक लि.	State Bank of Patiala	AU Small Finance Bank Limited	
		स्टेट बँक ऑफ सौराष्ट्र	ऑस्ट्रेलिया अँण्ड न्युझिलॅण्ड बँकींग ग्रूप लि.	State Bank of Saurashtra	Australia And New Zealand Banking Group Limited	
		स्टेट बँक ऑफ त्रावणकोर	ॲक्सिस बँक लि.	State Bank of Travancore	Axis Bank Limited	
			बंधन बँक लि.		Bandhan Bank Limited	
			बँक ऑफ बाहरेन ॲण्ड कुएट बी.एस.सी		Bank Of Bahrain & Kuwait B.S.C.	
			बँक ऑफ बरोडा		Bank Of Baroda	
			बँक ऑफ इंडिया		Bank Of India	
			बँक ऑफ मदुरा लि.		Bank Of Madura Ltd	
			बँक ऑफ महाराष्ट्र		Bank Of Maharashtra	
			बँक ऑफ नोआ स्कोटिया		Bank Of Nova Scotia	
			बँक ऑफ पंजाब लि.		Bank Of Punjab Limited	
			बँक ऑफ राजस्थान लि.		Bank Of Rajasthan Ltd	
			बार्कलेझ बँक पीएलसी		Barclays Bank Plc	
			बनारस स्टेट बँक लि.		Benaras State Bank Ltd	
			भारत ओव्हरसिझ बँक लि.		Bharat Overseas Bank Ltd	
			भारतिय महिला बँक लि.		Bharatiya Mahila Bank Ltd.	
			बीएनपी पारिबस		BNP Paribas	
			कॅनरा बँक		Canara Bank	
			कॅथलिक सायरियन बँक लि.		Catholic Syrian Bank Ltd	
			सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया		Central Bank Of India	
			सेंचुरियन बँक ऑफ पंजाब लि.		Centurion Bank Of Punjab Ltd.	
			सिटीबँक		Citibank N.A	
			साटी युनियन बँक लि.		City Union Bank Limited	
			कॉमर्झ बँक लि.		Commerzbank A.G.	
			कॉमनवेल्थ बँक ऑफ ऑस्ट्रेलिया		Commonwealth Bank Of Australia	
			कोऑपरेटिव्ह रॅबोबँक यु.ए.		Cooperative Rabobank U.A.	
			कॉर्पोरेशन बँक		Corporation Bank	
			क्रेडिट ॲग्रीकोल कॉर्पोरेट ॲण्ड इन्वेस्टमेंट बँक		Credit Agricole Corporate And Investment Bank	
			क्रेडिट लियोने		Credit Lyonnais	
			क्रेडिट सुसे एजी		Credit Suisse AG	
			डिबीएस बँक लि.		DBS Bank Ltd.	
			डिसीबी बँक लि.		DCB Bank Limited	
			देना बँक		Dena Bank	
			डच बँक एजी		Deutsche Bank AG	
			डोहा बँक क्युएससी		Doha Bank QSC	

तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 27.1 contd…

1	2	3	4	3	4	2
			ड्रेस्नर बँक लि.		Dresdner Bank A.G.	
			फेडरल बँक लि.		Federal Bank Ltd	
			फायनो पेमेंट्स बँक लि.		Fino Payments Bank Ltd	
			गणेश बँक ऑफ करुंदवाड लि.		Ganesh Bank Of Kurundwad Ltd	
			ग्लोबल ट्रस्ट बँक लि.		Global Trust Bank Limited	
			एचडिएफसी बँक लि.		HDFC Bank Ltd.	
			हाँककाँग ॲण्ड शांघाय बँकींग कॉर्पोरेशन		Hongkong And Shanghai Banking Corpn.Ltd.	
			एचएसबीसी बँक ओमान एस.ए.ओ.जी		HSBC Bank Oman S.A.O.G.	
			आयसीआयसीआय बँक लि.		ICICI Bank Limited	
			आयडिबीआय बँक लि.		IDBI Bank Limited	
			आयडिएफसी बँक लि.		IDFC Bank Limited	
			इंडियन बँक		Indian Bank	
			इंडियन ओवरसीस बँक		Indian Overseas Bank	
			इंडसइंड बँक लि.		Indusind Bank Ltd	
			आयएनजी बँक एन.वी.		ING Bank N.V.	
			आयएनजी वैस्य बँक लि.		ING Vysya Bank Ltd	
			जम्मू ॲण्ड कश्मीर बँक लि.		Jammu & Kashmir Bank Ltd	
			कर्नाटका बँक लि.		Karnataka Bank Ltd	
			करुर वैस्य बँक लि.		Karur Vysya Bank Ltd	
			केबीसी बँक एन.वी		KBC Bank N.V.	
			कोटक महिंद्र बँक लि.		Kotak Mahindra Bank Ltd.	
			क्रुंग थाय बँक सार्वजनिक कंपनी लि.		Krung Thai Bank Public Company Limited	
			लक्ष्मी विलास बँक लि.		Lakshmi Vilas Bank Ltd	
			लॉर्ड कृष्णा बँक लि.		Lord Krishna Bank Ltd	
			माश्रेक बँक पीएससी		Mashreq Bank Psc	
			मीझुहो बँक लि.		Mizuho Bank Ltd	
			मॉर्गन गॅरंटी ट्रस्ट कंपनी ऑफ न्युयोर्क		Morgan Guaranty Trust Co.of New York	
			नॅशनल ऑस्ट्रेलिया बँक		National Australia Bank	
			नेदुनगडी बँक लि.		Nedungadi Bank Ltd	
			ओरियंटल बँक ऑफ कॉमर्स		Oriental Bank of Commerce	
			ओवरसी-चायनिझ बँकींग कॉर्पोरेशन लि.		Oversea-Chinese Banking Corporation Ltd.	
			पीटी बँक मेबँक इंडोनेशिया		PT Bank Maybank Indonesia Tbk	
			पंजाब ॲण्ड सिंद बँक		Punjab And Sind Bank	
			पंजाब अँड नॅशनल बँक		Punjab National Bank	
			आरबीएल बँक लि.		RBL Bank Ltd	
			सांगली बँक लि.		Sangli Bank Ltd	
			एसबीआय कमर्शिअल ॲण्ड इंटरनॅशनल बँक लि.		SBI Commercial & International Bank Ltd	
			एसबीएम बँक (मॉरिशियस) लि.		SBM Bank (Mauritius)Ltd.	
			शिनहॅन बँक		Shinhan Bank	
			सोसायटी जारल		Societe Generale	
			साउथ इंडियन बँक		South Indian Bank Ltd	
			स्टँडर्ड चार्टर्ड बँक		Standard Chartered Bank	
			स्टँडर्ड चार्टर्ड ग्रीन्डलेझ बँक लि.		Standard Chartered Grindlays Bank Ltd.	
			सुमीटोमो मिटसुई बँकींग कॉर्पोरेशन		Sumitomo Mitsui Banking Corporation	
			सिंडिकेट बँक		Syndicate Bank	
			तामिळनाड मरकंटाईल बँक लि.		Tamilnad Mercantile Bank Ltd	
			द बँक ऑफ टोकियो-मित्सुबिशी युएफजे लि.		The Bank Of Tokyo-Mitsubishi UFJ Ltd	
			धनलक्ष्मी बँक लि.		The Dhanalakshmi Bank Ltd	

तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 27.1 contd…

1	2	3	4	3	4	2
			द रॉयल बँक ऑफ स्कॉटलॅन्ड एन्.व्ही.		The Royal Bank Of Scotland PLC	
			सकुरा बँक लि.		The Sakura Bank Limited	
			सियाम कमर्शियल बँक लि.		The Siam Commercial Bank Limited	
			टॉरोंटो-डॉमिनियन बँक लि.		The Toronto-Dominion Bank	
			युको बँक		Uco Bank	
			उज्जिवन स्मॉल फायनान्स बँक लि.		Ujjivan Small Finance Bank Limited	
			युनियन बँक ऑफ इंडिया		Union Bank Of India	
			युनायटेड बँक ऑफ इंडिया		United Bank Of India	
			युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.		United Western Bank Ltd	
			विजया बँक		Vijaya Bank	
			वुरी बँक		Woori Bank	
			येस बँक		Yes Bank Ltd.	
2	मुंबई उपनगर	स्टेट बँक ऑफ बिकानेर ॲण्ड जयपूर	अलाहाबाद बँक	State Bank Of Bikaner and Jaipur	Allahabad Bank	Mumbai Suburban
		स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद	आंध्रा बँक	State Bank Of Hyderabad	Andhra Bank	
		स्टेट बँक ऑफ इंडिया	एयु स्मॉल फायनान्स बँक लि.	State Bank Of India	AU Small Finance Bank Ltd.	
		स्टेट बँक ऑफ इंदुर	ॲक्सिस बँक लि.	State Bank Of Indore	Axis Bank Limited	
		स्टेट बँक ऑफ म्हैसूर	बंधन बँक लि.	State Bank Of Mysore	Bandhan Bank Limited	
		स्टेट बँक ऑफ पटियाळा	बँक ऑफ अमेरीका,नॅशनल असोसियेशन	State Bank Of Patiala	Bank Of America , National Association	
		स्टेट बँक ऑफ सौराष्ट्र	बँक ऑफ बरोडा	State Bank Of Saurashtra	Bank Of Baroda	
		स्टेट बँक ऑफ त्रावणकोर	बँक ऑफ इंडिया	State Bank of Travancore	Bank Of India	
			बँक ऑफ महाराष्ट्र		Bank Of Maharashtra	
			बँक ऑफ राजस्थान लि.		Bank Of Rajasthan Ltd	
			बीएनपी पारिबस		BNP Paribas	
			कॅनरा बँक		Canara Bank	
			कॅथलिक सायरियन बँक लि.		Catholic Syrian Bank Ltd	
			सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया		Central Bank Of India	
			सेंचुरियन बँक ऑफ पंजाब लि.		Centurion Bank Of Punjab Ltd.	
			सिटीबँक		Citibank N.A	
			साटी युनियन बँक लि.		City Union Bank Limited	
			कॉर्पोरेशन बँक		Corporation Bank	
			डिसीबी बँक लि.		DCB Bank Limited	
			देना बँक		Dena Bank	
			डच बँक एजी		Deutsche Bank Ag	
			एमेरेट्स एनबीडी बँक (पी.जे.एस.सी)		Emirates NBD Bank (P.J.S.C.)	
			इक्विटास स्मॉल फायनान्स बँक लि.		Equitas Small Finance Bank Limited	
			इएसएएफ स्मॉल फायनान्स बँक लि.		Esaf Small Finance Bank Limited	
			फेडरल बँक लि.		Federal Bank Ltd	
			फायनो पेमेंट्स बँक लि.		Fino Payments Bank Limited	
			फर्स्ट अबूधाबी बँक पीजेएससी		First Abu Dhabi Bank PJSC	
			फर्स्टरँड बँक लि.		Firstrand Bank Ltd	
			एचडिएफसी बँक लि.		HDFC Bank Ltd.	
			हाँककाँग ॲण्ड शांघाय बँकींग कॉर्पोरेशन		Hongkong And Shanghai Banking Corpn.Ltd.	

तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 27.1 contd…

1	2	3	4	3	4	2
			आयसीआयसीआय बँक लि.		ICICI Bank Limited	
			आयडिबीआय बँक लि.		IDBI Bank Limited	
			आयडिएफसी बँक लि.		IDFC Bank Limited	
			इंडियन बँक		Indian Bank	
			इंडियन ओवरसीस बँक		Indian Overseas Bank	
			इंडसइंड बँक लि.		Indusind Bank Ltd	
			इंडस्ट्रीयल अँण्ड कमर्शियल बंक ऑफ चायना		Industrial And Commercial Bank Of China	
			आयएनजी वैस्य बँक लि.		INGVysya Bank Ltd	
			जम्मू अँण्ड कश्मीर बँक लि.		Jammu & Kashmir Bank Ltd	
			जेपीमॉर्गन चेस बँक नॅशनल असोसियेशन		JP Morgan Chase Bank National Association	
			कर्नाटका बँक लि.		Karnataka Bank Ltd	
			करुर वैस्य बँक लि.		Karur Vysya Bank Ltd	
			कोटक महिंद्र बँक लि.		Kotak Mahindra Bank Ltd.	
			लक्ष्मी विलास बँक लि.		Lakshmi Vilas Bank Ltd	
			ओरियंटल बँक ऑफ कॉमर्स		Oriental Bank Of Commerce	
			पंजाब अँण्ड सिंद बँक		Punjab And Sind Bank	
			पंजाब अँड नॅशनल बँक		Punjab National Bank	
			कतार नॅशनल बँक एसएक्यु		Qatar National Bank SAQ	
			आरबीएल बँक लि.		RBL Bank Ltd	
			एसबीआय कमर्शिअल अँण्ड इंटरनॅशनल बँक लि.		SBI Commercial & International Bank Ltd	
			साउथ इंडियन बँक		South Indian Bank Ltd	
			स्टँडर्ड चार्टर्ड बँक		Standard Chartered Bank	
			सुमीटोमो मिटसुई बँकींग कॉर्पोरेशन		Sumitomo Mitsui Banking Corporation	
			सुर्योदय स्मॉल फायनान्स बँक लि.		Suryoday Small Finance Bank Limited	
			सिंडिकेट बँक		Syndicate Bank	
			तामिळनाड मरकंटाईल बँक लि.		Tamilnad Mercantile Bank Ltd	
			धनलक्ष्मी बँक लि.		The Dhanalakshmi Bank Ltd	
			द रॉयल बँक ऑफ स्कॉटलॅन्ड एन्.व्ही.		The Royal Bank Of Scotland Plc	
			युबीएस एजी		UBS AG	
			युको बँक		UCO Bank	
			उज्जिवन स्मॉल फायनान्स बँक लि.		Ujjivan Small Finance Bank Limited	
			युनियन बँक ऑफ इंडिया		Union Bank Of India	
			युनायटेड बँक ऑफ इंडिया		United Bank Of India	
			युनायटेड ओवरसिझ बँक लि.		United Overseas Bank Ltd	
			उत्कर्ष स्मॉल फायनान्स बँक लि		Utkarsh Small Finance Bank Limited	
			विजया बँक		Vijaya Bank	
			वेस्टपॅक बँकींग कॉर्पोरेशन		Westpac Banking Corporation	
			येस बँक लि.		Yes Bank Ltd.	
3	ठाणे	स्टेट बँक ऑफ बिकानेर अँण्ड जयपूर	अलाहाबाद बँक	State Bank Of Bikaner And Jaipur	Allahabad Bank	Thane
		स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद	आंध्रा बँक	State Bank of Hyderabad	Andhra Bank	
		स्टेट बँक ऑफ इंडिया	एयु स्मॉल फायनान्स बँक लि.	State Bank of India	Au Small Finance Bank Limited	
		स्टेट बँक ऑफ इंदुर	अॅक्सिस बँक लि.	State Bank of Indore	Axis Bank Limited	
		स्टेट बँक ऑफ म्हैसूर	बंधन बँक लि.	State Bank of Mysore	Bandhan Bank Limited	
		स्टेट बँक ऑफ पटियाळा	बँक ऑफ बरोडा	State Bank of Patiala	Bank Of Baroda	

तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 27.1 contd…

1	2	3	4	3	4	2
		स्टेट बँक ऑफ सौराष्ट्र	बँक ऑफ इंडिया	State Bank of Saurashtra	Bank Of India	
		स्टेट बँक ऑफ त्रावणकोर	बँक ऑफ महाराष्ट्र	State Bank of Travancore	Bank Of Maharashtra	
			बँक ऑफ राजस्थान लि.		Bank Of Rajasthan Ltd	
			भारत ओवरसिझ बँक लि.		Bharat Overseas Bank Ltd	
			भारतीय महिला बँक लि.		Bharatiya Mahila Bank Ltd.	
			कॅनरा बँक		Canara Bank	
			कॅथलिक सायरियन बँक लि.		Catholic Syrian Bank Ltd	
			सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया		Central Bank Of India	
			सेंचुरियन बँक ऑफ पंजाब लि.		Centurion Bank Of Punjab Ltd.	
			सिटीबँक		Citibank N.A	
			साटी युनियन बँक लि.		City Union Bank Limited	
			कॉर्पोरेशन बँक		Corporation Bank	
			डिसीबी बँक लि.		DCB Bank Limited	
			देना बँक		Dena Bank	
			इक्विटास स्मॉल फायनान्स बँक लि.		Equitas Small Finance Bank Limited	
			फेडरल बँक लि.		Federal Bank Ltd	
			फायनो पेमेंट्स बँक लि.		Fino Payments Bank Limited	
			ग्लोबल ट्रस्ट बँक लि.		Global Trust Bank Limited	
			एचडिएफसी बँक लि.		HDFC Bank Ltd.	
			हाँककाँग अॅण्ड शांघाय बँकींग कॉर्पोरेशन		Hongkong And Shanghai Banking Corpn.Ltd.	
			आयसीआयसीआय बँक लि.		ICICI Bank Limited	
			आयडिबीआय बँक लि.		IDBI Bank Limited	
			आयडिएफसी बँक लि.		IDFC Bank Limited	
			इंडियन बँक		Indian Bank	
			इंडियन ओवरसीस बँक		Indian Overseas Bank	
			इंडसइंड बँक लि.		Indusind Bank Ltd	
			आयएनजी वैस्य बँक लि.		ING Vysya Bank Ltd	
			जम्मू अॅण्ड कश्मीर बँक लि.		Jammu & Kashmir Bank Ltd	
			कर्नाटका बँक लि.		Karnataka Bank Ltd	
			करुर वैस्य बँक लि.		Karur Vysya Bank Ltd	
			कोटक महिंद्र बँक लि.		Kotak Mahindra Bank Ltd.	
			लक्ष्मी विलास बँक लि.		Lakshmi Vilas Bank Ltd	
			लॉर्ड कृष्णा बँक लि.		Lord Krishna Bank Ltd	
			महाराष्ट्र गोदावरी ग्रामिण बँक		Maharashtra Godavari Gramin Bank	
			महाराष्ट्र ग्रामिण बँक		Maharashtra Gramin Bank	
			नेदुनगडी बँक लि.		Nedungadi Bank Ltd	
			ओरियंटल बँक ऑफ कॉमर्स		Oriental Bank Of Commerce	
			पंजाब अॅण्ड सिंद बँक		Punjab And Sind Bank	
			पंजाब अँड नॅशनल बँक		Punjab National Bank	
			आरबीएल बँक लि.		RBL Bank Ltd	
			सांगली बँक लि.		Sangli Bank Ltd	
			साउथ इंडियन बँक		South Indian Bank Ltd	
			स्टँडर्ड चार्टर्ड बँक		Standard Chartered Bank	
			सुर्योदय स्मॉल फायनान्स बँक लि.		Suryoday Small Finance Bank Limited	
			सिंडिकेट बँक		Syndicate Bank	
			तामिळनाड मरकंटाईल बँक लि.		Tamilnad Mercantile Bank Ltd	
			ठाणे ग्रामिण बँक		Thane Gramin Bank	
			धनलक्ष्मी बँक लि.		The Dhanalakshmi Bank Ltd	

तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 27.1 contd…

1	2	3	4	3	4	2
			युको बँक		UCO Bank	
			युनियन बँक ऑफ इंडिया		Union Bank Of India	
			युनायटेड बँक ऑफ इंडिया		United Bank Of India	
			युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.		United Western Bank Ltd	
			विजया बँक		Vijaya Bank	
			येस बँक लि.		Yes Bank Ltd.	
4	पालघर	स्टेट बँक ऑफ बिकानेर ॲण्ड जयपूर	अलाहाबाद बँक	State Bank Of Bikaner And Jaipur	Allahabad Bank	Palghar
		स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद	आंध्रा बँक	State Bank Of Hyderabad	Andhra Bank	
		स्टेट बँक ऑफ इंडिया	एयु स्मॉल फायनान्स बँक लि.	State Bank Of India	AU Small Finance Bank Limited	
		स्टेट बँक ऑफ इंदुर	ॲक्सिस बँक लि.	State Bank Of Indore	Axis Bank Limited	
		स्टेट बँक ऑफ म्हैसूर	बँक ऑफ बरोडा	State Bank Of Mysore	Bank Of Baroda	
		स्टेट बँक ऑफ पटियाळा	बँक ऑफ इंडिया	State Bank Of Patiala	Bank Of India	
		स्टेट बँक ऑफ सौराष्ट्र	बँक ऑफ महाराष्ट्र	State Bank Of Saurashtra	Bank Of Maharashtra	
		स्टेट बँक ऑफ त्रावणकोर	कॅनरा बँक	State Bank Of Travancore	Canara Bank	
			कॅथलिक सायरियन बँक लि.		Catholic Syrian Bank Ltd	
			सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया		Central Bank Of India	
			कॉर्पोरेशन बँक		Corporation Bank	
			डिसीबी बँक लि.		DCB Bank Limited	
			देना बँक		Dena Bank	
			फेडरल बँक लि.		Federal Bank Ltd	
			फायनो पेमेंट्स बँक लि.		Fino Payments Bank Limited	
			ग्लोबल ट्रस्ट बँक लि.		Global Trust Bank Limited	
			एचडिएफसी बँक लि.		HDFC Bank Ltd.	
			आयसीआयसीआय बँक लि.		ICICI Bank Limited	
			आयडिबीआय बँक लि.		IDBI Bank Limited	
			इंडियन बँक		Indian Bank	
			इंडियन ओवरसीस बँक		Indian Overseas Bank	
			इंडसइंड बँक लि.		Indusind Bank Ltd	
			आयएनजी वैस्य बँक लि.		ING Vysya Bank Ltd	
			कर्नाटका बँक लि.		Karnataka Bank Ltd	
			कोटक महिंद्र बँक लि.		Kotak Mahindra Bank Ltd.	
			लक्ष्मी विलास बँक लि.		Lakshmi Vilas Bank Ltd	
			महाराष्ट्र ग्रामिण बँक		Maharashtra Gramin Bank	
			ओरियंटल बँक ऑफ कॉमर्स		Oriental Bank Of Commerce	
			पंजाब ॲंड नॅशनल बँक		Punjab National Bank	
			आरबीएल बँक लि.		RBL Bank Ltd	
			साऊथ इंडियन बँक लि.		South Indian Bank Ltd	
			सिंडिकेट बँक		Syndicate Bank	
			तामिळनाड मरकंटाईल बँक लि.		Tamilnad Mercantile Bank Ltd	
			धनलक्ष्मी बँक लि.		The Dhanalakshmi Bank Ltd	
			युको बँक		UCO Bank	
			युनियन बँक ऑफ इंडिया		Union Bank Of India	
			युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.		United Western Bank Ltd	
			विजया बँक		Vijaya Bank	
			येस बँक		Yes Bank Ltd.	

तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 27.1 contd…

1	2	3	4	3	4	2
5	रायगड	स्टेट बँक ऑफ बिकानेर ॲण्ड जयपूर	अलाहाबाद बँक	State Bank Of Bikaner And Jaipur	Allahabad Bank	Raigad
		स्टेट बँक ऑफ इंडिया	आंध्रा बँक	State Bank Of Hyderabad	Andhra Bank	
		स्टेट बँक ऑफ इंडिया	एयु स्मॉल फायनान्स बँक लि.	State Bank Of India	AU Small Finance Bank Limited	
		स्टेट बँक ऑफ इंदुर	ॲक्सिस बँक लि.	State Bank Of Indore	Axis Bank Limited	
		स्टेट बँक ऑफ पटियाळा	बंधन बँक लि.	State Bank Of Patiala	Bandhan Bank Limited	
		स्टेट बँक ऑफ सौराष्ट्र	बँक ऑफ बरोडा	State Bank Of Saurashtra	Bank Of Baroda	
		स्टेट बँक ऑफ त्रावणकोर	बँक ऑफ इंडिया	State Bank Of Travancore	Bank Of India	
			बँक ऑफ महाराष्ट्र		Bank Of Maharashtra	
			कॅनरा बँक		Canara Bank	
			सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया		Central Bank Of India	
			कॉर्पोरेशन बँक		Corporation Bank	
			डिसीबी बँक लि.		DCB Bank Limited	
			देना बँक		Dena Bank	
			इक्विटास स्मॉल फायनान्स बँक लि.		Equitas Small Finance Bank Limited	
			फेडरल बँक लि.		Federal Bank Ltd	
			फायनो पेमेंट्स बँक लि.		Fino Payments Bank Ltd.	
			ग्लोबल ट्रस्ट बँक लि.		HDFC Bank Ltd.	
			आयसीआयसीआय बँक लि.		ICICI Bank Limited	
			आयडिबीआय बँक लि.		IDBI Bank Limited	
			इंडियन बँक		Indian Bank	
			इंडियन ओवरसीस बँक		Indian Overseas Bank	
			इंडसइंड बँक लि.		Indusind Bank Ltd	
			कर्नाटका बँक लि.		Karnataka Bank Ltd	
			कोटक महिंद्र बँक लि.		Kotak Mahindra Bank Ltd.	
			लक्ष्मी विलास बँक लि.		Lakshmi Vilas Bank Ltd	
			महाराष्ट्र ग्रामिण बँक		Maharashtra Gramin Bank	
			ओरियंटल बँक ऑफ कॉमर्स		Oriental Bank Of Commerce	
			पंजाब ॲंड सिंद बँक		Punjab and Sind Bank	
			पंजाब नॅशनल बँक		Punjab National Bank	
			आरबीएल बँक लि.		RBL Bank Ltd	
			सांगली बँक लि.		Sangli Bank Ltd	
			सिंडिकेट बँक		Syndicate Bank	
			तामिळनाड मरकंटाईल बँक लि.		Tamilnad Mercantile Bank Ltd	
			युको बँक		UCO Bank	
			युनियन बँक ऑफ इंडिया		Union Bank Of India	
			युनायटेड बँक ऑफ इंडिया		United Bank Of India	
			युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.		United Western Bank Ltd	
			विजया बँक		Vijaya Bank	
			येस बँक		Yes Bank Ltd.	
6	रत्नागिरी		अलाहाबाद बँक	State Bank Of Hyderabad	Allahabad Bank	Ratnagiri
			आंध्रा बँक	State Bank Of India	Andhra Bank	
			एयु स्मॉल फायनान्स बँक लि.		AU Small Finance Bank Limited	
			ॲक्सिस बँक लि.		Axis Bank Limited	
			बँक ऑफ बरोडा		Bank Of Baroda	
			बँकú ऑफ इंडिया		Bank Of India	
			बँक ऑफ महाराष्ट्र		Bank Of Maharashtra	

तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 27.1 contd…

1	2	3	4	3	4	2
			कॅनरा बँक		Canara Bank	
			कॅथलिक सायरियन बँक लि.		Catholic Syrian Bank Ltd	
			सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया		Central Bank Of India	
			कॉर्पोरेशन बँक		Corporation Bank	
			देना बँक		Dena Bank	
			फेडरल बँक लि.		Federal Bank Ltd	
			एचडिएफसी बँक लि.		HDFC Bank Ltd.	
			आयसीआयसीआय बँक लि.		ICICI Bank Limited	
			आयडिबीआय बँक लि.		IDBI Bank Limited	
			इंडियन बँक		Indian Bank	
			इंडियन ओवरसीस बँक		Indian Overseas Bank	
			इंडसइंड बँक लि.		Indusind Bank Ltd	
			कोटक महिंद्र बँक लि.		Kotak Mahindra Bank Ltd.	
			ओरियंटल बँक ऑफ कॉमर्स		Oriental Bank Of Commerce	
			पंजाब अँड सिंद बँक		Punjab And Sind Bank	
			पंजाब अँड नॅशनल बँक		Punjab National Bank	
			रत्नागिरी सिंधुदुर्ग ग्रामिण बँक		Ratnagiri Sindhudurg Gramin Bank	
			सांगली बँक लि.		Sangli Bank Ltd	
			साऊथ इंडियन बँक लि.		South Indian Bank Ltd	
			सिंडिकेट बँक		Syndicate Bank	
			तामिळनाड मरकंटाईल बँक लि.		Tamilnad Mercantile Bank Ltd	
			युको बँक		UCO Bank	
			युनियन बँक ऑफ इंडिया		Union Bank Of India	
			युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.		United Western Bank Ltd	
			विदर्भ कोकण ग्रामिण बँक		Vidharbha Konkan Gramin Bank	
			विजया बँक		Vijaya Bank	
			वैणगंगा कृष्णा ग्रामिण बँक		Wainganga Krishna Gramin Bank	
			येस बँक लि.		Yes Bank Ltd.	
7	सिंधुदुर्ग	स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद	एयु स्मॉल फायनान्स बँक लि.	State Bank Of Hyderabad	AU Small Finance Bank Limited	Sindhudurg
		स्टेट बँक ऑफ इंडिया	ॲक्सिस बँक लि.	State Bank Of India	Axis Limited	
			बँक ऑफ बरोडा		Bank Of Baroda	
			बँक ऑफ इंडिया		Bank Of India	
			बँक ऑफ महाराष्ट्र		Bank Of Maharashtra	
			कॅनरा बँक		Canara Bank	
			सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया		Central Bank Of India	
			कॉर्पोरेशन बँक		Corporation Bank	
			देाना बँक		Dena Bank	
			फेडरल बँक लि.		Federal Bank Ltd	
			एचडिएफसी बँक लि.		HDFC Bank Ltd.	
			आयसीआयसीआय बँक लि.		ICICI Bank Limited	
			आयडिबीआय बँक लि.		IDBI Bank Limited	
			कोटक महिंद्र बँक लि.		Kotak Mahindra Bank Ltd.	
			रत्नागिरी सिंधुदुर्ग ग्रामिण बँक		Ratnagiri Sindhudurg Gramin Bank	
			सिंडिकेट बँक		Syndicate Bank	
			युको बँक		UCO Bank	
			युनियन बँक ऑफ इंडिया		Union Bank Of India	
			विदर्भ कोकण ग्रामिण बँक		Vidharbha Konkan Gramin Bank	
			वैणगंगा कृष्णा ग्रामिण बँक		Wainganga Krishna Gramin Bank	
			येस बँक लि.		Yes Bank Ltd.	

तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 27.1 contd…

1	2	3	4	3	4	2
8	नाशिक	स्टेट बँक ऑफ बिकानेर ॲण्ड जयपूर	अलाहाबाद बँक	State Bank Of Bikaner And Jaipur	Allahabad Bank	Nasik
		स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद	आंध्रा बँक	State Bank Of Hyderabad	Andhra Bank	
		स्टेट बँक ऑफ इंडिया	एयु स्मॉल फायनान्स बँक लि.	State Bank Of India	AU Small Finance Bank Ltd.	
		स्टेट बँक ऑफ पटियाळा	ॲक्सिस बँक लि.	State Bank Of Patiala	Axis Bank Limited	
		स्टेट बँक ऑफ सौराष्ट्र	बंधन बँक लि.	State Bank Of Saurashtra	Bandhan Bank Limited	
		स्टेट बँक ऑफ त्रावणकोर	बँक ऑफ बरोडा	State Bank Of Travancore	Bank Of Baroda	
			बँक ऑफ इंडिया		Bank Of India	
			बँक ऑफ मदुरा लि.		Bank Of Madura Ltd	
			बँक ऑफ महाराष्ट्र		Bank Of Maharashtra	
			बँक ऑफ राजस्थान लि.		Bank Of Rajasthan Ltd	
			भारत ओव्हरसिझ बँक लि.		Bharat Overseas Bank Ltd	
			कॅनरा बँक		Canara Bank	
			कॅथलिक सायरियन बँक लि.		Catholic Syrian Bank Ltd	
			सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया		Central Bank Of India	
			सेंचुरियन बँक ऑफ पंजाब लि.		Centurion Bank Of Punjab Ltd.	
			सिटीबँक		Citibank N.A	
			साटी युनियन बँक लि.		City Union Bank Limited	
			कॉर्पोरेशन बँक		Corporation Bank	
			डिबीएस बँक लि.		DBS Bank Ltd.	
			डिसीबी बँक लि.		DCB Bank Limited	
			देना बँक		Dena Bank	
			इक्विटास स्मॉल फायनान्स बँक लि.		Equitas Small Finance Bank Limited	
			फेडरल बँक लि.		Federal Bank Ltd	
			फायनो पेमेंट्स बँक लि.		Fino Payments Bank Limited	
			एचडिएफसी बँक लि.		HDFC Bank Ltd.	
			हाँककाँग ॲण्ड शांघाय बँकींग कॉर्पोरेशन		Hongkong And Shanghai Banking Corpn.Ltd.	
			आयसीआयसीआय बँक लि.		ICICIBank Limited	
			आयडिबीआय बँक लि.		IDBIBank Limited	
			इंडियन बँक		Indian Bank	
			इंडियन ओवरसीस बँक		Indian Overseas Bank	
			इंडसइंड बँक लि.		Indusind Bank Ltd	
			आयएनजी वैस्य बँक लि.		INGVysya Bank Ltd	
			जम्मू ॲण्ड कश्मीर बँक लि.		Jammu & Kashmir Bank Ltd	
			कर्नाटका बँक लि.		Karnataka Bank Ltd	
			करुर वैस्य बँक लि.		Karur Vysya Bank Ltd	
			कोटक महिंद्र बँक लि.		Kotak Mahindra Bank Ltd.	
			लक्ष्मी विलास बँक लि.		Lakshmi Vilas Bank Ltd	
			महाराष्ट्र ग्रामिण बँक		Maharashtra Godavari Gramin Bank	
			मराठवाडा ग्रामिण बँक		Maharashtra Gramin Bank	
			ओरियंटल बँक ऑफ कॉमर्स		Oriental Bank Of Commerce	
			पंजाब ॲण्ड सिंद बँक		Punjab And Sind Bank	
			पंजाब ॲण्ड नॅशनल बँक		Punjab National Bank	
			आरबीएल बँक लि.		RBL Bank Ltd	
			सांगली बँक लि.		Sangli Bank Ltd	
			साऊथ इंडियन बँक लि.		South Indian Bank Ltd	
			सिंडिकेट बँक		Syndicate Bank	

तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 27.1 contd…

1	2	3	4	3	4	2
			तामिळनाड मरकंटाईल बँक लि.		Tamilnad Mercantile Bank Ltd	
			द रॉयल बँक ऑफ स्कॉटलॅन्ड		The Royal Bank Of Scotland Plc	
			युको बँक		UCO Bank	
			उज्जिवन स्मॉल फायनान्स बँक लि.		Ujjivan Small Finance Bank Limited	
			युनियन बँक ऑफ इंडिया		Union Bank Of India	
			युनायटेड बँक ऑफ इंडिया		United Bank Of India	
			युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.		United Western Bank Ltd	
			विजया बँक		Vijaya Bank	
			येस बँक		Yes Bank Ltd.	
९	धुळे	स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद	अलाहाबाद बँक	State Bank Of Hyderabad	Allahabad Bank	Dhule
		स्टेट बँक ऑफ इंडिया	एयु स्मॉल फायनान्स बँक लि.	State Bank Of India	AU Small Finance Bank Limited	
		स्टेट बँक ऑफ इंदौर	ॲक्सिस बँक लि.	State Bank of Indore	Axis Bank Limited	
			बँक ऑफ बरोडा		Bank Of Baroda	
			बँक ऑफ इंडिया		Bank Of India	
			बँक ऑफ महाराष्ट्र		Bank Of Maharashtra	
			बँक ऑफ पंजाब लि.		Bank Of Punjab Limited	
			कॅनरा बँक		Canara Bank	
			सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया		Central Bank Of India	
			सेंचुरियन बँक ऑफ पंजाब लि.		Centurion Bank Of Punjab Ltd.	
			कॉर्पोरेशन बँक		Corporation Bank	
			डिसीबी बँक लि.		DCB Bank Limited	
			इक्विटास स्मॉल फायनान्स बँक लि.		Equitas Small Finance Bank Limited	
			ग्लोबल ट्रस्ट बँक लि.		Global Trust Bank Limited	
			एचडिएफसी बँक लि.		HDFC Bank Ltd.	
			आयसीआयसीआय बँक लि.		ICICIBank Limited	
			आयडिबीआय बँक लि.		IDBI Bank Limited	
			महाराष्ट्र ग्रामिण बँक		Maharashtra Gramin Bank	
			ओरियंटल बँक ऑफ कॉमर्स		Oriental Bank Of Commerce	
			पंजाब अँड नॅशनल बँक		Punjab National Bank	
			सांगली बंक लि.		Sangli Bank Ltd	
			सिंडिकेट बँक		Syndicate Bank	
			युको बँक		UCO Bank	
			युनियन बँक ऑफ इंडिया		Union Bank Of India	
			युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.		United Western Bank Ltd	
			विजया बँक		Vijaya Bank	
			येस बँक लि.		Yes Bank Ltd.	
9	नंदुरबार	स्टेट बँक ऑफ इंडिया	ॲक्सिस बँक लि.	State Bank Of India	Axis Bank Limited	Nandurbar
			बँक ऑफ बरोडा		Bank Of Baroda	
			बँकú ऑफ इंडिया		Bank Of India	
			बँक ऑफ महाराष्ट्र		Bank Of Maharashtra	
			कॅनरा बँक		Canara Bank	
			सेंट्रल बँकú ऑफ इंडिया		Central Bank Of India	
			देना बँक		Dena Bank	
			एचडिएफसी बँक लि.		HDFC Bank Ltd.	
			आयसीआयसीआय बँक लि.		ICICI Bank Limited	
			आयडिबीआय बँक लि.		IDBIBank Limited	
			महाराष्ट्र ग्रामिण बँक		Maharashtra Gramin Bank	
			पंजाब अँड नॅशनल बँक		Punjab National Bank	
			युनियन बँक ऑफ इंडिया		Union Bank Of India	
			युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.		United Western Bank Ltd	

तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 27.1 contd…

1	2	3	4	3	4	2
10	जळगाव	स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद	अलाहाबाद बँक	State Bank Of Hyderabad	Allahabad Bank	Jalgaon
		स्टेट बँक ऑफ इंडिया	आंध्रा बँक	State Bank Of India	Andhra Bank	
			एयु स्मॉल फायनान्स बँक लि.		AU Small Finance Bank Limited	
			ॲक्सिस बँक लि.		Axis Bank Limited	
			बंधन बँक लि.		Bandhan Bank Limited	
			बँक ऑफ बरोडा		Bank Of Baroda	
			बँक ऑफ इंडिया		Bank Of India	
			बँक ऑफ महाराष्ट्र		Bank Of Maharashtra	
			बँक ऑफ राजस्थान		Bank Of Rajasthan Ltd	
			कॅनरा बँक		Canara Bank	
			सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया		Central Bank Of India	
			कॉर्पोरेशन बँक		Corporation Bank	
			डिसीबी बँक लि.		DCB Bank Limited	
			देना बँक		Dena Bank	
			इक्विटास स्मॉल फायनान्स बँक लि.		Equitas Small Finance Bank Limited	
			फेडरल बँक लि.		Federal Bank Ltd	
			एचडिएफसी बँक लि.		HDFC Bank Ltd.	
			आयसीआयसीआय बँक लि.		ICICI Bank Limited	
			आयडिबीआय बँक लि.		IDBI Bank Limited	
			इंडियन बँक		Indian Bank	
			इंडियन ओवरसीस बँक		Indian Overseas Bank	
			इंडसइंड बँक लि.		Indusind Bank Ltd	
			आयएनजी वैस्य बँक लि.		ING Vysya Bank Ltd	
			कोटक महिंद्र बँक लि.		Kotak Mahindra Bank Ltd.	
			महाराष्ट्र गोदावरी ग्रामिण बँक		Maharashtra Godavari Gramin Bank	
			महाराष्ट्र ग्रामिण बँक		Maharashtra Gramin Bank	
			ओरियंटल बँक ऑफ कॉमर्स		Oriental Bank Of Commerce	
			पंजाब अँड नॅशनल बँक		Punjab National Bank	
			आरबीएल बँक लि.		RBL Bank Ltd	
			सांगली बँक लि.		Sangli Bank Ltd	
			स्टँडर्ड चार्टर्ड बँक		Standard Chartered Bank	
			सिंडिकेट बँक		Syndicate Bank	
			युको बँक		UCO Bank	
			युनियन बँक ऑफ इंडिया		Union Bank Of India	
			युनायटेड बँक ऑफ इंडिया		United Bank Of India	
			युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.		United Western Bank Ltd	
			विजया बँक		Vijaya Bank	
			येस बँक		Yes Bank Ltd.	
11	अहमदनगर	स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद	अलाहाबाद बँक	State Bank Of Hyderabad	Allahabad Bank	Ahmadnagar
		स्टेट बँक ऑफ इंडिया	आंध्र बँक	State Bank Of India	Andhra Bank	
			एयु स्मॉल फायनान्स बँक लि.		AU Small Finance Bank Limited	
			ॲक्सिस बँक लि.		Axis Bank Limited	
			बंधन बँक लि.		Bandhan Bank Limited	
			बँक ऑफ बरोडा		Bank of Baroda	
			बँकú ऑफ इंडिया		Bank of India	
			बँक ऑफ महाराष्ट्र		Bank of Maharashtra	
			बार्कलेझ बँक पीएलसी		Barclays Bank PLC	
			कॅनरा बँक		Canara Bank	
			सेंट्रल बँकú ऑफ इंडिया		Central Bank of India	
			कॉर्पोरेशन बँक		Corporation Bank	

तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 27.1 contd…

1	2	3	4	3	4	2
			डिसीबी बँक लि.		DCB Bank Limited	
			दोना बँक		Dena Bank	
			इक्विटास स्मॉल फायनान्स बँक लि.		Equitas Small Finance Bank Limited	
			फेडरल बँक लि.		Federal Bank Ltd	
			एचडिएफसी बँक लि.		HDFC Bank Ltd.	
			आयसीआयसीआय बँक लि.		ICICI Bank Limited	
			आयडिबीआय बँक लि.		IDBI Bank Limited	
			इंडियन बँक लि.		Indian Bank	
			इंडियन ओवरसीस बँक		Indian Overseas Bank	
			इंडसइंड बँक लि.		Indusind Bank Ltd	
			आयएनजी वैस्य बँक लि.		ING Vysya Bank Ltd	
			करुर वैस्य बँक लि.		Karur Vysya Bank Ltd	
			कोटक महिंद्र बँक लि.		Kotak Mahindra Bank Ltd.	
			महाराष्ट्र गोदावरी ग्रामिण बँक		Maharashtra Godavari Gramin Bank	
			महाराष्ट्र ग्रामिण बँक		Maharashtra Gramin Bank	
			ओरियंटल बँक ऑफ कॉमर्स		Oriental Bank of Commerce	
			पंजाब अँड सिंद		Punjab And Sind Bank	
			पंजाब अँड नॅशनल बँक		Punjab National Bank	
			आरबीएल बँक लि.		RBL Bank Ltd	
			सांगली बँक लि.		Sangli Bank Ltd	
			सिंडिकेट बँक		Syndicate Bank	
			युको बँक		UCO Bank	
			उजीवन स्मॉल फायनान्स बँक लि.		Ujjivan Small Finance Bank Limited	
			युनियन बँक ऑफ इंडिया		Union Bank of India	
			युनायटेड बँक ऑफ इंडिया		United Bank of India	
			युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.		United Western Bank Ltd	
			विजया बँक		Vijaya Bank	
			येस बँक लि.		Yes Bank Ltd.	
12	पुणे	स्टेट बँक ऑफ बिकानेर ॲण्ड जयपूर	अलाहाबाद बँक	State Bank Of Bikaner And Jaipur	Allahabad Bank	Pune
		स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद	अमेरीकन एक्सप्रेस बँक	State Bank Of Hyderabad	American Express Bank Ltd	
		स्टेट बँक ऑफ इंडिया	आंध्रा बँक	State Bank Of India	Andhra Bank	
		स्टेट बँक ऑफ इंदुर	एयु स्मॉल फायनान्स बँक लि.	State Bank Of Indore	AU Small Finance Bank Limited	
		स्टेट बँक ऑफ म्हैसूर	ॲक्सिस बँक लि.	State Bank Of Mysore	Axis Bank Limited	
		स्टेट बँक ऑफ पटियाळा	बंधन बँक लि.	State Bank Of Patiala	Bandhan Bank Limited	
		स्टेट बँक ऑफ सौराष्ट्र	बँक ऑफ बरोडा	State Bank Of Saurashtra	Bank Of Baroda	
		स्टेट बँक ऑफ त्रावणकोर	बँक ऑफ इंडिया	State Bank Of Travancore	Bank Of India	
			बँक ऑफ मदुरा लि.		Bank Of Madura Ltd	
			बँक ऑफ महाराष्ट्र		Bank Of Maharashtra	
			बँक ऑफ पंजाब लि.		Bank Of Punjab Limited	
			बँक ऑफ राजस्थान लि.		Bank Of Rajasthan Ltd	
			बार्कलेझ बँक पीएलसी		Barclays Bank PLC	
			भारत ओव्हरसिझ बँक लि.		Bharat Overseas Bank Ltd	
			भारतीय महिला बँक लि.		Bharatiya Mahila Bank Ltd.	
			बीएनपी परिबस		BNP Paribas	
			कॅनरा बँक		Canara Bank	
			कॅथलिक सायरियन बँक लि.		Catholic Syrian Bank Ltd	

तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 27.1 contd…

1	2	3	4	3	4	2
			सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया		Central Bank Of India	
			सेंचुरियन बँक ऑफ पंजाब लि.		Centurion Bank Of Punjab Ltd.	
			सिटीबँक		Citibank N.A	
			साटी युनियन बँक लि.		City Union Bank Limited	
			कॉर्पोरेशन बँक		Corporation Bank	
			क्रेडिट ॲग्रीकोल कॉर्पोरेट ॲण्ड इन्वेस्टमेंट बँक		Credit Agricole Corporate And Investment Bank	
			डिबीएस बँक लि.		DBS Bank Ltd.	
			डिसीबी बँक लि.		DCB Bank Limited	
			देना बँक		Dena Bank	
			डच बँक एजी		Deutsche Bank AG	
			इक्विटास स्मॉल फायनान्स बँक लि.		Equitas Small Finance Bank Limited	
			फेडरल बँक लि.		Federal Bank Ltd	
			फायनो पेमेंट्स बँक लि.		Fino Payments Bank Limited	
			गणेश बँक ऑफ कुरुंदवाड लि.		Ganesh Bank Of Kurundwad Ltd	
			ग्लोबल ट्रस्ट बँक लि.		Global Trust Bank Limited	
			एचडिएफसी बँक लि.		HDFC Bank Ltd.	
			हाँककाँग ॲण्ड शांघाय बँकींग कॉर्पोरेशन		Hongkong And Shanghai Banking Corpn.Ltd.	
			आयसीआयसीआय बँक लि.		ICICI Bank Limited	
			आयडिबीआय बँक लि.		IDBI Bank Limited	
			आयडिएफसी बँक लि.		IDFCBank Limited	
			इंडियन बँक		Indian Bank	
			इंडियन ओवरसीस बँक		Indian Overseas Bank	
			इंडसइंड बँक लि.		Indusind Bank Ltd	
			आयएनजी वैस्य बँक लि.		ING Vysya Bank Ltd	
			जम्मू ॲण्ड कश्मीर बँक लि.		Jammu & Kashmir Bank Ltd	
			कर्नाटका बँक लि.		Karnataka Bank Ltd	
			करुर वैस्य बँक लि.		Karur Vysya Bank Ltd	
			कोटक महिंद्र बँक लि.		Kotak Mahindra Bank Ltd.	
			लक्ष्मी विलास बँक लि.		Lakshmi Vilas Bank Ltd	
			लॉर्ड कृष्णा बँक लि.		Lord Krishna Bank Ltd	
			महाराष्ट्र ग्रामिण बँक		Maharashtra Gramin Bank	
			मराठवाडा ग्रामीण बँक		Marathwada Gramin Bank	
			ओरियंटल बँक ऑफ कॉमर्स		Oriental Bank Of Commerce	
			पंजाब ॲण्ड सिंद बँक		Punjab And Sind Bank	
			पंजाब नॅशनल बँक		Punjab National Bank	
			आरबीएल बँक लि.		RBL Bank Ltd	
			सांगली बँक लि.		Sangli Bank Ltd	
			सिन्हान बँक		Shinhan Bank	
			सोसायटी जनरल		Societe Generale	
			साऊथ इंडियन बँक लि.		South Indian Bank Ltd	
			स्टॅन्डर्ड चार्टड बँक		Standard Chartered Bank	
			सर्वोदय स्मॉल फायनान्स बँक लि.		Suryoday Small Finance Bank Limited	
			सिंडिकेट बँक		Syndicate Bank	
			तामिळनाड मर्कन्टाईल बँक लि.		Tamilnad Mercantile Bank Ltd	
			द धनलक्ष्मी बँक लि.		The Dhanalakshmi Bank Ltd	
			द रॉयल बँक ऑफ स्कॉटलॅन्ड पीएलसी		The Royal Bank Of Scotland PLC	
			युको बँक		UCO Bank	

तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 27.1 contd…

1	2	3	4	3	4	2
			उजीवन स्मॉल फायनान्स बँक लि.		Ujjivan Small Finance Bank Limited	
			युनियन बँक ऑफ इंडिया		Union Bank Of India	
			युनायटेड बँक ऑफ इंडिया		United Bank Of India	
			युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.		United Western Bank Ltd	
			विजया बँक		Vijaya Bank	
			येस बँक लि.		Yes Bank Ltd.	
13	सातारा	स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद	अलाहाबाद बँक	State Bank Of Hyderabad	Allahabad Bank	Satara
		स्टेट बँक ऑफ इंडिया	आंध्रा बँक	State Bank Of India	Andhra Bank	
		स्टेट बँक ऑफ पटियाळा	एयु स्मॉल फायनान्स बँक लि.	State Bank Of Patiala	AU Small Finance Bank Limited	
			ॲक्सिस बँक लि.		Axis Bank Limited	
			बंधन बँक लि.		Bandhan Bank Limited	
			बँक ऑफ बरोडा		Bank Of Baroda	
			बँक ऑफ इंडिया		Bank Of India	
			बँक ऑफ महाराष्ट्र		Bank Of Maharashtra	
			कॅनरा बँक		Canara Bank	
			कॅथलिक सायरियन बँक लि.		Catholic Syrian Bank Ltd	
			सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया		Central Bank Of India	
			कॉर्पोरेशन बँक		Corporation Bank	
			डिसीबी बँक लि.		DCB Bank Limited	
			देना बँक		Dena Bank	
			इक्विटास स्मॉल फायनान्स बँक लि.		Equitas Small Finance Bank Limited	
			फेडरल बँक लि.		Federal Bank Ltd	
			फायनो पेमेंट्स बँक लि.		Fino Payments Bank Limited	
			गणेश बँक ऑफ कुरुंदवाड लि.		Ganesh Bank Of Kurundwad Ltd	
			एचडिएफसी बँक लि.		HDFC Bank Ltd.	
			आयसीआयसीआय बँक लि.		ICICI Bank Limited	
			आयडिबीआय बँक लि.		IDBI Bank Limited	
			इंडियन बँक		Indian Bank	
			इंडियन ओवरसीस बँक		Indian Overseas Bank	
			इंडसइंड बँक लि.		Indusind Bank Ltd	
			आयएनजी वैस्य बँक लि.		ING Vysya Bank Ltd	
			कर्नाटका बँक लि.		Karnataka Bank Ltd	
			कोटक महिंद्र बँक लि.		Kotak Mahindra Bank Ltd.	
			ओरियंटल बँक ऑफ कॉमर्स		Oriental Bank Of Commerce	
			पंजाब अँड नॅशनल बँक		Punjab National Bank	
			आरबीएल बँक लि.		RBL Bank Ltd	
			सांगली बँक लि.		Sangli Bank Ltd	
			सोलापूर ग्रामिण बँक		Solapur Gramin Bank	
			सिंडिकेट बँक		Syndicate Bank	
			युको बँक		UCO Bank	
			युनियन बँक ऑफ इंडिया		Union Bank Of India	
			युनायटेड बँक ऑफ इंडिया		United Bank Of India	
			युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.		United Western Bank Ltd	
			विदर्भ कोकण ग्रामिण बँक		Vidharbha Konkan Gramin Bank	
			विजया बँक		Vijaya Bank	
			वैणगंगा कृष्णा ग्रामिण बँक		Wainganga Krishna Gramin Bank	

तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 27.1 contd…

1	2	3	4	3	4	2
14	सांगली	स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद	अलाहाबाद बँक	State Bank Of Hyderabad	Allahabad Bank	Sangli
		स्टेट बँक ऑफ इंडिया	आंध्रा बँक	State Bank Of India	Andhra Bank	
			एयु स्मॉल फायनान्स बँक लि.		AU Small Finance Bank Limited	
			ॲक्सिस बँक लि.		Axis Bank Limited	
			बँक ऑफ बरोडा		Bank Of Baroda	
			बँकú ऑफ इंडिया		Bank Of India	
			बँक ऑफ महाराष्ट्र		Bank Of Maharashtra	
			कॅनरा बँक		Canara Bank	
			सेंट्रल बँकú ऑफ इंडिया		Central Bank Of India	
			कॉर्पोरेशन बँक		Corporation Bank	
			डिसीबी बँक लि.		DCB Bank Limited	
			देना बँक		Dena Bank	
			इक्विटास स्मॉल फायनान्स बँक लि.		Equitas Small Finance Bank Limited	
			फेडरल बँक लि.		Federal Bank Ltd	
			फायनो पेमेंट्स बँक लि.		Fino Payments Bank Limited	
			गणेश बँक ऑफ कुरुंदवाड लि.		Ganesh Bank Of Kurundwad Ltd	
			एचडिएफसी बँक लि.		HDFC Bank Ltd.	
			आयसीआयसीआय बँक लि.		ICICIBank Limited	
			आयडिबीआय बँक लि.		IDBI Bank Limited	
			इंडियन बँक		Indian Bank	
			इंडियन ओवरसीस बँक		Indian Overseas Bank	
			इंडसइंड बँक लि.		Indusind Bank Ltd	
			कर्नाटका बँक लि.		Karnataka Bank Ltd	
			कोटक महिंद्र बँक लि.		Kotak Mahindra Bank Ltd.	
			ओरियंटल बँक ऑफ कॉमर्स		Oriental Bank Of Commerce	
			पंजाब ॲंड सिंद बँक		Punjab And Sind Bank	
			पंजाब नॅशनल बँक		Punjab National Bank	
			आरबीएल बँक लि.		RBL Bank Ltd	
			सांगली बँक लि.		Sangli Bank Ltd	
			साऊथ इंडियन बँक लि.		South Indian Bank Ltd	
			सुभद्रा लोकल एरिया बँक लि.		Subhadra Local Area Bank Ltd.	
			सिंडिकेट बँक		Syndicate Bank	
			तामिळनाड मर्कन्टाईल बँक लि.		Tamilnad Mercantile Bank Ltd	
			युको बँक		UCO Bank	
			युनियन बँक ऑफ इंडिया		Union Bank Of India	
			युनायटेड बँक ऑफ इंडिया		United Bank Of India	
			युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.		United Western Bank Ltd	
			विदर्भ कोकण ग्रामिण बँक		Vidharbha Konkan Gramin Bank	
			विजया बँक		Vijaya Bank	
			वैणगंगा कृष्णा ग्रामिण बँक		Wainganga Krishna Gramin Bank	
			येस बँक लि.		Yes Bank Ltd.	
15	सोलापूर	स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद	अलाहाबाद बँक	State Bank Of Hyderabad	Allahabad Bank	Solapur
		स्टेट बँक ऑफ इंडिया	आंध्रा बँक	State Bank Of India	Andhra Bank	
			एयु स्मॉल फायनान्स बँक लि.	State Bank Of Mysore	AU Small Finance Bank Ltd.	
			ॲक्सिस बँक लि.		Axis Bank Limited	
			बंधन बँक लि.		Bandhan Bank Limited	
			बँक ऑफ बरोडा		Bank Of Baroda	

तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 27.1 contd…

1	2	3	4	3	4	2
			बँकú ऑफ इंडिया		Bank Of India	
			बँक ऑफ महाराष्ट्र		Bank Of Maharashtra	
			कॅनरा बँक		Canara Bank	
			सेंट्रल बँकú ऑफ इंडिया		Central Bank Of India	
			कॉर्पोरेशन बँक		Corporation Bank	
			डिसीबी बँक लि.		DCB Bank Limited	
			देना बँक		Dena Bank	
			इक्विटास स्मॉल फायनान्स बँक लि.		Equitas Small Finance Bank Limited	
			फेडरल बँक लि.		Federal Bank Ltd	
			फायनो पेमेंट्स बँक लि.		Fino Payments Bank Limited	
			एचडिएफसी बँक लि.		HDFC Bank Ltd.	
			आयसीआयसीआय बँक लि.		ICICI Bank Limited	
			आयडिबीआय बँक लि.		IDBI Bank Limited	
			इंडियन बँक		Indian Bank	
			इंडियन ओवरसीस बँक		Indian Overseas Bank	
			इंडसइंड बँक लि.		Indusind Bank Ltd	
			आयएनजी वैस्य बँक लि.		ING Vysya Bank Ltd	
			कर्नाटका बँक लि.		Karnataka Bank Ltd	
			करुर वैस्य बँक लि.		Karur Vysya Bank Ltd	
			कोटक महिंद्र बँक लि.		Kotak Mahindra Bank Ltd.	
			ओरियंटल बँक ऑफ कॉमर्स		Oriental Bank Of Commerce	
			पंजाब अँड नॅशनल बँक		Punjab National Bank	
			आरबीएल बँक लि.		RBL Bank Ltd	
			सांगली बँक लि.		Sangli Bank Ltd	
			सोलापूर ग्रामिण बँक		Solapur Gramin Bank	
			सिंडिकेट बँक		Syndicate Bank	
			युको बँक		UCO Bank	
			युनियन बँक ऑफ इंडिया		Union Bank Of India	
			युनायटेड बँक ऑफ इंडिया		United Bank Of India	
			युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.		United Western Bank Ltd	
			विदर्भ कोकण ग्रामिण बँक		Vidharbha Konkan Gramin Bank	
			विजया बँक		Vijaya Bank	
			वैणगंगा कृष्णा ग्रामिण बँक		Wainganga Krishna Gramin Bank	
16	कोल्हापूर	स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद	अलाहाबाद बँक	State Bank Of Hyderabad	Allahabad Bank	Kolhapur
		स्टेट बँक ऑफ इंडिया	आंध्रा बँक	State Bank Of India	Andhra Bank	
			एयु स्मॉल फायनान्स बँक लि.	State Bank Of Mysore	AU Small Finance Bank Ltd.	
			ॲक्सिस बँक लि.	State Bank Of Patiala	Axis Bank Limited	
			बंधन बँक लि.		Bandhan Bank Limited	
			बँक ऑफ बरोडा		Bank Of Baroda	
			बँक ऑफ इंडिया		Bank Of India	
			बँक ऑफ महाराष्ट्र		Bank Of Maharashtra	
			बँक ऑफ राजस्थान		Bank Of Rajasthan Ltd	
			कॅनरा बँक		Canara Bank	
			कॅथलिक सायरियन बँक लि.		Catholic Syrian Bank Ltd	
			सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया		Central Bank Of India	
			सेंचुरियन बँक ऑफ पंजाब लि.		Centurion Bank Of Punjab Ltd.	
			सिटी युनियन बँक लि.		City Union Bank Limited	
			कॉर्पोरेशन बँक		Corporation Bank	

तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 27.1 contd…

1	2	3	4	3	4	2
			डिबीएस बँक लि.		DBS Bank Ltd.	
			डिसीबी बँक		DCB Bank Limited	
			देना बँक		Dena Bank	
			डच बँक एजी		Deutsche Bank AG	
			इक्विटास स्मॉल फायनान्स बँक लि.		Equitas Small Finance Bank Limited	
			फेडरल बँक लि.		Federal Bank Ltd	
			फायनो पेमेंट्स बँक लि.		Fino Payments Bank Ltd.	
			गणेश बँक ऑफ करुंदवाड लि.		Ganesh Bank Of Kurundwad Ltd	
			एचडिएफसी बँक लि.		HDFC Bank Ltd.	
			आयसीआयसीआय बँक लि.		ICICI Bank Limited	
			आयडिबीआय बँक लि.		IDBI Bank Limited	
			इंडियन बँक		Indian Bank	
			इंडियन ओवरसीस बँक		Indian Overseas Bank	
			इंडसइंड बँक लि.		Indusind Bank Ltd	
			आयएनजी वैस्य बँक लि.		ING Vysya Bank Ltd	
			कर्नाटका बँक लि.		Karnataka Bank Ltd	
			करुर वैस्य बँक लि.		Karur Vysya Bank Ltd	
			कोटक महिंद्र बँक लि.		Kotak Mahindra Bank Ltd.	
			लक्ष्मी विलास बँक लि.		Lakshmi Vilas Bank Ltd	
			ओरियंटल बँक ऑफ कॉमर्स		Oriental Bank Of Commerce	
			पंजाब ॲण्ड सिंद बँक		Punjab And Sind Bank	
			पंजाब ॲण्ड नॅशनल बँक		Punjab National Bank	
			रत्नागिरी सिंधुदुर्ग ग्रामिण बँक		Ratnagiri Sindhudurg Gramin Bank	
			आरबीएल बँक लि.		RBL Bank Ltd	
			सांगली बँक लि.		Sangli Bank Ltd	
			साऊथ इंडियन बँक लि.		South Indian Bank Ltd	
			सुभद्रा लोकल एरिया बँक लि.		Subhadra Local Area Bank Ltd.	
			सिंडिकेट बँक		Syndicate Bank	
			तामिळनाड मरकंटाईल बँक लि.		Tamilnad Mercantile Bank Ltd	
			द रॉयल बँक ऑफ स्कॉटलँड पीएलसी		The Royal Bank Of Scotland PLC	
			युको बँक		UCO Bank	
			युनियन बँक ऑफ इंडिया		Union Bank Of India	
			युनायटेड बँक ऑफ इंडिया		United Bank Of India	
			युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.		United Western Bank Ltd	
			विदर्भ कोकण ग्रामिण बँक		Vidharbha Konkan Gramin Bank	
			विजया बँक		Vijaya Bank	
			वैणगंगा कृष्णा ग्रामिण बँक		Wainganga Krishna Gramin Bank	
			येस बँक		Yes Bank Ltd.	
17	औरंगाबाद	स्टेट बँक ऑफ बिकानेर अँड जयपूर	अल्हाबाद बँक	State Bank Of Bikaner And Jaipur	Allahabad Bank	Aurangabad
		स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद	आंध्रा बँक	State Bank Of Hyderabad	Andhra Bank	
		स्टेट बँक ऑफ इंडिया	एयु स्मॉल फायनान्स बँक लि.	State Bank Of India	AU Small Finance Bank Limited	
		स्टेट बँक ऑफ इंदुर	औरंगाबाद जालना ग्रामिण बँक	State Bank Of Indore	Aurangabad Jalna Gramin Bank	
		स्टेट बँक ऑफ पटियाला	ॲक्सिस बँक लि.	State Bank Of Patiala	Axis Bank Limited	
			बंधन बँक लि.		Bandhan Bank Limited	
			बँक ऑफ बरोडा		Bank of Baroda	
			बँक ऑफ इंडिया		Bank of India	

तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 27.1 contd…

1	2	3	4	3	4	2
			बँक ऑफ महाराष्ट्र		Bank of Maharashtra	
			बँक ऑफ राजस्थान		Bank of Rajasthan Ltd	
			भारत ओवरसिझ बँक लि.		Bharat Overseas Bank Ltd	
			कॅनरा बँक		Canara Bank	
			कॅथलिक सायरियन बँक लि.		Catholic Syrian Bank Ltd	
			सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया		Central Bank of India	
			सेंचुरियन बँक ऑफ पंजाब लि.		Centurion Bank of Punjab Ltd.	
			सिटीबँक		Citibank N.A	
			साटी युनियन बँक लि.		City Union Bank Limited	
			कॉर्पोरेशन बँक		Corporation Bank	
			डिसीबी बँक लि.		DCB Bank Limited	
			देना बँक		Dena Bank	
			डच बँक एजी		Deutsche Bank AG	
			इक्विटास स्मॉल फायनान्स बँक लि.		Equitas Small Finance Bank Limited	
			फेडरल बँक लि.		Federal Bank Ltd	
			एचडिएफसी बँक लि.		HDFC Bank Ltd.	
			आयसीआयसीआय बँक लि.		ICICI Bank Limited	
			आयडिबीआय बँक लि.		IDBI Bank Limited	
			इंडियन बँक लि.		Indian Bank	
			इंडियन ओवरसीस बँक		Indian Overseas Bank	
			इंडसइंड बँक लि.		Indusind Bank Ltd	
			आयएनजी वैस्य बँक लि.		ING Vysya Bank Ltd	
			जम्मू अँड कश्मीर बँक लि.		Jammu & Kashmir Bank Ltd	
			कर्नाटका बँक लि.		Karnataka Bank Ltd	
			करुर वैस्य बँक लि.		Karur Vysya Bank Ltd	
			कोटक महिंद्र बँक लि.		Kotak Mahindra Bank Ltd.	
			महाराष्ट्र गोदावरी ग्रामिण बँक		Maharashtra Godavari Gramin Bank	
			महाराष्ट्र ग्रामिण बँक		Maharashtra Gramin Bank	
			ओरियंटल बँक ऑफ कॉमर्स		Oriental Bank of Commerce	
			पंजाब अँड सिंद		Punjab And Sind Bank	
			पंजाब अँड नॅशनल बँक		Punjab National Bank	
			आरबीएल बँक लि.		RBL Bank Ltd	
			सांगली बँक लि.		Sangli Bank Ltd	
			साउथ इंडियन बँक		South Indian Bank Ltd	
			सिंडिकेट बँक		Syndicate Bank	
			युको बँक		UCO Bank	
			युनियन बँक ऑफ इंडिया		Union Bank of India	
			युनायटेड बँक ऑफ इंडिया		United Bank of India	
			युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.		United Western Bank Ltd	
			विजया बँक		Vijaya Bank	
			येस बँक		Yes Bank Ltd.	
18	जालना	स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद	अलाहाबाद बँक	State Bank Of Hyderabad	Allahabad Bank	Jalna
		स्टेट बँक ऑफ इंडिया	आंध्रा बँक	State Bank Of India	Andhra Bank	
			एयु स्मॉल फायनान्स बँक लि.		AU Small Finance Bank Limited	
			औरंगाबाद जालना ग्रामिण बँक		Aurangabad Jalna Gramin Bank	
			ॲक्सिस बँक लि.		Axis Bank Limited	
			बँक ऑफ बरोडा		Bank Of Baroda	
			बँकú ऑफ इंडिया		Bank Of India	
			बँक ऑफ महाराष्ट्र		Bank Of Maharashtra	

तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 27.1 contd…

1	2	3	4	3	4	2
			कॅनरा बँक		Canara Bank	
			सेंट्रल बँकú ऑफ इंडिया		Central Bank Of India	
			दोना बँक		Dena Bank	
			एचडिएफसी बँक लि.		HDFC Bank Ltd.	
			आयसीआयसीआय बँक लि.		ICICI Bank Limited	
			आयडिबीआय बँक लि.		IDBI Bank Limited	
			इंडियन बँक		Indian Bank	
			इंडियन ओवरसीस बँक		Indian Overseas Bank	
			इंडसइंड बँक लि.		Indusind Bank Ltd	
			कोटक महिंद्र बँक लि.		Kotak Mahindra Bank Ltd.	
			महाराष्ट्र ग्रामिण बँक		Maharashtra Godavari Gramin Bank	
			मराठवाडा ग्रामिण बँक		Marathwada Gramin Bank	
			ओरियंटल बँक ऑफ कॉमर्स		Oriental Bank Of Commerce	
			पंजाब अँड नॅशनल बँक		Punjab National Bank	
			सांगली बँक लि.		Sangli Bank Ltd	
			सिंडिकेट बँक		Syndicate Bank	
			युको बँक		UCO Bank	
			युनियन बँक ऑफ इंडिया		Union Bank Of India	
			युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.		United Western Bank Ltd	
			विजया बँक		Vijaya Bank	
19	परभणी	स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद	अलाहाबाद बँक	State Bank Of Hyderabad	Allahabad Bank	Parbhani
		स्टेट बँक ऑफ इंडिया	आंध्रा बँक	State Bank Of India	Andhra Bank	
			ॲक्सिस बँक लि.		Axis Bank Limited	
			बँक ऑफ बरोडा		Bank Of Baroda	
			बँकú ऑफ इंडिया		Bank Of India	
			बँक ऑफ महाराष्ट्र		Bank Of Maharashtra	
			बँक ऑफ राजस्थान लि.		Bank Of Rajasthan Ltd	
			कॅनरा बँक		Canara Bank	
			सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया		Central Bank Of India	
			देना बँक		Dena Bank	
			एचडिएफसी बँक लि.		HDFC Bank Ltd.	
			आयसीआयसीआय बँक लि.		ICICI Bank Limited	
			आयडिबीआय बँक लि.		IDBI Bank Limited	
			इंडियन ओवरसीस बँक		Indian Overseas Bank	
			इंडसइंड बँक लि.		Indusind Bank Ltd	
			महाराष्ट्र ग्रामिण बँक		Maharashtra Gramin Bank	
			मराठवाडा ग्रामिण बँक		Marathwada Gramin Bank	
			पंजाब ॲण्ड नॅशनल बँक		Punjab National Bank	
			सांगली बँक लि.		Sangli Bank Ltd	
			सिंडिकेट बँक		Syndicate Bank	
			युको बँक		UCO Bank	
			युनियन बँक ऑफ इंडिया		Union Bank Of India	
			युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.		United Western Bank Ltd	
			विजया बँक		Vijaya Bank	
20	हिंगोली	स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद	अलाहाबाद बँक	State Bank Of Hyderabad	Allahabad Bank	Hingoli
		स्टेट बँक ऑफ इंडिया	ॲक्सिस बँक लि.	State Bank Of India	Axis Bank Limited	

तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 27.1 contd…

1	2	3	4	3	4	2
			बँक ऑफ बरोडा		Bank Of Baroda	
			बँक ऑफ इंडिया		Bank Of India	
			बँक ऑफ महाराष्ट्र		Bank Of Maharashtra	
			कॅनरा बँक		Canara Bank	
			सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया		Central Bank Of India	
			देना बँक		Dena Bank	
			एचडिएफसी बँक लि.		HDFC Bank Ltd.	
			आयसीआयसीआय बँक लि.		ICICI Bank Limited	
			आयडिबीआय बँक लि.		IDBI Bank Limited	
			महाराष्ट्र ग्रामिण बँक		Maharashtra Gramin Bank	
			मराठवाडा ग्रामिण बँक		Marathwada Gramin Bank	
			ओरियंटल बँक ऑफ कॉमर्स		Oriental Bank Of Commerce	
			पंजाब अँड नॅशनल बँक		Punjab National Bank	
			सिंडिकेट बँक		Syndicate Bank	
			युको बँक		UCO Bank	
			युनियन बँक ऑफ इंडिया		Union Bank Of India	
			युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.		United Western Bank Ltd	
			विजया बँक		Vijaya Bank	
21	बीड	स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद	ॲक्सिस बँक लि.	State Bank Of Hyderabad	Axis Bank Limited	Beed
		स्टेट बँक ऑफ इंडिया	बँक ऑफ बरोडा	State Bank Of India	Bank of Baroda	
			बँकú ऑफ इंडिया		Bank of India	
			बँक ऑफ महाराष्ट्र		Bank of Maharashtra	
			कॅनरा बँक		Canara Bank	
			सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया		Central Bank of India	
			डिसीबी बँक लि.		DCB Bank Limited	
			देना बँक		Dena Bank	
			एचडिएफसी बँक लि.		HDFC Bank Ltd.	
			आयसीआयसीआय बँक लि.		ICICI Bank Limited	
			आयडिबीआय बँक लि.		IDBI Bank Limited	
			महाराष्ट्र ग्रामिण बँक		Maharashtra Gramin Bank	
			मराठवाडा ग्रामिण बँक		Marathwada Gramin Bank	
			पंजाब अँड नॅशनल बँक		Punjab National Bank	
			सिंडिकेट बँक		Syndicate Bank	
			युको बँक		UCO Bank	
			युनियन बँक ऑफ इंडिया		Union Bank of India	
			युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.		United Western Bank Ltd	
			विजया बँक		Vijaya Bank	
22	नांदेड	स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद	अलाहाबाद बँक	State Bank Of Hyderabad	Allahabad Bank	Nanded
		स्टेट बँक ऑफ इंडिया	आंध्रा बँक	State Bank Of India	Andhra Bank	
		स्टेट बँक ऑफ पटियाळा	एयु स्मॉल फायनान्स बँक लि.	State Bank Of Patiala	AU Small Finance Bank Limited	
			ॲक्सिस बँक लि.		Axis Bank Limited	
			बँक ऑफ बरोडा		Bank Of Baroda	
			बँकú ऑफ इंडिया		Bank Of India	
			बँक ऑफ महाराष्ट्र		Bank Of Maharashtra	
			कॅनरा बँक		Canara Bank	
			सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया		Central Bank Of India	
			सिटी बँक एन.ए.		Citibank N.A	
			कॉर्पोरेशन बँक		Corporation Bank	

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 27.1 contd…

1	2	3	4	3	4	2
			डिसीबी बँक लि.		DCB Bank Limited	
			देना बँक		Dena Bank	
			एचडिएफसी बँक लि.		HDFC Bank Ltd.	
			आयसीआयसीआय बँक लि.		ICICIBank Limited	
			आयडिबीआय बँक लि.		IDBI Bank Limited	
			इंडियन ओवरसीस बँक		Indian Overseas Bank	
			इंडसइंड बँक लि.		Indusind Bank Ltd	
			आयएनजी वैस्य बँक लि.		ING Vysya Bank Ltd	
			कर्नाटका बँक लि.		Karnataka Bank Ltd	
			करुर वैस्य बँक लि.		Karur Vysya Bank Ltd	
			कोटक महिंद्र बँक लि.		Kotak Mahindra Bank Ltd.	
			महाराष्ट्र गोदावरी ग्रामिण बँक		Maharashtra Gramin Bank	
			महाराष्ट्र ग्रामिण बँक		Marathwada Gramin Bank	
			ओरियंटल बँक ऑफ कॉमर्स		Oriental Bank Of Commerce	
			पंजाब अँड सिंद		Punjab And Sind Bank	
			पंजाब अँड नॅशनल बँक		Punjab National Bank	
			सांगली बँक लि.		Sangli Bank Ltd	
			सिंडिकेट बँक		Syndicate Bank	
			युको बँक		UCO Bank	
			युनियन बँक ऑफ इंडिया		Union Bank Of India	
			युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.		United Western Bank Ltd	
			विजया बँक		Vijaya Bank	
23	उस्मानाबाद	स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद	अलाहाबाद बँक	State Bank Of Hyderabad	Allahabad Bank	Osmanabad
		स्टेट बँक ऑफ इंडिया	अॅक्सिस बँक लि.	State Bank Of India	Axis Bank Limited	
			बँक ऑफ बरोडा		Bank Of Baroda	
			बँक ऑफ इंडिया		Bank Of India	
			बँक ऑफ महाराष्ट्र		Bank Of Maharashtra	
			कॅनरा बँक		Canara Bank	
			सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया		Central Bank Of India	
			देना बँक		Dena Bank	
			इक्विटास स्मॉल फायनान्स बँक लि.		Equitas Small Finance Bank Limited	
			फायनो पेमेंट्स बँक लि.		Fino Payments Bank Limited	
			एचडिएफसी बँक लि.		HDFC Bank Ltd.	
			आयसीआयसीआय बँक लि.		ICICI Bank Limited	
			आयडिबीआय बँक लि.		IDBI Bank Limited	
			महाराष्ट्र ग्रामिण बँक		Maharashtra Gramin Bank	
			मराठवाडा ग्रामिण बँक		Marathwada Gramin Bank	
			पंजाब अँड नॅशनल बँक		Punjab National Bank	
			आरबीएल बँक लि.		RBL Bank Ltd	
			सिंडिकेट बँक		Syndicate Bank	
			युको बँक		UCO Bank	
			युनियन बँक ऑफ इंडिया		Union Bank Of India	
24	लातूर	स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद	अलाहाबाद बँक	State Bank Of Hyderabad	Allahabad Bank	Latur
		स्टेट बँक ऑफ इंडिया	आंध्रा बँक	State Bank Of India	Andhra Bank	
			एयु स्मॉल फायनान्स बँक लि.		AU Small Finance Bank Limited	
			अॅक्सिस बँक लि.		Axis Bank Limited	
			बँक ऑफ बरोडा		Bank Of Baroda	
			बँक ऑफ इंडिया		Bank Of India	
			बँक ऑफ महाराष्ट्र		Bank Of Maharashtra	

तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 27.1 contd…

1	2	3	4	3	4	2
			कॅनरा बँक		Canara Bank	
			सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया		Central Bank Of India	
			डिसीबी बँक लि.		DCB Bank Limited	
			देना बँक		Dena Bank	
			इक्विटास स्मॉल फायनान्स बँक लि.		Equitas Small Finance Bank Limited	
			एचडिएफसी बँक लि.		HDFC Bank Ltd.	
			आयसीआयसीआय बँक लि.		ICICI Bank Limited	
			आयडिबीआय बँक लि.		IDBI Bank Limited	
			इंडियन बँक		Indian Bank	
			इंडियन ओवरसीस बँक		Indian Overseas Bank	
			इंडसइंड बँक लि.		Indusind Bank Ltd	
			कोटक महिंद्र बँक लि.		Kotak Mahindra Bank Ltd.	
			महाराष्ट्र ग्रामिण बँक		Maharashtra Gramin Bank	
			मराठवाडा ग्रामिण बँक		Marathwada Gramin Bank	
			ओरियंटल बँक ऑफ कॉमर्स		Oriental Bank Of Commerce	
			पंजाब अँड नॅशनल बँक		Punjab National Bank	
			सांगली बँक लि.		Sangli Bank Ltd	
			सिंडिकेट बँक		Syndicate Bank	
			युको बँक		UCO Bank	
			युनियन बँक ऑफ इंडिया		Union Bank Of India	
			युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.		United Western Bank Ltd	
			विजया बँक		Vijaya Bank	
25	बुलढाणा	स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद	अलाहाबाद बँक	State Bank Of Hyderabad	Allahabad Bank	Buldhana
		स्टेट बँक ऑफ इंडिया	आंध्रा बँक	State Bank Of India	Andhra Bank	
			ॲक्सिस बँक लि.		Axis Bank Limited	
			बँक ऑफ बरोडा		Bank of Baroda	
			बँकú ऑफ इंडिया		Bank of India	
			बँक ऑफ महाराष्ट्र		Bank of Maharashtra	
			बुलढाणा ग्रामिण बँक		Buldhana Gramin Bank	
			कॅनरा बँक		Canara Bank	
			सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया		Central Bank of India	
			देना बँक		Dena Bank	
			इक्विटास स्मॉल फायनान्स बँक लि.		Equitas Small Finance Bank Limited	
			एचडिएफसी बँक लि.		HDFC Bank Ltd.	
			आयसीआयसीआय बँक लि.		ICICI Bank Limited	
			आयडिबीआय बँक लि.		IDBI Bank Limited	
			इंडियन ओवरसीस बँक		Indian Overseas Bank	
			कोटक महिंद्र बँक लि.		Kotak Mahindra Bank Ltd.	
			ओरियंटल बँक ऑफ कॉमर्स		Oriental Bank Of Commerce	
			पंजाब अँड नॅशनल बँक		Punjab National Bank	
			सिंडिकेट बँक		Syndicate Bank	
			युको बँक		UCO Bank	
			युनियन बँक ऑफ इंडिया		Union Bank of India	
			युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.		United Western Bank Ltd	
			विदर्भ कोकण ग्रामिण बँक		Vidharbha Konkan Gramin Bank	
			विदर्भ क्षेत्रिय ग्रामिण बँक		Vidharbha Kshetriya Gramin Bank	

तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 27.1 contd…

1	2	3	4	3	4	2
26	अकोला	स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद	अकोला ग्रामिण बँक	State Bank of Hyderabad	Akola Gramin Bank	Akola
		स्टेट बँक ऑफ इंडिया	अलाहाबाद बँक	State Bank of India	Allahabad Bank	
		स्टेट बँक ऑफ इंदुर	आंध्रा बँक	State Bank of Indore	Andhra Bank	
			एयु स्मॉल फायनान्स बँक लि.		AU Small Finance Bank Limited	
			ॲक्सिस बँक लि.		Axis Bank Limited	
			बँकú ऑफ बरोडा		Bank of Baroda	
			बँक ऑफ इंडिया		Bank of India	
			बँक ऑफ महाराष्ट्र		Bank of Maharashtra	
			बँक ऑफ राजस्थान		Bank of Rajasthan Ltd	
			कॅनरा बँक		Canara Bank	
			कॅथलिक सायरियन बँक लि.		Catholic Syrian Bank Ltd	
			सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया		Central Bank of India	
			सिटीबँक		Citibank N.A	
			कॉर्पोरेशन बँक		Corporation Bank	
			देना बँक		Dena Bank	
			एचडिएफसी बँक लि.		HDFC Bank Ltd.	
			आयसीआयसीआय बँक लि.		ICICI Bank Limited	
			आयडिबीआय बँक लि.		IDBI Bank Limited	
			इंडियन बँक लि.		Indian Bank	
			इंडियन ओवरसीस बँक		Indian Overseas Bank	
			इंडसइंड बँक लि.		Indusind Bank Ltd	
			कोटक महिंद्र बँक लिमिटेड		Kotak Mahindra Bank Ltd.	
			ओरियंटल बँक ऑफ कॉमर्स		Oriental Bank of Commerce	
			पंजाब नॅशनल बँक		Punjab National Bank	
			सांगली बँक लि.		Sangli Bank Ltd	
			सिंडिकेट बँक		Syndicate Bank	
			युको बँक		UCO Bank	
			युनियन बँक ऑफ इंडिया		Union Bank of India	
			युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.		United Western Bank Ltd	
			विदर्भ कोकण ग्रामिण बँक		Vidharbha Konkan Gramin Bank	
			विदर्भ क्षेत्रिय ग्रामिण बँक		Vidharbha Kshetriya Gramin Bank	
			विजया बँक		Vijaya Bank	
27	वाशिम	स्टेट बँक ऑफ इंडिया	अकोला ग्रामिण बँक	State Bank Of India	Akola Gramin Bank	Washim
			अलाहाबाद बँक		Allahabad Bank	
			ॲक्सिस बँक लि.		Axis Bank Limited	
			बँक ऑफ बरोडा		Bank Of Baroda	
			बँक ऑफ इंडिया		Bank Of India	
			बँक ऑफ महाराष्ट्र		Bank Of Maharashtra	
			कॅनरा बँक		Canara Bank	
			सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया		Central Bank Of India	
			देना बँक		Dena Bank	
			इक्विटास स्मॉल फायनान्स बँक लि.		Equitas Small Finance Bank Limited	
			एचडिएफसी बँक लि.		HDFC Bank Ltd.	
			आयसीआयसीआय बँक लि.		ICICI Bank Limited	
			आयडिबीआय बँक लि.		IDBI Bank Limited	
			इंडियन ओवरसीस बँक		Indian Overseas Bank	
			पंजाब अँड नॅशनल बँक		Punjab National Bank	
			सिंडिकेट बँक		Syndicate Bank	

तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 27.1 contd…

1	2	3	4	3	4	2
			युको बँक		UCO Bank	
			युनियन बँक ऑफ इंडिया		Union Bank Of India	
			विदर्भ कोकण ग्रामिण बँक		Vidharbha Konkan Gramin Bank	
			विदर्भ क्षेत्रिय ग्रामिण बँक		Vidharbha Kshetriya Gramin Bank	
28	अमरावती	स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद	अलाहाबाद बँक	State Bank of Hyderabad	Allahabad Bank	Amravati
		स्टेट बँक ऑफ इंडिया	आंध्रा बँक	State Bank of India	Andhra Bank	
			एयु स्मॉल फायनान्स बँक लि.		AU Small Finance Bank Ltd	
			ॲक्सिस बँक लि.		Axis Bank Limited	
			बँक ऑफ बरोडा		Bank of Baroda	
			बँक ऑफ इंडिया		Bank of India	
			बँक ऑफ महाराष्ट्र		Bank of Maharashtra	
			बँक ऑफ राजस्थान		Bank of Rajasthan Ltd	
			कॅनरा बँक		Canara Bank	
			कॅथलिक सायरियन बँक लि.		Catholic Syrian Bank Ltd	
			सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया		Central Bank of India	
			साटी युनियन बँक लि.		City Union Bank Limited	
			कॉर्पोरेशन बँक		Corporation Bank	
			देना बँक		Dena Bank	
			इक्विटास स्मॉल फायनान्स बँक लि.		Equitas Small Finance Bank Limited	
			एचडिएफसी बँक लि.		HDFC Bank Ltd.	
			आयसीआयसीआय बँक लि.		ICICI Bank Limited	
			आयडिबीआय बँक लि.		IDBI Bank Limited	
			इंडियन बँक लि.		Indian Bank	
			इंडियन ओवरसीस बँक		Indian Overseas Bank	
			इंडसइंड बँक लि.		Indusind Bank Ltd	
			करुर वैस्य बँक लि.		Karur Vysya Bank Ltd	
			ओरियंटल बँक ऑफ कॉमर्स		Oriental Bank of Commerce	
			पंजाब नॅशनल बँक		Punjab National Bank	
			आरबीएल बँक लि.		RBL Bank Ltd	
			सांगली बँक लि.		Sangli Bank Ltd	
			सिंडिकेट बँक		Syndicate Bank	
			युको बँक		UCO Bank	
			युनियन बँक ऑफ इंडिया		Union Bank of India	
			युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.		United Western Bank Ltd	
			विदर्भ कोकण ग्रामिण बँक		Vidharbha Konkan Gramin Bank	
			विदर्भ क्षेत्रिय ग्रामिण बँक		Vidharbha Kshetriya Gramin Bank	
			विजया बँक		Vijaya Bank	
29	यवतमाळ	स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद	अलाहाबाद बँक	State Bank Of Hyderabad	Allahabad Bank	Yavatmal
		स्टेट बँक ऑफ इंडिया	आंध्रा बँक	State Bank Of India	Andhra Bank	
			एयु स्मॉल फायनान्स बँक लि.		AU Small Finance Bank Limited	
			ॲक्सिस बँक लि.		Axis Bank Limited	
			बँक ऑफ बरोडा		Bank Of Baroda	
			बँक ऑफ इंडिया		Bank Of India	
			बँक ऑफ महाराष्ट्र		Bank Of Maharashtra	
			बँक ऑफ राजस्थान लि.		Bank Of Rajasthan Ltd	
			कॅनरा बँक		Canara Bank	
			सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया		Central Bank Of India	
			कॉर्पोरेशन बँक		Corporation Bank	

तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 27.1 contd…

1	2	3	4	3	4	2
			इक्विटास स्मॉल फायनान्स बँक लि.		Equitas Small Finance Bank Limited	
			एचडिएफसी बँक लि.		HDFC Bank Ltd.	
			आयसीआयसीआय बँक लि.		ICICI Bank Limited	
			आयडिबीआय बँक लि.		IDBI Bank Limited	
			इंडियन बँक लि.		Indian Bank	
			इंडियन ओवरसीस बँक		Indian Overseas Bank	
			पंजाब अँड नॅशनल बँक		Punjab National Bank	
			सिंडिकेट बँक		Syndicate Bank	
			युको बँक		UCO Bank	
			युनियन बँक ऑफ इंडिया		Union Bank Of India	
			युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.		United Western Bank Ltd	
			विदर्भ कोकण ग्रामिण बँक		Vidharbha Konkan Gramin Bank	
			विदर्भ क्षेत्रिय ग्रामिण बँक		Vidharbha Kshetriya Gramin Bank	
			विजया बँक		Vijaya Bank	
			यवतमाळ ग्रामिण बँक		Yavatmal Gramin Bank	
30	वर्धा	स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद	अलाहाबाद बँक	State Bank Of Hyderabad	Allahabad Bank	Wardha
		स्टेट बँक ऑफ इंडिया	आंध्रा बँक	State Bank Of India	Andhra Bank	
			एयु स्मॉल फायनान्स बँक लि.		AU Small Finance Bank Limited	
			ॲक्सिस बँक लि.		Axis Bank Limited	
			बँक ऑफ बरोडा		Bank Of Baroda	
			बँकú ऑफ इंडिया		Bank Of India	
			बँक ऑफ महाराष्ट्र		Bank Of Maharashtra	
			बँक ऑफ राजस्थान लि.		Bank Of Rajasthan Ltd	
			कॅनरा बँक		Canara Bank	
			सेंट्रल बँकú ऑफ इंडिया		Central Bank Of India	
			कॉर्पोरेशन बँक		Corporation Bank	
			देना बँक		Dena Bank	
			इक्विटास स्मॉल फायनान्स बँक लि.		Equitas Small Finance Bank Limited	
			एचडिएफसी बँक लि.		HDFC Bank Ltd.	
			आयसीआयसीआय बँक लि.		ICICI Bank Limited	
			आयडिबीआय बँक लि.		IDBI Bank Limited	
			इंडियन बँक लि.		Indian Overseas Bank	
			इंडियन ओवरसीस बँक		Indusind Bank Ltd	
			पंजाब अँड नॅशनल बँक		Punjab National Bank	
			सिंडिकेट बँक		Syndicate Bank	
			युको बँक		UCO Bank	
			युनियन बँक ऑफ इंडिया		Union Bank Of India	
			युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.		United Western Bank Ltd	
			विदर्भ कोकण ग्रामिण बँक		Vidharbha Konkan Gramin Bank	
			विजया बँक		Vijaya Bank	
			वैणगंगा कृष्णा ग्रामिण बँक		Wainganga Krishna Gramin Bank	
31	नागपूर	स्टेट बँक ऑफ बिकानेर ॲण्ड जयपूर	अलाहाबाद बँक	State Bank Of Bikaner And Jaipur	Allahabad Bank	Nagpur
		स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद	आंध्रा बँक	State Bank Of Hyderabad	Andhra Bank	
		स्टेट बँक ऑफ इंडिया	एयु स्मॉल फायनान्स बँक लि.	State Bank Of India	AU Small Finance Bank Limited	
		स्टेट बँक ऑफ इंदुर	ॲक्सिस बँक लि.	State Bank Of Indore	Axis Bank Limited	

तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 27.1 contd…

1	2	3	4	3	4	2
		स्टेट बँक ऑफ म्हैसूर	बंधन बँक लि.	State Bank Of Mysore	Bandhan Bank Limited	
		स्टेट बँक ऑफ पटियाळा	बँक ऑफ बरोडा	State Bank Of Patiala	Bank Of Baroda	
		स्टेट बँक ऑफ सौराष्ट्र	बँक ऑफ इंडिया	State Bank Of Saurashtra	Bank Of India	
		स्टेट बँक ऑफ त्रावणकोर	बँक ऑफ मदुरा लि.	State Bank Of Travancore	Bank Of Madura Ltd	
			बँक ऑफ महाराष्ट्र		Bank Of Maharashtra	
			बँक ऑफ राजस्थान लि.		Bank Of Rajasthan Ltd	
			भारतीय महिला बँक लि.		Bharatiya Mahila Bank Ltd.	
			कॅनरा बँक		Canara Bank	
			सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया		Central Bank Of India	
			सेंचुरियन बँक ऑफ पंजाब लि.		Centurion Bank Of Punjab Ltd.	
			सिटी बँक		Citibank N.A	
			सिटी युनियन बँक लि.		City Union Bank Limited	
			कॉर्पोरेशन बँक		Corporation Bank	
			डिसीबी बँक लि.		DCB Bank Limited	
			देना बँक		Dena Bank	
			इक्विटास स्मॉल फायनान्स बँक लि.		Equitas Small Finance Bank Limited	
			फेडरल बँक लि.		Federal Bank Ltd	
			फिनकेअर स्मॉल फायनान्स बँक लि.		Fincare Small Finance Bank Limited	
			एचडिएफसी बँक लि.		HDFC Bank Ltd.	
			हाँककाँग अँण्ड शांघाय बँकींग कॉर्पोरेशन		Hongkong And Shanghai Banking Corpn.Ltd.	
			आयसीआयसीआय बँक लि.		ICICI Bank Limited	
			आयडिबीआय बँक लि.		IDBI Bank Limited	
			इंडियन बँक		Indian Bank	
			इंडियन ओवरसीस बँक		Indian Overseas Bank	
			इंडसइंड बँक लि.		Indusind Bank Ltd	
			आयएनजी वैस्य बँक लि.		ING Vysya Bank Ltd	
			जम्मू अँण्ड कश्मीर बँक लि.		Jam mu & Kashmir Bank Ltd	
			कर्नाटका बँक लि.		Karnataka Bank Ltd	
			करुर वैस्य बँक लि.		Karur Vysya Bank Ltd	
			कोटक महिंद्र बँक लि.		Kotak Mahindra Bank Ltd.	
			लक्ष्मी विलास बँक लि.		Lakshmi Vilas Bank Ltd	
			ओरियंटल बँक ऑफ कॉमर्स		Oriental Bank Of Commerce	
			पंजाब अँण्ड सिंद बँक		Punjab And Sind Bank	
			पंजाब अँड नॅशनल बँक		Punjab National Bank	
			आरबीएल बँक लि.		RBL Bank Ltd	
			सांगली बँक लि.		Sangli Bank Ltd	
			साउथ इंडियन बँक		South Indian Bank Ltd	
			स्टँडर्ड चार्टर्ड बँक		Standard Chartered Bank	
			सिंडिकेट बँक		Syndicate Bank	
			युको बँक		UCO Bank	
			उज्जिवन स्मॉल फायनान्स बँक लि.		Ujjivan Small Finance Bank Limited	
			युनियन बँक ऑफ इंडिया		Union Bank Of India	
			युनायटेड बँक ऑफ इंडिया		United Bank Of India	
			युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.		United Western Bank Ltd	
			उत्कर्ष स्मॉल फायनान्स बँक लि.		Utkarsh Small Finance Bank Limited	

तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 27.1 contd…

1	2	3	4	3	4	2
			विदर्भ कोकण ग्रामिण बँक		Vidharbha Konkan Gramin Bank	
			विजया बँक		Vijaya Bank	
			वैणगंगा कृष्णा ग्रामिण बँक		Wainganga Krishna Gramin Bank	
			येस बँक		Yes Bank Ltd.	
32	भंडारा	स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद	अलाहाबाद बँक	State Bank Of Hyderabad	Allahabad Bank	Bhandara
		स्टेट बँक ऑफ इंडिया	आंध्रा बँक	State Bank Of India	Andhra Bank	
			ॲक्सिस बँक लि.		Axis Bank Limited	
			बँक ऑफ बरोडा		Bank of Baroda	
			बँकú ऑफ इंडिया		Bank of India	
			बँक ऑफ महाराष्ट्र		Bank of Maharashtra	
			भंडारा ग्रामिण बँक		Bhandara Gramin Bank	
			कॅनरा बँक		Canara Bank	
			सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया		Central Bank of India	
			कॉर्पोरेशन बँक		Corporation Bank	
			देना बँक		Dena Bank	
			इक्विटास स्मॉल फायनान्स बँक लि.		Equitas Small Finance Bank Limited	
			एचडिएफसी बँक लि.		HDFC Bank Ltd.	
			आयसीआयसीआय बँक लि.		ICICI Bank Limited	
			आयडिबीआय बँक लि.		IDBI Bank Limited	
			इंडियन ओवरसीस बँक		Indian Overseas Bank	
			पंजाब ॲंड नॅशनल बँक		Punjab National Bank	
			सिंडिकेट बँक		Syndicate Bank	
			युको बँक		UCO Bank	
			युनियन बँक ऑफ इंडिया		Union Bank of India	
			युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.		United Western Bank Ltd	
			विदर्भ कोकण ग्रामिण बँक		Vidharbha Konkan Gramin Bank	
			वैणगंगा कृष्णा ग्रामिण बँक		Wainganga Krishna Gramin Bank	
			वैणगंगा क्षेत्रिय ग्रामिण बँक		Wainganga Kshetriya Gramin Bank	
33	गोंदिया	स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद	अल्हाबाद बँक	State Bank Of Hyderabad	Allahabad Bank	Gondia
		स्टेट बँक ऑफ इंडिया	एयु स्मॉल फायनान्स बँक लि.	State Bank Of India	AU Small Finance Bank Limited	
			ॲक्सिस बँक लि.		Axis Bank Limited	
			बँक ऑफ बरोडा		Bank Of Baroda	
			बँक ऑफ इंडिया		Bank Of India	
			बँक ऑफ महाराष्ट्र		Bank Of Maharashtra	
			भंडारा ग्रामिण बँक		Bhandara Gramin Bank	
			कॅनरा बँक		Canara Bank	
			सेंट्रल बँकú ऑफ इंडिया		Central Bank Of India	
			देना बँक		Dena Bank	
			एचडिएफसी बँक लि.		HDF C Bank Ltd.	
			आयसीआयसीआय बँक लि.		ICICI Bank Limited	
			आयडिबीआय बँक लि.		IDBI Bank Limited	
			इंडियन बँक		Indian Bank	
			इंडियन ओवरसीस बँक		Indian Overseas Bank	
			पंजाब ॲंड नॅशनल बँक		Punjab National Bank	
			सिंडिकेट बँक		Syndicate Bank	
			युको बँक		UCO Bank	
			युनियन बँक ऑफ इंडिया		Union Bank Of India	
			युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.		United Western Bank Ltd	
			विदर्भ कोकण ग्रामिण बँक		Vidharbha Konkan Gramin Bank	
			विजया बँक		Vijaya Bank	

तक्ता क्रमांक / TABLE N0. 27.1 contd…

1	2	3	4	3	4	2
			वैणगंगा कृष्णा ग्रामिण बँक		Wainganga Krishna Gramin Bank	
			वैणगंगा क्षेत्रिय ग्रामिण बँक		Wainganga Kshetriya Gramin Bank	
34	चंद्रपूर	स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद	अल्हाबाद बँक	State Bank Of Hyderabad	Allahabad Bank	Chandrapur
		स्टेट बँक ऑफ इंडिया	आंध्रा बँक	State Bank Of India	Andhra Bank	
			एयु स्मॉल फायनान्स बँक लि.		AU Small Finance Bank Ltd	
			ॲक्सिस बँक लि.		Axis Bank Limited	
			बँक ऑफ बरोडा		Bank Of Baroda	
			बँक ऑफ इंडिया		Bank Of India	
			बँक ऑफ महाराष्ट्र		Bank Of Maharashtra	
			कॅनरा बँक		Canara Bank	
			सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया		Central Bank Of India	
			चंद्रपूर गडचिरोली ग्रामिण बँक		Chandrapur Gadchiroli Gramin Bank	
			कॉर्पोरेशन बँक		Corporation Bank	
			देना बँक		Dena Bank	
			इक्विटास स्मॉल फायनान्स बँक लि.		Equitas Small Finance Bank Limited	
			एचडिएफसी बँक लि.		HDFC Bank Ltd.	
			आयसीआयसीआय बँक लि.		ICICI Bank Limited	
			आयडिबीआय बँक लि.		IDBI Bank Limited	
			इंडियन बँक		Indian Bank	
			इंडियन ओवरसीस बँक		Indian Overseas Bank	
			इंडसइंड बँक लि.		Indusind Bank Ltd	
			ओरियंटल बँक ऑफ कॉमर्स		Oriental Bank Of Commerce	
			पंजाब अँड नॅशनल बँक		Punjab National Bank	
			सिंडिकेट बँक		Syndicate Bank	
			युको बँक		UCO Bank	
			युनियन बँक ऑफ इंडिया		Union Bank Of India	
			युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.		United Western Bank Ltd	
			विदर्भ कोकण ग्रामिण बँक		Vidharbha Konkan Gramin Bank	
			वैणगंगा कृष्णा ग्रामिण बँक		Wainganga Krishna Gramin Bank	
			वैणगंगा क्षेत्रिय ग्रामिण बँक		Wainganga Kshetriya Gramin Bank	
35	गडचिरोली	स्टेट बँक ऑफ इंडिया	ॲक्सिस बँक लि.	State Bank of India	Axis Bank Limited	Gadchiroli
			बँकú ऑफ इंडिया		Bank Of India	
			बँक ऑफ महाराष्ट्र		Bank Of Maharashtra	
			कॅनरा बँक		Canara Bank	
			सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया		Central Bank Of India	
			चंद्रपूर गडचिरोली ग्रामिण बँक		Chandrapur Gadchiroli Gramin Bank	
			आयसीआयसीआय बँक लि.		ICICI Bank Limited	
			आयडिबीआय बँक लि.		IDBI Bank Limited	
			युनियन बँक ऑफ इंडिया		Union Bank Of India	
			युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.		United Western Bank Ltd	
			विदर्भ कोकण ग्रामिण बँक		Vidharbha Konkan Gramin Bank	
			विजया बँक		Vijaya Bank	
			वैणगंगा कृष्णा ग्रामिण बँक		Wainganga Krishna Gramin Bank	
			वैणगंगा क्षेत्रिय ग्रामिण बँक		Wainganga Kshetriya Gramin Bank	

आधार : भारतीय रिझर्व्ह बँक, मुंबई

Source : Govt. of Maharashtra, Pune

27.बँकींग व विमा व्यवसाय / BANKING AND INSURANCE

तक्ता क्रमांक / TABLE NO.27.2

लोकसंख्येच्या गटानुसार व्यापारी बँक कार्यालयांचे वर्गीकरण

Commercial Banking Offices Classified According to Population Ranges

(2015-16)

अ.क्र. Sr.No.	जिल्हे	कार्यालयांची संख्या / No. of Offices					Districts
		ग्रामीण बँक Rural Bank	निम नागरी बँक Semi Urban Bank	नागरी बँक Urban Bank	महानगर बँक Metropolitan Bank	एकूण बँक Total Bank	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(2)
1	मुंबई शहर	--	--	--	1,176	1,176	Mumbai city
2	मुंबई उपनगर	--	--	--	1,515	1,515	Mumbai Suburban
3	ठाणे	48	39	205	736	1,028	Thane
4	पालघर	63	77	--	155	295	Palghar
5	रायगड	185	154	87	--	426	Raigad
6	रत्नागिरी	141	97	--	--	238	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	97	60	--	--	157	Sindhudurg
8	नाशिक	168	178	20	213	579	Nashik
9	धुळे	41	35	38	--	114	Dhule
10	नंदुरबार	36	23	16	--	75	Nandurbar
11	जळगाव	106	132	81	--	319	Jalgaon
12	अहमदनगर	163	174	73	--	410	Ahmednagar
13	पुणे	239	288	--	1,002	1,529	Pune
14	सातारा	137	120	48	--	305	Satara
15	सांगली	103	104	76	--	283	Sangli
16	सोलापूर	132	109	108	--	349	Solapur
17	कोल्हापूर	169	120	162	--	451	Kolhapur
18	औरंगाबाद	84	80	--	178	342	Aurangabad
19	जालना	41	40	35	--	116	Jalna
20	परभणी	34	41	34	--	109	Parbhani
21	हिंगोली	25	43	--	--	68	Hingoli
22	बीड	70	52	30	--	152	Beed
23	नांदेड	76	59	67	--	202	Nanded
24	उस्मानाबाद	43	47	21	--	111	Osmanabad
25	लातूर	61	45	59	--	165	Latur
26	बुलढाणा	67	112	--	--	179	Buldhana
27	अकोला	46	45	64	--	155	Akola
28	वाशिम	29	44	--	--	73	Washim
29	अमरावती	86	66	93	--	245	Amravati
30	यवतमाळ	71	73	28	--	172	Yavatmal
31	वर्धा	59	39	42	--	140	Wardha
32	नागपूर	131	112	--	456	699	Nagpur
33	भंडारा	56	57	--	--	113	Bhandara
34	गोदिंया	53	18	27	--	98	Gondiya
35	चंद्रपूर	86	69	41	--	196	Chandrapur
36	गडचिरोली	34	31	--	--	65	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**2,980**	**2,783**	**1,455**	**5,431**	**12,649**	**Maharashtra State**

आधार : भारतीय रिझर्व्ह बँक, मुंबई

Source : Reserve Bank of India, Mumbai

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 27.3

27. बँका व विमा व्यवसाय /BANKING AND INSURANCE

तक्ता क्रमांक / TABLE NO.27.3

वर्गीकृत व्यापारी बँकांच्या पतपुरवठ्याचे व्यवसायानुसार जिल्हावार वर्गीकरण /

Districtwise and Occupationwise Classification of Outstanding Credit of Schehduled Commercial Banks

(2015-16)

(₹ '००० / ₹ '000)

व्यवसाय	जिल्हे / Districts										Occupation
	मुंबई Mumbai		मुंबई उपागर Mumbai Suburban		ठाणे Thane		पालघर Palghar		रायगड Raigad		
	खात्यांची संख्या No.of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	खात्यांची संख्या No.of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	खात्यांची संख्या No.of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	खात्यांची संख्या No.of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	खात्यांची संख्या No.of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(1)
(1) कृषि एकूण	18,763	10,36,53,557	7,298	22,56,582	29,043	95,19,396	3,140	4,08,534	52,587	55,34,982	(1) Agriculture Total
(अ) प्रत्यक्ष पतपुरवठा	16,077	5,56,93,002	7,129	17,38,849	27,602	56,82,163	3,099	3,74,289	51,664	52,41,405	(a) Direct Finance
(ब) अप्रत्यक्ष पतपुरवठा	2,686	4,79,60,555	169	5,17,733	1,441	38,37,233	41	34,245	923	2,93,577	(b) Indirect Finance
(2) एकूण उद्योग	1,27,554	6,66,20,11,311	16,676	95,78,22,157	25,137	9,99,72,463	889	16,46,252	7,631	1,45,66,454	(2) Industry Total
(अ) खाणकाम	1,573	21,69,47,577	85	28,26,555	187	12,37,796	5	1,622	46	60,276	(a) Mining & Quarrying
(ब) उत्पादन	1,14,830	3,59,33,27,082	14,836	81,53,05,565	22,227	6,63,80,013	770	6,91,897	6,794	1,13,27,716	(b) Manufacturing & Processing
(क) वीज,गॅस व पाणी	1,121	1,09,82,07,895	87	1,38,36,173	113	6,59,294	--	--	23	3,82,303	(c) Electricity, Gas & Water
(ड) बांधकाम	10,030	1,75,35,28,757	1,668	12,58,53,864	2,610	3,16,95,360	114	9,52,733	768	27,96,159	(d) Construction
(3) परिवहन	81,892	43,51,24,740	9,248	2,61,05,002	41,622	1,99,28,960	815	1,51,364	7,240	24,25,695	(3) Transport Operators
(4) व्यावसायिक सेवा	73,091	1,38,66,07,453	10,114	6,28,48,660	30,146	7,15,86,573	1,026	4,30,965	10,912	49,23,080	(4) Professional Services
(5) व्यक्तिगत कर्ज	27,46,564	72,67,39,384	31,80,436	23,50,36,536	7,86,634	3,157,48,049	27,509	77,68,100	96,562	5,14,23,974	(5) Personal Loans
(6) व्यापार	91,410	97,77,16,493	17,264	11,67,21,345	41,328	5,31,59,005	2,217	6,06,702	29,213	3,80,84,463	(6) Trade
(अ) घाऊक व्यापार	18,536	71,71,08,411	4,601	4,61,72,782	4,151	3,04,17,214	127	87,718	1,120	3,42,12,457	(a) Wholesale Trade
(ब) किरकोळ व्यापार	72,874	26,06,08,082	12,663	7,05,48,563	37,117	2,27,41,791	2,090	5,18,984	28,093	38,72,006	(b) Retail Trade
(7) वित्त	17,399	3,11,67,10,501	890	38,97,88,658	1,628	1,53,14,023	341	33,988	623	1,61,047	(7) Finance
(8) इतर खर्च	1,49,123	41,28,46,621	1,03,118	2,41,34,292	79,628	1,36,17,281	5,502	2,50,461	15,803	12,29,230	(8) All Others
एकूण	**33,05,796**	**13,82,14,10,060**	**33,86,282**	**1,81,47,13,232**	**10,35,166**	**59,88,45,750**	**41,439**	**1,12,96,366**	**2,20,571**	**11,83,48,925**	**Total**

कृषि	जिल्हे / Districts										Occupation
	रत्नागिरी Ratnagiri		सिंधुदुर्ग Sindhudurg		नाशिक Nashik		धुळे Dhule		नंदुरबार Nandurbar		
	खात्यांची संख्या No.of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	खात्यांची संख्या No.of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	खात्यांची संख्या No.of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	खात्यांची संख्या No.of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	खात्यांची संख्या No.of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(1)
(1) कृषि एकूण	61,423	86,20,809	31,696	46,24,290	2,09,458	6,28,86,171	1,07,109	1,77,25,817	47,274	78,98,102	(1) Agriculture Total
(अ) प्रत्यक्ष पतपुरवठा	57,587	78,92,972	29,922	42,47,126	2,05,700	5,81,66,856	1,05,533	1,68,48,518	46,914	77,32,448	(a) Direct Finance
(ब) अप्रत्यक्ष पतपुरवठा	3,836	7,27,837	1,774	3,77,164	3,758	47,19,315	1,576	8,77,309	360	1,65,654	(b) Indirect Finance
(2) एकूण उद्योग	4,317	1,87,08,429	3,378	16,74,065	11,526	4,44,51,795	2,510	76,63,165	958	6,11,163	(2) Industry Total
(अ) खाणकाम	124	1,13,431	93	66,752	169	3,88,721	28	10,034	21	17,436	(a) Mining & Quarrying
(ब) उत्पादन	3,280	28,52,461	2,882	12,21,186	9,172	2,75,21,675	1,887	45,39,476	585	4,14,217	(b) Manufacturing & Processing
(क) वीज,गॅस व पाणी	95	1,31,75,953	31	1,100	44	25,68,829	6	4,227	4	,503	(c) Electricity, Gas & Water
(ड) बांधकाम	818	25,66,584	372	3,85,027	2,141	1,39,72,570	589	31,09,418	348	1,79,007	(d) Construction
(3) परिवहन	4,418	17,35,135	2,934	7,04,398	8,960	26,24,609	2,055	7,32,651	563	73,720	(3) Transport Operators
(4) व्यावसायिक सेवा	7,152	18,75,556	6,049	14,60,813	17,504	90,86,954	3,920	13,39,389	1,435	2,71,384	(4) Professional Services
(5) व्यक्तिगत कर्ज	54,419	1,45,63,284	29,936	71,16,020	2,55,583	8,12,86,225	36,414	97,72,723	13,262	35,15,868	(5) Personal Loans
(6) व्यापार	11,113	30,68,616	9,763	17,45,515	27,185	1,66,66,140	14,824	33,68,839	3,808	7,36,045	(6) Trade
(अ) घाऊक व्यापार	506	2,50,463	585	1,55,582	636	21,56,257	1,712	9,57,267	553	2,38,664	(a) Wholesale Trade
(ब) किरकोळ व्यापार	10,607	28,18,153	9,178	15,89,933	34,240	41,10,429	13,112	24,11,572	3,255	4,97,381	(b) Retail Trade
(7) वित्त	1,229	69,075	537	58,954	636	21,56,257	153	37,426	164	22,324	(7) Finance
(8) इतर खर्च	7,488	3,10,996	3,271	2,00,020	34,240	41,10,429	2,591	2,21,379	835	43,818	(8) All Others
एकूण	**1,51,559**	**4,89,51,900**	**87,564**	**1,75,84,075**	**5,65,092**	**22,32,68,580**	**1,69,576**	**4,08,61,389**	**68,299**	**1,31,72,424**	**Total**

तक्ता क्रमांक / TABLE NO.27.3 Contd...

व्यवसाय	जिल्हे / Districts										Occupation
	जळगांव Jalgaon		अहमदागर Ahmednagar		पुणे Pune		सातारा Satara		सांगली Sangli		
	खात्यांची संख्या No.of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	खात्यांची संख्या No.of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	खात्यांची संख्या No.of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	खात्यांची संख्या No.of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	खात्यांची संख्या No.of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(1)
(1) कृषि एकूण	1,57,551	2,63,57,851	253,999	4,59,29,135	2,42,457	9,59,82,052	15,45,072	2,35,54,461	1,72,607	3,24,74,109	(1) Agriculture Total
(अ) प्रत्यक्ष पतपुरवठा	1,52,225	2,38,87,511	244,994	4,31,25,394	23,60,056	8,09,45,077	1,50,723	2,20,87,449	1,70,115	3,05,34,874	(a) Direct Finance
(ब) अप्रत्यक्ष पतपुरवठा	5,326	24,70,340	9,005	28,03,741	6,401	1,50,36,975	3,349	14,67,012	2,492	19,39,235	(b) Indirect Finance
(2) एकूण उद्योग	6,235	1,13,53,861	12,164	2,08,87,408	49,903	50,72,53,041	8,200	99,28,115	6,191	1,96,11,675	(2) Industry Total
(अ) खाणकाम	45	39,230	64	31,127	427	23,04,747	49	36,935	39	2,40,984	(a) Mining & Quarrying
(ब) उत्पादन	5,406	95,72,041	11,152	1,65,96,941	42,744	40,63,44,640	7,110	90,40,181	5,571	1,84,00,117	(b) Manufacturing & Processing
(क) वीज,गॅस व पाणी	13	5,292	46	27,72,304	272	1,01,55,292	195	50,731	10	89,151	(c) Electricity, Gas & Water
(ड) बांधकाम	771	17,37,298	902	14,87,036	6,460	8,84,48,362	846	8,00,268	571	8,81,423	(d) Construction
(3) परिवहन	6,106	12,18,341	5,631	13,59,645	46,660	2,84,56,178	4,492	11,62,604	3,548	8,52,540	(3) Transport Operators
(4) व्यावसायिक सेवा	9,677	20,87,985	18,072	65,88,222	51,481	14,16,00,852	14,431	32,27,142	15,388	28,02,954	(4) Professional Services
(5) व्यक्तिगत कर्ज	81,976	1,94,93,011	99,793	2,78,13,720	16,76,620	53,00,33,412	71,847	189,51,021	76,606	1,47,40,404	(5) Personal Loans
(6) व्यापार	37,147	74,42,475	43,542	3,17,12,309	49,964	10,92,12,025	23,165	38,15,873	24,260	51,27,296	(6) Trade
(अ) घाऊक व्यापार	2,036	27,41,479	3,615	2,58,97,660	6,993	6,02,91,318	1,487	6,00,506	1,473	13,03,073	(a) Wholesale Trade
(ब) किरकोळ व्यापार	35,111	47,00,996	39,927	58,14,649	42,971	4,89,20,707	21,678	32,15,367	22,787	38,24,223	(b) Retail Trade
(7) वित्त	589	1,26,922	424	1,15,995	2,236	9,51,35,695	418	1,52,507	455	1,34,228	(7) Finance
(8) इतर खर्च	5,968	3,22,355	10,824	9,73,528	1,29,978	2,32,01,658	10,749	5,18,257	10,230	11,14,134	(8) All Others
एकूण	**3,05,249**	**6,84,02,801**	**4,44,449**	**13,53,79,962**	**22,49,299**	**1,53,08,74,913**	**16,78,374**	**6,13,09,980**	**3,09,285**	**7,68,57,340**	**Total**

तक्ता क्रमांक / TABLE NO.27.3 Contd...

व्यवसाय	जिल्हे / Districts										Occupation
	सोलापूर Solapur		कोल्हापूर Kolhapur		औरंगाबाद Aurangabad		जालना Jalna		परभणी Parbhani		
	खात्यांची संख्या No.of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	खात्यांची संख्या No.of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	खात्यांची संख्या No.of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	खात्यांची संख्या No.of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	खात्यांची संख्या No.of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(1)
(1) कृषि एकूण	2,83,776	6,19,73,490	1,75,258	2,68,77,710	2,29,483	3,30,79,935	2,88,314	2,96,94,555	2,75,716	2,79,36,451	(1) Agriculture Total
(अ) प्रत्यक्ष पतपुरवठा	2,72,280	5,62,15,759	1,65,415	2,39,75,410	2,27,844	2,89,21,540	2,82,866	2,80,33,018	2,74,597	2,70,99,470	(a) Direct Finance
(ब) अप्रत्यक्ष पतपुरवठा	11,498	57,57,731	9,843	29,02,300	1,639	41,58,395	5,448	16,61,537	1,119	8,36,981	(b) Indirect Finance
(2) एकूण उद्योग	12,630	2,35,68,066	21,176	5,78,30,822	9,962	4,11,53,642	1,626	68,92,295	1,178	47,20,158	(2) Industry Total
(अ) खाणकाम	47	58,280	127	6,39,956	102	1,03,355	16	10,449	10	7,587	(a) Mining & Quarrying
(ब) उत्पादन	11,473	2,16,21,085	19,625	5,31,38,212	8,033	3,31,26,320	1,439	65,44,698	1,082	43,27,345	(b) Manufacturing & Processing
(क) वीज,गॅस व पाणी	170	3,72,508	89	21,62,266	44	5,32,299	9	16,957	13	24,911	(c) Electricity, Gas & Water
(ड) बांधकाम	940	15,16,195	1,335	18,90,388	1,783	73,91,668	162	3,20,191	73	3,60,315	(d) Construction
(3) परिवहन	5,494	16,95,572	6,011	21,23,849	13,263	43,01,789	1,302	2,08,392	595	49,119	(3) Transport Operators
(4) व्यावसायिक सेवा	21,180	42,27,397	28,896	58,50,079	17,022	72,92,081	2,174	9,24,727	1,721	5,47,393	(4) Professional Services
(5) व्यक्तिगत कर्ज	93,400	2,45,28,970	2,19,278	4,19,00,547	1,49,362	4,81,45,702	23,349	56,40,729	24,114	63,13,382	(5) Personal Loans
(6) व्यापार	35,410	82,80,803	33,288	1,28,29,516	37,353	1,22,61,693	10,474	33,24,811	14,241	29,40,457	(6) Trade
(अ) घाऊक व्यापार	2,449	31,60,715	2,239	46,18,226	1,827	35,85,900	288	9,91,322	364	2,64,873	(a) Wholesale Trade
(ब) किरकोळ व्यापार	32,961	51,20,088	31,049	82,11,290	35,526	86,75,793	10,186	23,33,489	13,877	26,75,584	(b) Retail Trade
(7) वित्त	595	1,43,982	1,228	6,89,809	4,232	7,25,470	3,666	6,30,038	1,478	1,46,407	(7) Finance
(8) इतर खर्च	16,221	8,27,694	21,371	15,92,653	19,211	13,63,323	6,117	2,71,106	3,206	1,56,683	(8) All Others
एकूण	**4,68,706**	**12,52,45,974**	**5,06,506**	**14,96,94,985**	**4,79,888**	**14,83,23,635**	**6,37,436**	**874,28,314**	**6,13,384**	**7,84,07,116**	**Total**

तक्ता क्रमांक / TABLE NO.27.3 Contd...

व्यवसाय	जिल्हे / Districts										Occupation
	हिंगोली Hingoli		बीड Beed		नांदेड Nanded		उस्मानाबाद Osmanabad		लातूर Latur		
	खात्यांची संख्या No.of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	खात्यांची संख्या No.of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	खात्यांची संख्या No.of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	खात्यांची संख्या No.of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	खात्यांची संख्या No.of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(1)
(1) कृषि एकूण	1,14,271	1,12,53,543	2,72,380	2,42,94,578	3,36,317	2,99,88,212	1,30,489	1,58,77,361	1,20,243	1,60,76,405	(1) Agriculture Total
(अ) प्रत्यक्ष पतपुरवठा	1,13,772	1,08,65,139	2,70,607	2,25,44,893	3,33,942	2,88,29,808	1,30,049	1,56,42,619	1,17,452	1,45,32,178	(a) Direct Finance
(ब) अप्रत्यक्ष पतपुरवठा	499	3,88,404	1,773	17,49,685	2,375	11,58,404	440	2,34,742	2,791	15,44,227	(b) Indirect Finance
(2) एकूण उद्योग	561	6,69,524	1,523	36,59,023	4,100	88,73,685	957	14,07,539	5,580	78,83,595	(2) Industry Total
(अ) खाणकाम	8	10,094	12	7,614	24	20,871	15	12,409	27	18,444	(a) Mining & Quarrying
(ब) उत्पादन	491	6,22,034	1,348	33,16,735	3,678	68,89,087	814	11,54,460	5,302	70,84,889	(b) Manufacturing & Processing
(क) वीज,गॅस व पाणी	3	3,244	9	21,426	34	6,68,699	2	4,096	6	2,338	(c) Electricity, Gas & Water
(ड) बांधकाम	59	34,152	154	3,13,248	364	12,95,028	126	2,36,574	245	7,77,924	(d) Construction
(3) परिवहन	241	41,545	1,192	1,53,985	3,377	12,74,775	504	1,65,701	1,080	3,00,803	(3) Transport Operators
(4) व्यावसायिक सेवा	866	1,32,811	2,284	7,72,398	4,755	16,52,066	3,313	5,71,319	4,279	13,17,618	(4) Professional Services
(5) व्यक्तिगत कर्ज	9,497	25,23,535	33,744	1,03,22,659	52,936	1,81,14,045	19,190	49,33,869	36,164	1,11,14,549	(5) Personal Loans
(6) व्यापार	5,218	9,04,765	12,227	26,51,710	17,731	46,45,147	9,235	15,41,569	16,364	52,39,690	(6) Trade
(अ) घाऊक व्यापार	82	1,13,469	701	4,18,748	1,074	8,39,949	134	93,748	3,456	16,77,504	(a) Wholesale Trade
(ब) किरकोळ व्यापार	5,136	7,91,296	11,526	22,32,962	16,657	38,05,198	9,101	14,47,821	12,908	35,62,186	(b) Retail Trade
(7) वित्त	744	55,851	1,668	1,37,598	3,066	2,46,388	1,662	1,12,893	1,235	1,19,211	(7) Finance
(8) इतर खर्च	632	43,425	2,264	1,61,873	2,983	2,71,097	2,805	2,62,223	6,309	4,33,562	(8) All Others
एकूण	**2,52,080**	**2,84,52,831**	**3,27,282**	**4,21,53,824**	**4,25,265**	**6,50,65,415**	**1,68,155**	**2,48,72,474**	**1,91,254**	**4,24,85,433**	**Total**

तक्ता क्रमांक / TABLE NO.27.3 Contd...

व्यवसाय	जिल्हे / Districts										Occupation
	बुलढाणा Buldhana		अकोला Akola		वाशिम Washim		अमरावती Amravati		यवतमाळ Yavatmal		
	खात्यांची संख्या No.of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	खात्यांची संख्या No.of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	खात्यांची संख्या No.of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	खात्यांची संख्या No.of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	खात्यांची संख्या No.of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(1)
(1) कृषि एकूण	3,40,162	2,55,75,569	1,30,308	1,16,48,955	83,085	71,10,915	2,01,665	2,05,56,424	2,05,611	1,91,74,855	(1) Agriculture Total
(अ) प्रत्यक्ष पतपुरवठा	3,32,398	2,43,60,766	1,22,105	1,04,98,594	81,490	68,51,354	1,89,377	1,93,07,248	1,99,615	1,81,84,487	(a) Direct Finance
(ब) अप्रत्यक्ष पतपुरवठा	7,764	12,14,804	8,203	11,50,361	1,595	2,59,561	12,288	12,49,176	5,996	9,90,368	(b) Indirect Finance
(2) एकूण उद्योग	2,655	36,69,231	4,691	63,27,883	3,045	6,20,435	4,890	59,34,431	2,332	53,19,025	(2) Industry Total
(अ) खाणकाम	17	7,882	22	18,783	11	7,155	34	43,060	35	63,757	(a) Mining & Quarrying
(ब) उत्पादन	2,451	33,13,833	3,715	58,06,445	1,057	3,94,532	4,237	52,66,224	1,977	46,72,537	(b) Manufacturing & Processing
(क) वीज,गॅस व पाणी	2	3,122	10	11,463	3	866	9	7,852	15	12,121	(c) Electricity, Gas & Water
(ड) बांधकाम	185	3,44,394	944	4,91,192	1,974	2,17,882	610	6,17,295	305	5,70,610	(d) Construction
(3) परिवहन	888	1,16,690	2,662	57,22,251	1,525	89,060	2,250	4,87,759	1,087	2,68,761	(3) Transport Operators
(4) व्यावसायिक सेवा	2,584	5,78,720	3,818	7,91,083	2,083	3,51,668	7,319	16,73,287	3,722	10,06,459	(4) Professional Services
(5) व्यक्तिगत कर्ज	40,743	93,71,063	42,320	1,08,85,807	10,990	26,69,077	74,342	1,88,36,230	37,956	1,01,11,390	(5) Personal Loans
(6) व्यापार	13,736	28,08,830	15,077	32,31,993	5,412	8,38,708	19,835	55,32,757	14,771	28,57,677	(6) Trade
(अ) घाऊक व्यापार	1,653	6,42,575	1,184	11,99,389	364	1,85,379	2,255	19,48,806	1,969	9,81,663	(a) Wholesale Trade
(ब) किरकोळ व्यापार	12,083	21,66,255	13,893	20,32,604	5,048	6,53,329	17,580	35,83,951	12,802	18,76,014	(b) Retail Trade
(7) वित्त	254	29,614	213	23,961	73	10,746	361	47,786	213	21,780	(7) Finance
(8) इतर खर्च	4,933	5,23,229	4,260	3,74,878	1,367	31,070	7,401	6,50,263	6,516	3,55,150	(8) All Others
एकूण	**4,05,955**	**4,26,72,946**	**2,03,349**	**3,90,06,811**	**1,07,580**	**1,17,21,679**	**3,18,063**	**5,37,18,937**	**2,72,208**	**3,91,15,097**	**Total**

तक्ता क्रमांक / TABLE NO.27.3 Contd...

व्यवसाय	जिल्हे / Districts								Occupation
	वर्धा Wardha		नागपूर Nagpur		भंडारा Bhandara		गोंदिया Gondia		
	खात्यांची संख्या	येणे रक्कम	खात्यांची संख्या	येणे रक्कम	खात्यांची संख्या	येणे रक्कम	खात्यांची संख्या	येणे रक्कम	
	No.of Accounts	Outstanding Credit	No.of Accounts	Outstanding Credit	No.of Accounts	Outstanding Credit	No.of Accounts	Outstanding Credit	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(10)	(11)	(1)
(1) कृषि एकूण	2,44,624	1,63,76,560	2,01,643	3,10,77,871	45,604	43,50,770	33,158	28,91,852	(1) Agriculture Total
(अ) प्रत्यक्ष पतपुरवठा	2,34,626	1,55,45,670	1,92,932	2,57,41,321	43,357	40,28,849	32,477	26,60,580	(a) Direct Finance
(ब) अप्रत्यक्ष पतपुरवठा	9,998	8,30,890	8,711	53,36,550	2,247	3,21,921	681	2,31,272	(b) Indirect Finance
(2) एकूण उद्योग	17,854	64,07,523	49,003	14,83,39,094	1,686	11,26,243	1,515	24,99,232	(2) Industry Total
(अ) खाणकाम	26	18,881	367	64,42,495	22	46,135	12	8,717	(a) Mining & Quarrying
(ब) उत्पादन	17,536	59,27,086	45,955	10,89,82,271	1,250	8,16,591	1,146	22,18,398	(b) Manufacturing & Processing
(क) वीज,गॅस व पाणी	13	3,736	86	52,22,638	10	2,982	2	16	(c) Electricity, Gas & Water
(ड) बांधकाम	279	4,57,820	2,595	2,76,91,690	404	2,60,535	355	2,72,101	(d) Construction
(3) परिवहन	873	1,51,339	19,790	1,13,39,591	546	1,61,627	317	86,154	(3) Transport Operators
(4) व्यावसायिक सेवा	33,378	11,15,796	59,945	2,41,09,170	2,465	4,85,928	2,073	5,75,228	(4) Professional Services
(5) व्यक्तिगत कर्ज	31,311	66,28,159	2,71,346	10,06,61,574	16,487	42,70,656	11,458	32,89,709	(5) Personal Loans
(6) व्यापार	45,282	24,39,972	98,255	5,06,81,091	5,452	12,21,282	5,409	15,98,213	(6) Trade
(अ) घाऊक व्यापार	1,666	6,01,086	3,869	2,62,14,083	342	1,11,607	304	3,03,855	(a) Wholesale Trade
(ब) किरकोळ व्यापार	43,616	18,38,884	94,386	2,44,67,008	5,110	11,09,675	5,105	12,94,358	(b) Retail Trade
(7) वित्त	885	1,06,890	1,296	33,01,735	331	37,595	571	65,255	(7) Finance
(8) इतर खर्च	6,510	10,99,984	41,625	1,08,07,007	6,053	3,09,296	5,121	3,98,923	(8) All Others
एकूण	**3,80,717**	**3,43,26,223**	**7,42,903**	**38,03,17,133**	**78,624**	**1,19,63,397**	**59,622**	**1,14,04,566**	**Total**

तक्ता क्रमांक / TABLE NO.27.3 Contd...

व्यवसाय	जिल्हे / Districts						Occupation
	चंद्रपूर Chandrapur		गडचिरोली Gadchiroli		महाराष्ट्र राज्य Maharashtra State		
	खात्यांची संख्या No.of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	खात्यांची संख्या No.of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	खात्यांची संख्या No.of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(10)	(11)	(1)
(1) कृषि एकूण	66,643	53,11,459	26,797	19,53,526	1,44,38,321	85,01,06,537	(1) Agriculture Total
(अ) प्रत्यक्ष पतपुरवठा	65,559	48,06,557	26,449	17,86,456	1,48,78,521	71,03,18,352	(a) Direct Finance
(ब) अप्रत्यक्ष पतपुरवठा	1,084	5,04,902	348	1,67,070	5,20,646	14,35,31,848	(b) Indirect Finance
(2) एकूण उद्योग	1,877	1,02,28,141	572	11,09,845	12,55,948	8,70,67,87,688	(2) Industry Total
(अ) खाणकाम	40	97,780	9	7,007	22,872	23,59,86,618	(a) Mining & Quarrying
(ब) उत्पादन	1,398	45,24,345	463	10,40,837	7,94,855	5,26,65,68,866	(b) Manufacturing & Processing
(क) वीज,गॅस व पाणी	18	30,29,113	6	3,540	3,165	1,15,35,79,968	(c) Electricity, Gas & Water
(ड) बांधकाम	421	25,76,903	94	58,661	2,26,948	2,10,02,72,600	(d) Construction
(3) परिवहन	2,570	11,43,482	222	64,429	3,49,409	54,83,52,574	(3) Transport Operators
(4) व्यावसायिक सेवा	4,866	15,74,947	852	1,68,578	7,43,032	1,75,05,12,806	(4) Professional Services
(5) व्यक्तिगत कर्ज	35,427	98,56,004	7,069	20,16,672	4,25,12,661	2,42,53,55,539	(5) Personal Loans
(6) व्यापार	8,802	36,49,877	3,993	8,00,708	15,67,761	1,49,35,00,859	(6) Trade
(अ) घाऊक व्यापार	766	7,14,374	217	77,765	3,11,616	96,93,31,763	(a) Wholesale Trade
(ब) किरकोळ व्यापार	8,036	29,35,503	3,776	7,22,943	12,63,776	51,38,47,271	(b) Retail Trade
(7) वित्त	341	38,847	173	11,820	73,629	3,62,66,62,761	(7) Finance
(8) इतर खर्च	7,171	7,69,950	3,238	1,53,666	7,75,577	50,34,46,887	(8) All Others
एकूण	**1,27,697**	**3,25,72,707**	**42,916**	**62,79,244**	**6,24,27,937**	**19,99,30,62,210**	**Total**

आधार : बेसिक स्टॅटिस्टिक्स ,बेसिक स्टॅटिस्टिकल रिटर्न्स, रिझर्व बँक ऑफ इंडिया, मुंबई

Source : Basic Statistics, Basic Statistical Returns, Reserve Bank of India, Mumbai

27. बँका व विमा व्यवसाय / BANKING AND INSURANCE

तक्ता क्रमांक / TABLE NO.27.4

मार्च, २०१६ अखेर राज्यवार वर्गीकृत व्यापारी बँकांच्या ठेवी आणि कर्जे

Deposits and advances of Scheduled Commercial Banks By State for March end, 2016

(₹ लाखात / ₹ in lakh)

विभाग / राज्य आणि केंद्रशासित प्रदेश	Number of Reporting Offices	Deposits	Credit	Loans to Weaker Section under Priority	Total Priority Sector	State or UTs
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(1)
उत्तर विभाग	**24,700**	**1,97,11,815**	**1,64,88,257**	**1,10,87,51,564**	**5,11,66,31,955**	**Northern Region**
चंदीगड	4,567	25,26,024	17,65,419	19,77,18,996	95,26,40,217	Chandigarh
दिल्ली	1,510	6,63,499	2,18,001	4,48,31,928	14,11,03,751	Delhi
हरयाणा	1,706	8,03,143	3,54,847	4,86,07,731	19,38,09,062	Haryana
राजस्थान	6,168	29,01,780	20,24,706	33,67,80,757	1,22,74,11,553	Rajasthan
हिमाचल प्रदेश	6,805	25,89,976	18,75,589	41,97,69,024	1,21,01,23,021	Himachal Pradesh
जम्मू आणि कश्मिर	433	5,56,805	5,44,580	1,34,34,024	12,03,75,361	Jammu & Kashmir
पंजाब	3,511	96,70,587	97,05,114	4,76,09,103	1,27,11,68,990	Punjab
उत्तर- पूर्व विभाग	**3,562**	**16,62,071**	**6,12,971**	**12,32,38,257**	**31,10,74,319**	**North Eastern Region**
अरुणाचल प्रदेश	143	87,321	25,331	47,35,252	77,74,244	Arunachal Pradesh
आसाम	2,209	10,23,039	4,32,019	8,27,46,451	22,53,77,655	Assam
मणिपूर	150	60,361	24,800	50,63,109	1,21,40,846	Manipur
मेघालया	319	1,81,683	44,987	70,65,888	1,58,07,571	Meghalaya
मिझोराम	167	59,132	23,702	35,99,268	84,42,162	Mizoram
नागालँड	150	77,284	26,372	54,73,382	90,94,873	Nagaland
त्रिपुरा	424	1,73,252	61,090	1,45,54,907	3,24,36,968	Tripura
पूर्व विभाग	**21,703**	**1,23,14,804**	**55,29,447**	**62,95,72,706**	**2,33,12,52,508**	**Eastern Region**
अंदमान आणि निकोबार बेटे	6,445	24,30,732	8,12,704	19,70,69,612	46,99,28,174	Andaman & Nicobar Islands
बिहार	2,840	15,96,224	4,71,801	5,89,47,617	24,99,38,669	Bihar
झारखंड	4,567	20,92,150	8,54,360	11,58,21,794	38,46,91,743	Jharkhand
ओदिशा	128	63,540	17,817	32,31,599	99,28,068	Odisha
सिक्कीम	7,660	60,99,837	33,58,475	25,31,63,045	1,20,89,54,488	Sikkim
पश्चिम बंगाल	63	32,322	14,290	13,39,039	78,11,366	West Bengal
मध्य विभाग	**26,797**	**1,22,59,939**	**60,39,602**	**1,07,13,39,918**	**3,30,07,58,125**	**Central Region**
छत्तीसगड	2,346	10,46,117	6,64,045	1,34,34,024	27,41,41,773	Chhattisgarh
मध्य प्रदेश	6,209	28,25,905	17,29,293	33,22,78,216	1,01,59,42,333	Madhya Pradesh
उत्तराखंड	16,264	74,22,742	33,09,232	50,10,69,114	1,74,27,41,892	Uttarakhand
उत्तर प्रदेश	1,978	9,65,176	3,37,033	22,45,58,564	26,79,32,127	Uttar Pradesh
पश्चिम विभाग	**20,261**	**2,76,29,788**	**2,65,21,423**	**1,03,37,78,350**	**7,50,57,81,641**	**Western Region**
दादरा व नगर हवेली	670	5,59,482	1,51,424	1,01,10,637	7,40,61,029	Dadra & Nagar Haveli
दमण व दिव	7,432	51,84,533	39,07,581	28,46,17,433	1,68,56,36,090	Daman & Diu
गोवा	12,058	2,18,17,690	2,24,42,862	73,81,42,232	5,73,24,97,566	Goa
गुजरात	54	30,804	11,034	6,50,,344	76,84,649	Gujarat
महाराष्ट्र	47	37,280	8,521	2,57,703	59,02,307	**Maharashtra**
दक्षिण विभाग	**37,835**	**2,24,16,894**	**2,00,09,416**	**2,98,66,89,856**	**8,94,91,63,908**	**Southern Region**
आंध्र प्रदेश	6,567	21,02,375	22,29,213	59,30,58,327	1,45,25,68,422	Andhra Pradesh
कर्नाटका	9,640	69,60,635	48,81,168	56,58,98,557	2,11,28,33,569	Karnataka
केरळ	6,299	36,61,367	22,73,644	50,58,74,801	1,25,27,59,444	Kerala
लक्षव्दिप	10,164	60,00,348	68,20,471	99,97,44,657	3,01,95,56,343	Lakshadweep
पुदुच्चेरी	13	7,548	791	97,853	11,49,156	Puducherry
तामिळनाडू	234	1,26,763	85,016	1,58,77,785	4,76,85,867	Tamil Nadu
तेलंगना	4,918	35,57,859	37,19,114	30,61,37,875	1,06,26,11,107	Telangana
एकूण भारत	**1,34,858**	**9,59,95,311**	**7,52,01,115**	**6,95,33,70,650**	**27,51,46,62,456**	**All-India**

आधार : भारतीय रिझर्व्ह बँक, मुंबई

Source : Reserve Bank of India, Mumbai

27. बँका व विमा व्यवसाय / BANKING AND INSURANCE

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 27.5

वर्गीकृत व अवर्गीकृत सहकारी बँकांच्या कार्यालयांची संख्या (३१ मार्च, २०१६ रोजी)

Number of offices of Scheduled , Non-Scheduled and Co-operative Banks (As on 31st March, 2016)

(2015-16)

अ.क्र. Sr.No.	जिल्हे	वर्गीकृत बँका Scheduled Banks	अवर्गीकृत बँका Non-Scheduled Banks	सहकारी बँका Co-operative Banks	एकूण Total	Districts
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
1	मुंबई शहर	1,168	N.A.	74	1,242	Mumbai city
2	मुंबई उपनगर	1,504	N.A.	N.A.	1,504	Mumbai Suburban
3	ठाणे	1,013	N.A.	18	1,031	Thane
4	पालघर					Palghar
5	रायगड	425	N.A.	8	433	Raigad
6	रत्नागिरी	237	N.A.	5	242	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	157	N.A.	3	160	Sindhudurg
8	नाशिक	582	N.A.	43	625	Nashik
9	धुळे	114	N.A.	7	121	Dhule
10	नंदुरबार	75	N.A.	6	81	Nandurbar
11	जळगाव	322	N.A.	14	336	Jalgaon
12	अहमदनगर	409	N.A.	18	427	Ahmednagar
13	पुणे	1,517	N.A.	54	1,571	Pune
14	सातारा	306	N.A.	28	334	Satara
15	सांगली	282	N.A.	21	303	Sangli
16	सोलापूर	348	N.A.	34	382	Solapur
17	कोल्हापूर	447	N.A.	48	495	Kolhapur
18	औरंगाबाद	340	N.A.	14	354	Aurangabad
19	जालना	116	N.A.	7	123	Jalna
20	परभणी	109	N.A.	10	119	Parbhani
21	हिंगोली	68	N.A.	7	75	Hingoli
22	बीड	150	N.A.	14	164	Beed
23	नांदेड	203	N.A.	9	212	Nanded
24	उस्मानाबाद	111	N.A.	12	123	Osmanabad
25	लातूर	166	N.A.	16	182	Latur
26	बुलढाणा	179	N.A.	10	189	Buldhana
27	अकोला	156	N.A.	4	160	Akola
28	वाशिम	73	N.A.	1	74	Washim
29	अमरावती	245	N.A.	12	257	Amravati
30	यवतमाळ	172	N.A.	5	177	Yavatmal
31	वर्धा	140	N.A.	6	146	Wardha
32	नागपूर	696	N.A.	18	714	Nagpur
33	भंडारा	113	N.A.	2	115	Bhandara
34	गोदिंया	97	N.A.	3	100	Gondiya
35	चंद्रपूर	196	N.A.	5	201	Chandrapur
36	गडचिरोली	64	N.A.	3	67	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**12,300**	**N.A.**	**539**	**12,839**	**Maharashtra State**

N.A. उपलब्ध नाही / Not available

आधार : (1) सहकार आयूक्त मुंबई आणि निबंधक सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे
(2) भारतीय रिझर्व्ह बँक, मुंबई.

Source : (1) Commissioner for Co-operation , Mumbai and Registrar, Co-operative Societies,
(2) Reserve Bank of India, Mumbai

२८. लोकवित्त

२८.१ राज्य शासनातील महसुली जमा व महसुली खर्च यांचे निरनिराळ्या शीर्षाखालील आकडे या विभागात दाखविले आहेत. याची अधिक तपशीलवार माहिती राज्य शासनाच्या अर्थसंकल्पात मिळते. तसेच अर्थसंकल्पातील व्यवहाराचे आर्थिक वर्गीकरणही त्यात दिले आहे. येथील आर्थिक वर्गीकरणाची मांडणी सहा लेख्यांमध्ये दर्शविलेल्या शासनाच्या आर्थिक व्यवहारावर आधारलेली आहे.

२८.२ राज्य शासनाचे जमा व खर्च या संबंधित व्यवहार दरवर्षी सादर केलेल्या अर्थसंकल्पात दिले जातात. अर्थसंकल्पीय व्यवहारांचे परिणाम जाणून घेण्यासाठी अर्थसंकल्पाचे आर्थिक वर्गीकरण केले जाते. या वर्गीकरणात अर्थसंकल्पीय व्यवहारांची अर्थपूर्ण आर्थिक वर्गानुरुप पुनर्मांडणी व त्यांचे पुनर्वर्गीकरण केले आहे. हे वर्गीकरण केंद्रीय अर्थसंकल्पाच्या आर्थिक वर्गीकरणाच्या मांडणीप्रमाणे आहे. त्यामधून आंतरलेखा व आंतरविभागीय हस्तांतरित रकमा (फंडांकडून बदली केलेल्या रकमा धरुन) वगळण्यात आल्या आहेत. त्यामुळे उर्वरित अर्थव्यवस्थेशी होणाऱ्या राज्य शासनाच्या मूळ व्यवहारांची माहिती या वर्गीकरणातून मिळते.

२८.३ ह्या विभागात ३१ मार्चच्या अखेरीस आयकर भरणाऱ्यांचे आयकर पात्र उत्पन्न गटानुसार वर्गीकरण देण्यात आले आहे. आयकर दात्यांचे पुढीलप्रमाणे उपविभाग पाडण्यात येतात. (अ) वैयक्तिक, (ब) हिंदु अविभक्त कुटुंबे, (क) अनोंदणीकृत व्यवसाय, (ड) व्यक्ती समूह, (इ) नोंदणीकृत व्यवसाय (फ) संस्था ह्या तक्त्यात दाखविलेले उत्पन्न हे एकूण उत्पन्नातून नुकसान भरपाई व इतर अनुज्ञेय सूट वगळून राहिलेले करपात्र उत्पन्न असते.

28. PUBLIC FINANCE

28.1 The receipt and revenue expenditure of State Government under different heads is shown in this section. Further details will be found in the Civil Budget Estimates of the State Government. The Economic Classification of the Budget is also given. The frame-work of economic classification presented here is based on the delineation of the Government transactions in a set of six accounts.

28.2 The Budget annually presented gives the transactions on account of receipts and expenditure of the State Government. In order to analyse the economic impact of these budgetary transactions, an economic classification of the Budget is undertaken. In this classification the transactions are regrouped and reclassified into meaningful economic categories. This classification follows closely the frame-work of economic classification adopted for the Central Budget. It eliminates all inter-account, inter-departmental transfers including transfers to and from funds and brings out the genuine transactions of the State Government with the rest of the economy.

28.3 In this section classification of the assesses assessed to Income Tax according to range of income assessed to tax their income and tax payable for the assessment year ending 31st March, assesses are sub-divided into (i) individuals, (ii) Hindu undivided families, (iii) unregistered firms, (iv) association of persons, (v) registered firms, (iv) companies. The total income shown in the table represents the income assessed to tax after deduction, set of the losses and other admissible rebate from gross income.

28. लोकवित्त/ PUBLIC FINANCE

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 28.1

महाराष्ट्र शासनाचा एकूण महसूल

Total Revenue of Maharashtra Government

(2015-16)

(महसूल ₹ कोटीत / Revenue ₹ in crore)

महसुलाची बाब	महसूल (प्रत्यक्ष) Revenue (Actuals)	एकूण महसुलाची टक्केवारी Percentage To Total Revenue	Source of Revenue
(1)	(2)	(3)	(1)
(अ) केंद्राकडून वसूल होणा-या करांतील राज्याचा हिस्सा- { (1) ते (6) }	**28,086.44**	**15.18**	**A. Share in Centrally collected Taxes**
(1) निगम करांव्यतिरिक्त इतर उत्पन्नावरील कर	6,144.85	21.88	(1)Taxes on income other than Corporation Tax
(2) केंद्रिय उत्पादन शुल्क	3,730.37	13.28	(2) Union Excise Duties
(3) निगम कर	8,835.19	0.01	(3) Corporation Tax
(4) संपत्ती कर	2.00	15.97	(4) Taxes on Wealth
(5) जकात	4,486.57	15.97	(5) Customs
(6) सेवा कर	4,887.46	17.40	(6) Service Tax
(ब) राज्याकडून वसूल होणारे कर- { (1) ते (10) }	**1,26,627.62**	**68.43**	**B. Taxes collected by state**
(1) कृषिविषयक उत्पन्नावरील कर	0.00	0.00	(1) Agricultural Income Tax
(2) जमीन महसूल	1,748.31	1.38	(2) Land Revenue
(3) मुद्रांक व नोंदणी फी	21,766.99	17.19	(3) Stamps and Registration Fees
(4) राज्य उत्पादन शुल्क	12,469 .56	9.85	(4) State excise duties
(5) विक्रीकर	69,660.82	55.01	(5) Sales Tax
(6) वाहनांवरील कर	6,017.19	4.75	(6) Taxes on vehicles
(7) मालावरील व उतारुवरील कर	1,582.14	1.25	(7) Taxes on goods & passengers
(8) विद्युत शुल्क	8,506.37	6.72	(8) Electricity duties
(9) उत्पन्न व खर्च यावरील इतर कर	2,192.74	1.73	(9) Other Taxes on Income and Expenditure
(10) विक्रेय वस्तू व सेवा यावरील इतर कर व शुल्क	2,683.50	2.12	(10) Other Taxes and duties on commodities and services
(क) करांव्यतिरिक्त महसूल- { (1) + (2) }	**13,423.00**	**7.25**	**C. Non-Tax Revenue**
(1) व्याजविषयक जमा रकमा	3,079.46	22.94	(1) Interest Receipts
(2) इतर करांव्यतिरिक्त महसूल	10,343.54	77.06	(2) Other Non-tax Revenue
(ड) केंद्र शासनाकडून सहाय्यक अनुदाने-	**16,898.61**	**9.13**	**D. Grants -in Aid from Central Government**
एकूण महसूल	**1,85,035.68**	**100.00**	**Total Revenue Receipts**

आधार : महाराष्ट्र शासनाची अर्थसंकल्पीय प्रकाशने, 2017-18

Source : Maharashtra State Budget Publication (Budget in Brief) 2,017-18

28. लोकवित्त/ PUBLIC FINANCE
तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 28.2
महसुली लेख्यातून केलेला खर्च
Expenditure from Revenue Account
(2015-16)

(खर्च ₹ कोटीत / Expenditure ₹ in crore)

खर्चाचा प्रकार	प्रत्यक्ष खर्च Actual Expenditure	एकूण खर्चाशी टक्केवारी % To Total Expenditure	Type of Expenditure
(1)	(2)	(3)	(1)
(अ) सामाजिक सेवा	**82,317.23**	**43.24**	**(A) Social Services**
(ब) आर्थिक सेवा	**38,051.97**	**19.99**	**(B) Economic Services**
(क) सहाय्यक अनुदाने व अंशदाने	**5,635.09**	**2.96**	**(C) Grants-in-aid & Contributions**
(ड) सर्वसाधारण सेवा	**36,378.35**	**19.11**	**(D) General Services**
(१) राज्याची अंगे	1,859.16	5.11	(1) Organs of State
(२) संकलन शुल्क	2,423.62	6.66	(2) Collection chargeds
(३) प्रशासकीय सेवा	16,627.87	45.71	(3) Administrative Services
(४) निवृत्ती वेतने आणि संकीर्ण	15,467.70	42.52	(4) Pensions & Misc. General Services
(५) राखीव निधीकरीता हस्तांतरीत	0.00	0.00	(5) Transfer to Reserve funds
(इ) ऋण सेवा	**27,991.41**	**14.70**	**(E) Debt Services**
एकूण महसुली खर्च (अ+ब+क+इ+ई)	**1,90,374.05**	**100.00**	**Total Revenue Expenditure (A+B+C+D+E)**

टिप : आकडे संक्षिप्तात असल्याने बेरजा जुळणार नाहीत. Note : Figures may not tally due to rounding

आधार : महाराष्ट्र शासनाची अर्थसंकल्पीय प्रकाशने, 2017-18 Source : Maharashtra State Budget Publication (Budget in Brief) 2017-18

28. लोकवित्त/ PUBLIC FINANCE
तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 28.3
भांडवली अर्थसंकल्प / Capital Budget
(2015-16)

(₹ कोटीत / ₹ in crore)

बाब	प्रत्यक्ष रकमा (Actuals)	Item
(1)	(2)	(1)
(अ) एकूण भांडवली जमा (१ ते ४)	**38,232.71**	**(A) Total Capital Receipts (1 to 4)**
१. सरकारी ऋण लेख्याकडून जमा	37,976.41	1. Receipt from Public Debt
२. राज्य शासनाकडून कर्जे व आगाऊ रकमा (वसुली)	865.11	2. Loans and Advances by State Government (Recovery)
३. इतर भांडवली जमा (निव्वळ)	16.90	3. Other Capital Receipt (Net)
४. लोक लेखा (निव्वळ)	(-)625.71	4. Public Account (Net)
(ब) एकूण भांडवली खर्च (१ ते ३)	**34,912.89**	**(B) Total Capital Expenditure (1 to 3)**
१. महसुली लेख्या बाहेरील भांडवली खर्च	22,793.16	1. Capital Expenditure outside the Revenue Account
२. राज्य शासनाने दिलेली कर्जे व आगाऊ रकमा	1,114.63	2. Loans and Advances given by State Govt
३. सरकारी ऋणाची परतफेड	11,005.10	3. Repayment of Public Debt
अ) राज्य शासनाचे देशांतर्गत ऋण	9,138.49	a) Internal debt of the State Government
ब) केंद्र शासनाकडील कर्जे व आगाऊ रकमा	904.61	b) Loans and Advances from Central Govt
क) आकस्मिकता निधीकडे विनियोजन	962.00	c) Appropriation to the Contingency Fund
भांडवली अधिक्य (+) किंवा तुट (-)	**3,319.82**	**Capital Surplus (+) OR Deficit (-) (A-B)**

टिप : आकडे संक्षिप्तात असल्याने बेरजा जुळणार नाहीत. Note :Figures may not tally due to rounding

आधार : महाराष्ट्र शासनाची अर्थसंकल्पीय प्रकाशने, 2017-18 Source : Maharashtra State Budget Publication (Budget in Brief) 2017-18

28. लोकवित्त/ PUBLIC FINANCE
तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 28.4
एकूण अर्थसंकल्पीय स्थिती / Overall Budgetary Position
(2015-16)

(₹ कोटीत / ₹ in crore)

अ.क्र. Sr.No. (1)	तपशील (2)	(प्रत्यक्ष) (Actuals) (3)	Particulars (1)
1	महसूली जमा	1,85,035.68	I.Revenue Receipts
2	महसूली खर्च	1,90,374.05	2. Revenue Expenditure
3	महसूली अधिक्य (+) किंवा तूट (-)	(-)5,338.37	3. Revenue Surplus(+) OR Deficit (-) (1-2)
4	भांडवली जमा	38,232.71	4. Capital Receipts
5	भांडवली खर्च	34,912.89	5. Capital Expenditure
6	भांडवली अधिक्य (+) किंवा तूट (-)	3,319.82	6. Capital Surplus(+) OR Deficit(-) (4-5)
7	एकूण अर्थसंकल्पिय अधिक्य(+) किंवा तूट(-)	(-)2,018.55	7. Overall Budgetary Surplus (+) OR Deficit (-)(3+6)
8	आकस्मिकता निधीकडे विनियोजन	962.00	8.Appropriation to the Contingency Fund (net)
9	अर्थसंकल्पिय अधिक्य(+) किंवा तूट(-)	(-)1,056.55	9. Budgetary Surplus (+)OR Deficit (7+8)
10	रोख शिलकीतील वाढ /घट-		I 0. Increase / Decrease in Cash Balance
	१०.१ प्रारंभीची शिल्लक	(-)2,265.48	I 0.1 Opening Balance
	१०.२ अखेरची शिल्लक	(-)3,322.03	I 0.2 Closing Balance

आधार : महाराष्ट्र शासनाची अर्थसंकल्पीय प्रकाशने, 2017-18 Source : Maharashtra State Budget Publication (Budget in Brief) 2017-18

28. लोकवित्त/ PUBLIC FINANCE
तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 28.5
निरनिराळ्या उद्देशानुसार एकूण खर्च
Distribution of Expenditure into Different Purpose Categories
(2015-16)

(₹ कोटीत / ₹ in Crore)

अ.क्र. Sr.No. (1)	उद्देशाचे प्रकार (2)	(प्रत्यक्ष) एकूण खर्च (Actual) Total Expenditure (3)	एकूण खर्चाशी टक्केवारी Percentage to Total Expenditure (4)	Purpose (2)
1	**सर्वसाधारण लोकसेवा**	35,957.67	21.76	**1.General Public Services**
2	**शिक्षण**	51,083.20	30.92	**2.Education**
3	**आरोग्य**	1 0,443.48	6.32	**3.Health**
4	**सामाजिक सुरक्षा व कल्याण सेवा**	9,440.50	5.71	**4.Social Security and Welfare Services**
5	**गृहनिर्माण व इतर सामूहिक सेवा**	12,478.39	7.55	**5.Housing and Other Community Services**
6	**सांस्कृतिक, मनोरंजन व धार्मिक सेवा**	1,492.48	0.90	**6.Cultural, Recreational and Religious Services.**
7	**आर्थिक सेवा--**	40,578.70	24.56	**7.Economic Service --**
	(i) सर्वसाधारण प्रशासन,विनियमन व संशोधन	3,252.98	1.97	(i) General Administration, Regulation and Research
	(ii)कृषि, वनोद्योग, मत्स्योद्योग व शिकार	19, 165.67	11.60	(ii)Agriculture, Forestry, Fishing and Hunting
	(iii) खनिकर्म, कारखाने व बांधकामे	812.23	0.49	(iii) Mining, Manufacturing and Construction
	(iv) वीज, गॅस, वाफ व इतर उर्जेची साधने	2,632.53	1.59	(iv)Electricity, Gas, Steam and Other Sources of Energy
	(v) पाणीपुरवठा	1,957.35	1.18	(v) Water Supply
	(vi) परिवहन व दळणवळण	10,436.64	6.32	(vi) Transport and Communication
	(vii) इतर आर्थिक सेवा	2,321.30	1.40	(vii) Other Economic Services
8	**इतर सेवा**	3,746.64	2.27	**8.Other Services (Environmental Protection & Relief on Calamities)**
	एकूण	**1,65,221.06**	**100.00**	**Total**

टिप : तक्त्यातील बाबींची बेरीज मानलेली असल्याचे एकूण सुचविते आणि 'संक्षिप्त अर्थसंकल्पा'तील एकूण खर्चाशी बेरजा जुळणार नाहीत.
Note : Total implies sum of items considered in the table and will not match with total expenditure as per 'Budget in Brief'

आधार : अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन Source : Directorate of Economics and Statistics, GoM

28. लोकवित्त/ PUBLIC FINANCE

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 28.6

आर्थिक वर्गीकरणानुसार शासनाच्या खर्चाची टक्केवारी

Distribution of Govt. Expenditure according to Economic Classification

(2015-16)

(खर्च ₹ कोटीत / Expenditure ₹ in crore)

शीर्षे	प्रत्यक्ष खर्च Actual Expenditure	एकूण खर्चाशी टक्केवारी Percentage To Total Expenditure(%)	Heads
(1)	(2)	(3)	(1)
(१) चालू लेखा-			**I. Current account**
१. वस्तू व सेवा यावरील खर्च	49,006.20	24.4	(1) Consumption Expenditure
२. व्याज प्रदान	25,202.34	12.5	(2) Interest paid
३. अर्थ सहाय्य	20,494.26	10.2	(3) Subsidies
४. चालू हस्तांतरित	88,258.74	43.9	(4) Current transfers
(अ) अनुदाने-	70,866.70	35.3	(A) Grants to -
(I) स्थानिक संस्थांस	70,866.70	35.3	(i) Local Bodies
(ब) इतर चालू हस्तांतरित रकमा	17,392.04	8.7	B) Other current transfers
एकूण चालू खर्च (I)	**1,82,961.54**	**91.0**	**Total (I) Current Expenditure**
(२) भांडवल लेखा-			**II. Capital Account**
१. साठ्यातील बदल	3.58	0.0	(i) Changes in stocks
२. एकूण स्थिर भांडवल निर्मिती	15,395.41	7.7	(ii) Gross fixed capital formation
३. भौतिक मालमत्तंेची निव्वळ खरेदी	(-)233.98	(-)0.1	(iii) Net purchases of physical assets
४. हस्तांतरित भांडवली रकमा	2,869.26	1.4	(iv) Capital Transfers
५. भाग भांडवलात केलेली गुंतवणूक	0.00	0.0	(v) Investment in shares
६. कर्जे व आगाऊ रकमा	0.00	0.0	(vi) Loans and advances
७. सरकारी ऋणांची परतफेड	0.00	0.0	(vii) Repayment of Public Debts
एकूण भांडवली खर्च (II)	**18,034.27**	**9.0**	**Total (II) Capital Expenditure**
***एकूण खर्च (चालू + भांडवली)**	**2,00,995.81**	**100.0**	***Total Expenditure(Current + Capital) I + II**

टिप : *तक्त्यातील बाबींची बेरीज मानलेली असल्याचे एकूण सुचविते आणि 'संक्षिप्त अर्थसंकल्पा'तील एकूण खर्चाशी बेरजा जुळणार नाहीत.

Note : *Total implies sum of items considered in the table and will not match with total expenditure as per 'Budget in Brief'

आधार : अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई S

ource : Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai

28. लोकवित्त/ PUBLIC FINANCE

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 28.7

वस्तुनुसार अबकारी कर / Excise Revenue by Commodities

(2015-16)

(₹ कोटी / ₹ in Crore)

बाब	2014-15	2015-16	Item
(1)	(2)	(3)	(1)
राज्य अबकारी महसूल			**Revenue State Excise**
१०१. देशी स्पिरीट			**101. Country Spirit**
१. दारु गाळण्याच्या भट्ट्या व इतर पासून जमा	686.74	679.84	1. Receipt from out stills & other
२. अनुज्ञप्ती शुल्क	244.28	147.80	2. Licence Fees
३. अआसवनीमध्ये तयार केलेल्या स्पिरीटवरील शुल्क	2,056.60	2,136.06	3. Duty on Distilery Spirit
एकूण	**2,987.62**	**2,963.69**	**Total**
१०२. आंबवलेली देशी दारू			**102. Country Fermented Liquor**
१. झाडावरील करापासून मिळालेल्या जमा	0.14	1.01	1. Tree Tax Receipt
२. अनुज्ञप्ती शुल्क	186.83	47.06	2. Licence Fees
३. आयात कर	1.51	0.17	3. Import Tax
एकूण	**188.48**	**48.24**	**Total**
१०३. माल्ट (सातू) दारू			**103. Malt Liquor**
१. भारतात तयार केलेल्या बियर वरील शुल्क	1,859.34	2,221.68	1. Duty on Beer manufactured in India
२. अनुज्ञप्ती शुल्क	53.70	10.31	2. Licence Fees
एकूण	**1,913.04**	**2,231.99**	**Total**
१०५. विदेशी दारू व स्पिरीट			**105. Foreign Liquor Spirit**
१. वाईन व स्पिरीटवरील शुल्क	4,112.12	4,467.69	1. Duty on Wines & Spirit
२. अनुज्ञप्ती शुल्क	724.94	991.52	2. Licence Fees
३. विदेशी दारूवरील उत्पादन शुल्क परवाना	435.13	655.76	3. Excise Pass on F.L.
४. केवळ राज्यातील उत्पादन	675.65	653.88	4. Excise receipt in State proper
५. वाहतूक शुल्क	3.68	8.32	5. Transport Fees
एकूण	**5,951.51**	**6,777.18**	**Total**
१०६. वाणिज्यिक व विपकृत स्पिरीट व	16.03	16.95	**106. Commercial & Denatured Spirit Medicated Wine**
औषधिकृत मद्य	129.49	133.56	
१०७. अल्कोहल, आफु इ. विषयक अंतर्भाव असलेली औषधी व प्रसाधन पदार्थ			**107. Medicinal & Toilet preparation**
१०८. अफू, भांग व इतर औषधी द्रव्य			**108. Opium Hemp & other drugs**
१. अफु विक्रीवरील अबकारी	1.58	0.16	1. Sale proceed of excise opium
२. परवाना शुल्क	0.00	0.00	2. Permit Fees
३. गांजा व इतर अमली पदार्थ विक्रीवरील अबकारी	0.00	0.00	3. Sale proceed of Gunja & other drugs
एकूण	**1.58**	**0.16**	**Total**
१५०. दंड व अधिग्रहण			**150. Fines and Confiscation**
१. दंड व अधिग्रहण	0.00	0.00	1. Fines & Forfeitures
२. किरकोळ जमा	0.00	0.00	2. Miscellaneous Receipts
३. धान्य उत्पादित दारू	14.70	16.53	3. Grains of Liquor
एकूण	**14.70**	**16.53**	**Total**
५०१. सेवा व सेवा शुल्क	5.04	6.44	**501. Services and Service Fees**
८००. इतर जमा रकमा	189.60	274.82	**800. Other Receipts**
एकूण सर्व	**11,397.08**	**12,469.55**	**Grand Total**
परतावा	**0.00**	**0.29**	**Refund**
एकूण निव्वळ	**11,397.08**	**12,469.84**	**Net Total**

आधार : राज्य अबकारी विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source. State Excise Department. Govt. and Maharashtra, Mumbai

तक्ता क्रमांक /TABLE No. 28.8

उत्पन्न गटाप्रमाणे आय विवरणांची संख्या, एकूण उत्पन्न व आयकर / Number of Returns, Gross Income and Tax Payable by range of Income

(2015-16)

(₹ कोटीत / ₹ in Crore)

		व्यक्ती / Individual					
		एकूण उत्पन्न गटाप्रमाणे By range of Gross Total Income		विवरणानुसार उत्पन्न गटाप्रमाणे By range of Returned Income		आयकर गटाप्रमाणे By range of Tax Payable	
अ.क्र. Sr. No	गट Range	विवरणाची संख्या No. of Returns	एकूण उत्पन्न Sum of Gross Total Income	विवरणाची संख्या No. of Returns	विवरणानुसार उत्पन्न Sum of Returned Income	विवरणाची संख्या No. of Returns	आयकर Sum of Tax Payable
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1	<0	--	--	--	--	--	--
2	=0	1,08,062	--	2,03,914	--	2,01,67,072	--
3	>0 and <=1,50,000	21,60,364	18,289	25,15,812	22,177	1,84,87,387	44,615
4	>1,50,000 and <=2,00,000	15,61,078	27,860	21,98,606	39,320	4,16,657	7,226
5	>2,00,000 and <=2,50,000	43,69,446	1,00,866	65,68,515	1,51,623	3,03,491	6,794
6	>2,50,000 and <=3,50,000	1,33,61,610	3,88,735	1,61,42,683	4,56,946	4,11,732	12,170
7	>3,50,000 and <=4,00,000	33,11,801	1,23,751	23,02,187	85,946	1,38,861	5,194
8	>4,00,000 and <=4,50,000	27,63,811	1,16,960	17,84,240	75,651	1,08,269	4,591
9	>4,50,000 and <=5,00,000	20,22,386	95,917	16,23,066	77,246	86,980	4,125
10	>5,00,000 and <=5,50,000	16,87,835	88,421	11,21,523	58,776	71,049	3,724
11	>5,50,000 and <=9,50,000	61,40,397	4,28,653	37,62,807	2,63,348	2,80,224	19,931
12	>9,50,000 and <=10,00,000	3,02,399	29,467	2,08,946	20,375	17,727	1,727
13	>10,00,000 and <=15,00,000	15,15,662	1,82,066	11,07,486	1,33,933	1,04,227	12,607
14	>15,00,000 and <=20,00,000	5,93,658	1,01,939	4,68,514	80,499	47,268	8,152
15	>20,00,000 and <=25,00,000	2,83,331	62,977	2,31,567	51,522	26,246	5,855
16	>25,00,000 and <=50,00,000	3,81,228	1,27,824	3,31,615	1,11,833	43,212	14,965
17	>50,00,000 and <=1,00,00,000	1,16,901	79,992	1,10,919	76,275	19,707	13,371
18	>1,00,00,000 and <=5,00,00,000	55,331	1,00,179	52,978	96,894	9,032	15,908
19	>5,00,00,000 and <=10,00,00,000	3,020	20,323	2,968	19,993	454	3,066
20	>10,00,00,000 and <=25,00,00,000	1,156	16,862	1,135	16,576	171	2,529
21	>25,00,00,000 and <=50,00,00,000	233	8,114	229	7,938	29	1,039
22	>50,00,00,000 and <=100,00,00,000	58	3,873	58	3,883	3	204
23	>100,00,00, 000 and <=500,00,00,000	31	4,175	30	3,991	1	238
24	>500,00,00,000	1	721	1	721	--	--
	Total	**4,07,39,799**	**21,27,964**	**4,07,39,799**	**18,55,466**	**4,07,39,799**	**1,88,031**

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 28.8 Contd.

अ.क्र. Sr. No	गट (हजारात) Range (In '000)	अविभक्त हिंदू कुटुंब / H.U.F					
		एकूण उत्पन्न गटाप्रमाणे By range of Gross Total Income		विवरणानुसार उत्पन्न गटाप्रमाणे By range of Returned Income		आयकर गटाप्रमाणे By range of Tax Payable	
		विवरणाची संख्या No. of Returns	एकूण उत्पन्न Sum of Gross Total Income	विवरणाची संख्या No. of Returns	विवरणानुसार उत्पन्न Sum of Retur--ned Income	विवरणाची संख्या No. of Returns	आयकर Sum of Tax Payable
(1)	(2)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)
1	<0	--	--	--	--	--	--
2	=0	9,026	--	27,806	--	5,55,510	--
3	>0 and <=1,50,000	1,54,753	1,144	1,51,435	1,237	4,14,568	950
4	>1,50,000 and <=2,00,000	78,293	1,391	88,179	1,569	7,375	127
5	>2,00,000 and <=2,50,000	2,33,357	5,447	2,76,924	6,484	4,388	98
6	>2,50,000 and <=3,50,000	2,32,396	6,610	2,30,836	6,526	5,270	155
7	>3,50,000 and <=4,00,000	50,189	1,881	36,326	1,359	1,601	60
8	>4,00,000 and <=4,50,000	41,883	1,770	28,751	1,220	1,298	55
9	>4,50,000 and <=5,00,000	33,153	1,579	31,035	1,484	985	47
10	>5,00,000 and <=5,50,000	25,391	1,327	21,317	1,114	819	43
11	>5,50,000 and <=9,50,000	91,842	6,451	68,298	4,836	3,482	249
12	>9,50,000 and <=10,00,000	5,900	576	5,603	547	215	21
13	>10,00,000 and <=15,00,000	26,096	3,078	17,901	2,117	1,348	164
14	>15,00,000 and <=20,00,000	6,574	1,124	5,339	918	655	113
15	>20,00,000 and <=25,00,000	3,043	676	2,577	574	401	89
16	>25,00,000 and <=50,00,000	4,481	1,518	4,145	1,410	579	196
17	>50,00,000 and <=1,00,00,000	1,704	1,174	1,644	1,138	224	152
18	>1,00,00,000 and <=5,00,00,000	697	1,288	665	1,244	149	305
19	>5,00,00,000 and <=10,00,00,000	53	347	51	334	7	48
20	>10,00,00,000 and <=25,00,00,000	39	538	38	515	--	--
21	>25,00,00,000 and <=50,00,00,000	4	118	4	118	3	129
22	>50,00,00,000 and <=100,00,00,000	--	--	--	--	1	63
23	>100,00,00, 000 and <=500,00,00,000	4	578	4	565	--	--
24	>500,00,00,000	--	--	--	--	--	--
	Total	**9,98,878**	**38,615**	**9,98,878**	**35,309**	**9,98,878**	**3,064**

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 28.8 Contd.

अ.क्र. Sr. No	गट (हजारात) Range (In '000)	संस्था / Firms: एकूण उत्पन्न गटाप्रमाणे By range of Gross Total Income: विवरणाची संख्या No. of Returns	एकूण उत्पन्न Sum of Gross Total Income	विवरणानुसार उत्पन्न गटाप्रमाणे By range of Returned Income: विवरणाची संख्या No. of Returns	विवरणानुसार उत्पन्न Sum of Retur--ned Income	आयकर गटाप्रमाणे By range of Tax Payable: विवरणाची संख्या No. of Returns	आयकर Sum of Tax Payable
(1)	(2)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)
1	<0	--	--	--	--	--	--
2	=0	2,47,143	--	2,50,851	--	2,50,834	--
3	>0 and <=1,50,000	4,65,656	1,945	4,62,961	1,945	5,88,952	1,716
4	>1,50,000 and <=2,00,000	36,489	632	36,495	632	24,732	428
5	>2,00,000 and <=2,50,000	26,437	591	26,427	591	16,773	375
6	>2,50,000 and <=3,50,000	35,808	1,062	35,802	1,062	22,439	664
7	>3,50,000 and <=4,00,000	12,621	472	12,605	472	7,452	279
8	>4,00,000 and <=4,50,000	10,843	460	10,826	459	6,075	258
9	>4,50,000 and <=5,00,000	9,655	458	9,664	459	5,341	253
10	>5,00,000 and <=5,50,000	8,214	430	8,206	430	4,181	219
11	>5,50,000 and <=9,50,000	40,642	2,937	40,563	2,931	19,940	1,437
12	>9,50,000 and <=10,00,000	3,726	364	3,745	365	1,552	151
13	>10,00,000 and <=15,00,000	22,367	2,740	22,300	2,733	9,833	1,200
14	>15,00,000 and <=20,00,000	12,503	2,165	12,433	2,152	5,414	937
15	>20,00,000 and <=25,00,000	8,120	1,813	8,082	1,804	3,469	775
16	>25,00,000 and <=50,00,000	18,525	6,475	18,375	6,420	6,810	2,329
17	>50,00,000 and <=1,00,00,000	11,726	8,419	11,580	8,306	3,730	2,583
18	>1,00,00,000 and <=5,00,00,000	8,453	17,220	8,161	16,560	2,773	5,385
19	>5,00,00,000 and <=10,00,00,000	1,047	7,226	971	6,696	289	1,969
20	>10,00,00,000 and <=25,00,00,000	535	8,211	495	7,518	108	1,647
21	>25,00,00,000 and <=50,00,00,000	138	4,573	117	3,876	23	789
22	>50,00,00,000 and <=100,00,00,000	53	3,570	49	3,324	11	641
23	>100,00,00, 000 and <=500,00,00,000	31	5,145	24	3,978	1	140
24	>500,00,00,000	--	--	--	--	--	--
	Total	**9,80,732**	**76,908**	**9,80,732**	**72,713**	**9,80,732**	**24,175**

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 28.8 Contd.

अ.क्र. Sr. No	गट (हजारात) Range (In '000)	इतर एपीओ/बीपीओ / Others-AOP / BOI					
		एकूण उत्पन्न गटाप्रमाणे By range of Gross Total Income		विवरणानुसार उत्पन्न गटाप्रमाणे By range of Returned Income		आयकर गटाप्रमाणे By range of Tax Payable	
		विवरणाची संख्या No. of Returns	एकूण उत्पन्न Sum of Gross Total Income	विवरणाची संख्या No. of Returns	विवरणानुसार उत्पन्न Sum of Retur--ned Income	विवरणाची संख्या No. of Returns	आयकर Sum of Tax Payable
(1)	(2)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)
1	<0	--	--	--	--	--	--
2	=0	3,862	--	3,925	--	8,148	--
3	>0 and <=1,50,000	3,573	21	3,528	21	2,400	7
4	>1,50,000 and <=2,00,000	783	14	779	14	94	2
5	>2,00,000 and <=2,50,000	917	21	916	21	71	2
6	>2,50,000 and <=3,50,000	598	17	599	17	94	3
7	>3,50,000 and <=4,00,000	128	5	129	5	40	1
8	>4,00,000 and <=4,50,000	133	6	133	6	27	1
9	>4,50,000 and <=5,00,000	128	6	126	6	17	1
10	>5,00,000 and <=5,50,000	84	4	78	4	9	--
11	>5,50,000 and <=9,50,000	413	29	411	29	125	9
12	>9,50,000 and <=10,00,000	33	3	32	3	18	2
13	>10,00,000 and <=15,00,000	141	17	140	17	86	11
14	>15,00,000 and <=20,00,000	65	11	64	11	42	8
15	>20,00,000 and <=25,00,000	43	10	43	10	46	10
16	>25,00,000 and <=50,00,000	151	53	150	53	133	47
17	>50,00,000 and <=1,00,00,000	131	97	133	99	110	76
18	>1,00,00,000 and <=5,00,00,000	261	627	259	627	164	368
19	>5,00,00,000 and <=10,00,00,000	75	536	74	530	41	273
20	>10,00,00,000 and <=25,00,00,000	93	1,446	93	1,444	21	327
21	>25,00,00,000 and <=50,00,00,000	49	1,680	49	1,680	9	351
22	>50,00,00,000 and <=100,00,00,000	19	1,344	19	1,344	2	123
23	>100,00,00, 000 and <=500,00,00,000	16	3,254	16	3,254	--	--
24	>500,00,00,000	1	628	1	628	--	--
	Total	**11,697**	**9,829**	**11,697**	**9,823**	**11,697**	**1,622**

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 28.8 Contd.

अ.क्र. Sr. No	गट (हजारात) Range (In '000)	व्यापारी संस्था / Company					
		एकूण उत्पन्न गटाप्रमाणे By range of Gross Total Income		विवरणानुसार उत्पन्न गटाप्रमाणे By range of Returned Income		आयकर गटाप्रमाणे By range of Tax Payable	
		विवरणाची संख्या No. of Returns	एकूण उत्पन्न Sum of Gross Total Income	विवरणाची संख्या No. of Returns	विवरणानुसार उत्पन्न Sum of Retur--ned Income	विवरणाची संख्या No. of Returns	आयकर Sum of Tax Payable
(1)	(2)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)	(32)
1	<0	--	--	--	--	--	--
2	=0	3,85,948	--	3,87,183	--	3,44,295	--
3	>0 and <=1,50,000	1,23,324	520	1,22,867	520	2,07,535	740
4	>1,50,000 and <=2,00,000	12,753	222	12,781	222	16,079	280
5	>2,00,000 and <=2,50,000	10,151	227	10,150	227	12,215	274
6	>2,50,000 and <=3,50,000	16,061	478	16,079	478	18,382	546
7	>3,50,000 and <=4,00,000	6,440	241	6,444	241	7,002	262
8	>4,00,000 and <=4,50,000	5,772	245	5,772	245	6,087	258
9	>4,50,000 and <=5,00,000	5,167	245	5,198	247	5,381	255
10	>5,00,000 and <=5,50,000	4,736	248	4,727	248	4,632	243
11	>5,50,000 and <=9,50,000	27,009	1,974	27,046	1,977	24,840	1,804
12	>9,50,000 and <=10,00,000	2,699	263	2,709	264	2,074	202
13	>10,00,000 and <=15,00,000	19,387	2,386	19,437	2,393	15,106	1,853
14	>15,00,000 and <=20,00,000	12,994	2,253	12,965	2,249	9,239	1,598
15	>20,00,000 and <=25,00,000	9,579	2,144	9,558	2,139	6,116	1,369
16	>25,00,000 and <=50,00,000	25,001	8,889	24,968	8,877	14,567	5,122
17	>50,00,000 and <=1,00,00,000	19,070	13,632	19,008	13,602	9,906	6,939
18	>1,00,00,000 and <=5,00,00,000	21,891	48,314	21,607	47,632	11,404	24,539
19	>5,00,00,000 and <=10,00,00,000	4,709	33,381	4,587	32,493	2,090	14,659
20	>10,00,00,000 and <=25,00,00,000	3,613	56,499	3,461	54,072	1,558	24,135
21	>25,00,00,000 and <=50,00,00,000	1,487	51,955	1,410	49,190	576	20,043
22	>50,00,00,000 and <=100,00,00,000	925	64,518	848	59,142	336	23,312
23	>100,00,00, 000 and <=500,00,00,000	811	1,67,995	760	1,59,229	288	59,164
24	>500,00,00,000	269	6,15,135	231	5,06,589	88	1,36,229
	Total	**7,19,796**	**10,71,764**	**7,19,796**	**9,42,276**	**7,19,796**	**3,23,826**

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 28.8 Contd.

अ.क्र. Sr. No	गट (हजारात) Range (In '000)	एकूण सर्व / Total (All status) एकूण उत्पन्न गटाप्रमाणे By range of Gross Total Income		विवरणानुसार उत्पन्न गटाप्रमाणे By range of Returned Income		आयकर गटाप्रमाणे By range of Tax Payable	
		विवरणाची संख्या No. of Returns	एकूण उत्पन्न Sum of Gross Total Income	विवरणाची संख्या No. of Returns	विवरणानुसार उत्पन्न Sum of Retur--ned Income	विवरणाची संख्या No. of Returns	आयकर Sum of Tax Payable
(1)	(2)	(33)	(34)	(35)	(36)	(37)	(38)
1	<0	--	--	--	--	--	--
2	=0	7,99,506	--	9,53,540	--	2,14,33,945	--
3	>0 and <=150	29,54,340	22,140	32,92,154	26,058	1,97,29,885	48,110
4	>150 and <=200	16,95,585	30,227	23,41,113	41,832	4,66,308	8,086
5	>200 and <=250	46,48,296	1,07,333	68,89,261	1,59,089	3,38,026	7,566
6	>250 and <=350	1,36,54,424	3,97,135	1,64,31,311	4,65,184	4,59,346	13,580
7	>350 and <=400	33,83,664	1,26,443	23,59,046	88,073	1,55,453	5,815
8	>400 and <=450	28,24,599	1,19,532	18,30,870	77,629	1,22,149	5,180
9	>450 and <=500	20,72,519	98,302	16,70,253	79,497	99,042	4,697
10	>500 and <=550	17,27,908	90,518	11,56,692	60,617	81,000	4,245
11	>550 and <=950	63,08,057	4,40,605	39,02,959	2,73,397	3,29,990	23,530
12	>950 and <=1000	3,15,409	30,736	2,21,338	21,584	21,703	2,115
13	>1000 and <=1500	15,87,678	1,90,780	11,69,057	1,41,412	1,31,523	15,948
14	>1500 and <=2000	6,28,169	1,07,903	5,00,303	86,000	63,115	10,894
15	>2000 and <=2500	3,05,646	67,962	2,52,454	56,188	36,646	8,181
16	>2500 and <=5000	4,33,197	1,46,103	3,80,869	1,29,173	66,038	22,919
17	>5000 and <=10000	1,51,862	1,04,952	1,44,424	1,00,236	34,312	23,565
18	>10000 and <=50000	88,923	1,72,525	85,042	1,66,064	24,316	48,246
19	>50000 and <=100000	9,319	64,742	8,976	62,364	3,020	20,960
20	>100000 and <=250000	5,743	88,332	5,485	84,201	1,951	30,104
21	>250000 and <=500000	2,021	70,325	1,903	66,123	675	23,609
22	>500000 and <=1000000	1,111	77,210	1,026	71,336	365	25,151
23	>1000000 and <=5000000	943	1,89,750	881	1,79,067	296	60,550
24	>5000000	273	6,18,459	235	5,09,903	88	1,36,229
	Total	**4,35,99,192**	**33,62,014**	**4,35,99,192**	**29,45,027**	**4,35,99,192**	**5,49,280**

आधार : अखिल भारतीय आयकर सांख्यिकी निर्धारण वर्ष २०१५-१६

Source : Publication of All India Income Tax Statistics Assessment Year-2015-16

28. लोकवित्त / PUBLIC FINANCE

तक्ता क्रमांक /TABLE No. 28.9

करदात्यांच्या विवरणानुसार उत्पन्नाचे साधन, एकूण उत्पन्न, विवरणांची संख्या, एकूण कर

Details of the source of income, total income, number of returns, total tax of tax payers according to the returns (2015-16)

(₹ कोटीत / ₹ in Crore)

अ.क्र. Sr.No. (१)	उत्पन्नाचे साधन (२)	व्यक्ती/ Individual (३)	अविभक्त हिंदु कुटुंब/ H.U.F. (४)	संस्था/ Firms (५)	एओपी/बीओआय/ AOP/BOI (६)	व्यापारी संस्था/ Company (७)	इतर/ Others (८)	एकूण/ Total (९)	Source of Income (10)
१	वेतन	11,67,746	--	--	--	--	--	11,67,746	Salary
२	घराची मालमत्ता	27,221	3,469	2,858	55	11,227	744	45,574	House Property
३	धंदा / पेशा	6,66,717	16,575	70,242	251	9,94,466	27,948	17,76,199	Business / Profession
४	भांडवलातील नफा --								Capital Gains -
	i) अल्प मुदत	15,993	922	1,436	11,061	35,491	8,444	73,347	Short Term
	ii) दिर्घ मुदत- जमीन व इमारती	37,269	1,597	2,675	837	41,735	734	84,847	Long term-land and Buildings
५	इतर साधने	2,34,523	16,486	3,243	1,615	1,10,686	4,016	3,70,569	Other Sources
६	एकूण (१ ते ६)	**21,49,469**	**39,049**	**80,454**	**13,819**	**11,93,605**	**41,886**	**35,18,281**	Total (1 to 6)
७	मागील तोटा	21,505	432	3,546	3,990	1,21,840	4,953	1,56,266	Loss Setoff
८	एकूण उत्पन्न	21,27,964	38,617	76,908	9,829	10,71,765	36,932	33,62,015	Gross Total Income
९	विवरणांची संख्या	4,07,39,799	9,98,878	9,80,732	11,697	7,19,796	1,48,290	4,35,99,192	No. of Returns
१०	विवरणानुसार उत्पन्न	18,55,468	35,309	72,713	9,822	9,42,276	29,440	29,45,028	Return Income
११	आयकर	1,88,029	3,064	24,178	1,622	3,23,829	8,557	5,49,279	Aggregate Tax Liability

आधार : अखिल भारतीय आयकर सांख्यिकी निर्धारण वर्ष २०१५-१६

Source : Publication of All India Income Tax Statistics assessment Year, 2015-16

28. लोकवित्त/ PUBLIC FINANCE

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 28.10

महाराष्ट्र राज्याच्या महसुली जमेचे विवरणपत्र / Statement of Revenue Receipts of Maharashtra State (2015-16)

(₹ कोटीत / ₹ in Crore)

	महसुलाची शीर्षे (1)	प्रत्यक्ष Actuals (2)	Heads of Revenue (1)
	महसुली जमा -		**Revenue Receipts -**
	(I) कर महसुल		**(I) Tax Revenue**
	(ए) उत्पन्न व खर्च यांवरील कर -		**(a) Taxes on Income & Expenditure-**
0020	निगम कर	8,835.19	Corporation Tax
0021	निगम करांव्यतिरिक्त इतर उत्पन्नावरील कर	6,144.85	Taxes on Income other than Corporation Tax
0022	कृषि उत्पन्नावरील कर	0.00	Taxes on Agricultural Income
0028	उत्पन्न व खर्च यांवरील इतर कर	2,192.74	Other Taxes on Income & Expenditure
	एकूण (ए)	**17,172. 78**	**Total (a)**
	(बी) मालमत्ता व भांडवली व्यवहार यांवरील कर -		**(b) Taxes on Property & Capital Transaction-**
0029	जमीन महसूल	1,748.31	Land Revenue
0030	मुद्रांक व नोंदणी फी	2 1,766.99	Stamps & Registration Fees
0031	संपदा शुल्क	0.00	Estate Duty
0032	संपत्ती कर	2.00	Taxes on wealth
0035	शेत जमिनीव्यतिरिक्त इतर स्थावर मालमत्तेवरील कर	0.00	Taxes on Immovable Property other than agricultural land
	एकूण (बी)	**23,517.30**	**Total (b)**
	(सी) विक्रेय वस्तू व सेवा यांवरील कर		**(c) Taxes on Commodities & Services-**
0037	जकात शुल्क	4,486.57	Customs
0038	संघ उत्पादन शुल्क	3,730.37	Union Excise Duties
0039	राज्य उत्पादन शुल्क	12,469 .55	State Excise
0040	विक्रिकर	69,660.81	Sales Tax
0041	वाहनांवरील कर	6,017.19	Taxes on Vehicles
0042	माल व उतारु यावरील कर	1,582.13	Taxes on Goods & Passengers
0043	विजेवरील कर व शुल्क	8,506.37	Taxes & Duties on Electricity
0044	सेवा कर	4,887.46	Service Tax
0045	विक्रेय वस्तू व सेवा यांवरील इतर कर व शुल्क	2,683.50	Other Taxes & Duties on Commodities & Services.
	एकूण (सी)	**1,14,024**	**Total (c)**
	एकूण (I)	**1,54,714.03**	**Total (I)-(a+b+c)**
	(II) करांव्यतिरिक्त महसूल -		**(II) Non-Tax Revenue-**
	(ए) इतर आर्थिक सेवा -		**(a) Other Fiscal Services**
0047	इतर आर्थिक सेवा	0.03	Other Fiscal Services
	एकूण (ए)	**0.03**	**Total (a)**
	(बी) व्याजाच्या जमा रकमा, लाभांश व नफा		**(b) Interest Receipts, Dividends & Profits-**
0049	व्याजाच्या जमा रकमा	3,079.45	Interest Receipts
0050	लाभांश व नफा	57.27	Dividends & Profits
	एकूण (बी)	**3,136.72**	**Total (b)**
	(सी) करांव्यतिरिक्त इतर महसूल		**(c) Other Non-Tax Revenue-**
	(i) सर्वसाधारण सेवा		**(i) General Services-**
0051	लोकसेवाआयोग	32.07	Public Services Commission
0055	पोलीस	332.85	Police
0056	तुरुंग	8.99	Jails
0057	पुरवठा व विनियोग	0.01	Supplies & Disposals
0058	लेखनसामग्री व मुद्रण	23.07	Stationery & Printing
0059	सार्वजनिक बांधकामे	246.31	Public Works
0070	इतर प्रशासनिक सेवा	676.86	Other Administrative Services
0071	निवृत्तिवेतने व इतर सेवानिवृत्ति लाभ यांच्या संबंधातील अंशदानाच्या व वसुलीच्या रकमा	72.72	Contribution & Recoveries towards Pension & Other Retirement Benefits

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 28.10 contd…

(1)	(2)	(2)	(1)
0075	संकीर्ण सर्वसाधारण सेवा	477.38	Miscellaneous General Services
	एकूण (i)	**1,870.26**	**Total (i)**
	(ii) सामाजिक सेवा		**(ii) Social Services-**
0202	शिक्षण, क्रीडा, कला व संस्कृती	606.65	Education, Sports, Art & Culture
0210	वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य	498.44	Medical & Public Health
0211	कुटुंब कल्याण	51.35	Family Welfare
0215	पाणीपुरवठा व स्वच्छता	50.95	Water-Supply & Sanitation
0216	गृहनिर्माण	94.39	Housing
0217	नगरविकास	913.38	Urban Development
0220	माहिती व प्रसिध्दी	**7.33**	Information & Publicity
0230	कामगार व सेवायोजन	138.05	Labour & Employment
0235	सामाजिक सुरक्षा व कल्याण	310.05	Social Security & Welfare
0250	इतर सामाजिक सेवा	287.01	Other Social Services
	एकूण (ii)	**2,957.60**	**Total (ii)**
	(iii) आर्थिक सेवा		**(iii) Economic Services-**
0401	पीकसंवर्धन	114.20	Crop Husbandry
0403	पशुसंवर्धन	33.53	Animal Husbandry
0404	दुग्धव्यवसाय विकास	227.20	Dairy Development
0405	मत्स्यव्यवसाय	9.21	Fisheries
0406	वनीकरण व वन्यजीवन	230.91	Forestry & Wild Life
408	अन्न , साठवण व वखार	5.50	Food Storage & warehousing
0425	सहकार	86.17	Co-operation
0435	इतर कृषीविषयक कार्यक्रम	2.61	Other Agricultural Programme
0506	जमीन सुधारणा	45.55	Land Reforms
0515	इतर ग्रामीण विकास कार्यक्रम	150.65	Other Rural Development Programme
0551	डोंगराळ प्रदेश	2.04	Hill Areas
0700	मोठे पाटबंधारे	460.23	Major Irrigation
0701	मध्यम पाटबंधारे	164.46	Medium Irrigation
0702	लहान पाटबंधारे	63.96	Minor Irrigation
0801	वीज	619.98	Power
0802	पेट्रोलियम	0.01	Petroleum
0810	उर्जेची अपारंपारिक साधने	2.82	Non-Conventional Sources of Energy
0851	ग्रामोद्योग व लघुउद्योग	3.34	Village & Small Industries
0852	उद्योग	3.61	Industries
0853	अलोहयुक्त खाणकाम व धातुशास्त्रीय उद्योग	3,064.05	Non-Ferrous, Mining & Metallurgical Industry
0875	इतर उद्योग	0.02	Other Industries
1001	भारतीय रेल्वे	0.00	Indian Railways
1051	बंदरे व दीपगृहे	0.00	Ports and Light Houses
1054	रस्ते व पूल	21.5 I	Roads and Bridges
1056	अंतर्देशीय जल वाहतूक	0.00	Inland Water Transport
1452	पर्यटन	2.27	Tourism
1475	इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवा	144.57	Other General Economic Services
	एकूण (iii)	**5,458.40**	**Total (iii)**
	एकूण (सी)	**10,286.25**	**Total (c)**
	एकूण (II)	**13,423.00**	**Total (II)**
	(III) सहाय्यक अनुदाने व अंशदाने		**(III) Grants-in-aid and Contributions**
1601	केंद्र सरकारकडून सहाय्यक अनुदाने	16,898.61	Grants-in-aid from Central Government
1603	केंद्रीय उत्पादन शुल्कातील राज्याचा हिस्सा	0.00	State's Share of Union Excise Duties
	एकूण (III)	**16,898.61**	**Total (III)**
	एकूण - महसूली जमा (I+ II+III)	**1,85,035.65**	**Total-Revenue Receipts (I+ II+III)**

टिप : आकडे संक्षिप्तात असल्याने बेरजा जुळणार नाहीत. Note :Figures may not tally due to rounding

आधार : महाराष्ट्र शासनाचे २०१७-१८ वर्षासाठीचे आर्थिक विधान (अर्थसंकल्प) Source : Financial Statement (Budget) of the GoM for the year 2017-18

28. लोकवित्त/ PUBLIC FINANCE

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 28.11

महाराष्ट्र राज्याच्या महसुली खर्चाचे विवरणपत्र / Statement of Revenue Expenditure of Maharashtra State (2015-16)

(₹ कोटीत / ₹ in Crore)

	खर्चाची शीर्षे (1)	प्रत्यक्ष Actuals (2)	Heads of Expenditure (1)
	(I) सर्वसाधारण सेवा-		**(I) General Services-**
	(ए) राज्याची अंगे		**(a) Organs of State-**
2011	संसद/राज्य/संघ राज्यक्षेत्र विधानमंडळे	111	Parliament/State/Union Territory Legislature
2012	राष्ट्रपती/उप राष्ट्रपती/राज्यपाल/ संघ राज्य क्षेत्रांचे प्रशासक	12	President/Vice-President/Administrator of Union Territories.
2013	मंत्रिपरिषद	9	Council of Ministers
2014	न्यायदान	1,398	Administration of Justice
2015	निवडणुका	328	Elections
	एकूण (ए)	**1,859.16**	**Total (a)**
	(बी) आर्थिक सेवा-		**(b) Fiscal Services-**
2020	(i) उत्पन्न व खर्च यांवरील करांची वसुली	19.94	(i) Collection of Taxes on Income and Expenditure.
	एकूण (i)	**19.94**	**Total (i)**
	(ii) मालमत्ता व भांडवली व्यवहार यांवरील करांची वसुली		**(ii) Collection of Taxes on Property & Capital Transactions**
2029	जमीन महसूली	307.71	Land Revenue
2030	मुद्रांक व नोंदणी	189 .27	Stamps & Registration
	एकूण (ii)	**496.98**	**Total (ii)**
	(ii) विक्रेय वस्तु सेवा यांवरील करांची वसुली		**(iii) Collection of Taxes on Commodities & Services-**
2039	राज्य उत्पादन शुल्क	108.30	State Excise
2040	विक्रीकर	474.50	Sales Tax
2041	वाहनावरील कर	1,257.27	Taxes on Vehicles
2045	विक्रेय वस्तु व सेवा यांवरील इतर कर व शुल्क	63.17	Other Taxes & Duties on Commodities & Services.
	एकूण (iii)	**1,903.24**	**Total (iii)**
	(iv) इतर आर्थिक सेवा		**(iv) Other Fiscal Services-**
2047	इतर आर्थिक सेवा	3.47	Other Fiscal Services
	एकूण (iv)	3.47	**Total (iv)**
	एकूण (बी)	**2,423.62**	**Total (b)**
	(सी) व्याज प्रदान व ऋणसेवा		**(c) Interest Payment & Servicing of Depts-**
2048	ऋण कमी करणे किंवा ऋणप्रतिबंधन यांसाठी विनियोजन	2220	Appropriation for Reduction or Avoidance of Debts.
2049	व्याज प्रदान	25,771.41	Interest Payments
	एकूण (सी)	**27,991.41**	**Total (c)**
	(डी) प्रशासकीय सेवा-		**(d) Administrative Services-**
2051	लोकसेवा आयोग	32.45	Public Service Commission
2052	सचिवालय सर्वसाधारण सेवा	223.30	Secretariat General Services
2053	जिल्हा प्रशासन	4,482.30	District Administration
2054	कोषागार व लेखा प्रशासन	246.47	Treasury & Account Administration
2055	पोलीस	9,807.13	Police
2056	तुरुंग	234.67	Jails
2057	पुरवठा व विनियोग	1.80	Supply & Disposals
2058	लेखनसामुग्री व मुद्रण	149.86	Stationary & Printing
2059	सार्वजनिक बांधकामे	1,136.68	Public Works
2070	इतर प्रशासनिक सेवा	313.20	Other Administrative Services
	एकूण (डी)	**16,627.86**	**Total (d)**
	(इ) निवृत्तिवेतने व संकीर्ण सर्वसाधारण सेवा		**(e) Pensions & Misc. General Services-**
2071	निवृत्तिवेतने व इतर सेवानिवृत्ति लाभ	15,336.45	Pensions & other Retirement Benefits
2075	संकीर्ण सर्वसाधारण सेवा	131.25	Miscellaneous General Services
	एकूण (इ)	**15,467.70**	**Total (e)**
	एकूण (I)	**64,369.75**	**Total (I)**

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 28.11 contd…

	(1)	(2)	(1)
	(II) सामाजिक सेवा -		**(II) Social Services-**
	(ए) शिक्षण, क्रीडा, कला व संस्कृती -		**(a) Education, Sports, Art & Culture**
2202	सर्वसाधारण शिक्षण	40,495.62	General Education
2203	तंत्र शिक्षण	1,721.84	Technical Education
2204	क्रीडा व युवक सेवा	304.20	Sports & Youth Services
2205	कला व संस्कृती	345.81	Art & Culture
	एकूण (ए)	**42,867.47**	**Total (a)**
	(बी) आरोग्य व कुटुंब कल्याण -		**(b) Health & Family Welfare-**
2210	वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य	8,712.29	Medical & Public Health
2211	कुटुंब कल्याण	645.10	Family Welfare
	एकूण (बी)	**9,357.39**	**Total (b)**
	(सी) पाणीपुरवठा, स्वच्छता, गृहनिर्माण व नगरविकास		**(c) Water-supply, Sanitation, Housing & Urban Development-**
2215	**पाणीपुरवठा** व स्वच्छता	2,482 .30	Water-Supply & Sanitation
2216	गृहनिर्माण	675.61	Housing
2217	नगरविकास	6,415.41	Urban Development
	एकूण (सी)	**9,573.33**	**Total (c)**
	(डी) माहिती व ध्वनी प्रसारण		**(d) Information & Broadcasting-**
2220	माहिती व प्रसिध्दी	82.54	Information & Publicity
	एकूण (डी)	**82.54**	**Total (d)**
	(इ) अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व इतर मागासवर्गीयांचे कल्याण-		**(e) Welfare of Scheduled Castes, Scheduled Tribes & other Backward Classes-**
2225	अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व इतर मागासवर्गीयांचे कल्याण	8,237.49	Welfare of Scheduled Castes, Scheduled Tribes & other Backward Classes.
	एकूण (इ)	**8,237.49**	**Total (e)**
	(एफ)कामगार व कामगार कल्याण		**(f) Labour & Labour Employment-**
2230	कामगार व सेवायोजन	709.16	Labour & Labour Employment.
	एकूण (एफ)	**709.16**	**Total (f)**
	(जी)समाजकल्याण आणि पोषण आहार -		**(g) Social Welfare & Nutrition-**
2235	सामाजिक सुरक्षा व कल्याण	3,948.52	Social Security & Welfare
2236	पोषण आहार	2,969.59	Nutrition
2245	नैसर्गिक आपत्तीच्या निवारण्यासाठी सहाय्य	4,489.37	Relief on Account of Natural Calamities
	एकूण (जी)	**11,407.48**	**Total (g)**
	(एच) इतर-		**(h) Others-**
2250	इतर सामाजिक सेवा	(-)44.14	Other Social Services
2251	सचिवालय सामाजिक सेवा	126.53	Secretariat Social Services
	एकूण (एच)	**82.39**	**Total (h)**
	एकूण (II)	**82,317.24**	**Total (II)**
	(III) आर्थिक सेवा		**(III) Economic Services-**
	(ए) कृषी व संलग्न कार्यक्रम -		**(a) Agriculture & Allied Activities**
2401	पीक संवर्धन	4,027.37	Crop Husbandry
2402	मृद व जल संधारण	60.67	Soil & Water Conservation
2403	पशुसंवर्धन	959.13	Animal Husbandry
2404	दुग्धव्यवसाय विकास	495.56	Dairy Development
2405	मत्स्यव्यवसाय	175.43	Fisheries
2406	वनीकरण व वन्यजीवन	2,033.74	Forestry & Wild life
2408	अन्न, साठवण व वखार	18.17	Food, Storage & Warehousing
2415	कृषीविषयक संशोधन व शिक्षण	785.76	Agricultural Research & Education
2425	सहकार	1,061.46	Co-operation
2435	इतर कृषीविषयक कार्यक्रम	43.07	Other Agricultural Programmes
	एकूण (ए)	**9,660.36**	**Total (a)**

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 28.11 contd…

	(1)	(2)	(1)
	(बी) ग्रामविकास -		**(b) Rural Development-**
2501	ग्रामविकास विशेष कार्यक्रम	502.47	Special Programme for Rural Development
2505	ग्रामीण रोजगार	2,974.97	Rural Employment
2506	जमीन सुधारणा	0.00	Land Reforms
2515	इतर ग्रामविकास कार्यक्रम	2,131.99	Other Rural Development
	एकूण (बी)	**5,609.43**	**Total (b)**
	(सी) विशेष क्षेत्र कार्यक्रम		**(c) Special Area Programme-**
2551	डोंगराळ प्रदेश	0.60	Hill Areas
	एकूण (सी)	**0.60**	**Total (c)**
	(डी) पाटबंधारे व पूर नियंत्रण		**(d) Irrigation & Flood Control-**
2701	मोठे व मध्यम पाटबंधारे	1,794.85	Major & Medium Irrigation
2702	लहान पाटबंधारे	922.12	Minor Irrigation
2705	लाभक्षेत्र विकास	23.95	Command Areas Development
2711	पूर नियंत्रण व जलनिस्सारण	17.27	Flood Control
	एकूण (डी)	**2,758.20**	**Total (d)**
	(इ) ऊर्जा		**(e) Energy-**
2801	वीज	9,281.64	Power
2810	ऊर्जेची अपारंपारिक साधने	122.00	Non-Conventional Sources of Energy
	एकूण (इ)	**9,403.64**	**Total (e)**
	(एफ) उद्योग व खनिज		**(f) Industry & Minerals-**
2851	ग्रामोद्योग व लघुउद्योग	365.19	Village & Small Industries
2852	उद्योग	2,897.81	Industries
2853	अलोहयुक्त खाणकाम व धातुशास्त्रीय उद्योग	16.20	Non-Ferrous Mining & Metallurgical Industries
	एकूण (एफ)	**3,279.20**	**Total (f)**
	(जी) वाहतूक		**(g) Transport-**
3001	भारतीय रेल्वे-धोरणनिश्चिती, संचालन, संशोधन व इतर संकीर्ण संघटना	58.00	Indian Railways Policy formation, Direction, Research & Miscellaneous Organization
3051	बंदरे व दीपगृहे	52.81	Ports & Light Houses
3053	नागरी विमान चालन	185.81	Civil Aviation
3054	मार्ग व पूल	5,142.02	Road & Bridges
3055	मार्ग परिवहन	96.51	Road Transport
3056	अंतर्देशीय जल परिवहन	5.59	Inland Water Transport
	एकूण (जी)	**5,540.74**	**Total (g)**
	(आय) विज्ञान, तंत्रशास्त्र व पर्यावरण -		**(I) Science Technology & Environment-**
3402	अवकाश संशोधन	0.10	Space Research
3425	इतर वैज्ञानिक संशोधन	4.55	Other Scientific Research
3435	पारिस्थितीकी व पर्यावरण	92.00	Ecology & Environment
	एकूण (आय)	**96.65**	**Total (i)**
	(जे) सर्वसाधारण आर्थिक सेवा -		**(j) General Economic Services-**
3451	सचिवालय आर्थिक सेवा	1,158.13	Secretariat-Economic Services
3452	पर्यटन	412.47	Tourism
3454	जनगणना सर्वेक्षण व सांख्यिकी	88.46	Census Survey & Statistics
3456	नागरी पुरवठा	0.00	Civil Supplies
3475	इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवा	44.06	Other General Economic Services
	एकूण (जे)	**1,703.13**	**Total (j)**
	एकूण (III)	**38,051.95**	**Total (III)**
	(डी) सहाय्यक अनुदाने व अंशदाने -		**(D) Grants-in-aid & Contributions**
3604	स्थानिक संस्था व पंचायत राज्य संस्था यांना नुकसानभरपाईच्या व अभिहस्तांकित रकमा देणे	5,635.11 0.00	Compensation & Assignment to Local Bodies & Panchayat Raj Institutions.
3606	साह्यकारी साहित्य व साधनसामग्री	**5,635.11**	Aid Material & Equipment
	एकूण (IV)	**1,90,374.05**	**Total (IV)**
	एकूण - महसुली लेख्यावरील खर्च	**38,051.95**	**Total - Expenditure on Revenue Account**

टिप : आकडे संक्षिप्तात असल्याने बेरजा जुळणार नाहीत. Note : Figures may not tally due to rounding

आधार : महाराष्ट्र शासनाचे २०१७-१८ वर्षासाठीचे आर्थिक विधान (अर्थसंकल्प)

Source : Financial Statement (Budget) of the GoM for the year 2017-18

28. लोकवित्त/ PUBLIC FINANCE

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 28.12

महसुली व भांडवली लेख्यांवरील जमा व खर्च / Receipts & Expenditure on Revenue & Capital Accounts (2015-16)

(₹ कोटीत / ₹ in Crore)

		प्रत्यक्ष	
	बाब	Actuals	Item
	(1)	(2)	(1)
(I)	**महसुली लेख्यावरील जमा**		**(I) Receipts on Revenue Account**
	(अ) कर महसुल-		**(A) Tax Revenue**
	(ए) केंद्राकडून वसूल होणाऱ्या करांतील राज्याचा हिस्सा	28,086.44	(a) Share in Cental Collected Taxes
	(बी) राज्याकडून वसूल होणारे कर	1,26,627.62	(b) Taxes Collected by State
	एकूण कर महसुल (अ)=(ए + बी)	**1,54,714.07**	**Total Tax Revenue (A) = (a+b)**
	(ब) करांव्यतिरिक्त महसूल		**(B) Non-Tax Revenue**
	(ए) व्याजाच्या जमा रकमा	3,079.46	(a) Interest Receipts
	(बी) केंद्र सरकारकडून सहाय्यक अनुदाने	16,898.61	(b) Grants in aid from Central Govt.
	(सी) करांव्यतिरिक्त इतर महसूल	10,343.54	(c) Other non-Tax Revenue
	करांव्यतिरिक्त महसूल (ब) = (ए + बी + सी)	**30,321.61**	**Non Tax Revenue(B)=(a+b+c)**
	एकूण (I) - महसुली लेख्यावरील जमा (अ + ब)	**1,85,035.68**	**Total-(I) Receipts on Revenue Account (A+B)**
(II)	**भांडवली लेख्यावरील जमा**		**(II) Receipts on Capital Account**
(ए)	सरकारी ऋण लेख्याकडून जमा	37,976.41	a) Receipts from Public Debt
(बी)	राज्य शासनाकडून कर्जे व आगाऊ रकमा (वसुली)	865.11	b) Loans and Advances by State Govt. (recovery)
(सी)	इतर भांडवली जमा (निव्वळ)	16.90	c) Other Capital receipts (net)
(डी)	लोक लेखा (निव्वळ)	(-)625.71	d) Public Account (net)
	एकूण (II) - भांडवली लेख्यावरील जमा (ए + बी + सी + डी)	**38,232.71**	**Total(II)-Receipts on Capital Account (A+B+C+D)**
	एकूण जमा (I+II)	**2,23,268.39**	**Total Receipts (I+II)**
III	**महसुली लेख्यावरील खर्च**		**(III) Expenditure on Revenue Account**
(ए)	विकास खर्च	1,26,004.29	(a) Development Expenditure
(बी)	विकासेत्तर खर्च	64,369.76	(b) Non-Development Expenditure
(सी)	ऋण सेवा	0.00	(c) Debt. Services
	एकूण (III)- महसुली लेख्यावरील खर्च	**1,90,374.05**	**Total (III) Expenditure on Revenue Account**
IV	**भांडवली खर्च**		**(IV) Capital Disbursements**
	महसुली लेख्याबाहेरील भांडवली खर्च		Capital Expenditure outside the Revenue Account.
	(अ) विकास खर्च	23,907.79	(a) Development Expenditure
	(ब) विकासेत्तर खर्च	11,005.10	(b) Non-Development Expenditure
	एकूण (IV) भांडवली खर्च	**34,912.89**	**Total (IV) Capital Expenditure**
	एकूण खर्च (III+IV)	**2,25,286.94**	**Total Expenditure (III+IV)**
V	**एकूण आधिक्य (+) किंवा तूट (-)**	**(-)2,018.55**	**(V) Overall Surplus (+) or Deficit (-)**

टिप : आकडे संक्षिप्तात असल्याने बेरजा जुळणार नाहीत. Note : Figures may not tally due to rounding

आधार : महाराष्ट्र शासनाचे २०१७-१८ वर्षासाठीचे आर्थिक विधान (अर्थसंकल्प)

Source : Financial Statement (Budget) of the GoM for the year 2017-18

28. लोकवित्त
तक्ता क्रमांक /
लेखा -१ /
प्रशासकीय विभागाचे उत्पन्न व खर्च लेखा /

	खर्च	प्रत्यक्ष Actuals	Expenditure
	(1)	(2)	(1)
1	वस्तू व सेवा यांवरील खर्च	**49,006 .20**	**1. Consumption Expenditure**
1.1	सेवकांची भरपाई-	37,039.99	1.1 Compensation of employees
	(अ) वेतन व मजुरी	23,141.92	(a) Salaries and Wages
	(ब) निवृत्ती वेतन	13,898.07	(b) Pension
1.2	वस्तू व सेवा यांवरील निव्वळ खर्च-	11 ,966.21	1.2 Net purchase of goods & services
	(अ) खरेदी	**9,627.27**	(a) purchases
	(ब) परिरक्षण	4,604.68	(b) Maintenance
	(क) वजा-विक्री	2,265.74	(c) Less Sales Receipts
2	**(निव्वळ) व्याज प्रदान**	**25,202.34**	**2. Net Interest paid (1-2)**
	२.१ व्याज प्रदान	25,771.41	2.1 interest paid (2049)
	२.२ वजा (अ+ब+क)	569.07	2.2 Less : (a+b+c)
3	**अर्थसहाय्य**	**20,494.26**	**3. Subsidies**
	३.१ उत्पादनकरिता अर्थसहाय्य	9,557 .8 2	3.1 Production Subsidy
	३.२ उत्पादित वस्तुंसाठी अर्थसहाय्य	10,936.44	3.2 Product Subsidies
4	**चालू हस्तांतरित**	**1,81,297.92**	**4. Current Transfers**
5	**भांडवल हस्तांतरित**	**1,81,297.92**	**5. Capital Transfers**
6	**एकूण**	**69,182.51**	**6. Total**
7	**बचत**	**1,12,115.41**	**7. Savings**

आधार : अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन

PUBLIC FINANCE
TABLE No.28.13
Account I
Income & Outlay Account of Administrative Department
(2015-16)

(₹ कोटीत / ₹ in Crore)

		प्रत्यक्ष Actuals	
	जमा		Receipts
	(4)	(5)	(4)
1	**उद्योजकता व मालमत्तेपासूनचे उत्पन्न**	**6,318.00**	**1. Income from entrepreneurship and property**
1.1	नफा	0	1.1 Profits
1.2	मालमत्तेपासूनचे उत्पन्न	6,318. 00	1.2 Income from property
1.2.1	निव्वळ व्याज जमा-	**2,523.00**	1.2.1 Net interest receipts from
1.2.2	इतर मालमत्तेपासून जमा	3,795 .00	1.2.2 Other property receipts
2	**प्रत्यक्ष कर**	**1,50,188.46**	**2. Total Tax Revenue**
2.1	उत्पादन कर	22,445.18	2.1 Production Tax
2.2	उत्पादित वस्तूवरील कर	1,10,427.48	2.2 Product Tax
2.3	इतर हस्तांतरित	17,315.80	2.3 Other Transfers
3	**संकीर्ण जमा**	**7,870.00**	**3. Misc. Receipts**
4	**केंद्र सरकारकडून महसुली अनुदाने, इतर राज्यांकडून अंशदाने इत्यादी**	**16,921.46**	**4. Total transfers from public authorities**
5	**एकूण**	**1,81,297.92**	**5. Total**

Source : Directorate of Economics and Statistics, GoM

28. लोकवित्त/PUBLIC FINANCE

तक्ता क्रमांक /TABLE No.28.14

लेखा-२ /Account II

शासनाच्या वाणिज्यिक उपक्रमांचा उत्पादन लेखा /Production Account of Departmental Enterprises (D.C.U.)

(2015-16)

(₹ लाखात / ₹ in Lakh)

	खर्च	प्रत्यक्ष Actuals	Expenditure		जमा	प्रत्यक्ष Actuals	Receipts
	(1)	(2)	(1)		(4)	(5)	(4)
1	सेवकांची भरपाई	4237.51	**1. Compensation of employees**	10	विक्री	533.62	Sales
	(अ) वेतन व मजुरी	2871.55	(a) Wages & Salaries				
	(ब) निवृत्ती वेतने	1365.96	(b) Pensions				
2	वस्तू व सेवा यावरील खर्च	827.28	2. Purchase of goods & services				
3	परिरक्षण	285.28	3. Maintenance				
4	व्याज	569.07	4. Interest				
5	भाडे	0.00	5. Rent				
6	वजा-इम्प्युटेड इरिगेशन सबसिडी@	5385.52	6. Less : imputed Subsidy@				
7	घसारा	0.00	7. Consumption of fixed capital				
8	नफा	0.00	8. Profits				
9	**एकूण**	**533.62**	**9.Total**	**11**	**एकूण**	**533.62**	**Total**

टिप : @ एसएनएमध्ये सिंचनातील नुकसान अनुदान म्हणून मानले आहे
आधार : अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन

Note : @ In SNA, irrigation losses are treated as subsidy
Source : Directorate of Economics and Statistics, GoM

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.15

28. लोकवित्त/
तक्ता क्रमांक /
सर्वसाधारण शासनाचा भांडवली वित्तीय लेखा /
(2015-

	खर्च (1)	प्रत्यक्ष Actuals (2)	Expenditure (1)
1	एकूण स्थिर भांडवली निर्मिती	**15,395.29**	**1. Gross fixed capital formation**
	२.१ राज्य प्रशासन (नवीन)*	14,342.44	1.1. Government administration (new) *
	(अ) इमारती व बांधकामे	13,619.67	(a) Buildings & Construction
	(ब) यंत्रसामग्री व साधनसामग्री	722.77	(b) Machinery & equipment
	२.२ शासनाचा वाणिज्यिक उपक्रम	1,052.85	1.2. Departmental enterprises
	(अ) इमारती व बांधकामे	932.66	(a) Buildings & Construction
	(बी यंत्रसामग्री व साधनसामग्री	120.19	(b) Machinery & equipment
2	भौतिक मालमत्तेची निव्वळ खरेदी	**(-)233.68**	**2. Net purchase of physical assets**
	३.१ जुनी मालमत्ता	0.00	2.1. Second-hand assets
	(अ) इमारती व बांधकामे	0.00	(a) Buildings and construction
	(ब) शासनाचा वाणिज्यिक उपक्रम	0.00	(b) Departmental enterprises
	३.२ जमीन	(-)233.68	2.2. Land
	(अ) राज्य प्रशासन	(-)233.68	(a) Government administration
	(ब) शासनाचा वाणिज्यिक उपक्रम	0.00	(b) Departmental enterprises
3	साठा बदल	**3.58**	**3. Changes in stocks**
	(अ) राज्य प्रशासन	3.58	(a) Government administration
	(ब) शासनाचा वाणिज्यिक उपक्रम	0.00	(b) Departmental enterprises
3	हस्तांतरित भांडवली रकमा	**2,869.26**	**4. Capital transfers**
	एकूण	**18,034.45**	**Total**

* नूतनीकरण व बदलींच्या तरतूदीचा समावेश आहे /Includes provision for renewals & replacements

PUBLIC FINANCE
TABLE No.28.15
Account III
Capital Finance Account of General Government
-16)

(₹ लाखात / ₹ in Lakh)

	जमा (4)	प्रत्यक्ष Actuals (5)	Receipts (4)
1	चालू खात्यातील अधिक्य (+)	(-)1,662.52	**I. Surplus on current account**
2	घसारा	0.00	2. Consumption of fixed capital
3	घेतलेली निव्वळ कर्जे	29,462.65	3. Net borrowings
4	इतर दायित्वे	(-)9,765.86	4. Other liabilities
	४.१ अर्थसंकल्पाव्यतिरिक्त जमा	(-)1,256.94	4.1. Extra Budgetary receipts
	४.२ वजा-वित्तिय संपत्तीतील निव्वळ खरेदी	8,508.92	4.2. Less: Net purchase of financial assets
	एकूण	**18,034.27**	**Total**

आधार / Source: अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन / Directorate of Economics and Statistics, GoM

२८. लोकवित्त/
तक्ता क्रमांक /
वस्तू, सेवा हस्तांतरित रकमा यांचे व्यवहार-राज्य प्रशासनाचा व शासनाच्या वाणिज्यिक उपक्रमांचा भांडवली लेखा/
(2015-

बाब	Actuals	Expenditure
(1)	(2)	(1)
१. एकूण भांडवल निर्मिती	**15,398.87**	**1. Gross capital formation**
१.१ राज्य प्रशासा (नवीन)	**14,346.02**	1.1 Government administration (New outlay)
१.१.१ इमारती व बांधकामे	13,619.67	1.1.1 Building & Construction
१.१.२ यंत्रसामग्री व साधासामग्री	722.77	1.1.2 Machinery and equipment
१.१.३ साठ्यातील निव्वळ वाढ	3.58	1.1.3 Net increase in stocks
१.२ वाणिज्यिक उपक्रम (नवीन)	1,052.85	1.2 Departmental Enterprises (New outlay)
१.२.१ इमारती व बांधकामे	932.66	1.2.1 Building & Construction
१.२.२ यंत्रसामग्री व साधासामग्री	120.19	1.2.2 Machinery and equipment
१.२.३ साठ्यातील निव्वळ वाढ	0.00	1.2.3 Net increase in stocks
२. हस्तांतरित भांडवली रकमा	**2,635.58**	**2. Capital transfers**
२.१ इतरांस भांडवली अनदाने	2,869.26	2.1 Capital grants to others
२.२ भौतिक मालमत्तेची निव्वळ खरेदी	(-)233.68	2.4 Net purchase of physical assets
एकूण	**18,034.45**	**3. Total**

आधार : महाराष्ट्र शासनाची अर्थसंकल्पीय प्रकाशने, २०१७-१८

२८. लोकवित्त
तक्ता क्रमांक /
शासनाच्या वित्तीय संपत्तीतील बदल : राज्य प्रशासनाच्या व शासनाच्या वाणिज्यिक उपक्रमांचा भांडवली लेखा /
(2015-

	जावक	प्रत्यक्ष Actuals	Outgoings
	(1)	(2)	(1)
१	भाग भांडवलात केलेली गुंतवणूक	7,769.84	1. Investment in shares
	(अ) शासकीय उपक्रमांत / इतर उपक्रमांत		(a) Of Government concerns / Of others
२	कर्जे व आगाऊ रकमा	1,114.63	2. Loans and advances
३	**एकूण**	**8,884.47**	**3. Total**

आधार : महाराष्ट्र शासनाची अर्थसंकल्पीय प्रकाशने, २०१७-१८

PUBLIC FINANCE

Table No. 28.16

Transaction in Goods, Services and Transfers- Capital Account of Govt. ADM. & Dept. Commercial Undertaking
-16)

(₹ कोटीत / ₹ in Crore)

बाब	Actuals	Receipt
(3)	(4)	(3)
१. एकूण बचत		**1. Gross savings**
१.१ राज्य प्रशासनाच्या महसुली लेख्यातील बचत	(-)1,662.52	1.1 Saving on current account of Govt. Administration
१.२ शासनाच्या वाणिज्यिक उपक्रमातील घसाऱ्यासाठी तरतूद	0	1.2 Depreciation provision of departmental commercial undertaking
२. भांडवली स्वरुपाच्या इतर रकमा	**0**	**2. Other receipts of capital nature**
३. शिल्लक: वस्तू सेवा व हस्तांतरित रकमांच्या सर्व व्यवहारातील तूट	**19,696.97**	**3. Balance : deficit on all transaction in goods & services and transfers**
एकूण	**18,034.45**	**3. Total**

Source : Maharashtra State Budget Publication, 2017-18

PUBLIC FINANCE

TABLE No.28.17

Changes in Financial Assets: Capital Account of Govt.ADM. & Dept. Commercial Undertakings
-16)

(₹ लाखात / ₹ in Lakhs)

आवक	प्रत्यक्ष Actuals	Incomings
(4)	(5)	(4)
१. कर्जे व आगाऊ रकमा यांची परतफेड	865.11	1. Repayment of loans and advances
२. शिल्लक : वित्तीय संपत्तीतील निव्वळ वाढ	8,019.36	2. Balance : Net increase in financial assets
३. एकूण	**8,884.47**	**3. Total**

Source : Maharashtra State Budget Publication, 2017-18

28. लोकवित्त/
तक्ता क्रमांक /
लेखा -३ सी /
शासनाच्या वित्तीय दायित्वातील बदल : राज्य प्रशासनाचा व शासनाच्या वाणिज्यिक उपक्रमांचा भांडवली लेखा /
(2015-

	जावक (1)	प्रत्यक्ष Actuals (2)	Outgoings (1)
1	सरकारी ऋणांची परतफेड	**10,043.10**	1. Repayment of public debt
1.1	राज्य शासानाचे देशांतर्गत ऋण	9,138.49	1.1. Internal debt. Of the State Government
1.2	केंद्र सरकारकडून कर्जे व आगाऊ रकमा	904.61	1.2. Loans and advances from the Central Government
2	शिल्लक : वित्तीय दायित्वातील वाढ	27,307.59	2. Balance : Net increase in financial liabilities
	एकूण	**37,350.69**	**Total**

आधार : महाराष्ट्र शासनाची अर्थसंकल्पीय प्रकाशने, २०१५-१६

28. लोकवित्त /
तक्ता क्रमांक /
रोख रकमा व भांडवल यांचा ताळमेळ : राज्य प्रशासनाच्या व शासनाच्या वाणिज्यिक उपक्रमांचा लेखा /
(2015-

	जावक (1)	प्रत्यक्ष Actuals	Outgoings (1)
१	शिल्लक : वस्तू व सेवा यांच्या सर्व व्यवहारातील तूट (लेखा ३ ए ची संतुलन करणारी बाब)	19696.97	1. Deficit on all transactions in goods and services (Balancing item in Accounts 3-A).
२	शिल्लक : वित्तीय संपत्तीतील निव्वळ वाढ (लेखा ३ बी ची संतुलन करणारी बाब)	8019.36	2. Net increase in financial assets. (Balancing item in Accounts 3-B)
३	रोख शिलकीतील वाढ	0.00	3. Increase in cash balance
४	**एकूण**	**27,716.33**	**4. Total**

आधार : महाराष्ट्र शासनाची अर्थसंकल्पीय प्रकाशने, २०१७-१८

PUBLIC FINANCE
TABLE No.28.18
Account - 3 C
Changing in Financial Liabilities: Capital Account of Govt.ADM. & Dept. Commercial Undertakings -16)

(₹ कोटीत / ₹ in Crore)

	आवक (4)	प्रत्यक्ष Actuals (5)	Incomings (4)
1	सरकारी ऋण	**37,976.41**	1. Public debt.
1.1	राज्य शासनाचे देशांतर्गत ऋण	37,392.47	1.1. Internal debt. of the State Government
1.2	केंद्र सरकारकडून कर्जे व आगाऊ रकमा	583.94	1.2. Loans and advances from the Central Government.
2	आंतर राज्यीय तडजोड (निव्वळ)	0.00	2. Inter-State settlement (net)
3	अल्पबचत, भविष्य निर्वाह निधी इत्यादी (निव्वळ)*	2,468.99	3. Interest bearing obligations*
4	रोख शिल्लक गुंतवणूक लेखा (निव्वळ)		4. Cash balance investment account (net)
5	इतर ऋण (निव्वळ)	(-)3,094.71	5. Other debts (net)
	एकूण	**37,350.69**	**Total**

* Includes Provident Fund, Reserve Fund & Deposits Bearing Interest (net)

Source : Maharashtra State Budget Publication (Budget in Brief) 2015-16

PUBLIC FINANCE
TABLE No.28.19
Cash and Capital Reconciliation: Account of Govt.ADM. & Dept. Commercial Undertakings -16)

(₹ लाखात / ₹ in Lakh)

	आवक (3)	प्रत्यक्ष Actuals (4)	Incomings (3)
१.	शिल्लक : वित्तीय दायित्वातील निव्वळ वाढ (लेखा ३ सी ची संतुलन करणारी बाब)	25,492.60	5. Net increase in financial Liabilities (Balancing item in Accounts 3-C)
२.	रोख शिलकीतील घट	2,223.73	6. Decrease in cash balance
३.	**एकूण**	**27,716.33**	**7. Total**

Source : Maharashtra State Budget Publication ,2017-18

२९. किंमती आणि निर्देशांक

२९.१ या विभागात शेतीमाल, इतर आवश्यक वस्तू, सोने व चांदी यांच्या किंमती, अखिल भारतीय घाऊक किंमतीचा निर्देशांक, कामगार शेतमजूर व अश्रमिक कर्मचारी यांचे करिता ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक, नागरी व ग्रामीण विभागातील किरकोळ किंमतीचे निदेशांक यासंबंधीची माहिती दिली आहे.

२९.२ भारत सरकारचे आर्थिक सल्लागार यांच्या कार्यालयातर्फे प्रसिध्द होणाऱ्या ''अपेंडिक्स टु इन्डेक्स नंबर ऑफ होलसेल प्राईजेस इन इंडिया'' सुधारित मालिका, ह्या प्रकाशनात निर्देशांक तयार करण्याच्या पध्दतीबाबत सविस्तर माहिती दिली आहे.श्कामगार आयुक्त महाराष्ट्र शासन, प्रसिध्द करीत असलेल्या लेबर गॅझेटच्या प्रकाशनाच्या डिसेंबर १९६५ च्या अंकात मुंबई व सोलापूर केंद्रांसाठी तयार करावयाच्या नवीन निर्देशांकांच्या व्याप्ती व पध्दतीबाबतची सविस्तर माहिती दिली आहे; तर जळगाव व नागपूर केंद्रांसाठी ती माहिती जानेवारी १९६६ च्या अंकात दिली आहे.श्पुणे केंद्रासंबंधीची माहिती ऑगस्ट १९६५ च्या अंकात व नांदेड व औरंगाबाद केंद्राविषयीची माहिती मार्च १९६६ च्या अंकात दिली आहे'' इंडियन लेबर जर्नल, खंड ५ अंक ११ '' ह्या प्रकाशनात निर्देशांक तयार करण्याची पध्दत व त्याची व्याप्ती ह्या बद्दल सविस्तर माहिती दिलेली आहे. केंद्रीय सांख्यिकी संघटना श्रमिकेत्तर कामगारांचे ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक तयार करते. त्यासाठी १९६० हे पायाभूत वर्ष घेतले आहे. महाराष्ट्रात बृहन्मुंबई, पुणे व नागपूर ह्या केंद्रांसाठी निर्देशांक तयार केले आहेत. केंद्रीय सांख्यिकी संघटनने प्रसिध्द केलेल्या ''मंथली ॲबस्ट्रॅक्ट ऑफ स्टॅटिस्टिक्स'' ह्या प्रकाशनाच्या ऑगस्ट १९६६ च्या अंकात निर्देशांक तयार करावयाची पध्दत व व्याप्ती ह्यासंबंधी स्पष्टीकरण दिले आहे. ''महाराष्ट्र अर्थ व सांख्यिकी त्रैमासिक पत्रिका'' ह्या प्रकाशनाच्या ऑक्टोबर-डिसेंबर १९७९ च्या अंकात निर्देशांक काढण्याची पध्दत प्रसिध्द केली आहे.

29. PRICES AND INDICES

29.1 Information on prices of agricultural and other commodities gold and silver, All-India wholesale price index number, consumer price index numbers for workers, agricultural labour and non-manual employees and retail price index numbers for urban and rural Maharashtra is given in this section.

29.2. The details of the method of construction of the index is given in the ''Appendix to index number of wholesale prices in India'' revised series, issued by the office of the Economic Adviser to the Government of India. The details, regarding the scope and method of compilation of the new index for Mumbai and Solapur are given in December 1965 issue, for Jalgaon and Nagpur in January 1966 issue, for Pune in August 1965 issue and for Nanded and Aurangabad in March 1966 issue, of the Labour Gazette issued by the Commissioner of Labour, Government of Maharashtra. The details of the method of construction and scope of the index is given in Indian Labour Journal, Vol. V, No. II. Consumer price index number for non-manual employees is compiled by the Certral Statistical Organisation. The year 1960 is adopted as base. For Maharashtra, index is worked out for Brihan Mumbai, Pune and Nagpur centres. The method and scope of the index is explained in 'Monthly Abtract of Statistics. August 1966' published by the Central Statistical Orgnisation. the methodology has been published in the 'October-December 1979 issue' of the Maharashtra Quarterly Bulletin of Economics and Statistics.

२९. किंमती निर्देशांक / तक्ता क्रमांक / मुंबई बाजारातील काही शेती व इतर आवश्यक वस्तूंच्या घाऊक किंमती (2015-

वस्तू	जात	unit	एप्रिल April	मे May	जून June	जुलै July	ऑगस्ट August	सप्टेंबर September
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
बाजरी	खानदेश नं. १ / २	१ क्विंटल	1,691.5	1,748	1,706	1,614	1,614	1,736
कडधाये :				0				
उडीद	खानदेश	१ क्विंटल	6,016	8,570	8,191	7,608	7,608	8,321
मूग	हिरवी /चिनाई	१ क्विंटल	8,308	9,534	9,611	8,959	8,959	8,793
मसूर	जाडी	१ क्विंटल	31,016	6,682	7,154	7,225	7,225	7,813
तूर	पांढरी	१ क्विंटल	…	…	…	N.A.	…	…
हरभरा	पिवळा	१ क्विंटल	4,716	5,764	5,618.5	5,592	5,592	5,922
चवळी	पांढरी	१ क्विंटल	5,583	6,692	6,086.5	6,000	6,000	6,182
राजमा			…	…	…	N.A.	…	…
डाळी :								
हरभरा डाळ		१ क्विंटल	4,016	5,994	5,947.5	5,619	5,619	6,172
तूर डाळ		१ क्विंटल	7,516	9,638	9,942	9,250	9,250	12,076
तेलबिया :								
शेंगदाणा	जाडी	१ क्विंटल	6,791	7,430	7,805	8,101	8,101	8,826
एरंडी			…	…	…	0	…	…
जवस			…	…	…	0	…	…
तेले :								
शेंगदाणा तेल	तयार	१५ किलो	9,688	9,393	9,532	9,902	10,145	10,895
एरंडेल तेल			…	…	…	N.A.	…	…
जवस तेल			…	…	…	N.A.	…	…
खोबरेल तेल	पांढरे	१५ किलो	13,685	13,052	11,635	9,461	11,411	11,088
पेंड :								
शेंगदाणा पेंड			…	…	…	0	…	…
जवस पेंड			…	…	…	0	…	…
गूळ	कोल्हापूर नं २/१	१ क्विंटल	3,366.5	3,160	3,290	3,007	3,110	2,954
साखर	एम - ३०/एस - ३०	१ क्विंटल	2,602	26,14.5	2,471.5	2,327	2,453	2,598
दूध			2,429	3,070	3,234.5	2,301	3,021	3,163
लोणी			2,125	2,512	2,360	1,931	1,931	2,396
मिरची	घाटी / ब्याडगी /	१ क्विंटल	13,167	13,296	11,785	11,500	11,125	11,022
	मद्रास /संकेश्वर		14,167	14,495	11,156	9,500	8,916.5	9,956
हळद		१ क्विंटल	29,166	36,320	32,335	19,577	2,618.5	2,521
सुंठ		१ क्विंटल	1,061	659	661	926	0	0
बटाटे	फरूकाबाद/मिलीटरी	१० किलो	3,754	3,915	4,846	3,035	958	475
कांदे	नाशिक नं.१/ नं.२	१०० किलो	1,336	13,576	2,044	2,179	4,211	4,545
भाज्या :			0	0	0	0	0	0
कोबी		१० किलो	492	646	750	681	699.5	634
वांगी		१० किलो	851	1,069	1,346	937	851	943
गवार		१० किलो	2,700	2,473	2,700	1,789	2,869	3,032
भेंडी		१० किलो	2,200	1,954	2,069	1,187	1,372.5	1,557
कच्ची केळी		१०० किलो	242	216	222	217	214.5	205
कोंबडया व बदके (प्रत्येक पक्षी)			0	0	0	N.A.	0	0
बदके			0	0	0	N.A.	0	0
अंडी :			0	0	0	N.A.	0	0
मटान			0	0	0	N.A.	0	0
मासे			0	0	0	N.A.	0	0
खोबरे		१०० किलो	19,666	18,592	15,569	13,654	14,166	14,282
नारळ (हजारात)	कालिकत	१२५ ते १५० किलो	1,667	1,600	1377	1335	1700	1724
कापूस			0	0	0	N.A.	0	0

N.A उपलबध नाही /

आधार : पणन उपसंचालक, मुंबई /

PRICES AND INDICES

TABLE NO. 29.1

Wholesale Prices of Certain Agricultural and Other Essential Commodities at Mumbai Market 16)

(प्रती क्विंटल महिना अखेरच्या किंमती रुपयांत) (Month end Prices in Rs.per quintal)

ऑक्टोंबर October (10)	नोव्हेंबर November (11)	डिसेंबर December (12)	जानेवारी January (13)	फेब्रुवारी February (14)	मार्च March (15)	Unit (3)	Variety (2)	Commodity (1)
1,877	1,654	1,739	1,800	1,812.5	1,813	1 Quintal	Khandesh No.1/2	Bajari
								Pulses:
11,437	11,333	12,766	11,484	11,670.5	11,691	1 Quintal	Khandesh	Udid
9,505	8,858	9,177	7,936	3,890.5	8,313	1 Quintal	Green /Chinai	Moong
7,635	6,983	6,833	5,702	5,662	5,768	1 Quintal	Bold	Masur
…	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	1 Quintal	White	Tur
6,411	6,217	7,048	5,612	5,772.5	2,498	1 Quintal	Yellow	Gram
6,353	5,180	6,192	5,476	5,889.5	5,813	1 Quintal	White	Chavali
…	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.				Rajma
								Dals:
6,672	6,343	6,596	5,882	5,714.5	5,769	1 Quintal		Gram dal
14,870	13,173.5	16,136	11,936	10,701.5	10,806	1 Quintal		Turdal
								Oil Seeds:
9,046	8,154	8,722	7,682	7,500	7,606	1 Quintal	Bold	Groundnut
…	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.			Castor seed
…	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.			Linseed
								Oils:
9,358	10,005	9,544	9,548	9,368	9,666	15 Kg.	Ready	Groundnut oil
…	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.			Castor Oil
…	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.			Linseed Oil
10,730	0	9,300	8,758	8,266	7,829	15 Kg.	White	Copra Oil
								Cakes:
…	0	N.A.	N.A.	N.A.	0			Groundnut cake
…	0	N.A.	N.A.	N.A.	0			Linseed cake
2,959	3,012.5	2,910	3,192	3,310.5	3,379	1 Quintal	Kolhapur No.1/2	Gur
2,794	27,77.5	2,961	3,029	2,995	3,075	1 Quintal	M-30/S-30	Sugar
3,020	2,817	2,725	2,748	2,732	18,475			Milk
2,281	2,300	2,100	2,077	2,087.5	2,106			Butter
13,840	1,18,25.5	11,500	11,042	12,541.5	17,500	1 Quintal	Ghati/Bedgi/	Chillies
12,360	10,195	8,111	8,010	8,000	8,000		Madras/Sankeshwar	
2,876	3,008	2,678	2,804	2,604	2,604	1 Quintal		Halad
0	0	0	0	0	0	1 Quintal		Dry Ginnger
1,027	1,033.5	929	864	1,063.5	1,164	10 Kg.	Farukabad/Millitary	Potatoes
3,661	2,719	1,458	1,063	1,052.5	848		Nasik No. 1/No. 2	Onions
0	0	0	0	0	0			**Vegetables:**
600	670	677	626	476	415	10 Kg.		Cabbage
1,285	1,099.5	1,848	1,874	952	1,584	10 Kg.		Brinjals
2,995	2,854	2,863	3,188	3,036	3,161	10 Kg.		Gawar
2,044	2,060	2,314	2,456	2,009	1,977	10 Kg.		Bhendi
211	210	207	207	207.5	175	100 Kg.		Raw banana
0	0	0	0	0	0			**Poultry (per Bird)**
0	0	0	0	0	0			Duck
0	0	0	0	0	0			**Eggs:**
0	0	0	0	0	0			Mutton
0	0	0	0	0	0			Fish
15,220	14,347.5	10,185	12,292	10,791	8,500	100 Kg.		Copra
1,583	1,501.5	1,350	1,304	1,241.5	400	(125 to 150)	Calicut	Coconut (Thousands)
0	0	0	0	0	0			Cotton

Not Available

Source : Deputy Director of Marketing, Govt. of Maharashtra, Mumbai

29. किंमती आणि निर्देशांक / तक्ता क्रमांक / वस्तूंचा गट व उपगटवार अखिल भारतीय घाऊक किंमती निर्देशांक (नवीन मालिका) / (2015-

गट आणि उपगट	भार	आर्थिक वर्षाची सरासरी	मासिक सरासरी / एप्रिल	मे	जून	जुलै	ऑगस्ट
	Weight	Financial year Average	April	May	June	July	August
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
सर्व वस्तू	100.00	109.72	110.2	111.4	111.8	111.1	110.0
(१) मूलभूत वस्तू	22.62	124.58	121.5	123.4	124.9	124.3	125.4
(अ) अन्न गट	15.26	134.89	130.7	131.9	133.6	133.8	135.9
(अ) अन्न धान्ये (१ + २)	3.46	137.31	129.5	131.7	132.9	133.7	135.3
(१) धान्ये	2.82	131.31	128.5	128.9	127.8	128.5	129.4
(२) डाळी	0.64	163.95	134.3	144.1	155.4	156.5	161.6
(ब) भाजीपाला व फळे	3.48	139.24	131.9	132.0	138.8	139.7	149.4
(क) दूध व दुधाचे पदार्थ	4.44	130.53	129.7	130.2	130.4	130.3	130.3
(ड) मांस, मासे व अंडी	2.40	131.90	129.8	133.8	132.3	131.2	128.5
(इ) मसाले व मसाल्याचे पदार्थ	0.53	138.88	127.2	129.8	133.3	137.1	136.4
(फ) इतर अन्न पदार्थ	0.95	135.78	138.5	136.5	136.1	133.6	133.1
(ब) अन्नधान्येतर पदार्थ	4.12	118.24	112.2	116.2	117.0	116.1	118.2
(अ) तंतू	0.84	99.09	97.7	99.5	99.1	98.5	97.9
(ब) तेल बियाणे	1.12	136.57	129.9	141.3	140.4	136.4	135.2
(क) इतर अन्नधान्येतर पदार्थ	1.96	113.11	108.1	108.7	110.3	111.6	114.6
(ड) पुष्पसंवर्धन	0.20	146.44	114.6	119.5	127.1	120.9	144.3
(इ) खनिजे	0.83	105.55	107.1	102.5	108.4	105.0	104.8
(फ) कच्चे तेल व नैसर्गिक गॅस	2.41	76.62	83.9	88.9	88.6	84.9	78.3
(२) इंधन,शक्ती,दिवाबत्ती व वंगण	13.15	86.50	91.3	95.5	96.4	93.8	87.6
(अ) कोळसा (खाणीतील)	2.14	106.50	106.7	106.7	106.7	106.7	106.4
(ब) खनिज तेले	7.95	73.90	80.8	88.4	89.9	85.4	75.7
(क) विद्युत	3.06	105.25	108.0	106.1	105.9	106.5	105.4
(३) उत्पादित पक्का माल	64.23	109.24	110.1	110.5	110.3	109.9	109.2
(अ) अन्न पदार्थ	9.12	114.52	113.2	113.1	113.1	113.2	113.6
(ब) पेय द्रव्ये	0.91	113.92	113.0	112.5	113.3	113.7	113.1
(क) तंबाखू, तंबाखूचे पदार्थ	0.51	132.98	132.3	131.8	134.0	130.5	134.6
(ड) वस्त्रोत्पादने	4.88	109.12	109.4	109.7	110.2	110.3	109.7
(इ) परिधान करण्याचे वस्त्र उत्पादन	0.81	128.70	129.0	130.5	128.4	127.7	129.8
(ई) चामडे, चामड्याच्या वस्तू	0.54	121.95	118.4	119.4	122.3	122.6	123.7
(फ) लाकूड, लाकडाची उत्पादने (फर्निचर वगळून) बूच	0.77	129.98	125.3	131.1	131.0	131.8	131.1
(ग) कागद, कागदाच्या वस्तु	1.11	112.72	112.1	112.4	112.6	112.3	112.7
(म) छपाई व मुद्रित माध्यमांचे पुनरुत्पादन	0.68	136.14	134.5	130.7	133.3	134.7	135.7
(भ) रसायने व रासायनिक उत्पादन	6.47	112.63	113.9	114.6	114.5	114.2	113.4
(न) औषध, वैद्यकीय रसायने, जैविक उत्पादन	1.99	118.68	117.4	120.7	118.8	119.4	118.3
(र) रबर व प्लॅस्टिकच्या वस्तू	2.30	108.21	111.1	111.3	110.9	109.8	108.9
(स) इतर अधातू खनिज पदार्थ	3.20	110.47	110.4	109.5	109.6	110.4	111.2
(त) मूलभूत धातू उत्पादने	9.65	92.03	99.2	98.3	97.1	94.9	91.6
(ळ)संरचनात्मक धातू उत्पादने (यंत्रसामग्री व उपकरणे वगळून)	3.15	105.85	106.4	106.8	106.9	105.9	106.0
(य) संगणक, विद्युत व नैत्रेन्द्रियसंबंधित उपकरणांचे उत्पादन	2.01	108.02	105.6	107.5	107.7	107.9	107.4
(र) विद्युत सामग्रीची उत्पादने	2.93	108.98	110.9	109.5	111.0	110.3	109.4
(ल) यंत्र व यंत्रसामग्री उत्पादने	4.79	109.23	108.9	110.2	111.1	110.2	109.6
(व) मोटार वाहने, ट्रेलर्स व सेमी ट्रेलर्स उत्पादने	4.97	110.73	110.1	110.7	110.8	111.3	110.1
(श) इतर परिवहन सामग्री उत्पादने	1.65	105.88	102.6	104.0	105.9	106.0	107.5
(त) फर्निचर उत्पादने	0.73	112.66	111.4	112.6	109.9	112.0	116.1
(थ) इतर उत्पादने	1.06	116.93	116.9	123.9	115.0	116.8	108.6
(४) खाद्य निर्देशांक	**24.37**	**127.26**	**124.1**	**124.8**	**126.0**	**126.1**	**127.6**

आधार : आर्थिक सल्लागार, वाणिज्य व उद्योग मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली /

PRICES AND INDICES

TABLE NO. 29.2

All India Wholesale Prices Index by Groups and Sub-groups of Commodities (New Series) -16)

(पायाभूत वर्ष / Base year 2011-12 = 100)

Monthly Average							
सप्टेंबर	ऑक्टोबर	नोव्हेंबर	डिसेंबर	जानेवारी	फेब्रुवारी	मार्च	
September	October	November	December	January	February	March	Groups and Sub-Groups
(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(1)
109.9	110.1	109.9	109.4	108.0	107.1	107.7	**All Commodities**
125.9	126.4	127.1	126.7	124.3	122.1	123.0	**(I) Primary Articles**
136.2	137.8	138.6	137.5	136.1	133.2	133.4	(A) Food Group
137.0	140.3	141.2	141.8	142.3	141.2	140.8	(a) Food grains (1+2)
130.3	131.8	132.4	133.5	134.9	134.8	134.9	(i) Cereals
166.7	178.2	180.3	178.8	175.3	169.2	167.0	(ii) Pulses
149.3	152.1	152.8	142.7	134.0	123.5	124.7	(b) Fruits & vegetables
130.3	130.3	130.3	130.4	131.1	131.3	131.7	(c) Milk and Milk Products
127.6	128.6	130.1	135.7	135.8	134.3	135.1	(d) Eggs, Fish & Meat
139.1	140.9	146.2	148.5	145.3	143.4	139.4	(e) Condiments & Spices
132.9	133.2	133.5	133.8	139.9	139.8	138.5	(f) Other food articles
118.6	120.2	121.1	122.2	121.3	118.4	117.4	(B) Non food Articles
98.8	95.8	96.8	100.5	102.6	101.3	100.6	(a) Fibres
136.2	141.0	141.9	139.1	135.4	130.8	131.2	(b) Oil seeds
114.6	115.3	115.8	115.8	114.6	113.3	114.6	(c) Other Non food articles
143.2	154.8	157.7	181.4	185.3	169.5	139.0	(d) floriculture
108.2	95.0	99.8	119.9	98.8	101.5	115.6	(C) Minerals
79.8	75.3	73.9	68.2	63.2	65.1	69.3	(D) Crude Petroleum & Natural Gas
85.7	85.6	85.5	84.8	79.8	75.5	76.5	**(II) Fuel, Power, Light & Lubricants**
106.4	106.4	106.4	106.4	106.4	106.4	106.4	(a) Coal Mining
72.2	73.3	72.6	71.3	62.6	56.4	58.2	(b) Mineral oils
106.3	103.1	104.5	104.9	105.9	103.5	102.9	(c) Electricity
109.2	109.4	108.8	108.4	108.0	108.3	108.8	**(III) Manufactured Products**
114.2	115.1	114.5	115.4	115.6	116.1	117.1	(a) Manufacture of Food Products
113.1	114.3	114.7	114.6	114.9	114.9	114.9	(b) Manufacture of Beverages,
133.5	131.3	131.2	134.1	131.4	134.3	136.7	(c) Manufacture of Tobacco, Tobacco Products
109.1	108.7	108.4	108.6	107.8	108.8	108.7	(d) Manufacture of Textiles
128.3	129.2	129.4	128.3	129.0	128.0	126.8	(e) Manufacture of wearing apparel
123.1	120.8	121.1	122.8	122.9	122.9	123.4	(f) Manufacture of Leather & leather Products
130.0	130.5	130.5	129.4	129.3	129.5	130.2	(g) Manufacture of Wood, wood products & cork
113.5	112.9	112.9	113.1	113.1	112.2	112.8	(h) Manufacture of Paper & paper products
137.0	136.7	137.1	138.6	138.7	138.4	138.3	(i) Printing & reproduction of recoded media
113.0	112.6	111.9	111.1	110.8	110.6	110.9	(j)Manufacture of Chemical & chemical products
118.4	116.5	118.6	118.4	119.2	119.2	119.2	(k) Pharmaceuticals, medicinal, chemical & Botanical products
107.9	107.9	107.6	106.4	105.4	105.3	106.0	(l) Manufacture of Rubber & plastic products
111.1	112.0	111.5	111.1	109.8	109.2	109.8	(m) Manufacture of Non metallic Mineral products
92.2	91.6	89.2	87.0	86.7	87.4	89.2	(n) Manufacture of Basic Metal , alloys & metal products
106.3	105.5	105.7	105.4	105.0	105.2	105.1	(o)Fabricated metal products, except machinery & equipment
107.9	108.6	108.9	108.4	108.8	109.5	108.0	(p)Manufacture of computer, electronic and optical products
108.3	108.4	107.9	107.6	107.9	108.0	108.5	(q)Manufacture of electrical equipments
108.3	109.4	109.2	109.0	108.2	108.1	108.5	(r) Manufacture of machinery & equipment
110.3	111.4	111.3	111.2	111.0	110.6	110.0	(s) Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
107.5	106.8	105.9	105.9	106.9	106.3	105.2	(t) Manufacture of other transport equipments
110.9	112.4	112.7	112.9	113.4	113.0	114.6	(u) Manufacture of furniture
119.6	121.1	119.6	120.1	107.6	118.3	115.7	(v) Other Manufacturing
127.9	**129.3**	**129.6**	**129.2**	**128.4**	**126.8**	**127.3**	**(IV) Food Index**

Source : Office of the Economic Advisor, Ministry of commerce & Industry, Government of India, New Delhi

29. किंमती आणि निर्देशांक / PRICES AND INDICES

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 29.3

राज्यातील निवडक केंद्रामधील कामगारांकरिता ग्राहक किंमतींचे निर्देशांक

Consumer Price Index Number for the Working Class of selected Centre in the State

(2015-16)

(पायाभूत वर्ष / Base year 2001= 100)

महिना वर्ष Month and Year	अन्न गट Food	पान, सुपारी तंबाखू इ. Pan, Supari, Tobacco, etc.	इंधन व दिवाबत्ती Fuel and Light	घरभाडे House Rent	कापड व बिछाना Clothing and Bedding	संकीर्ण Miscella-neous	ग्राहक किंमतींचा निर्देशांक Consumer price Index
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
मुंबई / Mumbai							
2000-01	541	546	335	743	364	476	512
2010-11	191	171	188	158	144	167	178
2011-12	207	208	205	190	169	179	196
2013-14	260	261	274	226	189	215	242
2014-15	306	326	315	270	198	239	280
2015-16	306	326	315	270	198	239	280
एप्रिल / April 2015	295	314	295	264	196	237	272
मे / May 2015	296	316	304	264	196	237	273
जून / June 2015	301	318	296	264	196	238	275
जुलै / July 2015	301	317	313	270	196	238	277
ऑगस्ट / August 2015	302	320	316	270	197	239	278
सप्टेंबर / September 2015	309	324	318	270	197	239	282
ऑक्टोंबर / October 2015	313	324	323	270	197	239	284
नोव्हेंबर / November 2015	315	333	326	270	197	239	285
डिसेंबर / December 2015	312	333	323	270	198	240	284
जानेवारी / January 2016	311	335	324	274	198	240	284
फेब्रुवारी / February 2016	306	338	323	274	200	240	282
मार्च / March 2016	305	339	322	274	202	241	281
पुणे / Pune							
2000-01	513	668	682	589	319	500	501
2010-11	203	169	161	183	162	171	185
2011-12	226	207	178	198	185	185	204
2013-14	280	266	214	211	213	219	242
2014-15	317	311	233	225	229	245	269
2015-16	316	310	232	225	229	244	269
एप्रिल / April 2015	304	301	221	222	226	236	260
मे / May 2015	312	301	223	222	226	238	264
जून / June 2015	310	311	228	222	226	244	266
जुलै / July 2015	307	311	228	225	226	245	265
ऑगस्ट / August 2015	306	311	232	225	226	246	265
सप्टेंबर / September 2015	322	309	232	225	231	245	271
ऑक्टोंबर / October 2015	329	309	243	225	231	245	275
नोव्हेंबर / November 2015	325	309	237	225	231	245	273
डिसेंबर / December 2015	323	309	238	227	231	245	272
जानेवारी / January 2016	324	309	235	225	231	246	273
फेब्रुवारी / February 2016	312	321	234	227	231	247	269
मार्च / March 2016	316	321	233	227	231	246	270

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 29.3 - Contd.

महिना वर्ष Month and Year	अन्न गट Food	पान, सुपारी तंबाखू इ. Pan, Supari, Tobacco, etc.	इंधन व दिवाबत्ती Fuel and Light	घरभाडे House Rent	कापड व बिछाना Clothing and Bedding	संकीर्ण Miscella-neous	ग्राहक किंमतींचा निर्देशांक Consumer price Index
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
सोलापूर / Solapur							
2000-01	451	614	388	681	339	509	466
2010-11	189	173	153	233	126	164	182
2011-12	214	187	178	254	151	176	204
2013-14	260	281	231	267	202	209	246
2014-15	306	365	290	286	213	231	284
2015-16	306	365	290	286	213	231	284
एप्रिल / April 2015	296	315	284	281	213	226	276
मे / May 2015	298	326	285	281	213	227	277
जून / June 2015	304	340	289	281	213	227	281
जुलै / July 2015	308	369	286	285	213	228	284
ऑगस्ट / August 2015	308	366	288	285	213	228	284
सप्टेंबर / September 2015	306	381	289	285	213	227	283
ऑक्टोंबर / October 2015	315	387	292	285	213	227	289
नोव्हेंबर / November 2015	313	381	291	285	213	236	289
डिसेंबर / December 2015	317	376	293	285	213	236	291
जानेवारी / January 2016	312	376	291	291	213	237	289
फेब्रुवारी / February 2016	300	380	291	291	213	236	283
मार्च / March 2016	300	380	297	291	213	237	283
कोल्हापूर / Kolhapur							
2000-01	489	661	447	336	314	516	466
2010-11	191	187	199	198	147	167	184
2011-12	217	210	220	222	161	183	207
2013-14	258	290	287	252	197	213	245
2014-15	276	366	307	280	206	248	270
2015-16	276	366	307	280	206	248	270
एप्रिल / April 2015	262	361	299	273	206	239	259
मे / May 2015	266	362	299	273	206	247	263
जून / June 2015	270	362	308	273	206	247	266
जुलै / July 2015	273	362	304	279	206	248	267
ऑगस्ट / August 2015	276	362	307	279	206	247	269
सप्टेंबर / September 2015	280	362	307	279	206	247	271
ऑक्टोंबर / October 2015	285	366	313	279	206	247	274
नोव्हेंबर / November 2015	285	366	313	279	206	247	274
डिसेंबर / December 2015	283	369	314	279	206	253	275
जानेवारी / January 2016	275	377	309	289	207	253	272
फेब्रुवारी / February 2016	277	373	307	289	207	251	272
मार्च / March 2016	280	373	301	289	207	251	273

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 29.3 - Contd.

महिना वर्ष Month and Year	अन्न गट Food	पान, सुपारी तंबाखू इ. Pan, Supari, Tobacco, etc.	इंधन व दिवाबत्ती Fuel and Light	घरभाडे House Rent	कापड व बिछाना Clothing and Bedding	संकीर्ण Miscella-neous	ग्राहक किंमतींचा निर्देशांक Consumer price Index
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
नाशिक / Nashik							
2000-01	461	594	497	658	342	480	477
2010-11	202	151	163	238	125	144	186
2011-12	216	190	182	273	153	165	208
2013-14	258	237	216	320	176	188	244
2014-15	289	309	233	358	195	209	274
2015-16	289	309	233	358	195	209	274
एप्रिल / April 2015	281	298	223	346	194	205	266
मे / May 2015	290	300	228	346	194	211	272
जून / June 2015	289	300	232	346	194	212	272
जुलै / July 2015	288	309	232	356	194	212	273
ऑगस्ट / August 2015	288	309	235	356	194	211	273
सप्टेंबर / September 2015	292	309	234	356	194	207	274
ऑक्टोंबर / October 2015	293	309	237	356	194	207	275
नोव्हेंबर / November 2015	291	309	238	356	194	208	274
डिसेंबर / December 2015	292	313	240	356	197	209	275
जानेवारी / January 2016	294	313	236	373	197	209	279
फेब्रुवारी / February 2016	286	320	233	373	198	210	276
मार्च / March 2016	285	320	232	373	200	209	275
जळगाव / Jalgaon							
2000-01	477	691	401	266	294	534	449
2010-11	195	192	219	163	187	174	186
2011-12	218	227	237	181	206	190	206
2013-14	262	336	324	218	243	228	251
2014-15	279	388	344	265	237	244	273
2015-16	278	388	343	263	237	244	272
एप्रिल / April 2015	263	386	334	248	236	240	261
मे / May 2015	267	386	334	248	236	243	263
जून / June 2015	269	386	342	248	236	243	265
जुलै / July 2015	270	386	339	264	236	243	268
ऑगस्ट / August 2015	274	386	343	264	236	241	270
सप्टेंबर / September 2015	280	386	344	264	236	240	273
ऑक्टोंबर / October 2015	289	388	350	264	236	241	277
नोव्हेंबर / November 2015	290	389	350	264	236	242	278
डिसेंबर / December 2015	289	391	351	264	236	248	279
जानेवारी / January 2016	283	391	345	277	236	248	278
फेब्रुवारी / February 2016	277	391	345	277	242	248	276
मार्च / March 2016	279	393	344	277	242	247	277

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 29.3 - Contd.

महिना वर्ष Month and Year	अन्न गट Food	पान, सुपारी तंबाखू इ. Pan, Supari, Tobacco, etc.	इंधन व दिवाबत्ती Fuel and Light	घरभाडे House Rent	कापड व बिछाना Clothing and Bedding	संकीर्ण Miscella-neous	ग्राहक किंमतींचा निर्देशांक Consumer price Index
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
अकोला / Akola							
2000-01	466	791	481	257	430	502	459
2010-11	170	157	232	186	127	161	175
2011-12	183	183	251	199	132	174	188
2013-14	231	257	350	221	181	218	238
2014-15	250	314	381	260	192	237	262
2015-16	250	314	381	260	192	237	262
एप्रिल / April 2015	231	303	367	247	194	231	249
मे / May 2015	236	305	367	247	194	233	251
जून / June 2015	239	305	380	247	194	234	254
जुलै / July 2015	248	306	376	258	190	234	259
ऑगस्ट / August 2015	256	306	381	258	190	232	263
सप्टेंबर / September 2015	260	306	381	258	190	232	265
ऑक्टोंबर / October 2015	266	319	389	258	190	232	269
नोव्हेंबर / November 2015	264	319	390	258	190	233	269
डिसेंबर / December 2015	262	319	390	258	190	238	269
जानेवारी / January 2016	249	325	385	275	192	247	267
फेब्रुवारी / February 2016	243	325	383	275	192	247	264
मार्च / March 2016	249	324	387	275	194	245	267
नागपूर / Nagpur							
2000-01	439	708	437	726	289	486	469
2010-11	205	192	170	314	130	161	207
2011-12	215	240	190	344	146	173	224
2013-14	280	285	223	375	181	198	268
2014-15	317	347	243	411	196	210	298
2015-16	317	347	243	411	196	210	298
एप्रिल / April 2015	300	327	232	399	195	208	286
मे / May 2015	309	334	234	399	195	209	291
जून / June 2015	317	331	239	399	195	209	295
जुलै / July 2015	320	343	239	411	196	210	299
ऑगस्ट / August 2015	321	348	241	411	196	209	299
सप्टेंबर / September 2015	322	253	246	411	196	208	300
ऑक्टोंबर / October 2015	333	363	248	411	188	210	305
नोव्हेंबर / November 2015	327	370	249	411	191	210	303
डिसेंबर / December 2015	321	373	251	411	201	210	301
जानेवारी / January 2016	314	371	248	422	201	211	300
फेब्रुवारी / February 2016	306	373	246	422	201	211	296
मार्च / March 2016	310	373	246	422	201	212	298

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 29.3 - Contd.

महिना वर्ष Month and Year	अन्न गट Food	पान, सुपारी तंबाखू इ. Pan, Supari, Tobacco, etc.	इंधन व दिवाबत्ती Fuel and Light	घरभाडे House Rent	कापड व बिछाना Clothing and Bedding	संकीर्ण Miscella-neous	ग्राहक किंमतींचा निर्देशांक Consumer price Index
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
औरंगाबाद / Aurangabad							
2000-01	483	643	376	320	500	582	479
2010-11	188	203	217	196	161	158	183
2011-12	212	237	235	225	171	180	206
2013-14	266	306	319	300	198	209	258
2014-15	296	385	340	363	186	239	292
2015-16	296	385	340	363	186	239	292
एप्रिल / April 2015	277	377	330	344	186	233	278
मे / May 2015	284	377	330	344	186	237	282
जून / June 2015	286	377	340	344	186	237	284
जुलै / July 2015	289	380	336	362	186	237	288
ऑगस्ट / August 2015	298	380	340	362	186	236	292
सप्टेंबर / September 2015	302	382	340	362	186	236	294
ऑक्टोंबर / October 2015	309	390	347	362	186	241	298
नोव्हेंबर / November 2015	308	390	347	362	186	241	298
डिसेंबर / December 2015	306	390	348	362	186	243	298
जानेवारी / January 2016	295	390	340	382	186	243	297
फेब्रुवारी / February 2016	293	395	340	382	186	244	296
मार्च / March 2016	300	395	339	382	186	244	299
नांदेड / Nanded							
2000-01	459	656	446	292	385	557	466
2010-11	187	192	211	314	143	165	200
2011-12	215	232	228	373	150	181	227
2013-14	261	300	297.25	448	174	212	275
2014-15	304	360	316	515	175	238	314
2015-16	304	360	316	515	176	238	314
एप्रिल / April 2015	279	350	306	497	175	235	297
मे / May 2015	284	350	306	497	175	236	300
जून / June 2015	292	350	313	497	175	236	304
जुलै / July 2015	295	350	311	516	176	236	309
ऑगस्ट / August 2015	303	350	315	516	176	236	313
सप्टेंबर / September 2015	310	350	315	516	177	236	316
ऑक्टोंबर / October 2015	317	363	321	516	177	237	320
नोव्हेंबर / November 2015	318	363	321	516	177	238	321
डिसेंबर / December 2015	318	363	324	516	177	242	322
जानेवारी / January 2016	310	374	318	530	177	242	320
फेब्रुवारी / February 2016	311	374	318	530	172	242	320
मार्च / March 2016	312	377	318	530	172	242	321

आधार : कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source : Office of the Commissioner of Labour, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

29. किंमती आणि निर्देशांक / PRICES AND INDICES

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 29.4

राज्यातील निवडक केंद्रांमधील कामगाराकरिता ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक (नवीन मालिका)

Consumer Price Index Numbers for the Working Class of selected Centres in the State (New Series) (2015-16)

(पायाभूत वर्ष / Base year 2001= 100)

वर्ष Year (1)	अन्न Food (2)	संकीर्ण Miscellaneous (3)	सर्वसाधारण General (4)
		केंद्र / Centre	
		मुंबई / Mumbai	
2001	554	495	528
2011	204	176	192
2012	225	191	212
2013	260	215	242
2014	284	229	262
2015	301	238	276
		केंद्र / Centre	
		सोलापूर / Solapur	
2001	449	524	471
2011	209	172	199
2012	225	187	216
2013	260	209	227
2014	283	223	245
2015	307	229	255
		केंद्र / Centre	
		नागपूर / Nagpur	
2001	446	499	483
2011	212	170	220
2012	235	185	240
2013	279	198	268
2014	294	204	281
2015	319	209	298
		केंद्र / Centre	
		पुणे / Pune	
2001	519	516	516
2011	221	182	200
2012	242	199	217
2013	280	219	242
2014	299	235	257
2015	312	242	266
		केंद्र / Centre	
		नाशिक / Nashik	
2001	471	494	498
2011	215	160	204
2012	227	176	223
2013	258	188	244
2014	279	200	261
2015	288	208	271

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 29.4 - Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)
		केंद्र / Centre	
		कोल्हापूर / Kolhapur	
2001	501	531	477
2011	211	178	201
2012	231	194	221
2013	257	213	245
2014	262	228	255
2015	272	245	266
		केंद्र / Centre	
		अकोला / Akola	
2001	484	529	475
2011	179	170	184
2012	204	189	209
2013	230	218	238
2014	220	228	243
2015	251	233	261
		केंद्र / Centre	
		जळगांव / Jalgaon	
2001	488	548	469
2011	214	186	202
2012	234	205	223
2013	262	228	251
2014	266	238	261
2015	273	242	268
		केंद्र / Centre	
		नांदेड / Nanded	
2001	468	564	469
2011	208	176	220
2012	227	197	245
2013	261	212	275
2014	270	228	289
2015	296	236	308
		केंद्र / Centre	
		औरंगाबाद / Aurangabad	
2001	488	609	495
2011	208	175	200
2012	231	191	226
2013	265	209	258
2014	276	224	273
2015	291	237	287

आधार : कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source : Office of the Commissioner of Labour, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

29. किंमती आणि निर्देशांक / PRICES AND INDICES

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 29.5

औद्योगिक कामगारांकरिता अखिल भारतीय ग्राहक किंमती निर्देशांक

All India Consumer Price Index for Industrial Workers

(2015-16)

(पायाभूत वर्ष / Base year 2001= 100)

वर्ष Year	गट / Group		
	अन्न Food	कापड Clothing	सर्वसाधारण निर्देशांक General Index
(1)	(2)	(3)	(4)
2000-01	453	315	444
2001-02	466	514	463
2002-03	477	556	482
2003-04	495	338	500
2004-05	506	346	520
2005-06	527	355	542
2006-07	126	114	125
2007-08	136	118	133
2008-09	153	122	145
2009-10	176	128	163
2010-11	194	136	180
2011-12	206	155	195
2012-13	230	170	215
2013-14	259	181	236
2014-15	276	190	251
2015-16	293	198	265

आधार : श्रम मंत्रालय, श्रम केंद्र, भारत सरकार, सिमला.

Source : Ministry of Labour Bureau, Government of India, Simla.

29. किंमती आणि निर्देशांक / PRICES AND INDICES

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 29.6

महाराष्ट्र राज्यातील निवडक केंद्रातील महत्वाच्या शेतीमालाच्या घाऊक किंमती

Wholesale Prices of certain important agricultural commodities at selected centres in Maharashtra State (2015-16)

(प्रती क्विंटलची महिना अखेर असलेली घाऊक किंमत ₹)

(Month ending wholesale prices in ₹ per quintal)

अ.क्र. Sr. No.	वस्तू	बाजारपेठ	जात	जून June 2015	सप्टेंबर September 2015	डिसेंबर December 2015	मार्च March 2016	Variety	Market	Commodity
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(4)	(3)	(2)
1	**गहू**	अचलपूर	---	1,552	1,542	1,580	1,678	---	Achalpur	**Wheat**
		अहमदनगर	---	1,740	1,729	1,883	1,757	---	Ahemednagar	
		अहमदपूर	स्थानिक	1,489	1,375	1,258	1,380	Local	Ahemedpur	
		अखदा बालापूर	२१८९	1,660	1,800	1,788	1,810	2189	Akhadabalapur	
		अकलुज	शरबती	1,508	1,781	--	1,811	Sharbati	Akluj	
		अकोला	शरबती	1,638	1,479	1,636	1,677	Sharbati	Akola	
		अकोले	२१८९	1,638	1,650	1,663	1,650	2189	Akole	
		अकोट	१४७	1,397	1,428	1,465	1,626	147	Akot	
		अमळनेर	स्थानिक	1,448	1,504	1,798	1,658	Local	Amalner	
		अमरावती	स्थानिक	1,650	1,667	1,852	1,831	Local	Amaravati	
		अंबड (वाडी गोदरी)	---	1,688	1,646	1,621	1,788	---	Ambad (Vadi Godri)	
		आंबेजोगाई	लाल	2,302	1,835	1,433	2,810	Lal	Ambejogai	
		आंजणगाव सुर्जी	स्थानिक	1,455	1,466	1,539	1,614	Local	Anjangaon Surji	
		औसा	२१८९	2,281	2,270	2,271	2,535	2189	Ausa	
		बालापूर	स्थानिक	1,725	1,433	1,538	1,625	Local	Balapur	
		बार्शी	---	1,849	1,773	1,649	1,821	---	Barshi	
		बार्शी-विराग	स्थानिक	1,970	2,168	2,059	2,349	Local	Barshi - Virag	
		बीड	संकरित	2,013	1,940	1,798	2,060	Hybrid	Beed	
		भिवंडी	---	1,438	2,025	2,186	2,053	---	Bhivandi	
		भोकर	---	1,456	1,363	1,421	1,600	---	Bhokar	
		भोकरदान	स्थानिक	1,424	1,473	1,598	1,559	Local	Bhokardan	
		भोकरदान-पिंपळगाव	स्थानिक	1,438	1,490	1,605	1,560	Local	Bhokardan-Pimpalgaon	
		भूसावळ	स्थानिक	1,280	1,378	1,456	1,479	Local	Bhusaval	
		बुलढाणा	संकरित	1,300	1,450	1,472	1,667	Hybrid	Buldhana	
		चाळीसगांव	२१८९	--	1,562	1,537	1,751	2189	Chalisgaon	
		चांदूर बाजार	स्थानिक	1,501	1,447	1,528	1,615	Local	Chandur Bajar	
		चिखली	स्थानिक	1,434	--	1,539	1,561	Local	Chikhali	
		चोपडा	स्थानिक	1,419	1,477	1,566	1,626	Local	Chopda	
		देवला	२१८९	1,385	1,481	1,567	1,497	2189	Devala	
		धुळे	स्थानिक	1,351	1,498	1,608	1,644	Local	Dhule	
		डिग्रास	स्थानिक	1,513	1,551	1,596	1,648	Local	Digras	
		दोंडाईचा	---	1,548	1,607	1,770	1,627	---	Dondaicha	
		दौंड	२१८९	1,484	1,573	1,657	1,752	2189	Daund	
		दुधानी	२१८९	1,540	1,622	1,535	1,621	2189	Dudhani	
		गंगापूर	स्थानिक	1,552	1,581	1,602	1,734	Local	Gangapur	
		गंगापूर	संकरित	1,559	1,570	1,645	1,711	Hybrid	Gangapur	
		गेवराई	स्थानिक	1,521	1,689	1,750	1,995	Local	Gevrai	
		हिंगोली	शरबती	1,712	2,000	2,035	2,342	Sharbati	Hingoli	
		इंदापूर	२१८९	2,079	2,055	2,193	2,038	2189	Indapur	
		इंदापूर - भिगवण	२१८९	1,491	1,650	1,750	1,838	2189	Indapur-Bhigwan	
		जाफ्राबाद	स्थानिक	1,269	1,458	1,500	1,442	Local	Jafrrabad	
		जळगांव	२१८९	1,391	1,465	1,442	1,643	2189	Jalgaon	
		जळगांव	१४७	1,380	--	1,666	1,588	147	Jalgaon	
		जळगांव-जामोद	२१८९	1,286	1,380	1,360	1,550	2189	Jalgaon-Jamod	
		जळगांव जामोद-आसलगांव	२१८९	1,281	1,393	1,413	1,508	2189	Jalgaon Jamod-Aasalgaon	
		जालना	१४७	1,474	1,574	1,651	1,598	147	Jalna	

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 29.6 - Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(4)	(3)	(2)
		जामखेड	स्थानिक	2,084	1,988	1,980	2,208	Local	Jamkhed	
		जामखेड	२१८९	2,160	2,213	2,144	2,346	2189	Jamkhed	
		जिंतूर	स्थानिक	1,502	1,576	1,706	1,698	Local	Jintur	
		कडा	---	1,894	1,975	1,900	2,125	---	Kada	
		कळंब (ओ एस)	बन्सी	3,477	3,298	3,258	4,639	Bansi	Kalamb (Os)	
		कळंब (ओ एस)	२१८९	1,778	1,829	1,811	2,496	2189	Kalamb (Os)	
		कमनुरी	२१८९	1,600	1,600	1,600	1,740	2189	Kalamnuri	
		कळवण	---	1,406	1,547	1,570	1,612	---	Kalvan	
		कल्याण	शरबती	2,300	2,083	2,175	2,233	Sharbati	Kalyan	
		कन्नड	---	1,622	--	1,724	1,899	---	Kannad	
		कारंजा	---	1,525	1,506	1,597	1,644	---	Karanja	
		काटोळ	स्थानिक	1,405	1,478	1,524	1,511	Local	Katol	
		केज	पिवळा	2,096	1,878	2,379	2,267	pivla	kej	
		किलेधरुर	पिवळा	1,960	2,022	1,833	2,134	pivla	Kille Dharur	
		कोपरगाव	स्थानिक	1,584	1,558	1,615	1,667	Local	Kopargaon	
		कुर्डवाडी	---	1,602	1,867	1,707	2,192	---	Kurdwadi	
		कुर्डवाडी-मोडनेब	स्थानिक	1,425	1,521	1,666	1,842	Local	Kurdwadi-Modnib	
		लासलगाव	२१८९	1,470	1,586	1,701	1,784	2189	Lasalgaon	
		लासलगाव-विंचुर	---	1,508	1,593	1,673	1,649	---	Lasalgaon-Vinchur	
		लासूर स्टेशन	---	1,524	1,620	1,641	1,866	---	Lasur Station	
		लातूर	२१८९	2,625	2,361	2,539	2,289	2189	Latur	
		लातूर-मुरुड	२१८९	1,400	1,521	1,489	2,850	2189	Latur-Murud	
		लोनांद	२१८९	1,675	1,650	1,770	1,925	2189	Lonad	
		लोणार	स्थानिक	1,412	1,451	1,529	1,723	Local	Lonar	
		माजलगाव	पिवळा	1,772	1,626	1,674	1,954	pivla	Majalgaon	
		मालेगाव	स्थानिक	1,497	1,545	1,710	1,646	Local	Malegaon	
		मलकापूर	स्थानिक	1,514	1,524	1,614	1,740	Local	Malkapur	
		मंगळवेढा	---	1,795	1,895	2,153	2,116	---	Mangalwedha	
		मंगळूरपीर	स्थानिक	1,515	1,461	1,647	1,761	Local	Mangrulpeer	
		मनमाड	स्थानिक	1,429	1,509	1,569	1,515	Local	Manmad	
		मेहकर	स्थानिक	1,393	1,476	1,596	1,566	Local	Mehkar	
		मोहोळ	शरबती	1,743	1,500	1,951	1,885	Sharbati	Mohol	
		मोर्शी	---	1,470	1,460	1,580	1,652	---	Morshi	
		मुर्तिजापूर	स्थानिक	1,395	1,434	1,493	1,577	Local	Murtizapur	
		नागपूर	स्थानिक	1,476	1,540	1,563	1,617	Local	Nagpur	
		नागपूर	शरबती	2,426	2,441	2,395	2,397	Sharbati	Nagpur	
		नांदेड	शरबती	1,471	1,551	1,591	1,602	Sharbati	Nanded	
		नांदगाव-खांडेश्वर	स्थानिक	1,233	1,331	1,262	1,327	Local	Nandgaon Khandeshwar	
		नांदुरा	---	1,517	1,576	1,709	1,762	---	Nandura	
		नंदूरबार	---	1,510	1,548	1,714	1,682	---	Nandurbar	
		नेवासा	२१८९	1,463	1,469	1,568	1,604	2189	Newasa	
		उस्मानाबाद	२१८९	1,995	---	1,720	2,025	2189	Osmanabad	
		पैठण	बन्सी	1,636	1,580	1,816	1,910	Bansi	Paithan	
		पालघर (बेवूर)	---	2,017	1,982	2,157	2,082	---	Palghar (Bevur)	
		परळी-वैजनाथ	---	1,510	1,761	1,624	1,754	---	Parli-Vaijnath	
		परतूर	२१८९	1,655	1,630	1,805	1,891	2189	Partur	
		पाथर्डी	२१८९	1,765	1,828	1,818	1,911	2189	Pathardi	
		पाथरी	स्थानिक	1,739	1,826	1,700	1,978	Local	Pathari	
		पाटूर	२१८९	1,439	1,412	1,580	1,675	2189	Patur	
		फलटण	संकरित	1,720	1,767	1,750	1,833	Hybrid	Phaltan	
		पुणे	२१८९	2,075	2,098	2,273	2,299	2189	Pune	
		पुणे	कल्याण सोना	1,777	1,857	1,925	2,176	Kalyan Sona	Pune	
		पुणे	शरबती	3,714	3,641	3,520	3,600	Sharbati	Pune	
		पूर्णा	२१८९	1,444	1,586	1,825	1,661	2189	Purna	
		पुसद	---	1,538	1,634	1,691	1,761	---	Pusad	
		रहाता	---	1,432	1,454	1,519	1,499	---	Rahata	
		राहुरी-वांबोरी	---	1,547	1,604	1,743	1,642	---	Rahuri-Vambori	

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 29.6 - Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(4)	(3)	(2)
		रामटेक	---	1,353	1,431	1,463	1,463	---	Ramtek	
		रावेर	स्थानिक	1,493	1,429	1,575	1,650	Local	Raver	
		सैलू	---	1,530	1,513	2,050	---	---	Sailu	
		सांगली	स्थानिक	2,405	2,578	2,692	2,504	Local	Sangli	
		संगमनेर	---	1,746	1,753	1,745	1,742	---	Sangamner	
		सटाणा	स्थानिक	1,549	1,583	1,683	1,639	Local	Satana	
		सावनेर	---	1,349	1,367	1,391	1,532	---	Savner	
		शहादा	---	1,586	1,632	1,751	1,663	---	Shahada	
		शेगांव	स्थानिक	1,514	1,465	1,494	1,595	Local	Shegaon	
		शेवगाव	२१८९	1,564	1,690	1,747	1,867	2189	Shevgaon	
		शेवगाव-बोधगाव	२१८९	1,554	1,763	1,750	1,976	2189	Shevgaon-Bodhegaon	
		शिरपूर	स्थानिक	1,519	1,534	1,628	1,635	Local	Shirpur	
		शिरुर	---	1,457	1,501	1,559	1,731	---	Shirur	
		शिरुर	क्र.२	1,285	1,266	1,417	1,408	No. 2	Shirur	
		श्रीरामपूर	---	1,596	1,597	1,768	1,914	---	Shrirampur	
		सिन्नर	---	1,488	1,599	1,708	1,685	---	Sinner	
		सोलापूर	शरबती	2,264	2,286	2,358	2,294	Sharbati	Solapur	
		सोनपेठ	स्थानिक	1,725	---	1,970	2,142	Local	Sonpeth	
		तेल्हारा	स्थानिक	1,320	1,431	1,510	1,551	Local	Telhara	
		तुमसर	स्थानिक	1,515	---	1,452	1,576	Local	Tumsar	
		उमरेड	स्थानिक	1,663	1,600	1,625	1,700	Local	Umared	
		उमरगा	२१८९	1,822	1,922	2,098	1,300	2189	Umarga	
		उमरखेड	पिवळा	1,500	1,460	1,550	1,550	pivla	Umarkhed	
		उमरखेड-डंकी	पिवळा	1,463	1,440	1,550	1,550	pivla	Umarkhed-Danki	
		वडुज	२१८९	1,700	1,600	1,644	1,850	2189	Vaduj	
		वडवणी	---	2,015	1,892	1,900	1,640	---	Vadvani	
		वैजापूर	क्र.१	1,601	---	1,735	1,697	No. 1	Vaijapur	
		वरुड-राजुरा बाजार	---	1,359	1,449	1,488	1,400	---	Varud-Rajura Bazar	
		वसई	---	2,154	1,829	1,906	1,930	---	Vasai	
		वाशीम	२१८९	1,590	1,540	1,560	1,606	2189	Washim	
		येवला	स्थानिक	1,478	1,556	1,557	1,457	Local	Yeola	
		येवला	२१८९	1,486	1,611	1,629	1,788	2189	Yeola	
		यवतमाळ	स्थानिक	---	1,490	1,537	1,563	Local	Yeotmal	
2	**ज्वारी**	अहेरी	संकरित	1,200	---	1,200	1,500	Hybrid	Aheri	**Jowar**
		अहमदनगर	---	1,805	1,898	1,960	2,134	---	Ahemednagar	
		अहमदपूर	संकरित	1,506	1,573	1,683	1,567	Hybrid	Ahmedpur	
		अहमदपूर	पिवळी	2,400	2,886	2,187	1,845	Pivli	Ahmedpur	
		अखदाबालापूर	संकरित	1,400	1,530	1,525	1,488	Hybrid	Akhadabalapur	
		अकोला	संकरित	1,227	1,300	1,399	1,384	Hybrid	Akola	
		अकोट	संकरित	1,108	1,200	1,337	1,345	Hybrid	Akot	
		अमळनेर	संकरित	1,307	1,400	1,371	1,372	Hybrid	Amalner	
		अमळनेर	दादर	1,564	1,551	1,831	2,320	Dadar	Amalner	
		अमरावती	स्थानिक	1,649	1,608	1,696	1,708	Local	Amarawati	
		अंबड(वाड गोदरी)	मालदांडी	1,427	1,448	1,571	1,604	Maldandi	Ambad(Vad Godri)	
		आंबेजोगाई	मालदांडी	1,977	2,147	2,160	1,957	Maldandi	Ambejogai	
		आंबेजोगाई-सुर्जी	संकरित	1,350	1,325	1,331	1,347	Hybrid	Anjangaon Surji	
		औसा	संकरित	1,113	1,260	1,514	1,271	Hybrid	Ausa	
		औसा	पिवळी	2,501	2,801	2,096	1,768	Pivli	Ausa	
		औसा	पांढरी	1,784	2,019	2,327	1,948	Pandhri	Ausa	
		बालापूर	संकरित	1,475	1,183	1,463	1,550	Hybrid	Balapur	
		बारामती	संकरित	1,610	---	1,775	1,767	Hybrid	Baramati	
		बारामती	मालदांडी	1,942	---	2,083	1,960	Maldandi	Baramati	
		बार्शी	---	2,152	2,113	2,278	2,566	---	Barshi	
		बार्शी	वसंत	1,144	1,285	1,400	---	Vasant	Barshi	
		बार्शी	पिवळी	2,150	2,517	2,160	1,913	Pivli	Barshi	

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 29.6 - Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(4)	(3)	(2)
		बार्शी-विराग	---	1,723	1,908	2,033	2,124	---	Barshi-Vairag	
		बीड	मालदांडी	1,711	1,699	1,997	1,794	Maldandi	Beed	
		भोकरदन	---	1,118	1,198	1,294	1,285	---	Bhokardan	
		भुसावळ	संकरित	1,106	1,231	1,339	1,299	Hybrid	Bhusawal	
		भुसावळ	दादर	1,125		1,325	1,775	Dadar	Bhusawal	
		बुलढाणा	संकरित	1,350	1,200	1,204	1,250	Hybrid	Buldhana	
		चाळीसगांव	पांढरी	---	1,378	1,315	1,358	Pandhri	Chalisgaon	
		चांदूर बाजार	संकरित	1,350	---	1,353	1,392	Hybrid	Chandur Bajar	
		चिखली	संकरित	1,134	---	1,189	1,171	Hybrid	Chikhali	
		चोपडा	स्थानिक	1,311	1,318	1,335	1,349	Local	Chopda	
		चोपडा	दादर	1,491	1,355	1,420	2,065	Dadar	Chopda	
		दर्यापूर	संकरित	1,136	1,501	1,536	1,307	Hybrid	Daryapur	
		देवळा	दादर	1,786	1,438	1,311	1,399	Dadar	Devala	
		धुळे	संकरित	1,261	1,417	1,329	1,404	Hybrid	Dhule	
		धुळे	पांढरी	1,788	1,433	1,733	1,718	Pandhri	Dhule	
		धुळे	दादर	1,390	1,443	1,527	1,702	Dadar	Dhule	
		दिग्रस	संकरित	1,533	1,461	1,572	1,575	Hybrid	Digras	
		दोंडाईचा	---	1,239	1,288	1,328	1,354	---	Dondaicha	
		दोंडाईचा	दादर	1,695	1,770	2,155	1,892	Dadar	Dondaicha	
		दौंड	पांढरी	1,878	1,719	2,157	2,129	Pandhri	Dound	
		दुधानी	पांढरी	1,743	1,882	2,054	1,934	Pandhri	Dudhani	
		गंगापूर	मालदांडी	1,550	1,546	1,611	1,660	Maldandi	Gangapur	
		गेवराई	रब्बी	1,455	1,588	1,780	1,866	Rabbi	Gevrai	
		धनसावंगी	पांढरी	---	1,600	1,750	1,700	Pandhri	Ghansawangi	
		हिंगोली	संकरित	1,356	1,711	1,700	---	Hybrid	Hingoli	
		इंदापूर	मालदांडी	1,706	2,019	2,311	2,163	Maldandi	Indapur	
		इंदापूर-बिगवण	मालदांडी	1,575	1,800	1,988	2,138	Maldandi	Indapur-Bhigwan	
		जळगांव	संकरित	1,280	1,395	1,390	1,514	Hybrid	Jalgaon	
		जळगांव	दादर	1,216	1,356	1,301	1,968	Dadar	Jalgaon	
		जळगांव जामोद	संकरित	1,200	1,200	1,275	1,300	Hybrid	JalgaonJamod	
		जळगांव जामोद-आसलगांव	संकरित	1,125	1,240	1,221	1,163	Hybrid	JalgaonJamod-Aasalgaon	
		जालना	शालू	1,697	1,659	1,733	1,733	Shalu	Jalna	
		जालना-बदनापूर	शालू	1,209	1,400	1,300	1,581	Shalu	Jalna-Badnapur	
		जामखेड	मालदांडी	2,226	2,263	2,100	2,235	Maldandi	Jamkhed	
		जिंतूर	रब्बी	1,287	1,370	1,541	1,676	Rabbi	Jintur	
		कडा	रब्बी	1,750	1,813	2,207	2,157	Rabbi	Kada	
		कळंब (ओ एस)	पिवळी	2,659	2,929	2,146	2,006	Pivli	Kalamb (Os)	
		कळंब (ओ एस)	पांढरी	1,501	1,611	1,836	1,853	Pandhri	Kalamb (Os)	
		कल्याण	वसंत	2,150	1,917	1,750	2,133	Vasant	Kalyan	
		करंजा	---	1,263	1,410	1,380	1,585	---	Karanja	
		करमाळा	रब्बी	2,105	2,200	2,306	2,453	Rabbi	Karmala	
		काटोळ	स्थानिक	1,038	1,127	1,245	1,302	Local	Katol	
		केज	रब्बी	1,633	1,719	1,886	1,879	Rabbi	Kej	
		केज	पिवळी	2,694	2,992	2,102	1,888	Pivli	Kej	
		खामगांव	संकरित	1,064	1,301	1,351	1,377	Hybrid	Khamgaon	
		किल्ले धरुर	रब्बी	1,891	2,108	2,191	1,880	Rabbi	Kille Dharur	
		किल्ले धरुर	पिवळी	2,733	2,967	2,222	1,887	Pivli	Kille Dharur	
		कोपरगाव	स्थानिक	1,436	1,533	1,448	1,748	Local	Kopargaon	
		कोपरगाव	पांढरी	1,383	1,440	1,450	1,738	Pandhri	Kopargaon	
		कुर्डूवाडी	---	1,432	1,691	1,885	1,893	---	Kurdwadi	
		कुर्डूवाडी	संकरित	1,488	2,015	2,150	1,951	Hybrid	Kurdwadi	
		कुर्डूवाडी-मोडनेब	मालदांडी	1,320	1,521	1,977	1,617	Maldandi	Kurdwadi-Modnimb	
		लासलगाव	स्थानिक	1,782	1,638	1,763	1,596	Local	Lasalgaon	
		लासूर स्टेशन	---	1,635	1,689	1,724	1,777	---	Lasur Station	
		लातूर	रब्बी	1,841	1,839	2,475	1,914	Rabbi	Latur	
		लातूर	पिवळी	2,787	3,093	2,298	1,877	Pivli	Latur	
		लातूर-मुरुड	संकरित	1,070	1,170	1,150	1,206	Hybrid	Latur- Murud	
		लातूर-मुरुड	रब्बी	1,350	1,450	1,847	1,720	Rabbi	Latur- Murud	

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 29.6 - Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(4)	(3)	(2)
		लातूर-मुरुड	पिवळी	---	2,691	2,000	1,752	Pivli	Latur- Murud	
		लोणंद	स्थानिक	1,713	1,913	1,870	1,975	Local	Lonad	
		लोणार	संकरित	1,176	1,290	1,285	1,191	Hybrid	Lonar	
		लोणार	दादर	1,173	1,600	---	1,725	Dadar	Lonar	
		माजलगाव	रब्बी	1,706	1,935	1,931	1,748	Rabbi	Majalgaon	
		मलकापूर	संकरित	1,188	1,335	1,315	1,336	Hybrid	Malkapur	
		मंगळवेढा	मालदांडी	1,754	1,711	2,120	2,076	Maldandi	Mangalwedha	
		मंगळूरपीर	संकरित	1,186	1,300	556	1,356	Hybrid	Mangrulpeer	
		मानथा	शालू	1,526	---	1,615	1,700	Shalu	Mantha	
		मेहकर	स्थानिक	1,100	1,239	1,264	1,196	Hybrid	Mehker	
		मोहोळ	मालदांडी	1,781	1,878	2,186	2,029	Maldandi	Mohol	
		मोर्शी	---	1,271	1,120	1,271	1,337	---	Morshi	
		मुरुम	पांढरी	---	1,879	2,747	2,242	Pandhri	Murum	
		नागपूर	संकरित	---	1,725	1,725	1,875	Hybrid	Nagpur	
		नांदेड	संकरित	1,145	1,326	1,365	1,335	Hybrid	Nanded	
		नांदगाव	मालदांडी	---	1,471	1,131	1,834	Maldandi	Nandgaon	
		नांदूरा	संकरित	1,122	1,422	1,444	1,382	Hybrid	Nandura	
		नंदुरबार	---	1,183	1,273	1,372	1,400	---	Nandurbar	
		निलंगा	संकरित	---	1,280	1,445	1,290	Hybrid	Nilanga	
		उस्मानाबाद	रब्बी	1,556	---	1,910	1,916	Rabbi	Osmanabad	
		पाचोरा	पांढरी	1,120	1,389	1,351	---	Pandhri	Pachora	
		पैठण	रब्बी	1,593	1,579	2,007	1,660	Rabbi	Paithan	
		पंढरपूर	मालदांडी	1,619	1,898	2,266	1,953	Maldandi	Pandharpur	
		परांदा	क्र.१	1,750	---	1,832	2,135	No.1	Paranda	
		परळी-वैजनाथ	संकरित	1,165	1,217	1,317	1,334	Hybrid	Parli-Vaijnath	
		परळी-वैजनाथ	पिवळी	2,667	2,928	2,170	1,828	Pivli	Parli-Vaijnath	
		परळी-वैजनाथ	पांढरी	1,800	1,869	1,907	1,778	Pandhri	Parli-Vaijnath	
		परतूर	शालू	1,404	1,378	1,606	1,646	Shalu	Partur	
		पाथर्डी	मालदांडी	1,653	1,681	1,684	1,706	Maldandi	Pathardi	
		पाथरी	पांढरी	1,813	1,750	1,755	1,753	Pandhri	Pathari	
		पातूर	संकरित	1,444	1,268	1,514	1,617	Hybrid	Patur	
		फलटण	संकरित	1,850	2,000	2,000	2,033	Hybrid	Phaltan	
		पुणे	वसंत	1,779	1,852	1,769	1,998	Vasant	Pune	
		पुणे	मालदांडी	3,275	3,365	2,873	3,369	Maldandi	Pune	
		पुसद	---	1,241	1,351	1,378	1,369	---	Pusad	
		रहाता	---	1,148	1,247	1,431	1,476	---	Rahata	
		राहुरी-वांबोरी	---	1,264	1,464	1,619	1,656	---	Rahuri-Vambori	
		रावेर	संकरित	1,241	1,327	1,319	1,342	Hybrid	Raver	
		सैलू	पांढरी	1,350	1,430	1,624	1,600	Pandhri	Sailu	
		सांगली	संकरित	1,804	1,859	1,990	1,865	Hybrid	Sangli	
		सांगली	शालू	2,483	2,611	2,926	2,848	Shalu	Sangli	
		संगमनेर	---	1,858	1,760	1,835	1,779	---	Sangamner	
		शहादा	---	1,132	1,257	1,320	1,762	---	Shahada	
		शहादा	दादर	1,718	1,579	1,616	1,822	Dadar	Shahada	
		शेगांव	संकरित	1,101	1,651	1,323	1,355	Hybrid	Shegaon	
		शेवगाव	संकरित	1,511	1,748	1,995	2,048	Hybrid	Shevgaon	
		शेवगाव-बोधेगाव	पांढरी	1,440	1,650	1,890	1,876	Pandhri	Shevgaon-Bodhegaon	
		शिरपूर	पांढरी	1,249	1,275	1,301	1,296	Pandhri	Shirpur	
		शिरपूर	दादर	1,623	1,562	1,681	2,168	Dadar	Shirpur	
		शिरुर	---	1,650	1,618	1,674	1,833	---	Shirur	
		शिरुर	क्र.२	1,342	1,367	1,641	1,431	No.2	Shirur	
		श्रीरामपूर	---	1,627	1,829	2,148	1,711	---	Shrirampur	
		सिन्नर	---	1,400	1,875	1,833	1,529	---	Sinner	
		सोलापूर	मालदांडी	1,713	1,892	2,353	2,076	Maldandi	Solapur	
		सोनपेठ	मालदांडी	1,700	---	1,786	1,743	Maldandi	Sonpeth	
		तळोदा	संकरित	1,370	---	1,379	1,300	Hybrid	Taloda	
		तळोदा	दादर	1,750	---	1,300	1,887	Dadar	Taloda	
		तेल्हारा	संकरित	1,036	1,222	1,500	1,,239	Hybrid	Telhara	
		तुळजापूर	पांढरी	1,120	1,650	2,100	---	Pandhri	Tuljapur	

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 29.6 - Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(4)	(3)	(2)
		उमरेड	स्थानिक	1,589	1,763	1,650	1,833	Local	Umared	
		उमरगा	संकरित	1,070	1,265	1,467	1,157	Hybrid	Umaarga	
		उमरगा	पांढरी	1,534	1,638	2,103	1,750	Pandhri	Umaarga	
		वडूज	मालदांडी	2,213	2,200	2,300	2,300	Maldandi	Vaduj	
		वडवणी	---	2,014	1,755	2,050	1,844	---	Vadvani	
		वैजापूर	क्र.१	1,409	---	1,607	1,749	No.1	Vaijapur	
		वरुड-राजूराबाजार	संकरित	1,106	1,263	1,373	1,470	Hybrid	Varud-Rajurabajar	
		वाशिम	संकरित	1,270	1,261	1,312	1,217	Hybrid	Washim	
३	**बाजरी**	अहमदनगर	---	1,382	1,553	1,716	1,800	---	Ahemadnagar	**Bajri**
		अकोले	८२०३	1,588	1,563	1,619	1,600	8203	Akole	
		अमळनेर	स्थानिक	1,176	1,275	1,493	1,577	Local	Amalner	
		अमरावती	---	1,611	1,355	1,714	1,569	---	Amarawati	
		अंबड (वड गोद्री)	संकरित	1,235	1,480	1,442	1,601	Hybrid	Ambad(Vad Godri)	
		बार्शी	---	1,348	1,551	1,679	1,570	---	Barshi	
		बीड	संकरित	1,302	1,432	1,498	1,558	Hybrid	Beed	
		चोपडा	हिरवी	1,137	1,349	1,507	1,620	Hirvi	Chopda	
		देवळा	हिरवी	1,296	1,487	1,448	1,606	Hirvi	Devla	
		धुळे	संकरित	1,124	1,391	1,524	1,651	Hybrid	Dhule	
		दोंडाईचा	---	1,173	1,343	1,416	1,469	---	Dondaicha	
		दौंड	हिरवी	1,383	1,574	1,670	1,835	Hirvi	Dound	
		दुधानी	महिको	1,126	1,305	1,527	1,554	Mahico	Dudhani	
		गंगापूर	स्थानिक	1,279	1,457	1,588	1,633	Local	Gangapur	
		गेवराई	संकरित	1,186	1,363	1,466	1,604	Hybrid	Gevrai	
		इंदापूर	संकरित	1,320	1,548	1,626	1,697	Hybrid	Indapur	
		इंदापूर-बिगवण	संकरित	1,398	1,633	1,550	1,719	Hybrid	Indapur-Bhigwan	
		जळगाव	स्थानिक	1,153	1,405	1,525	1,655	Local	Jalgaon	
		जालना	हिरवी	1,228	1,387	1,489	1,604	Hirvi	Jalna	
		जालना-बदनापूर	हिरवी	1,261	1,282	1,373	1,482	Hirvi	Jalna-Bandapur	
		जामखेड	स्थानिक	1,372	1,537	1,716	1,483	Local	Jamkhed	
		कडा	हिरवी	1,307	1,501	1,407	1,504	Hirvi	Kada	
		कळंब (ओ एस)	हिरवी	1,247	1,488	1,453	1,458	Hirvi	Kalamb (Os)	
		कळवण	---	1,240	1,412	1,395	1,577	---	Kalvan	
		कल्याण	संकरित	1,605	1,683	1,800	1,933	Hybrid	Kalyan	
		केज	महिको	1,427	1,575	1,466	1,373	Mahico	Kej	
		खामगाव	संकरित	1,036	1,266	1,423	1,388	Hybrid	Khamgaon	
		किले धरुर	महिको	1,536	1,733	1,750	1,753	Mahico	Kile dharur	
		कोपरगाव	स्थानिक	1,315	1,474	1,775	1,572	Local	Kopargaon	
		कोपरगाव	हिरवी	1,350	1,419	1,405	1,475	Hirvi	Kopargaon	
		लासलगाव	स्थानिक	1,440	1,576	1,604	1,715	Local	Lasalgaon	
		लासूर स्टेशन	---	1,227	1,384	1,459	1,578	---	Lasur Station	
		लोणंद	८२०३	1,488	1,538	1,580	1,638	8203	Lonand	
		माजलगाव	संकरित	1,262	1,515	1,636	1,507	Hybrid	Majalgaon	
		मालेगाव	८२०३	1,303	1,495	1,580	1,749	8203	Malegaon	
		मनमाड	संकरित	1,303	1,478	1,508	1,646	Hybrid	Manmad	
		नांदूरा	हिरवी	1,140	1,287	1,529	1,416	Hirvi	Nandura	
		नंदूरबार	---	1,135	1,330	1,423	1,556	---	Nandurbar	
		पैठण	हिरवी	1,291	1,346	1,408	1,453	Hirvi	Paithan	
		परळी-वैजनाथ	---	1,288	1,326	1,456	1,436	---	Parli-Vaijnath	
		परतूर	हिरवी	1,125	1,905	1,453	1,600	Hirvi	Partur	
		पाथर्डी	महिको	1,325	1,381	3,322	1,372	Mahico	Pathardi	
		पाथरी	स्थानिक	1,332	1,434	1,435	1,401	Local	Pathari	
		फलटण	संकरित	1,480	1,717	1,650	1,783	Hybrid	Phaltan	
		पुणे	महिको	1,767	1,920	2,170	2,137	Mahico	Pune	
		रहाता	---	1,223	1,339	1,425	1,540	---	Rahata	
		राहुरी-वांबोरी	---	1,465	1,480	1,521	1,466	---	Rahuri-vambori	
		रावेर	हिरवी	2,452	1,200	1,194	1,545	Hirvi	Raver	
		सांगली	स्थानिक	1,571	1,641	1,711	1,736	Local	Sangli	
		संगमनेर	---	1,555	1,522	1,551	1,665	---	Sangamner	
		सटाणा	संकरित	1,360	1,479	1,562	1,692	Hybrid	Satana	

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 29.6 – Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(4)	(3)	(2)
		शहादा	---	1,215	1,394	1,490	1,500	---	Shahada	
		शेगांव	संकरित	1,125	1,325	1,444	1,270	Hybrid	Shegaon	
		शेवगाव	संकरित	1,288	1,421	1,589	1,722	Hybrid	Shevgaon	
		शेवगाव-बोधेगाव	संकरित	1,192	1,483	1,591	1,643	Hybrid	Shevgaon-Bodhegaon	
		शिरपूर	संकरित	1,112	1,334	1,407	1,509	Hybrid	Shirpur	
		शिरुर	---	1,406	1,531	1,536	1,589	---	Shirur	
		श्रीरामपूर	---	1,366	1,466	1,544	1,680	---	Shrirampur	
		सिन्नर	---	1,275	1,462	1,556	1,611	---	Sinner	
		उमरगा	हिरवी	1,000	1,480	1,360	1,246	Hirvi	Umarga	
		वडूज	महिको	1,500	1,550	1,567	1,811	Mahico	Vaduj	
		वडवणी	---	1,658	1,513	1,957	1,750	---	Vadvani	
		येवला	संकरित	1,274	1,463	1,503	1,560	Hybrid	Yeola	
४	**मूग**	अहमदनगर	---	7,410	7,917	7,453	7,500	---	Ahemadnagar	**Green Gram**
		अकोला	हिरवा	7,220	7,618	7,075	6,439	Hirwa	Akola	
		अमळनेर	चमकी	6,582	8,261	7,719	5,600	Chamki	Amalner	
		अमरावती	चमकी	6,217	7,001	7,238	6,914	Chamki	Amaravati	
		बालापूर	हिरवा	6,760	7,767	7,125	5,750	Hirwa	Balapur	
		बार्शी	---	6,300	7,376	6,600	6,000	---	Barshi	
		भंडारा	हिरवा	---	4,567	7,600	5,433	Hirwa	Bhandara	
		चोपडा	हिरवा	6,309	7,650	6,473	4,000	Hirwa	Chopda	
		दर्यापूर	चमकी	8,336	7,851	7,205	6,558	Chamki	Daryapur	
		देवळा	हिरवा	5,550	7,844	7,470	6,570	Hirwa	Devala	
		धुळे	हिरवा	6,328	7,713	7,161	---	Hirwa	Dhule	
		गेवराई	स्थानिक	6,900	7,505	6,989	6,033	Local	Gevrai	
		इंदापूर-बिगवण	हिरवा	6,334	6,433	5,800	7,500	Hirwa	Indapur-Bhigwan	
		जळगाव	चमकी	6,060	7,641	7,067	---	Chamki	Jalgaon	
		जालना	चमकी	5,897	7,851	7,196	5,829	Chamki	Jalna	
		कल्याण	हिरवा	8,620	8,350	8,833	7,750	Hirwa	Kalyan	
		करंजा	---	6,619	7,821	7,239	6,500	---	Karanja	
		खामगांव	चमकी	6,249	7,825	6,798	5,680	Chamki	khamgaon	
		लासलगाव	---	5,001	8,129	6,338	6,000	---	Lasalgaon	
		लातूर	हिरवा	6,729	7,779	7,076	6,763	Hirwa	Latur	
		माजलगाव	हिरवा	6,250	7,704	6,919	---	Hirwa	Majalgaon	
		मालेगाव	हिरवा	7,326	7,951	6,672	5,501	Hirwa	Malegaon	
		मलकापूर	चमकी	6,958	7,653	7,155	6,750	Chamki	Malkapur	
		मंगरुळपीर	हिरवा	6,087	7,939	7,875	---	Hirwa	Mangrulpeer	
		मनमाड	हिरवा	3,000	8,179	7,100	6,451	Hirwa	Manmad	
		मानता	हिरवा	5,775	---	6,263	4,901	Hirwa	Mantha	
		मेहकर	चमकी	6,493	7,471	7,011	---	Chamki	Mehkar	
		नांदेड	---	---	7,444	7,550	5,800	---	Nanded	
		नांदूरा	हिरवा	7,658	8,238	7,023	6,565	Hirwa	Nandura	
		नंदूरबार	---	6,696	7,666	6,600	7,000	---	Nandurbar	
		परभणी	चमकी	6,500	8,053	6,903	---	Chamki	Parbhani	
		पातूर	चमकी	6,426	6,000	---	---	Chamki	Patur	
		पुणे	हिरवा	7,769	7,650	8,362	7,499	Hirwa	Pune	
		पुसद	---	5,775	7,456	6,445	---	---	Pusad	
		राहुरी-विमबोरी	---	6,647	7,350	6,950	---	---	Rahuri-Vimbori	
		रिसोद	---	6,331	7,876	7,330	---	---	Risod	
		सैलू	हिरवा	6,150	7,107	7,150	---	Hirwa	Sailu	
		सांगली	स्थानिक	7,243	7,354	8,505	8,172	Local	Sangli	
		संगमनेर	---	7,500	7,500	7,500	---	---	Sagamner	
		शहादा	चमकी	6,342	7,944	7,217	---	Chamki	Shahada	
		शेगाव	हिरवा	7,121	7,841	7,282	6,433	Hirwa	Shegaon	
		शिरपूर	चमकी	6,378	7,879	7,621	---	Chamki	Shirpur	
		शिरुर	---	6,421	7,405	6,360	7,000	---	Shirur	
		श्रीरामपूर	हिरवा	7,380	7,030	6,950	7,001	Hirwa	Shrirampur	
		उमरेड	स्थानिक	5,694	4,711	---	5,857	Local	Umared	
		वैजापूर	क्र.१	8,147	---	7,335	6,300	No.1	Vaijapur	

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 29.6 - Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(4)	(3)	(2)
		वाशिम	चमकी	6,248	7,755	7,018	5,500	Chamki	Washim	
		येवला	हिरवा	7,601	8,170	6,125	---	Hirwa	Yeola	
५	तूर	आर्नी	लाल	6,750	9,230	8,579	7,931	Lal	Aarni	Tur
		अचलपूर	---	6,889	9,355	8,057	7,653	---	Achalpur	
		अहमदनगर	---	5,880	6,700	8,271	6,597	---	Ahemadnagar	
		अहमदपूर	स्थानिक	6,438	9,174	9,071	8,163	Local	Ahemadpur	
		अखदाबालापूर	लाल	6,100	5,467	7,125	7,605	Lal	Akhadabalapur	
		अक्कलकोट	लाल	---	9,410	10,245	8,260	Lal	Akkolkot	
		अकोला	लाल	6,896	9,079	9,307	7,907	Lal	Akola	
		अकोट	संकरित	6,618	8,810	7,854	7,526	Hybrid	Akot	
		अमरावती	लाल	7,306	9,463	8,823	8,161	Lal	Amarawati	
		अंबड(वाडी गोदरी)	पांढरी	6,004	---	8,541	7,795	Pandhari	Ambad(Vadi Godri)	
		आंबेजोगाई	लाल	6,393	8,351	8,406	7,571	Lal	Ambejogai	
		अंजनगाव सुर्जी	लाल	6,762	8,872	8,500	8,010	Lal	Anjangaon Surji	
		औसा	लाल	7,053	9,186	9,459	7,906	Lal	Ausa	
		बालापूर	लाल	7,000	7,400	8,363	8,025	Lal	Balapur	
		बार्शी	---	6,122	7,730	11,000	7,311	---	Barshi	
		बार्शी	लाल	6,300	7,867	9,133	7,400	Lal	Barshi	
		बार्शी	पांढरी	6,060	8,200	9,639	7,494	Pandhari	Barshi	
		बार्शी	काळी	5,900	7,000	8,802	6,920	Kali	Barshi	
		बीड	पांढरी	6,257	8,350	8,822	7,567	Pandhari	Beed	
		भोकर	---	6,439	7,508	8,455	8,053	---	Bhoker	
		बुलढाणा	लाल	6,450	8,567	7,956	7,475	Lal	Buldhana	
		चाळीसगाव	लाल	---	7,183	7,199	7,038	Lal	Chalisgaon	
		चांदूर बाजार	लाल	6,929	9,293	8,521	8,057	Lal	Chandur Bajar	
		चांदूर रेल्वे	लाल	7,244	9,183	8,194	8,023	Lal	Chandur Rly.	
		चिखली	लाल	6,641	---	8,095	7,300	Lal	Chikhali	
		दर्यापूर	माहोरी	7,191	8,922	8,238	8,113	Mahori	Daryapur	
		देवळा	लाल	1,27,201	5,545	8,220	6,762	Lal	Devala	
		धुळे	लाल	5,666	7,223	7,988	7,011	Lal	Dhule	
		दिग्रस	लाल	6,865	8,951	8,607	8,047	Lal	Digras	
		दोंडाईचा	---	5,250	4,100	8,090	6,397	---	Dondaicha	
		दुधानी	लाल	7,340	9,943	10,177	8,057	Lal	Dudhani	
		गेवराई	पांढरी	5,885	8,675	9,177	7,573	Pandhari	Gevrai	
		हदगाव	लाल	6,900	8,138	8,240	7,778	Lal	hadgaon	
		हिंगणघाट	लाल	6,856	8,613	7,694	7,600	Lal	Hinganghat	
		हिंगोली	गाजर	7,081	9,373	9,505	8,338	Gajjar	Hingoli	
		जळगाव जामोद	लाल	5,000	---	6,463	7,500	Lal	Jalgaon Jamod	
		जळगाव जामोद-आसलगाव	लाल	6,317	8,000	7,686	7,700	Lal	Jalgaon Jamod-Asalgaon	
		जालना	पांढरी	6,064	8,464	9,696	8,003	Pandhari	Jalna	
		जिंतूर	लाल	6,252	7,943	8,388	7,568	Lal	Jintur	
		जिंतूर बोरी	लाल	6,282	---	7,834	7,495	Lal	Jintur Bori	
		कळंब (ओएस)	लाल	6,284	8,478	8,063	6,864	Lal	Kalamb (OS)	
		कळंब (ओएस)	पांढरी	6,420	8,828	9,050	7,313	Pandhari	Kalamb (OS)	
		कारंजा	---	7,156	8,969	9,013	8,053	---	Karanja	
		खामगाव	लाल	6,490	8,632	8,786	7,991	Lal	Khamgaon	
		कोपरगाव	लाल	---	6,000	6,844	6,900	Lal	Kopargaon	
		कुर्डूवाडी	---	---	4,776	8,229	5,909	---	Kurdwadi	
		लासुर स्टेशन	पांढरी	6,070	7,000	8,912	7,563	Pandhari	Lasur Station	
		लातूर	लाल	7,468	9,871	10,167	8,429	Lal	Latur	
		लोणार	लाल	5,878	7,961	8,648	8,066	Lal	Lonar	
		माजलगाव	पांढरा	6,406	8,190	8,744	7,788	Pandhari	Majalgaon	
		मालेगाव	लाल	6,218	7,491	7,590	7,032	Lal	Malegon	
		मलकापूर	लाल	6,741	7,937	8,644	8,212	Lal	Malkapur	
		मंगळवेढा	---	5,850	---	9,050	7,050	---	Mangalwedha	
		मंगरुळपीर	लाल	7,278	9,313	9,289	7,993	Lal	Mangrulpeer	
		मनोरा	---	6,990	9,482	9,045	7,993	---	Manora	
		मोर्शी	---	7,103	8,030	7,713	7,874	---	Morshi	

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 29.6 – Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(4)	(3)	(2)
		मुर्तिजापूर	लाल	7,055	9,420	8,640	7,993	Lal	Murtizapur	
		नांदेड	---	6,330	8,050	8,225	7,622	---	Nanded	
		नांदगाव-खांडेश्वर	लाल	6,981	8,301	7,394	7,388	Lal	Nandgaon-Khandeshwar	
		नांदूरा	लाल	6,869	9,152	9,010	8,347	Lal	Nandura	
		नंदूरबार	---	5,775	4,951	8,017	6,511	---	Nandurbar	
		नेर पारसोपंत	लाल	6,909	8,756	7,850	7,788	Lal	Ner Parasopant	
		परभणी	लाल	6,440	8,870	8,179	7,414	Lal	Parbhani	
		परभणी	पांढरी	6,544	8,681	8,367	7,600	Pandhari	Parbhani	
		परळी-वैजनाथ	---	6,564	8,340	8,742	7,361	---	Parli-Vaijnath	
		परतूर	पांढरा	6,261	7,924	8,183	7,626	Pandhari	Partur	
		पाथरी	पांढरी	6,150	8,500	8,308	7,347	Pandhari	Pathari	
		पूर्णा	लाल	6,267	7,367	8,002	7,217	Lal	Purna	
		पुसद	---	6,895	8,702	9,077	8,139	---	Pusad	
		राहुरी-विमबोरी	---	---	4,476	8,484	6,444	---	Rahuri-Vambori	
		रामटेक	---	6,459	5,425	2,500	6,830	---	Ramtek	
		रावेर	लाल	5,373	6,560	7,280	6,917	Lal	Raver	
		रिसोद	---	7,151	8,671	8,543	7,528	---	Risod	
		सैलू	लाल	6,231	8,773	8,006	---	Lal	Sailu	
		सैलू	पांढरी	6,135	8,604	8,474	7,300	Pandhari	Sailu	
		संग्रामपूर	---	5,819	8,020	---	7,200	---	Sangrampur	
		सावनेर	लाल	6,821	7,567	7,646	7,517	Lal	Savner	
		शहादा	लाल	5,026	7,599	8,032	6,760	Lal	Shahada	
		शेगाव	लाल	6,059	8,471	7,912	7,924	Lal	Shegaon	
		शेगाव-बोधेगाव	पांढरी	5,400	---	8,790	7,257	Pandhari	Shegaon-Bodhegaon	
		शिरपूर	लाल	5,576	6,800	8,061	6,504	Lal	Shirpur	
		श्रीरामपूर	---	4,675	6,401	7,433	6,319	---	Shrirampur	
		सिन्नर	---	4,198	3,338	7,846	6,489	---	Sinner	
		सोलापूर	लाल	6,872	8,911	9,879	7,788	Lal	Solapur	
		तेल्हारा	लाल	6,196	8,618	7,675	7,353	Lal	Telhara	
		तुळजापूर	लाल	6,100	8,900	9,774	7,875	Lal	Tuljapur	
		तुळजापूर	पांढरा	6,417	8,900	9,162	7,865	Pandhara	Tuljapur	
		उदगीर	---	7,161	9,875	10,342	8,499	---	Udgir	
		उमरेड	स्थानिक	6,509	8,050	6,801	7,300	Local	Umred	
		उमरगा	लाल	6,780	9,173	9,789	7,715	Lal	Umarga	
		वडवणी	---	6,250	8,200	8,167	7,450	---	Vadvani	
		वरुड-राजूराबाजार	---	6,871	7,425	7,948	7,608	---	Varud-rajura bazar	
		वाशिम	लाल	7,083	9,475	8,840	8,116	Lal	Washim	
		यवतमाळ	लाल	6,891	8,752	8,169	7,926	Lal	Yeotmal	
६	**भुईमूग**	अहमदपूर	स्थानिक	5,158	6,083	5,975	5,647	Local	Ahemadpur	**Groundnut**
		अकलूज	घुंगरु	3,011	4,675	4,600	---	Ghungru	Akluj	
		बारामती	घुंगरु	2,028	5,166	2,800	3,700	Ghungru	Baramati	
		बार्शी-वैराग	---	4,491	4,453	4,851	5,067	---	Barshi-Vairag	
		धुळे	एसबी-११	5,699	5,730	4,604	5,005	SB-11	Dhule	
		धुळे	ढोबळी	4,693	5,700	4,486	5,488	Dhobli	Dhule	
		दोंडाईचा	---	5,533	5,813	4,657	4,780	---	Dondaicha	
		इंदापूर	घुंगरु	4,563	5,142	4,050	4,763	Ghungru	Indapur	
		जळगाव जामोद	एसबी-११	4,372	5,040	4,450	---	SB-11	Jalgaon Jamod	
		कळवण	---	3,913	5,575	4,611	3,500	---	Kalvan	
		काटोल	स्थानिक	5,021	5,634	4,967	4,566	Local	Katol	
		लासलगाव	---	4,739	6,388	4,599	4,901	---	Lasalgaon	
		मालेगाव	एसबी-११	5,600	6,137	4,582	4,100	SB-11	Malegaon	
		राहुरी-वांबोरी	---	3,800	4,985	4,441	---	---	Rahuri-Vambori	
		साक्री	एसबी-११	4,447	---	4,340	4,517	SB-11	Sakri	
		शिरपूर	एसबी-११	5,727	5,912	4,633	4,614	SB-11	Shirpur	
		शिरुर	एसबी-११	5,727	5,912	4,633	4,614	SB-11	Shirur	
		शिरुर	क्र.२	3,075	3,533	4,000	3,542	No.2	Shirur	
७	**करडई**	अहमदपूर	स्थानिक	2,300	2,301	2,412	2,451	Local	Ahemadapur	**Safflower**
		औसा	सफेद	2,516	2,476	2,760	2,625	Safed	Ausa	

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 29.6 - Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(4)	(3)	(2)
		बारामती	सफेद	2,200	2,951	---	2,900	Safed	Baramati	
		जालना	स्थानिक	2,363	2,192	3,550	2,449	Local	Jalna	
		कळंब (ओएस)	सफेद	2,414	2,479	2,417	2,526	Safed	Kalamb (OS)	
		उमरगा	सफेद	2,444	2,524	2,600	2,479	Safed	Umarga	
८	सूर्यफूल	अहमदपूर	स्थानिक	3,152	3,158	3,770	3,655	Local	Ahemadpur	**Sunflower**
		औसा	स्थानिक	3,137	3,065	3,536	3,511	Local	Ausa	
		बारामती	मॉर्डन	3,263	3,251	3,349	3,379	Modern	Baramati	
		इंदापूर-बिगवण	---	2,833	3,100	3,184	3,000	---	Indapur-Bhigwan	
		कळंब	बोल्ड	3,092	3,151	3,397	3,309	Bold	Kalamb	
		खामगाव	मॉर्डन	3,040	3,000	3,274	3,442	Modern	Khamgaon	
		शेगाव	काळे	2,940	2,843	3,296	3,030	Kale	Shegaon	
		उमरगा	स्थानिक	3,210	3,200	3,587	3,496	Local	Umarga	
९	गूळ	बारामती	क्र.२	2,366	2,491	2,481	2,888	No.2	Baramati	**Jaggery**
		गडहिंग्लज	पिवळा	2,342	2,090	2,350	2,561	Pivla	Gadhinglaj	
		इंदापूर	क्र.२	2,239	2,262	2,345	2,650	No.2	Indapur	
		जळगाव	---	2,547	2,373	2,722	2,860	---	Jalgaon	
		जालना	पिवळा	2,615	2,384	2,498	2,847	Pivla	Jalna	
		जालना	तांबूस	2,382	2,287	2,290	2,697	Tambus	Jalna	
		कळंब (ओएस)	तांबूस	2,301	2,051	2,521	2,350	Tambus	Kalamb (OS)	
		कल्याण	कोल्हापूरी	3,450	3,050	3,400	4,000	Kolhapuri	Kalyan	
		कोल्हापूर	कोल्हापूरी	---	3,075	2,875	3,138	Kolhapuri	Kolhapur	
		मुंबई	स्थानिक	3,293	2,957	2,961	3,081	Local	Mumbai	
		नीरा	---	3,163	2,927	2,962	3,109	---	Nira	
		फलटण	स्थानिक	2,675	2,328	2,775	---	Local	Phaltan	
		पुणे	क्र.१	2,769	2,420	2,511	2,872	No.1	Pune	
		पुणे	क्र.२	2,800	2,390	2,471	2,825	No.2	Pune	
		सांगली	स्थानिक	2,571	2,531	2,732	3,128	Local	Sangli	
		सोलापूर	पिवळा	2,448	2,257	2,584	2,825	Pivla	Solapur	
१०	बटाटे	अहमदनगर	---	558	770	841	---	---	Ahemadnagar	**Potatoes**
		अकलूज	तळेगाव	1,053	1,047	1,463	1,331	Talegaon	Akluj	
		औरंगाबाद	---	725	729	846	940	---	Aurangabad	
		भिवंडी	---	1,472	3,425	1,293	1,022	---	Bhivandi	
		चंद्रपूर-गंजवाड	---	760	829	938	1,078	---	Chandrapur-Ganjwad	
		जळगाव	---	605	576	944	1,050	---	Jalgaon	
		कल्याण	संकरित	754	831	956	---	Hybrid	Kalyan	
		कामठी	स्थानिक	1,330	1,225	1,124	1,210	Local	Kamthi	
		कराड	तळेगाव	1,343	1,213	1,286	1,426	Talegaon	Karad	
		कोल्हापूर	---	1,010	904	1,215	1,317	---	Kolhapur	
		मुंबई	स्थानिक	1,156	960	1,036	1,129	Local	Mumbai	
		नागपूर	स्थानिक	---	810	900	956	Local	Nagpur	
		पालघर (भेवूर)	---	994	1,064	1,148	1,131	---	Palghar(Bevur)	
		पुणे	स्थानिक	946	1,020	1,055	1,165	Local	Pune	
		पुणे-पिंपरी	स्थानिक	950	---	1,187	1,071	Local	Pune-Pimpri	
		रहाता	---	1,011	900	1,031	1,214	---	Rahata	
		रामटेक	स्थानिक	209	947	1,192	1,410	Local	Ramtek	
		सातारा	---	894	856	1,019	1,111	---	Satara	
		श्रीरामपूर	---	876	757	1,000	1,106	---	Shrirampur	
		सोलापूर	स्थानिक	873	805	966	1,074	Local	Solapur	
		वसई	---	1,225	1,146	1,233	1,224	---	Vasai	
११	कांदे	अकलूज	लाल	1,934	4,665	2,353	1,300	Lal	Akluj	**Onion**
		औरंगाबाद	---	1,286	3,062	986	468	---	Aurangabad	
		बारामती	लाल	1,833	3,415	1,418	625	Lal	Baramati	
		भिवंडी	---	1,720	5,725	1,829	1,127	---	Bhivandi	
		चंद्रपूर-गंजवाड	---	1,575	3,968	1,479	817	---	Chandrapur-Ganjwad	
		धुळे	लाल	1,375	3,785	1,102	613	Lal	Dhule	
		धुळे	पांढरा	1,297	2,935	1,559	563	Pandhra	Dhule	
		इंदापूर	---	1,287	2,641	703	363	---	Indapur	
		जळगाव	लाल	1,526	3,110	1,026	561	Lal	Jalgaon	

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 29.6 - Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(4)	(3)	(2)
		जुन्नर	चिंचवड	1,767	4,600	1,478	961	Chinchwad	Junnar	
		कल्याण	क्र.१	1,928	4,700	1,493	898	No.1	Kalyan	
		कामठी	स्थानिक	1,784	5,350	1,794	1,224	Local	Kamthi	
		कराड	हलवा	1,914	3,975	2,143	1,004	Halwa	Karad	
		कोल्हापूर	---	1,510	4,040	1,433	704	---	Kolhapur	
		कोपरगाव	लाल	---	3,850	1,388	726	Lal	Kopargaon	
		कोरेगाव	---	1,675	4,000	1,150	450	---	Koregaon	
		कुर्डूवाडी	---	1,270	2,395	847	408	---	Kurduwadi	
		लासलगाव	उन्हाळी	1,558	4,130	---	765	Unhali	Lasalgaon	
		लासूर स्टेशन	---	1,444	3,488	950	544	---	Lasur Station	
		लोणंद	उन्हाळी	1,763	4,300	1,261	678	Unhali	Lonand	
		मालेगाव	लाल	---	2,762	1,096	674	Lal	Malegaon	
		मलकापूर	स्थानिक	1,548	4,550	1,125	653	Local	Malkapur	
		मंचर	---	1,850	3,763	1,501	738	---	Manchar	
		मुंबई	स्थानिक	2,058	4,671	1,561	875	Local	Mumbai	
		नागपूर	लाल	1,417	3,794	1,393	821	Lal	Nagpur	
		नागपूर	पांढरा	1,555	3,714	1,566	887	Pandhra	Nagpur	
		पालघर (बेवूर)	---	1,558	4,882	1,475	934	---	Palghar(Bevur)	
		पंढरपूर	लाल	1,681	3,424	1,275	616	Lal	Pandharpur	
		पाथर्डी	लाल	1,177	2,300	1,333	733	Lal	Pathardi	
		फलटण	संकरित	1,640	3,420	1,110	588	Hybrid	Phaltan	
		पुणे	स्थानिक	1,654	4,705	1,650	700	Local	Pune	
		पुणे-मांजरी	स्थानिक	1,538	3,822	1,443	863	Local	Pune-Manjri	
		पुणे-पिंपरी	स्थानिक	1,705	4,307	2,025	674	Local	Pune-Pimpri	
		रहाता	---	1,700	3,955	1,342	631	---	Rahata	
		राहुरी-वांबोरी	---	1,400	3,908	1,300	500	---	Rahuri -Vambori	
		रामटेक	उन्हाळी	141	3,432	2,285	1,421	Unhali	Ramtek	
		सातारा	---	2,156	3,713	1,288	633	---	Satara	
		शिरपूर	लाल	1,478	3,636	1,032	585	Lal	Shirpur	
		शिरपूर	पांढरा	1,303	2,931	1,117	513	Pandhra	Shirpur	
		श्रीरामपूर	---	1,577	3,975	1,425	628	---	Shrirampur	
		सिन्नर	---	1,448	3,905	1,023	644	---	Sinner	
		सोलापूर	लाल	1,319	2,736	1,062	479	Lal	Solapur	
		वसई	---	1,608	4,273	1,523	1,351	---	Vasai	
१२	**मिरची**	औरंगाबाद	---	2,888	2,313	2,433	4,078	---	Aurangabad	**Chillies**
		बार्शी	---	304	224	177	462	---	Barshi	
		जळगाव	---	2,112	1,720	1,628	3,652	---	Jalgaon	
		कमलेश्वर	संकरित	3,073	2,635	1,796	4,010	Hybrid	Kamleshwar	
		कल्याण	संकरित	3,793	2,770	2,319	6,329	Hybrid	Kalyan	
		कामठी	स्थानिक	3,800	3,300	1,448	3,208	Local	Kamthi	
		कराड	स्थानिक	3,125	1,500	2,257	4,622	Local	Karad	
		कोल्हापूर	---	2,335	1,084	2,379	4,490	---	Kolhapur	
		मंगळपेढा	---	3,628	1,992	3,081	5,546	---	Mangalwedha	
		मुंबई	लवंगी	3,300	2,776	1,796	4,681	Lavangi	Mumbai	
		मुंबई	ज्वाला	3,650	2,331	2,607	4,754	Jwala	Mumbai	
		पंढरपूर	---	3,484	1,962	2,982	5,644	---	Pandharpur	
		पाटण	---	2,133	1,673	2,262	3,975	---	Patan	
		पुणे	स्थानिक	3,100	2,377	2,491	4,952	Local	Pune	
		पुणे-मांजरी	---	3,389	2,768	3,088	6,800	---	Pune-Manjri	
		पुणे-पिंपरी	स्थानिक	3,953	2,766	2,558	6,750	Local	Pune-Pimpri	
		रहाता	---	3,833	3,092	2,286	5,054	---	Rahata	
		रामटेक	स्थानिक	642	2,380	1,022	3,553	Local	Ramtek	
		रत्नागिरी	स्थानिक	3,297	2,090	3,365	5,179	Local	Ratnagiri	
		सातारा	---	3,269	1,452	2,600	5,135	---	Satara	
		श्रीरामपूर	---	3,720	2,460	1,987	3,558	---	Shrirampur	
		सोलापूर	स्थानिक	2,491	1,302	1,938	3,470	Local	Solapur	
		वडगाव पेठ	स्थानिक	2,168	1,327	2,281	3,578	Local	Vadgaon Peth	
		वैजापूर	क्र.२	3,421	1,804	3,019	5,200	No.2	Vaijapur	

आधार : पणन उपसंचालक,महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source : Deputy Director of Marketing, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

29. किंमती आणि निर्देशांक / PRICES AND INDICES

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 29.7

सोने व चांदी यांच्या मुंबई बाजारातील किंमती

Prices of Gold and Silver in Mumbai Market

(2015-16)

(₹)

वर्ष / महिना Year / Month	तयार सोने (10 ग्रॅमची किंमत) * Gold (Spot) per 10 gms.			तयार चांदी (दर किलोग्रामची किंमत) # Silver (Spot) per Kilogram		
	कमाल Highest	किमान Lowest	सरासरी बंद भाव Average of closing quotations	कमाल Highest	किमान Lowest	सरासरी बंद भाव Average of closing quotations
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1961-62	126	116	122	220	197	206
1970-71	198	178	185	589	484	537
1980-81	1,730	1,305	1,522	2,955	2,075	2,617
1990-91	3,580	3,270	3,452	7,051	6,260	6,761
2000-01	N.A.	N.A.	4,474	N.A.	N.A.	7,868
2010-11	20,842	16,679	19,238	54,330	28,027	37,315
2011-12	28,563	21,470	25,722	65,269	53,496	57,311
2012-13	31,673	28,563	30,164	62,132	53,061	57,602
2013-14	30,740	26,769	29,190	52,251	41,634	46,637
2014-15	N.A.	N.A.	27,415	N.A.	N.A.	40,558
2015-16	N.A.	N.A.	26,534	N.A.	N.A.	36,318
एप्रिल / April 2015	N.A.	N.A.	26,683	N.A.	N.A.	37,491
मे / May 2015	N.A.	N.A.	27,093	N.A.	N.A.	38,991
जून / June 2015	N.A.	N.A.	26,646	N.A.	N.A.	37,481
जुलै / July 2015	N.A.	N.A.	25,539	N.A.	N.A.	35,257
ऑगस्ट / August 2015	N.A.	N.A.	25,729	N.A.	N.A.	35,500
सप्टेंबर / September 2015	N.A.	N.A.	26,246	N.A.	N.A.	35,601
ऑक्टोंबर / October 2015	N.A.	N.A.	26,577	N.A.	N.A.	37,208
नोव्हेंबर / November 2015	N.A.	N.A.	25,648	N.A.	N.A.	35,340
डिसेंबर / December 2015	N.A.	N.A.	25,207	N.A.	N.A.	34,245
जानेवारी / January 2016	N.A.	N.A.	25,998	N.A.	N.A.	34,287
फेब्रुवारी / February 2016	N.A.	N.A.	28,252	N.A.	N.A.	36,917
मार्च / March 2016	N.A.	N.A.	28,794	N.A.	N.A.	37,500

टीप : * तयार सोन्याच्या किमती २७ ऑगष्ट १९६३ पर्यत शुध्द सोन्याच्या होत्या. त्यानंतर ९ नोव्हेंबर,१९६६ पर्यत १४ कॅरेट सोन्याच्या आणि १० जुलै,१९६७ पासून प्रमाणित सोन्याच्या आहेत.

या तयार चांदीच्या किमती ०.९९६ पेक्षा कमी शुध्द चांदीच्या आहेत.

Note : * Spot prices relate to gold bullion upto 27th August, 1963, 14 carat gold upto 9th November, 1966 and to standard gold from 10th July,1967

Spot Prices relate to below 0.996 fineness.

N.A. उपलब्ध नाही / Not Available

आधार : भारतीय रिझर्व बँक, मुद्रा व वित्त अहवाल, भाग - 2, 2015

Source : Handbook of Statistics on Indian Economy, Reserve Bank of India, 2015

29. किंमती आणि निर्देशांक / PRICES AND INDICES

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 29.8

महाराष्ट्रातील शेतमजुरांकरिता ग्राहक किंमती निर्देशांक

Consumer Price Index Number for Agricultural Labourers in Maharashtra

(2015-16)

(पायाभूत वर्ष 1986-87 = 100)

(Base year 1986-87 = 100)

वर्ष / महिना Year / Month (1)	अन्नगट निर्देशांक Food Index (2)	सर्वसाधारण निर्देशांक General Index (3)
2000-01	316	305
2005-06	365*	362
2010-11	633	600
2013-14	814	789
2014-15	873	848
2015-16	930	897
एप्रिल / April 2015	887	865
मे / May 2015	890	868
जून / June 2015	910	882
जुलै / July 2015	910	881
ऑगस्ट / August 2015	925	892
सप्टेंबर / September 2015	942	902
ऑक्टोंबर / October 2015	960	917
नोव्हेंबर / November 2015	958	917
डिसेंबर / December 2015	952	913
जानेवारी / January 2016	943	908
फेब्रुवारी / February 2016	938	905
मार्च / March 2016	941	908

आधार : श्रम मंत्रालय, भारत सरकार, सिमला

Source : Ministry of Labour Bureau, Government of India, Simla.

29. किंमती आणि निर्देशांक / PRICES AND INDICES

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 29.9

महाराष्ट्रातील नागरी विभागातील किरकोळ किंमतीचा गटवार निर्देशांक

Retail Price Index Numbers For Urban Maharashtra By Groups of Commodities

(2015-16)

(पायाभूत वर्ष 2003 = 100)

(Base year 2003 = 100)

महिना / वर्ष Month and Year	गट / Groups: अन्न Food	पान, सुपारी तंबाखू इ. Pan, Supari, Tobacco, etc.	इंधन व दिवाबत्ती Fuel and Lighting	कापड, बिछाना पादत्राणे Clothing, Bedding and footwear	संकीर्ण Miscella-neous	सर्वसाधारण निर्देशांक General Index
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
2000-2001	421	594	380	518	454	438
2010-2011	186	169	278	118	143	175
2013-2014	248	262	396	137	175	230
2014-2015	254	288	429	139	185	240
2015-2016	268	322	408	142	191	247
एप्रिल / April 2015	253	309	373	140	188	235
मे / May 2015	259	313	377	141	189	239
जून / June 2015	265	314	414	141	191	246
जुलै / July 2015	267	319	414	141	191	247
ऑगस्ट / August 2015	271	320	413	142	191	249
सप्टेंबर / September 2015	273	321	415	142	191	250
ऑक्टोंबर / October 2015	276	323	415	143	191	251
नोव्हेंबर / November 2015	278	326	415	143	191	252
डिसेंबर / December 2015	273	327	415	143	191	250
जानेवारी / January 2016	272	329	416	142	192	250
फेब्रुवारी / February 2016	266	331	415	143	192	247
मार्च / March 2016	267	333	415	143	192	248

आधार : अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source : Directorate of Economics and Statistics, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

29. किंमती आणि निर्देशांक / PRICES AND INDICES

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 29.10

महाराष्ट्रातील ग्रामीण विभागातील किरकोळ किंमतींचा गटवार निर्देशांक

Retail Price Index Numbers For Rural Maharashtra By Groups of Commodities

(2015-16)

(पायाभूत वर्ष 2003 = 100)
(Base year 2003 = 100)

महिना / वर्ष Month and Year	गट / Groups: अन्न Food	पान, सुपारी तंबाखू इ. Pan, Supari, Tobacco, etc.	इंधन व दिवाबत्ती Fuel and Lighting	कापड, बिछाना Clothing, Bedding	संकीर्ण Miscellaneous	सर्वसाधारण निर्देशांक General Index
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
2000-2001	415	--	405	380	503	431
2010-2011	184	174	297	114	150	181
2013-2014	242	264	434	131	192	241
2014-2015	249	293	467	133	200	251
2015-2016	262	325	446	135	205	258
एप्रिल / April 2015	245	317	423	133	203	246
मे / May 2015	250	316	427	135	203	249
जून / June 2015	259	317	452	134	207	257
जुलै / July 2015	258	321	451	134	207	257
ऑगस्ट / August 2015	267	322	450	135	205	260
सप्टेंबर / September 2015	266	324	453	134	205	260
ऑक्टोंबर / October 2015	270	326	451	136	206	262
नोव्हेंबर / November 2015	271	327	450	136	206	263
डिसेंबर / December 2015	269	326	450	136	205	262
जानेवारी / January 2016	266	335	447	136	206	260
फेब्रुवारी / February 2016	260	334	449	137	206	257
मार्च / March 2016	262	335	449	137	206	259

आधार : अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source : Directorate of Economics and Statistics, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

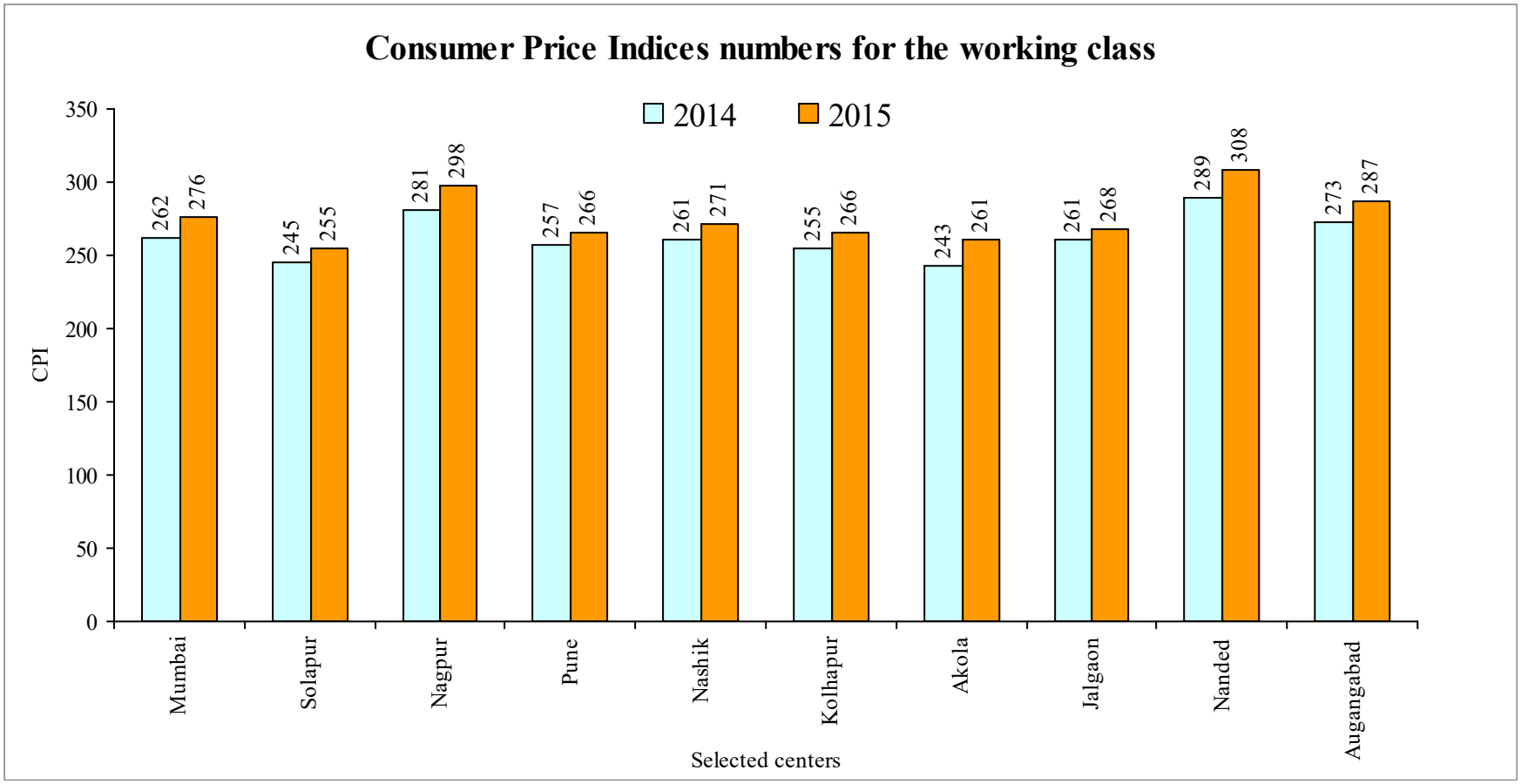
Consumer Price Indices numbers for the working class
2014
2015
CPI
350
300
250
200
150
100
50
0
262
276
245
255
281
298
257
266
261
271
255
266
243
261
261
268
289
308
273
287
Mumbai
Solapur
Nagpur
Pune
Nashik
Kolhapur
Akola
Jalgaon
Nanded
Augangabad
Selected centers

३०. पंचवार्षिक योजना

३०.१ राज्य योजना व केंद्र पुरस्कृत योजना यासंबंधीची पंचवार्षिक योजनेची माहिती या विभागात दिलेली आहे.

30. FIVE-YEAR PLAN

30.1 Data on State Plan and Centrally sponsored programmes in various Five-Year Plans are presented in this section.

30. पंचवार्षिक योजना /FIVE-YEAR PLAN

तक्ता क्रमांक /Table No.30.1

पंचवार्षिक व वार्षिक योजनेतील तरतूद आणि खर्च /Outlay and Expenditure Under Five Year Annual Plan

(2015-16)

(₹ कोटीत / ₹ in Crore)

अ.क्र. Sr.No.	विकासाचे शिर्ष	११ वी योजना 11th Plan (2007-2012)		वार्षिक योजना Annual Plan (2011-12)		१२ वी योजना 12th Plan (2012-2017)		वार्षिक योजना Annual Plan (2014-15)		वार्षिक योजना Annual Plan (2015-16)		Head of Development
		खर्च Expenditure	एकूण खर्चाशी टक्केवारी Percentage to total expenditure	खर्च Expenditure	एकूण खर्चाशी टक्केवारी Percentage to total expenditure	प्रक्षेपित तरतूद Projected Outlay	एकूण (७) शी टक्केवारी Percentage to total expenditure	खर्च Expenditure	एकूण खर्चाशी टक्केवारी Percentage to total expenditure	खर्च Expenditure	एकूण खर्चाशी टक्केवारी Percentage to total expenditure	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
1	कृषी व संलग्न सेवा	9,713.49	5.90	2,840.64	7.53	21,917.16	7.97	7,092.49	16.27	11,767.98	25.99	Agriculture and allied services
2	ग्राम विकास	5,153.94	4.09	1,521.7	4.04	9,089.07	3.31	1,833.37	4.21	1,406.32	3.11	Rural development
3	विशेष क्षेत्र विकास कार्यक्रम	766.62	0.64	138.31	0.37	1,140.70	0.41	235.32	0.54	31.28	0.07	Special area development programme
4	पाटबंधारे व पूरनियंत्रण	34,664.12	20.80	6,819.92	18.09	47,990.34	17.45	6,477.19	14.86	7,779.74	17.18	Irrigation and flood control
5	विद्युत विकास	9,709.34	7.21	2,301.48	6.10	20,694.87	7.53	2,349.57	5.39	3,175.63	7.01	Power development
6	उद्योग व खनिजे	944.77	0.55	240.22	0.64	2,174.94	0.79	284.76	0.65	374.05	0.83	Industry and minerals
7	वाहतूक व दळणवळण	16,610.98	11.40	4,789.82	12.70	33,854.78	12.31	4,719.31	10.83	3,809.24	8.41	Transport and communications
8	वैज्ञानिक, तंत्रज्ञान व पर्यावरण	55.1	0.08	18.67	0.05	168.75	0.06	31.41	0.07	22.05	0.05	Science, technology & environment
9	सर्वसाधारण आर्थिक सेवा	2,417.52	1.92	675.71	1.79	3,364.45	1.22	540.17	1.24	700.93	1.55	General economic services
10	सामाजिक व सामूहिक सेवा	55,073.84	43.13	17,090.28	45.32	1,22,776.36	44.65	17,832.39	40.90	13,384.72	29.56	Social and community services
11	सामान्य सेवा	2,707.01	2.27	1,126.65	2.99	10,988.63	4.00	1,072.05	2.46	1,671.33	3.69	General services
12	इतर कार्यक्रम	711.17	2.00	144.53	0.38	839.96	0.31	1,128.15	2.59	1,152.93	2.55	Other programmes
	एकूण	**1,38,527.90**	**100.00**	**37,707.94**	**100.00**	**2,75,000.00**	**100.00**	**43,596.18**	**100.00**	**45,276.20**	**100.00**	**Total**

आधार : वार्षिक योजना २०१४-१५, २०१६-१७,२०१७-१८ भाग-२, नियोजन विभाग, मंत्रालय,मुंबई.

Source : Annual Plan 2014-15, 2016-17, 2017-18 Part-II, Planning Department, Mantralaya Mumbai.

30. पंचवार्षिक योजना /FIVE YEAR PLANS

तक्ता क्रमांक /TABLE No. 30.2

राज्य/केंद्रशासित प्रदेशांची पहिल्या (१९५१-५६) ते बाराव्या पंचवार्षिक (२०१२-१७) योजनेतील दरडोई प्रस्तावित तरतूद / खर्च

Per Capita Plan Outlay/ Expenditure of States/ U.T.s from First (1951-56) to Twelfth Five Year Plan (2012-17) (2015-16)

(₹ कोटीत / ₹ in Crore)

अ.क्र. Sr.No.	राज्य / केंद्रशासित प्रदेश	पहिली योजना 1st Plan (1951-56)		दुसरी योजना 2nd Plan (1956-61)		तिसरी योजना 3rd Plan (1961-1966)		वार्षिक योजना Annual Plans 1966-69		State/Union Territories
		तरतूद Outlay	खर्च Expenditure	तरतूद Outlay	खर्च Expenditure	तरतूद Outlay	खर्च Expenditure	तरतूद Outlay	खर्च Expenditure	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
I.	**खास दर्जा असलेली राज्य**									**Special Category States**
1.	अरूणाचल प्रदेश	4.21	2.31	9.51	3.74	7.15	7.32	8.57	7.79	Arunachal Pradesh
		(139)	(76)	(293)	(115)	(199)	(203)	(209)	(190)	
2.	आसाम	21.67	28.00	57.94	63.15	120.00	132.24	89.25	87.12	Assam
		(26)	(34)	(61)	(66)	(104)	(115)	(69)	(67)	
3.	हिमाचल प्रदेश	5.70	4.99	14.72	16.97	27.93	33.85	40.22	39.88	Himachal Pradesh
		(23)	(20)	(55)	(64)	(96)	(116)	(127)	(126)	
4.	जम्मू आणि काश्मिर	12.74	13.00	33.92	26.82	75.00	61.24	60.99	59.28	Jammu and Kashmir
		(39)	(39)	(99)	(78)	(202)	(165)	(148)	(144)	
5.	मणिपूर	1.55	1.08	6.25	6.22	12.88	12.82	10.14	7.20	Manipur
		(25)	(18)	(89)	(88)	(155)	(154)	(107)	(76)	
6.	मेघालय	@	@	@	@	@	@	@	@	Meghalaya
7.	मिझोराम	@	@	@	@	@	@	@	@	Mizoram
8.	नागालँड	@	@	@	@	7.15	10.79	17.36	15.98	Nagaland
						(180)	(271)	(382)	(352)	
9.	सिक्कीम	@	@	@	@	@	@	@	@	Sikkim
10.	त्रिपुरा	2.29	1.62	8.47	9.41	16.32	15.51	14.00	11.44	Tripura
		(32)	(23)	(88)	(98)	(132)	(126)	(100)	(82)	
	एकूण (I)	**48.16**	**51.00**	**130.81**	**126.31**	**266.43**	**273.77**	**240.53**	**228.69**	**Total (I)**
		(29)	**(30)**	**(69)**	**(66)**	**(120)**	**(123)**	**(97)**	**(92)**	

तक्ता क्रमांक / Table No. 30.2 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
II.	**खास दर्जा नसलेली राज्ये**									**Non-Special Category States**
1.	आंध्र प्रदेश	114.14	107.00	219.19	180.64	305.00	344.78	221.03	235.62	Andhra Pradesh
		(36)	(33)	(64)	(53)	(82)	(92)	(55)	(59)	
2.	बिहार	68.67	102.00	194.22	176.87	337.04	331.74	216.50	217.37	Bihar
		(17)	(25)	(44)	(40)	(70)	(69)	(42)	(42)	
3.	गोवा	@	@	@	@	23.04	15.27	24.02	19.82	Goa
						(349)	(231)	(321)	(265)	
4.	गुजरात	30.49	99.00	55.59	146.83	235.00	237.68	204.56	207.80	Gujrat
		(18)	(58)	(29)	(77)	(108)	(110)	(85)	(86)	
5.	हरियाण	@	@	@	@	@	@	50.36	84.62	Haryana
								(56)	(94)	
6.	कर्नाटक	50.92	94.00	84.37	138.72	250.00	250.69	164.64	192.15	Karnataka
		(25)	(47)	(38)	(62)	(102)	(102)	(62)	(72)	
7.	केरळ	31.28	44.00	71.95	79.00	170.00	181.59	128.70	144.74	Kerala
		(22)	(31)	(45)	(50)	(96)	(102)	(66)	(74)	
8.	मध्य प्रदेश	83.68	94.00	230.19	145.50	300.00	288.35	171.17	166.82	Madhya Pradesh
		(31)	(35)	(76)	(48)	(88)	(85)	(46)	(44)	
9.	महाराष्ट्र	159.86	125.00	266.25	214.03	390.00	433.60	384.47	388.83	Maharashtra
		(48)	(37)	(72)	(58)	(94)	(105)	(84)	(85)	
10.	ओरिसा	21.23	85.00	99.97	89.36	160.00	224.06	128.69	122.75	Orissa
		(14)	(56)	(61)	(54)	(87)	(122)	(64)	(61)	
11.	पंजाब	44.62	163.00	162.68	151.43	231.39	254.23	131.58	121.85	Punjab
		(47)	(173)	(157)	(146)	(200)	(220)	(105)	(97)	
12.	राजस्थान	27.28	66.00	105.27	99.86	236.00	210.59	136.21	136.60	Rajasthan
		(16)	(40)	(56)	(53)	(112)	(100)	(59)	(59)	
13.	तामिळनाडू	90.20	85.00	173.06	186.19	290.88	342.33	236.53	265.99	Tamil Nadu
		(18)	(58)	(29)	(77)	(108)	(110)	(85)	(86)	
14.	उत्तर प्रदेश	129.83	166.00	253.10	228.32	497.00	560.25	450.25	451.40	Uttar Pradesh
		(20)	(25)	(36)	(32)	(65)	(73)	(55)	(55)	
15.	पश्चिम बंगाल	76.45	154.00	153.66	155.84	250.00	300.49	179.17	161.47	West Bengal
		(28)	(56)	(48)	(49)	(68)	(82)	(44)	(40)	
	एकूण (II)	**928.65**	**1,384.00**	**2,069.50**	**1,992.59**	**3,675.35**	**3,975.75**	**2,828.24**	**2,917.83**	**Total (II)**
		(26)	**(39)**	**(53)**	**(51)**	**(85)**	**(92)**	**(60)**	**(62)**	
	एकूण (I+II)	**976.81**	**1,435.00**	**2,200.31**	**2,118.90**	**3,941.78**	**4,249.52**	**3,068.77**	**3,146.52**	**Total (I+II)**
		(26)	**(39)**	**(54)**	**(52)**	**(87)**	**(93)**	**(62)**	**(63)**	

तक्ता क्रमांक /Table No. 30.2 contd…

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
III.	**केंद्र शासित प्रदेश**									**Union Territories**
1.	अंदमान व निकोबार	3.83	0.83	5.92	3.62	9.79	6.17	7.05	5.29	Andaman & Nicobar
		(1094)	(237)	(1184)	(724)	(1360)	(857)	(766)	(575)	
2.	चंदिगड	@	@	@	@	@@	9.56	3.60	2.72	Chandigarh
							(655)	(180)	(136)	
3.	दादर, नगर आणि हवेली	@	@	@	@	@@	0.25	1.29	0.71	Dadra & Nagar Haveli
							(41)	(193)	(106)	
4.	दीव व दमण	--	--	--	--	--	--	--	--	Daman & Div
5.	दिल्ली	6.79	5.85	16.97	11.42	81.75	93.09	75.25	63.88	Delhi
		(35)	(30)	(72)	(48)	(283)	(322)	(220)	(187)	
6.	लक्ष्यद्वीप	@	@	@	0.42	0.97	0.99	1.62	0.95	Lakshadweep
		(25)	(47)	(38)	(62)	(102)	(102)	(62)	(72)	
7.	पाँडेचरी	0.73	0.50	4.76	3.66	6.93	6.01	6.50	5.26	Pondicherry
		(23)	(15)	(137)	(105)	(180)	(156)	(153)	(124)	
	एकूण (III)	**11.35**	**7.18**	**27.65**	**19.12**	**99.44**	**116.07**	**95.31**	**78.81**	**Total (III)**
		(48)	**(30)**	**(95)**	**(66)**	**(278)**	**(324)**	**(225)**	**(186)**	
	एकूण (I+II+III)	**988.16**	**1,442.18**	**2,227.96**	**2,138.02**	**4,041.22**	**4,365.59**	**3,164.08**	**3,225.33**	**Total (I+II+III)**
		(26)	**(38)**	**(54)**	**(52)**	**(88)**	**(95)**	**(63)**	**(64)**	
	वापरलेली अंदाजित लोकसंख्या (वर्ष)	**1953**	**1953**	**1958**	**1958**	**1963**	**1963**	**1967**	**1967**	**Population Estimates used (year)**

अ.क्र. Sr.No.	राज्य / केंद्रशासित प्रदेश	चौथी योजना Fourth Plan (1969-74)		पाचवी योजना Fifth Plan (1974-79)		वार्षिक योजना Annual Plans (1979-80)		सहावी योजना Sixth Plan (1980-85)		State/Union Territories
		तरतूद Outlay	खर्च Expenditure	तरतूद Outlay	खर्च Expenditure	तरतूद Outlay	खर्च Expenditure	तरतूद Outlay	खर्च Expenditure	
(1)	(2)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(2)
I.	**खास दर्जा असलेली राज्य**									**Special Category States**
1.	अरूणाचल प्रदेश	17.99	21.12	63.30	64.83	23.41	21.78	212.00	223.01	Arunachal Pradesh
		(383)	(449)	(1,161)	(1,190)	(391)	(364)	(3,169)	(3,333)	
2.	आसाम	223.75	198.41	473.84	428.63	155.00	159.73	1,115.00	1,279.79	Assam
		(153)	(136)	(279)	(252)	(83)	(86)	(533)	(612)	
3.	हिमाचल प्रदेश	101.40	113.43	238.95	235.10	73.00	79.45	560.00	668.83	Himachal Pradesh
		(293)	(328)	(621)	(611)	(178)	(193)	(1,258)	(502)	
4.	जम्मू आणि काश्मिर	158.40	162.22	362.64	376.05	118.00	123.55	900.00	919.37	Jammu and Kashmir
		(343)	(351)	(685)	(170)	(207)	(216)	(1,440)	(1,471)	
5.	मणिपूर	30.25	31.15	92.86	98.90	31.00	32.53	240.00	243.32	Manipur
		(283)	(291)	(747)	(796)	(229)	(241)	(1,604)	(1,626)	
6.	मेघालय	30.00	36.24	89.53	99.07	33.00	30.70	235.00	259.96	Meghalaya
		(376)	(359)	(770)	(852)	(261)	(242)	(1,162)	(1,838)	
7.	मिझोराम	--	9.30	46.59	48.73	17.72	16.11	130.00	150.09	Mizoram
			(282)	(1,195)	(1,249)	(397)	(361)	(2,421)	(2,795)	
8.	नागालँड	40.00	38.52	83.63	96.25	26.05	27.68	210.00	229.79	Nagaland
		(769)	(741)	(1,360)	(1,565)	(371)	(394)	(2,488)	(2,723)	
9.	सिक्कीम	@	@	39.64	40.10	17.88	17.79	122.00	147.80	Sikkim
		--	--	(1,573)	(1,591)	(619)	(616)	(3,567)	(4,322)	
10.	त्रिपुरा	34.66	34.66	69.68	75.96	28.00	29.56	245.00	292.71	Tripura
		(222)	(222)	(395)	(430)	(145)	(154)	(1,131)	(1,351)	
	एकूण (I)	**644.45**	**645.05**	**1,560.66**	**1,563.62**	**523.06**	**538.88**	**3,969.00**	**4,414.67**	**Total (I)**
		(231)	**(231)**	**(486)**	**(487)**	**(149)**	**(154)**	**(1,016)**	**(1,130)**	

तक्ता क्रमांक /Table No. 30.2 contd…

(1)	(2)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(2)
II.	**खास दर्जा नसलेली राज्ये**									**Non-Special Category State**
1.	आंध्र प्रदेश	420.50	425.51	1,333.58	1,469.18	421.50	450.32	3,100.00	3,221.29	Andhra Pradesh
		(97)	(98)	(277)	(305)	(82)	(88)	(557)	(578)	
2.	बिहार	531.28	479.21	1,296.06	1,187.17	356.85	320.78	3,225.00	2,948.71	Bihar
		(94)	(85)	(207)	(190)	(53)	(48)	(442)	(404)	
3.	गोवा	39.50	41.93	85.00	87.38	30.00	28.57	192.00	224.42	Goa
		(459)	(488)	(855)	(879)	(305)	(290)	(1,687)	(1,972)	
4.	गुजरात	455.00	545.02	1,185.76	1,379.35	392.00	456.17	3,680.00	3,880.45	Gujrat
		(170)	(204)	(392)	(458)	(121)	(140)	(1,034)	(1,091)	
5.	हरियाणा	225.00	358.26	601.34	677.18	227.00	202.96	1,800.00	1,569.47	Hariyana
		(224)	(357)	(527)	(593)	(184)	(165)	(1,318)	(1,149)	
6.	कर्नाटक	350.00	374.14	997.67	1,079.83	299.00	317.60	2,265.00	2,665.47	Karnataka
		(119)	(128)	(304)	(329)	(85)	(90)	(583)	(686)	
7.	केरळ	258.40	333.35	568.96	667.71	170.00	223.87	1,550.00	1,645.39	Kerala
		(121)	(156)	(242)	(284)	(69)	(90)	(588)	(624)	
8.	मध्य प्रदेश	383.00	475.51	1,379.71	1,437.39	455.00	514.83	3,800.00	3,864.74	Madhya Pradesh
		(92)	(114)	(294)	(307)	(91)	(103)	(697)	(709)	
9.	महाराष्ट्र	898.12	1,004.51	2,347.61	2,659.11	762.50	813.36	6,175.00	6,520.68	Maharashtra
		(178)	(199)	(415)	(471)	(126)	(135)	(942)	(994)	
10.	ओरिसा	222.60	249.34	585.02	638.00	191.00	195.01	1,500.00	1,562.20	Orissa
		(101)	(114)	(241)	(263)	(75)	(76)	(549)	(572)	
11.	पंजाब	293.56	428.47	1,013.49	940.15	260.00	269.27	1,957.00	1,891.50	Punjab
		(217)	(316)	(675)	(626)	(162)	(168)	(1117)	(1080)	
12.	राजस्थान	302.00	308.81	709.24	867.94	275.00	290.19	2,025.00	2,134.64	Rajasthan
		(117)	(120)	(241)	(295)	(85)	(90)	(559)	(589)	
13.	तामिळनाडू	519.36	551.69	1,122.32	1,149.62	307.00	370.07	3,150.00	3,583.50	Tamil Nadu
		(126)	(134)	(248)	(254)	(65)	(78)	(630)	(717)	
14.	उत्तर प्रदेश	965.00	1,162.58	2,445.86	2,909.48	690.00	825.52	5,850.00	6,519.02	Uttar Pradesh
		(109)	(132)	(249)	(296)	(65)	(78)	(505)	(563)	
15.	पश्चिम बंगाल	322.50	363.55	1,246.83	1,253.23	450.00	383.21	3,500.00	2,433.27	West Bengal
		(73)	(82)	(253)	(255)	(86)	(73)	(616)	(428)	
	एकूण (II)	**6,185.82**	**7,101.88**	**16,918.45**	**18,402.72**	**5,286.85**	**5,661.73**	**43,769.00**	**44,664.75**	**Total (II)**
		(120)	**(138)**	**(295)**	**(320)**	**(86)**	**(92)**	**(657)**	**(671)**	
	एकूण (I+II)	**6,830.27**	**7,746.93**	**18,479.11**	**19,966.34**	**5,809.91**	**6,200.61**	**47,738.00**	**49,079.42**	**Total (I+II)**
		(126)	**(143)**	**(305)**	**(329)**	**(90)**	**(96)**	**(675)**	**(694)**	

तक्ता क्रमांक /Table No. 30.2 contd…

(1)	(2)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(2)
III.	**केंद्र शासित प्रदेश**									**Union Territories**
1.	अंदमान व निकोबार	14.00	14.70	33.72	28.40	16.03	7.17	96.60	99.30	Andaman & Nicobar
		(1,273)	(,1336)	(2,278)	(1,919)	(921)	(412)	(4,644)	(4,803)	
2.	चंदिगड	7.75	17.37	39.76	37.30	14.00	12.30	100.75	111.72	Chandigarh
		(298)	(668)	(1190)	(1117)	(351)	(308)	(1995)	(2212)	
3.	दादर, नगर आणि हवेली	2.30	2.33	9.41	8.87	3.31	3.35	23.09	30.02	Dadra & Nagar Haveli
		(329)	(333)	(1094)	(1031)	(345)	(349)	(2099)	(2729)	
4.	दीव व दमण	* *	* *	* *	* *	* *	* *	* *	* *	Daman & Div
5.	दिल्ली	162.65	155.10	316.01	341.06	108.00	87.99	800.00	1042.09	Delhi
		(400)	(381)	(630)	(680)	(189)	(154)	(1,183)	(1,542)	
6.	लक्ष्यद्वीप	2.00	1.90	6.23	5.14	3.00	1.73	20.35	28.25	Lakshadweep
		(667)	(633)	(1,731)	(1,428)	(750)	(432)	(4,845)	(6,726)	
7.	पाँडेचरी	12.50	14.37	34.04	34.56	11.57	10.85	71.54	98.96	Pondicherry
		(266)	(306)	(635)	(645)	(200)	(187)	(1,128)	(1,561)	
	एकूण (III)	**201.20**	**205.77**	**439.17**	**455.33**	**155.91**	**123.39**	**1,112.33**	**1,410.34**	**Total (III)**
		(402)	**(411)**	**(714)**	**(740)**	**(220)**	**(175)**	**(1,347)**	**(1,708)**	
	एकूण (I+II+III)	**7,031.47**	**7,952.70**	**18,918.28**	**20,421.67**	**5,965.82**	**6,324.00**	**48,850.33**	**50,489.76**	**Total (I+II+III)**
		(128)	**(145)**	**(309)**	**(333)**	**(91)**	**(97)**	**(683)**	**(706)**	
	वापरलेली अंदाजित लोकसंख्या (वर्ष)	**1971**	**1971**	**1976**	**1976**	**1979**	**1979**	**1983**	**1983**	**Population Estimates used (year)**

अ.क्र. Sr.No.	राज्य / केंद्रशासित प्रदेश	सातवी योजना Seventh Plan (1985-90)		वार्षिक योजना Annual Plans (1990-92)		आठवी योजना Eighth Plan (1992-97)		नववी योजना Ninth Plan (1997-2002)		State/Union Territories
		तरतूद Outlay	खर्च Expenditure	तरतूद Outlay	खर्च Expenditure	तरतूद Outlay	खर्च Expenditure	तरतूद Outlay	खर्च Expenditure	
(1)	(2)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(2)
I.	**खास दर्जा असलेली राज्य**									**Special Category States**
1.	अरूणाचल प्रदेश	400.00	569.95	230.00	206.87	1,115.00	N.A.	3,569.89	2,592.63	Arunachal Pradesh
		(5,355)	(7,630)	(2,638)	(2,372)	(12,313)		(33,363)	(24,230)	
2.	आसाम	2,100.00	2,489.61	800.00	695.50	4,662.00	N.A.	8,983.93	7,211.44	Assam
		(919)	(1,090)	(354)	(308)	(1,934)		(3,437)	(2,759)	
3.	हिमाचल प्रदेश	1,050.00	1,326.27	405.00	407.40	2,502.00	N.A.	5,700.00	7,922.00	Himachal Pradesh
		(2,194)	(2,772)	(778)	(783)	(4,544)		(9,577)	(13,310)	
4.	जम्मू आणि काश्मिर	1,400.00	2,006.23	720.00	649.02	4,000.00	N.A.	N.A.	7,850.17	Jammu and Kashmir
		(2,045)	(2,930)	(926)	(835)#	(4,809)			(8,014.47)	
5.	मणिपूर	430.00	501.22	195.00	184.50	979.00	N.A.	2,446.69	1,787.01	Manipur
		(2,608)	(3,040)	(1,053)	(997)	(4,934)		(11,460)	(8,370)	
6.	मेघालय	440.00	539.04	205.00	187.20	1,069.00	N.A.	2,500.62	1,827.15	Meghalaya
		(2,794)	(3,422)	(1,147)	(1,047)	(5,371)		(11,178)	(8,168)	
7.	मिझोराम	260.00	363.92	152.00	151.67	763.00	N.A.	1,618.51	1,758.77	Mizoram
		(4,180)	(5,851)	#*(2,181)	(2,176)	(9,934)		(18,754)	(20,380)	
8.	नागालँड	400.00	467.83	168.00	159.82	844.00	N.A.	2,006.43	1,513.64	Nagaland
		(4,065)	(4,754)	(1,375)	(1,308)	(6,284)		(10,863)	(8,195)	
9.	सिक्कीम	230.00	282.40	95.00	97.38	550.00	N.A.	1,600.00	1,126.28	Sikkim
		(5,838)	(7,168)	(2,311)	(2,369)	(12,168)		(31,128)	(21,912)	
10.	त्रिपुरा	440.00	700.17	225.00	228.71	1,130.00	N.A.	2,577.39	2,291.47	Tripura
		(1,850)	(2,944)	(840)	(823)	(3,797)		(8,095)	(7,197)	
	एकूण (I)	**7,150.00**	**9,246.64**	**3,195.00**	**2,968.07**	**17,614.00**	**N.A.**	**3,1003.46**	**35,880.56**	**Sub-Total (I)**
		(1,670)	**(2,159)**	**(707)**	**(657)**	**(3,647)**		**(5,770)**	**(6,677)**	
II.	**खास दर्जा नसलेली राज्ये**									**Non-Special Category State**
1.	आंध्र प्रदेश	5,200.00	6,043.62	1,400.00	1,674.53	10,500.00	N.A.	25,150.00	28,279.37	Andhra Pradesh
		(868)	(1,008)	(289)	(250)	(1,489)		(33,340)	(3,749)	
2.	बिहार	5,100.00	6,033.17	2,241.00	1,031.56	13,000.00	N.A.	16,680.00	11,093.98	Bihar
		(642)	(760)	(257)	(119)	(1,399)		(2,092)	(1,392)	
3.	झारखंड	--	--	--	--	--	--	NA	2,250.00	Jharkhand
		--	--	--	--	--	--	--	860	

तक्ता क्रमांक /Table No. 30.2 contd…

(1)	(2)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(2)
4.	गोवा	334.00	438.61	170.00	158.87	761.00	N.A.	1,500.00	1,476.88	Goa
		(2,872)	(3,771)	(1,444)	(1,350)	(6,098)		(11,390)	(11,214)	
5.	गुजरात	6,000.00	5439.18	1750.00	2,021.89	11,500.00	N.A.	28,000.00	25,800.95	Gujrat
		(1,563)	(1,417)	(421)	(486)	(2,622)		(5,708)	(5,259)	
6.	हरियाणा	2,900.00	2583.92	760.00	681.81	5,700.00	N.A.	9,310.00	8,035.41	Haryana
		(1,911)	(1,673)	(458)	(411)	(3,219)		(4,568)	(3,942)	
7.	कर्नाटक	3,500.00	3,937.50	1,505.00	1,597.25	12,300.00	N.A.	23,400.00	31,125.58	Karnataka
		(830)	(934)	(333)	(353)	(2,597)		(4,524)	(6,017)	
8.	केरळ	2,100.00	2,299.22	802.00	672.53	5,460.00	N.A.	16,100.00	13,922.48	Kerala
		(741)	(812)	(274)	(230)	(1,791)		(5,106)	(4,416)	
9.	मध्य प्रदेश	7,000.00	6,574.28	2,401.00	1,817.58	11,100.00	N.A.	20,075.00	17,425.08	Madhya Pradesh
		(1,178)	(1,107)	(360)	(273)	(1,568)		(3,422)	(2,970)	
10.	छत्तीसगड			--	--	--	--	NA	1,312.00	Chattisgarh
				--	--	--	--	--	(15,399)	
11.	महाराष्ट्र	10,500.00	10,826.25	2,495.00	2,968.70	18,520.00	N.A.	36,700.00	46,964.10	Maharashtra
		(1,480)	(1,526)	(314)	(374)	(2,198)		(3,888)	(4,976)	
12.	ओरिसा	2,700.00	3,162.20	1,400.00	1,029.74	10,000.00	N.A.	15,000.00	11,964.82	Orissa
		(919)	(1,076)	(439)	(323)	(2,971)		(4,149)	(3,310)	
13.	पंजाब	3,285.00	3,547.17	1,000.00	1,068.14	6,570.00	N.A.	11,500.00	10,666.01	Punjab
		(1,746)	(1,885)	(491)	(524)	(3,084)		(4,847)	(4,496)	
14.	राजस्थान	3,000.00	3,106.18	1,166.00	1,184.44	11,500.00	N.A.	22,525.83	19,838.38	Rajasthan
		(746)	(772)	(263)	(267)	(2,434)		(4,136)	(3,642)	
15.	तामिळनाडू	5,750.00	6,236.24	1,600.00	1,651.36	10,200.00	N.A.	25,000.00	24916.71	Tamilnadu
		(1,077)	(1,168)	(285)	(295)	(1,767)		(4,058)	(4,045)	
16	उत्तर प्रदेश	10,447.00	11,268.94	3,700.00	3,513.00	21,000.00	N.A.	46,340.00	29,417.39	Uttar Pradesh
		(832)	(897)	(264)	(251)	(1,423)		(2,740)	(1,739)	
17	उत्तरांचल	--	--	--	--	--	--	NA	1,813.11	Uttaranchal
		--	--	--	--	--	--	--	(2,191)	
18	पश्चिम बंगाल	4,125.00	4,463.76	1,482.00	907.26	9,760.00	N.A.	16,900.00	21,551.80	West Bangal
		(672)	(727)	(216)	(132)	(1,354)		(2,143)	(2,733)	
	एकूण (II)	**71,941.00**	**75,960.24**	**23,872.00**	**21,979.19**	**1,57,871.00**	**N.A.**	**3,14,180.83**	**3,07,854.05**	**Total (II)**
		(994)	**(1,049)**	**(300)**	**(276)**	**(1,882)**		**(3,410)**	**(3,341)**	
	एकूण (I+II)	**79,091.00**	**85,206.88**	**27,067.00**	**24,947.26**	**175485.00**	**N.A.**	**3,45,18,4.29**	**3,43,734.61**	**Total (I+II)**
		(1,032)	**(1,111)**	**(322)**	**(297)**	**(1,978)**		**(35,40)**	**(3,525)**	

तक्ता क्रमांक /Table No. 30.2 contd…

(1)	(2)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(2)
III.	**केंद्र शासित प्रदेश**									
1.	अंदमान व निकोबार	285	233.24	154.00	148.82	685.00	N.A.	1,535.00	1,751.90	Andaman and Nicobar
		(11400)	(9330)	(5422)	(5240)	(21677)		(43,983)	(50,198)	
2.	चंदिगड	203.1	212.34	64.36	62.17	400.00	N.A.	685.00	709.95	Chandigarh
		(3265)	(3414)	(987)	(953)	(5376)		(8,040)	(8,333)	
3.	दादर, नगर आणि हवेली	46.29	45.3	21.00	19.17	80.00	N.A.	205.00	220.90	Dadra and Nagar Haveli
		(3826)	(3744)	(1500)	(1369)	(5263)		(10,149)	(10,936)	
4.	दीव व दमण	26	39.53	15.68	14.98	65.00	N.A.	165.00	177.06	Daman and Div
		(2857)	(4344)	(1537)	(1469)	(5963)		(11,379)	(12,211)	
5.	दिल्ली	2000	2,631.48	915.00	819.15	4,500.00	N.A.	15,541.00	13,260.18	Delhi
		(2520)	(3316)	(960)	(859)	(4250)		(11,817)	(10,083)	
6.	लक्ष्यद्वीप	43.9	67.57	22.46	19.28	120.00	N.A.	270.00	345.50	Lakshadweep
		(9977)	(15357)	(4419)	(3708)	(21429)		(45,000)	(57,583)	
7.	पाँडेचरी	170	232.56	84.80	81.79	400.00	N.A.	1,300.00	1,449.28	Pondicherry
		(2457)	(3361)	(1043)	(1006)	(4630)		(13,528)	(15,081)	
	एकूण (III)	**2,774.29**	**3,462.02**	**1,277.30**	**1,165.36**	**6,250.00**	**N.A.**	**19,701.00**	**17,914.77**	**Total (III)**
		(2844)	**(3549)**	**(1104)**	**(1007)**	**(4872)**		**(12,532)**	**(11,396)**	
	एकूण (I+II+III)	**81865.29**	**88668.9**	**80368.30**	**86372.24**	**33317.00**	**N.A.**	**3,64,88,5.29**	**3,61,649.38**	**Grand Total (I+II+III)**
		(1054)	**(1142)**	**(331)**	**(307)**	**(2019)**		**(3,682)**	**(3,650)**	
	वापरलेली अंदाजित लोकसंख्या (वर्ष)	**1987**	**1987**	**1991**	**1991**	**1994**		**1999**	**1999**	**Population Estimates used (year)**

अ.क्र. Sr.No.	राज्य / केंद्रशासित प्रदेश	दहावी योजना Tenth Plan (2002-07)		अकरावी योजना Eleventh Plan (2007-12)		वार्षिक योजना Annual Plan (2011-12)		बारावी योजना Twelfth Plan (2012-17)		वार्षिक योजना Annual Plan (2015-16)		State/Union Territories
		तरतूद Outlay	खर्च Expenditure	तरतूद Outlay	खर्च Expenditure	तरतूद Outlay	खर्च Expenditure	तरतूद Outlay	खर्च Expenditure	तरतूद Outlay	खर्च Expenditure	
(1)	(2)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)	(32)	(33)	(34)	(35)	(36)	(2)
I.	**खास दर्जा असलेली राज्य**											**Special Category State**
1.	अरूणाचल प्रदेश	4,150.00	3460.00	10336.00	N.A.	3200.00	2943.00	21126.00	N.A.	1,990.0	3,710.0	Arunachal Pradesh
2.	आसाम	12,503.00	9302.00	24578.00	N.A.	9000.00	6409.00	55480.00	N.A.	2,690.0	4,920.0	Assam
3.	हिमाचल प्रदेश	7,975.00	8526.00	13799.00	N.A.	3300.00	3482.00	22800.00	N.A.	2,860.0	4,960.0	Himachal Pradesh
4.	जम्मू आणि काश्मिर	16,321.00	14217.00	26635.00	N.A.	6600.00	6357.00	44055.00	N.A.	7,330.0	9,020.0	Jammu and Kashmir
5.	मणिपूर	4,073.00	2712.00	8495.00	N.A.	3210.00	2173.00	20848.00	N.A.	1,240.0	1,690.0	Manipur
6.	मेघालय	3,516.00	2924.00	8406.00	N.A.	2727.00	2508.00	22000.00	N.A.	1,110.0	1,610.0	Meghalaya
7.	मिझोराम	2,970.00	2917.00	5208.00	N.A.	1700.00	1440.00	12160.00	N.A.	710.0	1,010.0	Mizoram
8.	नागालँड	2,843.00	2652.00	6359.00	N.A.	1810.00	1630.00	13000.00	N.A.	1,060.0	1,580.0	Nagaland
9.	सिक्कीम	2,296.00	2097.00	4834.00	N.A.	1400.00	1226.00	11325.00	N.A.	630.0	860.0	Sikkim
10.	त्रिपुरा	3,729.00	3383.00	7471.00	N.A.	1950.00	1796.00	14340.00	N.A.	3,190.0	3,660.0	Tripura
11.	उत्तराखंड	--	--	--	--	--	--	--	--	4,220.0	6,300.0	Uttarakhand
	एकूण (I)	**60,376.00**	**52190.00**	**109762.00**	**N.A.**	**34897.00**	**29964.00**	**237134.00**	**N.A.**	**27,030.0**	**39,320.0**	**Sub-Total (I)**
II.	**खास दर्जा नसलेली राज्ये**											**Non-Special Category State**
1.	आंध्र प्रदेश	69,512.00	62,177.00	1,58,021.00	N.A.	43,000.00	39,265.00	3,42,842.00	N.A.	14,170.00	20,690.00	Andhra Pradesh
2.	बिहार	23,864.00	21,045.00	76,083.00	N.A.	24,000.00	21,019.00	2,28,452.00	N.A.	23,970.00	28,710.00	Bihar
3.	झारखंड	--	--	37,646.00	N.A.	15,323.00	10,277.00	1,10,240.00	N.A.	8,160.00	17,880.00	Jharkhand
4.	गोवा	4,344.00	3,786.00	8,881.00	N.A.	3,320.00	2,009.00	28,599.00	N.A.	1,620.00	2,060.00	Goa
5.	गुजरात	47,482.00	45,976.00	1,24,806.00	N.A.	38,000.00	34,660.00	2,83,623.00	N.A.	24,170.00	31,020.00	Gujarat
6.	हरियाणा	12,708.00	12,980.00	48,110.00	N.A.	20,330.00	16,052.00	2,04,000.00	N.A.	6,910.00	22,850.00	Haryana
7.	कर्नाटक	60,275.00	59,659.00	1,34,812.00	N.A.	38,070.02	38,450.00	2,55,250.00	N.A.	20,710.00	25,480.00	Karnataka
8.	केरळ	24,887.00	19,543.00	38,752.00	N.A.	12,010.00	10,955.00	1,02,000.00	N.A.	7,500.00	12,420.00	Kerala
9.	मध्य प्रदेश	33,725.00	34,003.00	82,559.00	N.A.	23,000.00	22,664.00	2,10,153.00	N.A.	16,840.00	24,850.00	Madhya Pradesh
10.	छत्तीसगड	--	--	47,180.00	N.A.	16,710.00	12,484.00	1,31,728.00	N.A.	7,950.00	8,980.00	Chhattisgarh
11.	महाराष्ट्र	58,888.00	56,100.00	1,40,308.00	N.A.	42,000.00	37,708.00	2,75,000.00	N.A.	22,790.00	33,950.00	Maharashtra
12.	ओरिसा	15,300.00	14,099.00	44,192.00	N.A.	15,200.00	12,753.00	1,24,373.00	N.A.	17,090.00	20,310.00	Orissa
13.	पंजाब	16,645.00	14,885.00	32,705.00	N.A.	11,520.00	7,457.00	85,359.00	N.A.	3,060.00	12,860.00	Punjab

तक्ता क्रमांक /Table No. 30.2 contd…

(1)	(2)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)	(32)	(33)	(34)	(35)	(36)	(2)
14.	राजस्थान	33,067.00	33,735.00	93,320.00	N.A.	27,500.00	25,039.00	1,96,992.00	N.A.	21,990.00	63,550.00	Rajasthan
15.	तामिळनाडू	42,351.00	42,676.00	92,626.00	N.A.	23,535.00	23,858.00	2,11,250.00	N.A.	18,990.00	27,900.00	Tamil Nadu
16.	उत्तराखंड	--	--	20,753.00	N.A.	7,800.00	5,166.00	46,580.00	N.A.	--	--	Uttarakhand
17.	तेलंगणा	--	--	--	--	--	--	--	--	13,590.00	21,560.00	Telangana
18.	उत्तर प्रदेश	57,140.00	54,797.00	1,82,803.00	N.A.	47,000.00	45,707.00	3,26,953.00	N.A.	64,420.00	84,980.00	Uttar Pradesh
19.	पश्चिम बंगाल	29,721.00	22,396.00	57,325.00	N.A.	22,214.00	14,075.00	1,71,795.00	N.A.	12,420.00	22,620.00	West Bengal
	एकूण (II)	**5,29,909.00**	**4,97,857.00**	**14,20,882.00**	**N.A.**	**4,30,532.02**	**3,79,598.00**	**33,35,189.00**	**N.A.**	**3,06,350.00**	**4,82,670.00**	**Total (II)**
	एकूण (I+II)	**5,90,285.00**	**5,50,047.00**	**15,30,644.00**	**N.A.**	**4,65,429.02**	**4,09,562.00**	**35,72,323.00**	**N.A.**	**3,33,380.00**	**5,21,990.00**	**Total (I+II)**
III.	**केंद्र शासित प्रदेश**											**Union Territories**
1.	अंदमान व निकोबार	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Andaman and Nicobar
2.	चंदिगड	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Chandigarh
3.	दादर, नगर आणि हवेली	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Dadra and Nagar Haveli
4.	दीव व दमण	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Daman and Div
5.	दिल्ली	25,026.00	22,646.00	53,481.00	N.A.	15,133.00	13,576.00	94,276.00	N.A.	4,720.00	8,840.00	Delhi
6.	लक्ष्यद्वीप	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Lakshadweep
7.	पाँडेचरी	3,688.00	3,447.00	6,763.00	N.A.	2,750.00	1,603.00	20,559.00	N.A.	440.00	610.00	Pondicherry
	एकूण (III)	**28,714.00**	**26,093.00**	**60,244.00**	**N.A.**	**17,883.00**	**15,179.00**	**1,14,835.00**	**N.A.**	**5,160.00**	**9,450.00**	**Total (III)**
	सर्व एकूण (I+II+III)	**6,18,999.00**	**5,76,140.00**	**15,90,888.00**	**N.A.**	**4,83,312.02**	**4,24,741.00**	**36,87,158.00**	**N.A.**	**3,38,540.00**	**5,31,440.00**	**Grand Total (I+II+III)**

टीप : कंसातील आकडे हे दरडोई तरतूद / खर्च (₹) दर्शवितात.

Note : Figures in brackets are the per capita outlays / expenditure in ₹

@ तेव्हा राज्य / केंद्र शासित प्रदेश नव्हते

@ Was not State / Union Territories then

* आसाममध्ये समाविष्ट

* Included under Assam

** गोव्यामध्ये समाविष्ट

** Included in Goa

@@ केंद्रशासित प्रदेश म्हणून 1965-66 मध्ये अस्तित्वात आले.

@@ The UT came into existence during 1965-66

\# राज्य / केंद्रशासित प्रदेश यांनी त्यांच्या वार्षिक योजना 1991-92 च्या प्रारुप मध्ये कळविल्याप्रमाणे

\# As reported by State / UTs in their Draft Annual Plan Document for 1991-92.

Per capita outlay/expenditure is not available from column No.27 to 36.

आधार : योजना आयोग (राज्य योजना विभाग), नवी दिल्ली

Source : Planning Commission (State Plan Division), New Delhi

30. पंचवार्षिक योजना / FIVE-YEAR PLAN
तक्ता क्रमांक / TABLE NO.30.3
राज्य योजना व केंद्र पुरस्कृत योजना / State Plan and Centrally Sponsored Programmes
(2015-16)

राज्य योजना / State Plan

(₹ कोटीत / ₹ in Crore)

अ.क्र. Sr.No.	विकासाचे शीर्ष	नियत व्यय Approved Outlay	प्रत्यक्ष खर्च Actuals Expenditure	Head of Development
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
1	कृषी व संलग्न सेवा	4,700.2	11,767.98	Agriculture and allied Services
2	ग्राम विकास	1,605.34	1,406.32	Rural development
3	विशेष क्षेत्र विकास कार्यक्रम	154.93	31.28	Special area development programme
4	पाटबंधारे व पूरनियंत्रण	7,619.74	7,779.74	Irrigation and flood control
5	ऊर्जा	3,726.23	3,175.63	Energy
6	उद्योग व खनिजे	403.99	374.05	Industry and minerals
7	वाहतूक व दळणवळण	6,876.38	3,809.24	Transport and Communication
8	वैज्ञानिक, तंत्रज्ञान व पर्यावरण	67.22	22.05	Science, technology & environment
9	सर्वसाधारण आर्थिक सेवा	911.12	700.93	General economic services
10	सामाजिक व सामूहिक सेवा	23,348.59	13,384.72	Social and Community Services
11	सामान्य सेवा	4,110.85	1,671.33	General services
12	इतर कार्यक्रम	1,474.41	1,152.93	Other Programmes
	एकूण	**54,999.00**	**45,276.20**	**Grand Total**

केंद्र पुरस्कृत योजना / Centrally Sponsored Programmes

(₹ कोटीत / ₹ in Crore)

अ.क्र. Sr.No.	विकासाचे शीर्ष	नियत व्यय Approved Outlay	प्रत्यक्ष खर्च Actual Expenditure	Head of Development
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
1	कृषी व संलग्न सेवा	2,451.37	1,165.92	Agriculture and allied Services
2	ग्राम विकास	3,262.95	2,236.52	Rural development
3	विशेष क्षेत्र विकास कार्यक्रम	0	0	Special area development programme
4	पाटबंधारे व पूरनियंत्रण	658.19	330.50	Irrigation and flood control
5	ऊर्जा	0	0	Energy
6	उद्योग व खनिजे	87.36	27.66	Industry and minerals
7	वाहतूक व दळणवळण	1,034.52	544.63	Transport and Communication
8	वैज्ञानिक, तंत्रज्ञान व पर्यावरण	0.09	0.00	Science, technology & environment
9	सर्वसाधारण आर्थिक सेवा	1.44	0.96	General economic services
10	सामाजिक व सामूहिक सेवा	15,916.57	6,789.89	Social and Community Services
11	सामान्य सेवा	220.33	131.40	General services
12	इतर कार्यक्रम	25	12.25	Other Programmes
	एकूण	**23,657.82**	**11,239.73**	**Grand Total**

आधार : वार्षिक योजना २०१५-१६ व २०१६-१७ भाग-२, नियोजन विभाग, महाराष्ट्र शासन

Sourc e: Annual Plan 2015-16 and 2016-17 Part-II, Planning Department, GoM

३१. संयुक्त भांडवली संस्था

३१.१. संयुक्त भांडवली संस्थांची आकडेवारी या विभागात दिलेली आहे.

31. JOINT STOCK COMPANIES

31.1. Data on Joint Stock Companies are given in this section.

31. संयुक्त भांडवली संस्था / JOINT STOCK COMPANIES

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 31.1

कार्यरत, नवीन नोंदणी झालेल्या व निर्धारित संस्था

Companies at Work, Newly Registered and Liquidated

३१ मार्च वर्षाअखेर # Year ending 31st March #	कार्यरत असलेल्या संस्था Companies at work		वर्षात नोंदणी झालेल्या संस्था Companies Registered during the year		निर्धारित संस्था Companies Liquidated	
	संख्या	भरणा केलेले भांडवल (₹ कोटीत) Number Paid up capital (₹ Crore)	संख्या	प्राधिकृत केलेले भांडवल (₹ लाखात) Number Authorised capital (₹ Lakh)	संख्या	भरणा केलेले भांडवल (₹ लाखात) Number Paid up capital (₹ Lakh)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1950-51	28,532	775.40	2,104	120.73	830	9.06
1960-61	26,149	1,818.50	1,683	287.05	2,449	N. A.
1970-71	20,322	4,503.60	1,927	333.10	472	6.97
1980-81	62,714	16,144.00	6,616	968.03	391	1,029.29
1990-91	51,675	8,061.08	4,908	50,610.50	26	221.70
2000-01	5,69,100	3,41,230.48	27,187	32,85,667.69	427	20,600.69
2005-06	1,58,858	1,02,690.00	10,187	3,92,106.00	444	0.00
2006-07	1,67,059	1,36,543.00	9,457	19,74,072.00	6,228	24,290.00
2010-11	1,45,349	2,74,568.00	16,800	6,85,367.00	5,788	15,106.00
2011-12	1,58,812	3,68,600.00	16,623	8,46,592.00	5,438	44,091.00
2012-13	1,74,148	40,90,00.00	15,957	22,72,132.00	1,130	8,643.00
2014-15	2,15,464	11,86,661.89	11,020	5,06,694.00	1,076	N. A.
2015-16	2,27,932	13,30,171.22	15,513	3,48,758.00	1,376	N. A.

N. A. उपलब्ध नाही / Not Available

वर्ष २०१०-११ पासुन सदर माहिती

१) मर्यादित भाग-भांडवल असलेल्या कंपन्यांकरीता आहे.

२) स्तंभ क्र. ६ व ७ मध्ये अशासकीय निर्धारित व बंद केलेल्या कंपन्यांचा समावेश आहे.

From 2010-11 onwards the information is

1) Of all companies Limited by Shares

2) For Col. no. 6 & 7 is for non govt. companies which struck off.

आधार : कंपनी व्यवहार खाते, कायदा, न्याय आणि कंपनी व्यवहार, मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली

Source : Department of Company Affairs, Ministry of Law, Justice and company affairs Government of India, New Delhi

31. संयुक्त भांडवली संस्था / JOINT STOCK COMPANIES

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 31.2

संयुक्त भांडवली संस्थांची संख्या / Number of Joint Stock Companies

(2011-12)

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हे	मर्यादित भाग-भांडवल असलेल्या कंपन्या Companies limited by shares		हमीने मर्यादित असलेल्या कंपन्या व नफ्यासाठी काम न करणाऱ्या संघटना Companies limited by guarantee and non-profit associations		एकूण Total	District
		सार्वजनिक Public	खाजगी Private	सार्वजनिक Public	खाजगी Private		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(2)
1	मुंबई	3,402	35,532	110	177	3,97,221	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	77	1,021	3	10	1,111	Mumbai Suburban
3	ठाणे	301	6,184	11	16	6,512	Thane
4	रायगड	45	677	1	0	723	Raigad
5	रत्नागिरी	10	62	0	0	72	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	0	40	0	0	40	Sindhudurg
7	नाशिक	62	1,175	1	11	1,249	Nashik
8	धुळे	8	165	0	1	174	Dhule
9	नंदुरबार	3	34	0	0	37	Nandurbar
10	जळगाव	25	281	0	3	399	Jalgaon
11	अहमदनगर	21	339	0	0	360	Ahmednagar
12	पुणे	321	8,604	7	40	8,972	Pune
13	सातारा	9	287	0	1	297	Satara
14	सांगली	22	221	0	3	246	Sangli
15	सोलापूर	31	254	1	0	286	Solapur
16	कोल्हापूर	28	554	3	1	586	Kolhapur
17	औरंगाबाद	40	709	1	4	754	Aurangabad
18	जालना	3	107	0	0	110	Jalna
19	परभणी	5	41	0	0	46	Parbhani
20	हिंगोली	1	11	0	0	12	Hingoli
21	बीड	8	53	0	1	62	Beed
22	नांदेड	6	168	0	0	174	Nanded
23	उस्मानाबाद	7	40	0	0	47	Osmanabad
24	लातूर	11	181	0	0	192	Latur
25	बुलढाणा	1	51	0	0	52	Buldhana
26	अकोला	5	99	0	1	105	Akola
27	वाशिम	0	23	0	0	23	Washim
28	अमरावती	1	170	1	1	173	Amravati
29	यवतमाळ	3	76	0	0	79	Yavatmal
30	वर्धा	5	43	0	0	48	Wardha
31	नागपूर	145	2,541	8	2	2,696	Nagpur
32	भंडारा	1	34	0	0	35	Bhandara
33	गोदिंया	1	30	0	0	31	Gondiya
34	चंद्रपूर	6	115	0	0	121	Chandrapur
35	गडचिरोली	0	11	0	0	11	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**10,615**	**1,43,419**	**492**	**648**	**1,55,175**	**Maharashtra State**

आधार : कंपनी व्यवहार खाते, कायदा, न्याय आणि कंपनी व्यवहार मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली

Source : Department of Company Affairs, Ministry of Law, Justice and Company Affairs, Government of India, New Delhi

३२. सार्वजनिक अंगिकृत

३२.१. कृषि उद्योग विकास महामंडळ, गृहनिर्माण व क्षेत्र विकास प्राधिकरण आणि महाराष्ट्र राज्य वित्तीय महामंडळाची या विभागात दिलेली आहे.

32. PUBLIC UNDERTAKINGS

32.1. Data on State Agro-Industries Development Corporation, housing and Area Development Authority and Maharashtra State Financial Corporation are given in this section.

32. सार्वजनिक अंगिकृत / PUBLIC UNDERTAKINGS

तक्ता क्रमांक / TABLE NO.32.1

गृहनिर्माण विकास मंडळास मिळालेले कर्ज व बांधलेली घरे / Loans received and Houses constructed by the Housing Development Board (2014-15)

अ.क्र. Sr.No.	वर्ष Year	कर्जे / Loans			घरांची संख्या / No. of houses					
		महाराष्ट्र शासनाकडून (₹ लाखांत) From State Govt. (Lakh ₹)	हुडकोकडून (₹ लाखांत) From HUDCO (Lakh ₹)	एकूण (₹ लाखांत) Total (Lakh ₹)	आर्थिक दुर्बल गट EWS	अल्प उत्पन्न गट LIG	मध्यम उत्पन्न गट MIG	उच्च उत्पन्न गट HIG	Others	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
1	1970-71	126.25	–	126.25	450	600	164	–	–	1,214
2	1980-81	161.45	99.00	260.45	4,513	5,420	704	–	–	10,637
3	1990-91	897.35	2,194.40	3,091.75	1,179	2,563	708	244	–	4,694
4	2000-01	3.64	234.29	237.93	1,044	2,462	279	290	–	4,075
5	2002-03	–	–	–	133	1,338	1,235	528	–	3,234
6	2003-04	N.A.	N.A.	N.A.	1,580	5,569	1,025	655	–	8,829
7	2004-05	N.A.	N.A.	N.A.	997	2,860	883	1,254	–	5,994
8	2005-06	N.A.	N.A.	N.A.	288	90	2,678	128	–	3,184
10	2006-07	N.A.	N.A.	N.A.	90	2,678	128	1,113	–	4,009
11	2007-08	N.A.	N.A.	N.A.	1,618	2,723	886	943	–	6,710
12	2008-09	NIL	NIL	NIL	946	930	1,070	500	1,673	5,119
13	2009-10	NIL	NIL	NIL	2,679	4,225	657	702	6,258	14,521
14	2010-11	NIL	NIL	NIL	893	4,843	340	447	4,361	10,884
15	2012-13	NIL	NIL	NIL	2,449	2,443	672	663	105	6,332
16	2013-14	NIL	NIL	NIL	980	2,096	769	23	1,025	4,893
17	2014-15	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL

N. A. उपलब्ध नाही / Not Available

आधार : महाराष्ट्र गृहनिर्माण व क्षेत्र विकास प्राधिकरण, मुंबई.

Source: Maharashtra Housing Area Development Authority, Mumbai.

32. सार्वजनिक अंगिकृत / PUBLIC UNDERTAKINGS

तक्ता क्रमांक / TABLE NO.32.2

जिल्हानिहाय गृहनिर्माण विकास मंडळास मिळालेले कर्ज व बांधलेली घरे / Districtwise loans received and Houses constructed by the Housing Development Board (2014-15)

अ.क्र. Sr.No.	जिल्हे	मंडळ	आर्थिकदृष्टया दुर्बल गट / EWS		अल्प उत्पन्न गट / LIG		मध्यम उत्पन्न गट / MIG		उच्च उत्पन्न गट / HIG		एकूण / Total		इतर Others	एकूण Total	Districts
			घरे Houses	भूखंड Plots	घरे Houses	भूखंड Plots	घरे Houses	भूखंड Plots	घरे Houses	भूखंड Plots	घरे Houses	भूखंड Plots			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(2)
1	मुंबई शहर	मुंबई मंडळ	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	Mumbai City
2	मुंबईउपनगर		NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	Mumbai Suburban
3	ठाणे	कोकण मंडळ	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	Thane
4	रायगड		NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	Raigad
5	रत्नागिरी		NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग		NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	Sindhudurg
7	नाशिक	नाशिक मंडळ	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	Nashik
8	धुळे		NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	Dhule
9	नंदुरबार		NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	Nandurbar
10	जळगाव		NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	Jalgaon
11	अहमदनगर		NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	Ahmednagar
12	पुणे	पुणे मंडळ	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	Pune
13	सातारा		NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	Satara
14	सांगली		NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	Sangli
15	सोलापूर		NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	Solapur
16	कोल्हापूर		NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	Kolhapur

तक्ता क्रमांक / TABLE NO.32.2-contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(2)
17	औरंगाबाद	औरंगाबाद मंडळ	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	Aurangabad
18	जालना		NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	Jalna
19	परभणी		NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	Parbhani
20	हिंगोली		NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	Hingoli
21	बीड		NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	Beed
22	नांदेड		NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	Nanded
23	उस्मानाबाद		NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	Osmanabad
24	लातूर		NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	Latur
25	बुलढाणा	अमरावती मंडळ	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	Buldhana
26	अकोला		NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	Akola
27	वाशिम		NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	Washim
28	अमरावती		NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	Amravati
29	यवतमाळ		NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	Yavatmal
30	वर्धा	नागपूर मंडळ	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	Wardha
31	नागपूर		NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	Nagpur
32	भंडारा		NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	Bhandara
33	गोदिंया		NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	Gondiya
34	चंद्रपूर		NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	Chandrapur
35	गडचिरोली		NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य		**NIL**	**NIL**	**NIL**	**NIL**	**NIL**	**NIL**	**NIL**	**NIL**	**NIL**	**NIL**	**NIL**	**NIL**	**Maharashtra State**

आधार : महाराष्ट्र गृहनिर्माण व क्षेत्र विकास प्राधिकरण, मुंबई.

Source : Maharashtra Housing Area Development Authority, Mumbai.

32. सार्वजनिक अंगिकृत / PUBLIC UNDERTAKINGS

तक्ता क्रमांक / TABLE NO.32.3

महाराष्ट्र कृषि उद्योग मंडळाची निवडक साध्य विषयक सांख्यिकी

Statistics Relating to selected achievements of State Agro-Industrial Corporation (2015-16)

अ.क्र. Sr.No.	बाब	परिमाण	1980-81	1990-91	2000-01	2010-11	2013-14	2014-15	2015-16	Unit	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(3)	(2)
1	**रासायनिक खतांचे वाटप**										**Distribution of Fertilizers:**
	(i) व्यापार	मे.टन	65,838	3,07,962	3,64,374	5,06,188	4,12,352	3,05,182	4,97,664	MT	(I) Trading
	(ii) उत्पादन	मे.टन	1,18,726	2,15,266	3,32,665	--	1,90,812	1,97,564	--	MT	(ii) Manufacturing
	(अ) एनपीके	मे.टन	--	--	2,46,771	2,27,093	2,00,257	--	1,59,150	MT	(A) NPK
	(ब) एसएमपी	मे.टन	2,624	5	264		27,597	--	--	MT	(B) SMP
	(iii) जिप्सम	मे.टन	--	--	--	85,652	34,185	2,780	561	MT	(iii) Jypsm
	(iv) बायो-फर्टिलायझर	पाकीटे	--	2,97,577	85,630		17,38,679	--	6,84,139	PKTS	(C) Bio-Fertilizers
2	**किटकनाशके**										**Pesticides:**
	(अ) व्यापार	मे.टन	3,069	4,286	1,148	770	1,763	1,288	874	MT	(A) Trading
		लिटर				8,22,519	64,86,848	13,25,611	8,26,807	Liter	
	(ब) उत्पादन	लिटर	1,96,464	6,89,570	16,32,930	--	869	--	--	Liter	(B) Manufacturing
		मे.टन					139	--	--	MT	
3	**पशुखाद्य**										**Animal Feed:**
	(अ) व्यापार	मे.टन	-	-	193	--	--	2,176		MT	(A) Trading
	(ब) उत्पादन	मे.टन	47,190	32,645	21,103	10,178	2,736	680		MT	(B) Manufacturing
4	**नोगा**										**Noga**
	(अ) व्यापार	मे.टन	669	55	--	--	--	--	1,463	MT	(A) Trading
	(ब) उत्पादन	मे.टन	2,525	2,831	2,508	2,101	1,510	1,500	1,991	MT	(B) Manufacturing
5	बीया (व्यापार)	मे.टन	25,670	--	--	--	--	--	--	MT	Seed (Trading)
6	बीज रोप (व्यापार)	संख्या	--	56,182	35,880	--	--	--	--	Nos.	Seedling Plant (Trading)
7	लोखंड व पोलाद (व्यापार)	मे.टन	1,358	1,698	--	--	--	--	--	MT	Iron and Steel (Trading)

तक्ता क्रमांक / TABLE NO.32.3-contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(3)	(2)
8	**ट्रॅक्टर विक्री**										**Sale of Tractor :**
	(**अ**) महिंद्र	संख्या	--	--	--	36	--	1,527	1,514	Nos.	(A) HMT (Trading)
	(**ब**) कॅप्टन	संख्या	--	--	--	4	--	3	--	Nos.	(B) Russian (Trading)
	(**क**) एसकॉर्ट	संख्या	--	--	--	--	--	0	--	Nos.	(C) Rumanian (Trading)
	(**ड**) आयशर	संख्या	--	--	--	3	--	1	13	Nos.	(D) Hindustan (Trading)
	(**इ**) अंगद	संख्या	1	--	--	--	--	0	--	Nos.	(E) Fort (Trading)
	(**एफ**) जॉन डेअर	संख्या	--	--	81	1	382	14	17	Nos.	(F) VST
	(**जी**) फरग्युसन	संख्या	--	--	7		698	0	--	Nos.	(G) Mahindra (Trading)
	(**एच**) मित्सुभीषी	संख्या	1	9	--	1,232	--	421	217	Nos.	(H) Kirloskar (Trading)
	(**आय**) कृषि व्हेटर	संख्या	431	--	--	1,195	1,339	742	229	Nos.	(I) Other (Trading)
	(जे) टॅफे	संख्या	--	--	--	1	--	13	16	Nos.	(j) Tyafe
	(के) स्वराज	संख्या	--	--	--	27	4	123	112	Nos.	(k) Swaraj
9	ट्रॅक्टरच्या मुख्य भागाची विक्री	₹ हजारात	7.94	21.34	2,960	1,019	88	--	38,18,466	₹ in '000	Sale of Spare parts of Tractor and Combines
10	ट्रॅक्टर दुरुस्तीसाठी मिळालेली रक्कम	₹ हजारात	-	1.69	0.83	--	--	--	--	₹ in '000	Amount received for Tractor Repairs

आधार : महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळ लि., मुंबई.

Source : The Maharashtra Agro-Industries Development Corporation Limited, Mumbai.

३३. संकीर्ण

३३.१ या विभागात सावकारीचे व्यवहार, रिझर्व्ह बँकेचे व्यवहार, नोंदलेले दस्तऐवज, विवाह व सार्वजनिक निवडणुकांचे निकाल यासंबंधी आकडेवारी दिलेली आहे. आर्थिक गणनेसंबंधी आकडेवारीही यात दिलेली आहे.

३३.२ राज्यातील सावकारी कर्जाची नियमित देवाण-घेवाण ही मुंबई सावकारी नियंत्रण कायदा, १९४६ नुसार नियंत्रित करण्यात येते. या कायद्यानुसार सावकाराला ज्या क्षेत्रात व्यवसायासाठी अनुज्ञप्ती मिळाली असेल त्याच क्षेत्रात व अशा अनुज्ञप्तींच्या अटीनुसारच त्याला आपला व्यवसाय करणे आवश्यक असते.

३३.३ ह्या विभागात मुंबई विवाह कायदा, विशेष विवाह कायदा व इतर कायद्यानुसार राज्यात नोंदलेल्या विवाहांची संख्या देण्यात आली आहे. मुंबई विवाह नोंदणी कायदा, १९५४ हा राज्यातील सर्व महानगरपालिका, नगरपालिका आणि तालुक्यांची मुख्यालये यांना लागू करण्यात आला आहे.

33. MISCELLANEOUS

33.1 In this section are given data on money-lending operations of Reserve Bank documents and marriages registered and results of general elections. Data on Economic Census are also given.

33.2 The transaction of money-lending in the State are controlled under the provisions of the Bombay Money-lenders 'Act', 1946. According to the Act, no money-lender is to carry on the business of money-lending except in the area for which he has been granted a licence and except in accordance with the terms and conditions of such licence.

33.3 In this section the number of marriages registered in Maharashtra State under Bombay Marriages Act, Special Marriages Act and other Acts is given. The Bombay Registration of Marriages Act, 1954 is applicable to all the Corporation cities, Municipal towns and headquarters of tahsils.

33. संकिर्ण / MISCELLANEOUS

तक्ता क्रमांक / TABLE NO.33.1

महाराष्ट्रातील जिल्हानिहाय विश्रामधामे, विश्रामगृहे व कक्ष संख्या

Districtwise no. of Rest Houses and Dak Bungalows in Maharashtra

(2015-16)

अ.क्र. Sr.No. (1)	जिल्हे (2)	विश्रामधाम व विश्रामगृहे Rest Houses & Dak Bungalows (3)	कक्ष संख्या No. of Suites (4)	Districts (2)
1	मुंबई	4	45	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	2	83	Mumbai Suburban
3	ठाणे	7	34	Thane
4	पालघर	12	40	Palghar
5	रायगड	24	93	Raigad
6	रत्नागिरी	10	67	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	14	51	Sindhudurg
8	नाशिक	25	181	Nashik
9	धुळे	15	58	Dhule
10	नंदुरबार	15	49	Nandurbar
11	जळगाव	20	97	Jalgaon
12	अहमदनगर	27	82	Ahmednagar
13	पुणे	32	224	Pune
14	सातारा	25	63	Satara
15	सांगली	17	62	Sangli
16	सोलापूर	17	113	Solapur
17	कोल्हापूर	18	73	Kolhapur
18	औरंगाबाद	11	84	Aurangabad
19	जालना	10	27	Jalna
20	परभणी	8	27	Parbhani
21	हिंगोली	7	28	Hingoli
22	बीड	17	60	Beed
23	नांदेड	23	70	Nanded
24	उस्मानाबाद	15	59	Osmanabad
25	लातूर	15	56	Latur
26	बुलढाणा	24	105	Buldhana
27	अकोला	12	50	Akola
28	वाशिम	8	25	Washim
29	अमरावती	24	89	Amravati
30	यवतमाळ	23	74	Yavatmal
31	वर्धा	13	45	Wardha
32	नागपूर	24	546	Nagpur
33	भंडारा	9	24	Bhandara
34	गोदिंया	5	20	Gondiya
35	चंद्रपूर	17	53	Chandrapur
36	गडचिरोली	14	50	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**563**	**2,907**	**Maharashtra State**

आधार : सार्वजनिक बांधकाम विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source: Public Works Department, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

33. संकिर्ण / MISCELLEANOUS

तक्ता क्रमांक / TABLE NO.33.2

बिगर शेतकी आस्थापनांची संख्या व त्यातील रोजगार / Number of Non-agricultural Establishments and Employment therein सहावी आर्थिक गणना / Sixth Economic Census, 2013

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हे	आस्थापना (संख्या) Establishment (No.)			बिनपगारी काम करणारे कामगार (संख्या) Without hired workers (No.)			पगारी कामगार (संख्या) Hired workers (No.)			Districts
		ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(2)
1	मुंबई	--	2,60,748	2,60,748	--	92,782	92,782	--	1,67,966	1,67,966	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	--	4,62,756	4,62,756	--	2,39,692	2,39,692	--	2,23,064	2,23,064	Mumbai Suburban
3	ठाणे	41,901	3,87,997	4,29,898	25,409	1,79,288	2,04,697	16,492	2,08,709	2,25,201	Thane
4	पालघर										Palghar
5	रायगड	48,271	43,438	91,709	32,468	22,764	55,232	15,803	20,674	36,477	Raigad
6	रत्नागिरी	46,684	18,063	64,747	30,114	10,371	40,485	16,570	7,692	24,262	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	33,145	10,845	43,990	24,727	7,208	31,935	8,418	3,637	12,055	Sindhudurg
8	नाशिक	67,812	1,32,003	1,99,815	46,823	82,671	1,29,494	20,989	49,332	70,321	Nashik
9	धुळे	32,445	28,437	60,882	23,820	19,905	43,725	8,625	8,532	17,157	Dhule
10	नंदुरबार	23,253	17,535	40,788	17,041	11,010	28,051	6,212	6,525	12,737	Nandurbar
11	जळगाव	68,177	67,342	1,35,519	52,388	46,675	99,063	15,789	20,667	36,456	Jalgaon
12	अहमदनगर	84,123	53,604	1,37,727	59,049	34,339	93,388	25,074	19,265	44,339	Ahmednagar
13	पुणे	127,647	2,75,884	4,03,531	81,377	1,45,654	2,27,031	46,270	1,30,230	1,76,500	Pune
14	सातारा	107,420	54,046	1,61,466	85,148	37,489	1,22,637	22,272	16,557	38,829	Satara
15	सांगली	56,327	38,895	95,222	40,822	27,713	68,535	15,505	11,182	26,687	Sangli
16	सोलापूर	79,588	80,063	1,59,651	60,636	54,702	1,15,338	18,952	25,361	44,313	Solapur
17	कोल्हापूर	139,142	1,05,800	2,44,942	1,08,676	73,543	1,82,219	30,466	32,257	62,723	Kolhapur
18	औरंगाबाद	47,744	89,142	1,36,886	34,095	63,229	97,324	13,649	25,913	39,562	Aurangabad
19	जालना	55,543	20,632	76,175	44,482	14,163	58,645	11,061	6,469	17,530	Jalna
20	परभणी	29,707	26,431	56,138	23,826	17,659	41,485	5,881	8,772	14,653	Parbhani
21	हिंगोली	25,183	7,393	32,576	19,443	4,556	23,999	5,740	2,837	8,577	Hingoli
22	बीड	54,585	29,516	84,101	43,158	19,117	62,275	11,427	10,399	21,826	Beed
23	नांदेड	51,402	38,961	90,363	38,136	22,719	60,855	13,266	16,242	29,508	Nanded
24	उस्मानाबाद	50,812	19,778	70,590	38,861	12,687	51,548	11,951	7,091	19,042	Osmanabad
25	लातूर	63,439	31,642	95,081	49,262	19,158	68,420	14,177	12,484	26,661	Latur
26	बुलढाणा	50,527	29,738	80,265	41,077	18,861	59,938	9,450	10,877	20,327	Buldhana
27	अकोला	29,984	53,222	83,206	22,296	40,326	62,622	7,688	12,896	20,584	Akola
28	वाशिम	19,977	10,977	30,954	14,251	7,468	21,719	5,726	3,509	9,235	Washim
29	अमरावती	50,465	69,326	1,19,791	41,513	51,767	93,280	8,952	17,559	26,511	Amravati
30	यवतमाळ	34,364	31,051	65,415	24,652	20,487	45,139	9,712	10,564	20,276	Yavatmal
31	वर्धा	33,826	27,721	61,547	26,263	18,032	44,295	7,563	9,689	17,252	Wardha
32	नागपूर	51,416	1,75,675	2,27,091	36,939	1,17,426	154,365	14,477	58,249	72,726	Nagpur
33	भंडारा	36,030	18,044	54,074	26,846	12,971	39,817	9,184	5,073	14,257	Bhandara
34	गोदिंया	39,851	13,190	53,041	31,517	8,271	39,788	8,334	4,919	13,253	Gondiya
35	चंद्रपूर	53,807	36,504	90,311	42,449	24,641	67,090	11,358	11,863	23,221	Chandrapur
36	गडचिरोली	36,818	7,767	44,585	28,910	4,430	33,340	7,908	3,337	11,245	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**17,71,415**	**27,74,166**	**45,45,581**	**13,16,474**	**15,83,774**	**29,00,248**	**4,54,941**	**11,90,392**	**16,45,333**	**Maharashtra State**

आधार : अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source : Directorate of Economics and Statistics, Govt. of Maharashtra, Mumbai

33. संकिर्ण / MISCELLANEOUS

तक्ता क्रमांक / TABLE NO.33.3

मुंबई सावकार नियंत्रण कायदा, १९४६ खाली दिलेल्या अनुज्ञाप्तीची जिल्हावार संख्या

Number of Licences Granted in Each District Under the Mumbai Money-Lenders' Act, 1946

(2012-13)

अ.क्र. Sr.No.	जिल्हे	(०१/०८/२०१२ ते ३१/०७/२०१३) अनुज्ञप्तीकरिता आलेल्या अर्जांची संख्या No. of applications received for licences	दिलेल्या अनुज्ञप्तीची संख्या No. of licences granted	नुतणीकरण केलेल्या अनुज्ञप्तीची संख्या No. of licences renewed	कायदेशीर अनुज्ञप्तीधारक सावकारांची संख्या No. of money-lenders holding valid licences	Districts
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
1	मुंबई	1,790	282	1,508	1,790	Mumbai
2	मुंबई उपनगर					Mumbai Suburban
3	ठाणे	872	137	695	832	Thane
4	रायगड	146	30	116	146	Raigad
5	रत्नागिरी	24	2	22	24	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	6	1	5	6	Sindhudurg
7	नाशिक	219	21	198	219	Nashik
8	धुळे	19	2	17	31	Dhule
9	नंदुरबार	11	0	11	11	Nandurbar
10	जळगाव	92	10	82	92	Jalgaon
11	अहमदनगर	103	7	96	103	Ahmednagar
12	पुणे	1,581	387	1,194	1,598	Pune
13	सातारा	327	56	271	327	Satara
14	सांगली	451	43	408	451	Sangli
15	सोलापूर	1,161	219	942	1,161	Solapur
16	कोल्हापूर	165	16	165	165	Kolhapur
17	औरंगाबाद	109	25	84	109	Aurangabad
18	जालना	119	25	94	119	Jalna
19	परभणी	103	30	73	103	Parbhani
20	हिंगोेली	88	26	62	88	Hingoli
21	बीड	184	75	109	184	Beed
22	नांदेड	191	42	149	191	Nanded
23	उस्मानाबाद	111	38	73	111	Osmanabad
24	लातूर	605	191	413	598	Latur
25	बुलढाणा	45	1	44	139	Buldhana
26	अकोला	168	15	149	195	Akola
27	वाशिम	34	9	25	43	Washim
28	अमरावती	393	70	323	393	Amravati
29	यवतमाळ	89	9	80	89	Yavatmal
30	वर्धा	140	5	127	163	Wardha
31	नागपूर	818	136	669	1,763	Nagpur
32	भंडारा	276	27	244	387	Bhandara
33	गोदिंया	106	18	88	185	Gondiya
34	चंद्रपूर	243	12	231	308	Chandrapur
35	गडचिरोली	55	1	52	52	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**10,844**	**1,968**	**8,819**	**12,176**	**Maharashtra State**

आधार : सहकार आयुक्त आणि निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source : Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune.

33. संकिर्ण / MISCELLANEOUS

तक्ता क्रमांक / TABLE NO.33.4

जिल्हावार अनुज्ञप्तीधारक सावकारांच्या व्यवहारांची माहिती / Transactions of Licensed money-lenders in each district (2012-13)

(₹ लाख / ₹ lakh)

अ.क्र. Sr.No.	जिल्हे	सावकारांनी केलेले कर्ज वाटप					Districts
		व्यापा-यास दिलेली कर्जे Loans Advanced to traders	बिगर व्यापा-यास दिलेली कर्जे Loans Advanced to Non-Traders	व्यापा-यास दिलेली कर्जे Loans Advanced to traders	बिगर व्यापा-यास दिलेली कर्जे Loans Advanced to Non-Traders	एकूण कर्जे Total Loans Advanced	
(1)	(2)	(3)	(4)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	मुंबई	0	3,12,179	0	0	3,12,179	Mumbai
2	मुंबई उपनगर						Mumbai Suburban
3	ठाणे	2,15,857	3,09,304	0	0	5,25,161	Thane
4	रायगड	0	32,206	0	0	32,206	Raigad
5	रत्नागिरी	0	10,627	0	0	10,627	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	0	2,249	0	0	2,249	Sindhudurg
7	नाशिक	3,881	3,15,300	1008	0	3,20,181	Nashik
8	धुळे	240	5	0	0	245	Dhule
9	नंदुरबार	209	2,205	0	0	2,414	Nandurbar
10	जळगाव	345	345	0	0	34,500	Jalgaon
11	अहमदनगर	89,910	16,958	0	0	1,06,868	Ahmednagar
12	पुणे	11,38,411	7,25,080	0	0	18,63,491	Pune
13	सातारा	1,257	953	0	0	2,210	Satara
14	सांगली	1,492	2,618	223	0	4,333	Sangli
15	सोलापूर	9,95,680	6,60,142	0	0	16,55,822	Solapur
16	कोल्हापूर	146	754	104	0	1,004	Kolhapur
17	औरंगाबाद	0	6,200	0	0	6,200	Aurangabad
18	जालना	197	1,402	0	0	1,599	Jalna
19	परभणी	27,035	20,190	0	0	47,225	Parbhani
20	हिंगोली	2,396	0	0	0	2,396	Hingoli
21	बीड	0	12,930	0	0	37,285	Beed
22	नांदेड	151	171	0	0	321	Nanded
23	उस्मानाबाद	70	44	0	0	114	Osmanabad
24	लातूर	3,340	94	0	0	3,434	Latur
25	बुलढाणा	0	904	0	0	904	Buldhana
26	अकोला	0	10,05,768	0	0	10,05,768	Akola
27	वाशिम	0	816	0	0	816	Washim
28	अमरावती	0	8,147	0	0	8,147	Amravati
29	यवतमाळ	0	1,01,899	0	0	1,01,899	Yavatmal
30	वर्धा	0	1,577	0	0	1,577	Wardha
31	नागपूर	10,660	16,040	0	0	2,66,700	Nagpur
32	भंडारा	398	1,351	0	0	1,749	Bhandara
33	गोदिंया	9,740	83,245	0	0	92,985	Gondiya
34	चंद्रपूर	0	1,02,734	0	0	1,02,734	Chandrapur
35	गडचिरोली	0	733	0	0	733	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**25,01,415**	**37,55,170**	**1,335**	**0**	**65,56,075**	**Maharashtra State**

आधार : सहकार आयुक्त आणि निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source: Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra , Pune.

33. संकिर्ण /
तक्ता क्रमांक /
भारतीय रिझर्व बँकेसंबंधी आर्थिक आकडेवारी /
(2015-

वर्षातील शेवटचा शुक्रवार Last Friday of the year	चलन विभाग / Issue Department						बँक व्यवहार विभाग /		
	जबाबदारी / Liabilities		मालमत्ता / Assets				जबाबदारी / ठेवी /		
	चलनात असलेल्या नोटा Notes in circulation	एकूण तयार केलेल्या नोटा Total notes issued	सोन्याची नाणी व लगडी Gold coin and bullion	परदेशी रोखे Foreign securities	रुपये नाणी (अ) Rupee coin (a)	भारत सरकारचे रुपयातील रोखे Government of India rupee securities	केंद्र शासन Central Gover-nment	राज्य शासन State Gover-nment	इतर Others
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1960-61	1,985	1,993	118	123	120	1,632	76	29	159
1970-71	4,212	4,221	183	273	52	3,714	251	13	289
1980-81	13,733	13,755	226	2,364	56	11,110	778	11	5,732
1990-91	53,784	53,807	6,654	200	29	46,924	61	33	38,448
1995-96	1,20,073	1,20,107	13,751	10,200	115	96,041	54	18	58,235
1996-97	1,34,889	1,34,907	11,922	25,200	144	97,640	53	44	58,239
1997-98	1,48,520	1,48,550	9,877	45,700	27	92,946	51	402	64,666
1998-99	1,72,541	1,72,573	10,310	50,700	71	1,11,492	51	17	71,690
1999-00	1,92,483	1,92,535	10,598	72,700	102	1,09,134	500	41	86,010
2000-01	2,12,858	2,12,937	10,324	91,700	78	1,10,835	100	41	87,687
2010-11	9,36,935	9,36,949	53,748	8,81,921	234	1,046	100	41	4,35,950
2011-12	10,53,786	10,53,799	72,443	9,80,225	84	1,046	18,420	42	3,68,710
2012-13	11,75,635	11,75,645	73,222	11,01,188	187	1,046	67,519	42	3,34,194
2013-14	12,83,735	12,83,748	67,919	12,14,654	128	1,046	86,770	42	4,45,432
2014-15	14,28,842	14,28,893	62,440	13,65,191	216	1,046	101	42	2,07,808
2015-16	16,41,558	16,41,571	69,920	15,70,330	275	1,046	100	42	2,53,351

टिप : (अ) भारत सरकारच्या रुपयांच्या नोटा धरुन /
(ब) भरलेले भांडवल आणि राखीव भांडवल /
(क) रोखे आणि अल्प मुदतीचे रोखे धरुन /
आधार : रिझर्व बँक ऑफ इंडिया, बुलेटीन, मार्च, २०१५ /

MISCELLANEOUS
TABLE NO.33.5
Financial Statistics relating to the Reserve Bank of India
16)

(₹ कोटीत / ₹ in Crore)

Banking Department		बँक व्यवहार विभाग / Banking Department						
Liabilities		मालमत्ता / Assets						
Deposits		ठेवी / Deposits						
एकूण इतर धरुन Total including others (11)	इतर जबाबदा-या (ब) Others liabilities (b) (12)	एकूण ताळेबंद Total liabilities or assets (13)	नोटा व नाणी Notes and coins (14)	परदेशात असलेली शिल्लक (क) Balance held abroad (c) (15)	कर्जे व आगाऊ रकमा Loans and advances (16)	खरेदी केलेली बीले आणि वटाव Bills purchased and discounted (17)	गुंतवणूक Invest-ments (18)	इतर मालमत्ता Other assets (19)
264	231	495	8	13	225	39	181	20
553	689	1,242	10	77	958	38	113	46
6,521	5,108	11,629	23	1,956	3,504	3,162	1,593	1,390
38,542	28,342	66,884	23	4,008	18,516	1,384	40,286	2,666
58,307	39,176	97,481	35	43,623	15,724	772	29,173	8,153
57,336	38,774	96,112	19	44,350	11,963	7,846	23,590	8,345
65,119	48,631	1,13,748	31	41,633	13,963	0	48,482	9,640
71,758	62,215	1,33,971	33	52,310	17,003	0	55,112	6,641
86,551	74,102	1,60,654	52	53,313	36,909	0	62,660	7,739
87,828	84,199	1,72,028	80	92,600	28,143	0	43127	8,078
4,36,091	3,65,744	8,01,836	14	3,43,867	7,465	0	3,94,386	56,103
3,87,173	6,03,277	9,90,449	13	3,53,494	8,874	0	5,53,259	74,809
4,01,755	6,93,835	10,95,591	9	3,16,908	42,233	0	6,58,346	78,094
5,32,244	8,49,350	13,81,594	13	4,58,011	57,296	0	7,84,835	81,438
2,07,850	8,03,535	14,77,047	11	6,42,951	2,38,111	0	5,25,890	70,084
2,53,393	9,68,757	17,24,076	13	3,79,918	3,44,662	0	6,17,222	82,261

Including Government of India Rupee notes

Including Paid Up Capital and reserves

Including cash and Short term securities

Reserve Bank of India, Bulletin, March, 2015

33. संकिर्ण / MISCELLANEOUS

तक्ता क्रमांक / TABLE NO.33.6

नोंदविलेल्या दस्तऐवजाची संख्या, वर्णन व हस्तांतरित केलेल्या मिळकतीचे मूल्य

Number and Description of Registered documents and value of Property Transferred (2015-16)

(₹ लाख / ₹ lakh)

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हे	स्थावर मिळकतीबाबतच्या नोंदी Registrations affecting immovable property							जंगम मिळकतीबाबतच्या नोंदी Registration affecting immovable property		Districts
		नोंदणी कार्यालय Registration Offices	सक्तीची / Compulsory		ऐच्छिक / Optional		एकूण / Total				
			संख्या No.	एकूण मूल्य Aggregate value	संख्या No.	एकूण मूल्य Aggregate value	संख्या No.	एकूण मूल्य Aggregate value	संख्या No.	एकूण मूल्य Aggregate value	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(2)
1	मुंबई	5	41100	5690601	1948	0	43048	5690601	0	0	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	21	150169	85306786	53245	6967425	203414	92274211	0	0	Mumbai Suburban
3	ठाणे	26	242882	4121255	33691	578558	276573	4699813	3164	3914	Thane
4	पालघर	14	0	0	0	0	0	0	0	0	Palghar
5	रायगड	20	70872	2387747	8052	32334	78924	2420081	878	8349	Raigad
6	रत्नागिरी	9	22087	754034	848	53652	22935	807686	2747	11875	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	8	13256	139272	721	320	13977	139592	296	310	Sindhudurg
8	नाशिक	26	118424	504134	8656	1629	127080	505763	1916	565	Nashik
9	धुळे	6	4735	185	119	0	4854	185	0	0	Dhule
10	नंदुरबार	7	41529	96935	775	4505	42304	101440	550	1	Nandurbar
11	जळगाव	20	80141	320992	2683	32765	82824	353757	949	253	Jalgaon
12	अहमदनगर	17	37901	8944	2404	2	40305	8946	1530	14	Ahmednagar
13	पुणे	48	300417	1463172	76762	124220	377179	1587392	10284	688	Pune
14	सातारा	15	52850	381718	5655	198337	58505	580055	596	226	Satara
15	सांगली	13	46817	371954	1212	18064	48029	390017	0	0	Sangli
16	सोलापूर	16	72832	2362020	2942	208335	75774	2570355	0	0	Solapur
17	कोल्हापूर	18	65203	295435	3490	47993	68693	343428	771	351	Kolhapur
18	औरंगाबाद	13	76435	51347	6086	1939	82521	53286	65	12	Aurangabad
19	जालना	9	33528	617896	309	257	33837	618153	0	0	Jalna
20	परभणी	9	26994	93838	265	0	27259	93838	0	0	Parbhani
21	हिंगोली	5	16460	176496	258	20	16718	176516	0	0	Hingoli
22	बीड	12	44237	243971	985	1678	45222	245649	0	0	Beed
23	नांदेड	18	43364	45899	2736	2207	46100	48106	0	0	Nanded
24	उस्मानाबाद	8	26324	10424	366	926	26690	11350	0	0	Osmanabad
25	लातूर	12	42891	231357	490	454	43381	231812	58	48	Latur
26	बुलढाणा	14	50012	168346	1190	3178	51202	171524	0	0	Buldhana
27	अकोला	9	25569	136888	1551	0	27120	136888	0	0	Akola
28	वाशिम	6	17294	120000	567	0	17861	120000	0	0	Washim
29	अमरावती	16	39231	121164	2270	24206	41501	145369	838	190	Amravati
30	यवतमाळ	17	33253	154242	2067	683	35320	154925	0	0	Yavatmal
31	वर्धा	9	23043	78536	1200	1790	24243	80326	0	0	Wardha
32	नागपूर	21	78298	23538686	16988	272047	95286	23810733	0	0	Nagpur
33	भंडारा	7	13106	60654	785	187	13891	60841	0	0	Bhandara
34	गोदिंया	8	11080	1022845	517	589	11597	1023433	0	0	Gondiya
35	चंद्रपूर	16	20337	135935	2070	128704	22407	264638	0	0	Chandrapur
36	गडचिरोली	10	3266	25596	123	2070	3389	27666	0	0	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**508**	**1985937**	**131239304**	**244026**	**8709073**	**2229963**	**139948377**	**24642**	**26795**	**Maharashtra State**

आधार : नोंदणी महानिरिक्षक यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source:- Office of the Inspector-General of Registration, Govt. of Maharashtra, Pune

33. संकिर्ण / MISCELLANEOUS

तक्ता क्रमांक / TABLE NO.33.7

महाराष्ट्र राज्यातील नोंदलेल्या विवाहांची संख्या

Number of Marriages Registered in the State of Maharashtra

(2015-16)

अ.क्र. Sr.No.	जिल्हे	बृहन्मुंबई विवाह कायद्याखालील Under Mumbai Marriage Act	विशेष विवाह कायद्याखालील Under Special Marriage Act	इतर कायद्याखालील Under Other Act	एकूण Total	Districts
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
1	मुंबई	0	1,758	0	1,758	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	0	6,007	0	6,007	Mumbai Suburban
3	ठाणे	0	2,911	0	2,911	Thane
4	पालघर	0	0	0	0	Palghar
5	रायगड	0	245	47	292	Raigad
6	रत्नागिरी	0	28	0	28	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	0	46	0	46	Sindhudurg
8	नाशिक	0	366	0	366	Nashik
9	धुळे	0	96	0	96	Dhule
10	नंदुरबार	0	12	0	12	Nandurbar
11	जळगाव	0	317	0	317	Jalgaon
12	अहमदनगर	0	483	0	483	Ahmednagar
13	पुणे	0	4,386	2,133	6,519	Pune
14	सातारा	0	321	0	321	Satara
15	सांगली	0	224	0	224	Sangli
16	सोलापूर	0	226	0	226	Solapur
17	कोल्हापूर	0	219	0	219	Kolhapur
18	औरंगाबाद	0	160	0	160	Aurangabad
19	जालना	0	20	0	20	Jalna
20	परभणी	0	57	0	57	Parbhani
21	हिंगोली	0	0	0	0	Hingoli
22	बीड	0	58	0	58	Beed
23	नांदेड	0	109	0	109	Nanded
24	उस्मानाबाद	0	21	0	21	Osmanabad
25	लातूर	0	37	0	37	Latur
26	बुलढाणा	0	438	0	438	Buldhana
27	अकोला	0	431	0	431	Akola
28	वाशिम	0	0	0	0	Washim
29	अमरावती	0	998	0	998	Amravati
30	यवतमाळ	0	218	0	218	Yavatmal
31	वर्धा	0	73	0	73	Wardha
32	नागपूर	0	1,850	0	1,850	Nagpur
33	भंडारा	0	33	0	33	Bhandara
34	गोदिंया	0	0	0	0	Gondiya
35	चंद्रपूर	0	215	0	215	Chandrapur
36	गडचिरोली	0	6	0	6	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	**0**	**22,369**	**2,180**	**24,549**	**Maharashtra State**

आधार : नोंदणी महानिरिक्षक यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source : Office of the Inspector-General of Registration, Govt. of Maharashtra, Pune